I.

Pell aoed urenhin pghaell
aelhir pleyrus. struit nod ym
dyuot Jason albumbaoed ym
ac arueu nerth ynnhy ac
aeth ynllong pleas adywedit
oed gantu ef holl bellennyon a.
adaw ef y putein ymdiffunt hwy. Agwedi gwelet
dueas urenhin jason ymgynredic ygan bob anryu
ohonaw ac yn arfaeth oedynnas. Acoachaw hynny yo
dywedyt wrthu pleas ymdiwyn ow allei ef yr
anryuet ohonaw ef pryny aelhir eglos. ygenthaw
ynllong aoed ir croes eureu ymo adwyn ydreis.
ac eny hynny ymdiwyn ghlorieus ymdiwyneb ef.
Agwedy dyfot o'delon ymdiwyneb yhrenhin
nwy yn aoed ac ef ac y anryuet ef gwylyr a
nadu pwy ac kanys ef adwyn ymuot ymplot
ymdiffunt ny dal ef ydreis ymlaen
arglwyd ymdiwyn ef ac y anryuet ef gwylyr a
Jason ynghyd bellenn yhan ef yllu yhaethaf
o dal anryuet hen gallu hen ac ymdiwyn
ef y ny ymdiwyn ymdiwyn gwlad arnwy saer hyb
hen ac erchi rymaeth idaw gwneuthur llong
dechaf a gallu hen yn dywedyt wrth Jason. Ac yna yo
aeth ohonaw dros holl noeth hob ymgynredic
llog yr Jason y anryuet ymdiwyn ymdiwyn arfaeth ymdiwyn
ef y anryuet eglos. Ac yna y deuthant ygredymdi
thom ohonaw gwlad att Jason ac adaw adwaethant
anryuet ygyt ac ef ymdiwyn hynny adywedyt wrth
ef eu yn ymdiwyn hynny. ac erchi aoneu
anryuet nod ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn
ef llog. Ar hynny ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn
Jason ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn
nodi ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn ymdiwyn
ymdiwyn

Hu plaomedu vreuhnu ttoca rydyuot
Uygro oroce dyy uor legun volat ef. Sef ae
naeth ef ac anuplen ovarchogyon ygyt ac ef
dyuot ylle ydoebyut hyy adelhveu ynllad ac
ov. Erbolf ynneu aatlaed ycaalrell aebvit i
lyuu. a rei ynuydyon aelas ef yno heb ue
dzu ynogiut. adelhveu yllad. ac yna obob
tuydattuanwyt y laomedon ryollog oc dyny
gefyn pdynhaelas yuteu tu ac yns. ac ybeu
th ygroecoyr yuperbyn. ac yllad
ef. Dalamon puteu ynigyntaf aaeth
llyuu ynuyon ychon o achaos ydaed ef
ryodi cuupif elouyan uereth laomedon uae-
nhim. Prei creill oll yuteu aodyut verbyon y
laomedon alas. Dd yt angen nophlaec aglua
ac amplter ynnat pab laomedn aptrod patro
yuth arall. ygollodyllen ef dzostaw. Erbide
yuteu adthoedyut ygyt ac ef agynneraffant
aurelh vaen acaedfigant ycullogyn ac ocn
ne adret pdynhoclallant hyy. achalanuon
yuteu adhuc elouaun ygyt ac ef. Ac yna
pandarlaubyt ybnaf rylas ydat acg ac=
=6m adoyn yz aureth uaeh adoyn elou
relwaer a roelfen erbolf ydalanuon agaeth
=ef. Gyrou vbymerth ef arnao. achyeth
tell ibum awnaeth ac eaha ybreic ygyt ac
aebeibon uyt augen. Hector ac alexander.
adeuphebus. ac elenus. atinoilus. acaenu
maca. achallandra. aphiolixena yoaeth. A
nuelbon ereill o aderchadrulhefyt ygyt ac ef
Bayllyut uaeo uelbon ereill. adac ef ac
derbuden yrei updyoet neb eubanuot a
gruedyl vreuhnaol a nyt yrei ahannoc
dyut odhraged adriaol. Priak gyedy ydy
uot ygaubell ilinna yri gyneuthf nunceh
naer elalaeth ardunas migadarnaeth a
naeth ef. Aheuyt gyr abymy ypryo ef
=yuo luoslogryd obobyl hyt naehy
=legyr hyy ynd iaroybot udunt inegos
ytyroarlagyut ar ygonnwyt laomedon
ydaf ef. a nenad vreuhnaol a adeloyf
ef heuyt. ac allan y hubiter aedelu agyr
legryno ef yuo. Ac ef a nuonef y vnyo
yoema. ac ef a naeth ynthyhyel heoryn y
gaer droea. Allyna yheryn hyy. autumo
tna. dardanu. ilia. ferch erichthonius
ma. Agyedy gyelet ol ilius ef ar ei droea

ynghadarn ac ynsiogrei ef aarhoel anuer
dyluu oclas nor ynuon udno ef dial ydai
ef ac erchis galu ntras aureno. ac adwaet ozli
ar ynynnon ellog hannat ynoer yotyn in
on poyr gyoer. anuiclunen arlarhaedu ac na
thopdyut udno ef. Dyt augen nor a. fiyr
iat. adygedyaeth ychaer. agyedy gyoedynnu
yn ohriaf yanteno. Dynuer aonaeth ef y
log ac ef adeith ylle aelvit magnesia att bel
leus. Ac ef aelharuolles ylleus ef. ac nellety ys
aod tridwarnaut. arzrdoryd dyd ef aobyn
ugod idae beth adynnaller. ac anteno abenc
ac ychynnu aoelynnupnaller briaf udno. erchi
yoyr gyoer edryt elouna. Agoedy elybot o
belleus bynuy yn erthyrnu vlaynuerth ef ar
ar nab aachaoe yrthynnu olynny arnaw ef. Ac
ef aerchis udno udno ydat. nethrynpneu arlyeit
Acanteno hebolur aarth ylog ac odyna yn
ne ef ylynut yz adat aelvit bote ac ynlalen
nna ydeuth ef at talanon aiedwen erbi
adwaeth anuon elouna yelvaer ylaes
dyt nar oed taoyhynual nuerpu
nnedyl yzerthyrser. Atiselanus ac
baob yanteno. Acadywaet nachlaf
aelvit ef zoer ynp lyut ybriaf neuyn rod
elouna udno ef o achaos ydoeth. Ac wedy
ynerb. ac erth hynny ef a erchis ydaluna a=
tas ydynyt. Ac anteno ynuen agyrchaod
lyoryadu ydaf aelvit aeloit ynoeth. Acadyno
at gaeon aphobus acynadon ef a erchyscheuit
hoverneuthf iaben ybnaf ac edyut elouna ydi
aer udno ef. Adyalus aphobus ynuen ydaf
taut tiau naethoydynt yn ony ybnaf
ychnen ef. ac achaos nadon ydaet horyngha
gyreit. agoedynnuen aonaethaut ydaf
ydaf aelvit ac ynuen aeneth ydalanuon
ydaf aelvit ac ynuen aeneth ydalanuon
ydaf aelvit ac ynuen aeneth ydalanuon

(5)

(6)

(4)

ei ef aaduoel a

ydaw dau ef dial

gannat ydoed ydoed

arlunieu arlunieddu

gyt augyn vod

ydiwaed. agvedy gorch

or. dlyuer adwaedd

elle aclott magedd

olles ylleu

. arydwed dyd

ydallet. ac annod

ynyualler bzst

elouna. dgel

n bethyou ylymuaf

rethyou dlyuer

ydat. acthyou

ydiwaed. ac adwod

ydoed ydoed

ydiwaed. ac adwod

ydoed ydoed

ydiwaed. ac adwod

ydoed ydoed

ac ef aorchyuyuud Alexander vynet yn
gyntaf pregeth aelvit llwyna. ac val pdelen y
forn at gastor affolus ereidu udnaethoy edryt
eloua agvneuthur gadu vbyr trwca. ac
of gvnaed yntho gadu llauyat atad ef ar hy
nt. Ac yna alexander avorchyuaud tu agro
ec. ac aduc ygyr ac ef ygyrr aathoed yno
ky yn nolyuur. agvedy pclydic odieuoed
ef aduch alexander proec. a dyn ydynot
ef yr pupe aelvit athiara. a meuelaus yn
tru pudeu yn unynet at nestor yr ynys
aelvit ynlw pdruth yn plyput y nerbyn aler
and. Ac aurydedu avnaeth ef yllygys vreu
lnuawl lonno pidu pdaei. Ac edrych avnaeth
pob rei olvonuit hoy ac au vyuedu padu yd
aei ygrlid. Cantor apholur vyuteu a aelsat
yr blat aelvit argos at dewetra cuchvaer
hoyaf adugallaut gorerc o roec yheub er
nidu gyt ac vynt. Ac yny dydyeu lynny
pdruth alexander yr ynys nestor athiara yd
oed dyl inuo doyves ytregvch ar ylle ydoed
trwyl yveuus doyves ygrodued pdalveth
awd gvyr trwca yfunno ar neb aoedynt yn
yr ynys aaurydedsaut gvelet yllyges vre
ulynattl homo. ac ao vynuallaut yr neb
adathoedynt gyt ac alexander pa rei oe
dynt apheth avynuallynt. Ac vyuteu ae
hattebassaut. ac adyvedsallaut y nae alexan
der aoed yno yngeuuat ygan bryaf ureubi
at eunor apholur agovr grecc yrei ereid y
gymryt iaon ygantunt am y kamen ao nath
oedynt. A phaudeth alexander y ynys athia
ra ynuedylpawd elen benawc gorerc ueue
laue vleubim oe dyre covllys in nat ytoed ue
nelaus gurtocf yn ynys ygrta a rechn ybod
ynthen yn ynnor y alexander. orth hynny hi
a gerdaod ygrallell helean aoed yny mor. yr lle
ydoed trwyl ydiana doyves ytregvch ac yaw
loinus duw yr vgueityaeth ylle ydarparysei
hi gruneuthur agoneuthr gwallauaeth dyvba
yl. Ac yna pan darfuauoer valerand rydynot
elen uanawr parth ar mor ac yngyt vrydus
oergvch yntau yny herbynhi ef adchreuaod
herder yuchoanuawc oegvelet. Ac yna ef ady
velsynt y elen rydynot alexand uab priaf
breuhin ygrallell eleau ylle ydoed elen yrhon
aglenychen ygelet yntau yn vaonurydus.
Aphan pryvessant hyny ygyt euinin aonaeth
pob yn olvonunt o gar yat ygrlyd. Ac yna y
madraod ag naethant hoy yn buchaunus gnre
dic ygyt. athhalu dioldy bob eilvert. Ac yna
alexand aorchyuyuuad ybaeb vot yubara
ut yn eullogeu. negyr ygellynt hoy lath
rudpaw elen aedynn gauaur ar drupl hono

achevdet tyt uob arbyd arvelaut hoy
dinyz drnyl avnaethaut ac oe dybyl vob
agvnevallaut ac adugaut yllogr. agyeu
ged ereill lyeuyt ygyt ahn. Ac val ygvelas yeal-
-lelloyr rydynu elen. pulad yn hyr ac alexand
avnaethaut hoy achenllau eullud yas. Ac ellr yrd
ef alexand o luoslogr bydd ygrdynderthon ef a
ornu arnunt hoy ac ayspelaud y drnyl ac
aduc llaverod odynuyou yg llaerllyr gaurtaw
yny llogeu. achevdet aelygres gaurtaw avnaeth
ef ac arduuockau ymchyoslut adref ar ybordh
na tenedu ydruth ef aelyges yr tir. ac yereu
tec didamu elen aoed yndrist avnaeth ef. ac eu
non lzenat att ydat ydatkamu ygyfranc. A gyr
dy dybot ofvenelaus rydynu elen. ef aduth a nat
tor apilus y ynys ysporta ac eu nouces. y argos
at agamemnon ybzaut yerch adaf dynot atad
Ac yny hyfrdg hynny alexand aduth ar ydat
ac aurcth yaor grautaw ac adtkanaod ygyfranc
yulloyr. A llaven uu bzias a gobeithaod achaos y
gorderchat hynny pdatneres gyr groec elom
adugyllynt gyn no hynny odzoca. Ac ydanu el
aoed yndrist avnaeth ef. ac rod yrerec yalexan
der. Ac yna val ygvelas eulenu verch brias. A
hi adechreuis dernyaw adybedut. adhyn arygos
pzhynu a racdybedaller anyzhynn pzhriaod y
af. ac ygorchymynnaod oi athynu athaei ar ef.
Ac anecmuon y uteu yna gvedy ydynot y ynys
ysporta adunawys ybraut. ac ef a regins bod
idi ef a amwones iuhuyr drwy holl nogr. ac ygyn
unll tedymderthon uegyr ygellynt hoy dynet
yuhybarth y yndad a gbyr troca. A hi rhiaden
adcuthant drachefyn. Ac yna gvedy dynot a
chilles. a phetrocius. a thelopolemus. a dromus
y ynys ysporta. da uu gantunt hoy bara ar llyg
es allu uaur y dilur ac y dadl y saubaeden dr
cyr troca. Ac yna dynt do neathant ygyfranc
on yuanuerndyr ar yn dydyd ac ar llu. Ac
elchyl ydanonallant genadu y gyfl
ech ybaeb dynot aellyges ac aelluoed gan
=nunt yn gyoeur ar yubarnot y bzythua hyn
val ygellynt hoy dynot adyno adherdet ygid
ydroca ydiel eulzeulyd. A gvedy elybot o gre
toza phoiur ry dwyn elen a chyscar bolly. hyr
dyu en llogeu avnaethant hoy aelhymdet hyny
troca. A gvedy eu hychoyn hoy o dzaeth yn
us. o dzyd dynhestloed yllygrbyt hoy hyr uat
yn llongyllallant hoy hyt ef ef ybu yngreiaoy
gvedy hynny ygoneuthr hoy rudoyoen hen chuas
rydyth. Ac yna yberllyt hoy ae llogeu ddyna
hyt yntroca. ac yr chauas y bzeuhin henaeth
pan deuthant adref adyppo dun y gthynt
Ared groec yr hon a ysgrifennaoys yr
torya gyr troca adywedut ry vot oho

ud yny llud hyt pun gahat trwca. A gwedi o
honno ef y tywyllogyon hynn yma. pan ve
ynt uenedi adnygreu yr wyf gyn trwca a gwyn
der. a rynnot o honno ef wedi eu yny hynn
hafteu hwy. a rygtybot o honno ef gan ozyn
gwec pa ryw bryt apharyo amyan noed y
rynnut hwy. Yn gyntaf ytraethon ni o bryn
dec. Tattor. a pholus pob un noed gyfic
lyb ygrid molyannus bryt o bzallt peug
zychmelyn. allygeit mawr. ac wynep tec.
dn oed yffurif. a chorff hir unyabn. Fleu uelua
ac ychnac oed gyffelyb udunt hwy tec oed hi
ac utyd ynedol ac elzenrheic da oed. a mau=
oed gwgy dwyael. ac anhynny ygzelyt hi
cleu nanaor. a gruen bychan oed idi. Ac an
cunon corff tec mawr oed idno. ac aelodeu gre
duaol. ag: hynneu call wnhedic oed hyno
ethaoc. ac uelaw ybzaut brculinod gwc ac
dynt elldu. ac ef oed o: hynedaol ogorff
coch ardrichaoc. hynuerdic. hegar. dchul oed
nab ybeleus breichiu. otrus dwylaes y mozoed
dat pdo dopurou lydan ac aduwyndzych. ac a
elodeu creulawn gredaol mawr. Iathredic. a
gwallt pengrych. melyn. gwarddoc brith dram
a debzat ynwyn arnen. ac wynep hyfryt. a hur
oed a hael. Fraf oliuen gwr pdzogyl oed
achorff cryf idno. ac aelodeu gwedaol headuu
a gwr digrif oed. Galauon llef eglur oed i
no. a gwr gredaol creulawn ynerbyn pely
uyon. ac annyet unil gantno. a brigau beu
grech du-bliuez gwr hadaru llaweu llawn
o brut. ac wynep llaweu. a chorff hynnedaol
hynen. ac ygnat oed. Diomedes gwr hadaun
a chorff pdrawgyl idno. ac wynep adwyn creu
lawn. a gwychaf yn ynlad allef udzel. ac yn
heinnio hynn dzoc. a gleo oed. Jesdor gwr
mawr hir lydan call. achuaet gwyn idno.
Protesilaus gwr gwyn adwyn. a dzych buan
ry ynduet drut. Reuolarius gwr mawr pry
dein llonaoc bloeic. ac wynep hi cann allygeit
duon. ac aelodeu mawr. Palamedes oed o: hu
nenffeclaer. ac ygnat mawr wrysnu. Bila
mphus oed o: brae gredaol cybern trut. diachan
oed o: mawr. hadarn. hyspys call. ofnaoc. drugar
hoc. Aferyon oed o: coch. achorff cryn hynne
dzaul oed idno. Medus gwydyn. creulawn. hyr
oed a hynedus. Eurydia gozeic agamemnon oed
flurieid. hyt oed hi. achnaot gwyn. a gwallt me
lyn. ac aeleu duon. allygeit llachryf adwyn.
chorff hyfryawn. adwydwydt dder hynnydp
hi. ac anwyt nnil gwar. Dryt gwyr trosa ndun

Piat bren llwybyhon rac llaw
hyn trwca. gwr mawr oed. ac wynep tec
idno. a llef hyuaus. a chorff cryf. Peir

und yna gwr bloeic oed gwyn anwgryeh. ac
aelodeu buan idno. ac wynep anryde
dic ac anus ygnatyat. Weithiau gwr hadaru
oed. Fleuus gwr doeth karedic. a braf oed yn
oed debic ydat o ffurif aphryt. ac anhebic
o anwan. Gyulus gwr mawr tec oed gredaol
a chadarn ar y oet. Alexander gwr hirwyn hy
darn. allygeit tec. a gwallt melyn man. a gr
uen adwyn. a llef hyuawr. buan oed a chenn
nadoc oed ygnyoeth. Ineau gwr coch pdzogyl
oed. hynneu. dywedydat. hadarn ygnyor. a
gwen ac aduwyn. allygeid mawr duon oed idno.
Antenor gwr hirueu buan. ac aelodeu blew
awc a chnall oed. Ecuba ozeic braf gwreic
nadoc. a chorff cryn oed idi. ac anwyt gwrabl
hyt yabu. a gwar oed. Andromacha gwreic
hirbien ffurieid a llygeit eglur idi. Hi oed
hynawr adwer a chlaer oed. Calcadon hynne
dwl oed. agruen bychan. allygeit eglur
adchogylbreic oed o: hyn adeleu rac llaw
Doliceus gozeic hirbien ffurieid hywgyllur
allygeit aduwyn. a gwallt melyn hir. ac aelodeu
hyscur. a hyfled hirwyn. ac eluered crynion
a chnaet llunyeid oed idi yr hon oe hiegroch a
ragozei arbabl. anwyt mill hael oed idi a di

Acyna ydeuth gwyr Iberi oed
gwoer aellyges gantunt ynolat achoit
athenaw. yngynnaf ydeuth agamemnon
ydinas achoit mecene achyallog gruno
a menelaus o:ynwy achoit ypoin a thrug
yllog gantno. A thelamon a phelaes hynten
o nosca ydyllunt. a der hog a drugeu gr
tunt. a nnerus o:glat achoit
chonieus. a dellog a thrugeu gantno. E
pitropus o:glat achoit zpldis. a deugeinllog
gantno. Galauon yntau aduc pgyt ac ef
ostlauonius hynt
eneill. a dellog a thrugeu gantunt. Podirc
nestor ac hynny hog gantno. Gorf ottlau
a deugeu llog pgyt ac ef ane chuyso
lutus. a thrugeu
atheu llog
nau llog a
phetbar ugeu llog
selaus a deugeu llog
Protesilaus a deugeu llog
dchil a dec llog
o a nath llog
pus a nn llog
adrugeu llog
ac ugeu llog

Dolicus gwr
thrigain
hirgorn
gorraid
igain llog
deunaw
hanner
llongyr ugain

Hyma kellach rnuedi pyllaol dyoyllaoc o
roec oed yno ygyt. oyth tyoyllaoc adeu
gein. a rnuedi ologeu heuyt y gyt dec llog
arugein achant a mil.

Acyna gvedyendynot yatteuas. agu
nemnon achio ytyoyllogyon ygyt.
yeynuryt kygor. a clygkioz aonaeth ef ac
annoc dial yarhaedu hoy ac kevilyd yn
gyntaf. de ef aofynnaod aoed da gantunt
hoy hynaiv. ac annor aonaeth ef heuyt kyn
noc yoelyut y blat delphoel annou dzacle
fyn at apolo y yngygoz ac ef ann ydefnyd
oll. a dnuuab aonaeth paob ae gygoz ef.
ac yz neges hono ydaeth achul a phetroclus.
ac yna yooed paf gartref yn goneuthi y
keizyd. ac yn annoc ohaor bryt y anndiffyn
ac yn kadarnhau attell troca o ffoilyd ach-
lodyeu. ac annoc heuyt aonaeth paf er
dn y oyn y blat bot yn barnot yn erbyn
gvyz gre ac oeynt yntyoyllyaoc llu an ter
nynnedic holl roec dzoy eu gvladed hdzy.
Ef a amnogeo heuyt yoyn y blat u nnd
hau y arch ef. uegyd y gellynt o haor bryt
eu haindiffyn. a phandeth achul aplietro
clus yz ynyd achot delphoos ydaethant y
dzynd apollo aoed ynyr ynys. a goedy eu
dyuot yz dzuyl ydarchellant eu hairdh. ac
ydattebyyt udnnt val na belynt poy
ae hatebaod. ac ydyoefpyt udnnt y gor
uydei oyn gre. ac yny dzuet uloydyn y
gozthygynt hoy oyn troca. achelaroy a
naeth val ygozchymynnoyd agamemnon
ainherawdyr groec idaw am ygoenthiret hó
no. ac yn yzamser hónno y dathoed offei
rat troca calar y eu. a phriotfyt oed yd
oyn aberthen dzos y bobyl ef y apollo. ac
erchi adnaet ef y arch ynydzuyl ygyt te
ynnallyz. ac nn ryo attep ac ar ods apol
lo y achelaroy a rodes idaw ynten am oyr
troca. ac erchi adnaet ef udnnt hoy y
nydvall pan delei lyges y marchogyon o
roec ynerbyn guyr troca nat enkilynnt
odyna ynn gethynt hoy droca. ac yna gve
dyoynot achelaroy yz dzuyl ef ac gedymi
dithon ygyt ac hatteb yon gnntnnt a llaw
enhau adnaethant achadarnhau kedymde
thas y rydnnt. ac y gyt ynerdallant hyt
ynathcuas. ac achelaroy goedy galw y oyr
a adrodes udnnt val ydaroed idaw. a llaw-
enhau ynn adnaeth guyr groec. a rhynn
yt calcas ygyt ac oynt. a gellog yllyges.
a goedy enhattul hoy odynnlyetrhen yno.
achalchat dzoy ydeondaoeth ef a gauaslot
ynnadon oynt. ynhoedit a nynet yzdzeidn
yaethaelott avidemac. yno ydeuthant hoy
ac agamemnon a nn oodlon ydiana doyo
es ytegoedi. ac acrchus ygedymdeithon ef
ellog eullyges a cherdet parth atlzoca. ac
aruern oplnloten ynd yoyllaoc udnnt yz
hónn adnthoed ydzoca ygyt ar gozr adnkyo
eoynt ynyllog aelott argo. Ddyno ydeuth
ef yz tri aelygeo yz eastell aelott teirnus yz
hónn aoed dau amherodraeth priaf brenhi
a goedy cael y lle ac en hanreith kerdet rac
dnnt anaethant hoy. a dynot yz ynyo aelo
nt tenednn. ac ydeuthant hoy ygyt. ac yno
y tannaod agamemnon yz anreith. a gnlo y
tyoyllogyon ynygozor anaeth ef. ac ody
no kenadeu at briaf y bybot a dynnei ef
edzyt elen. ar anreith adugallei alexander
ar kenadeu aetholet. Kyt amgen dionede
ac fluffes y bynet at briaf. aphan ytoed
y kenadeu yn nhydhau y ortiygarth agamem-
non. amon anaeth achelaroy y anreithio
y blat aelott apoelio. ac at teuffras bzenin
ydeuthant. ac anreith agymeraflet oy. a
theuffras adnith yn eu herbyn a llu mawr gyd
tao. ac achelaroy a dyzaod ffo ar y llu hónno
ac aebzathaod yntru. ac yna telephus goedy
y nwzo ef yz llaor aelt anndiffynnoyd rac y
lad o achelaroy y gottau ydzoodet a gnoffer
ef ac ef yn nab y gyt ac erbolff y blat yn llyss
dnuffrac. Kottau heuyt aonaeth yr lad o erbo
lf dionedes brenhin creulaon yz hónn aoed
yn rynchu yn yzamser hónno ar nao ef. ac
yz rodi yz holl brenhinyaeth y dnuffras. ac
oztho hynny bot telephus nab erbolff yn rodi
kainhoithyr idaw. ac yna y gorchuit teuffras
nual na allei fo. rac agheu oz braith a rodes
achelaroy idaw ac ef yn nyo ef a rodes y bren
hinyaeth ar blat aelott borcia telephus. a
goedy maro phrenhin. telephus aberis y glaou
yn aur ydeus. ac achelaroy oztho hynny a ano
ges ytelephus yntru gymmal y brenhinyaeth
nebydnn eiddo. a thynnot ynllyoyr y gyt ac
eynteu y ymlad a gnyr troca. a thelaphus a
dyoaot otho achel bot yn neirthiach yz llu
rodi boyllyzuen oventh oe ieyznaf ef yn hyt
blygnyded nonyner y ymlad o honaw ef y
troca ygyt ac eynt. ac velly y prestoloyo
telephus. achelaroy yntru odyno a ymhoe
les y nyo dcheduí ar y llu ac anreith bawr
gantaw. ac adatkanaod y agamemnon ac ge
dymdeithon beth nn enkyttaur. A gamem
non ac gedymdeithon a nn hoff gantunt hy
ny. ac ae molassant. Ac ynllynnay ydzuth ytze

naden ar vrac. ac uuyd aucuegis gorchyngar
rieu agamcemnon ac aerthis edryt elen. ar au
reith adugallei alexander agvncuthur iawn y
dyn groec ac ynvalanau yndagnouedus. ac
y na prac adut ar groc ysgarnacdeu abnaeth y
gwyr adathoedynt ynyllog aelvit argo. ac y
uyllogeu ereill gyt alu idab ef. ac agreu ydat
a ethyllynt ar ynuad aunallei gauaut ynuoc
a achaeth ineb eloma y chuoec. ac odyna pan
annones autenor yngeinnat ynoec ry draethu
o vomunt anduuab ef yn gantvydus. ac aulyn
ny tybcelydyns im gaunaw ef yr hedoch. ac an
noc yrynel abnaeth ef. achyt alynnuy ef aor
clynnynnoys gvrtlad tenadeu gwyr groec oe
lzenbinyaeth ef. ac ynhoclut abnaeth y lzeua
eu ygraikell tenedom. aduikaau atteb prac.
ac odyna ry nullaw eu rynel ynghyfroys aw
ythaethant. ac ynteu gyt alwy ỽbarth yn erbyn gw
yr groec yrei aunaeth u nu eulyenbeu. ac
enoeu ygvladed pan anlwedynt. yngredychia
olyngynnat or olat aelvit alia. ydeuth hvncla
ebs. ac ampidracus. ac oblat arall ydeuth an
thimachus a nestrus. ac olicia deudyoysiaut. o
laricea ypodeuc. o golinia. Rienus. o draeia
pirrus ac alcamus. o trigia antipus aphrosi
us. obalio. epitrophus. obabiliaonia filo
meues. o ethiopia perses a meurynuen. o
draeia pirrus ac argilocus. o gretia adar
rostus ac anphicus. olitonia. epetrochus.
ac yr tryoydogyon hynn y gollodes pnac ehun
ynbenaf. ac yr lluoed ereill ector ynberaf ac
ynduyoysiaut. ac odyna deuphebus. ac alex
ander. athiroilus. ac eucas. ac antenor a
meirionuen ynduyoydogyon ar ybydinoed
ehun. ac yna traytoed agamemnon vzeu
hu groec yn yngyghor. am eulynnlad. yd
uth naophilus palamudes. a dec llogf ar
hugeiu gantuo. adyoedut abnaeth ozthab
ry ynugynnyslgu deuyt ac ef dwy ulunder allaur
lyt na allei vynet vetlyenes gyt ac ef. a gwyr ef
ec adiolchallaut ynbabr udo ef bellet ydutho
ed beigun tabu dynot ỽ gỽbellet hynny. ac
yna agamemnon a ynugyghoz ef aegredynuei
thou ac hyt dyd ac hyt noe y gvnelyut hoyw y
dryuyef. a phalamudes adyoabt bot yn reit hyr
thu trocilw dyd ydangos eugallu yn erbyn
eugalou. ac ar hynny y dinnoys paub. ac y
na agamemnon o gyghoz yoyr adannoes
keuadeu y voelia ylle ydoed ereill. ac ynugyn
nullaw ylln y gyf. ac nodi hoyw abnaeth ef
ac hanoc agrecchynnyu udunt ynghraff ac yn
gwedic yn ymdaraudo obob tyyfes yn barat

ac val y godef yramyno. Erthvrnun ynnr
ith abnaethant ac llygeu. ac ydzathen trocu y
deithant yr tir. a gwyr troea ajnnddiffrnoys
eugeint ynghadnu adoyn hyrch abnaeth yno
tolotaus dyoysiaut ydar agheiru ffo ar oyr nu
en. allad llaver olvomunt. ac ector a deithi
ynn erbyn. ac ac lladdod. ac adtrupthoys y
tei ereill yn nabr. a gvedy cukul ector yr
lle ygyrchyllit ffo ar oyr troea. yntau a ym
ód ffo ar ayr groec. ac yna gvedy gorneuic
aernn vabr o vop garth. y deuch achel ac yd
ynhoeles yr holl lu dzachefyn. ac pkynnsell
a god y llu ar all ynnyon y troea. ac yna y
noz ac gvallaunoys hóp. ac agamemnon
adnc y holl lu yn tir or llogeu yntau a gy
uethydnoys y kethyll. athramoeth ector a
dnc y lu ynnaes oz gaer. a unynet ynnyon y
gaallei achelaroy kynnab patroclus y
vrwyt baeth a gwyr groec trkynnab y llu
veillon. ac agamemnó a anrydedo y dor
ieru abnaeth ang gledu y kyf ereill oll.
ac achel adychynnygoys gwaryeu adi
dnoch odid ac anrydedus y vallanaethu
ector patroclus y bnyt naeth. athra yrto
ed y gygreir ny orthoplioys palamudes
tybylaor ozoec yndathynnygu bredychu
adysedut abnaeth ef bot agamemnon
yn anhebic ac yn anhelbeg y bot yn bren

ynn.

8

Ac porchygardu pllu. ac nor yn anpgiant. ac
ef admygoldes pr hyn a hadoyr ef gyr brou pllu
yngymraf pkyrchnaid pr ar llogeu achyrch
u achiadarudeu cattell gyr gyrcc. admygylch
edigraeth pgoyfnaeu a rodrigraeth pr arcydou-
adoyn ef am pmeliureu ar pbyllcu adyfgu
pllu. dgoedy amoc hynny obulamidr na
ellir gwrthlad pgyt ammer bychan. kyt ro
dir idaw ef ac heiteitoudaeth ynalaeu paob or a
athoed pllo pgyt. dgoedy pmrpllon o honunt
hy admdu pr amhercotraeth bob eilgeu. pr
pnlad pgymerfant o neupd goedy pfpeir doy
lyned. dc yna agnuemnon ac achelardy adio
nedr. a menelaus. nodynt thymtogyon ar
lu gyrcc. dc or parth arall pdeutecror. athro
ius. ac eneas pn eiberbyn. dc yno pbu lad
ua uaor obop parth. ac yno pllas arrinicla
us. aphirotentor tpyflogyon orcc. ar nor a
gymahanops. ar nor hono agnuemnon ac
lor pholl dpopflogyon ppngpgnor. ac am
oges udunt pnhallaol kerdr ohonunt pr
pnlad adiur ector pubennaf prh adnelynt.
Arbore dranoeth ptpopflaod ector. ac eneas. ac
alexander. adeuthant ac ellu ymreu. ac pbu ac
na uaor ac pllas llaoer obop parth. a menela
us. ac aiax aphlymplant alexander pugnat.
ac ynteu a pnlhoeles arunut. ac alaeth p
bratiaod ef venelaus pnp hydyot. dc yna
n arfopflops menelaus goedy pgpeffroi odd
lur ac aiax pgyt ac ef ymlunt alexander
vnpleuthi ector ac eneas acanndiffyn ac dyn
gasunt or brefydyr pr gracc. ar nor agalla
hauops pr pnlad. athranoeth achyel. adio
nedr adeuthant pllu. ac pneiberbyn o
ynteu ector ac eneas ac ellu adeuthant. ac a
eruia baor aun. ac ector alaiaod arclonneu
bin. aphallomeneu. ac epitreplus. adpeno
ardeduf. adroeus. aphoiferunus tpyflogyd
orcc. dc eneas elaiaod amphimachus a ne
ftus. ac achelardy alaiaod euryalus. adiome
des alaiaod thoas. a nreftor. dc yna pan
delas agnuemnon dygrynfab pr ei penuaf
achiadarual oztyopflogyon. prdaw ac pnlad
a naeth. agorr troea. ynteu a pnlhoelasat
pnllaen p kethill drachefn. dc agnuemnó
val pdeutoraedic achelys ydyopflogyon y
gyt y gymerr kyghor. dc eilgeu adunt
naphleidiwr ar nulaen pr llad yr an bopaf
oegoyn. a dywedut ybot ef prnuyd pn gobrith
ar dyuot llu oboelia yn borth idaw. a
thranoeth agnuemnon agpnbellaod
pholl lu ac holl dpopflogyon pr brefyn.
dc pn eiberbyn pdeu ector yn dwyflaoc
gorr troea. dc pnlad pn durnig ppchyr ar

vii

naethant o bop parth pnp un acr na baor.
Dbop tu ydygpflafant llaoer obilpoed a heb
gnuoll yn ybyrt prydnut. heb orthyrs pr pnla
dasant pedwar ugein nuoar laor beunyd pr nntu
pnlaorbrydus. dc yna paubelas agamemnon
llad llaoer obilpoed beunyd o eyr. ac na cheler
ocnupt gladu pr eyr bal plledit, amnon kenadu
ar naeth ar briaf padlwyn kygreur idaw ef dyr
lyned. ac ulixes. adiomedes a anfant genadeu
ar briaf. ac adeuthant attaw. ac a adlogyfsant
gygreur. ual pded pgorchygyrth ar nadunt.
megys pkeffynt gladu pr ei neuro. a medegi
nyaethu pr ei braichedigyon. ac atgyoeir pnb
cullogeu. a chwarudau cullu. a chwrthu bopti
pr neu udunt. dc hyt nos pdaeth y kenadeu ar bra
af. ac pkynnarun a bop laoer o eyr troea. ac a
obynpfant udunt ber agerdynt belly pn ar na
ber hyt nos parth ar kastell. dc ulixes adiome
des adpoedasant phot pn genadeu ar briaf p
gun agamemnon. aphangigleu priaf dynot
pr genadeu. athunetha obount pnegeseu idaw ef.
Galo aruaeth pnteu pholl dpopflogyon pnpgyg
hor. ac ef adathemaod udunt dybot kenadeu pgan
agamemnon padlwyn kygreur drw lyned. ac
ector agymerth pudric arnaw hyt pr adlwyn.
dc yna priaf aofynnoys hoed di gwbaod rodi
pr oet. dc ybaop pngpfnu pr egis bod gorcuthur
kygreur drw lyned ugyor groec. dc yna gofyr
groec aethpyfiafant en unroed. a phop rei o
honunt obop parth a redegynp aethafant en
bratiedigyon. dc agladpfant enneu uethe yn
aurpedus. dc pnlynnyp pdurnu pfpeit prein lyn
ned ac pdeuthi oet yr pnladeu. dc ector athroi
lus. ac eneas adugant eulyn y maes. dc a
gamemnon. a menelaus. ac achelardy adeuth
aut pneiberbyn. ac aeruia baor abu pr pdunt.
dc yn yr ymgynnaruot hoenno ector alaiaod
krigyus. ac amnon. tpyflogyd
orcc. dc achelardy alaiaod ioonnus. ac eurfra
lus. allaoer o bilpoed obop parth adygop
dasant. ac yn gyrchaon yr pnladasant dc
nuoarnaor ar hugein pgyt. dgoedy goel
ef obriaf ryladlaoer oe lu. kenadeu a an
uones ar agamemnon y adlwyn kygreur
idaw ef. dc ogyrseuedigaeth y gyg
hor yr agamemnon agranaethaoys y gygre
ur. dc anfer yr pnladeu adeuthant. a
deudec nuoarnaor ar unrn yr pnladasant
a llaoer or tpyflogyon drwof o bop
tu alas. a llaoer alexathyr. dc
yna agamemnon a anuones ar bra
af y adlwyn kygreur dc nuoar
naor idaw bal y gellynt gla

du y gwyr aladyssit udunt. a phyria gwedy
hynny yspeiriwt yg gyngyor ef a ebrydi a rodes yr oet
a gwedy dyuot yr oet ar auster. Andromacha gwe
le ector a welas drwy y nun nadyluei ector vynet
yr ymlad y dyd honno. a phan dathlawd y brenin
dwy ef gwreigawl iiii gantaw y gyrreu hynny.
ac yna andromacha yndrut a anuones at briaf
y ber idaw baliaid ector nat eles y dyd honno yr
ysgydyr. a phan gigleu briaf hynny y danuones
alexander. ac eleni a throilus. a meinnon. yr ysgo
ydyr. ac yn ulhynny y dechreuawd gwyr groec dyw
eddut ry dynot dyd y brydyr. ac y dyfnyt hynt a
nuot ac ysp. a thractiw llaver o eureu gwarnaty
dus amdyn troea. Ector yntau hal y lauzleu
hynny a gablwys andromacha pan vaw amygei
reu. ac erchi y arnau adwaeth. ac ny allwyt y at
tal ymlwyed. ac yna andromacha o wreigawl
gymuian a wiliwys y gyt dyn y castell. ac a re
dawd at briaf brenhin ac a venegis idaw y brei
dwyt. a rymyntet ector achrystt nuaw ar naw par
th ar ysgydyr. a chymyn ar dal y deulin y droet
yr ysgeuhin. ac yntau a erchis y bab a oed ynsefyll
gyt ahi grwb ector braegethyn ac a orchymyn
wys y briaf dynet yr ysgydyr. ac yna pan
delas. agamemnon. ac achelaryy. a diodeues.
ac ajax natt ytwyd ector yn yr ymlad gwydwyt
yr ymladassant ac yn ladassant laber o dywyllo
gyon troea. ac yna pan gigleu ector y bym
uedyt ar terynsse a oed ar dyr troea yny ysgy
dyr. hynny y ysgydyr a wnaeth. ac ar hynt
ef a ladawd idwedes. ac a ruzyawd yn cyntaf ac
ciayo ac a ebrathawd y ny y orddyt. a phan delas
achelaryy ry dygwydaw llaver o dybyllogyon
gwyr gan dduw ector. a medylyaw a wnaeth
achelaryy ony ledit ector y dygwydei rwedi a
wei wy o dyn gwyr gan dduw ector rac llaw.
a dywyt addes achelaryy ar naw y greillaw
yn gynnaruot a chef. ar ymlad a gerdawd
tra daw hal hynt. ac ector y na aladwd
phylopetrw y tywyllaw dwrac o rocc. a
thra ymwyd ef yn nyny y yspeilaw y de
uth achelaryy yny erbyn. ac yna y bu ymlad
dirfawr y rwng. ac yn ychydyr nwyr gwrua
naw or castell. ac or holl lu. ac ector a wrath wa
wd achelaryy yny wordyt. a chyna achei yn
achubedic o dlur yn uby ac yn gyntaf ach aym
lidwys ector. ac nyt ymedwie ac ef hyt yn
ladawd ef ector. a chyna gwedy llad ector. ef
a yrrawd fo ar dyr troea. ac ae hymlityawd
gan gueuthur aerua vawr or rei co dic y
nynyl yntu y castell. a chyna amenuon
a synchroeles ar achelaryy. ac ellew yr ymlad
allant hwy yn dur nug. ac or dwed yn llu a dic
ymbahauu awnaethant. ar nos awahanwys

yr ymlad. ac achelaryy yn wrthgilyd ac aynhoc
les or ymlad ar dyr. ar nos hynno gwyr tro
ea a gymallent ector a gwsc y rei aladassit
o honunt wynteu. a thranuoeth agamemnon a
deuth yn dwy ystlaw y maen gwyr troea yn
erbyn llu groec. a chyna agamemnon a gyg
hores ac a annoges y llu y greillaw hyngyrr
deu bis hal ygallei bob rei o honunt gladu y
gwyr aladassit adunt. ac ar hynny y dienadr
ir a gerdassant at briaf. a gwedy hag hyngrem
deu bis draethesyn y dentaunt. Priaf hal yr
oed dewaf gantunt hwy gyr bron yr ystyth
y ladawd ector y wab heb y wor ynbell y orth
bed yn y brenhin. a thra bu hynny y gyngreu
ny or dd yllwys gwlanwis rac gwydyngarth
y brenhin yr ellwydi. ac yna agamemnon
a adunawd y brat. ac adwaet y rydei ef ar dyw
odraeth honno yn llawen wrth y hyglyw hw
nw. a gorllotty nt hwy y neb ay nnunyt yny
le ef. a thranoeth agamemnon a wyssws y
bobyl y gyt. ac a diwadawd nadu ef eu yr oet
chwanaw yr aulherwdraeth honno. ac ad
waet nadzynuerth ef hi o nyt oucdyl
iawn. a phadiw bynnac y rymynnynt hyny
y rodi hi bot yn dignon gantaw ef or gall
ei dial y garhaedu ar y celynyon allwyaw yn
iawn y brenhinyaeth yny blat achoit nu
meus. ac ef a erthis y bawb dyuedut y ew
yllys. ac yna palamides a dangosses y eth
rylided ef. a gwyr groec a ymdassant pram
herotraeth yn llawen y balamides. ac yntey
wnaeth diolcheu nawr udunt hwy. ac yn
hynny y darfu y gyngrein. a phalamides
agytaucodes yfu ac achanoges ac yn y
erbyn yntau y deuth deuphebus. a gwyr tro
ea ay nuladassant yn llidyawc. a charpedu
tywyllawc or oec awnaeth trewytsr ma
gnuphth gwyr troea. a llaver a ladawd o
honunt. ac yn a yerbyn ef telephemus a deuth
a gwedy ymlad oc eu yst yn fyny o honunt
telephey a wahanwyt yn dwyc yny dwy gw
dawd. ac o dyna y deuth pressles naw nwes
tuno. a gwedy ymlad o honaw yn hir. Car
pedn ac lladawd ef. ac o dyna yn dwyc
dic a thra yr ysgydyr awnaeth carpedon ac ve
ly dwy laver o dieuoed y gyt yn yr yn
ladeu. ac yllas llaver o bob parth naun yn
nwyf ac ar dyr troea. ac yna gwyr tro
ea a annonassant gymaeu ar dyr gwoec
y adlwyn tygrein blwydyn ac hynt. ac
o bop parth cladu eu gwyr mewn a wnae
thant. ac nachaw yr ei bratheic. a gwedy
ymchwyaw ymwybot a wnaethant hwy
o bop parth. a nynnet a wnaeth gwyr g

yedzych kelyll gwyr troca.. A gwyr tro
ca yn edzych kelyll gwyr groec. Ac odyna pa
lamides aamwnaeth agamemnon. y lesgr us
ar kellus y gei a wnathoed agamemnon hyn
no hynny yn gyntaf y gyweiryaw bwr
yllyr neb. ac y dywn gwneuthi o bwccia y
gan telephus idaw. a phaudrutht agamem
non y no ef adatkanwys brat palamudes
yny gyueir udunt. a thrwm un grautaw
hynny. ac yntru adwyaut nat dzwy bo
le nac ydzeit arnaw ef y dygyllit yr
amberodzaeth rac daw. namyn y gwrth
ot ohonaw oe erbyd eyllys chunan. ac
ef aerlins udunt hwy bawaroi bwyllyr
zyeu alleuwi cullogru ohonaw. ac yna
ydoed palamudes yntru ynizadurnhau y
kellyll ac yn cukyledynnu odyzoed a mu
roed kadaru. A gwyr troca aonynaskit
paliaun ydoed dzyr groec yn llwydaw ac
y nat nebydu y muroed ac yn chwanecka
u clodyeu ac ynizpwcraw pwb petli mor
garedic a hynny. ac wedy y nwaliamu o
dyr troca a gwyr groec a chladu y meiro
aauruot y blwydyn. Pziaf wzeithiu
ac ecuba wzeic. a pholixena y berch. a
gwyr troca y zei erill adeithiant hyt
ar wed ector. ac achelaryy adeuth y zin
erbyn. ac edzych awnaeth arbolurena ac
plizyt hi ac thegwch a aeth y nywedol ef.
adechreu awnaeth pchiam y nuaw. ac ody
na treulaw y buched awnaeth ef yn kelgred ac
yn kegnwyt ogaryar y uozdyn. a llwydawc
plymuerth ef aruaw dwyn rac agamemn
on pramherodzaeth. a gwaedt palamudes yn
beunaf arnei. ac wrth hynny megys y
kynnyellei garcat y wozdyn gozchymmun
awnaeth y thydlonaf bas ef frigius y bon
no unner ar ecuba gwzeic braf y erchi pw
lixena y merch hi yn wzeic y achelaryy. ac
ozodi rhi idaw ef yntru aynhoelei adref o
egrefyn ac hirnudes. nyt amgen y blat y
gyt ac ef. ar aw y gwneiei ef hynny. ac y gw
naw y tydyllogyon erill oll yr ysgrifennydd.
ar gwas agreifiawd rhadaw. ac adatkanawd
y ecuba y hynn a oruchymynyssei achelaryy
idaw. A luthier adywat bot pida genn hi
hynny orbei da gan braf y gwr hi. athra
bei hi pan ymgynghoua aphriaf. erchi awna
eth hi yr gwaf ynhoedut drac gefyn. ac aga
memnon a ynhoeles a wnaeth mab gantaw
ologru y gyt ac ef at ynn. ac ecuba ayn
adzodes aphriaf a mdanyi achel. A priaf a
dywedut na chwit uelly. Ayr ertebygu ohona

ef

na bn deilog y achelaryy yngyssylltu ac
ef. namyn kyt rodi ef yberth idaw ac enkyl ef
odyno nat enkyleei y tydyllogyon ereill nid
nochymt. ac oupbei hynny yntru bot yndzor
ac y newbyr grautaw ef rodi y berth eugeiyn.
Ac wrth hynny or nuyuei achel hynny bei
dragwyddol dagnoued y zydunt. ac enkyleei
ynn yngyntaf. a chadarnhau y dagnoued
ac orgweleei ef hynny yntru a rodi yberth
idaw ef. Ac uelly anuon adnaeth achel y bas
at ecuba val ydoed ossodedic y zydunt y by
dot beth agawssei briaf yny gyghor a nu y
neges ef. ac ecuba a atwodes oll yr gwaet yr
hyn agawas gan briaf. ar gwas ac hatkanaw
ys y achelaryy. Ac y na achel a gwnaeth na
ynn y achelaryy. Ac yna achel a gwnaeth na
allei ry kudyaf holl roec a throca y mwad
oachaws un wzeic. Ayt amgen noc elen y bana
oc. ac hyt pan ser yn troedynt yn hynny ar
caol wlyoed o dynyon ar ladyskit y no abot
eurydit hwy yn ry wynnedic. Ac wrth hynny bot
yn reit gwneuthur tagnoued. a gwasgaru ynn
Ac yna ydarwn y blwydyn. athe ruyn y gwyr
ur. A phalamudes a dywedyssyys y ku y mae
ac acdywedyys. A dywedut ac aelu ymadrodyn.
ac achelaryy y nteuolit am y wzeic uyt aeth yr
wzydyr. A phalamudes agamas arhaws ac a
gyrchwys dywedut ac aelladawd. Ac y mwad a
gyrchwys y zydunt. Agwzru fo arnunt ow wbpa
rth. allawer ohilyoed adygwyddassant. a phala
mudes aymhoeles at y zydun y ngyntaf ac ae
hannoges y mwad y nda. ac yn y erbyn y deuth
sarpedn yn wyckyr. A phalamudes aelladawd ef
ac val ydarun idaw dad. A ef aymhoeles at y
wydun y nllawen ac y nbawr brydus. ac y no go
ruedus. Ac alexander paris aelwyryys ef a saeth
ac ae wratwys yny wynegyl. A gwyr troca ac
hynnoclassant. ac agyt takyet ant ergyryeu
yr rei ereill. ac uelly y llas palamudes. Ac val
y llas y bzeithiu y dygwyddassant gwyr groec.
A gwyr troca aonaethant drwyssr mawr ar
nunt. ac wyntru aphoassant enkyelyll. a
gwyr troca ac hynnitywassant y cullogru. ac
y achelaryy y ntrwawyt hynny. Ac yntru ac
hynnerth arnaw nal nac gwybydei ef dim y
wrthaw. Ac ellocs arall ac hannudfynnwys hwy
ymgadarn. ar nos a wahanwys yr y mwad. A
gwyr groec y neuenyelyll agwynnassant pala
mudes oegwyfawnder ac dacon. A gwyr wyntru
orparth arell agwynnassant sarpedn. a deiplie
bus. Ac yna hector tywyllaw ozoec oed bwy
af a hynaf or wydun aelwis hyt nos y tywyl
logyon y ymgyghor. ac agwyghozes ac a an nogyes
wdunt gyneuthur agamemnon yn amherawd

ef

dyr arnunt. ac ef adiic argof udunt tru
uu bcuuaf ac amlcrawdr ef yn bortin olio
uuut hoy ylynuladeu yurvyd arnuot yndigo
un dyoedut drbydt yllu. ac ef acrdne ybawb
dyedut a raglei eubod hoy hynuy. aphawb agry
uuuwys ac ef. agoneuthur agrauemnon pua
heradr ac pubeuuaf arnuut amaethant. a
tiranuoethgon troca ynorchyn agerdallant
yr bwyd. ac agrauemnon adiic ylu ynteu y
maes ynenbeibyn aphawb o'llnoed aynila
dallant puda. agredy dyuot pran bo yhaf o'r
dyd. Troilus agerdawd yr wydin gyntaf. ac a
ladawd y groeccyr ac adifferthoyd y maes oho
uunt. ac ac ffoco hyt enlzethll. a thiradoy
gon troca adrutluint a ellu yr maes. acyn y
tierbyn oynteu agramemnon adeuth. ac adif
gonys ybydin. ac acrua vaur aim o boy mor
den luoed. ac ayniladaod yuda yn enlyfeir.
a thiroilus aladawd llaver odyonllogyon groec.
ac uelly yd ymladaod ceir nuarriabr y ynu.
yna agramemnon acrthio i gygreir drubis. a
gredy yngnidarilian ohonunt agramemnon
o amrydeus vallauaeth agladoys palamudes.
aphob rei ohonunt obop parth y cladallant eu
tyonllogyon ac marthogyo' irdiwl creill oll yn
amrydeus. ahehyt agramemnon aamuones
trauu y gygreir. dlixes. adiomedes ac anelor.
ac achelarvy yerchi idaw ynnet yr bydyr gyr
alwy ac achelarvy yndrift am ry ollor ohonaw
yny bzaut nat aeh ymlad achaw ry adaw ohs
naw y ceuba ynuet yolat. neu ynteu yndibeu
nat ymladei bzth y bot ef yntaru polixena. yn
dunaac ef adechreuwys kablu ybenadeu ada
thiocdynt attaw bzth uot ynorell y cylymynt ho
y tcillaw tragy bdawl dagrwfed yrydunt agry.
troca. ac ymlad yn bychlawn arnaethant. a thro
ilus arnathawd diomedes a dbyn ruthur aena
eth amemnon hehyt acynatlyn. ac ef ala
wod llaver ouyr groec. ac uelly hoy dzoy iaw
er odwarnoden yn bychyr. ac ef alas llaver
ovilyoed o boy parth. agredy gocler o agramé
non ybot yntolli y rain boyhaf oclu beunyd
ac nat oed allu gantaw y ymlad agoyr troca
adloyn gygreir aynaeth ef chwenys.

Ac yna pryaf ygnythor amo ac ynenegis
udunt adloyn goyr groec. agkyr troca a
dyrchafiant nac oed iawn udunt hoy ryda kyg
reir kylyht a houno yoyr groec. na nyn bot
ynbell bdunt ymlad ac oy amynet y llogreu.
ac yna poerthf priaf ybawb dyrchdut ydull.
adiau bawb ohonunt ybu da gohencthur a
dloyn goy groec am ygygreir udunt. ac
agramemnon agladoys yr ei neuv yn

dauryderus. ac auedegnuy acthoys diome
des a menelaus ac aodynt bzathedic. a goyr
troca a gladyffiant yr ei neuv. ac auedegy
nyacthoys yr ei brathedic. ac yngyffelyp
ylynuy tra uu y gygreir o gyffredin gyg
hor ydaeth agramemnon. anciloz. ac achel
arby yn amor ac ynadlwyn idaw ef dy
uot yr ymlad. a chyelarvy yndrift adechre
uis yn pthor alynuy. ac adyoaut nac
aei ef yr bzoydyr. nauyn bot ynteu ud
unt adloyn hedoch. ac adechreuis bedylyaw
ynobalus naallei neb au agramemnon o
dni. ac yna ydedrus achelarvy pan dlei
anuser yr ymlad amon y barthogyon amur
hoy. ac ethiuffau drofnaw ynteu. ac agram
non adiolches ynbaur idaw ef hynuy. auc
yr ymlad adeuth agoyr troca agynullwys
eullu. ac yneuliebynuynteu y dweth gryr
groec. achelarvy yngyffeviu awisgwyd y
bye ef ynbarabt ac achannones ar a
gramemnon. a nuoy nu yr ymlad achreulo
uach odyuot marthogyon achelarvy.
Troilus ynygyffeviu bydin ymlad goyr
groec. ac ynfo goyr achel. ac yneuhynullt
hyt eullucdeu. ac yneullad ac yn eubr athu
ac yna ydeuth anar ynu erbyn ef agoyr
troca aynihynwys gan budugolyaeth yo
tgetell. ar dyd drannoeth agramemnon ac
iu adrutb allan. ar eroydgyon oll agoyr
achelarvy. ac yneuliebyn hoynteu y drut
troilus. ac alexander ynllaven yneulydin.
agredy dazuru yr ymlad ydeulu a ymlad
awd y bzwydyr abarthawd laver o dydyeu
allaver ovilioed adygoydallant bob par
th. Troilus aynihynwys goyr achelarvy
ac aclladdod. ac aeffoes. a gredy gocler o
agramemnon tiad yr ani boyhaf ocoyr ef.
a dloyn gygreir aynaeth dec nuarnaut
arhugrem. bal y gellynt ynhynuy oder byu
cladu yr ei neuv anedgrinyacthu yr ei bra
thedic. ar gygreir ynllaven agreulawys y
af udunt. aphob rei ohonunt obop parth
agladallant yr ei neuv. ac auser y gygre
ir adeuth. ac yna goyr troca adeuthant y
maes acllu. a c agramemnó gyrchelloyd
yholl dyoyllogyon. ac ymlad a dechreuant
ac acrua vaur aim yr ydunt. agredy dyuot
pran uoyhaf o'r dyd. Troilus aladawd y ei
doed ynu erbyn. agoyr groec a doallant
alou vaur gannunt. a phan bydin achrianu
y bot troilus ynrybelu yngreuluaw ar
ynddyn kyrchyn ar hyr groec
ac ymlad hoyr ynteu ef nacth

yr ynilad. Ac ynylle yherbynpoys rron
lus ef ac ybratlawd. ac uelly yr ynihoeles
achelarvy orwydyr ynwatliedic. orhech
nibarnaor ybu ybydyr ynbeatrat hebo
dynot achelarvy achaw ybratlı agrabc
cei. Ac ceithnet dboarnaor aerrlus ynghraf
ybyr. a ynghrc athroilus ac ghyrchu yn
brawd. a gwedy rreulaw yran vopheaf or
dyd ydeodroilus ynllaben ar yvarchı yn
fo gwy groec. Ac val yr oedynt ynfo. yde
uthgyrr achelarvy ynyr erbyn ac achelar
vy ac ebynt ar groeccbyr ac ovnit agryrchı
ynllant troilus. athroilus rnuedı vabr obo
nuur val ydoedynt yn ynilad ybratlwyt
marchı troilus ac yllas. ac yneilwd achel
ydroilus ac ylladwd ac ydechreuawd ydyn
nu orwydyr ac ny allawd cyplad hynny
kanys ytyvyllawc achort nneuer adeithı ar
taw. ac adehores korff troilus racdaw ac ac
bratlawd yntcu. Ac achelarvy a ynihoeles
orbydyr ynvatliedic. a neuer achynuhy
byr. a phan oelas achelarvy ef yn y ynlut
yaros awnaethı. Ac yndigwyf orbratlı ynilad
wyr cnuut o achelarvy ac ef. a elad. A ne
uer achratlawd yntcu dcu bratlı. ac velly
yr ynihoeles orbydyr. A gwedy llad tyo
ysllawc gwyr troca ygwyr adfaellanc yr castell
ar nos aduc yr ynilad tardunt. ac ycacat
saut ypyrth. athrannuoetlı. yr annoncs
ynlaf genadeu ar agamemnon yeiclı idaw
gyrtcu ugcnu nwarnaor. a hynny agra
uas. Pdiaf aberıs cladu troilus a neuer
ynanrydaus. arei eiryll eu ret neirv hwyn
tcu. Ereuba yndrıst o darwor y achelarvy
llad ydeuaeth yn ucrcon deuron. inyt anghe
ector athroilus a aethı ynyr clygrhor gwrei
graol dzor. ynwed ydialeı hı ydolur amy
ucnbon. Sef awnaethı hı gwediaw ac auoc
alexandr y nab hı ydial yrwydyr. ac yn
neuthur bratachelarvy. a elad hcb vybwr
ydaw. Sef yd archyllaei achelarvy pecuba
rodi polixena y uerth hı idaw ef ynbriawr
ac ydywaor hı eiren yr annwoei hedoch
dyrysdrnlheyrt y gedymdeithıal yr ydut-
Gaber yr oet awnaethant hwy am hynny
yn tcmpl apollo aced ynagos y borth y
gaer. a darpeu bratachynbarwor y achela
rvy. Ac adaw awnaethı alexander y ecuba
brenhines brat achelarvy. Sef o
ed y necubryt y nos hyn y bratachevis y n
fer drwrof yn troca. a edwdi yn ynuvl tcmpl
apollo aced ynagos y nerbyn dywot
achelarvy. Pdoeth ecuba wedy
ac a dywalt yr ynedytyawd

berth alexander kannoues ac achelarvy ne
gyes ygrau brial yrodi pwrrcna idaw ynbratlor
ac yerchı idaw dywot y tcmpl apollo y gwpplau
y negres. ac achelarvy a nu laben grantaw hy
ny a serch polixena. A thranuoethı a oslodes o
et ac ovnit ynyr dcmpl ygwpplau y negres. Ac yn
hynny achelarvy ac aptilogrus a elab y uestor ac
ucliant yr ulle gollodedic. ac actliant ygryt yr
dcmpl. ac obob parth udunt ybyrpoyt crygyr=
peu. Ac pdanoges pwb dr bratwyr ygrlyd o vn
wyr. Ac yna achelarvy ac antigrus adrwyllant
cu uentyll au ybreicheu allcu udunt. ac adyn
nassant glethydeu. Ac yna ylladawd achelarvy
laver o wyr. as alexander aladawd antilogrus.
ac abratlawd llaver obratheu yn achelarvy
ac achel yna orbratlen hynny layt bei dwr
yr ynilaei agwlles y eneit. ac alexander a er
dno bizv ygwrff ef y adar a bwyssnuleit. ac
adlwyn awnaeth elenne nawnelit hynny.
uanyn rodi y gwrff y wyr achelarvy. A gwyr
grwec agrnueralsant y gwrff ef a chwrff ann
logus ac acdygnulsant gruntunt y enthuesten
dc agamemnon aberıs cladu ygwyr. Iladedi
gron hynny yn ann y dadyr. ac a adolygwyr
ybriaf wor bed achelarvy gyrt a bedeu gwyr
troca. agrneuthı ne vno brat yeu ac a rroplat
tre ann dnaw ..

Odyna ygrelwis ef cwyr grwec ygkyghor
ac parthus udunt rodi arwen achelarvy
aphob pethı ordoed eidw ef gyt alynny odyr
ceu ada arall y nlaf kyfuestaf y achelarvy.
Ac alaf adywaut kanys ef oed vab y vab ach
elarvy. nyt annghu no neophtolomus nat o
ed nawnaeth yneb grael y arwen ac da noc idaw ef.
Achygcthor awnaethı gwahawd neophtolemus yr
ynilad a rodi idaw holl da a holl arwen y dat
ada nu gnu agamemnon ehyghor alaf. ac
ef a anwonec menelaus at liconedes cyrthı
neopholomus y rechı idaw anwon y nei yr ynilad.
a liconedes a anwoes neopholomus y nei
ynllaben at hyn grwec. Ac yna gwedy dauot
ygwyrcir. agamemnon adaeth ac hi y naeth
ac a dyfgwyr ac a chanhuges yngrlaf. ac yn
cu herbyn cyntcu y ceuthi gwyr troca or grwec
ac ynilad gwnaethant. Ac yny vanwyr gyntaf
alaf aphtrodes y noet. a lon vab y nyssni. a
llaver adygrwydaffant o bob parth. ac alexander
a anelwys y wra ac aladawd llaver o wyr gro
ec. ac wrthwyr alaf yny ythyl y nihoeth. ac
yntcu y rchnathedic a ynilynwys alexander
ac yny ynigdwys ac ef yny llaiawd. ac alaf yn
dolurus or bratli ac yntludedic a ynihoeles
yntcu ac bal ytynuwyt y gaeth o honaw
y hu varu. achor alexander adac

ppwt pgner. adiomedes owrdl uedol adnc ru
dnur oreion. a gwr troea a wallaut hyt e
u pyrth. achadw cuppeth awnacthaut hwy gwe
dy eu hymlit o diomedes hyt pgner. ac pnu
agamemnon adnc plu pgkpylch p caltell
ac ar nos hyt pbore ydeithiwpe gwyr groec
pgkpylch p keithyll ar mured ac pgnsoddiat
uercyllen p wlat hwy eilwers. a thrannoeth
pnak agladwd alexand p wab ymanpydrus. ac
elen uanwc dxeic alexand adwppwan bab gen
ti nelpynllywpe. a phriak urenhin accaiba p
wrec ne kymerth hi mgw merth udunt ne dda
nu awnaethant puguredic. ac nyt adwei hi dw
en oebod ac ny dmunei bynet ât wyr groec.
adrnadoy adrhreuawd pthrpaw down llu hyt p
pyrth agrllo gwyr troea yr pnilad. a phriak acr
chis pwyr gaderunan p mured ynp kykch a
thwn pnp delen pwrc aelwit peirnilia agrllo
y gryw pnibortb udunt aelwit amazones. a ph
eirnilia adrith allu nawr geirs pnerbyn agm
memnō. ac pnilad nawr dnu nuer odwarudeu
ainr un pbrwdspagwyr groec a thoallaut hyt
en llueidyn. ac pna ytrywarlagwyt hwy pubaw
ac olxeid plafwd diomedes yn pnilad pnerbyn
pritilia. a phen nabēth a pwrc plogeu drwy
roec. ac ac llosgi ac acdidrwnlei yr holl lu
per nabei pnos pnibortb udunt. ac velly pdet
tellu hi wnut pnyllueidyn. peirnilia a phnidu
gollos prnwyd pnyllu. ac a fadwd gwyr groec ac
ac gelwis yr pnilad. ac agamemnon ogrgbwrgwyr
groec agnadarulwrys yllueidyn ac ac hanndithyn
nwyn. ac nyt aeth ef y nu brwydyr pnydrith nac
uelaus. a phryrr bab a chelawr y gryt acef. a gwc
dy dywot pwr ar wyr groec ef a rwds holl arueu
achelawr y gwyr y bab. ac odyna pwr a deth
pe dxrchwed ydar achwynnan nawr gnuinw. ac
yna pritilia ual pgnotayllei adpigoys yllu ac ac
rthhyt yullueidyn gwyr groec. ac yn ylserbyn hi
thew agamemnon adrith aelu. ac ual pdrwgpuar
unaut pwr bab achelawr tywyllawc pgwyr aelwit
uttwndoues awnaethant aerua baw ar wyr tywer.
ac ual pgwrlas peirnilia hynny pnilad yngadarn
awnaeth pwy brwydyr athrwy dalan odwarudu y
gyt yr pnilad allaut hwy pnwythyr ac yllad allaut llaw
er obop partli. a phennilia abrathwys pwr. ac yn
teu pnaclwbedic odlur aladwd peirnilia. parlley
nilat aelwit anuazonia. a gwedy darwot hynny
pwr agynulhellwys holl lu tywen yr gnec. ac o bxeid
gwedy hy yngynnill o honunt y kaellaut hwythō.
ac pnadwn groec adunwgyrch y uellaut pgnec
aellu. hyt na chaithei ehyr troea uaanyner y nwyn
nadpwot pnaes odyno dwy nu gelnydyt. ac pna
antenor. a pholidmas. ac eneas. adrychnut ar
brlaf peirnilia udo kenias ynwrdhau odyno ac pnu

gwgbon am pthyrn adelen rac llaw. a phriak ac
lwy pgkpylchwyr atnaw ac acechis udunt dwedut
yr hynn aodlogyllyut ac a ymwedynt pnydnnu
naw. ac pna antenor adnc argwe ir plad llaver
owr groec. a thwy wlogyon ac amdiffynwyr
troec. Hyt angen noc ettwr. ac alexand. a thwn
nus. a rydrigwaw chwnunt ynwtu llaver owr
kadnru. Hyt angen no menelaus. ac agamē
non. a phryrr bab achelawr gwr wyr lleg y
gedernyt noc dat. adiomedes. ac ajax. a lotn
eus. a llaver otwr eirill pnbennaf herwyd dyc
thnedy. Hyt angen no nestwr. ac ulixes. ac p
herbyn wor gwyr pnu archimedic ac ynbrwedic.
ac anoc awnaeth edrwyt elen udunt adugyllei
alexand aegedrnidrchwn troec. a gwnaethant
tagnwfed pwrdunt. a gwedy tractiw llaver o
eireu ac ogrgbwrgwyr am dagnefed o honunt
hwy. Kychwynn awnaeth amffinnachus awb
pnak gwas ieuanc der achwanegyl ac am anre
wr. ac ar neb aoed pnlwrthpnyrt ac ef achaw
dn y gyreuru awnaeth. ac amnoc mynet aeth y
nacs adwn tywyll udunt pnyllueidyn. pnyr
bei pneill beth udunt ac ynnerw noethder ar
wyr groec. a chwynnru noethwdt yn pnilad dros
eugeilat. ac ecdy ddi deinphinnachus drwyn
ar y pnilad rawd. Eneas agrnwdo ac o pnilado
dron rac arnat noethwynebwyr parabden am
phinnachus. ac adunwgyrch deirnyt tagnefed
y gnin wyr gwyr groec ynghat. a pholidmas a
nwgyr y tywyrwy. a gwedy darwot udunt hwy
nu dwedut y hynnilad rawd pr nak agrychwys
pnbawr brydus pwnnd ac adrwortbes llaw
er o dreygru pnerbyn antenor ac eneas.
ac adwaf pbob hwy pnidwyllogyon y gr
llaw pnilad ac pben amnon keruadru p ro
ec. a phan ucelas antenor ac ef yngreat
chnnian nadwadwys draethu yn iselaw ac
bxkwydus owyn gwyr groec ac amnoc ohonaw
pnitru yr pnilad. ac odyna pdywot hwy or
eneas gyt ac alexander pndwyn eben ar
anreith troec. ac wrth hynny pdianarfon
nat aben ef yn hedychu. a phriak aorchy
nynnwyr pbawr bob pn bannor dan a
rwyd val y agorut y pyrth y dwyn lurch.
ac adwaf bob pnduben udunt aragben
aegorwob. ac pna gwedy y bedai ohona
w ygeruru hyn pnnu achanage. ef aedw
is phygbor ac adnc anghennacus gyt
ac ef yr neuad. a phriak ar yat wrth an
phinnachus pbaw hwy ohyn anawes y gwyr
liedych rac briathau ohonunt wy pkastell
achwt hwy llawryoniaer pnyr gwyrt ac
ennreu. ac wrth hynny bob pn rwat pnilad. ac
os velly y gwnelit y bwt ef pneuddiffyn

ar volat. Ac ygorvydi amphimacus rac llaw
ar lyn groec. Aphrae aerthis vamphima
cus vot pubydlawn ac vu vbyd. ac pubarabot
gybagyr arnaw eiryll voeuthur eudur
pur. ac val ygullei ef voeuthur lynny lleb
dyb. Granoeth ef advoat ygvnaei ef dir
nawr dallaueth ac ygvalvodei yntreu hoy
bythi yllygr. Ac yna pan veynt hoy ar vsb
per ymdithy prae vamphimacus agor
yneruawc dynot am cupeun ac llad lynu
eiryr vn. Ac amphimacus ac deus idaw ygv
naei ef lynny yn llaweu. Ac velly ygvalla
uoys ef vorthi briaf. ac yn yr vn dyd yr
ynygynmullaffant yr vn lle. ar autenor yn
teu pulidamas. ac vleulegon. ac amphi da
mas. ac palaus. ac pdyvedilfant orthaw y
bot hoy ynaurymedu ynbawr gryfdrudr
priaf vot yn vell gauaw ef ybaru ef ac bo
ll vrlat yn varthiaedic ynuyon. nogyncuth
vedoch yrydaw agyn groec. Ac autenora
dyvaut pabed ybraei ef alvynteu vpd
dit agvllyrt. odynuffydynnt hoy acef
ac nadyvetynt ar nau. Aphaop oboun
unt hoy arodes kedrunt idaw ar lynny.
Ac ynapan oclas autenor ygullei ef dyw
edit ydapar yndiogel idaw. ef a amwo
nes ar eneas ybenegl idaw ef ygvne
yut hoy vrat ygruer. ac pdymogelynt
vyntru ac holl gyr. aeda. Ac pdanuonynt
geuat ar agrauemnon am hyny. Ac a
fryfter ybneuthur eubrat. Ac ybyrpeit
ar nacth autenor ry gyfot priaf yn ulla
vu lidiaw or tryglor am amor oboaw
ef dagruefred. abot ofyn arnaw yntew rac
gvneuthur obraf rwo gryglor neupd am
ybrat gyntew. Ac velly yr ybyrpoys pdy
rei obount ar gyldi. ac arhyat yr au
uonassant hoy pulidamas heb dybot y neb.
Ka nys lleiaf oed lit gwyr groec orthaw
ef ar agramemnon. Aphulidamas adeuth
hyt yn llueftei groec. ynys lle pdoed aga
memnon ac adnacth y negrseu yngraf.
Ac yna agramemnon heb dybot hyt nos
ac arodes adunt gredderi pulidamas ac
heruyn ar ygyngyr. Achygher nu gan ba
ch ynadunt [illegible] yr brator ac
llurfei a nefor adyfedassant bot ar nut
ofyn ybrat hunnos yn dristydic pry
derthynuchdys ygeissu hoy. A thrwy to
rchynt hoy ynynuryllon fry dunt velly
Dunnaw ar lucchi gwyr groec achymurya
rwyd ygan pulidamas. ac anuon gan ti

non ar eneas. ac anchyfes. ac antenor. A
chynn agerdaw pur attrwca. Ac ny vedit yna
etwa allwedru ymyrth ygan ygwenhetrwyt yam
phimacus. Ac val y rodes ef yr arwyd achub bot
llef eneas. ac anchyfes. ac antenor. ef agrysplaw
dys ac agadarnhawys ybrat. ac adrych dracgefyn ac adwoat hynny yagamemnon.
Ac yna ybu mawr gyr groec rodi cart y
bawb. ac kadarnhau drwy lyfeu. ac os vnos
homo vrodynt hoy phastell ybeir eiryr orthi
antenor. ac vlealegon. ac amphimachus. ac e
neas. ac oellaum ac oe reu oll ac gwragedd
aeneirbon. ac keireint oll. ac kynteillon. ac yr
eilyl agyt cymhwys am hynny y rodet kenat
bonnt ygwaet ygwydyeu. ac enda yn holla
vl. Agwedy datkanu yr amodeu ac yntrwy nawd
yr anuoges pulidamas hyt nos dwyn ymlu yr
porth ac wit soca ylle yr oed pinaes yhynw
lluu peun unarth yn ymlyrtinedic. Ac ydyw
abot ybydei y nos yngambortheu udunt y
no antenor. ac anchyfes yn agori yporth y
lu gwyr groec ac ydrygynt lenner gantunt
yn arwyd yr kyrch ac ybydei rei eraill troea yno
ymbarabot heuyt ydwyn gwyr groec y neuad
ybreuhin. Agwedy amlychau yr amodeu eich
eylpolidamas a druth dracgefyn yr hanffell
ac adatkanwys ygrysiant. ac adwoat am
eneit antenor. ac eneas orth ymeuthur
obrwaw ef y amot yn gall nat oed reit
vdunt hwy vn ofyn. Ac ef aerthis udunt
ac ygwyr ymholl aut hyt nos bynet yporth
soca ac agori ywyr groec. a dangos en lleu
fer. adwyn ylle ymhyn. Ac yna antenor
ac eneas aruaint bamot ymy porth. ac
ach agoryssant ypyrr aelu. ac olyeu
agrudiymhallant ygiret y rydunt ac ef.
Ac yna antenor ac eneas ef y neuad ybreuhin
ymylle ydoed holl borth gwyr troea. Aphyr
aduc ruthur yn eruthi. ac a laddwyd gwyr troea
ymdwarch. ac apuilymwys priaf. a chyn
bron alaw Jubiter aclladdwyd. A phan yr
twed eniwa yn fo ydrut eneas ymplaen pry
ac yroddes in polutrna ynerch idaw ef
yr hon a rodes eneas vchudyw ar au
chufes ydat ef. Andromacha. achyssandra
hynteu a ymgudyassant yntrwyl nu
merua dwyoes ynerth. ac arhyt y nos hy
orfwyllwys gwyr groec yn diffeithiaw troe
a. ac yndwyn ymaurythieu. A gwedy do
ethaw ydyd. A gramemnon a chwi yholl
dywyllogyon y dewyl nuuerua dwyoes y
nerth y bueuthur diolch am ydwyoeu
ac en nioli. ac ef aerthis ddi ymholl an
rerth ygyt. ac ef a rawys praureith y

vabd yn gyffredin. ac adunuwys heuyt y
llu anuonyn yt gynnal arnoll brth eutynor.
ac eneas. y gyfr adnabydd briar ygaer udunt.
ar holl lu adpredallant yunpunpnt. ac y
na agamemnon agamhatpys udunt en
holl da. ac eneas. adioldes yn vawr pa
gamemnon ac ydpopsfogyon groec yn
crell. a chossan avnaeth eutynor y agra
mennon ry anvoc o eleuus vab priaf
achalandra y chwaer yr hedych brth. ac e
tryt eleu vanawc. agadu clavn achelarvy.
ac brth hynny agramemnō agamhatpys
ell tydit y eleuus. ac ygalandra. ac eleu
vanawc aeryoles ar agamemnon dros
eculba. ac andromacha y gossan y bot hi
eirvoet yngnuredic grantunt hop. ac o
gyffredin gyghor agamemnon agamhat
pys y lieneitpn y ecūba ac pandromac
ha. ar pet tpyd dyd y nu ynnallant hyp
diordduab tu a groec. ac nac tynbellleu
nawr ynny lludyas y gorun arnunt dygy
av yno dalam o diwarnodn. achaleas a
dywaut ocdcymdabaeth na dangos bodlon
hau yngobyl yr uffernolyon dbydeu.
ac yna ydrut cof poluxena y pyrr o achia
es yr hoom y lladyllit achelarvy ydat ef.
ac ef agreulpys homo yn llnoslogrwyd y
rei baeth ac nyr hanas. ac agamemnon
yntpu aozchynnynnoys y antepnar y cheif
tan yngraff ac dpyn atpab ef. ac ef ac
hanad hi ynymgrudyab yno. ac ef aero
des i fybyrr vab achelarvy. ac yntpu ac
trampogpys hi ar ped achelarvy ydat ef
aladyllit oc hachaws hi. ac agamemnon
alozres brth eneas anngrudyab ohonaw
ef williema. ac ef acrdus idaw adaw go
lat dpoca. ac holl nifer ygyt ac ef.
ac eneas ab fridhaupys y nrch ef. ac aedp
is tpoca ef ac nifer. ac aeleth ynneith ynn
longeu. ac ynneun ydwoc odpopeu ll ieon bychp
yn agamēnon y ymdeith. y bynnerbyt eleu yn
dnist dpycynnertinus. ac pouchyt adref ygyt a
meneleus y gpr. Eleuus uabpef ac dpy chwioreo
callandra ac andromacha. ac eaiba cu niam aaeth
ant odno lnyt ynnbreulnurnaeth arall odroea.
Lyt lynn ygorchymynnoys dared y gpeitinet
lyun y nuyon llythur. hanys ygyt achyloyth
tenor y trigyaw ef. Sef lnyt y parhaupys yn ym
lad arroeu. Dendec nilnaynnyt. aeleth mil. a dc
milpned. Sef rnucd adygtydoipys chwi groec. megys
y meneglit ymbeunydabl theilizedoed. ac y hyslen
uennoys dared. Chwe mil ac bytheant y nilioed o
dnuyon. Ac o lyn troea ynn pzodychnyt y caftell

ynneilpch. yn nil arbynnther athnugernnil.
achilpechannnil odynyon. Agpoedy lzaffel ygner
ar caftell. deu nawnil athnugernnil. adeu cannil
odynyon. Eneas agrrodpys ynneith parth ar
eidal ynn llonghen ry adoed ef ac alexander dyn
no hynny ygyrchu eleu hyt ygglyver. Sef rnue
dpocdynt olongeu. dpy long athnugernt.
Sef rnuedi odynyon pocdynt gyt ac ef pedlsar
cant atheirnnil. Rnuedi tpigpch eutynor. ynny
cant adpynnil. ac ygyt ac eleuus uab pef. ac
eaiba. achallandra. ac andromacha. deucant
atheirnnil. ac nelly y terrynna pthrya dared.

Kyttuen ozen oz pupated ydvon
aelvit gynt yoen pupe ve gollev
ugavl eiguvn. Pzvg fireinc ac
Coerdyl pnac gosfoddic oythi
cant mullur pisyd pn plypt. adneant pup
ller. a phalbethibpnuac abo rrit ydpnavl
arner o anbyffygiodic ffivythilouder hi ac
gvallsanaethu. Pgyt alypnup kyflavn po
oz nacenirodlydan anpl. abzpnuen ar
derchaedas ydir dvopllodzaethi. dzvp y
zi pannant anurybaelon gruedloed fivythi
en. Pndi kefyt pnaent koetyd allovneu
kyflavn a augren gruedloed annueilcit abo
pannleit. Ac ygyt alypnup anulat kenuc
inoed o gvcupn oblith ybloduoed pn
kynullaw nel. Ac ygyt alypnup gvcigslo
dyen anpl adan adzolvon bnpyded. Pn
zei pnaent ffynhonau gloed eglur.
oz rei plzeidant ffipdyen. ac alithrant gan
glaer fenn. a nnrnnur arvythi kerd. a
hnn yu p zei hpnup pz neb agpfgo ar en
glan. Ac ygyt alypnup llynneu ac abono
kyflav o anurybaelon gruedloed bysgnat
pilyd pndi. Ac eithpz pzeruedno pd en
dzotaw y ffiroc. Gen avonbonedic pilyd
pndi. Hyt angen. trnys. abbnpz. a
liafen. Arei hpnup nuegpz terr bzeidy
gnaent pn tann pz pnpz. Ac ar hyt pzei
nup pdeuant anurybael gyfruevitye
oz gvladded trnnez. Ac ygyt alypnup
gynt pz oed pndi vpth pzif drnaw arbngr
nit pnp thecktan. Arei o nadnnt bedw pf
fyd ditterth. gvedy dwzeidiw y nnroed pn
vallus. a ceteill etva pnfenyll pn nach. atle
nieuscnt pnbnnt pn nnoli dnw. a nnnroed
a chaeroet anderchaoc pn ew tedtan. Ac
pnp tenulen benhuenoed o bzyz agvzagred
a chouenoed pn. bn gvallanaeth bpivedw
pn anuferoed beigant y encreadyz pnle
rvyd anronogaol fyd. Ac oz dwed pnnp
tenedyl pllyd pnp dyuanhedu. Hyt an
gren. nozmanpeit. abzpranyeit. a facleu.
afflictpeit. ac plgotpeit. Ac oz rei
hpnup oll pngpnnaf pbzpttaupeit ac
gvledpchaoe o bo rnd hpt ar boz pver
don hpt pzei deuth dial y gran d nd ar
nadnnt am caffaberpt y gran afflicty
eit ar lavcou. Ac megys pdeutiant p
gzenuelfoed hpnup. Ri ac anulpoychon
rac llaw. Pna ytetapna pzcolog.
neac plgvydvyn gvedy darnor
pnuaden troea achaet pgrace. a
ffors ac pfcnnnc p hab pgyt ac
ef. ac adnthiant nupou llogen hpt pg gv

lat yr eidal ydion gvlat ruten. Ac ynyr anuer hon
nv ydoed latinus ynureuhnu yn yr eidil. Pgvr a
arnolles eucas ynaurydnus. Ac yna gvedy gvc
let o turn breuhnu rutyl. Hirvaw aozuc ac ynlud
avnaeth ac ef. a gozuot avnaeth cuens allao
turn breuhn rutyl. Achatfael yreidil. Alauinia
nuerch latinus. yn vreic idaw. Ac yna gvedy
ynuleuv dienoed buched eneas. acannus y
bab ynten avnaethynoyt ynureuhnu. a gvedy
dzychaucl acanuus ar breuhnuavl gynoeth.
ef aadelvydnias ar anon tiberis a nnab aanuet
idaw. Ac yredet ar nav ew fiunus. ar gvnes hy
no gvedy ynuron pledzadnvl odnneb gozderchu
aozuc nith ylauinia ac beicivgn. a gvedy gvoy
bot o ascanius ydat ef hynup. erchi avnaeth
oet ebnpyon dyoedut idas poy a berhogaffei
y bozoyn. a gvedy dvnias o nadnnt achaf
tel dibeurvyd ozpeth honno gynt adpoedaffit
bot pbozoyn ynbeidiavc ar bab aladr pbann
aedat. a gvedy darffei idaw dzeiglad flaner ob
ladoed pflayar oz diwed ydnuei ar blaenoed goz
uchelder aurydd. Ac nythpyllopes en devnidu
baeth oynt kanys dueth en devnidvbaeth. Ac
yna gvedy dyniot oet yr baeruu pfetor ar pth
eppd velp ybn uaiv. Ac velly ylladnod ef pbann
arnab a rodet arnaet ac ydoet brutus arnav.
a gvedy nneithpu ynab aebot ynbynithcy
nlovd. Dwarnaot ydoed pgvas ynlzaulyn
ydit ynhely. Ac val ydedynit velly nachaf
taav ynlzeider hewaw. Set aozuc brutus a ne
lubva agellog caeth ac ynlzeillaw liad ynnrv
ybzathaod ydat ar caeth yadnu pbzon ac y
bn uaiv. Ac velly ylladnod ef ydat. a gvedy
nnaiv ydat ozeigit hornuo ydzholes gozr yr
eidil brutus. Kanyt oed drilog gynnoyt yn
breuhiu arnunt goz aladr gyflannau kynn
eunt allad pbann ac dit. a gvedy y dhol ydaeth
ynten hynt pggroec ac y gvelas gvelygozd o en
ned eleinc hap pnuf pgkeithyet y din ban
drassus breuhiu groec. Dyrr bab achelaroy
adugnllei pgrenedyl honno gnnitaw gvedy dif
drycotro ydnal ydut. ac degronrhaylei pg
keithyoet oynt pug yhyt oaulet ahynup.
Ac ynal gvedy adnabot obrutus pgeneiry
trigyaw avnaeth pgyt ac oynt. Ac ynyllo gvet
dy tzeneuinew brutus ac ynadnabot apha
ob ohonnut. Kynneint nn y ddon pneuplith
Ac ydoed gvaredic adpynieredic pgnn y
breuhnued ar tyopllogyon. ahynup doed idaw
oe pzyt ac adroet ac bäeloet a e dipoun ac
vilorvaeth ac glot. Set achaoc hynup do
ethaf oed ynuplith ydoethou. drozaf ynuplith
pzei ynuladgnit. Ac ygyt alypnup pabeth
bynnac adnnbeinei idaw nac eur. nac arpant

ma mcmyth. na dillat. hynny oll a vydei ef o gyt
marchogyon. ac ymlaen ac ef a ymrodi ygkatnaw.
A gwedy daeth ygkat ef dros dwlad gwedi y
gwneuthur ymgynnullassant attaw pawb o'r aoed ogenc
dyl droed o bop lle hyt yded tervynen gwedi.
Ac erbyn idaw ef bot yndypoplawc a ruaddunt ac
eu rydhau ogeithiwet gwyr gwedi. A hynny a
gerdhogant ac adwedynt y allu ymhawd. ka
nys kymerent oed en unet gwedyr ymgynnu
llyt ygyt ac ydoed seith mil o wyr ymlad
heb y gwragedd ar meibon. Ac ygyt a hynny
hefyt yded ygwas Kenauc vonhedigaf yg
gwedi o barth ydit. ymam puteu a hanoed
o'r enedyl droed. ac yn ymdiret pudunt. ac
yngobeithaw tra el nerth mawr ygauntunt.
Sef achaws oed hynny gwyr aoedynt yn
ymplu arnaw ygyt a brat unet ac ef. a
wnaeth hynny ygkat kamelot
ymdi hanoed o'r oed. a ymplel
noed y pygtunt am tri chastell. a adaw oes
ydit y assaracus ymy parvolaeth yn ragor
no ymbrawt. a rei hynny ydoed o'r gwedi
ymlaen ymlaen yn ymam puteu a
hanoed o'r oed. Kanys nam a thut ymbrawt a
hanoed o'r oed. Ac o'r th hynny ydoed borthaeh
gwyr gwedi oe brawt noc ydaw ef. Ac ymaes so
es gwedy gwelet o'r utus amyl dr ac eu pyf
ygwyr. a gwelet pl ieth yll yn ymdaru ac yn
barawt idaw. hawd nu gantaw a fudhau ydunt
a dynnu yt typyllogaet ar nadunt.

Ac ymma gwedy dyrchauei brutus ymdpo
ymlaen. gwlo hoznc attaw o'r nwca ob
o'r nam achadarnhaa keithyll asaracus
a mael. ac eu llenwi o'r ac arnen a bo'r t.
A gwedy airiot hynny kychoym a maeth yn
ten ef ac assaracus ar hoff gymmyllenna o'r
gwyr. ar gwragedd. ar meibon ar amrethau
ereuthur hyt yn pmaleth ydiffeith ar koedyd.
Ac o dyna pr anwaes brutus kyttyr hyt ar
pendrallus breenhin gwyr ymy nod honn.
brutus typyllawc gwedi hon keuedyl
droed. yn amon amerth y bandragus
breenhin gwyr. a menegi idaw nat oed delo
idaw atal ygkeithiwet eglur breenhinaeth gr
nedyl o'r nn dadleu. ac enkeithiwaw yn ange
noc y dyly pat ymherwyd enbyned. Ac o'r th
hynny y mae brutus yn meneegi idaw bot
ymrell gantunt hoy enpreftyfiaw adaarter
bu y my diffeith. Ac ymborth mal mmeie
it ar gig ammot allyscu gan ry dit noc yg
kymaiheo ar keledeu a melyssr ydaw gan
dinet. Ac o'r cod gornchelder dy bedyant
ethgyboeth di adna hynny. na dt ymeu
herbyn. naumn unaen ndunt. Kanys amy
an adyiyet yo ybop kaeth llafuryaw a

bop fo'r d y ymhoelut ar y lien deuparthau
ac eydit ac o'r th hynny y kiarchon ni dy dzu
gwed di hyt ym gwnaterydi di adunt hoy
pzeftyniaw pup koedyd yffoddant adunt
gan rydit. Neu ymteu oup edy hynny n
dunt ymth deymas di gan rydit ellóg o
ymt gan dp gannyat ydaaded ybyt ygei
saw pzeftyniot heb geithiwet.

A gwedy gwelet obandzillus yllythyr
honno ac derllen trac y bzou. gaba
ntaw aozuc ygnyglowpz. Sef aga
ddant ymeuizyglior llwydaw ym eu hol.
ac eilymuit. Kanys blog bugeu dyn
gwec. ygwed a bnaddei ymaol dlomydd
hynny ygkeithiwet ydunnut. Hymadn o
honunt bymteu annon pzyo iythpz honno
attunt hoy. na nedyly ab o nadunt kei
saw bzo gued geithiwet y arnunt. Ac o'r th
hynny y kanas gwyr gwec ymeuizyglior
llwydaw ymeu hol. achenllaw y eukymeil
yeu keithiwet. Ac val ydoed pandzallus aeth
ymizyckin yoffeith y tybygynt vot brutus ym
daw. Ac val ydoedynt ym iupiter hebiaw ymael
tell achoit gwaranthus. eukyrchu ymduu
bydaozuc brutus udunt. athem nul o'r dyn
arnaw gantaw. Kanys ymdiarophet y
deuth brutus allymny o'r dyn y gyt ac ef.
Ac eu kyrchu aozuc gwyr tro bdunt yn by
chyn. allad aerua dirnaw y nemt gwi
dunt. A thro yn gemlpdymus aozuc pandras
sus agwyr gwec ygyt ac ef ybob mgn
ol pzebyth yn affei dunt. achenllaw mg
ner dzoy amon aoed gyn eullaw. Sef oed
phew akalon. Ac yn keillaw bzyssyaw dzoy
yr amon ypperglwys amerth y nadunt.
Allaver avodallunt. Allaver o'r adhuc
hebeubodi alad dyn tro ar ygkat. Ac
yny bed homo gouernhur den dyblic a
erua o nadunt. A gwedy gwelet oaun
gotmus brawt pandrallus breenhin gwec
hynny dlurydo amaeth yn bop modunt
agnaw ygredymdeithon gwaligueddic attaw
ac eubydnaw. Ac yn gyssylltyn kyrchu gwyr
tro. Kanys clotmozach athegnach o eo gnmaw
ylad gan gwechin. noc bodi gan ef o yn hag
gyn. Ac ymlad amaeth ef ac ydoun yny
chyn ac yn brawl. ac ny dyscynnoes ymo
nunyn ydipdic. Kanys yn nut oed dyn
tro ac eu hanneu yn ddigawc kyrch yn
daeadunt. A gwyr gwec noethon diarueb
oedynt. ac o'r th hynny gleuach oed gyn
tro. Ac ny oed homo ny dissyppyssyssant
yn eu llaw ony dunn y dissrepo hamach.
A dyna amnogyn brawt y breenhin ac anni

clemis ygyd ymdeith. Archymiy ymudo
golyaeth a gnaas brutus ...

Hc yma gwedy hafal obrutus y
vmpwyllyaeth homo. gollot avn
ger vlechiaut marchogyon ymyon
kastell alaronis ac gadarnhau yr ynys
en a ver ren ygyt alyman. a chyrchu
adrac ymmi ydiffeith ar dryll o'clu gyt
ac ef ymylle ydoed yr amrethieu ar gw
rageo ar nerthon. Ar nos honno gwedy
hynny cotlau a vnaeth gyndrallus rydda
ohun. adhuryaw ymbarr rylad y dre
adly y wrawt. a chymmllaw a vnaeth
yffoedigyon oc ellechuaeu. a phan
oeithiawr ydyd drannoeth kyrchu ac
rac am ben y castell. kaws yno yreby
gyr rylyman brutus ar carchar o'gyon
gantaw. a gwedy edrych o honaw anfod
y kastell ac erchi y vaby gwarchadw y
dan ac ymlad ac ef o bop kelvydyt o'r y
gellit. ac velly o bop kelvydyt llawn
ryaw a vnaethant y gelyaw y distryw yn
o'r eu ac ygellynt. a gwedy bydut yn y ged
honno yn trewlaw ydyd. y gollodit yr
ddiffin y ymlad ynos hyt trannoeth pan
lludedic o ymlad ydyd yn gorffowys.
ac eirall diffin a ollodit y poplaw y gr
bylleu rac ofyn kyrch dilynyent y gan
cu gelynyon. ac o'r parth arall ydoed d
yr y kastell yn an diffyn yty ac eule
ueiden. ac o bop kelvydyt o'r y gellynt
bynteu gorthwynebu y cu pcurannu
bruttu. a gwers ydynuedynt bynteu
a nifin. gwers o laethin. gwers o bow
brouthau todrec am cupennu. ac
velly y dy nadifferynt yn o'r nos. ac yna
gwedy gollot ovyr gwec hoedl orth y
kastell. adchreu y gladu y addaw. Pef
a vnaethant bynteu bow dofor brot a
thaw gwyllt or ty am eu penneu. ac
velly eu lladd ell y tho y orth y ty. ac
eissoes or diwed o'r eilleu bopt. a phen
ny dyaul ymlad ynen bluaw. Amon
kerwydeu a vnaethant att brutus y er
chi kanhorthop am rydit vdunt ka
ny's ofyn oed arnunt eu gwahanu
ac oeilen ymbo'rth gorbot arnunt ry
dicymdithi. A gwedy dyfodut hynny orth
brutus. medylyaw a wnaeth pawb o gu
lleu ef y rydhau hoy. ac o hynnhau aw
naeth yn bawr nas gallei. rac o
fyn colli y neiur gyr noed idaw. ac
nat oed gwnaw ynteu erchyn hynny
nual ygallei rodi nat ar bacs y dyn

gwec. A gwedy nedylyaw pob peth. Sef
yhanas vny gychor doyn kyrchi nos au
eu prif a chellau topllaw eu gorlwyr. a di
ym ny allei ef hynny hcb ganhorthwy rei
o'r gyr gwec. Gan a nadetus kedymdeith
antigonus a'r nec attaw. adyfodut partha
ny yfed hon gan diplenuaw dedyf ar
naw. Gyda'r ieuanc o ny vuey di yn
gyfor ufud yr hyn a arthiat. i. ytti. Ilyma
diwed dy derfyn di ac antigonus ar dedyf
honn. Sef yo hynny pan do nos heno
ynnedyliaf i. dyma kyrch am ben gan
gwec mal yhaffo'r gouenithur aerua
dirybud arnadunt. Sef y mynnaf tryllaw
ohonat ti eu gorlyr hoy ac eu gwerth
lleu. kanys rac hynt ydoed rent yn
gymaf ymogyfyt. mal ybei haws in gyr
chu am ben yllu. Ac yrth hynny gwna di
thau nerthoedd rac call doeth y nerthoedd yd
oyf i. y paperchi yth ymgyrr fydlaon.
Pan del y nos kerdet parth ac at yllu
a phop bynnac a gymarffo a thi. dyroet
orthaw yngall i. y dyma antigonus o ho
nat ogurthar brutus ac rydhau ohonat
ac adaw ohonat ymplon gthu dyre koedaw
hcb allu y deyn hoy no hynny rac trymet
yr heyrn aoed arnaw. A gwedy dyfodet
hynny dyre ovntau arnt i. a'r gallo'r
eu tarfel orth vv e ophyr.

Hc yna gwelet o'r nadetus y dedyf noeth
orth yben ar geireu adyroedei y gor
ymgodymdaw y ageu. a daw a wnaeth
gan dyghn ilo goneithur hynny gan ro
di peneit idaw ac y antigonus y gedymdeith.
a gwedy kadarnhau yr arnoll y rygtunt.
Pan deuth yr eil awr o'r nos. kychwyn a wna
eth y nadetus parth ac at yllu. a gwedy
y dyruot yn agoe yr llu nachaf y gwyl kyr
o bop parth yn yarganuot. ac yn ynghyn
unll am yben. ac yn grohym idaw yn ansaw
dus chaffei dyruot o gurthar brutus. a dyroe
dut o honaw ynteu nat yr kyrchu ainp
dychu pdathoed nauyn rydhanc gre
ulawn garchar gyr tw. ac y'r chyn adeit
ynteu dyruot y gyt ac ef hyt ylle ydo
ed antigonus yn llechu gwedy y dyryn o
hanaw ogurthar brutus hyt yno kanyc
yn allyllei ydoyn bellach no hynny rac
pryss yr heyrn. Ac val ydoed rei o na
dunt yn amben beth adyrbedei ac gwir
ac gen. nachaf vn o'r gwyliadyr yny ad
nabot. ac yn meneghi hynny o'e gedymdeithon. Ac yna heb pedrutto gan a'r gw
er sylleu a wnaethant. a mynet y gyt ac

ef hyt ylle y dyvodassei yn adav ygrydyn
deith. a gvedy eu dyuot hyt yno. kynodi av-
nacth brutus aebyoni gyt ac ef ynarnaw
ac eu llad yn llwyr. ac oc yna keidet aozuc
yrth ac at yllu. a rannu ylu yndeu rydi
a gvedynupn ybawp kerdt yn dawel. ac yn
dyno o bop parth yr llu heb ffrost gan neb.
ac na lader neb ohonunt vn gwr hyt ym
elei brutus hyt ymliebyll y brenhin yngym
ruf. ac yna ym gluvunt hwy y gorn ef
gyneleu babp pallut.

Gvedy eu dyfgu belly oberuus
rut kerdt adnaethant yn dawel ac
yn reolus yny dethant ynyhith
yllwestru rag yny gyfeir. ac belly ar oes
yr arwyd berwnedic adod yrydnut ac eu
hargloyd. ac yna gvedy dyuot brutus y
dawt rybyll y brenhin yr lle y dinmnasei
ydynot idno heb ohur ykampoyt pceyn
yn arwyd. ac yna nyf grohurpeissaut neb
orfyn naynyn unnor ynwyn ar tor ykyc-
gadurycit arodi dyrnodeu agheuawl ud
unt. ac yny bed honno bruaw y rybylleu
ar llwestru. ac belly gan gwynnau adisgy
ryem yrei ineirw y dessroyut yrei bys. a
nueyry druet ynyhith bleidu heb ybot ffo
o y ffo yd arhoyut eubagen. Kyt oed u
dunt nawd kanys dieffyut o cunyt gwckaw
eubarnen. nyr cheyut vnnteu o cunyt fo
nauyn rydec yn noethon diarnot ynyhith
gugelynyon arnaw. ac ylledit. ac odibag
o neb ac rebydic oc eneit gantaw rac
meint y wyd yn ffo bruaw ac allgnaw ac
nacl ar greric adzein amozen. ac y
gyt belly y rolivut eugbarc ac eube
neiteu. ac a larffei yrei o nadunt a uerth
ac tarpan ac arueu ereill kaffei ne ynn
gudyaw dzey dyvyllocb y nos. ynyhith y
karoc y gyzthyrut ynyr rewyrit yn anaunis.
Ac o dibagei neb o kanweu tygiecruena
ol honno. y bodynt ar y dyfeid gyr eullaw.
ac belly bzeid oed o dibagei neb yn dian
af o: ryw Rnweu direidi honno ac ef. a
gvedy gyrhot o gyr y kaffell bot eu lyar
glwyd yn llad eugelynyon belly. Dyuot
allan o: kaffell agnaethant byntrin. a dy
bylygu acrus o nadunt. a gweryr y dyw
esgynyt uchot kyrchu agnaeth brutus be
byll y brenhin ac oddiy ac erein y gwrthnaru.
Kanys nyr lees adbygei y bot oc gwrthna
ru noc oc lad. Syr o: awed ygryt ac yntew
nyr ostyllei honno yn llad heb drugared
a gyrnaeo adu. ac yny dzed honno y trew
lyssiaut y nos yny deith pdyd. yny oed

ymbe gwcler meint yr acrua a nathoe
dynut. ac yna llaenhau agnaeth brut
a rann yr ystyl agnaethpoyt y rwg
yoyr ef. a hyna ydoedit yn rann yr
ystyll ydaethpoyt ar brenhin yghaerth
ar yr kastell. ac yn erchi brutus hadu
ruthau y kastell a chladu ycalaned.
Agvedy darfuot hynny yngymmllaw
agnaeth brutus ac eu gyrt. a dyrnu
yr leocupd a budugolyaeth gantunt.
A hynnet yr dieithi yr lle ydoed yr au
heden ar gozaged ar meibon.

Cyna y gelwis brutus y lenaf
gwyr attaw y nugyghor gaberth
a wneler amphrdzalus brenhin
nyoec. kanys hyt traben ef yneu kar
char hwy ac yneu medyant. Sir oed i
nau gweithiaw a hynny nt. ac yna y
rodet aurhyaelon gyghorru. Rei a
gyghorei erchi idno rau ac deyrnas
gan rydit. Ereill agyghorei erchi ke
nat ybynet ynneithi ar hyn a ber re
it yhynt gantunt. A gvedy eu bot
yny aurhyelon hynny. hynnodi a wna
eth yn o nadunt ybynyd. Sef oed y wy
nebyn adbbedut bot yn o:en kyg
hor udunt. ac yn ystlad kymryt ka
nat ybynet ynneithi o nynnyny
ierhyt udunt. ac eubetnedyon gw
edy hyn. kanys o rydheynt hwy y
brenhin achymryt rau o egynoeth
gantaw ybreskbylaw yndi ynyhith
gwr gwec ef adebygei nadeynt dragyy
hedoch yn eu plith o:dydiwnno allau.
Kanys wyr on agowyron yrei lladei
gyon agoffeynt eugelynyaeth ac
wnt yndragybydd. ac ac hetnedyon
bynteu. ac o:darfei bot brydyn yny
nunt. nuer gwec penyd a anieiei a
nuer trw. A leihaei. ac erth hynny
y kyghorei kynnwyt y beirth hynaf
y bandzalus yr hyn aelwit ygnaw
gen yn wreic yeutyvyssawr. A llegeu
aphob ryw beth o:auei reit wnnt
wth eu hynt. ac os hynny a gellit
hynnyt kanat ybynet yle y gellynt
kastel tragywydawl hebdch.

Gvedy darfuot y brenhyr trnyn
nu yr ynadzawd honno wythau
agnaeth yr holl gymmllenna y
gyghor. A dopu pnadzalus y gandol
ygymmllenna agnaethpoyt. A dyrcdut
adno pobl en ydoyt yn diamot o nyb-
uelei yr hyn pdoedynt yny o:chymyn

20 dhyn yttvedit yn dyoed ut orthav
yr ymadrawd honw ydoed yuten y
unyn kadw ozuchel nal ydylyei dze
uhun .a gvedy gvelet obouav gogy
uadaw pagen. attep avuaeth ynyr
ved honu .kaupo tygheteuen anu
rodes .i. puavchnuedpaut dyo.
Dir yo yun dyeuthur avdy unyn
nu dyo trac colli vy nuuched yr
honu uyt oez gvertheuavrogady
nadigruiac'no hi ynydyt herydd
ygvelir yun . dc vzth hynny uyt
tyned ypluyun obop dzod ac ygu
ller ychaffel. dchyt boet gvzth vy
ueb geuuyf .i. rodi vy uerth. eiſ
coes didun yo genuyf y rodi yr
gvaf ieuanc hoen. a heuyo oet
tyued pryaf dzeuhin tro ac anchyſes
ar bonedydyd yndaw yuten yublo
dcuaw mal ygellir ydelet ynegluſ.
a phyo aallei ellyg keuedyl tro
hedic yn ydd yr hoen ry buaſſei
y ſaul vil oblovynded. ac anuſeroed
ydau dzeuhuned grvec ygkeithiaw
er . Doy ageillei iaunryaw ygyt
ac vyuten ygeillaw ydit oz ryd
geithydet homo. dchyeu gallovs
ygvas ieuanc hoen hynny. Amneu
arodaf vy nerth dau ef ynllaw eu.
dc eur ac aryant allogeu aphob
kyfryw beth oz auo ret ylyuir vzth
ay. dc oz byd gvell genoch dzeſſo v
law gyt agvyr grvec. ay a rodaf
ych dzaycam ygkynuoeth yn ryd
dzoy hedoch ygynuanhedu. dc ony
unynnoch uamyn unyuet ynerth
nal ybo hyſtrydaf genoch. ay adzi
graf gyt achos. uegyz govyſtyl y
ny bo paraut pob peth oz aedeut
yoch. a gvedy darfuot kadarnhau
yr amot uelly ydygthunt yd amo
uet ybop porthus oz aoed ygkyrch
terynyeu grvec y gynnullaw cullog
eu. a gvedy dyvn ydlogeu oll y bu
lle. dlleuoi avuaethyoyt obop roy
beth oz abei ret uthihyuit. drodi
y bozyn avuaethyoyt ybrutus. dcy
bvop ar neilltu yzedt yn hedyd y
boned ac erkygdaut eur ac aryant
athlyſſen amein uaez veirthaoc
vu amyl. a gvedy darfuot hynny.
yd ellygyoyt ybzeithin ac gurdiaſ
ac yd aeth gvyz tro ynen llogeu
yn ryd a geithuoet gvyz grvec.

c yna ygkyllodet ybozyny yr hon aelvit
ignogen gvzac brutus yny lloz ol ydlog.
dc igtuan achoynuan agrymerth yndi am
adaw yrieu ac golat. dc nyrthroſſei ydlygeit
par y golat hyt ym gudpoys ydeilgi ytra
eth. dc yn hynny o ylpeit ydoed unrutus yny
didaun. dc yndyroedut orthi yn lygyr. dc yr
hynny ny thaoei yny dygkoydoys tylgu arnei
dc belly ykerdaſſant dendyd a nosdeith ar
goynt ynrydd unyaw yn eubol. dc yna y
doethant hyt ynys aelvit leogrya. ar y
nys honno dieith oed yna. gvedy ry anneith
ablyn no hynny yn llyny a genedyl aelvit y
piratas. dc yna ellog aduaeth brutus tr ydi
anoz aruaoc yedzydi parotir oed honno a
pharao genedyl ac prestlopiei. a gvedy nad
elcant gynamed yndi. namyn yn gyſlaun
o amrysael genedyl anneilcit abdystrulcit
llad llaoer. adnaethant oz rei hynny ac eu
dayn gauant yeullogeu. dc y na ydoethant
y lieu dinas dieith. oed yn yr ynys. yno yd
oed deuyl ydiana dayoes yr hely. dc yno yd
oed delo ydiana yn rodi gvrthod ybaby oz a
obynnut idi. ac ydeith ygoyr hynny a goz
thrum beicheu ar naduut oz anneilcit yeu
llogeu. a neuegi adnaethant ybrutus an
ſaud yr ynys. a dywgkoz adnaethant y eu
tryſſaoc unyuet yr drydyd ac albedth yr dy-
oes. a gvkyn pa dzlat prestlopiei oe dynuan
hedu yn dzeigkyoydaul idaw ac oe etued. dc
ogyt gvyglioz ylzynuerth brutus geryon de-
u. a deuder oehenaſgoyz ygyt ac ef ac ydaeth
aut hyt ydeuyl. dc ydangaut boy pryd oz a
oed neit herydd eu dzuaot vzth albedth gan
tunt. a gvedy eu dynot yr drydyl gvelſgaw ad
naeth hyoyt oz on obrinoyd aulberm brutus.
dc yulleirydd lieugkyeſtaor kynmeu adnaeth
poyt teir kynmeu yzin duo. Kyt anugeu
iubiter. a ſperunus. adiana. ac albedth y
boy yn o nadunt ar neilltu. dc odyna ydaeth
brutus ehun rac bron allaoz diana. a ſyeſky
myſlaw yn llaun odin. agvnaeth eglur dzem
adzychauel peynieb adnaeth gynaroyneb ar
doyoes. adyoedut orthi yr ynnadeilod hon.
e tridydoyoes gynaethaoc o yllyd arn
thun yr ved koet. yt ynnaethenat trei
glaw adzolyon bozen a gvellogr eudyly
et ydeuarolyon ac lleſſermoiyon dei. doyoar
o ynn pa dapur ypzeſſoylaſ i. pubiben yn
di. a phya eiſtedua ydanrydedoyf i. dyoi tr oy
yr oeſſoed odeuleu agoeruaol gozeu gocrydd
gvedy dyoedut hynny oloniad hyt ynys hon
naeth treiglaw ygkyrch yr allaoz diana
eth pedeurgkeith. adnaeu yr ynn oed y
ny law ynyoyn greuen y doyoes. a thynnu croes-

en y2 eglc o-eu rac bron yr allan. ac ar
hynny gozued. ac am ydryded awr or nos
pan oed elwydhat grautaw yhun ygyc
lei ydoyoes puleuphl rac y bron ac yn
oyredut orthaw val hynn.

Cyntus lieb hi ynnac pup e purth
hont ythenne ynghadvedic or
nos o vop tu idi. ac am gevn
gynt pn ychynnanhedu yr awrhonn dic
tenth yo ac adal ythi gruedyl di kyrchu
y no. Kanye hi aupo cnu gryvydaul eiltad
nu att. ac aupo eil nos ythi hu di y no y
genne breidnued otti hin di yr iei ybyd
dalyth gredic anngyldi ydavar.

Aguedy yoeledyfaeth honno dyffro
i awaeth brutus a phetrullaw beth
kyoeller ac breidvyt ac doyoes yn
ineuegi idno yntey ylle abrabyleh. Agu
w pgedynudithou nozuc attaw anneuegi
bonnt yoeledigaeth. a dirnaor leveuyd
agynneraffant yndunt. ac annoc nny
uet yeullogeu. ac ar ygvynt kynnaf
yn nyd kerdet ygreffaw yollat annanagga
fei ydoyoes vonnt awaethant. Achydhyn
awaethant yeullogeu adrychauel hoyleu
achyrchu ydiffeithnor. Ader nwarnaor ar
hugeant ybuant pukerdet hyt yr attic.
Ac odyna ydaethant hyt ar allorpeu ypht
kyntesydpou alhyt pullyn yr helyc. Ac ody
na ydaethant y nos rudnu a nuynyd a zu
ris. Ac yna ybu yualad mawr arnunt ygan
gruedyl ypnrutus. Aguedy gornor o nadnt
hop kynnyt flaner oyfgruen ypnrutus aw
naethant. Ac odyna y kerdassant dros a
non malyf pup dacthant hyt y nozthtau.
Ac ybu rert ndnut pun odlodi hoyt adiaut
nynet yr tir oc eullogeu. ac annerthnw y
olat awaethant hyt ygrolofiaeu errolf.
Ac yopnd nugoffes ybarbozyn ndnut a
dangyledhynn eu llogeu. ac ybu agos ac eu
bodi ogfobyl. Ac odyna y dacthant hyt y
nos terpn. achyr ffaw y nos honno ykaof
fant pedeir kenedyl o alltudyon tro oz nn
attiwaffei ygnyt ac anterno. odzo. Ac yndyo
ysfaoc arnadnnt oznneus gnr hynaw oed
honno gozeu ygygnor oz gnyr nnoyaf y

nerth aegrderunt ac leoder. Dr hynnd
ei adiaor ef achyper rual y nnab llenaf.
Aguedy ynnadnabot gozchau aenaeth cou
neus ybrutus ar bobyl aoed ygyt ac ef.
Ahonno ynnpop lle oz ybei rent orth oz a
gaulbarthoper brutus. ac odyna y dacthant
hyt ynnporth tygeryr ygguaeglnn. abrdu
agoren y no nnaethant. Ac yna ygozthby
ssallant yn edzych anfaod yollat seith men
Ac ynyr annser hn e asaith noc
no ydoed gotfat tpeith ynbreidnn
ygguaeglnn a phentan. Aguedych
bot olwnno dirkynn ethrau gruedyl ynn
allat annonaonaeth attaunt ynobot beth
abynnpnt ac ynuel achedoch. Ac val ydo
e gruadu gotfar ynddnot. y kynnarnant
achrannens adenau oz ygyt ac ef ynbeh yn
forest ybreidnn. Aguhyn aonaethant poy
aganattaylfei nno hely ynforest ybreidnn.
Kanye hen defaot yo yzdchren na dylei
ned hely forest ybreidnn nallad pannei
leit heb ygrupat. Ac ydybaot cozneus nn
dendaod ef eurioet genyat ann plaffrydy
alhynny. Ac ef awaeth vn ozdenadn tef o
ed yeno ynnbert anelu bua abozo cozneus
a laeth. Sef awaeth cozneus gochel pfnrth
ac ydchydyent ybon olao ynnbert. ac nbon
bzdno y beun ynydoed yenenmyc nny
deugant. adechreuso awaeth ynell. Ac o
obzeid ydibagyllant y gnnnaw. Ac ynnaua
gallant hynny y enhangloed a thrichan
awaeth ybreidnn ynbaor. achynnllaw llu
ydial agben ygeuat ar nndnnt. Aguedy
gochet obrutus hynny. kadarnhau ynogen
awaeth ynten. Agollor ynddnnt y gnozagrdd
ar nuelbon. Ac ynten ar holl gynnllenna
gdyr aaethant nuerbyn ybreidnn. Aguedy
bydnnn obaop ygdyr obop parth ynnladdu
naethant ynghallet ac ynghrentawl. Aguedy
treulaw llawer oz dyd ynny oed honno. Kem
hdnaw awaeth cozneus hoyaet pdoedynn
ynkael ynnadnzolaeth. nn llnnallu dichaer
bot nor leo alhynny ynenlherbyn. Ac ynn
oef awaeth cozneus gnlo pleydei. mnno a
dynnnyt poipr ehnn gyt ac ef a nnynet
ar neillu ny parth delhen yr ynlas. Aguedy

kyoeirnaw pwydni o honaw. Kredu y clyw
on nozuc ymraeth elyw pwcukanaul. ac
ny ortho pilo ys ymplwelloys artho. dgo
edy colli y gledyf ymauveuwys idaw kattel
bvell deu o pwebaw. ac abomo y gvaithauei
dgymarfei ac ef o gartlaf y penmen hyt
ygyvadwen eu traet. Arymod oed gauba
ob o aegvolei drozder ygoz ac gryffud ac ge
dernt gruu pfgelynyeit bvpell deu o pwe
baw y gyvrri ofyn allo ar pelynyon gau
pwadzaod ac o pwt val hynu. Pale dyn of
nawc lleic y ffoodi dwn. ymhoelodi ac pw
ledodi achozweue gvaechon dzuein rac
kevnid pfawl vilyoed vdyodi ynfo rac vn
goz. Achymerodi yn lle dadau agrui ato rac
gof i. Kauys kpwelleis pareulonyon gri
v ar tho ac aelledis pwp tri pop petvar.

Hic vrth hynny cef avnaeth kuaidus
typpiawc. kymryt trychauz pgyt
ac ef. achyrchu cozneus agvollot
arnaw. Sef avnaeth cozneus erbyn y dyz
nawt ar pdarpan. a gvollot ar bvpel ar na
v ynten. ar duarthaf y helym. pwy hollte
yr helym ar pruffdin ac aoed o hynny
hyt pllawz a gouenthur aerua dirnawz
pwelut oz lleill. Ac wyozffoppiawd cor
neus oz nithur honno pwy oed kaunwy
af y elynyon ynamnus ar wys lladyf
fei o wadunt. Ac velly y doed gozneus e
lun pwerbyn pabb aphaob y nyerbyn pu
teu. Aphan welaf brutus hynny kyffroi
o garpat pgyz avnaeth. achyrchu ac by
din pugnihozthwy pgozneus. Ac yna y
deuth pfleuein nawz ar gvedyr ac y bu
aerua vawz o bop parth. Ac yna heb o
hir y cafnaf gwyr kyn y budugolyaeth.
ac y kymhellopt y ffichtyeic ar tho. a gwe
dy tho gwelai hyt yn teruynu ffreuic y
kowrwyc ozthi y gerdyndeithon rac ettnabu
gruedyl a pnladyllei ac ef. Ac yna y doed
deudec brutton parfeuic pnawn o bu
teulygiant. ac o bin gryfeith. a rei kymp
ogyt dimmteb adwssiant unwet pgyt
agvolfai y dial y farhaut. a gzoiliyd ac gu
llet ac y verthot y gantaw gruedyl o der
wynen y dilat ef.

Agvedy pwrpom hono ar budugolyaeth
llaweuhau avnaeth brutus ac
erdyndeithon a chymoethogi y gyr
oda yn lladdigyon adiffeithiaw y dilat a elloc
gi alleuoi y logeu oe dr. Agvedy dirnyb o
honunt y gruedyl honno ar dilat pwy oed
honno. y doethant hyt pndunas turon y
honn adwent ouyn nac ef a eladnithyc gyn
taf. Agvedy gvelet obrutus pwo le kadarn
adeilat kastell avnaeth pwo oberi rent idaw kyn
dwdiogelach rnal y kattei y nbarnot. kaupf
ofynhaw y dwed dynot gottar. a thymhylogy
on ffreuic allu arnaw c gantunt y pwlad
ac ef. Agvedy gwelsthur y kastell yn hyn den
dyd pwarw dynodd digaeth gottar a chu
dzoy pwdiret pwygkeder a chwenwchit. A
gvedy clybot o ottar bot gwyr kro yn cal
tellu pwy gwnaeth. wp orffo ydiwys wp orffo
ydiwys nadyd na nos pwy deuth pwo. Agvo
dy gvelet kethyll brutus gnau edych pwlia
gyr arnaw dywedut yr pwladzaod honn
aozuc. Dch o rnthyon tygketwennen lla
nellu o allwdyon anfellu pwlkymaeth y.
val hynu. Gwllgoch ych ar wen dzyz adwdi
noch. achyrchoch yr haner gwyr racko me
gis deuent. a rewnoch pwgreith gwut archyt
ykymaeth. Agvolgaw en harwen awnaeth
ant pwerbyn engelynyon. a gouenthur
drudez bydin. Ac o zparth yd oed brutus pw
bidnaw. wyt pwozeigaol nawyn pwdyfgu
ydydnwod pwdzybeint drut wal y dylyppit
kyrchu newgilyaw. Aheb annot pwlaf aw
naethant pwdzut ac pwgilet. Ac ygwna
eth gwyr kro aerua dwnawz pwleuit oc en
gelynyon hyt ar dorbil hreidi gau enky
nell y ffo. Ac pwy lle nwyaf vo y nwer
wynpeha yo dauveuaw y budugolyaeth.
Kauys nwy teir gweith oed lutieuc no llu
brutus hyt rybylit oz deheu wynt. oz
dwed pwgkyccuaw achyrchu gwyr kro a
llad llawer o nddunt ac en kynnell yr kastell
dzadeilyu. A medylyaw aonaethant en gw
archae pwo pwy bei reit udunt dzoy neo=
yn pwlodi y neiwllys y ffreuic. Agvedy
dynor pwos y kauas gwyr kro pwen kynghor.
wynet cornueis ac oyz gwnaeth o allau hyt

yuuyon keyn coet doed gyr eulaw allechu
yuo kyt ydyd. A phaudeu ydyd unuet bru
ut ac iu allau ymlad achyuyon a phan ber
gadarnaf yr ymlad dyuot cymeus acydoin
gantaw or parth arall yuol y clynyon ac
cullad. a nechyr ydoedallaut belly y gauae
thaut ogyr dinudeb. A thrannoeth yru
doeth ydyd kydiuaw aruaeth brutus. a uu
uet yr ymlad. ar fleiur agynodes yu cuber
byn. dc yuylle ysyrthwyr ac ybrathoyt ilaw
er obop parth. dc yna ysladdod gyas ieu
anc odrcuri yr breinn. sef oed yeiw turn.
ac yn cledyf yshech chauor. Kyt oed eith
yr cymeus ymyllu gyas drycthi no hynnu
dc eiscoes ydanigyrch ymyr ilaher oc ely
nyon ef ac yllas turn. dc oc enu ef y gricur
yblat yr hynny hyt hediu turon. dc ar ly
ny ydrut cymeus allaher mil odrpr ar ba
oc gantaw yuol ysteiur ymdiaw ybot agy
neithur aerua baer onadunt.

Pha uclas ysteiur hynny i ymmw
awnaethant. o dybugu bot yn boy
yllu iwc ydoed a chymryt eithoe.
Ac eulzyniell aoznc gwyr tro ac eullad ac
gwaignaru ymygnaffant ybudygolyaeth.
A chyt bei baer deiryd ieueinyd y brutus
oachaws y budugolyaeth homno. trist eithoes
oed nu lad rurii yuer. A bot y mner beiu
yd yulleihau. ac yn beturus gantaw or diwed
pa dw ydamweinei y budugolyaet. Sef a
gauaf ymygwyl or tra bei y rau bydaf oe
lu gantaw yn padi unyuet ymylogeu gaug
lot y budugolyaeth homno. Ac ogyr gwyl hon
ydaethant yeullogeu. allcuin eullogeu o
bop cyo di agolut. Ac y gyr a wydbynt y
doethant yr ynys adrodic udunt drwy dopo
ad urthch y borth tymeus ytir...

Ar dinser homno ygelort hu yuen y
nys. A dulerth oed eithyr ychydic o gr
oz yuychymmiredu. tec oed yhanuaud
oabomed tec a phylgaubt yudiunt. achoedyd
abopimiuleit yudiunt yu amyl. abodlaun bu
aut yr lle ybzeslopiaw yn dw. A gwedy gue
let or keun bynt yudaugyleh yun yr ynys.
fo dwuderhaut y ogonueu pupumpyded.
Ac yna gan grwydyt brutus y zawpt yr
ynys. Ac ydechreuwyt dwyllaw y tired ac
adeilatt tei. Ac yn chydic o amser gyneu
thur dirnadur gynaned yndi. Ac y nyny
ys brutus gnlo yr ynys oeno ef bryttaen.
Ar gyn edyl yn bryttanyeit. Ac oh yn un
allan y ueith aeloit gyt ieith dzo ueu gan
roec. A eloit gwedy hynny bryttaen. Ac or dyfr
homno y mynnwys. Corineus gnlo y zanu
yntcu or ynys ker nyo ar bobyl yngorneuc
kenrys pan rwydyt y kynnas corineus deith
ac ysgrollwys y nun homno. Kenrys yno ydoed
amlaf y zeon. Ac nit oed gnantu y ntcu dun
digriuach noc ynlad ar ri hynny. Ac yn ydyth
yzei hynny ydoed yn an nyghetic nuul y ue
int o deudec ayrt yn dyt. A chynneuc y an
grid ac ytynuei derueu oe gwaid megys

gwalen uechan gan y hwigyrwerr yn
o:erth. Ac val ydoed brutus diwetha
et yn aberthu ydiana yny porthua ydis
gynnaller yndi. Nadaf y kaer homno yn
dyuot ar y gynnuet or keun eiriil y
gyt ac ef. Ac yn gyuerthur creulaun
acrua a bryttanyeit. Ac en danugyledy
nu a bnaeth y bryttanyeit. Ac en llad o ll
eithyr y nu kaer nuer homno a arch yller
brutus ygnde y:eler yndzech prygtaw
achomneus. Kanyt oed dim digrinach
gantaw no gweler y:yo gard:eur homno.
Ac y yndzech ydaeth comneus ar kaer.
a phob yn o nadunt agynuerth gnuel ar
dzu ar ygilyd ac yndzauodi. a gwedgan
a bnaeth comneus y kaer attaw. a thozri te
ir allen yndaw. Dn yn y:ythyr dhen.
Dyw yn y:ythyr allen. A llidiaw a bnaeth
comneus ad:ychnuel pkaer ar y pisgwyd.
a chyrchu gnnu kamer ychel ych ben y
nos. A bzy ysyrth homno yar y pisgwyd
dzw ystrithred kerric ynyhn yndzyllen
ynygochies y tomnen gan ygwaet. Ac
y:hynny hyt hediw ygelwir ylle homno
llam ykaer.

Ac yna gwedy rannu obrutus y deyr
nas yng ykein yntcu. Pedzychwyr
yntcu lle yber deilig gantaw yader
lat dinas yndw. ac ydeuth hyt ar abon
deuyr ac yno ykanas ylle a nu adas
gantaw o:th adrilat. Ac yno y doadeilwys
dinas. Ac y gelwis ef trwca newydar enw
homno abarhaedyr arnaw hyt yn oes hun
nab neh. Braut ygrit:allaun nab neh
ygw: a ynuladwyr ac ykeillar anuberaw
dw ruuen. Agwedy kaffel olud ynenhin
paeth y cadarnhawyr yntcu y nas o gry
ryd achyrred anrydedus. Ac ygelwis oc
enw elnun kaer lud. Ac oncha:s homno y
hu derwyd pzydyn a wynnyaw ykaer.
Angellaw dieithr en tro ac engyleit.
A chnawr trncthwyr gildas olywnn yn llo
yr ystrideu neu nac hacraw ontlaut
ethrylithyr ynuadzaud gwr noz hnaedyl
gwedy dan[illegible] kyfrwys athyrnw.
nor ykeunis adrilat y dinas uegys

ydyoed ynt uchot. Dolfor kynghydawr
noeth vndaw arodi kynnithen abremen n
Dunt drwy y[r] ygellynt buchedoeth eu
drwy hedoeth athnagneued. Ac ynyr amser
bonno ydoed g-h offeirat yn nhaeu yn
byl yr eglwys ygyfolaet fuoca. Ac ydoed arch
ystauen ygkeithydoet gan y ployfeith
dyon. ac ydoedynt ynghylchynn tro nei
bon eur gwedy ry detoi nerbon anterior
obem pinderth. Ac ynyr eidal ydoed silin
us eneas yn dryddyrchnhun gwedy eneas
copthyr plentyn verbyt ydat ..
Li. 2. [illegible]ynia gwedy kyroeswaw ynn teth
[illegible]ar hyt yr ynys yn dagnouedus aca
[illegible]ociat ygaer ardunas kyscu ac
naeth brutus gyt ac ereic. athri meib a
anet idaw ef. Cef oed cubenoeu. Locrinus.
kamber. Albanactus. Ac ynpeun ybedwa
red wlwydyn arhugeint gwedy ydynod edi
gaeth yr ynys ybu uarw brutus ac ycla
dyat ynydunas aadeilassen ebiun yn au
rydeirs. Ac yna yr aunwyt y dyr unas
oc eribon yntev. Alocrinus kamp[illegible]hy
naf oed agynnerth yr an berued or ynys.
Prihon acheir kaeger oc eiw ef. Ac yky
nerth kamber [illegible] tu arall yhafren yr
hon achoir oc eiw ef kymry. Ac yk yn
erth albanactus ygogled. yr hon achoir
ynten oc eiw ef yr alban. A gwedy eubor
delly ymdaguouedus dryr hir amser
ydoeth hunnir breinin dunaor allygez
gantaw hyt yr alban. A gwedy ymlad
ac albanactus yhad achynnell yhobyl
ar [illegible] hyt at locrinus. A gwedy gorfbot
y gyrr au honno a locrinus kymryt
kamber yhyraot aozuc y gyt ac ef ach
ymillaw eu llu a [illegible] amynet ynet
bun hunnir breinin dunaor a nynet
hyt yglan yr auon achoir hunnir. Ac
ymlad ac ef ac gynnell ar ffo. Ac ynyffo
honno yhodes ar yr alon. ac yde deuic
yeiw ar yr alon yhynny hyt heno. A
gwedy kaffel olocrinus yhudugoedyaeth
bonno. ranu yr yspeil a wnaeth y rwng y
gedymdeithon. heb adaw idaw dim un
eithyr trur aozbyn anynied eu pryt
ac eu tegwch agaeaf ynyllogeu. ar hy
nat oed uerch y breinin germania. ac adu
gassei hunnir gantaw pan uuassei ynno yn
amerthaw y dilat honno. Sef oed enw y
uozbyn honno eisyllt. Ac ynt oed hawd kaf
fel dyn kymdeithas ahi yn yr holl byt. Go
euach oed nor petry bysneic asgorn nor
bil. ac nodin or aellit diaerheb amdanaw
a dirnaor serch acharyat adodes locri
nus arnei. a nynnu y chymryt y direin
ckely idaw. A gwedy clybot hynny ogyrnuc
us. Llunyaw aozuc kanys kyn noshynny
ygwnathoed locrinus amot y gymryt y
uerch ef yn briawt. Adynot awnaeth cornuc
us at locrinus dan dreiglaw bopell drwy
uebaor ynylaw dihen. dan dyrchaf y byo
nnadraod honn. Ac velly locrinus yrcly
di yun ysgafl uraeth agwedi agymeirein
dros dy dat n tanaun ynkynnadu idaw. ky
mryt allnudes hediw yn direin ytt ny odit
ath le pan henyo. Agorthor by nerth inen.
Eduebyd nat pryduerth itt hynny. tra bo
nerth ynyr eirch dehen honn. Pr honn ala
daod ysgafl gwn ar draethen ynys pryd
ri. Ac yvelly y ogynnadaw ynnynnedi dau
dreiglaw y bopell. Ac ydaeth yeuk edymdei
thon y eu tigneuedu. A dynnell ar locrinus
kymryt merch corineus yndirein idaw. Ac y
kyscyrs locrinus gan drendolen verch cor
neus. Ac yr hynny ny deihaeys kanyat
esyllt gantaw. nannyn y gorsot y mynn dri
par ynllundein. ac anoyl yt idaw oe gwaith
naeth u yndurgri acoe gwarchadu. Ac yno y
deuei vntru ynghydyadau attri hi. Ac velly
ybu yn nyn ydin attri seith mlynned heb
gybot yneb eithyr pannoyleit. nannyn yn
rithgyneuthur aberth yr dduwieu y deu
ei ef yno. A berchogi agannas esyllt a nerch
a vu idi. Ac ar honno ydodet hafren. A
berchogi agannaf gwendoleu ainab aanet
idi hithau. Ac ar honno ydodet sraddor. ac
ydodet at corineus plenndit arnaeth. Ac
ynyrn yspryt gwedy mary corineus. ynnu
daw aonaeth locrinus agwendoleu. A dyrch
aanet esyllt yn berchinnes. A llunyaw ao
naeth gwendoleu eithyr mod a anynet hyt
yglaerwy a chynnullaw y llu nwyaf a chyr
chu ar locrinus. Ac ar lan yr auon aelon stru

am ymgynnarnot. ac ocenit taeth llad lo
crinus. ac yna ykynneith gwendoleu ilpit
odraeth ydeyrnas. ac mal ydoed eugurdpa
eth cornuenis ythitt erchbodi eiplit ac nu
rth ynys auon homo. ac ydoet arya auon
hafren o enw y wreyn yr kynny kyt hedio.
dplynuther nilyned ygoledychwys gwend
leu wedy llad locrinus. adec nilyned y vn
anei locrinus yubrenhin kyn plad. agwe
dy gwelet obrendoleu anadwc y nab ynoe
dzau ygallei wot yn brenhin. gellog y bre
uhinyaeth idaw aonaeth achpunyt oliem
hithen kernyo yn ymborth idi. ac pup
anuser honno ydoed samuel broffwyt yn
Judea. acilinus yn yr eidal. ac onyr etwa

Agwedy vrth ynteraethu ygaddleu
o agadwc yubrenhin gwreic agynn
erth adeu vab a vu idaw olhanei.
Sef oedenwen y rei hynny. a genhyr. a aya
el. a deugein nilyned yhn wadawc yngo
ledychu dros dunwnwb albanoch. a gwedy
nadw nadawc teruyse a gynnodes ynos y
deu vab ann yhynoeth. a genhyr eilioes
adnaeth dudleu ac brawt arwessin tagne
uedu ac ef. ac yna gouernithin brathyr
idaw aelad. a gwedy llad mael. cruilonder
agynnerth inenhyr pnidaw ynyslaidwd
hayach holl dylyedogyon ydeyrnas. rac o
fynneressaw o nadunt arnaw. ac ynaddw
ac orreic nadu ehwec cadarn y vab. adiy
dyaw argyhyr ynerbyn amyan yr hyn o
ed gallach gan dw nodun. ac val ydoed
ynhely diwarnaut yn yr hgrennet bloy
dyn oe argloydiaeth yorth y gedymdeith
on pupyn glyn coedawc ydeuthant am y
benn llwssogrwyd obleidu kandrawc ac

Agwedy marw nennylladdyllant ef.
hyr ydunwyt ehwec yhab pubrenhin.
Yglyr kyntaf gwedy brutus aaeth y
ffreinc allyges gauntar. agwedy llaner o
ynladu allad yhobyl. dynnot adref ac a
myldergolut abudugoliaeth gauttus a
onaeth. a gwedy hynny ydaeth gauttus a
dug or parth draw yhnubyr. ac y gelwit
oe enw ef kaer ebrawc. ac ynyr amser hon
nw ydoed dampd brotfwyt ynbrenhin yg

sinca Brutus was raigned 24 ans Camma
Locrinus his wife raigned 10
was drowned in Sabrina 5 ans

(50)

after her Camma Madan 3 ans
Mempricius her son raigned 40
Ebranck his son raigned 20
Brutus dorlas mab 9
Leill 40
Kimarus 40
Hely 40

Ierusalem. Kinnus latinus ynyr en
dal. agrat. a natan. ac alaf ynyrofftyydi
ynyr israel. Ac ody na ydaeth ebrawc
ac ydadleuoys kaer aldut gynerbyn ac
ycoffiont. achastell nynyd yr honn ac
ioir yr adzhom castell ymorynwon ar
nynyd dlunus. agwedy hynny y gauet
idaw ugein mlyb. o vgein wraged a oed
idaw. adec merched arhugeint. adeu
gein nilyned y bu ynygoledychu. Sef
oed enwau y merhon. Kintus daryan
las oed y mab hynaf idaw. Guerdud. Sei
syll. Rys. Morud. Bleiddut. Iago. Bod
lan. Kyngar. ypladyn. Gwael. Var
dan. eidal. Fuor. Hector. kyngu. Gerunt.
Ruu. Aser. Hoel. A sef oed enwau y ber
chet. Glocbgrmyr. Iguegen. Eudaf.
Goenllian. Hoabrdyd. Agharat. Go
endoleu. Tagy y chyl. Gorgon. aedlan.
aethael. Curar. maelure. Camedza.
Ragnao. Fauba. Kestlem. Studno.
Ebrau. Blangan. Auallach. Anghes.
Salacs. rectaf nlonyn oed honno yn
yn ynys ain. Goeruul. Penher. Fur
drych. Edza. Auor. Trahaiar. Ygrun.
Ar rei hynny naunones ebrawc ar sil
uius ygnir oed pubrenhin ynyr eidal.
Ac y rodet ynoe yn benhedic dylyed
gyon. Ar nerhon aaethant y germa
nia. ac aller ynddyosfiawc arnadunt.
a phorth y gan silnius gauttus. ac y
gorysgynnassant ain ac phobyl. Abrn
tus daryan ias clun adzigwys ynn
ynys hon. orth hyny yhynoeth gu
edy y dat. a dec nilyned y gwledychwys
ynteu. Ac ynol brutus ydeuth ficont
yhab ynteu. Gwr agaredwys hedoch yn
honno. A gwedy gwelet o honaw y gy
noeth ynddagno uedus ef a adelwys
dynas ygyrogled yr ynys. Ac aegelw
is oe enw ehun kaer leon. Ac yn
dyoed yoes yflelgwys. Ar auser honn
yderchys selyf aydaunyd adnlat tem
yl ygkaerusalem. Ac ydeuth brenhines
saba ygkarandaw ydetinneb. Ac y
deuth silnius epitus ynlle mat ynbre

ynhun

...ac ...ual ydyoeckyrt uchot. gwedy ller
gu lleon ylynuodes trwyssc ynig ylwyr
awtwyr chwncu —

Gwedy nuwch lleon ydeuth ac nu pu
...llatyrnual ynab puteu pubreinnu.
...ac bu bloydyn eissen o bygrunt ybu
pugyledydit. a honno adwc ybobyl
oc eutrwyssc ardunnedb. ac a adeiloys
kaer grunt. achaer ogyrt. achaer by
nyd paladur yr hon acelwr kaer ceptou
ssic ybu yreirz yn dydyedut arogyneu
na adeilogyt y gaer. ac yny ny auser hón
no ydoed kayrs clinnis yn breinin yn
yreirz. ac aggreus ac amos ac anras
ynyr oll bydi yn yr ssnael.

Gwedy nuls kain ydeuth bleiddut
...ynab yntcu ynbreinin. ac ybu u
Bygem ulyned ynghoedydin. ar gor
honno adeilogys kaer uadon. ac a gaeth
ynu yr ennuent tynn yr uedygunyac
thu yrerei uarbaid. ar gwerth honno
adberthogys ef yr dynnes aelwit nunes
na. ac ydiu yrennuent honno ygoll o ar
tan bebdiffodi bythi. a rannser honno
ygwedwgys Elias brofftwyt hyt na
ben heu. ac ybu bebdynot echoeins a
thegir blyned ygghylat kaerussalem.
a rbleiddut honno adnghwys nugro
uans ynghynnat ynyr ynys hon.
ac ny or ssiwyllwys odychunygu kyrreu
rwyd ynyr gaeth adaned idaw ehun a
phrofi ehedec. ac ynihynny yssyrthwys
ar denyl apollo ynllundein. ac ydyd
tigwys oll. ac ynu ycladwyt ef ...

...cynna gwedy nuarobleiddut. ydyr
...chafwyt llyr ybeb puteu ynbre
inin. a thrigem ulyned ybu yn
llywyaw ybreinnyaeth yn ormod ac
adeilwys dinas ar auon soram. acae
gelwis kaer lyr. ac ynsaesner ygelo
ir leissein. ac ny bu idaw un mab
namyn tri merchet. Sef oed enw
eu yberchet. Gorunilla. Kaganw. Kor
deilla. a dirnaw yssaeri ewnaint bynt
dinwyaf ettoes yssaeri yberch yeu
af idaw cordeilla. a phan yttoed ynllith

nw parth ac heneu. Wedynaw adnaeth
ynwed ygaidaren ygynnoeth gwedy ef yberth
et. Sef a naeth yssof ynyr wyraf oe berchet
ac karei orth rodi idi yran oreu or kynnoeth
gan der. a gnlo a naeth attaw yberth hynaf
idaw gorunilla. a gofyn idi pa beint yssaeri
hi eso. a thrygu a naeth hitheu y nef a dac
ar bot ynwyr yssaeri hi enw noc heneit e
hun. a chredu a naeth yuteu idi hynny. a dy
wedut kanu oed kynneint yssaeri hi enw a
hynny. yssoden yuteu draeau ygynnoeth gē
ti hi yr adweiaei yn nyns pryderu. ac yn
ol honno gnlo attaw ragna yberth ei hy
naf idaw agofyn idi pa beint yssaeri hi enw
a thrygu a naeth hitheu ygynnoethen y
nef ar daear na allei hi dywedut ar y tha
naw leueryd pa beint yssaeri hi enw. a chre
du a naeth yuteu hynny a cant idi hitheu
yssodi yr gwr adweiaei a thra cant ygynnoeth
genta. ac yna ygelwis ysserth leuaf idaw
attaw. a gofyn idi pa beint yssaeri hi enw.
a dywedut a naeth hitheu yssygnu ef e
rwyd negys pdyssei uerth gnau yssbat
ac nat ystoed etwa yn pridaw arkanyant hon
nw. ac erchi idaw gwarandaw y ngwatt pa be
int oed hynny. a ssef oed hynny y dywe
dei ygynnoeth ac iessyt ac arwyd. a thrygu
a naeth yuteu. a dywedut wrthi nad
oed kynneint ystreinygnssei enw a hynny.
bal nad oeddi hi enw negys yssaeri y chor
wyd eirill. ydnadnei yuteu hi hyt nad a
ssei neb ywrth a or nyns ygyt ac yuteu.
Rydygat yuteu nad rodei hi pōb un yn han
ssei or nyns. odanocnei yssyrfyd or hon
nw y herchi heb argyfreu genti. Hyn he
nyt agadarnhaei hyt na laanryei y gei
saw gwr idi negys yr rei eirill. Kanys
nwy yssanyssei ef hi nor rei eirill eny o
et. a hitheu ynydreinygu yuteu yuby nor
rei eirill. a heb ohū ogyt gryghor yssyrn
yssodes y dwy verchet hynaf idaw ydywyr
sogyon yr alban acheruyd a banner y gy
noeth gantunt hyt tra bydo ef. a gwedy
hei varo yssynoeth gantunt yuteu hanner
ac yna gwedy clybot o aganipus breu
hin freinc. clot. a phryt. a thegwch or

trilla. Amon henadu aruaeth oeberth
yn ỽrieic idaw. adywedut orth ytiat ygenu
dun. Ac yntev adywedut prodi ywerth idaw
ef hebargyfreu gennt kandaroed idaw ro
di ygyuoeth ac eur ac aryant ydun ver
chet ereill. Aphangigieu a gannus ter
ket ỽ bozoyn. Kyfiawn yn oe charyat. A
phedut aruaeth bot idaw ef digaon o eur
ac aryant. Ac nat oed reit idaw ef orth dim
namyn gueic deheu dylyedaoc y kaffei
blaut olnaeu yn ereed a lykyuoeth.
Ac yndiganiot y kadarnhaỽys ỽrioneſ
a cyuyben ỽſpert yg cyngytunt.
kyfeith diued oes lyr ygorefgynnuoys
ydohyon ỽrain or kyuoeth agan
halaffei ef yn bzaỽl dzoſ lur o aniser. Ac y
rannallaut ỽzygtuſt yn den haneir. Ac
ogyuodloned ỽkynuerth magiaun tyo
ysſaoc ỽr alban lyr attaw adeugeint mer
chaoc ygyt ac ef. rac bot yngreuliid gan
taw bot heb varchogyon yn polegued. A
gueduot lyr ỽrpzed homo gyt a ma
glaun. bygham aozuc cozdilla rac me
nut oed o barchogyon gyt ac hat. Ac rac
eu gualsanaethoyr gyntew ynterupgin
ydys. A dywedut aruaeth orth ygyr bot
yndigaon oeir marchaoc arhugeint gyt
ac hat. a gellogr ỽrei ereill ynderth.
a gwedy dywedut hynny orth lyr. Iidiaw
aozuc. Ac yna daw a magiaun anunet hyt
at ỽarll kemyo ỽdaw ỽdall. Ac erbyn
et oboun yn aunydaus. Ac nyby benn
ỽbloydyn ynydaruu teruyſc ỽdag eu gu
alsanaethoyr. Ac orth hynny ỽ corres ra
gun ỽberth orthaw. Ac erbyn idaw ellog
ỽ barchogyon ỽrthaw erbyr ỽnny mar
chaoc ac gualsanaethei. Athrichaw aoua
eth ỽllyr ỽna yn vaor. Achyscuyn odyna
eichyl hyt at ỽberth ỽ hynaf idaw o
dyo ygu trigarhau oboaeth orthaw ac
gynnual ac barchogyon ygyt ac ef. Sef
a dowaeth hitheu dzoſ ỽllat tygu ygyuoeth
eu ucf aruyar. nachaffei o hyr onyellygr
er ỽhyll varchogyon ỽrthaw erbyr
ỽ yn ygyt ac ef ac gualsanaethei. A dyre
dut nat oed reit ỽ orthyuoet ac eiw yn

Anuologuyd ygyt ac ef. na thenlu na
uyn yn gor ac gouallanaetheı. A gwedy na
chaffei dim o agreiſſei gan ỽberchet ellyg
ỽ barchogyon. Aruaeth erbyn hynt
ac ef. A gwedy bot velly ỽnaeth dofyn
ar gof a hozuc ygyuoeth ac erlynyaut ac
anryat ac vedyant athunthau ynuaz.
A medyliaw gotuy ỽ werth authoed y
tẽeuic idaw. Ac oblithau hynny heuyt
aruaeth rac mor digaruaet ygellygaſ
ſen ef hi ỽrthaw. Ac enboes nyallõys
diodef ydiannydu mal ỽmaroed. A dy
dyo yn hi affreuic aruaeth. A phan ytto
ed ynnynet ỽllog ac nadoleı neb ygyt
ac ef nallynı ar ỽrthyd. gan dyaut
ỽ ynadzaud hynn. Ac edewidyn
tygiuetuchneu ỽr le y kerdoedı dyn dzoſ
arall gnotaedic hynt. Pa achaus y ty
ffeuallaudı dyn ynı eiryoet par ỽrth
gualtat detzpoſt. Kanys mor boen
yo koffau kynoeth gwedy coller. no
dyt diodef achenoctit heb ordyfuet
kyuoeth kyn no hynny. a hor boen yo
genyf i. ỽzaz hon gollaſ nyghynoeth
am anryad ynn amſer homo ynı ỽ
hon ỽdoed ỽſaul gan ynı obarchogyon
yn dangos dyn ynzeidet ygyt a
mi. Pan bydon yn pulad arkeithll ac
ardmalloed. Ac yn aureithaw kynoeth
ỽrthgelynyon. rac diodef y ỽpeu ar adic
noctit aruaeth y gueſt hynn ynn. ỽrei
aupdyut ynn dim ynn trigen. Odyn
adoỽyeu nef allyar ỽbyt ydaw ỽzam
ſer ygrallaf ỽ ynin eidunol ynygurtho
yneb ỽ gueſt hynn. Odi cozdilla ynyr
tauydic berth mur aur yo dy ynadzaud
trigi. Pan dywedut ynnyo val yneı
ynggallu. am anedyant. am kynoeth.
am ieuengtit ynnyo velly ỽzarut ti ynnu.
Ac orth hynny trahau ynyrkynoeth. yn
gallu rodi rodyon ỽneı am karei. Ac
nyt nu agreiſſynt uab yn hynodyon
am dnodu am anryeu. Ac orth hynny
ỽnn gilyoys ỽrodyon ỽfoes y karyat.
Ac orth hynny ỽ dywedut ygrallaf nacha
eilyd adoloyn nerth nachanborthoyr y

grupt ti orth ry lan ygkam o honaf
i. vrthyt ti. am dydetimeb di ath rodi
pudzeuy gedic gnu dbygu bot pudrae
th dy diwed neth dhuzo ertill. dthuthe
ll pudell ac pudetnach ner bhutuy. ku
uyz gwedy awdle i odd achpnoeth n
Dunt hoy ygbnaethant hoy vnu pu all
tut ac pnedieuawc oun golatt am kyno
eth. dc pam gwynab y aglyfuerth o tut
pupded honno ef adweth hyt pnpa
ns pdinas pdoed pverth pnadw. dc an
uon amplder o amserdien at pverth
abnaeth pdpoedut pzpo aglyfreth a
gynaduu ac ef. dgvedy dpoedut gru
uat nat oed nam pef aelderen. Sef
abnaeth luten amon amplder oenu
ac arpant. dc erbu nupuet aethat o dy
no hyt pnupon dinas arall achpnuryt
arnaw pvot pugdaf agvoeutbur eu
ueint ddw. dc ardpnlheru ygozff a
fpnnidw dillat. achpnuryt attaw dru
geu marchauc ac eulzeuraw pnhaed
dc pnlpberw. o vendi. a dillat. ac atue
u. dgvedy dartfen hpnnp amon oe
ulaen at agampus vzenbin. ac at
pverth pdpoedut pvot pndpuot.
dgvedy dartuot gouenthur hpnuent ac
aurthpifer. amon abnaeth llythyren at
pbzenbin ac at pverth puten pdpoedut
pnot pndpuot ac pdengennuet ovgr
chogpon gvedy pzpdnol oedafpon o
pnyspzydeu pndpuot pgenllaw pzth
gauthuut hpnten pzeffpn pgpfoeth
Dzadfeuen. dphaugyflen pbzenbin
hpnny kychpyn aonaet of aebuzic ae
Deulu pnu perbpu pn aurydduus mal
pwed dulog erbpupent gnz duer pd
Inhpt ac euo pubzenhin ar pnp
pzydeu. Abyt tra uu pafzeuc pas
Des pbzenbin kpodzaeth pgpuce
ddw. nual pbei hab s ddw caffel
pzth a uerthy pgpn pgpnaeth
dzadfeyn ---

[illegible] ac
neb tpnas tzeuu pz nullaw
holl deued pnpuet gyt allpz pzez

gpu pgpuoeth dzadfeyn ddw. dgwedy
bot pob pth pubarant kychpyn aozuelly
achozdilla pverth arflu honno gnaeuit.
dchefdt pnpdetnant pnpes pzydeu.
ac pndiannot pnlad adwfyon achael p
fiduugolyaeth. dgvedy gvedu pob pth
oz pnyf ddw ef ibu vab llyz pny dry
ded blwydyn. ac pbu agampus vzenhin
fzenne. dc yna pkpnaeth ozdilla llyno
dzaeth p deyznas ynys llab ehun. dc pda
dpot llyz pmpdu dnyardy awnaeth ehun
pdnu anon lozdnu. dz drupl honno
ry vnathoed pnaurydd yz dnw achoit p
nu bzwontuliam. dpheu delei bpluu p
drupl honno pdeuei holl gvethydpz p
dinas ar dalat gaurpdeu. dc pdechreuit
pob gveit oz adefnuit hyt punpen pblo
pdpu. dgvedy gvledychu punp nihued
ogozdilla pndignouedic pkynwdes pdzu
npeint pny herbyn. agozgan bab magla
on tpoplaec yz allan. achnuedd bab hen
thun tpoplaec kernyw. allu ar uaic gzu
tunt. ddaly ozdilla aoneiethant ac chad
dzu. dc pupcarchar honno odfur ko
fli pkynoeth pgonaeth ehun y kerth.
dc y tannaffant o gnteu pkynoeth
tpgunt. dc pdeuth pvorgan oz ni dzaw
pkumbyz pgogled pdau ptherupneu. dc
deuth pgnaeda partly puua pkumbyz
lleoger achpnuy a dzerupo. dchpn gwe
dpybpued pkynwdes amundb pzyg
tunt bpnteu. am uot tzndegfed pkynw
oeth gan gaeaf. ac ef pn [illegible] anon
gan pn kynnaf. ac ar pdan lenaf. dch
pnillaw llu awnaeth morgan ecan
dnreithgb cuaedd o dau achledyf
kpuor awnaeth cuaedd pn perbpu
ac erbr abop lle pnp dpeth hyt pz
kpuny. dc ar baes naaz pd pnugyfan
fuaut. dc pnu pllas morgan. dc oe
ruc ef pgelpn plle lpnnab anaes
morgan. ynp lle pnaf manachlaoc
borgan. dgvedy pfiduugolyaeth hon
no pkynaeth tpnaeth holl kpodzaeth
pnpd dzadfeu. ac pgoleddfaupd pn dag
gouedis dgnalpnes ar lugeu. dc pnp

amler hounw pdoed Jsaias yn pro
ffwyt yg kaerusalem. Ac yny amler ho
nno pdadleupt ruthin y gan dew vro
dyr. Remus a romulus. Dew dyd ac
wythnos kyn kalan mei...

Gwedy marw kynedda y deuth ry
challaun y bab yntau yny ol.
Ac ynoes yg orhoun ybu y glaw
gwaet. ac ybu uarw y dynyon gan y
kaeau yn eullad dwy y glaw gwaet.
Ac yn ol hynny y deuth gorwyll. Ac
ol hynny y deuth seuthyll. Ac yn ol sey
thyll Jago vab gorust y ner yntau. Ac
yn ol Jago y bu kynuarch uab seu
thyl. Ac ol kynuarch y dyeth gronw
y digu. Ac ylhynny ybu dew uab. por
rex a turner. A gwedy marw turner y
kymerth teruyn y kygrunt amybre
uhinpuech. A chenedlaeth oporrex hag
turner o wrat. A gwedy gwyhot kyn
ny dyrnet. ffo kyt ynkreinc ac
wyneth. adwut aphonty y gan suar
dus vreinn kreinc. ac ynlad aphon
ty y wraur. ac yna yllas ar gynnull
ethua adunth gruntao. A gwedy gwyl
...ham llad y mab. Sef achaeth ker
...llas y mab kyn pylle y marw. A
gwedy hakel ohenu ef ynkylgu pe
neth kyn dewnoryaeon aelad. Ac yne
y rwybyt yr ynys ynpunuy run dra
y dunnlb gwyda...

Cynuyn gwerl ykynwdr gwar clot
uaur. Sef oed y ewe dyfynwal
moel uut mab klydno tywyll
oc kerup. Agwe uarw clydno achaf
fel o dyfynwal y kynoeth tynu ar nwe
othar pymer breinhin kaer. Agkyn
dy hag dymer y dunnallant pymer
kyn dyfynwal. Rac hyn wen ky
ry. Ac yntev kyn y gwgled. a wedy
a kaffi kynoeth dyfynwal ac anuo
thas a wneythant. A dynut abnaeth dy
fynwal a egnlut o hyn arnaw gran
tuo yn euhetlyn a rodi kat ac ha
es wnnut. Ag yny gaeleb o dyfynwal
arwer yoed yn kaffel y undrogolysaf

Dyn ettaw dywethanwy or gwyr dewaf 600
idaw aorug. A gwisgaw amdanunt ar
uev y gwyr a adwyssit or eu gwelyuon
a chyrdet dr wy eu gwelyon yn nyth kedym
dethon udunt hyt y lle yoed ueiduec
ac ymwer. ac ymperued eu bydin eu
llad. Ac yna y dioddunant y arwen hyny
ac y gwisgassant eu harwen ehun. ac
ofyn eu gwyr ehun eullad yn arwen eu
gelyuyon. Ac yna y uuchoelut ar eu gely
uyon a chastel y lundugoluyneth. A gwed
gyn y pryss aduaet ac dyn ar y lleu
teilygdaur. A gwneithur kozon cur. a
neu nawrkeurthaur yndi ehun. A gol
sot kyfreithieu arwer yoed y nuc y
saesson yn euharuer ethwa. A rodi yoed
uaen yr dynassoed ar teuleu mal y
gallei babb a aueu reit udunt kyn
dyu yno yndogelyoch. ac a wes ybyd
ut hynny yr hyrd a gwrthei y dynas
soed. Ac yr ereidyr allan ar y meyllyd
yn un furyf ac yny teuleu. A hyt tra
berhawys dyfynwal y pleys dethu
y Cadwn ar treisoyr. ac arbdeiwyr.
Ac yny oes ef ny lauasser neb treis
ho y gelyd. Ac yn yr oes y dechr
mlynedd gwedy kynwyr o hoedl y
goron ybu. uarw. ac y dodyt gyn
teyrn a wnaeth oed ehun yn anryded
yr dduwyoes aelodt kyntaeth

Dyfynwal
son of
prince of
Cornwall
40 ch

Gwedy marw dyfynwal y kyn
des teruyst y rodyeth a brein
y dyn uab yn teu am pluyn
A gwedy Jaben a gynnyeneu
y tarfu kyfedyt drwy gedymdeithas
ben amot rudd gorou edeyrnas y
ueh kan oed hynny. A
yn. ac hyn oed
ant gwedy yn dwyn yn benhun
y dyn a gwarth a nail y hunan
ydyt yn dwyn ac ymwrthodi ac ymwr.
A gwedy yn dwyn yn kynnyt yn hyn oed
yn dwyn ac ymwrthodi ac ymwr. A gwedy
yn dwyn yn kynnyt yn hyn oed

uot ynarchog oc vrut. ac vnuc yn vu
uain vn dut. ac ynuu dylyet. ac yn gym
ryzet. ac yngymmer. ac yn gynhaclet.
a chotfin idaw o nathoed tyvyllogyon
ereill y zynuelu ac ef ry oznuot o honav.
achan tynal yarfuyd a hynny. erchi
idaw tom amot ac vrawt aoed diarat
vpo idaw y nuot yzygtunt. ac erchi idaw
kymryt yn diureic idaw meirch vreuhin
llychlyn hyt ynn uei dryv vorth honno
y tasser y gynnoeth ac dylyet. achynu
ryt kygtuor yz ynnytoyz tyvyllodzus
avnaeth. a nynni y vozwyn yndureic
idaw. dthun ytwod ynteu yn llychlyn
dynot veli hyt y gogled alleuvi y
keshyll ar dinasloed oc dyz chun. ac eu
kadarnhau o vop ꝑth oz auerent. a
phan doeth ar vran hynny kynnulla
y llychlynoyz avnaeth ynteu. a
chueryav llyges dirnadz ynneint.
achynchu y nyns ꝑydein. a phan oed
lonydaf grantav yn rvygav nozoed.
nachaf vreuhin denmarc a llyges
grantav yny erbyt achaws y vozwyn-
ed goedy vinlad o nadunt o danuein
y vranac gorthiaeth y llog ydoed y
vozwyn yndi. ac thynu avachen
ynuyrch y logeu chun avnaeth. ac
nal ydoedynt uelly nachaf dynt
yn gyz thbynebu udunt ac yn
eu gualgaru ꝑob y dzth y gilyd
dnadunt. ac oz nyd danuein hon
uo. y byzyoyt llog dzithlach ar vo
zoyn y gyt y dut y gogled yny lle
ydoed veli yn arvs dyusdzigaeth
vran y vrawt. Pedurllog y dethett
ar betvared a hanoed o lyges vran
a phaundtzanaynt hynny y veli
llaeuanu gnuns odzychet y danuo
ein hbinn ..

Goedy ysgrit y chydic o dieu
dd goedy dynot vran ynte
oc lyges. Erchi avnaeth duc
y gentaru y veli etryt y gynuoeth
idaw ac dzeic ry dalyssei ynteu gan
vygythpaw o nys atuerei yn diannot

oz catter et le ac amser. y nadei y beu.
Agvedy y nadau o veh o vop ꝑth olynyn
kynnullaw y nladoyz ynys ꝓydein aozuc
adynot y nlad atvran ar llychlynwyz a
oedynt gyt ac ef. adynot avnaeth vran
ac nu gyt ac ef hyt ynlloyn ꝓzalater
vth ynngyuarnot. Agvedy eu dynot y
gyt llaver ogyeu agvaet a ellygyt o
bop parth. a chynhedic y dygyptei y ei
vrathedic y yt gan vetelaxyz kyssynu.
Agznot avnaeth y vreptanyet. a chynu
ell y llychlynwyz y eu llogeu. ac yna y
dygwydoys ꝑynthegnuf o dyz vran ap
dzegis hayach yndiannaf. ac yna o vze
yd y nauas vran vn llog o annwen. ac
ydhoyloys parth a ffreinc. y gedymdeith
on ynteu ereill mal y doyeten eu teghet
ueinen y gwallant ..

Goedy clywssei o veh y nundugolyn
eth homo adynot hyt yg kaer
efrauc o gyt gyghoz y dellygyt vr
nhin denmarc ac o zderch yn ryd gan
dragyvynaw darystygedigaeth a thevyn
get agvzolyaeth y gan vrenhin denmarc
y nyny vrytein. ac yna goedy nat oed
nev aallei ynerbyn veli yny tepruas.
kadarnhau aozuc kyfreitheu y dut. a
gossot ereill o nevyd. ac ynbeunaf yz
teinieu ar dinassoed. ar hyd. ac y ꝑris
gouenthur hyd brenhinaul ovein a
chalch ar hyt yz nyns. ovein yny ker-
myn hyt ynatraeth katnes ynuyrde
m. ac yn unyaw dzoy y dinassoed a
gyfanedu ac ef. a gzt arall ar y hyt
o bynyb hyt yn. northamton yn vuy
aw dzoy y dinassoed a gyvarfeu a
hitheu. a dzy ford ereill yn aunyssgoyd
y dinassoed a gyfanedu ac vnteu. ac
eu kyssegru a rodi brenit a nodussen
udunt a hal y rodassen ynte. a phop by
nac a vynno gwybot y gwnnt hynny
daellet gyfreitheu ynghynwal ..

Ac val ydywetpwyt uchot y deu bran
y ffreinc ỽ gyflawn odolur. a phry
der. a goual am ydhol vnda
ratvydus odzeth y nte y allruded. ac

oed o leith y allu enill y teilygdaw dra
chefyn. Agoedy menegi ybabi o tywi
logyon freinc arneilltu. ac nachanas
na phorth uanerth. ar dwed y deut hyt
at tywyssawc brzgoyn. Agoedy gozhau
yiwiuw a honaw. kymeint agannas ogu
rpat. achetymdeithas. ac nat oed eilgw
neffaf yn brenhin nakinyn ef. yny oed e
no alunetheu negesseu y dynnas. ac
wdparthei y adeuoed. Sef yr ystyry
ar oed rrau. tec oed obzyt. agolged
a chymen a wdparthus oed. ac ethry
luthyr orth hely a chou. ac ac addr nal
pdylyei deyrn. ar tywyssawc agannas y
ny gyghor rodi vn berch oed idaw yn
bireic y riuu. ac ony bei etued o bab ha
nhatau y riau ygynuerth gan y berch o
bei hyn noc ef. Ac obei idaw yuten adaw
pxth ybran y orelgyn y gynuerth chun
a hynny ogyttimdeb teirll abarunent
a naarchogyon urtaul. ac odyna ny bu
bei y bloydyn ny uu barv tywyssawc
byzgoyn. ar gwyr agurei uran gynt
yn vaz oc gedymdeithas. ny bu anaod
gautunt dareftog oc orolyaeth. Agoedy
tyun trawb yn vn ac ef. a medylyaw aozuc
dial ar bei y carhaet. ac yna beb anot
dzwy gyghor y dynna kygreirau ar fie
uic bal y kaffei ynbedwch kerdet dzwy
dunt ac iu hyt yn draeth flandrys y
lle y dwedynt cullogeu ynbarnet. Agoe
dy endynot yno hoylaw ny dethaut y
nys prydein. A phan deth y chuedyl at
bei hynullaw adnaeth yuteu teuengt
a dewed y nys prydein yny erbyn ef.
A phan dielas tanbein niam y gweullon
pbydinoed yn chwanaoc ac ynbara
or yn ynghynnarnot brysshaw aozuc h
thau dzwy ergrynedigyon gannein hyt
ylle ydwed riau y nab aoed dannuedic
gennt pheiet. a noeth y doy unon
dzwy dagrein ac igyon. ac erchi idaw
kottau mac ynychallon y crevyt yn
dyn obeth nyt oed dim. ac erchi pcha
redic bab kottau y pwen ar gofut a
gwallei yny ynduyn nab nus yny chal

lon. Adan hynny erbyn idaw naden
y brawt y sit arbar aoed gantaw orth
aw. Kanys dwathoed ef dehuyd bar idaw
ef. Kanyt beli tydiolassei ef oynys
prydein. nanpyn y gannbed ac agkynn
eudawt ehun. Pandue brenhin llychlyn
ambeim y brawt y gessaw ydigynoetin.
ac ar hynny sef adnaeth bran hedprin
ac ufudhau oe bann. aboew y arnen. a dy
uot hyt at y brawt. a phan dkelas beli
bran ynd yuot dzw arnyd dagnefed. di
ot y arnen adnaeth yuten anynet y yn
gwlatau ellu. a chynnot y den in ady
uot y gyt hyt ynllundin ...

... c ynupein ysgwt gwedy eubot yn y
nys prydein y gyt. oc eukyt gyg
hor y kychyoynassant parth a fre
inc a llu diruaur y ueint gantunt. a
chyt bei dzwy lawer oynnadzu y keynuell
assant holl tywysogyon freinc yn oc
dawl marchogyon udunt. a chan undu
golyaeth ar freinc y gyt ac oynt kyn
penn y bloydyn a gyrchassant parth
a rnuein dan amrithau abathoyneper
udunt tyeb dzugared ...

... c yna yoed grabuf a phorcennua
yn amherodzon yn rufein. Agoe
dy gwelet oz gwyr hynny na ellynt
yn erbynyent abeli a brau. dywot yn
ufud awnaethant y rodi marchogeth
eth udunt. ac ufudhau awnaethant
ac adaw teyrget udunt o rufein twy
blwydyn gan gaubat seued rufein.
yr gradu tagnefed udunt. a rodi gwyf
lon a chedwynt ar gyoirdb. Agoedy
yn dechoelut beli abran y parth a rufein.
a chyrchu parth agermania a edmar
bau awnaeth gwyr rufein gwneuthur
y dagnefed. na rodi eu gwyllon
beliy. Sef awnaethant dwy dwyll
llwydaw yn eu hol. a mynet yn barth
y dyn germania. a phan deth y chy
edel hynny at beli abran. Sef awna
ethant lidiaw yn boy no meint. am
rysneuthur ac oynt tyrfyn dwyll a
hynny. a medylyaw pa ffunut y gellynt

Romes pay
to
William

ynlad ar ieu lu. agoyr rufein. ac agoyr
y germania. Sef agallant y neilltyd
hon trigiaw beli ar brytanyeit gantaw
y ynlad agermania ac eudaf etog.
a nynet bum ar fenic ar borgoyn
gantaw ygellaw dial eutyll ar dyn ru
fein. a phan doeth dilieuryd o hynny
at yrufeinyd. Sef a naethant ynn
teu brytanyeit drachefyn y gellaw rufein
oblaen bran. ac adaw goyr germania.
a gwedy hattel o beli ydunedyl honn.
Sef a naeth ynteu ef ae lu y nos hon
no. eu ppdyn hoyuteu ynn yn glyn
dyrys noed ar eu fyd. a phan doeth
goyr rufein trannoeth yr glyn honn
ygoelynt yglyn yn echtyrnu gan
yr heul yn disgleirraw ar arueu eu ge
lynyon. a chynn raw a naethant dely
mae bran aelu noed yn eu ragot. ac y
na gwedy hyrchu o ueli bynt yn dian
not. Sef a naethant y nne noyr
gwasgarru yn diarnot a ffo y dararat
oydus. ac euherlit a naeth y brytany
eit. a dunt yngreulawn tra barhaayr
y dyd dan dineuthur arua dronn o
nadunt. a chan y nn dugolyaeth hon
no ydaeth hyt at bran y brawt noed
yneilted rhi rufein. a gwedy eu dynnot
ygyt dchreu ynlad ar dnas. a brwaw
y nnu roed. ac yr gwarattoyd y gbyr
rufein. drychauel erocbyd rac bron
ygaer. a nenegi a dunt y crogynt eu
goyfcion yn diannot o nyrodynt y di
nas a dynnot yn eu hedyllys. a gwedy
gweler o beli a bran goyr rufein y nebyr
hygu eugoyfcion. Sef a naethant bpn
tau gan fflemychu o anrugnraw a rllo
ned yn erogi ar hyn a gwyfthyl ar hyge
nnt. odyl yedgpon rufein ygg goyd
en rien. ac en kenedyl. ac yr hynny
yn boyat oll parhau a naeth y rufei
nyr. dreg y engwolyaeth yn eu herbyn.
Kaups kenadeu yr datboed y gan
en dru anlierraudyr. y doyoed ut y dru
ynt draunoeth oc eu handifyn. Sef
a gaiuas goyr rufein yn eu kyghor pan

dnth y doyd dranoeth. kyrchu allan yar
naw y bynn ynlad ac engelynyon. a
thru ytroedynt yngyneuthur bydinoed
nadnaf eu dru anlierraudyr. yndpuot
ayegys y doyoedylfynt goed yr ynghyn
nullaw yr hyn a dnagyrfei oc eu llu heb
eullad. a chyrchu engelynyon yndny
bud drachefuen. a goyr y dinas a
tu a nall. a gwneuthur aerua durnaw y
nnunt or brytanyeit. ac o dyn borgoyn
a gwedy gwelet o beli a bran llad aerua
kynnunt a honno oc eu marchogyon.
Soellau a nnaethant ynteu. a chynnull
engelynyon drachefyn. a gwedy llad
miloed o bop parth y dannunoys yr
brytanyeit kattel y nndigolyaeth a llad
gabnus a phorrena. ar hen coll cad
edic oed ynn gyrcher honno a rannoyt
yr kedynderbon. ac yno y trigoys bran
yn anlierraudyr yn rufein yn gorneu
thur yr arglwydiaeth nyr chlywfit yn
kyn no hynny ar creulonder. a phoy
bynnac a dynno gwybot gwerthredoed
bran dredy hyn. edrychet y stroyaeu
goyr rufein. kanw pherthynn ar yn
[illegible]
beli ac y deuth y ynys brydein. [illegible]
yn hedoed dagnouedus y treu
y dryll a rall oe oes. ac o dyna y
chreuawd kadarnhau y kreyrydd
nasloed. ar kedyll ynylle y bydynt
yn llelgu. ac adelfat ereill o nerth
yna y doadelfyr kaer adinas ar
gyfc. yr hon aelont drey laver o anfer
kaer gyfc. ac yno ybu y trydyd ar
chefcopty ynys prydein gwedy hyn
a gwedy dynnot goyr rufein yr
hon. y gelbit kaer llion ar gyfc.
beli a nnaeth yrth yn llunden
ued y dzeth ae beint. ac oe en
lotr ettba yrth beli. ac y dinas y
e diffynnia y llogeu. ac yny oes
ybu anfyldr o eur ac ar geint. a
na bu yngynnhebic ynyr oelloed gy
ef. a phan doeth y dwed ae bann y
e eftyrn yn llydo. ac y dodet y ny

tyr eur ynyr tyr avnathoed ehun yn
Hgvedy marv vch. y llundein.
druth gvegrim varyfdorth y vab
ynteu ynvreuhun. gvr nu honn
allcdychwyr gvcithredcd ynat. dzov
dagnefed a labudr. a chynial ydervat rac
ethrav gnedyl. dan gynnell y clynyon
yndylpedus darplygedigaeth idd. Acyn
plith y gvcithredcd y dimvenubys nac
kau o vreuhun deumarr y dyrnget adi
lyfei ynat. Ac adylpei ydalu idd yn
tru. A chvcuryav llyges aozuc ynteu
a unyuet hyt yn deumarr. A gvedy crcu
lavn ynlad allad y vreuhun. Kynell
ybobyl y vreddul darplygedigaeth idd
aozuc ar dyrnget nallkynt y gnyr bry
dain. A phan voed yndyuot parth ac y
upfted prydein. nadiaf yuk yuarvot
ac vnut dec llogarbugeint yn llawn
ockyr agvragedd. A gvedy gofyn udunt
o pale panhanoedynt. a phale y dyut.
y kynodes eutyopflawc pupyd. Gef
oed y cuv bartholomi. ac adoli y bygan
aozuc. ac erchi nadd idd. adywedut y
rydchol o ysgncu. Acbot vlwydyn a
haner yn crvydryaw mozoed yn kcnllw
lle y gynnalhedu yndd. Ac erchi idd
van yn ufyd dan ygrodic o puys prydr
y chynnalhedu dau dragoydawl greith
bet yr neb auer vreuhu arnei. Kanp
ellynt diodef mozdoy yn hoy no hyny.
A gvedy gvelybot eu neges. trnanllau
abuacth gorgan orthnnt. ac annon
kynnarvydyt udunt hyt yn werdon
aoed offeuth yna. Ac yna y rodes gor
gan narys dorch yr yuys hono yr
Gwydpl gynnt eurfoet. Ac yna ydne
dnnt y Joerdon. ac ylkynydallant y
tho yr hynny hyt hedw. Ac ydeth
gorgan y ynys prydein. A gvedy tre
ulab y oes dzov dagnefed ac varv y
dadbyt ygkaer llion ar vysc ylle
adarved idd y dechau ne gadde ulhau
Gvedy nuarv ydat ..

Cyn ol gorgant ydeth kuelyn
y vab ynvrenhin athr abarhau

poes yndagnouedus y kynyaud yd
ynas. Agvreic oed idd. Sef yhenw. anar
aa. ar dreic honno oelfethyltiys ad
dynnygoys kyfreith a lvei y krynny
ent kyfreut a archna. Argyfreith hono
adzoes alnyt vrenhin o gynneaer yn
Hgvedy marv kuelyn Caelner
ydeth y vreuhunyaeth yllaw
varna a feithyll y nab. Kanyt o
ed oct ar y nab nanyn feithnulyd
ynnvu varv ynat. a garna deth eth
rylthus oed. A gvedy y marv kaeben
y vu feithyll ynvreuhin. A gvedy fei
fyll ydeth kynnarth y vab yuteu yn
vreuhyn. A gvedy kynnarth ydeth dau
vraut yuteu ynnvreuhin. Ac yn ol
dan ydeth morud y nab. Ar gvr hon
no clotuaz nn yn nat ynnvoder y gyr
ulonder. Pan laner nyt arbedi ef
neb nuy noc gilyd. Tec oed yuteu a
hael. ac nyt oed nn dyn dcbnach noc
ef. Ac yny anller ef y doeth vreuhin
morcu y gogled allu nawr gantaw.
Ac ydet morud ynyr erbyn. A gvedy
bot ynlad pzygtunt achattel o bo
rud y nndugolpaeth. Erchi aonaeth
dzym gnvb attaw oc clynyon gvedy y
gilyd y cullad y gyflenvi y gireulon
der. A hyt tra nei ynghorthyoys ydaeth
cubhygaw yn vyw rac y vron. a gve
dy cubhygaw cullogyn. Ac ar hynny
ydeth ruw uwstrul ruthyr y veint
yorth vor worrdu. A dehorn llygin
agynaeffei ac ef odynyon aozuc. Ac
ydaeth yuteu chun y ynlad ar pryf
A gvedy treulaw yarnen ynoner. y
kyrchwys yr aunen ef ac lygin tuegys
pyrfgodyn. Ac ohynny allan uyor
lat nac ef nar aunfen. A phan naf
tbann idd ar hynaf oed gorhan
aun. a honnu agynnerth llyna
eth y deynnaf. Honnu anaf a hegyr
oed. Ac ynlaen tyb peth y tulei hi
tyr aunydd yr dovyeu. Ac odyna
unyaun ouyoned yr hbyt. Ac nenes
ydhun aozuc trnlen y dovyscu yr

dmaeloed. A gyneuthur creill o nerth
de pup nuter ef hynt un amyld
cur ac arpant. agolud ed creill. ac
nat oed un o rupusted aallei pugyf
felybu id. de pupleth typup oll y
tyruoethogyon puteu pu hael bawb o
rlodyon. mal nabei ren pueb onen
thur nathuraf. na lleo: at. na chribd
il av pgilyd. A gruedy y uarv pullun
den. ydyrchafyt arthal y vrawt pu
ureuhin. ac aubebic un arthal y vra
vt tyru noc ef. y bouhedigyon aothg
ar aulpedogyon a vrdei. A gruedy na
allaffant vdylyedogyon vdiotef. dun
uab puy erbyn avnaeth aur dioze
dw o gadeir y deyrnas. A dodi elidyr y
urawt puy le. Ac puyteu y punp
uulyued gruedy y uot yn ureuhin. ydd
ed dwaruawt yubely pullopu y kala
dyr. nachaf arthal y vrawt y gur ad
holyllit oe ureuhinyaeth. gruedy pry
uot yn cuydrab gyladed creill y gen
ilaw peth porelgyn y gyuoeth dracle
fyn. Ac uy chaual dun. Sef avnaeth
elidyr truanbau arthaw. ac dopu gan
taw hyt pgkaer alclut ac dodi puy pf
tauell chuu yn angeledus. A chyn
ryt cleupt arnaw avrac elidyr. Ac
amion at y: holl ozedi y cerchi ov
uot y edzych. A gruedy cudpuot yn
llopr hyt y dinas. Erchi aknaeth
y vaby o nadiuut gruedy y gnlyd yn
dzelet ac ef. Ac ual y delei pob un o
gpyr. gpyr oed ynbarawt gantaw
yuteu y dalaoput ac yllad o nyd ar
heput y arthal y vrawt. Ac rac ofyn
eullad y gurayffaut y arthur. A gruc
dygoneuthur hynup y deuthaut hyt
ygkaer efrawc. Ac y hynuerth elidyr
ygoron y nu yn pleun chuu. ac ac do
des anben y vrawt. ac urth hynup
ygelbyt yuteu elidyr kar-

[illegible] odyna y golechychwys arthal
[illegible] nyg nilyued gan ynnchoc
fut y chuedyl yny ethopneb. vrdd
ydylyedogyon agessog yr an dylyf

edawc aozuc. A gyneuthur iauder y ba
vp. A phan nu uarv ygkaer hyr y clad yr
[illegible]c yna elidyr eiloeth agynnerth y
[illegible]ureuhnupaeth. Ac ynyrn rynna
[illegible]od y hynoder preidur ac obeen y
dru urodr. Ac enaf ynyerbyn. A gruedy
ynulad ac ef dala elidyr ac dodi yn llun
dru ygkaerhar. a nanu yr ynys yry du
ut. Sef inal y zaunsiau lloeger. a chy
nuryn a cherryo y obeen. ar gogled y
preidur. Ac ynyrn y ceith nihued yn
uarv obeen. ac ydygreydoys y hyno
eth yn llaw preidur. Ac ynyrn y gur
gruedy llyoyan y dyrnas yn hegar dag
neuedus. A phaob y nuodlaon iaw y bu
uarv preidur. Ac yna y dyeth elidyr y
deydd dzeth yn ureuhin. A phan aeth
or hyt hou y deakois hyfrerthen da yn
yol. A gruedy uarv elidyr y deuth rys
uab gozbonpabu yn ureuhin. A hon
uu a adnabyr o gubyl yn olgyrthredo
ed elidyr. A gruedy uarv rys y dyeth
agorgan uab arthal. A honno o dyfc
y rieu avnaeth iauder a gorroued.
A gruedy marv morgan y dyeth eny
aun y vrawt puteu yn breuhin. A phell
au avnaeth honno y dzeth dzerthored
ed y vrawt. Ac am y greulonder y by
zy hyt yny dzechet ulwydyn oe dyr
nas. Ac yna y dyeth Iaul vab owein
y gur yny le. A honno avnaeth iaun
der agourponed rac ofyn dinoein y
gar. Ac yn ol iaul y dyeth zim nab
preidur. Ac yn ol run y dyeth gereint
uab elidyr. Ac yn ol gereint y dyeth
tadell y vab. Ac yn ol tadell y dyeth
coel. Ac yn ol coel y dyeth porter. Ac y
porter y bu tri nerth. ehulgen. ac eidal.
ac audzyw. Ac rei hynny aorledychw
ys pop un ol yn ol. Ac yn eu hol oll
teu y dyeth urycen uab audryw. Ac yn
ol yuteu y dyeth elwyd. Ac yn ol el
wyd y dyeth elydwc. Ac yn ol elydwc
y dyeth elydno. Ac yn ol elydno y dyeth
gozuit. Ac yn ol gozuit y dyeth eneiry
aun. Ac yn ol meiryaun y dyeth ble

id dut. ac pnol bleiddut ydweth kaph.
ac pnol kaph ydweth odrcu. ac pnol
odrcu ydweth ceiliḟll. ac pu ol ceiliḟll y
dweth glegyrarpt. ac nybu pnyr oello
ed kynoydor kystui ac ef. ac nac dier y
kanci ygelcint dub yguaryeu. ac pu
pol puteu ydweth arnuael y kraut. ac
pnol arnuael ydweth eidol. ac pu ol ei
dol ydweth kydpou. ac pnol rydpou
ydweth rydrcch. ac pnol rydrcch ydweth
kaupl beu uchel. ac pnol kalkyl y dw
eth pyrr. ac pnol pyrr ydweth kapoyr.
ac pu ol kapoyr ydweth manograu y
uab puteu. gor prid kynuabs oed hoiis.
ac pnol manograu ydweth beu uaor
y uab puteu. adeugreu nilynued ybu
ureuhu beu ar pnys prydcu. athr nuc
lb a uu idaw. Ilud achallallaun. a ny
nyeu. a guedy uaro beu uabr y drych
afoyt Ilud pnab kynaf ydaw pnurcubi
y gor aun guedy kynny ogonedus a
deuladar kaeroed. achelhyll a dunfloed
ereill. Ffa atgyorraud tynged Ilundcu
ac murued. a dyt ber idaw laser odi
nafoed ereill. hounw ellocs agarei
pn uor nor nu. ac orth kynny y gelw
it kaer lud. a guedy kynny drop ky
grcu y hcnw y gelcint Ilundcu. a phan
ou uaro Ilud y cladoyt pn Ilundcu gyr
Ilaw yporth aelour ettod. oc eno ef porth
Ilud. pn saelner lud ysyat. a dru uab
a bu idaw. a narny atheuenau. a phan
ou uaro Ilud. nyt oed oet arnu o na
dunt ual y gellit y gnsutiaur pn ure
uhtu. ac orth kynny y gouaetkpoyt
kalcallaun eu helkythyr pn ureuhtu.
ac yn dydcuauel adnaeth yuteu pn
haelder adleoni pny ytoed y uolyaut
dros y teyrnaflocd pellas. ac orth ky
ny y kanas ynteu bot pn ureuhtu.
ac ellocs herbyd y daarder ef. ny
nynnuyf ef bot neibou Ilud yn dir
rau or deyrnas. namyn rodi pauarb
y Ilundcu a Jarllaeth geint. ac yd
ueuan iarllaeth kernyw. ac idaw e
hun coron yderyrnas.

Ac ynyr amser hounw uegrys y lle
fir ynysdwyaeu goyr rufem. Gueby
darnot y ulkessar o ecegryn freinc
a dynot hyt ygglan ymor ar tuetha. a
guedy argannot obonau odyno y nyrs
prydcu. Algyfbot pp dyr ord aphoy o
ed ynychmanhedu. ydybaot uaic un
genedl oed dyr rufcin ar brytanyaeit
kanys oeneas y hannedynt hoy ar
brytanyeit. ac ellocs ouu tebic ueur
dero udunt digenedlu y orthyrn u. kaup
dant beth yo mlozyaeth orth eubot
y nyrunegrawn odieithyr ybyt yn pres
topiau. ac orth hynny heb ef dybygaf
hand yo eulynnell y dalu teyrnget y ru
feinaul aubeirdraeth uegrys ytal yr
holl uyt. ac ellocs heb ef iaun yo au
non yerein teyrnget udunt kyn llaū
ryab goyr kynneint agoyr rufein y
eulynnell. ac rac cadi pnaf heu yn heu
dat gauellog goaet yuteireint. ac
ynaldrawd hounw adwes ullcssar y
nyon tyrthyr. ac ac hannones at kal
kallaun vab beli brenhin y brytan
eit. a phan datkanoyt y gallallaun
yllythyr. forth aoruc. ac annou tly
thyr at ullcssar aoruc ynteu pup nod
alcallaun ben hounw
Ann y brytanyeit yn annou an
kerch y ullcssar. A rupcdu ue
ut tyrchet adwaut goyr rufein y eur
ac y aryaut. ual na adunt dynyon
odieithyr ybyt ual ydynn u heb ef
ynduodef prinsieu prcigaen y nuyoū
ynyssed heb ynnaell teyrnget ar na
dunt. a uenegi idaw nat oed digaon
gantaw geullaw teyrnget namyn tra
gwydnol gertinyoet. Abore eu rydit
y gantunt pr hounu ydoedynt hoy
ynbuchedeu au obeuei. a uenegi y
ullcssar uat hervyd kertinyoet y dy
ner addonu udunt namyn hervyd
kerynyd. kanys o vn llin ym hanhoe
dynt. kanys rydit aordyfnullyut oy
nu gynnc unt ac nu dydynt beth oed
gertinyoet. a rydit hounw pr heuller

ydoybeu ydoyn ygenhynn. ni allai
wn ynn ueint y gallom yn benndithiu
de orth hynny meneghi y ullzellar yn
bot ni ynbarnant ynnlad dros pugy
lat eurydit. adnot ydynnas. os eno a
genssei dynot ynnys brydeny. neghis y
gwedy dtbanu Pa gogyfadaueis
ullythyr y ullzellar. kynnullaw llyg
es adnaeth ynteu. orth doyn ar
dieithiet yr ynnadrawd a annouallen y
nn llythyr at kalcsallaun. a gwedy
kaffel dannuedic dynut. dyrchauei
eu hoyleu adnaethant adyiuot y aler
trwys ynte. ac yna y druth kaldon
llaun allwll gedernit ynys brydeu
grautaw ynn euberbyn. y au yeu tyo
ysgawc y punladu. ac ynteulu. ac dy
nyeint. a uarcy tyoysgawc llnudnu.
Athyeneiau tyoysgawc kernyo. a dy
reidu breuhyn ynydeun. a gwarthaeg
breuhyn gopued. a bathael breuhyn
dynet. ac yna hynny Peull. aban
ueit. a uarchogyon urdhyon. Sos
yhaussant yn eukyghor kynchu
ultezellar ynn bebyllen kynn y dy
uot yr dilat. Kan tybygynt bot
yn anhaus y dirbiliad gwedy kaf
fei ac dinas ac kastell. a gwedy llu
nyeithiaw eukydnoed. kynchn gu
yr ruftun yr ynbyllen yndiannot
adnaethant. ac yna y bu kynne
int y brenhyr ac poyttoed y tyoec
ch ynnyrec gan y gwact. uegys
yn dylei drheidyut yn deubyfyt
ydodi cnn arey. ac nal ydoedynt
yn yr pinthaft honno. y kynnaw nn
y nydin ydoed nynyaw nab beli
braut kaffallaun ac anarcy nab
llnd y nei ynn llydyaw a hydin
ullezellar. allnyaru adnaeth by
dnn yr anherawdyr. ac ar hynny
ydynngyfarnn nynyaw ac ullez
far. a dirnaw levenyd agnneirth
nynyaw yndab. an dinudennaw idab
kaffel ynngyfarnot agor kukind a
honno. ac yndiannot ynngyrch

anaethant. a ylhanbelas ullezellar ny
nyaw ynn gyrchn a chledyf noeth.
Gan ydarvan ynadeilyr gyflym ac
nac. ac erbynyeit ydynnaut arnei. a
negyis y gadawd y nerthoed idno goc
for avnaeth ynteu a chledyf ar ny
nyaw ar dardiat y helym. a cheuis
yr eil ynghyflym nei yber aghenaul
dlhanbelas nynyaw hynny. erbynn
eit ydynnaut awnc ar ydarvan. a
chynnenit nn y dynnaut ac ynn lynn
ys y cledyf ynn darvan. dc nac nnth
ui: yhydnoed ynteuhau an eupeu
ynn ueit yr annherawdyr adno y gle
dyf ynn darvan grau nynyaw. a goe
dy kaffel onynyaw y cledyf honno
ygrnnaeth aerna diruaur ynneint oc
dynnyon. a gwedy treulaw y rau bnn
as or dyd nny doed honno. or dnoed y
genn y bnytannyeit. ac y kaussant
ynndugolyaeth. dc y gwer ullez
yllogeu ynny oedynt dnsgrnnn
on y bydnoed. achynnrpt y nnt
yn ke kastell honno. a ynenau ko
eny a gynnaussant angaffel
ny y nogelodi. dc yn eukynghor
y kaussant am gaffel hynny ne
nynt ynnlad ar bytannyeit hoy
nolynny. dc nfudhau adnnc yr an
herawdyr orth gyghor y dynna
lgylyaw nnrth affexn
Gwedy ynnduguolyaeth ho
dnnaur ledenyd a gynnaeth
kaffellon ynnab. ac ynghyn
nas talu nnolyant. ynnd
dynn nolyon nnab
dinAdaiar. air ac arnant.
agoiuhoed eno
ar hannyded. dc ellid er hynny yn
ualus oed an
brutheoic. dc
ynn y dchan
ynn ppnthenas
dnyt ynllnidein
ar gogled
ndab. a tod

trii yny dalyau ynn ynllaadyllen ef
ac ullzellar. Sef oed enw ylledyf
agen gias. Sef achaws ygelwit ef
uelly yzth nat oed dim o ydanbart
ti arnaw awei lyw ..

Ac yna gwedy dynot ullzellar
lyt yntrath ffrenic. Sef a
nacth yffrenic. nedyiaw bozw
yntylwydiacth. yarnadunt bzth y
dynot arffo yzth y bzytanyeit.
ath ybygu y not yn bauach o bynn
uy. Acattunt ynthoed [illegible] bot y
welgi ynghlawn olygos gian galwall
awn yny ynllt. Aczth hynny gwaeth o
ed yffrenic yntzellaw yzthlad oe eurer
wynen. A gwedy gwelet ullzellar hyny
nuodi ynpetrusser grculaw dinoeth
wbobyl y ynlad. Canym agon ydz
lor arodi ybaub anyndero eun ac arw
ynt. a rêgi bod ynab orbonedigyon ar
dylycodgyon. ac eutagueuedu ueir
ac eu dwyn yuun ac ef. Ac ygyt ahnu
uy adaw eulzeint ac eu bylpet ybaup a
ac collassei. ac rpint ynei aun gaeth
Awgur aoed gynt nogys lleo bubal
aculaun gwedy eu hyniuiaw ac eutre
ssaw. Yz aur honno ydoed honun nogys
en gyfeuaw. Ac ny orbydaws ar gwa
redgrwyd wynn. Draw eu clacrhau ac
eulledychu. ac eutagueuedu ynydun
ynun ac ef. Ac ynyr aussei hynny nyr
oed nac ydys nac pudidau nenyn
[illegible]

Cymmen oed hynny eulyeith yn
ryhun. Ewgus agoz ullzellar y gei
[illegible] gwallaw. ysgar
nact allzathoed idi. A ph aughyloy
ballallaun hynny. Paham yth gelwit
aozuc a gannentwyr eyeill neyod. A
gossot kenhedlu ygann ynydd yntho
na ysgrybl ynys brydeu. A gwedy eu
ny hneddiedic sychen keyn ar hyt eunu
yl teyrnas a gossot ysgi hynny dzth gu
[illegible] ydzth gyttei yeu llogeu yradunit

odelynt yno. Gwedy hyny yoeth kalyn
llaun a holl gedernit ysgnys gnuuas
ysgudo yz arnadi racdu.

Gwedy darfot ullzellar kaffel pob
yrth yubaratt. kychwyn yz uoz
allu uollogyrud gantau yarth ac y
nys brydin aozuc. A phan yttoedynt
yndynot arlym teyrys ybzydaud eulog
eu gan ysydien kudyedic nydefoz ac
ysrnglawd llaues yndrichfyt. A gwedy
gwelet hynny onadunt kenhlaw ynt ac
augant ynaugrudd. A phan welas ka
ffallaun hynny gwedy rodi arnyd oe gyt
narthogyon eu kychen yn diannot ab
nacthaut. A gozthwynebu ynadaut ac
zuc gozz nifern. kyt ydoedynt ouna
wr ac gleeder ynllc mur yndynt ar
bzytanyeit. Ac yna ygrnuichlyhyt ager
uaeu ozob tu arthaf eulloes keiu oed
nuy af nifer ybzytanyeit ynaulant
ynndunguelyacth gwedy gwanamu gwz
nifern. A gwedy gwelet ullzellar y dy
gyrnau yny zau nuyaf a gronedhaf oz
ynlad ynn hoelut ytkygru aozuc a chw
ryt y noz ynllc gollyuet idaw. Ac yn au
dyrnt trubestlaul hoeliaw ynn doeth aut
ydzacth uozyau yz tu arall odyna hyt
ysghastell edinca yz lle yn ulenhoed tyrn
noc uynet y ynys brydein. Pan oeyn gwz
nor arnas ynn hoelut yfrenic o drei
ar fo o ynys brydein uel ydynn hoelut
fyrnt gyrnit. Ac ozth hynny ygrognarho
co yntau ystaffell honno ar lau noz
ual uaellit y ludyas yz tu ynn drei par

Gwedy naffel ogalo ynoz.
allaun yz eil nuduguolyacth ynalc
uhu arnacth odinaun teu enpd. a
gollot gnys dzoz bynch ynys brydein. y
cirbi ybaub oz Feurd ar barunet ar dan
chogyon undlyon dynot gnut ac eu
gozagod hyt yn uuudeu peuenthur a
berth ac ydalu dylyedus cunydd a nolp
aut yeu cadlyon dymeid dzoz yzei yzeu
fynt gyrnit. Ac ozth hynny ygrognarho
co yntau ystaffell honno ar lau noz
ual uaellit y ludyas yz tu ynn drei par
Gwedy naffel ogalo ynoz.
allaun yz eil nuduguolyacth ynalc
uhu arnacth odinaun teu enpd. a
gollot gnys dzoz bynch ynys brydein. y
cirbi ybaub oz Feurd ar barunet ar dan
chogyon undlyon dynot gnut ac eu
gozagod hyt yn uuudeu peuenthur a
berth ac ydalu dylyedus cunydd a nolp
aut yeu cadlyon dymeid dzoz yzei yzeu
fynt gyrnit. Ac ozth hynny ygrognarho
co yntau ystaffell honno ar lau noz
ual uaellit y ludyas yz tu ynn drei par
Gwedy naffel ogalo ynoz.
allaun yz eil nuduguolyacth ynalc
uhu arnacth odinaun teu enpd. a
gollot gnys dzoz bynch ynys brydein. y
cirbi ybaub oz Feurd ar barunet ar dan
chogyon undlyon dynot gnut ac eu
gozagod hyt yn uuudeu peuenthur a
berth ac ydalu dylyedus cunydd a nolp
aut yeu cadlyon dymeid dzoz yzei yzeu
fynt gyrnit. Ac ozth hynny ygrognarho
co yntau ystaffell honno ar lau noz
ual uaellit y ludyas yz tu ynn drei par
Gwedy naffel ogalo ynoz.
allaun yz eil nuduguolyacth ynalc
uhu arnacth odinaun teu enpd. a
gollot gnys dzoz bynch ynys brydein. y
cirbi ybaub oz Feurd ar barunet ar dan
chogyon undlyon dynot gnut ac eu
gozagod hyt yn uuudeu peuenthur a
berth ac ydalu dylyedus cunydd a nolp
aut yeu cadlyon dymeid dzoz yzei yzeu
fynt gyrnit. Ac ozth hynny ygrognarho
co yntau ystaffell honno ar lau noz
ual uaellit y ludyas yz tu ynn drei par

eurydedno udunt. Agvedy druot ꝑ
ob hyt yn llundein. oth y dyuyn hon
nu. Pob kyfyg annuelent adueppyt
vno oth en nabertiu. kal ydyed dua
ór yuyr amser henno. de pua ydas
ugrin mil ellarther. A chan mil od
uch. de cannyo gruedloed adar y
ffol ygellit ref. A dec mil arhugeint
o anuyo gruedloed bonstruilent góyllt.
Agvedy darfuot talu teilg amyrd yr
dyrdyen henryd endtaut. dyuit adual
thaut dsedu or dyll arall. A gvedy dar
fuot trulaw llaber or dyd yny dyed hon
not tyrulaw llaber or dyd yny dyed hon
no. y dyll arall or dyd ar nos adzeudo
yt dyuy anrpuacthon gerdu. adina
ppeth. a tyrarpeu nessyf y dyllei ba
ppeth. a tyrarpeu nessyf y dyllei ba
ych. a tyrarpeu nessyf y dyllei ba
pit ydzuas teneuc ar dzthaoc. nei yr
bzenhin. auei vanarvy uab llud tyoy
gaoc llundein. tyrfu amryfon y zyg
tuin ynhoyo pzeiet. Sef oed nei pbz
ulm tzoytas. a nei anarvy oed gu
elyn. A gvedy yngcruab o nadunt
Sef aozuc luclyn dyuynnaw dedyf a
dyzchu tzoytas nei pbzenhin. allad
ybeim. A dyruozef uab o gyruoro
des vnllys. Ar dyuedyl adzeth ar ka
ffalleuil albidiaw aozuc am lad y
nei. de erdiu aozuc y anarvy uab
llud dopu y nei ydzodef brawt llyr au
naw am ygzyflunan aumathoed. A
gvedy dyoelet vanarvy bzyt y bzenhi
ngcyffroedic am lad y nei. de ynllu
dyuic gruthaw aozuc anarvy dyuyl
lun gan ꝑtrinlaw rodi y nei oth ev
llys pbzenhin. Duer heb ef llyr
ytyd y mynen. ac ynllys i dyly
ugyr i atteb obop peth or a gzeco
nerhyn. de of boh luclyn abynnei
dzecdlu uab ynllundein ydzyfyei ar
ardelin tawn. Kanys llys hono
ed hynny aphenaf yupnys bzydi
yr pzeiduryn. ac ynte n anuanp ynn
eilu hono. de ynten a dewaei iawn
yno dzos y ꝑ ynllundein. A gvedy nadlys
llundein. A gvedy nadlys kaerpall

ám kael ygyr y uarnu arnaw oth y
eyllys. gogyuadu anarvy a oruc gan
tygu ydaurtther y gruoeth o dan a
bararn. ouy rodi y or yuarnu arnaw
ynllys pbzenhin am y gyflauan a oruc
thoed. de oachaos hynny llidiaw yn
vor aoruc anarvy. ac aubeilygu rodi
y uei yuedyllys pbzenhin. de yndian
not tyrchyn aoruc kaboallaon a dech
reu auzeithaw kruoeth anarvy. Sef
aoruc anarvy dyor gerezut achvdynda
thon kenlaw tagneued gan gaboallaon.
A gvedy nachaffer tagneued o neb ryw
fod y grautaw. Sef avnaeth amon y gref
fau nerth a chaulhoruyr y gunn ultefar
ainberaadyr rufcin dzyr tythyr yny nod
yn anarvy uab llud tyoyfa bonn
oc llundein yn amon amerch at ul
tefar. A gvedy dannuaw gyntaf y ag
ey. dannuaw dzeithon y zedyt. Sdinar
yo gennyf i. dala ytti erbyn di. pan un
yr ynnaladu yzot a chaboallaon ynbzenhin
nuein tannyf ym rybeiton i. hebyagen
ti aozuydut. ac abydut nudugaid. A dyy
nenut oglyderyt agynnerth yntei gyc
dy taffei yy nerthi. ac ymae yntei dzei
thon yndigynnoethu unein. de dely y
mae ef yntalu dzyc dzos da nun. ehun ac
gouenthinun ef yndzeftuduc. ac yntei
ytyd yndidzeftadu nein. ehun ac gof
ódne yzei dzeith ar y unzeidnupaeth. de
yntei ytyd yn dygcyrchu upn dzuol un
ein. A nunben ■ aldzaf tyrpllogyon nef
adunar nathpeint. a dyno ynn ti gan
yiaun. eithyr am nodyn upn nei y di
uetha ynllundein. de edzyched dy dzeth
nes di dehuyd ytur ef. Dannóenaw adnud
eth ydzu upeint un un chare gadet. A
gvedy gozuot omnei i. Sef avnaeth
nei pbzenhin llidiaw a chyrchu y llall a
chledyf. de pnhynny pchrtheys nei p
bzenhin. a thrwy gledyf elnun pup neth
dzowdw. A gvedy dynot hynny at y
bzenhin. pd erchis yntei upn nei i pdi
heuydyaw dzos yllall. de erch nat rodes
i ynnae yntei yn aurgledyaw upn kynno

eth i. ac pup dihw. dc ueth hynny pd
ove pnuen pngvedlaw dy dengaired di.
dc yncein ieith achaubortiwy pgenuyt
ti vghynnal uyghynoeth i. byt ynn uo
dyvy up ueth ueu pteithyd eithen tr
lygdaut teyruas pnye bydeiu. ac uaic
aubenet dy bnudder di dim o2 pnuad2o
dyon hynn. dzauys o2deuaut bonn pd
aruerunt pzei naruaul gvedy uelloned
tzynuor ar dgueued. dgvedy dio pnibo
elut ar uudugolyaeth..

dgvedy edzych o uthelar pllythyz hon
nw. dc agnuas ogyghoz yoedd uat e
lynt pnyc pzydeiu pz geireen y tyny
iaw honnw ouy dden ovthlon dihe a ellut eu
eiedu. dgvedy dzmatau hynny p auanw.
yndianot ydaunones hynan pvab adgyoi
tyl arhugeint odylyedgyó plzynoeth y
gyt ac ef. dgvedy dynot y govthlon ky
chwyn aozuc ulzeiar yz nioz arllu móp
ef agauas adynot ydofyz yz tir. dphan
gryglen kalvallaun hynny ydoed pnyuliad
allunideu. ac ynnadaw aozuc ardnuas a
bzythaw pn eirbyn yz aubenuedyz aelu.
dc uail ydoed pudynot gurth adeint nach
ef dzyz ruseni pupebyllaw ynylle honnw.
dzaithyz auanw ar dugallen hyt ynn o2th do
yn kyzch dnsiyfyt ain ben kalvallaun y ell
ógr ygar y gantaw. dphan dyt govz ruse
in y bzytaupeit pudynot athnut. gvulgaw
euhaiten anuaethaint achben ypaw eu by
dnuoed. ar bzytaupeit o2 gurth arall ayn
lupeithallaint yn uydnoed. dc ynn plyi
erth anaruy uab llud pynthegynl o nar
chogyon aruaw gyt ac ef. dc endoyn
ylopn oet oedyn agos. mal ygallei odynio
doyn kyzch dirybnd ain ben kalvallaun
ac gvedynidython. dgvedy darnot llunye
idaw pbydnuoed. pna ygvuaethpoyt ac
ua greulaun o bop gurth. dc obop gurth
ydygwydynt yn lladdic uail ydygwydei
dil grau dzynt hydzef. dc uail ydvedynt y
uyz ynnfuit honnw uelly. kyzchu aozuc a
uenyn ac uarchogyon gruntaw o2 llopn by
dnu gralvallaun o2 eu drachefyn. ar vydu
hónw oed anreithedic o2gurth arall grau

nithur gove ruseni. dc ynn nat kyndaer
sagedigaeth ydynnaut dzyr eluin ny all
ovyseuyll pzydnut. dc ueth hynny pdoe
dynt dzarsagedigyon pgredymdython.
addaw ynnoc aozuc kalvallaun atto. dc
ynadgoe udunt pdoed mynyd karegnoc.
dc ynnpen ynnynyd pdoed llwyncoet tro
dzyps. dc ynoy pfoes kalvallaun. agvo
dy pdygvydaw ynyz nim vaethaf o2yn
tad achaffel tzeu pynyyd ac o2ndeiader.
gueth ógnebu yn uaul peugelynyon a
oed yn eu hynnlit gran greulaw dzugyaw
ar eu tonn. dc eiloes seithet ynnynyd
ac dzyllóch o geniyc achoet a nn amdef
fyn yz bzytaupeit mal ygvuaethant ac
ua diruaw o2 eugelynyon. dc ynaseth
aozuc ulteiar. gollot yin ygkeidch y
uynyd ynwarchadw rac dinne ueb o dy
no. kaunes ynedol oed ar gynnell yz eu
hun ydiretwg idaw dzwy neu yn. yz honn
ny allyfai ygynnell dzoy aruen ac yn
lad. Deunyfed geuedyl pbzytnunpaent
agynuellaillaint doy dweith ygyz honnw
ar dro yz honn ny allóyz yz holl nyt gvr
thoynebu idaw. dc ynnten yz aur hon yn
dógedigyon rac honnw. ac eiloes yngv
thoynebu idaw ynzaul. dc ynbarawt y
diodef dzos eugulat athrothint elnnue
in. dc ynnpen yz eil dyd gvedy gwarchia
dy kalvallaun ynnten ynnynyd honnw
ac nat oed nalvoyt ual dnaut. o hynnhun
aozuc kalvallaun rac uchyn hot ynnur
idaw ynnrodi y gwarchiar ulteiar. dof
aozuc annon ac amarch y eirbyn idaw
tagnedigon ac ulteiar nac ygreuedyl
colli teilygdaut y dynnuc gvedy darfer
dala kalvallaun. dgueneir idaw kynt no
feler ef dalyn ar anarch yz ynnaeth yg
aegoly nallynnuer ef eiloes yngeu
ef er hynny. dgvedy ueneir hynny
y anarch. ynn ydywaut ynten nat
oed hawdzam tywyllaw anyd gwar
ar nyfel ni egyr oen. dc anyd creula
on adywat ueg yr ller ar yz hedoch.
Diadoyneu nef adalyar yz aur hon
ynnac ynnguediaw. dgyz oed arglw

yd

ar naf uneu gynnen. Pawr honn ynna
e ef yn daimnaw y dagnefedu dzwy dwyf
tyg rediguetth y ulkelar. ygbyr kyn no
kyn up chentel dugnedd ygantaw. dc
vzth bynny ef adyhyen uedylyaw ac e
dzych ynnaw vzth ygwr honnw dzwy yn
hon y gallojss ef gwrthlad anherwydd
rufein oedeynas dwy vcth ac dwyn i
di ydzydd dieith oe amod. dc vzth hyn
ny nyt oed rawn dadleu a mun ygkaw
nac ynenwir kangelleis gwneuthur
ygwallanaeth honn. d uoethwch ac
agkymendwt yn gwneuthur sarhaed
u ac ynwgyrnuaeu yr neb y kaffer y
nndugoliaeth dzwydaw yn diachat. kan
ny ell un tywyllawc kaffel budugoly
aeth heb ywyr acllygrant eu gwaet yn
ynlad drostaw. dc yr hynny ellocs
ar gallaf i. nu ac tagnefedf ac ul
kelar. kanderyn dual arnaw yndigna
vn ysarhaet awnaeth ynn tan pttw
yngwedaw nyn trugared a. dchych
byn agzuc anaw adywot arnunt hyt
y lle ydoed ulkellar. adygwydaw ynda
rystygredic rac y vron ef gan dywe
dut vzthawr ynnadzawd hon. Hynna
beithon amlwc yn bot yndagaw
y dieleisti dy lit ar galwallaw. Gw
na beithon dzugared ac ef. beth a
wnnn di ygrantaw ef angen nor
bfudhau adarystygredigaeth a tha
lu teyrnget y rufeinyaid deuygdu
ot o wnnes pzydein. dgwedy na ro
des ulkelar attep idaw. y dywat awa
rnn vzthaw val hynn. Gidi ulkelar
hyn adywedeis i. ith gwedy gorupd
ut ar galwallaw darystygredigaeth
ath eynget o wnnes pzydein. Hynna
galwallaw gwedy gwrnot arnaw.
Hynna wnnes pzydein y ndarystygredu
it dzwy vn nerth. s. amlkanhoithogy.
Beth adywaf i. y wneuthur ynn ta
eu hyn pti. Ryt ef awnel creawdyr
nef adywar diodef o honaf i kar
charu kalwallaw ny arglwyd. ac
ynteu yngwneuthur iawn nnu an

y sarhaet awnaeth ynn. Gdnedi di ul
kelar nat hawd llad kalwallaun a mun yn
wyo ygwr nyt kyuiyd genyf rodi vn
nerth idaw onyd vrdy di vzth vygkygkor.
dc yna nac ofyn annoy anntyn gwnc
ulkelar athagnefedu a chalwallaun. d
chynnyt o wnnes brydyn ynb bloydyn y
gantaw. Sef oed nwnt y dywyget ten
nnl o bunoed arwant Hoeger. dc ynn yd
aethant yngogynnidthon ulkelar achal
wallaun nab kch. ac wedy ynb un ygulyd
rodwyn mawr eur ac arwant athlysseu
arbennic. dc ybu ulkelar ygwaccaf hyn
no wnnwes brydein. dphandrbreins ygw
aunyn dywot y kychwynnwys parth a chenc.
dc ynnpen ysgrit o amser kynnllaw llu
mawr gwnaeth ulkelar. ac ar llu honnw yd
aeth parth a rufein yn erbyn wnnpeius
ygwr agoed ynn lle gwnberwydd ynnr am
ser honnw yndala wnnerbynn gwrth. d
chwnnwchcrthynnar an dfnyd nn traeth
o dreithredd gwnr rufein ynny bo ebry
fygredic yr rei hynny. Ynnchoelsnar an
traethant nnhnnein. dc ynnwyn y serth nly
ned gwedy wnnet ulkellar o wnnes prydein
ybu mawr kalwallaun nab kch. ac ychwdo
yt ygkaer efrawc gan wreichmawl kr wp
cynnol kalwallaun. y gwnaethant.
ethwyt teyrnan nab llyd yn wreich
kanpe amawr athoed prufain gyrt
ac ulkellar. dhynnw adwaetkwys y dywn
as dzwy kedkch. athelgwedd. Gwr dew
oed teyrnan ac agwrei gyfyawnder
gwnnoed ynn anner.

Gwedy mawr teyrnan y gwnaethwyt
ywab kynnelyn yn wreichnn. gwrcha
loc gwrchyr oed kynnelyn. ac ulkel
lar ac wagyster. ac ac hwrdaster yn arwe
n. ac ac o ysgraffei y mlwyaeth. d chyn
cnnt nnn gwryat gwyr rufeinn gan hon
nw. dchyt gwller attal en teyrnget oc
hannod. prodei ndnnt kch ownot ygynn
ell nac erchi. dr anner honnw pgwnnet
pwrgkyd Ieshn grist hollgynnoethawc
or arglwydd dwbeir ucir dwyn bendyge
dic. ygwr abrynnwys pcrystonogyon pr

ciru ygrallon adodyut inymedic ogaur
yneu ydiciupt..

Gvedy bot kynuelyn nab teuciaun
yn breidin ag nullyned ygnauet
teuniab itao..Ac dynnaf aelent gwy
dyr..ar ieuaf aelent gweirydd adarllem
aur. A gvedy eileuir dieuged buchedlyn
nuelyn ygwnaethpwyt gweirydd yuur
ulin.ac ydechreuis attal teyrnget gwyn
ruferu. Ac yna ydoeth gloyw aulberuid
dyr ruferu allu grautab y pnyr brydein
ygkynnell ydkynget drathefyn. A lelu
ne hanno tvomlaur pymladu gyt ac ef
yr hon uynnaei yr aulberuidyn diu lleb
ygkygkor. Ac ydoethant ybortb ethyr yr
ar. Ac yna ydechreuallant kayu pyrth
ydunas a naur naeu mal nachaffei
ueb obyrin kynuet allan. Kaupys eu bryt
oed eugreirdiac ac kynuell drwy nerin
vasedui dkyrkygriedigaeth udunt. A
gvedy dynot ychwedyl at gweirydd
kynnullio aonc yuteu holl ynuladdyn
nyr pryderu pup erbyn. Agvedy dynot
ydd u lu pugnuagos. Agvedy bydnaw
obor parth. Dechreu pnlad a molestu
pelynyon adnaeth gwydyr ynadzedyn.
A thor aladi chun noz nan nofaf oelu
ac ar kynuy ydoed yr aulberuidyr ac lu
yn kyrchu y logeu dan fo pan aeth yr
ynuelldigedic dyfflor brator gnu hanno
achynnuryt arnen un orbrytannyeit ar y
ladyllei. Ac yn yr arnen kynuy annoc
ybrytannyeit uegys kyt bei un o na
dunt. Ac attaw udunt y undugolyaet
th or gwnctynt uelly. Kaupys ieith ac
uodru y brytannyeit adysgaffei pnyslith
y gwyrthon oed yn rufein o pupr pryderu.
Ac uell kerdit pupstupwys drwy ybydi
noed pup doeth gyr llaw y brenhin. A phai
dieias lle ac aunser taunw yben yr unlei
achledyf. allithraw drwy ybydinoed y
ny doeth at yn chun gnu yr pigynnun
undugolyaeth honno. A gvedy gwelet
o dzeirydd adnreindoc nyllad ybrenhin.
Bzo parnen chun aonc a gwisgaw
arnen ybrenhin. A chanoc y gredymdi
thon pymlad. agzerw angerd pudunt

uegysbyt be[n]. euo uei y brenhin. A
phaub arall brth pdyfc ynten. kaup gwdnu
ewa laddigaeth ybrenhin. A gvedy yn
lad yudnut ac pugulet. bynt adnaethant
aerua dirnaw oc engelynyon. Ac or dued
llithaw aonc gwyr rufein. a tho yn dwy
rain yn unwedic gantab pollogeu a ch
ymryt, pdiogelaeth uegys o kelthyll.
A hanno yr an arall gantab agzrchwyr
yboet. kaup chwnnus apsgrit unyuet
yllogeu. A thybygu aonc gweirydd
uot gloyw yn tho yr koet pgyt a hanno.
Ac orth hynny uporthkymylwyr gweirydd y
uy hynnlit ole y le yny gordiwedaod ar
lau puor psse aelon oc enw ef uorhaunton.
Ac yna pdoed borthua adas y dilynnaru
llogeu. Ac nal pdoed hanno yn kaffei
yllogeu. nachaf dsirydd padyuot pnsp
uot pudnllyfyt an eiper. Ac yna ydlas
hanno. Ac yr hynny hyt hedw ygelor
ybortbua honno uorhauton yn taeliar
a phortbua hanno ygkymmeic.

Ac yna gloyw aulberuidyr rufein
gwedy kynnullaw yr hynn adnlaug
yllei oelu ac ynhoelut drathefyn.
Ac yn ynnlad ar dnuas aelent ynyr am
ar honno kaer berr. ac aelent yr aor
hon porthelyr. Ac yn dnuot gwedy laf
fel y guer ac gorchgyn a gwalgaru ynnu
roed. Kychwyn aonc yn ol gweirydd
aathoed hyt ygkaer dynt. A gwedy
pdyuot hyt yno adnirn pnlad ar gaer
aonc. a nynnu gwarchae gweirydd yny
dlei yny eppllyr rac nerpn. A phan
dielas gweirydd y warchae yny dnuas.
kymerpaw y lu aonc yn unddnoed. a
chymrthu allan orth rodi hat ar uaes yr
aulberuidyr ac lu. A phan dielas yr
aulberuidyr ef uor drwy gol ahynny
Sef adnaeth annon attaw y gwallaw ag
neued adnnndw y gaantaw. kaupys ofyn
oed arnaw gleder a dedrnut y brytany
eit. Ac orth hynny drogelaeth uu gantaw
drwy gnuyn adstnaeth engerdgyn uor
ynnrodi yn ftrnus pymlad ac ynnt. Sef
ynnnones gan greudent. rodi y uerth
y gweirydd yn dirfe idaw gan gynhal y br

ubumpuerth ypupes ypy
ruferu. de ogyt gryghor gwyda pupes
pzydeu ac dedfon ystabat gwneuthur
y dagwefed a chymryt uuerth pz anudw
rudyr yuaenaa pz bzeubin. a dywedut
hefyt awnaethaut wrth y bzeubin uelt o
ed dianuyd iddo a reithyf pauhereo
dyr ruferu. pauher pz holl byt
yngwedu iddo. ac velly dwy ypzy
muadzodyon bynny ufudhau hyt
gwcuyd y culygho adaretwyf yau
herwydyr ruferu. ac yndiamot ydaimo
nes gloyo yn ol uerth wrth y zodi y
dieuyd. a thwy wrth gwcuyd ac grau
hozthwy gwedy bynny y gozyfgynwys
gloyo pz pupiled ereill y ny gylch.

A gwedy mynet ygrayaf honno hetiaw
adynot ygriaulwyn ydweth y te
uadu o ruferu a merch pz anuheru
edyr gruthnut. ac ydueiant at ythat.
Sef oed y henw gwenhuilla. ac anrynued
nyt oed y thegwch o pzyt a gofged. a
gwedy y rodi ydieuyd nwy ythaiei ef
in noz holl nyt. ac wrth hynny ynynnw
ys ef cinydau ylle kymtaf y thyfgoys
gyt ahi o dzagwydaul gonedigaeth. ac
ereill adnaeth gwcuyd pz anuheraw dyr
gwneuthur diuas pupllehenw ygrad
uof ry dieuthur uelhozeu kymeint
ar rei hynny dwy pz ocfloed. ac ufudh
au hozuc pz anuheraudyr wrth hynny
ac adeilat diuas achuer agrato honw
pudzagwydaul oc eno ef kaer loyo. ac
pugyffynyd rwg kymry alloeger y
mae ydinas honno ar lan hafren. ac
ygelwit kaer loyo pz hynny hyt hedw.
a glouleshyr ynfacluer. ac ereill a
dywedant mae achaus mab pz amheraudyr
dauer yno aelwit gloyo gwlat hydau.
ac eiffoes o achaus kymtaf adoeshwyt
ydadrilwyt ydinas.

Ac yny auser ydoed dieuyd adur
dieu dait yngoledychu yuyr pzy
deiu y kymerth mairglwyd iu
iessu grist diodefeint yn pzeu erbr pz
pzyn y croghonogyon ogelthoet ruferu.

Gwedy adeilat ydinas. a hedychu
yr yuyr. yn chwedlant hozuc yr am
herawdyr yrthi a fremc. a gwedy
myn ydieuyd hwnnw dracth yr mynhed y
wrgylch y gyt ac yuyr pzydeu. ac
amser hennw y seilwyr pzyd. ebwlch egle
yr yngyuyt af yuyr ammoz. ac odyna y dy
eth y ruferu. ac yno y dallawd trilyngdd
ot babawl elgobaut. ac ydaimones
mair agelynwr hyt pz eiffi y bregyth u
e uegyl yr arglwyd iessu grist holl gyuoe
thawr yr hon a ystrifenaffei e hun o dieith
redeg mab D e ffi.

Gwedy mynet yr amheraudyr yr
ruferu. kymryt adnaeth gwcuyd sy
nwm adwethuch yndaw ac arhevydu
y kaeroed arbethyll pwylle ybydynt yn
kyfriaw. a llyfgaw y teyrnas dwy ynsol
der a gwnaeth nwy ydoed y ew ac esyn
yn eiwedd dros y teyrnaffoed yr ffiaf. ac yn
hynny eiffoes kynnodi sybeirynt yndaw.
a thra ewyn arglwyddiaeth ruferu. ac at
tal ew teyrnget ac gymryt idaw ehun.
ac wrth hynny ydaimones gloyo bedyd
dianus a llu mawr gantaw hyt yny nyes
pzydeu y dagwefedu a gwcuyd. neu y gym
ell y dzyr ruferu. a gwedy endynot hyt
ynyporth rhyfyn. nadaf dieuyd a llu ma
wr gantaw yn ew herbyn yny oed aru
thunt gan dwr ruferu ew ufer. ac ew dia
inyldar. ac ew gleddef. ac wrth hynny lauell
ffaffant gyrchu y tu ar ew tozr. namyn
ynnehoelut ew hopleu adynot nachdunt
yny dethant hyt ynt nerth rotnefs yr
tir. a gwedy trafferi o nafpafiannus ac lu
y tir. y kynchafiant parth achaer pen ho
ylloet. yr hon aelwir yn awr hon eston.
a gwedy archaru ynlad ar gaer honno.
ynyten yfcrifhuet dyd nadaf dieuyd
ac lu yndynot. ac yndiamot yn ynlad
ac oynt. ar dyd hennw pllas llaver oloy
parth. ac nychafiaf yr hu y hudugolyaeth.
a thranoeth gwedy bydunw oloy parth
y dwth y ineuhinnes yfcydiunt. ac y nigue
fedyr eutyrnfogyon. ac odyna ydaimo

naſſant eu brenhinhogyon hyt yn ſicr
dou. A gvedy unynet y gaeaf heibaw yn
dioclut avnaeth naſaſianus parth a ruſe
ui. A thrigyaw aozuc gvedyd wy nyz bry
dru. A gvedy dvvyſſau gvedyd parth ae
heweint haru goyz rufein aozuc. a dina
dyu y dremas dzwy hedvch a thagnuefed. a
chadarnhau y bryſſrethau aoed oſſoddic
pz ymdireu. a gollot creill a neilyd.. ire
di rodyon mawz chalaeth yz ac harthi.
Ac neilly ydchedwys y glot dros dzuyne
u eu rotu. ac ygyt alwnwy y ofyn ac
garu oed ar dyn rufein. a mwy adyve
dut au dinaw chun yn rufein. noc am
ſzeinhned holl tzenatloed y byt. A hy
ny adwaf uuuenial vrth uero amheraw
dyz rufein. pan y kofſiawys ynyſpſyz ef-
Di agreſſyr ieb ef urthnu creulawn ta
darn yth erbyn o ynys brydin. A hcb
ptruſter gvedyd admirheinawc oed hw
nw. Dyt oed yn ymlad gwz gadarnach
noc ef. nyt ar hedvch gwz ainſadi.
nyt oed ian dygreſadi. nyt oed yn rodi
da gwz hacladi. A gvedy teruynu y mu
ched ac vaw. y chadvyt yg kaer lo yn
ymyon temyl allwathoed e hun. yn
eurydd y lowy amheraodyz rufein.

A gvedy maru gemyd y dethi meur
uc y mab putein yn dzeinin gwz en
dyned y brydyr ac dethnaeth oed
honno. Ac ynyzn y dyeit gvedy ynot
ynghyledyein y dethi rodzi brenin y
ſſadidrit o ſithia allyges vaz grauna
yz alban yz tir. adcheirei aureithaw y
gvladoed hynny. A dynot aonuc aeu
ruc yn erbyn adynullesynn uaz
grauna ac ynlad ac ef ac lad. A gve
dy dathel ■ deuruc y mudugolyaeth
honno. Dzychauel maen mawz adna
eth yn arwyd dathel o honaw hynny
ynſſlat aelon oc ew ef dieſtynnet
Sef yd hynny yglynynaet gwyz deu
ruc. Ac yny maen honno yd ſſarhaeaw
yr gweithredoed maenuc erth gudd tot
A gvedy dlad rodi y rodes i byth.
aeuruc ran oz alban yz bobyl oz

dynygredic amatroedynt gyt a ro
di yz bzeſeyllaw pudi. Ar ſſlat a rodes ef
uduut hyp aelout hanneis. Ar ſſlat hõ
no diffeith oed heb neb yn dyſſeinhaehu
a gvedy nat oed dzagred uduut. A ef
aduaethant erchi yn bryttanyeit eu mer
chet ac eu harferch yn dzagred vduut.
Ac eu nathau aduaethpwyt uduut. ha
myt oed gyſtadunt rodi eu merchet nac
eu harferch uduut. A ef aduaethant yn
teu unynet hyt yn uerdon. Ac odyno
dyn dzagred uduut. Ac oz rei hynny
hynnidu plaut ac eneedyon ac amyl hau
pobyl. Ar bobyl honno yw y gwydyl
ficion. A ll yna negyſ ydoethant ac
yn dinhoyſſoyt yn gyntaf yn yr ynys
honn. Ac yz hynny hyt hediw y maent
yno. mes heb unnet o dynna. A dyna
hyt ariteithiei. a dzaethu oz gwyr hy
ny nac oz ysgotteyeit yzei heuyt a deth
reullant hynnidu eu heuedyl oz rei
hynny ac oz gwydyl. y ſſrinis alwnny
ac ymbochut y dzaethu ondſſnyd hy

A gvedy tagnuefedu o be hun-
uruc yz holl ynys oz nioz ygnyd
Dedrieu haru gwyz rufein ac nu
A gvllog cuteyrngyrt uduut. ac o ag
reiff adyſc ydat kadarnhau y bryſſre
thau a llunyaethu pob ſſrith ymadwyn
ar hyt y dzymas.

A gvedy eil enwi o beuruc a ryder
y bucied y dethi coel y bab putein
yn dzeinin ynys ol. Ar gwac hon
nw yn rufein y magyſſit. ac eu mer
ch ac eidunoedu adyſgnuſſei. Ac erth hynn
ydoed putein yn rewynnedic o gnerwat
erbynnit ynnein. Ac ynnaw cuteyrng
et uduut heb y dinarbenn. Kanys yn
holl nyt awelei yn dangos gedic uduut
yn yz anner honno. Ac ar nyrder ny
bu yn dzeinin yn ynys ſſridin aeny
dd dyſpedygyon y dzymas ynhell
oc hoel. nac ac hatwei yn dagnuedu
dad. Ac un naw aanet ygwyl. Sef
oed y ew ller. A gvedy marw coel y
dethi ller y mab ynnerbinn. A holl dreth

rtwed da ydut ae[r] hwys o[l]kyroned
adyron. ac arnaeth [ll]ad yngyrneint ac
ymbyrgyt mae ef o[d] goel chun. a med
ylyaw aozuc hyt ygwller bot yuvell y
dwed noe dechren. ac amon aozuc hyt
at eleutherius bab y erchi idaw amon
attaw dyr kyflawn o gret a ffyd a bzege
thei gristonogaeth idaw achret a ffyd a
bedyd. Kanys ygwyrtheu aryoualho
ed pz ebyrhyl yn pzegethu arhyt y hyt
armaroed hyffroi a goleuhau ygwllon
ef ac bedol purth ac at duw. ac yrth hy
ny ydoed ef yn damunaw gouc ffyd o dlic
dyrt y bryt. ac yntau ac hanas. a gwedy
goelet o[d]zub honno ygrechydaw dauu
uet ef ac anryhtygedigaeth. Sef ydaeth
nes attaw ber grechydaw ffydlawn dysc
godzon a seiledic ynyhau gatholic ffyd
ybzegethu idaw ac yiobyl dyuodzdiga
eth pz arglwyd iessu grist ygreuant dyn.
ac eu goleiedigaet ovnteu dzwy hau
uedyd. Sef oedynt ygwyz hynny dyo
au athaeth. a gwedy dyuot y gwyz
da hynny hyt yn nyz pzydain. a phregy
thiaw ygles bawcoel ac uedydyaw ac ymho
elut ar graet oe holl gallon. Dechren aw
naeth yiobyl pan lle ydoe attunt ac o
dyse ac agreiff eu bzeuhon credu y duw.
ac eubedydyaw pueuo erat dzwy ffyd
gatholic. ac nelly eu ruaw ymplith y
gleinion geneuoed ac eutalu ygraf
eu creaduyr ovnt. ac ytlef awnaethant y
gwyneedigyon athrawon hynny gwe
dy darfod udunt dilen hangret o[r] holl
ynys. Ytreuleu adaroed eu seilaw pz greu
dondeu. kyflegru pzen hynny ac eu ha
berthu pz gwir duw holl gymoethawc ac
pz ebyrhyl arfeint. a gotlot yndunt
anryuedion geneuoed o urdas y lau
eglwys y talu dondaul wallaaeth y eu
creadur. ac yn pz auler honno y doe
dynt yn yuys bzydeu yntalu eunydd
pz greudonweu. Kyrth temyl arhingeint
athen pzif dzayl yar hynny noed uch
noe ovnteu. ac yrth kyfreithieu pz ren
hynny ymarhygei pzen ereill oll. ac o

arch pz ebotholaul ufyr hynny p[ry]ouyn
tenden hynny y ar pgeu dovnaeu. ac yn
berthwyt y duw ac pz arglwydes ueir. ac yn
pob un oz ovrth temyl arhugeint gollor
escob. ac ynpob un o[z]ter temyl arbeunn
hynny gollot archescob. a rann pz ovrth
temyl arhugeint yn ter rann ovrth uhudh
u pz tri archescob. ac entreduaeu ytri ar
chescob ymy tri ll[an]e bendithiaf ynunyr
bzydeu. Ryt anugen llundeu. a chaer
efrauc achaer llion ar ysk. ac yntra
dunaf hynny marestog pz ovrth [illegible]
nut. a gwedy rann yuyr pzydeu y[n] [illegible]
ydygovydoys pz rann archescob [illegible]
efrauc. deihz abynneirth ar [illegible]
gys plaidu hynnyr. ac ovrth ar[illegible]
baot lundeu y dwrth lloegyr achery[illegible]
ac edynn hynny oll uegys y kerd
hafien ovrth archescob ac kaer llion a

Agwedy marnot [illegible]eu ovrth [illegible]oyse.
gatholic hynny llunyaethu pyr pryd
ynllwdiw oz aberthynet purth eu
lan fyd pnuchoelut aonguant diarhetyn
purth a rufeiu adutkaun y eleutherius
bab pob prth oz avnaethoedynt. a chyttan
hau avnaeth y pub pob prth oz avnaeth
edynt ovnteu. a gwedy kaffel o nadunt
kedrnut honno pd vuhoelassant dzafod
fen y pnyr allaber a gredvnaethon dyn
aul y gyt ac ovnt. a thrwy dyse y ter
hynny yu cuhyt bydhau ybu gadarn fyd
y bzytanyeit. a phop hynnac a bynnu g
ybot euoeu y gwyr hynny. Kenhet pny
llnyr a ystarnenyes gildas mab cau o
volyaut enwyr dsledic. kanys pr hynn
a ystarnennei gwr hynnent a bonno o eglur
draethaut nyt reit ynn y atuebydu ef

Agwedy gwelet o les dunpllon ar
tonogaul fyd pulym y du ynyr lev
nais. Dirnaur levenyd agrnuerth
nudau. Ar ared ar bynoeth ar breinbeu
aoed ydrnuleu y dovyoeu kynn no hynny
yr ei hynny auodes ef y duw arfeint pu
dragyvydaul. gan enchoanedaul pu naur
o dir adaear a breuleu a nodnaeth ar y
dit. ac ynyhlith ygroeth redoed da hynny

(yr eryrubyr lle

ytruynwys lles vab oed ynuched yg
kaer loyw. ac ydaeth odyna hunn pdyr
nas nal dim. degwyff a gladoyt pmen
rydrus pup eglwys beurf pup dinas. d
ref anller oed honno. yn blwydyn ar
ynuther achaut gwedy dynot cruit yn
ru yr anglevdes veir oyzy..

Gwedy marv lles ac nat oed idaw
[illegible] vn mab a elwyrher pup ol. y lly
wyeics trwyse ynwg pbytraupeit.
Ac ygwilhaupys arglwydiaeth gwyr ru
feiu yar yr pupr honn. d gwedy clybot
hynny pn rufein. Sef a wnaethant seuerus
senedd adoy leg ovyr arnaw gautau
ygwnell pupr brydein orth eu barglw
ydiaeth vallynt. d gwedy dynot seue
rus hyt yr pupr honn abot llawer
o nuladu creulawn y zygtaw ar bzytaup
eit. gozelgyn ran oz pupr a wnaeth ar
ran arall ny allovr y gozelgyn. Kanyn
o bynyeh pnladeu eugoualu heb peida
o ac ynnt. ynp dwoles dzoz dehyn abyz
neich hyt yr albau. d lidyeu yntyo yr
sawc arnadunt. Sef a wnaeth y dwole
dygyon hynny. hynnllaw nouak ac a
allallaut oz pupiled yn eukyrdi a go
valu eu gelynyon dzoy vynyeh ry nel
abzoytreu. d dwrdu hu gan seseruus di
odef eurysel yn dieithr. Sef a wnaeth er
chi dzychafel nuur ywg yr albau a dr
chyn abyneich oz nuoz y gulyd. ac eu
gwarchae nual nachefftynt dynot dzoz
y unir honno. ac yna y gorllodet tre
ul hyfredu orth adwlat pnuur honno
oz nuoz y gulyd. ac nuurhonno abar
hulpys dzoy laver o anller. ac ac eccles
yn hynyeh y gornuelloed y orth y hyru
ryeit. d gwedy na allopr sulyeu hy
nai rynel aber hoy puerbyn yr aube
rawdyr. aynet nozuc hyt pulithna y
geisaw porth y gan y fichteit y eneligyn
ylyfoeth diachefyn. d gwedy hynnll
ao ohonaw holl seuenetit adzoed y di
lat honno. Dynot a wnaeth y pupr
prydein. allygres nawr gantaw. d gwe
dy eudynot yr tir hyrchu amberu ha

(70)

erinoc a wnuc. a decheu pnlad arglw
yr. d gwedy berdt pchwedyl pulonert
dzos pdyrnas. pdpnedpir pann uop
af ordrytanpeit prei a oedynt gyrt ar
amheraudyr. ac pdiethant lutyeu. ac
yr hynny ellocs uy pleidyffant yr am
heraudyr ac ln ac mur. Kanyn k yn
ullaw gwyr rufein ac adzigwallei ordry
tanpeit ygyrt ac ynnt. dchyrchu ylle
pded lutyeu ac pnlad ac ef. ac ymeri
soes pnnoed gadarnaf yr pnlad seuerus
amheraudyr a flaner oe lu gyrt ac ef. ac
ybzathoyt lutyeu pn agheuaid. ac y
gladoyt seuerus ygkaer eirinoc. dgwyr
rufein agynulchir pdnas arnadunt
yr hynny. d deu bab a edpnis seuerus
idaw. Sef oed eukeuyen baliaunt. d ge
ta. Baliaunt a wnaeth pnaw oz pupr
honn. d maun yllall a wnaeth o rufein.
d gwedy marv eutaf. Sef a wnaeth gwyn
rufein dzychafel gyda yn dzeinin ac gy
nadl yn bbyaf orth hannor y bann o
rufein. Sef a wnaeth y bzytanpeit ethol
Baliaunt yn dzeinin ac gynnadl
orth hannor y bann oz pupr honn. ac e
th hynny sef a wnaeth y bzodur pnlad.
ac yn yr pnlad honno y llas geta. ac
yn nas Baliaunt y dzeinin pacth
dzoy nerth y bzytanpeit.

Ac ynyr anller honno y doed gwas
ieuanc clotnaw yn pupr bzydri.
Sef oed y eukeuyen. ac ny bu
oed oliu teyrned namyn o hn ffel.
Ac ellocs gwedy taffel clot o honno yn
llaver o pnladeu oc dzoed ac fynnant.
Lychoyn parth a rufein aozuc pgeillaw
teuy sat y gan seued rufein y dwrchu
dd ohonaw ar logeu ar dzodur pupr
bzydein rac ektrawngreuedyl. ac adaw o
da udunt digawn anhynny bei tenhet
tynt idaw dzeinin pacth pupr bzydein.
d gwedy toppiaw ohonaw seued rufein
dzoy yryo edwardyon toppiodzus
hynny. a thaffel teupat yr hynn pdo
pupgeillaw. Ymchoelut a wnaeth
parth ac pupr prydein ac negyd gatau
doy gedynt pdeuieu ailgyrchyeu. agozet

(71)

ac ruiten ſendoyn rufem ethunt.
gwedy y dywot y puys pzydeu.
kymullaw anuiar o degeu arunbe.
a gwleattaw holl ſeuenint puys
bydin. adhyderyn pzactyen. a
gruentlun kynnwyf uaur puy
holl arnunen. ac y gyt ahynny do
yn kzedyen unyuedh yz yuyſſed yn
ygyldh. ac eubaurithaw ac en llof
gadutyyo eubeſtyll allad y tir di
dyllodzon. a thra ytoed ef nelly
paſſo2 arbdrubyn ereill agwelyer at
taw y bzhan idaw. ac arbenn pïpert
vechan kynuent oed y nifer ac nat
oed hagad y un tyoyllaw puerbynp
ent ac ef una gozthoynebyn idaw. ac
ethe kynny ſef hozuc kanaun yn
dzychauel yn ſyberwyt. ac amon
anuaeth at y bzytanyeit y benegi y
duut pei gonel yut hoy euo yn bze
ubin. gwedy daruer idaw yngyuruf
gwalgaru gwyz rufem ac eullad.
y dithyer puteu ynys prydein nic
ethaun gruedyl. ac yhaundiffyuer
nac pb gozmes o2 adler idi. a gwe
dy hafal oheneb dinuidh y bzytan
nyeit ynlad hozuc abaſianus. a
gwedy y lad kymryt anuaeth ka
raun llywodzaeth y deyrnas ynys lan.
kanys y ffichteit adugaſſei ſuly
en gaunaw a ryalsnathoed idaw ef
bzat baſianus. Eoythyz bzaut y
bam y baſianus oed ſuſyen. a phan
n dyfyrrut y ffichteit kaukozthoy
eubzenhin nyt ef anuaethant na
uyn kymryt gwerth gan garaein
allad baſianus. a ſef hozuc gwyz
rufem yn bydu a lleb eybot poy bei
eugelynyen poy bei eugwyz ehu
uem. ac adaw y naeſ atto. a gwedy
daffel ogaunen y budugoliaeth
honno. pzodes y puteu yn yz allan
lle y ffichteit ybzeſſoyſaw yndaw. ac
yz kynny kyt hedw y naeſſit yno.
a gwedy clybot yn rufem y p
zeſgyn o garaeon ynys bzydei

a lad gwyz rufem ac gwalgaun ac
eu dhol. Sef anuaeth ſeued rufem
anuon allectus athem lleg o dzyz an
uaſ gannaw bzth geullaw llad y cruda
buhonn. ac y dynn ynys pzydein bzth
dan y ſty y gredigaeth gwyz rufem. a hed
yn gohun gwedy dyuot allectus y
ynys pzydein. ac y nlad adhaurwn ac
lad. y kymerth allectus llywodzaeth ynys
pzydein y puylaw. ac y gynnaeth meleit a
dzeuloudzr ar y bzytanyeit. o hachaws
y ynnadaw o nadunt ac arglwydiaeth gw
yz rufem. agwzhaw y garaeon. Sef an
naeth y bzytanyeit hed allu diodef hynny
dinnaw y gyt agwneuthur aſclepiodtus
tyranyaidd kenyn yn brutanyn arnadunt.
ac odyna kymullaw llu ac ynlad agwyz
rufem. a phan ptoed allectus yn llundein
yn gwneuthur gorfhuen y dadlwyn dzy
deu pan gyflen ef bot plzynnyeit yn
dynot amy ben. Pendu allunaeth ar
alberthen y doed ymeingwneuthur. a
unyuet odieithyz y dinas ac gereint
gannaw. a gwedy bot ynlad y zyduut.
aerua dinaw2 y nueint alas o hop parth.
ac eu loes aſclepiodtus ar bzytanyeit ac
yn. agwalgaru bydinoed gwyz rufem.
ac eu tynnell ar ffo. ac yny2 erlit hynny
llad allectus a llaver a dihoed o nadunt
a phan daeth ſelus kedymdeith allec
tus ry gaffel o bzytanyeit y undugo
lyaeth. Sef anuaeth ynteu kymullaw yz
lyn adihagyllei oc gedymdeithon a
dyrchu kaer lundein. a chaeu y pzyth
a chynnal y dinas a rnadunt o dybygu
gallu gochel eu hagreu nelly. ac eiſo
es ef ſef anuaeth aſclepiodtus eu gwarthaf
e ynn o hynt. ac amon ett hop tywyllaw
yn yuys brydein. y neuedh ry darfuot
adaw ef ryhad allectus a llaver o bilyo
ed y gyt ac ef. ac uot yntau yngwarth
ac yz lyn adihagyllei o nadunt ygka
er lundein. ac y2th hynny erchi y ba
ch yn gwyrthuun dyuot ac holl bozth gan
tunt y gyrchaw diozeidaw gwyz rufem yn
llwyr oz yuys hon. kanys tybygei ef bot

yn hawd hynny tra beynt ynghyarchaa
e uelly. ac yr deys honno y dectiant
yullwyr pabi or alyanoed o genedyl y
brytanyeit. a gwedy endynot hyt y
no. agoneithur amrysuael beiranen
ynulad ar gaer pndrut ac pugalet
aorugant. a gwedy gwelet o dayr ru
fein hynny. dunor aruaethant penny-
ystlaur ymwrdi o honab yuanugared ac
eclpodotus. ac erbin eu gollog ynnt
ith or pupr heb dim o gantunt na
mpu eu heneid'u. kan dawed oll eu
llad namyn bu lleg. aoed etwa yn
mgynnal. ac wrth y kynghor honno
yd ymrodassaur ynedwyllys y brenhin
ar brytanyeit. ac ual ydwedynt yn
hynnyr kynghor amreu gollog. Sef
aruaeth gwyr gwynned eu kyrchu. Ac
ar yr du frut a gwedi dewy hunein
llad gallus tywyllauc ac holl gedyn
dritiaon. ac oc eno ef y gelwir y lle
honno yr hynny hyt hedy ygkaynna
er naut y kelauc. a galwec yn cael
nec. a gwedy goruot ar dyr rufein
ac eu llad. y kymerth a sclepiodotus
corn y dremas ac llywodraeth dros y
ganat adunedb pobyl ynys brydai
dtiaeth y kyuoeth hoznc o bmpaw
rwngaed a hedych drwy pryder dy
nlynned. a gwalcaid erbidl y treilio
yr. a phyllu clethyr yn llad rou hozuc
drwy hynny o amser. Ac yna y kynno
der gwlondr drochaunus amlicnu
dyr rufein. drwy yr hon y dilewyt ar
wnogaeth o mysc brydain. yr hon agy
nhallyssyt pnid ymgynnan yr pnoes
ter les bub oed y brenhin kynnut a
gymerth aret a bedyd pnid. Kanys
nasen tywyllauc pinadu pannhera
dyr crenlawn honno adwetb yr mys
allu nabr grantab. ac oarch agorch
ymyn yr amheradyr y dinnawd yr
eglwysseu ac wynt ac agnlwat o pebren
yr yscrytlnr lan. Ac yglyt alynny y
merthyrwyt etholcdigyon effeurcit. a
chwlwnogyon ydlawn oed ufud da

rythrgeue udint yiau a:ed unab dnu
nal y kerdynt yndonnoed y dynnus
gulat nef. Ac yna y dannyfbyelwys
nab dnb y drugared hyt nannyncr
bot kenedyl y kytanyeit yn llyeiuu
m odyr pllech pechodau. nannyn go
leuhau o nadunt ehunein eglur
af lampe u gleuyon yerthyrn.
ac yr aor hon y nale bedeu y ei
hynny ac eu heloynn ac eu creireu
yny lloed y nerthwyt yn gwneu
thur dirnawr dyrchen adunnech
yr neb ae:rchei arnadunt. pei na
bei gryfnbannus ac vfelhus pgruffo
nogyon dybot y dyneuthur oes
nawn genedyl tagnanyeit. ar fydla
on grisdonogyon ac eu pryaut ge
nedyl ehunein y kynhyw. Ac ynyshs
y bonedigyon bobloed uerthyn o
dyr agbraged y diodefwys seint al
ban. Ac yglyt ac ef yulus ac aaron
a gaer llion ar vysc. Ac yna y kyn
erth seint alban amphibalus ydoe
dit awr pp a:hynydoyn oeberthyr
ru ac yliudwyys ynydy ehun. A
gwedy na thygyei hynny y kynnerth
y dechre ymdanab ehun ac ydyna
was ynuerthyrolyaeth drostaw. gnu
eleiydu crist y gyr a:odes y euc
it dros y deueit. Ac ody na y dan
yr eneill dwy anerych boeneu ar
eu korffo:oed a dlygynt y dalant
nef dwy berthyrolyaeth.

Ac ody na y kynnodes kyoel hael
kaer loyw yn erbyn alclepio
dotus. A gwedy ynidad ac ef
y lladdwd ac y kynnerth ehun coron
y dynnas. A gwedy dybot hynny
pulsened rufein klasculnau aorugnit
o agen y brenhin agrulwyrwyllei
en bangiwdiaeth. A gwedy dyfn ar
gof nadunt en collet yn dan gothyr
fynt angiordiaeth yny s brydain
amnon eworugant coulhaus seued
yr. y gyr a:orclsgynyllei yr ysgaen
orth rufein gyr dorth gelcr oed hynny

agus allafunyei puvey no neb y achwa
uegu tyfieuth tyfiedun anglevdiaeth
rufein. a phangigleu coel bot y gur
hunw yudunot ppupe bzytein. ofyn
hyn agus pullad ac ef. dzeidivolfei
nat oed neb a allei dirthwynebu idu.
dle vzth hynny pun dweth
ydzi. Sef awnaeth koel
tau verein ragnuefed. ac
aupstyzedigaeth idaw o ynys bzydzin
gan adu koel pu bzenhin athalu y
gnotaedic deyzuget y vzr rufein. a
dyedy dathanu hynny y gonstans y zo
des ragnefed uduut. dc y kymaeth go
ython y gan y bzytanyeit ar hynny.
a dyn pen y mis gvedy hynny y
defychwydz koel o bzitheon heut. a
chyn pen yz oythuet dvd y bu uarv.
gvedy uarv koel y kymeit cōt
tunu coron y dzyzuas. dc y hyn
y dzeth un uerch oed y goel yu bzeic
idaw. Sef oed y beno elen verch ko
el. a homo uu elen luydauc. dc uyrha
hat yuyz ynyssed a gvyfelyzei yz verch
yu homo obzyt athegvch. dc nyt o
ed yg kelluydocu a gvybot y chwyfer
lyv. kanys y hiat abaryssei y dysgu
belly vzth uac oed eniwed idaw ua
ynyshi. nigi ybei haws idi kybyat
y dzyzuas gvedy ef. a gvedy hyny
yzt gouinnus hi yu ozeir idaw y
ganet mab uduut. Sef oed y e
uw gurtheyrn. dc yuyden degruly
ued gvedy hynny y bu uarv coul
tans ac y cladwyzt y gvaeu ef yn uc.
ac y dzedeuis y urenhuyaeth y gur
theyrn. dc yuyden y chwydic ysgar
bwyuyzd. yndangos eozuc gurthey
rn obot yndaw boued mab adwyeit
ac yuvodi y haelder adaeoni. agoue
uthur vaender yny arglwydiaeth.
dc yndangos mal kēd dyoal yapar
glwydiaeth yz ych dzōc. a medyz ocu
ufyd yz ych da gvdlawu.

Ac yuyz auser hunnw y doed dzeu
glaw engyriaul yuanbeirawdyz

yu rufein. Sef oed y cuu marth. dc bo
uhedigyon a gvyzarsagei ac amaeth ygei
o gyfiredin anglevdiaeth rufein. Sef aw
naeth y bonhedigyon ar dylyedogyon hyn
ny gvedy cu dyhol ozcyrulaon amheraw
dyz vnut odzek cu tat dyuot at gurthey
rn tyt yuyny bzydzin. dc yuthen ac hur
volles vnut yu bonhedigeid. dc cillo ef
gvedy dyuot ll aber o uadunt at gurthey
rn. y gyfiroi ao augraut yu erbyn y ych
laun dzo hunnw gan gvynnaw uchaw cu
hallnudd ac cuthuch yn bynyedd. a chan
annoc idaw gozchygyn ayaren ac achol.
kanys o geuedyl rufein y hanoed gur
theyrn. dc uat oed ac dylyed. vnuthen yn
grystal ac cuo. dc oth hynny adolum
idaw dyuot y gyt ac vnut y ozchygyn trof
cyntat ac y edzyt cu dylyet uduut. ac y
vaeth gozuncs orufein. a thzoy y zyo yn
adzodyon hynny kyfiroi aozuc gurthey
rn. a chynullaw llu mawz anuynet y
gyt ac vnut hyt yu rufein. a gozchygyn
yz anherodzaeth yny eidaw chun. dc o
dyna y tanas llyoodzaeth yz holl byt.
dc yna y duc gurtheyrn y gyt ac ef tri
cyrhyz y cleu. Sef oed cu henwein. Gra
hayaru. a llyrchyn. a meuruc. dr ny
thyz hynny aoffodes ef yu urdas seued

Ac yn yr auser hunnw y gurthey
rn kynnodes cudaf uarll cirnig ac e
uas mierdyn y tywyssogyon ary
adwyssei gurtheyrn yukadw llyoodzaeth
yz yny s y danaw. a gvedy yullad o cu
daf ar gyfr hynny ac cullad. kymeint aozuc
chun coron y dzyzuas a llyoodzaeth yz
yny s yngvbyl. a gvedy ueneigi hyn
ny y gurtheyrn. Sef aozuc yntev an
uon trahaearu cyhyrthyz eleu arhoer
lleg. owyz arnaoc gvnaeth gorchymyn
yz yny s dzachefyn. a gvedy dyuot tra
haearn yntev yz ylle aelaw kaer berys
y tanas pdinas hunno hyn pen y tru
ydd. a phangigleu cudaf hynny. Sef
awnaeth yntev kynnullaw holl pyntadoyz
yny s pydein. a dyuot yny erbyn hyt
yn yny s kaer dyuot ylle aelaw yz auz hon

naes urgen. Ac yna y bu brwydr rydunt
ac ygronw cudaf ac yliawas yn udugolyn
eth. Ac ynydoedynt brwydic a llaeddic y
dyr. Ac o honc trahacarn ylogeu. Ac y
nadzdy bozaol hynt ynaeth hyt yr al
ban. A cchiren amerthaw ygoladwed ac
eu lloegi. allad bleiddu. A phan gyglau
cudaf hynny. Sef honc yuteu yr eilweith
kynullawllu aunnet yuyol yuteu hyt
yr alban. Ac ynydilat achour dacthynar
lout rodi brwydr ydrahearn. Ac eilloec
kahaw or brydyr honc cudaf hebu udu
golyaeth. Sef auaeth trahacarn yna
erlit cudaf ole yle ar hyt yuys prydeu.
ynydunc yarnaw ydinattoed ar kenyd ar
kethell argoladwed achoron y deyrnas.
Agwedy digyfoethu cudaf ydaeth ef hyt
yu llychlyn. Ac eilloec trayttoed ef ar y
tkiol honno. Sef honc adaw grau y gredyn
dethon acgerirunt llauuryaw y greiddaf dua
trahacarn. A sef auaeth cradawc Jarll
y tkaithell tadarn. kanyr rudyaf or hyt y
tkaer ef cudaf. A dal ydoed drahacarn yn
unyuet dwarnaor otundrn. Sef auaeth
y Jarll honno av ygnuuet marchauoc llechu
yuyduglyn coedaor y for y dreet trahac
arn. Ac yuylle honno ynyplith ygyrt ban
chogyon y llaes trahacarn. A phan gigle
u cudaf hynny yndioclut auaeth o rachc
efn hyt yu yuys brytenu. agy dalgarn y
rufeniwyr o hen. Agyrisgaw chun cor
on y tryuuas. Acar uyrder yngyuoeth
ogi honc ocur ac argant achyuoeth
hyt nat oed hawd kaffel neb auei arnaw
y o hyu nac eiryneic. Ac o hynny allan y
kynhellis cudaf yuys brydeu. hyt yr
amser y bruant gruffudd ap llewelyn
amherodron yn rufein
[illegible]
eglwysdi dyoed y oes yuyfyglior
auaeth cudaf ac o hyrda puyed yd
ydaeth y gyuoeth gogledd ef. ka
uyt oed etuued idaw namyn un verch.
A rri agyfuoreí idaw rodi yun verch y
un odylyedygyon rufein ac deyrnas gen
nual y gellir kynual yr yuys yu gadarn
ac ynidagnefedus rac llaw. Ac eteill agyf

horei daw rodi y berch y brenhin ob
lar arall. adigwyd oeur ac argant
gemi. A rodi y gyuoeth oll gogledd
yuteu y gynnau a eiraabc nei yeu
ac. Ac eilloec y kyghores karadawc
iarll kernyw y brenhin gohaud atav
awaeu dyledic a rodi idaw y berch ar
kynuoeth gogledd ef gemi. Ac o hynny
y tybygei ef cadfel tragywyddawl bedoeth
kaupe mab oed bafeu y pioelyn eyth
yr eleu luydauc aeggys y dpoesgoyr udior
yuynet or yuys hon y gyrt achuftemu
uab eleu. A mam bafeu almanoed ody
lyedgyon rufeiu. Ac yno y gwnpoed
yuteu. Ac ar hyder o brenhinaeth gre
uedyl ouam athat phanoed. A chynhyr
hu y llys yn dau: aunaeth kynnau nei
radaoc uei brenhin o achaoc rodi or
iarll y kyghor honno yn brenhin kanyr
y kyrt ef ac ebedol aoed ar brenhinaeth
ac i dlaw ydedroio yllys. Ac yna cadw
es ef aunaeth karadawc Jarll kernyw
annoh ineuruc y dab hyt yn rufein y
beneiu hynny y bafeu. Sef y kafigw
or oed ueuruc. Gwäi mawr tec tiedyd
clotuaic. o dreed abaelder. A phy berth hyn
nac adyo eteí ar y mannor ef ac e hanrar
haei oc ebeithaet ac arueu. A gwedy dy
uot ineuruc rac bron ynafeu. kymeic
dic dugautaw ef beuruc ynlaeu pawb
yn curydaous. Ac ynyr aunser honno
terfyle a rybel mawr oed rog maeen
aden amherawdyr eireill odyno. Gran
an a balaw y brodur chun. kanyr y
rei hynny a ymroed udunt gortlad
awaeu or dryded rau or amherodraeth
a hynny oed bythrom gumno yuteu. A
gogedy gwelet o beuruc haeu yn gwer
sagredic y gan yr amherodron. Sef y dy
aut ineuruc bythaw [illegible] vnadzaud honn
awaeu heb ef pa achaoc y dioddefy di dy
breinygu nal hunn. A for ythhen y yn
uaret. Dabre y myr kydeu a chymei
adon y deyrnas ac breinniaeth. kanyr
cudaf brenhin ysgo hen. Ac nyt oe:
dun adanuddo namyn kaffel dyfyedigr

o zufrin ezeli rodi y berth iaw de vẽ
huveeth greuti. kanyt oes iaw etiued
nauyn hi. de ẽth hynny y kauas
nuy gryghoz ef ae tzyma rodi itti y
vereh ae deznuas greuti. de oz achu
ws bonno ymha nionet neu yma.
de o nymny ditheu dynot gyt a
ui hyt yno pop peth a vyd para
yt iti obynny. a gwedy kerkych
hynny ■ ampider eur ac arpaut a
marchogyon pnys bzetnu ygelly
gozeſgynn pz auberozion hyni. de
ẽdyna pz hoell vyt. kanys ■ pnys
pzydnu ykauas gruſtenu dy gear
di auberoziaeth rufen. de ody
na pz hoell vyt. a ſſaver y gyt ae
yutnu ac o pnys pzydnu a gnuydaſ
[illegible] vth pz pnuadzo ■ lant rufen.
[illegible]oron hynny y kychoynnys oiarn
[illegible]ygyt haeuruc nab kanadac
hyt yn pnys pzydnu. de ar yſtod ertto
es yn unpner y dareſtygoys ef kaeren
ſtenic ae dmaſſoed ac ■ gozeſtynnys
eynt. a chynnullaw ſſaver oſpſtreu vth
y zodi oe vaſthogyon. ac ampliau y
tennu. a gwedy gozeſgynn trem ac au
ſtiaſſi o honaw y hu. kychoyn aozuc ar
[illegible]ar gwynt ynyol. admot y nac
[illegible]aunton pzar. a pnun gruhatnyt
hynny pz brenhin dinaw ohm aeth
arnaw. odybygu y nac yelynyon oe
dynt yndynot y ozeſgynn y gynnoeth
a gnaſſ atraw kynan meuradoc ■ mei
ac eneth idaw kynnullaw holl pinſadyn
ydeyrnas a mynet yn eulerbyn. de
yuyd oed gynnulledic ſſu dinaſſ y be
nt. kychoyn aozuc kynan meuradoc
parth a ner haunton. ynyſſe ydoed y
kyſſeu unren aeſu. a phranbelas nac
en ſſu kynnullant altornu ynu gyrchu.
ohynnhau aozuc o bop nu ozdiwſſoed
■ feint yſſu ac oanynbot gicvder yber
tannyeir. de nac oed gnaſſaſſ gantau yn
gobeith o dannebed. a gnaſſ y heneſgyn
yr atraw aozuc a meuruc vab kadwa
n. de erchi kygoz udunt ann kynnuy

de yna y dywaut ajeuruc Argluyd heb
ef nyt oes leo nuu ■ ynnlad arguyz rac
co. ac nyt yr nynnuu ynnlad y dettiam
nu ynnl. nac yr kyffiro y gwyr rarw yn
dybyrt yuan herbyn heb achaws. na
nyn tagnefed yſſyd iaun yerbin y
duut allety yny vyppom vedol y brenhi
ain danaw ac eynllys. a dybedut aw
naun yn bot achenadyr genhyſſin ygan
auberadyr rufen at cunat brenhin
pupr prydain. ac nelly dyw ynnadzwyd
clacar kenſaw tagnefedu ac nyut. a gwe
dy bot yn tagnedyf bod y bawp o nadunt
y kyghor hynny. ■ ef ozuc meuruc kynn
nyt drudyon o ulyz llogdin adbynnon dc
thon. achefg olwyd nyſſaw dhen y bop
yn onadunt. a dynot hyt nac bzon ky
naw. a gwedy gweled ozkeynanpert y gw
zedd adunpuon eunyddus hynny yn
arwein olwyd nyny dhenoed yn arwyd
tagnefed a hedoch. ■ ef aonaethant hy
nodi yn eunyddus yn eubelpn. ac y
gyt ac ydoethant nac bzonkynan y kan
nerchaſſaut obleit auberaudyr rufen
ac ſeneu. a neuegi aonaethunt ky
nnuon ynnefn a chenadzi gruntuu y
gan auberadzon rufen at cunat bren
hin ynys prydain. ac yna y gennynuys kyn
naw neiradaoc. pa achaws y dathoed
ſſu kynnullaſſ a honnaw gantaw. a dywe
dut nat oedynt dybic y gerddyaſſ ke
nadu. nannyn y gerddyaſſ grhynpon a
dynnynt annerthaw grhaadoed. ac yna y
dywaut y kenadeu nat oed dec herdet
gyz kyfurd amaſſen yn an ogonedus
heb luoſſogrwyd o gredyndeuon euny
ddus y gyt ac ef. kanys nelly ynnac
reſſeſſ kerdet y gyt aphob nu o annhe
rodzon rufen rac kael perigyl achcoi
lyd y gnaw enghynyon. kerdt tzwnoed
ſſaver abydnwed y cynnadu y ozd y
herdu ut. Tagnefed agreſſant tagne
fed adyborthaut ac arwyd yn kynny
z gan dwethant y nt yr ynys honn.
nyanaethant ſſarlaet na chreiu ynch
naunyn yr eur ac aryant rhyngu eu kyf

reidyn megys kenedyl dyboztheudyzhe
dorth hep geissaw uatheres nac yn rat dim
y gan uch. Ac val ydyed kynan meiriadec
ac yn pedrussaw beth atuedei ac pulad
ac ynys ac hedychiu. Dyuessau annw
awnaeth karadwc iarll kernyw a gwm
da ygyt ac ef achygchon hedychiu ac
ynys. A chymhei dwc gan gynnau yo
di hedwc awnaethpwyt ndunt. A dwyn
nassen ygyt ac ynys kyt pusshundi
at eudaf vrenhin ybzytannyeit. A dy
vedut nual y mroed idu..

Cyna ytkymerth karadwc ia
rll kernyw gwzth gyt ac
ef. A gwedy eudynet ruc bzen
ybzenhin. Dyvedut awnaethant yz
ynuadzawd hon. A rglwyd heb ef hy
na yzhym ydyed ygwyz athgarei di
uydannuaw ac ydyedut tithen ur m
munaw eiwet. Adiw ynllunyaethu
hynny hediw. Ac yn annon ynan
uzthi dy uot tithen ynuiadu hydloudr
uzth duw. Sef yw hynny tydi awoft
dy uot yn ynugyghoz ath uyzda ppbeth
awnelut am elen dy berth athgynno
eth. Kan ydyedut yn treigiaw parth
a henelut val nat oed haud it kyoyaw
dyskynnas hoy no hynny. Ac yna rei
agkyghozei it rodi cozon dyskyz
nas ygynnau uchudduc dy uet. A ro
di dy berth y dylyedduc odilat awall. Ka
ups ofyn oed aruadunt dyuot dirpl
tygedigneth yskynnas odlen brenhin
agkykyfeith aruadunt. Ereill
gyrghozei it rodi dy uerth ynn o
dyrkedigyon y skynnas hon ual ybei
brenhin gwedy n. Ac eilloes ydzan boy
af oth uyzm agkyghozes it kreillaw un o
aulierodzon rufein ydodut dyuerth i
daw ar gynnoeth hedyn. Kaupo uelly y
tybygynnt kaffei hedoch a rufein aul
aulierodza eth ac hanudithynnei. A
flynnu hediw argkyfeith gwedy ry an
non o diw y gwas uchanec hon
ynnu ytti yz hon a henpo o rufein
nauf aulhero dzon a brenhinolyon

brytannyeit. Ac yhonno oni kyghor i
ydody di dy uerth ath gynnoeth gwedy n.
Ac ygyt a hynny edzych di bot yngyf
tal y dylyet ar ynys ydydin ar ten di
thau. Kanys kar agos yo ygruttrum
a nei y goel. Ac ny dylyut gyfrannu
yz gwr honno y uerch ar brenhinyaeth
ac vrudhan awnaeth eudaf ydkyghor
honno. Ac o gyffredin gyngor gwzdd
ynys ydydin ydodut eleu uerch eudaf
ar dzynnas grunt y uaren ap Kyuelyn
a phan uclas kynan meiriadoc hynny
kyghan awzuc allidyaw aunynet parth
ar alban. A chymllaw llu diruawz ar y
nelu ar uaren. Ac ar llu honno grantaw
dynot dzoz hymbyr ac aurenthiaw y gu
iadwed hynny o bop parth idu. A gwedy
meneghi hynny y uaren kymllaw ao
ruc yniten y llu mozaf a allogs aunyn
net yuerbyn kynan a rodi kat ar ba
es idaw ac yn ru ar ffo. Ac eilloes ny
phaduyz kynan uanuf kymullaw y lu
eiwerth ac aurenthiaw y gwiadwed ynn
gwlch val kynt. A gwenthen gam uidu
golyaeth agwenthien hebdi ydynnduc
lei uaren y urthaw. Ac o drwed eilo
es gwedy gwnaethpwyt o bop un colledu
mawz y gilyd. Kynnod aczugnut duy
eu kedymdrithou adynot yn un garwar.
Ac ynn pen y gwedt ynny milyned sy
berthiaw aczuc maxen o amyl dr
eiw ac arpant asoilt marchogy
on. Ac ynn lle ynnitoi llyges aunaeth
achymillaw athaw holl ynnladum ynys
ydydein. Ac a allogs y gnaei o leged creill
Agwedy bot pop peth yn barnut. Kyrchu
yn aozuc parth allyaw y ystlat achor
brytaen bechan yz aw hon. A gwedy y
dynot idi drchreu ynnlad ar bobyl aoed
ynidi ofneuc. Ac ynn dwed y ffas kynn
balt eu tywyssuc. A phymthegnnul o
dyn arnaoc ygyt ac ef. Agwedy grie
let o baren nuent oed yz acinna o nadit
a hawdt en dirchog mynydyt. Gan
kynnan meiriadoc awnaeth annw. ac y
dan chwerthin dywedut wrthaw nal hyn.

ar neilltu y vrth ybydnoed. Kynnan
heb ef. Hyna un o'r gwladoed gore yuffernuc
gwedy darestyg nni gobeith yo gennyf
ueithon kaffel y'r ere ill. Ac o'r ath hyny
my bryssyon y'gymryt y keltyll ar tac
roed ar draallocd kyn nuyner y clwed
yl hon yn honneit dros y gwladoed ac
yngynnullaw pawb y'gyt yn an herbyn
Kamyf o chastion ni y'r dywnas hon
nyt oes petrus gennyf gaffel holl fire
nc yn eiuyn. Ac o'r ath hynny na vit e
dnar gennyt kanhadu nni dy dy
fyet ar pwys prydein kyt bei gobeith
it y chaffei. Kamyf ppbeth bynnac ar
gollyeh di yno nnnen achenillaf y
na itti. Ac yngynnhaf nni athrnaf yn
'reulun ar dilat hon. Ac ac llawen oc
an lienedyl nn lnnnen gwedy darffo
ni dyn estrangenedyl ohonei yn llo
a'r. Ac o dyna hon abyd eil brytaen.
Abyt y gwelir ynn gwiat tiwythla
on yohon oe'den. ac a fonyd ffrwythla
on obyfgaut achoedyd tec ams y he
ly. Aberyd y gwelir nni nyt oes gw
iat gannedach no hon. Ac am aufna
eth kynnan kadw tragywyddawl fydlondr
di'r nnten gan bendigan idaw a diolwch
yr hyn a adawffei idaw..

Hyna eil peth ir gwerpaw adnna
eth eiffin yn bydnoed a nynet
hyt yn rodom. Ac yndiannet
gorchgyn y dnnas. Kanys gwedy clybot
o'r ffrenc creulonder gwyr rufein ar bry
tanyeit. Sef awnaethant adw y gwra
gred ar nerthon allo yr kelyll ar tac
roed kadarn. Freill yr gwedyd ar ker
ryc ar nyrnydoed diffeith y gerllaw nni
diffyn eu heneidiau. Ac nyt arbedei dyr
rufein ar brytanyeit na nialr nirby
chan na hen na ieuanc namyn y gw
aelged chwerw. A gwedy ddiwt o'r ef
gyn yr holl ddiar a ddihpe y gwledoed
ac eiddilon yssllwyr. Kadarnhau y kef
tyll ar tacroed ar tyren awnaethant
o barchogyon yuys prydein. agoncu
rhnr eirill o newyd. yny oed gynnemt

en hofyn ar dawy o'r agkyoei en erchion
der dros dynnas firme. ac ydoedynt
by ar ffo. Nei yr kefyll ar dnaallocd ka
darn. Freill ymladoed ybyt yn eubydh
y gerllaw nodi y en heneidiau.

Hyna ellogr gwyr aonic anaffen
hyt yn nyny prydein nth gynnullaw
dan nni o'r bobyl Jeuaf ac Ifaf
eubrenn o'r nerbon eillon ar tir dybyll
odrou ar llannerch. Ac ygyt ahynny
dy nni arlnngennt o barchogyon ar na
oc. Ac annon hynny yn llydaw. kyt
pan bei y nau nni racco a gwnaethei y da
iat oar ac eredic adnllodraeth y nawar
ar dgynni arlnngennt o'r marchogyon yn
ar glawdd arnadnnt e gyntaf. Ac y eubaw
diffyn rac gormeddoed ac rac cngrelynn
on. A gwedy dyfnot y nifer honno kyt ar
varfau. ef ac ymwyd dros dynneb dydaw
ac adangoffes y nau y'w ac achub ar
neilltu. Ac yna y gwnaeth nawen lydaw
ynei brytaen ac y'rodes bi y gynnau nei
radaw. A gwedy darfod idaw llnnyaethu
pob peth nelly. Kychwynn aonic parth
ac eithafoed ffrenc ar nau a nill o'r
llu. ac y'darfchygwys bynt o'r th y'argledyf
dnaeth o gobyl dwy brwydrau ac ynnla
dfu. Ac ygyt a hynny oll gernasma dan
ytherfynau. A gwedy bot pob lle o hyn
ny yn darfchygedic idaw. Y gofloddes eiried
ma y dywnas ynn dnnas ac ladzr trenc
rus. Ac yna y'rdnrnawd ymgelu ar y
dfu brodyr. gruffudd. a Rhalawn ac o'r dyt
anherodron y n erbyn. A gwedy llad
ynei ll y'rthofes y llall o'r ochr ynei thy.
Ac yna auster honnw y'dwed bynt trenc
ar gwalgrou a phectau yn erbyn
Ar gynnau meurddaw ar brytanyeit
eirill oed oed yn ffydlu drwy bynyeh y nn
lad eu. Ac yntau yn brawl ac ynbyeh
yr yn ymdiffirit ac yn pan gynnal ruedus
or gan dalu acerua drof y gilyd. Ac
yna gwedy hedychu y erbynnt
anedlyaw aonic tyr nan kenllaw
oe gyt. narchogyon o'r th
lwddaw o'r th hilias plant agyn

Desunt quædam folia.

mulieu. dplyberth bynac a erchyche
ac ketth. de pna ostog y beun aonaeth heu
gyst adiolch ithe hynup. dpoeduit vtha
o nat hynn. Divi arzloyd heb ef antep
noethogerit i. ac arodrit nu enkednaeu
aupl odir adavar. de enlloes nyt meggys
ygweth curyadu tpeyllaue alhafei olu
breinined. Sef achaues y'n adplyut rodi
nn ac kastell ac dines gyt ac arodut.
aegys pngvelit mheu pneurydeus
pnplith ytpeyllogyon. de pna prodes
guzthepru attch idav. dvrn heb ef hyg
valard i. ak naethpbyt rac rodi pzpo
rodpon hynup itu. Kaups ectrab ngrene
dyl aphaganneit poch. ac nat atveu
nuheu etlra nach noes nach druodeu.
aegys pgallovf pch tpffelybu pnukyot
autpz. Kaups pn dechreuou i. pch anup
deduchoi uegys keuedpi briaut yz p
uys. Gopzda ydrymas agpnuodynt pn
herbyn ac avzthynebynt nn. de pna
ydpoaut hengyst. dzgloyd kathatta
dichen ythwas gouenithur ar ytir aw
drist nn. Kpnucut ac apngpzhaedd kaur
rei ydangylchynu oe hunty mal pbo
dogelaeth nu pngrado pn honno rac
bygelpinon. Kaups kydlaou vnn ac
ovf ac vndaf nn. dphybeth bynac ath
uelovf pno pnkydlonder nn pgouaf. d
chaubadu athnaeth ybzeuhin idav hyn
ny. dgozchynnyn idav ellog kenadeu
hyt pngermania y erch keissaw pozth
odyno. de heb nn golur ellog kenadu
agnuc heugyst hyt yn germania. dchy
nnyt croen taro agnuc heugyst ac hoffa
yn yn gnaeth. de odyna ethot ylle a allo
pz y gastell ar ydir arodullit idav. de
arganneth honno uestluraw lle kastell. d
dchoeth pa drist ydianot. dphandur
yn adrlat pgaer pgelvit kaer pgrureh
oth y uestluraw ar gnaeth. de pnlaelaer
caneastyr. de pnlladuu cathrin corrigie.
de oz ewch hynny pgelvit pz hynny hyt
Hyc pnchoelut athnaeth hedyu
Hyt enadeu o germania a denuaw
llog pnllawu o ethoiedigyon varch

ogyon a nuaw gruntunt. a merch
heugyst gruntunt. Sef oed yheub ron
ueu. de nyt oed pzell agpstfelypit idi
rac y thechet. dgvedy dynot y nifer hi
nu. sef nozne heugyst gvahaod gozthe
pzn y edzych pz adeil drllphyt ary dina
thoedit. ac yedzych y nuarchogyon nev
yd dynot. dgvedy dynot pheulun y
no a nifer bychan gnaunu. moh avnaeth
ygwerth nevyd. d chynnyt y nuarchogy
ou nevyd dynot yn dyz idav. dgvedy dy
uot udunt bopta obzeulnuaul anregy
on. nachaf y nozvyn yndynot oz psta
uell agoruloch eur ynyslaw pullaun
oeim. de pndynot hyt rac bzon p bzeu
hin. dgvedy adoli idav ar dal y drulin
advoedut ozthav val hyn Iofyzt kig
thallaei. dphanazelas phzeuhin pzyt y
uozvyn. dnrpfedn aozne yn uaz ythet
ker. ac ynys lle ynlenvi oe charyat.
dgofyn pz ieithyd beth adyoedaller y
borvyn. dphybeth adylyei ynteu y...
dvoedut ynatteb idi hithen. de pna y
dvoaut yieithyd ozthav. dryloyd heb
ef hi athelois di yn argloyd ac yn unen
hu ynyieith hi. de uelly ythanurydd o
ys. Pzhyn adyly dithen pozthch idi yo
hyn. Sef yo hynny diniic hen. de pna
ydywaut gozthepru ozth diniic hen.
de erch yr uorvyn yfet pgvin. de pz hyn
ny hyt hedw ynac ydnot honno dzedy
hynny ynyleth pluyfeneh yz ynynys
pzydeiu. de pna gvedy nedha gozthepru
ueidaw aynaeth diavl yndaw. dphen idaw
kyrchynnaw ar bagancz yskymyn heb ve
dyd arnei. def adnaeth heugyst. mal
ydoed ythynoyz adnabot ythannder an
nuyt phzeuhin. de ynigyghoz ac ith
di ac aebzaut annodi pnozvyn ozth ev
ynhoz phzeuhin. de oceu kyt gyghoz ythin
kaffaut nodi pnozvyn pzbeuhin. de er
ch idaw pneu syod geuit ynphegu ed
in. de yndianot pzodt phozvyn pzeg
hin. de pzodz pneu syod geuit ynyhe
gyedi in heb dzybot pzegoz aoed uell
ynu. Sef oed yeu gozthnt. dnuoz hon

y kyfgwyt gan ywrwyn. ennyw no
meisur y kaffei wtheyn hi o hynny
allan. a thri neu a vnaffei y wrthe
yn kyn no hynny. Eff oed cubeinen
kyndeyn. dereythiwn uendigeit. a
Tri cheinniawc hynny y phaffeu-
weth garmon escob. a lupus
tranotnus y bregethu gwreu du
y wrthtanpeit. kanys llygredic oed
Ricristonogaeth wrthdathoed pfaef
son paganpeit pueuplith. ac yna gwe
dy pregethu ozthynt da hynny ydatuev
wydyt yfyd yuplith y brytanpeit. kanys
py beth bynac a bregethynt ar eith
uaet. gwnt ac ymadarwhynt drwy beuy
dyawl ayrthiwn ac eirynwedd u awnaei
dw eydunt. ac yna gwedy rodi y wor
yn y brenhin y dywaut hengyst yr yna
brawd honn. ganu heb ef yffyd nieghys
tatwnaeth itti. ac oherwydy orth uyghynys
hor. a gorchyfygy dy holl elynion
drwy vynn porth i amkenedyl. ac orth
hynny gwahodwn ethwa offa vy uab
attam. ac offa vyghefinderw. kanys
ywnelwyr mit gorcu orbyt. a dyro u
dunt y gwladoed yffyd y wrth deifyr
ar unnw. ac ynt ae kynhwllant rac
ethrawn genedyl mal ygrellyrth tathen
caffei y wledych or parth hon y hunny
ac ufudhau awnaeth gorthwyneu orth y
vyghor honno. ac yna pfannones
hengyst hyt yngermania. ac odyna
y doethant offa ac offa a chledyf. ac hyny
clwant llogr gantunt ymllawn o vairho
gyon ar nawf. a hynny oll a arnolles
gorthwyneu ymllawen. ac ethwdeyr pa
gyn o nadunt ymylle o rodyon unawr
carthawc. kanys ymwpob kyfranc y
wyder orfydawdyd dr wydunt. ac wchly
hewnyd eilloes y dathoanegei hengyst
y liu drwy dwyll a brat gwnedic gwn
taw. a gwedy adnabot hynny orfygtu
wyeit dilyy ofyn awnaethant. ac erch
i pr brenhin eugeinin o dynnaf ymys
y wydr u. kanys ffiedei y gwrtgonogyon
kyfdynuderthocban a phaganwyeit nac

ymgymyfcu ac wynt. kanys kyfreith a
dedyf gwrtgonogawl a egwaharddei ac y
gyt a hynny kynneint oed eu nifer ac
nat oed hawd adnabot pwy a bei gwir
awn pwy a bei bagan. ac yg gyt a hynny
feint gwrmon escob a orchymynnaffei
udnut dithol y paganpeit saeson oc
cuplith. ac eilloes ef awnaeth gwrth
eyr garpat y wreic ar saeson prigaw
lussaw y brytanpeit. a phan welas pbyp
mwyeit hynny. ef awnaethant ymrein
ymadaw a gorthwynebu. ac hynnwyt gwyrth
ehr uendigeit y wabyntein ac urdaw yn
unrwhw ar uadnut. a dechreu pwlad
ar saeson. a gwneuthur aerwaen nu
mor eiriawn o uadnut. a phedeir blwy
dyr aum rwg gwrthehyr ar saeson. ac
ymwpob un y gorwn ef drwy nerth drw
yr ymlad kymtaf aum yr pydaw ac wynt
ar awen drwcwyd. a'r ei aun ar wyt
epiffer. ac yna pdynuggnaw nwant
kynderyn uab gwrthepyn a thorf brawt
hengyst. ac ylladawd pob un y gilyd
y trydyd ymlad aun arlan ymor. ac
yna y bydf y saeson ym dirwgawl pen
llogeu. ac ydaethant hyt pumps ta
net y gwlfaw ymgadw yno. ac eilloes
gwedy ewdaugelch yno o dierthehyr. ac
eubl nab o beunydyawl ymlad rwd ni
ellynt ydiodef. Eff awnaethant ew
nwng gwrthenyn a wnaffei gyt ar saeson
ymborth wdiwt ymwpob bwydyr ar or
chehyr y wab perchi dw kaulypadu
wdiwt wynet pewgulat yn tyd. a
thra ymwedynt yn kymryt ew kyghor
amdanwnt. ef awnaethant kymryt
ewllogeu ac adw ewgoragod ac ew nei
bon a fo hyt yn germania.

Gwedy haffei owerthehyr y wnidu
golynaeth honno. dechreu awnaeth
ywteu talu y wab y dylyet ar di
wed y saeson y dwyn y arwnadunt. ac
ewrydaw y wyr achadw rawndir ac wynt.
ac y gyt a hynny atwenydiaw y egly
wyfeu ac ewbeunydedw orth gyghor
gwrtnwn escob. ac eilloes kyghorwm

nu a wnaeth dial erth ydaynom ef
adoi medol ygkallon Rouglen yhr
Kllân medi pstrywaw pagen. dgue
dy medyiaw ohonen pob pstryw. Sef a
wnaeth ordiued rodi gwenwyn idw yn
llaw un oe gallwnaethwyr. dgwedy hynn
ryt ygwenwyn ohonaw elehelhwaba
eth o ertherkin heuit yndelkhyst. ac be
lly dwyynn attaw holl dynion ydrynna.
dgwedy eudynot ygyt rann udunt
agrymllaller o ein ac arpaut a dl arall
d meuegi udunt ynot ef yn tynnet y
grantunt pageu. dphaw o wnadunt o
ynten ynginduan ac yn drycgwenerth.
Ac ynten yn eudidnun hwy. ac ynen
kygher. dc yn amser pgwyr ieuenc
der bot yntynedic ynnlad dzos eu gw
lat. dc yandidkyn eu tepnaf rac gor
nes ethrawn grenedyl. dgwedy en han
noc nelly wherwyd ygallei erch all
naeth dinew dely ethydut dzwy danaw
gelwydyt. dc gossot wy wzthna y
gnotaei pfaelon dynot yztw. dgwedy
y ben naw ynten y wnw ac ureidu gw
erthnawz a gossot ygroff arp dely hon
no yz arnthred pfaelon. dc ef adywe
dwerthefyz uendigeint hyt ygwelynt
hwy ydely honno ac gozef ef arnei na
feuellynt wy dynot ytw ynwe pzyder.
Kanys ef agreder na feuellynt hwy dy
not ár ytwzr ef ynwaw. Pgwz awnaeth
oed udunt ynw hwyt ygrwnfer defnyd
ohyn ac arnthred arpdinaethoed ef.
dc essoes gwedy ywaw ef kygher ac
ed dzaeth awnaethant hwy cladu ygwef
ef yn llundein...

gwedy naw gwerthefyn bendi
geit ydweth gwzthefyn gwerthe
uen ygynaeth dzachefyn. dgwe
dy kaffei ohonaw ywzthnwyaeth.
o arch ac anuon y dwrw anuon awna
eth hyt ynghernaun. a pherth yhen
gyrst dynot dzachefyn y ynys pzyder
ynyskynaclaf ac ygallei ■ nnuer.
nac ohyntexnpsgu eiwaeth yhydunt
ar bzytnupeit. dc yna pangrgleu

hengyit ry nawr gwerthefyr uendigent
kynnullaw aozuc ynten trychannut
ouzr arnadw achweinaw llygeu. ac
ynchoelint dzachefyn y ynys pzyder
dgwedy gwelynt orbrytnupeit ry dy
not unter kynnewt ahonnw. Sef ■
gaysfant ynewkygher ynnad ac o
nut kynnewdynot yr ny adnkrynt y.
pozthnaew medunt. dgwedy anuon
oe nerth attaw ynten hynny. Sef
aozuc ynten pstrywaw bzedychu yhz
tnupeit dzwy arnyd tugnefed. dc
anuon ar pbzenhin y bennegi nat yr
kenhaw trigyaw ynynys pzydein y
mthoed y chwl nter hynnw gyt ac
ef nawr no dylhygu bot gwerthe
fyr ettwa yn lyw y zy dugnller ef
grantaw ynter honno oe anudithyn
racdaw. ar nter arhynny gwzthefyn
o wnadunt atallet yn ynys idw. dc ar
ynhynny ellygei ynweith yn diannot
dgwedy dathaam hynny pzbenhin ro
di tugnefed udunt aozuc. dc erchi yr
kyntwdyr ac pzfaelon dnw kulan
uei oed yn agos dynot ygyt hyt
yn maes kynny y cutagnefedu. ac
y gweithur eu hynot. dc arner an
waeth hengyit yna o newyd gwith
dyt bzatzr yaeth a thywll. dc erchi y
bop un oe dzyr dwyn kyllell hir grantaw
y unwn y hollan gyt ac esgyrr.
dc yna yn nei dibzydrwyf gan y bzy
tnupeit yn gwneuthur eu hdleu ro
di arnyd ohenynt. sef oed yr arnyd.
Kynnyth awzsafys. dphan dyoddei
yr arnyd henno kymryt ohop un ■
uadunt ygyllell allud ybzeten nef
fac idaw. dc yn dydd ternynedic ar
anter grossordic ynnt adwethant
paub ynwgyfen. ouadunt. dgwedy
dzebrcu ydadleu agroclet ohenynt
yr awr arn arnlan grantaw. Sef a dy
wat ohnt ef. nyn nyth awzsafys
dsef oed hynny ygkynnwes kyn
erchi awch kyllell. dc ar hynny
sef awnaeth pfaelon dyfynlaw

dchwchu tybyllogyon y brytanyeit
ueill abarbuciit a marchogyon ur
dbl. Ac eu llad megys deleit. Sef
uiser alaw yna rvg tybyllogyon
agbyn da ereill ar ugeiliadyr a phe
dbar canbz. Acyna ytynuerth ri
dai esgob gwyn hyddic corbzoed y gv
yda hynny megys uerthyn. Acy
chadoys yn herbyd ieuhf crifionogu
eth yn agos y gaer ge[illegible]abc yny
[illegible]aelbur yr allt. hon seilcbri y mynn
mynuent gyn llab uanachlaw c am
yn abat y gbz a uu seilabdyr ar y
banachlaw honno gyntaf. Acny
weth gyda y brytanyeit yr dadleu hon
[illegible]uu a raf kauyt oed pneubyt
kanuyn gwneuthur tagnefed. Ac
nyt hebygynt bynteb bot ynnbyt
y saesson augen no hynny. Ac ellpes
ydoeth ybzatbyr tbyllpyr ynarnaw.
Ac ellpes ytiertyr a nu anudiffyn
pabum yr brytanyeit.

Ac yno y dpeth ei dpi iarll kaer
loyw. A gwedy gwelet e honno
[illegible]o y gedymdeithon uelly dzby
[illegible]. Sef y kauas ynteu pabl da ka
barn. Ac ar pabl honno pby bynac o
saesson a [illegible]arfei ac ef yny bei bzwy
dei y bei ac emheupd y hannoner
parth [illegible]ffer u. Acyna ar pabl bei
bngeit honno ybzwyei ef peu vn. y
arall y ysgybydeu. y arall y dbylab.
ac bzeichieu. y arall ydiaet ac elgei
red y bzth y gorff. Ac ny orfbydfoyr
gadot or ruthur honno yny tadawd dgy
dyn arhrugeint ar nu pabl honno.
A gwedy gwelet ohonaw na allei ef e
hun darfbydnebu yr nafer honno. kym
ryt y ffo adnaeth yny doeth hyt y
dinas ehun. Allawer a gyrthwyr yna
hyt nerth. A ch ellpes yr ysgymynu bu
[illegible]rbyaeth honno agrysit y saeson.
Ac ny hynny cullpes uy iadyssant by
[illegible]dyn. Kanys y gwrcheru adnae
[illegible] ar nai rodi udunt
y dinas sordd ar kerdyll ar lleoed kadar

uas yn yny bydeu yr pellpg. Acy
na y rodes gbrtheyrn udunt pob peth
or aallei y rodi yr pellpg. Acyna yspyn
orth ystaelon gantaw kaadw. achaer
efrawc. a lincol achaer dpynt gan
lad eu hanrydawtpyr uneg y lladei vleid
eu deueit gwedy yd adnabei eu bugei
il. a gwedy kymryt kedernit gantaw
ac arnoll y dellbyt gwrtheyrn. a gwedy
gwelet o gwrtheyrn y dzuau aer ua honno
ar ybzwdpyon y gan yr yspyny nyn
bobyl. Sef aozuc yntev kaas parth
ac ymplen kymry. kany dpydei beth
a wnaei yn erbyn yr yspyny bobyl
gaib aozuc gwrtheyrn honno.
attaw holl wethon a henafdury
eit yr ynys. d'gosyn udunt
beth a wnaei gyrth hynny. Acyna y
kynghores idaw adnat kastell caer-
naf a allei y wy lle kadarnaf a gaffei.
ac egys y bei honno yn amdiffyn idaw
kan kollaffei oll yspeoed kadarnaf
oc gynnoeth. A gwedy clywtraw o ho
naw llawer o leoed y greffaw y gyr le
honno. ac ow ed y deth hyt ymwyd er
ryn. A gwedy kastel o honaw yspe y
vn adas gantaw gweuthur y kastell.
kynnullaw a wnaeth hyt holl seiri me
in or aallpyt y gaffei. Ac eu dpyn hyt
y no. A gwedy dechreu gosfot y gwaith
ual o nadunt. kynnent ac adnelut y
dyd or gyrnaeth. Tranoeth pan gyuot
tat neur daruydei yr nayar y lynnu
heb gybot dim y gwrthaw nuy nechym
wyrpfei eu pyoet beth y dayar. A gwedy
nenegi hynny y gwrtheyrn. gofyn a
naeth y dynnyon beth a wnaei hynny
Acyna y perchis y dynnyon idaw kennaw
ynab heb ef idaw ac ego a dynnysgu
y wnaet er kaich. Ac ef a dywot yneu ar ka
ich ac ar gwnaet honno. Ac neuc y gwa
et yny grondpei hyt y pen uafei y gre
ith ueithi. Acyna pannunet vbop ke
y gennaw y kyfrynnaf honno. Gwedy
dynyr deu or kennadwi hyt ydunas ac
lout gwedy hynny kaei [illegible]

account of ... signs to find page 114 245

nner oblegion leuenc pugoare pu
dre pzth pdnas. a lef avnaeth ꝑ kena
dy dyupillau y edzych ar pgvare. ac er
ted yn lluddic dyfhigpaul ar pnuarma
dav am puegres pwedynt y ny cheisiav.
a gvedy bot y gvcillon yngvarae yn
lin:dunot avnaeth rog deu o uadnut.
Ar ueill o uadnut aclvit unzdin. ar lall
aclvit dunavt. ac yna ydyvavt dunavt
vzth unzdin. ꝑ pachavs ydynnyliony
di hebek a un in nac plynlheuny. ka
nys dyn tyglhetuenavl oyt a hev dat
idw. a nunlheu alheuyf o vzenhunavl
lin o bleit nnab athat. a phan grigleu
plenadeu y:pnnadzodyon lyuny dzych
anel eu hopueben avnaethant. ac e
dzych ar vzdin. a gofyn ydynupon
noed pu eulzylch pop oed y gvas. ac yn
dynt hoy py dat ac heullaser ef. y nau
vntru hev vnit y nac pu bynaches yn
plith ynynachetteu exell yn eglvys p
Ac ynylle lyelvyn aonc y dyn.
kenadu ar gronstabyl ydzef. ac
erch idiv oblegit y bzenhin an
non ajzdin ac bam yn diannot hyt at
y bzenhin vzth dyneuthur peynllys o
nadnut. a gvedy eu dynot hyt nac bzon
y bzenhin. Yharuoll ynamydeduc a
eth y bzenhin y nau vzdin kan gvy dat
yhannot o uzenhinavl anedigaeth. ac o
dyna gofyn aonc idi pop oed dat y nab
ac yna ydyvavt hitheu. argloyd uzenhi
hebhi. Pyo yo uveuein i nat adnabu
unn. gyt gzn eirioet. ac na vybunn
pop agzevys ynab hon ynhallon. na
unyn unpth aon. Pan yttoedon yn
plith unynachetteu eneill yn eglvys p
Sachaf y gvelon y ndynot attaf ndzych
gzn zeneu ozbyt. ac yndodi ytoplaw
ynhyrch ac yny nugnnn ami. ac ozdiw
ed yn kydnaw a nu dzyp vy bun au
hadw yn heichaw. a gvybydit dy bzud
der di athoethinch argloyd bzenhi
nabn unn eirioet adnaw ꝑ a gzn naanyn
hynny. ac gyr y:pwyn i bot tat idw ef
aungen nothonyv. Ac ann ynedn hynny

ynhaw a ozuc y dzeuhnu. ac erch i
yn nerignnt deun attaf y ofyn idw
a allei hynny not ynhan. a gvedy dynot
a ereignat y ne adatkanu idw y gyfiac
honno. Yntau adywaot yheiff ynllyf
reu ydaethon. ac ynllaver oyndzynen
vot llaber odynyon ary a nedigaetheu
hynny udnnt. a pnleunus hev ef adyn
eit paudzaetho odnw ar senut. vot ryn
gzenedyl a ysgzyt yn y:pzesthyaw rog y
lleuat ar dayar. ar ry hynny a allei n
diefhl gvgvydzdic. a ran ynduut oz
dayar ac odynaul anyan. a ran arall
o anyan egylyon ynyzesthyaw ynn a
phau y nynnont y gnllaint hynny
fuyf dynaul ac dzych ar nadnut. a
chydvae argvzagred velly. ac ath
bu oz zeithynny adeth ar y bbeicdi
hon. ac ac beichogei pangabat y gv
as Jenaue honn.

Acyna paugrigleu nyzdiu yz yn
adzodyon hynny neffau aonc
at y bzenhin ac adlu idw a gvo
fyn y achaws ydneiit ef ac bazn hyt
ynn. Gorthcyn adyoaot nthaw. byn
den nnpon a archallant nu gneiffaw
nab heb dat idw. ac agvaet honnw
nab y gvaith. ac uelly ydyoedynt
ysafei y gvaith. ac yna ydyoaot nyz
dyn. a rgloyd heb ef par dynn a
nnyon nac bynn bzon. a nu ablantat
arnnnt bot y ngreloyd adyoeddant
ac eirynuedn aonc y bzenhin y nna
dzavd nyzdiu. a gvedy dynn y dzi
nyon nac y nuon ef. Yntau aofyn
oyf bdnnt beth oed ynllestreu yab yz
gvaith seuyll. Kanys ynae ynn pethi
yndurgel nyat yz gvaith sefyll. ac
nyallovs ydznnyon attab odnn. ac y
na y dyoaot anyzdin. a rgloyd heb ef
Arch di dnyn dy dzeithiwyz y gladn y
dayar y na. a thn agreffy hyn y dau y
dayar. a honnw nyat yz gvaith sefyll
a gvedy gyneuthur y clad achwaffel y
llyn. Yna ydyoaot nyzdiu eiliaich yzth
y deunyon. Dyoedoch dy ffiowz bzac

yn dzw
inion

ghyr kelvydaoc beth yspo ydan y llyn.
dr yna trwy aonaethant uegys kyt
bydynt nhut. ac yna ydywedyt wrydu.
Arglwyd heb ef par yn erbydu yllyn
honn. dros fydyeu. a thi awely dry ua
en greuon yny gwnelaut. ac yny deu
naeth ybrenhin idav. a pheri dispydu y
llyn. a thrwy hynny gwr an yllyn kyn
no hynny. ac anspob peth obrymy amy
uedu wrthunch wyrdin aonaeth ef. pawb
hefyt or aeed ygyt ac ef yn credu bot dby
wawl gynnoeth a doethunch a gwybot yn
dan ytwed gwrthwyn gwr dav-
thenen yn eistedd ar lan yllyn erh
wihenedic. y kymdeithassant dwy
drwg yboneu or rei ydoed yn gwyn ac
arall coch. a gwedy dyuetsau pob un
ar y gilyd o uadunt. dechreu gwnat
yntad aonaethant. achreu tau or en
hanydvl. ac yna gwrthlad y dreic coch
ag chynnell hyt ar eithaoed yllyn. a
dolurvaw aorue hithen allhdvab yn va
or. achynnell ydreic wen drachefyn. ac
val ydoed ydreigen yn yntad ynydoed
honno ydcrchis ybrenhin y bydin dy
wedut bod aawrydchaei hynny. Sef
aorue yneu ynyr lle gwedy ysgyr
gan ynlaw adywedut. Gwae hi ydreic
coch. kanys y haball yllyd ynbrydy
an. y gogofen hi aachub ydreic wen
yr hon aarvydchan ysgeton. a chalas
drist o ryr ynyr hon. Ydreic coch aarvy
dychen kewedyl ybrytanyeit. yr hon a
gwarsagnr ygan ydreic wen. orth hy
ny y mynydd awestrein nat ygkynnoed
ac anonyd ygkynnen a redant odiaet.
Dyvyll petrhyd adilen. a chynnyr yr
eglwysseu a pnudynynnc. ac ynydoed
yracrynhoi ygyhvarlagredic. ac ygyr
chynnya ydyscolder yr ethrawn gwedyl.
Kanyd haedkernyy aryd kanhorthwy
kanpwyrein yrethronyon asathyr dru
ydreic. Pwyssed yr eigyan adarestwg
idaw. a gwledd fremc abfudhaant. Dy
rysen aofynnhen ydywalder ef. Aedwed

aryd petrus. Ygreuen y bobyl ydoeuy
dedyr. dewch hwedyd aryd bissyt yrac
datkeuo. a hwch gwedy ef a ymdynnant
ydyzrubhalen. a gwedy gwnaeu ykyr
fyt pryt o gernaua. a gwaul bleid a
dyrchaf adyrchaf hynn ag
dynadrithoch am coedyd yr allfric. Tebygu
ydoleu y gwrthnogaeth. ac ymadeigan
eth yr eistedfaeu pennaf erbyn. Gedyg
dawt lundryn aeuryda kaer gaint. a bugy
il kaer efrawc a bynyeha llydaw. ap
uyo awrugyr obaatell kaer lleon ar o
ysc. a phregethwr Iberdon aryd nant
achaws y nab purpyr yglwallon y bam.
ef adaw glaw gwaet. ac nat newyn a
lad prei nawaeth. pan allhont ymeth
eu hynny y dolurya ydreic coch. ac y
nybo llygredic llafur y gwnahaa.
Yna y brysya dyrchafi ydreic draw. ac
adeilyaeth y gaer drw adwrcidur. Seith
dygnwdyr teyrnhalen a lcdir. ac
yno nadunt abyd gaint. kallon eu
nanneu arbygu. ac nerthon anydunt
pwdwch. Ef abyd dyrnaw or aball ar
dyuyon ymplumpeither ymgnabot gre
uedyl yny lle. ygyr annalynny ar
dt gwr cuydaw agreidu pobl llundein
Odyna ydynuchoel ydreic coch yny
phrydyrn dwodeu. ac yna dechum
yllafurya ydyoalhau. orth hynny y
daw dull gnn dno. kanys pob un ado
ll yamaeth. a marchogaeth agreidei
la ymbyl. yr holl genedloed a dissryw
thy. ygroedillon a adaeant eu gwne
dic dayar. ac aheant gaerdu eithr
nawr. ythrenhin bendigeit adangarad
llyges. ac yn nenad y dewdec prwy
ygbynnupdigyon y nefyr. yna y
bydd trwan adaeaf ydeymas. ac at
tannen yr ydeu apnychoelant yn an
rhydythlaw. Ef oeth ythydyt y dreic
benn. a nerth germania a thalaod.
Ef oeth ythenhir angaffen nac
ednewaelhaf. ac yn eithaoed y
llyn ygwelsant ydreic coch. ac o dy
as ytrowynhen pryf o gernaua. ac

tywyllaw chwaer agledr. Gerwyn gor
lordic pflŷdd dr y bonn nyeill nynner
drostaw. Deg nihned adeugent achaw
ybyd ynan dantarrwyd adanysbygedigga
eth. Trychant ygwrthwyne. ac yna yky
nyr grogledwyr ynybenbyn. Ar blodeu
agreuod y dlleudynt agribdeila. yna
ydeuir gerallen nwrthwyne llynder y
clenpderin. A bred nwy o chenif pryf ger
manua pogouteu. kaupe dial y nwat adaw
nyr erbyn. Grymbau pchydic or diwed
dyna. A dgrom nozuandi neu klandyr
achargybedi. kaupe pobpl adaw ynyr
on peulen hepen ac ynyron pren. y bon
agrymer dial oclenwured. Ef aatuedd yd
ben prelleyluaeu y beu dib pllodzou.
Arewn y eltronwon a pnadugwc. Hac yd
ric dien abellir oc augurdrn nu. dgroe
dill ygreuedyl adgreuir. Sed dragyr
dawl genthuet adyborthaut. ac ennaw
a archollaut o greibeu ac ereidyr. Yna
ydaretbgr y dreigeu or ret ydaretbgr y
neill y grygborwyr. y llall a ynchoel
dau dragwr y beiw. Ddyna ydynetten
lleu y dduroued ar ureinrat rac y bon
ydrigrynaut trwod ffreinc ac ynyrloir
ou dreigeu. ynydydyeu bynny ydynbo
elur eur or lilion ar dynhadrn. ac ayr
nut aret ogarnieu y ret abzethont. y
calanuithrent awsc anurynaelon gnuod
arabit uchaf a arrydderha y petheu
obyou. Drael y ret agrycarth adzychm.
Sedwch agnffrnt y boydduleit. Ddyno
lyaeth adoluryd pocu. Ef aholleir
furyf y gybeuoit. haner eron a byd. Ef
a batlla enbdeil y barutunor. a dáned y
bleidru abylant. kanadn pllev alynnu
dw yn bozolyon bylgraut. Ar eyz bon
nw adnn ynyth ar vnrallbia neuerpn.
Ddynedd a gocha oc nanuabl daer. a
thy gonneus alad ybbiebzoden ynyrlolp
ou digrinoed agrobla pz ynys. Gwaeth
flandrys o ief y bronnanuffon. kaupe
pudi y dineuir enhenyd pllev pwybo ba
vedic y aclodru oll. oedataul dlyer y gric
thledur. Ddyna y gyelour pawb ar bop

pethe. yplaur a bauppaut e heder ar
oruchelar. kaunaul perhen nwyd ha
gen adyrchefir. y rabo gwaur pdangy
wedu. oenwned pup dulgo ef y rieu-
ozth bpeur ydelbryn. nynnhdd pzey
nuedic o dannedd hacd oet. agualcaur
y penbaelhnyaw. Gozn aena yr al
ban. ac pnybo kpt alwedur yhpstlyfleu
ullafurpa pdnen gwaet. ygrgreueu
bonno y rodir ffrom pr bonn aonen
pnarfer tpdw. Eny tozr ygfygreue
aeura bonno. ac ozrwydd nyth y
llabrubua. Yna pdrfry ynnuwon a
arnthrant. dgwedy pdaddfont. y
coedyd o bwon nnnwed pdnallcod yd
hellir. Aerna nptbychan abriant o
ri abrthoynetw. Arhanodeu y reiw
adrychant. aynygien y ret a brefnut
abrthrynaut o gadefnen. Aheupon
aufered aatuerhydaut. Ddyna ozlyn
naf yr petwyryd. Dzpetwyryd yn nydd.
Ozdydd yr ynewr y bant pupr elen.
y chwechet adwreim nnnwed nerdu-
aellopnen aspnnt yn baes. Aurynae
lon rannen adoc ynbn. ac obem y
lleu y ozonbeir. y dribiaw pdnreldyr y
drchirn ac dwed achetta ar o nuchrider
kaune ef a atnewrdhen enhednaeu yr
gwynnydedigyon dzby pgwlaidd. Ac
eleha bugelyd ynlleoed gredur. Duy
gaer awsgrir odwy bautell. A gwern
olyon rodyon a ryd y werdin. Ddynu
ef ahaed kannaul pgnn yr holl gnuas
thawc. ac yzgs gwynnedigyon y
llebeir. Ddynw ylzerin ylnnf aer
uyna pop peth. yr bonn a pnidpeynnc
ynghynnp y bzaut gruedyl. Nwy bwy
nw y lzyll flandrys neu nozmandi a
dwy pnys. A c oe heu deu pgrnwr ydyr
peiur. Ddyna ydynchoel ylzntzonn
yr yr pnys. kaupe aball yr allnddyrn
adeyrhin. Ar heny gwyn par bnrch
gwelo a ynchoel anon perydon. ac a
gwalen aben abellir nelin arnen.
kntwallawdr aeilo kynnn. ar allbin
adac adoc ynygredynddrchaw. Yna y

byd aerua o allu dyon. y na ꝓet y ꝑa
uonyd oliaet. yna yllaveubant ny
uyded llydaw. ueuerꝑi. de o ertervuin a
leu y cozonheur y bꝛytanyeit. yna ylle
ny ur tyuuy o le ve uyd achedernut ty
uur tyuuy o le ve uyd achedernut ty
uur tyuuy o le ve uyd achedernut ty
u

ỽrei amant mvc odeudyblic flam. Mvc
bonno agyttry gyvr rodvin. dc abyd boyt
yr rei dau y nos. Ddvcdu digirinoed y
lidin bitheu. dc oarudur diaspat y lle
no yr nyns. Ỻrei bynny alad y kaeb dc
keng. Ỻpetvar o nadnut aarvedant ero
ned eur. Ỻelvedh creill a nuchoclaut nu
gyrn buelyn neubuffleit. rei agyttio
aut ceir nyns rydrin oc eubylgryum
seu. Ỻna plỻchir llopu diuet. ned yna
ydutiybyr ỽet y dunnaut. dc pudyna
vi lef gan pudroi pllefu. Ddvcdla gyma
ry agvalc kerryb ỽrth dy pistyr. adyb
et y gner dspnt y dapar athbenc. Ỻy
nnt cutredna dy nngerd yr lle y dnigyn
pllogeu. dc yudyncut yr aclodin creill
ypen. kauvr dyd aurysspa yr bonn am
cupechodeu annidon adnna y kuoraudyr.
Gvyndr y gvlau a argyvedd. ac aury
fiacl lu rei bynny. Gvae bi y gruedyl a
nudnuavl kauvr kaer ardrchaoc adygo
yd oc kadnaus. Kaweibau avnaut y llog
eu ozbeint achnauec bou. ac vn odru
alryd. Draeuaoc gretheivin o auaeleu
a adcila bonno draethyn. ozth a vgleu
y rei ydbedant adu aurysfuelyou kynne
u. Kyr kavr a adcila. Ac oubheth cunto
y kedrinheu. ozth bynny y llygthozupu
ba llnudeu. ac nnnoed na chaiechu yn
dei dyblic. Ỻeuyr agyrlchynna o bop
parth. a chocdyl y gocith bonno agcr
da dros bynbeu. Vndi y lind y draeuaoc
yauaeleu. Athyed dau y dayar. avna.
yny aulcr bonno y dyvedant y nem.
ar nos ydbydin y fireine drostaw agy
tygir pinfer ysgeit. dc var ydoylau
ydynigiponnt ydynyon. a chedernt
yr yny alnydin. Yna y dnulyoyckant
dnygeledgnaethen y nerocd. A fremc
rac ofyn acnyrynna. Ddvna ykerdn
edryn olovu ykaladyr. yr bon agyrdh
yna yr yny dov blned. O nosfavl
leuen ygreib yr adar. A phop kenedyl
adar agredynadithoedant idi. yndun
byll rei nauaul y ruthrant. Aboll
raon yr yt alynckant. Ddvna ydne ned-

yn yr bobyl. dc pnol y nefbyn gruat ag
eu. Pan ozffyrdllo y beint dnum homo
vkyrch yr ysgrynnun edyn bonno glyn
gulabes. Ddvna ydynidrychef ynynyd
gorudiel. ynyen bonno y plamna nr. ac
ynychcyrlben y gvna y nyth. Gn yr ady
do nyr nyth. oz rei ybyd llovnaoc a bleid.
ac arth. y llovnaoc alonc y bam. a pheu
assen abyd ar nav. dc ynr bo kynneredic
agbyrgyl y darudnn y nzodyr. dc pthy byt
yntflandzys neu nozmandi. a gvedy y
kyffroont vynteu y baed yskubnaoc yd
nuchoclaut o bozdyr y dnucudnn dadlen
ar llovnaoc. Pauel ynteu yr dadlen yd
ynadna ynnarv. dc enbured y baed a
gvthva. Ỻnyll e klyrch ynteu y greiem.
dphandel veh y beun pebeyrth ynr by
neb aelygeit. Sef avna y llovnaoc heb
ebzyfygu y gnuothaedic brat tennygaw
y dzoet assen ac dwreidaw oll oc erozff.
ydyrchyff. ynteu y cluft drncu yr llovna
oc. ac loidzn gan neityaw dzachefyn
ac ygrgvgoueu ynynyd ydynudurgela.
ozth bynny baed tryllaoc a greif y ble
id ar arch y ennyrt iau y gollediguon
aclodu. Yrei gvedy clnnt y nadadic aadaw
aut deudzoct achlust allosfezn. ac oz
rei bynny gnaeuthnr aclodu boch idaw
Dareftvg avna ynteu y bynny. ac aros
y edzvit. yn bynny ydisgyn y llovnaoc
oz uynyd. ac ydynurthia ynbleid. a mynet
avna y gyrfrvch arbaed. ac yn ystrydyr
y llongr yn grobyl. Ddvna ydynurthu
ynvaed. a negyr heb aclodu ydeny y
bzeydyr. dc eissoes gvedy delont o dnaf
deut ylad. dc obeun y llev y corontheir
in. yn dydyen bonno ygreun sarff. dc a
ynddyfyrnc ynagen yrei marvail. Dc
byt ef y kyrchynn tinndnu ac ael benbyn
alongr. yr ych nynynydaul a gymer bic
idaedinned avnnbin ygrgvcth noz bal
ren. Ef a gredynadithoedan ydo kenner
noed y grogled achynny. yrei a fydnant
auen tennyr gran plysfer. yr assen aeile
boch bnr ynnyr aeffnryf a fynnit. Ye
llonhan aduna y nyfyr daul. yny bo

gulwedic ybleid. Darfaan ygyrn yn
dunt. Agvedy petto ef ac dywaldet. y
llongic ef eu ing. ac eu hebryn. Ac yn
penn ybzan yllogyn. Gozychyoun y
gynen afynudic yn eleurh. yzn anofy
ant ynyscohdoi megys ynyzaton. hoy
afynckant ypyrgnot ynypyrgnot. Ac
dzyton ynydzyton. a gvedy ydhenha
out yridur oynt yn benuhoyet. Ac oyn
tu a lunyant bzydycheu dau ynnoz. ho
ynt alodant yllogeu. ac arpant llaues
agynulullant. Falaeth yllenw teuys.
Ac ynyboynt alvedigyon auonoed eith
y: terfyn ychanaul plzeidi. ybzeyzd
neilaf agud. Arinynydd adiozedu par
ybozd. ozth hynny pzodur ffynnaon lawa
o bzat ac euured. Dhonno ygzeur bze
dycheu yalo ygohyudyt arynladzu. Ke
arunt yllóyncu agyntunna. Ac ac ele
cheu dthuiz ydynuladant. Bzan achet
tu gzyt abarcutanot. achozthozoed pzei
lladdic a lonc. Ac vuroed haer lopy p
gyna ybbu ynyth. Ac ynp uyth ynue
gyr aften. honnw anac farff nadvaru
Ac ynllaues o bzedycheu ynyttiva. A
gvedy hynnezo ygozon pd yslhyngozu
dyelder. Ac gi arutbur seu pdofynhea
yllilat. ynydiaed ef ycynnant y unyny
bed. ac pdyspedir ygvladoed oellopu
eu kaups dau pzyf tanaul anadyl. y:
hyttin alyse ygvpd yny bo gozthladd
dic yzhyhbuz. Dhonno y kerdant seith
uen ycheu kynhynuedic obennen byeh
ed. Dzyeboyt eutfoeuen yllygnat
yfyzagod. ac agconant pubzaut u
nnit. flyt eduebyt ytat ybzaut bab
dzyzye megys ffaufeilet y bydut ryw
ed. ozth hynny pdau haur euured yz
hónn a: ruthur pabb olynnder yly
gnat. Ynerbyn honnw yldyunt dzeu
haer hyrageyz honn anedyha yf
fryp. Sbydr pogaeth yzydunt ygoz
dayon ydeiu. Ac oeuured ybudugaul
y hyoerfegur yllynnu ar pdeic anna.
Agvedy dotto ybut pdeited ar ygo
hyn pu noeth. Ar dzeic acdoc punyt ar

oruchelder. A dzychafel yllofgryn. Ac naedu
yn noeth. Ac eiddeith fef abna ybaz ymbo
hynnerdic y nerth ef ac gledyf bzawo ygoc
uuffoed. vnydwed ef ablygu y farff dau
yllofcorn. ac oegoewyn y bydd marv. yn
ol honno y dw bacd totaeth ac oegreulawn
wybyr ynyvarlaga ybobyl. Kaer loyo a
dzycheif ffeth. yz honn a elouydi o anhunac
lyon ynaladeu. honno alaithyz dau pdzacf. Ac
oagozedigyon aeuuffoed ef ac barutdra
Ozdwed ynyvaethaf y lleo. A chefneu y
bonedigyon aeclayn. Odyna y dao taro
goytdiawn ac ytaeu yllen ar tavet dzeu.
Synno awzthlad yllcoed diolo ydeyrnas. y
gwyn adyzr anuoed ryt ycheu. Ileoynaoc
haer dubal adial yllen. Ac ac treulaoll ac
deuhed. Keidyz haer luoel adaungyfchynn
yllcoynaoc. Ac chyndzycholder ynaoervon
uatred atyntar o aruudyz asbybanat. Ody
na ydynladant ydzeigeu. ar neill abzan y
lleall. yz adcnaoc agrymarfagu yz hon hch
dauhed. ac gróeuynedic eeuoed adaaff
ynygeiioed. Freill adau pz ynlad ac arall
a fad honnw. ppynuet a neifa pzfladedigyon
ac oeanrynaef gretfyddeu ac bzaw. Ody na
ydynfynuchyn un y gryt acfaledyf. ac y
gwahana ypenn yozth y gwyff. ynyvo dio
dedic yfbrif ydefgryn arall ac deheu ac ac
bozw yaffeu. honnw aozchyfycha y noeth.
pzyt na allei dim yn ebifhedic. Yzei ereill a
boena oceuhefyn. ac ygrarynder ydeyrnas
ynynuell. Ar hynny pdaw lleo dau bigfodi
ofynaoc odunaoz bydwalder. Den pnnp
ran adoc yun ac ehun abed ybobyl. Kaoz
acdnydóynpeka olw gopu ac bobyl aeu
ac blodeun. Gegycheu adieuhaa y tyfbyf
fogyon. adaz eldygedigyon a fynnudic yn
aufeilent inoz. Yna y dbyzhen lleo chwyde
dic odynaul gzeu. Dau honnw ydydur ac
chwyawdyl ynyt. yz honn trafafurpa o
bryt agrwarfegur gra. honnw. yzei hynny
abedycu kerbyt haer ehtaoc. ac acfkyn
ynyderbyt gvedy gozthladd, argloud.
Ac achledyf noeth ygogyfedu ydozeu
dc aleuw oleu y olyp non o bzaet. Ody
na y bydpyrfaut ynynoz yz honn atal

llwdic ochobunt. Rodyr agyttya Albon
as. Ddyna ygreni. rrthaw llwchadnaoc
yzei alymudeint yuchyd gwedyrreulout
eu pozueyd. Yhyntaf aurvedfrouyll
gwlveruol. dc ydau ygruedigrueth yd
yuchoel ygrehyn. Ddyn ffrowyll ygran
tao alafurvant bynteu. dc ygran yzei
thaf ydagreiffu. yuchoelut bop calvers
yhoyneben ynywzbout yckeubynedic
chwerthu. yhornw ydyneffa dubylla
odyz y gogled. yz horn a ynudychyuc
y farf. drae grehyn. Thornw aozffobye
juymchoelut yddeur bzeh ynudybynny
gu oz ptu. Hafurvab albna yfarff y
cllog gweubyn hyt na thybeo yz yt.
Dagheuabl uall y dervyd yhobyl.
Amuved yhe yzyd adiffeith yz. hae-
loed a rodir yn amdiffin yz horn a
gyfrogdyr yuerchuaeth yneb a fio
bylla. kawr meuradl uedegnuyeleth
a arbed. yz ynys ar bydr a atuedyd
heu. Ddynadeu aynalynuant ydyn
dzaleu. yzei ygwallauaetha ydzeu
cyzonawc. drall adab yuhayarn. ac
a barthocha y farff aelyeto. Dnoeth
grezff yd eisted ar ygrehyn. dc obaed
y deheu ac Ilolebzu. Gan leuein hõno
ydyffry y wers ed. dc ofyn yzei abyd
ar nadunt. Yzei agyddynudunthocha
yllew. dc oz rei marvadl ydygyfer
bynyant. Dfynudedigyon aeruae
u ydarestig echoyn. adychaider y bo
ystaul aozuyd. Ddyna ydaw un arthe
lyu arthuryan ac yclaerochtaw dych
alder yllet. Goth hynny ytugyoste
daut keuedloed ytreynuas. dc ygalo
aut yllen ar ybantaol. Agvedy gol
cotto eisteddua yliaduyn ar y pobyl. dc
valuen aelyu ar y gogled. Goth hyn
ny ytrichaut kynnyteu yr albau. a
drysteu ytrenlen agrynaut. Yr Ereu
nawl vlaid atheirbg rozuoed. dc oc
achaws ec karuy arbyn. Gyurtha
ec pup karbyr arthgymyn ullo. yn
heu a fynnaut y bobyl pryscd wet.
Goth hynny pdurverha ygoladed.

dc vaud ydeun ynamodun hafren.
Ddyn adaubhygiv ygrau yllev buw.
a llwchaden eur adalla yzei ae div
chout. Yz arvant athyuha yny gylch.
dc aurysgwyon brestiweu aulinbia-
ny bo goskodedic ygrun pnuedbant
yzei marvadl. dc ybo chzyuedic y
nef ydedzychant arydnjar. ysyz a
dde y grautaut eudzych. drguotae
dic redec athaigarant. Pan ozzo y
zei hynny yllyse yz ydeu agolieth a
glaw anechein. y gwzeid ar keugeu
a symudant eiwyl. a nebydei y gwe
uhyrt abyd aurysgdaut. ychcyuben
edigrydd yz heul a gwaubа pu echel
mercurius. ac abyd anuthred yz
uch ae hedzycho. Stulbou asymut
tarvan archadie. Aueuus aelv pen
felim marf. peuffeinu uare alu
na gvalgaut kandared. azerturus
agerda dzos y therfyneu. Dzion
baparnaul asymut y gledyf. y
niozaul heul avlauha yzopyz. Ju
biter agerda dzos y gnotaedigyon
topheu. Aveuus aeden y gollodedi
gyon luyeu. Seren ladvan adv
gwyd ogyngherthyrt. A gogyrvou gry
nau yllad yzei marvadl. Pen ulierh
ref rei yhz agwyn kerdt enllechwhz
Genuus sebuhygaut cugnoredigy
you dangosbynneu. Ar lwlozu aalu
aut yz Frythoneu. a uautaul ypunt
adaubuhes ygkeun. ynydotto y uaha
ren y gryuyon gyeu pinnav. Hollveu
ysterfi agerha llwchelt. dr artuc ayna
vyllen arbeul. ybyn pascyn ar ge
fyn yzeynyd. A thudyllu aduaut gu
ernuolyou klotruoed. Kedr y llenuir a
dyuhyrue iodiaeun. dc ygkynuaeu
pdynuddyuaut pelaedr. Ayt yn dbel
ueb olbadaaeth uaur. naiuu vap
ve kaiyat yoeur pdynugeiant ygge
gouen adranaus. vadyruair y pala
dyn ystyrfodiar y morued. ellinde y ga
lher marwyda. Gdynen aruakuraur
ouar yorthedigaeth. dc adnaut kan y wyr

Hodyna gwedy arruot y vyndu
dathzanu y vrotti ydaeth hon
allatter obeithon ereill hefyt
dphaeb ozaoed ynygtyleh ynyslzandav
yurytedu opetruster yeiteu. a gwzth
eyzn eullder ynboy no neb ynyr eurysse
du. Ac yn moli ygwac ieuanc ae daro
gaueu. kanys ns anydded yn proeth
ed hynny neb a agozei y eneu rac y
vzouef ynyr dzed homno. Ac wzth hyn
ny kanys gwybot abynnuei wzthe yn
yr dzued yr arruyn abydei idaw.
grohyn aozuc y bydzin ac erchi idaw
meneyn ypeth nwyaf ywzth hynny
ac ar hynny ydyoaut wyzdu. Ffo heb
ef rac tan neibon cuttenn o'r gelly.
ynaw ynaent ynparatoi eu
llogeu. yn aw ynaent yn adaw
traeth llydaw. ynaw ynaent yndzy
dnafel eubeyleu dzos ynozoed. ac
ynazyrchu yuys prydeu y ynilad a
chenedyl saeson. e ynt adanysthygant
yr ysgymunedic bobyl. Ac eilloes
yngyntaf y nyen tez y gwarchae
aut boy di. ac yth loscant kanys o
thŏc ỹ ybzedpcheint eu tat by ac
eu bzaut. A r saeson a gobodeist yn
yuys. ti ac gwohodeist yu gan hozth
by ytt. Ac eilloes ynaent ynboeu
yr oynt. Deu agen yssyd yn yn
echnyuynu ti. Ac nyt hawd gwy
bot pwy gyntaf ohonunt aochely.
Oz neill parth y naent y saeson yn
an erchaw dydeyuas. ac yn llafurya
aw dy agen di. Oz parth arall y naent
ydeu bzader kunys ac uthur yn
dynot. Ac a lafurynaut dial y not ti
agen eutat ac eubzaut. Kens andaf
fyn it ol gelly kaunys abozy y deu
aut ymwoyut agochaut bynebeu y
saeson ac eugyaet. A gwedy llader
heugyssk pozoul eir eunys dzedic
ac ef a hedyeha y gwladoed. E-ff
atneopdin yrestwysseu. Ac eilloes
agoeuwyn ylledir. Ac wy ol yuteu
y dynessa y bzaut bthur peun dragon

yr hŏn a racubaena ydiazed agzbeny
yn. Yuelmt bzat homno adnaetholdu.
athetifed yzei a bue baed kermyn.
Ac ny bu vn gohyr pan oeuhabyss y
dyd dzanoeth ydeuth emmys dzedic
ydir ynys prydein. ...

A gwedy honni dyuodedyraeth eu
rych dzedic. ybzytanyeit obop lle
aymgynullassant ozgwasgnaredi
gaethẽu auuallei arnadunt. ac ogyr
duunedh ytawtaadoyr kaeenhau. ac
ymgadarnhau aozugant. A gwedy hy
nullaw paeb y gyt oz eseyb ar yscolhei
gon ar bob yl arall oll. oynt amdaf
fant eurys dzedic ynbzenhin. a hero
yd ygynuessaut auedussaut idaw. a phan
yttoedynt paeb ynunyuu nynuet am
peun y saeson. amor adnaeth ybzen
hin hynny. kanys ynghyntaf y nynnei
ynteu erlur gozthevyn. kanys hynne
nut oed euddun ■ achaus eu tat ae
bzaut ac nat oed dim gantaw ar nelei
o nyehaffei ynghyntaf dzal hynny o
agen gozthevyn. Ac wzth hynny trossi
yiu tu ach ynnyr. a chyrchu castell
genozby kanys hyt ynno y ffoassei wzth
eynn y gemtaw dwogel amdiffyn. Yn as
tell hynn aoed ynerchyr ar lan yr a
hon aelour guy ynuynyd elorach. A
gwedy dyuot eur ye hyt ylle honnw
gan gosteau ybzatorynaeth adnathoy
dit y tat ae bzaut. Ff adyaut wzth
eidol nawll kaer loyo. ha nyby ffaue
boubedic llyes ti ynnwed y gaer hon.
aechederuit. A dybygy ti gallu o
honnut hoy amdiffyn gozthevyn hyt
na chaffoyf i. Kudyaa abeth pen byd
kledyf uheu ynn y anyssgraued ef.
Ac ny thybygaf uheu na dyppych ti
haedu ohonaa ef hynny. kanys oi
holl dynyon ysgymunedicaf yw ef.
A theilygaf o anurysael boeneu. ka
nys yngyntaf ef a bzedychaad dyn
nat. i gruderun. ac odyna coustaus
dy ttaabt yr honn aozuc ef yn bzen
hin. hyt pan bei habyr idaw y bzedy

dnu. ac o:dubed oll tyr y nrat ac dyll
gvedy ynot ynnreulnu. ef a duc y ṗnga
upeit ar tou y bytaupeit hyt pnu a
lle ynteu distryo yueb aber tydlaou
nu. ac eilloes ynykanhatto dnu ef e
lnu adygvyd ynp uagyl ac ypr hoe
upu apurottoes ef ynuthydlouyou u
ben. kaupe gvedy gvybot o:saesou y
dyll ef ac enwed. byut ae bypallaut
ef oe bzeilliupaeth pz hyu upt reit y
neb ygvynaw. Hynu pstyd gvynuanuo
greupf beh:t. ry daruot yr ystynuunuc
die bobyl avobodde yr ystynuu uuado:
hvunu gozeskyn adiwreidaw ybouhedigy
ou kuhtaw tyr dylyedwbc. Aureithaw ao
ugraut y ffrvptblaeu dayar. adistryo yr
eglwyssen adaeu y gruttonogaeth hae
ach o: uao: ygtibyd. Ac o:th hynuy yn
aur ynnutawd:yr gvneuch dwythen yn
dabl. Adielodh arnaw ef yugynta
d:uy yr hou udunweuuud y dzygeu hyn
oll. Ac odyna ynuchoylou aubaruen
yuerbyn augelynyon. a rydhaou an
gvlat gnu eu gozuet. Ac nyhu uu
gohue tuy aunyttaelyon peiryanen
chelfyddeu yd ynnutaffaut y gref
fau dustryo y castell. Ac o: diu ed gvedy
na dygrynoei dim udunt o: ahue
put. hunt a:odaffaut tau yny castell.
Agvedy kaffei o: tau golhynuon ny
o:ffouyllupe hyt pan losges y castell
a gu:thdeyrn yndaw...

Gvedy dyhot oheugyst ar sae
son creill ygyt ac ef hynuy. Dir
nawr ofyn ac dygu:chaud. ka
upe moluant enupe ac glot agly o
fynt yn dwstat. kaupe hyt tra y ttoed
yn teruynu fyrnc. kynuint oed y
nerth a gryfnit ac dew:gird ac leo dei
ac nat oed y:ell gu:r alauallei punsy
uaruot y: nulad ac ef. Kaupe pey by
nac a pugynuarffei ac ef. y neill peth
a bydei idaw. ac ef ac hyrrpei par y bardh
ac yuteu tu:n tu:tt y ttaeyo yndaw. ac y
gyt alynuy tuelyt kael anudu oed.
Gwastat ac ystyr:yaul yu do: ysgaul dsaf

lanaeth oed. Hynaws yuyo:p peth ac
var po:p peth gu:ruchel gelwyd oed.
Dehir ar y dioet. dev:nch y ar varch.
adoeth y hystynaw llu. a hyt tra y ttoed
yngwaue dzigyaw yn llydaw dzo:p y:r o
gyuedueu ar campeu hynuy. yn diwant
ydhedi y gelot ynteu dzos yus ystyri
ac o:th hynuy ofyn a gynuerth y saesō.
a fo aozugnut yn hollaul dzo:p hunny.
Ac yny gvladed hynuy kadarnhau y
teithyll ar dunallaed aozugnut. kaupe y
blat honno y nullaffat agreithynt au
diffyn yudi. o gyfuciffaffi:yd ydo:
lout ytreithynt dirgelwch. Ac o dyno yd
yudangoffei pop colle: pz kuhtaw:yr.
y blat honno aruthur. ac agarw
oed o:th y phreffelyaw. a diffeith oed
oe chwtawd:yr. ac ar nollediguaeth yn
dwastat yr grhuyou ac yr ehtawn gre
nedyl. kyt augen yr ystoryent ar fich
teit ar dennuarchu:yr ar llychlynu:yr.
Ac y hoy kenedyl o: adelei yr gwneuth
dzuc. ac y aurcithaw yr yny:s. Ac o:th
hynuy ogedrnut a dwgeloch yll yd
yndiredaffaut ac y ffeaffaut yno. A
chynurpt y:blat uegys pziawt geithyll
ychynal. Agvedy uenegi hynuy y
emyre gleuder ac chofyndza agryu
erth yndaw ohynuy. Agolcithaw caffei
budugolyaeth. Ac yuylle gralo ytzyotaw
tu:yr attaw y achulianegui yiu. Ac yn
diaunot kychoyn aozuc tu ac at y sae
son. A thraythoed yuizerdt doluryaw
aozuc o:kelet yr eglwyseu gvedy eu
distryó hyt y daear. Ac adiw y dnw
aozuc o:gozseei ar pelynyon atuerp
ou yr eglwyseu...

Gvedy gvybot oheugyst ybor
yndyuot gralo yleuder ättaw.
Ac ethol y gyrruarchogyon. Ac
annoc ybaoy ar ueilltu ac eirch uduō
yn:zaul o:thoyuchu ac nat ofynhe
put rac ennyre yr ynulad ac ef. A dyre
dut nat oed uanym dgynnul ochyr lly
daw ygyt ac ef. yr ynyslaul b:ytanye
ar nyf rufti yuteu. kaupe llaues gue

ith

ygorwaisei arwydnut. Ac odyna adaw
y vudugolyaeth a'r naeth y gredynder
thonethu oeirf eu nifer. Kanys dri
can mil oedd arnaw ydoedynt. Ar
nifer hynny oll adyscei hengyst ac
a gredu dirnot idaw eu dysgu ac eu
hanner ar ied honno. Hynt a aethant
ynerbyn eunyw hyt y maes bei.
Kanys yn ffoed honno y dei eunyw ac
in. Ac oedd hynny y nyne hengyst yn
deuddyfyt ac yndiryhud dwy llenat
gyeth a'n bedd y brytanyeit a chadnu
yndiarnot. A hynny eilioes nyt yn
gelwys nac eunyw. Ac nyt a'n ogyes
gyethu y naes naim o'r achaws
honno y gyeithu yngynt. Ac oedd
hynny pan ddelas ef pelynyon llu
nyaethu agoddot y'n a'r nac yn ydi
noed. A chynnyt teir mil o'r archo
gyon llydaw ac eugoddot y gelynyse ar
ynyssolyon brytanyeit yn eudydiu
ddyheuder a addodd ar hynny o'r
neilltu uduut. A'r ef achaws oed hyn
ny. Ds ysaelon a'd oedynt nwegys yna
fynt eu hysgogot ppthoed hynnac y
thoyut. A'r ar hyny neillau a'r nac ei
dot tywyllaw haer hoyo at hynen
hun a dyoedut o'r thaw nal hynn. A
gelwyd hev ef digawn oed geuyf i.
o hyt hoedyl pen kanhatter daw inn hy
dyd yngyttunot a hengyst. Kanys
dianurysson ynder y dysgwyder y neill
o honom m. hyt tra yn ffustem ni a
chlechdru. Tof pegeuynn ni y dyd y
dwetham ni ygyt y gyneuthur tan
nefed hredychoys ef inn oll ac eu
hyllell hun on ynlladdfant oll o hyt
minnau agreicis gwbl kac ac o ne
rth honut y diegreis. Ac yny hu
dyd honno y lladdfant o tywyllogyon
a barnent petwar uecmtegyr a phe
dwarcant a hynny oll yndiarnen.
Ac yny dewnt perigyl honno y dau
noues diw nu bawl ac a hennw y dyn
ddirfrid ac y diegreu. A hyt tra yttoed
ed eidl yntracthu y gynadgodyon hyny

yttoed hunys yn annor y gredynderthon
ac yndodi yholl oberth yn nab duw.
Ac odyna yn hy kyrchu engelynyon
ac o'n hynt ynllad dros eugolat...
Ac ellocs yttoed hengyst yn gorlloi
ynys ynten yn hydnoed. Ac yn
dysgu ppthoed ydynuledynt. Ac yn
kerdt dros hawb o'nadunt gan dysgu
pob un ar neilltu. ybot yn un leoder ar
ynllad gan hab o'nadunt. Ac o'r dioed
gredy llunyaethu o hawb o hop parth
ex hydnoed. Kyrchu a'naethant y
trawtsyn hydnoed ysaelon. a'n ewtyaw
daubly gedigyon dynnoden gan dneu
llawer o greu a gwnaer. Ybrytanyeit o
dyna. y saelon o'r parth arall. yn syrth
paw ynheiw. ac yn hrathedic. Kanys
a'n eoedic y naunoe y ewtonogyon ac yn
eudysgu. Hengyst yn dysgu y pagany
eit ac yn ewbawnoe. Hyt tra y ttoedynt
ex yn ymffust nell. Ydoed eidl yn hal
tat oe holl ynnu yn kentaw yn gaffel
a hengyst. ac nyf hanas. Kanys hen
gyst pan delas y gredynderthon yn py
tu ac yndarestog. A'r hrytanyeit dros
a'n nent diw ac gan hy o'r tiwy y n gro'nnot.
Ef o awnaeth hengyst achyrchu kaer
gynan. yr hon a elwir erbarth yr awr hou.
Ac ysef a'or nac ewnys y nnulir. A phoy
hynnac a gaffei o honunt yn y nnulir
thonnw. gwr llad hydei neu yntew yn
dragyddawl gruthuiet. A gredy gwy
bot o hengyst y bot yny erlit. ny
nynnawd yntew hyrchy kastell. Ac
nyn elchwyl gaiw y nifer ynhydnoed
ac yn llad nerbyn kynys. Kanys ef a
dydyat y n dibeu na allei ef gynnal y
kastell rac ewnys arhrytanyeit. ni
nyn dodi yholl a'n diffun ac drogelwch
yn ynnaw ac eglwys. A gredy dynnot
kynys yntew hyrchy kastell. Ac
yn ddechreu yllad y n dychyelyr. Ac yn ey
dyn hynny ysaelon o'r parth arall yn
gwrthwynebu. ac y n archolli y n agheu
awl. Ac o hop parth y dnennt creu a
gwaet yredec. A llefeu yr ei nerth a

gyttiocei yiei bye arlit ac elloued
ac augeid ymlad ac ordwed ysaeson
aorbydnit pei nadlei ybydin o bar-
chegyon llydaw aadwssei eurpe ar
neillu negye ypymnatlwed ynybrw
dyr gyntaf. Aphandeuth ybydin hôno
ymlwassant ysaeson. Ac ordiaied ydym
gyr cinallant eichawl. Ac yna cilloes
gorchwaf uuant ybrytannyeit agleuaeth
ac o bu brut ymlad ac bynt. Ac ynhŷny
ny orffoylsei kunys yndyrgu ygredy
ndeithou y brasilu ac yuborr ac ynbri
dau ynei agryfuriffei ac ef. Ac erlit yrei
a fwei. Ac ynyr ied homno ymchofin ac
yn annoc ysbyr chun. Ac yngynhebic
ybynny eidol tywyllawc kaer loyw yn
kyfrydec hynt ac yna. Ac oagheuoly
on dzeicu yngofalu y chynyon. Aphy
ueth bynac abuelhei ef oc holl uryt ac
oc holl ynu ac oc holl lafur yn vasfat
ydoed ynteullaw ynguaffei aheuynt.
Ac val ydoed uelly pzynunrafylyon by
dinoed yn ynghyrchu. o dauweu dynt
ayngyfarwaant ygyt adechreu neu
idyaw dynodeu aorugant. Yna ygyelit
ymladdyr angeu noeth hŷt na ytto
dynt yn neubidyaw elehydu pob un yn
llafurvaw agru y gilyd. Yna ygyelit y
tan oz cledyfeu ac oz belleu yn ehedec
negyr llwchelt ynlaeu tarm. Ynr
ybuant heb gybot pŷy oreu nayhoy
dyraf. nac ybydio ydauweulhei ynn
dugolyaeth ouadunt. kanys gweithou
y darystygei eidol ac ybydei hyttaf
heugyst. Gweithou ereill y darystygei
heugyst. ac ybydei uchaf eidol. Ac val
ydoedynt ynyrymfiut homw. nachaf
gwlom tywyllawc kerury aebrdiu yn
kynchu yrei gwrthwyneb. ac yulrytkarfa
gu e torwoed. A phanuelaw eidol hynn
chokynder ahydei agrynuerth aruaw.
Achymryt heugyst aozuc heruyd
baurfle ybeuseithu gan arueru oc
holl uerth ac tynnu attaw hyt pan
byd ygkzederunt ybrytanyeit chunn
Achau diruawr levenyd yn krhel ydyw

aut val hynn. Pan eilewis duw yru
daunuet a hanor hoeff kynnarlegueth
ygwrthwynebedygyon bratwr tyrll
dwr llador. Ac edoch wynt yn aberllaw
ynac ywudugolyaeth. Ac eur orfuoch
kamyr gorfuwyr heugyst. Ac yna ny
orffoyllynt y brytanyeit ynymlad
ar pagauyeit namŷ ynbynoch eu kyr
chu. A phan ynchoelynt ynyllc eichynt
ynwrthynt gan atueirdaw eu gkledr.
Ac ny pheidiallant hyt pan gaellant y
udugolyaeth. Ac yrth hynny ffo ay
naeth ysaeson. Pawb negyr pdyckei
pruthyr. Rei yr kerynyd ar dinallaed.
Ereill yr unynydd ar hoedyd. Ereill yr
llogeu. Ac yna pdieth octa uab heugyst
ac amylder onufer gyt ac ef hyt ygkia
er efrawc. Ac offa ygur hyt ygkaer
aelut. Ac velly oaueiryf amylder o
varchogyon arnaoc pdynugadunullant.

Euelly gwedy gozuot o euryss
arbytanyeit ef agnifas kaer
efynau yr hoeu adyrchafiaw
nu uchot. Ac yno ybu tri dieu yngoz
ffyby. Ac yn hynny o ykyeit pderlno
eladu y lladedigyon. A medegi nyae
thu yrei bzathedic agorthyryr yrei
lluddic dzo amryuaelon ardpunherth.
Agwedy hynny gnaf attaw ytywyllogyy
on ar barfuceit aozuc. A gofyn udunn
beth a dymynut y dineuthur y heugyst
Ac yno ytrulh eidal esob kaer loyw.
gwr grozuchel ybzudder ac synnwyr ac
gretyd. Ac ygyt ac ygwelas ef heu
gyst yn sefyll rac bron ybreuhus. ef
a erchis y daub trbi. Ac yntau adyr
aut val hynn. Pei llafurpei daub o ho
nawch chwi yrpdhau hon. Aui ae dzy
llyon ef pudzylleu uaen. gan erlit o
honaf iagrelit samuel brotlyst pan
gnifas ef agan breuli a nualer yny be
dyant ef ac dzyllyaud pudzylleu. Ac
adywaut negyr ygwnaethoft ti nâ
uen heb uenon. Velly hediw unnuen
awnaf dy uaun tithen heb uab ym
plub y gwraged. Ac velly gonewch chw

uthen

yhou. Kaupo eil aga yb. Ac oth hy
ny eidol agymaerth cledyf ac ae dric
dieithyr y dref. A gwedy llad yben
ac gollygaỽd y uffern. Ac eilwes eu
rys ubledic uegys ydoed hynaỽs yn
pob peth acwchaf y gladu. A gollot
eruc oz dayar ar y kaerthaf berwyd d
finot y paganyeit. Ac uelly y gỽnaeth

Gwedy daruot hynny. Ypyt
Eurys ubledic aelu agreidaf
gant parth a chaer efrawc oth
yuilad ac octa uab hengyst. A gwe
dy daruot y surys lydchyun y gaer
ac eured oth adeilaỽ yuilad. Pe
trullaỽ auuaeth y saeson. A medyly
ao naellyut gynal y gaer yn erbyn
yneint gynulleitua honno. Ac oth
hynny y gỽnaethant oc eu kyt gyg
hoz nynet octa ar gỽyz dylyedogyon
gyt ac ef. A chadoyneu y uydoylaỽ
a thywaỽt yn dialgaredic yny pẽuen
ac ar ỽed honno y deuthant kyt rac
bron y brenhin ar ymadrawd honn.
Gozchyuedigyon ynt yn dyoyeu i.
a thiuu ditheu ny phetrullaf i. y nos
yngoledychu. yz hon yllyd y mlynedd
ysgubl dylyedogyon hyn y dynot ar
yned honn ytheu ysgyfeti. Ac oth hyn
ny kymer di y kadoyneu hynn a ro
yn iu ac eyut gan diodef ohonaun
iu y peeuen a dynnych yn barawt
o nyt dy drugaird di adina angen
no hynny. Ac yna kyffroi ar drugar
ed aozuc y brenhin. ac erchi ysgu
a barnu pỽy beth anuchit anu hynny
Ac yna ual y dywedynt yn anrydnaeel
yn rodi anrydnaelon gyghoza y kyfo
des eidal escob. ac yny ued hon y ter
naỽd y synhuyz. Gỽyz gabaon adeith
aut oc eubod y erchi trugared y bren
hin yr israel ac eyut ae lladaỽsant. Ac
oth hynny nadydon dwedi iu au
yn grudoneggyon noc idunn y naeha
trugared. Trugared y maent hoy yny
erchi a rodet trugared uduut. A nyd
yn yuyr ydoedin allaỽer ysgyd dyfreth

ohenn. Ac oth hynny trigyaỽdoch ac
eynt. agredoch eynt y gynnaỽhedu dyffer
thoch dan dragyreydaỽl gyeithyaỽet yoch.
Ac oth hynny y brenhin a nn oth gyg
hoz eidal. ac arodes trugared udunt.
Ac oagreiff octa y deuthant ossa ar sac
son ereill assoppyut ygyt ac ef a thru
gared agadsant. Ac yrodes ybrenhin
udunt yna euredna gyz hab yscotlout.
ac y hadarnhaaỽd ygyngyreir ac eynt
nn y arglwydiaeth ef ...

Gwedy gwelet o eurys y undugyo
lyaeth ef ar y elynyon. ef a elwis
hattaỽ y tywyssogyon ar ferll ar la
rymeint oz teyrnas hyt ygla aer efrawc.
Ac yna y gorchymynnaỽd udunt arueyr
du yr eglwysseu ac eu kyfanhedu ac eu
hanrydedu pawb ouadunt y nyg gyuoeth
kanys yscassonar darfod udunt distryo
yr eglwysseu hyt y dayar. Ar brenhin e
hun agymaerth agymaerth arnaỽ dyuen
thur arygoll ef elnun eglwys yr arch
escobty yghaer efrawc. ac ygyt a hyn
ny eglwys pob escobty yny teyrnas oll.
Ac odyna gwedy yspeit pymthec nwar
naỽt gwedy daruot idaỽ ossot seint a
gweithyr ymp ob lle. ef a aeth hyt yn
llundein yr lle nyt arbedassei gelynaỽl
greulonder. Adolur vu gan brenhin
gwelet y distryo honno. a gralo yhiuthi
dunn oboz lle ac ymrodi oehaegyrei
ryaỽ. Ac ef aossodes kyfreithieu y te
yrnas ac y atneuhydaỽd. ac ydysgyn
naỽd y baỽb ydylyet ar tref y tat
gollassei yr hen ddrỽ. y rei hynny a
rodes yr meibon ac yr dayarou. Ar rai
a gollyngyssyt eu priodyon yrei hyn
ny a rodes emrys oegyptiaỽchogyon.
Ac holl ynni ac holl lafur oed yn rheic
sau arueydu ydeyrnas ac adeilat yreglwys
achadarnhau hedyeh achagnefed a
chyfreithieu. Ac odyna ydaeth hyt
yglaer efrawc yntheu uch tumpeithiaỽ oed
naỽ negyse pob un oz rei ereill. A gwe
dy gollot ohonaỽ y no hyn peth oz
aỽei reit y gan uthur odyse ac an

Emrys taketh mercy on Gaxons

noc eidal eloh kaer loyw. etc yda
eth hyt ymanachloc yllyd ger llaw kaer
gurtdauc pr hou adwyr yn awr saesnec.
Kanys yno ydoedynt yn gorwed ytywyssog
gyda ar barwnet abarylleu heuggyrd
eullad dwy wat. Yno ydoed manachlaw
ac athrychiaur nitynach ymwyd anhwy
ygyr uneyw ydywedur abuasen kyndor y
manachlawc homo gyntaf. a phan dechas
eunte nail ydoedynt y neuv hynny yn
gorwed kyttrol ar ebardr hyt ardagnu
a-onuc. Amedyhaw adonuc yndaw ehun
pryked ygellit gouernthur plehomme yn
eurydrdus oeurydrd weith abarhuen yn
dragywyd. Kanys teilwg ybarhuen ef ylle
hunw o tragywyddawl eurydrd. wrth ver
thyrru yno yssawl dylyedogyon yn dyry
ou dros eu gwlat.

Agwedy gallo attaw obry lle seint
pren a rei ueiu. Gorchymynnnu
adonc ybreenhin udunt arueru
oc eu holl ethrylithyr achyeulaw drhynnu
neuyrd ar dieith agattuei ocf yssiwl non
bedigyon hynny yn eurydrdus drwy pr
ocessoed. Agwedy dyfodygyaw ythrylithyr
ybawb o nadunt. Ac nat oed hwnn allei
eiteuu dannuoed ybreenhin. Eranuor ar
chescob kaerllion ar wysc adywaut yn
ya:ed hon. wrth ybreenhin. Arglwyd heb
ef ny thebygaf. i. yssyterynnaf di pr eil
gwr a allo kaffel oc thrylithyr ehun
dychymygu gwrth negyd y mynnut
ri yn dragywyddawl. nyt mynnhun bard
gwrthbeyr. Kanys hysspys ydgenyf i.
nat oef yth deyrnas di pr eil abo kym
eghuret ythrylithyr ac ebo yndykie
dut pethau a no rac llaw. Ac wrth hyn
ny par di dynot honno attat ti. hyt
pan perffeithier trwy y ethrylithyr ef
ygwed' awnnnut ti yssueuthur. Agwe
dy gwbyn o emyr llaver yorth wyrdin
ef a ellygyaw annyfnelyon greuadeu dw
y annyfnelyon ystatoed ygrissaw ac o
dym arnno. Agwedy clywyaw o nadunt
llaver o ystadoed. wyut ac hawsfaunt ef
yn erbyn arfynnawu galaes. Kanys

mynnych ygnottaen e pressyfiaw yno.
gwedy neuegi idu beth abynnyny. wyut
adugyant wyrdun gyr ac ynt ar pr bren
hin. ar brenhi achetbynpawd yn llawen.
Ac ar eirinw idu dywedut petheu or auei
rac llaw. Kanys chwanaw oed pwaran
dw petheu eurydrd. dangyrdin adywaut
angylwyd heb ef ny dylyn dathlaw y
nyo betheu hynny ouyt pan no agheu
reit ac kymhellho. Kanys pei adpoet
ron yngellyeurdic yspys ynadrodyon
hynny pryspryt yssyd yn dyscu i. pan
dei reit yunnhen ozthaw yuteu agilbei
yssyl yr i. yneith. Agwedy nachefit
gantaw dywedut dim or aeruchut idu o
dawgraen nac llaw ny mynnaw pbren
hin y noleddu. nannyn gohyn idaw gyghor
au yrac dywededigyon dzeithredoed
abymnei ybreenhin yssueuthur. Ac ar
hynny ydywaut angrdin. Dr otragyw
ydawl dzeithret y mynny di trehau bedra
or ygwyr dylyedogyon hynn. Annon di
yn ol or yssew yr hon yssyd yuynyd
kalan yn sawerdin. Yno ynnac kyrsen
dey ovein. yr hon nyallei neb ynyr oef
hon yssueuthur. ouyt o ethrylithyr
a tynnassei y gyssydyt. Kanys mawr yut
ynnew ac ny darystygnut y uerth neb
dylyei bydynt hoy ar paeed y maent y no
hynt aberhynt ygyspyd y bedwaut
hon yndragywyddawl ...

Adywerthnu adunaeth eunyr an
yr ynnadrawd hwnno. A dywedut
gwedyd ygellit dwyn nem kynne
ut ar rei hynny ole kynhellet ahwn
nw. megyr na bei ynynyr hydeun ne
nu aellit greueuthur. greuth o nadunt.
Amyrdin adywaut. Arglwyd brenhin
heb ef nachyffroi ti yg gorwac ehaer
thun. Kanys heb orbaeter ydwaedaf i.
hynny. Ryuedaut kynnyskedic ynt y
nem. ac o annynnaelyon uchegnynaeth
en naetwynt yut. ac o eithafoed yr adfer
ydue ytzeori wyut. Ac ygwyllodassant o
yut yn iwerdin hyt tra yttoedynt yny
ynneillwyaw. Ac ysef achaws oed hynny

grautaut. Kymeint a wnewnt ynu pedwy
ffol ynnen pan ethrynnei eu clefhyrpen
wnut agolchi ynnen a ddi hownw y
nwyon yzeuent a hownw a nachaei o
ynut orclefhyrn awei arnunt. ac ygnt
a hynny kynnyscu sud a ffrwythi y llynle
noed a hynny nachaei gwelicu yzei
brathedic. Ryt oes ynno vn naen heb
bedgrunyaeth a rnubed arnaw. a phan
glyolsaut ybzytranyeit hynny. bar
uedic vn grautaut eunynu yn ol y
nnen. Abzoytrab ar gwydyl ocheiff
ynt ludyas ynnen. ac ordubed ethol
pnuthec gnul o hyz arnaw yz negel
hownw oc heneuei. ac uthur pen dza
gon yn tywyllaw arnadunt. anzdin
ac tholet ygnt ac wnut. hyt pan dei
dzwy y ethrylithyz ef ac gyghor y gwne
lit pop peth ynbarabt oz aoed reit
dunt ar logeu. wnut aaethaut yz nuoz
ar gwynt yn eu hol a hoyliassaut hyt
Acyn yzenuleu hownw ynnerdu.
ydoed gillamuzi ynbzenhin yn
nerdu. gwaz ieuanc cunnfed
ygnot ac volyaut. a gwedy clybot o
wnaw diffygnan y bzytanyeit ynn gy
nuoeth. Kynnullaw lu mawz aozuc ef a
dwuot ynenuerbyn. a phan dzybu pt
tyz ynegesi chwerthin aozuc. a dwe
dut wrth y gwyz aoed ynn gylch. Hyt yn
fed genyf i heb ef gallu o gnuedyl iesu
anneithaw ynys prydein. Kaniys yn
nyt ynt ybzytanyeit. Pop a gigleu
rnoet yzno ynnytnwyd hownn. ac gwell
Kennic ofnerdon noz rei ynys prydein.
pan upnhynt hop kynghoi an gwlat u
ar ynnlad dzoz y tiernic hynn. Gwae
gnch dyz awchaufeu ac anudiffynnoch
aneb gwlat. Kaniys a nnnu yntyo ny
dygaun oy ynnaen lleuaf oz cwz. ac wrth
hynny pan dfetaf uthur pen dragon
y gwydyl ynbaraut y ynnlad. ar bzys
ynteu ac lyzchwyz ynnt. ac oc bzys
ffredic hydnn heb un gohir ybzytanyeit
ffrric ozthaant. ac ynnd ocdynt bzaoet
igyon a lladdigyon y gwydyl. ynnt

agynnelassaut gillamuzi ar fo. a gwe
dy kaffel orbynnawyeit ynnd ugolyaeth
hynn aaethant hyt ynynyd kilaua ac
wnnt agnawssaut ynnen. a llawenhau
aozugaut. ac eunyfedu ynnbaz aozu
gaut. ac odynna neffaw aozuc nyzdin
adywedut orth y nnfer ao edynt ynsefhyll
ynno. ar uerch hefyf oc awchdwzed ac
oc awch nerthoed y diot ynnen hynn. a gw
ybydoch ac nerth ynnyd dzechut. ac ynteu
ethrylithyz achyfarchaudeb. ac ar hynny
o arch nyzdin ynnrodi aozugaut pawb
obu bzyt dzwy anrydfuelyon dyfc y gen
fawdiot ynnen. Rei adodei raffei. ereill
athdyeu. ereill ac pfcolyon. ac eiffoez
nydygrynoez hynny odunn nduut. a gwe
dy dyffygyaw pawb a phallu eu nerth u
dunt ynnhollaut. chwerthin aozuc anzdin.
a pharatto y gelynyddeu ynteu ac bei
taneu. a gwedy darfuot idaw kyweirio
pop peth oz aoed reit idaw. ynnfgrafiaeth
uoc ygellit ygreidu y diodes ef ynnem.
a gwedy cudiot y pens ef eu dopn wnt
hyt yllogeu ac engoffot ynnduut. ac velly
gan ledrnyd y deuthaut hyt ynynys bry
dein gyt a hyzrwyd dywt. ac odyna ydaf
thaut hyt yllc ydoedynt bedrn y gwyz
da hynny. a gwedy nefnegi hynny y ein
ryf dfiedic. ynteu a anuones kenadeu
dzwy holl dfiedi y nyf prydein. ac erchi
y bawb orllygyon ar yscolheigon yn
llwyr ynngynnullaw adwot hyt ynn ny
nyd annbyz. hyt pan dei dzwy leuynyd
ac eunyded y kyweirpt ynnem hynny
yglyfich bedraot y gwyz eunyddut hyn
ny. ac wrth hynny ynnbernyd ynnys aof
fodes ybzeinbin pdeutlaut parchefcyb
ar escyb ar abaden ar athrawon ar yfco
lheigon. a hynny obwy ufdas anrydfiet
oz aoed ydan y lywodraeth ef. a gwedy
ynngynnullaw pawb ygryt yz bn lle bynnw
pandeuth y dyd gofforedic hownn. Kanys
dfiedic adzubyz cwzon y deynnas am y
beun. ac ynbernhinaul ydeunydawd
gwylnn y fulgwyn dzwy yfpeit teir nos
athn dieu. ac ynhynny o yfpeit ac am

ser yr eurydod atheilygdawr. Ac aoedynt
yndiac heb perchenogyon nadyleodo
gyon aruadnut. yr ehynny arodes
brenhin oe dallgarthdyr yuteu ac oe
uzyda ydalu eullafur ac eugvallaua
eth udunt. A dyn archiescobavt aoedynt
yn uuac heb ungelyd yndunt. uyt dan
gen knaer ebrawc achaer lleon ar vyse.
Ac ogyffredin gyghor ygwlodyr ef gimp
sen yn archiesyb ygkaer ebrawc. Yn
ardeirdawc ygnrhyd ac nuched oed hon
nw. Ac ygkaer lleon ygwlodyr dyfric yn
archiescyb ygnr nrarchebas dyfynawl dr
ieuenctyd y vor yn ethioledic yr lle honnw.
A gvedy dyruot idaw llinpaethu hynny
allawer o bethau ereill abertheynyut ar
hyhodraeth y teyrnas. Ef a orchymynna
wd y vrenhin gwlfor yn eiu aduclit o'r di
erchyn ygkyrch yredrawt ar parch y gwe
ler ef wnt yn taw. A gyrchu yna oarch
yvrenhin ac gwlfodyr yno yn paratoawd
ydoedynt yn unryd kalan gwanwyn.
Ac yn parattoi honnw pasgenhin
gwrthlleyn ygnr affeallei ygnyt
ar faelon hyt yn germania a
Gwlfoves y wlad honno acholl nayrho
gyon aruaoc yn erbyn eiu rpr ufudic y
greulaw dial ydut arnaw gan adaw udist
anherwydic ampl der oeur ac argant
Dr trwy eu nerth hwy ac eu hanrhydedd
y gallei yuteu orelkyn teyrnas gwpr
pydein. Ac ordiwed gwedy darfod idaw
dwy yadfaen ef llygru holl ieuenctyd
y dilat. Pan welsoi aozuc ylly gres hwy
ac a allorr adynot hyt ygogled yr y
wys. A dechrau anrithiaw ygwladoed.
A gwedy datkanu hynny yr brenhin. Gu
rtheu a gymullawd y holl lu ac a aeth yn
erbyn. Ac a elvis ar pulad y dyrch
ai elynyon. Ac wedi oc erbod a gyn
iadallant ar lawr gadw dyr. Ac eilioes
dwy wod duw y llwyddwyr aozuasant
Ac a gymbellassant eu gelynyon arfo.
gwedy hynny ell pasgen nr ffo wy
lasallawd ef yn dwyrhut drachefn
y gernyman hanner trossi y hwyleu

adynthu hyt at gilamwr brenhin
iwerdu. A hann achorbynyaod yn yn
eiwysdeuc. A gwedy datkanu yanhyt
uenuen acdurei dr y gillamwr. trwanhau
aozuc wthaw ac adw nerth achanhor
ehwy idw. A chwynnan ysarhaet a hy
gavisei yuteu ygan y hwytanyeir pan
duchyn kor ylaen odyno. Ac ordiwed
gwedy kadarnhau kedymdrithiaw y
rydunt pawb y llogeu adwaethant a
wynet yndunt. Ac ygaer hynny y gn
thant yrnr. A gwedy honn eudynt
yrnr ovut dros ygwladoed. Hthur pen
dragon agymerth holl parthogyon
holl dwy arnaoc yr pupr. ac yd aeth
parth a chynny wth ynlad a rgelynyo
kaayr kunryd ledic y hwant aoed yn
glat ygkaer wynt. Ac wth hynny ny
allei dynot yllwyd. A gwedy gwybot
o bascen a gillamwr hynny ar dacson y
gyt ac wynt llaeuhau aozugnut yn
uawr. Kan tybygynt bot ynhiaws udin
gozchyn yteyrnas o achachawr ehtir
y brenhin. Ac hal ydoedynt ynynuurmur
honnw ynyplith yllu. neithau aozuc vn
o rdacson ar pascen & ef oed yeuo ef ogn
adywedut ual hyn wthaw. Weth a wod
ut. a o dd heb ef yr ych a allei tad y bren
hin. pascen a dywedir wthaw. Pdy hyn
hac a eskynnei hynny ym bedwl. a dy
yn ar penffristhwyd y dicthwet nu a wo
dvn idaw mal o hunnen argant. am ha
wbylyt wheu am kedymdeithas hyt
ra hydyn hyw. Ac os ytygchetuen
agnaukattaei ynn arhen o gozon te
yrnas ynys prydein nu aegwalou ef
ynkopdloc m. A hynny agnadarhaw
trop drwoll. Ac ar hynny ydywaut eo
pa. am adyscrir heb ef reith y brytannyeit
ac eidunbot nu ac gwn. A chyfarhpd
wyt ygkaeh dyr nuedegnuyaeth. Ac
wth hynny ochyuun ri yr hynn ydoyt
ynydaw nn. A nuheu adychynygnef
bynnot ynghristaun ac yn brytuu ac
yn rith nuedic nu adnak ar y brenh
hin am adnak diawt idaw yr hon ac

llado ynteu. Ac yn pnnuo kynt ynatfv
yf ynvelet arbeulun agi a punttnaf
yn vynach arhyoun troladyr ar yn
dyckedic obop dyfc. A gvedy adav o ho
nav hynny. Paftcn dzov gedrnyt ar
uoll acdrus kynnine idav pob peth me
gys y hamvllen. Ac vzth hynny yny lle
copa aberis cillav y baryf. achneiva
o ynalle. ac cillav cozun idav. A chyn
ryt gvnfe nuynach yndanav allestri
ac offer medic. A chymryt yhynt
parth achaer vynt. A gvedy dyuot
yr dinas ac ygraer. daugos ynhallana
eth ae gzeghydyt aozuc y gvallanaeth
yz y vzenhin. A chedy mdrthav agn
vas ygran y zei hynny. Kanys dannnut
y no dim aveiusell no chaffel medicda
A gvedy dyuot rac bron ybzeulun. ef
ae drugiz y gneuthur yn iach o nyn
uei yntcu arneiu oz diodyd arodi ef
idav. A hcb vn gohir erchi aozuc pyt
idav gneuthur diavt yz vzeulun. Ac
yndianot kymysgu gvenhyu ho
zuc ar diavt aeiodi yz vzenhin. A gv
edy ybet ydiavt o emrys erchi aozuc
yz ysgymryu vzadoz honno idav ddi
dillat ar nav achysgu. Kanys velly
kadarnach yd gnigymerei y gveuryn
ac ef. Ac vfidhau aozuc ybzeulun y
dyfc yz ysgymryn vzadoz honno. A chys
gu negyd kyt bei ohymy ybzaffei
yntcu holl fechyt agvaret. Ac nyhu
vn gohir ygyt ac yzedaod y gveuhyn
dzov ffenestri y gozff nyr lle ydeuth
agcu ynys ol yz hom nyr dyz ac ny
gyn ar bet neb. Ac yn hynny rog
vn ac arall llithrav yzyllz ynyu vzat
vz allan. Ac nyt yndangosses nyr lly
hynny allan. A hyt trayttoedynt
hoy vgtayleh hynny ydynndangosses
ferch amryued y meint ae llenfir
ac im paladyr ioi. Ac ar beun ypala
dyr honny ydoed pellen odan ar lun
dzeic. Ac oeuen honno yzerdynt deu
baladyr. a hyt y neill o nadunt adeilt
nuystyn dzoz teruynen ffreinc ar

llall adeilt yn keidet parth ac ederyn
ac yntcrfynn yn seith paladyr bychem.
Ephan yndangosses y seiren honno
curyfedaor ac ofyn adzeiis paob
oz ac gvelas. A dinas oz ofyn a gy
merth uthur vzaut y vzenhin. nyr lle
ydoed yzymry ynkzychu yelyuyon. A
gofyn y vaur oz dethon aoed ygyt ac
ef yr yeth aarvydeiaei yseiren honno
ac ymplath paob oz rei hynny ydeirchis
ef dyfynn mydin yr lle. A gvedy dyuot
amydin asefyll rac y vron. Arthur aei
chis idav daniel chychu yr yeth aarvy
deiaei yseiren racdyveddic uchot. Ac
ynyr lle dyglav aozuc amydin. a gralv y
ynyr lle ayglav aozuc amydin. a gralv y
ysgzyt attav a dyzedut val hyn. O go
ller heb ynuhiaret. O ynudinat bobyl
vzytaen o agheu y bonhedicheaf vzen
hin y vzytanyeit emryz dledic ac ynn
agheu ef ydaballen ni pei narodi
diw ynni granhozthyo. Ac vzth hynny
y bonhedicheaf tydzyttaoc uthur vzytta
di vzyttya. ac na ohir yngoneuthur
vzydyz attchelynyon. Kanys yhudugo
lyaeth a vyd ythlao. Di abydy vzeulym.
ar pnyr vzydeni oll. Di aarvydeiaei y
seiren ar tanaoi dzeic ydau yseiren.
Paladyr a ystyn parth affricnic. honno
a aarvydeiaei mab kybocthaoc a vyd itt
Achynoeth honno ac bedyant n aundi
fyn y teyrnassoed ac abydant ydinas
yuhollaoi. Paladyr arall aythyn parth
n nos ffaeridn a aruydeiaei aierch n
vyd itt. A cheibon honno achnyzon a be
daut pob eilkeis teyrnas yuys pzydei.
Ac val ydoed uthur yn petrusiaw
ac gour alaelvyd advyedussei vz
din am pseiren. Aegyr y darparyf
sei kychu parth ar lle ydoed y elynn
on aozuc. A gvedy ydynot hyt ger llaw
nynyr. ac nat oed namyn ynderth hau
ner dyd y zydunt. A gvedy gvybot o
paseiren n gallaurzi ar saesson eubot
yn dyuot. eynt a aethant yn euher byn
A gvedy eudynot hyt pan yndsei
sant o bop tu bynt aossodissant eu

bydinoed. dc adechreullant ynlad. dh-
nairthogyon obop parth alas negys
ydcruyd pnplystpo damuzcu honno. dc
ordiuied gocdy treulaw llaver oz dyd.
gozuot aozuc uthur. adechreu tho ao
nacthant y gelyddon parth ac llogeu gu
edy llad pascen agillauuzi. ac eulypiniut
as nacth y lyvotautliyz ac eu llad ar eu
tho. ar budugolyaeth adygvydoys pu
llaw pnllaw ytpawssavc. dchrist puy gan
hozthopaw. dgocdy puent ladua homo.
negys ygallovs gyntaf ef aaeth parth
achaer dpynt. kanys kenadzu adathoc
dvuc attaw ybenegi dygoydedigaeth y
bzenhin a rpdarmot pz archescyb ar ef
cyb ar abadzu ydpynas ygladu gcr
llaw manachlaue ambyz pupyn oz y
kcori. pz homu abarpisei ydaneuthur
hyt tra ptoed pubyo. kanys pangkyoc
synt hoy puarvolyaeth ef ydymgynull
ysiynt pz escyb ar abadzu ar ysgolheic
gon pz holl tpynas negys ydplypput
oztho arvplaut gpz kynuent purdas a
homu. kanys pnp bydpt ygozchymun
naller ef ygladu pupylle homu. dc ozth
hynny ygpyt abzenhinaul arvplant y
cladoyt pno...

Gocdy hynny pupdoedynt alhe
digyon pz ysgolheigon ar llcygy
on ar bobpl ygpyt oll. vthur bza
er ybzenhin agymerth ozon ydpynas
dc ogpyt auoc paub pugyttiredin ef abz
doyt pubzenhin. dc pua kottau aozuc y
dthogyl aduuathoed ayzdin oz rac dpuc
dedic seren uchot. ef acrdno gouentlf
llim dpy dzeic oeur. achynhebygpupd
pz hen a pnditngotsaisei pgpyt ar seren
arnunt. dgocdy gpeuentlm. p ren hyny
ny oeupyfed gpyzeinrypd. ef aottirynna
od pneill o nadunt pz eglopys beinaf
ygkaer ipunt. ar llall aettellis grantaw
ozth ybaruem puybiaeu pulle arypdidw
alhaun elei ef pnrrydyr ac ygpat ac y
gnilad. dc oz amser homo allan y gcle
it ef bendzagon. dc ozth hynny y ka
tan ef pz ew homo. ozth y darogan ef

obyzdu dzby pdeic p pot pu bzenhin...

Ac pnyz anuser homo octu mab
keugyit ac offa pgar pan dpel
sant eu bot pn ryd ozarnoll
arvdyttynt peuryz tpledic. medyly
au awnaethant ryfelu pncr byn n
thur. ac ehagu eucrupnen ehuncu
kanys pfaelon a vnattynt pgpyt a
phalcen mab gozthepin a gymerat
synt attunt. dc enkenadu aellygyf
synt hyt pu germania puol ereill.
dgocdy puygynullaw kynulleitua ba
oz y gpyt o undunt. Dechreu awnaeth
aut anreithaw y gogled agoladoed
pz puyz. ac yurodi ygcreulonder pu
gynuent adultpy ykeyrpd ar keityll
ar lleoed kadzdunu oz albau hyt yg
kaer efrawc. dc eitted ozth y gaer. b
thur beun gyt a holl gedernyt adw
zed ydeyrnas adruthaut pudianot y
vnlad ac oput. Sef adnaeth pfae
sonellocs gozthopuebu pu bzaul pz bzy
tanyeit ac eulypinell ar tho. dgocdy kaf
fel y budugolyaeth oz saeson. bynt aer
kpyallaut pbzytanyeit hyt puypyd
dunedu gau eullad hyt tra gpynbellu
pzheul ydpd. dc pitef oed aulawd pnuy
pyd homw bchel oed achelli pupyenu.
dchrrie puychpich dnkbys puuent. d
lle adas pbzeddylaw bopstunkeit. dc nuy
pyd homw agymeraclaut pbzytanyeit
ac gymaf puandithyu udunt pnoz.
dgocdy gozuot oz noz ar ydpd. bthur
beun dzagon adyfynupyd attaw y tpllpyf
sogyon. ar ieirll ar barunedt. hyt pan
bei dzby eu kynghoz bynt pryded ygozth
vynepynt y eu gelynyon. dc pugynhynn
bynt adeuthaut ozth dirfyn pbzenhin
dgocdy eudynot pgpyt ydercheis y bzen
hin udunt rodi eu kynghoz. dc pugynnaf
ydercheis y ozdoic tpllfawc kerupu dpuc
dut ygkynghoz ef. kanyd gwz dech decduet
y fynuyz oed homw. dc ar hynny gwz
loes adpuaut nallyn. Ryt reit heb ef
anigkrichon nac pnadzodyon gozuac
ygkykch hynny. Canyn hyt tra bardao

ynos ynaeſaw ynn arueru o lev
der adrzed. o inpwn nuen arueru
ozydit a vo hwy ac on buched. kaus
nuoz pvamplder ypagampeit ac
chwant ynulad allei po aunfer nnn
ieu. de os pdyd aarhoun ny barnat
i. bot pngrpno nun pngystarnot ac
ynt. de ozth hynny tra barbarhao
tywilloch ynoz diskynwn ac pudeilly
feit kyscivn anenpeun ynenpeby
lleu pudiarnybot. kaupe ny theby
gant hwy andynnot n. de uelly pu
dirybud diarnot ykaffon nu y nndu
golyaeth o nadnnt of o bnbzyt ydar
uereu nnuben o levder ahynny heb
petrnlten. dr kygoz hwnw avn da
gau bavp. de nfudhau avnaethant
oedyse ef. ac pudiannot kyllicirav
en bydnoed. ac ynthisgedic oc enbar
uen kyzchn llueiten en gelynpon. de
ynditheibyt ac o bnbzyt en kyzchn.
Agvedynot ynagos yelluciten. ygv
ydzz adzhnaut en bot pndynot. de
ofern enkyrn y dnhnnassant en ne
dyndeithon kysgadnr. de ozth hynny
yngynhervedic dnhinnav avnaethant
dren o nadnnt gau bzys avngynt en
harnen. Ferill ynachubedic o ofyn
a ffoynt yelle y harvoden en tyghet
neuen. dr bzytaupeit gau tevhau en
bydnoed yngyfelyn ac yn dzychyn y
bzychynt luciten yen gelynpon. de
ysyt a noethon gletydeu nithnav
en gelynpon. dr ren hynny gvedy
eudaungylchynn yn deithyuedic nyt
oed gnyno ymelynt ynlad. kaupe y ren
ereill gledder ygyt ll chygflioz ac ed
gauinnt. de ozth hynny pbzytaupeit
ynnychyn ykeidynt gau lad y paga
npeit hyt ar bilioed. de ozdinbed ydei
lir octa ac ottn. dr saeson yn hollaol
a ynnu asgarpetaut heb yngaulyn o

Gvedy ybndu ‡ neb aegnlyd.
golyaeth honno ydaeth ybzen
inn hyt ysgnaer aleint ylnnys
ethu y deynnas honno ac yarnen

ydn y thagnefed. de odyna kylchynn
holl a ladzed yscotlont. agreithgf pz ozth
oynen pobyl honno hozuc ozth ygfyg
hoz. dclynnent o nav nder agvnnoned
hozuc ef dzoy ygvladoed ac natfgnaeth
oed neb kyn nve ef ygynnent. de ozth
hynny ybydei yofyn arbavp oz gvne
ynt na dzoc nachaw ynyr ainfer ef
kaupe heb dzngared y poent. d c oz
dilkedigvedp hedychn athnagnefedn
holl teyrnaſloed y gvoeled. Odyna yd
aeth hyt ynſſnndrn. kaupe ynno y
nyrimer ef anfgnaf cozon y deyrnas. d
chaennyded ac adnrn gvneuthnr gv
ynn y ꝓnaſe ynbzennhynaul. de nfud
haw avnaethꝓavb idw. de obop annyſne
lougreyzyd achelſtyll adnnaſloed a gvle
di ynghynnlla abnaethant nuerbyn
ydyd grollodedic honno. de ozth hynny
ybzennhn a cnrydedoyf pz dzynn honno
ynbzennhnaul negyfz y darparylſei. de
aymrodes pleidinyd ygyt ac ekzed. d
Ileeuyd avnaeth pavb. kaupe llaven oed
ybzennhn ynarnoll pavb onadnnt hop.
de yno y darllocdynt ysaul nonhedigvy
on adylyedwgyon gyt ac engvzagred
ac en merchet. negyfz ydoed pnt tenlog
o cnryded kynnent alvennó. de yno y
derth gozloiz tnpylſaoc tennpo ac ei
gyz ydzeic ygyt ac ef. a phyt ydzeic
houno aethegvch aozchyfygri dzagred
nyfz pzydrn oll. kaupe chefflyt yn kyn
decket abn... ꝛ ꝛ

Gvedy gvelet oz bzennn eigfz
ynnplith y gwzagred ereill. ſyllu ao
nuc arnei nngnaff ac pnlcnddi ac
chalyat nygynneint ac nat oed dnn
gantaw neb nanpn bi chnnan. de holl
nedyl aeholl ynnu nyf chylch bi ytei
glei ef. de y houno chnnan ydanno
nnt yz aurcgyon odidaoc ar gvnnydn
ar anerchen ſerchaoc heb orthoyfz. de
pnbynych ammeidaw arnei achvertbnn
a gennridigrif gvarynf adynbedei.
a phan dzelaf y gwz bi hynny lldiaw ao
nuc ynbyn nw meint. a heb gaubat yn

gyttwoedic adaw yllys pudiannot. Ac
nybu puyllys neb a allei y uuahaud ka
llys ofynoed gauuo colli pzhynu uuy
af agarei odim bydaul. Ac oth bynny
lluyaw a blygu aozuc pbzeubm ozthaw
ac eithu idaw puchwelut pzllys y auneu
thur iaun pzbzeubm ozsarhaer abnath
oed amadaw yllys y nagkrysfreithaul yn
hervyd y barnei kyfreith yllys idaw. A
gwedy nat unfudiaei tirlois idaw oth y
ozchymyn lluyaw pubaoz aozuc pbzeubm.
Ac yny lle aegyptiio tyfu ydaurythei y
gyfoeth yn hollaul ony dalei y dweuthur
iaun idaw. A heb ui golur ar nadyuzedd
dic ullonedd honno yuparhau pzpdunt
kynnullaw llu aozuc pbzeubm a upnei
ui achemyn. adeckreu llofgi y dunaffoed
ar keffyll ar nefpd. Ac ny tafallaud gu
loiß yngyfarnot nac ymerbynyeit ac ef
kaupsller oed eirpf yuyz arnaw noc ef
Ac oth hynny deuuffaeth uu gantaw ka
darchau y geithyll kyt paugaffei pu
teu boath o uiterdin. A chaupf nuy oed
po ual ac bzydei au yneic noc aunduab
ehunan. Ac oth hynny ef aedoeth hi
ygkaffell tudagol yz hon aoed oflo d
dic ymyon y noz. A honno aoed dw
geiaf achadarnaf amdiffyn ar y bele
ef. A pateu ehun aeth y gaffell dun
kyot. rac dannaeu eu kaffel ell dun y
gyt. A gwedy meuegi hynny pzbzeubi
kyzchu aozuc pateu y kaffell ydoed
gwzloiß yndaw. Ac eiffed oth aguar
chae pobloed oz pgellit dynot allan
othonaw. A gwedy llithraw pfpent pythes
noß. kofhau aozuc pbzeubm ygnaryat
ar eigyz. agnaw attaw aozuc olphm ozt
yt gnaradaoc kedymdrith neillduedic
achyt barchaoc idaw. A meuegi idaw
nuul hyn. yulloegi ydoyf a. ognaryat
eigyz heb ef yugymeint ac nat petruß
greyf na allaf ochlyt perygyl uygkoz f
ony chaffaf pzbzeic oth vygkygoz.
Ac oth hynny heb ef ydarchaf itt gyge
oz honno pgallopf eiteuu vy eyllyß
rac dannaeu odzagofedeint vy aballu

Ac arhynny pdybaut olphm. Aeglo
ydheb ef pvy allei rodi kyghoz im.
Kaupt oef neb kyfryporym nac anfaod
ygallem nu bynet ygkaplch caffell nu
dagol. Kaupf yny noz y nae groffoedic
ac yn gnapedic yny gylch oz noz. Ac nat
oes buffoed ygallet unnet idaw nanym
yn gnaicc gyfiaf. A honno tyr dipz ar
naoc aethynt y chadu kyt dalei tofynnaß
pzpdeu ygyt arhu. Ac enloeß pei uny
dun baid anuelei y allu ygyt a chu yn
gnaff ygkylch hynny. Nu adybygun
dzoy y gwyghoz ef y gallut ti arueru
oth dannuet ac oth eilyllyß. A chuc
dun aozuc y bzeubm y hynny. A dyfynu
anyzdu attaw. Kaupf yny llud ydoed. A
gwedy dynot nyzdu nac y bzeu ef.
Aerchiß idaw rodi kyghoz idaw dzoy y
honu y gallei kaffel eigyz oth y gwyg
A gwedy gwybot o honno ueuut y gfo
feileut ar pzydei aoed ar pbzeubm au
eigyz. Doluryaw aozuc anpzdm nac ne
ut kaupat pbzeubm arnei. A dywed
uallhyun. Dynyny di gaffel dy eilyll
pe oth dwgwgyhoz. reit yo itt arueru
o greithdden uedyd ar nechtyuffyryt
eutyoet ythoes ti. Kaupf nu dun o nac
degunyaethau a rodi yth dzyeth ac an
aoed gwzloiß. kyt na bo neb anzyo na
bo ti bo gwzloiß. Ac oth hynny onyuny
ditheu bfudiau y hynny. A nuliau ath
anaf di nuy dzyeth ar aoed y nac gwz
loiß. Ac olphm a zyt gnandaoc yn nth
pzdu o dudagol. A nuliau yn dzydid
ygyt achos agynnaf ytnydyd figur.
Ac velly yndiogel ygelly bynet pz kaf
tell y nac eigyz yndaw. Ac bfudiau ag
nuc pbzeubm oc holl dilcu yt hynny.
Ac ozdulaed gozchymyn yllu aozuc p
teulu. Ac y nu odi y bedgynyaethau
anzdu. Ac ymudaw yn nth gwzloiß
allnaeth negyß ydynaedallei. Ac ol
phm a nith uzdu. A nuzdu yn nth
bzthiel. A egyß nat oed neb oz holl
unfer ebadnappei nugyß pbuellynt
gyt. Codyna hynnyt eutoed aozugat

parth achastell tindagol ynylle ydwed
eigyr. Aphanoed gyflw gŵr allwyn y do
ethaut ynw. Agwedy meuegri yporthaŵr
bot pi iarll yndynot ynylle agori y
porth aorue. Ac pupyn ydnuthaut. ka
upr pyberth arall adebygei neb pau
ukelput dirlowys ehun pupsiupf yndy
not. Ac yno y noŵ honno ptrigwys y
bŵeubin y gyfyt ac eigyr. Ac etlenwi y
dammedic teirth pgyt ath aorue. Kaupf
edŵych ar ptfurpf agynuerallei y bŵeu
bin oed yntoyllaw eigyr. Ac pgyt athyn
ny hefyt yr ynadŵodyon deethpuegedic
tryllodrus oed pny thoyllaw. Kanpr ef
adywsaŵt y dynot ynlledrat oblith y
llu y dyllu pyiked ydwed y kastell ar
neb agarei ynteu pubyp uorholl byth
aoed pny castell. Ac wrth nal peiedei hi
theu bot ynuin pobpeth or adywedei
ynteu. Ar nos honno y kabat pr eurydr
dutlaf arthur. Pr honn gwedy hynny a
dangosses yn eurpfed dweithredŵed y nor
yn nolyanus ardderchaŵc. Ac odyna ent
oes gwedy gwybot ettleu y bŵeubin yn
ythb y llu. Ynaglytfwys unyuet peu
drafeu adnaethaut. Ac ynwodi y gellaŵ
distryw y gaer ar castell. A chynnell y iarll
y wodi bat ar naes nduut. Ac odyna y
iarll ynaglygthorus y dwth aenarcho
gyon pgyt ac ef allan grandebygu o
honaŵ gallu ontfer bychan ynnerby
nyaŵ agwrthwynebu pr saul uarchogy
on arnaŵc aoedynt ynenherbyn. Ac
odyna gwedy dechreu ynlad opob
parth. Ynylle ynplith pr ei kynnaf gor
loys alas. Ac pgwaskarpfaut y gedy
dwthon. Ac pr hathat y kastell pdedynt
ynddw. Arda aoed ynddw pnaglupffie
dd pr hannwyt. Kanys paŵb meddwl y
ranna y rygbetwen idw aelypuerei.
A gwedy darfuot y gyfranc ar dwllei
hynny. Kenadu adwthaut ar eilpr
y nenegi idi y tad y iarll a chastell y
castell. Ac eilloes gwedy gwelo o na
dunr y bŵeubin ynwth gwrloys a ei
ted gyt ath. Pdanc ebrŵy a ael ar

nunt. Arytedu y gŵr a adewisynt gwe
dy pr lad yny wopdyr. Gwelet honno pu
yno ac ynwth oc enblaen pno. Pr y dyd
ynt yn ynwedgrnpaethen ry anwthoed
arpr dnu. Ac nerbyn ychoedlen hynny
chwerthin awnaei y bŵeubin. Ac pgyt
argyfwreu hynny dodi y dwylaw yg
wyleh y iarlles adynnedut. Arglwyddes
heb ef nym llawn. Nanyn uegyrs y gw
elydi. Yno wyf a. dolur eilloes yn gennyf
ynheu ry gaffel wyglwastell allad wyg
wyr. Ac wrth hynny nu aaf nerbyn y
bŵeubin ac adigrefaf ac ef rac dynot
danweu a wo gwaeth. Ac wrth hynny pda
eth ac ykyrchwyf arr yllu. A gwedy bŵy
dyrch adfurpf gwrloys yarnaŵ. Ef a ynu
chwcles ynwthur penn dragon. A gwedy
nenegi idaw y danweu ar ynlad. Dolu
rysaŵ aorue dagheu gwrloys. Ac eilloes
o parth arall llawen oed. O achaŵs bot
eigyr ynryd ellygedic oephrnodas. Ac
ynduuot ynchwelut aorue parth a
chastell tindagol. Ar castell agnfas. Ac
eigyr agynnerth. Ac arwerin ohonei
aorue ynherwyd pedwllys. A phrestŵy
dau y gyt y nwynnedic o gnarpat. A nab
a nerth a bu udunt. Ac enw ynab vn
arthur. Ac enw y berth vn anna. A hŵ
no vn bann dalrhunei a medrant. Ac
a vn dwrch pleu nab kynnarth herwyd
gwirvoned pr pstorya.

Ac odyna gwedy hynny dydd[illegible]
amserwed heibaw. Yndirnawr gle
ist y dygwyddwys y bŵeubin. A gwe
dy y bot velly drwy tawel oanser. Bi
nag awnaethaut y gwyr aoed yn kado
cta ac offa yr ei agroffaysant in ychot.
A ffo gyt ac wynt hyt yngermania. Ac
y parattoi dirnawr lyges wrth dynot y
distriw holl wyssedeu. Ac ynny adw
wu. Kanys hoynt a ynchoclassant gyt
a dirnawr lygres ac aneirpf o nifer
gantunt. Ac yny alban y dissgynnassat
Ac dnassoed ar kilkrawtlawr odnu a hae
arn a drehreuassant en uoleith ac en
hanreithaŵ. Ac wrth hynny holl lu pwys

prydeu a orchymynnwyt y leu nab kyn
uarch orth greissaw gorthlad y gelynyon
ar lleu bonno uarll kaer lyr oed. Yna ar
chaw gorchymyn adwaf achlotruorussaf
a dothaf oed ac aeduet ■ oet. ac o achaw
ús y molyannen ardruodru da hynny
ny gloruoz. Ybrenhin a rodassei anna
y verch idaw. allyssodraeth pdrynad lyw
ras y wed y brenhin yn gorwsed yny glefyt
ar gwr honno gwedy wyned obonaw adref reu
ynlad ar gelynyon yunyurch ynlles nac
dunt. ne gyre ybei reit idaw kymryd ydunaf
oed kadarn nac dunt. Gwedy ereill yby
ded vudugoual ac ygwaldgarei oynt yr kae
dyd ac yr unrydrd ac yr kerric. Gwedy
ereill y kynullei oynt y cullogeu yn
diwaethdydus. ac uelly hyt petrusser
ynlad a hi prydnnt. ac ny re allei
neb dywot ppdw ydelhei y uudugoly
aeth. kanys syberwyt yhytgwyr oed
ynteubargyfredu. orth nat oed teilwg
gantnut bot orth gyghor y ■arll nuy
llyssgaw. ac orth hynny ydoedynt ihau
nach ac uy ellynt kaffel budugolyaeth
oc eu gelynyon. a gwedy darfuot au
reithau yr ynys hacach yn hollaul
pan ueneghit hynny yr brenhin llityaw
adzuc ynhoy noc ydylyei ac ydeuissei
y glefyt aeluander. ac erchi dyfynnu
holl awyrdi y teyrnas hyt attaw ef
orth eu bagreithau an eusyberwyt. a
phan daeth ef bawb rac y gryndzyelyol
der ef yngreirdu ac yngreinab y gyrt a
chofyngyrchen adywaut orthunt. A
thebygu awnaeth ydaei chwi yn eu
blaen y nerthu y elynyon. ac orth hyn
ny gorchymyn adzuc gwneuthur clor
daw yny hon y gellit ydwyn yndi. Ka
nys y glefyt aeluander a ludyei hyt nat
oed hawd ydwyn yntau yn anhawd arall
ac y gryt athynny gorchymyn adzuc y
bawb bot yn barawt erbyn pan bei reit
orthunt orth yngyfarwot ac eugc
lynyon. A hebu gohir paraut vii prclor
dparawt yn bawb yn erbyn ydyd
terwyuedic ... ...

Gwedy dywot y brenhin hyr yn be
rolan y lle aelon yr adzhonn gemt
alban ynylle ydoedynt praccdyoc
edigyon elynyon caelon y kodi ac yn
dirpo yr holl bobyl. Agwedy uenugi
y octa ac offa bot y bzytnaupeit yndy
nor ac eu brenhin grantnut arcloz nyhu
teilog grantnut ynlad ac oynt. Kanys
eu brenhin adwchynt ar clor gruntnut. ac
ydoedynt y bot yn hunnen uarw. ac na
dylynt gorys kynneun ar rei hynny
ynlad ar ryo dyn honno. ac orth hynny
ydaethant pr gaer ynyon. ac nid oed y
pyrth yn agozet. ac ny chaben dim ofyn
arnadunt. ac ygyt ac ynenegit hynny
yr brenhin yngyfflyn ereill adzunc kyn
chn ydunas. ac o hoy parth ynlad adzn
gyfchynn ynnwed. ac yn ylle ufudhau
awnaethant pawb ar hyd ac hynny
y gaer. A gwneuthur aerua ar saeson
athozrn y wnwed kaeach yn aben ar
dwed dechreu ozsaeson gwrthwynebu h
dunt. Kanys pan welsant hwy pawb
wyr yn gwnot arnadunt y bu ednar
gantnut eusyberwyt ar y dechreu. ac
orth hynny ynwed awnaethant yeu
handrchyn e hunain o hynny allan. ac
ychynn ar ynwed ac o hoy nwyr
ergrytyon gwrthlad y brytanyeit. ac or
dwed eilioes aphawb yn ynlad o hoy parth
y nos adwch yr hon a elwir pawb oud
dunt y gan parhau ar orthrwy. Gorffaw
ys adawnnes laver. llaver eilioes a gryf
hozynt gwaedarfagu eugelynyon. ac eu
dihpo. A gwedy gwelet ozsaeson ry arglyw
edu o ceusyberwyt idunt ar brytanyeit
hayach gwedy ry oznot. A dwaethu awnaeth
aut pan bydd dyd nynet allan a dodi kat
ar baen y brytanyeit. ac uelly y gwnaeth
aut. A gweldt eubydnwed ne gyre y gellynt
eu cadw eu hardwaeth. A phan welas y bry
tanyeit hynny llunyaethu aorugant
dynteu eu marchogyon ac eugosser yn by
dnwed a chrechu yn euherbyn. ac yn gryn
tat eu hymlid. ac ynylle gwrthwynebu aw
naeth y saeson dunt. a chrechu y brytan
yeit

nyeit

gan neidyaw agheu obop parth. dec
diwed gwedy cymlaw llaver o dyd y
budugoliaeth a gafas y bryttanyeit.
Ac ymdeithiaw laddigyon octa ac ossa
dauget eu tref hen abnaeth y saeson e
reill a tho. dec oth hynny hynneint o lev
enyd agymeryth y brenhin pudno. a hyt
pangyfodes chwnan pnyd eithed ar pelor
pyt na allei kyn no hynny bed gwnaeth
dymon ereill gychoyn nu. a chynlaw
ner yn achyt cydelei idaw denwydyt iech
yt a hynny pnei llogi yn chweithiu a
orne. a chwan dirnadur bedyd dyscheint
yn beliei yr pnadzaud honn adorne.
Sy brat thyr hebes amgelpynt i. brenhi
haner main kanys dat ocdyn. dec
oth vvarreu i. ary clor pudiannhen
velly pdoedin inheu. Ac nos gwell po
genyf pubanner main grozuot ar na
diunt. no bot pniach ac pnlyp gan or
uot arnat inheu ... m

Gwedy gozuot ar psaeson. yr hyn
ny ry pheidiassant or ac eu cyll.
uanyn kyrchu gogled gwlat
oed pr pwys. dec pnuad ar bobyl ar pse
lu arnadunt. ar rei hynny a dynnassen
uthur pen dragon eu berit per nas llu
dyer y tywyssogyon. kanys tynnach
vu y rieint o dewer gwedy hynny obop
ffordd. gwedy gwedy y gelynyon pnlei
sau direstyg y teyrnas udunt. dec yn
rodi a orugant y eu kynnefawt brat o
pnt. a medyl pau paved y gellynt o drat
lad y brenhin. a gwedy nacheffynt ansa
vd arall llunyaethu aonaethant y
lad agoc uppu. a hynny aonaethant
kanys hyt tra ptoed y brenhin pnse
nt alban eynt a ellygassant gwnaeth
pwnth achenogyon y spllu ansaed
y llys. dwyeth adeuissyssant y brenhin
y eubrat yn ei annassynt yn ansaed
y llys. kanys pnadyr yr neuad ydoed
ffynhaun loyw. ac o honno y gwnaethei y
brenhin y ber doer pryt na chaffei
viat ar diaot o hynn arall yny hyt nac
yfcent. dec oth hynny kyfeb y ffynha

on adnaethant yr ysgymyn brathyr yn
llaun o rgwerwyn hyt pan lygrupo ydo
fyr a retti o ffynhaun. dec oth hynny val
y lleidias y brenhin y dofyr honno rrysgedic
agheu ac ar eshygaud. Achyt ac yntev
llaver o dymyn o ereill a lewas y dofyr a
vnaut venw. a gwedy caffel gwybot y
tyyll honno. llaw y ffynhaun o dywyr ad
naethwyt hyt pan yttoed erne maur yn
vrb ri or dywar arnei. a gwedy honni nid
zoolyaeth y brenhin dzwy y teyrnas. Ym
gynnllaw aonaethant yr archescyb ar
escyb a rabadri ar escolheigron. dec ymyt
adugassant y grozff ef hyt ymanaethlaw
anhyr. dec ymyn cor blezer grer llaw
eunyr adedic y brawt ynbrenhinaeth
a rwplant y cladyssant ... m

Gwedy marw uthur pendragon yd
ymgrynnullassant holl arglwydi ynys
prydain y ereill a bennaeth a mar
chogyon vdaw ac escyb ac abadyn ac
athrawon hyt pgrwyr bydei. dec ogyrsy
nyedigaeth pawb. y darchyssant y dyfric
archescob kaerllion ar wysc vdaw ar
thur y wahodi ynteu ynbrenhin. dec eu hagr
eu ac ymhellet y wynny. kanys pan
gyrsen psaeson marwolaeth uthur
pendragon. yd ell pgyssynt ymryten grena
deu hyt yngermania y greissaw porth.
dec ueurdathoed ssygrwyr vaur attunt.
a cholgrim yntypyssiaw a rnaduntdec
ueurdaroed udunt gorescyn o hunnyr
hyt ynnor achaynuerr ynys gogled. ac ef
oed hynny y dywedei rann y ynys prydain.
a gwedy gwelet odyfric archescob drue
in y wrthyt ac hynnduedi ef agymerth
escyb y gwyt ac ef. ac addes coron y teyr
nas amben arthur. a phymtheg mlwyd
oed arthur ynna. ac nyd hiryssit arnev
arall eirwoet y deuodyn adelezed a ha
elder noed arnaw ef. Idaw ef hefyt
yd ennillyssei y dayron anyanaul noed
arnaw y beint nat homo. hyt pan oed
gwirodic ef gan bawp or aglywei dywet
ut amdanaw. dec oth hynny gwedy y
ardrechockan ef or brenhinaeth eury

ded honno. grangado ohonaw ygnotaedic
detaut a punydes y haelder. Acodyna
hymeint oaupldr. marchogyon a lurh
ver attaw. a negys y dpefygyer idw daw
da prodi udnut pn bynyeth. Acenlloes
pydiw byuhac pbo haelder anpanawl
ygyt aphirofedic bolyant. kyt bo enllen
arnaw ardalyu. Pehynny ny at diw thal
tat agheuortir y argyvedu idw. Ac
ozth hynny arthur kaws molyant a
gotymdirtbocheer haelder adipon. Hu
nyaethu rpfel aozuc ar plaelon. hyt paw
ver. oc eigolut lwy pkpfoethogeu pntru
y teulu ac barthogyon. kaups mouder
adpcher hynny idw. kaups ef adpiver
odze tatwl dylyet holl hynkodzaeth y
uve prydiu. a chynnullaw aozuc ef yr
holl reueuctir aoed anrychyzedic idw ef
achyrchu parth achaer efrawc. a gvoedy
gryvbot ogolgrim hynny. kynullaw ao
uc pntcu y faelon ar pfcotteir ar ffich
teir. Ac ygyt ac aueirf huollogryvod
uller grautaw dynot pnerbyn arthur
hyt pggrandulas. a gvoedy pngryfaw
not pua obap parth pdygnydaffaut llaw
er ozdrulu. Ac ordined arthur agnaiff y
vudugolyaeth. a tfo aozuc colgrim y
dinas kaer efrawc. Arthur aetu a gyrch
uynys ac allterchetilas arnaw. a gvoedy
clybot ovaldaf y bzaut putcu hynny
ef agryrchaud tu arlle pdoed y bzaut
ygryvarchae. a chyemul o tkyz grautaw
y gerllaw prydbeu odyno. kaups pr aun
ser pdynnladyffer arthur ac bzaut ef
pdoed baldaf pua ar lau puoz puaroe
dynot eihledic ogernuania aoed pudy
uot aphoerth gruenw udnut. Ac oth
hynny gvoedy pdynot ardec mllnur y
ozth y gner. Darparu aozuc dyn kyr
ch nos aunben arthur aetu. Ac ertto
es nyt pngelaud hynny rac arthur.
pua pdeirbus puten y gruder tpopllaoc
kenuys kynurpt ithechaut marchaoc
arbeir mil o bedyt ygyt ac ef amy
uet pn euberbyn. Ac eunaget puos
honno ptfed pdynt. a gvoedy kaffel

ogrudor gryvbot ptfed y dynt y gretpny
on. eu kpechu aozuc kador pudelfyfyt
agwedy bzibaw eubydnoed ac eu hynti
gnu a llad ll aver ouadunt. kynull y
faelon aozuc ar ffo. Ac oth hynny
dinnaw dzefchyt a gofail agrymerth bul
duf pudaw oth naallops ellogf y
bzaut ac gvaurchae pdoed pudno. a me
dylyaw aozuc ppuied ygraller gruffel
kpefur y pudidau ac bzaut. kaws ef
adybygyr ybzaffei bop un ouadunt ell
dru rydit agventer ynbollaul pei ket
fynt pndidau ygryt. a gvoedy nadaff
fei ffozd arall ynybyt. Fallaw pawlt
ac barpf aozuc. achynnyt telyn ynp
law. Acpn oth erchyn agvaurpyd dy
uot pnplith ylln ar lluetheu. Ac chyn
eu agraues ef adnugoffynt y bot pn
telynyaur. Acozdined gvoedy nathpby
gei neb y not ef ynryduyffaut ewlft
mal ydoed. neffau aozuc parth a
nunved y gnaer dau grann y telyn. a
gvoedy padnabot ozgryz olywn. y
dynn aozugant oztb ruffen y unyeu.
a gvoedy gvelet ohonaw y bzaut pngu
ru aozugant negys na ry pnullyfynt
dryp laver oyfpeit kpu nohynny. Ac
hal pdoedynt uelly yn uedylyaw ac
pn tzeiffaw ythyo pp ured y gryllynt.
pnurydiau odyno ac pn annobeithaw
oe rydit. nachaf eu kenadeu yndynot
o gernuania. a khechaulog pnllaum
barthogyon arnaoc gnannt. a
chledric pndpufyffaoc arnadunt. Ac
pndrigynu pnpzalban. a gvoedy cly
bot hynny arthur. pnadaw aozuc
puten ardnuas rac petrudet. pnaka
arbenn nfer honno. a nnynet ody
no hyt pnllundrin. Ac pno gnlo attaw
aozuc holl dywdit ydpynnad ysodhei
gon a lleygyon. ac pnugyfion ac
ynt berth admethynt aulynny.
Sef agnuffant ogrygbor ynfunfh
honno. amon kenadeu aozugant
hyt arthoyel bab emperllyduc bren
hin bzytnen perlan. y kenedyl idnu

yr brunes adaithoed gan ypugaupert
ar pupe prydein. Kaupys nei uab pchuaer
oed hoedel y arthur. A gvedy clybot o
houel y ystel ar aflonydoch aoed ar
y ellystlyr. erch paratton llygeu doue.
A chynullaw pymtheg mil o uarchogyon
ar uaoc. de ar ygroput kyntaf aga
fae pupol. y deuth y boztb hanbur pr
tu y pupe prydein. A e arthur achar
nollet yuteu. oz eurydd y gvedi arnoll
goz kyfurd ahe mu. de pu bupuch yn
gan bop ellaiers. de odyna gvedy llaeh
rau pchydic o dieuoed. dput agryzchaf
fant parth achaer loptroet. pz hon liu
eol pz au z honn. ac pllyd ossodoic pup
untat aelou lindysei ar beun unpuyd
rog doy auon. de ozth ygaer honno pd
oed y pagaupeit pueiffed. A gvedy eu dy
uot puo vgyt ac euholl niferoed. yn
lad aozugant ar saeson. de a glyliedir
aerua aoua ethant ahonunt. Kaupys
chaiemil o uadiunt a dygvydassant yn
pr un dyd hono. Rei oc eu lad. ereill
oc euhodi agossassant euheueideu. de
ozth hynny rei ereill yngyflaon o ofyn
adaw y diuas aozugant. Achynnuryt eu
ffo yn lle diogeloch udunt. de nyozffoys
sopes arthur oc eu hynnlut hyt yn llo yn
kelydon. de yno ymgynnill o bop lle ao
zugant oc eu ffo. a nedylpaw gozthoyne
bu y arthur. de odyna gvedy dechreu yn
lad. aerua aoua ethant ozbzytaupeit gan
eu hamdiffyn chuneu yn dewr ual. Kaupf
ou. a feu y gvyd yneulzauborthoy pdoe
dyut yn dewr o dafln ergyrtyeu. de y
grochelyut eynteu ergyrtyeu pbzytaupe
it. A phan welas arthur hynny pderedf
unteu tryeiu pedet oz parth honno y
llo yn. A chynnuryt ystrysson hynny ae
traubzennieu ac engolloet yneulzych.
ac en gwarchae yno negyz na chaffyut
bynet odyno. yny ynurodynt idau neu
yny bydyut benn o neuzyn. A gvedy
darfuet gyneurhur pzae y dde z arth
y parchogyon yn ydnoed ygtzyich y
llo yu. A e yno ybuant uelly tri dieu

athen nos. A phan daeth y bacson nef
oed dim boyt gantunt. rac en uarc oll
o neuzyn dyut aodlogyssant y arthur y
gellog yn yd y eu llogeu y unnet y
eu golat. de adaw i dd ynteu eu beur
ac eu harfaut ac eu holl collt. A thepru
get idd boy blwydyn o greuanu. A cha
darubau hynny gan rodi gorsion. de
arthur agnuas ynygyghoz kynnyrt bynn
ny ygantunt. ac eu gellog y eu llogeu.
de nal ydoedynt yuroygaw noroed yn
unnet tu ae gblat y bu edinar gan
nunt gouenthur pz amot honno ac ar
thur. A throssi eu boyleu drachefyn parth
ac ynys prydein adynuot y dzaeth rotnes
pz tir. A dechreu aureithaw y gvoladded
hyt ystafieu allad y tir diuzollodzon
aozugant. de odyna y kynneraffant eu
hynt hyt y gaer badon. ac eisted ozth
ygaer. ac ynnlad a bi. a gvedy mencgn
hynny y arthur. Rysedu aozuc uelut
eu tryll ac eu hysgymmudaut. de ynd iau
not crogi eu gorsdion. de ynnadu aozuc
ar ysgotein ac ar ffeithein ydoed ynn y kyn
ar saesu. a bz yssyaw aozuc y dattryo y sae
son. Gouallues oed am adaw hoedel ap e
unz llydaw yn gaf y gaer aelont o ozth
rombeint. de ozdiued gvedy dyuo hyt y
lle y gvelei saeson. y dyd z aut ef nat hyn.
Kaup bo teilog gan y z ysgynnmedigyon
saeson cadw ffyd ozthyf i. unnu agnad o af
ffyd ozth duw. de y gryt ahynny oe uerth
ynteu a dialaf hedyw dnet vygkzoruot
dyn ar nadunt. Gresgyeh aech arueu
dzyn gresgyeh ac h braut k zeh on y brat
dzyz tynn. heb petruster gan gnahorthoy
crist nu aozfydon.

A gvedy dyuedut o arthur hynny.
Dyfric archescob kaer lion ar o
ysc a safaud ar ben bzyn gozuchel
adywedut nal hynn aozuc. Na dywed heb
ef y zei yssyd ar derchaue o gristonogaeth
ffyd o honaech kynnodoch. Kosseeh duet
aech kuotaudyz y z honn yssyd ellygedic
dzoy urat ppagaupeit iuero. Kaupz tru
gyuydaul dwarddyd yn yoch o uyt yn

rodych vandiehyn aechgolat ach rydit.
Ac byth hynny pmledych dros aech gvlat
ac orbyd neit paeh diodefoch ageu dros.
Kanys pr aghen honno abyd budugoly
aeth abuched pr eneit. Pby bynhac hedi
o nei pagheu. ef ehunan apmrpd yn
dur aberth ydno. pgyr abu teilog gen
tup rodi peneit dros pbrodyr. Ac byth
hynny pby bynhac ohanaoch alader yn
yr pnlad honn. Dit pr aghen honno yn
benyt idaw ac pn badueint oebechodeu
y dan amot nal gvelelo or damoenna
dynot. Agvedy kymryt beudyth y
gre honno brytanyaid aozuc paob y dal
grau eu haruen pndamunt. ac ufydha
u pgymenedigen yr archescob. Ac yna
arthur adrscaod pndanau llunuc ao
ed teilgy pbrenhin. penkeltin eureit
ykynthredic ac arnyd dreic aadallcyt
oc benn. Garyan agynuerth ar y pgv
yd pr hom aelpit gben. pnyrhon ydo
ed dele pr arglwydes beu pnykynthredic.
Kanys pnupop pgr a reit pgalaer ef
arnei ac pcoffei. Ac arnynnoyt a cha
letuolch pgledyf goreu pr hom adrna
chocdit pnpnyr aballach. Gleif adaica
nod pdhen ef pr hom aelpit Kon.
debel oed honno allydan ac adue pa
erua. Ac odyna gvedy llunyaethu y
bydinoed obop parth y kaelon pnhe
rupd eudeuaot. Kynhenn pnlen abnaeth
aut. Ac ar hyt pdyd pnbrabl gorthoyne
bu pr brytanyeit. Ac ordiuked gvedy
trossi pr heul ar pdygyrdeidi gaeth
a chub nynyd mabr. oed pnagos udut
avnaeth pkaelon. A chynal honno pnlle
kaffell udunt. Achan pnadirer pnnnyl
der eu nifer. ephygu bot pndigonn b
dunt o gredernt pnnynyd. Agvedy do
yn or heul pdyd arall rac bynneb. Arthur
nelu aesk ynnaod pen pnynyd. Ac erlloes
llaver odyr agolles ef. Kanys haws
oed pkaelon o peun pnynyd argyhedu
yr brytanyeit pggorthoyneb pnynyd
argyhedu pr kaelon. Ac or diued gnu
boy hau grym allafur gvedy kaffel or

brytanyeit pen pnynyd pnp lle eynt
adangorfassant eu drheuoed pr kaelon.
Ac yn erbyn hynny pkaelon pnyrhoel
aossodassant eu bronoed yn eu gorthoy
neb bynteu. Ac oc eu holl angerd yn
gynhal yn eu herbyn. Agvedy treulaw
llaver ord[illegible] uelly. Kidiaw aozuc ar
thur rac hoyzet pgvelei pbudugolya
eth pndynot idaw. Ac ar hynny noeth
caletuolch aozuc. agalo euo pr arglwy
des ueir. Ac odyna ruthur kyrch[illegible] lle
reuaf pgvelei bydinoed pkaelon. a
phby bynhac agpfarffei ac ef. gnu
alo dnb dnb [illegible]bu dyrnaot plladri.
Ac uy orthobyscaod ar bu ruthur hon
no hyt pau ladaod a chaletfolch ehun
trugein thyr apheteuar eu tir. Agvedy
gvelet or brytanyeit hynny. teulau
eu torroed athnaethant bynteu ac
ynhe ynteu. ac o bop parth ndunt
gbneuthur aerua. ac ynylle y dygyp
dassant groigrim abaldolf y brawt
allaber o bilyoed pgyt ac bynt. A phen
dieiaw cheldric perigyl pgredynderthon
ynylle heb annot ynchoelut aozuc y
gyt ar rei ereill ar ffo [illegible]

Agvedy caffel o arthur pyndugoly
aeth honno. Ef aerthur pgadeir
argell kemyn erlit pkaelon hyt
traburyssyei ynteu pr aiban. Kanys me
negi ardnoed idaw. ynydnygt pr ysgrif
reit ar ffichyrut ynnlaw. a chyfle[illegible] aeluit
ylle yda dabolch ef honcl pr[illegible] pn glnf.
Ac byth hynny pbrychyei yeteu yno
rac caffel ygaer aruaw. Ac odyna tua
dor tyby ffaoc herwyd adeg nul pgyr
ac ef agnulynaod pkaelon. [illegible]
erbol ydaeth naunyn achubeiff au
llogeu yngyntaf a orne rac caffel
onadunt drogelock rac amdiffyn
or llogeu. Agvedy caffel eu llogeu
o honaw. oodi aozuc y marchogyon
aruaoc gorev ar pheic pndunt
rac caffell or kaelou kor udunt
yno pkynchynt. Agvedy darfu
cadarnhau pllogeu arnunt no

Ac bryes vuchoclut aozuc ar velyny
ou ac cullad heb drugared gan eilenni
gerchynymmen arthur andiwnnut
Yei odrudyblic boen agyvarlegit
Yei o nadunt o oer gryuedic callou
nen affoyut yr coedyd ac ylloyncu
Fireill yr nunnydd ar gogofeu ygeif
fab plpert pachouaegu eu hoedel. ac
ozdiuied gwedy nat oed udiunt neb ryb
dogelwch ydyn adihegrw ouadunt
yn benedic. bynt ayngynullassant
hyt yn pupe dinet. a hyt pno tyoyf
fauc kernyw ac hyuilynaod gan eu
llad. ac ny ozffoowyssaod hyt pan las
chelder. ac eiftynnell gyntru oll y
law gan rodi gwyssion.

Ac yna gwedy kadarnhau tagne
fed ar saeson. Pwylle nynuet ao
zuc yuol arthur hyt yglaer
aleint. yr hon yn dinwod. yarthur. y
rydhau y gan yr ystoreit ar sichtein
ac odyna y kyscissiod arthur ac iu
hyt ynnureit y dilat aelwir a cnw
ar all regat. ac pan yganarchiaeaod
ar yr ystoreit ar sichtein. Yr ei dyn
no hynny awnladyssint yn erbyn ar
thur. a gwedy cudynor ar ffo hyt y
dilat hounsdynt nadhaut hyt yn
llyn lliwdwy. a dihynnyt yr pupsted
uedyna yny llyn ymgrederunt udiunt
kanys ni ellynt ymwy aoedynt ynn
dini. A thri ugein karrec a
yn yr pep traian mei adoynt y gyt.
ar ail reit aganpsit yna. dynyon
yndlat hounc a adnabydei y dannoet
nen edeler ynn blwydyn rac llyneb
ac wedpt a hynny ni ugein annon
aredei yr llyn. ac nyzeder ozllyn
nennyn aben yr noz. ac yzynyf
a hynny y kayssllynt y gelynyon.
ellaw amdiffyn ogrederunt y
lyn. dim ymgynnecs udiunt neunyn
chydic. kanys kynuilaw kogeu
ignuoet. arthur achyleymm yr a
ponoed ar llyn. hyt nadeiffei neb

hynet odyno. dphynrheg marnabt
yiu yn eugvarchae uelly hyt pan
uuant veirb hyt arbilyoed. ac mal
ydoed arthur yueugvarchae uelly
nachaf weith yoerdu yudynor allyg
hes guntaw. ac amylder obobloed a
chyfyeithydyou yubozth yr ystoreit
ar freinc. ac vth hynny yuadaw ao
zuc arthur arllyn. ac yuchoclut
yaruen ynn gopdyl ar rei hynny gan
eullad heb drugared agynhelloyd
ar ffo y eugvlat. a gwedy y uudugoly
aeth honno yuchopynt drae gretty ei chy
pl y hynny dileu benedyl yr ystoreit
ar sichtein hyt ar dim. A gwedy nar
arbedei neb megys y uelfit. ynugyn
nullaw ygyt aynaethant eleyb y dzu
an dilat honno ygyt ac hyscotheigon
oz doed darystygredic udiunt ygyt ac
eleyzn y seint ac eu creuru. ac yntroct
noethon y druthant hyt trac bzon ar
thur. ac erchi y drugared dzos atlibin
y bobyl honno. ac ar eugkinyeu pibe
diaw hyt pan drugarhaei ozthunt.
kanys digaun oberigyl adzuc ry dyna
ded udiunt. kanyt oed reit idaw dulit
hyt ar dim yr hyn adihangyssei o na
diunt. a gwedy erchi trugared o na
diunt ar y bed honno. Ypiab o dzur
der aozuc arthur. a rodi yr gwyrda
seint hynny eu harch...

Gwedy marnabt hynny syllu a
ozuc hobel uab emyz llyaw ac
emyssedu amsaod yllyn y saul a
honeed ar saul. yuyssed ar saul gre
ic ar saul nythot. erpzor doed yny
llyn. ac nai y doed yn ymyssedu hynny
arthur adywaut ozthaw bot llyn a
rall yny dilat honno oed ryfedach no
honno. ac nyt oed bell odyno ac ugei
nt troet ued yny hyt. a bgeint yny
ller a hynny yubedzogyl. a phedeir
benedyl obyscnot amryo pudi. ac ny
chessat byth nn oz rei hynny yuran
ygilyd. ac ymae llyn a rall heb ef
ygkynury ar law hafren adynyon yn

lat homo aegreib llyn llaun. ar llyn
homo panbo pnor pllaun phymer p
dofer pndu ac pllune negys nor gerbin
hyt nachudyo pglänen. ac pgyt ac pd
pnichoele p nor dracgefyn pdzeiab. p
gwrthpyt p llyn pdofer agpnuerer pndi
ac pbzo obonei negys mynyd hyt pau
el dzos pglänen. ac odamazeiner pna
bor neb pnfefyll ac aipneb att pllyn.
o chpnaeffer dim o alsrellusrpch homw
aedillan anaod bydi idaw pndiane
hyt nal cneiner pllyn ef pndaw. ac
obydi pnten aegefyn attaw pr neifer
ver idi pnfefyll hyt argyfoedi idaw

gwedy hedychiar pf dim. m
cotteit pbzeuhi aaeth hyt pglza
er efrabc. pamydeu gwplua p
nadolic aoed pnagos. aphan dzclas
ef pr eglwyffeu gwedy endithyo hyt
pllaur. doluryaw pn uaur aozuc. kamps
gwedy dhol sanfon archefcob. ar gwpr
da maur curpdeus ereill ygyt ac ef.
llofen pr eglwyffeu artemlen anathe
eb pfaefon. a dithyo gwaesanaeth duw
pn popyle. kamps pan druthant pzan
reithaur hynny. ffoes sanfon archef
cob afeith efeyb ygyt ac ef hyt pn lly
fav. deyno pn curpdeus pderbynyo
yt hyt pdyd diwethaf oebuched. ac
yno gwedy gnaw paub ygyt or pfeol
heigon ac orbobyl ogyt gryghor pa
ob ygkyt ef aotfodes pziaf p gnaplan
elmuan pn archefcob ygkaer efrawc.
ar eglwyffeu diwzeidedic hyt pllaur
ef ac hatnell. pdeys. ac ac hardurna
ud o grifebydiuffon genfennoed odyr
agbzagred. argoprdi bonhedigyon
dylyedaw ary dcholaffei pfaefon ac
adnefynt trefcutat. ef arodes p
vaby eu dylyet ac eubanydd. dc
pnuplith pzei hynny pdoedynt tri
bzodr a hanhoedynt obrenhinaeth
dylyet. Kyt amgen lleu uab kyn
uach. dc bzpen uab kynuarch. dc
arawn uab kynuach. dchpu dywot
grozmes pfaefon pzei hynny adylyf

tyopiogaeth ygwledi hynny. dc
hynny negys p bawp ordyfdogyon ereill
ef a dymaod talu eudylyet. dc oth hynny
ef arodes p arawn uab kynuarch yidor
lont. dc p bzeu p rodes reget dau pner
dynen. dc pleu uab kynuarch ygwr pdo
ed pchibaer grautaw pn oes kurpe dic
dic. dc pdoed idaw dru bab obonei. Gwalch
mei. a medzawt. ffi homw p rodes tyuffogra
eth lodnerf agwledi ereill abertawei ac
ei. dc ordiwed gwedy dowyn pr pnys ar p
therynneu yn hollawl ac heuteilygdawt
ac hedychu. ef agynuerth gwzeic. Tef
oed y lieuv gweuhopfar. pr homw aoed o
uonhedigaf genedyl gwyr trifeiu. dc
uagyffit pullpr kadr farll kerniyo.
Pzyt homo aethegoch archyfgei p
nyspzydeu ...

Phandruth ygwanwyn ar
ueb. ffe abaratfoes llygef ac a
eth hyt yn ffo
dun. kamps hou
uo abynei p gozec kyn idaw chun
dc ual ydruth pzeir nachaf gillamuri
breubin weirdu ac aupliff bobyl grautaw
pudpuot pu erbyn arthur dirth pulad
ac ef. a gwedy dcheiru pulad pnylle pw
bpl noeth diarueu aynchoelyfant dza
chefyn arfco pylle yfkeffynt drafcawt
ac andiffyn. dc uybu uigolur pudala
gillamuri ac gymell ueth eilyllys arth
dc ueth hynny holl tywyffogyon wer
dun. mc ofyn adethant ac oagreifft
aynuroddfant oc eubod pnuzp p arthur.
a gwedy darnot idaw aczgyn holl wer
dun ac hedychu. Arthur aaeth hyt yn
fflout pnp kygrel. a gwedy pnlad ar w
bpl honno. ef aegozefgynnwys. dc odyna
dzos yr pnyfted ereill pdaeth y glot ef. ac
na allei un teyrnas gwrthwynebu idaw.
Doldau breuhin grodiont. agynnias
breuhin ozch oc eu bod adrubant pzthau
idaw gan dalu teyrnget idaw bop blwydyn.
dc odyna gwedy Arthur y gwyaf honw
heibaw. Arthur aynchoelawd dzachefyn
hyt pwynys pzydein. Patricfydu aufaod
ydeyrnas. dc y gadarnhau trigiaeted yn

de ymo y bu drudgrmhyned ar vntu
A ymna gwalhaod attaw marchogyn
ion dyr clomaur o aralluzladded a
phellteymallaed ac amylhau y
deulu. negyr pdyed lyghozuynt gnute
ymallaed pell pdztlaw ucunt clot y
tys. arwotdzes y teulu ac ucilyaut. d
cheillaw allmaen bauy lyffelybu adiscy
blu pdztlı tys arthur. de pozth pdarch
ogyon ac teulu. Kaupt oed dym gan vn
dylyedauc pny teymallaed pell pozthunt
o uy ellynt ymgeffelybu amarchogyon
arthur oc eugyrscoed ac oc eulıaruen. ac
oc cunmarchogyaeth. dgwedy cheecc yglot
ac bolyaut ac haelder dzos enhafoed y
bpt. Dym agymeraffaut bzeuhued ma
noz teymallaed rucdaw nac pdynot yo
zelgyn eukyfoethen. ac eu gwladded. ac
ozth hynny rac gofeilon aplurpdzeu.
Gef awn ei pabi ohonunt arueuydn
ybeyzpd ar dnual coed ar tyzeu ar hef
tyll. ac adzlat ereill oucpd pulle
oed cryno. Gef a chaus oed hynny. o
dlei arthur anneupeun. aegrys pdeff
pnt pllcoed kadzu hynny pu andiffun
ozbei reut. dgwedy gwybot oarthur bot
yotyn uelly ar baup ymardzchauel ao
nuc putcu a medylyaw gozefgyn pzholl cu
rogyn. Gef oed hynny trapau ybpt. dco
dyna parattoi llygez aozuc. de yngyuuf
kyzchu llychlyn aozuc. bpt pan ben ieu
uab kynmarch pdw gnu pchazaer ao
ucier pubzeuhu pno. Kaupz ner abazhaer
oed ieu uab kynmarch ybzeuhu llychlyn
aumaffei naw yna. ac ef agymmaffei y
uzeuhuy. ieu yuei. ac ny bmaffei neb gz
gnu pllychlynuyz hynny. Kaupn gzuneu
thur Kicolf ynbzeuhu arnadunt acha
darnhau eukarhell ac eudmaffoed gnu
dybygu gallu gwzthwynebu y arthur.
de pupr amser hynny pdoed dualchmei
uablleu ynden dgrmbpd. gwedy pzodi oc
cabptlyn ef ygglıaallaueth lupius bab
tutrun. de ygnau lupius pkymerth ef ar
thur pugyrnaf. dgwedy dybot arthur
uegyz y dpreclybpt uchot ytruerth flych

lyn. Ricolf aboll uarchogyon pdzlat y
gyt ac ef adzuth ynerbyn arthur adzhaeu
ymlad ac ef. dgwedy gellog llaues ogyen
a gwaet oboppaw ozdiuedy bzytaupen
aozmuaut gnu lad ricolf allaues oc ebyp
pgyt ac ef. dgwedy cuffel ozbzytaupen y
uudugolyaeth kyrchy dmaffoed aozugaut
ac eullofci. a gwalcaru eupobloed. de ny
ozdoyffaffaut bpt pan darun udunt gozef
kyn boll kychlyn adzmuaw. dgwedy mi
nnot bynny. ef aurdaud fleu uab kynmarch
ymbzeuhu pullychlyn. de odyna pdlıwpla
od ynzeu ae lygez bpt pufzeuc. dgwedy
kynzeiraw pozuoed drchaeu aurthaw y
dzlat obop parth aozugaut. de pupzaur
ferbynnw pdoed frollo pu tykbyffaw pufzc
uc ydaw les anbeiaudz rufeiu pullyuy
aw. dgwedy clybot ofrollo dymoredigaeth
arthur. ef agymullaud holl marchogyon
fzeuc. ac adzuth y ymlad ar arthur. ac
uy allogez gozthpynebu iaw. Kaupz gyt
ac arthur ydoed holl reuenctit yn ymyf
fed aozefgynaffei. de ozth hynny kynuent
olu adpazedit ynot gannaw ac pdoed ana
od y bu tywyffaw. neu yneb y erbynpaw. na
gomot arnaw. de ygyt ac ef hefyt pdoed
ymlaen ozeu ofzeuc. Pzhoun arpunaffoed
yhaeloer pu roymedic oc gar pat puteu
dgwedy gwelet ofrollo ydygwydaw ef ynp
rau wzthaf oz ymlad. Pup lle adaf y naeth
aozuc pgyt ac pefbydic ouffer attо bpt yn
pane. de pno kynullaw pdaigzaedic bo
bpl attaw achadarnhau y gaer. d mynu
elchu yr ymlad ynerbyn arthur o gaulz
tiw pgymodygyon. pn dirpbud pdeith ar
thur acty pdiarchiaf ynteu pup dinaf. d
gwedy llithraw mis teithiaf dolurya aozuc
frollo. oaz elet y bobpl ymlaen ac ueiryn.
agofyn aozuc y arthur. a bynnet eudy
uot eittеu y ymlad. Arhou aozfei o nad
unt kymeiri gyboeth y flaill heb lâd neb
oz deulu. Gef achaus y kymmygyei ef
bynny. Gz maez hyduf oed frollo. ac an
ueitrabl y leuder aegroerupt. de oachaus
ymduret pny. uerthoed pdaiabei ef y ar
thur dwnot yn ueilltuedic ymlad ac ef.

o ryby gu kaffel tir∂ y ech yt ẽ hynny.
allaveu uu arthur thrth y gyuadon
hounv. deyuy lle annou at fiollo y
dyuedut yvot yndyuot. ac yna
ruvt yvneuthur yr annot hounv
ac ef ac gradv[illegible]

Hgvedy kadarnhau yr amot
houuv obop parth. hynt a dv
thaut ellteuhyt ynyon ynys
odieuthyr y dnas. ar pobloed obay
parth yn aive y gyllu pydamdieu a
tharffei y rydunt. ac yno y druth ãt
yn hard dzedus gydieu ar deu uarth
eurysted ynieint aebuanet. hyt uat
oed parabot y neb adnabot y bop y
dlei y uudugolyaeth o nadunt. a
gvedy sefyll onadunt adeuch afel
y harpydn obay parth. a dugos
yr ysparduuen y uenrych aonig ar
agoslor o bop vn ar ygilyd y dymoc-
-u uvyhaf aellynt. ac ellogs hyn
reuiach ydarchebys arthur y leir
gan ochel dyrnuvt fiollo. arthur
aegbaut yuyen y vron. ac yuheiw
yd y uerth ef ae byrpavd hyt y de
car. ac yny lle uoerchi y gledyf ao-
-uc auynnu llad y ben. a fiollo agy
fodes yugyrlym. ac agleif gyflor
ur barth arthur yuydopvron dy-
uuvt agheuabl. hyt pan dygbydal
saut arthur ae barch yllavr. a phau
dielsent y breuhyn yulyrthaw abie
id bu eu hactul heb tom eu hamot.
ac oun byt lyrchu y treuc. ac mal
pvoedynt yuronn enlygreur. na
chaf arthur pulypuodi yn gyrlym
dzychyn. ac yndzychafel y tarpan
ac yulyrchu fiollo. a sefyll yugyrfa
gos achuaethaut. a nebidpas dyrno
ien. a llafurvav pob un ageu y gi-
dyd. ac ordwed fiollo agauas hyf
le. a thar av arthur yuystal avnaeth-
[illegible]
Aphei na rybylei ydedyf ar bo
dzogyeu y benffestiu. ef a vuallei ag
heuavl ordyruavt houn. a gvedy
y delei arthur y vlaet yn erbyn

tarpan ac ar neu. lwynnu o flamychedic
hi. ac o vychyr ullouied aorue. a dzeiva
calerfolch ac oe hoell nerthoed gvoltot ao
ruc. ar helym ar peuffestiu a pheu fiollo
a hollres yn deu hanner hyt y dos pfco
yd. ac ordyrnavt hounv dygvydaw
naeth fiollo. ac ae sodleu uaedu y
ayar. a gellog y eueit gan yr ebyr.
a gvedy houm hynny dzos y llusoed
y pylyav aorue y luvrnaethyr. ac yn
i pzrth y dnas ae rodi y arthur a gy
dy caffel y uudugolyaeth houm a ar
thur. Nam y lu aorue yndeu h[illegible]
y neill tan oe lu a rodes y hoh[illegible]
eunyr llydaw. ozth bynny y[illegible]
tart cydyffiavc peim[illegible]
aran arall gyntaf y[illegible]
[illegible]
[illegible]bel bab cunyr llydaw yr hual[illegible]
gyrchoys y kepyd ar drnaffoed a[illegible]
[illegible] gvedy llaber oyrdaieu yn[illegible]
[illegible] ac ynuhelloys yorhau y arthur
[illegible] yna goalgbin o flama hayer
[illegible] aanrithoys. ac ty dyfflogyon [illegible]
[illegible]tyssys parthur. a gvedy llythyr
[illegible]ulyned heibaw. a dzuot y gyt
[illegible]yn holl dilladed frenic urth y bo
[illegible]aut ehun. Ef a deuth elchyl y
baris. ac yno y dellis hyn. ac yno
gvedy gvalo pabo ozyscol[illegible]
ygyon. kadarnhau abuaeth arthur
teyrnas. a gyffor hyfreithen. a dzaw
hau hedoch dzos yr hoell teyrn[illegible]
yna y zodes ef y bedyzr [illegible]
normandi a flandyr. ac yno y[illegible]
dzo y vodes ef yr aug[illegible]
ef oblaved erell [illegible]
aoedynt yny dyffynaeth[illegible]
gvedy hedychu [illegible]
o dnaffoed ar pobl[illegible]

Ef a deuth elchyl y
c nei vdoed gvylua y[illegible]
dauar gvedy y veint [illegible]
[illegible]
[illegible]

ynyuys prydein. A gwlygaw ygwyr
am pben. A gwahawd attaw y brenhin
a'r arthwyscogyon ac edrut dyn idaw o
bop lle a oresgynnyssei urth eurydedu
gwlyna y saigsyn yn brenhinaul eury
dedus. ac y atnewydu kadarnaf tagne
fed yndunt. A gwedy menegi o ho
naw y wedi y gyghordyn ac awnylyt
ar hyse. kanys ordinassoed kyfnoerth
ockaf oed ac adassaf yn ueint dynna
homo. Set achaws oed or nellparth
yrdinas yredei yr auon nouhedic
houno hyse. ac ar hyt houno y
dyrut y brenhined adelhyrut dros y
chorcoed yny llogeu hyt yrdinas. ac
or parth arall groesglodyeu awreith
yny thechau. Ac ygyt ahynny adei
laden allyssoed brenhinaul acedrut
yndi oe uyrin. a thei eureit negys
nat oed ynytegr nassoed aref agyn
hebychyt y rufein. a rhodres namyn
hi. Ac ygyt ahynny arderchawc oed
odby eglwys arbenhic. Vn ohonunt
yndi dyrchafedic yneuryded y byl
verthyr achofeint owerydon yna-
lu molyant ydiw yndi yn wastat
dyd a nos yneurydedus urdassoed
drall awed yneuryded y naron he
dynideith y merthyr honnaw achó
feint ynhomo o ganondyr reolaw
dyr. Ac ygyt ahynny ydryded ar
chesrobawt aphenaf yn ynys prydei
ged. Ac ygyt ahynny arderchawc
ged odeuedint yscol athrawon ado
echon. Aedbydit kerdetyat ysyn. ac
amrysaelon gelfydodeu eirill. Kanys
yny rannser honno y kessit yndi y se
ith gelfydyr. A rei hynny dwy gerdet
yat ysyr abeuegynt y arthur. Haw
er ordanbeneu adelhyrut nac hau
Dr achoyssson oll y mynneys ar
thur yno data llyr. ac odyna gell
ogi henadurdroy amrysaelon teyrn
assoed agwahawd paub aorucpwyt
o deyrnassoed threic ac o amrysaw

lon ynyssed prengabu. Oadylyrnt dynot
erth pobyr hono yr llys.
ydeuthant yno. Arthur nab kyn
uarch brenhin prydein. brych y
brawt brenhin reger. Karadallabu llaw
ur gwyned. kadyr Ilewenut tywyssawc
kernyw. Yri archescob ynys prydein. Is
chescob Dunodenu. ac archescob kaer
efrawc. A dyrric archescob kaer lleon
ar wysc. A pheuaf o nadunt oed
dan bab rufein. ac ygyt ahynny e
giwr oed oe wallanaeth ac enwyded.
Kanys pob kyfrwyd gleityt ar auer ar
dim. ef ae gwaretei drwy y gledi. ac y
gyt ahynny gynt ar ymdyscogyon
or dinassoed bonhedic nyt amgen.
Egyrd iarll kaer loyw. Gheuric o gra
er efrawc. A nasiaf o aunwythic.
Lywnarch iarll kaergeint. Berthal
adzarthic. Owein o graer Ileon.
Jonathal o gruer iwr. Eursalem o
gaer lyr. Gwallawc ap lleenawc o
salesbyri. Boso wyr ychen. Ac odieith
yr hynny llawer o bobyrda nyt oed ler
eubonedd nac eureil ymdawt nozyei
hynny. nyt amgen. Dunawt wyr nab
taho post prydein. Reuen nab coel.
peredur nab elidyr. Grifud nab
wogoet. Rem nab clawr. Edelin nab
keledfre. Kyngur nab bangan.
Lywnarg orbanyon. Gilcoet clofta
fc. Kim nab nwython. Lywnelyn
trunyaw. Kadell nab brpen. Kynde
lic nab nwython. Ac ygyt ahynny
llawer o bobyrda a oed rythur en henoi.
Ac ygyt ahynny or pleit yneulypich.
Gilmwn brenhin Jwerdon. a chla
as brenhin iflont. Doldan brenhin
gotlont. Gwynn brenhin orc. Neu
nab kynnarch brenhin Ispelyn. E
chel brenhin dumnarc. ac o theruc
y durham hodlyn tywyssawc ruth
yn. Leodgar iarll bolwyn. Bedwyr
pen trullpat duc normandi. Borel
comnaws. Rei pen sopdwr duc y
angiw. Gualtar a beitraw. Ar deu

dc gogyfurdy o freinc. ac gereint guraw
nwys oc eu blaen yndynyssaoc ar na
dunt. Hoed nab emyr llydaw brenhin
brytanyeichan. a llauer ovydd aoed
darchgedic idaw ygyt arueint ar
nerth achymrét unlwoed ameurych
negyd wdoed dwyrs cudurhaw.
Arthur cu hystrinuenu. ac odieithyr
hynny ny thrigyd yno un tydynssaoc
y tu hon y wlat namyn ny ddei orth y dwyr
honno. Py ryfed oed hynny. Haelder
arthur aeglot ac bolyaut yn ehedec
dros y byt. a dynassei bawp yarbyne
dic oc gwrat ...

Ac ordiwed gwedy ymgymmyscu yn
ob y gwr. ar wyllys yndunot
y: archescyb aeluir wllys. orth
discaw y gwron am ben pbrenhin. ac o
dyna dracheuant archescob agraut y: offe
ren. Kanys ny archescobyty ef ydoe
dit yndala llys. ac ordiwed gwedy gw
isgaw y brenhynaeth diwc am pbrenhi
a thecrwn y ben ogyron y teyrnas.
ac delicu ordrymhalen. Ef aducpo
yt y: eglwys benaf. ac orthu dhen ac
orthu allen idaw y:ni archescob ym
gynhal. ac ygyt ahynny petwar bre
nhin. nyt amgen brenhin y: alban.
a brenhin dyfnaint. a brenhin gwynedd.
a brenhin kernyw yntherwyd eubre
it ac endylyet. yn arwein petwar
escdyc eureit. noethon yny blaen
ac ygyt a hynny llaoer ogyfeinoed
amrysfaelon gwyddfaethe
u ac ongan. ac ongarthi arall ydoed
y brenhined yny brenhinawl

bydei trilog gan nu dirie gaiu bu gur o
nyber pnor pubrofedic trurgwerth pmilo
rpaeth. ac nelly diwedach pgwnepur pgu
ragred agwell. argwyr pn gloruorussach
e ordiwed gwedy dar Rocen kalpat.
nor boyed a chyttrynnu var y byr
du.allau odieithyr ydnas ydaeth
aur pchoare amryfaylon chwarpeu. ac
pupll marchogyon pudugos arogdun
aegys kyc bydpur pn pnlad pn rawu
ar pnaes. ar gwragged par p nnwroed ar
bplcheu pnedrych ar chware. Freill pn
bwr rueu. Freill pnfaethu. freill purp
dic. Freill pugware gwpdboll. Ere
ill pugware taplas. ac nelly drop bap kyf
ryo amrpnaelon dychpnygeu gwarpeu.
treulaw yr kyn noed pnol or dyd grair dir
nawr levenyd. Heb kr a heb gyttro. a heb
gynhen. a phop bynhac aber budugwol
pup gware. Arthur drop aulaf rodpon
ac heurydedei. a gwedy treulaw y tri die
u kyrnaf nelly. Ppeurpyddyd gralo pn
wy amnaethpwyt or aoedynt pggwalla
naeth. athalu y bawp p mallanaeth ac
tafur herwyd nalydylynnt. ac yna y ro
dnt y dinaffoed. ar neithil. ar tir. ar dŵp
ar. ar escobaethey. ar archescobaetheu.
ar manachlogoed. ar amrpnaelon ur
dlleu negyr pgwedei p bawp or ac

Ecyna pgwrthodes Adylyei...
dyfric archescob p archescobawr.
ac eilpgrawr. Kanyfgwell oed
grairaw bor yndidrifor a buchedu pup
didrpf no bor yn archescob. ac pnyle
yneu y gossodet deau eyrthyr y bre
hin y narchescob pgkaer llion ar hyfe
Buched honno oed agreidd dipynn y
nawr or agrpneiddei pdyfe pneu. ac
pnlle kynnon archescob llydaw. drwy
nnoc hoiuel nab cunr llydaw. y gossodet
teilaw escob llan daf. yr hon agkotnorei
pnuched. acdeuodeu dr adangossynt y
noet pn byrd. ac odyna escobawt gner
yndei y benngrant. ac escobawt gner
wyrr y dydiian. ac escobawt kincol y
[illegible]

Tcbal pdocdynt belly pn llunyac
thu pob peth. nachaf drudeyll
yr acdnet eukoet cunrtedus y
gwed. achcig ■ kyflwyd pullaw dop bu
onadunt pn arwyd eu bor pn genn
deu. ac pnkerdet pnarnf. Acpn kyp
farth gwell parthur. ac pny amnerch
ygnan les anhebnubyr rufeiu. ac pn
wdi llythyr pupiaw. ar pnadrawd hon
Iles anhebnubyr rufe Pyndaw...
iu. ynanuon parthur yr kynn
ahaedwys. gan eurykedu pu na
yr eurykedd yo genyf. i. dygreulonder
di. athrudd. nnaeth. Eurykedu pdwyf
gan gottfau y farlhaedu allnaethoet
di y rufeiu. ac anhebiog yo genyf
nat atlbaenoft dy bynet oth dieithyr
dybun. ac na dypdut ac nat yttwyt
yn nedylyaw pp bennt trynder yo
gwneuthur kodpant y fenedd rufeiu
yr honu abdoft di bot yr holl byt yn
talu gwallnaeth idi. Kanys y deyrn.
get aorchymynnpt p dlu idi. yr
hon agafat ulkaffar. a Naver o an
herodron ereill gwedy ef. a chyn
no nunhen drwy laver oanfeiwed.
a honnw gan dieuogu gorchymynnen
kynnent ac bu fenedd rufeiu agnnny
dygerit di y attal. ac pgpyt a hynny.
n adugoft borgoyn ac pnyfed yr e
gaen pnhollawl. brenhined prei kyn
y byt tra ytttoed rufeiuawl nedpant
yneu nnedu n dallafant teyrnget yr
anhebrodron a buant kyn no nunheu
Achanys or bennffarhaedu hynny
pbarnuyr fenedd rufeiu y nunheu
nawn ygreubyt ti. bzth hynny nynheu
ollodaf teirnyn ytti yr awdf kynnaf
yffyd pndynnor. dynnor ohonat nthey
hyt yn rufein y gaeneurhur tawd or fa
ol farhaedu hynny. ac ydiodf y
brawt a uarnho fenedd rufeiu ar nat
ac ony deuy nelly nnnu agpreinaf
dy teirnyeu. ac nuegis pr anho y cle
fydeu im aernnaf ac alafu ny af
y doyn drachefyn urth fenedd rufeiu...

Agvedy arthauu yllythyn hyuu
rac bron arthur. Arbreuhmed
artyuysiogyon aoedyut ygyt
ac ef. Se ac ỽyut aaethaut ygyt hyt
yntỽr yleun ygyuuyt kyghor py
beth awnelhyut yuerbyn ylynyuue
dweuhyuuy. Ac nal ydoedyut yn
eisgynuu gradeu ynỽr. Kadỽr iarll
kerniỽ uegyr gỽr llaweu y uedỽl
adychaỽt yr yuuadzaỽd hunu. Kyn
no hynu ofyn arglỽ arnaf i. nac
gornot oleigred y bzytaupeut o
bur hedoch. acholli clot euuulozy
aeth. or hunu ỽbuant hoy eglu
r.ich no ieb o greuedloed y byt yn
hollaỽl. Sef achaỽs ỽo. ynylle y
peitter ac rueru o aruen. ac or by
dbuyll. ar daplas. a serch gozaged.
nyt oes petrus yna llygru o leic
gred ỽy beth bynhac arglỽ o uer
th yno achederuit ac ewyded ach
lor. Kauys ỽuup mlyned hayach
ar ethyut yr pan ỽyttynum yn aruc
ru or ryb segiuyt hunu ardigri
eoch a heb aruern o dwyll ynu
lad. Ac ozth hynny. dub yr uynu
amrydhau ni or llelgred hoinu a
gyffiroes goyr rufein y nauberbyn
hyt pan aidsem ni an clot ac an
uulozyaeth ar yheugyuefaỽt. A
gvedy dyuedut o grado yr ynuadzo
dyou hynny a llaber ozei ereill. or
diuzed ynut adeuthaut yr eistedua
eu. Agvedy eistedo ỽbaỽy ynyle.
Arthur adỽaỽt ual hynn ozthut.
Dygriedynudeithou ar ỽyd ac ar-
dyzys uolỽant yr rei hyt hynny
Ac yn rodi eu kyghorau ac eu mlo
zyaeth. Ac yr aỽz hunu o ỽn byt
rodoch awch kyghor. Ac yndoeth
rac vedylyoch ỽy beth a uo iaun
y atteb yn erbyn yr attebyon hyn
Kauys ỽy beth hynhac a riec ve
dylyer yn da yny blaen y gan de
thou. pan del ar beithret haỽs
kyd ydydeh. Ac ozth hynny haỽs

y gallon mynhen niodf ynhel gryz ru
tem. or ogyffirdiu gyfiundb achyt
eygbor yndneth praeuedylyon ỽyzked
ygallom in greahaun ac eurhel ynut
ar ynhel hunu herỽyd ỽtebygnf.
nyt mael rout yn ỽofynhau. Kauys
au dylyedus y maent hoy yuerchi te
ỽyz[illegible] ỽyz[illegible]ydei. Kauys ef a
dywot ỽrthy. y mlu iaun ef. ozth y ta
lu y ymlaen ac y gaell gryedy hunu
a hynny o gyuoeth teruyfc ac aunu
dzb ỽyz[illegible]. den daten mynhen. adu
gnffaut thy ruten yr ynyf houn
ac odzeis y gynaethgant yn nerthaỽl.
Ac ozth hynny ỽy beth bynhac a gaf
fei na thoyll nachederunt nyt odylyed
y kynhelly hunu. Poy bynhac adyc
ko trem. peth au dylyedaỽ agreis y
gynhal. Achaỽs andylyedus y ma
ent oy ymlaen teyrnget y gren
hynn ni. Yngynhebic y hynny mynhen
adeilfyon teyrnget y gaunaut hoy o ru
tem. ar kadarnaf hoedom ni kynuerth
ygun y llall. Kauys or groesgynuys
ymlaear. ac amheredzon ereill gryc
dy ef y nuys ỽrthdeu. Ac oachaỽs hynny
yz aỽz hunu holi teyrnget o haner.
Yngynhebic y hynny mynhen ehorn
af dylyn o rutem mlu teyrnget y mun
ben. Kauys ỽy ieu ynhen gryut
oreisgynnaelsant rutem. ac achynhal
laelsaut. Nyt amgen beli mab dyfyn
wal gren gaulozthoy bran y brawt
duc brytayn. gryedy eirgi petrar gr
ythyl arhugeint. rhe bron y gruer. Ac
ac adlyaelsant dros laỽer o amserec. a
Gvedy hynny cuhenn mab elen.
glasfen mab Custelyn pob ỽn o ri
hynny yngar agos y nu o greual yd
Acynbenhined ardarchaỽc ogozon y
ryd ỽrthdeu. Pa ỽy gryedy ymlaen
gnaelsaut amherodzon rutem. Ac
ozth hynny pony brenhin clun daf
yn iaun ymhen dwyssant teyrn
get o rutem. Ac

ny doethant y handiffyn pawp grozedyp
uassam nac oe gwarafun. ac oth hyf
ny ny bethebon ni uduut hwy oz rei
gwedy teruynu o arthur y-
thunr y ymadrawd. Howel nab
cuyz Hpdaw abzthebawd ymbla
en pawb y ymadrawd arthur wal hyn
Pei naethei bop un o honom ni. a ne
dylyau pob peth yny uedel. ny theby
gaf i gallu oneb ohonam ni rodi
hyglyd gwerth uabzogaeth nac atteb
grynoaeth uadoethaeth noz hon aro
de doethineb yz argloyd arthur e
hun. ac oth hynny yz hyn a racue
dylyaod medol deth a wnanaol gw
affut. Ruheu yn hoffaol mor hon
nw adylyon. aegannabl yn dwaffat.
Kanys yn herbyd y dylyet adyoe
dy di. oz myny di kyrchu rufein.
ny phetruffaf i ydarperyn ni oz
nudugolyaeth hyt tra bonn yn
anrydit hyt tw greffom
n an iabu y gan augelmyon. y
peth y maent hoy yngan ynygeif
faw y gennym nuheu. Kanys pop
bynhac ageiffo dwyn y rurent ac
dylyet gan gan y gan arall. teilog
yo idaw ynteu koll y brenit aedyly
et. ac oth hynny kanys gwyz rufe
n pffyd ynkeiffaw dwyn yz euym
n. Heb anheu nuheu a dygwn
yracdunt yz eidunt. o ryd duw gyf
le y ynygynarwot ac wynt. allyna
ynygyfarwot danuedic yz holl hy
nuyeit. Ynne drogannieu cibli yn
ffin adywaw dynot ogenedyl y bzy
nuyeit tri breinin a ozefgynynt ru
feinawl anherodzaeth. ar deu ary
fu. de yz aber hon ydynn ythgraf
fuel tithen yn dzydyd. yr hon y tyfo
yf blaenffed rufeinawl eurydedd
Dzian newr deyrn eilenw yn am
lwc ny egwys ydywedeift ri preglur
dyspffogyon. Bal. achwfenn. pob
ny a nadunt anwant anherodzon y
rufein. ac oth hynny keyffya tithe

ygynneryt ypeth y mae duw pyr rodi ir
Brytthya yozefkyn. ypeth oe nod yffyd
yn nyny y ozefgyn. Brytthya yanhar
dzychafei ni oll hyt pan ydhardzycha
uer tithen. de ny ochelon nunheu hyn
ryt gwelhen ac agheu ozdyd reit. a
hyt pan geffych ti hynny nunheu
ath gedynndeithockaf ti a deg mil
obarchogyon arnaoc ygyt a nu
y achwanegu dy lu...

gwedy teruynu howel y ba
rabyr. ravu nab kynuarch
breinin pzydein a dywawt nal
hynn. Pz pan dechreuawd vy arglwyd
i dywedut y ymadrawd. ny allaf i
traethu amtauabr y beint lettzenyd
ffyfyd ym medol i. Kanys nyt dim
gennyf i ary thwaethaw o ynnladeu
ar pzholl ureinined a ozefgynnaffam
ni hyt hynn oc gwyz rufein a gwyz
germania dihagant yndiarnieu
y genhynnu. a heb dial ar nadunt
pz aeruaeu awnaeth ant bynteu oc
aurieu ni gynt. Achanys pz aw-
hom y mae darpar yngyfarwot ac
wynt llawen yo gennyf. a dannnaw yd
oyf ydyd yd ynygyfarffom ni ac wynt
Kanys fychet eugwaet wynt pffyd
arnaf i yngynnent. aphei gwelon
fynhabn oer ger by mron y pfet
diawt ohonaei pan bei arnaf dir
nawr fychet. Diadiw gwyn pwyt
arhoei ydyd honnw. achys athen
ei genyf i. pzei agymeron i. neu y
zei a wdon nabeu tra nebitynn an
dheuoed ygyt angelmynon. dr ag
heu honno pffyd uelys pz honn
diodefon yn dial ny rieu ambene
dyl. de yn anndiffyn vy rydit. de
yn ardyrchauel anbreinin. de oth
hynny kyrchon pz hanher gwyz hynn
ny. na fafon yn eu kyrchu hyt pan
orfom ni arnadunt oy gan dynneu
heuryded. ydarperom ni olaven nu
dugolyaeth. de yachwaneck au dy
lu ditheu nuheu a rodaf dewyl

o varchogyon arnaw heb eu pedyt
a gvedy arnot y bauy dym edut ypeth
alynuy ygkylch hymp. ada ac oznc
paub nerth nieghys ybei y allu aedr
nyd ymy dwassanaeth. Ac yna yllu
hat ■ ynys prydein ehun trugein
mil o varchogyon arnaw. heb eg
mil aadawssei ureuhin llydaw. ac o
dyna breuhined yr ymysted ereill. Ka
ny buassei arnei o varchogyon. pa
ub o nadunt ae dewis pedydgant ysa
ol aellynt eu kaffel. Sef a gafhat o
ehunech ynys. Ymyt amgen ysherdin
ac ysflout agotlout. ac o ore. allych
hyn. adrmuric. Chuengein mil o pe
dyt. Ac ygan tybysflogyon freinc.
Ymyt amgen ruthyn. ■ phoztu. a noz
mandi. a cenomian. Ar angiu. a phe
tau. Petwar ugein mil o uarchyo
gyon. Ac ygan y dywe gogyfurch
y druthant ygyt a gerent. deucant
marchauc a mil o varchogyon ar
nawc. Ac ef oed eiryf hynny oll ygyt
Deucant marchauc a thew mil. a
phetwar ugein mil. achanmil. Heb
eu pedyt yr hyn nyt oed hawd eu
gosfot yn rif ...

A gvedy gwelet o arthur pawb
yn barawt yny reit ae gwasta
naeth. Yrchi agzuc y wahoy
dzysfyaw y wlat. ac ymbaratoi. Ac
yn erbyn halan awst dot eu hyna
dy oll ygyt ym porth barberfloi
arth. Hydaw wrth gynghu burgoyn
o dyno yn erbyn gwyr freinc. Ac y
gyt a hynny nieneghi agzuc arthur
wrthgenadu gwyr rufein na thalei
ef teyrnget udunt hwy o hynys pry
dein. Ac nyt ymgyneuthur iawn b
ddunt oz a holynt y ddoed ef yn kyrch
u rufein. namyn yr kymell teyrn
get idw ef ozufein. megys y bar
nassei ehun ydylyn. Ac ar hynny
y daethant y brenhined ar gwyrdd
pawb y ymbaratoi heb yn a nnot.
erbyn yr aber tertynnedic a ossodyssit

Iudunt.

A gvedy adnabot o les arthur aby
yr atteb a gawssei ygan arthur. dzwy
gyghoz seued rufein. ef a ellygwys
kenadeu. y uzyssyaw brenhined pdyfrein.
Ac erch dynot ae cullnoed gautunt. y
gyt ac ef wrth orescyn ynys prydein.
Ac yn gyssylltu pd ynu gynullassant yno
spistrophus brenhin groec. a ustennsar
brenhin yr affric. Alphantina ureuhin
yr yspaen. Hyrtacus brenhin parth.
Boctus brenhin nudiff. ysertoz bren
hin libia. Sertz brenhin mun. pandra
sus brenhin yr eiffr. a sulpin brenhin
babylon. Teucer duc frigia. Euander
duc syria. Echion oboen. Ypolit o
creta ygyt ar tywysogyon a oedynt
dareithgedigyon udunt ar gwyrdd. Ac
ygyt a hynny o bzdas y seuedassei lles. ka
esar. ayeuric. Lepidus. Gaius. a cetellus.
Octa. Quintus. a thurnus. Catulus.
a cetellus. Quintinus. Tenuus. a set
oed eiryf hynny oll ygyt. Pymp a
thrugein mil. a phetwar cant mil.

A gvedy ymgynullassant o nadunt. o
bop peth oz a bei reit udunt. ka
lan awst hyny t agymeralsant en
hyny parth ac ynys prydein a phan oy
d y arthur hynny. y nyssaw a oz chymyn yn
ys llydaw drwy ynys prydein y bedza
ot y nei uab y chwaer. ac y dzeuhoyd ar
breuhines. Ac yna yssaw ac ef a gymchoyn
ys parth a phozma hamton. A phan
gafas ygwyr gyntaf yny ol. ef a
aeth yny logen ar ymoz. Ac val yd
oed uelly o aneiryf amylder llogeu yn
ygwlch. a rgoyn t yn royd yny ol.
gan leuenyd yn roygyn y nos mal
an awz hauer uos. groz thrwy hyn
adlugynnoys ar arthur. Sef ygwelei
dzwy y hun. a rth y nehedec yny ar
yr. a murmur hyny ac odyzd a lan
dyei y traethen a ofyn ac a rut hyrd
de yorth y gorllewin ygwelei a rut hyz
dzeic yn ebedec. Ac oe glurder y ay
geit yngoleuhau yr holl dalat. a
phob bu orei hyny adzelei yn yr.

gyrchu. ac yspyssiad yssyntt ac yssgre
ulaen. ac or dulied ysgwelei praidwc
dedic dyrec yn tyrchu yr arth. ac ac
thanabl anadyl yssy iolgi. ac yssy
bydd yn llolgedic yssydwar. a gwc
dubyssaw o arthur. Ef adathana
gd y theledigaeth yr gwyrda a odyst
yssygylch. ac oyssut gan y dhogyl
adywedassaut mae arthur aarw
ydchaei y dreic. ar arth aarwyd
ochaei y kawr a yssladei ac ef. ar
yssiad adwelei y rydaw ef
ar kawr. ar nudugolyaeth adamu
cudwei y arthur or kawr. ac angen
aw hyssaw y tewyssgei arthur ehun
wot y dhogyl. kanys ef adywyssgei
y nae oe achaws ef ar anherawtyr
ysgwelei ef y kyreidwyt. a gwedy dyfod
yssos. or diwed pan yssttoed gwaew dwy
yn erbyn nnwerth wynt adisgyssanaf
sant yssyporthwa barbarieidd yn
llydaw. ac yssylle tyssw pebylleu ad
naethant. ac yssos aros bream̃ued yn
yssyssted ar gwladoed. ac eu llu atsw.

Cyssyngis hyssyw nachaf gewn
den or dwlat yssw neuegi y arth
rydyssor a yssylyeu yr yssgaeu
kawr enyssed y deint ar gyssnrssyt
ohonaw fleu uth y howdel uab emyr
llydaw. y treis y ar y cheirwent. a myn
ned ahi hyt yssupen y nyssyd aelwir
nyssyd unhagel. ar hynet naarth
gyssyn y dwlat yssy ol aheb allu dim
yssy erbyn. kanys yssfordd hyssbac
ysgrerdei nac ar bor nac ar tir or ty
fferthynt ac ef. ef ae lladei. a sswdaw
eullogeu aduruaw gerryc. ac oanury
naelon ergyrtyeu eullad. a hefyt
llawer ohonunt adallhei ac yssllerny
ssyssyssyelyeu. ac or dth hyssyw gwedy
dyfod yssyr ettawr or nos. arthur a
gyssuerth kei a bedwyr ygyt ac ef
ac y dywedssant dau gei yr pebyllcu.
I chwedl parth ewyssyd. kanys ky
fwynent wdynadwa arthur yssyp

nerthoed. ac nat oed reit idaw achwa
nec y yssulad ar ryb aghenul hyssw nō
namyn ehun. a gwedy eudynot yn
agwe yssrwyssyd. dyfot awelynt doy
dreich y nyssyd athaw ar penn pob
un o honunt yn llosgi. ac erbyrchin
or nwr y rydunt mal na ellit anyssct
y bn o honunt namyn yn llosg neu
yn yscrat. a gwedy bathel yscrafi
honunt amyssct dryssod. Sef dyn
aeth y gressaw dihewyssyd yorth y
kawr. ac nual ydoed bedwyr yssyssgym
un penn y nyssyd llathaf. Ef a gyssy
fes threigaul gwyssuaw adrycyrwc
rth. ac ofynhaw a orwc o trebygu bot
yssaw yssyssyd. ac eilloes gralo y lewdder
arnaw eorwc adiscyelaw cledyf ach
yrchu penn y nynyssyd ayssan doeth
yssyd. nyssbeleu dwn eithyr gwrach ba
or yssueisted beb beim bed newyd gla
du. Ayssan dwelas y darrach ef. hi a
dyssgwyd orthaw drwy ceuan ac ayssla
uall hyn. Odyna direidi or odynuy
on ryssyrpo direidi anhegretueuawl
arhydwc yr lleb wm. ayssyssyrnit o
amyssfaelon boeneu adiodefyssdi.
Trwan yssy grwnyssf yr autrigarnoc
agh nuul yr aer bonn atreuia blo
den dyssyeuenctit ti. Ef adaw yr ys
kymmedicwc anaseledic ewn ka
er yr hwn adwc eleu uth howdel dab
ewyr llynw yr hon agledeis i nyss
bedwyn yr aer honn. ac auduc yn
neu yn benaeth idi ygyt ahi hyt
yssle bonn. Yrhonn oagkyoedic ag
eu hebawnot athdifetha di. och
egnat trut adysgwetuen. Dy egru
waf berchnaeth hyt, tra yssfoed yr
ysgymmun bonnw nyssy dmwbysgu hi
yssys yssreicheu hi agssnerth dir
naer ofyn dau yssclaer eron. yssy
nerth y geueit oechorf. ac yssna gw
edy na allsyssf ef nuffurnaw kyss
kaf bwrth i. yr hon aoed eil buched
ac eil uelpster. ac eil digrifoch mu
wchynnaw. ahi oe ysgymmun gyt ef

dec vrth hynny negyr ydoed losgredic
ef oc cerch y trellaod ef byuheu
a duw adygaf ymuen pudyst. am he
neit ymac omhamiod y kytyaod ef a
mmheu. dec vrth hynny bygkardic. a
cko dithau ymerth rac dyuot ohonaw ef
yuhetwyd y gymetwot ygytyaw a mm
athordiues nthau yma ac odrnanaf
ageu dy lad. dec yna kerthyd dynaul an
nyan trmaubau aoruc bedwyr vrth y
dtrach ac adaw ebroyd gunborthoy idi
dec pwylle pwchoelut ar arthur aoruc
a mcuegn adaw yr hynn ry dwelsei. dec
vrth hynny kaynaw aoruc arthur ag-
eu y vorvyn. agorchymyn udunt
yadu ef ebun y ymlad ar kaw.
dec orgvelynt agheun arnaw dyuot
yn vrawl y gaukorthoyaw. dec odyna
gorchymyn y meurych oe gvcilon.
dwynet aoruc arthur or blaen parth
ar mynyd. ac yno ydoed yr au tygbet
bemawl aghynbil bonnb a moch o
et gmtaw. a ran onadunt alygkassei
aran arall arnerev yneupobi vrth
y tan. dec yn ylle pan dwelas y gvyr yn
trllshet ymp gyrchu. brysyaw aoruc
yntev ygymeryt y ffon. ac honu onyt
oheid uyz dyrchafei den nilor y vrth
y llaor. dec yna noethi cledyf avna
eth arthur ac ythyun y taryan. a me
gyz ygallovs gyntaf ygyrchu ae
greissaw kyn kael yffon. ac nyt oed
lesc yntev kaus neu gathoed y ffon.
drh arab arthur oe holl ynn ar y
taryan aoruc. hyt pangkyrr seu y
dynaut ynyedrnan yr awyr ar holl
tractheu yn llawn o sou. achlusteu ar
thur gvedy prbylu abydaru gan
dord y dynaut. dec vrth hynny eunyr
nu aoruc arthur o dyrchafu ffloued
ac vndrychafel. ac ynytal rodi dyrna
ut yr kaor. achyn uy bei agheuaul. e
lloes y gvaet purpur ar hyt y gyneb
ac lygrit abyloyr y drem. kauys pha
or adodassa yffon yrog y tal ar dyrna
ut. a hynny ae diffreth rac dyrnaut ag

heuaul. dec vrth hynny kityogrch du
ybaor. ac negyr baed coet ar hyt yr awch
uaye pukyrchu yr helyor. belly ar hyt y
gledyf kyrchu arthur aoruc a negkyt
yndaw am y dwrgrs ae drabodi ynn kyd
ar ben y lin yr llaor. dec pwylle gnlo ao
ruc arthur y meirchoed attaw allithrau
oedoylaw. dec o bop parth idaw y ffustaw
yr agheuaul honno ar cledyf hyt pan
gafas agheuaul dynaut ar cledyf pwy
ben hyt yr eneyd. dec yna diasgwt adw
ds y laor. a negys drwen adwaneidi
y gvynt kyrthaw gan dunaor dorvf ao
ruc. achdverthu aoruc arthur. dec er
chi llad y beun o bedwyr. ac nodi ar bn
or gvcilson y dwyn y ffrith y llu oe dan
goe yn ryfedaut. ac velly y gvnaethpo
yt. dec yna y dywaut arthur na rygaf
sei eunoet yr eil gor kyndeuret a hon
nv. eithyr nicka gaor aymladassei ac
ef ac aldassei nuerynr. hynnb awnath
oed idaw pilir a narien brenhined ar
ladyssei. dec annon aoruc ar arthur
yerchi idno bligaw y barvf chmuan ac
annon idav. dec negyr ydoed arthur yn
bemhau ar y breinhined. yntev addei y
varyf ef yn vchaf ar y pilis or barnen
ereill oll yn eurydd y arthur. dec ony
mneiei ef hynny. erchi y arthur dy
uot y ymlad ac ef. dirvchaf onadunt
kymeret bilis a baryf y llall. a gvedy
eu mynet ymlad y kaeaoe arthur y
vndugolyaeth. ac y kymerth baryf y
llaor ac bilis. a gvedy hynny ef a
dyrchafei na chyhyrdyssei ac ef eny
oet yr eilgor kyndeuret arllall. a gve
dy caffei o arthur y vndugolyaeth ho
no. yn yr eil dyblua or nor oynt adw
thaut y eupebylleu ar pen gantunt.
Artorvoed pob eilldeir yn rydec y ed
ych ar yr aurykedyr hynny. gan dalu
molyant yr gor adawredassei yr yny or
uoed hynny y ar y dilat. dec yssef no
naeth hodiel nab enyr llydaw trishw
am agheu y nith. a gorchymyn gvne
uthur eglovs uch yphen yny dywedyd.

lle yeladyllit. Abonn aclein yz hyn
ny hyt hedw bed elen . ~

Gvedy yngynullaw pawb ygyt
oz ydoedynt yn aros. arthur a
gychỽynnyss odyno hyt ynaw
gruffudỽn ylle yty bygei bot yz anhe
raudyz ae lu yndynot. A gvedy ydynot
hyt ar lann yz abon dyfed ynhỽrgỽ
yn. ef a benegit idaw bot yz anhe raudyz
gvedy pebyllaw nyt oed bell odyno. a
chymeint oluoed gantaw ae ydyscedit
nat oed neb a allei gwrthỽynebu idaw.
Ac yz hynny eissoes ny chymhyzuaod
arthur dim. Kanyn gossot y bebylleu
ae tuelstu arlan yz auon megyss ygru
lleu yn rỽyd ac yn chaug llunyaethu
y nu oz bei reit idaw nyssle bomio. ac
odyna y dammones arthur bosso ozyt
ychen. A gvalchmei nab gỽyar. A gerei
nt garanoys hyt ar anhe raudyz ru
fein y erchi idaw upynet o teruyneu fyr
ne. neu trannoeth rodi hat ar naes y
arthur. y dywot pwy ozeu o nadunt
adylyei ffreuc. Ac annoc a vnaeth y
cueuctit llys arthur y gualchmei gouen
thur gwrthgassed ynllys yz anhe rau
dyz. Megys ygellynt gaffel gorigy
nom y yngynnarnot agvyz rufein.
Ac odyna y trylhỽ hynny agerdassant
at yz anhe raudyz. ac a archassant i
daw upynet yuein o ffreuc. neu yn
tru trannoeth rodi hat ar naes y
arthur. Ac val ydoed yz anhe raudyz
yn dywedut nat upynet o honei adply
ei . namyn dynot o chaudilỽyn ac y
llyvyan. Kachaf quuntumus nei yz an
heraudyz yn dywedut bot yn hỽy
gorhoffed a bocsach y brytanyeit
noc eu greilu ac eu gleuder. A bot
yn hỽy eu cunnoedeu noc eu clefydeu.
Ac o ztb hynny llityaw aozuc gvalch
mei a thynnu Medyf a llad y ben.
ger bzenn y ellyth yz . Ac yuylle ar
thur traffel eu meuyth ac yntyn
nu gellyz ef ac gedymeithon . ar
rufeinyaidd ar benyth ac ar traet yn

eu hynllit ygreissaw dial ygyz arnadunt
oc eu holl ynnu . Ac val ydoed bn oz nu
fein dỽyn yn ynoz diwes agereint ga
tunyss. ef a tryes arnaw ac a gle
ef ae gvant trwy y holl arwen athro
ydaw ehun ynghyd yllaz yar y barch
ynbarv. Ac yna blygbau aozuc bosso
oryt ychen. athroi y barch aozuc
drychynaf agybarnu ac ef. ef aossodes
arnaw ynyvogel ac arodes dyznaot
agheuaul idaw. achynnell arnaw ynna
daw ac barch ac ynnadassu ar dayar.
Ac ar hynny nachaf marell nuit se
uedyz . Oc holl ynni yntreissaw dial
gwnithian. ac yn ynoz diwes agvelch
mei yny ol ac yn mynnu y dala yan
ynuch oelaud gvalchmei arnaw yngyf
lynu. Ac achledyf llad y bein. yngyfuch
ae doy yscoyd. Ac ygyt ahynny gozch
ymmu idaw pan elhei y ussein ueuegi
ygwnithual yz hoim a adaussei ef ynny pe
byll bot yn anyl grau y brytanyeit yz
ynỽ oz hoffter homo. Ac odyna yn dwac
cu aegedymdeithon aozuc gvalchmei
ac eu hannoc. allad obop nu bz . dv
rufeinn ar gvcyz ac ar clefydeu yn
eu hustaw ac ny ellynt nac eu dala nac
eu bozo. Ac val ydoedynt gein llaw
coet a oed ynagos udunt. ar rufein
dyz yn eu herlit yn lut. nachaf chwe
nul o brytanyeit yndynot oz coet yn
bozth yz tyn ysgogyon aoedynt ar ffo
Ac ar hynt yn daugos yz yspardunen
yz meurych. Ac yn llaw yz aby o lesc
u adodi eu tanyaneu ar eu bzonnoed
ac yn deuthynt hyrchu y rufeinyaidd
ac yn ylle eu hymell ar ffo. ac o bu
rzyt eu herbyt. abozw rei o nadunt
yllaz adala ereill. allad ereill. A
gvedy menegi hynny y petrus se
uedyz. ef a gymerth degnul y gyfr
ac ef. A brysiaw yngrauhorthỽy y
gedymdeithon. Ac yn ylle hymell y bry
tanyeit ar ffo yz coet y rathoedynt
o honaỽ. Ac eissoes neb a uanerthur dir
uaur gollet yz rufeinyaidd. Kanys y

bytanyeit hyt topur pangrellyut adoy
eu hyfig alleoed dyspe. aerua uuer ar
neput or ruferuudyr. de ual ydyttoedyut
hoy pu pulad ar pased bonno nachaf
hydeur nab nut aphunup uil ygyt ac
ef pudynor pugranborchoy pr bytany
eit. de ynyr lle pnchoelut aunaethaut.
ar rei aoedyut pudaugos eu tefneu
ar eso yr aur bonno. Ynuy lle ydoedyut
pudaugos eu bronnoed ac purodi gor
olyon dprnodru hoy eillsers pr ruferu
udyr. ar bytanyeit oc euboll dtheusyt
pudaunuas nulbryaeth. de ny did
zyut py dunveu ydygroydyut pudao
hyt cragynbelyut eu clot. pu nulbry
aeth. negys pdrebreuysyut. ar rufe
unyr kynhenuach pgroueput by
tanys petrus negys tpopssawc da
ae dylgei vput pndoeth gverc y gyrchu
gver arall y tho. negys pgvelei pu
dygryuor udunt. de uelly pgouepat
golledru uaur pr bytanyeit. a phan
dreiaf Boso ozyt petheu hynny. gu
lo aozuc attno laver or bytanyeit
grievaf a vydit ar neill tu. a dylie
dut bzthunt ual hyn. Dioer heb ef
kanys heb dypbot y aubzenhin pdr
chreuaffam ni pr pulad honn. rei oed
ynunnheu ynogyt nuc audygroydo
yn pr run ajaethaf or pnlad. de os
uelly y dygvydon. koller uaur oc au
marchogyon agollon. de pgyt alyn
up au brenhin adygun argyfriv ac ir
lloned brthyn. de bzth hynny gelocch
aoch gleddev attaoch achaulynoch
hinheu drup bydnoed y rufenidyr.
deotranborthoys au tygkretuelmeu
u ac llad petrus ac dala u aozbyd
on. de ar hynny dugos pr pspardu
neu pr neuyeth aozugnut. athrup bp
dnoed y nuarchogyon oe bzpyd ru
thur nynet drostunt hyt plle pdoed
petrus pudysgu y gredpudeithon. de
yn gyklyn Boso agyrchaod petrus
a megyt pudaw heipyd y bynggyl
a negys pracdyoedassen dygpydaw y

gyt ac ef pallaur. ar bzth hynny pn
gynullaw abuepnt pr ruferudyr. gpeif
law y ellog ygnn y elynnon. de ozparth
arall ydynupeutyrynt. y bytanyeit yn
bozth ybolo ozyt pehen. de yna pelyn
ir pleuenu ar gozdrin. Yna pdoed pr acr
ua durn drnuaur obop parth. hyt tn
ytoedyut pr ruferudyr yn kenssaw ryd
hau eu tyopssaoc ar bytanyeit pnp at
tal. de yna ygellir gopbor pop ozeu
adigouei agvaeth. pop ozeu asaethen
pop ozeu achledyf. de oz duked y bytn
anyeit gnn tevlean eubydnoed. adugnut
eu ruthur ar tarchaozpon gnnhnut
dzop bydnoed y ruferudyr. hyt pan by
dyut pnperned kedernit eu hynlad
ehunen. a phetrus gnnhnut. de ynp
lle ynchoelut ar pr ruferudyr pnpenc
ir oc eutyrdyssaoc ac oz nn bopaf pn
vanach ac pnvasgnuredigach. dugos
eukefnen aozugnut ozth tho. de ozth
hynny elbyg gnnhnut adnaeth y bzy
tanyeit. ac en llad ac eu hyspeilaw. de
erlit y rei assopnt. a dala llaner oz
rei admnnnynt y eudugos pr bzen
hin. de oz duked gvedy gouenthyr
llaner oberigleu adzoc o nadnut.
ybrytanyeit vput apnch ocdassant
y eupebylleu ar tzarchaozpon ac
arpspedeu gnnhnut. a chan levenyd
vput adangossant petrus ar tzar
chaozpouerell ygyt ac ef y arthur.
de puteu adiolches udunt gnn dn
uaur levenyd eullafur ac eu gwarra
naeth ynp avssenef. gnn adav achos
nechau eu henuyded ac eu hzpnoeth.
nn eunnlozpaeth ac en nolyant.
de yna pdeithis arthur. nynet ar
carchaozpon hyt ynparis y enhado
tragynnent kyrchoz anndaunt. de
pdeithis arthur y gnader navll her
nyb a bedwyr a nicnarr. abosel ac
eutrulnoed y gyrt ar bputeu eu he
brog hyt pan ethynt pndiegyl rac
ofyn tnpll y rufenidyr. [illegible]
[illegible] rufenidyr y nos hono gvedy

15000

cuttr onadunt gwyl pamar hynny ac
cholassant ppuchegnul odyr arnaor ac
ac gellygassant hyt nos yragot ptford y
rebygynt eunynet trannoeth pgeissaw
rydhau eukarchaoryon. ac yntydispso
gyo ar pr ri hynny y gossodt ultri. a
chadell. Achaunto seuedor. ac eyander
vreuhin syria. aserror vreuhi libia. ar
ri hynny oll agrymerassant eu hyut
hyt pan gavssa ylle aeri adas gantunt
plecin. ac pno aror ydyd arnadunt
arboze dramoeth hynnyt eussord ad
naeth y brytanyeit ac eukarchaorpon.
parth aphars. ac hai pdoedynt pudy
not pu agor yr lle pdod ypyt pgan eu
gelynyon arnadunt. ac ynteu hep dip
pot dim orpiat naethpbyaw. Pudiry
bud eukrychu aorne pzusfruddyr adeh
ryn eugwassam. a nynet drostnut. ac
eussoes hyt kpechut y brytanyeit pudiry
bud ypchabat pu diarnot. namyn pu bra
ol gorthopnebu peugelynyon. a ri a
ddassant pgadw pkarcharaorpon. ac er
di pu bydnaod ypnlad. ar bydu aos
sodassant pgadw pcarcharaorpon aorchynn
ynnassant pzeheyt abeddyr. Arthyl
pslogaeth pzei ereill aorchynynnoyt
pcadwr Jarll kernyw. a borel yngyt ty
dpssaw idaw. ar rusfrnuyr kpechu all
ueynt hep greissaw na llmyeithaw eu
gwyr nae bydnaw. namyn ac enholl
latin neissaw gorneuthur aenia or bry
nnyeit. hyt trapttoedynt bynrru ynbydi
nab eugwyr ac pneuhandiffyn ehunein
ac orch hynny gan eugwanhau pnorrnod
hynt pn dybyt agollassynt eu karcha
rorpon. pei na dannoner eu tygherneu b
dnnt dnnunedic granhorthwy ar bryt.
Kanys gwitnut Jarll penttaw gwedy gwy
bot ptrpll hynny adeuth arthur nul gñ
raw. ac orduned gan nerth duw ar kanhor
thop hynny pbrytainpeit aornnaunt. ac a
taipassant eubaerna pr bpll dipr. ac eisso
eñ pnygyrnnc kpnrat y collassant ta
lier. Kanys pna y collassant pr andrña
ac tyllpssaw bozel ocrnonnin pu kynnar

not ac euander vreuhin syria. yn brath
edic gan y traeth pdygydnys. Pnu pholl
assant hefyt petvargtyr vonhedigyon.
Hyt angen birlas opnyn. a nennuc
ogaer gennt. ac aidoc odnidagyl. a hur
nab hydeir. Hyt oed hawd kaffel gwyr
levaeth noz rei hynny. ac pr hynny
ny chollassant pbrytanyeit eu glender.
Kanyn oc cullaunr kadw eukarcharo
rpon. ac ordinied ny allyssant y rufein
ddyr diodef eu ruthur. namyn pn gyff
lyin adw y naes assp parth ac eupe
byllen. ar brytanyeit pn eu herlit. ac
yngyneuthur aerua onaduut. ac
nyphendassant pn eudala. ac pn eu lad
hyt pan tadassant ditei. a chadell seue
dor. ac eyander vreuhin syria. a gue
dy caffel or brytanyeit y budugolyaeth
honno. ynte a anfonassant y karcha
rorpon hyt punaris. ac rei adalyassãt
oneupd ynte ac hynnoclassant ar arth
eu breuhin oedungos gan adaw gobeith
holl nudugolyaeth idaw. kanys nifer
nor bychan a beunn a gressynt nudu
golyaeth ar y saol elnupon hynny.

Gwedy gwelet olet aulerawdyr
rufein neint y gollet ardeborth
y rpfel. trum arhant nu grannab.
a nedyl paw aorne gridaw ac arpar am
ynlad ac arth aupnet y dnas auaru
paros porth oneupd attaw y gan leo
aulerawdyr. a gwedy caffel ohonaw
hynny yny gyghor. Pnos honno ef a
aeth hyt ynlegnas. a gwedy nenegi
hynny parthur. ynteu a racilacuhys
y ffordd ef. ac nos honno gan adaw y
dnas ar pllaw allan idaw. ef aaeth hyt
ynyrn dyffryn y ffordd y kerdi leo au
lerawdyr ac ln. ac pno ynynuyr ef
bydnaw y nyr. ac ef aeth ynt y bornd
iarll kaer loyw kynnyrt attaw lleg o
ffyr. a nynet ar neillru y gr gwerssyll
aphan dyelei not ynneit brthnnt dyfot
yn gnahorthwy. ac odyna y nafer oll
y gan hynny a anavyr yn naw bydn. ac
ynnpob bydn or naw chuegyr achuben

grint a chuechaut. achbeun. ac ref
hynny yn gyueu ▪ hoy aruen. ac nam
o hoy hydu yn uarchogyon. ac nam a
rall yn bedyt. a hynny ysgogyon pdyscu
pob hydin yny blaen. ac yr hydin gyn
tat pzodet arhon uab kynuarch. ach a
dez tarll ▪ ermyo. hu yny ranher arheu
ar llall yny ranher allen. ac yz hydin
arall pzodet gerernt garanhyz a ho
so ozyt peheu. ac yz dzydd pzodet
echel bzenhin dynnare. A lleu uab kyn
uarch bzenhin kyckhyn. ac yz bedka
red pzodet hoduel uab cinyz llydaw. a
gwalchmei uab gwyar. deu uei p artlf.
ac yno l ypedyr hynny y gofiodet pede
r hydin eirill. dzaeklefyn oynteu. ac
yz gryntaf ozei hynny pzodet kei ben
teydur abedikyz bentrullyat. ac yz
nessaf idi pzodet hodlyn tarll ruthyn
agwittart tarll peitrau. ac yz tryded
ouein ogaer lleon. A louathal ▪ guer
theur. ac yz petuared bryeu badon. A
chur salem o gaer geint. ac arthur
chun ac orholes lleg idaw o barchogy
on arnaso. ochuhegyyz achubeugeint
achubechaut. achbeun. A rachzon ar
thur sefyll y dzeuc eureit yz houn ac
o yn lle arhyd idaw. a hegys ygellynt
ygwyn hun ar rei brathedic pan gym
hellei cubageu udunt. ffo dau yz arhyd
honno negys y gallell diogel.

Gwedy llwyaethu pawb yn y ansa
wd. Arthur adyzhaut val hynn
yzth y barchogyon. Pyg kyt uar
chogyon kyt dizdeuedic yn. chui ab
nacthawch yny ez pzydyn yn arglwydes
ardec tzynuas arlugeint y gwch
dzyzed chui ac y gwch molyant p kyt
diolchaf ynheu hynny. y molyant nyt
yttyo yn pallu nac yn dyfhygyaw. namy
yn hynydu. Kyt rystoch chui pfynny
nhyried yn arueu oleguryt heb arue
u o arueu a milóyaeth. yz hynny eif
foes ny chollyssuoch awchauyanabl dy
on. namyn yn diaffat parhau yn ach
bonhedic dyhun. Kanys y rufen udyz

agymeraffaoch arfo. Pzei aoed oc en
syberwyt yn keiffaw dyn awchryd it y ge
noch. ac yn hoy en unfer noz cuym ni.
ac ny all affaut sefyll yn awr ber hyn
nanyn yn dybzyt ffo gan achub y dmaz
honn. ac yz awzhonn ydwant o honno
dzoy y dyffryn honn y gzyzdin arnam.
ac yam hynn yma ygelloch chwithen en
taffel cynt yndunyhud. ac en llad negys
druein. Kanys gwyr y dwyrein adbygnir
hot lleihzed yn awchebor. yn gruffynt
gwrcuthur awchgrolat yn tzethaul ndunt.
achwzthen yngreith ndunt. Dony dzybu
aut hy pryny yntaden adyhozthaffaoch
chui yzyz llychlyn adenmarc. ac y tyn
ysgogyon tirnuc yzei aozetti yn affaoch
chui. ac arydhaytfaoch y orth eu hargle
ydiaeth charatzydus hy. ac orth hynny
kaugozthaam ni yny yn ynyladyn kadarn
af hynny. heb ambeu ni aozhydyn yny yn
ynyladeu y sgawn hynn. os obyndibeunt
ac o hu bzyt y llafuryon y gyhaffagu
yn hanner gwyr hynn. Dyheunt o eury
dd a medyant achyfoeth agreiff pawb o
honaoch chui. os negyf kyt barchogy
on thydlaw ydufudheoch chui yngozch
mynyn yuhen. Kanys gwedy gwzthfonnn
arnadunt. ni a gyzchyn rufein. a ni aga
ffyn y medu hi. ac felly y bzeffoch yz eur
ar aryant ar llyfoed. ar tiro. ar keffyl
ar diuaffoed. ac eu holl gymoeth a gaffoch.
ac val ydoed yndyhedur hynny ozthunt
pawb o hu eu a gridarnaffant bot yn
gyntyr ydiodefynt agreu noc ydynedynnt
ac ef. tra bei ef byw o zbladen.....

Gwedy gwybot oz amheuaudyz y
bzat ydoedit yny dirpary idaw.
Kyt ffo aozuc ef negys y dirpary
fei. namyn gado y teyrnt attaw achyzchu
y dyffryn honno ar eutoz. a gado y tyw
ysgogyon arnaw adyrhedit ozthunt val
hyn. Tadeu eurydduc o arglwydiaeth
oz rei ydwyn hynny trzuaffaoch y dwyf
reu argoztleuin yndarcafyzadic bonn.
Koffaoch ych hen didan y rei yz gozch
yn eu gelynyon ny ochelyut ellyg eu

priabr thaet chuneu. namy adab agre
ff nolyaut yr rei adlei gwedy wynt.
de velly yubynyeb y gorwydynt. dehan
orwor y gwchelyut agheu. kanys nyd ab
yneb naunyn yzueb y gwelho dub. dr au
caid y nyuho dub ar auster y nyuho.
de ozeth hynny pdachwanecka ynt hwy gy
foeth rufein. de eu nolyaut hwy ac eu
elor. ac eu hadfeynder. ac eu haelder.
ac o hynny pdyzchefnit wynt ac eu
hargloydiaeth ac eu hetnuedwon ar pr
boll wyt. de ozth hynny gan daunnab
kyffroi y nawch chdinheu y kyfnyw hwy
nu pdanograft. hyt pan alaioch chwi ar
nawch awch anpanawl dzwm. a hyt
pan safoch yndi gan gwrthu awch gely
nyon. yllyd ynawch aroz yny dyfiryn
honn gan deilyfyt y gennwch awch dy
fyet. de na thebygwch y nac ydz eu ho
fyn wy y kyrchcis i pdinas honn. na
nyn o rebygu anherlit ni obounnt
hwy. de yndeilyfyt kaffei obounnu
aerua dinaoz eu gicnt obounnt. a
chanys ynaingeu y gwnaethant hwy
noc y rebygasson i. Gwnaeth unihen yn
aungeu noc y rebygant wynteu. Deily
fon wynt ac ynlew kynchon wynt. Ach
yr gozffowr. Wiodfon ni ynn y rythur
gyntaf y gauunt. de velly heb amheu
ni aozuydun. Kanys ynch alafo ynn
ny rythur gyntaf. a nyny ch pi pbynet
gan nudugolyaeth yullawer o ynladu.
A gwedy darfuot idaw teruynu y pinadza
od honno. allaver ozei eirill. Paeb ohn
di heliyt arodassant eu doysaw gan tygu
nat pmedelhynt ac ef. de ar hzys gann
gaw amdanunt eu harueu ac adwelleg
rys achyrchu ydyffiryn. y lle ydoed arthf
gwedy llnuyaerbu y bydinoed. de yna gof
for awnaethant hwynteu dwy drudec
bydin ovarchogyon a phedyt yn heru
pd ruf rufeinaid deuant ochubegyr a
thnugrunt. achwechant achwcunt.
ynuyn bydin. de ynuyn hn obounnt
llyoodyr hyt panhei odyfe honno y kyr
chynt. ac ynlynt panhei dylyedus udiu.

ac y gwrthynebynt y eugelynyon. de y
hn oz bydinoed yradyd flec. kradll seued
oz o rufein. de alpharuna breinhin y
yspaen. de yr eil hyrtacus breinhin parth
a meuruc seuedyr. de yr nyded bocus
breinhin nidif a gann seuedyr. yr bedi
ared Quintus. a nyzr seuedyr. dr pe
deir hynny arodet pup blaen. de ynol
y pedeir hynny pdodet pedeir ereill.
de y hn oz rei hynny y rodet seif bren
hin rum. de yr eil Polutes duc ffrigi
a. yr nyded pandrasus breinhin yr e
ist yr pedwared duc britania. de ynol y
rei hynny pedeir hydin ereill. de y
hn o hounnt y rodet Quintus caru
aius. de yr eil Iarll ielli hosti. yr try
ded sulpius. yr pedwared agarus seue
dyr. de yntru yr amherawryr hynt
ac yna. yn unnos y dirr ac yn eu dys
gu pyrwed pdynuledynt. de ynper
ued y llu pderchis ef sefyll yngha
dau eiryr eurcit yr honn ac ed yn lle
arbyd idaw. de eirch y bann oz avehent
y nerth pybydu gyrchu yno.

Ac oz diwed gwedy sefyll pawb yn
erbyn y gilyd onadunt y brytanyc
it oz neillparth. ar rufeinyr oz
parth arall. Pan glybellant seu yr arb
ydou. y bydin pdoed breinhin yr yspaen
ac gredynnerth ynn llydpaw. Ynghynar
fot aozugrunt adydin arnaw nac kyn
narch achadoz Iarll kernyw a hynny
yn dyrchyr ac ynlew. de eissoes ny a
llyffant nac thozri nac gwaisgaru.
de nai pdoedynt uelly yuynlad yn
dynai. ac yn dyrchyr. nachaf greicunt
garanwys abolo o zyt ychen ac eu
hydin ynculyrchu yndeilyfyt ozy
dec eu meirych. ac ynteillu eugely
nyon. de yn nynet drostunt hyt pan
gyfarfuant a hydin breinhi parth
yr honn ayttoed yn kyrchu ynerbyn
hydin kehel breinhin denmarc a flen
dab kynnarch breinhin llychlyn.
de yna heb yn gofyn o hay parth
ynigynnyfgu gwnaethant y hydi

noed. A mynet pawb dros ygilyd
nadunt. Ac acrua diuaỽr pueint
boy parth. ar lleuem ar gozdin ynlla
nỽ yr awyr oson. Ar rei brathedic yn
macdu pawar ac acpenneu ac eucod
leu. a thiwy eugwaet ynterfynu eubu
ched. Ac eilloes ytkallet kyntaf atcuth
yr brytanyeit. Kauys bedkyr alas. a
chei abratkoyt yn aghenadl. Kauys
pan yngyfarbubedkyr abrenhin n
dif ybrathoyt agleif ynydygoydops.
A hyt trayttoed gei palleiliaỽ dial Bed
kyr ymperued kat brenhin nidif y
brathoyt yntau. Ac eilloed odyfot
merchaỽc M. ar ystondard aoed ynp
las. gan lad agwagaran y elynyon. a
gozi dozd idab aozuc. ac ae bydin gà
taỽ yn gyfan ef adoeth hyt ynuplith
y kyr elynyan. pei nar gyfnaffei ac
ef bydin brenhin libia. homio aual
garvyr ybydin ef yuhollaỽl. ac yn
teu a ffoes a chozff bedyn grantaỽ.
hyt ydan ydragon eureit. Ac yna
pp beint egrynian aoed gan kyn normandi
pan welsant gozff eutybyttaỽc yn
vnbedic ozlaỽl dielioed hynny. Pp
beint gwynuan awnaynt kyn yr an
gaw vrth dielet gwelicu kei eutybyt
taỽc pei kaffei neb eulyt y gwynaỽ
ygkiyd gan y anndiffyn elynyan yg
kyfres ybydinoed gwaetkyt. Ac vrth
hynny Kirlas nei Bedwyr yngyttaỽc
dic oagheu bedwyr. agrymerth y gkyt
ac ef trycheant marchaỽc. A negyd ba
ed koet nyp klith llaỽer ogyrn. kyr
chu dwy klith pelynaỽl bydinoed
yr lle y gwelei arnyd brenhin nidif kei
di arbot y kyferth adaugeruei fmo gan
gaffel dial y cynthyn elynyan. Ac or diu
ed ef agafal dynnot hyt yllc ydoed
brenhin nidif. Ac aclymerth o klith
y bydin. ac ae diuc grantaỽan hyt y
lle ydoed gozff bedwyr. Ac yno y dyry
llyaỽ yn dryllyeu nuaỽ. Ac odyna goz
alo ar y gredymdithon. achan eu ha
noc kyrchu eugrelyuyon. yn ky: rych.

negyr gan aruellydu en nerth kyt
pan ytkoedynt eugrelyuyon puofnaỽc.
Ac eu callonoed yuelynn. Ac ygyt alyn
ny kyfreuiach y kyrchynt y brytanyeit
oedyfe yntau. achreulonach y gunẽynt
aerua. Ac vrth hynny gryym ac angerd
oc annoc ef agymeraffant y brytany
eit. a dyna rutkur yeugrelyuyon. Ac
obop parth udiunt diuaỽr aerua ao
ruckyt. Yr ukeniaỽr yna ygyt ac an
nerkyf obulyoed y kyrchaffant. yna y
llas allyfhaint brenhin pfyaen. a mil
pia brenhin babilon. a chyntrui mil
lunis. a cyarnus lepidus senedor. Ac
oparth y brytanyeit y kyrchoyr hod
lyn iarll rutkun. a leodgar iarll bo
lyn. a thri thywyllaỽc ereill o puyr
pryderin. Kyt augeu Turkaleiu o
gaer greint. a gwallaỽc vab llyenyna
ỽc o falchi. Ac vrien o gaer vadon.
Ac vrth hynny gwahanu awnaethant
y bydinoed ydoedynt ynyllyngyaỽ.
Ac eiluil drachefyn hyt ar y bydin yd
oed hoedel uab eunyr llydaỽ. a gwalch
mei uab gwyar ynyllyngyaỽ. Aphan
welas y gwyr hynny eu hedymdeithõ
yn ffo. Ffurfuu olut negyr ffiaỽ yn
eunyn godeith gan ala y rei aoedynt
ar ffo achyrchu eugrelyuyon. a chym
ell ar ffo y rei aoedynt yn eu herlit
cynteu hyn no hynny gan eu bozo
ac eu llad. agreueithaỽr aerua hcb
oz kowys ouadiunt hyt pan deuthant
hyt ar bydin yr amheraỽdyr. Aphan
welas yr amheraỽdyr yr aerua oc hyr
gyllyaỽ aozuc yn borth udiunt. Ac
yna y gwnaethyoyt y brytanyeit yn
veiu. Kanys kynnaỽch tywyllaỽc
trugein a dec y bu y gyt ac ef a lad
yna. A chyna y llas ozparth arall
tryttyn. nyt amgeu. Rygyfarth. Abol
con. a llawn o vorlan. a phei bydyut
tythyllogyon reynallaỽd. yr oeilaỽd
adelhynt gof hyt braut. Ac ar hynyd
dynt eu diolyaut ac eu clot. Ac eil
coes y dy y bynhac agyfarffei a thoed

neu agvalchmei oc eu gwynyon. wydiag
ei aceneit gwared. a gwedy cubydon me
gys pdyneiswyr uchot hyt ymplath by
dw pr amherawdyr yn dangosfeddic oc
eugeiswyon pkyrthassant prwydyr
hynny. Ac orth hynny hoedel agvalch
mei prei wynnagpsit ynpr oessoed hyn
noc wynt neb dyell noc wynt. yn dyeissant
pr aerua oc eu tiedynideithon. yn wych
pr pkyrchassant hour ac ymwan. yn
woy parth yn gyffredin ynderbynhau
ac ynblinaw wydin pr amherawdyr. Ac
megys llucheit ynllad agwarder ac
wynt. ac yn annoc eutiedynideithon. A
gvalmei yn dinnwas oe holl dilŷdyt
yngraffel alles amherawdyr y gynnes
arnaw peth peth adigonei ynamilwyr
aeth. Ac wyt oed hawd barn pwy orau
ac hoedel ac gvalchmei.

Ac odyna gvalchmei agafas y
dauunedic hynt. Ac ynwrchyn
lluychu pr amherawdyr aoruc.
A gosfot arnaw. Ac eilloes lles megys
ydoed ynderbreu blodeuas dechreu y
ieuenctit. ac ynvabyr y ynu. nyt
oed dyell dim gwastad ynteu noc
yngraffel ar ryb uarchawc clotua
or hynny. yn hynn agynuellei y kyr
wot beth bei y angerd aedefred.
Ac orth hynny dinas lebenyd a
gynnerth ynddaw orth yn graffel oho
naw agor kynglotnorniller a gval.
chmei. Ac ynerbynpeint yngwlet ac
naeth pobleu ac gwlad. a negis neb
clar rog deu bibr ynllad a gyffe
kynt y hynny. A phan ytto edynneir
yn nesdpaw baledyon dyrnodeu. A
phob un ynllafurpaw agkyeu ygwlyd
nachaf yr ellynkyr ynn ymgeinkyr
aw yn eubyich. Kynt pan du reit y gval
chmei a hoedel ac eu bydinoed eu
kuyaw kynt ar bydin arthur. gwa
ynllad or rufeinkyr prderuit. A phan
dieuis arthur yr aer ual. ydoedit yn
ydineirthur oedyn ek. Ynn cal. et
uelch y gledyf gorau awnaeth. Ac yn

uchel dyfed ual hynn. Pa achaws yge
doch chui ygwreicolyon arn hynn y
greuwch. Rac net du ynduyo nadiunt
nac aet. Koffoch ach chenoed prei
ynghyfrwyr ynyscaul ymladu kyn no
hynn a darcthygassant dec teymas
ar hugeint orth vnn medyant. Koffe
och achbeudidu prei pan oedynt
gattanach gwyr rufein no hedw. ac gw
naethant pudzethaul udiunt. Koffoch
gorchrydit yr hom ymae yr hanher
gwyr hynn yulzeillaw ydeym ygreuch
Ac orth hynny nac aet vn ynbyo
nadiunt nac aet. A chan dyfuedut yr
ymadzodyon hynny. kyrchu y clynyon
ac eubwy dau ydzaet ac eullad. A phw
y hynt agyfarffei ac ef. o bu dynnawt
yllad ei ac ef ae barch. Ac orth hynny
pabb a doynt racdaw negys y foynt
annoeleit rac lleu cyrulawn pan bei
nebyn niaw arnaw. ac yntau ynlleifiaw
boyt. A phoby nhac odamwein a gy
farffi ac ef nys differ parueu ef rac
ulerudch. kynt pan bei reit idaw talu
yneint y gyt ae baet. Deu urenhin
or eudzydamwein agyfarfuant ac
ef. Pertor brenhin libia. a phoblues
brenhin bithinia. ardderu hynny gwedy
llad eu peuneu a chanones arthur
zufein. a gwedy gwelet or brytanyeit
eu hennyn yn ymlad uelly. gleddef ac
ehofynnes agymeraffant. achan trybau
eu bydinoed ohu bryt kyrchu y rufein
yn gan darparu mynet drostunt.
Ac eilloes gwrthbyrnebu ynn kyrchu ac
ruc y rufeinkyr rdunt. Ac odyna lles
amherawdyr kafas yr talu aerua
yr brytanyeit. A chynnes nu yr ynn
lai y na oboz parth a chyt pei yr aer
hones ydecheuynt yr ynllad. Or
neil parth ydoed yr ardarchawc brenhin
arthur ynllad y elynyon. ac yn amoc
y dyn yfgyll ynnerbyn. Ac or parth a
neill ydoed lles amherawdyr yn anoc
y rufeinkyr ac ynewydyfgu ac ynew
ingis. Ac yr oz hoedyfes ynteu ynllad. ac

yn bryd y elynyon. Ac yn kyfeluynu ydy
dnoed ehun. Aphyelyn bynac agytfar
ffei ac ef. Agvaho neu achledyf y lladei.
Ac uelly obo ppartb ybydei Arthur yn
gvneuthur aerua. Kanys gveithev y
bydynt trechaf y brytanyeit. Gveithev
ereill y bydynt trechaf yrufeiniyr.
Aphan yttoedynt hoy ynyr ymkuft hon
no. heb arybo pydiw y dewinei y budu
golyaeth. nachaf amond iarll caer loy
o yndynor. ar lleg adyvedaffam u y
hadaw uchot yggverchyll. Ac yndeilly
fyt yntuyrch'eu gelynyon yndi rybud
ortu yn eu bol ac yn unyet drostunt
gan eu gvaffgarv agvneuthur aer
ua diruaur yueint. Ac yna ysyrchaf
cant Iaber obilyoed or rufeiniyr. Ac
yna ydygvydoys lles amherawdyr yn
vrathedic gan ierf neb vn. ac ybu
varv. Ac yna kyt bei dzvy diruawr la
fur. ybrytanyeit agravallant ynaes.

Ac yna y gvalgarallant yrufeiniyr
dyr yr diffeithoch ac yr coedyd.
Ac ofyn yneutynuell. Kyrell ydi
naffoed ar kelyll. ar yr lleoed hadaru
yttoynt. Ar brytanyeit oc eubol yneu
hyulur. Ac odzuanaf acrua yneullad
ac yn eudala. ac yneu hyfperiaw. Ac uc
lly megys y zodynt yzan voyaf o nad
unt eudovlaw yn kireigabl y eu tynnaw
Ac yeu karcharu y geiffiaw yfkynu y
chydic y eu hoedel. A hynny o fabi hza
ot duw. Kanys eu hen dadeu (yntreu
tyn no hynny. yn andylyedus awnaeth
oedynt y brytanyeit yndzethaul udunt
ar brytanyeit yna yn nachaw udunt
ydzeth ydoedynt yn andylyedus ynv
cheulaw gauzunt. Agvedy caffel o ar-
thur yvudugolyaeth. ef a erchis gva
hanu ar ueilltu halaued y bynda ef
yorth y elynaul galaued ac eukyber
tyaw o breulynaul defaot. Ac eu dbyn
yr manachlogoed abei yn eu gvlat
yn aulodedic ac yno en cladu yn enry
dedus. Ac yna y duc pvyt corff Bedz
yr hyt y diuas ehun yn norpmandi

gan dur uaur gvnuadu y gein y norpmany
ent. Ac yno yuuyon uynuent ar dehen y di
nas y cladvyt yneurydedus gyr llaw y nuur.
Kei aducpvyt yuuurthedic hyt ygkaun
y kaffell auuathoed ehun. Ac yno ny bu
bell goedy hynny pan bu uaru kei yn
brath hunn. Ac yna ttozeit hoed yna
gos yno ymyon manachlaoc ermitaiyr
or enryded adylyei iarll yr augrw y cla
dvyt. Hodlyn tywyllaoc aducpvyt hyt
y diuas ehun yr hon aelvir y tyruan.
ac yno y cladvyt. Ygvyrda ereill acrchis
arthur eudoyn yr manachlogoed nef
saf udunt ar hyt y gvlatoed. Ac yna
y derchis ef y vyr y kalat hono cladu y
elynyon. Ac anuon corff les amberaw
dyr hyt ynfeued rufein. Ac erchi mene
gi udunt nadylyynt hoy tr yngyrr o y
nys pzydein angen no hunnv. Ac yno
y bu arthur ygrayaf hunnv yngozelgyn
y dinaffoed ymbrigbin. Aphan yttoed yr
haf yndechreu dyuot. Ac arthur myfc
gyntu mynyd iuynheen brth vynet parth
a rufein. Hachaf geuadu o pupt pzy
dein yn menegi y arthur y dalmiot y
vedzaot y nei uab pchaer gozelgyn y
nys pzydein agvalgaw coron y tr yn as
ein y pen ehun dzvy greulonder a bzat.
Athynnu gveubyrfar breubines oc riem
gadeir ary gvlgu gruni gan hygnu kyf
reith dbyllabl y neithoreu.

Gvedy menegi hynny y arthur yny
lle peidyaw aozuc aedarpar amby
net y rufein. Ac ymchoelut parth
Ac yupr pzydein. Abzeuhuned yr pupffed
ygyt ac ef. A gellogr hoffel uab cunr
dyaw allu gantaw y tagnefedu ac y hedy
chu y gvladoed. Kanys yr ysgymunedigiaf
bzadyr gan bedzaot aanuonassei cheldric
tywyllaoc y saeson hyt yngermania y
gymullaw y lu nuyaf agallei ymborth
idaw. A rodi udunt aozuc ohonyr hyt
ynyscotlont. Ac yn achubauer kymerut
ac eunaffen y horr a heugyst kynno
hynny y gheuit. Ac yth hynny y deuth
cheldric ac vyth cant llog

eruaoc gantaw obagamyent. agyzhau
y vedzaut. Ac ufudhau uegyz yvzenhin.
Ac ueiu-arwed idaw gedymdithocrau amo
yz yscottyeit ar ffichtein ar fichtesit. dyha
ovovaupper ef idaw gassau peubythyz.
hyt pan ptdedynt oll petuar ugein u
nul teg cristonogyon aphagamyent.
Ac aldymp o mes gantaw p dzith uic
dzaut hyt pnaber tempe ylle pdoedynt
llogein arthur pudisgynnu. A gvedy
dechreu ymlad ef adanaeth acrua dr
nadz onadunt pndynot pzur. Kanys p
na pdpgvydassant. dzawu uab kynnarch
vzenhin pscotlont. a gvalchmei uab gw
yar. Ac vnol arawn pdeuth odzeu vab
vzyen pnvzenhin pn reget. y gvz gvedy
hynny abu clotnaw pellawer o gynhe
ueu. Ac o dzuked hyt bei dzvy dr nau
lasur athzvy cussad. drthur ac lu
agafas y tir. Achan talu pz acrua eynt
agpnicllassant dedzaut ac lu ar ffo.
Ac hyn bei ny ddy eurys llu medzaut no
lhi arthur. Ac ffosoes kynnremach adeth
ydynnedynt o beunydpawl ymlad eu.
Ac o zth hynny pbu dir pz amsdonaul
gan pedzaut gynnuryt pffo. Ac nos hou
no gvedy pnigymllaw y dzascardic lu
vgyt pdaeth hyt ygkaer dimyt. A gvc
dy elvbot agzeubopnar hynny. Ac o beth
av aozuc ampuet ogaer efrauc hyt
ygkaer llion ar dyfsc. Ac ymyn ma
nachlauc gzeagzd aoed pno. gzuignaw pz
abit ymdanei ac adav esdu y diveudzb
yn eu plith o hynny allan. Ac abit hō
no abu ymdanei hyt agrheu.

[illegible] c o gyna arthur agymuerth llit
[illegible] nauz ymdav aungollohonav y sa
[illegible] t vilioed hynny. Aphen eladu y
llyz. Ac ty dyd dyd kyzchu cuer vynt
aozuc ac ymdiamnot y chyrchynu. Ac
y dydynny ny phleidbyz aledzaut ar hyn
o dzechreuassei. nanyn gnn amuc y
dyz eu gosset ymbydnoed ampuet a
hanz ozdinaō y ymlad ac arthur peu
zyllyn. A gvedy dechreu ymlad aerua
dzeb ozdy parth allnaethant. Ac ef

coes. Mynaf vu y gaerau o dyz medzaut.
Ac ymdybyt kynuellarnav adno y mac.
ac ny hanvoyliovs medzaut yna gohn
uzth gladu y ladedigyon. nanyn tho ac
uc parth achcrupp. Ac o zth hynny ar
thur ymbzyderuo ac ym llidiauc o achva
es diane y cvyllez ygantaw. yupylle ac hyn
kynwys hyt pdolat homo hyt arlau kam
lau ylle pdoed bedzaut ynp aros. Ac o zth
hynny uegyz pdoed bedzaut glevaf a
gvychiaf yn cychu ynylle gosslot y bar
chogyon ymbydnoed aozuc. Kanys go
ell oed gantaw y lad neu puteu a orffei.
uo tho yn hoy no hynny. Kanys pdoed et
tlha gantaw ocurys trugein mil. Ac o
hynny y gonnaeth ef ehoch bydin. A th
hoch gvyz a thrugeint a chwechant a
chwe mil ymgob bydin. ollyz arnaoc. Ac
o zei hyt aed ynychoch bydin. ef a dnaeth
eth bydin idaw ehun. A rodi llythodzon
yhoy yn o zzei ereill oll. A dyscu pawb o
nadunt ac eubaunoc y ymlad aozuc.
gan adav udunt euryded achpfoeth os
ef aorffei. Ac o zparth arthur aossoden
ylluz ynteu dzuy nav bydin. A gozchy
nym y bawp o nadunt ac aunoc llad y
llad zon tvyllwyz ystynnyn adathoedynt
o wladoed ereill odyscu y bzat bz y gruffau
ydigyfoeth ynteu. A r bobyl aveloch
racko heb arthur gynnullyt ollblat
oed amurfiacion. ac aglhyfoeth ynt a
llesc ac aglhyfrwys arymlad. Ac ny a-
llant gwzthwynebu y och kanys kyfro
ys poch chwi. Ac velly pawb onadunt yn
amuc ymbz o zparth arall. Ac ydeilly
hyt ymgyfarnot a naeth y bydinoed
ygkyt. a dechreu ymlad a nerthvyaf dyz
uoden yn ymlyneth. A chynneur yn gaer
ua yna ovop parth. Ac megyz pdoed gu
nafan yzei meuro ynkyffro i zei byd
arlut ac ymlad. Ac megyz pdoed hun
allafun pur y gerniuenu nac ath nam.
Kanys ovop parth y bzethynt ac y
bzethint bynteu. vnyt a ledynt ac hyn
teu a ledit. Ac o zdiued gvedy treulau
llaver o zdyd yny nos hynny. Arthur ac

bydin agrydwys pbydin ygwydom ygwy
dat bot ytwyllor gan bedwar pudi. ac
agorr rhyd udunt ar elfydeu ac pudi
annot mynet drostunt. agwueithur a
erma dinnawr ouadiunt. Kanys pwylle
ydygwydwys pr pscymunedigaf bzad
or honno gan bedwar. allawer obilioed
ygyt ac ef. Ac eilloes pr hynny ny thyc
sant pzei arall. namyn pingymullaw
ygyt or maes oll. Ac pubervyd enghleu
der lzeilaw pnigynhal agwrthwynebu y
arthur. Ac wrth hynny gwychnaf agwar
naf achweloaf aerma a bu rydunt
yna o bop parth ac eubydinoed pnsyrth
ew. Ac yna obop parth pwedzawt pscyr
rhaffant cheldric ac elafyus. Egberht
bzenhin or saeson. Dzgwydyl Gilapa
dric. Gillawnzi. Gillasel. Gillamor. pr
yscotpeit ar ffichtert ac ynt ac eu har
gleydi oll hayalhalas. Ac oblegit arth
pllas Olbzuic bzenhin thichlyn. Kebel
bzenhin dinnawr. Kador lleuenic iarll
kernyw. Kasvallaun. allawer obilioed
ygyt ac ynteu. rieg y bzytanyeit ache
nedloed eiroll aduerynt ygyt ac ynt.
Ac yntew pr ardderchawc bzenhin arthur
a bzathwyt yn agheuawl. ac aduerynt
odyna hyt yn nyns avallach yn achau
ydielieu. Teir rhein nas o nyns pzydi
agwnnwys yntew y gwydenn vab ka
dor iarll kernyw ygar. Dwy blynedd a
deugeint aphwnpkant goedy dyfod
crist yg kanawt dyn oed hynny yn[ys]

Goedy bot cadarnhau yn ardderch
awc ogoron y teyrnas. y kyfodassant
ryuerbyn y saeson. adrubab ved
dawt gantunt. ac ny allassant gwrth
wynebu idaw. namyn goedy llawer o
waladeu bn ohonunt adoeth hyt yn
llundein. ar dall y gwnaethant. a dech
reu kynhal pzeiaeth hynny arnadunt.
Ac yn pzamser honno y bu nary Deu
doed sant. escob llangor. Ac yna y gw
naethpwyt Theon escob kaer loyw yn
archescob yn llundein. Ac yny pzamser
honno y teruynwys Dewi archescob

kaer lion ar wysc or vuched bydal hon
ar y cladwyt ynghyw pwy vanachlaw e
hun. ynwyleth y gwyt brodyr. Kanys nid
yaf lle ymy archescrobawt agwaret ef oed
honno. Ac o arch a wnaeth gwyned yn
yr eglwys honno. Ac ynyle yuteu yd
etholet 'tgnawt escob llan badarn.
Ac ydzychafwyt ynemyded a oed ych.
Hecodyna cadarnhaynnilidyawd ysgae
son. Ac a edarestygwys vynt ozth
ygrygthoz. Ar dinas oed agnawt
ar neill nab y bzedzawt a ladawd ygkaer
efynt rac bron yr allawr yn eglwys ann
phybalus. Ar hall alas yn llundein rac
bron yr allawr o gerwlouaf agthen gwe
dy wyssio o honaw y vanachlawc ac yn
gudyaw. Ac ynydzydd blwydyn cudeu
hyn o bzawt dywawl y gan gynnan adedic
alas. Acher llaw bthur pendzagon o
wybn y gor y tewn y cladwyt.

Hcyn nessaf y gwnethum y deuth gil
kynnan adedic yn bzenhin. gor Aynan
ieuanc cynned y griot ac wolf
ant. A wei y gwnethum oed gynnan.
Abonnw agynhaliawd llywodzaeth y
wyre pzydein. Ac allas gwyr coron y
deyrnas am ybenn. ath eilog oed
o honei. pei na chyfarffei gwdawtawl
rysel ac ethyfyr arall oed idaw adyly
n gaffel y bzenhinyaeth goedy cw
nhum. honnw agnarchawys ef. ac
aladawd y dnwy. Ar eu blwydyn. oe
argloydiaeth y bu nary.

Hcyn ol yntew y deuth gwerthe
fyr ynbzenhin. Ac yn erbyn hon
nw y deuth llyges bawr o saeson o
germania. Ac eilloes ef a ymladawd
ac ynt. Ac agynhaliawd llywodraeth
yr wyre pedwr blynedd deg gainyat a

Goedy hynny y [illegible] hedwch
uth mawr gwyned yn bzenhin.
a thecket gwas [illegible]ach or [illegible]
nrenhined athyo pllogyon yn yr pzy
dein oed honnw. Adunnedin Kawri
o dyn creuliawn cadarn yn amser
heinethach no neb oed. a chlotuonissa

Hed. Colomy

los Deff le Sadurn Hed. Colomy
lach nor vu. pei nat ymuodei ymyou
pechaor sodmam. Ac am hynny pdo
ed gas ef gan duw. Hynny agynhel
lid pwyf pzydu yn hollawl allhech y
wys yghyt ahi. Jdierdu. Sclont. A got
lont. Dzc. A llychyn. A denmarc. o
hynych gireulaon ymladeu pdaresbyg
wys hynt. Ac pwegloyd ger. llag degan
wy pwy gastell ehun ybu varw.

Hc yn nessaf y vaelgon ydeuth
keredic yn brenhin. Gor agai
ri gwdaldaul teruysc oed.
cas gan duw achan ybzytanpeit oed
yntru. Agwedy gwybot. A gwedy gwy
bot orsaesson y an hastatrwyd ef
wynt aaethant hyt yn Jwerdon yn ol
gotiuont brenhin yr affric adatho
ed hyt ynno allyges vaz gantab. Ac
aozesbymaller y geriedyl honno.
Ar gotiuont honno dzwy brat y
saeson y deuth athrugeiniuil achan
mil o wzyz yr affric gantab. hyt yn
nwy pzydein. Ac pwy amser honno
yd oedynt y saeson pagauyeit pwy ne
ullrau oz nwyf. Ac pwy rau arall yd
oedynt y bzytanyeit achwbtawdwl
teruysc a rybel yzyduut, yn hastat
A gwedy dwuuab y saesson ar got
iuont honno. wynt adeuthant yg
hyt y rybelin. ar gereidic brenhin. A
gwedy llaver o pinladeu bynt aegyr
allant ef ar eo odinas pwygilyd.
Ar odiwed y gwarchaeallant ef
yg kaer ludei. Acy na ydeuth hef
embard nei y loupf brenhin freinc
ac ygonaeth anuot a gotiuont ym
adab ac gruffudd o honab hyt
pan bei o granhoithwy gotiuont y
gallei yntru oreskyn freinc ar toz
loupf y ellythyz. Kanys ef adywedei
pnac ygkam y duelit racdaw ef.
Ac ordiwed gwedy caffel ydinas ae
losci hi at awedei gotiuont ygkeidic
aegynnell ar eo dzwy haffeu hyt yg
kynnry. Acynylle anreithaw y gwla
doed ardinalloed ac eu llosci. Acny
oz eo dwy ffleiod hyt pan darun idaw d ac
tryo hayarch yr holl yuyf oz nuoz pwy gi
lid allad ynneibon eillou ar effeureit ar
ysgolheigon. Arclebydu ac ar flamen yn
eullola. Ac uelly eukypaarlagu hyt y
nayar. Ar hyn adihagei o nadunt fo ay
neynt y le ykeffynt diogeloch.

Y beth awnaf segur geuedyl
gwbyrfagredic o beunez gwrth
rynupon bechodru yz hon yn th
astat. Atyder
ar ychet kwrtaibyz ymlad
kaupf ymy beunt honno trwm digwrtaz
nawl ymlad. Kaupf keuedyl pbzytaupf
it gynt anottynt gozeskynpell teyrn
allocd y hyt yneukykch wrth eukeuyllys
ac wrth eunedpaut chuneu. Acyz awz
honn niegyf gruffudd. wedy ydiwzei
dawyn ynchoeledic yn chwerwed. hyt ug
udelly ti anudiffyn dychlat nath ihra
ged nath neibon. Ac wrth hynny kynyda
ditheu kwrtawdawl aball pnyda. Bych
an abeth y dyelleist ti yz ebegyhawl
ymadzawd honn. Pob teyrnas dialhaw
dic yndi ehun adiffeithyz. ar ty asyrth
ar ygkyfyd. Ac wrth hynny kaupf gwahan
edic yo dy teyrnas ti. achaupf ynbyrry
yd kwrtawdawl ac aunynneb a nyf
kyghorbynt a tyryllawd dy bedwl ti. Ka
nyf syberwyt ny adawd ti vfudhau y bu
brenhin. Ac wrth hynny ti awely dy ihlat
ynaureithdic ygran yz enllynrat bagan
nyeit. Ti awely dy ti gwedy ry synth paw
ar ygkyfyd. yrhyn agwyn dy etnuedpon
gwedy ti. Kanys wynt awelhaut kanab
on agkyfeirith leues yn medu dy trehyd
ath dinalloed ath greftyll ac eu holl
gyfoeth ac eu medpaut. Ac yntrun
eugwrthlad wyntru y allnded. orlle
ny allaut dyfot ouyt yn anhaud
ar enlyen trilygdaut. neu yntru byth
nyf gallant.

Gwedy darfor meghyf ydywedy
yt uchot yr yscymmedic gre
uilaw gotiuont honno. allab
ar obilioed pagauyeit ygyt ac ef
anreithaw yr ynys oll hayach. ef ar

ds ynan bopaf o honcl yr honn aelvit
lloegyr yr saesson. Kanys dryv ybrat vy
ydarboed ef yr pupys hom. de yna ytuly
assant ybrytanyeit yr hynn adiagyllei o
uadunt yorlleuiaul rannen yr pupys.
hyt angen kynny achcrupo. de odyno
nynych rpfein aorugant ar cu grlyuyon.
Agvedy gvelet orcon archescob Kanudei
ac archescob kaer ebrabc yr holl eglovys
sen aoedynt dau cullyvotrueth vnnt. gv
edy cudistriv hyt pflaur. dr ueint yr
dolyon adibeggyllynt or veunt perigyl
honno affeyllynt ydiogelrvyd kenedyl
lynny ac eu crigrau. ac elcyn pseint
gauennt rac ofynndileu or aglkyfreithio
lyon bagnayeit ysaul grenreu aoed gri
nunt or ynnodynt vnnteu ybertlynolva
eth ynydeillyfent perigyl honno. Allav
er beffyt affoallei onadunt hyt ynllyda
e hyt pan ytroedynt holl eglvyllcu y
dvy archescobavt yndiffeith. Kinudeu
achaer ebrauc. ar perbeu hynny yr aur
honn trcm avnavnynndaunnt. Kanys
pan dracthoyf oc eullesrenyd ynna ytac
thaf o hynny. de odyna ybrytanyeit
agollallsant gorcon y teyrnas dvy
laver o aulcr allydiodraeth yr pupys
ar ylcu treilygiadv uyall allsant y hac
nevydu. de ertika yraun adrighyallei
grantunt or pupys upt ynbreuliyn yn
darcstygedic ydarcstygynt. uanuyn y
tri creulaun. ac yn bynych kubtaptavi
rpfei prydunt. de yr hynny cullocs
uychaussei y saesonetika corcon yteyrn
nas. Kanys tri breuhin ydoedynt eyn
tru. Gveithcu ymfelynt prydunt chu
uein. gveithcu eiroll prydgtunt ar
brytanyeit. de uelly uychaussei neb
o honunt gorcon yteyrnas.

Hespraulcr honno ydamuones
guriocl bay doethu y pupys prydei
y bregethu yr saesons yrei aodynt
dall o bagannaul aruer yny raun ydo
edynt by pnynnedu or pnys. Kanys
neurdaroed udunt duleu koll gret
a christonogaeth a hyd gatholic yn

llopr. de ymplith ybrytanyeit ydoedynt
thyd gatholic a christonogyon yn gryuhu
■ yr yn oet eleuterius bap y gor. a anno
ucs eret pugyntaf ynnys prydein. heb y
diffodi prydiunt vn aulcr. Agvedy dvuot
austin megis pdyvesbyt uchot ef agu
stas ynrau ybrytanyeit archescyb aseth
escobaut pugadarn oegluyon brelatyc
ut creftydus glan buchedavl. allaver o
uanachlogoed ynyrei ydoedynt kenuein
oed ydun ynkynual unyaun reol ac vdas
de ymplith yrei hynny yndinaw bau
gor ydoed banachlauc bonhedic ynyr
honn ydyfkedit bot yueint hom ■ gofe
ut gvedy prenbyt yuseth raim ybyda
tryckeint mynach ynyor rai. Sef oed
eiryf hynny oll ygyt. eant adoy vil ygyt
aephrwrcit. ar prelatyeit aoed yuossod
dic uduur. a hynny oll yubuchedu olafiu
ydvylaw. Adunaut ynab ar arnadunt
gur eurysed ydyse oed honno yny kelny
ddeu. ar dunaut hynny pan greisiaud
austin darestygedigaeth ygan yr escyb idaw
ef. de amoc udunt pegrethu ygyt ar
ef yr saeson. yuteu adaugraugolleu dvy
aunrysaeson argyuuenhen ac avdurdo
deu prysterythur lan. hyt na dyfynnt vy
darestygedic idaw ef. Kanys archescob ao
edudunt ebunein. abot ysaeson yndovn
tref eutat y arnadunt ydreis. de yrth
hynny dirnaur grir aoed y rydunt. de
nydylynnt dodi uellur ar eunet. na
chedynndeithiockau ac vnnt anudiu noy
noc arlibu. de yrth hynny kelfet bren
hin lleint prin dielus ef ybrytanyeit.
heb ufudhau y abotin. ac yntreinnygu y
bregeth. Hagyr nu gaurau hynny. de an
noc abnaeth edelffet breuhin yscotlont
ac yr brenhined eiroll bycheu or saeson.
kynnullaw llu a dyfcot ygyt ac ef hyt
yndinas bangor ydial ar dunaut ac ar
yr yscolheigon eiroll ygyt ac ef acnir
mygallant y eudistriv. de yrth hynny
byut yuglyttuun adeuthaut ygyt ac
ef allu duruaur y beint gaunnt hyt
[illegible] llenn. y lle ydoed brochuael yr

tithraw tywyssawc kaer leon. a hyt
ydmas hyuny yathoedynt obap gy
lat yglynyry oll nynneich awcrys ni
fer. ouadunt adidryttwyr. Ac yn hwy
ar odmas bangor. a hynny yttiedaw
dros iechyt eu pobyl ac eu hetiedyl.
Agvedy ymgynnull yghyt ydeuluu o
bop parth. Dechreu pwlad awnaeth
ysgolon abrochuael. yr hynn aoed lei
pniker o barchogyon noc edelfet.
Ac ordiuied adaw y dmas awnaeth
brochuael. Ac nyt heb dyweythur
diruawr acrua or gelynyon kyn y fo.
A gvedy kaffel oedyfcet ydmas. a
gwybot yr achaws y dathoedynt y
nynneich hynny yno. ef aerthis yn
chwelut yr aruen yny nynneich. Ac
uelly ynydyd hynny dycant a nul
gan eu tagu ac eullad. ac ogyzon ner
thyrolyaeth agravssant uefaul eistedd
ueu. Ac odyna pan pttoed yraedyw
ededic areulawn hynny yn kyrchu bam
gor. ar brytannyeit pwchybot y greu
louder ef ac ymbyrwyd. eu tywyssogy
on a pungynullassant yghyt obop lle
hyt angen. Bledrus tywyssawc ker
tyn. a hared id brenhin dyfet. Kadwan
vab Jago brenhin gwyned. a dechreu
pwlad awnaethant. Ac ar hynt hynn
ell edyfcet ar fo yn bratiedic gvedy
llad dew dy hegwyr athurgen a degunl.
A hanerth y brytannyeit y dyrgwydawd Ble
ddric tywyssawc kernyw y gvr aoed pen
nadunyaf ar yr ymlad hynny. Ac ody
na ydymgynullassant holl tywyssogyon
y brytannyeit hyt yglan Leon. ac o
gyrchynnwyd. ymt a medassant Kadwan
vab Jago. vab Beli ynbrenhin arua
llon. Ac erbyn edelfet dryw hynny.
Gvedy coronhau Kadwan vab
Jago o gorsen y teyrnas pymgyn
nullaw norygnant y brytannyeit yn
yr amser hwnnw. ac yn kyttrum ydaethant
yr ol edelfet dryw hunyr. a phan gy
glyn edelfer-ynwy a gymmullwyt y
nghaerlon arlan. Ac odyna mal yd

oedynt o bop parth yn bydinaw. ydeu
thant eukedymdeithon y rydynt. Agv
ueuthur ragnefed y rydynt ar yched hy
no. gradu y edelfiet ypparth draw y hu
nyr. Ac ygwaelaw ypparth ynia. Hyt
amgen lloegyr a chymry achereyn. A
choron pteyrnas. A chadarnhaw hynny
dryw arnoll agrypsthon. A gvedy dar
uot hynny kymynt vu y gedymdei
thas y rydynt ac ydoed gyffredin pob
peth y rydynt. Ac odyna y darvu yr
gymot y rug edelfiet ac ymrys pa
ryt. A chymeint vu y gas arnei a
hyt paw ydeholes oegyfoeth. A chy
nryt gvreic arall aorwc yntew. A
beichaw oed dureic edelfflet yna.
A hyt ar gwalchaw ylyrchaw hi y
greddaw gan gwalchaw y chymot hi
acsyr. A gvedy nachaffei hi o nebrys
ford kymot trigyaw aorwc hithew
yullys gwalchaw hyt paw anet nab
idi. Ac ynylle gvedy hynny y gwaet
nab y gwalchaw oe dureic yntew.
Kanys ynyr vu awner ydoed y dby
dwraged yn beichaw. Ac odyna y dy
nab a wagyrt yny mod ydylyit nei
thyryn eu kyttrys. A nab kadwallaun ac
ivor kadvallaun. ar hall a elvit ef
dau. A gvedy eubot yn dweithon yn
eine. dynt a anfonet hyt ar selyf b
renhin llydaw y dyscu moesseu ac
fodeu a mulyrpaeth. Ac kymryt dynt
ynghredic adnaeth selyf hyt pan
gwaffant ygredynudeth ac ef ac eury
ar ymkynneint ac nat oed neb ocenby
noedon agarei ef ynghynneint nac
aberdigynnaeth gantaw hyt ynddi
dau ac dynt. Ac or dyved ynylle pbe
reit yn bynyth ynyr blaen ydeynt
ynyr ig ac yr kaler ynybrwydyr. ac
ydaugoslynt eu clot dryw eu dewred
ac eu kampeu molyannus.

Gvedy trevlaw ruthur eam
ser. anrv un eutaden y nynyr
yr pden. Ac ynteu a ymchoc
lassant yengylat. A phop un ona

dunt agymerth rref ydat. degy-
weth. ar gedpindeith ac aoed y ry
dunt. hyn no hynny. Ac y rogf eu
tadeu hyn noc oynateu. honno a gymu
halyssant oynteu ar dalyu. dc eu
coes ympen ydoy blyned. Ethiu
a erchis y gatvallaun gauhat y dus
grab ozon o honnaw y parth draw y
hunyz ac y gynhal gobylua megys
ygbnaei gatvallaun. y parth y
ma yhynny. a gbedy gbueuthur
oet adieu o uadunt ar landulas.
ydzaethu o hynny. a wethon o boy
parth yuedzych pybeth ozeu ady
hyt ygkyfych hynny. Ac yn thalla
bu yngozoed o parth jnna yr a
bou. ac beun yn arfer bzeut hir
y uei. hyt traytwydyut y kenadeu
yn arbein attebyon. bylaw aozuc bze
ut. megys y gobychaud bynch y bzen
hin grau ydrugreu yn syrthyaw. dc
ar hynny bzychdynu aozuc y bzen
hin. gan tebygu ynnac kabat o
law adzychafel ybyneb. a gbelet
bzeint ynbylaw. a gpbyn aozuc y
bzenhin idaw py achaws aoed idaw
yr deithyat trichit hbunb. Ac ar
hynny ydyboant bzeint. Dioer heb
ef deupd dzylaw a thrichit pthyd un
ac y holl gruedyl y brytanyeit yn
dzagybydaul. kanys yr ynoes gnael
gbu gbyned y nac kenedyl y bry
tanyeit. heb gaffel vn tybyllawc a
allei eu hamdiffyn rac estraun ge
nedyl. nac a allei eu dóyn ar eu
hen teilygdaeth. a hedw y bychydic
aoed o ynghynual emyded dyuot a
thau yngodef lleihau hynny ac
golli. kanys kenedyl y saeson
yr honn eurpoet dzoy eubzat ac
toyll ac diffrydaud. Ac dieithon
mopaf oll pan gauhater udunt
arueru ogozou tpbyllogaeth yn
yr yuyf hon. kanys pan gau
hatter bot ew bzenhin udunt
fyberuach uydunt oc eu hawtawt

Ac ahahodant arnunt dzoy yzei y gallont
diffryo kenedyl y brytanyeit. kanys yn
dwallat yguoltayssant bot yn wastat. de
na allant kadw hydlonder orth neb. dc
orth hynny iawnach adyspediassach oed eu
tynbarhau ac eu darostog y genhym n
noc eubaudyrchafel. kanys pan ellir
gorthrymu opnt yn gynta megys y pm
lad dzoz ynhlat. ellir es pan allassant op
gymtaf talu dzoc dzoz da opnt aedan
gossassant eu tyll ac eubzat. dc aladas
sant anhenedyl odyhal aerua. Eilu
eith oynt alzedychassant kunys uhledic
ac brhur penn dragon. oynt alzedych
assant arthur panduunassant ■ ne
drabt. dc ordiuzed oynt aduckant got
nwnt am beun creic ac aedeholas
sant. Ac aduckant ynhlat rac y dyspe

Agbedy dyscedut o [illegible] dogyon...
vreutbir pr pnuadzodyon hynny
edmar un gan gatvallaun dech
reu gbueuthur yr anuot hunn. a
gozchynnyn neuegi y ethim na chyt
kymra y gygbordyz ac ef. ac na edynt
idaw gaubadu pr hynny ydoed yny
erchi. kanys ny erbyn defnyd a gostis
edyngaeth pr hen dyna pr pdechreu na
dylynt rann pr pnys vzth doy gozon.
Ac vzth hynny sozn aozuc ethin ac
adaw ydadleu a unynet y prsoriaut
adyhedut y gbrisci gozon heb ohyn
kanyat ygatikallaun. a gbedy neue
gi hynny y gatikallaun. ynteu a nn
uones ar ethim y beuegi idaw o
gbisci ynteu gozon yn pnys pr y
dew. yllaues ef y hen dan y gozon.
Agbedy bot y terhyse uelly y
rydunt oynt ayngyrn vuant
ellden y parth draw y hunyz.
a gbedy declireu y brydyz. kattuallan
on agolles llauer a vinoed o ohyn. ac
gymell ynteu arnbo. ac yna pr ynteu
erth ynteu y hynt draw pr alban
parth ac Iuerdon. a gbedy kaffel o ar
thur y undugolyaeth honno. ef a aeth y
tu draw yr ystaroed natkalaun. A hoscel ym

Ynghoss...

arteithio allad y kabtawtwyr. ac au
reithiaw ygwladoed. A hyt tra ytwoed
etilim yn gweneuthur hynny. ydoed
gwtwallawn yn dwaethat ynaeelaw yna
chaelut parth ac adiwat. ac wyr gall
es. kanys pp borthua bynhac y lleil
ses dyfot yztar. yno y bydei etilim
ac in ynw ludyas. kanys attaw y da
thoed ydedum doethaf ynybyt oz ysga
en. Ac lawr politus alwonw auana
gei o chedyat yz adar achaerdtyat y
syz y etilim pob danwein oz adeilaei idaw.
Ac uelly y managei yutnipan geisiei
gwtwallawn ymchoelut yztw. Ac y by
dei etilim ynbarabt ynyeirbyn ac
ybzwei y logeu. abodi y gedymdei
thon. A gwedy hayayach wat oed y
gwadwallaun vn gobeith ar gaffel ynchoe
lut drachefyn y ynys pzydein. Oz di
ded ef agaeaw ynw gyghoz mynet
hyt ar selyf vreinin llydaw y geisia
o porth ygwantaw ygynnydu ygyfoeth
idaw drachefyn. A gwedy troi eu hy
sieu onadunt parth allydaw. ynderf
fyfyt ykysfydei tynnedyl ynw noz.
A gwedgaru eullogeu ar bynr hyt
nat oed vn obonunt. gyt aegilyd.
Ac wrth hynny diruawr ofyn agym
erth llyuyd llog ybreinin. ac ynwa
daw ar llyo aozuc. A gadu y llog
yrth vyuhu y thygbetnieu y fozd y
nyuhei y haiweu. A gwedy eu bot
delly ynwerngyl agheu ar hyt ynwy
bont ac ynwan pan deuth gwaew dyd
diannoeth. bynt adeuthant y ynys
aelibit gaeruc na. Ac ynw dzwy dw
wyr lauur ydeuthant yztw. Ac ynw
lle kynnwent odolur allit agynneirth
batwallawn pudaw o achaws rygoll
y gedymdeithon. megys den nos
arall dieu yngoztwed ar yaely heb
bynw na bwyt na diawt. Ac ynwpe
dwzydd dyd ydeuthant idaw chwant
wic hely. Ac wrth hynny gwaew gwnt
y nei aozuc atwaw. A gwaew dwy
hynny. Ac ynw ychydic hwnt y

wa ac laethen. oclwydaw yr ynys ol
aozuc. y syllu agysgwrdei vn gwydlo
dyn ac ef. oz hynn y gallei vneuthur
bwyt y arglwyd. A gwedy na chafas
ef dim o agreifei. Dirfawr ofyn a
gymerth bzenn ynddaw wrth na allei
gaffel ydanunet y arglwyd. kanys
ofyn oed gantaw dyfot yaghen o hyn
ny. Ac wrth hynny arueru aonic bze
nn o gelfydyt newyd. athrychyn dryll
gelyz y bozdwyt. A edwi arwer ac
wobi. ac dwyn yz breinin. Ac ynylle gan
tebygu niac hic gwydlodyn oed. y gwyn
wyt ac bwytta aozuc. ac ewyfedu nary
gawssei eiwyoet y beinn velystei hoinn
ar gig arall. A gwedy bwytta y llucdio
nab. kanenach vn. negyz ydoed ar
peiw ymwydyd dwo yn holl iach. Ac ody
na pangneffaut euwydbynt bydi
eirpaw y llog adzychaffel eu hoyl gan
wygaw y noz. ac y gaer gatiyalet
ydeuthant ytw llydaw. Ac ody na yd
euthant ar selyf vreinin llydaw. Ac
ynteu ac haruelles wynt yn llathen
hynaws. A gwedy gwybot ystyz y
negyf. ef aedelhis kanhaethwy y
gyt ar ynadzodyon hynn.

Oliuyn yw gweithyf echdoe
wyn dyz ieuenc. bot gwlat
anhen tadeu ni yn gwbaraw
edic ygan aghyfeitly greuddyl cae
son. Aphabw oz kreuddoed ereill
yn andifyn ac yn bynhau eu gw
latoed. Ac awch kenedyl chwitly eu
yn ymyz noz kwynthlawn ohi. Ac
na allwch gwrthwynebu yr saeson y
rei ny dodynt anhentadeu na eu ef
arnadunt. pan ymwed bygtheuoch
i hyn eudyfot y brytwen dechau
hoim yn pzeftwyl aw y gyt yno o
ynt eiddynt arglwydi ar pzholl
teyrnaffoed yneuizpleh. Ac ny
allwys neb gozwotwr arnadunt
hwy eithyr gwyz rufein. Ar rei
hynny kyt bydynt ymnawd yn
med. A wedy gwedy llad eu kynwedwr

eynteu avrthladvyt pudiendtvydnw o2 p
nys. A gvedy dyuot marcu a chynan
meirpadavc y2 vilat hoim. y2 hynn
ad2igyllys yno ny chaussant rut y
gynhal y gwrion yndiathut. kyt rygo
rei o tyvyscogyon kadarn yndi. Sicco
es y2ei ereill a vydynt dianach. a ph
an delynt y2ei hynny y kollynt. ac
v2th hynny dolurvus yv geuyf i. gv
ander avch pobyl chwi. kanys o2 vn
genedyl ydheuyn ni. ac o2 vn env yn
gelvir ni b2ytanyeit negyf chwithev
Ac ydym ni pulynhal y vilat hoim rac
pavb oc angrisnyon o4ob parth in yn

A gvedy dyuot y [illegible]
celyf dyscedut uelly. kedaulydhau
ao2uc katvallaon adyscedut val
hynn. diglwyd vrenhin lieb ef gyme
dic ou heudadzu ni vreinhined. llaver
odiolchen adalaf i ytti d2os y nerth
ydwyt ti ynv adw inni y greissaw vyg
kynnoeth drachefyn. y2 hyn adywedy
ti bot yn rysted genhyt nat ytty nn ni
ynkadw teilygdawt an hendadzu ni.
gvedy dyfot y b2ytanyeit y2gvlad oed
hynn. ny larnaf ynhen bot yn rysted
hynny. kanys y bonhedigyon ardyfyc
dogyon adeuhawt yma y gyt a mif
en dzledic achynnan meirpadvc o2 te
yrnas oll. Ar rei amgenhedic adzigy
allam ynn. ac agynneirallam y2ei hyn
ny medynt y gwyr mawr dylyedawc.
A gvedy dechreu ottoiwint kattel krysto
eth a theilygdawt y2ei vonhedic. yndy2
chwfel avnaeth ynrydtreef a sybervy
yt ynhoy noc ydeilsyfei enhumpan
rdiuc. Ac ynn wdi y odines y2yo ny
chlywsit ymplic y pobloed. Ac negyf
ydyoeit gildas tiraethawdyr yr ystor
a. bot ynhoy y pechaot hoimw no2
holl pechodeu ereill oll. y2 hon adiw
reidd aulawd y2 holl da. Sef yo hyn
ny kaffam gwrthwed ac hamdiffyn
llyr. acharu kelyd athoyll abzad.
Dalu d2wc d2os da. Eurydeu eulu
red2 achamulzeithiawed d2os hegnwch

a hynnawster. Arnolledigaeth [illegible] dia
vl d2os egyl goleuat. y vreinhined a
detholynt nyt yn herwyd diw nannyn
y2 hoim allelynt yn greulonaf. Ac yn
ylle y2ei a detholynt aledynt gan e
thoi ereill awei greuloqach. A phoy
hynhac awei arafach ac ychydic uel
y garu gwrthoned. hoimw negyf gelyn
nyns y2ydcin adiskyblynt. Ac o2diwed
pob peth o2agarei diw [illegible] gnhadfal vrawt
ynwrthynneb y diw y gwnepynt. o nyt
bot yngavedigaeth gantunt y2 hynn
agafiaei diw. Ac uelly y gwnepynt
pob peth [illegible] awei brthynneb y iechyt.
aheb greffaw diw y gan nedyf y2 holl
iechyt. A hyt nat nuvy y gwnaei ydym
on byt. nanyn kenneu diw ehun ac
nugelyd heb dofparth allnepynt uelly.
Ac o2th hynny nyt rysted bot yngaf
gan diw y neb allnelhei uelly. Ac o2th
hynny y duc diw ynbobyl homo yn nyn
ni dial eusyberhyt ar nadunt ac eu
debol oc eu gwlat. Ac eilfoes o2diw ac
gatter teilwg oed inn dryfneiu y greffaw
dzychafel y genedyl gyvarfagedic ar
heu teilygdawt. rac bot yn barattoyd
y2 genedyl anbot ni y llydiodzon lleic
neu dwallur. ony lafuryem oc an holl
allu y greffaw eurydhau. kanys y2 hyn
gorhendat a hu ynn anden. o2th hyn
ny diogelach ac ehofnach y kenffaf i
dy gamborthwyd i noc hu arall. Bef oed
honno maelgun gwynned goruchel uren
hin ynys prydein. Ypeddyrpyd gwr ar
ledychwys gwedy arthur. Den vab n
un y vaelgun. Kinn. ac Emaun. y rinn
ynn vab veli. y veli ynn nab kugo. y
kugo ynn nab katuan uyntat i. Emai
un gwedy marv uyntat i. ac hanat yn
ren. adeholet o2wfel y saefon. Ac adnith
hyt y vilat hoim. ac y rodes y berch y
hodlel b2enhin y vilat hoim nab hodlel
nab eunyr llydaw. y gwr a oreshynnoyd
y tewrnafsoed y gyt ac arthur. Ac o hyn
nu y gynnet alan. o alan hodlel dydac
rithen. y gwr hyt tra uu inyr adwo2thei

yn uwyaf o:ryvyddogyon y holl firme o
fyw yn dyddiau ... iii. iii

Ac yno ygyt aelyf y gnyaf hynno
y bu kamallaun. ac o eilyt gnyg
hoz ygellygassant brenn hur y
pupp pryden y greiliw of kanhattei
duw idaw oneb ryw ffo:d kaffel lladd
delim erllin rac llestrupaw o honaw
ac gnesfodic oe gelfydyt ygatkalla
bin dyfot yn:ir. a gwedy dyfot brenn
y bo:th hanunt yn:ir. fe agymerth gu
ise rudut ymdanaw. ac pa:th achc
nabc keirdet. a phen gnueuthur ba
gyl hayarn pubiacullyn idaw. ar hon
o:damdreinei idaw kaffel kyttun y lla
dei yntei y delim. ac odyna y kerdo
ys brenn ygarth achaer eftuoc. kanys
yno pupp amser hynnw ydoed ydelim
y gyt ac eflim. ac nal ydeuth yn dyfc
yngymyscu ar reudussom aozuc yn
aodynt yn aros allusken ynyo:th llys
y brenhin. ac nal ydoed brenn yn
treiclaw ynyplith y reudussom. nachaf
chaacr idaw yndyfot allan o:llys. a
phaysol ynyllaw pupllaw yulyn:dyn
dufun yn brenhines. a hounno a dugassei
eflim ogaer vyragon grantaw. gno
dy debol katkallaun. a phan ytoed
honno yn keirdet heb law brenn ad
nebot ychaacr aozuc ac eylaw. ac yn
issel gnlo aruer. ac y sef aozuc hythen
trossi y ho:yneb attaw. ac yngynnaf pe
trussaw pey oed. a gwedy dyuessam ar
taw ac adnabot y brenn. a negys hay
ach llyngyrn aozuc o:ydaun rac ofny
y adnabot oe alon ac dala. a gwedy ka
redigyon gnassanen a gnreu ynbuche
dic ar bynder negys ynyrith ynadra
dd arall yn a benegis idaw y deuim
ydoed ynygreissaw. ac anenegis idaw
anfaod y llys. kanys yna ydatboed y
deuim y o:ymdeith ynyplith y reudus
son nra ytoedit yn iannuu yr alnissen
nen. a gwedy adnabot o brenn y deu
m. ef aeroheis echaacr y nos hono
dyuot. ynllediaw o:llys hyt attaw ef

odieithyr ydunas gerllaw hen drugl
aoed ynagos ydunas. ac yntev acha
rhoed hi yallechu ynyfeun y gnaree.
ac ynylle ydaeth brenn ynyplith to:ys
o:reudussom. ac yr parth ydoed y deth
in yn reoli ydeuth brenn. ac ynylle
yan gnasiaf ef gyrfle ar gyrflawaun. ef
adrychafaod y bagyl hayarn. ac aflnam
ydeuim ydau bron ac ar hn dynaby
ylladaod. ac ynylle bo:o y bagyl oe
law. ac ynygnudyaw ynyplith yr archeno
gyoneresll heb y adnabot. o neb nac
ebydyn. a chan gnaythorthyp duw dyfot
yflechna aozuc. a gwedy dyfot ynos
y chwaer yntev o lawer dechymic a
gnellaod ffo:d allan o:llys. ac ys kanas
kanys kyffro uaw:r ac ofny agymerth
eflim oachaws yr lad y deuim. ac o:th
hynny gossot gwyllion allnathoedit ar
yllys ac ar ydunas. ac rac y:er hynny
ys chaffei hithen ffo:d allan. a gwedy
gwybot o:bzenit hynny. yntev aaeth
oeflechna hyt ygkaer exetyr. ac yno
dythynnu athnw y bzytanyeit. anenegi
udunt ygnyflawan adnathoed. ac o
dyna amon kenadeu att gnatkallaun
a chadarnhau y gnaer aozuc. a gozchy
myn y holl dywyda y bzytanyeit llafury
aw y gnadu ydunasfoed ar kerthyll. ac yn
llaven aros dysfordignaeth katkallaun
kanys ar hyn y dyuiedei y dynot a
phorth ygnan selyf brenhin llydaw y eu
kaubo:thwy. a gwedy hynny y chuic
dyt hynnw dros yr ynys. paenda tyll
ystawc kaer gennt. a nawyaf gynnill
eitnia gantaw o laesson ii deuthant
hyt ygkrynlech kaer exetyr. a gwedy gw
archae brenn ynydunas adeethnen
ynulad ac ef.

Ac ar hynny nachaf gatkallaun
un yndiscynu yn:ir oe logeu a
degnul o barchogyon arnaw
ygyt ac ef ygnan selyf brenhin lly
daw. ac yn gyntyf yn kyrchu y lle y doedit
ynygwarchae brenn. a gwedy y dynot
yn gynnagos yr llu. gossot y barchogy

ou yu bedir kat.a heb amot tyrch
u y clyuyon..a gruedy dechreu ym
lad vala peanda aozuc a llad llaver
oc lu..a gruedy nat oed fozd arall y
gastel ieclyt.gozhau aozuc peanda
y gatvallaw arodigvylion. ac adav
nymet rygt ac ef ypmlad ar saeson
ereill..a chadarnhau hynny dwy arnoll
agvylhon..a gruedy kaffel o gatvall
adu y unigolyaeth homo. Galw
aozuc attaw y dzyda a fuallynt dial
garrdi dwy hir o amser. ac yn dian
not kyrchu y gogled ar tozerinu a
dechreu amrithiaw y gvladoed. a gve
dy menegi hynny y erbin. yntru a
gymullaud attaw holl vrenhined sacl
son. a hyt ylle aelvir helynnyllt y
deuth yn erbyn katkallaun. a dech
reu ymlad ar brytanyeit. ac ynylle
ar dechreu y ymlad yllad etlin ac
holl vobhayach. ac offric y uab y
gyt ac ef. a gorbolt brenhin oz. ad
uth ynborth idaw alas. ar ran voyaf
or eullu alas ygyt ac vynt

gruedy caffel o gutkallaun y nu
dugolyaeth homo. kerdet ao
uc dzwy dzalaved y saellon yn
gyn gryllonet ac yat arbedei y neb
uanyn a gyfarffei o saelues veicha
dc ac ef ac gledyf y gellygei y veicho
gi yr llaur. ac uelly nyt arbedei. nac
yr. nac y dirie. nac y dlaw. nac y vo
wyn. nac yneu. nac y ieuanc. kanys
ef avedylwyd dilen y saellon pulla
yn or ynys hona. ac yth hynny by
rei bynac a gyfarffei ac ef oagiwa
edigyon boenen y diffeithei. ac ordi
ged gruedy eithin y deuth Dfric aro
di brwydr idaw. ac offric alas aedeu
wyeint y rei adylynt guledychu gru
edy ef. a gruedy llad y rei hynny Dfin
alle adeuthyn brenhin yn yscotlont
ac arysgolaud ar gutkallaun. ac ydy
rvys katkallaun ef a elo o lepy gi
lyd. hyt y mur aunaeth seuenus
aulherawdyr yrby brytaen ac yscot

lont. ac odyna ef a anuonawd pean
da ar ran uwyhaf o'llu gantaw hyt
ylle honno y ymlad ac oshalk. ac y
sef aozuc yntru hyt tranytwed pean
da ym pydeirdhae ym plle aelvir yn
saelnec helynnyllt. ac ygkymraec
maes uchaf uolvirch dzychafel arocs
yno yn arwyd. ac erchi y gedymdei
thon ac varchogyon oc eu llawnlef
dyriedut. pkygeu angelnyeu agve
dwn yr holl gyfoethawc duw huw. hyt
pan rydhao ef u ygran sywen yn y
brytanyeit. ac ygran yr yscymyn tyllu
ysgawc peanda. kanys ef awyr mae
hawn ydynn un yn ymlad dzos aulzenc
dyl. ac oth hynny. paub o nadunt
awnaeth negyr pderchus oshkallt.
ac odyna pan deuth y dyd ymkyrchaf
sant eugrchynyon. a hozwyd efyllir
eufyd. gynt agavssant y nudugolya
eth. a gruedy megi hynny y gattvall
awn llidyaw awnaeth. a chymullaw llu
mawr ac erlit oshkallt. a brwydrav
ac ef ym plle aelvir horne. ym plyz
chaud peanda ef ac ymladaud.

gruedy llad oshkallt a llaver o
nulyoed ygyt ac ef oc uzyn.
Dfelly achubyn y brawt puteu a
kuth yn brenhin ynyte. a honno a
rodes llaver o eur ac aryant y gat
kallaun. ac agattus tagnuefed y gan
trav. a gwrhau idaw hefyt awnaeth.
ac ny bu vn golur gynt a gyfodaf
sant ynp erbyn alfryt ymab elyun
ac odkallt y nei uab y brawt. a gve
dy ua ellynt sefyll ynp erbyn. gynt a
foallant hyt ar peanda y greffaw
nerth y gantaw y orestawn kyfoeth
oshkallum. ac oth na lakaffei pe
anda mwy ymgnuefed arymlaenho
ed katkallaun dwy teyrnas ynys
prydein. yntru adymdut hyt pan ga
fei gaubyat katkallaun y ryfelu
na ryfelei ef. a rodi kar
anuacs idaw. ac oth hynny trei
gnaeth pan yttoed gatvallawn

ysiluc eyn yn llunden yudalaeth
gcynghvisgrav arzon ystrynuas am ybeu
ddoll tyddyllogyon brytanyeit a saeson
ygyt ac ef enillyr ossan aclasyn chwuan
ppeanda adeuth ar ybrenn ac aosyna
od idaupp achaus nadarhoed ossan a
chlasyn pallys pn annuat vn tythyssaus
or saeson. naon lleb ybrenhin namyn
oachaus puor pnglas. Hyt yr hyn
ny argloyd lleb ypeanda. uanupu p
gruadeu aannoncs hyt ngcruania
yn ol saeson ydigal osswallt y braut
arnam nu vi arth. ac ygyt a hynny
peauda adychaut rydorri o bonsu ef
chwuan tagnuefed ystrynuas paud
voles alfric ybaw. ac oddyallt y nei uab
y brawt nozthonuby. ac vrth hynny dy
ro ksauhyat uni oclad neu pnten oc
delhol orstrynuas pn hollaul. ac vrth hyn
ny. gruedy uedyliau or brenhin tan
ce ygkyrch hynny. Ef aeirchis ygryc
hozthyr edzrch vrth agrygborzynt vy
ygkyrch hynny. ac ual ydoedynt ne
lly paub yn ucnegn y gygthor. a sarc
dud brenhin dywet pupiuth paub ady
uaut. Arglwyd brenhin lleb ef. ksauys
buasei arnerth grnytta gozthlad
holl grnedyl saeson o puys pzydeu.
ppachaus dreithon ygredy tithen o
ynt y undechockau yn amplith mube
u yn tagnuefedus. ac vrth hynny ag
lwyd ksauhatta udunt chwncu rysselu
yrydunt chwncun. a egrys agathyd
ydistrycer rynt ogyfnewit aerfacu
ygranuiut. ksays unt iaun ksady ehw
vrth yuch auo brathe yn tiastat. ksays
yr paudeuthant y saeson pngytnat
yr pupe hon pnstastat pnaeut pubre
dychu ankenedyl u. ac vrth hynny
ksays dylyy di ksady hyd vrthunt vy
ksauhatta di ypeanda rysselu pner=
=hyn ollwiaethyn. a egrys ydarfo ozter
fyse hunuu yr neill o honunt aellad
ac dehol or puys honu. ac vrth hy
ny ksastiallaun a gauas daud ypesda

rysselu ar ossan aclasyn. ac odyna peauda
agrythullwys llu mawr. ac a deth drwy
huuyr ar tor ossan. a dechreu aurathaw
ygkyladed arysselu arnaw yn drut. ac
ordiwed rac agkyen ossan aclasyn a gyn
uigyawys brenhinolyon rodyon o eur ac
aryant. nuyr noc ygellit ygkredu yr
auda yr peitaw arysselu arnaw ac ymclwo
clur atref. a gruedy uanupmei peanda
dim ygan ossan. ynteu a syllaud ar gan
worthwy diw. a dywet bei lei enyf ylu
nollu peauda. ef a rodes brwytyn idaw
ger llaw a fon diwmed. a gruedy llad peau
da a dec tythyssaus arhugeint ygyt ac
ef. Ossan aclasyn a gafas y budugoly
aeth. a gruedy llad peauda. ksathallaun
aru a rodes y blaen y gynnoeth. a hyn
nw agrymeith ebba ac erberth y rysse
lu ar ossan aclasyn. ac oarch ksathallaun
vynt agrymodassant. a gruedy ellenni
vrth ulyned adeugeint y bonhedigyon
ar ksysfoethocsaf gwdvallaun brenhin y
brytanyeit yn dzeuledic ohenenut.
ypytheinnos gruedy ksalaugayaf pda
eth or byt hynn. ac gorff a urynt ac ner
deu gwerthuawr. ac pdodet y nuyen delw
o ef yd adnabuhoedit ar y uelin ac benn
ehun. ar delw honno adotessar delw march
oef yd yn arnaw eurysfed ythegwch. a hon
no adoret ar y porth parth ar gorllenn
yn llundein yn arwyd yr racdyhededuy
on undugoly aetheu uchot yr arnthred
yr saeson. ac pdauaw pdadnewyt eglwys
yuyr honn y lenir ellercmeu rac y c
neit ef. ac eneiden cradonogyon pbyrt
oll. a hynny un y tythyssaus ef yd aeth
ar naroyrdu a ppedin...

Gruedy mynn ksathallaun. ksadwala
dyr uendigeit pbaub yntev a gryn
erth llydiodzaeth y treynas yr hon a
elwis beda dywetsallt. ar pdechreu gwaul
a thagnuefedus yr aethoys pbrenhinya
eth. ac yn pryd deuth unlyned gruedy
tynnyt y gwyr on honaw y mywn elehyt
y dygwydwys. achubiaul trwy se a gy

tores ynghrit y dremmyrr. Mam gadva
ladyr oed chdiacr yndat a phennda. de
nam hirlen oed diwec nonhedic o cuas
ac eryrig. A homo gruedy tagnofedu aphe
anda. agymerth kardsallawn yndiwec di
ely idaw. A gwedy clefycl'n kardsaladyr me
gys y dyrlicsyrr uchot. trmyrsc a bu y
zogs y dremmyrr elynnen. Artkivrthia
un diat adistrydassant oc entrmyrsc. de
ygyt a hynny dypedawl en arall hefyt
adeuth udunt. Kamys aball neuspu a
dycwyt a hynnyr vzth y vobyl. a cgyr
uat oed oboll ynghynhal dun rueb erth
yr yr neb a allei hela ynwyn ydiffeith
drgrrat neuspu honno aerlynnys tyn
hetlus agheu. ac ynennyt bychan a dze
uloys y vobyl hyt na allei prei biw
gladu prei meurw. Ac vzth hynny prei
te nau adihegres yn bydnoed y fopyt
dzas y mozoed gran gofynnau adzycyn
ngerth y dan artfet yr hoyleu gran dyrse
dut ynghnegys hynn. Diw ti annode
ut ui negys deuet a pilit ac angh
alsgereist ynghirhyrzenedloed. Ac yntew
grudualadyr chun y gyrt athrnan hyg
es yn kyrchu parth a llydaw prac dyrse
dedic kynnan a dyrzedei yntew ar y
zied honn. Gwae ni bechadunyet.
Kanys carhaus an dirnaur gnnnlse
deu n. oz ner ny ochelyllam ni godi
diw hyt tra gafem ni pheit y benydy
aw. Ac vzth hynny y nae dial y kyrfoeth
awc uedynnt yan diwreidaw nnnheu oc
angnanedic dayar. Ac o nerf an tat. oz
lle ny allyllant nar yscottrit nar fiel
na neb oz annnyrfaelon bratzyr. nanyn
yn pscawn ennill angylat ac nadunt
yr adelher o ornelloed pryt nat oed ell
pllys diw unn y prcsfopiaw yndi pudza
gwaryd. Ef yllyd dw bzawdyr pan dic
las ef unn bleb lynnn ynghoelut yzth
anpechaut nagorfoliyrs oc eugyrneuth
ur. Ac nat oed neb allei an gwrtlad
nnnheu oc autrynas. Ac yntew yn
nynnn eoliri y rei pubyr. vzth hynny
ef a annones y rellored ef. nac yr honn

y nacdur unn yn bydnoed adaw an
pzaut tref tat. Ac vzth hynny ynghoe
loch y rufrennhyr ynghoeloch yr pfforrcit
arthfbrcit ynghoeloch yfaelon bratz
yr. Hynna pupyr prydyn yndiffeith o
nar diw yr honn nyallyllawch chwi y
diffeithaw. Ryr avelhzederunt chwi pf
fyd yn augvrthlad n. nanyn kyfoeth y
goruchel nreuhn yr honn ny pheidaf
fam ni pny godi y dialfar. Achan
rys gwynnan honno y deuth ef y dza
eth llydaw. Ac odyna gyrt ac gynnulleir
na y deuth hyt ar alan vzeuhn llydaw
nei pfelyf. A honno achanuoller yn
eurydedus. Ac uelly y bu pupyr prydc
n bu bloydyn ardec yndiffeith oc ehw
tualtyr erthyr pchydic yn ynnyhyen
kynny adihagei a arbedaffei agheu
ndunt oz dynnal neb yn. A hefyt hyt
hynny o ysgeit. y bualfei y tynnchyi ar
aball ar yfaelon heb orthfouyrs. Ar nei
adihagyffei oz arnthur pla honno
oz faelon gran gwdy cu guorthedic de
fawt vyntr nannonaffant ar cu ki
vrawtzyr y gremmma y beneyn ndunt
bot pupyr prydein yndiffeith heb neb
ynychynnhedu. A bot yn biabd ndunt
dyfot idi oc gozchgyn. oz impunyut y
phreffopiaw. Ac nal y chyfiffant cynn
teu hynny. Brenhinnes bonedic ac
lwit Serburgis a gwedy oed honno.
A honno a gynnllorys aneurys o an
ylder gynnlleirnia ontyr a gruagred. Ac
adeuth yr albau yr tus. Ar gwlad oed dif
feith heb neb ynyr preffopiaw. Ac yndunt
a hynny hyt gruzyry vyntr ac lynneraf
fant heb neb ac gwarafunei ndunt
kaupt oed neb ynyr plureffopiaw eithyr
yehydic tzedillon ynyrbu kaetyd kynn
ry nediffereí. Ac oznuffer honno allan
y kollaffant y bryttanyeit eu hynhodraeth
eth ar pupyr prydein. Ac ydechreuis
yfaelon y gofeidychu. Ac yna gwedy
Uithraw rynnabd o auffer heibaw. Ac
ynnghadarnhau oz nac dyrzededigyon
bobyl honno yna. Koffau aozuc kadr

aladr y repynas gvedy peidyav pr aball
ar truein arpynaller pudi uu blwy
dyn ardec. adyfot hyt ar allau aoruc
y adolwyn porth idav ygeillav tywy
du y gyfoeth drachefn. a gvedy idav
o allan idav borth hyt tra ffroed yn
parattoi flygres. ek adeuth egylwyl
lef ygan duw yerchi idav peidav ac dar
par am pwys pydein. kanys inymev
dur gvledychu oz bryttaniyeit ynys y
nys abei bwy. hyt pandeler pr amler
tyghetuennawl ■ brotfoydaller birdu
ac ygyt a hynny y llef dyfnawl bonno
acerchis idav bynet hyt purfleu hyt
ar lerginis bab. a phan darffei am
ewplau y benyt ek arhyt ynyfoedd y
feint. ac ef adywedei y llef trop e
hrallit y ffyd ef ylleffynt y brytanyeit
oz diffed pr pwys pandeler pr amler
tyghetfennawl. ac yn bydei gynt hyn
ny hoffangeffynt yr eglwys kadar
alady[r] o vuein. ac endeyn hyt yn y
nys prydein. a hynny oz diffed a hyd
pandaingoller eleyrn y feint ereill
a gvdynt rac ofyn paganyeit. ac
yna y traffant y brytanyeit pr ynys
a gollaffant. a gvedy weneges hynny
y gatwaladr. yntev yn ylle adeuth
ar alan kenlum y wenegi idav pr hyn
ady wedaller pr agel vrthav. ac yna
pryvnerth alan amryfuelou tyfiein
o brophwydolyaeth yr eiryr a brotfoydd
yn ygrizaer lepton. ac o gratitlein fibli
ap hrotfoydolyaeth yr diu eurys. ac
edrych pob rei o honunt y edrych agyr
hannynt a gwrthel edrych gradu ala
dyr a gvedy gvelet ohonaw pob
peth oz rei hynny yn kwrdderdet ac
fflwyd. a nnoc aoruc y gradu alady
r uchdhau yr dyrchafel. oz chwynu ■
dathoed attaw. ac annion yntr. ac
nor y wely. y bw rwy gyn dallant y bry
tanyeit adrugyn affyn ■ ■ ■ ■
rac diffodi o gwbyl y nhen. a gwlyb
dawt eu dylyet. ■ ■ ■ ■ ■
■ yna y dywedefis kadual alady[r]

aphob peth tydawl yr kanyat daw
yndragywyddawl. ac ydaeth hyt yn n
tem. a gvedy y gadarnhau o ergins
bab ef. o deilfyrfe glefhyt y clefhyclwys
dr deudecuet dyd o bei y bu uar. ac
ydaeth y neiiad nefawl repynnar. gyrth
nilynyd. a phedwar ugeint. a chwech
ant. gvedy dyfot enit ygtynnawt dyn.
gvedy kynnullaw o fuer y bab yn
teu. ac yny[r] ynei logeu bynt a
gyd yndrithocaffant attunt pr
hynn nwyar eallyffant. ac adeuth
ant y pwys prydein. ac orth nilynyd
adeugeint y bnaint yndyfnal yn repfe
lu ar ylaelon. ac nyt nawr dygrynoer
udynt hynny. kanys pr ac dynzedoic
uarbolyaeth aneuyn. ar gynnebdic
terupfe prydynt chwneu. adzahau
upffei y bobyl fyberw yn gymeint
ac na ellynt gwrthwynebu y engelyn
on. kanys neur dreoed udynt dwyn
vaw hyt na elkit wynt brytanyeit na
myn kymry. gandynnu pr enw hon
no y gan kallaw tywyffaw. neu yntev
y gan kalledin vreninues. neu yntev
y gan aglwyfveith greudyf y laelon
yn teoi pr enw uelly. ac ellyeir kymbrwn
ach y gwnaynt y laelon gran gnadw eu
dunndeb ath agruefed pr ydynt. ac yn
dbilyllaw ynied. ac yn adeilat y dynaf
ffoed ar kestyll. ac velly gvedy bwy
ar glwydyaeth y brytanyeit y arnadynt
yn ar yn medi ll boll loegyr. ac edeilaw
yn tywyffaw arnadynt yn gynnull or
laelon a dilys gwyr eu hon pwyr pr ydein.
ac o hynny allan digrifedhau allu naeth
ynynny y orth brytanyeit nonid arhei
lygadaw hyt na allyffant byth gvedy
hynny ennill teilygadaw pr eryzuas. na
myn gweithen wrydynt chwneu
gweithen pr ydynt ar laelon yn rwyfelu.
ac yn kynn yn dwalfat aeruscu. ■ ■ ■
■ ■ ■ ■

breuhined ystaelon ythrim malmelon
ac ythewri houtedun. yrrei hynny yd
archaf i deiau. dbreuhined ybrytanyeit
kanyt ythyo gantunt ylhythi bwtou
hom. yr hom a ymchoeles Gwallter
archdiagon ryt ychen obrytanec yg
kymraec. yr hoim yssyd gymylledic
ymdur oc eu hystoryaeu oy yn eury
ded yr rat dyscedigyon tythyslogyon
hynny. dr yhed honn ydrydeirie m
beu ymchoelut ef

Brutÿ Tyvysogion. A.D. 1080.

Dithar ugeint mlyned a dec
chant oed oet crist. pan bu y
uarvolyaeth nawr dryv holl
puys prydyn. ac oderbren byt hyt y
na ydoed blwydyn eissen opethar uge
int mlyned ac ychthcant a phmp mil.
dc yny blwydyn honno. ybu nary kadv
alady. uendigeit nab kadwallavn nab
catwan breuhin ybrytanyeit yn rufem
ydeudecuet dyd o vet. aegyr ystroth
ydalley vyrdin kyn nolynny vrth vrth
eyrn gurthenen. ac o hynny allan y
collet ybrytanyeit goron ymeyrnad.
dc ydeuas llawd ystaelon hn. dc yn ol ke
dwalady yguledychawd ffrancot nab alan
breuhin llydaw. yr honn a elwir brytta
en uechan. dc nyt aegyr breuhin
kamm aegyr ymmaeth neuythyssa
oc. a hoinw agynhelhic llythodraeth
ar ybrytanyeit ythb mlyned adeugeti.
dc yna ybu nary. dc ymy ol pmen y
gwledychawd rodri maelwynaw. dc yn
oes hoinw ybu naryolyaeth yn ffuer
don. dc yna yeymnawd ydayar yn
llydaw. dc yna ybu yglan gwaet yn
ymyr pryden. ac ffuerdon. Deg mly
ned aphedwar ugeint a dihechant oed

oet crist pan. dc yna yd ymchoelawd
yllaeth ar emeryn yn dinet. ar lleuer
a ymchoelawd yn dractavl hw. Seith
cant mlyned oed oet crist pan bu ma
rw eliffyn breuhin ystaelon. Deg mly
ned. a seith cant oed oet crist pan bu
varw ffrwm lwyaf breuhin ffreinc.
dc yna kynoleuet oed ynos ar dyd.
dc yna y bu uary ofbric breuhin y stae
lon. dc y lysseg rwyt eglwys laun bi
hagel. Deugeint mlyned a seith cant
oed oet crist. pan bu yr haf tessaue. dc yna
y bu uary beli uab elfin. dc y bu brwy
dyr breuhin ygkernyw. agrweit gwarth
maclaue. achat pen coet yn ebenbarth
dc yny teir brwydyr bymp y gorun y
brytanyeit. Deg mlyned arhugeint
a seith cant oed oet crist pan bu brwy
dyr ym mynyd carn. Deugeint mly
ned a seith cant oed oet crist. pan in
varw beda offeiriat. dc yna y bu uary
owein breuhin y ystaelon. Deugeint
a dengeint a seith cant oed oet crist.
pan bu y brwydyr rwng y brytanyeit ar
ystaelon ygkwerth maes ydaue. dc y
llaadawd y brytanyeit talargan bren
hin y ystaelon. dc yna y bu uary Tewdor
uab beli. dc y bu uary rodri breuhin
y brytanyeit. ac erbalt breuhin y stae
lon. Deugeint mlyned a seith cant o
ed oet crist pan bu brwydyr rwng y
brytanyeit ar ystaelon ygkwerth ben
ffordac y bu uary dyfynwal uab rey
dri. Deg mlyned a thriugeint a seith
cant oed oet crist. pan symudyn ystre
y brytanyeit dwy orchymyn elwor
gor ydub. dc yna y bu ma uary ffera
uail uab idwal. adenberr uvat. dc
yna y bu distryw ydrheubarth ffyr
gan ossa breuhin. Pedwar ugeint
mlyned a seith cant oed oet crist pan
ddfferchawd ossa breuhin. y brytanye
it yn aunerbaf. Deg mlyned aphe
dwar ugeint a seith cant oed oet crist
pan dechrwyd ymladgaeyt gruffut y
erdon. dc y bu uary ossa breuhin.

a Wared vd breuhin dyfet. ac ybu vchy
dyr yn rudlau. Vythcaut mlyned oed
oet crist pan ladavd y saeson guaradabc
breuhin gwyned. ac yna ybu uarv ar-
thur breuhin keredigyavv. ac ybudif
fic ar yr heul. ac ybu uarv rei breuhi
achadell brenhin powys. ac elbot arch
escob gwyned. Deg mlyned ac vythcant
oed oet crist pan duavd ylleuat duw
nadolyc. ac yllosset nynyv. ac ybu
uarv olyaeth yr amfenlent ar hyt pwys
pydeun. ac ybu uarv ocheun uab ma
redud. ac yllosset degamvy o tan
myllt. ac ybu vroydyr prvg hoedel
achynan. a hoedel agrium. ac yna y
budaran nawr ac ygrmaeth llaver-
olosscuacu. ac ybu uarv trystin uab
rein. ac yllav griffin uab kynvgen. o
dvpll eluise y urabt. ac ygorun hoedel
o ynys non. ac ygyrravd gynan y
vrawt o bon ymeith ygan lad llaver
ocku. ac eildeith ygyrrvyt hoedel o
von. ac ybu uarv kynon vreuhin. ac
ydiffeithavd ysaeson unynyded eryri.
ac ydugrant vreenhinyaeth rydcynnawc.
ac ybu deith llan uaes. ac ydiffeithavd
genolf brenhinyaetheu dyfet. Vgein
mlyned ac vythcaut oed oet crist pan dic
tryllyt cattell degamvy ygan ysaesō. ac
ynal ydue ysaeson vreenhinyaeth powys
yn eu medyant ac ybu uarv hoedel.
Deg mlyned ar lugein ac vythcaut oed
oet crist pan bu diffyc ar yllenat yr vy
thuet dyd obis rac uyr. ac ybu uarv sa
tubin escob ynys yv. Deugein mlyned
ac vythcaut oed oet crist pan dechreuis
vd aeuruc escob yn ynys yv. ac ybu ua
rv ioui allaun. ac ybu geith kenyll. ac
ybu uarv aeruyn. ac ybu deith ffinnaut
ac yllas ithel brenhin gwent y gan ly
yr brecheinauc. Deg mlyned a deugein
ac vythcaut oed oet crist pan las aeu
ruc ygan ysaeson. ac ytagwyt kynigen
ygan ygenedloed. ac ydiffeithwyd t
aton ygan ygenedloed duon. ac ybu
uarv kynugen. brenhin powys yn rufei

ac ybu uarv ionathal tywysawc a
ber gelen. Trugein mlyned ac vyth
caut oed oet crist pan yrwyt katwetheu
ymeith. ac ybu uarv kynan uaut u
ter. ac ydiffeithwyt kaer efrawc yg
kat dubleynt. Deg mlyned a thruge
in ac vythcant oed oet crist pan bu
kat kynn ouneu. ac ytoret kaer al
clut ygan ypagannyeit. ac ybodes go
gawn uab meuric brenhin keredigya
vn. ac ybu deith bangolen agwerth
meneegyd yn mon. ac ybu uarv meu
ric escob bonhedic. ac ykynnerth lom
bert escobawt bynyv. ac ybodes
wrnagarth vrenhin kernyv. ac y
bu deith duw sul yn mon. ac yllas
Rodri agwrthyat ybrawt y gan y
saeson. ac ybu varv aed uab mellt.
Pedwar ugein mlyned ac vythcaut
oed oet crist pan bu deith rouwy y
dial rodri odiw. Deg mlyned a phe
dwar ugein ac vythcaut oed oet crist
pan uu uarv sulyn ydoethaf or ysgot
teit. ac yna ydeuth y normanyeit du
on eildeith y gastell baldwin. ac ybu
uarv hemuth vab bledri. ac yna yde
uth anarawt ydiffeithaw keredigyavn
ac ystrat tywi. ac yna ydiffeithavd y
normanyeit loeger. abrecheinuawc a
morganwc a gwent a buellt gwullwc
ac yna ydiffygyavd bwyt yn sacerdon
kanys prysset o nef a dygwydawd ar
deith gwad adeu daut ybop un. ac
rei hynny a bwyttaawd yr holl ynyswrth
athrwy wnaeth agwedi y gwrthladw
yt. ac yna ybu uarv eliffan breuhin.
ac albryt ureuhin iwys. Iab cadw
allyned oed oet crist pan deuth ygruvnd
y pwys bon. ac ykynhalyawd uaes
ros meilon. ac yna yllas mab merwyn
ygan ygruedyl. ac ybu uarv llywa
rch uab hemyth. ac yllas penn rydech
uab hemyth. dwy gwyl bawl. ac ybu dy
eith diwmeint pwyllwm y llas ayael wc
cam uab peredur. ac yna ydilewyt nyn
yv. ac ybu uarv gorchwyl escob. Acy

bu vaerv ormabc breuhin. ac escob
holl ffoerdon gvr nuabr y grefyd ac gar
davt. a nab y gvleuan alas oc bod y
nuyvu bzvydyn. ac ybu uaerv kervallt
uab nuurgan brenhin langesy olxeu
grant diaked. ac ybu uaerv asser ar
chescob ynys prydein a chadell uab
rodri. Deg mlynad a nabcant o
ed oet crist pan deuth other y ynys
prydein. ac ybu uaerv anarabt uab ro
dri brenhin y bryttanyeit. ac ydiffeith
vyt ffoerdon a nuon y gran bobyl du
yn. ac ybu uaerv edelflet brenhines.
ac yllas clydabc uab cadell y gran
ueirnic y brabt. ac ybu uaerv uerau
escob. ac ybu dyeith ydinas nebyd.
Ugein mlyned a nabcant oed oet crist
pan aeth howel da brenhin vab kadell
y rufein. ac ybu uaerv eleu. Deg mly
ned arhugein a nabcant oed oet crist
pan las griffud ap elxeu y gran ll
yr keredigyavn. ac ybu ryfel brun
ac ybu uaerv hennyth uab clydabc
a meirnic y brabt. ac ybu varv edel
stan brenhin y saeson. Deugein
mlyned a nabcant oed oet crist. pan
uaerv ablovyc brenhin. a chadell uab
arthmael a venoynvyt. ac ffaval uab
rodri. ac eliseb y brabt alas y gran y sae
son. ac ybu uaerv lowbert escob escob
mynyv. ac ussa uab llawr. a morcheu
escob baugor a buant ueirv. a chynuge
uab eliseb a lleenoynvyt. ac eneurye
escob mynyv a bu uaerv. ffenrat clut
a ditteithvyt y gan y saeson. a howel
da uab kadell brenhin penn a moly
nit yr holl brytanyeit a bu uaerv. a cha
dogaon uab owein alas y gran y sae
son. ac yna y bleidyth carno rvg mei
von howel a meirvon ffduual. Deg
mlyned adeugein a nabcant oed oet
crist pan ditteithavd ffagvo a ffeuaf
meirvon ffduual dyfed dyd dyeith. ac y
na ybu uaerv dyfynuual a rodri meirv
howel. ac yna ybu tadna uabr rvg
meirvon ffduual. a meirv howel y gvr

eith conwy yn llan gest. ac yllas hu
nabr ac anarabt y gran y pobloed.
a meirvon oed y reinhynny yn yat. a gvc
dy hynny y ditteithvyt kerediguavn
y gran meirvon ffduual. ac ybu uaerv etha
in uab howel. ac yboden hayardur uab
merbyn. ac yllas congalach brenhin
ffoerdon. a gvgran uab gvryat. ac
ybu yn haf tessabc. ac ybu durnabr
eira vis mawrth. a meirvon ffduual
yngvledychu. ac ydiffeithavd meirv
abloec graer gybi alleyn. Deugein
mlyned a nabcant oed oet crist.
pan las ffduual uab rodri. ac yllas
meirvon gvynn. ac ydiffeithvyt y ty
dyn y gran y pobloed. ac ybu uaerv
meurnic uab catuan. a ryderch e
cob. a chadwallavn uab owein. ac
yna ydiffeithavd y saeson. ac ahuryt
yn tydyllabc idunt brenhin paeben
meirvon ffduual. ac yllas rodri
uab ffduual. ac y ditteithvyt a bertfrav
a gvedy hynny y dellis ffago uab
ffduual ffeuaf uab ffduual y brabt.
ac yeirchardyt ffeuaf. a gvedy
hynny y crogyt. ac yna y ditteithvyt
gvhyr y gran enavn uab owein.
ac y ditteithavd agarc uab herald
benuon. Deg mlyned a thrugein
a nabcant oed oet crist pan ditteith
avd gotbrac uab herald bon. ac o
uabr yntrev y darestygavd y holl y
nys. ac yna y krynnullavd edwart
brenhin y saeson dinas lyndein hyt
yg kaer llion ar wysc. ac y gwrthlad
vyt ffago oe gyfoeth. ac y gvledychi
avd howel drvy unddugolyaeth. ac y
deffychvyt a meirnic uab ffduual. ac
y bu varv a mergan. ac yna ybu ma
rv edgar brenhin y saeson. ac yn
eth dvudzallavn brenhin pictvit
clut y rufein. ac ybu uaerv ffduallu
n uab emnavn. ac eil dyeith y ditte
ithavd emnabu vhyr. ac y ditteithvyt
llwyn delynabc uabr y gran howel
vab ffeuaf ar saeson. ac yna y delit

Iagus ac ygronw ap iuaen ap ieuaf ac ygoreskynnyd iago. ac yllad idu ac ygoreskynnyd iago. ac yllad idu al. agredy hynny ydiffeithaud cul trunhin nab iago. a gorbric nab ke rvald lyon a mort. a gredy hynny y llas custennin nab iago. ygrau hokel nebyeniaf pryder vydyr aclaur gvoeth hurbarth. Pedhir ugrein mlyned a naycant oed oer crist pan diffeithia od gotbric nab herald dyuet anunyo ac ybu dzeith llau dianabc. ac yna y diffeithvyt bzechemabc. a holl gystoeth emabu nab odzeon ygrau ystacson. ac allurvt yn dyskyllaue arnunt. a hokel nab ieuaf ac emabu a ladaud llaur er oclu. ac yna yllas emabu nab oliem dwydeyll grau uchelabyr gv ent. ac ybu uarv vorthedic escob. ac ylladuud ystacson hokel nab ieuaf dzydeyll. ac yllas Jonanal nab aieu ruc. Achadvallaun nab ieuaf aella daud. Izadurallaun ab ieuaf dzyr bu dugolvaeth aozesgynnuys y gystoeth ust angen noc yuys von a meurvon iyd a holl diladoed guynued odiruabz yttrys ach allter adaithygaud. ac y na ydyscetuvyt llyduarth ab oliem oc lygent. ac y diffeithvyt gotbric nab herald arllu du gruntav ac ef yuys von. ac y dellir deu vil o dy nyon. ac dzyll arall olladunt adue mairdud nab oliem y gyt ac ef y gc redigpaun adyfet. ac yna ybu ua volvaeth ar yr holl annieleit yn holl yuys pzydem. ac yna y bu uarv ieuaf nab idnal. ac oliem nab hoc el. ac ydiffeithaud y kenedloed lan ba darn a unyny. allan ullrut. allan garban. allan dydoch. ac yna yllas nab ablove. ac y talaud mairdud yn deyngyr y kenedloed duon. gc inabc o vor dyuu ac ybu dziaui. nervolsa eth ar y gyttvoir rac neuzyr. ac yllar othem nab dyfynual. ac ydiffeirliaud mar eduid, uab yssyfeid. Deg ulyned a phiedu an ysgrifa nauant oed oer

crist y pan diffeithaud crist an nab ei mabu ac eglur uaur ryuiptiaue teil yar vozoed ydcheu oll. meinhupaethau aiaeddud kyt amgen dyfet achieredi abu agolvyn achedazeli. ac oddieith y kynuerth dyscloii oz holl gystoeth. ac dyoed dzeithy ydiffeithaud bunyo. a maredud a hurpaudy kenedloed ada thoedyat yny ellyllyz gyt ac ef. ac adiffeithaud gvlat uozgan. a chadu allabu y nab a uu uarv. ac yna y duc meibon meuruc tzyeth hyt ygtgynued ac ydiffeithvyt ynyz von y grau y ke nedloed duu ieu kychauel. ac yna y bu diruaur neynu ygtkystoeth maredud. ac ybu bzydyr y rvgt meibon meuruc a maredud ynyuyl llan guin. ac y gozuu veibon meuruc. ac yno y llaz tevdyz nab emabu. ac yna ydiffeithvyt manab y grau yscheu nab herald. ac yllas Jdnual nab meuruc. ac ydif feithvyt artimarcha. ac yllosfet. ac y di bobiet unynyo. y grau y kenedloed ac yllas aozgeneu escob y gruntunt ac ybu uarv maredud nab oliem y clotuozuaf breulyn pbzytannyet. Ac ui o blogynyded oed oer crist pan dif feithvyt dulyn y grau yr yscotret. ac y gvledychaud kynuaw nab hokel ygt gvynued. ac ydiffeithaud y kenedlo ed dyfet. ac ybu uarv moza nab gu yn. ac Iuor porth talarth. a gvoedy hynny yllas kynan nab hokel. ac y dallovt Gvlfac ac vrvat. Mi a deg nlyned oed oer crist pan diffeithvyt unynyo y grau yscalon. Kyt amgen y grau cutnf ac vbis. ac ybu uarv hay arn dzut unynach oenlli. ac yna ydaeth yscheu nab herald y loegyr. ac y gyz uaud eldyr nab ergar oc deyrnas. ac y gvledychaud kynygvoeth ynyslun y bu uarv yny blegyddyn hoinc. ac yna vlyda bed bnein bzeninm holl tuerdon. a mordeith y bab. a thnaw obremmed gvell yn erbyn dynyo y lle. ydfed sitric vab ablooc yn breulin. ac yn erbyn y

deuth gvyr langinet. a Mael mor
daf yn brenhin a rnadiut. de ynarnod
aorugaut yn erbyn briain brenhin. de y
burpaud sirric grant yn erbyn briain
brenhin. de yna y burpaud siruit llog
eu turyon arnaue yngyflaun o lwyr
llurugnue. a dreotyr yn tywyllyssaue ar
nadiut. a gwedy hot hwydyr y rygtuit
agweuthur aerua obop tu y llas bu
an ac hab or neillu a tywyllyssaue y llog
eu ac haet. a Mael morda brenhin or
tu arall. de yna y llas olhein uab dy
fynual. de yna y groesgynnaud aut
uab yslhein brenhinpaeth loeger. aden
marc. a germania. de yna yllas aedan
uab bleggywyt ac hedwarnerth ygan
tywelyn uab seisyll. de yllas ajeurnic
uab arthnael. de yna y deehymygaud
neb un pscot yngelaud y nor yn hab
y hareddu brenhin. de ymynnaud ylaw
chun yn brenhin. de y tymerth gwyr
ydeheu ef yn arglwyd. de ydeyrnas a
hewy un rem. de yn erbyn rrysselaud
llywelyn uab seissyll grouchel brenhin
gwynedd. a phemaf achlotiorussaf bre
hin or holl hrytanyeit. Yny aussed ef
y gruffud hen a fyeit y teyrnas dru
eddut hot y gyfoeth ef or nos yr gruffud
yn gyflaun o anglder ▪ adpiyon hyt
na thebygnt hot na thilaut nac eissiu
edic yny holl dilladocd. na thirf hac
na chyfle diffyc. de yna y dric rem ps
cot in yn diesc. a hervyd defaut yr ps
cotteit yn hatch sphert. a nnoc allma
eth y llyr y ymlad. de yn yndiredus
adaw athnaeth mab ef aorbydei. de ym
gyttaruot aoruc yn ehofyn ac elwyon.
de hynitru yn nwastat diofyn a norpiliant
y chwydedic dralhaus amnogor hounc.
de yntru yn hyr diofyn agryrchaud y brc
ydyr. a gwedy gweithaw y brwydyr agw
neuthur hyffredin aerua o bop tu. agw
astat ynlad drwy leuder y gwyndyt
yna y gorunwyt rein yscot. ac in. a he
ryyd ydywedut yn ydiaereh. a nnoc dy
gi ac nac erlit. ef agryrchaud yulcu

chotyn. de agflwyd yn diar adeydiw
o hwnnegwl defaut. a rgwndyt yn llidy
aec ac hynllynaud. drwy iad y nu adiffei
thaw y dalat. ac yspeulad pob manu. ac
dilhyw hyt ynaes. ac nyt yndaungos
sessyn ten hyth a hynny allan. de brwy
dyr hounc abu yn aber gwyli. a gwe
dy hynny ydeuth eilad y ymys rydei
de ydifferthwyr dyuet ac y tornet nynny
de yna y hu nard llywelyn uab seisyll
de y hrnhalyaud rydeith uab ieuan
llywdodraeth y deheu. de yna y hu nard
nogreneu escob. de yllas hynan uab
seisyll. Deg nhynued arhugeint a mil 1030.
oed oet crist pan las rydeith uab ieuan
y gran yr yscottweit. de yna y hrnhaly
aud iago uab idwal llywdodraeth dy
ned dwedy llywelyn uab seisyll. a hou:
el a naredu deihou ethaw. a gynhalas
saut llywdodraeth y deheu. de yna y
hu dreith hiraethoy rng nneihon ethan
y gran neihon hynan. a chanradawc
uab rydeith a las y gran y saeson. de
yna y hu nard cnut uab sswein brc
thin lloegr a denmarc a germania
a gwedy y bard ef y foed eilas hyt
yn germania. de yna y delir y hrenhed
loed neuthur uab hodiel. de yllas ja
gu. brenhin gwynedd. de nny le puten
y gwledychaud gruffud uab ll. ab sei
syll. a hounw oedechreu hyt y dilhed a
nnihdpaud ysaeson. ar hrenhloed eir
ll ac aelladaud. ac aedinaud. ac o
hwssogrwyd opnnladeu ac gorun. y
brwydyr gynnas adnnaeth nn hyt
gruec ar hasteu. de nno y gorun ef
y hlwydyn homo ydihobies ef ian ba
daru. ac y hrynhelis ef llywdodraeth
deheubarth. de y gorthladaud hou:
el uab eihun oc gryfoeth. de yna y
hu nard heurun escob nnynw. de
yna y hu dreith peu cadeir. de y gor:
un rihid ar houel. ac ydelir y thre
e. de ac hynnerth ynthreic idau e
hun. Deugein nhynued a mil oed oet
crist pan nn brwydyr pwll dyrfach.

Ac yno y gorau hoedl y hencdoed
noedynt yndiffeithaw dyfet. Yny bloy
dyn y delut gruffud y gan gr̃ enedloed
dulyn. Ac yna y bu hwy hoedl nag etlz
wr̃ brenhin gwlat vorgan yny henent
Ac y na y medylyaud hoedl nag etlz̃
diffeithaw dheubarth allygeõ o gene
dyl idwerdon gyt ac ef. Ac yny elwy̅
y gorthopuebaud idaw ruffud ab llywelyn
a gwedy hot cirulawn dwydyr a duria
ỽ acerua ar lu hoedel ar gwydyl yn a
ber tywi y dygwydaud hoedel ac yllas.
Ac yna y gorau ruffud. Ac yna y bu na
rỽ Joſef escob teilaw yn ruffein. Ac y bu
diruaỽr dwyll gan ruffud a rys̃ meibõ
rydderch yn enerbyn̄ gruffud nag
llywelyn. Ac yna y dygwydaud angyfla
ſeith ugeinmlyn o teulu gruffud dwy dw
yll gwyr yſbrat tywi. Ac y dial yr eil hyn
ny y diffeithaud gruffud yſbrat tywi
adyſet. Ac yna y bu diruaỽr cura duo
Kalan Jonaỽr. ac y trigyaud hyt dyſ
badric. Ac y bu diffeith holl deheubarth
Deg mlyned a deugein a mil oed oed crist
ant pan ballaud llygeir o ueirdon yn
dyfot y deheubarth. Ac yna y llada
od gruffud nag llywelyn ruffud nag rys
erch. A gwedy hynny y tryffwys ab ll-
gruffud ab llywelyn in nerbyn y ſae
ſon. a chweugeint ydinoed yn heuford
Ac yn nerbyn y tryſſoder y ſaeſõ a dir
naỽr in gaunt̃. A rennis yn tygyſ
ſaỽr arnunt. Ac yn gwyſparnot aorugat
a chweugeint ydinoed ac yn barattoi y
yniad. Ac ỽy rthu a wnaeth gruffud yn
diannot. Ac ydinoed kyweir gwaeu
a gwedy hot brwydyr chwerwdost ar ſaeſ
ſon hed allell gwdeſ kynrỽẽ y bytgane
ir yd ymchoelaſſant ar ffo. Ac o diruaỽr
ladua dygwydaſſant. Ac ỽynhit yntut
adanaeth gruffud yr gaer. Ac yn nyn y
doeth. a dibolch y gaer a wnaeth ac thor
ri allosa y ffreẽ. Ac o dyna gyt a diruaỽr
anreith ac wyen yr ymchoelaud y dala
yn hyſtwyt mdugaul. Ac y na y deuth
magnus nab herald brenh̃ germania

ploeger. Ac y diffeithaud breichiny aethen
yſaeſon. a gruffud brenhĩ y brytaupeit
yn nyhyſſaỽc ac yn ganhorthyn idaỽ.
Ac yna y bu uarỽ oliem nab gruffud.
Grugrun mlyned a mil oed oed crist 1060.
pan dygwydaud gruffud nab llywelyn
peim atharyan ac amdiffynỽr y bryn
upeit dwyr dwyll yskyr elwin. y gỽr a
wnaeth amnerchyſegredic kynnohynny
mawr hom a edeilyt y mpen glynneu
diffeithon tredy diruaỽr on amreitheu
a dwesſine dyon undugolyaethen. ac
anewyſ oludoed eur ac aryant a gem
meu. a phorffor olyon diſwed. Ac yna
y bu uarỽ Joſef escob mynyỽ. Ac y bu
uarỽ dunchath nab brian yn mynet y
rufein. Ac yna y niedylyaud heralt
brenhin denmarc dareithyr y ſaeſon.
yr hynn a gymerth heralt arall nab
gotfrid. Iarll aoed brenhin yna yn lloc
gre yndirpbyd diarpf. Ac odeilyſyt
ymlad dwy dslada dwyll ac treiliỽ yr
llaỽr yny bu uarỽ. Ac heralt hynno a
wnaeth Iarll yngyntaf trwy greulonder
gwedy marwedwart urenhin a enmillaud
yn and yfyedus uchelder teyrnas loegr
a hynny a yſpeilyt oe teyrnas ac ymyſt 1066
y gan dwilim bastard tywyſſaỽc norman
dinas boeſaches o undugolyaeth hyn
no hynny. Ac gwilim hynno dwy diruа
ỽr urwydyr a ymdiffynnaud teyrnas loe
gre o'an orchyfegredic iaỽ ar nonhedic
wr ac lu. Ac yna y bu heith mechen rwg
bledyn ar uallaon benbon kynſin. a
maredud ac ithel benbon gruffud. Ac
yna y dygwydaod meibon gruffud. Y
thel a las yny bywyd a maredud a-
nu uarỽ o annwyt yn ffo. Ac yno y lla
wallaon nab kynwyn. Ac yna y kyn
heliỽ bledyn nab kynſyn gwyned a
phowys. a maredud nab owein nab
cadwgan nab gruffud nab rydderch ar
fleine ar lan abon rymni. Ac yna y

llaw macnael nimbo eloruozuit a ma
darnaf ureuhin y gwydyl adeilsyssyt
urydyr y gwr oed arnunur brenhin
ely ynyon. a hynaw[r] y gwrageddyz. a
gwaryzth pererynyon adeithirit. y
na ydiffeithaud yfreinc gweredigyaeth
on. adynet a mynyw. a bangor a dif
feithyt ygrau y genedloed. ac yna y
bu uarw bleiddut escob mynyw. ac y
lzynnerth Suhen yr escobaut. Sjna yr
enlueith ydiffeithaud yfreinc gwer
digyaeth. ac yna yllaw[r] bledyn nab
kynuyn. ygrau ryss ab ollxen dzwy
dowll dzwc pkyrrolyon pennaethen.
ac uchelwyn ystrat tywi. ygwr no
eth. ygwr oed gwedy gruffud y braut
yn kynnual yn ardeithaue holl deyr
nas y brytanyeit. ac yny ol ynteu y
goledychaud trahayarn nab kara
daue ygefyndeu ar trynas ygwyn
dyt. a Kyf ab owem. a rydderch nab
karadaue agymhalassant dehewbarth
ac yna ydynyadaud gruffud nab kyn
nan uyr Jago a mon. ac yllaadawd y
gwyndyt kynuric nab rriallaun. ac
yna y bu y brwydyr ygkaundur rwg
gwzonw allyssielyn meibon kadwgaun
a chunradaue nab gruffud gyt ac wyr
a ryss nab ollxem. a rydderch nab cara
daw ygyt ar ren hynny behyt. Yny blwy
dynhonno y bu brwydyr bzonn yr eir
rwg gruffud athrahayarn. ac yna
yllaw rydderch nab caradaue ygan
meirchaun nab ryss nab rydderch y
gefyndeu dzwy dowll. ac yna y bu brwy
dyr gweunotyll rwg

Llywelyn meibon kadwgaun a ryss
nab odzem a rydderch nab karadaue
yr ren aoruuant eilwreith. ac yna y bu
mwydyr pwll gwdyc. ac yna y gozuu
trahayarn brenhin gwyned. ac y diala
od gwaet bledyn nab kynuyn dzwy
nat diw. yr lonn abu diarmayt athru
gruuccaf oz brenhinyeth. ac wyt arglyw
edei yneb o ny chwdit. a phan gwdit
oc annod. y dialei yntew y gwdyaut. gwar

oed wrth y gwreient. ac anuidiffyn
ynduuent a gweinon a gwedikon. a che
deryt y doeth. ac euryded. a grwndk
al yr eglwyssew. Adidanwch y gwlat oed
a hael wrth bawp. a rutlun yn rysel a
hegar ar hedwch. ac anuidiffyn y bawb.
ac yna y dygrwydaud holl teuluryd ac
yntew yntkoawdyr. a negyd kyarw ofnawc
ym blaen ynnilgwn dzwy pherth ar
creigyn. ac yn dulked y blwydyn y llac
ryd ap howel y wnaut ygrau gruffud
ab gruffid. ac yna ydecanus sulyen
escobaut ac ylymerth y nrahaun. ac y
na ydechreuaud ryd ab tewdwr dyledyssu.
ac ydiffeithwyt mynyw yn dzuan y
gaeaf y genedloed. ac y bu uarw y brah
aun escob mynyw. ac ylymerth sulyen
yr escobaut eliwerth oc annod. ac y
na y bu brwydyr yn mynyw carn. ac y
na yllaw trahayarn nab karadaue
nab gruffid wyr Jago. ar yscottyt gyt
ac ef yn gamhorthwyaw. ac yllaw
gwrgeneu nab seissyll dzwy dowll gnu
beibon ryss seis. ac yna ydeuth guilim
bastard brenhin yscotlont ar frenc ar
brytanyeit wrth dreiaw dzwy berem
daut y wynyw. Pedwar ugein mlynedd
oed oet crist pan edeuis sulyen y escy
baut ydzydedaeth. ac ylymerth
dyllfyr. ac yna y bu uarw guilim
bastard tywyssaue ynormanyeit a
brenhin y scotlont ar brytanyeit ar
albanwyr. a diedy dyfnaw oogonyaut a
chlot yllithredic wyt yna. a gwedy
gogonedussom budugolyaeth ac eury
ded ooludded. a gwedy ef ygwledychu
od gwilim gorth y wlad. ac yna y gorth
ladwyt ryss nab tewdwr oe gyfoeth. ac
trynaw y gan beibon bledyn nab kyn
wyn. wyr angen gnadaue achwadwga
on arnadit. ac yntew agilyaud y ysker
dou. ac ynyslle gwedy hynny y kym
mullaud llygeu ac y ynyscloelaud
drachefyn. ac yna y bu brwydyr llych
tryw. ac yllaw meibon bledyn. ac y
rodes ryss ab tewdwr dunaw: sollt yr

llygoclawr ydunteit. a gwedy yr adeuth
ant yn borth idaw. ac yna y dugpw
yt yscrin deirgwn lledrat or eglwys ac
yspeilyat ymlyr yn ynyl ydunas. ac
yna peryuaod ydaw ar yndirnaw yn holl
yuyd pyrsein. ac yna pbu uarw cuhyen
elob unpw ydethaf or brytanyeit ac
anderchaw ogrechwdus iuched. a gwedy
clotuoruffat dyscredigueth ydiscyblon
achraffat dyle vylwyfen ypetrnar ugre
nuet vlwydyn oc oes. ar uu bet eilleu
ovgeu oc gyscegredigueth uor gala
ionawr. ac yna yroret unpw ygrau
genedyl yr ynyscled. ac pbu uarw lledi
uor uab gollwyn. a llywelyn y vab ae
vrodyr awahawdyscant ruthin uab
maredud. ac yuyerbyn ydynladaod
rys ab tewdwr ac ae gyrrwod ar ffo. ac
ynydiried ylladawd. Deg mlyned a
phedwar ugein a mil oed oet crist.
pan laas rys ab tewdwr breuhin debeu
barth ygrau yscrieuc awedyn ymgeskylaw
brechenaw. ac yna edgarydawd teyr
nasgy brytanyeit. ac yna edpeilaod ka
dwgaon uab bledyn dyuet y geidyd o
ver. ac odyna deubis awedy hynny
augyrch kalan gorffena y dirith yscri
uc ydynet. acheredigyaon yr ei ae
kynhallassant crwra. ac agadarnhaysc
sant y kesthyll a holl rut y brytanyeit
ac yna yllas ynoel colom ab dyncha
th breuhin y pictwit ar albanyeit y
grau yscrieuc. ac edward y vab. ac yna
y gyrediawd margaret ureuhines gwr
ic y noel colom ar dwy dryw yndiret
yndaw. gwedy chwbyr llad y gwr ac nab
hyt naben bys 'hynny barwabl uuched
yna. a gwarandaw aorug dwy gwedy.
kanyr erbyn yscelhuet dyd y bu uarw
ac yna y daeth gwilym goch breuhin
y hbwin kymtat gorau ar ysaesson o
glomorussat rysel hyt yn normandi
y gwdw ac y anndiffyn teyrnas roperr
y brawt. yhuun aathoed hyt ygkaer
usalem y ymlad ar saesinyeit a dic
nedloed ereill agwyfyeith ac y anndiffyn

y eriltonogyon. ac y haedu mor ogled
a gwilym yn trigyaw yn normandi y gwr
thladawd y brytanyeit llywelyn y
ffreuc heb allel godef en arculonder
athorri y kestyll ygkyn yned a mwy
ehn anreithiaw a lladraeu arnunt.
ac yna y duc y ffreuc luoed hyt ygkyn
ued. ac kymerbwyt aorug tradygaun
uab bledyn. ac kyrchu. a gorugot arnut
ac gyrru ar ffo ae llad. ac ynyr
iadna. ar brwydyr honno a uuaethpwyt
ygkwe[r] ystwyns. ac yn diwed y blwydyn
honno y dorres y brytanyeit holl gest
yll kerediguaun adyuet eithyr deu
nyt amgen penuro a nyt ygorr. ar bo
byl a holl a mfenient dyfet adugant
grautwnt. ac adaw allnaeth ant dyfet
acheredigyaon yndiffeith. y blwydyn
rac wyneb y dieithrhawd y ffreuc gwhyr
achedwch ac ystrat tywi. ac ystrigya
od ygwladoed yndiffeith. a banner y
kymhaeaf ykyffroes gwilym breuhin
lu yn erbyn y brytanyeit. a gwedy
kymryt or brytanyeit eu hanudiffyn
pup werth ar glynned. yd ymchoelawd
gwilym adref yn ozbac heb emmill dim
y blwydyn rac wyneb y bu uarw gwilym
uab baldwin yn hwm a mwdwlawd
castell nyt ygorr. ac yna y gwrthalsoda
od brytanyeit brechenaw a gwent a
gwenllwc ar glwydiacth y ffreuc. ac yna
y kyffroes y ffreuc lu y ystrat. ac
yno ozbac heb emmill dim yd ymchoelas
sant. ac yllas yn ymchoelut drachefn
ygan brytanyeit ymplle aelwir trell
carnant. Gwedy hynny y ffreuc a
gyscronallawdu y brytanyeit. a medyly
ab dieithrhaw yr holl dwlat heb allu cu
plau eu medyl yn ymchoelut drachefn
yllas y gan neb on ydnerth ebrwydo
gawn. Gruffud ac ynor ymplle aelwir
aber ffrech ar kadwaladyr adzigwyd
ant yn eutri yndiodef yn diofyn yr
dot y kestyll ertraw yn gyflwn. ar kas
tellwyr yn dunt. Yny blwydyn homo
y kynchaud bchcrwt u ab ethlum. ac hoc

ol uab Gronw. Ellaber o Venuacth
en eireill gyn ac eynt. ac ynlad o bruin
iudogaũn uab bledyn y gruthell pen
uro ac hyspeilaw oc holl anifeilet
a diffeithaw yr holl ynlat. Athyt adur
nawr aureith ydynchoclassant a dyf
ỹ bleydyn rac vnuch pdiffeithaw d
gerait ynhiwart. yr hoom y gronchym
pinallit idw ystuttardaeth castell pen
uro trenuyfu nmyth. dc yna yr eil die
ith y bytffroes gruinn bzenhin lloegr
an cuyf oluoed adirnawr nedynt
a gallu ynerbyn y bzytanpeit. dc yna
y gruchelawd pbzytanpeit eukynnwyf
vynt heb o beithaw yndunt e hunen
uawn gan ossor gobeith yndiw ere
awdyr pob peth drwy ynyrhyvaw agó
edaw arodi kardodeu achymryt gnaw
beunyt ar eu tyzaf. kanys leuassei y fic
ne kyrchu pereiztu ar wedyd. naunyn
ginhyraw y ggwastadyon veyllyd. ỹny
diuied yn ozthrac ydynchoclassant a
dzef. heb eunill dun. ar bzytanpeit
ynhyssyt digrynedic a yndiffynnassant
eu gwlat. ỹ vlwydyn rac hynch y bytffro
es y fferine hoed y dzyded dzeith. yn
erbyn gwyned a den dybyssawc yn
eublacu. a hu ugrll unbydinc ỹ ben
nas arnunt. a phebyllyaw aozugant
yn erbyn y nyss. ar bzytanpeit gwedy
kalyaw ylleoed kadarnaf udunt oc
guotnedic defaw ac agrawssant yn
eu tyzfoz achubeit agon. a gwaliawd
arnunt uzth anuiffyn udunt llygeit ar
noz o lverdon dzwy gymryt prydyon
ar grabren y gan y ffrenc. dc yna. ydc
deanis kadogaun uab bledyn agruffud
uab kynan y nyss von. dc y kalyassant
y lverdon rac ofyn tywyll y gwyn e
hunen. dc yna ydeuth y ffrenc y my
un yr ynys. ac ylladassant yn ollyn
yr ynys. dc ual ydoedynt yntrigyaw
ynys. ydeuth magnus benhin gorma
nia a nerth ac logeu gannedlyt yn
nuon. dzwy o beithaw kaffel gorechyn
ar dilatoed y bzytanpeit. a gwedy clybor

obagnus benhin y ffrenc yn mynych
vedyliaw diffeithaw yr holl ynlat ac
dwyn hyt ardnu. dyfrydiaw aozuc y en
kyrchu. dc ual ydoedynt ỹ nt yn ymlac
thu y neillyeu oz gnoz ar yr eireill oz
tu. y bzathyt hu iarll ymyl vynedd. dc
oia. ỹ y bzenhin clywn y nyl bzwydyr
ydygwydaw. dc yna ydedeinis magnus
bzenhin dzwy deissyfyt kyghoz teruynen
kynhalat. a dwyn aozuc y ffrenc oll a ma
ỹ a bythan hyt ar y saeson. a gwedy
na allei y gwndyt godef kyffrentheu
a barnen athoreif y ffrenc arnunt. kyn
nodi aozugant eilluerth mendithyn
dc ollzeu uab edwin yndyddyssawc
arnadunt y gyr adugassei y ffrenc
gynt y von. ỹ bleydyn gwedy hynny
ydynchoclawd kradogaun uab bledyn
agruffud uab kynan o lverdon. a gwe
dy bedydyaw ar ffrenc o nadunt un o
ddiat a achubassant kradogaun uab ble
dyn agymerth kerpdigyaun achyffran
o volkyn. a gruffud agaua[illegible] gron. dc
yna y llas llywelyn uab kradogaun
y gan dyn brechenaw. ac ydaeth hoc
el uab ithel y lverdon. ỹny bleydyn
homo y bu uarw rychwarth dzeth uab
sulwen eleod ydoethaf odeython y by
tanpeit. y dzyded bleydd adeugeun oc
oed y gwr y chyfodawd pnzoeloed mel
y gyffelyb kyn noc ef. a dcnyt hawd
credu na thybygu eael. y gwrthyn gwedy
ef. ac wythabssei dysc gan arall eirpo
et eithyr gan y dat. ebain gwedy. a dec
saf emzdeg. y gwedy hynny. a gwedy.
cletuoriassaf ag ar wythdussaf gan
mawl. y gyfnessaf yon. gwedy oed. kyn
dugen saeson athunc. ac y bloed a
milwzyd ar y bez. a hynny dzwy gyf
frdin gwynnan pawl yndalurpaw cu
kallaneu y bu uarw. ỹny bleydyn a
rac hynny yllas gruilim goch benhi
n plaeson yr hen am amaethyryt yn
benhin gwedy gruinn y dat. dc ual
ydoed hynny dydgueith yn bela gyr
athenn y braut seuas idnu. a rei o

oc marchogyon ryt ac ynut ybrenhy
yt asaeth ygan ustlller turel marcha
ec idav o cannod pan yttoed ynbrw
ssaru yne ⁊ draed y brenhin ac ac
lladaud. a phan ddelas heini ybrawt
ynten hynny. gorchymyn aoruc cot
ybrawt yr marchogyon aoed yny lle
a certh udunt gouenthur brenhinaul
arglaut idav. ac ynten a gerdaod hyt
yng kaer dynt. ynylle ydoed sollt ybre
hin ac brenhinesyon oludoed. ac achub
yzei hynny aoruc. a galo atao holl ty
ioyth y brenhin. a mynet odyna hyt
ynllundein ac gorchesyn. yr honn pesyd
benhaf a chozon arholl brenhinyaeth
loegyr. ac yna y kyttredassant attav
freine a saeson y gyt. ac o brenhina
ol gror y gossodassant ef yn brenhin
ynlloegyr. ac ynylle y kynnerth yn
ten yn kaerec brawt idav vahalt
berch y noel colyn brenhin pryderi
o bargaret urenhines y mam. a hõ
no drey y phriodi a ansodes ef yn
urenhines. Kanys gwlym gorth y
brawt ef yny vyd yt aarueraller o
ordrchiadu. ac orth hynny y buassei
uarv heb gyfed. ac yna y dyrnhoela
od Robert y brawt hynaf udunt yn
undugyl yguerussalem. ac y bu ua
rw romas archescob kaer efrauc. ac
yny ol ynten y dyuessiaod gerrart a
uuassei escob yn benfford kynnohym
ny. ac y dyrchafaod henri urenhin
ef. ar deil y gradut aoed ueh yn archef
cob yg kaer efraoc. ac yna y kynn
erth ansel archescob kent drachefn y
archescobaot dzoy henri brenhin y
bon a adawssei yn ansez gwlym gor
brenhin oachaos cynnyred henry ac
gwlondyr. Kanys dieki ef henry yn
gwenthur dim ynygthyaun o ozchyn
nymen dim. nac olyuio draeth brenhi
aul teilygdaut. Blwydyn goedy hynny
y bu uarw hu braf Iarll kaer llion ar
wsc. ac yny ol y dyuessiaod Rogei
y bab kyt bei brenhin y oet. ac eil

socs. y brenhin ac gossodes ynlle
y dat o achaos nemt yzaroi y dat
ac yny blwydyn honno y bu uarw gw
no nab kadvgraun. ac oll zeu nab gru
ffud. Ac ual mlyned a nul oed oet crist 1100
pan im aglwyssmundesbyrg heini bre
hin a robert Iarll a mbythic ac er
wulf y brawt gor agmnaf dyfer yn
rann idav. ac adnaeth mstell yeu
nro yn nawzurydus. a phan gigleu y
brenhin cubot yngyueuthur tryll yn
yerbyn uegys y deuth y chwedyl ar
nunt y galoaod atrag y dzybot gony
oned am hynny ac ynten heb allel
ymdiret yr brenhin a gymssassant a
chaos y bore esaus. a gwedy gwybot
o nadunt adnabot oz brenhin eu tryll
ac eu brat. ny beidassant ymdangos
ser brou y gedzycholdet ef. a chyb
aozngant eu hzederunt a galo porth
o bob tu udunt. a gwahaod arnunt y
brytanyeit aoedynt dareithgredigyon
udunt yn eu medyant. ac eu pennac
thau. Ryt amgen kadvgraun. Yozko
erth. a maredud berbon bledyn bab
kynnyn ynborth udunt. ac eu harmoll
yn bawr brydic eurydeduc udunt aozn
gant. ac adaw Walter o dda udunt a rodi
rodyon. a llawenhau y gwlat o zydnt.
ac y glzyfzwg hynny kadarnhau eu ket
tyll. ac kylchynu o ffossyd a murod. a
phalatton llaver a ynborth a chynnll
av marchogyon a rodi rodyon udunt
Robert a achubaod pedwar ugtell.
Ryt amgen arundel. a blif. pbzyd yn
bym yr hon ydoed yrholl tryll yr hon
a roddassei yn erbyn arch y breu
hin. ac anwythic. Ernuit a achubaod
penuro ebrau. a gwedy hynny kynnull
llaoed aozngant. a galo y brytanyeit y
gyt a gweuthur ysgrybyssieithen. ac
ynhoeluc ynllaeu adzec. a phan ytto
edit yngweuthur ygreithen hynny. y
medylyaod ermic hebryn ar gwydyl
ac erbynyeit nerth y gantunt. ac amon
adnaeth kenadeu hyt yn Iwerdon. hyt

amgru. Gerald ystuart. a llader ozi c
rill. perchi merch amtart ureuhin yu
bruavt idav. a hynny agafas ynhavd
ar kenadeu adeuchant y cuyolat yn
hyfryt. a amtart a annones y berth a
llader o logeu aruavc gyt ahi yn uc
rth idav. a gvedy yndyrchauel oz ieirll
y nuyon baichder o achavs y petheu
hynny. ac ny chynueralsaut dim hedoch
y gan y brenhin. ac yna y kynullavd
heuu breuh ihu bob ychydic. ac ynghyn
taf y kychynavd castell arundel drop
ynilad ahi. ac odyna y kymerth castell
blaf alyre y gratell brug. ac ympell
y orthav y pebyllyavd. a chynuryt kyg
oz aozuc pp vod y darethygbei es y ieirll
neu y llade di. neu y gortdiladei oz holl
deymas. ac o hynny pemaf kyghoz
aganual annou kenadru ar brytanyeit
ac yn thahanredavl ar Jorthoerth vab
bledyn. ac thahavd. ac ale ger y broun
ac adav nuby idav noc agraffei y gan y
Jeirll. ar kyfiran a berthynei y gael o
tir y brytanyeit. Hynny a rodes y breu
hin ynryd y Jorthoerth nab bledyn tri
uei vyo y brenhin heb tyng a heb tal.
Sed oed hynny pollyes a cheredigyavn
a hamer dynet. Kanys y zanuer a
tall arodaffit y vab baldwin agohyz
a chedduch. a gvedy nynet Jorthoerth
nab bledyn y gaffell y brenhin. a nnou
aozuc y amreithiaw kynoerth Robert y
arglwyd. ar amonhedic iu bonno gan
Jorthoerth gan gyfleonu gorchymyn
Jorthoerth a amreithiaffant gyfoerth Ro
bert y arglwyd dzoy gruhdi[illegible]lav pob
peth y gauanant. a diffeith[illegible]av y
llilat ar ffuillaw dinnaoz amreith gan
nant oz dilat. Kanys y Jarll kyn no hyn
ny aorchymynaffei rodi eiret y brytany
eit heb debygu kaffel gortbynneb y gā
nunt. ac annon y holl hafodyd ac am
feileit ac oluded y blith y brytanyeit
heb gouffau y faraheden agraffei y bry
tanyeit gyut. y gan Roffer y dat es
a hu braut y dat. a hynny oed gudyc

dic gan y brytanyeit yn bynn. a gadogu
on nab bledyn a ayaredud y braut ac
edynt ettua y gyt ar Jarll. heb ynt
bot dim o hynny. a gvedy clybot oz iarll
hynny anobeithaw aozuc athebygu
uant oed dim gallu gantaw oachaus un
uet worthoerth y orthaw. kanys pemaf
oed honno oz brytanyeit ■ mbyaf y allu
ac erchi kygreu aozuc ual y gallei
y neill ac hedychu ar brenhin ac adaw
y deymas o gvbyl. Ygkynfirvg y petheu
hynny yd athoed ernulf ac kyn yn
erbyn y skiric ar kygres arnaoc ac
ed ymdyfot ynborth idav. ac ynhynu
ny y deuth ynagurnē brenhin germa
nia cildaeith y bon. a gvedy toxi
llader o kynd defnyd ymchoelut y bu
nab drachefyn. ac yna herbyd y dyth
edir gvneuthur aozuc tri chaffell. ac
lleuvr cildaeith oethyz chun. yn adic
feithaffei kyn no hynny. ac ertbin merch
anorchath oe vab. Kanys pennaf oed
honno oz gruydyl. a hynny agafant
ynllaven. agoffor aozuc ef y nab
honno yn brenhin ym manav. a c
yno y trigyaud y gnicaf honno. a gvc
dy clybot o robert Jarll hynny anno
kenadeu aozuc ar vagnunt. ac ny
chauas dim oc negrifeu. a gvedy gvc
let oz Jarll y vot yn ymarchaedic o
bop parth idav. Keffaw kennat atto
y gan y brenhin y adav y deymas. ar
brenhin ac kaubataud. ac ynteu dzoy
adav pob peth a vozdynaud hyt yn n
oznaudi. ac yna pdamones y brenhin
at ernulff y erchi idno un oz deu peth
ac adav y deymas a mynet yn ol braut
ac yntau adelei ynv cazyllyes ef. a phan
gigleu ernulf hynny deuhaffei bugeiaeth
bynet yn ol y braut. a rodi y gaffell
aozuc yn brenhin. ar brenhin adodes
gvercheitbiet yndaw. Gvedy hynny hc
dychu aozuc Jorthoerth ac brodyz a
rennu y kyfoerth y rydunt. a gvedy
y chydic oamser y delis Jorthoerth va
redud y braut. ac ymrithiaud ygkar-

chaer y brenhin. A hoedyn avnaeth
achadegavn y wlat. Ac yr odi hereditgy
avn a rau o ꝓpẽ. ac odyna nyuer ab
naeth Porthoerth at y brenhin. A thely
gu y brenhin ndu pedeilit urthaw. ar
brenhin heb gadw amot. ac ef aduc y
gantaw dyfot ac ae rodes y neb vn var
chaue a elwit Caer. Ac ystrat tyui a
chedyeth agwlyp a rodes y hodyel a
gronw. Ac y ryptyng hunnu y delut gro
nw nab rys. ac ybu uaru ynp gaythaw
ynp vloydyn rac vynedy dyfchaud
ovagnus brenhin germania hoylen ar
pelydic o logru. a dyffeithaw aoruc ty
wyssen yrydaw. a yhan thelas y rrydein
thyr hynny. a egy s morgrugyon o dylleu
y gogyfen y tyrfodassant yngudoed y
ymlit eu banneith. a phan welsant y
brenhin ac pelydic ouifer ygyt ac ef
lyrchu yn chwfyn aoruguant a gwasgot
bwyd yr ynys eryri. a phan welas y bre
nhin hynny. lyfu keisyaw bydin aoruc heb
edrych ar anyfder y elynyon abyrchanet
ynfer ynteu. herwyd noes yr albanwyr
drwy grotiau y ameurys budugoly aeth
eu gyrru. lyrchin aoruc yn agtyfleus.
A gwedy gwneuthur y lwyddyr allad
llaver o pob tu. yna ogryfin fagredigrae
th llwyd ac anyfder ufferyd pelynyon
y llas y brenhin. Ac yna y gelwit Jorwe
erth nab bledyn y amyrthic drwy dwyll
lwyger y brenhin. Ac y dosparthoyt y
dadleuoed ac negesseu. a phan doeth ef.
Yna y dymchoelawd yr holl dadleu ynyer
bynn. ac ar lyrr ydyd y dadleuyrr acef
ac ynyduted y barnwyr yn gamlyrryn.
A gwedy hynny y barnwyr y gwrthar y
brenhin. urr herwyd lyfreith. namyn
herwyd medyrrur. Ac y na y pallawd holl
obeith ac hedrwrr ac heeliyt ae di dauw
ch yr holl brytanyeit. Yn ynyddyn rac dy
uot ynu nawr odyeu nab ethyn drwy
bur gledyf. Ac yna yd yntoryeo Rickart
nab baldwin gastell ryt y gorr. Ac y
gwyrryt hodyel nawgronw ynweith ac gy
foeth y gyr aoreshynnwasser henry brenhin

hetthiadaeth ystrat tyui ar tyr y gorr
Ac yurtu agynhullawd amrytheu drwy
losgi tri adiffeithaw hayach yr holl dy
ladoed allad llaver or ffreinc aodynt
ynynychoelut adref. Ac yntau agyrch
wynnawd y wlat o bop tu. ac ae hacliu
bawd ar castell adigyawd yndigyffio
ac diercheithiaw yndaw. Yg kyffrwg
hynny y gorthladawd henry brenhin
Caer ajarchaw o penuro. Ac y rodes
hetthiadaeth ystastell ac holl teruy
neu y herwlat ystlithert yr hynn aoed
dan erwyr ystlithert. Yn ynyddyn hon
no y llas hodyel nab goronw drwy dwyll
y gan y ffreinc aoedynt yntiadw tyr
y gorr. Gwgawn nab meurue y gyr a
oed yn merthyru nab y hodyel ae
naeth y brat nal hynny. Galw Abnaeth
gwgawn hodyel y ty ae thabawd. ac
annon yr castell agnlw y ffreinc ar
tav. A nieneyn idunt eu terrynedic
le ac aroe anfer ynu nos. Ac ynteu
adeuthant anigyrch ynigeu a chyrchy
nu y dyrch ar ty y doed hodyel yndaw.
A dodi gawr. ac aryr awr ydrihunawd
hodyel yndiesc. a cheissaw y arwen. a
dihunaw y gedymdeithon. ar clodyf
ar y darfod idaw y dodi ar benn y welely
ae thayth is y traet. ar dy gafsei gadw
gawn traytwed yntrystyn. a hodyel a gref
fawd y getymdrithon wrth ymlad a the
wyssen eubot yn uwchlor. deuenr deiro
ed udunt ddo. ar yr awr gyntaf or
nos. Ac yna y gorwn arthaw ynteu
a gwgawn ac hynlidyawd yngraff y
wydeliō negesy y hedeuw. A phandrwy
kedymdeithon deithon kadwgawn attaw
tagu hodyel aorugant. ar tragedic yn
nawr hacaeth aduguant at y ffreinc.
Ac ynteu gwedy llad y benn a yn
chwelassant yr kastell. Yny lwyddyn hō
no y gwelat seren enyrfed y gwelet yr
yn awnon paladyr o bren yn ol y che
fyn. ac o brassder colofyn y mewn a
dirnawd o leuat idi yndarogan yr hynn
aber rac llaw. Kanys henry awhenrydyr

rufein gvedy dirvabyron undrigolya
etheu. achrebydiffiat vuched y gvit
aorthoikyllaud. Ac vab gvedy puteu
gvedy nacl llawer o aurpded ac eubed
ua amherawdyr. Ac yna y damunoed
heuri vrenhin llocger cyarchogyon
y dawelrogy normandi. A chyfred ac o
ynt adunaeth Robert Iarll obethein
a gvedy gorfet arnunt eu gyrru ar
ffo. A gvedy na rymheynt dim. amuon
aorugant ar y vrenhin y gyffraw uerth
ac yna pbrenhin ebun gyt ac amyl
der o varchogyon admuaur in avordy
pavd dzvod. Ac yna y bybydiavd ar
Iarll yndilesc. Ac ef ac granhoithogyllyr
ac yngyfun tagredic odza llwoffogrwyd
y tynnuerth y ffo. Ac ynllit or vrenhin y
nydeiz ac ef ac ehyz. A gvedy endala
achanuoues ploeger y eu tarcharu
a holl normandi adarcthygoys orth y
vedyant ebun. Pin ldydyn homo y
flas ajeunic agrifftri vebon trallae
aru vab kradavc. Ac oheun nab kra
dvgavn. Y bldydyn nac dynneb y dieghs
nasrdnd nab bledyn oc gurchau ac
ydeuth y dlat. Ac yna ybu baru
ediuart nab y noet cytym. Ac ynyr le
ef yuynhelic alexander pbzaut y de
pzuab. Y bloydyn gvedy hynny ydan
uonet nebun gvedyl diadnabydus
herwyd kenedlaeth a meeffen ny chy
dit pyle ydmugudyllyut ynzpupr
dalym oblynuyded y gan henri vrenhi
y dlat dyfet. Ar gvedyl honno aachu
bavd holl gantref ros. gyr llaw aber
yz abon aeluur cledyf gvedy cugyrth
iad o gobyl. Ar gvedyl honno nuegys
ydydiedur a hanoed o Maudzys y gvlat
yz honn ylly'd ollodedic yn uellaf ger
llaw nos y bzynawyert. Dachaus ach
ub oz inos agozeffyn engvlat. hyt
ynn ynchoeler yz holl dlat ar ag
tornodeb ueb dduu dim ellyrth gvedy
dyzo o lanv ozuer di
ar tyuor yz tir. A chuy duked gvedy

uu chethynt le y prelfyllyat. Kanys
ynos adunemiker ardzaus yz ar bor
dured. ar inpupded yngyflawn o dyny
on hyt na allei balp bzelfyllyat y
no. o achaus anuyldet y dynyon a
bychanet ynn. y gvnedyl homo n
deilfynaud heuri brenh. ac a edoly
gallant idau taffei lle y prelfyllynt
yndau. Ac vdamouet hyt ynos dzyp
vithlad odyno y pryodolyon gvrthaut
dyn. y zei agollallant eupzuat. th
lat aelle yzhynny hyt. Y gluyfrog
hynny gerait yfhullart peuny n
rnudzalaud caffell kenaeth bychan
ac amlodi aknaeth yno. allehau yno
y hoff oludoed. Ac ihrete ac eneidyon
ac holl anuklyt. Ac gadarnhau ak
naeth o glawd a mur. Y bleydyn nac
nac eyneb y peraroes kadvgavn
nab bledyn dzied y beunadnyent y
thlaid dey gvahodes yz dzied aknaeth
oed. oheun y vab epoulyr. Ar dzied
homo aknaeth ef ynadolic yz emp
ded y dyw. A gvedy damot y dzied a
chlybot o oheun vot neit ueirth ryr
ab tzidyr gvzeic gerait yfhuart pup
dyziededic gaftell bzy. aynnet aozne y
ynnhelet ahu. ac yehydic o nuber y
gyt ac ef megys achaus idau ac
bellydocdyut. Kanys kadvgavn nab
bledyn. a gvladus ueirth Rivallavn
nam neit aoedynt gefyndery achef
nithery. Kanys bledynn a Rivallavn
ineiton kyrthyn aoedynt brodyzo y
agharant vereth varedud bzeuinn. A
gvedy hynny o annoc dyw y doeth ef
nollikerth yz caftell. ac y chydic e nfer
y gyt ac ef val amgylch pedunaugrwyr
ardec. A gvedy gvneuthur clavd dau
y tzuythen yndurgei heb dzybor y gyt
veit y caftell. Ac yna ydeythaut yr e
caftell ydoed Gerait a neb y dzicue
ynkyfgu vndaw. A dodi gnyz aovpleth
iant ygtyrch y caftell. Ac ehuynnu tru
yn ystri vzth y llofgi. A dybunaw aozuc
Gerait pan gigleu yzaur. Ac yna y

dyvaut ecit orthav. Hadoc allau
ueb hyn dyvs. Kanys yno y mae dy
elynyon yn hyn arof. nanpu dyret yn ol
i. Abynny adnaeth ef. Ahi ae harlle
daud ef hyt ygkeudy aoed gyllell
tedic orth y caltell. Ac yno megys y
dyuredir y dihegis. Aphan dybu neit
ydiane ef llefein aoruc adyuiedut
erthay ygvyr ysspd allau beth a
lefych yn ofer. nyt ytty yma y neb
agrellych. neur dihegis. A gvedy eu
dyuot gyntev yn pyn. ygreillaw ao
zugant yn pop neun. a gvedy nas
cavsant. Dala neit avnaethant
ae deu bab ae merch. A nab idaw yn
tev ogaratharic. Ac yspeidaw y caltell
ae aureithaw. A gvedy lloegi yhaithell
a chynullaw anreith a chytpaw aneit
ynychoclut abnaeth y tilat. Ac nyt
ytroed kadvgavn ydat ef yngredycha
el yna ynyslat. Kanys ef aathoed
y pobly orth hedychu yrei aodynt
yn an uhyn ac aathoedynt y orth o
thew. Aphan gigleu kadvgavn y
gveithyet hoyno. kymuryt ydvuc ar
naw gan lozd aoruc ef hynny o ach
aws y treis hyt adunathoedit a neit
berchi ys. Ac yna ohyllidpaw o hewn
vrenhin amsarhaet y ystuvart. Ac
yna ynychoclut aoruc achelsaw
talu y thrvic ac anreith y cralt ys
tuvart drachefyn y gan ottein ac
ny scrafas. Ac yna o ystrys y darvu
aoed yndpaedut orth ottem ual hyn.
O nynny ny gvelael i. ynghydlavn
yth ain tynnal gyt ath. hebvgi
hynn plant att en tat. Ac yna odza
serch achanpat y thrvic y gellygva
vd y blaut yr ystuvart. A phan gig
leu kichard escob llundein hynny
y gvr aoed yna ystuvart y heuri
vrenhin yn amhyrdic. Medylyaw ao
ruc dial ar ovem sarhaet geralt ys
tuvart. A gvalv attav athnaeth. Ythel
a madavc. Aeibon ridir ual bledyn
adpuiedut orthunt ual hynn. A hyn

uvch chvi regi bod y heuri vrenhy
achattel ygarpat ae gedymdeithas yn
dragyvydaul. Ac ef ach maezhaa yn
beunach noeth och lystrvogyon. Ac a
gygtvozhynna vrth yoch yehlyt tervyn
dirp och holl greuedyl. Ac attep avnaeth
ant. nym nvn heb vynt. Eoch chvith
eu heb ef adevoch Otthein nab kadv
gavn os gellvch. ac ouyscgellych gvr
thledvch ozdilat ef ae dat. kanys ef
avmeth cam a sarhaet y nerbyn y vreu
hin. a dinnaor gollet y cralt yhvnt
y thalyaurenol gysceillt. am y thrvic ac
blaut ae gastell. ac yspeil ac anreith.
A minheu anvdaf gyt achvi sydlomy
on gedymdeithon. Hyt anugen llyd
arch nab trahayam y gvr a ladavd oth
ein y vrodyr. Ac uchtyt nab etthin.
Ac ethyntev gvedy eiredu yr edelhydyon
hynny a gynullassant hu. Ac aaethat
y gyt ac agyrchassant y tilat. Ac
vchtrut a amlogei keuadeu yr th
lat y veuegi yr kivtaythyn pop hyn
nac agrivei attav ef y kaffei amdif
fyn. A rei agilyassant attav ef. e
reill y arvysth. ereill y vaclenyd. e
reill y ystrat tyllu ar tranu vopaf y
dyfet ydaethant yr lle yd oed gerallt
yn vedyanno. Aphan yrtoed ef yn nyn
nu en dnabynt. ef adanvonnabd dy
not Gvallter uchelnaer kaer loyv
y gvr aorchymynnassei y vrenhin idaw
llyfrodraeth ac anudithyn lloegyr hyt
ygtraeth hyrdin. Aphangigleu ef hynn
ny en hanudithyn aoruc. A rei ouadut
agilyavd y arvysth. ac y kelyrdavd gvy
maelenyd ac ynt ac y lladassant.
A rei agilyavd att vchtrut adihag
assant. A rei agilyavd y ystrat tyllu
ar eraud nab rydeith ac har uolles
yn hegar. Kadvgavn ac ottein aeth
assant noed yn aberdyfi. adath oed o
Juleidon pehydic kynno hynny a
chyrhuedut yndi. Ac yna ydeuth ata
daoc ae bradv yn erbyn vchtrut hyt
yn ryt coruure. Ac yno pebyllyaw ao

rugant. ac pyd ued y doeth ych
tut attunt. a gvedy cuhyngymullaw
ygyt kerdt hyt noz aozugant a
diffeithaw ygvladoed yny vu dyd. ac
yna pdyhaut vchtut. a zeg bod y
clot uyt reit hynny. zanydynt tre
mygu kadogaun ac oheu. kaupz gv
zedigrymus yut adezon. a medyaw
llaver y naeut. ac agatuyd y naac poz
th idunt hyt nalgvdaun u. ac oth hy
ny uyttieda yn dunot yndeullyfyt
ain eiuyeu. nanyn yneglur dyd gyt
ac urdaffaoz gvcurdeb uffer. ac oz greue
u hynny bay y chydic yd hedychyt o
yut nal ygallei dynyou y dilat diauc
athranuoeth ydaethant y dilat. a gv
edy ygvelet yndiffeith. ynigerydu ehu
neu aznaethant. a dynedut llyna
dzenperth bebtut. achnludaw uchtut
aznaethant adyhedut y neb ynigedyn
deithocdaw ac yttryo ef. a gvedy gwbi
aw pop lle yny dilat ny chaffant dim na
unyn gre y gadogaun. a gvedy cael
lionno lloegi y tei arylcubozyeu. ar y
deu aznaeth hut. ac ynhoelut aoznant
yeupebyllen drachefyn. a dyna tei ozdy
uyon affoalfynt y tan badaun. a gadel e
reill heb eu dyna. a phan pdoedynt uelly
elybot aznaethant bot tei yntrigyaw
yn ynys dena deun y nullaw deun bzeu yn
yr egtop ygyt ar offeirat. a nuon azu
naethant yno dzycpzyptolyon agkyrk
eithaf. allygru aznaethant yr egloys
ac diffeithaw o gvbyl. a gvedy hynny yn
oznac hayaeth yd ynchoelassant eithyz
cael annolyannus aureith o gyfleoed
seint deun aphadaun. a gvedy hynny y
mozdoyaud oheu y dioerdu gyt ac y
chydic o gredyndeithon. a tei ydoed a
chaus udunt trigyaw y nyal kaupz bu
allyut erch tolgedigaeth y castell. ac y
gan ayzerhath y bzenhin pennaf yn jo
erdon ydarnoller ef yntegar. kaupz
ef a vuallei gyntt ygyt ac ef. a chyt ac
ef y magyllit yn yr tyuel y diffeithdyt
nuon y gan ydeu iarll. ac ydanuoyf

fit ef y gan y vraut arodyon y nunrart
ac yna ydaeth kadogaun yndurgel hyt
ynyoddys. ac anuon kenadeu awnaeth
y gruffud hedychu a richart pindzart
y bzenhin. a chael kygreir gantau aw
naeth y gruffud hedychu arbzenhin pyr
ed hyn nac y gallei. ac arnoll aozuc y bzē
hin a gadel idaw dzigyaw myon tref a gauf
fei y gan y vreic oed frāges merch pictor
sage. ac yna ydachubaud ajaduc ac y
thei neibon ridit. rac gadogaun ac oh
eu y bab opoulys. yzei a hyddiuffant yn
anuolyannus ac ny buant hedychaul y
rygtynt ehunein. y gkyfyngv hynny gv
edy hedychu o gadogaun y kafas y gy
noeth. a hyt angen kenedigyaeth gvedy
yphrynu y gan y bzenhin yr eanpynt. a
gvedy clybot hynny ynchoelut awnaeth
paub oz athascarpsit kyfch o gyfch. ka
nys gozchymyn y bzenhin oed na allei
neb gymmal neb oz rei aoedynt yngref
soylaw kenedigyaeth. kyn no hynny nal
gvz oz dilat na gvz dieithyz bei. a rodi
aozuc y bzenhin y gadogaun dzep yr an
not hyrm yna. hyt nabei na chedynde
thas na chyfeillach y rygtaw ac oheu
yndb. ac na adei idaw dynot y dilat.
ac na rodi idaw na chygthoz na neicth. ac
o dyna ydynychoelaud rei oz gvyr aathoed
gyt ac oheu y dalaerdu. a llechu yn
dirgeledic awnaethant heb vneuthur dim
arglymed. a gvedy hynny ydynychoelaud
oheu. ac nyt y gennedigyaeth y doeth na
nyn y boloyr. a chenlaw anuon kenad
deu at y bzenhin. y gkyfyngv hynny y bu
anunndeb nyg anadoc ar tārenic. o achat
ves y lletraden yd oed y saesonyn ynyaduen
thur ar ynt. ac o dyna ydoedynt yn gv
neuthur ca lueu nuerbyn nuerbyn y
bzenhin ac yndynot ar badaoc. ac
yna ydanuones rickert pitzhart ar
ar badaoc y erchi dalp y gvyz adna
thoed y kaeu yn erbyn y bzenhin. ac yn
ten awzthoynebaud y hynny ac nyz dal
laud. ac y gannedaoc heb dyfbot beth
aznaei. nanyn kenllau kyfeillach gan

Dineu nab kadvgavn. a hynny agaben
a gwneuthur hedoch hedwch rvg yzei a
oedynt yn ehymyon kyn no hynny. a cym
rvsoll bch benn ereiren a vnaethant
hyt na hedychei yn ar breuhin hch y gi
lyd. ac na vredychei vu ouadunt ygilyd
a cyna y kerdynt ygyt tyr le hynnac y
dyzchei en tygheruen vynt. a lloth tref
nab vnvrda aozugant. a phy beth hyn
nac a ellynt y dvyn gantunt nac yn
beurth. nac yn daiscoed vynt ac duclant
na neb ryo dim arall o agtellynt. yblo
ydyn rac hynch y koffhavd heuri yzen
hin gartbar kozthoerth nab bledyn
ac amion kennat attab y dybot beth
aroder yz y ellog o gartbar. kanyz
hin yn vot yn hungarthar. a cyneu ac
dwnc nwy noc dallei dynot idav. a dyna
edint yzodi pob dim o a archei y hzeu
hin. a cyn gyntaf yneu acerhin gvyl
tion o benvon gozeugyz y dalat. yz en
dieith ydercho ychel nab ridit y hza
vt atkrychiant ynt o arnant ppyfford
hynnac y gallei dynot idunt. nac o be
rch. nac o pcheu. nac o neb ryo ffozd y
gallei dynot idunt. a cyna y zodet nab
kadvgavn nab bledyn yzhonn a anyf
fit o ffrangcz yz honn a elint heuri
ac y talont can moz drotiav. a cyna y
rodet y dalat idav o. allaber adalaod
a cyna y gellygvyt nab kadvgavn. a
ykkyffivg ypethen hynny ygvuaeth o
uzem. a aladav ac en kedymdeith on
flaver odzygeu ygvyl dat yfreinc. ac
yn floegez. a phabeth hynnac agreffit
nac o ledrat nac odzeis. ydir kozthoerth
ydygpur. a cyno ypzeffelyfynt. a cy
na Anion kenaldzi aozuc kozthoerth
attunt yngarredic ydynkedint ozthunt
walkynn. Diw anrudei in yn llaw
ayzkynno. a cyndairffygaod yn
gynnenn ac nachllem gvneuthur
dim o vn ffordd ychffyt grunyn. Gvabar
dedic yo yunn leavo o brytanyeit hyt
nachpaffredaud neb o lioniam in achochui
nac o.bvyt. nac odiaul. nac o nerthin

o gnaihorthoy. namyn awch keffiaw
ach hela ynypblic. ach rodi y nydiked
yn llaw y breuhin oc awch carchariu neu
oc awch llad. neu pch dihenydiaw neu
yz hynn a hynnei achoi. a cyn bennaf
y gorchymynwyz im. ach adegavn nat
ynghedein achoi. kanyz nyd digavn
neb tebygu na damunaw nat neu eiryth
yz da y eu meibon ac wyenn. kanyz a
dynogedpnudeithon ni achoi. neu hynet
haeach yn erbyn gorchymynnen y hzen
hin. nu agollon an kyfoeth ac anker
chenn ynn bom beirn. neu anllediu
ac wth hynny nu awchgvediaf ne
gyz kyneillt. a nu awch gorchymynaf
negis argloyd. a cach eiuiaf negyz
kiar nadeloch forð ym kynoeth i. nu
forð y gyfoeth kadvgavn nwy noc y
gyfoeth gwyz eraill yn kyleh. kanyz
nwy o annodignetheu a greiffyz yn er
byn nu. noc ynerbyn erbyn eraill yn
bot yngyluo. a chreuygu hynny aw
naethant a nwy bwy en kyfoeth a by
nychynt. a bzeid y gochelynt kyndzy
cholder y gwyz ehunein. a y gozthoerth
a greiffaod en bynnhit ach ynnllaw
er o dyz aoruc ac en hela. a cyneu ac
gochelaffant. bob y chydic. a cyn bu dozof
ygyt y kyzchaffant gyfoeth beirnt hyt
yn ninheryoupd. a phangigleu beibon
beirnt hynny ac en ddu. rei aellygaff
ant beirnt. y anudiffyn ynn. anuon ao
zugant y beirpoupd y ber y baup dynot
attunt y zthlad yg wyz oc enau. kanyd
ynghynnaf y dathoedynt y gyfeilaoc nwy
lle y ded neibon beirnt. a cyn allyf
fant en gozthlad. a cyna y dynogynnilla
od gwyz neirpoupd neb obir ac y den
thaur ar beibon beirnt. a chual y do
ed odieu anuadaoc nwy llerpeu. y gkky
beilaoc. Gramoerth y bozeu ar uaethu
aozugant nynnet y bairoupd y letyaw
beb kyneuthur dim dirac anaeu. a
bal y doedynt y nduyn en hynt. nachaf
ihpheirpoupd yg kyffivg nynnpdd
ac y nyalleth. a nduyn y bydin gynkeu

pm kyttaruot. Acpyuen nithnau. Acpyn
dodi gaur arnunt. Acpynten heb dpbpaw
Dim bythunt ar ypkyrch kynttaf y
tualsant. ac ydutho otsen. Aphan the
las gupr meirpounyd ef. yn kyrchu yn
uabl ac yn barawt y punlad. ffo pnden
syfeit aozngraut. Acpynten ac hynny
assant hyt en gulat. adiffenthaw y dilat
aozngant. Allosgi yeti arydeu allad
yr yscrybyl kymeint ac agawssant heb
depn dim grantunt. Agoedy hynny
ydaeth madawc yboazys. ac otsen
apmchoclaud ef ac ekyr ygtredignawn
y lle ydoed ydat yngoledpchu ac yn
prelbytaw. a thrigyaw aozuc ef ac ge
dymdeithon yny lle y unynnawd. Achof
fan dywodyat ydat kynnolynny yr ky
foeth. Kanys ygedymdeithoedynt y
dyfet y pspeilaw y dilat ac ydala y dy
wyon. ac eudyn yntrynn hyt y llog
eu adathoed gan otsen o'r kerdon. Ac
yna ydoedynt yntrigyaw yntrynyuen
y dilat. Ac eulusith yd aethant agalw
yn bydyon yachubaugen eu nes. A chyr
chu dzos noz pibiat aellosgi. allad pa
ob oz agwssant yndi. ac yspeilaw ereill.
adwyn ereill gauanut ygkaethar. ac eu
gwerthu y endynyon neu euhanuon yn
trynn y llogeu. A goedy llosgi y tei a
llad kymeint ac agawssant oz annife
leit. achymeint ac agawssant adugant
grantunt. Ac aynchoclassant ffozd y
gteredigyaw yth lotyaw a thrigyaw a
mynet adynot. heb ednych dnu o achw
yson kadugaw n. nac ottaharo y bre
hin. A rei onadunt dzeigwerth noed
dut ynkadw ffozd ydoed henafgez ozfle
nhillient yndynot idi. aelwn chiliam
obzebau. ac gyfferbynpeit awnaethant
ac lad. Ac yna unynet o gadugabu
gyt a Jozkoerth yhyt y bzenhi y bym
nu kaer yndidau ac ef. Ac nal ybuan
yna nach bzawt yegez aladpilit ynp
lle yn nuenegi yz bzenhin ry lad o ott
en ac egedymdeithon y bzawt. Pan gi
gleu y bzenhin hynn gofyn aozuc

y gadugaw n beth adywedy am hynny
ur ac gwm i. arglwyd heb y kadugaw.
y na ydywaut y bzenhin. Kanys elly di ka
du dpgyfoeth mac kedymdeithon dy bab
hyt nalaton bpggbyz. eilwaith nn arodaf
dpgyfoeth y neb ac kattwo. A thithen a
dzigwyz gwyt ann dzwy pz amot hynn yma
na cerdyrch di dpbziawt ukat. ann arth
bozthaf di on hymbozth i pup gymerwyf
gyghoz andanat. A rodi nozuc y bzenhi
pedeir arbugeyn nag penryd pgkeyfen
ydzeul. Ac yna ytreigyaud heb dodi gefyn
arnaw. nanyn yurpd y fozd y mynnei
eithyr pubiat ehun. Agoedy clybot o
otsen pupeilaw ydat oe gyfoeth. kyrchu
Jazerdon aozuc ef anadawc nab rydit. A
goedy hynny annon aozuc y bzenhin ar
gilbert nab rickert yz hynn a oed dez
nolyaus gallnuz. a chyfeillt yz bzenhi
agez ardrychawc oed yny boll dzeithyet
oed erchi idaw dynot attaw. ac yntau a de
uth. A rbzenhin adywaut wrthaw pdoe
dut yntaflat yntzeissaw ynn otur y bzy
tanyeit pgrenyf. ann arodaf itt yz auz hon
Tir kadugaun dos agozellyn ef. A de
yna ytynnerth yn llawen y gan y bzenhi
A de yna gan gymllaw llu gyt ac gedymdi
thon y deuth hyt pgkeredigyaun ac y
gozeschymaud. A pdadwaud dri gantell
yndi. Kyt augen yn gyferbyn allan ba
dau yuynyd aber yr anon aelaur ystu
yth. A llall gen llaw aber teifi yny lle
aelaur dnugereint. Y lle y gruffudd ap
ieu roger Jarll kyn no hynny gutfell. A
goedy pelydr o anuer pdynuchoclaud
ayadawc awrdit o Jakerdin heb allel go
def andynolyon poessen ygwydyl. Ac
otsen adugyaud yno yuyol dalym oanu
ser. A ayadawc aaeth ystoliys. ac nyt ar
uollet nac yn hegar nac yndznghrawc
y gan Jozkoerth y ellyrthyz nac ygym
al yngyhyd y gan y bzenhin heruyd kyf
reith adzyeikeithirt ot yngyffredinei
aeuei odim. Ac yntau yndinbiawdyz a
leehawd hynt ac yna gan ochel ta pdzy
cholder Jozkoerth. Jozkoerth aynaeth

kyfireith hyt nabei abeidei dyledur ordiau
ef dun am badawc. na meneim dim pyd
nau gwelit na thelit. Sglyfrwg hynny
anuoethu annaeth nadawc gwneithur
brat Jorwoerth pewythyr. ddala kyfbeill
ach aozuc allyfarch nabtrahaearu. ac
pnaruoll ygyt adnaethant pridurgeledic
ac eilioes pterbyu honno pdaethant. S
1108 blwydyn rac hyneb pparatoes nadawc
brat Jorwoerth. dcheitiau amser achyfle aw
naeth ygryflenu pedyllys. dphan pm
choelaud Jorwoerth pgaer enuawu. slyn
chaud gadawc. a chedymdeithon llyfb
arch pgyt ac ef pnibeirth idaw. kyrch nos
aubeim Jorwoerth. ddodi graur aozug
aut pglyfich yty lle pdoed Jorwoerth
a dyhunaw adnaeth Jorwoerth gan
praur. achadó y ty arnaw ef ac gredym
deithon. dllofgi yty adnaeth gadawc
am ben Jorwoerth. dphan welas ke
dyndeithon Jorwoerth hyny. kyrchu all
an aozugant drwy ptan. depuren pan
welas yty pndygbydaw. kerdaw kyrchu
allan aozuc ac clywon aclymerth ar
vlaen gwelyr. ac pnat losgedic plad.
dphangigleu heun breuhun rplad Jo
rwoerth. rodi pobtpo adnaeth ygadu ga
on nab bledpn. dhedpchu ac oldeu y
bab. dcerchi ygadugaun amon kena
deu pnol oldeu hyt pn Jiberdun. dgwe
dy gwybot o badawc arei gladyffynt
Jorwoerth gyt ac ef. rpdzeuerthur ag
kyfireith o nadnut pnerbyn pbreuhun. lle
chu pmpon coedpd aozugant. dc arnae
thu gweneithur brat kadugaun. dcha
dugaun heb wynnu argoedu pneb. me
gys pdoed noeth grantaw adoeth hyt pn
rwallug llyfarchyn ar bedyr trigyaw pno
aphreiffeplac lle pdoed kyarpd ac agos
y badawc. dc pna amon pfpidyr aozuc
gadawc pdwbot ppic ybei gadugaun
Arei hynny adoethant drachefyn ac
adyledaffant y neb pdoedynt pdoedyt
pny greiffaw pupell pnac homo ac pn
agos. dc pmen ac ef pupe lle agrycha
ud kadugaun. dchadugaun heb tpbyaw

dun drwc apnubuaeth pn lleic heb hyn
nu fo. abeb allel pnlad. wedy fo pfyr
oll ac gael pnteu pn hunc ac lad. dgwedy
llad kadugaun. dmon kenadeu aduna
eth gadawc at richert escob llandrin
ygyr aoed pn kynhal lle y brenhin ac
pup lydzwaw pn amrythic pcerchi idaw ef pnr
ygnuathoedit y kyfiafaucu hynny pnda
nau. dgwedy rac bedyliaw oz escob pn
gynnul. y achepsson ef heb rodi nieffur
ar hynny y oedi aozuc. ac nyt pr pgarp
at ef. nanpn adnabot ohonaw deuodu
gwyr pfelat mac llad adnaei bopbn a
nadunt y gilyd. dc gyfran abnaffei i
daw ef ac y ffrhel y braut kynnohynny
nrodes idaw. dphangigleu baredud
vab bledpn hynny. kyrchu y breuhun
aozuc pcerchi idaw tut Jorwoerth nab
bledpn y braut. dr breuhun arodes
kadwyaeth y tut idaw. pupdele oldeu
nab kadugaun pfelat. Sglyfrwg
hynny pdeuth oldeu ac pdaeth at
y breuhun. dchymrpt y tut grautaw
drwy rodi gwpfthon. dc adaw llawer
arpaut. dgadawc ac devis llawer o
arpaut agwpfthon ac amodeu ger
bron y breuhun. dgwedy kymrpt nod
yeu. pmogbyt aozuc pob un rac y gi
lyd pny bluydpn homo hyt pdiwedd. y
nyblwydpn rac wyneb y delit robert
iarll nab roser ovedlehem y gran hen
n breuhun. ac y karcharpt. dc pry be
lawd pnab pnerbyn y breuhun.

Sglynned achant amil oed
oct crist. pan anbone oj aredud
nab bledpn y teulu pneb un gyn
hwrf y tut llyfarch nab trahaearn y.
y dwyn kyrch. Sna y damdieuawd val
pdoedynt pudwyn hyut drwy gyfoeth
maredud nab rdir. Rachaf wr pnky
furiwr ac wnit. dala homo aozugant
agofyn idaw pple pdoed badawc nab rd
dir pnos homo putrigyaw. dgwadu
pngyntaf awnaeth pgwr hyt nas gwp
dai ef. dc odyna gwedy y gyfnidyaw
ac gynnell. adef aozuc y bot pnagos

dgwedy

agvedy rypmaw honnw . yſpurpr a
aroyſſant pno. allechu abnaethaut
pup oed oleu dyd dzannoeth. agvedy
dvuot ybore odeilſyſyt gvnnvzpf ydu
gant kyzch idav. adala aozugaut a
uad llauer oc kyn. adoyn yglzarchar
at uaredud. degymryt pullaven ao
uc acgrado pnpvn gefynen. pnydeith
oaeu ab kadvgraw. ſz hoim ynt prto
ed gartref. aphangigfen oaem hyru
ny arvzpr ydeuch. a c prodes gware
dud ef pnplav. degymryt aozuc pn
llauen ac dallu. drannı rygtrnut av
naethaur pzan ef opoltys. & ef oed
hynny kerznavn athracan deudz ac
aberrw. ſ vloydyn rac ovneb ylyſſiro
ez heurı vrenhin ku pu erbyn gvynned
ac pn bennaf ypoltys. agvedy barnu
ar oaem gouenithur agtyſſeith y gru
hudaw aozuc gilbert nab rickzert ozth
yzenhin. adpuzedut bot gvpr oaem
pugouenithur lledzaren ar yſkyn ef ac
nr. ardzygen aoncler crrill. adpuzedit
arudyn oaem. achredu aozuc yzren
hin bot pob peth oz adpvaut y kuhudoz
pudur. ſg kytfrog hymp. kenhudaw alh
naeth nab hu narll kaerlleon gruffud
nab kynan. a gronw nab oaem. ac ar
uaeth ogyttunnodd mynnu daeu yz holl
vztaupat ogrobyl hyt na chetfynt lzpt
tanaby env yndzagpupydaul. ac oth hyu
ny y kynullaud heurı vrenhin llu o: holl
pnp opeurpn pengvaled yn ſpeedu
hyt pupenipn blamon pnygregled pn
erbyn gvynned a phouzyſ. a phingrigfen
varedud nab bledpn hymp. ajpnet aur
eth y greſſaw kyfeillach y gran y brenhin
agvedy adnabot hymp o oaem. kymell
ac y holl dayz ac holl da aurnaeth anun
daw hyt ynnpnoed erpn. kanupſ kadarn
af ſſe adiogelaf y gracl anudiſſyn pudav
rac yllu oed homw. ygkyfrog hymp yd
annones y brenhin trllu. hugyt a gil
bert tyzzyſſaw ogremyn. abzytannpeit y
debeu a tiruc a laelon odyfet ardu oll
arllu arall oz grogled ar alban. a dru tyngf

arunnt. Kyt angeu alexander bab
ynoel eglvin. dnab hupfarll kaerllion
artrvydyd gyt ac ef ehun. ac yno ydnaeth
ybrenhin acdeuthu ygyt ac ef. hyt ylle
aelhau nnurgaſtell. ac alexander ar
fiarll aaethaut ypennaeth bachuy. yg
kyſfrvg hynny ydannones oaeth gena
den ar rufid ac oaeth ybab perchi b
dunt gouenithur kadarn kedoch y rygt
tunt pnerbyn ygkelynyon yrei pdoedynt
yn arnaeth pdiheu pngobyl. neu ygvar
chae pnp nioz hyt nat emunt bzyna
naul eno yndzagpupydaul. ac ynarnoll
ygkyt athnaethaut hyt nabneler yn keb
ygkyfd. na thagnefed na chyfundeb ac
gelynyon. Gvedy hynny ydannones a
lexander nab pnpel kelem. ar iarll gyt
gyt ac ef grnadru ar rufid nab kynan
y cerbn idav dynot y kedoch ybrenhin. ac
adab llaver idav aedpilaw ygyrthnnab
ac dynt. ar brenhin dannones krnadru
ar oaeth y cerbn idav dynot y kedoch
ac adab ygvpr ny aller gaffel na phorth
na nerth y grantunt. ac ny chyt ſynya
vd oaeth ahynny. ac pnp lle nachaf
bu yndybot attaw. ac pndpuzedit ozthaw
byd olraluz agvna pngall pzhynn av
uelych. Kyna rufid ac ovem y nab gvc
dy kynnyt kedoch gnn nab pnuel eglom.
ar iarll gvedy idav o nadunt kael y ny
nvyd hev na thorth nachyllyr nachaffell
pndav hyt tra bei vyo ybrenhin. ac ettila
ny chyrſynyaud oaeth a hynny. ar eilke
ith yd anaethoyſ ybrenhin anuou ke
nadeu ar oaeth. a chyr- ac dynt anarduo
nab bledpn pennyttyr yzhynn pan daelas
oaeth. adpuaur orthaw. edzych na bonſhe
pch dynot ar ybrenhin nac nicnaeth
ocreill kael kednndrithnaf ybrenhin. ac
yuten agredaud hynny. adyfot abnaeth ar
y brenhin. ar brenhin nebannollet pullaf
en dzuy baez gnrpar acennydd. ac pna y
dpuaut y brenhin orth oaeth. kenaduth
oft ti annaf i orth vod achan credenth hyg
kenaden. annheu orth vaezhaaf di arath
dzechabaf yn nehaf ac pnpennaf oth ge

gwan tngernyv ci pag. 604, L. 16 a.

nedei di. dim adaf it yn gymeint ac
y kygthorbynho pawb oth gwnedyl wrth
yt. ai nu aiodaf it dy holl tir yn yd
ymhangigleu gruffud hymny. dimo
kenadeu aozuc at ybzenhin y gruffud
hedwch y gantaw. ar brenhin ae kym
es y hedwch dzwy dain o honaw wrth
naz idaw. ac ymchoelut aozuc y bre
hin y loegyz. ac erchi y ostien dymot y
gyt ac ef. adywiedut y tulei idaw aber
gyfnawn. a dywedut wrthaw hymm a
dywedaf it. am aaf ymozmandi ac odeu
y di ygyt amj. nu agymeraf it bap
peth oz a edewi it. a nu ath ymaf yn
narchaoc wdawl. achanym y brenhin aw
naeth dzwy ymoz. ar brenhin agymerth
od idaw pob peth oz a edewis idaw. ¶ Ylwy
dyn rac ofnedd y ymchoelawd y brenhin
o normandi ac odrem nab kadwgawn
gyt ac ef. ac ybu nazo ffeffrei escob
ywynyo. ac yny oi yntev ydeuth gwz o
normandi yz hyn aelod barnaist yz
hynn adywchafyt ymescob ywynyw y
gan lewis brenhin. o anuod boll ysol
heigon ybzytannyeit gan eutrewygu.
¶ Gwynfyd hynny ydeuth gruffud nab ryz
tewdwz brenhin delwenbarth o'i dierdon
yz hynn nathoed yny labaol oetran y
gyt ar erch ocgrecint hyt yn ffuerdon
ac ybo y nrgyfaud yny bu wzaeduct. ac
yny duked gwedy dyffygyaw o trahur
allruded ydymchoelawd y dzef ydat. a
hynny adzagyfaud angylch dwy blwyd
gwerthen y gyt agwnaf yn ffuzdart caf
tell penuro ydaw gan pelwnaer. a hon
no oed neil uerth ryz nab tewdwz gw
nair grenaf ymfuzdart. gwerthen eirill
gyt ac ocgrecint. gwerthen y gyfgymed. gw
erthen ynawfen ac yc. ¶ Ynydwed y cu
hudoyt wrth ybzenhin. a dywedut bot nu
dui pawb oz bydnawcit gyt ac ef. dzwy
y hynny obzenhin wl pedwaut heuri
brenhin. a phan gigleu gruffud ymha
edleu hynny. a nuaeth ynteu ar
ymuet ar ruffud nab kynan. y groessaw
audiffyn yboedel. a gwedy annon kenad

den ef ac edeuis odeuei attaw y arnoll
nullawen. a gwedy clybot ozuffud nab ryz
hynny ef a bovel y bzaba naethant attaw
yz hoedel honno a buallen y gwarchar
ei uoif nab roser iarll castell baldwin
yz hynn yzodassei ukim brenhin
idaw kymzan ogyfoeth ryz nab tewdwz
de ynydwed ydiagassei yz hoedel hon
no. yn amnaf ud gwedy trychu y aclodau
o zcarchar. de pnd ydarnollet dynt ac
eirill gyt ac eynt pubegar ygnn ruffud
nab kynan. ¶ Ac ygkyfrwg hynny gwe
dy clybot o brenhin nynet gruffud ab
ryz at ruffud ab kynaln. dimon kenadeu
allnaeth at ruffud nab kynan y erchi i
daw dymot attaw. ac ufud yn ruffud y by
net aw ybrenhin. ac negyz y nuac nocs
y ffeirne twyllaw dynyon dzwy edeirdion
idaw ¶aber ar naeth heuri brenhin idaw
echymeirei arnaw dala gruffud nab ryz
ac amnon puppy attaw ef. ac ony allei y
dala. y lad ac amnon ybenn idaw. ac yn
ten dzwy adaw hynny a ymchoelawd y dilat
ac ynylle gofyn athnaeth pyle ydoed ru
ffu nab ryz putrigyaw. a menegi athnaeth
pwyt y ruffud nab ryz. dymot gruffud
nab kynan o lys ybrenh ac greulaw yn
ten pwchyllyz. ac yno y dyfnaut iei wrth
aw aodynt putrigyaw gyt ac ef dzwy y
cwyllyz di. gochel y gedzychol der. yny
uppet y ffozd y lzerdo y chuziedyl. ac
ynteu pudyfiedut hynny nachaf bu yn
dymot. ac pudyfiedut. ¶ Ynna barchogyn
on pudymot ac ynyz. a lzeid pdathoed ef
dzoz y dzwz nachaf y marchogyon yn
dymot ygreiffaw. ac yn allaud angen no
chyzchu eglwyz aber daron arnaud. a
gwedy clybot o ruffud nab kynan ydia
uc. yz eglwyz. amnon gwyz aozuc adeuc
ynym ef o: eglwyz allan. ac yn adnod
eicyb abenaffent yallat hynny rac ll
gen naud yzeglwyz. a gwedy y ellyg o:
eglwyz ef adoes yzdlin. ac adeuth y
ynhrat tynu. a gwedy clybot hynny llaw
er a ynugynullaud attaw obop tu. ac yn
ten a duc kyzch anbegnz anbon ynhir

nuc arteuthillvein yny darun y blvydyn hõ
no. y blydyn nac vyneb plyzeth pgruffud ab
ryd adyliedassam uchot. yny vzoydyz gyf
nas ycastell aoed yn ynyl arberth ac yllos
gres. Odyna pdaeth hyt pullam ymdyfin
lle ydoed gastell nev un tylhysfavc aelvir
rickeir ponson. pgyz pzodussei heum vr
hu idaw ykantref bychan. ac ypzofes y
wzm ae lolgi. ac ynigallavd. Kanys yn
vrthlad ac ef adnaeth keirdkeir ystastell
delhyt ac vynt gyaredud nab rydzch nab
cradavc pgyz aoed yntynal ystusserd
eth pdan pdyliededic richeirt. yzac cas
tell cstloes aloigres. dgvedp punsaethu
oztoz ac ef. abzathu llaker oeluyz ■ sa
etheu. allad ereill pdynuchoclavd dzachc
fyn. dgvedp hynny pdannoes pgzedyn
deithon y dineurhuz kzyzch achynnozef
ar gastell aoed yn ynyl aber tasky. a hou
no blood jarll aelstur heum beunoud. a
gvedy lloigi y rac castell. ac amdithyn
ozkeirdkeir yntz allad ren oedyz pdyn
choclavd dzachefyn. a gvedy chvbor hyn
ny ac ynigynullav attav llaker opnbyp
dyon ieueinc obop tu. dzedy y doyllav
o chvant aureirdieu. neu ■ geissav atnes
pdu bzytanvil teyrnas. ac ny thai eskyll
ve dim o ny byd duv pnbozch idav. Gv
ueirthur aozne pselyfyaetheu inabz ynys
gyleh o gyleh. Ar dieinc yna agynuer
allant gyghoz. agvalo peinaetheu y dilat
attunt. Hyt angeu odiem nab cradavc
nab rydzch ygyz yzomsei heum bzenhin
idaw cam ozkantres inabz. a marcdud
nab rydzch. yzhonn adyliedassam un
bzy. dzydzch nab teudu ac berbon mare
dud ac odiem. Mam yzei hynny gvze
ac rydzch ap teudvz oed hunyd ncrch
bledyn ab kynhyn y peinaf ozbzytanp
eir dzedy gruffud ab llywelyn yzei aoed
yn vzodyz ynvan. Kanys pghaiatt
berch varedud vzenhin y bzytanpeer
oed ynam elidzu. de othem nab karadu
oc vab gvenllian verch ydyliededic
bledyn yzei a llaver ozei ereill adve
thant ygyt. dgvedyn aozuc y fieinc

udunt aodynt o ll hdolunpon y heun
vzenhin. ac attev abnaethant eubot
adychedut adnaeth y fzenic vzthunt
odydpoch nal pdyliedoch dangosfoch
ar aochgveithredoed yz hynn pdpzty
boch yny adav ar avchannabt. zeit yo
ybch gzadv castell kaer bydin y zhon a
abie y vzenhin. Pob un ohonabch yny
ossodedic amser nal hynn. Cadv y cas
tell o oliem nab cradavc pytheinnos.
dzydzch nab teudvz pytheinnos. arall.
dnaredud nab rydzch ab teudvz pythei
nos. a bledzi nab kzdnoz y gozchyn
myrnuyt castell robert lavgun yn
aber cothy. a gvedy anfodi y petheu
hynny. Gruffud ab Rys a bzydeiaud
am amou dirgvyleit am tozz y cas
tell neu y loigi. a phan gnaeth amser
adas nal y gallei yn hawd kymhru y
castell. yna pdanuoeinaod not oliem ab
cradavc yntzado pgzzylch pcastell. de
yna pdue gruffud ab rys kzych nos
am ben y castell. a phan gigleu oliem
ae gzedymdeithon kymmvnt pgzoy ae
gvezi yndynot. kzyfot ynebzopd oz ty
lle ydoed ef ae gymdeithon aihnaethat
de pnylle y clydzei pzaz ef chum agzz
chaod ymblaen y vydin a thebygu bot
pgzedymdeithon pnpol. Kynteu gvedy
y adav ef chuman afoallant. Ac nelly
y llas yna. dgvedy lloigi y rac cas
tell heb vynet ynpon pzez. pdynchoe
laod ac yspeileu gantav pz notiedigyon
goedyd. Odyna pdynigynullassant y
ieueinc ynvydyon y dilat obop tu amav
o debygu gozuot ohonav ar bap peth
o achaus pdannzeiu hunn. Kanys
castell aoed pgzzybyz. a loigez ef ogi
byl allad llaker odyz yndav. de yna
pdedvis gvilim ■ lundin y castell rac
yohyn ac holl annheiet ae oluded. a
gvedy darfod hynny. Aleg yz pdydzeit
selyf dzychafel avna pspzyt ynerbyn
kynnup. Yna ydarfuaethaod ynchvydedic
ovaldr. ac odzalia pz anoshaithus bo
byl. ac yndyt gwzthot kychcunav ynby

dyon odyfet ygeredigyaw. Achymryt
gwrthopnebed ygkythawndir. Gwedy
galw ogeduor abgrono. Ahowel uab
idnerth. Arhubayarn ab ythel. yzei
aodynt pndynessan ogyrnessafrodd gr
rennyd achyfnduab a dunnaw argloydia
ethen idaw. Ar rei hynny aoed ghyt
ac ef pnblaen hollayz keredigyawn. de
uyz oed dun aallei uor yndureirach noz
kedduor honno. yz dilat agkymfiredd kym
noc yt adaw dyfet pullawn o anarpnaelon
genedlood. Kyt aungen fleuusfeit affreine
afaelon ac gwr awr genedyl ehun. yzei kyt
veynt yngrendyl agwyz keredigyawn.
Tulloes gelynyon galloneu oed grannant
oachaws eu hanesmwythdra ac hannum
deh kynno hynny. ac pubyy no hynny
rac ofyn ymrenyz annathoedynt yhen
ri hzenhin. Ygwz adofhaatlei holl benna
dunpeit ynyw pzydein oc allu ac be
dyant. A cadarnhaghatlei lauzer oclado
ed tra mor erth plynedzaeth. Kei o ne
rth adeu. Freill o ameinyf rodyon eur
ac arpant ygwz unsdichaun neb yn of
eryn ac ef eirlyz duw ehun. yneb a ro
des ymedyant idaw. A gwedy dynot gru
fiadd rys yngynnaf ydeurth yr ieithoed.
Ac yna ymchwyd yllc aelaw bladen poz
th hodiant. Yz hynadeilassei neb yn Ae
nuffoz. Ac yno ydeurth yfleuusseit y dzigy
aw. A gwedy ynnlad dydgoeit arhyt y
dyd. a llad llawer onyz y dref. a llad yn
oc dyz putyn. a llosgi y zam bopaf oz dzef
eb gnael dun angen no hynny pdynnchu
elaud dzaethefyn. Ddyna ymdiriaud gopz
ynnlan attaw odieflic annogedigaeth yng
fun neghes yndeuffyfyt. Ar iaeffon a dugaf
fen gilbert kynno hynny ygyfleidyn yllaw
ythom kyn no hynny. O anamyl der pob
loed aoed dwac baleh. a dieithriaffant ac
ymadaffant. ac ymgelaffant. ac alosgaf
fant yter. ac hynt ac h[illegible]pef adugant
hyt ynthewedic. Acth[illegible]nn aoznghun
gruffell mab ynhuaer aoed ofladedic y
nyffe aelaut ynhat perinll. Ac ynlad acef
aornghant. ac ozchyfygu. A gwedy llad llaw

er yndaw y losgi allnaethant. Yphandru
th y nos pebyllyaw allnaeth ynyffe aelaur
glasgruc. negyes ar hyllin y bzth eglwys
badarn. A nachrod allnaethant ynyz eglw
ys. Dyna yz yscrubyl ynyoyt udunt oz e
glwys. Ar bore dzannoeth ymarnaethn
allnaethant ar caffell aoed ynaber
ystwyth gan debygu yoznor. Ac yna ydan
uones rayon ynhaiart gwz aoed gnaffellaz ac
ar y caffell hynny. Ac alosgyffir y gnaffell
yntau kyn no hynny. ac ylladyffit ynkyz yn
gyttrocdic odolur ain ynkyz ac ain y gwollet
ac ynergrynedic rac ofyn kenadu hyn
nos y gnaffell ynhrat meurue yz honn alls
nathoed gilbert yargloyd kynno hynny
yerchi yz caffell iaz oed ynn dynot ar
thyfe ynboztb idaw. A gwercheidaeit ynaf
fell aannonaffant attaw kynnemt ac allyf
fant y gnaffel. ac hyt nos ydeuthant attaw
Dramoeth y kynnodes gruffud uab ryss
a rydderch uab tewdwr y eu ystlyz annarednd
ac ollzem y beibon. yn ansynhuyznus oc
en pebyll heb gryccraw enbydu. a heb
ossor arnydon oc enblaen nannyn bleiu
llu. a negyes kyntzeithas o gadzaut bobyl
digyzgoz heb kyd zyaudyz arnunt. y kyn ne
vassant en bynt parth ach caffell aber
ystwyth. ynyllc ydoed razon ynhaiart ac
gymhozthient gyt ac ef. heb ynbot o nadunt
hoy hynny ynydeuthant hyt yn ystrat
antaron aoed gyttarbyneb ar caffell. ar
caffell aoed ossodedic ar beem unynyd
aoed yn llithraw hyt yn a bon ystwyth. ac
ar pzabon ydoed pont. Ac nal ydoedynt
yn seinyll yno. negyes ynghroeuthur mag
uelen. ac yn medylyaw pathur yf yzrynt
y caffell. ydyd alithraud hacach yny oed
pzyt nawn. Ac yna ydannoes y caffell ha
yz negyes ynnac noes gan ystrenne gro
uenthur pop peth dzoz ynhyno. gyzru saeth
vdyon hyt y bont y bicter ac ynnt negyes
odelynt hoy ynnaufynhuzaut dzoz y bont
y gaffell narchogyon llurugaur enkyzchyn
ymdeuffyfyt achiachub. A phan welas y
brytanyeit ystaethydyon moz leo pulyz
chu yz bont. ynnaufynhuyznus y zedaf

saut yny lerbyn gau rywedu pdiau moz am
durdus pbedyur kymry ymbyn pbout.
ac ual ydoed ynghllrei yn kymry. arrei e
reill yn saethu. yna y kymrhaud marchauc
llurugauc yn gynhyrnus pbout. arrei o
ffyr gruffud ac kyferbynyaudar pbout
ac ynteu yn ar uaethu ein kymry ynteu.
ac yna eissoes y tozres y marth pbyny
gyl. agwedy brathu y marth pdysgwyd
daud. ac yna pdaruaethaud pawb agwe
nyz plad ynteu. ac lurye ac hanndiffynna
od ynydoeth neb un oz lydin ac ethynnu
a phaugysodes ynteu pffores. a phan dis
tas y gredynnoeithon ef yn ffo pffoallant
ynteu oll. ac ymbrynneit ac hynnildpaud
hyt ygguthallt ynynyd. y doeth ol eissoes
ac ny nynlidpaud. namyn heb geisiaw na
phont na ryt kynnryt eu ffo auaethant. a
phan welas pfferins obeun ynynyd yrei
lynny yn ffo. kymry ydoeth blaen nouac
thaut allad kynneint ac agrauallant. ac
yna y gwalgarwyt ygrwtaur bobyl. ar dra
ws y llilat obop tu. Rei ac hannifer ieit
gaurunt. rei ereill gwedy adaw pop peth
namyn keisiaw arnditfyn eu heneidiau. yny
ddanat yr holl wlat yn diffeith. Ygyfyrwg
hynny pdamunoes heuri ymenlim kenad
u att odrem nab kadogaun perthi nab
dynot attaw. ac ynteu ynyslle adwrth. a
phan dwedy pdynnaut y breuhyn ymthiaw.
bygkaredich af odrem aatkaenoet di y
lledzyn gau. rutfud nab rys pfsyd uegys
ynfocdic yn erbyn ymtyddyllogyon. a
chanlys achaups credaf idynot ti yn gyf
ura gwz ynui. ar adynnaf dynot ti yn
dyddyllaw llu gyt am nab i y dirthlad
gruffud nab rys. a nu allnaf kymry arch
nab trahaearn yn gedymdeith it. kaus
ynaeth chwi aeth dw pdynndiredf. i. a
phan ynuchoelyd drachefn un adaf
veyth it yn delwg. a llaw enhau agwe
odrem oz edeydion kymry. a chymllaw
llu allymarth gyt a ef nauynet ygyt
kymt ynystrat tymbi lle y trebyggit not gru
ffud nab rys yn nygyaw. kaus coetr
oed. ac yna nad y gerdt ac yn ty nad

ruthraw gelynyon yndaw. a phan de
uth y terynneu yr dilat. holl odrein a
nuab y breuhyn ac kymhorthiant a ra
uonaffant eu bydinoed rwyddyd. pawb
ydaw yr amot hynn hyt nat arbedi
neb y gledyf nac yr nac yfgeir nac
yfaw nac yfgeirch. a phwy bynnac a
delynt nas gochelyut heb plad neu y
grogi neu dzychu yaeloden. a phan gi
gleu gwtaur vobyl yulat kymry. keif
fau adnaethant ehunyt y gellynt graf
fei anndiffyn. ac nelly y gwnaeth gwyr
dynt. Rei yn llechu yny cwydyd. Ereill
yn ffo y dilad oed ereill. Ereill yn keif
fau anndiffyn yr kelyll uellae y darfoe
dynt o honunt. a egwys y dyrchedir y
nyon brytanaid diacreb. yn ty a phya yr
aryf y bzather ac ef. Agwedy gwaf gwn
y llu ydaw y cwydyd. Ef admdzeinaud
yowein ac yelwdic o nifer gyt ac ef. kyr
chu y wet o anigylch degulyr aphetu
ar dgreu. ac ynedzych adelyt olew
dyuyon. Rachaf y gwelynt olew dwyo
yn kymry parth a chaftell kaer ynzdu
lle darfod udunt gwneithur eubedyd.
ac eu hynnlit aynaeth hyt yn agos yr
caftell. Agwedy eu dala yno ynuchoelut
at y gredynnoeithon aozuc. Ygkyfyrwg
hynny y daunkeinaud dynot llu dr ffle
miffeit. ozos y gaer bzdin ynerbyn
nab y breuhyn. a geraint yfkidiert gyt ac
ef dynt. nachaf y rei adiaghyffei yn
dynot dan llef tu ar caftell. ac yn mene
gi y hyfpeil a o odrem nab kadogaun
ac haureithiaw. a phan gigleu y ffleimf
fent hynny. ennynnu adnaethant o gaf
fau gyghozynt yn erbyn odrem oach
aos y nynyeh godyant adnaethoed kedy
deithon odrem udunt hyn no hynny. ac
o annogedigaeth geraint yfkidiert. y gry
yllofgaffei odrem ygaerdyf. ac adugaffei
y dzeif neft ymbreic ac anneirth. Ynuit ac
augraut heb dcbygu bot gwethoeuhed i
dau agfynneirth y hynt yn anaf. ac ynu
teu gau ynnuit ef adoethant yn ebzwyd
hyt ylle ydoed ef ar anneirth gnut. aw. a

phmulclas kedymdeithon gwlad Dirua
yr kollogrwyd pup hynlit. Dyvedut au
nacthant ytha ar. hyma kollogrwyd
yn ymlit heb allu oneb ym kyrchiad
ac bynt. Attep udunt au nacth. nac o
fynhevch heb achaus. bydnoed y fle
uisseit ynt. A gwedy dythedut hynny
o neb vn gymmryf eu hyrchu adnaeth
a diodef y kymmryf adnacthant ynta
ef. gwedy vyr saethu o vop tu. y dygry
dfaud odrcu ynbrathedic. A gwedy y
dygwydaw ef yd ymchoelaud ygkedyn
deithon ar ffo. A phan gigleu tydnarch
ab trahaearn hynny. ymchoelut ef ac
ukpr drachefyn adnaeth y hilat. A gwe
dy y lad ef y kymhalaud ybrodyr yn im
ef opoukpr. eithyr yr hynn adugassei
odrcin kyn no hynny gan nawredd nab
bledyn. nyt angen kereuauc. prif oed
oed eidaw madauc nab ridit. kymo hyn
ny. ac enillcu y brodyr ffo y rei hynn
a fadauc abradugawn. o drewllian uerch
ruffud ab kynan. Ac euaun nab kadu
gawn. o seuan uerch dyfynwal. ac
tywdyd oed vgan nab kadugawn. o ell
yw uerch kedwor nab gollwyn. y gur
ddu benwaf arglwyd ar dalat dyfed.
Perthynyw un heuin nab kadugawn. ac
ffrangcs uerch pictot tydyssauc or
ffrainc. ac o honno y bu nab arall idaw
nelunt gruffud. y dlhechet yn nawredd.
o euron uerch hoedlyw ab kadugawn
ab elidan. A gwedy hynny y dymnaruolles
euaun nab kadugawn nab bledyn. A
gruffud nab nawredd ab bledyn y gyt
y dwyn kyrch anhebem kastell bchetnit
nab eidaun noed gretynder y bledyn vre
hyn. Kanys ducrpd uam odrcu ac uch
tnit ueibon etbyn. a bledyn nab kyn
hyn oedynt kyuot achubaer un dut. ac
nyt yn uam. Kanys agkunat uerch
hawredd nab odrcin oed uam bledyn. A
chynnuyn ab gwerstan oed y tat ell dau.
A rastell rydpichessam yn noed puy
lle aelant kymer yn nieuronyd. Kanys
kadugawn nab bledyn a roddes ei ueiron

nyd. ac ef a ymchwynt uab eidaun
dan amot y uot yn gyllunawdus ac y bei
bon. ac yn ganhertbwyr ynerbyn y
hot elynwon. ac yntey oed bythbyne
bwr ac ymladgar ynerbyn kadugawn
de beibon. A gwedy colloubeu heb dby.
gu gallu dim obeibon kadugawn ad
naeth ef ydyliedessic castell. ac yntey
adyliedassam iii yr dwy dros agyr
chassant y castell. ac ac lloskassant. A
gwedy so rei or gwerchenhidyent. adywot
eirill attunt hyntey y hedwch. Ach
ub avnaethant ueiron yn ol ac ef ef ulawc
apheullyn ac raunu y rygtunt. Ac y nu
fud uab owaredd y ruthi kefeilawc. A
gnadawc alhamner penllyn. ar rhiwer
arall ypenllyn y beibon kadugawn
uab bledyn. ygkyfrwg hynny y trwy
nawd y blwydyn ynyblin ac yn atrac y
gan bawb. y blwydyn rac llyneb yhu na
ry gilbert uab richert. A heuin breuli
adrigyawd yn normandi o achaws bor
tyfel yrygtaw abreenlyn ffreinc. ac
velly y trwy nawd y blwydyn honno.
y blwydyn rac llyneb y magwyr annun
deb y brenhin howel uab ieuan oed arglw
yd ar rosc ar ynys mawc. A meibon odic
yn uab eddun. Gronw a rodir allwhar
ch y brodyr yn rei eirill. A hoedl aanno
ues kenadeu ar varedd uab bledyn
ameibon kadugawn uab bledyn. a gada
wc ac euaun. y ernymeit udunt dy
uot yn borth idaw. Kanys oc hanndichyn
llyneu ac kanhaledigaeth yd oed ef
yn dyfynnal y gyfran or dalat adathoed
yn ran idno. Ac yntey pan glywsant
porthwyn uef oheibon odrcu agyn
nullassant en grym ac kedymdeithon
gyt. kynneint ac agawssant yn baru
ut. nal yn amgylch pedwar cant or. Ac
pdaethant yn y erbyn pdyffryn eloyt
yr hwnn oed dalat udunt hop. Ac y
nteu agynnullassant y gur gyt
ac ebrwnt eu hesgyrbyr. adwyn y
gyt ac ynt yffrwnt. o gracllion yn
borth udunt. Ac yntey agyfarnuant a

hoedel a mavdid a merbon kadogavn
aclynuhozthei tagoedy dethreu kaydyz
ynllad obop ni avuaethaint y uchboeir. ac
ynydiuied y kynuerth meibon oikein ac
kedymdeithon. bedy llad llyuarch uab o
dem a ioxhoerth uab mid gvz dvz eubaa
ve oed. a gvedy llad llawer abzatlin lla
us ydynuchoelassant yn ozdzac dzachefyn.
A gvedy bzatlin hoedel ymy bzydyz y duc
pvyt adzef. ac ympen y drugeinuet didiar
nabr y bu uarv. ac yna ydynuchoelavd ma
redid a meibon kadogavn adzef. heb ly
uallu gozeigyn y dilat rac y ffreme kyt
kaffynt y budugolpaethu. y bloydyn nac
vn ueb ybu uarv mozcherdaeth y bzenhin
pennaf o ystzerdyn yn gyflavn oluoscogyn
yd abudugolpaetheu. y bloydyn arall
gvedy kynny ydarpacthavd beuri bzenhi
nvchoelut ploegyr ac edy hedychu y rygy
tvu ab zenhin kyuoc. a gozchymyn nozue
yz mozdvythyz kyzgeiuav llogeu idav. a
gvedy paratoi y llogeu amon abvnaeth
ydeu bab yn bu oz llogeu. bu obonunt
aanyllit oz bzenhines y tureic pryuavt.
ac obonuy ydoed y tadavl oberth oe bot
yn gvledychu ynoi ydut. a mab arall
ozdirth idav. ac bu bereh. a llauzer ach
yz mavzgyt ac eputeu. ac ottiragyd au
beunuc aingyleh deucant. yzeu adeby
gynt eu bot yndeuhygaf ogaiyat. plaff
y bzenhin. ac ef arodrut udunt y llogf
oreu adiogelaf rodefei ymoz doumeu
Ar uozolyon dynhesstloed. a gvedy
eu myuet yz llogf deebrin nos. dimiavz
gyffroi aozuc y uozdomuen dzoz eu
kynnell o dynhesstlaul uozdoy adzyc
dzun. ac yna y kyfarvu y llogf a chyrigta
vl gannec. aoed yndiugel dau ytoimeu
heb eybet yz llogfazyz. ac ytozrec y llogf
geun yndzyllen. ac y bodes y meibon
ar nifer aoed ygyt ac eynt kyt nadiogf
ez neb o nadunt. ac bzenhin aeskym
nassei ymyon llogf arall yn y hol. ach
yt gyffroi o dirnauzpon dynhesstleu
ymozdumen. Tullocs ef adiegavd yz
nr. a phan gigleu ry fodi y beibon dzoc

ydaeth arnav. ac yg kyfrivr kynny
y terynnyys y bloydyn honno. y bloy
dyn vac ynneb ypzyder henry bzenhi
merch ueb un dynt ssavc oz almaen
kaupo kynnoh ynny. a gvedy mary
merch y moel kolvm y dureic aanuerai
ssei yn khaftat o ozdrchu. a phan dweth
yz hafnac ynneb y kyffroes bzenhyn
hun dirnauz greulavn in ynerbyn gvyz
poyps. nyt dangen marchid nab bledyn
ac emavn a madavc a morgan mei
bon kadogavn nab Hedyn. a phangly
ssant ynnteu kynny. amson kenaden
adzugant. at ruffud nab kynan aoed
yntznal ynyz bon. y ennynuer idaw kyt
yngyt arnoll ac vynt ynerbyn bzen
hin. nal ygellynt dzarchadv yndiofyn
yn yn palvch y gvlat. ac yntteu dzuy
gynhal bedvch ar bzenhin. adyuzavt
y foynt hyy y dennyneu y gyfvoeth ef. y
parei physycilav ac hanreithav ac y
gvzthbyneben. a phan dyvon naredid
a meibon kadogavn kynny. kynnyt
kygoz adznaethant. ac yny kygoz y kaaf
ssant. adav trinynen y gvlat ehuneu. a
chynny culhaundithin yndunt. ar bzenhin
aeluoed adynessyssant y dennyneu pobys
ac yna ydannoues marchid nab bledyn
y chydic o saethydyon ieuenne y gyneu
bynyeit y bzenhin myn gozthallt goe
dave ynyal ffozd ydoed yndynnot. val
y gellyit asaetheu ac ergydyeu dinen
thur kynnbzyf ar yllu. ac ef adamuk
emavd ynyz abz ydathoed y gvyz ieu
enne kynny yz ozthallt dynot yno
bzenhi ac iu. ar gvyr ieuenne kynny a
enbynny assant yno y bzenhin aelu. dzuy
dirnauz gynnzyf gellyg saethen yn
ynith yllu adanaethant. a gvedy llad
llawer abzatlin ereill. bu ozgyz ieue
ne adrunavd y bzenhin ac aethgavd sa
etli mynyth yllu. a honne adygvydavd
ygkedernnt arnen y bzenhin gyferbyn
ac gallon. heb ynbot yz gvyz ac bzyzavd
ac nyt argyhoedavd y saeth yz bzenhin
vac dact yzarnen. kaupo llunygrave oed

nampu threllaw aozuc y ſaeth dzachefyn
yzamen. ac ofynhau yn nawz adunaeth
yzeubun. adurtaoz arnttiter agynuerth
yndaw. yngynneint haeach apheibzeth
it trthydaw. ac erchyz lluoed a bna
erth bebyllyaw. agrofyn aozuc yrzei a
edynt uoz ehofyn ac gyrchuef yn
gynleoet a hynny. adywedut ath
naethpoyt idaw nac erei oluyz ieuenc
a annonaſſit ygnau baredud nab ble
dyn allzuathoed hynny. ac anton ath
naeth athunt genadzu. perchn udunt dy
not attau dzdy gyngreir. ac ymtzu a
dethant. agrofyn athnaeth udunt pwy
ac hannonaſſei yno. adywedut awnac
thaut nac ayaredud. agrofyn udunt
awnaeth adwydut ypte ydoed baredud
yna. ac ereb athnaethant gwydnut
ac erchi athnaeth puteu ynaredud dy
uot y hedwch. ac yna ydoeth ayared
a meibon kadugnawn yhedwch ybzeuhi.
dgwedy hedychu yzygtiunt. ydynucho
elaud ybzeuhyn ploegeir dzwy adaw dg
nul ethaarthec yndzeth arpolitzs. ac
uelly ymdzuynaud yblwydyn homo.

Ygrim mlyned achant amil oed
oet crist. pan ladaud gruffud ab
kynan ab tewdwr. ruffud nab tudwc
arn. Yblwydyn nac ymuch ybu uarw ci
uaeu nab kadugawn y gwr aoed yn kym
hal rumi apolitzs a meironyd. ydylac
adugaſſei ef ygnau uchdrut nab erthin.
Ac wrth yagheu y kynuynnaud y ba
redud nab bledyn y eilgythyr. ac yna y
gellygwyt Ithel nab rudit o gaerhar
lemn bzenhin. dphawdeth y gruffud rau
apodizys nychanaidim. dphaut grigieu
gruffud ab kynan ryderbiad maredud
ab kadugawn o baredud nab bledyn y
eilgythyr. dmion athnaeth kadwallady
ac owein yneibon adimaezhu gantunt
hyt ymmeirnnmo. adwyn adunaethant
holl dymon ydylat ohonei. achöll a
gyrt ac eynt hyt pullyn. ac odyna
kymullaw lu athnaethant. ac arnaeth
u allondu holl dylat pontys. a heb allu

kyflewn eu harwedyt ydynchoelaſſant
dzachefyn. ac yna ydymarnolles gared
nab bledyn. anneibon kadugawn nab ble
dyn ygyt. ac ydiffeithiaſſant yzann bopaf
o gyfoeth llyſwarch nab trahaearn. D
chawz nerthu ohonaw beibon gruffud
ab kynan ac ymarnoll ac eynt. Yblwyd 2
yn rac bynneb pllawd gruffud nab ryn
redud ab bledyn Ithel ab rdit ab bledd
ygchyndrw ygtwyd mairdud ydat. ac
mor pchydic oamſer gwedy hynny pllaw
aud catwaladyr nad abgwkynan ytir ei
thyz. Ayt augen gronw. aridit. a mei
lyz. meibon oltzem ab edwin. Kaupf ag
hawat nerth oltzem ab edwin oed dzeic
ruffud ab kynan. a homo oed bau lza
tullawn ac oltzem achatwaladyr allaw
er oberhet. Yny blwydyn homo y magw
yr terwyſc y rwg aſozgau. a ayaredud
meibon kadugawn nab bledyn. ac yny 3
terwyſc homo pllawd mozgan ac law
chunan baredud ybzaut. Yn ilwydyn rac
bynneb yr ynuchoelaud heinr bzenhin o noz
mandi. dwedy hedychu yrygtaw arnaeb
ybuaſſei terwyſc ac eynt kyn noh ynny.
Yblwydyn rac bynneb y gwrthladwyt gru
ffud nab ryd oz kyfrinn odur arodaſſei
ybzenhin idaw dwedy y gyhudaw yn dwry
on heb yhaedu ohonaw oz firein aoedynt
ymkyt bzeſſbylaw ac ef. yn diwed ylwyd
yn homo ybu uarw Dauel nab ſulyen
eſcob nynyw. ygwr aoed gymodredwr y
rwg gwyned apholitzs pwy terwyſc aoed
yrygtunt. Ac wyt oed neb aallei gnaet
bei nac agwot arnaw. kanys tigwetfedus
oed acharedic gan bawb. ac archdiagon
pothys oed. Yblwydyn rac bynneb y bu 5
uarw gruffud nab bledyn. ac yna y dri
ur llywelyn ab oltzem ygnau baredud
nab bledyn y eilgythyr una y hendut
a homo ac rodes yntaw kaer nab ſeu
an. ygwr ac hannones ygkzarchar
wyt ygkaaſtell bzuch. Yn diwed y
blwydyn homo ybu uarw morgan
ab kadugawn pencwrz yn pwchoe
lut o gaerwſkalem gwedy mynet oho

nav achwes ygwerusalem o achaws ry
lad obonaw lyn nohynny barcdnd y lwat
ỽ blwydyn gwedy hynny ygwrthladwyt anare
ddud nab llywarch oe iclat. ỽ gwr a ladawd
nab meuric y gefyndriv. ac ndallawd mer
non gruffn ydnu gefyndriv cirill. a ieuaf
non gruffn ydnu gefyndriv cirill. a ieuaf
nab owem ac gwrthladawd. ac nyr duked ac
lladawd. ỽ blwydyn rac wyneb y llas ieuaf
cdy nab llywarch. gran lywelyn nab owem
nwyonwys. ỽ clwydic gwedy hynny ydywrt
lwyt llywelyn nab owem oelygeit ac gei
lleu ygran narcdnd nab bledyn. ỽ nyr blwydy
homo. ỽ llas ieuaf nab owem ygran bei
non llywarch nab owem ygefyndriv. ỽ nu
duked ỽ blwydyn homo ỽ llas agadawc nab
llywarch ygran meuric ygefyndriv nab
ridur. ỽ nudukes ỽ blwydyn rac wyneb ydyl
peilwyt ameuric nab ridir oedeu hyrat
ac dwygreill. ỽ blwydyn rac wyneb ỽ llas
ieuaf oerth nab owem. ỽ nyr blwydyn homo
ỽ llas kadwgwn nab gruffd ab kynan
ygran gadwgan nab gruffd ab owem ygc
fyndriv. ac cynan nab owem. ỽ clwydic
ukedy hynny ỽ bu nary marcd ab bledyn
tegwch a diogelwch holl powys achanidi
fyn ukedy kynnwr ỽ achubwabl benyt ary
gorff. a gkeindit cdwarch nwy ỽ kyrt.
a chwnwn corff crist. a colcu. ac agheu.

Deg mil ynd ardwgem achant a
mil oed oct crist. ỽ pan yn bedr
wlwed ar lwm heb gabel neb ystorym
or achlit y gwarnado dan gof. ar blwydyn
rac wyneb nary henri nab gruffud bastard
breuhin lloegyr a chwnwy ar holl wyr
y am hynny yn normandi ymrydyd dyd
ovis racwyr. ac wyr ol yntw y kynwerth
a breuhin o blaes y nei goron y dwymas
ydreys. ac pdaresbygnwd yn nrawt ndw holl
dhen lloegyr. ỽ blwydyn rac wyneb y llas
richert nab gilbert y gran norgran ab
owem. gwedy hynny y kyttwes owem.
achaturialadyr verbon gruffd nab kynd
dwnawr girwlaen in ygeredigwaen y
gwyr noed degwch yr holl brytanyeit ac
diogelwch aeydit ac kedrunt ygwyr
noedynt dru ardrithawc urenhin adru

haelon. Deu diofyn. Deu lev dwyron.
Deu drwydyon. Deu huodron. Deu
dwthon. Diogelwyr yr eglwysseu achar
dwpliwyr. ac anrdithwnawyr ynlodyon.
llofnudwon ygelynyon. Hedychwyr yrei
ynnladgar. Dofwydron ygwrthwynab
wyr. ỽ diogelaf nawd y bawp a fyed ar
tnur. ỽ gwyr ac edrut yn rac rynhau
o nerthoed eneideu achyrf. ac nwyt
gynhal ynhn holl deyrnas ỽ brytanyeit
ỽ rei hynny ar pwthwr gynnwf a losgwf
cant gwastell gwallter. ac odyna ac edy
kyffroi cwhuduned ydynladyssant achwf
tell aber ystwyth y llosgassant. a chyrt a
howel nab maredud. a madawc nab id
nerth. a deu nab howel. wrt angen ma
redud arys a losgassant gwastell nelwyt
dylamar. a chastell dinerth. a chastell
caer wedros. ac odyna prynhoelassant
adref. ỽ nduked y blwydyn homo y dw
thant cilmeirth ygeredigwaun. a chyrt
ac wyrut amplder hi o dethole digwon yn
lladyr. nal angylch achemi o edrut
adunyn. a dwy nl obarchogyon llunegn
oc. ac ynwerth nduut y deuth gruffud
nab rys. a howel nab maredud o bwrchema
wc. a madawc nab idnerth. a dru nab how
el nab maredud. ar rei hynny oll pugylim
agymeassant cu bydnoed paber dyn
ac yny berbyn y deuth ystrat ywn gwastwbyl
a robert nab martin. a meilon gerult ys
tuwert. ar holl flemyssent. ar holl marchi
gyon. ar holl ffreinc. o aber ned hyt yn
aber dyfi. a gwedy hynny hynny y rwydyr ac
ynulad yn greulawn o bop tu. y lynnerth
y ffleminssent ar normanwyt cuffo berwyd
cubarneredic dthwr. a gwedy llad rei o
nadunt. a llosgi cirill. a thrychin nacr
meurth cirill. a dwyn cirill ygerthwbwyt
a bodi ynau bwyaf. ac gwyr ynlwydyon yn
wr a bon. a gwedy colli anglych teirnul oc
gwyr. yndyrt a flaenau y dynuchoelassant y
gwlat. a gwedy hynny y dynuchoelawd ow
ein a chwarthaladyr yn gwlat ynhynyt taw
eu gwedy castell pwndigwynaeth. a chael dw
wawr anwyter o gerth ac enwerthau a gwilio

ed

mawrdwrthaw ac arnaw. Ph blwydyn nac
ynneb ybu nam gruffud nab rys. Heu
ner achedrnit ac aduyndet ydcheuthi
Phlwydyn homo ybu nam gruffud ab
kynan. breulin a phennadur a thywa
ssiawc ac audithwr a hedychwr holl
gymry. Gwedy lliaws bengleu mor a
thir. gwedy amcanyf aunerthen a bud
ugolyaethen rynneloed. Gwedy gwlawd
ed eur ac aryant adillat mawrwerth
hiawc. Gwedy kynnullaw gwyned ybri
awt a'r lat yr ei adawed ygwaisgarn
kynnohyn pymmthaelon dilatoed. y
gan normanyeit. Gwedy adrlat llawer
o eglwysseu pup aulser ac kynsegru y
dnw. Gwedy gwisgaw pymdhaw pub
nach. achymwrt kymmy coz ff crist. ac
olew. ac agheu. Phyblwydyn homo y
bu nam kenaw arhoffeirat llan badarn
ygyr aoed dwthaf oz wethon. Gwedy
arwem y vuched pugrechydus. heb pe
chawt marwawl hyt agheu. pup trydyd
dyd o galan ebrill. Phyp blwydyn homo
bofyt ydoeth meibon gruffud ab kynan
y dzydd uerth ygeirdiggawn. ac y
llosgassant gastell ystrat meuric. a
chastell llan ystyphan. a chastell kaer
vyrdin. Phlwydyn nac vnneb y doeth yr
amberodzes y loegyr yzdarestyg breuh
nyaeth loegyr yheuri ynab kanuys
merch oed hi yheuri gyntaf nab gruff
vathawd. Ac yna ybrutyaf nab gruff
ydenbecnet dyd o galan ebrill. Phlwyd
yn nac vnneb yllas kymmme ac owein y
gan deulu madawc nab maredud. Phlwy
dyn dzedy kymry ybu nam madawc nab
idnerth. ac yllas maredud nab howel
ygan meibon bledyn nab kynwyn gwyn
Phlwydyn nacllaw yllas howel nab ma
redud nab ystrith o ranneff lyelyan.
dros dychwnic yno nab howel. ac ef e
hun aelladwyd. . . . .

Eugein mlynedd a chant a mil oed
oer crist. pan las howel nab maw
dud ab bledyn ygam neb yn heb dzybot
pwy aelladwyd. Ac yna yllas howel ac

vrawt Meiben Madawc nab idnerth. P
blwydyn dedy kymry yllas anarot nab
gruffud gobeith aciedernyt a gogyfpeit
y drycuby: ygnn deulu kadwaladyr ygo:
ydoedynt yn ymdnet idaw. yn ymgynneint ac
o kymbaci. Agwedy clybot o owein y vrawt
kymry dwc im grantaw. Kaupo amot alt
nathoed rody y berch y annarot. A mynn
im kadwaladyr y vrawt adzuaeth. Ac yna
ydaethbawd howel nab owein. iam kadw
aladyr ogeinawn. ac yllosges castell eidw
aladyr aoed ynaber ystwyth. Ac yna y
llas iarll henford a laeth nebun
narthawc idaw ehun aoed ynbozo kary
mbela ygyt ac ef. Phlwydyn nac llaw
pandelas eidwaladyr ugt owein y lza
vt pup vrthlad ocholl gyfpeth. Kymllaw
llyges o fkerdin aozuc. A dynot yaber
meneu ystyr. Ac ynd ymkyllogyon gyt ac
ef ydoed otter. a mab turkyll. a mab elic
vulf. Pg kynhwyg hymy y kymmaawd
owein a chatwaladyr megys ygwedei y
vzodyr arbiry gryglioz ygwyz da y kymo
dassant. A phan glywsyt hynny ydelis
germanwyz cadwaladyr. Ac ynteu a
nuodes idunt dyfryl ogreith ac bellv
ydynurydhaawd y vrthunt. A phan gigleu
owein hynny abot ybrain ynryd. ac ymp
gwsgynnuzof adnaeth arnunt ac ky:
chu pudiennfaozuc. A gwedy lladei a
dala ebrill. ac keithiaw ynllaeritzy
dus ydiagkyssant arffo hyt ynduly
Phlwydyn homo y bodes pererinyon
ar bor gnoec yn nyr nec achubed y gnei
ssalem. Pnyblwydyn homo ydtgyrhei
rynnydhu nab rafe gaffell gemaron
ac ygoz eskynnaud eiddeu vaelenyd
Ac yna ydathyddeuwyt eolyn. ac ydnes
tyrwyt elnaei yn eiddeuth yffreinc. Phlw
ydyn nac vnneb. ydelis omoztrnec rys
nab howel ac y carcharaud ynyron
carchar. dedy lladi rei oedyz a dala
ebrill. Ac yna y dyffeithaud howel nab
owein achymm y vrawt. A gwedy bot
brotydz arwdost. Achaei o nadunt y
vudugolyaeth ydynchoelassant dra

chefynu adiruaỽr aureth gruffud. ac
yna ydeuth gilbert iarll uab gilbert
arall ydyfet. ac ydaeth hygaỽd yniaet ac
ydadeilaỽd kaſtell caer uyrdu. achaſ
tell arall yn uab udut. Ac ỽrth hyn
rac ofyned ofned ỽrthaỽ ieuhuarch uab
uaeth yr eglỽys. a gỽedy hynny ath
ro arbennic. gỽr oed aeduet y gelyn
dyt. ynmadrodỽr dros y geuedyl.
adadleuỽr hynedrodhỽr. hedychỽr am
rynaelon geuedloed. adurn obuodyd
u eglỽyſſolyon arrei bydyon. ydec
uet dyd ogellan hydref. Gỽedy hynn
ryt iachaỽ ar bengyſſegredi
graeth gỽrth achynnyn cỽrth crist. ac
oleu ac aghenn. ac yna yllaỽr cheuruc
uab madaỽc. uab rodri. yr hỽnn aelaỽ
it meurus tybodyat drỽy brat. y gan
ychyr ehun. ac yna yllaỽr maredud
uab madaỽc uab ỽdnerth. y gan hu
nnortynuer. Ac ỽrth hynn hynny y gỽ
elsgynnaỽd cadell uab gruffud gaſ
tell dnuedeu yr hỽnn a hynathoed
gilbert iarll. Ychydic ỽedy hynny
y gorun ef a hoedel ab ednyfed grae
ỽrydin drỽy gadaru yurysson. ac
dy llad llaỽer oe gelynyon a brathu
ereill. Ychydic odỽdyeu ỽedy hynn
ny. ydoeth yndaỽsyfyt diruaỽr lu
ossogrỽyd ỽrthunt ar ffleimisseit
y ynlad ar saesneg. ac yndyshysgỽy
ou ynyblaen meibon geralt ystuh
ert. agrhilun abaed. ayhan dielas
ayerêdud uab gruffud y gỽyr y
gỽr chymynnyssit udunt gadarnaeth
y castell. ac amdiffyn. y elynyon yn
dyuot uỽr deissyfyt ahynny. Gỽr
ru callon yny gỽyr aỽnc ac han
noc y ynlad. a bot yndrech gan
tau y brut noc oet. Kanys kynn
bei bychan y oet. Ello ef ydoed
gantau cheithret marchauc. ac
yn augrynedic dyskyſſaỽc yn an
noc y dỽyn y ynlad. ac yn krychn
ebrin y elynyon yn arueu. ayhâ

delau y elynyon bychanet oed yndef
ynamdiffyn o byn y castell. o rych a
fei yscolyon ỽrth ynnuroed adnaeth
aut. ac ynteu nodes aỽd y elynyon y
ysgynnimi ni arbytchen. ac yndiolc
ef ac ỽrth hynny nachoclassant yr yscolyon
yng kyrchaỽd y gelynyon ynyclaỽd
gan prinstio ar yr ei ereill. ac adaỽ
llaỽr o nadiuit [illegible] arbynn ei
dangosses idaỽ ydeuthyd dygrhenen
nes llaỽ ar gruffudd dinn o honaỽ. ar
ddiedynn ynydolyen. Kanys gorun
ac ef yn bubaỽ. ar laber oliyr profedic
yn pynladu. ac ynteu ac ychydic o
nerthogyt ac ef. Yndiaed y blỽydyn
honno ybu uarỽ rin uab odyein. yn
thaỽr ieuanc clotnogyllaf o genedyl
ỽbrytannyeit. yr hon anagyllei noued
yrein ynarderhaỽc. Kanys tre o
[illegible] ofynnit adrych. a hynnaỽr [illegible] ynadro
dyon. a hnaỽdyr ỽrth bawb. Rac dre
lawdyr ynrodyon. bfud ynplith y
dyloyth. Balch ynplith y estronyp
ou. Atherynn garo ỽrth y elynyon.
Digrif ỽrth y gyfeillon. hir y dyeat.
Gỽn y lu. Pengrych melyn y uailt.
hir y ỽyneb. Foleſſon y llygeit lly
dnyon allaỽenyon. A ỽyngyl hir
praff. Dyp ỽron lydan. Ystlys hir.
ehordỽydyd praffyon. Eſtueined hi
ryon. ac oduch y draet ynu benuon.
Draet hiryon abyſſed unyaỽn oed
daỽ. ayhan ỽrth y chỽedyl y nrat
agheu ef at ydat ofyem. ef agodet
ac adnithaỽd yn gynneut. ac na aller
y hyfryttaỽ ef. nathegỽch teyrnas
na digrifach. na chlaear diannoeth
gỽyneb. nac edrychedigaeth mawrh
eirthogyon bethau. namyn diiw rac
dielaỽdyr polyaeth adrugarhaỽd
oe aruchedic defaỽt adrugarhaỽd
ỽrth genedyl y brytannyeit. rac y
chotl. negyssllogyd heb kynnaỽdyr
arnei. agredaỽ ndunt ofyem yn
kynkyſſaỽc arnunt. Kanys kyn kyr
chaffei annioddefedic drafft bedul y

y tywyssawc. Iuloes ef a edrydassawc
deissyfyt ieuenyd dros racdieledigraeth
diw. Kanys ydoed neb un gastell a elut
yr y rydgruc. y buessit yn bygyr ych
ynynlad ac ef heb dysgyaw. a phan
doeth gwyrda ollyeu ac deulu y ynlad
ac ef. ny allawd nac anyan ylle nac
gedynt ynwythlad ac wynt yuylof
ger y castell ac yn dissethwyr. Gwedy
llad yn or kaithelludyr adala ereill ac
karcharu. a phan gigleu ollyeu
nytydysgawc yn hynny y gellygwyt
ef y gan bob dolur. a phob medyl o
ynuanus. ac ydoeth yn ynyny yr
ausawd aoed arnaw gwnut. y blwydyn
rac wyneb ydaeth lowys ureenhin
freinc. ac anherawdyr yr almaen
gyt ac ef. adunawr luoslogrwyd o
ereill a barbuein athyrdysgogyon
gyt ac wynt achroes y gaerusalem
Ablwydyn honno y kyttwoes cadell
ab gruffud aenwodyr. Maredud. a
rys. a gwilim ab gerait. ac unodyr
gyt ac wynt yn ambem castell gwith
gwedy annobeithaw onadunt yny
nerthoed chwneu. Gan hoduel ab
odyeu aorugant yaboethusunt.
Kanys gobeithaw ydoedynt oe dewr
lew luoslogrwyd ef parottaf y yn
laden ac doethaf gyrthor gastell o
nadunt. y nudugolyaeth. a hoduel
mygys ydoed chwannawc yn dial
tar y gilyd agogonpaut aberis
kynnullaw llu gleuaf apharottaf
yn euryded pkaergwyd. kynnyrt
wynt aorus tu ardyuedeic gastell
gwedy paruoll yneuwydaus or
dyuedeigyon narwaeit yno pebyll
yaw awnaeth. Abyoll negresseu y
rytel awneit oegyngor ef a dechrym
wnc. ac wedy ydoed bawb or aoed
yn yorwchel ogonwant abuduyo
tyaeth drwy orwot ar y castell oe gyg
hor ef gyn diruaw: ynwrpson ac
ymlad. ac odyno y dywchoclawd
hoduel yn nudugawl drachefyn. yn

yn bell gwedy hynny y yn trwyssc y
rog hoduel a chynnan verbon odyeu a
ch adunaladyr. ac odyna ydeuthy hoduel
or ereill tu. a chynnan or tu arall hyt yn
nacronnyd ac gralo awnaethant y law
gyr y dilat agilyassant y nodwaeu e
gloyssen grangado ac wynt y nodwaeu
ac ewrpded yr eglwys. ac odyna hyth
ewrpaw ewbydyn adwaethant tu a chym
uael castell cadwaladyr yr hwnn ath
uathoed kaerlleon kymmoby nny y
nylle ydoed morwran abar yty gwyn
yn ystrwert. yr hwnn aberthodes wedi
y brogneth iddunt. kyt ystrosit dieithy
ew dwy arwydon begythyew. gwerthyew
ereill dwy anneirys anregyon arodyn
on agynnigyrt idaw. Kanys gwell oed
grantaw naw yn adwyn. no dwyn y
wreichyd yndwyllodrus. a phan dwelas
hoduel a chynnan hynny. dwyn kyrch
kymhynnus yr kastell awnaethant.
ac ewnill aorugant y drwys. ac o hyn
ny ydiegys certwyt y castell. dwy nerth
y kyssellon diedyl lad yn or kedymdei
thon. a brathu ereill. Ynyr blwydyn
honno y bu naw robert Iarll nab
henri. gwr agynhalassei rytel yner
wyn estreyn ureenhin deudegwlyaed
kyn no hynny. Ywlwydyn honno y bu
naw gilbert iarll. Ywlwydyn nac wy
neb y bu naw bchtrut escwb llan daf
gwr mawr y bolyaut. ac amdiffynnwr
yr eglwyssen. gwrthwynebwr y elyny
on ynyr berthyn henerat. a chynn
ynteu y bu escwb nicol nab gwr grant
Ynyr blwydyn honno y bu naw ber
nart escwb mynyw. ynydrydedd blwy
dyn arder arlwgreint. escwb. gwr
eurydd y bolyaut. adwaeth an
tridwyd oed. Wedy diruawryon yn
fwrpen arwyr a thir. wrth bert y
eglwys hynny y then rydit. ac ynn
ol ynteu ydywessawd yn escwb dn
wyd nab gerald archdiagon bc
redigyaeth. Ynyr blwydyn honno y
bu naw robert escwb henffordd gwr o

ed hervyd pubarnwyaeth u grythdou
achyflawn oheirthredoed cardden a he
gan borthor ytlodyon. Ac arbennic a
groeh pregloyssen yngyflawn odydden
dy hyt nalygnt cadeir pr neut bre
ert honno odanbelog erlynyawdyr.
Yna yd urdoyt gilbert abat tnacr
lopé yn escob yn henford. Yny dlwydyn
honno ybu nawr narvolyaeth yn ynys
pydein. Yn dlwydyn rac hynny ydaeth law
oheen uab gruffud ab kynan gwstell yn
ial. Yn ulwydyn honno ydaeth law dwalad
uab gruffud gwstell llan ystinan o gyvbyl
ac y rodes pryan ef y gereidigyawn a
chadgrawn y bab. Yn gelyleh dydied y dlwy
dyn honno ydaeth law dwalad gwadaw uab mare
dud gwstell caer hyfedwallt. Ac yr odes
gyfeilawc podyen anhenryc bedi gruffud
ab maredud y rpeint. Yn dlwydyn rac hy
nhy ydatgyfeirawd Cadell ab gruffud
gwstell caer dyrdyn pr tegyeh achedrint
y deyrnas. ac ydiffeithawd hedwch. Yny
ulwydyn hôno y carcharawd oheen bed
hyn gwynedd. gynan y uab. Yny dlwydyn
honno ydelis howel uab oheen gwynan
uab hadwalader yg refyndryn ac ydadu
bawd y nr ac gwstell. Ny bu bell wedy
hynny yny doeth nedbon gruffud uab
yr. Cadell a meredud ap rys. a llu gan
nunt y gereidigyawn. ac gorescyn hyt yn
aeron. Yny dlwydyn honno ydarpawd
agwadwc uab maredud brenhyn powys.
Dryw nerth randolf iarll caer lleon. ky
nodi ynerbyn oheen gwynedd. Agwedy
llad pobyl y gan horthwydyr ef ydyn
chwelawd yr ei eneill y tebygy ef o...
eg nilyned adeugein achaut, o
ed oet crist. pan dug cadell a ma
redud. ap rys. bedwn gruffud ab rys
gereidigyawn oll y gwn howel ab oheen
enhyr yn castell noed pupeim gwern
pullan bihagel. Agwedy hynny y go
resgynnassant gwstell llan rudnt o
hir pwlad ac ef. Agwedy hynny yca
nas howel uab oheen y castell hôno
y dreiw ac y llosges oll. Ny bu hyrach

wedy hynny. pan atgyfneirawd cadell a
maredud. bedwn gruffud ab rys gwstell
ystrat meurnc. Agwedy hynny ydeirbyt
cadell uab gruffud yn llettwarr wedy y
ystignw yngreulawn o'r oddyr dinbych
ac ef yn hela. Ac ydy dic wedy hynny gwe
dy dyn mullaw o'r maredud ap rys bedwn
gruffud ab rys y keduint. ac yngyfun y
kyrchassant ohyr. ac yn wlad abnaethant
Achastell aber llychwr ac losgi a difer
thau ydynt. Yny ulwydyn honno ydatgyfo
eirassant yr oll dew gwstell dinbych
ac ydatgyfeirawd bedwl ar oheen gwst
tell homfre yn dyfryn clwyd. Yn dlwydyn
nac yn nes ydyscelawd oheen gwynedd gu
nedd uab tradwallawn y nei uab y brawd
ochygent. Yny ulwydyn honno y lladawd llyw
elyn ab nadawc ab maredud ystesyn uab
valdwin. Yny ulwydyn honno y gwrthladyr
oynyr bon. ac yn nu nary sanon archdiagon
bencslawc gwr mawr y euryded ac deilyg
dawt. Yn dlwydyn nac yn nes y kyrdeirnwd
maredud ap rys nedbon gruffud uab ryr
ystenhedic. Ac ynlad awnaethant achas
tell hodnet ac dorri. Syn nawr wedy hyn
ny y nygyrchawd nedbon ryr gwstell dm
bych. A thirby nnat nor dydy tozn y
porth y gorescynnassant y castell. ac y
ddallant ef y gyndwyaeth gohim ab
gerald. Agwedy damor hynny ydiffeithar
wd rys uab gruffd. a dienwair hi y gyrt ac
ef gwstell ystrat kynwgen. a mis mec die
dy hynny ystrychwd maredud ap rys
bedwn gruffud y gyrt y castell aberwyn
Agwedy llad y castellkyn allosgi y castell
dirnawr awerth ac amherys oludoed
adugant gantunt. odyno eilweith y dif
feithawd rys gefnilawc dros indugolya
eth. Yn dlwydyn honno ybu nary dwyd
uab y noel colom brenhyn ystydein. Yn dlw
dyn honno ydoeth henri trwsyscawc y
loegyr. Yn dlwydyn honno ybu nary ran a
dolf iarll caer lleon. Yn dlwydyn honno
ydaeth cadell uab gruffud y berenndant
ac ydedeuis y holl uedyant ac allu ystrat
grwyth maredud ap rys dros y brodyr.

ypydeler ef. Pulopdy homo y bu uarv
ygkyn ureulim. Pgwr agpuhelaud urehi
iwaeth loegyr ydref puol henri nab
gwilim bastard. Agwedy homw ydoeth
heun nab yr amherodres ploegyr ac y
kynhalpaud holl loeger. Pulopdy homo
y bu uarv gruffin ab gwenn. Pulopdy
nac vnneb y bu uarv ajaredud nab gruffid
abrys breuhin keredigiaun ac ystrat tyui
adyfet. ynp hnnuet ulopdyn arhugeint
oe oet. gwr aoed diruaw ydrugared wrth
dlodyon. Ac ar derhawc ygcedernr
wrth y elymyon. Achyfoethawc ygyfyd
uider. Pulopdyn homo y bu uarv gref
fici escob llan dat ar offeiriu iaith heu
fo2d. Pulopdyn nac vnneb. panguylen
rys nab gruffid uot oduau gwyned a
allytiyr yndynot allu grautau ygeirdi
gyaun yndiefe ystynullaud ynteu lu ac
ydoeth hyt yn aber dyfi. ac yno ygozfo
ylsaud ar uedyr ynlad arodi brydyr a
oduen gwyned arnu. Acnyby bell dredy
hyttpann dnaeth yno gastell. y ulop
dyn homo ygwnaeth ajadaw ab ma
redud arglwyd powys gastell ygruc
cynaun ynynys kynuer. Pulopdyn hõno
ydiegis meurue nab gruffid uch yr
dyn ededic nadaue oe gurthaw. Rybu
bell dredy hynny ynygyllegrwyr eglwys
uein ynnenot. Pulopdyn homo y bu u
ru rerlaeth breuhin conaeth. Pulopdyn
nac vnneb ydue heun nab yr amherod
res breuhin lloegyr. yr oed homo y heu
ry nab gruffid bastard diruaw yn hyt
ynnaeshr taer llcon. arnedyr dureth y
daw holl dynned. ac yno pebyllyaw aw
naeth. Acynn gwedy gain oduen tyuyf
sawr gwyned arnaw. y neiboh ac nerth
neln ac allu pebyllyaw nozur ynduas
basn. adiruaoz in gyt ac ef. Ac yno
gyssot oer bredyr ar breuhin nanna
eth. aphem dyrchafel clodyen. ar nedyr
redi hat ar naes y breuhin. Agwedy
clybot o breuhi hynny. ynnun yn ao
rnac. ac annou seirll barnne gyt achn
daru hoffogruyd olu arnaw ar hyt y
traeth tu ar lle ydoed oduen ar breuhin
chun yndiengynnedir ac arnaw bydnoed
parottaf y ynlad gyt ac ef agyrchyf
sant dref y doet aoed y pygtunt ar lle
ydoed oduen ac gyferbynyeit aozuc da
uyd achynnaf i cribon. Oduen yny doet yn
yal. arodi bredyr clerwydt y breuhin
A gwedy llad llailer oe chyr breid ydiegis
y mnaethr. aphangigleu oduen bot y
breuhin yndynot idaw or tu draeg eshn
agvelet obonaw pleidl ozru arall yn
dynellau aduruaoz in arnaw gantunt
adaw plle aozuc. Achilyaw aozuc hyt
plle aelaw hil oduen. Ac yna kynullaw
aozuc pbreuhi ylu pgyt yngreulaw.
Ac yna ypebyllyaud oduen yntaf llwyn
yna. Acodyno pdargyduedi of y breu
hin dyd auos. Anadaue nab mardud
arglwyd powys adeuhsaud ac y bebyll
yaw rng llu y breuhin allu oduen nad
ygallei erbynyeit a kyrchen kynnat aa
uelei y breuhin. Pgkynfrogr hynny y
dyblygaud llygres y breuhin yton. A
gwedy adaw ynyllogeu y gwyr noeth
on ar gwalfanaethaw. y kynchaud
tpalyssaue yllogeu. ar penllogyon y
gyt ac ef y pwys bon. ac ysgeidaw aa
naethant eglwys new ac eglwys bedyr
allaner oeglopssen ereill. ac am hyn
ny pgwnaeth duo dual arnunt. Kanys
teamnoeth ytu bredyr y rygtunt a
gwr nou. Ac yny bredyr homo y
kulyaud ystreine. herdyd en gnoctue
die defaut gwedy. Sad llaner onadunt
adala ereill. a bred y
egis pehpoic o kaban , dogeu dredy
llad heun nab hen an achaunw
yak holl breu. afourpeir y llogyon.
A gwedy darfuot hynny yhedpchaud y
breuhin ac oduen. ac yhanual kadwaladr
y gyfoeth dzacheyn. Ac yna pdynchoe
laud y breuhin y loegyr. Ac yna pdyn
choelaud kozuoerth gueh nab mardud
y gastell kil. ac yllogyes. Pulo
ynneb yllaw morgan ab oduen
dzoydeyll y gan ovr nor nab gerayncca

dyrt ac ef y llas ytrydyd grozen . Yhenw
aelhint gorgan nab rys . ac yna ygrutlgdy
chaud Jozwerth nab owein urnaut morgã
dir caer lliou aholl gyfoeth owein . Agwe
dy gweneithur hedwch oholl tywysogyon
lywyry ar brenhin . Rys nab gruffud chenaũ
adarparaud gweneithur ytfel ac ef . A du
nuab adnaeth holl drheubarth acholl an
wylet acholl da gantunt hyt ygtaedyd
ystrat tun . A phangigien pbrenhin hynny
anwon henadeu awnaeth at rys . y wenegl
ydiw vot yngrynoldeb bynet plys y bren
hin yngtynt noc ydygei loegyr achymry
a thremc amphem . ac nat oed neb eithyr
ef chunaw yu ymerbynyent arbrenhin . A
gwedy mynet ynghyghor ef ac dywda . ef
aaeth plys y brenhin . ac yno y gozum arnab
ẽunod hedwch arbrenhin . dan amot nab
gruffud y kantref tuabr achantref arall o
zanyrhei y brenhin pzodi nab yngtystun
heb y dialgaru . ac ny chyuhelei y brenhi
ac ef hynny . Kanyr rodi dzyll o dir yg
kyfoeth pob baron o anrymaelon uarõ
nent . achyt dyallei rys ydzyll hounc
kynuryt awnaeth y wanuen hynny . ac
kynual yu hedwchaul . ac yglyfirỽg hyn
ny kyt dyfirylliei roller iarll clar
mynet ygweredigyaun . eilloes ny bei
dei kyn hedwchu rys arbrenhin . Agwe
dy hynny dydgwerth kynkalan uche
lin ydwrth ystrat ueuruc . A thranwoeth
duw kalan mehebin ydpitozes y castell
hounw achastell hymfre . achastell a wr
dyb . achastell diuein . a chastell llan rys
taf . ỹg kyfirỽg hynny y duc gwalter
clifford . amwerth ogyfoeth rys ab gruf
fud . ac yllad aud oc dim y dilat nellaũ
idaw . Kanys ef bioed kastell llan yn
dyfri . A gwedy dirnot hynny ydannoes
rys genadeu att y brenhin y ber iawn
idaw amhynny . ac yna ydynuhoelaũd
teulu rys . ac ygastell llan yndyfri y
dei rys attunt . ac ygozchynnaud ycas
tell . yna y kyrchaud cunaũ nab anara
wd brawt yr arglwyd rys . Yenuuc oeer
a gr - wl onerth . ac oachaus gwelet o

honaũ bot Rys yeithyr purpo or amor
ac o bop llo or arddallei y brenhin . ac o
achaus y nos pinnen yn dlinyaw kyhar
sagredigaeth y briaut grenedyl grau dupll
ygrelynyon . Yna pkyrchaud amheun
cuttell humfre . ac ylladdaud y marchogyõ
deunaf acheitiaeir y castell ogwbyl . ac
duc holl anreith y castell acholl pkyei
oll gantaũ . ac yna pan dielas rys nab
gruffud na allei ef gadu dim gantaũ or
arddallei y brenhin idaw namyn yr hyn
a emmillei oc arnei . Kyrchu adnaeth am
heun y castell . adarchygaitei y Yeuell ar
barõeir yg kerediguaun acllosgi . A gwe
dy dybot or brenhin hynny kyrchu dr
heubarth awnaeth allu gantaũ . A gwe
dy hynny hedwch uchelyneb or rys ac dyr
idaw pinchoelut adnaeth y loegyr . ac
odyno y daeth dzwy pinor . Pulyd
rac hynny ydarestygaud yr arglwyd rys
nab gruffud y castell aknathoed y kir
nie ardrabor dyfet ac y llosgei . Yglyf
rog hynny ydarberaud pin y gwaer hyr
din ac ymladaud ac ef . Ac yna ydoeth
reinalt nab heinri urenhin ynyerbyn
achyt ac ef dirnabr luoslogreyd o ffreinc
a normanneit a fleminssoit a saeson a
chymry . Ac adaw aozuc rys y castell
achynullaw pawp ygyt hyt pin nynyõd
kefyn reithyr . Ac yno y pebyllyaud yg
kastell diualeur . Reinalt iarll bruiser
a Yarll clar aden Yeuell erell . achatelia
ladyr . nab gruffud . a hoedl achymaw
ker bon owein gwynedd . adirnaor lu o
r wchogyon a phedyt gyt ac ynt .
nob uerdaw kyrchu y lle ydoed rys . yn
choelut adref adnaeth ant ymllaw kegyr
Ddyna kynnuc kyngreur rys aozugrũ
ac yntau ac kynuerth . Achenadaw y rys
yr adnaeth pinchoelut y gwlat . Pulodyn
rac hynny ybu uarw uedhwc nab ma
redud arglwyd podwys yg wyr aoed dir
naw y uolyaunlwyd pehoun atthrunaud
duw ogynnuerdic negroch . Ac ac kyfiau
dh aud o aulybygredic hyder . ac ac ba
durnaud oleuder a uolyãrwyd . bfud a

hegur-

abac urth yrlodyon. Ynabdyr urth vfudy
ou. Garo ar ynladgar urth palon. Sve
dy gvneithur iachoyaul beuyt. achymryt
kymmyn corff aut. ac olev. ac aghenn
ac ynenuor pup lle ydoed yoplua pu
eglvys tullinao sant ycladvpt yn eurydc
dus. Sybunaor gvedy hynny yny lae llyv
elyn ynab. pgvr noed unic obeith y holl
lluyr podyys. dc pna ydelur cadwallaun
nab maduc nab Idneith Emaun clut
y vrnaot ac pdeunmoues pgtiarch ouicem
gvynned. dc ouicem aeirdr yttreinc. a thra
v pgredymdrition pdiegyr hyt nos o duc
engem ulynued achanteu yn ryd.
Gannl oed oet crist. pan nu naru agg
harat gvrele ruthin nab kynan.
Ynlvydyn homo ybu naru aleurnc eleob
vaugor. Ynlvydyn homo ypvozelkynnaud
hoduel nab Ieuaf odvyll gvastell mualaem
pgkeueilaoc. dc oachaor hynny pspethao
d ouicem gvynned pgkynneint odvlur ac na
allen na thegvch repnaor. na dihanveh neb
ryd dim anall parathau nacdynnu oc
gynneredic lit. Aceilloes kyt kyredei an
nodrudic dzuhit neduol ouicem. deilyfyt
leuenyd ozaelkeledigaeth diw ac kyfodes.
Kaus yr un ryd ouicem agkyffroes du
ryd lu y arvyllti hyt pnllau diuau. Agve
dy kaffel dirnaor aureth ouadunt. yn
gynnullaw aozuc govr arvyllti angrycli
tyrchaor ygyt aboduel nab Ieuaf y bar
glvyd y ynlit yr aureth. Aphaw ubelaf
ouicem y elynnyon pidynor yn deilyfyt. du
uoc pgkyr y ynllad aozuc. ar gelynnyon a
ynllyoallant ar dio gran yllad o ouicem ac
dyr pup bu vzed ydiegyr y traeun adzef
ar dio. Aphaw gyfleiwys y lleuenyd hunw
bedol ouicem. y na ydynnchoclaud ar pgkyrle
bu anunod uedy pupdlau oc gynneredic
dryhit. ac argyhzeuaw y cantref uoruc. Ynlv
dyn nac ynnch ydpgrvdnod kaer oth
vgan ouicem ab gruffud. ab ouicem. ab ma
dauc. a garedid nab hoduel. Ynlvydyn
homo y kyffroes heun kzeulun lloegyr
lu yn erbyn deheubarth. dc ydoeth kyt yn
penn cadzr. Agvedy rodi gvyllon ozyrt

dau. ynnchoelut y loegyr adunaeth. dc yna
yllaw eunawn nab anarawt yny gvnc pgnu
dallter ablhywarth yoz elyun. ac yllaw
cadvgnawn ab maredud pgnu dallter nab
ridit. dc yna y cymerth ryfe ab gruffud y
kantref uaor achaiell dineir. Ynlvydyn
homo ybu naru kednuor nab daniel arth
dragon keredigyaun. dc yna y bu naru
heuri ab arthen. gozuchel athro argyffic
dun yr holl ynghelligon. Ynlvydyn nac oy
neb gvedy gvelet ozyfe ab gruffud nat yr
oed ybreuhun pntzpiburab dun urthaw oz a
adawsser. ac na allei yntru unduchockau yn
aduvyn kyrchu ailnaeth yndzaul anheu
kyfoeth rosser Iarll clar pgvr y lladyssit
Emaun nab marawt y nei ocachaor. a th
ozri cadell aber. ridaul. a chaiell nab
dyngnasu. aelloss. ac ar ozesgynn holl ge
redigyaun. anynyeh lladuaen a llosena
eu ar yssleuusse. adunt unynyeh aureth
theu ygnaduut. agvedy hynny pdynuar
nolles yr holl gynnry ar pnuzthlad a elie
ruheit y ttreinc a hynny yn gyfun. ygyt.
Ynlvydyn nac ynneh ydiffeithaud muyd
nab owicm gvynned tegrigyl. dc pnudaud
ydynnyon ac hanfeilent y gyt ac ef hyt
yndyffryn clopt. Agvedy tebygu ozbzenhi
y bydei ynllad ar pcaffell noed yn thegr
ygyl. kyffroi llu aoruc dzop dinnaor bryd
adunot hyt pnnddlan aphebyllu yno dey
noz. Agvedy hynny pnchoelut y loegyr
a chynnullaw dinnaor lu y gyt ac ef a
detholedigyon ynllediaur lloegyr a noznid
di affland yr ac angrio agroallgnou a
holl bzydem adunot hyt ygroez osliaulte
gau darpann allnudu adiffeithaw yr holl
bzytanyeit. dc yny erbyn ynteu y dzuth
owicm gvynned. achatrkaladyr ueibon
gruffd ab kynan a holl lu gvynned y gyt
ac eynic. ar angrifyd rys ab gruffud a
holl debeubarth y gyt ac ef. ac Owicm
kebeilaue a Iorzkoerth groeh nab maredd
a ueibon madauc nab maredud. a holl
pobyl y gyt ac eynic. adeunab madauc
nab Idneith a holl gyfoeth y gyt ac ef.
dc y gyt yngrysun dieirgynnedic y doeth

aut hyt pwelderuaen. a phebyllu albna
ethaut ygkoruaen. a gvedy trigyaw yn
ner pwypebyllen yno. heb arueidaw a vn
gwechu att ygkyhyd y pwlad. Ukdiaw aozuc
y bzeuhin pwdirwaz. a chyttwoi y lu hyt
ygkoet dwfrin kerriaw. a phen tozri y
koet ac bozu pellaez. Ac yno ydynerbynya
ud ac ef ynozawl pchydic o gwnwy ethole
digyon. yzei upadyon ut odef ygoznot yn
awsen ptwzwlfogyon. a llawer oz rei nadar
naf adygdydawd o bap tu. Ac yna ppebyll
awd pbzeuhin arbydnwed ygyt ac ef. a
gvedy trigyaw yno pchydic odydyeu. ptry
warlagwyt ef odirnaw dynnhelyl allyz. a
thrallkeireint glawogyd. a gvedy pallu
pnwozth idaw ydynchoclawd pbebyllen ae
lu y baethr lloegyz. Ac yn gyrklawn odirna
oz hit ppeiw tullu y gwyntlon a buassei yg
kaerlleon gantaw. yz yttalyn oauser kyn
nolynuy. Kyt amgen den nab oheen gwy
ned kadwallaun achynubric. a maredud
nab pz argloyd rys ar rei ereill. a gvedy
kynnyt tygkoz y synnidawd plu hyt yg
kaer lleon. Ac yno pebyllyaw aozuc kaver
odydyeu yny dyeth lloegeu odulyn ac ordi
nallocd ereill o Pwerdon attaw. a gvedy
nat oed digaw gantaw kynny ologeu
rodi rodyon aozuc y logeu dulyn ac ge
llog dzachefyn. ac yuen ac eu aynuchoc
lawd y loeger. Puloydyn honno pkyrchawd
yz argloyd rys kaer aber teiui. ac chat
tell ac y tozres. ac y lloygez. a dirnaoz amo
eth adiuc. Ac achub castell kil gerran ao
zuc. a dala robert ystefyn ac gurchaun.
Puloydyn honno dzoy gemmat duw ac an
noc yz ysbyzyt glan y dyeth kouent o by
neich y ystrit tlur. Ac yna ybu uarw
llpdzelyn nab oheen gwyned. y gor a ragd
zez mod paub odeuzed a dethineb. ar de
thineb o pmadzawd. ar pmadzawd o boes
seu. Puloydyn rac bynneb y ffreinc o ben
no ar ffleimisseit y pwlad pu gadarn a
chastell kil gerran. A gvedy llad llawer
oegbyz ydynchoclassant adzef yn llaw
dzac. Ac ellzeith ydynladassant a chil
gerran yn oveir heb gaffel y castell. Y

bloydyn homo y dattrydyt dinas bain
ygan oheen gwyned. Puloydyn homo y
gwzthladwyt dieimut nab nwzchath oe ge
nedyl ac ydyneth hyt pnwozmandi ar
breinin lloeger. perhynnent idaw ydodi y
nygpwyeth drachefyn thedy kynnaw ozthaw
ac pnyr bloydyn homo y gwzthladwyt. Sazo
oerth goch nab amaredud oe genedyl ac
oegpfoeth pn nochnaut. ygan ydeu
oheen. Ar den oheen hynny a ranmassant
nochnaut y zpygtunt. Ac ydeuth nochnaut
bch racadyz y oheen kenellauc. a noch
naut ir racadyz y oheen bychan. Pbhdyn
rac dynneb y kyttumaud oheen a mebon
gruffud ab kynan o thynned arnyz ab gru
ffud ab ryss odelyeuburth pu erbyn oheen
kefeilauc. Ac ydugant y gaunaw gaer
Emnawn. ac yzodassant y oheen bychan
nab madauc nab avaredud. Ddyna yd
ymmassant dabalasern. a homo a vodi
yz argloyd rys. kaus oe gyfoeth y dyuot
it y hamsot. Kyn bu naz diedy hynny pny
doeth oheen kenellauc allu oztirenic pgyt
ac ef. am benn castell kaer emaun yz hon
aun athoed kynnwy kyn nolynuy. a gve
dy ymmll y castell y dozth abmaethaut
ac lolgi a llad yr holl gastell dyno. Yndy
ed y uloydyn homo y kyrchaud oheen. a
chatrhalady tywyllogyon gwyned. ar ar
gloyd rys tywyllaue odeheubarth ac llu
oed pgyt ac ynt amben castell rud
lan yntegeingyl. Ac eiked oztynw trimi
aongant. a gvedy hynny cael y castell. ac
dyn ac lolgi. a chastell aruall pgyt ac ef.
yz uolyant y gynny pn hyfryt undugunl
paub pogolat. Puloydyn rac dynneb y llaz
gozgeneu abat. allawden y nei. y gan gy
nan. ac oheen. Puloydynn rac bynneb y
rydhaupt robert uab ystefyn ogarchar
yz argloyd rys pgybeilt. Ac y dyc dier
mut nab agozchath ef hyt pn Pherdun
gyt ac ef. Ac yztir y doethant y loch
gurmon. Ac ymmll y kastell achnaethant
Puloydyn rac bynneb y llaz agcuruc nab
adam. drwydwyll pup gwic. pgan uaredud
beugoch y gefynderu. Yndiwed y uloydyn

homo mus mahoed. ÿ bu uarv oliem gŵ
neb uab gruffud ab hynan tywyssawc gwy
ned. gwr dirnawt ÿ uolwant. ac amuedza
ỽl ÿ bruddyr ac uoned. ac gwdeuut. ac
dywed ÿg kymry. dieb ameunyf uu
dugolyaethen. heb oned neb eurwed
or arch agreullei. dieb kymryt penyt
a clyssfer ac eidiwarwch achymun ru
uieden wrth crist. ac olew. ac aghenu—

Deg ulwyd athrugein achant amd
oed oet crist. pan ladawd mwyd ab
oliem. howel uab oliem ÿ bwrawt hynaf i
dav. ÿ bloydyn rac wynep ÿ llaw thomas
archescob gŵr mawr ÿgrefyd. a elaut eid
rwyd. ac gwyrthawnder. ac gyghor ac an
noc heuin ureinin lloegyr. ÿ punwhet
dyd gwedwdaw nadolic ger bronn a
llaw ÿ drwd awt ynys gwyl elwin ÿg
glewut. ac eiwbawl vils punawnaw.
a delo ÿ gwr ynys lav ÿ llas ardided
yotteren. ÿ ny bloydyn homo ÿ mor
dwyawd neiwat uarll treing. nab gil
bert bon kadarn. achndarn uarchawc
ỽ gyt ac ef ÿ dierdyn. ac ynys kayrch
hynaf ÿ kymerth porth kacha. ac gwe
edy gwnaethwn kywellach adierunt
breinin. ac erbyn ÿ werch ynibriawt. ac
ongerth homw ÿ kanaf dwaf dulyn
dwy gwneuthur dwrnawr aerua. ac ynys
bloydyn homo ÿ bu uarw rwpert uab
llywarch. ac ÿ bu uarw dierunt breinin
lurguner. ac ÿ claddwyt ynys dwnawr aelwt
aerua. ac ynys bloydyn homo ÿ mag wyr
temple ÿ wyr breinin lloegyr a breini
firenic. mylrad ÿ archescob. kanyr brē
in lloegyr a rodassei ynbeichen ÿ breini
in firenic. heuin tywyssawc bwrgwin.
a thybawt kenaue ÿ brawt. a gerbon
ced ÿ rei lynny ÿ ribawt tywyssawc
bwrgwin. a uarll flandrys allawer o
a creill. pan dwaeth kynnot ar arches
cob hyt nadawdei argyfwed idaw byth.
a gwedy clybot o alexander bap ry
lad ÿ archescob. a nnon llythyren ar
breinin firenic anwaeth. ac ar ÿ mer
chen creill. a gorchymmun idunt dwy

ÿ gymmwnnwt. kynnal breinin lloegyr ÿ
dynot ÿ bys rufein ÿ dwyeinthur iaun am
aergen ÿ archescob. a gwrth hynny anuo
nwythaw awnaethant o bop ar nwaeth ar
ÿ tremygu ef. a phanhelas heuin bren
hin hynny. dechreu gwadu a dyzuc hyt
nat oe gyghor ef yllaw ÿ archescob
de annan kenadeu awnaeth ar ÿ pab.
y benegi na allei ef wynet y rufein drwy
ÿ achoyllon hynny. ÿ gwybydwyd hynny
y kulpawd ran uawr or nwyd. a thra ÿnoe
dit yn hynny ru drwy ÿ mar. y kynnulla
wd ÿ arglwyd kyd uab gruffud lu aun
breinin oliem kenedlawc y dav. ar bedyr
y dywestwg. kanys ÿ gwnaeth ÿ gwestei
gallei oliem gwrthwynebu ÿ arglwyd
kyd ÿ gwrthwnebei. a rys ac kynhaell
awd ÿ dywestwg idaw. a ÿ kymerth seith
wythwr gantaw. ÿ gwybydwyd hynny o ÿnu
hab awnaeth ÿbrenhin ÿ ebostolawl
ÿ skymunymawt. ac adaw gwladoed firenic
ynuchoelut ÿ loegyr. a dyfodwt ÿ wynnwr
wynet ÿ dywestwg idaw dwn. ac wrth hynny
ymgymmillaw aoruc atav hall dywysogyr
on lloegyr a chymry. ac yna ydeuth
attav ÿ arglwyd kyd. or lle ydoed yn
llwyn danet amgylch y rwyl ÿ gwnaet
ÿ arglwydes ber. a ÿn gwysswllaw alw
naeth ar brenhin drwy adaw drychau
werch. a phedwar mil o pheu. a phet
wargwnkyl arlwgeint. a gwedy hynny
ydeuthwnt y brenhin ydelwbarth
ac ynys hynt homo ar auon wysc ÿ
dwt gwnaw. Sorwerth uab oliem uab
cradawc uab gruffud. ac owchwyr hynny
y distrywiawd Sorwerth ac eu uab ol
iem a howel. a nwyllit idaw o aghwant
werch uchnwt eicob llawdaf. a morgan
uab seisyll uab dyfynwal. a aghwant
werch oliem. chwaer Sorwerth uab
oliem. gyt allawer o rei creill drwy ga
er llion ac ysgolget hyt y castell. ac y
diffeithawd ÿ wlat hayach ogwbyl. a
ÿna ydeuth y brenhin a dirnawr lu gŵ
naw hyt ynyswnwy. yr buwerdwd ar
dec ogwlan hyd erof. ac y rodes ÿ arglw

yd rys gerdogpabu ac ybrut rybi ac ys
dywt ac euelfre. Acpuzhaf bonno
ydadrilaffei pz angleyd rys gaffell aber-
teiui o ben a mozter pz hbim adistyr
baffei kymnoliymup pan y duc y ar
iarll clar. ac ydiclaud robert nab ste
fyn. o nest nerch rys abtrodyz. Ar nest
bonno aoed bodiup y rys. A robert
yngefyndero idu. A brodyz roberto oed
dauid escob mynyw. A gruffud baffard.
Meibon oed pzei kymry y erald ybrubert
Acpma ydaeth rys o gaffell aber-teiui
kyrt pggaffell penbzo ynudidan ar bren
hin. y deudzuerdyd ogalan kyndzef. adu
o gadzn oed y dyd hemb. Ac pderchu
rys gruffuab y meurch oll aadabsfei
pz brenhin y Aber teifi nal ybeynt
barabt ozthrebamuon pz brenhin. A
thramuoeth duo sul yd ymchoeles rys
ac ethiol abnaeth adheuerth aphetuh
ar ugeint neth euhamuon dzamoeth
pz brenhin. A gvedy dyuot kyrt y ty
gvynn elybot abnaeth rysbynet y bren
hin y bynyd y bereiniab ac offrymiab
abnaeth y brenhin pm nyniyd dru gap
pann oz obaib ar bedyr cantozyen y dy
allfanaethin duo. Ac offrymiab hefyt au
uuerth dec sullt. Ac erbynnent aozuc di
uyd uab gerald y gyz aoed escob ym
nyniyo yma. j pz brenhin boyntu pgkyt
ac ef. ydyd hunnu. A gozthiot y gvalia
ed aozuc y brenhin. a achaus gvegkyt
gozuuod dzeid pz escob. Dynot cuiloes
aozuc ef. ar escob athrychiuoz gyt ac
ynut ygmaua. A rickert iarll gur ao
ed o weirdon y pugyfeillaw ar brenhin
kamys o auuod y brenhin ydathoed o
weirdon. A llaber oiri creill agruaff
fant or cufenyll. Ac ynebrwyd gvedy
kinyaw ydpigynnaud y brenhin ar
y neurch. Glaw mabz oed ynydyd hunu
adiw gwyl bihagel oed. Ac pan ydynn
choelawd y benuro. Aphan gigleu rys
kymry annon y neurth pzbrenhin a
ozuc. A gvedy doyn y meurch ric
bzoin y brenhin. Kymryt abnaeth bn

ar bynthec ar hugeint Aetholeu. Ady
diedut nat ybot yfent idno ozthunt y
kymeraffei ynt. Kanyn pz telu diolwch
y zyd abei bop nochynt. A gvedy regi
bod nellt pz brenhin. dynot agruc rys
att y brenhin. A chael dabu abnaeth gyz
bzon y brenhin. A rydhau nozuc y bre
hin idas hoikel y nab. abnaffei gruffud
ygkyfyftyl ynkyn kymnohymuy. a rodi
oet aozuc y brenhin idno am ygkyfftion
ereill. adylyei rys y anfu pz brenhin.
Ac am ydzeth adyluzetpynt unp pny delei
y brenhin o flaendon. Parattoi llygeu
abnaethbynt. ac nyt oed adas ygvynt
udunt. Kanys ainfer nyblaw oed. a
bzeid y lzeit yna yt aeduet ynbuille yg
kymry. A gvedy dyuot gruffud bap.
Erchi abnaeth y brenhin gyzru y llog
eu oz bozthma yz moz. Ar dyd honno yf
gynnu y llogeu aozugant. Ac etto nyt
oed gynnuynnatkgrar y gvynt udunt. Ac
achaws kymry ymchoelut abnaeth
dzachefn yztir. ac yclywdic onifer y
gyt ac ef. Ar nos gyntaf dzedy kymry
ydyfkymnaud y llogeu. Gau bylaw o ha
nab ef. elnun ac obaup ve dyz. A thra
noeth duw sul oed yz bnuet dyd ar bynt
hec ogrugau racnyz dzop hyzrvyd au
ei dynut ydybly gnaud y llogeu y dir
erdon. Pnuydyn nac bynneb y bu dirua
oz uarvolyaeth ar ylln aoed y gyt ar
brenhin pn ukerdin o achaus urukyd
dy ydiargrynnedigyon dynnoed. ac o
achaws kyfyngdoz o neckyn. A nn nadlle
y llogeu a neckidpeu yndunt vozdoy
ab athnut ygnyaf. dzop y dynuieckia
ei grandared noz iwerdon. Pnuydyn
homo ybu nary katuraliayz ab gruf
ab kynan his mawrth. Ac pny bloydy
homo ydynchoelawd brenhin llocyyz
o flaendon. Gau adab ynu uarvnert
a marchogyon urdolyon drostaw
achaws y krenaden a dathoed attab y
gau y pab a lodyes brenhin ffreinc
a dnu gvener y avelith pdooth ynu
penuro. Ac yno ynugyaud y pafc.

hynny. Adyw Tim pait y dy ndiannaud
arys yutalachau ar yffo:d. Ac odyno
ydaeth y loegyr. A gvedy hynny y bryn
im ogaer dyf hyt y castell newyd ar
vysc. Amon adnaeth yerchi yffo:dioerth
nab owein dyuot y vuddyer ac ef. Ac
y yndiau anhedoch. A rodi eiddun gyg
reu aozuc idaw ac oeheibou. A phan ytto
ed owein nab ffo:dioerth gwas Ieuanc
grynnus hegar yu ymparattoi ogyrchoz y
dat ac aeth y dat y hynny yg gyt ac edat yhys
ybrenhin. y kyfarfu o:ffarll bristaw ac ef
ar yffo:d yndyuot ogaer dyf ac y lladyf
sant. A gvedy y lad ef yna y diffeithaud
ydat a hoedel ybraut. allaver orei ereill
heb yuduret o:arhaus honno yrbrenhin
o neb un mod kynnoeth ybrenhin hyt
yn heuffo:d achaer loyw dreyr lad alloesgi
ac aurytiaw heb drugared. Ac yna heb o
dic ydaeth ybrenhin y ffreinc ikedy gollot
y:argloyd ryt yn ffustus yn hoff deheu
barth. Yglywsyvg hynny ydeiut seissyll ab
dyfynuual. a Ieuan nab dyfynuual a ridit
dzoy doyll ygran ikyz ybrenhin. ac yeuerth
arnyt ygwastell aber gefenni. Yn ythydyn
nac oynes ybu diruaw:ardymder ar hynn
ar hyt y grayat ar gvannwyn a nuz nei
hyt dyw Ieu kychaibei. ar dyd honno y
kynnodes diruaw: dynnysyt yn praw:od
rancu a nyllt achozaynt. achaikaden
kaullysc. a glaw. yrei adorres keigreu y
gwyd. ac a vyrpaud y cwedyd hyt y llaw:. a
ryo bryder adoeth yuloydyn honno y ffyn
deil y gwyd. yn dissreythaud hayach pob
ryw prenn. Yblwydyn honno ar ulwydyn
karn no hi y collet llaw: ordynyon ar an
nuelcit neuyt heb achaws. Kanys pyp
ulwydyn honno y gwnaet nab y:arglwyd ryss
o uerth uaredyd nab grunhid y nythi
berth y nunaet. Yglywsyvg hynny pan pete
ch heuyn nrenhin kynaf y ennyaw y:n mor
ydeuh ynnb heuyn Ieuaf nrenhin neu
ydd attaw. yssyn idaw beth adylyei y dinen
tinn. kanys hyt hei nrenhin ef. Haver o
ed idaw o uarchoghyon. Ac nyt oed gwnaw
fo:d ydalu kynnaruthen nredyon yr mar

chogyon o nyf kynneirei yuerthyn y gwn
ydat. Ar anuer honno oed rauyz. Ac dat
adyduaut vrthaw y rodei idaw ugein punt
o vbuch y dalat honno beunyd yndzeul ac
na chaffei nuyp. Ac yuteu adyduaut na chly
ykei ef eiryoet bot brenhin yndz pan ac na
bydei yuteu. A gvedy kynnyrt oz nuab gyngoz
ef aaeth ydinas tuz y gastell aryaut e
thyn y gwn vbydeuller ydinas. A phan gw
gleu y brenhin hynny. Amon kenadeu
aozuc y brenhin at y bydussent. y dzabaid
uduut dew boen y boll da. nat echwynyut
dim oe nab ef. A heb ynte amon aozuc ky
da y dzaychaud y nab nac y nynet o dyno
yndunyhud y mille. A gvedy aduab ot oz nab
hynny. pei aozuc medei nouscheith y gw
eythestbeit aoed arnaw olyf brenhin. A
gvedy eu haraw yn vediaw yn kyscyn. Yanc
aynaeth ac pehydic onuer ygyt ac ef hyt
ynllyf brenhin ffreinc y gilsegreu. Yglyf
rhys hynny pdanuones hoedel y nab hyt
att y lien brenhin tu dzaw y nioz ar be
dyn trigyaw ynyllyf a gwallaeth ar ynbre
hin abaedu y gredymdeithas oher byw.
Ac ual y gallei y brenhin ynduet y ryf o tzei
uyo. ar brenhin aaruolles y nab yneury
ddyw. A duruaw: dioleh adnaeth y ryf. Ac y
n.i afloupdu aozuc brenhin Ieuanc ar gy
noeth ydat dzoy nerth y gilsegreu. a thyin
yr Farll burgeyn. a Farll flandzys. a thra
vyd ynbrenhin yn ymryson uelly nu dzaw y
nioz. y dechreuaud ffo:dioerth nab owein
o gwynllwg ynlad achaer llion. y ppunther
uet dyd o gulan auft dyw nuerthyz. Ac a oll
eygaud ydeis oc ryn ac nerth. Yny saduen
ikedy hynny. gvedy dala dyw gvener ydyd
kyn no hynny y gwyz aoed yn kado ybaeth. A
thrannoeth ynneu dzannoeth y rodet y cast
tell. A gvedy hynny pzeildzeith. pzeildyd
dyd medi. y kyzchiaud hoedel nab fozdioerth
ac ny ellit. Ac trannoeth dyw gvener y
dzeth gwaud pzhoff dalat eithyz y castell. ac
y kynnerth diystion o bebeidyz y dalat. Ynlyf
dyn honno y gwzeskynnaud dauyd nab
owein gwynedd idaw ehun. ynys yon gwedy
debol ohonaw nachyrn nab owein y braut.

hyt yn Jaerdon. Ulvydyn rac vynet y
gozeikymmod dauyd nab oikein holl vynet
gvedy gvrthlad o honab y holl vrodyr ac
holl eu hesthred. Julvydyn homo y delis
delis dauyd nab oikein vaelgun yvrawt
ac y lzarchar avd. Jun vlvydyn homo y
vn nain kymain nab oikein gvynned. Jun
ulvydyn gvedy hynny y delis hoiuel ab ho
wkoerth o gaer lion beb vybot oedut
oveun penn carnn y eusythyr. a gvedy dyn
nu y lygeit oe beun pperuz y pysgadu rac
meithrynedyd o honab adiledychei gaer
lion. de y gyzraillaint yneith o dyno Jorw
oerth a hoiuel y dab. Jun ulvydyn homo
y bedydiawd heun bzenhin hynaf a heun
ieuaf. Gvedy dirnad distrvodigaeth no
maidi ac chynnullafyeit ibledyd. de yna y
delis dauyd nab oikein vn nain un dat ac ef. ac y car
charavd mynyn gethynnen. a mgreiffaw kyf
ran o dzef ydat grantaw. de yna y pzyoes
ydauyd honno dim eiu chwaer y bzenhin
lloegyr. drvy debygu gallei o honno kael
y gyniocth yn llongyd kedyciawl oz achaws
henno. de yna ydiegis Rodri o gairdiar
dauyd y bzawt. Achyn dwfed y vlvydyn
y gwrthladaw ef dauyd o bon ac ovyned.
myn dweth drvy abon gonvy. de yna ydyn
barattoes yr arglwyd rys a vgreiffid wrth
wnner y lys y bzenhin hyt y gaer loyw.
de ydiw y gyt ac ef drvy gygoz y bzenhi
holl dyuyllogyon y dheu a wneiissint
y gwrthwynep yr bzenhin. Rys a mgren
Katwallaun nab madawc o bacleuyd y
gefynderw. ac Jnawn clun o clnacl y
daw grau y wern. ac Jnawn nab rys o
dwerthwynwn y daw y llall. a morgan ab
ercdawc ab Jeithun o dilat vozgan. o dilad y
chwaer. a Jozwoerth nab owein o gaer
lion. a Seissyll nab dyfynwal o dheun
neh coet. Pgwz aoed pus yn
briawt agwladus chw
aer yr arglwyd rys. hynny
oll o dy dyllogyon a pwchoelaf
sant pogwladoed yn hedycha
wl gyt ar arglwyd rys y gwz aoed

gairdiaf gyfeille gan y bzenhin yn
yzamser hynny. dzwy pwchpeliu kaer lion
dzachefyn y Jozwoerth a bonheu. Jupite
dydy hynny y llas seissyll nab dyfynwal
dzwy dwyll arglwyd bzecheniawc achyt ac
ef rustud y nab Hauber obennadunyeit
gweut. de yna y pzyzchawd y ffreine lys
Seissyll nab dyfynwal. a gvedy mia gwia
duc pdzeic y lladyssant gadwaladyr y
nab. ar dyd hynny y bu y dzuanaf aeruia
ar kymry gweut. a gvedy pgzyhoedicha
daullwyche dic dwyll homo uy beidawd
neb o kymry yndzeic y ffreine. de yna
y bu nain Cadell nab gruffud. dzwy orth
rein gleityt. de y lladwyt yn ystrat flur
dydy kynnyt abit pentyd yndaiau. de
yna yll as richert abat clerwaut up
on manachlaw e yn pupl reimys ygnu neb
yn anfydlawn upnach o bzath kyllell. Jun lop 5.
dyn nac ynneb y bu nain kyman abat y ty
gwynn. a dauyd escob nynyw. de yny o
y dewellaawd gyz y gwesgob. de yna y kyn
halwawd yr arglwyd rys dzed arbennic yg
castell aber teifi. de y gwollodes dew ryw
anryzon. yn rwg y beird ar pzydydyon
ar llall rwg telynozyon a chrythorion a
phibyddion. ac anryuaelon gzeid arduch
adwy gadeir a oslodes y vudugolyon yn
anryfforneu. ar ei kynny agwyfoethogyd ef
. o diruawzyon rodyon. de yna yd
naf gwas Jeuanc oe lys ef e hunan y
undugolyaeth o gzeid arduch. a gwyz gwy
ued a gafnaf y undugolyaeth o gzeid dau
yt. a phaub oz kerdzyon eiraill a gafwyssant
y gein yr arglwyd rys. kynneint ac a archyf
fant kyt na dzthladwyt neb. ar dyfed hono
a gyfwodes blondyn kynni y gruffudd. ar
kyt kynny allo egyr a phrydein ac Jwerdon
a Uaser o dyfadoed eiraill. Jun
vlvydyn homo yny gwnaeth
yd ymgymmllawd kyngho: kyt pa llundein
o:th gadarnhau kyfiethu yr eglwysseu
yno gan: bzenn kardinal o rufein a da
thoed y no o:th y negesi homo. a gvedy
mei thryn kymmzyf y wrog archescob kent.
ac archescob Jorc y teruysgwyt y kyngho:

Kaupe ydyd kymaf o'r pgwr yd aeth
ballen archescob yorc eistedua pgnadur
ozthu dheu yr cardinal. yny lle ydylyer
ac pgruottaco archescob kemt eisted. a
thra mocth pandoethant ger bron y
cardinal. ac ev amrysson pggwyd yr
holl lyfr am ytrulpgnadru. ydeuthy y
rei ozthu dzachtyn y archescob yorc ac
ymchoelassant y gadeir yny vyd
gwegil yr archescob yllawr ar gadru
ar pchaf. ac eynteu ar ydzawc ef gan
ysatoru ac traet. ac ffustraw aedyrneu
abzeid ydieghis yr archescob pubyw o
dyno. Pulpydyn rac bynneb yllas &
naen clut. ac yllas ajozgan uab uare
dud. ac yna ydaelaud yr argloyd rys
gastell rayadyr gop. Pulpydyn rac by
neb y ryfelaud ueibon kyman yuerbyn
yr argloyd ryd. ac yna yllaw kadzalla
un. ac ydechreubyt ewein. ynanach
lawc gaer llion. yrhom aelbir deinna.
Pedwar ugein mlynedd achant a
mil oed oet crist. pann ban
alexander bap. ac yny ol yntau y doeth
yn bap lucius. ac yna y bu uarw
adaf escymlau elyo yn ryt ychen. ac
yeladwyt ynyon manachlawc ofney.
Pulpydyn rac bynneb yllaw randolff
depoz. allallter o barchogyon y. gyt
ac ef ygan ieuengtyt kaer-
lleyn. Pulpydyn rac bynneb y bu ua
rw lieuri ieuaf ureiliu llocgyr. ac y
bu uarw ridiert archescob kemt. Pulp
ydyn rac bynneb y bu uarw rydeirth a
b.it y ty gryn. a meurue abat y cym
hir. Pulpydyn rac bynneb amgylch y
gaerawyr ydoeth padziarch caerussalem
wr yn llocgyr y cerdynneir uerth y gā
y breidi rac distryw oz
deuon arsamllimpeit holl gaer-
uslalem. achlyt ac amylder o barcho
gyon a phedyr ydynchoclaud dzacho
fyn ygaerussalem. Pup ulpydyn hono
dun allan mei y gymundaud yr lleul y
llin. ac ydybaui er nat ernu dissic. P
blypdyn honno yn uarw damyd abatt

ystrat flur. ac yn bu uarw hoyel uab ieuaf
argloyd arvynedd. ac yeladwyt yn eurydeduf
yn ystrat flur. ac yna y bu uarw einaun
uab kynan. Pulpydyn rac bynneb y bu ua
rw lucius bap. ac yny le ydiwedwyt y tryddyd
vrbanus yn bap. Pupulpydyn honno am
gylch nus gorffennaf. ydaeth cofeint yr
trat flur y redynawc belen ygwrthyned
ac yna y bu uarw pedyr abat. Pudy ffyn
clwyt. ac yna y llas kardinal adyr nab ieuaf
yadwfer. ac yeladwyt yny yr gwynn. Pup
ulpydyn honno y bu uarw Ithel abat yr
trat marchell. ac yna y llas owein nab ma
dawc gwr mawr y nolywaut. kaupe eidaru
oed athec. acharedur. a hael. ac aduru o
uoelleu da. ygan deu uab owein kymeint
oc. Pyt amgen gweubynwn a chatkall
awn. a hynny dzwy nosnawl urat arhoyll
ac yna ydelit llywelyn uab cadwallaun
yn eniuu ygan y bzodyr. ac ytynnwyt
plygeit ōbem. ac yna ydiffeithawd. ac
y llosges maelgwn uab ryn dnubydi. ygwr
aoed darvan achederunt yr holl deheu
kaupe egluraf oed yglot athec achaur
dic oed gan bapp. kyt bei kymhedrawl
yuein. garw wrth y elynyon. hegar wrth
ygredyndeithon. parabl y rodyon. Rudu
gawl yn rynel. ac holl kyoyllogyon kyt
aulnuogyon ac ef ae heirgrynynt. kyffe
lyb y leo pup dzeithredoed. ac uegyr
keneu lleu arutlur pup helua. ygwr
a.l.adawd flawer ozlandzasswyr ac ae
gyrrawd arffo. Pulpydyn rac bynneb ydoeth
carallmpeit ar idewon ygaerussalem
gan dopu y gwoc gymerunt duw merchyr
y lludo agozedyn kaerussalem. A chy
meint ac agwyllunt ogrestonogyon yndi
llad iri aymaethant adopu ereill pgrizei
thiwet. ac o achaws hynny y tymerth
yhyly vreuhin dheuic. a heuin vreuhi
llocgyr. ac archescob kemt ac au
neupf olusogrwyd cristono
gyon. ac arospon aweir crist arnunt.
Pulpydyn rac bynneb y bu uarw heuin
vreuhin. ac yny ol yntau y cozonet
Richert y uab ynvreuhin. y mar
chawc

gorcu agleuat. Yulwydyn homo ygo
rcgynnaud yr arglwyd rys gruffell cent
cler. ac aber corran allan ymyffan. Yny ulw.
dyn homo ydeilt dhaelgun uab rys ygnan
ydat dryg gryghor rys y nrawt ac ycar
Deg milned aphe charyit. ma
thar ugeu achant anni oed
oer crist pan aeth phylip brenhin
ffreinc. a rickert brenhin lloegyr. ac ar
chescob keint. a dirnawr luoll ogrvyd o
ieirll abarwein ygyt ac wynt ygnaerusalē
Yny ulwydyn homo ydaeclaod yr arglwyd
rys gruffell ketuncli. ac ybu nary gwenllian
uerch rys bloden arhegwch holl gymry
Yulwydyn rac wyneb ybu nary gruffud ma
elaur yr haelaf o holl ŷarglwyddyon kymry
Yulwydyn homo hefyt ybu nary gruffud
escob bangor. gyr mawr ygrefyd ac eury
ded ac eilygdawt. ac ybu distyr ar yr he
ul. Yulwydyn homo ybu nary arch escob
keint. ac ywa ynllaes cruawn ac porth ygan
ybrawt. ac ygoresgynnaud yr arglwyd rys
gruffell gruffell mwer. ac ybu nary odiem
uab rys yn ystrat flur. Yulwydyn rac wy
neb ydibegrys nadawr uab rys ogarchar
arglwyd brecheniawc. ac ygoresgynnaud
yr arglwyd gruffell llan ybadarn. ac ybu
nary gruffud uab cadwgawn. Yulwydyn
rac wyneb ydelis nebun uarll. rickert
brenhin lloegyr. ac ef yn dynot o gaer
usalem. ac ydoeth ygharchar yr amherа
wdyr. a thros y eilygdawt ef ybu dirnawr
brenhin dros wyneb holl loegyr. Yngynnewt
ac nat oed yubelu eglwyssogyon na chrefydd
yr nac eur nac aryant byt yn oet pcarcelu
adotrefyn yr eglwysseu a rymporffoi ydodi
oll ynnedyant so ydgyron ybrenhin ardeyr
nas bzeth y rodi drostaw. Yulwydyn homo
ydanelygawd rodri uab odiem ynys mon
drwy nerth gwrthwyneb brenhin manaw.
a chyn pen y blwydyn ygwrthladoyt ygā
neibon kyman uab odiem. Yulwydyn hon
no nos nadolic ydoeth teulu maelgwn
uab rys ablawneu gruffud y dorri castell
ystrat meurue. ac ydeuthant y kastell
Yulwydyn homo ykanas hoedel teir. ab

yr arglwyd rys gastell gruffud. ac ydoeth phylip uab gruffud keitwat y castell ac edureic ac deu uab. a gwedy gwelet ot dwtiederic hoedel na allei ef gradu y kastell oll heb dim rei y llawr. ef a gauhaawd ydeuin ac ydeuin ybrawt torri kastell llan ybadarn. ac ystrpo aphangrifleu ystlandrallyeit kymry. kymullaw awnaethant yndirybud mwy by ydeu mwyder. ac kymry. allad llawer oegyr ac gymry ar dō [redacted]. ac yny lle [redacted] gruffud dy lym ny ymwhoelut [redacted] aumaeth y kymry. ac yngymmlawr [redacted] ygkapten y castell. ac orth ytwa [redacted] ystyr ydistryw yt hyt y llawr. Yulwydyn homo y deu anarawt badawc abodiel y mwydyr ac yd ymgeilawd wynt oc ewllygeit. Yulwydyn homo yrodes maelgwn uab rys gastell ystrat meurue y brawt. ac ydadeilawd yr arglwyd rys yr eilaeth gastell rayadyr gwy. Yulwydyn homo ydeilt yr arglwyd rys y gan ywerthon ac ycarcharyat. ac yndyhaawd hoedel ser ydat gan dwylla maelgwn uab rys. ac yna ymwrth meibon hatwallaun gastell rayadyr gwy. ac ydyn choelawd rickert brenhin ogaerusalem ac yna ymgyfiawnaud llywelyn ab iorwerth arwdyr uab odiem. adeu uab kymaen ab owein. ywerthyn dwyd uab odiem. ac ygwrth ladystaut yn holl gyfoeth dawyd eithyr ei chastell. Yulwydyn rac wyneb ydeuth Roser mortymer. allu grantaw ywaeleuyd agwedy gwrthlad meibon hatwallaun ydadeilawd gastell ygramaron. ac yna y gorchymmawd Rys amaredud meibon yr arglwyd rys. dwy dwyll gastell dinefwr. a chastell ystaurer brechan. dwy gymwys nedigwetli gwyr ystymmlydeu. Ac ery hyny yny blwydyn homo adeilr dwy dwyll y gan y tat yn ystrat meurue ac agarcharu wyt. Yulwydyn rac wyneb ybu nary es cob bangor. ac yna ystymmullawd yr arglwyd rys in. ac ystrychaiaer lyndim. ac y llosger hyt ymyd. eithyr y castell chwm ac odyna ystrychymmawd adrimawr in

grautau oc dyr e hun. dc o dyz argl-
yd ercill acdyntgytymar ef pymlad a
chadrell colopn. dc gymell pmurodi. d
gwedy pgruel. ef acllolgres. dc ynebzódd
odyno plychopymawd ac lu hyt pinacs
hyfeid aclolgri. d gwedy lloigi ydyd hunne
pnydd dyn pugynnagor pkyrkeirnad
Roller mortymer a lin dyfai yn ydunoed
arnaw. o ucirch allurugeu. a helmeu a
tharyaneu pndirybiad ynerbyn pkym
ry. d phamphelas pnawz
urydaw [redacted] ryf
hymp. pn [redacted] ilsgrau ac
naeth meggyz [redacted] llev dyfnl ograllon
allaw gadarn [redacted] achyrchu pelynpon
pnubrawl ac lynuchoclut artho. ac hymlit
ac rnaethu pndicto hyt beigzawl. pnp
gymnawd pmarlizyz pndirnawz pz or
ned aerua ozru eidunt. dc ynyllcyd
pnludawd achaitell paen pncluael a
blifieu a magnelen. dc p lynnbellawd
pmurodi. d gwedy p grael pbu gyfun
dy pygtau agroduu brevyz. dc anhy
ny pdecdaiz p castell honno pnhedoch.
Pnp ulwydn honno pdpnludawd heuri
archescob kent Justus holl loegyz. a
hyt ac ef gymullemu o fendl a Barune
r lloegyz a holl tywyllogyon gogled. yn
erbyn castell gwenllyan pntrallog
llyuelyn. d gwedy llamupnz pnlad ac
ef ac amryuaelon peranneu. adechymp
gyon pnladeu. pnp dwed oenrned grel
nydyt dynt aenmllyfiant p castell dzop
anwn inopnuz: pzladu pdnaw. ac y
dancridaw ffoslyd dirgrlediz pdan pdaear
ac nelly p lynnbellopt pcastellaur pmaw
di. dc eillocz dynt adiagrllant oll purpd
a gwilgred gannunt ac harneu erlupr
bu allaz. dc odpna lynndilied pulwydn
honno p lynullawd gwenno pnupn p dis
pyfyt ac pdpnladawd pn dirawl ardpdic
dedic grutfell. dc ac lynnbellawd p pnurod
idaw. dzyr annet hefyt rodi rydit pz cas
tellaur p bynet yn nach adeilliat ac harne
a grautau. Pulwydn honno pbu uarw
Gruffid abar pbrin qiarchell. Pulwydn

ras dynedi y bu dirnawz dynllsefyl o na
rvolpaeth dlyyt p nyz pzydein oll ar-
unneu ffrenit. ynp yn barv annerpf o
bobyl gryffredin. a duessinred o bonhedi
gyon artydzyllogyon. dc pmp ulwydn
dymhesiiawl homo pd pnudaugrosses an
trwos oechwiozyd. pzei aelwit gynt yn
dopazelfen ptyghetuennoed plzygozupn
nus dzendyme nerthoed pn erbyn p pemt
arderchawc dpuzyllawc hyt na allei pdzy
aeu ynas pdzpawz nachathleu ffrepll
uaid. nenegi p beuit gwynnan adolur a
thuneu adoeth pholl gruedyl p bzytnupe
it pandzres agen pz emelldigedic ulwy
dyn homo olwyn p tegbetuennen y gym
ryt pz aigrlwyd ryf ab gruffud dau p hada
ned dan dzeth gredic uedpaut agen p
gwz noed beim atharpan achedernit p
deben a holl gynnrp. a grobeith ac audif
fynn holl gruedloed pbzytnupeit. Pgwz
honnw a henoed o bonhedigaf lin bzenhi
ed. Ff noed eglur o amplder kenedyl.
agrymmfter p uedol agpyfelywaud ueth
pgrenedyl. kyghozez pdplyedogyon. Pn
iadgar pnerbyn kedpru. Diogeloch p
darethgredigyon. Pnladuz ar greppd.
kyffroer pnrpfeloed. Kyffeurz pnpbp
dinoed ac reolez. Tymhez pzozuoed.
ac megyz haed neu les pn ruthraw uelly
pdpfiaici p grculonder pnp elynpon
Deh am ogoupant pzpnladeu. Garpan
p marchogyon. Pnduffynn pilat. Segueh
aruen. Bzieh pfedrnit. Hau pz haelon
Hygnt pdolgarth. kchtpbynnuz pz adnu
pnder. bchelder uawzurptrwyd. Defnyd
grymuilder. Ffi achelarop onerth cle
dyr pdpynnon. Hector ohynnawtter. Gideus
olender. Samson ogedrnit. Hector o
bzudtr. Hercules dzychetrr. Paris obzyt.
Dixel olanar. Selyf odoethuez. Aiax
o uedyl. d grundbal pz holl gnupeu.

Gwedy uiarv pz argluyd rys p dynes
claud gruffud pbab pnp ol pully
dzodzaeth plypuoeth pz hunn adelis mael
gun p bzawr pandoeth pdpnhededic barlgun
dwedy ry allturdw kynno hynny oc gyfoeth

ac dyr

acwyr ygyt ac ef. Arheinin groewyn
yn ygyt ac ỽyt hyt ynaber pibyrth.
dgorchyn ydef ar castell. allad llaver-
ocwbyl. Adoyn ereill ỽrthi ỽthuet a
gorchyn holl gerdigỽyn ac chiethyll
dgwedy dala gruffud puraỽt pdmuones
ỽgarchar gwenwynwyn. Ryenny hereyd
ỽ edrylly ac hamuones ỽgarchar saeson
ac yna ỽgorchymynaỽd gwenwynwyn ary
pithi. ac pdelis llydielyn mab Jorwerth
a dauyd ab odiem gwynedd. Ỽlwydyn hou
no ỽbu uaỽr odiem uchelaỽc yn ystrat
mairchell dredy lynyrt abit perchyd yn
danaỽ. ac yna ỽbu uaỽr odiem ab gruffud
maclaỽr. ac odiem or brithdir. a hoỽel
mab Jeuaf. a dnelgwn mab katwallaỽn
o baelenyd. Ỽlwydyn honno pdelat tra
hayarn uychaỽ o brechenaỽc. ỽr ar-
dechaỽc bouhedic kadarn. Anith ỽrar
glwydrys ynbiraỽt idaỽ. pan yttoed yn
dynot dwy law gors y lys dadyn brenhs
y argluyd ac ygetymmỽyt ynghreulawn.
ac ynaber hodin ynllusgỽyt urth rawn
uchrth dwy ỽr hcolyd hyt prouclwyd. ac
yna y llas ỽbeun ac yrwyget hereyd y
dzaet. ac ar prouclwyd ỽbu tri dieu dredy
dinac pdarcheis ac vab ac briaỽt ac ef. Ỽ
Ỽlwydyn rac dzynneb ygorchymynaỽd dnael
gwn mab rys aber tewi. a chastell ynhrat uch
rac dredy anpuet gruffud y uraỽt ygr
tharchar saesson. ac yna pdiethy couent
y couu hir y breithỽylaỽ ygkynnes. Ỽlwy
dyn homno y gorchymynaỽd y meibon
ỽenaf ỽr argluyd rys gastell dinefỽr.
Ỽlwydyn homno pdaruaethaỽd gwen
wynwyn ỽgruffud maỽr talu y hen deilygda
ỽr ỽr kynury. ac hen briodoldeb ac ereiny
neu. a gwedy kyrchynnaỽ ac ef ar hyn
ny holl dywysogyon kymry. kynnullaỽ
dnuaỽr lu aozuc. a mynet ymmlad ac
chastell ỽaen. a gwedy bot ymmlad ac
ef dew ỽthunỽ hayach heb dibyot y
danadeu nac llas. a phan dibyn y saes
son kymry. gellỽg at uaethaut ruthid
nab rys aoed ỽgharchar ygannunt
chynnullaỽ kedernit lloegyr ygyt ac ef

ar bedyr hc dychu arkymry. ac yna ym
mynnaỽd ỽkymry hedỽch ỽgrau y saeson
nannỽn gwedy caffel penkell. byssythyaỽ
adnaethaut losgi pdinasloed adoynỽy
haurerthu. a hebdiodef or saeson kymry
ỽyrut ac ỽkyrchasaut. ac ynỽ bryderyr gym
raỽ ac ỽynuellassaut arnỽ dzỽy dyneuthỽr
dirnaỽr nerua onadunt. ac yna y llas
anarawt ab odiem ab kadỽallaỽn. ac ri
dit ab Jethyn. arodyr mab howel. ac pdel
it maredud mab kynan ac y carcharỽyt
ac nelly pdeuthy saeson dracheỽyn dzỽy
undugolyaeth dredy y kynnerthỽyr o pstrat
kymry. Ỽlwydyn homno ygorchymyn
ỽd gruffud mab rys yn uabl ỽrthi dr
uaethy ygrin baelgun y braỽt eithyr dr
graffell nyt angeu aber tewi ac ystrat
ayeuric. ar neill onadunt nyt angeu a
ber tewi a tygraỽd maelgun bedỽ benn
maurybaelou greiryn ygkynnỽyd nynneich
dredy kymmỽyt gwystlon ygun rnfud
dzoc hedỽch yrodi y castell. ar gwystlon
ygyt ỽu oet dyd y ruthid. ar ỽllỽ homno a
dreingraỽd ef heb rodi uar castell nar
gwystlon. Wythnaỽl nerth eithoed ar ydha
ỽd ygwystlon o garchar gwenwynwyn.
Ỽlwydyn homno ybu uaỽr pyrs eskỽb unpyn
Ỽlwydyn rac hynneb ygorchymynaỽd maelgun nab rys. gastell dinerth a adeilaỽ
ỽei ruthid nab rys. a chynneuit ac a gannas
ynno o ukyr. llad rei ahaneth a chiarchar
reill. ac yna ygorchymynnaỽd gruffud ab rys
dzỽy dỽyll gastell keilgerran. Ỽlwydyn
homno nal pdoed Richert urenhin lloegyr
yn ynilad achastell neb un uarỽn aoed o rth
ynneb idaỽ ỽbrathỽyt achoanel. ac or bryder
homnw ỽbu uaỽ. ac yna pdorchafỽyt
Jeuan ỽrthi ỽbrenhin.

Ducant ulynedd a mil oed cirit pan
ỽu barn gruffud nab kynan ab ow
en yn aber conwy. dredy kynnyrt abit y
creiryd yndanaỽ. Ỽlwydyn homno y gw
erthaỽd maelgun nab rys aber tewi a llaỽ
ed holl gymry yr pchydic dzerth y saeson
rac ofyn ac ogins gruffud y uraỽt. Ỽlwy
dyn homno ygrwndwlỽyt manachlaỽc

ieuengtit eithyl yn nl. Julopdyn rac op
neb ygrozelgynnaod llyttelyn nab Jozwo
erth gruttyf llygn dzedy gwztthlad una
rdnid ab ithnan o achaw⁊ pdpyll. Julop
dyn homo nos wpl cultgrygn pdaeth ofe
nu⁊ ythrat thur pzeglwys neuipd aadeil
pfit o adutynuzerth. Pelpdic dzedy tipnup
ygtiffich gwyl bedyz aphaul. yllas nuare
dud nab ipz gwaz Jeuaur adiwyn canpno
ygtzarupdiyllaw n ac gastell puteu pullan
yndyfin. Arcuntyf pdoed pdoed pudaw
a ozelgynnaod gruffud y nraut. Ac pup lle
dzedy tipnup dipl Jago ebostol ⁊ bu nary
gruffud ab ipz pupstrat thur. dzedy tipn
wpt abit y cretyd yndunab. ac yno y clad
wpt. Julopdyn homo y cynnaod pdapar
ygtzaeruſalem. Julopdyn rac opneb y
gwythladopt araredud ab ithnan o beur
nyd. ygrau houzel ab gruffud y nei ab y
nrut ac pdyſpeiopt pullopr cutlyz ⁊
barch. Julopdyn homo yz opthuiet dyd
gwedy duw gwyl bedyz aphaul pdynlaw
od y tzyury ach astell gwerth tynpawn
oed eidaw roller nozmuer. ac y tzyn
hellaſſaut y castellaupr prodi y nastell tzyn
peun yz opthuor. ac pllotgraſſaut ef hyt
ypzyd. Julopdyn homo angpleh gwyl ne
⁊ gryntaf puy tzynhayaf. y tzyttroez llyw
elyn nab Jozwoerth lu a powys. y march
tolf gwerthyrnwyn idaw. ac y ozelgynn po
lat. Tzanyz hynn bei agos gwerthyrnwyn
idaw. o gereunyd. Gelyn oed idaw herwyd
gwerthyrtoed. Acar hynt ygtelois attaw ⁊
tybyllogyon cretll. aoedynt gereint idaw y.
ynnarnoll ar rpfelu y gyt pu erbyn gwen
nwynwyn. dzwedy gwybot o elisy ab mad
oc hynny pnuerthet anuaeth tepmarnoll
ygtwyd pabb. ac oc hôll pnn arnaethu
anuaeth tanuenthur. hedoch agwerwyn
wyn. ac am hynny dzedy hedychu oegw
pllon archtesdiwyz y rwy gwerwyn
yn allwelyn y digyfwerthet elisy. ac y
yduned y rodet idaw ygtzarhaut ynn
bozth gastell alenth tref bychein ygyt
ac ef. ac velly gwedy gozelgyn castell
ybala pdynchoelaud llyduelyn dzachefy

nhyfyt. Julopdyn homo amgylch
gwyl uhugtl. y gozelgynnaod teulu tpe
Jeuanc. ab gruffud ab yz argloyd tpe gac
tell llan pndyfin. Julopdyn rac opneb y
gozelgynnaod Rys ieuanc gastell llan
egwat. ac yna pbu nary dauyd ab odzen
yn llocegyz. dzedy y debol oly duelyn ab Jo
ruoerth ogynny. Julopdyn homo y go
zelgynnaod gwenwynwyn. a gzaelgwn ab
tpe dzwydzchynnygtyon gastell llan yn
dyfin. a chastell llan gadauc. ac y cupla
wyt castell dineurth. Julopdyn rac opneb
pbzathwyt howel ſeif ab yargloyd tpe
ygtkemeis dzwy dwyll y gan dyn maelgwn
y wzawt. Ac oz bzth homo pbu nary. Ac y
cladwyt yn yſtrat flur. ⁊ unuzed agruffud
y wzawt. dzedy tynnwyt abit y cretyd ynda
nau. Julopdyn homo y colles maelgwn
ab rys allzedeu y holl gyfoeth. Kyr am
gen llau pndyfin adnecwz. Kanys mei
wn y wzawt ac hemillaud arnau pnwa
yl. Julopdyn homo pdeuth gwlym marſ
gai adzeuaz lu gantau y pnlad achul
geiran. ac y gozelgynnaod. Julopdyn
rac opneb pbu nary Hubert archescob
kemt. y gwz noed lygat yz pab aphem
yzelat holl loegyz. Julopdyn homo ype
ns maelgwn nab rys pdyd tzynnaf oz gw
edeu yz haf y neb nu wydel awell tad tze
dnoz ab gruffn. gwz da adwyn. ac petitiar
archescogyon beibon gyt ac ef. A han
boedynt odylyedwc boned. Kanyz y mam
oed ſuſanna berch houzel. o neirth uada
ve nab maredud. Julopdyn rac opneb
pdoeth Jeuan gardinal hyt pn llocegyz.
ac y tzynnullaud arnau holl eſtyn ac aba
deu llocegyz. ac anerwf o esgobyſcop
chyrchſydzyz. ozth dyneuthur ſerued. ac
pupleued homo y tadarnhaud tzyfre
ith yr eglwys dzwy yz holl deyrnaſ. Julop
dyn homo y gwnaeth maelgwn ab rys
gastell aber ermun. ac yna pradz
dyw amylder o bysgnaut yn aber pldyth
yn gynneut ac nabu y tzyfryw kynno
hynny. Julopdyn rac opneb y gwahar
dwyt y gruttonogaeth y gan y pab yn

holl teyrnas loegr. o achaus gorthoy
nebu o'jeuan vrenhin etholedigaeth
mrhesrob kent. Pulwydyn homo
gorthladaod Jeuan vrenhin dalim bre
vys a gwibiu venaic y vab ae gwragedd
ac hwynnw. o gyghorwynt achas hyt
yn Jwerddu drwy amarch a chollet ar
yr eidunt. Pulwydyn homo ydelhe y
brenhin lleuwynwyn yn amwythic
de y gorelgynnaod Uwlzel uab Jorho
erth y holl gyfoeth ae gestyll ae lysoed
aphan dryhin uaelgun ab rys hynny
rac ofyn llywelyn ab Jorwoerth y
hynnaod gastell ystrat meirnic yr lla
wr allolgi dinerth ac aber ystwyth
ac nyt edrelis eillos kymhenu y ar
naeth namyn dyfot anuaeth hyt yn
aber ystwyth achadelat. achynnyt
eantref penwedic idaw ehun. a rodi
ydzyll arall o geredigyaun vch nyrion
y veibou gruffud abrys y nyemt. P
vlwydyn homo y gorelgynnaod rys
vychan uab yr arglwyd rys gastell
llangadauc. heb grotfau yr amot allyna
thoed ae nyeint pan rodyllsynt idaw
gastell dinefwr. P ulwydyn ruc wyneb
ydynnladaod rys ac oazem meibon
gruffud achastell llangadauc ac y
llolgassant gan lad rei o kastellanyr
acharclwyn erell. P vlwydyn homo
ydaeth Jorwoerth urenhin a diruaur
lu grannaw hyt yn Jazerdon. ac ydyuc
yr ar meibon hudylassai ytir ac kes
tyll. agoedy kymryt gwrogaeth y
gan bawb eikerdon. a dala gwyrth
diliam brakyr agwilim ieuanc y
uab. ac adaeth adeberth ydynn
choelaod y loegyr pnenrydrus. ac
yno ylladaod ef dilim ieuanc ac
vaun o anrugarnac agheu ygkastell
dinefwr. P ulwydyn homo ydaeth
laod iarll kaer lleon gastell degan
wy. yr hoem a dorrpsser hyddelyn uab
iorwoerth kymro hynny rac ofyn
ybrenhin. ac yna hefyt ydaethlaod
yiarll homo gastell terhymaen. ac

y ditfeithaod llywelyn ab iorwoerth
gyfoeth yiarll homo. ac yna gwedy
hedychu o rys gryc arbrenhin drwy
nerth y brenhin y gorelgynnaod
gastell llanrindyfri. kanys y cas
tellwyr gwedy amobeithiau o bop fordd
a rodassant y castell. ac un amor ar
hynnthec pydaw dw gwyl nerr pwrdi
Drwy amot hael or castellwyr y kyntf a
phop peth ordeinnt yn nuch. P ulwydyn
honno angylch gwyl andras y gorel
gynnaod gwenwynwyn y gyfoeth drwch
ofyn drwy nerth Jeuan urenhin. o lerk
eupd hynny ydliedyr chaod maelgwn ab
rys ar brenhin heb gyffro yllu ar ar
noll a buasser y rygytaw arys ac oazem
meibon gruffud ab rys y nyeint. kyn
nullaw dirnabr lu o ffreinc a chymry
y rygtaw aphenwedic ac ydoeth hyt
ygkrikehemm. ac yno pebyllyaw aorne
ac yna ylzymillaod rys ac oazem meibo
gruffud tuychanur o eiholedigyon deu
luoed a hyt nos kyrchu llu maelgwn
aorugant allad llather adala ereill
agyrru ydzyll arall arffo. ac ynyr wrth
dyr homo ydelir kynan ab hoffrel ner
maelgwn. a gruffud ab kynan penn kyg
horwr maelgwn. a cpllaw emawn ab ca
dawc. ac amerys o rei ereill. a cyna
y diegis maelgwn ar ydaeth ynoffo yn
diarafuydw. P ulwydyn homo y cadarn
haaod kymyscal kaer loyw gastell 3u
ellt dwedy llad or kymry. lauer oedyr
kynnuhynny. P ulwydyn homo y bu
narw mahallt y brenhyr ayam meibo
gruffud uab rys yllaw badarn ha
or. dwedy kymryt kymun achyffes a
phenyt ac abit perchyd ac ysgadaw y
gyt ac or prawt yn vfferat Rhun-

Degmlynedd adeugeant amil
oed o ed crist pandue llywelyn
ab Jorwoerth greulonyon gyrches am
benn ysgotton. ac am hynny yllidyaod
Jeuan urenhin. ac am nethu adaeth
digyfoeth llywelyn o gohet. a chymry
as diruaur lu adoruc kynnull ermes

ydunyo all. Achyt aelu ef ydyfynna
od attab hyt ygkaer lleon hyfnu odyth
yllogyou kymry. Goenynoyn o poth
ys. a hodzel abgruffd ab kynan. a ma
dauc ab gruffd. maelaur. a rayaredud
ab rotbert o gredelhem. a maelgun. a
rys gryc a eibon yz arglwyd rys. ac
yna y mudaod llyfuelyn ac gubtaot
y perued y olat ae da hyt pmuyoyd
eryri achwtaot bu aeda yn ymthunjat
ac yna ydaeth y breuhyn aelu hyt yg
kaffell deganoy. ac yno ybukyment
eilfeu byt arglu. ac y gwerthit prwy
yz kenauc aduuei. a gwled uoethuo
oed gantunt gaelkic ymeurch. ac am
hynny ydynchoelaod y breuhyn y loegyr
angylch pfulgoyn acneged yn am
hertfeith. hedy colli ym charadhydus lau
er oclhyr ac oeda. a gwedy hynny angy
lch calan aost ydynchoelaod y breuhyn
ygkymry yngreulouach y bedol ac yn
lwy ylu. ac adeilat llafur ogelhyll yg
gwyned adzuacth. a thwy anon gonuy
ydaeth tu a mynyd eryri. ac anoferei
ochu adnuacth y losgi bangor. ac yno
ydelit rotbert escob bangor ynpeglwys
ac ygwerthwyt hedy hynny yz deu cant
hebauc. acyna heb allel olyfuelyn diodef
creulouder y breuhyn dzwy gwyrthior pwyfa
ydanuonet y dzeic att y breuhyn yz hon
oed berch yz breuhyn ymneuthur hedych
yrygtaw ar breuhyn pafhuyf bynhac y
gallei. a gwedy caffel olyfuelyn diogel
rwyd y upuet att y breuhyn ac ydywot
ef nacth attaw ar ahedychaod ac ef.
Dyry rodi gorfthon yz breuhyn o'r onlle
digyon pilat. ac bgemmil o duarther
a deugein eurys. a chanhattun hefyt
yz breuhyn y berued ilat ynderbynky
daul. acyna ydiedychaod ar breuhyn
holl dyluyfogyon kymry. eithyr Rys
ac odrem meibon gruffud ab rys ac yd
ynhoclaod y breuhyn y loegyr drwy
diruaur lewenyd ynuudugaul. ac yna
y gorchymynnaod ef wrth yllyfogyon
hynny gymryt ygyt ac eunt holl lu

morgannwc adywet. a rys gryc. a mael
gun abrys aelhoed. amyfnet am beun
meibon rys ab gruffud ab rys. p
ygymell arnunt dynot y lav. neu
gilyab ardehol or holl deyrnas. ac yna
y kynuhellaf fyfyscal kaer dyf. gor
noed dyubyfiaoc ar yllu. a Rys. a mael
gun meibon yz arglwyd rys y llnoed
ac kedernut. achynchu penullzedic allnac
thant. a gwedy naallei rys ar odrem
meibon gruffud. ynerbynyent ar neut
allu homb. ac nat oed le rys nduut
ygkymry y gyrchu idab. a nnon kenadeu
aorugant. at ffabcon y dmeuthur y
hedych. a hedychu ac ef allnaethant
achanatthu allnaethant yz breuhyn
y kyfoeth rog dyfi ac aeron. ac adei
lat aorue thaeron gaftell yz breuhyn
ynaber ystwyth. ac yna ydaeth rys ac
odrem beibon gruffud ar gwadit ffaw
cun y lys y breuhyn. aelzynuryt ao
uc y breuhyn yngyfeillon idaw. a thra
y tuoedynt hwy yn ymyuet y lys y bre
hyn. eduarhau aorue maelgun nab
rys a rys gryc y uraut y hamodeu
ar breuhyn. achyrchu adnaethaut am
beun y caftell uchyd yn aber ystwyth
ac dorr. a phan dweth rys ac odrem bei
bon gruffud ab rys olys y breuhyn dre
dy hedychu ac ef. kyrchu allnaethant
i aeron kynoeth maelgun nab rys
allad allosgi ac amreithaw y kynoeth
adnaethaut. acyno yllas gwal ieu
anc da dezr oed hounw. Pulwydyn
nac bynnebdiedy na allei kyfuelyn
ab iorwerth dyfynllaw gwyned dio
def ygreuser sarhaet allnaeth dyz y
breuhyn idaw. a edeilyfsit yny castell
ucheyd. ymarnoll aorue athynlyfc
logyon kymry. Ac yna gwenn
pwyll. a maelgun ab rys. a llawd
ur ab gruffd maelaur. a maredud
ab rotberti. achyfodi aorue ymerbyn
y breuhyn. a gwrelgyn yr holl gestyll
awnaeth oed ygwyned eithyr dryanby
a rudlan a harlhaual ynpowys allr

uathoed Robert bepunt. Hunn aozec
kymaſſant. aphanoedyut yugozeſ
gyn hunn ydoeth ybzenhin adu-
uabz hi pgytac ac ef pgozthlad.
ac ef ehun athan ac Hoſgez. Hulop
dyn hunno pavgez Robert bapunt yn
amoythic rpe ab madgon aoed pg
gopſtyl ygan phzenhin. heb puot yn
ſeith mlwyd etto. dc pny mlwydyn hun
no ybu uarv robert eſcob Bangoz
Hdlwydyn rac bynneb y bu murydyz
yuyz yſpaen yrog pcrutoinogyon ar
ſtaracſtinpeit ymy brydyz hunno ydyd
edir dygbydab degmil oltyz atteir
mil oltinged. Hulopdyn hunno y cro
gret ynlloegez tryduyz arterthaoc o
genedyl apbrik tyduyſſogyon kymry
Kyt amgen hoduel ab kadhallavn. a
gadawc uab maelgon. a meurur bar
ach. Hulopdyn hunno yrydhaavd. Iu
noſſeus bap y tri thyuuyſſaoc. Kyt am
gen llywelyn ab Hozwerth. a groenwy
yn. a maelgon ab rys o lle arſtydon
der arodaſſyut y ureihin lloegyz. a
gozchyuinyn udiut. abuaeth yuuaden
eint oc pechodeu dodi gotolus garedic
ropd yryuelu pnerbyn endzued y brey
thni. agwahard pgriſtonogaeth abarpſ
ſei yz yſpyuny mlyned kynnohynny
yulloegyz achyuury. prydhaod ynab
y tri thyuuyſſaoc gymeu oc kynoeddeu
aphaub ozaiei bo ac uynt. Ac oyntey
yu gyſim agpiodaſſant yuerbyn ybzen
hin. dc aozeſkymaſſant ynozabl par
iiaw y berpedyddiat. adugaſſei yn
tey kynnohynny parlywelyn ab Hozw
oerth. Hulopdyn hac bynneb dzedy goc
let o rys Heuinc puot yndirnam o gy
foeth. Anuon kenadeu aozuc att ybzenhi
perupnaeit idw dzop y nerth ef pei i
daw rann odzef ydat. dc pna ydanuonec
y bzenhin att ſimſgal henfozd. dc at
tauoeu ſimſgal kaerdyf. agozchym
uyn bein y rys gryc rodi caſtell Han
ſyndyfri ar dilat. neu yntey agilyei o dri
uyneu y dilat ar delyol. agpedy dyfſhu

rys gryc yattep orth ozthympinen y
bzenhin. a dpuzedut aozuc pi atteb na rau
nei ef un erv a rys ieuanc. dc pna lliaiau
aozuc Rys ieuanc. dchymmullaw dirnaw
lu ovzechennabc. A dyfot pdzeis aozuc
y pſtrat tydi. aphebyllyaw ynylle acton
tralloc elgan. tzedy pz oytinuet dyd oli
yl ſeint ilar. a thrannoeth duu gouener
ydoeth attaw oltzein y bzaut. aphaocon
ſymſgrif kaer dyf. acllnoed. a thranno
eth kyrchu aozngant gpnoeth rys gryc
achydieupaw y bydnoed. a dodi rys ieu
anc ac bydin ynybiaen. a thuocon ac
bydin ynyrenuayl. ac oltzein ab gruffd
ac bydin ynol. dc ny bu bell ynygpnar
bu rys gryc ac ynt. dc ny kzydyz ar
bydin gpntaf ygozmuoyt ar rys gryc
ac dzyz. dc yſkilyaod arlto tzedy llad llaw
er oethyz adala ereill. dc pna pdaeth rys
ieuanc arnedyz ynlad a chaſtell dnecfyz
dc eiſtoes rys gryc ac rac nlaenaod ac agu
darnhaiaod y gaſtell oduyz ac arfeu
dgpedy lloſgi llandeilaw kahaw ymeith
aozuc rys gryc. dc eiſtoes rys ieuanc
agyrchaod pcaſtell. a thranoeth dodi
peiramneu adechynnygpon ppnlad ac caſ
tell. dgouenthur ptolyon otth y nnuroed
yllyz pdzigaw dzos y nnuroed. dc nelly y
gozelgynnaod ef pcaſtell oll eithyz bu tuc
dc yu hunno ydynugynuerth y caſtell allyz
otth ynlad ac anndithin ac erngpdyeu ac
aphenryanneu ereill. a rodyallan pdoed
ſacthydyon. ac arblaithlyz. a mopnadyz
a marchogyon. yn ynlad ac ynt. dc
nelly ykynhelloyt arnunt kynn ypzyn
haun talu y caſtell a rodi tri gnoſpyt au
naethant dzop amot kael pdillat ac
harneu achaeloden yn iach. dc nelly
y gnnaethpoyt. a gpedy cael pcaſtell y
kalyaod rys gryc. ac ikeric. ac beibon.
ac deulu att baelgun y bzaut. ikedy ca
dnrihau caſtell Han ſyndyfri o dilic arneu
ac aghenureiten ereill. dc eiluaeith pdaeth
rys ieuanc y bzechennabc. dc pna kynnill
au dirnaw kn aozuc ogynnry attreuc
achyrchu Han ſyndyfri. a chynn pebyllu

ouadunt ef arodes y castellwyn y castell
idno. dwy mynyd kael y henei du ac harlo
deu yn iach. Julwydyn homo y kymerth
ieuan ureuhin beupt a mynei au
nathoed puerbyn yr eglwys. a gala dra
chefyn archescob kemt. ar esgyb ar ysgol
heigon a mynrodassynt y alladed oachaws
gwahard yr eglwysseu. a cheachaws y gwr
rimem godyant a bnarhoed yr eglwys pd
ynrwymaud ef ac e tnuedyon ac holl ureu
hmyaeth Uoegyr ac Saxeidon y duw
plwydyr aphael. ar pab ar pabeu ereill
pwyl pndragpthwydnol. ac ar hynny go
neuthur gwrogaeth gan tygbu talu
y bawd egluysseiryr y collet. a thalu
mil o bunoeed pob blwydyn y eglwys
ruseiu. Julwydyn homo gwedy ynna
dau o'r ys gryc ar kynny. a mynnu he
dychu ac ynt eilweith hetwyd pdpaent.
Yna pdelit ef yglaer bydin ac pdodet
y gurthar ybreuhin. Julwydyn homo
pdareithgawd Ilywelyn nab Jordderth
gastell degannwy. achastell rudlan. y
blwydyn nac ymeb ymeirdwyaud Jeuan
ureuhin ac amylder o'r ys eldyr ar uaw
r gyt ac ef hyt ymplieinw. ac ymarnoll
ac ef hoznc Jarll flandrys a bar a he
nawnt. ac annon attunt admaeth ereill
carur y gyt ac ebrawt ac amheirys o nar
chogyon. a gwahawd attaw o tho anibe
rawdyr ruseiu y nei. a chysodi hoznc yry
seiu ynerbyn philip breuhin freinc.
Jeyna y mudgyt dirnawr rysel y rygg
tunt. Pho amheirawdyr rysein ar iarll
o partheret flandrys yn ysgelu ar freinc
a ieuan ureuhin o partheret peitaw yn
aflonydu. ac uelly o bop tu y doedynt
yn kymhwrthaw y freinc. Jeyna y dan
uones philip ardeirnawr ureuhin freinc
lwyr y nab y peitaw a llu y gyt ac ef
yssyrrybyngeir abreuhin Uoegyr. Jeyn
ein ehun ar freinc y gyt ac ef a dyna
ud yn aflandrys ynerbyn yr amheirawdyr
a phan aelas yr amheirawdyr ar iarll
kymry blog iw gauaut Hanaallio breu
hin freinc dymeisau artaut. a gwedy

ynnic aorugant. a gwedy yr ymlad ef
a synthyaud y nudugolyaeth y ureuhin frei
nc. ac a yrrysyt yr amheirawdyr ar ieirll
ar ffo o flandrys a bar a henabunt. a phan
gigleu breuhin Uoegyr y dannoeth hynny
o hynhau altnaeth gynhal ysgol a ber doy
a gorneuthur kygreur seith mlyned aozuc
a breuhin freinc. ac ymchoelut y Uoegyr
a thalu Walter occolledeu yr eglwysseiryr
de yna y bu gytfredam ellygadur yr eglw
ysseu ar kyt Uoegyr a chymry. Julwydyn
homo y bu uarw gruffud escob a mynyw.
Julwydyn rac ymeb y bu teruyscyrwg 3
ieuan ureuhin a laessson y gogled. a llaw
er o ieirll ereill a barussent Uoeger. o
achaws nachatlaer ieuan ureuhin ac o
ynt yr heuu gyfreith. a deuodeu da a
gawssynt gan erbart a beuer y breuhin
ed kymraes. a thygaffei ynteu yr teyrnas
pan rydhaawd rodi nduut y kyfreithey
kymry. a teruyscy homo a geirdawd
pugynneunt. ac pdymarnolles holl kyn
da Uoegyr a holl dyledogyon kymry yn
erbyn y breuhin. kyt na mynnei neb o
nadunt heb y gilyd y gan y breuhin. na
hedwch na chyfundeb na chygreir ym
daleu ef yr eglwysseu y kyfreithey ac tei
lygdden. a dug allei ef aereiu kymro
kymry y gantunt ac ym daleu hefyt y
dyrda Uoeger a chymry y tired ar hei
tyll a gymeraffei orth y elkyllyr y gan
tunt heb na gorr na chyfreith. a gwedy
eu dyfygu o archescob kemt. ac esgyb
Uoegyr a Jeuan a ebarymeit a gofyn idu
a rodei y rheu gyfreithey da yr teyrnas.
y gouued aozuc. a herbyd rydymeiswyt
rac y hofyn uynt. kymryt creder aozuc
a dualkynt y kyfrodes y gogledyr yn
yerbynn o'r neill tu. ar kymry o'r tu
arall. a chymryd gymaint y duc y
gogledyr yarua o dnuas llinidin.
a chyna y cychwawd llywelyn ab Jorwe
rth ar kymry y nuuythic. a hebwrth
ynneb y rodet idu y drec ar eithaf. a
chyna y dannoues gruffud o bleyr nab
gwilim o bleydyr robert y nrabt y bre

chenauc. degymryt puenrydeus adna
eth gruffd brechenauc idaw. dchyn penu
ytri dieu ygorelgynnaud castell penu
buelli. ac aber grebeuln ar castell gwynn
ac yuys gynuzeid. ar gilis bry aoed
aoed eleob puheuford. dc amaisei bu
oz arnollayz kyntaf ynerbyn ybreuhu
dgwedy hynny pdaeth puteu gilis e
hun ybrechenauc. dc ygorelgynnaud
aber hodni a maeslyfeid ar grelli. dbla
en llyfnu achastell buellt heb vn gwr
thwynebed. dastell paen. a chastell
colwyn. achawtref elnaei urthnut ac
delhis ef puiallher uab emawn clut
urth ygorelgynn. dthru ptwedit yn
hynny pnubrechenauc pdhedychaud
Bpl seuenauc amaelgwn uab rys ycil
ytbyr. ac pkyrchasiant dynet ygyt.
dc ygorelgynnassant gynny adyfet
oll eithyr keneiu a houno aanureth
assant. ar maen clochaue a losgyssiant
dc odyna ydaeth maelgwn ac olsem
ab gruffid ykynued ar kynuelyn ab
Jorwoerth. dc ykynnullaud rys ieu
anc hu dirnaur y beut. dc ygorelgyn
naud kerdich a charnydhyssaun. ac y
llosgef ycastell. dc odyno ytynnaud
y vhyr. dc yngynnef ygorelgynnaud
castell llychor. dc odyno ydynuada
ud achastell hu. dc ydarnaethaud y
castellaur gadu pup erbyn. dc puteu
rys agranaf ycastell pdreis. gan ell
ogf y castellaur ar castell dro dau
haearu. brawerth ykyrchaud tu a
dau heupd. dc rac y ofny ef y llosges
y castellaur pdref. dc gyntyn heb dozi
ar y barnaeth agyrchassant castell
ystrunlloynarth. dzhebyllyaw yny
gylch y nos honno aozuc. dthrannoe
eth ycaual ycastell. dc y llosgeś ef
ardref. dc erbyn penn ytri dieu y
gorelgynnaud holl gethyll gwlyr.
dc uelly pdynnhoelaud dzachefny yn
hyfryt undrgaul. dc yna ygellygw
yt rys ogaurchar ybrenhin. gwedy
rodi y bab adeu ikyfryl ereill drostaw

Pulopdyn honno ygynaethpwyt Jorw
oerth abat talyllychen yn escob ynn
uyny. dchadwgawn llandyfri abat
ystrat gwynn ynescob ynmangor. Yna
pdhedychaud gilis escob hereford ar
breenhin rac ofyn ypab. ac ar ystrad
ynunwet att ybrenhin pdefychaud
dc ygtaer loyo ybu uarw amgylch
gwyl martin. dedref rud ef a gnaul
Reinald pbrecwyf ynuawr. dhonno
agynnerth pubrein idaw nerth lythe
yn ab Jorwoerth tywyssaue gwynedd
Pulopdyn honno pkynhalyaud y ny
dyd Jnnocens bap gyntfredin gyngho
or holl grystonogaeth hyt yn eglwys
rufein. dcyno pdatnewydwyt kyfreith
eu yr eglwys. dc pdynugynghorer amryd
hau kaeruskuitem adawed pr saint
ffraid. ygynnarsagu pr ystlauer o
aulerped kymo hynny. Pulopdyn
honno ykynnullaud llywelyn ab Jorw
oerth a chyntfredin tywyssogyon kymry
duraur yn hyt ygkaernyrdin. dch
ynn peun ypunnyet dyd y canaf y
castell ac ybyrpaud pr llaur. dc odyna
y torrpsiant gastell llan ystyffan. a thra
lachaun a seint eler. dc odyna nos vyl
thonaf eboltoi pdaethant ygeredigy
aun ac ynlad ar castell aozugant. dc
yna y gwrthaud gwyr kenetu ykynuelyn
ab Jorwoerth. dc prydet idaw gastell
tregdraeth. a honno a gyntfredin gyng
hor a ysligwyt. dphyan adelaw castell
dyn aber teifi na ellynt gynnhal y
castell. y rodi allyneethant ykynuelyn
ab Jorwoerth diw gwyl ystyffan. dtrinnu
noeth diw gwyl Jeuan eboltoi y rodet
castell tal gerran idaw. dc odyna yd
ynuchoelaud llywelyn ab worwoerth. a
holl tywyssogyon kymry aoed ygyt ar
ef ynhyfryt lauen y gwlatoed dzachef
fyn drwy undrgwlpaeth. dllyma en
wau y tywyssogyon a buant ynyr
hynt honno o vynued. llywelyn ab wor
oerth tywyssaue gwynned. a howel
ab gruffid ab kynan. a llywelyn ab

maredud ab kynan. a cadogan gwerwyn
wyn ab owein kyfeilawc. a maredud ab
rotbert o gwerthrem. a theulu madawc ab
gruffud madawc. a dau nab ma elgan ab
kathallaun. odeheubarth. maelgwn ab
rys. a rys gryc furaut. a rys ieuanc
ac owein deibou gruffud ab rys. a llyma
enwau y kestyll a orescynnwyt arp hynt
honno. Hyt augen castell seu henyd.
Castell kerbeli. kaer ugrdin. Llan ystyf
fan. Kemut cler. Talachau. Gresfraeth.
Aberteim. Kil gerran. Ac ar y hynt hono
y bu arak hedoch. a thegoch hyn o y
gayak. hyt na velut eurpoet kyuno hyn
ny y kyfrys hynda honno. Ac yna y bu
kyfrinn otur y rug maelgwn ab rys a
rys gryc furaut. a rys a owein meibon
gruffud ab rys. yn aber dyfi ger bron
ab gorddoeth gwedy dyfynnu ygyt holl
tywysogyon kymry. a holl doethon gwy
ned. Ac yna maelgwn nab rys y doeth tri
chantref odyfet. Kyt amgen y cantref
gwarthaf. a chantref penweis. a chantref
emlyn. a phelnayaoc. a chastell kil grenin
ac ystrat tywi castell llan ymdyfri. a deu
gymwt. Kyt amgen hwnnw yn mallaen
a macnaw hyfeid. Ac o geredigyaw deu
gymwt. Gwynyonyd. a mabdiymyon. Ac y
rys ieuanc ac owein furaut meibou
gruffud ab rys. y deuth castell aber teifi.
a chastell nant yr arfant. a thri chantref
a geredigyaw. Ac y rys gryc y doeth y
cantref mawr oll eithyr mallaen. ar can
tref bychan eithyr hwnnw a waydiei.
Ac val y deuth keredigyaw achar nyghyllaw
hefyt. Yny ulwydyn honno y dhedychaw
Gwenwynwyn arglwyd powys. a ieuan
brenhin lloegyr. a dedy trwy gu ydlo ar
arnoll a rodilles y dywysogyon lloegyr a
chymry. a thrwy yr erogaeth a roesfoed
yngkelyn nab gorwerth. a madeu y gu
ystlon a rodilles ar hynny. A gwedy guy
bot o kyngkelyn ab gordoerth hynny kymryt
arnaw yn erbyrbwm adnaweth. Ac am bou ar
nab eglwys ac abadau. a gwyr eiryll mawr y
hawdurdawt. ar llythyreu ar sparrusseu

grantunt ac ecclesiys yr arnoll ar an
not ar grogaeth abnathoed yndunt
a llawryaw o boy nwedul acharyat a
gwerthret y alwdrachefyn. a gwedy nady
grymoci dau hyny ny odim. dygymmyllau
llu aoruc. a gwlad cammbyhaf tywysogy
on kymry ygyt attaw. a chyrchu pobyl
y rywelu ar ibenwynwyn. ac yna ar ffo
hyt ymlosgi kaer lleon. a gorescyn y ky
noeth oll idaw ehun. Ynlwydyn honno
y doeth lothyr yn nab hynaf y brenhin
freinc hyt ynlloegyr gyt a llu ollogrwyd
mawr amgylch sul pasc mawt. Ac ohynny au
aoruc Ieuan brenhin ymdywotyat ef. a
chadw aoruc yr aberwed ar porthmaen a
dinasoed gedernt oluyr arnaw gyt ac
ef. a phan welas ef llyges lothyr ymdy
nessau yr tir. kymryt yllo aoruc tu a
chaer dywut adywedyn hafren. ac yna y
tynnawd lothyr tu a llundein. ac yna yd
aruollet yn curydedus. a chynnyryt aoruc
gorescyn y ffreinc ar barbaret. ac gwa
hoddlet a dechreu talu y blwyddyneu y
bawb o naduut. a gwedy y chydic o dydyeu
diedy hynny y doeth tu achaer dyfyrt.
a phan. Ieuan brenhin hynny llosgi y
dref aoruc. a gwedy cadarnhau y castell
kilyau ymeith a wnaeth. ac ymlad ao
rnc lothyr ar castell. a chymmeint y chy
dic odydyeu y castell agannas. a chyrchu
aoruc Ieuan brenhin ardal kymry. a
dyfot aoruc y henford a llawer o bobyl ar
naw gyt ac ef. a gwlad attaw aoruc yr
nalt y brenhin a thywysogyon kymry
y erbyn dunt ynarwoll ac ef a hedychu
a gwedy na rymhaei idaw hynny. kyrchu
a wnaeth y gretli a maesbyfeid. a llosgi
y trefyd. a thorri y kastell. ac ody na llos
gi croes hyscuallt ac differthaw ac ef a
Yny ulwydyn honno angylch gwyl sein
bener y bu uarw y trydyd Ymosseul bap
ac ynol honno y bu bap y trydyd honori
us. ac yna ygkylch gwyl luc euangely
on y bu uarw Ieuan brenhin. ac yglwyd
yr yglaer dywragon yu ynys bed dunt
tan saut yn curydedus. ac ynylle gwedy kyn

hunaỽl arbyllaut ydzychafyt heuri y
nhab hynaf idaỽ nac mynned yn ureuhn
arlyoodraeth ydeyrnas. a thrỽ gnnnia
ol rei oduyrda lloegyr achelcyb y kyllc
graud ecco bad ef ynbzeuhin. dzỽy
adurdaỽt cardinal o zufem alegat
ynpab. ac yno y coronet ac ykymerth
ygroes. Yuloydyn honno y bu uare
hodzel ab griffid ablhywan. ac yclad
cyt yn aber conỽy. Yuloydyn rac
bynes y bu gyghoz yn ryt ychen ygrà
gyt uarchogyon heuri ureuhn. ac yno
ytraethoyt ambedỽch arhygreu y ryg
tunt a lodỽys nab bzenhin frenc. a
gỽyz y gogled. a gỽedy nadygrynoyrt
dim obymnj. a hozdỽyab aozuc lodwys
y frenc ygreilaỽ kyghoz ygrau phylip
ydat. amygỽeithredoed abnelei racllaỽ
yn lloegyr. Yglyfrỽg hynny yhyfodes
gỽyr y bzenhin ynerbyn ygyt aruollỽyn
ef. a dỽyn llaỽer o gyrchen arnunt.
ac odyno dynot adnaethant ygaer
dyut. a chynnell y castellwyr y rodi y
castell udunt. a gozescyn yneslyll ereill
a rodyssit y lodwys. Yglyfrỽg hynny
yd ynuchoelaỽd lodwys y loegyr. ac ychy
dic o nber ygyt ac ef. ac odyna o ach
aỽs pdpuotyat y bu chofnuch y gogled
dyr ar frenc. a chyrchu dinas lincol
adnaethant ac ozescyn. ac ynulad ar cas
tell dyr. ac ellloed y castellwyr a yndiffyn
nassant y castell yn gyttur ỽraỽl. ac
annou kenadeu aozugunt ar ilslim
barsal iarll penuro ygyr aoed ynaby
neif a pheulyghozoz. y depnues. a gry
rỽyd ereill o loegyr. ac erchi annỽ porth
udunt. a rei hynny o gyt gyghoza
gynullassant holl grederunt lloegyr
ygyt ac o ynte y ymnet y nerthoccan
y castelldyr. Kanys gỽell oed gantit
teruynu eu bynyst yn gyn no dic dzos
ynoit eu tynnaỽ no chyt odef ac agthy
freitheu y frenc. ac ynathynnu adnae
thant ynarnaỽ unrhaỽchu tu a
lincol. a cher bron ypyrth kydzerpaỽ
eu tydnoed ac gossot y ynlad ar gnae-

dcyna y gogledỽyr ar frenc a ynuhaỽgraf
tant y bythoynebu udunt. ac ysgymi
nuroed ac amdiffyn ynzaỽl adnaethant
a gỽedy ynlad ynlnr oboytu. ef adiaf
gellaỽd bydin y bzth yllu. yz hoyn ydo
ed iarll caer loyb a thrỽcyn brebyr ym
harbem. a thrỽy dzỽs dreithỽ. ar ycaffell
ydeuthant y ymplon. a chyrchu ydunt ac
naethant. a gỽneuthur diruaỽr aerua
ỽ frenc ar gogledỽyr. ac ymteu gỽedy
cu haruthraỽ agymeryllant eutto. ac
megys ynbydyon pob un onadunt a
ymgudyei ynylle kyntaf y kaffei. ac y
na y kyrchaỽd gỽyr henri ureuhyn y
pyrth ac ytozrallant ac ydeuthant ynty
bu. ac ynllit y ffoodzou aellad aedala
ac carcharu. ac ynybrỽydyr homno yd
ut iarll caer-lyyt. a iarll henford a
robert abgỽallter. ac yllas iarll perth
y bonhedicaf o zfrenc. a symnnt dyrre
fi. a hỽ dyroc. a gilbert iarll clar. a ro
bert deruy el. a reinald dy creſſi gonſtu
dyl caer lleon. a gerallt iarll a llaỽer o
rei ereill. ac annunt onadnnt a bodes
ynyr anuon. ac uelly pdynuchoelaỽd gỽyr
y bzenhin ynllaỽen dzỽy nos duu. y gỽr
aỽnaeth rydit yr bobyl. ac yna ynofynnu
ỽrthdaỽd lodwys ac ynulad ar castell. ac y
bzythaỽd ynnudyn. ac annon kenadeu a
ỽnaeth y frenc ynol nerth. ac yna y kredu
ỽ gỽyr y bzenhin y porthuepd adirnaỽz
tu grautnnt. ac yna pdoeth y frenc y hoy
laỽ ynozoed a dnneſſur tygres grantnnt. a
chyr bzonn a ber anon temyr y bu ynulad
llagen y rng ynaelon ar frenc. a gỽedy
llad llaỽer o zfrenc y syrthaỽd y nnidugo
kyaeth yr saesson. ac odyna ynkytsyt yd
ynuhoelassant drachefyn. chedy gỽarthae
lodwys ynllnndeu Yglyfrỽg hynny o
danuzem y kynnn reinald y brenyr ar
bzenhin. a phan uzelaỽ rye reinaỽc ac ove
in mebon gruffnd ab rys. y hedyrchyn
ynnynet ynerbyn yr arnoll a nnaetha
ed orth dynod a lloegyr a chynny. kyfod
yny erbyn adnaethant. a gruelyr yn bu
ellt y arnaỽ oll eithyr y kestyll. ac yna

yllwiawd hefyt llywelyn ab ioruoerth
ynerbyn reinald ybrenhyn. Arhoed yr ar
nollwc ydarmaethawd ynu hyt ynbrechei
nawc. Acyspchynnawd byth ynilad acaller
hodu. Acarwaethu ydistryw oll. Acyna
ydhedychawd grwyr ydef allywelyn. drwy
rys ieuanc oedgymeredic gymodrodyr
prigtunt gan rodi pnin gwystyl ylyle
lyn o nenhedigeon ydref ardalu can
mor idaw kanny ellynt ywrthgynebu
Ac odyna ydarfuedawd ynu pikhyr dros
ynynydu. ynylle ysperyglawd llaver
gwneiru. Acyna ysgebyllwawd pullan
griic. Agwedy gwelet ozemald ybrenhyn
ydiffeithwch ydoed lywelyn ynychoeu
thur ynygwlodeth. Yf agymerth ush
eth marchawc urdawd ygyt ac ef. Ac adw
eth ypnurodi ylywelyn wrth ygyghor.
Ac yntru arodes castell sem henyd idaw
a hynny aorchymynnawd llywelyndan
gadwraeth rys gryc. A gwedy trigyaw
ynno ychydic odydyeu. arwen ynydiwed
awd rygtaw adyfet ynerbyn yffflandra
swyr ynerynneit hedoch ygauntaw. Ac
nyt edewis ytywysswc yarwaeth nawyn
tynu yhawlfford awnaeth. A chyssenyaw
y bydwed ygkyfyth ydref arwedyr ym
lad ahu. Ac yna ydaeth rys ieuanc allgy
ouyr ydelwen ygyt ac ef ydoed ynyhar
wen dwy rawn gledyf. A dynessau tu ar
dref awnaeth arwner hynny ygyt ac ef
ynilad pugynnaf ardref. Ac yna ydo
ed ioxverth estob mynyd allawer o gref
ydwyr ac eglwyssyr ygyt ac ef yndynot
att y tywyssawc. Ac pan arwaethu ffuryf
tagnefed ac ef. A llyma yffuruf. nyt
amgen rodi o nadunt yr tywyssawc ugri
obozieu erbyn gwyl gwyl bihangel nes
saf. neu wynteu awzheynt. idd erbyn
hynny. ac ytyr uchelynt ydanaw mudzaw
dwdawl. A gwedy hynny ydymchoelawd
pawb yngiat. Ac ygkyfrwg hynny y trae
thwyr amdagnefed y rwg henry urenhin
lloegyr. a lewys dab brenhin ffrainc.
Ac wrth hynny bu y dugnefed y rygnwyt
nyt amgen. talu olwenri brenhin y ucrdd

a barwneit ydeymas y kyfreitheu
ac gosseden y bualle. prafiecol oc hacha
ỽ prigtunt a ieuan urenhin. a gellog
pawb oz carcharoz yn adalysit o achaw
y ryfel hynny. A thalu dunawz ỽnwy o
argant y lowys brenhin ffrainc. drwy
dygbu ohonaw yntey treynaz loegyr
yndragywyddabl. Ac yna gwedy hyn
o arwant ac ellog seuteu yckymun
wyt y mozdeyawd yn ffrainc. Ac yna y
bu kyfredin ellygwyt o tiahaw dedigaeth
yr eglwyssey drwy holl deymas loegyr
a chymry ac Iwerdon. Ygkyfrwg hynny
ydymladawd gwilim marscal achaer-li
on. ac y gorescymnawd kamy chwtspwyat
sei y kymry ardagnefed uchot gan dy
bygu ebrygoti y kynnot. Ac yna y distry
bawd rys gryc castell semhenyd. a holl
gestyll golyr. Ac ydeholes y gwnaeth
saeson aoedynt ynwyslat homo oll heb
obeithaw ymchoelut byth drachefyn gan
gymryt kymeint ac ahynawd oda. A dodi
kymry ybrestlawd yny tired. Ynlwydyn
rac wyneb y rydhawd y gristonogaeth
yskyr ydeheu. Ac yn prodet kaer wyrdin
ac aber teifi dan gadwraeth llywelyn
uab iorwoerth. Ac yna ydaeth rys ieu
anc e hunan yhyr ybrenhyn odeheuba
rth ynisneuthur gwrogaeth idaw. Ynlwy
dyn homo ydaeth llawer o gruessogy
on y gaerussalem yrwg y rei ydaeth
iarll kaer leon. a iarll marscal. allan
er o kymry ereill oloegyr. Ynlwydyn
homo y mordwyawd llu y cristonogyon
hyt yn damieta. Ac yny blaen ynetyngyl
sogyon ydoed brenhin kaerussalem a
phadriarch kaerussalem. a meistyr
y dempl. a meistyr yr yspytty. a thywyg
sawc awstria. Ac ynilad ardref adzugant
ac gorescgyn. a chastell a oed ygkamaul
yr amon wedy adeilat ar logen. homo
a estynnawd y pereryngyon arysgolyon.
ac ac torrassant wedy llad llawer o saras
synyeit adala ereill. Ynlwydyn rac ty
neb yprydes rys gryc uerch iarll clar
de yprydes Ion y brenhyr bargaret ye

berch llywelyn mab iorwerth pulop
dyu homo prodr̃ pr holl gyfoethaur duo
dinas damuet pupreitt aoed ar avon
mlus ylu perdonogyon aoed dredp bi
uab ohir ynlad ardinas. kanys dbyma
vl racdiedgraeth aberis ybeut uarbo
lyaeth ynydinas hyt na allei prei biw
gladu y rei meirw. kanys ydyd y krahat
ydinas. ydoed muy notheruul ogyrff y
meirw ar hyt prheolyd megyr kyn beb y
cladu. ardyd homio pr nwlyant a gogo
nyant prereaudyr perebyt archescob ymy
gem ulyned adeu dinas
cant anul oed oet crist pandyrch
afbyt rorff thomas uerthyr ygrau
ystyffin archescob kent. achardinal o
rufein. ac ydodet ynenydduo ynuyon
yscrin ogylchremueith cur ac arpant. a
nieu gorchuaur megbyn ydrindaur
yglent. Pwlopyn homo ygelwis ll.
ab iorwoerth attaw graunwyf ac tywyssa
gyon kymry oll. a chymillaw dinas kr
aozuc ain benn flandrasiryr ros aphen
nro. amdorri onadunt ybedoch ar
gyngreir auuathoed ilyr lloegyr yrbg
y saeson ar kymry. dzbyd kymint y kyrchaud
gastell arberth. yr hoim aadeilassei y
flandrasiryr dredp ydistryw o orkymry
kymro kymry. achael y castell ydeit au
naeth ac borw yr llaur. dredp llad rei or
castellwyr a llosgi ereill. acharcharu e
reill. a thranuoeth y distrywaud gastell
gois ac yllosgyes ydref. Ptrydyd dyd y
doeth y hawlchord ac yllosgyr ydref oll
hyt ymporth ycastell. ac uelly ykychy
naud ef ros. adeu gledyf. ynny mwar
naur dwy th ueuthur dinaur ac
na ar bobyl yblat. agvedy gw
neuthur kyng reir arflandrasiry
yr hyt galan iuei pdynchoela
od drachefyn yullaueu hyttyt. Pblwydyn
rac hyneb pmagwyt teruyse pryg llyoek
ab iorwoerth agrufftid y nab o achaos
kantref ineironnyd adaretb gastell ruf

ffrid idaw. Dachaws ysara hedeu ab nath
oed ytrantref hoinw idaw ac ydiyr. allidya
oc hi kynuelyn anhynny. achymmallaw llu
achyrchu lle ydoed ruffid. dzwy bygotlo
pdial yr hynt honno arnaw ac ar ytlyr. ac
arwr adunaeth gruffud ynehofyn dynoty
ar ydat. gwedy kymeryd ab y bydinoed ac
lu. ac yna ydedrychaud doethon o boptu
nenut y perigyl aoed yn dynot. ac amoc
adunaethant y ruffid ynuroti ef aeth yn em
bllys ydat. ac amoc hefyt adunaethant
y kynuelyn kynnyrt ynab ynhedoch ac yn
drugarhaw anuaden idaw gwbyl oebr o eli
bllys ygallõ. ac uelly y gwnaethpoyt. ac
yna ydoc llywelyn yar ruffid grauntef
meironnyd. achymyrt ardidoy. a decheu
adeilat castell yndaw adnaeth idaw ehun.
Pgkynfirwg hynny gwedy pdoeth ryw ieuanc
orth yr arglwyd kynuelyn. ac ydymedewis
ac ef ac ydaeth attaw hilym marscal iarll pen
bro. oachaws rodi olywelyn gaer kyrdin
y naelgwn ab rys. ac na roder idaw yntau a
ber teisi aoed yny ranu pan rannwyt arbeu
barth. ac yna ydeuth llywelyn aelu hyt
yn aber ystwyth. ac ygorchymynaud y castell
ar kynnoeth aoed orthaw. ac ac odoes dim y
arglwydiaeth ehun. ac yna y kymerchaud rys
ieuanc kyn y brenhin. a chymryt dorne
orth y brenhin. am y gorchaet adunaethoed
kynuelyn idaw. a dinnaw aw naeth y brenhin
attaw kynuelyn a ieuan abarwneit y mare
hyt yn amwythic. ac yna kygor hoinw y
kymodrodet rys ieuanc a llywelyn ab iorwo
erth. ac ydedeithis llywelyn idaw aber tenn
ac egwys y rodassei gaer kyrdin y naelgwn
ab rys. Pwlopyn homo ydaeth llu yeris
tonogyon dainciet ynyr enfft tu ababilon.
orth ynnlad alw. ac ny ssymdaud dial dim.
kanys llifaw awnaeth dinon nilus ar y ffoed.
ac gwarchae nyg dwy a fon ynyr wydr anner
byf onadunt. ac yna kertbiwaw ereill. ac
yna y gorinn armunt dalu dannet yr sara
sinyeit drachefyn dros ybodyst ac rydit
ybeith. a gwneuthur kyngreir dyrth nilyned
ac wynt. ac odyno yhebrygaud ysarussinyeit
wynt hyt ynacrys ac ny thybydit dinnyorth

gives grut. Wampu tugurio duo e
hun ac tulaud uduut. Wlovdyn homo y
kyveirnud Jou ybreoye gastell seun heu
jd dzov geunat achyghoz llywelyn ab
iozwoerth. Wlovdyn vac cpueb ybu uarv
tyr Jeuout. Acydadoyt yu ystrat tlur
gvedy kymryt penyt achymyn a chyttec
ac abut aetpd yuduab. Agvedy hynny
yhanas odyeu ab gruffud y yu brabt
rau ocgyfoeth. Arau arall arodes
llywelyn ab iozwerth y vaelgu abrys
Wlovdyn homo yuozdoy abd gvilim
varscal iarll pembo y Jaerdu. Wlo
ydyn vac cpneb ydeth gvilim barscal o
Jaerdu alluostogryd o varchogyon a
phedyt gantab adiruabz lygres yztir am
gylch sul ybloden. A duo llun ylyzchawd
aber teuu. Ardyd homw yuodet y castell
idab. A duo nierthyz vac cpueb ytymuod
ygaer uzdiu. Acy kanas y castell homw
hebyt. Aphan gigle llywelyn uab Jozwo
erth kymry ygyz pdoed gadzpaeth ykel
tyll gantw obtegyt ybzeuhu. Au non gru
ffud y vab aozuc adiruabz luostogryd o
lu gantab yzthypnebu yziarll. Aphan
gigleu gruffud bot bzyt yiarll ardymot
ygettiau. kyzchu abuaeth adylyedgyon
kymry ygyt ac ef. A choffau abuaeth rys
gryfe vuc bzat ygan ybuzgessant. A che
ullaw kyffroi y kymry pdiogelwch ycoedy
dc uysgadylsant nanyn kyzchu ydref
awnaethant. A llosgi pdref ar eglwys lyt
y prid. Aphan gigleu yiarll kymry kyr
chu dzwy tyki abuaeth ybont gaer ypdi
dc aroes gruffud ab llywelyn ynchofyn
abuaeth. A gvedy hyn yulad y reun viy
af oz dyd ynchoelut allwaeth pob un
den hu pzth y gilyd ypebyllen diedy llad
llawer o pobyn. abzathu ereill. Ac yna
vac uevyn pdynchoelaud ab llywelyn y
ulat dzachefyn. Ac yna ykyttenaud y
iarll gastell caer vrdun. Ac ydechreua
ud adeilat kastell kilgerran. Rybu bell
vedy dchreu ygwerth yuydoeth yuydaeth
kyrhyryn atau ygan ybzeuhun. Ac arch
escob kemut y erch idaudywot yuy briaut

berson y astud gre y bron dyntwy. Ac ysline
uthur iabu am abnathoed. Ac ygtynnyt
iabu ygan ytythyllaue amday eam ozdy
nathoed idaw. Ac iarll aufydhaud pzgoz
chymynmeu. Anuozdepaw abuaeth y my
on llog hyt yn lloegyz gyt ac ythydic o
nyer. Ac adaw ylu ygkilgerran y gynal
ygwerth dchreuedic. Ac yuerthockau ylle
ygwelyut berygyl. Ac yndangos abuae
thant ygyt yn llorlaw. y tythyllaue ar
ell gyz bzou kyghoz ybzeuhu ar archescob.
Agvedy naellit eukynnot. am aethu abua
eth y iarll dzwy nerth iarll ferwz. a heun
pygtot angloyd euas dynot dzwy gynoeth
y tythyllaue tu ac dalat. ar ys gallaud.
Kamys llywelyn ab iozwoerth a amdonasser
ruffud y uab adiruabz lu ygyt ac ef. a rys
gryfe ac eyn hyt ygkarnpdyllaun y ra
got y iarll ac eyz. Ac ymreu lywelyn ae holl
allu adeuth hyt yn nab udzun. Ac yno
aroes chuedleu adnaeth y iarth y eyz ac
yzth dynotedigaeth yiarll. Wlovdyn
vac cpneb ydaeth kosent ozty gwyn y bzes
cpylaw ygwyndir yn ulzerdu. Wlovdyn
arall vac llaw y bu barv kednor abat ys
tratflun. Wlovdyn vac llaw ybu uarv
lodwys bzeuhyn ffreuic. Wlovdyn vac by
ueb y delit rys gryf yn llanarthneu ygan
Rys ychan y vab. Ac yno gastell llan yn
dyfri y gellygkyt. Wlovdyn homo ybu
uarv dared nab yz argloyd rys. archdi
agon keredigyaun. yn pont ystyffan.
Ac ydnc pyt ygoz y vynyd ac ydadyt
yn eurydeuc ygan Jozwoerth escob my
nyw yneglwys gyz llaw bed yz argloyd rys
ydat. Wlovdyn vac cpneb ydoeth heun
achedeynt lloegyz ygyt ac ef ygnnuy
ac arnaethu dzeidvg llywelyn ab iozwo
erth a holl dyrkyllogyon kymry idaw.
Ac ynylle aelhur kozi y pebyllyaud
ac ozth arall yr coet yd ynugyn
uullad y kymry. y gyt a llyw
elyn ab Jozwoerth en tythyllaue
yzthynebu yzbzeuhyn. Ac yna kyrchu
ygelynyon aluaethant ac mulad ac eyut
yndunug. A gwenethur diriaw acrria ar

unnt. Deyno ydelit gruffud brenhin Jeuanc
yn brathedic. ac ycarcharyt athrod y ell
ygtaut ef y rodet y llywelyn ab iorwerth
gastell buellt ar elfilat. a dirnaw lwnp o
aryant. Ac yna ydymhoelaud y brenhin
y loegyr yn grevlydyw eithyr anel gwrogaeth
a honaw ygan prydyllogyon ao edynt
yno. a ffiuruaw tugnefed y rygtaw a ll
ab Jorwerth. Yulydyn rac bynneb y b
uarw iorwerth escob unyny...

Deg mhned arhugein adeucant a
mil oed oet crist. pan uordyuaud
heuri urenhin a dirnaw lu arnaoc y gyt
ac ef y ffreinc. Aruedyr euill ydylyet o
norwaud ar augrw. a phenttaw. Ac yna
brenhin dedy hynny. o achaws rymhelyl
a marvolyaeth dryw y dewyllaw oc aruaeth
ydymchoelaud y loegyr. Yulydyn honno
ybu barw gwilim cantref ogeinaw. Ac y
na ybu uarw llywelyn ab maelgwn Jeuanc
ygyuoeth ygogynned. Ac ycladdyt yn aber
conwy yn curyfedus. Yulydyn honno y
croget gwilim brenhin Jeuanc ygan lywe
lyn ab iorwerth. dedy ydalu yn ystuell
ytyvyllaoc gyt a merch Jeuan urenhin
gwreic ytyllyssaoc. Yulydyn rac bynneb
ybu uarw maelgwn uab rys yn llanerch
aeron. ac ycladdyt ynycabidyldy ynystrat
flur. Yulydyn honno ydadeilaud heuri
urenhin gastell paen yn eluael. Ac yna
achaws terwyst a buallei prenhin
ab Jorwerth ar brenhin y llosgres llywelyn
dref ycastell baldwin a maelhyfeid ar
gelli ac aber hodni. Ac adistrywaud y k
astell hyt yllawr. Ac yna ystynnaud y
thenit. ac ygwnaeth gaer llion yn llinde
hyt collir bonhedigyon yno. Ac odyna y
hychwynnaud ygastell ned achastell ket
hech ac ybyrnaud yllawr. Yulydyn hon
no y llosgres maelgwn ieuanc a maelgw
ab rys aber teiui hyt ynworth y castell
Ac ylladdaud yr holl vrogeilleit. ac ynycho
elaud yn vudugawl. rydy cael dirnaw an
reith ac amylder o yscyt. Ac odyna ydym
chwelaud ac y rorres pont aber teiui. Ac
odyna ydoeth an oheen ab gruffud agwyr

llywelyn ab iorwerth y ymlad ar castell
dclyn penn ychydic odydyen y rorrassant
y castell a magneleu ac ygorau ar yns
tellayr adaw y mnrved arodi ycastell.
Yulydyn rac bynneb ybu uarw Jon brenhin
ogreulawn agen dedy yessigraw ar barch
Ac yna ybu uarw iarll kaer lion. Ac y
bu uarw ybraheen escob llan elwy. Yulwy
dyn rac bynneb ydarlythwrpaud richert
iarll penuro brawt heuri urenhin gastell
maesyfed yn hown adistrywassei lywelyn
ab iarthoerth yr ydoy ynned kymmolynny
Yulydyn honno y kyrchaud llywelyn ab io
rwerth brecheinaoc. Ac ydistrywaud holl
gestyll arhyrefyd yssiat. dros aberthaw ac
yspeilaw pop lle. Ac ymlad achastell aber
hodni vid abnaeth gyt a bliden a magneleu
Ac ynyduzed peidyaw dros ymchoelut y dref
yn llwyd. Ac yna eryrinhoel y llosgres dref
golumby. Ac ydarestygaud dyfryn teuerydaoc
Ac odyna y kychwaud y castell coch ac y bwy
aud yrllawr. Ac yssosgres dref croes oswallt
Yulydyn honno ybu terwyst rwg heuri
urenhin. a richeir marscal iarll penuro.
Ac yna ynytrarnolles yiarll a llywelyn uab
Jorwerth ac athynyssogyon kymry. Ac
ynylle kymillaw dirnawlu aozuc ef a'oldem
ab gruffud. a chyrchu amben aber unyn
agnaethant ac losgi a gwneuthur aerua
ddyr y brenhin aocdynt yno ynkadu. D
dyna ynebrwyd y gozesgynnassant kyr-
hynn ogestyll kaer dyf. ac aber geferuu. penn
kelli. blaen llyfni. boleh ydinas. ac ac
hyrpassiant oll yrllawr eithyr kaer dyf. Y
ulydyn honno ydynygymullaud maelgwn
vchaf ab maelgwn ab rys. ac oldem ab
gruffud ar rys gryc ac meibon hoyuten.
a llu llywelyn ab iorwerth. a llu iarll penuro
amben kaer uyrdin. Ac ynulad a hi trimis
agwneuthur pont artyfki aozugant. Ac y
na ydoeth yllogrwyr ymarnaoc ygyt ar
llanw ydoeri y bont. A gwedy gwelet o ky
ry nat ffrwythei y hynt udunt ymchoelut
adnaethant y golatoed. Yulydyn honno
yby uarw rys gryc yn llanndeilaw bawr
Ac ycladdyt ym mynyw yn ymyl ked ydat

Fulcoydyn homo ygorffennawd maelgun
vychan adeilat castell tref ilan. yr hwnn
adelwyr uallen maelgun ydat kymmo hynn
ny. Fulcoydyn rac bynneb y brathwyt ric
hart iarll penno y nuyon brodyr yn ille
erdon. Ac ydy yadaw o euarchogyon yndo
yllodrud. Achympeym ypytheuos ybu
uarw. Fulcoydyn homo ygellygwyt grufud
ab llywelyn ab Iorwerth ac ydy ybot yg
karchar ehoe blynedd. Fulcoydyn homo y
bu uarw statwallaun uab maelgun o vaele
nyd yun o'r un hyn. Fulcoydyn rac hynneb y
bu uarw o'r ieun ab gruffud yn ystrat flur
du' merthyr ac ydy yn dwythuet dyd o'r tuyll
ac ydladwyt ygyt arno y brawt ygkadridyl
dy y nunneich. Fulcoydyn homo y brodes
beun breuhin brenh iall prouns. ac y
gwnaeth y ueithaw yn llundein y nadlec
gwedy kymmullaw eleyb achanunwyat Ieuan
a barwneit lloegr ygyt. Fulcoydyn rac hy
neb ybu uarw madawc ab gruffud maelaw
ac ydladwyt yn eurydeus ymanachachlawc
lanegwerbyt yr hon arundu aiallen kynno
kymry. Fulcoydyn homo y bu uarw o'r ieun
ab maredud ab rotbert o gedweli eun. ac yna
y bu uarw escob llundein ac escob caer ebrug
ou. ac escob lincol. ac un o'r kynnos nado
luc y kymodes diacrebus ystorri aneirif o
deu ac eglwysseu ac eliigaw y kroeshyd allawer
odynion ac anfeilcat. Fulcoydyn homo
y gellygawd y nawber ~~y nawber~~ gregor
bap gadwgawn escob bangor ac escob bawt
ac y kymerwyt yn eurydeus yny creshyd
gwyn y mynachlawc dr. ac yno y bu uarw
ac ydladwyd. ac yna y kanas gilbert iarll
penbrus dros dwyll gastell meigan ab hoel
el ymacheu. ac wedy y gadarnhau ydat
uerabd drachefyn rac ofyn llywelyn ab
Iorwerth. Fulcoydyn rac bynneb y bu uarw
gruffud ueirch Ieuan iarll kaer leon
achymdeithas uab yr arglwyddes. Fulcoy
dyn homo yd euth attaw gardinal o roe
m y loegr yn legat y gan y nabiet gre
gori bap. Fulcoydyn rac bynneb tranhoeth
o duw gwyl luc euegylyst y tygaw holl
tywysogyon kymry ffydlondeb y dalyd
ab llywelyn ab Iorwerth yn ystrat flur
dein a ydyat ef y gan y brawt arogleu. achaer
euabu. ac yna adawd idaw dim namyn kantref
llyn elwir. Ac yna y lladawd marchawc ab
gwadawc ab gruffud maelaw ruffud y nrawt
ac yny lle ydigyfoethes llywelyn ab Iorwo
erth ef an lynny. Fulcoydyn rac bynneb ybu
uarw maredud dall ab yr arglwyd rys. ac y
cladwyt ynyty gwynn. ac yna ybu uarw
escob kaer leyr. ac y gwnaeth mab y breu
breuhin aelwyt enwart. ac ydelis dauyd ab
llywelyn ruffud y brawt gan dorri arnoll
ac ef. ac y carcharawd ef ac ena ygkrugyerth.

Eugeni milyned adeuant a uil oed
oet crist. pannu uarw llywelyn ab
Iorwerth tywysawc kymry. gwr oed anawd
nuegni y weithiwreted. ac y cladwyt ynaber
conwy. ac wedy kymeryt abit creyd yndanaw
ac yny ol ynteu y gwledychawd dauyd ~~y~~ uab.
oliuan uerch Ieuan breuhin gnam. Ellis
mei rac bynneb ydaeth dauyd ab llywelyn a
barwneit kymry y gyt ac ef hyt ygkaer loyw
y wrhau yr brenhin y ewynthyn. ac ygymmyrt
y gruntaw y gyfoeth yngkaerlleon. ac yna yd
ainones y sacson uwallter marscal allu y gyt
ac ef y gadarnhau aberteifi. Fulcoydyn rac
bynneb y daeth otto gardinal o loegr. ac y
deut ef allan er o archescyb ac escyb ac aba
ty ac eglwysswyr creill y gyt ac ef y gan tire
dere amherawdr gwr aoed ynpkymmun
yny nelu ynerbyn gregori bab. a gwedy
mynet y cardinal o loegr y kymmullawd ~~y~~
breuhin lu. ac y doeth y Aberteifi tywysogyon
ou kymry. ac y kadarnhaawd gastell y gar-
rec yn ynys. y dilerth yn tregeyrsyl. ac pkym
erth ystilion y gan dauyd ab llywelyn y nei
dr o'r wyned. ac yn talu o dauyd y ruffud ab gwen
wynwyn y holl dytyet yn pottrys. ac y beibio

uaredud. ab ithnau y holl dylyet
ymuenwmyd. achan dyfynnu dd
y lundein y canlh. adoyn ygyt ac
ef rutfud y urawt. ar holl gantharoz
on aoed ygyt ac ef ygkaethar y bzeu
hu y lundein. ac yna y bu uarw ma
uuet gregoz bab. Yulcydyn rac cy
neb ychydic dicdy ppafc y nozdoy aod
heuu ureuh ypeitaw. ygeillaw gan
y ffrenic ydylyet ar pdred adugaffa
ureubin ffrenic ygantraw kynno hyn
uy ac ufcauaz yulcydyn honno.
Rauyn gwedy gellog y Jeuill dzache
fni ytrigiawd ef ar ureubinet yiunoz
dyuc. Yulcydyn honno y kadarnha
uyt hynn ogeltyll ygkymry ygan va
elgon bachgen uchan Garthgrugyn.
Ygan Jon mymp Buellt. Ygan roler
mortymer maclcupd. ac yna uarw
gruffud ab maredud ab yzarglwyd rys
arglwydiagon kaeredigyaw. Yulcydyn
rac cyneb ydymchoelwd. kenri urenh
olwzdyuc. ac y kyuarfagyat y kymry
allaner ozthi ertill yn agkyfreithaul
Yulcydyn rac cyneb yhu uarw Rys
uechtill uab Rys gryc. Yulcydyn
honno y kenffaod Gruffud ab llywelyn
diane ogarchar y bzenhin yn llundein
dicdy bizo uaff dwy fenethyz y tuz allan
adelhynnun arhyt y raff. arhazn praf
aefyrthaw yuten yupdozthz y bynw
gyl. ac yna y llwydwd dauyd ab llywe
lyn. adynynnu aozuc yholl uyzda y
gyt. a ruthrab y elynyon oc holl der
uyneu cathyz aoedynt yny yn kethyll
ac amion kenaden allythyrcu abma
eth adynynnu attaw holl dythyflogy
on kymry. a yhaub agynnuaod ac ef
eithyz gruffud ab madauc. a gruffud
ab gwenwynwyn. a morgan ab howel
a llawer ogolleden attunaeth ef yzei
kynny. ac kynhell ac hamnod ydarel
tug idaw. Yulcydyn honno y bu uarw
maredud ab rorbert penn kyghozn
kymry. diedy kymryt abit cethyd yn
ystrat flur. Yulcydyn rac cyneb y

kynnullaud heuri vrenhin gyderunt
lloegyr ac Juerdon a ruedyn dr. estog
holl gymry y dan. ac ydoeth kyt yn te
gauoy. a gwedy kadarnhau ystaell
ac adab maredud ynys yd ymchoe
lawd y loegyssyan adab aneurin oc ku
ngalaned heb ydadu diedy llad rei
abodi eneill. Yulcydyn rac cyneb y bu
uarw dauyd ab llywelyn yuaber. bis
uaberth. ac ydadoyt gyt ac dat yn aber
conwy. a gwedy nar oed caued ogoruff iaw
y gwledychawd Owein goch allywelyn y
uyeint ineibon gruffud ab llywelyn y
braut ynyol. Yrei kynny ogkyghoz gwyr
da a rannallaur y kymoeth yn dau hanner
Yulcydyn honno y danuones hefyn iarl
hin Ricolas dymmine. a maredud ab
rys. a maredud mab owein y digynnoeth
a gaelgon vchan. ac yna y gozuu au
baelgu ac eidaw ffo hyt ygkynned. ac
owein allywelyn ychon gruffud ab ll.
gruffud adaw y kynnoeth y estronwon. ac o
achaus bot brenhinaeth allu yndynyu
nu pawb ozabei gyfun ac brenhin.
yuerbynn owein. allywelyn. a gaelgun
a howel ab maredud oblegit uozgruu
aoed yna y gyt ac wynt ygkynned. ual
dy y digyfoeth yngwyfiaint clar.
a gwedy gwybot ouaduna dymyn. ydyn
gadawaffant pynnyntyded en yn yalech
Yulcydyn honno y bu uarw Rys mor
tymer. ac yny ic y kymaoges Roler
yuab. Yulcydyn rac cyneb y bu uarw to
uel estob llau elyo yn ryt y chein ac yno
y cadoyt. ac yna y bu uarw estob wmpo
Yulcydyn honno yn ugeinuet dyd o bis
uethaur y cynnaud y daear yn dreidun
yn gyfiredu ardraws yr holl deyrnas
Yulcydyn rac cyneb y kymyscth ar
derchaue breuhyn ffreinc
ac anueuyf olawed cruthuegyon gyn
ac wynt eu hynt hyt ygkaerussalem
ac anduzied y ulcydyn y nozdyrllaur
y naz mawr. Yulcydyn honno bu
fennaf y gwy[illegible]ruffud abat yf
trat flur hedocy abeinn breuhin an

dylyet adylyit yr uanachlaur yr ychlaw
er o auser hyn nohyuny gan uaoed
yr abat ar cofeint deg moyr adeugem
moyr. a thyrychanmoyr a dalaud. atha
lu ygymeint arall mynon teruynen
gohodedic heibyd y bieffir yn acles
y uanachlaur. Ynlloydyn homo y kanas
odieu ab robert gredilieu ydylyet. ar y
cnuac rys vychan ab rys mechyll gaffell
harrec keimen. drachefyn a rodaffei y
vam yn doyllodrud yn medyant pheremr
o gnac ar y mab. Ynlloydyn homo y kan
hataud henri preuhin. y abat ystrat
flur ac abat aber conoy goryff. Gruf
fud ab llywelyn. ac ydugant gantunt
o lundein y aber conoy yuylle y mar
yn groyfoed. Ynlloydyn rac bynieb ydaeth
lowys vreuhin aedri broder ar ureu
hines hyt yndunas daunetu. ac yrodre
vin idaw ydunas yurthyd thedy adaworfara
fimyent. Yrak rac bynieb ydynuchoelaud
ydygherfen yny gruthyuneb. ac y delit
y breuhin y gran pfaraffi nyeit thedy llad
Robert y urabt. ac amgylch degmul
arhugent orcudonogyon. a thros y
ellygdaut ef ac hebrygyat ef ac ulyr hyt
ynacris. y gorym arnaw rodi dannuetu
dracheſyn. perſaraffinyeit. a gwedy hynny
yroder dew idaw y nreu uudugolyaeth
y dial ar elynyon crift y farhaet. kanys
ef a anuones yr deu uroder hyt yuffire
unc. y gymmylhau uerth idaw o ſöllt agwyn
arnaoc tra dyrchyfei pureu ar ureuhin
es yn acrys. ac odyna ydennullaud ef
dual dannetu gan lad anucuyf orſulfi
[illegible] gruffud adeug[illegible]yeit. ac
[illegible]aut [illegible] mil oed oet arnt. panun
varu breuhin pzydyn. thedy adaw y vn
mab ynerued idaw. Ynlloydyn rac bynieb
y vn uaru gruffud du uerch llywelyn
ab [illegible]. ac yndiuied y llogdyn
homo y vn uaru a wrthau ab yr arglwyd
Rys thedy kymryt abit crefyd yn da
mab yn yfbrat ef [illegible]. Ynlloydyn rac bynieb
y vn gymeint g[illegible]ul ac ydilfych
aud yr holl dayar [illegible]. hyt nathyfta

dun fivyth ar y coet na macs. ac
nachahat pyfgraut moz uac auonyd
ac yndiued kynhayaf y blwydyn hono
y bu gymeint ygrlawoglyd ac y kaudy
aud yllifdyfred bynieb ydapar hyt na
allei ac mod fychdyr y dayar kynchu y
dyfred. ac yllifhaaud yr auonyd yny
dozrei ypynt. ar meluen. ar tei kyfta
gyr yr auonyd achrybdeilaw y coedyd
ar perillaimeu agbneuthur. Kaber
o golledeu ereill ymyr haf. Ynlloydyn
homo ydue gwilim ab gruffud ar gyr
aoed fynyfgal yr brenhin ar dir mael
gen. Kanc dzwy archymynn y brenhi
y ar dyfr etuael auerth ameubot yn
keiflaw arner o bzueyd maeleyd ne
gyr obzeint. Ynlloydyn rac bynieb y mar
dbyaud henri vreuhin y bzedyus adu
uarr iu grantau. a gorchymynaun y
vreuhinyaeth y eribart y nab. a Richart
iarll kerwyn y nrabt ar breuhines.
Ynlloydyn homo y gruffyd ydynuhoe
laud thomas escob inyfpyr o lys rufein
Ynlloydyn rac bynieb ydynuhoelaud
lowys vreuhin kenne oe be reuindaut
thedy y vot dyfe blyned yuynidaf ar
farafinyeit. Ynlloydyn homo ydyn
hoelaud henri vrenhin o dzalgrun gr
edy adaw yno Eribart y nab y nrada
adiruarr iu ygyt ac ef. ac yna ybu
uarv gveullian merch vaelgun ieuanc
yn llaw bihagel gelynyot. ac yclady
yt yn yfbrat flur. Ynlloydyn rac bynieb
y bu uarv maredud ab llywelyn o beuron
yd. gan adaw vn mab yn etnied idaw.
o dzeullian merch vaelgun. ac ynebrydd
gwedy gwyl Ieuan y bu uarv Rys vn
mab maelgun ieuanc dzedy kymryt
abit crefyd yn yfbrat flur ac yno y
cladyyt. Yny dydyeu hynny o annoc
y llythyreu y magyyt terulfe y rvg
uerbon gruffud ab llywelyn. Kyt amgen
o dzeu gocb a Dauyd oz neill tu. a llyw
elyn oz tu arall. ac yna ydaruolles (m)
llywelyn ae dyr yndiofyn ynbzyndero
dzw ynduret ydaw. creulawn dymotyat

y brodyr. Adiriaw ỽ grantiwt. Achyn
penn yn aw ỽdelit odrein grerth. Ac yn ỽ
esdaw ỽ dieb ỽ llad llaver or llu adala
ereill affo y dzyll awall. Ac yna ymarchya
rwyt odrein goch. ac ygrozelgynnawd
llythelyn gyfoerth odrein. adawyd. Y
bloydyn honno y bu uarb marwrt
uerch vaelgun. gwreic odrein abriot
bert. Ac yn prynhyt y gloch uawr yn
ystrat flur pretrugein adby vozr ar
dyntheg arhugeint adby vu. Acyny
lle ydzychafwyt ac y kyssegrwyt ygan
esgob bangor. Acyna angylch diwed
haf y bu uarb thomas thalie esgob
mynyw. Y bloydyn nachynesb ydoeth
Edward uab heuri urenin Iarll kaer
llion yedzych ygreslyll ac ouid ygwyn
ned. Ac yna ydoeth dylyedogyon kym
ry ar kynhelyn ab gruffud ithedy y kyf
peiaw oe rydit ac keithiwaw. a meue
gi yngwynnanus bot yndwell gauaint
eullad yuryfel dros y rydit. no god
ef y sathru gan estronyon drwy gei
thiwet. A chyffroi adzuc kynhelyn
urth ydagrwod. am eu hanmor gynt
ac kygthor kyrchu y berwedibiat ac
gozeskynn oll kymu penn yr wythnos
achyt ac ef ajared ud uab rys gryc
Ac odyna ymlynerth ben ymwsyd uab
ewyn. Arnam aoed eidaw ethiart ogo
redwyaw ef ac erodes y bardud ab
odrein. a Buellt gynt abymp. Athe
lu y uarddud ab rys gryc y gyfoerth
gan urtlad rys y nei oe gyfoerth. a ro
di y kyfoerth y uarddud uab rys heb
gymhal dim idaw chwm ar hyd gozes
kynnu oll eirkyr clot agobrow. Ac o
dyna y grozelgynnawd cherthrynyon
y gan roser mortymer pryd law e
biw. Ac yna ymlyssegrwyt yr arbro
wys o gaer rud y gan ypab pwelcob
yn mynyw. Y bloydyn nachwnesb y
kynchawd kynhelyn uab gruffud. a nua
redud uab bleyn. a nuaredud uab odrein. a
llaw er o dylyedogyon ereill ygyrt ac ef
y gwnaeth gruffud ab gwenwynwyn.

ac ygrozelgynnawd oll eirkyr castell y
trallwg gwaun odyffryn hafren ac pehy
dic o gaereinawn. Adiwtryw abnaeth
gastell bydwou. Yglwyfwg hyny y
kynnullawd wyr uwchan uab wyr nue
chyll aoed yulloegwr ardelwol. diwnawr
wozth achederunt o barwnedd a nuarth
ogwon lloegwr ygyt ac ef. Ac pdoeth
hyt ygkaer wyrdiw. Ac odyna yn by
thnos y sulgwyn pdwc hyny pdwetwr
Agwedy dyuot y nwyou pr castell y delis
y castellwr ef. a chyrchu abnaeth ynllu
adala y barwnedd ar nuarthogwyou un-
dolwou. A llad nwy no dwy bil ozllu
ac yna y kyrchawd y tydywyllogwyou dyfed
Adiwtryw abnaethant gastell aber wr
au. A llan ystwythan ac arberth ar na
en clochabr allwsyn y dref. ac trethyd
Yulwydyn nac dyneb y gozelgynnawd
kynhelyn ab gruffud greinedr. Ac y kyn-
nwodes baredud arpe bychan y nei.
Ac odyno yagwyfant y kyrchasfant dref
draeth. ac y brifwasfant y castell. Ac o
dyno y kynnerasfant naredud ab odrein
ygyt ac eynt. Ac y kyrchasfant ros. ac
y llosgasfant pwlat oll eithyr kabelfed
Ac odyna pdhoylasfant y pwlat borgan
Agwedy gozelgynn achael castell llan
greinen pdynnhoelasfant adref. Wedy
llad kaer adala ereill. Ac yna ybu na
rb maelgwn penaw. ac ycladwyt ynystrat
flur. Yulwydyn honno amgylch gwyl
ueir yn abst. pdeuthoeurn wrenhin a

allu mawr gyntaw
hyt yntegnwy. Ac yno ytrigyawd hyt
wyl bair y mwdi. Ac yna pdynnhoelawd
y loegwr. Ynyr amser honno y llosges
eglwys lan badarn fawr. Ac y kynnydawd
kynhelyn ab gruffd. a gruffd ab madawc
Ac ygyrrawd gruffud ab gwenwynwyn
ar dehol oe gyfoerth. Y bloydyn nac dyneb
prodeir kynnullettwa odylyedogyon to
thdolander ykynhelyn ab gruffd gan bo
eu ysgymmundwt. Ac ny chetwis gwaredd

abrys ys lle homm. Kanyn mynet ym
erbyn yn aghyrch. Sulopdyn homo ybu
ternupse yn loegyr yrog ystronyon am
gyrch gwyl Ieuan vedydwr. Sulopdyn hon
no ydaeth dauyd ab gruffd. a marchog
ab owein a Rys vychan. a Rys mech
yll y vrodyan a marchog abrys. ac aphl
dric dyfaesod. Synygal ybreuhin
ygkaer vyrdin hyt yn eulyn. pan dic
tas marchog aphadrac ygwyr creill. tor
ri kygreu avnaethant ae hachub. ac y
na yllas padric. a llaber o barchogyon
aphedyr ygyt ac ef. Suduked y vlwydy
hon[illegible]dopawd henri brenhin y
yndrein abreuhin ffreinc.

Rugein mlynedd oed oet crist.
pan aeth llywelyn ab gruffd y
vuellt. Adwyn Buellt oll ygan roser
mortymer eithyr castell. ac odyna
dros ynderth ardraws deheubarth
heb dyneithur droc y neb ydymchoe
lawd y wyned. ac ynys lle ykanas gwyr
llywel. ogyrch nos heb un ergyt yndi
gastell buellt. Agwedy dala y castell
wyr achael y meirch ar arfeu. ar dor
rehyn arysgeul oll. y distrywassant y cas
tell. ac yna ydoeth odyno ab maredud
o eluael y hedwch yrargwyd lywelyn
Sylwydyn nac wyneb ybu naw gwlad
verch ruffud ab llywelyn. gwreic yr
argwyd rys ab rys mechyll. ac yna
angharat grayak ybu naw odyno nab
ara[illegible]redud argwyd kedewicu. y
blo[illegible]ydyn nac wyneb. y
bu naw
uerth clar. Sulopdyn
homo amgylch amgylch gwyl andras
ydoeth rei ogyfyhor gwyr maelgwn
yr castell neuwyd aoed y roser mort
mer yn maelgwn. Agwedy dyuot y
mewn dwyll yssadasant yporthoryon
ac ydalmsant hoebel ab aeuryc a
oed gwnstabyl yno. ac dirrac. ac ber
bon. ac berthet. Ameneg hynny ay
maethant yssynyssgal a chwnstabyl yr
argwyd lywel. a brysyaw aozuc yrei
hynny yno y losgi y castell. a phan
gyglen y dyfrydedic roser hynny. Dy
uot avnaeth adirnaw: gedernir yn
borthrdaw hyt ydyfrydedic gastell. a
phebyllyaw o bryn ynnuroed ychydic
odydyeu. a phan oybu lydelyn hynny
dymunlaw ihu aozuc adynot hyt yn
maelgwyd. achymuryt gorzagnaeth gwyr
maelgwyd. Agwedy ennill den gastell
creill. rodi kemnat avnaeth y roser
mortymer y ymchoelut drachefyn.
ac yniteu dros arch gwyrda brethenaw
gaeth y brechenawc. Agwedy hynny
gwrogaeth y llilat ydymchoelawd y wy
ned. Sulopdyn nacwyneb y krychaud
iou ytrwy ieuanc aoed bach ygkas
tell baldwin gwyrch noe adrnaw: in
grantaw ardraws kerr. achedeuhem.
Agwedy hynny kynnullaw drwaw amryth o
honaw ymchoelut aozuc drachefyn
a phangyglen y kynury hynny y yn
lut awnaethant. allad ydyd honno o
gaerson mwy no deudeckant trwy ar
ymwelsyd. ac yn yscubawr aberhavl
ac ynys lle dwedy hynny y llosges Jon
ytrwy yr yscubawr achawr y lladua
honno. ac ychydic dwedy hynny y llas
ykynury yn ymyl calonwy. Framser
honno ydoed Edward yn ymdeith
ardal gwyned. ac yn llosgi rei or tre
fyd. Agwedy hynny ydymchoelawd
y loegyr. ac yna o amoc y bythreul
ydynuedeuc dauyd. achedymideithas
llywelyn y brawt. ac ydaeth y loegyr
arei oc arwollawr ygyt ac ef. Aramu
ser honno y kyfodes barwneit loegyr
arei o ieuhl ygyt ar kynnury ynerbyn
Frinkart ar estronyon. ac arnaethu
cwgurthlad oc euplith ac o holl loegyr
adunestwg y dinaswed kedyrn o nadunr.
a distryw y kestyll. a llosgi y llysswed.
ac yna y distrywawd llywel[illegible] kestyll
aoed ygwyned yny gyfoeth. Kyt am
greu degawed. a chwer haelan. Agruc
tud ab gwenwynwyn a distrywawd
castell y wydgruc. Sulopdyn nac by

neb ybu gouadoy deiryssc yruy heun
ureuhin ac etdiart yuab. de kymhoz
thwyz oz neilltu. drieirll arbarueir oc
tu arall. ac yn hynny y doeth hyt yn
mael leoebzenhin lloegyz. abzenhi
yz athaseu ac deubab. ahedy yumarnoll
y gyrt ardala y ieirll arbarueir. aoc
dyut yn mynnu kyfreithen adeuodeu
da lloegyz. ac eilioez y dychetheu
a ymchoelaud puy gozthoyneb. A rauyd
y ieirll arbarueir adelw yno y bzen
hined. adeubab heuri bzenhin. ypt am
gen etdiart ac etnubont. a phunny ar
hugein oz barunein yemait aoed y
gyrt ac yput. a llaweer oz marchogyn
boubedwar onadunt. ahedy llad nby
no degmil o wyz y bzenhined. berdyd
ydyuawt ira oz gwlyz abu yny bzydyz
a gwedy hynny o gyghoz y gellygwad
y ieirll bzenhin lloegyz gan garcharu
yz ercill, ac wedyn honno y nigyriawd
y kymry yn hedwch ygyda ysaesson.
a llywel'. ab gruffud yn dywyssawc ar
holl gymry. ac yna y bu uarw llywel'
ab rys ab maelgwn yz ynthuet dyd
oz ystwyll. Yn lwydyn rac hynn duw
ieu kyn gwyl pdunduit pdiegnẽ et
diart uab heuri bzenhin o garcharu
simwnt montfoz o gastell heresord
dzwy ystryw roser mortymer. a gwedy
hynny y kymmellawd edwart diriua
oz lu o ieirll abarueir amarchogyn
on arnaye. yn erbyn simwnt montfoz
ac gyrt erwyllaw yz. a duw mawrth nessaf
ar ol dy awst y doethant ygyrt hyt yn
mael estlana. a gwedy bot dareithog
y brwydyr y rygtunt allad kadzer o
bay tu y dygrwydawd Simwnt mon
foz ac vab. a llwoffogi wyd oz rn ereill.
Yn lwydyn honno bu mawrth y bu
uarw marchawc ab owein. yn llaw ba
dawn bawz. ac yr adwyt yn y ffrat
ffur. ac yna y detholet y pedwaredd
eheneu yn bap. Yn lwydyn rac hynn
y dyhegis deu vab Simwnt montfoz
o garcharu y bzenhin. a gwedy hadarn

han castell kelli wda. o hyn ac arnen ac yn
borth. a gordwyaw awnaeth y ffreinc y gastaw
nerth y gran y kerennt ac kedymdeithon.
a phan gyrlen heuri vrenhin hynny. kyn
nullaw dirnawz lu aoznc oholl loegyz y
ymlad arcastell. ahedy gwyl ieuan bedwyz
ar castellanyz yn wrawl a gynhelassant y
castell hyt nos gyl thomas apostol. ac yna
oeilsen ynborth yrodassant y castell. dzwy
gnet ohonunt y keneiden. ac hacloden.
ac barnen yn rhyd. Yn lwydyn rac hynn yd 7.
ymarnolles llywel' ab gruffud. a iarll clar
ac yna y kyrchawd y iarll lundein adirnu
oz lu grantaw. a thwy dyd y dangossent
y gorchgymynaud y dref. a phan gyrlen heuri
vrenhin ac etdiart y wab hynny. kymmellaw
dirnawz lu aoznghant achyrchu llundein
ac ymlad ahi. a thwy amodeu kymell y
iarll arbzengelleit y ymwrodi udunt. a gwedy
hynny dwyn gwyl gadarte wab y ffurynthawyt
hedwch yrng heuri vrenhin allywel' ab gruf
dzwy octo bonne legat y wab yngymodzdd
oz yrygtunt ygkastell baldwin. a thros
y kyfiawnhaw hynny yddallas llywel' ab gru.
yrbrenhin dgynnt arhugeint o uoreu o
ystrigot. arbrenhin agreuhatawd idaw
yntau ghrogwaeth holl barwneir kymry.
ac yngwyhal oz barwneir yr eidunt y da
nav yntau byth. ac ewgalo yn dywyssogy
on kymry. o hynny allan. ac yn ystyrfolya
eth ar hynny y kynhalyawd y brenhin y
fiarthyr ef y llywel' o gystlynnedwyaeth ac
etnewedyon yn rwymedic oe unein ef. ac
unein y dywededic legat. a hynny agm
arnhadwyt o avdurdawt y pap. Yn yr lw
ydyn honno y gadawd charlas brenhin
asil oradu kyn ffredric amheraudyr a
nab ffredric yn yr on brwydyr arnaeth y
pwyl. Yn lwydyn honno y dareithygawd fo
dan babylon dnas antiochia. gwedy gadaw
ygwyr argwyrageo a diffrithiaw gwlat ar
menia ac eu dwyn y gerbynhet Yn lwy
dyn rac hynn y bu uarw grwnw ab eidiny
uet a Joab abar [illegible] ffur. Yn lwydyn
racwynneb yn [illegible] y bu uarw gruffud
ab madawc ap rherlau y bhaut. ac yr adwyt
yn llaw eirwythyl

Eg mlyned arllugeint adeunmil
a mil ocd oct arist pan uu varw
rpareduo ab gruffud arglwyd hiwbryu
traunoeth oduw gwyl lucy a wyr ygkas
trell llan ynduyfri. ac yeladwyt ynystrat
flur. Ynllwydyn honno y gorescrynna
gd llywel' ab gruffud gastell gwer filu
Ynyrllwydyn honno ybu uarw Jorwys
breinin freinic aebaw. a egnat ygyt y
gyt ac ef ar yford yn mynet ygwaewffale
ar lowys hoewin pllwyd sant eurydaus ynn
nef. Ynllwydyn racwyneb y dihechet dyd
wedy abst y bu barw marcduo ab rys
gryc ygkastell dorysbyn. ac yeladwyt yn
y ty gwynn rac bron yr allawr bawr. Ynn
penn teir wythnos gwedy hynny ybu uarw
rys Jeuanc uab Rys mecyll ygkastell
dinefwr. ac yeladwyt yntalyllychau. Ynn
llydyn rac wyneb ybu uarw brenhin
duw gwyl filie ukyry gwedy gwledychu
dythnos. amos. ac vn llydyn ar wythfed
adeugrein. ac yeladwyt yny barnachluoc
nebyd yn llundein. a gwedy ef ygbledychawd
y nuab hynaf idaw. a gwedy hynny
yllwyd yn ystrwennedic ynyscorpaeu y bre
hined. Ynllwydyn honno gwyl ceyndrus
yd etholet y decuet gregory bap. Ynllwy
dyn nef wyneb ydatwerawd o ddiwm agru
ffud berbon marcduo ab owain y kynnwr
pernued ygynnan y brawt. amgylch gwyl
ben penthwyllcu. Ynllwydyn rac wyneb
amgylch ypasc bychan y gorfwyawd llyw
chyn ab gruffud gastell dol gorwyn. a dy
bynn awrac amw ruffud ab gwenwynw
yn. ac yn llo ac ef amyt bydl ar aghyfre
deb awnathoed idaw. Addyn y arnaw ar
ynlli atheirtref ardec o grefelawc pasgd
rudraw ydyfi yn rw helye adal a ddiwm
ynab hynaf idaw ac ddyn ygyt ac ef hyt
vgwynned. Ynllwydyn honno y gwnaeth
ydecuet gregory bap. kyffredin gwnch
yn lwndrw kalan mei. Ynllwydyn hone
diw sul gwedy dwy gwyl ben yn awst y
kyllegrwyt yn llundein Edward uab y
yd[illegible] ben ynbrenhin yn llogyr.
Ynny llwydyn honno amgylch gwyl aidraw

ymmones hyttelyn genadeu ar ruffud
ab gwenwynwyn hyt ygkastell y tra
llwg. ac yntev ac harnolles wynt yn llaw
en ac acdwc yr castell. ac ac porthes yn
anhwyl. ac nos honno ydaeth ef y annw
thc ac ygorchwynnawd yr castell a dyr
attall y kenadeu ygkaerhar. a phan gigle
u ytythyssawc hynny kynnullaw holl gynu
ry awnaeth y ymlad arcastell. a gwedy
dyuot yno aelu prodere y castell dyr idaw
y castell. a gwedy rydhau ohonaw y kas
tell dyr arkenadeu y llosgel y castell hyt
yllawr. ac odyna y gorchwynnawd holl
gynnoeth gruffud ab gwenwynwyn heb ueth
ynnebed. ac ygollodes y swydogyon e hun
yny r holl gyfoeth. Ynllwydyn honno y
bu gyfnewidr den gwynt y rwg kynan
ayrs ieuanc. ac ydeuth pennard ygwnaw
ar kynwt perued y rys brychan. Ynllwy
dyn rac wyneb ychydic ar ieu kychadel
ygollodes Edward brenhin grwnch yn
llundein. ac yna ygollodes ef gollodwn new
yd ar yr holl deyrnas. Ynny llwydyn honno
yny pymtheruet dyd o awst. y bu uarw ab
maredud ab owain. ac ychadwyt ynystrat
flur grewllaw ydat Ynllwydyn honno
amgylch gwyl ben ynedi ydeuth ettlz
art brenhin olwndrm hyt ygkaerlleon
ac adywynnawd attaw kynnelyn ab gruffd
tywyssawc kynnwy y rhuedthur idaw gwro
gaeth. ar tywssawc adyfynnawd attaw yn
teu holl warchaeit kymry. ac ogyfre
din gyghor nyt aeth ef ar y brenhin. o
achaws bot y brenhin yn kynnhal y ffoodon
ef. Nyt amgen namyd ab gruffud. a gruf
fud ab gwenwynwyn. ac oracharws hynn
ydynchoelawd ybrenhin ynllidwawc y loc
gyr. ac ydynchoelawd llywel y gymry.
Ynllwydyn honno yr ythuet dyd ovyl ben
ynedi y cynnawd ydaear ygkynnwy am
gylch awr echwyd. Ynllwydyn honno y mor
dwynawd Emm uab simwnt mwnford. ac
elianor wedi aer tu agwynedd. ar ar yr hynt
honno y delir owyr, y gan portmyn ha
ffordd. ac y hannoeth ygkaerhar Ed
ward brenhin. ar elianor honno a gyme

raller Iwchyn ynyzeu priawt uab dzyv
eneu kynozychaul. a honno dzy diedieu
ac annoc ynosseue bay abonhedigyon
lloegyz arydhawyt. Ac yna ygwnaethoyt
priodaz llywel' ac elunoz ygkaer kynt.
ac ethiart bzenhin lloegez ynaeth y tiled
ar ueithiabz chun yuchalaeth. Ac ozeu
anoz honno ybu y lywelyn uerch aelwt
gweillian. Ac eilanoz a bu uaru yar en
ued. ac ychadoyt yullan baes ynuuon. ar
dyuedodic dzeullian diedy uaru y that a
ducpoyt ygkeithuet y loegyz. Achyn bot
ynoet ygwnaethpoyt yn nauarches oe han
nod. Ac enni arydhawyt o garthar y bre
nhin. ac adue kynt y lys rufein. Ythoydyn
rac hynny ydaunoez yzarglwyd lywel' my
nych gwnaden y kyz ynzenhyn dwth Gurfan
tagnuefed yrygtunt. ac ny rynhaud idaw
ac yny dubed amgylch gwyl ueir ykanho
ylleu y gollodes ynzenhyn gwnelu ygkaer
dyvragon. Ac yno ydanlodes nyllu yuer
bynn bynuy. hu y gaer lleon ac ef ehun
yny blaen. a rall y gastell baldwin. ac
yny blaen iarll lincol. a roser mortymer. y
rei hynny adodes gruffud ab gwenwyn
yn ygozelkyn oe gyfoeth a gollasses kynno
hynny gan attal yr brenhin gedzibein a
chein a gwerth rynyon a buellt. Ac yna
ygozelgymaud iarll henford brecheina
uc. Ythoydyd hu aanuoues ygaer kyrdin
acherdigyaun. Ac yny blaen pacu uab
padzic dyfaud. Ythoydyn rac ofnedy kyl
chynaud iarll lincol. a roser mortymer
gastell dol bozon. Ac ynwein ypopthey
nos y kaelsant ef o eilen dyfoz. Yna y
kymaud rys ab meredid. ar ys dimda
ut uei y tywyssaud. a phacu uab padzic.
Ilywelyn ywaht a houel. ar ys gryc. aa
dawssant y kynwerth ac aaethant y kyn
ued at lywelyn. Rys ab maelgun aa
eth ar roser mortymer. ac arodes durel
tygedigaeth yr brenhin ynllaw roser. Ac
ynduhethaf oll odelheubarth y kymua
ud Gruffud achynnau beibon maredud
ab ocken allywel' ab ollein pnei arbzenhin
Ac nelly y darostygoyt holl delheubarth. yr

brenhin. Ac yna ydarostygwyd paen uab pa
dzic yr brenhin trichynnt och aeron.
duhunyaba. a nieuenyd. ar kynnt per
ued. Ac ydaeth rys uab maredud. ar yd
kynnhaut. a den uab maredud ab ocken.
ynys ybzenhin y hebzwg. gwzogaeth
allo kynnheb idab. ar brenhin a oedd
gynnwyt ygwzogaeth hynt pzynnu nessaf
gan ellyg adzef rys ab maredud. a gruffd
ab maredud. ac attal ygyt ac ef gynnan
ab maredud. arys kynnhaut. Ac yna y
dodes paen lywelyn ab ocken yn uab yg
kadzpaeth o achaus diffyc oet. Gwedy
hynny pzbythuet dyd o byl ieuan y gwna
eth rys ab maelgun ar pedlaer. Ac aeth
ynt ygwzogaeth yr brenhin ynyskynnu ygkaer
dyvragon. Ythoydyn homo byl iagu e
vostol ydeuth etnunt brabt y brenhin
allu grantaw hynt pullanbadarn. a dechren
adilat castell aber ystwyth awnaeth. Ac yna
ydeuth y brenhin ac gedernut grantaw yr
berueddilat. a chadarnhau llyr awnaeth
ynystlit odiruaw glodyeu ynychylch. O
dyno ydoeth hynt ynrudlan ac chadarnhau
dechyt oglodyeu ynychylch. a thrigyaw y
no dalyn o amser awnaeth. Ythoydyn ho
no dug cadzn dzedy abit ydeithlyaud rys
ab maelgun y wynedat lywel'. rac ofyn
ydala ■ caelon oed ynllan badarn. Ac yna
y gozelgymaud y caelon y holl gyfoeth.
Achyt ac ef ydeithlyaud gwyr greuen yr glyn
oll y wynedd. ac adaw ynte ac hydeu oll yndi
thi. A nos byl batheu ydaeth etnunt ■
dhaeu y loegyz. Ac adaw roser mulun yn
grantaw hynt ynaber ystwyth ac ynarchaw
ynlat. A thrannoeth gwedy gwyl kentrynyo
ydynuchoelaud rys wynnhaut. a chynnan ab
maredud o tyr ynzenhin yeugnlat. Ythoy
dyn homo ydechren ykynnhayaf ydan
uones ynzenhin rannuaes oelu y hon
y losgi llathen ynhlat adwynllaues oe hy
deu. Agwedy ydeuth llywel' at ynzenhin
ynnidlan. ac ymgydchaud ac ef. Ac yna y
gwahodes ynzenhin ef ynnadlic ynnudyn
ac pnitu aaeth yno. Ac yno prodes pzwy
graeth ynzenhin. Agwedy ydirywiaw pythey

nos

yn Tundem ydymhoelaud y gymry. ac
yglwyleh gryl audras y gellygwyt ob
au goch ac oheu ab Gruffud ab gwen
wynwyn o garthar llyshelyn. drwy orch
elymyn y brenhin. ac yna y hanas ob
au goch y gan lwdslwn y vreut oc gobol
uod gantref llyyn. Pulwydyn rac wy
neb gwyl erhyart uvchlun. y rodes erh
art brenhin ac ernuat y uraut eheuor
y hefnutheró merch tudur uwnford y
lydhelyn ardrós pregleyó vaur yglua
er eyragon. ac yno y priodes. ar uor
hoimo y gwnaethoyt y ueirhaur. ac hy
ramoeth ydymhoelaud llyshel ac u
lnor yullaven y gymry. Pblwydyn rac
gyneb y pers erhyart brenhi Gruffud
uwnet neuyd. a gyneuthur y dimeiot
ar glyllgot yugrynyon. ac uelly y
cuplawpt prophwytolyaeth bryd in. pan
dyhaut Gruffud y gyfaeant aholliar. ar
hoymer a byd arnu...

Pethar ugeint ulyned adeuoaut
anni oed oet crist pannun uarw
Richart ogaer riu escob inyny duu ka
lan ebrill. ac yuyle yntau ydurdoyt
tuquas beg yuescob. Pulwydyn honno
y bu uarw plwyf goch y trydyd abat
ardec o ystrat flur. a gwedy ef y bu abat
Finabn seic. ac ynoes honno y llosgres
y bamachlaue. Gwedy hynny nos ysp
ytar y kamhoylleu. y caut escob inyny
effren ynystrat flur. A honno bu yr
effern gyntaf a granad ynyr escobaeth.
Adiw gwyl dewi racwyneb ydeithedaud
ynygruder yn eglwys bnwy. Pblwydyn
racwyneb y grozesgymaud dauyd ab gru
ffud gastell penbuchedwyl sef sant bonet
abat. ac yllaadaud y kastell dayr oll eith
yr roller chforr ergkwyd y. astell. a phaen
gamen. Pyr hynny adeilas ac agarthas
aud. Pblwydyn racwyneb gwyl ueir y
gelwyd ygrozesgymaud Gruffud ab
a[illegible]redud. a ryf ab uuelgwn dref aber
ystwyth a castell. ac y llosgassant ydref
a r castell. ac ydistrywassant y gaer
aoed yglwyleidu y castell erbrec. drwy ar

bet y henedeu yr eastell dayr. Dacha
bs dywed ydioderheint aocdynt yn
agos. Ar dyd honno y grozesgymaud
Rys ab maelgwn gantref penllwedic
a gruffud ab maredud gymryt me
neyd ...
Benedicamus domino. Deo gra
cias.

Gwlad lleu brosfilyt pbeytumpeir a
dylbert pniten pbrenaeu y beytum
eit. pamp pedlumpeth allusseth yr lzu
ruppeir gwlt eu hamrud arymyo hwy
ffryythlawn aelwir pimp prpárm.
peth kymtaf oed sybenlyt. arymic y
gbyr mabr kedym. arpennaetheu.
kampspabp vnedunt adymmei bot yn
argloyd. ac pnhzenhin chun heb pm
naeth nac argloyd no Pellenbyr. ac
achubs neit oes. no dayar nesphobpi
dallo parhau ynyllo po mainel penb
ynargloyd ac pupennaeth heb ar
gloydiaeth nesphennidupeath. Duw
ysgwo bollgyfoethawc aphennaeth a
brenhin. ac argloyd nef adolygir adou
ricount [illegible]. ac culbaury
dd. Pzeilpeth [illegible]. a
gwell y prelatyeit yr eglwys gatholic
esyb. a phennoment. abbatieit. ac ef
feneit. Achubs gbeyd ynoi oonb nonn
lysbodzaeth [illegible]. neupregethen
ac cul:pgbon. adysgu laidunia gwan
hen[illegible]yd ysmaeden baby. ac ygkref bot
punct. Dhuopynnon dun arnunt
mubn nos cynnadl. Ac uelly ygrann
sant y kpbr: rendr pueupechyant ine
ofyn dlu cun prelenadl. bzth ynpun
yoac ouu racoinit upneu cudd ac
eu hemmboed. ysbrydo bed dibennt ac
cullenno y [illegible]. achubs pamonpei y kyfryw kymy
ydiw cun kyllunedb adpyfpnt
di prelfennadl. barnu arbenb pugh
tredin [illegible]. achyllun
[illegible]

uyn kynuyt arvalzen. ac auvegy
on. dr nch uuyshaf auvdi. benuu gyu
tuf cullanimpellait. ac awzuvdi pe
ishu pei kaun ar agvilles. Ac aunlyu
uy vouc ouh uicount bynten nabel
doinit uarn arneb. ypeollzyzud un.
dzyclampeu adzyruvellen ybobvi gy
ffiedom achuve llaozon adizeilshvz. ac
yinladuiy, agvt. agzibth oedyut.
Arpeollzenpeth uyun advizelpivt. ſ
yint tebic pzpeolhenpeth adyllzeit ouh
uuyllyfyn aelunr ettalicus. tzyznue a
duchue inc pgiberun bnabt. acanvdr y
llehm anberdipnabl. achuve tuis a
bzanut eullued. acanuryb ffullfdo.
Gat ipp agenur i gemem trauffert
ut iurhaam ⁊ cuntrumchas ⁊ diuer
ſue dolor

Cinen contrueed gyuued. ac duuupdu.

Kynuyt dauſeled
kynuyt pzeban. Cantref. Gefnyth.
kynuyt rudan.
kynuyt cylpan.
kynuyt llanuerth. Cantref. diffryn clwyd
kynuyt pfrat.
kynuyt rudlyn.
kynuyt uchdeth. Cantref. rywynuaſ
kynuyt isdeth.
kynuyt uchoudus.
kynuyt isoudus. Cantref. ros
kynuyt pfeiddyn.
kynuyt llan uaes.
kynuyt keinuis. Cantref
kynuyt tulebolyon.
kynuyt diberffryn. Cantref. dyfed.
kynuyt penuro.
kynuyt ystlyn. Cantref.
kynuyt ethyn.
kynuyt diuet. Cantref. Ardudwy
kynuyt uchkeuyn.
kynuyt isgeuyn. Cantref arllechuad.
kynuyt ereuuyr.
kynuyt dindaethwy Cantref Twrcelyn.
kynuyt dunuarch.
kynuyt is dulyn.

kynuyt ſandinam. Cantref
kynuyt ermmanuyz.
kynuyt talybont. Cantref
kynuyt kynuellaeth.
kynuyt nudeu. Cantref.
kynuyt uch mulloch.
kynuyt ismulloch. Cantref
kynuyt llangoupp.
kynuyt dunuarch.
kynuyt gruundwidyr Cantref
Sdruy kantrefoed powys hyn. Dauby.
kynuyt tall.
kynuyt pfrat elun.
kynuyt hop. Cantref.
kynuyt berford.
kynuyt dunraun. Cantref.
kynuyt rufflenn.
kynuyt arrelſtrallt.
kynuyt perrudyn. Cantref.
kynuyt ynys odyn.
kynuyt kenenbleid.
kynuyt uch mandyr. Cantref.
kynuyt iſ mendyr.
kynuyt dudyfyr.
kynuyt llanuerrudal Cantref
kynuyt pfrat meiſtell.
kynuyt meiſhyn.
kynuyt kaer einon. Cantref
kynuyt uch aſſel.
kynuyt is aſſel. Cantref.
kynuyt uch cuet.
kynuyt. is cuet. Cantref.
Sdruy kantrefoed powys hyn. Sdruy y kantrefoed yden. ytt.
kynuyt ken.
kynuyt gwerthrynyon. Cantref.
kynuyt ewyas ungir.
kynuyt ewyas pechon.
kynuyt ſkyrrhyſſaue Cantref
Buellt.
kynuyt penybuall.
kynuyt ewyas eynon.
kynuyt merthyr. Cantref
kynuyt is gruon.

kymur pchmunde
kymur p uelfre.
kymur llaum haidan
kymur ostell hu.
pemunde.
kymur aer ruff
kymur ungenaedur.
kymur pemunde
kymur pemudan.
kymur meneu
kymur halkford
kymur kastell gwalchmai

kymur kynig nerth arthur.
kymur tir pelynnyd.
kymur kynig nerth ac arym.
kymur tir n faell.
kymur p coetp.
kymur maenur glyn ogfr.
kymur meilgyn
kymur glyn rodnec.
kymur maenur tal p baun.
kymur anedaf: nadyn
kymur w caerl.
kymur pen caerl
kymur kaluc
kymur pdeu
kymur porth kerno.
kymur cadgyon.
kymur eidyaf.
kymur ynnyno.
kymur w coet.
kymur kemmyno.
kymur kerf p gruc
kymur pen coet.

Apostolion

Dauu a glan ryt prechyttyl a dyfyn
ion yr angylyon y bedyr a'u hannoed
yn yt y bregethu. yrth hynny
gogoneddu Duw at ebostol iago. adyrhedu
y bregethu yng ynys ynys gala. A gyr
dy y tad yntau o'r cawdyr gyr eulawn yny
dived y doeth o gaer iwsalem dros yn dir
gybylon cyrill y bregethu yr gala. ac yn
tau y gallyscit o dyna. yny gobrynei eu
perhoden. a'u hanafussant. ac ewerr hyt pu
oes charlymaen amheraudyr rufein attre
uc. a thheodor. a'r eneidiau cyrill a'u mcho
lasant drachefyn y'n hagyrr. A. gyredy
gorescyn o charlymaen oe nerth ac allu yr
dyrfannoed byddyd. ac a'u rymaelon teyrnas
oed. sef yt augen lloegyr. a'r firmc. ar alma
en. a bauar. a lotaring. a burgyn. ar eidal.
a bryttaen. ac aueryf teyrnassoed ereill. a
dinassoed o'r nos yn gilyd. ac o gyfeirnut dyn
ddaul eu gelyn. ac eu dwyn o law saraseniyd
it. ac eu hareithyg y gristonogaul bendrugar
eth. Goedy y blinau o'r rhyfel hynny yd
arhaethoys gorchyuys o hynny allan.
ac nat oed ymbryderu. ac ar hynny ef
a aeth gramu ar pnef mal ffordd o'r y ne deth
reu o bop ffenestra. ac yfhynnu yr a'r nuaen
a gollat rufein. ac prydd ffreinc ac angrv
ac yn unpawb pererglwm. ac pnawn. ac
yr yfpaen hyt y galis. yny le yd oed corff
y gwynuyddic iago yna yn grogedd heb
y adnabot. A gyredy gwelet o charlymaen
y ford honno llaner o nosseu. medylyaw
yn bryderi a'r nc beth a'r wyddynei. ac nat
y byd y gyfyalsut nedyl am hynny nessaf th
rwy y hun yd ymdangosses yssyd iago. a
thegyrch oed noc y gallei neb y gredu nac dy
wedut. ac nal hynny dywedut wrthaw. hy
nnah beth a wedyly di. pa nu dyt ti arglwyd
neb y charlys. am yd iago ebostol heb yn
tau mab machi crist mab zebedeus brawt
Jeuan euangelystor. yr honn a deuth gyntaf yr
arglwyd oc anuydiedyc rat ef y ethiol y
bregethu yr pobloed. yr honn a'r adnabu erau
dyr gyrchau a'r gyfiawn. yr honn y mae y
gorf yngorwed yng gallec a'r y adnabot
onc'. ac yna ef a'r aeth yng gharlagu.

Saracensk

Canredawdd

yn dybyt. Odyna ydoed rubeu ern
yr hod yn yrnu ydaruchcrist di a'r pu
dayar i'r nu y saruscauyt ar gyr nuer
dayar adwerthgyrchest. ac yrth hynny y
managaf fu ym. nes pe y gwnaeth diw
didi yng nyoethocaf o'r ewyllyd dyn ewl
uul hynny ydechreu yntau didi pubiaeu
neb y barattoi hynt yma. ac yr ydhau
nyndayar i'r o law saruscauyt. val y pa
rattoo yntau ym gorau tal tragyrryd.
Eoed yfyr adwelcist di ar y nef amryddeeu
dy bynet ti adunaw lu ysgrythyrnebu yr
pagan yt antfidlawr. ac yr ydhau ny hynt
rubeu amtur. ac y dywedaw by egloys am
ded hyt y gallu ar lle honn. A gyredy
tybeu nyrnet yr holl boblocd mor yn gi
lyd y berernuddyt yma. ac y gymeryt inadru
eint or cupeehodeu. ac y dihanu molyanneu
diw a'r ewerthoed ar gyr yrtheu allanel. ac oth
dyd dythau hyt yndiwed hyt ydaeth. ac
yr aw hoem kerdu gymryf y gellych. ymi
a fyddaf gyn ahorthwyr yn yr ympolyeth. ac
am dy hanner im adygri gorau yn yr
nef. a hyt ydyd diwethaf y byd dy eiw
ymmolyant. Ac nelly ydymdangosses y
gwynuyddic ebostol teirgwaith y chwe
lys. A gyredy clywet ohonaw hynny ar
ner a'r ac o'r ebostolaul edrykt. a dywe
ym attaw llwyd mawr. ac hyrddu y'r yfyrnen
yn rthlad y gyntedyl anfidlawn.

Achymtaf ner adunaw ychwanegu
ymadrodyon a thrimie y bu ym
chyfleth. ac ny chlywsawr. Kanys y nu
wed badarnhaf oed ym chyfleth. Ac y
na y gwedawd charlys ar yr arglwyd
arglwyd yesu hebef dros dw gyrt ti y
druthunta. y gofiadwed hynu. y dirthyme
hu y'r gyntedyl anfidlawn. dros ym y gra
er hoem y'r cnwyd dy eiw. Dr gwyny
dedic iago or pryder yd ymdangosses
ym. yn ym y gracr hoem. ac yna ond
diw agwedi iago y dygrybdawd ymmwyd
or cnyrwndut al. ac ammwyl bedyd o'r gair Jago
saruscauyt aadorys charlys yn hyn.
ac ar ychwanegys a'r adnod. A gwedi
chwot y gwyrthiau hynny yn hoewer

ydareithyger y saraſcuyeit y Charlys.
y tord y brenin. ac ydauuonynt repzuge
ded ynperbyn. ac prodynt idaw eudiual
ſoed. ac y bu trethaul idaw euholl dayar.
Turyned ynu grau y saraſſuyeit pan
welynt grymedyl fyrnic ynder hard drisga
oc. Sbzo eubarnen abmynt ac enherbyn
ynemydedus. A gwedy gouwynaw bed
Jago ebostol ydaeth hyt ynoz agorſſot
ydaw ynybeiston. adiolwch ydiw ac y
Jago ac diguſſei hyt ynn. kanyſallaſſen
tyn uchynnp uyner. Argaluſcyent a bze
gethaller Jago ac disgyblon idunt. ayn
chwclaller ar anſkydlawn grymedyl pagra
nyeit. adarmwynwys ozdt y bedyd
trwy law turpin archescob. ozanynnwys
bedyd ar ny bedydyſſit eunoet. Ar ny
nynnwys bedyd hagren oruadunt alae
ren adiuchynt ygkeirchnaer crystonogy
eu. Ddynn ykerdwys yr holl ynſpaen
oz nos yygwyd. Holl grevyd admallwed
yr ynſpaen agrauaz charlys ynn. Rei bed
ynlad. rei grandiruaz ynlad achelnd
yt. eithyr luzyen ehun. ydnaz kadur
nhaf yuygkynn yr. ny allwys ygruſſel
Acynydwed ygrogyſchynnwys ac yd eis
tedwys yuychystch pethiarmis. A gwedy
gwedraw diw. a Jago ydygbydwys y
nnwed. ac pnac yndiffeith yr hynny
liyt hediw. kanys dyfyr aaeth drozth
ac yno y beſſic ymſgrawt diwn. Rei oz
dmallwed eirell aozeſkygwys bzenhined
firnic. a bzenhined yr almaen kyn Char
lys. Ac odyna aynchoclaſſant ardyrk
saraſſuyeit yuy dreth yntew. A gwedy y
agheu yntew. Haver o bzenhined ath
rhyſlogyon firnic aozthladyſſant ſa
raſſuyeit ynn ynſpaen. Lodowyns y
bzenhin cristawn kyntaf ofernic. Clo
tarius. Dagobertus. Pypinus. harolt.
anarellus. aczeſkynnallant rann
ynſpaen. rann eirell aadawſſant y
Charlymaen. Heinn hagren ynydy
dreu ef aozeſkynnwys yr ynſpaen yn gy
byl. A hynnaw ydmallwed acneſſdigy
wys dedy gozmot arnadunt ovrthrwin

launt. Ac orth hynny ynnacent heb neb
nyn ꝑſkybyaw yr hynny hyt hediw. Lucerna.
Ventosa. Capara. Adama...

Dy greidiw agendeb oz agrauaw
yna ynnyſpaen adaſtrywiaud yna
nygobyl. eithyr y greidiw aoed yn
dayar alandaluſ. Mahumet oed y enw. A
hyna adyaent y saraſcuyeit trwy ttoed
nyn bychyt. ry dineuthur oliuan y deb
hoino nyn ewn ehun. Ac ozn gelwydyt
gyerru yndi lleg odiethol ac hinieiaw ar
nunt. A ethyn gydarnet yn y greidiw hoino
ac na allopſ neb y dinn eiryoet. Pandy
neſſao cristawn attaw y pericla. Aphaudl
saraſcun. y diediaw yneiſſ yechyt. Dda
maeuhia diſkynnu edyn arnaw marw
nyd. Ac yglaun y noz pnac ynteu
maen hen hen ſkybyrnedic. oberth saraſ
cuyeit ynodinaw. diedy y rpoſſot ar y dayar
Ac ynllydaw y danaw pedzogyl. a meinaeth
beinarth. punnyd kynnurth ac eheſtnid bzau
yr abyn. Ac ar y maen hynnw y nac y deb
hoino. oz ehydyn teckaf diedy rydineu ar
tun dyn. yn ſeuyll ar y tyneth ac ikynneb
yteu ardrheu. Ac agozyat naw nyn law
rheu. Ar agozyat hynnw nal y dynneit
y saraſcuyeit adywyd oclaw ef nyn bly
dyn ygrauer bzenhin nyſkynnc. a darestygo
nyn ennuer yr holl ynſpaen y gyſkreithen
crist. Ac ny lle pan theiont ynteu yr a
gozyat yndynghadaw oclaw ef. y dallwant
ynteu eu golutoed ac y ſgaun oz kiat..
Ac eur artryſoz arodi bzenhined
yr ynſpaen y Charlys y dachwenegy
ys ef eglwys Jago ebostol. ac y trigyn
ve ynno teir blynedoz achawz hynny. ac
ygroſſodes eſcob achanonnllyz yndi he
ryd reol ſkidoz eſcop achanonneiddoz. Ac ha
diunaw aozuc oglych allyteu. aphob
tayteyn dotreſyn eirell auei reit urthiunt.
Aphaudeth ynſpaen. a deth grantaw ob
eirell ſollt. o eur ac arpant ynghynn y tre
ulwys urth weith eglwyſſen eirell. Kyt
amgen eglwys y dynnuydedic unyz ueir
nyngrawndvinn. Ac eglwys Jago yno
hcuyt. Ac eglwys Jago ynnbreiu. Ac e

glovs Iago yntulys. arhoun yrgvalgvn.
yrvgcaer ara aleun iohan sozdic ar
sozd seint iac. ac eglvys Iago ynpard
yrvgc sein amvun martires. ac aneiryf
o vanachlogoed avnacth Charlymaen ar
gvedy ynchoelut hyt ybyt..
Charlys y firvic. ydeth pagan
brenhin yr affric aigolant y ewy.
allvoed dirnaw: gantav yr yspaen. ac y
gvrthladvys y keitvheit eirionogyon a
adwaeth Charlys y diarchiado y dinasso
ed ar uziat. Aphangigleu Charlys hyn
ny. y kyrchiavd yntev eilaeith yr yspaen.
allvoed nawr gantav. a nulo ndiwssawc
ynuladeu gantav....

Opharao agreiffst adangosses duw yn
n oll yna. ân yrei a atalyo gantvt
kymry ynnerv ac eu hatvilleuev yg
cam. Pan ytoed Charlys yulluedv yg
haer bavon ae lu. y eleirchoys marchia
ev romanie oed yenw. a gvedy ychanth
u aclyynyt kymry adilygdavt y gan
ecfeirat. marchoed idav aozchymynnw
ys y gan idav yderchu. a rodi ydaerth
rac yeuet y ysgolheigon ac y ysgrifenedy
gyon. a gvedy y bav y gan allierthiav
ev y march yn canfvllt. Ac ochvaint y
da actreulys clvm ynvoyt adiavt a
dillat. Ac ymegys y gvastad ebrvydiau
duvvaul dial yn ol gvneithoetoed drvc
ymperyn ydeuet divarnavt arhugeint
pan ytoed yn kylgru. ydy ndangosses y
marv idav. advedut vrthav. Kanys
kymmynneic. i. vnda ych. rodi rac
bydeit dros kympechavt. gvybyd di
rymadeu odiw ymi by holl pechodeu.
Achanys ereiddeist dithev kyallvssen u
heu. yngan ydereiddeist di bynheu
ymposeuen ufern. dec ndiannavt arhu
geint. gvybyd duthev ybydy erbyn auo
ry ymposeuen ufern. or [illegible] ydutlvun u
heu olvouav. ac y bydaf yuheu ymparat
dvys. a gvedy yr ynnadzodyon kymry yd
aeth ymarv ynneith. ac ydeffroes ybyv
ogymraw. Aphan ytoed yborev dzan
nosth ymdatkanu ybaby agkymyssev. ar

llu ymmidian yrygtunt am kymry
nachaf yndeissyfeit gaw: or awyr am
ybenn mal utua kleiden alleuor
bigiodyat gvarthec. Ac yndiannot
operued paub ymy iechyt ac bychpt yn
ymtun honno y ysgkyfeit or diefyl.
Odyna y keilsoyt pedzar dieu nry
bynyard agkymeu y gan uarchogy
on aphetyd. ac ny chafat ymbelle. O
dyna ymppenn y dendrnet dilzarnavt
pan ytoed yllu yntseidt diffeithoch
nauar ac alanar y kabassant y gozff
ynbriv yssic ar ulaen karrec ueh penn
ymoz. trir milltir ymy kuchyet. yndeith
pedzar dilziarnavt ozdinaz y dugcbyt
ohonaw. yna y bvevoys ydieuyl y
greleu ef yenet ymtev adugsant y
uffern. Ac nal kymy gvybydent aann
kyo kymin ymerw eu bot ygkyfvzgoll
tragywzydawl...

Ac odyna ydechreuassant Kar
lys ainilo ac eilkyoed keilaw
aigolant arkyt ysgaen. Agvc
dy y ymlit vygall y kaussant ef. ym
dzist aelort delavus. ar lan auon aelz
ir gela. ar dieingiodyeu — gvastatsat
agozeu. Ymylle dzedy kymy oarth a
chaulio:thyy Charlys. ygymaetkyo
yt eglvys Duinaw y meint yr deu nei
thyz. Kaeevnd. aphymmtrf. Ac yno y
mae eneoz:ffozoed vyntev ymgozthoda
vd. ac ygvallodys manachlavc ar dzef
nerthoedzat ynylle kymry. Agvedy
neilaw lluoed charlys yno. ydereiny
aigolant y Charlys erbyn bzoydyr
arth y eilkyllys. ac ugrendiwr nierbyn
ugeint. ac drugeint nierbyn deugei
nt. ac cant nierbyn cant. ac mil ni
erbyn mil. Ac im nierbyn im. ac deu
nierbyn deu. Ac yna ydanvones
Charlys cant marchaoc nierbyn
cant aigolant. Ac yllas yeint ge
rallin. Odyna prodyr aigolant. cant
nierbyn cant. ac yllas ysgaelkymy
eit. Odyna prodyr aigolant deucant
nierbyn drycant. ac yllas ysgaelki
mycit

Ddyna ydamones agolant ddy nul
ynerbyn ddy nul. Arei oz rei hynny alal ac
eiroll affoallant. Artrydyd ddyd ydaeth ai
golant ygroelaw ynyslynualaeth. ynyr bi
eithei ynudugolyeth ydyd hynny. ac er
eihi ychariys rodi hat ar uaes idaw ydyd
hynny es nynnuei. a hynny agraalhatoyt
opob parth. Ac yna ydoed rei ozeristo
nogyon ynyparatoi eulyarneu ynos hyn
ynurydyr. a gollot euglerhyen ynyr theirgla
dd ynisefyll grei glau yr auon. Arhiranno=
eth y boze y uaylfant theddy hynu hzic a
rise. a gwreid arnadunt. Kyt aungen prei
agynneiraffant palym bridugolyaeth ynu
ydiu gryntaf. a meirthyrolyaeth amffyd
grift. Feithyr hy not yn ryuedu ailnaeth
ant y gwyntheu dyhaul. gueddy eitozir
hzth ydayar. ar ozgwreid aadaelfant
ynydayar y tyuadd diruaur goet yssyd
ynu erika. yndiruaur tiyd. Hallzer o nad
unt ynou. Hallzer ynudyd eiroll mal yd
oed ryw ypelydyr. Kynedoch unaur. allee
cuyd unaur. allee unaur penettru. adir
uaur goller y gorffolaed. Ydyd hynny y
doeth ydoetho ydeithu yzurydyr. ac yllas
dugeun unl o gristonogyon. a milo tyd
yllaur ynuladeu tat rolant agannar
palym meirthyrolyaeth ymplith prei a
dweud cupelydyr. ac yllae marth
Charlys. Ac yna ysganaud Charlys a
deu gristaun ygyt ac ef cupedyt ynyer
ued ybrwydyr saralluyeit. a noeth gwadi
or ygledyf. a thrychu llaues ac ef o saras
cinpeit. Athranoeth ydoeth ynneirth y
Charlys pedyt argoyr idaw oz cadal. a phe
ans unl gauennt o dyr ynulad. Ac ynu
lle ual y hadnabu aigolant o yut. ynu
choelut ygreiyn aozue arlfo. Achyar
lys ynrein ac luoed a nuchoelassant parth

Oddyna y tyrnuu [illegible]fireuc.
ys aigolant allaues ogruedlo
ed saralluyeit. Kyt augen un hz
bun arbynthec ac cullnoed. adynot hyrt
ygryn alsgom. achaffel aier agrenu. Ac
oddyna ainō ar chyarlys yndigwoedus
perth idaw ac ychydic uarchogyon gran

tau. Ac adaw i daw pynn uab uch erth o dlyssen
ac eur ac aryant yr dairelwgf y bendeuigu
erth ef. Allyna yr achaws ydyr iedi ef hyny
yr nynnuu padnabot hzth plaid or pungulfei
ac ef ynhzydyr. Ac adnabot hynny ao
zuc chyarlys. adynot adoy bul grantaw
o varchogyon cadarn. hyt arbedeir mllur
yhirth y gracr. Ac eu hadae aozuc ynu udunt
yndurgel hyt ynoct trugeun uarchauc
Ac athynny ydoeth ef hyt ar bynyd pr pupl
ydinas. ozlle y gwelyut yn aulbe. Ac yno
ydeduis yrei hynny. ac yhynnerth gwisc
dieiw ynddaw. ac adaw y chayb. Ac ac duryan
ar y grefyn ac llolgwrn y bynyd ual ydoed
dnabot benaeth yn auser rynel. ac un
marthauc ygyt ac ef adoeth hyt y grae
Ac ynylle ydeuth rei o graec ynculuerbyn
agofynnbeth abynnyut. Kenadeu chyar
lymaen brenhin pinn. heb yntt. thedy an
hanion ar aigolant awrth brenhin chorthen
Ac yna ydnerpyt hoy pr graec hyt rac
bron aigolant. Charlymaen heb yntt
an hanoneir ni attat ti. Kanys ef adoeth
mal ydercheift di ar y drugeunnet marc
hauc. ac y bynnu gorhau ytt ar ot yn
uarchauc ytt. o zodyr di idaw aedrecsit. Ac
hzth hynny dyr et tithau attaw ef ar dy
drugeunnet. oz rei teithau yndagno
uedus y gristnogyr aigolant yndanaw y aruau. Ac erchi u
dunt yntau ynchoelut ar Charlymaen
ac erchi idaw y arhoz. Ac yrhelygrallei
aigolant erchi apanyo Charlys oed ef.
Ac ynrein thedy ry adnabot aigolant oho
nau yntau. a dilgwyl pugrnf aozuc ar y
Gaer pasford hawsfaf ynthd ahi. a gwelet
y brenhines oed yndi ac ynchoelut drach
efyn aozuc hyt ar ydrugeun uarchauc.
Ac ygyt ar rei hynny tzerdt hyt ar endaw
ul o varchogyon. aigolant yntau a se
ithunl grantaw yn eu hynnt eyntau y
hynnu llad Charlys. Ac eyntau yny
budedic affoallant. Ddyna pd ynchoe
les Charlys pfeirnc. a gwedy hynnullaw
llu dnuaur. dynot aozuc hyt pgrhaer
agrenn. Ac gogyfchynn. ac eiffed ynychyrch

dioenus. Arseithuet nis a:edy dyscheuel
pyrryereu. a magneleu a bluueu. ac am
rpo peiramen ereill. achesthyll preiu ychy
arlys. Rossweith pdaeth angolant arbre
hmed. ar gryn peimaduryaf o nadunt yn
lledrat trwy fenestri. ac ystreupll bychan.
Ac arhyt auon guaron aoed heblaw y gna
er pdihagylsant ygrau Rhyarlymaen
Arhramoeth pdoeth Rhyarlys pguer
gran rudugolyaeth uawr. Aeyna pllas
llawer oz saraslinpeit. Ereill adieghiw
arhyt pr auon. Deugeu mil hagen
sarasslinpeit alas ygrlaer agreimi.
Todyna pdoeth angolant hyt yn
ysconnadd. pdinas hynny oed adnu
sarasslinpeit. A hynny agrymbelis
putein arnaw. A chyarlys ag hymlymoys
putein ac eirthr'idaw ernyrt ygruer. Ac nys
arueirei putein namyn dynot allan y zo
di cut arnaes. gan amot gadu ygruer
pudangnouedus yr ueb aozffei ar ygrlyd
o nadunt. A nosswaith hyny y urwydyr y
gossodes rei oz erstonogyon eugleuyen
ynbarabt ynydhyar. ynythierrglaod gue
dy bydnaw ynbaraut ivgr ycastell ar
guer. A thramoeth ytaellant eugleuye
u a:edy rydynu rise a bzic arnadunt.
Rytraingen yzei agrymeirei palym merth
yrolyaerli ynyr vzopdyr honno tzos chyd
grist. A llawenhau aozugant hoyntau
oz nueint gouyrthou honno ygan duw tz
ri eugleuyen aozugant ozdaparr. Ac yn
gyntaf kyzeinu y bzopdyr. allad llawer
oz saraslinpeit. Ac ynydiaed taffel cozon
merthyrolyaeth. ac enwedi oed pedrr
nnil. Ac yna yllas marth Rhyarlymae.
Ac gyedy tynnarsugu Rhyarlys o gr
derunt ypagnnpeit. gan alw kanhorth
oy yr holl gyuoethaur kynnrpt ynerth.
ac ef aelnoed ynllaw gadarn yfladaod
llawer onadunt ary noet. A gyedy na
allysclaut diodef y urwydyr fo yr gaer
aozugant. Ac eilynnlit ynntau aozuc
chyarlys. Adangylchynu ygaer eithyr
aoed yann yr auon. Ac ynduaed ynos y
foes Aigolant aelnoed trwy yr auon.

Ac eu hynlit ynteu auuaeth Rhyarlys.
pan ygroybu. ac yllaaod dru urenhin
onadunt. A llawer o bagauyeit nal
ygkynch pedrunil ...

Tyma y ffoes Aigolant trwy byrth
Cyfar ac ydoeth hyt ynypaunpilou
Ac annon aozuc ar Rhyarlymaen.
perchi idaw dynot yno y ymlad ac ef
Alphangiglen Rhyarlys hynny. ymelroe
lut aozuc aozuc ystreuc. Achan pr aungr
led moyaf kynnllaw llu streuc ar hyt. ac
ar let ynllwyr af ac ygnllwys. A rodi ry
dit aozuc y bawy e:auel dau greithu:
et ynstreuc. ac yeu hetued rac llaw. Ac
engyneirthur ynrydyou yndzagwyd hyt
nabei greithu:et ardyn o streuc o:dyd
honno allan. Ac ynnllaw pawb grantaw
yr ysgnaeu y warthlad henedyl pagauyeit
Agauas o garcharorzyon hynny a rydha
wys. Ac zachenogyon a nerthogyes. Ac zei
noethon alkisgwys. Ac herkyr adagnene
dwys. Ar dyholedigyon allohodre ar eu
dylyet. Ac ysklwenpeit awanei arueu u
dunt. aurdwys yn narchogyon ynamy
dedus. ac allahaupssei ogyhyaudri. y
warthaw. ogyngoginpeint carpat duw a
ynchoeles ar ygredymdrithas. A chedym
deithon ac grelynyon pell ac agos ynarth
aw aduc grantaw ysgnaeu. Ac agrymeirei
y bzenhin ynygredymdeithas yr hynt
honno gymeu turpin archesrob o audur
dant yr argluyd. ac o nbendith inhen
ain ellygedigaeth arydhaon o bechodeu
ac yna dedy kynnllaw pedrunil ardde
arlugeint. A chant o narchogyon ynilad
kadarn heb yhyllkeneir ac pedyt hyt
oed haud eurnaw. A chyzchu aozugant
yr ysgaeu yn erbyn aigolant. A llyma
euben y penaduryeit a aethant y no y
gyt ac euo. Rynu Turpin archesrob re
nys aellygon y bobyl odnlog dyfgrdi
gaethen oc eupechodeu. ac achannogyon
yn gadarn rzawl y ymlad. Ac yn bymych
aymwrthladon amdyflaw am haruen
by hun ar saraslinpeit. Rolant tynkyf
saw e llaoed Jarll cenoman. ac argluyd

blyf. nei Charlymaen mab yr Duc mulo
o angyer o verba chwaer Chyarlys
gyr mab mydic annawr y nolyant a
phetirnul o narthogyon arnawc grantaw
jdoed yna Rolant arall ny chwbyllur
yna. Olner tythyllawc llwod ynarth
'awc gwyched mab yr iarll reuyer. a the
rnul o narthogyon arnawc. Estutus
iarll lunotgin mab yr iarll odo. arther
nul o narthogyon arnawc. Arultagnus
tywyllawc bytnen a seithnul o barcho
gyon arnawc. Eugeler duc augyr a
phedwarnul o narthogyon arnawc
Yrei lynn ved gyfrivys adylgredic
ymyob kyfryw nrueu. ac ynbennaf
o bnaeu a saethen. a iarllaeth yr augr
ler bynw dredyllad cubargbwyd dwth
ysllawc ac en lluestawr yggylynn y
nuen a diffeithwyt yn bur ar nychaws
y greuedyl honno gwbaldrwyr ohynny
allan. Gaifer bzenin burdygal a the
rnul ollyr arnawc. Gandbald brenin
firgria a seithnul o rysllwyr. Fruald
de vellaud adwyn o rysllwyr. Gannam
tywyllawc bann adrginal o rysllwyr.
Lambert tywyllawc birnuen. adwyn
o rysllwyr. Samson tywyllawc borgo
yn adrginal o rysllwyr. Conbanc ty
wyllawc o rufein. ac ugeinnul o rysll
Garin tywyllawc lonarnis aphedeir
nul. Sef oed rnuedi lin Chyarlyma
en oc bzaut dayar chwm. drugeinnul o
narthogyon. ny ellit nif y bedyt yntru
ynneroed adaerawyt uchot noedynt
dwyr clotnaw rystlwyr pnladgar kymoe
thocbaf or holl byt. cadarnbaf or rei
cubarn. annwyleit cnif pdyrchauci cnif
tonogawl fyd yny byt. kanys nal y teir
fyrr an hangwyd nr iellu grist ac dis
gwlon y byt yngristonogyon. belly y
leiffoyr chyarlymaen kyrchu rein ac
amlaenaudyr reifein. ar goyrda bym
ryt gyt ac ef. yr yspaen. ar enwyd e
nu dno. ac yna ydynegynnllwyr yr holl
luoed yn ynnlyeu bnrdegal ar dilat
hoinno a orchnawassant ar lyr ac ar let

nyt angen pndrych deu Diwarnaor. Deu
deg nnfnr agoh parth ndunt pchpant
eukynnwrpf. ac ar hynny pn gyntaf yd
aeth ernald dvellaud trwy bytrch esbr
acpdeth hyt ynpampilon. ac pny o! puteu
yr iarll esnile ae lu. Odyna ydoeth arat
ragnus nreulim. Odyna eugeler dyns
pflawc aelnoed. Odyna gandebald nren
lin aelnoed. Odyna cunstans ac Oezer
ac eullnoed. Ac ynolaf ydoeth Chyarly
maen. Rolant ac eullnoed. Ac yd aelnbaf
sant yr holl dayar o anon nunc hyt ar
uynyd trw nilltnr ogaer y fo2d pseint
iac. bytbdicharnaut y buant y adam y
pyrth. Ac ydaunoeth Chyarlymaen ar
dagolaut y erchi idw ygaer ydoed yn
eubed yndi. neu yntew adelei y pnlad.
A chan gvelei aigolant na allei tynnai
y gaer yny erbyn. Deuthaeh nu gnawd
rodi cat ar nace noe thaerbne pndpbrpt
yny gaer. Ac yna ydeirchw oet y chyar
lymaen y dynot y lu oll ogaer. ac pnndi
ret y pnndian ar ynten. Kanys dinnos
ydoed dwelet Chyarlymaen. . . .

Gvedy bygreirvaw o nadunt dynot
aigolant ac luoed ogaer. Ac adaw
ynoed aozuc. adynot ar ydrugem
uet oc eunadurpeit. hyt trac bzom
Chyarlymaen ac adw y luoed ebtb y
gaer. agosset ydeulu ar dthech nnlltnr
ow athattn. ger cullaw y arow eutygbet
uen. Ac yna ydythaut chyarlymaen. ac
eyn aigolaut adugost tywntr odvyd y
greuhyf dayar yr ysp[aen]. agwaldgwn a
greiffere a. o granhorthwydnw. ac adu
rethgeis y gristonogaul ddfen. Ac a
gymhellers yholl brenhined ynt ny ar
glwydiaeth. Aphan pnchwelers pnlen
pfreinc pl[ad]rist dirbenigristnogyon
dnw. ac y distrywcist uyglwyd pnlen
aulaeth holl arholl dilat o tnn a chledyf.
or hyn y dnyf pnlen ynghyndrychaul ny
gwnaw pnbawr. Aphan ad nabu digwlat
yr ynnadraud arabic adyrnaut Chyarlys
rynedu aozuc allaben im. oebot yngy
fpeith ac ef. saraffinyec a rydyfgnffei yn

charles speaks Arabick

teu chyarlymaen yntylor pan unaiteu
gynt ynteuaw ynopnyscot. Acyna y
dywawt aigolant wrthaw. Ohi aarchaf
ytti, heb ef dyliedid ym. paham y gor
rechymmyrth tir ny pherthynei ytt odref
tadaw dylyet. nac prdeat. nac ythhendat
nac ythorthendat ygan anheuedyl iu.
Dyliedif heb ychyarlys wrth rycthol or
anhaeglwyd m Iessu grist. creudyr uef
adaear anheuedyl iu grundowgyon ym
blaenpor heuedyl ereill. ac aoffodes eu
bot yn benuadurpeit ar bop heuedyl ere
ill or holl nyt. Ar heint aellerf inheu iu
ay nichoelerd dygreudyl caraffinpeit ti
theu wrth an drdyf iuiheu. hal antelwg
yawn heb yr aigolant oed dirfwg or an
heuedyl iu yr preiuoch chwi panuo gwell
audwyf iu noz eiuoch chwi. Pnac yn
iuiheu inahumet aiungeniat duw ac a
anuones yn iuiheu. ac or chymynnieu
teu agatfau. Adywaeu holl gynuoethawc
ysfyd yun. adangoffant yun ypethau a
bo rac llaw o arch inahumet. ac ynteu
a aurydedon i. trop prei y buchedwchawu
ac ygroledychon. Aigolaint heb ychwar
lys ydwyt yna pu tywyfiozu. kanys iu
iu agridon drdfeu duw. achwitheu gorch
ac orchymynnieu dyn gozuac. Pinu
a gredon y duw dat ar iuab ar yspryt
glan. ac ef hadolon. Chwitheu agredoch
ac hadolwch y diawl pu awchgreudyfieu
au heneiteu iu drop yfyd agynhy alyon
fiedy an hagen aaut y barattaps ac
y buched tragywyd. Ac hyeneiden chwith
eu agredaut y uffern. ac ueliy y mae au
loc ragor andedyf iu rac pr eiuoch chwi.
Achanyt arthepiwrth chwi greaudyr pob
peth. ac na anpynnoch y aduabot. ar dyly
wch chwitheu na thref tat iuadiu iuac
pup nef nac yny dayar nanupu aechyn
nu ac aechmedpant ygpyt a diawl ac y
gpyt a iuahumet awch duw. Ac wrth hyn
ny hynner uedyd arth arth greudyl abyd
bpo. ac rithau yniiad yniherbyn. abyd.
barw. Poet pell ynnun hynnurpt hedyd
heb yr aigolant. ac ynditiat a iuahumet

upudiua. holl gynoethawc. nampr yn
lad auiuaf arfu ac arthgreudyl y dim pr
nuot honn. Dc gwell andedyf iu gan
diuo noz eiuoch chwi grozuot ohonam ui
Dc pr eiuoch chwithau pffyd ozcu grozuot
ohonawch chwithau. abit puiiarfiwyd
hyt pdyd diliethaf yr uch pgozupder
arnaw. ac pugiot ac eiuc tragywyd
yr uchaozffo. Ac yn pchwanec plynny
oed iu ny gr eneidyl i pgozupdir odiug
af. i. yn bpo iu agrpneraf vedyd. A hyny
a gaufiatfiwyt opob parth. Ac yn diran
not yd ethelet ugein marchawc cpstaun
yn erbyn ugein oz saraffinpeit. ac dech
reu yniiad gan pr anuot honno pupla
yn erbydyr. ac yn pyllc pllaf y saraffiny
eit. Odyna ydanhonet drugeint yn
erbyn deugeint. ac y llaf y saraffiny
eit. Odyna ydanhonet cant yn erbyn
cant. ac y foez y cpstonogyon drachef
fyn. ac y llaf wrth fo onadunt ac ofyn
hau en marw. Hyny a arbydwchan pup
bynhac yniiado drof fyd gwnit nadyl
ly pr nebun bengyl yn iechwelut dra
chefyn. Ac nal y llaf y prei hynny o yn
chwelut drachefyn. Oelly y bydd marw
yn dybrpt yn eu pechodeu y cpstono
gyon a ynchwelo idiu drachefyn. Dc
ynteu a ynniiadant yn orzaui vnit a
orchydant ar ingelyuyon. Kyt amgen
y dieuyl aenne y pechaut. Pechaf
cozon ined rzebyftyl ar nyt yniiad
yndeuaul. Odyna ydanhonet deu
cant yn erbyn deu cant. ac y llaf y
saraffinpeit oll. Odyna ydanhonet
mil. yn erbyn mil ac y llaf y saraffiny
eit oll. Ac yna gwedy yn gynnrinpaw
obop parth. yd ethe aigolaint ar chy
arlys y gynnadet bot yn hell dedyf y
cpstonogyon noc un y saraffinpeit
Odyna ydynuchoeles ar y greudyl
ac ydywawt wrth y breuhined ar hyn
y llogyon y mynnei ef gynnrpt bedyd
agwrthynyu y bawp o nadunt ei u be
dydyaw. Nei o nadunt agraifiatfiwyt
hynny. Ereill a ymwrthodes a hynny

Gwrmoeth yr kyfeh ar echwyd
a chygrir ybawp o nadunt yny
net ac ydynot ydoeth angolaut at
Chwarlymaen arnedi y uedydpaw.
Ac nal ygwyl chyarlys yn eistedar ybord.
yulzuabu ac yny gyfeh yuten llaver
ollyrdm. a mneroed arnunt yn amyn
nael abit a gwlsgroed. Rei yn abit mar
chogyon. Freill yn abit nyneich duon
Freill yn abit canonnwyr. Gofyn ao
ne ychwarlys amlaod pob rei o nadunt
ỽrei allzelydi heb y chyarlys ar gwlsgo
ed erynyon amdanunt. eskyp ac effeire
it andedyf ni yut hoy ac anaanagunt
ynmuhen grozchynynnen au dedyf ac
anrydhaunt oc anpechodeu ac arodant
ynn bendith ynharglwyd. ỽrei allzely
ditheu ynygwlsgroed duon racko ny
neich yr ỽrei hynny ac abadru y eu llyn
yaw vynteu. Ac vynteu ny orfforfsaunt
yn gwediaw arglwydiabl dyuolyaeth drof
fomm ynnacaunt. ỽrei allzely ditheu yn
yr abit allem racko canonuyr reolaw
dwr yo y rei hynny y rei yfyd ynarneir
obuched yfeint. ac ynghwediaw drofforn
nuheu. ac ynhraam offerennen aphly
geuen ac ozyen drofforn. Ac ar hynny
angolaunt nanyfanun nr achenaur ar
ac noethon truein ar law noeth heb na
bozd nalleim rac eubzonn. ac ychydic
gauntunt obuyt adiaut. Ac yntteu aofym
nupe ỽa ryd dynyon oed yrei hynny.
Kenedyl duw heb y Chyarlys kenadri an
harglwyd ni ieſu grist. ỽrei abozthun
ni beunyd tri arder onadunt yn eiw yr
arglwyd ardrudr ebyſtyl ac andeuaut.
Ac attep yna aozuc angolaunt. ỽrei pafyd
ythegylch di heb ef dzythyll yntr. adzyth
ylloed agraffant obuyt adiaut adillat
uampe ri biyfhynt. ỽrei adywiedy ditheu
eu eubot oll ar gyfeithon dydiw ac yngre
nadeu daw mal ỽiredynuhey. ỽaham y
maeur hoy yn uaro o neſkyn a nopthi a
grunarall yd ac eubozo ynpell y dzthyrt
ac ytreythy yndybzyt oynt. Mab dzeu a gre
ilyd y duw aduna yneb a dywaſſanaethoual

hynny y dywetſon. Dydedyf di adywedut
ybot yndu. pdoyt yndaungos ybot ynfynt.
achymryt ygrunpat ac ynuchoelut ynſoẓer
dic at y nuner chun. ac ynbzthot abedyd.
agozchynnyn y chyarlynaeu dywot duu
uoeth y bzoydyz. A gwedy dyallu o chyar
lymaeu. panyv anuzac heneogyon aukes
yd ynbzthodaſſei angolaunt a bedyd. a gnaas
o achenogyon ynyboll lu adiuſgoyz ynhard
ac abozthes y eurydeons obuyt adiaut.
Ac ueth hynny y mae neun medylyaw meint
cabyt ygwiſtaun na thaſſanaethu ynuſyd ar
achenogyon crist. Dychaoz chyarlymaeu
agolles y bzenhin ſaraſſin andiolaſet y trae
thaſſei achenogyon aut. Paheth dyd braut
anyd yr neb adzaetho ynnan yrachenogyon
yndiclo. Padlo ygwrandauaunt hoy yr ar
glwydiabl lef yndynnedint. kzedyeh yzthyf
yrei emelldigedic ynytun tragywyd. kaun
neuryn awu annaf ac ny rodaſſaueh ynn uo
yt ar ynhuen ereill y anhynny. A bit hou
neit panyv bychydic adui dwyf diw nac
ffyd ynuyon cristnaw o uiſcoplaa oe dzeith
retoed nual y tynta yz yſcrythyz adywaent.
a hal y mae marw y cozf heb eneit. beth y
mae marw y ffyd heb dzeith redoed da yndi
chun. Ac odyna trannoeth ydoethant
marnaur obop parth yz ynnlad adau anot
ydyv dedyf. ac yſef oed rnedi llu Chyar
lymaeu petruuul ardre arlnugrunt achau
mil o barchogyon. achaumil oed lu digo
laut. Aphiedrir bydin aozuc peristonogyon
ar caraſſinpeir aozngrant ynnp. Ar gynnaf
onadunt adeith yz nrydyz aozchynngroyt
yndiannot. Ddyna ydoeth eil bydin y ca
raſcunpeir. ac yndiannot y gozchyfygroyt.
Ac ynylle pan dzelas ycaraſſinpeir collet y
rei eidunt. ynghynnyſgu eiteir bydin ao
ngrant ac ynenpernet digſunt. Aphan
dzelas y cristonogyon hynny eu dmygyl
chynn awnaethant obop parth. Oz neill
parth ydoeth Gernald arbellaudaeln. ac
obarth arall pziarll estnit aeln. Obarth
arall Arnaltagunus urenhin aeln. Ac eu go
gyfchynn aozuc y tydzyſtogyon udunt
ar tydzyſſaue llnoed o tu arall. achaun eu

lyma monul. ac eukyffrol pn nuam gan
pudiret pudw. ol dovn ruthur pneupith a
onic ernaid. allad ar drheu ac gruffeu abo
ch agrynarnu ac ef pnydoeth ar Aigolant
pnpernued pliu ac lad ac gledyf chun. Ac
pna pbu teuein agordin mab gnm bapp
or carafcanpeit. Ac ydygrbydpr pcarfonogy
on ma obap parth idunt am rupeim ac
plladuffeant oll. Pna pbu ladma orfarff
fanpeit nal na dilegho nebo uadunt na
mynbzeinin ffbu. ac airum ac brenhin
cordibi. ac pchydic obydnoed gnmnunt a
foaffant. lyn amiet oed y gonet pna ac y
gaffei y budugolpon nonpab pndab hyt
ar unynygfeu. Ac agrabffant pnygnac ■
carafanpeit a ladaffant. Hyna lampr y
dan anpot carfonogrubl ffpd ydynuladyf
fant y gornn Chyarlymaen ar aigolant.
Ac orth lynny pnac amloc ragor carf
fonogrubl ffpd rac holl dedfen pz holl
nyt. A thithen greiftabn ochynhelp di dy
ffpd orth callon ac chwplau oth ukeithiret
tiergrpd ygrellych. pudiambeu ef atlyneche
nur ygryt achrift dp beun nual ydoyt ay
lawr idaw ar dkarthaf pzegrlyon. Dnyn
ny pfgynnu. art pugnaturn. lzanyr pob
peth pffpd hadd y agrreto. Odyna yd
ynigynnullaff yullakeu oc eulloll tnoed
gan undugolpaeth nawr ac ydoeethant
pluefru hyt pnaigys arthfrd feint iac.
a nos houno bed ydpot y Chyarly
maen ydynuchoclaffant rei or crifto
nogyon. ochdaant pfpeil pkalemed
aedeffynt ynghzbed ynylleybuaffei y
brydyr pugpflavn ocur ac arpant. Ac
ual ydoedynt ac engzthrym neichen
gauntunt. dpuot udunt brenhin cordibi
a nuerored mawr or farafcanpeit gantaw
a foeffynt or urrydyr ac annullfynt yn
llechu hyt pna. ac ecull ad kynnent bn.
Ac pgrlych unl ydoedynt. ...

Thraunoeth y darganuept pchyar
lymaen bot ffurpf brenhin nauarr
yn ununnu pnugynnarnot ac ef. A
phenndoeth Chyarlymaen y uynyd gar
fiau yllmpeithpyr ytpbyflaen bpunp

brydyr draunoeth pnycrbyn. Ar noz
kynn y nurrydyr ydercheu. Apparlys. y
dpp meneger idaw pneb adygrbydei pnp
nurrydyr homo oe dixit ef. A dirannoe
eth gfuedy genigiaw y ffnioed nachaf
grioer grecb ar pfgrwyd y neb a ledit or
crifonogyon ar dkarthaf enfluenigeu
a phan argymmu chyarlys hynny atal
y nneir homu aozuc nny grapel pae en
llad pnp nurrydyr. Di adiw noz anbaod
ynordikes abrodyen duw ac ynghnlyn
ac fyd. dkedy dirnot y nurrydyr allad a
furir atheurmul o farafcanpeit y gyt ac
ef. y dianaf Chyarlymaen y nneir adi
archayffei nny grapel pnbeun. Ac pnf
oed eirnuedi ygkrylch degfuyr adrugar
nut achyant. Dgyffegredicbaf bydnu
nuladiwr crift. kyn ny laad dedyf eugr
kynyon ynnt. eiffoed ny chollaffant ny
nihym budugolyaeth. Ac yna y gozef
gymnys Chyarlys bynyd garfimar
ar holl dzlat o nauarn yny eidw. ynnu
orth gristonogaeth. ...

Ac yna y kaubatkyt pchyarlys
bot ynagrr gaur ffarnicut y ew.
ogruedyl goliath ac adathoed o
eithauoed furya ac aannonaffei dun
ladd bzenhin babilon y pznuelu ar
Chyarlys ac ugrtu nul oegruedyl gan
taw. Kyt oed ar kynnb o unyn na gwayo
na chledyf na faeth. kynnyber naunyn
ar ydrugarennuet ollyr eadarn. Ac yna
pikychynl Chyarlys hyt y nnagei
dphan adnabu ffernicut y dpnotyat
ydoeth allan o grner. pgrynnic pnlud
nu ac un. Ac yna ydamones Chyarlys
ogen o dennaur idaw. A phan y kargin
nu y kaur ef ynp maes kpzchu arnb a
onic pnpfgrieins acgynnryt pnp holl ar
aeu adan y nnrich drheu acdiyn ygrnu
ydpaub hyt ygaer yn bu agoed achnt
bei dnuat dar. Y deuut ef oed drudet
kynnt pnphyt. a chynnt yn hyt y dzynch
adyrnbed idaw chum pnydbym. Pedwar
kynnt yn hyt y bzeichen ac efgrifyed
atheir dynned ynhyt y upffed. Odyna

ypagan enaw erist. ygoruynnuzyt ynteu
pyp y crist yeredy di idaw. a ab diw heb y
bolaut yr hown aanet ordayry. a cadiodefn
od ynu gryc. ac agi adyrt ym med. ar ny
dyd dyd agryadrf oneirw. ac aeth diachefy
ardrieu diw. Synnieu agredyu heb y lla
yr pawp nu diw yd ereuadyr nef adayar
ac na bu idaw na nab uarbiat. Sanupu ne
gyf na enaf neb eno na enaf ynteu neb
ac eth hynny y not ynteu yn unduw ac
uyt yndzi. Gnar adyriedy di heb y rolaut
y not ef ynun diw. Pan dyriedy di heu
ter ef ydduyt yncloth ythfyw. Ochiedy di
yny tat. eter yny nab ac ynyrysyrt glan.
naws diw dat ye ef a nab ac yspryt glan.
un diw teir person. Os tat y dywedy di heb
ytferruent bot diw ar nab yndiw. ar ys
pryt glan yndiw. tri diw ynt yr hynny uyt
gnar. ac nyt unduw. Nac ef heb y rolaut na
anpu un diw ac yndzi ysprzegethaf ynheiu
euo. ac un. arbin. Sy teir person gogyfoet
ynt. agrogyffelyb. unryw y tad ac unryw
y nab ac un ryw yr yspryt glan. Sy uyper
conyeu y nane prodder. ac ynydoethion a
eth ynaw nuolder. ac ynyneddfant ynaw
hyffelybrwyd. un diw dzudwt eu dolaut
prezgylyon yny nef. arbin allelas y dze
ham. ac un addfer. Dangos ynu hynny
heb y tad. pader ac y nane tri pun. Dan
gofiaf yn heb y rolaut trwy y creaduryed.
et dyrawf. ac egyf y naw triphath yny d
yn penno yn iaun. nyt aungen kelyddyt
ath arall. ac eiffoes un dyn yn.
dal hynny ynaw triphath yn diw. tat a
nab. ac ysprzyt glan. ac un diw yn ef.
ac nal ynaw ynyr aungndyrs triphath.
nyt aungen rifein aphilsgin. a chnecyll
un. ac eiffoes un a anaudyrs yn. dal hyny
ynaw teir person yn un diw. ynyr heul
ynaw triphath. Gbynn. ac eglun ysgrifen
fawr yn. ac eiffoes un heul yn. y nolun
yn eun ynaw triphath. Both. a bzeichyeu.
a chylch. ac eiffoes un olyn yn. y not
dyhun y naw triphath. Cozff. ac aelodau.
ac eneit. ac eiffoes un dyn yn. dal hyn
ny y naw diw yn un ac yndzi. Ni adyallaf

heb y ferruent bot diw ar nab yn diw ac
yndzi. Yr hyn hagen pan dyry ef y gren
yr nab nad ydy heddy di. A gredy di heb
y rolaut gruenthun odnb adaf. Credaf
heb y raw. Ond na anet adaf heb y rolaut
y gnn neb. ac eiffoes ef a anet nab dun
diw ef. Velly yn anet diw dim ysgrifenedig
ac eiffoes ef anet y nab ef yn ddy pechaduri
nad y nyny ys hyn nid a ellir dywedyd
ni ddim ydeithaw. Da ydywedy heb ef
hefyr. Pader y nu dyn yr hon a ed dim
ny un. i. diw ohonaw. Yr hown a elwir dy
nef adayar heb y rolaut. ac a gryssyrt
perth odim. eno athnacrh y nab yn dyn.
heb dr fyd dyn ond nad yn ac y ffydd
digraeth pzyzyt ef. Sy nhy ny y llawn
af i heb y rasr pader heb gyt gur y gr
nat nab o dzyzy nad ydywedy di. Diw
heb y rolaut yr hown a ffurfiaodd adaf heb
gyt gur agrzeic. yntey a anaeth gen y
nab ehun heb gyt gur ordzyzy. ac nad
nad y gruet adaf heb nam o diw dat. bal
hynny y gruet y bab ynteu o uchaw heb
dyn yndun. Kanys yr yn a uedy gruerth
hown adzedi y diw. Wrth ur gredi
ych yn gremyf ni heb y rasr pader y
Gnat ordzyzy heb dyn. Yr hown heb y
rolaut nyna tynu pzyrpu y nyny yn y ffa
en. ac arbna tynu pzyf creadurye. ynyr
yzem. a lladder o bysgaud ac adar. a
gorenyn ac anadzed heb gyt ynzyn. yn
teu a anaeth yr nor yn tynp heb gyt gur
gen diw adyn. Kanys y neb a anaeth y
dyn kynt nad y dywedes i yn hawd
heb nehyw gyt dyn. Hawd y gallo ye yn
teu thaeuthur gen y nab ordzyzy heb
gyt gruadl. Sf a allei heb y naw yen
ef ordzyzy. ac os nad diw eiffoes yn ef
nad y dywedy di ny allei nadu o neb ryw
nod kanys yna nadu diw bythi. Da y
dywedy heb y rolaut gallu. a hynaw ef
gen ordzyzy. A chanys gruaet negyd
dyn bythi tynny nadu un ryal dyn. ka
nyd pawp ordauer adyn nadu. A chan
nys credadyf yn y anedigaeth. credadwy
y dauoliaeth. neu y diedifedigaeth.

ac odyna y gyfoedigaeth o nenv. Ba
deu y gellir credu y gynnoedigaeth ef
heb y traw. Kamps arall heb y rolãt
arall mard. Arhoim auu uarv a gy
nodes y tredyd dyd. A rynedu y nuaẽr
aoruc ytaẽr pan gigleu y gein, ac ar
tes idaw ual hynn Nolant heb ef go
zuar yo adreyrient brthyf Dy allei
bath kynnodi dym o barv. Nyt mab
duv chwi heb y rolant a gynnodes ynuyo
ouarv. Kamyn ainn odymyon er d
elyrru byt, ac auo hyt y dulied a gy
nodennt rac bron y gaer ynteu y
gynnryt tal ainn eu gweithretoed mal
y gwnelpaub uac yn dzbc nac yndã
duv heb y rolant allna tynn orplẽ
lugyu penn ynuchel. Argronyn gv
enthi gulzedy dzetho yny dayar ay
uarv ac gona y dynn ac yffroythaw
yn uyv drachefyn. ynteu allna kynnodi
pawb ydyd diazethaf o beirv y nyny yt
Edrych di ar auyan yllev kaurs y
llev oc bzeneirat abyvhna y gynnavan
y trydyd dyd gredy gauber ynbeirv
parynued yo kynnodi odiw dat y nab y
nteu o ueirv yny trydyd dyd. Ac uy
dyly bot yn rynued genhyt kynnodi
nab duv o uarv pan gynnotthynt llaẽr
o beirv kyn noc ef. Kaurs elnas ac eli
zeus allnaethant byv o veirv: haos
oed y duv dat y gynnodi ynteu. Arhoim
a gynnodes llaẽr o ueirv kyn y diodef
hawd nn nab elnn gynnodi o ueirv. Ac
uy allei agrhen attal hounv pzhoim y
thy agrhen nredu. Ac oc ymadzaud y ky
uyt tzyf ynneirv. Mi aazelaf yn dogyn
adynzedy heb y kaur pa dalb ydy sgynnv
yz ynteu ar ynef nn bn dim pzthnb.
yz hoim a dlegynnayz ynhaud o nef
nelgynnyz ynhaud ar ynef. Yzhoim
agynnedes trydaw chwi hawd yd elgyn
nyz arnef. kynner agzeiaft o laaer
a berthi. Bot y delin pnam auo if
laf yz aur hoim a nyd nchaf yz onc hõ
no. Edryn ynyz allyz kylyft ac ydif
gynno nelgynn. Dolegynnyr dithen

Dist statorie fr

o le uchel. ti aelly ynchoelut drachefyn
hyt ylle y dilgynnent ohonaw. Doe y ky
nodes yz hevl ynydoyzeth, ac y dygryby
yõ ynygozlleẽnn. A hedyv agynnodes ynyz
ynlle ydathoed doe ohonaỽ. bzth hynny
orlle ydoeth ataỽ dnv o nef ydynchoelef
idaw dzaegrynn. bzth hynny nnnheu a
ynladaf athydi heb y kaur gran annot oz
gukir dyefyd di goruot arnaf. a os gen
ave gozuot arnat ti. A bit ynd zaetkayd tra
gynnyd y gzuedyn y neb arnaw. Ac yz budu
gaul yn uolyant tzagywyd ac yn euryded
abit uelly heb y rolant. Adzannot honnn a
gadarnhaayt o boy parth. A chyrchu y pa
gan aozuc rolant yndiannot. A cheuryaw
rolant aozuc yntru ac gledyf. A uchdyaw
aozuc rolant ar yn alten idaw. ac er byn
y cledyf ar y drossaul. A gwedy torri trossi
ol rolant y gyrchu aozuc y kaur. ac ynna
uael ac ef ac ebrawt rygtaw ar dayar yndiã
not. Ac yna ydadnabu rolant nat oed
fzedaw y yndiane. Dechreu gulo naab
meir dyzy ac grauhoythyp. Ac ar hynny
yn lithraw boy pchydic pdnaw yny yt
toed ar pdiarthaf. adodi yn aw ar y gledyf
ac uratiw yny uogel ac yndiane y gnaeth
Achan o ruchel lef gulo ar y dnw nal hyn.
a dahunet a dahanet urynduw. a. kaubozth
bya bi kaus yz an hoim pdyf yn bara
Ac ar ydiscreith homno pdeth y saraseiny
eit ac y sgrlyfyent gantunt yz castell. Ac
ydymchoeles rolant yn nerth ar ynnerchin. Ac yndiannot kyrchu y gaer ac
zugant y gyt ar sarassinyeit ac edynt
ynd o yn corff y caur. A gwedy llad y haur
nal hynny. y gaer castell ac oz esgymmaccat
ar gyur ar pdhawyt oc eu carchar.

Gedy y chydic o annser y carthawyt
yz anherawdyz bot ebrahnn brenhin
cordybi. a brenhin sibli. ac altnnoz
a ffoessynt kymmhynny o pannyloy yn a
rhoe yny ragot ar odznaw brydnaw ac ef
a nnner seith dnnar grantunt. a llinyn ac
thu brydyz ac hyt chyrchynnaen yn eu
berthyn. a phandeth y cordybi ac ef gan
tan. y deth y brenhinned adynzetyt yn ch

or.

ac eu lluoed gantunt yn aruaoc ar deir
ullu- allan o grace. Ac yglwyd a gymi
oed ll y caraſſuyeit. Ac yglwyd chſtemi
ac eiſtonogyon. Ac yna pgwnaeth Chyar
lymaen teu bydin. ar bidin gymtaſ o mar
chogyon clotuozullaſ. ar eu obeỽyt. ar
ozydd onarchogyon. Ac velly y gozuc-y
caraſſuyeit. A phan ptoed y upbin gym
taſ o arth Chyarlymaen yn lwyddu y ſaraſ
ſuyeit. dwuot pedeir-ac bzonn pob mar
chaỽc uduut. a gwaſgaỽt baruaoc corna
oc yndaiuunt tpwffeiſ y dieuyl a thelyn
yn llaỽ bop un onadunt yn eu cann.
A phan gigleu meneth y eiſtonogyon y
lleiſeu lymp ac ygwelſant eu haruthyr
thalgodyeu. dyeſtynn nozugant hyt na
ller eu marchogyon eu hattal. A phan
welaſ ydoỽ bydin ereill o griſtonogyo
y bydin gadarnaſ racdo ymdo. y nchoc
iut aozugãt dzyntu. A phan welas
Chyarlys lymp rymedu aozuc eithyr
nnod. yny aduabu pa achaỽc oed hynny
a llaỽenhau aozuc y ſaraſſuyeit ac eu
hymuit yn erbyn. yny dyeth y eiſtonogy
on y bynyd aoed ar doỽ nullur o gyaer
Ac yna o gyrt diunidb y tlymaod y eiſ
tonyon y eu haros ar urddyr. A phan
welſant dyntu hynny tzluab dzachefn
y chydic aongant. Ac yno y rannỽys
y eiſtonogyon ỽ pebylleu hyt tnnõo
eth. A phan dy bu y boze a chymryt kyg
hoz y gozchymynnỽys Chyarlymaen y
bop gõz march dodi pennbric o lueu a
bretbyn y grudyaỽ. eu llygeit rac gwzelet
ygwalgodyeu diaulic hynny. A bydaru
eu clusteu rac clybot y lleiſeu uffernaul
Ac elmydyt enmyned yn diaymot gwedy
gwaredbac eluſteu y meneth ac eu llygo
it y lwyrchaſſaut yn by gan ysgueluc
ſaỽ eu lleiſeu bredychus. Ac o hoze hyt
hanner dyd y gozdiuk edrſſaut y ſaraſ
ſuyeit. a llawer o ỽaedunt a ladaſſaut.
Ac ny tadaſſaut eiſtoes erbyn. Ac yn
dyzeu ygyt dozuc y ſaraſſuyeit. Ac yn
eu kenedl benn ac oyth pchen y dynei
Ac ary beun eu hyſtondard o putteu. Wedy

y dyzchauael. Ac eu deuaỽt o pnteu oed
naſoei neb o nadunt traỽelyn pzyſton
dard yn ſeuyll. A phan adnabu Chyarlys
lymp. gwbraỽ nozuc ymplith eu bydi
noed yn dangoſ hynny o neidr doỽyn
aỽi gan eu bozr ar dreiſ eu ac ar aſſeu yn
doeth ar y lleun. Ac yna taraỽ ac gledyf
yn y bu y beryant a gyuodi yr ystron
dard yn llaỽr. Ac gwedy hynny yr ystron
dard nozuc yllaỽr. Ac yna pdechreu by
ſaraſſuyeit ſo o le y le yn ulzasaraỽc
Ac yna gwr y lluoed adotet o bop parth
Ac y llaỽr dzythyn il o ſaraſſuyeit. ac e
bzaun bzenhin ſibli ygyt ac dynt. Ac ell
tunor a doy yn il ygyt ac ef agyrchoyr
y gaer. A thranuoeth dwedy gozuot ar
uaỽ etmyt y gaer pzanbeiraudyr gan
anuot hynny t bedyd o honaỽ. a duc ſtog
y dan Chyarlymaen a dala y dinas y danaỽ
Ac o dyna raunu aozuc Chyarlymaen
gantrefoed yr yſpaen. ac eluyn dyn. ac
elwyrd. ac dinaſſoed pzer a bymer oe
dyr elnnu pzeſſoylaỽdyno. Ac holl yſpaen
a raunbyr uelly pzyr elnnu. eithyr tu
y galis elnnu ypr mynnybyr ueb ofn
o ffreinc rac y dzyſſoch. Yn by u o hyn
ny allan yuydydyeu hynny a allei af
lonydu ar Chyarlymaen yn yr yſpaen.

Yna dwedy dillog y pzenaỽ y mne
rued nubyaf ỽ lluoed ac eu hadaỽ
yn yr yſpaen. y kerdyr Chyarlys
parth a ſeint iac. Ac a gaỽas yno yn ſ
ſoylyaỽ a wnaeth yn griſtonogyon. dyn
chocler o nadunt o pnteu yn ſaraſſuye
it y llad a wnaei ac hannon y hallt ỽdaỽ
y ſi-enc. Ac yna y gollodr ef eſcyp ac
effeuyeit. Ac a uydyn doz nuc a dpupynn
cinſti y gwaer. compoſtel o tyllyſſogyon
ac eſcyp. Ac yna o gyghor y brenhin y gol
lodes ef o auryded ſeint iac y uundhau o
boll prelatyeit a thywyſſogyon a lleiaỽn
ed eiſtonogyon pr yſpaen ar galis ar
rei hyndzpeis a ỽei rac llaỽ y eſcyp ſe
int iac. Yn yr ia ny o ſodr ef bueſcop
naỽyn y bot y dau compoſtella. Ac y
na e aeth Chyarlymaen y lleſſegreu

nuben Guynn Archescop Anaw eskyp gyt
ann eglwys ac allan: kein nac ymanwyde
dim hanner nebeinn ehun. A dan eskob
pzholl yspaen aoruc pzeuthun pregle
ve homo ar gratie. ac a vodes ymplaygy
sson pedyr kemyaw bop blwydyn yn
dzethaw o bop ty ymzyspaen ar gratie
a rydit ndunt bynteu o bop teithiwet
a dwyn homo pgwsfoet gratie pregleve
homo ymebostolaw eutrdnia. ouot ewy
sugo ebostol yngorllogys. ac ynoi in
dyeu bot kymmlleitnia eskyp pzidat. A wt
brenit pescop ylle kymry purtaw eskyb
nogaeth ynn ua pzdiualfoed ereill. neu
ydegreit drwy ebechodeu y bobyl ogyg
hor pzescop homw ydanaut dzacheuyn
ac o awndylyet ydylyn puo eugual
tatau. Kanys nuegys ygosfodet cristo
nogawl fyd ynetteson dzwy Jeuan e
bostol braut Jago ynydwyzeu. hal
kymry ygosfodet eistedua tristonoga
wl fyd ynygraire ynygorlleuin ac eis
tedua ebostolaw. A llyma ynd iawn ieu
pdy eistedua aerthie ydeu ebostol y
gynt ar pdheu ac ar yalleu ynydzyn
naw. Ceir eistedua ebostolaw benna
duw nosfodet kymry byt oc obrynu o na
duat. Kyt augeth runeu argraire
ar eidia. Anegys pindet duw penuadu
ipaeth oegredynoeithiaw ac oegyfrina
ethen. Kyt augeu ybedyn a Jago a Jeu
au yn unigor rac ebystyl ereill nad y
nne aulde ynyn pscryptiur ar cuegrlpeu
pzagor homw adangosfed duw udunt o
yneu. ynybyt homn nyp ytein eistedua
penuadur uelyot. Ac o awn dylyet y gos
fodet runeu yn benuadurpaf eistedua
ebystyl. Kanys pedyr tywyssawc ebyst
yl ac kyssegrwys oc bzegeth ac bzuawt
nuat ac aglad. Compostella pzeir eiste
dua benuadurpaf odylyet. Kanys Jago
ebostol aed benuadurpaf ynyplith pre
bylhyl. o benuadurpaf deuygdawt a
inopaf curpad. Alynafyaeth ac adiw
yuder gwedy pedyr ebostol. Ac ynynef
ynnae penuadurpaeth idaw arnunt. K
gyntaf ■ uerthynwyt. K agrad mihunyo
iweith arall oe bẽgeth. ac ac kyssegrwys
o gladu pgorf kyssegredic. ac ynnae yny
o leuhau odywytheu ac chynoethogi eau
dywedigyon o dirfeu. Ydzyded eistedua yo
ynndia. kanys yno y pzegethoyd Jeuã
ebostol yeuegil yuteu. ac o gyrchynnyedi
gaeth eskyp aoffodalle: yuteu ynydiunsso
ed. ac acw yuteu negylyon ynyplynn. pre
gwys homw agryllegrwys yuteu oedyse
ac diwetheu. ac oe briawt gladdigaeth. ac
oderuyd danuzenyeu ny aller euteruy
nu ac o blegyt hyt ac o blegyt eglwys
ynyn eistedua eredl oc eu hanaystes
ac eupedrnster ynyr holl nyt. ynyr tein
eistedua penuadur kynny y treyclur ac
teruynur ynddunol. Gaeth kynny y gralo
yndechreu anfeiroed diedy pzydiau y grm
caralcunyeit o neith duw argoeruydedic
Jago. a chanhoethoyr Ehyarlymaen. yn
kynny hyt hediw y nae yn adnoyn dual
rat yngristonogawl gatholic.

[illegible] hyt Ehyarlymaen oed gozter gy
[illegible] edw diwedcoeth. a gwallt gwineu
[illegible] aruaw. a golec arall digreulawn
oyth troetred idaw ehun ynyhyt. A nny
ar tract oed pzei eidaw. Llydnu oed pgtay
leh y arennau. Idnen oed an parch.
Praff oed y breichen ac eskeirpen. Ca
darn oed y holl aelodeu. Doethaf ach
yfrydyclaf ynnbzydyr y marchogyon
gwychaf. Dynnoed alhanner ynyhyt y
dyneb ac ynyr ynnyf. Dynnoed alhanner
ynydzyn. Athroethoed ynllet pdal. Llygeit
lleu oed idaw ynn disgleirpaw yn gyn loeuet
a nuen haelwenclue. Hanner dynnoed
ynihyt pob ael idaw. Pan edzychei ynn llidya
oc dychrynu adigallonni awnaei y neb
ydedzychei ar naw. Pyth dynnoed oed yn
ar traed y dzeghis anudunaw heb aber odic
ithyr. Pychydic ■ bara a yssei ac aelawt
nuahaern neu dop par neu pyd. neu ys
gwydaw hoch. neu baun. neu greir neu
ysgynnarnaw ynghyl. Kyn gadarnet
oed ac ytrewei barchaw druaidd ac

vuant hyp hagen dun a collet deu ffeint
adeuth pchwarlys amherawdyr.

Ac duy roed chwarlys vreinin freinc
duw gopl vu veib yny dinas aclwm
pawr. a dedyr y gymal o honno yno dyle-
ir vnadlec yn ar benne amrydeuit. ar
deudec gorgyfurd o ffreinc ygyt ac ef
ac ancryf o ieith a bar buyant a marchio
gyon urdas a phob rei o nadiunt ynds
ir ffrainc y vreinin a dywedyd ac yny
digonffau hyt y gellynt o'r eu o gytuno
rd hyny t a ossodyllant dadleu ac yn
lonuw ynt a ymgyrchu rhaystant drwy
gyffyrd ydoynt yn y vuch yno Ac
ch vreinin yn yspaen a hynny a dedyr ar
ei dyd. a chenedyl a doethineb a druth
ydgerbyr y ffarsi vreinin. ac a barch
o'r craw ye trwy bann y mydoeth hyny
ffyd y brenh. ac a dilygynnus ymy pozth
ac odyno adyrchauad y bynyd ar hyt
y gyfadu tu a'r ueuad. Ac o gher a dennuar
a Gwalter o'r eme. a Reinallt dyke ffla
ac kadlan a gymdeithion arall. ac yn
teu aerinc udunt hb dangos chwar
lys idaw. ac a'r ueneyr is adunt yno ef
y ugeinnat y vreinin nyc caret ef o'r
ceth ymbotton. A chymryf y dantrbawd
gwalter idaw. ac ebyr ef ac ef nyc ef
yeb ef. y gyn kymyscoyt ar barys fawr
ar ffrainc dw y nddunaw. A r gyn y ffyd y nyc
ted ar y nyeill iaw a'r uaur rll gyda y gyn
lla ymdanaw. Rolant y nyc ef yo bydin
ac Oliuer iarll yo y gyn y ffyd y nyc ffred
ar y tu a rall idaw kedymdeith Rolant.
A r ieuaingc gogyfurd y ffyd y nyc ffred o gyd
y parth udunt bymtheg ugeint gyda hynny. a'r ym
ddangnnes heb y ffaraffin bellach nu a

rthen chwarlys. a phoet rim dryc a flam
ychyr allo ffo y nasyf. ac a hollto y gorf
drwy gledyr y dywyrwim hyt y sodleu. Ac
yna dywot racdaf gyr bronn y breithm
admuethy uall kynt adyskeduit urthaw
ual hynn. [illegible] y gaussyssheb ef gwaran
daw arnaf vi. kenyat hyt hi y brenhin
cadarnhaf abu ei ryoet yskyfreith
y yspaen.
gyr hyt an
nerthoyo di odim. kanys nys dylyei
neb y blygdau o honat. allityab gyahu
uet. Anuunhen y gyr poet ual y credaf vi
ynday ef athladhs di. ti a'r holl gedymdei
thas a'r muer ysyd ythgylch ac yn erwc
dyr. ueu y lle y gallei hy march
rydec yny erbyn. am cledyf nu ac gwa
nwn yny bei yn ver trwydaw. Ac ef ath
uaeth dotaut yna chwerthin ac edzych
ar y brenhs. Ac odyna dyscedut urth y sa
raceiu ual hynn. ti aelly dy holl eu[dyscedut]
heb ef yr aur hoen heb y hudugal o ueb or
freinc it. Dichaun heb y charlys tru bo
da genhyt a urth uot yndiogel idaw omple
gyt i hyt yntpenn pr bytheuoed. Yna yna
ydyttaodt atuch. yn yt ydywedoch hynny
heb ef urth na bu yndyn y bei arnaf i. y o
hyn ef tragaffoyf y cledyf hon ar ucyg
clun curreus yo yeuo. urthaw yn hyrdo
yt i. yn marchawc urdaw. ac nat oes etha
naw iuie yspaniaidd i penneu ny
ac ef yspaen oed hynny heb y chyarlys
dewet y gyf yr adyhaeyt yni. ehun ac dyo
edaf yoch yn llawen heb yr otuel. neur drth
yny aythunt arnaonet yr honn yspandi
reyaryt vnneeu dydnaw di ar hynny. Ac
ochon yth elwyt yn amherawdyr o honaw.
Oni bai brenhin ny barnneit ac kymeith
daw. Ac yno y llas yr ieuc gorr ag vrageod
ugein mil. Ac yr chwanec mawr hrum
gyr ahynny. Ac y ffrainc yn ben y ffawl
ohonunt hw a metrdyf hyt yn ar a dacth yn
hwyd ou handyn hyt ymyeun yr ovth nos
ef yna y dyfu dwr y freinc gwaetharogd
dwy heb hy uelly dyeint ar yoet. Ac ethr

o lengyfe marchaoc prouedic pdapou oed
henry a gwydre pupurd. Arhoffadi mar
pedrogyl pnplad. ac agheffwys pdarad a bon
nu. a rolant gaeth prydiant. Ac adnabot oth
Ffrut nat hynn. Ffrut hebef pr nygka
rpat i ochery di n odim peit arfaraleu
ac arbet idaw kamps ptrw pupnduret pu
of vi na attwf dheuthur dzoc idaw a
gat idaw dyfkedut phon eubyllyr. Ac p
na fef allmaeth marchaoc ac amupt cry
nor gruntaw Prouentel y gelibit o feint
drille nymet oztu draegfym pr greunt
lieb ybybot idaw. Ac ac drudyzu pmanel
ygrufallt p beun ac dpnnu grauttw pr
llaur. Ac Gruel agpnuydr pullpm plym
yd. ac adpnuypr aurtrw ygledyf ac-
dozn pn eurent. ac adzeuhr peuu y mar
chaoc y arnaw pup upg pngroair yun
pnupl traet ybzeuhm. Ac pna fef allwa
etlo ybreine erchi pdaly. ac pntru acnzi
lyuys ar ueill tu oc cuplith hyp. ac ispzent
ti edy pzgochi. Ar rei hynny pntroi pnp
beun pn inyan kpnlhebic oed plev nevpna
fe aber pn rvym ac admffri plupaw. Ac
achpeffro mabr pnp neuad am pchoacu
honno. ef adywaot o nerth pbeun. Ina
parvneit hebef nachpeffrocn. apn ma
hunet ygwr pdpmurodeu i idaw. nu abn
af feith caut o honaoch pn ueirr y lavu
heuoch. Ar rauthe rnubyr pna agpno
dre pupyd. ac acrchis idi attw ef y
gledyf. Ar farallin adywaot naf ivdi
abor pnfale idaw pwrn ygreiffaw. Arolat
acrchis idaw prodi attw ef. Ac pntru a
gpnuerri arnab prodi dracheffyn idaw pan
pnukchenynt. A hyt hynny pdifferi ruc
gruaenthur o nebgrun idaw pnoreu acy
gallei. Ac Gruel adywaot wrthab. argfwyd
ter hebef a hedpdithcu ef. Ac adolypn
pygrenhyf ir y gradu pnda. Wrth nafivd
dn i ef ith prepfeith dinaf gwzeu ptugy
uoetu. Ac wrth hefyt pfledir dy beun
ertra ac ef. Ahpn uyfyd heby Rolant
gromod pdpmuelchey o tagwr ac nafina
bellarth hynny. Namyn dpaiet dygruna
dwr. Ac odyna hynnet grunat y nupnet

drachebyn. A mynhen ain naf hpnny
pullaazeu hebr pnrei. a rodyeh pnu ostre.
Ahparlyf hebef Gruel npf helaf
rugyt gremant vpf vi parfi amberaw
dyr gwr pfyd pulhynnal grabr yfpaen
de alifandre. a brifi. a thun al.a
barbarn. Ac pnac pob gwlat pudanf
tugr idaw olypn hyt pufenypne. ef aer
chis ir pnudny arh grifton gaeth
ezth na thal vu arllegreu. a rucv up chnet
to phynny pnhytrwyd nadr avna. a
dpnot vnwr pvalymmet. a gwallnaetdu idaw
pr hemn pfyd pullyrhpaw pr hell hyt. arthur
ucrvod ygyt arbi. Ac odyna dpnot attro
pureu. ac ef nat ytt grwlat abaen. a manan
fic a boll bozthnaeu lloegyr ygyt a hynny
ac habervod pru yuian pwozrud. Ac ef
adwyr pryfant dpnei gwlat rofft. ac y
olmer ygrodymdeith pfilat aelan pfelubie.
Hpat ef ym bagen gallon threine. wrth ry
darfuot idaw prydi pfflorien ofcube nad
Rolff goch bzeuhin barbare ygwalgozeu
or pfpaen. a nuyfhaf ygfor odigoru a nar
dvogneth ynda. agwzeu adwreb achledyf
glowr. hynnw agpnuerri threine purpd ag
neuedus idaw ac oc eanet. Ac pna y dywa
ut wrauberaudpr. nupn ypfyd hebef gru
uerth yr holl gryuoetbaoc nyfyd y dauuein
uell. a phetb adywredbedi dyr y mner a
vegeric a curpoet am hynny. dauberaudpr
dylpeaoc hebr holl parvneit ac niuerued.
A ydiodefun u putrag pnpdwl kael o farnf
cuwerr threine pneu bachaeth. Hanwn par
dpfynnu dy gryuoeth ygfyt ac llurdaw. ac o
dyna llwyra u os mynny hyt plle y bzatfem
pnuelet ar gruedlaeth pudur homo. Ac
o chaun mnneu y gaeth rezidun homo p
pnupon b:oydr. ny dieuc ef ac beun gruttaw
odnio zogrom ni. Ac pna y dywaot Gruel
un ach clywyaf pndyn:dur gruedaeryd
ac ymadzoddon pubut hebef. prei pffio
pubygyrtwyaw Gaeth pr aur homo ef ac llad
hyr erva ac ac arreibyr. Kamps pnurwlaeth
chen berut p[illegible]ef ar lumbogron y gnev
af chouaeth[illegible]gruun chaerdinn. Ac ef
a bynnei kynn hynny pnor y nidzaw pnor
[illegible]mundi.

heb vneuthur tywyllach. eillyoed heb
ef. perdyuynuei chwarlys yallu y gyt.
padubynnac y kaffei ef arfi ureichiu. ef
a ymladei ef. ac aniueroed chwarlys.
Yr amsellus yno dy ymadrawd heb yr
Oliuer ary nubut. pan uont y gyt ferth
eint. a ferthiei ohonunt ymlluryo gen
gloyuon. ac arwydon oliuer. abot yn gyt
ydiodefynnagheu ygyt. noc y ffoei neb
ouadunt yorth y gilyd. a chyt alyynny
ngur dwyn udunt uneuthur dinas. a
chaer uiuen ynygyfeb ogerynyd achlod
yeu prodr druder. a talu yn pen. hyt na
thuaeth diw yndyn aallei ludyas udunt
vynet yhela ac ymlcotta ymaes ohonaw. ac odeuy dr. chwarlys vanyfhyt
ynno. ni aadnabydon y bydw y bo gord
erch dr iday. a phyr oreu adery achledyf
gloyw. f. nhyr na dabre di ymo gomerf
bilem. kanys kyghor yo gennyf ytt dwar
chadw keryd paris. rac dilgynn na
breu naphiot arnunt. kanyf ny elly
vyth unyr yn rpuel. a chevilydyaw yn
uaer aruc chwarlys. A ymma y hyfbot
es rolant yny feupll drwy Irlloned ma
r. a cherdit tri chann parth ac at y fa
rasin. a dyfiedut wrthaw. Gornod
heow ydynne icheeift. ac ydynhoffe
ift ygkyfyd yffreiue. a bei na rodfen na
od ytt. ti a fydut uarf yndiannot y gen
nyf. a cowaf ynneu di nyfon brydyr
ueu ynglad nu a rodaf dynnaut ytt am
cledyf hyt na hauffo gwaeth gwr bonne
dic byth orth achaws. A gwybydfen nin
neu fynny yn awr honn heb yr otuel. ac
arnozy ydoyf ythdyrfyfpaw yr ceifgiaud
am nerfo nefnyn vn ac vn ohonam.
A ymma y dywaut rolant. gunna dithob
ar dy fyd ydeuy. ac yna prodes y pagan
yfyd. a bit yn llyfor li pbadef addaro yr
amot bonn ohonam. a thwyn y yfpar
dunen yn gwbuch ac fodieu ac ual kcier
iuyn llyr olynnup allam. a gwedy bot
yr amot honno yn hormedic y rygtuit
ydywaut chwarlys wrth y faraficu. ar
dyfiyd o ppy dalat aphu genedyl panhe
nwyt. aphwy dy eun. ac yna ydywaut
Oliuer. nuab ynfi heb ef y gallyen breuhi
gyr alladaud ygriftonogyon nwy noc
agreffy di ptheryrnas. a nulref ynderw
yn Garfi amheraudyr. Am hewythyr oed
hernagu breuhiu nauaru prifiuin alad
aud rolant. ac auory ydialaf ynheu ar
uaf ef hynny. A ymma ydywaut chwy
arlys. ha vn beun bonhedic dig awnyhyt
amaur adruem oed nafynnut bedyd.
Chwarlys aelwis yna. ar kemyer dial
y uely. kymer ygennaf hom adef ef
ydy. Ernaflr vyglynyeflr. ddyrro gaun
follt idaw ynygynyeflhun. a chann follt
ygkyfben y uarch. ac odyno gaflo ar
heu renaflr oz dreinbeim. a gwallter
olwns. ac Oger odeunaut. y chwythen
heb ef y gorchymynnafi thaflanaethu
arymarchaoc bonhedic hoim. ac dwallu
obaf oz ano rent idaw orthaw. A ef uelly
y bydaut hwy ynos homo. a thranuoeth
panoleuhaaud y dyd. y kyfbodes chwar
lys y ymyd ac yperis gyrchu rolant. ac
ydaethant y gheduw mr capel. ac abat fe
int oruer agnunt effereu udut. ar brenhi
aberis dynot affiol aryant ynllaun oba
rifennot. ac poffrum ydaeth ef. ar dendre
gogyfurd. a rolant aaeth poffrum. a bron
dal y gledyf. a thrachefyn ae dillygy yr
o feithuoc oarpant. a gledy yn effereu
pen kamozpeu ydyd abuaethant. ac o
dyna dynot oreglwys y edrych adeiynt y
faracfin adathoed y gyfreth ar brenhin.
A ymma ydeuth otuel racdaw yn ryfbygus.
ac ygalwaud ar y brenhin. ac ydywaut yn
valch wrthaw. Chwarlys heb ef mae ef
rolant dyuot di. ac agery ynbaur. ar
gyr y mae holl ynghyfet ffreinc yndaw.
am ae gaflaf ef yn annuhonaul. ac ae hag
clotuoraf. nes gyr peidaffei yn oruot ar
naf. o ny chymmeil yn aunet adnaeth ann
doe ygkyfoyd yn holl lys agyr agoreir.
A ef ar y greic honno ydeuth rolant yngyf
lawn olur. ac ytygoyr. anynn yr ebyfhyl
heb ef adiodeffaflant benyn yr eilhengfoyd
ny phebydnn. heb yr dyn oz pffyd ynhwy.

yny gymhellyf aruat tedu ac othoruot
ac ochlad. ac oberi ytt yuchyoelut arffyd
gatbolur. a gynaditheu hynny heb yzot
uel acchymer dy aruen. dan yr amot hynn
Ds unyn agilya. nu agnuhadif ytt vyf
crogi. heb yr olmer balch iaun yr dy
eryeu aheb eltyng odim. arpuedych
nau: yb ozdinant yndi ytt. Hc yna yr
yn gogyfuro ar dre aarhedillant nolant
y ptanuell ac abilhallant yndunau aruch
tre diogel. Hunuc aunathoed Buron lurys
yd dfgybyl Galiant y gur hybreuaf a
yn oz greffr homo yny oes ef. a neimus
dyuyllaue aglymuys y hareuru pglzplch
y hynugyl. ac addes helyn echtyshynne
dic amybenn. a uuallen eidaw Golias gra
uz. ac agraullen Chyarlys pan yllad yd
Brianit. ac odyna hynt aduclant idaw
durynual ygledyf. yr hom oed ouer y neb
mo y hoffi. urth nat oed ynffremc uaby
chan na uaur nyl aduaqn. ac na uppei
nat oed ygpstal hyt y dyurein odyno.
A gibedy hynny addyllant anu y bynug
yl daryan drom gadarn. a dedy yr yslyth
ru ynodidaue ac eur liw ac azur. yn
gyntaf y daroed ylgyfthru yglyplch y bo
gel ypredilarpzyf hynt. ar drudr fygyn.
a drudgunf y blwydyn uegys ybei bop
un onadunt yulierdet yneibyn ygulyd.
Ac ynpeuz ullaf idi uffern. ac uch law
hynny yuch ar day ar. a dedy yr gyntpallu
yngyrzeuit. Jyn dracuz eneill y daroed yf
gyfthru yr beul ar lloer. a hynny troy launr
uaur ac yfudyan. Jyny haruest nyt oed
dim eithyr pali odidauc. ac yfyfleun oed
obaeu dinuabr calet. a codyna hynt a
duclant idaw paladyr cadarn aphenn da ar
nau. a cyfroudurd odidauc ogoch agryzd
oblaeu y gruccaeu hynt y dyzu. a Jerus uelli
auf ygyrys yfpardunen o eur ac arpant
am ydraet. a marth aducpynt idaw oed
gynnt predri noc yberdri y kynarel pan
ellygit o alberait hadarn. a dre uaethy
duw yullydyn arall a allen yngyfredic
ac ef. nac ae hanuhpudiei ardal y ergyf
facth. Jgyfriuy oed grithal. ar hoelon

oed ynt arpant. a rpaucz yn bal
nuabr heirthauc. ar gyarthafleu
oeur oeth ysgythredic. Hc yna yr
larll aysgynnyrs yngyanpfhuuet
ac nadurs naeroet ynychaerthafyl.
ac nat ynnanuelyrs argozyf. a gellogf
nert y narch yggrupd y nuer auuaeth.
ac ynchoelut at Chyarlys draeheym
dan chadeirhin. a dyheduit urthau. ar
grupd hebef dyrro yn dygreuyat arlnen
dith. a codyna ozdaf y caraffin gafuedy
hynny ynnlud aun. uy bpd gharaurupd
idaw anuyenent. Hei lieb y breuhin yr
ueb auuaeth yuef ardapar ythoreihyn
unynnaf. a phoet ef athuffero nac dyrc
adyrchabel y lau auuaeth negroeffi.
Hc yna Rolant a brathuys y narch tu
ar dberglawd. a hyt ynoet y meibon
ar nozmanyon ar pol ynnupuet. a pha
ub onadunt yndyuedut. y Jeffu ythorch
ynynnuu ac yr argluyd ers beir. a phoet
ynnt athuffero hediu rac agleu. Ar
dre
vugurgyfund. a ylgyn mallaut yngyf
lyn y gyrt ac ef. a c achebrygfallant
hyt y nrug ydunduyr yffyd yn lleiat
trwy barfe. y neill onadunt yn fem.
ar llall a elou. a arm uaur. y carafiau
ettyna yuscupll gyr brouu y breuhin.
a ef adyllauf urthau ynuychyr. Jlyr
arlys heb ef par ym lunic. a belyn.
a thar pan. a chledyf. a march da buan
ylfyd ynnunen uy hun. nat oes un
well noc ef hyt ynbeiaut. a ununeu
a adawaf yngyuu ytt ar hyffyd y llad
afi rolant ann cledyf o rr hyloet ef
a phannaeth ygreunyfi kynn aur an
terth. a c ynallydyau aunaeth y bzen
lun yndunaur yueint breid ni hollaes.
Adyllaedut urth yr agan. duw heb
ladho di athgrnedyf ymgyntaf. rac
meint ynn hyffrocit ar lit athnitrch.
Ac eilpoel argannot beilfent y berch
aunaeth y nduuot ocheyfnuell parth
ar neuad. a phandaeth ynuyun erhty
gynn aunaeth yr holl neuad oc the
goch. uegys hi bei yr heul aur hãner

hu nei. ue ꝯquer mach kaerdonẽdue ꝓtu
bei dyuyll. dref aennertwys arnei ac
vauer. dcadyuiaut ytin. mereb heb ef yt
ti. pgorchymynnaf. i ppaym hom ynid.
gemit amdanaw ar ffrost. val na chollo dnu
obiegyt y neuen. ynilad arygymerth ar
naw ynerbynn Rolant by nei. dregbyd
heb hithen y nillaben ac ef awnei hynny
wth dy cyflipo. Ac yna Belisent aclai
as ar flandrin or mynyd tec. droos o
runbel dyr norymyon benhedic creill. a hu
nt ellteir a arwedassant Otuel hyt ar
fin. o baen marmo pedogyl. dc ynn aw
ushassant amdanaw. hirie annassei eidaw
Samuil vreuhin. a sinn e dirpn ovidawc ar
y choler or tu racdi. a flandrin ag lyna
wys y kaeneu yglyich y hynvgyl. ac
amybenn helmn Galathiel breninn.
hoinno pedrogyl oed. dgruhedyr amenitf
ymy chylch modrwy ablodeu o eur. a thriw
yn ar vrith edryn boubedic. Ac odyna be
lisent anisgrwys. ar y glun cledyf a huas
sei eidaw athael breninn. Sef oed hwnw
curtens. kyssta oed y nerch ac hn gyll
ell ieu. dgruedy hynny hynt adnassant
amy hynvgyl tarpan neuyd gadarn hyn
ac hynnet oed ar eur. y bogel oed eur. y
hoelon oedynt argant. ac adugnant idaw
paladyr llinonn kadarn. a pheim llym
glowy arnaw. ac pscutdard neuyd hyssyn
net ablodeu yn alay. allum eiryr yndi. ac
ynderyn sarff yrog ydruhreet. droos o
runnel anisgrwys amydrael dwy pscardun
oedynt gwerthyd argo gnithell. ac gyf
rew aossodet ar migrudo: huan y bar
eh e hun. kyhit. y redei pann dothirpit
ac pscardimen. noe yd ehedi pscaeth or
llinin. ar amos drythyll llamsachnu
hat y gruhelas yr argloyd ar hadnabu. ac
ynteu ac esgynnwys ar naw agheell o rager
y gwydynt ef y dirfh ynilad nor gwr hy
hirnaf yerth diraw a nyrthiol. Ac yna
gellyg neu kyllireint aunaeth y barch.
ac ynchuelut drachefynn ar belisent a
dylledut wrth. hubennes benhedic heb
ef diw adiolcho yr. di nawn yr chilgwyt
audanaf. Adyro ynn dy gennwch. dmarv
uyd Rolant gennyf ynhen yndiannor
gwedy hynny. Ac yna ydywaut Belisent
ynwy gel di ynni hagen heb hi nac dyrn
dai. ac myt amdyffynny di ynni racdaw a
chyrcheu rardawet. ny chynhellir dmarc o
benat ti wrth bellach. dc ar ygerbyn
hynny ylcerdyss Otuel racdaw ar ogerl
ydanas. a Rolant dywyssawc kadarn.
ac hanhabrygassant hyt ynhen glawd ylle
ydoed Rolant. A chwarlys adyrchauaud y
ffenestr uchel. ac aelaw yr ungogyfurd
ardec araw. ac aerchis udunrdnor y gyt
ac ef. dc aberis ynaw o arthfeinc hynet or
uwergiawd. ac hadaw yrdeu narchawc. dc o
dyna aerrins udunt ynteu ynilad pann
dmuhynt ohynny. Ac otuel adyuiaut yniot
ef yn barauc. ...

Ac yna ydywaut Rolant wrth ynagri
anthydlawn bagan nu a ynndiffydyaf
arhi o hynny allann bellach heb ef. dmynneb
athunhen heb yr Otuel yngyffelybrwyd. ac
ynwgel yndi ingref wrth nachanaf i di odna.
dim aolynnaf yt agheu bernagu hyt ev
rthyr aledrist. Ac yna brathm en meirch ac
ysparduneu pingaharn abnaethant ac yn
gyrchu ynynytwed ydieungiawd yrthg eu
ffrutst anient eu gwynt ac entrwf hynnetw
yn bennaf yn hwffrydyeit oll. ar dayar yg
gyferbyn neu nei ynholldi. dgoslrg gweus
yn ac hystondardeu yn chwythu yn aruthur
gan y gwynt. agwan ebwy nu ygrilyd yny
darpan dyrnawt mael ynydrwyd eideu dwy
y ynghyffredin. ac en lledyr brat. da nu y
llurugeu bagan wrth nathorres yn hodrwy
obonnnt. ac nat ynn ythynnwyr. Ac ynedu
y heidwys y marchogyon grymmus heb gw
lli diw obin onadunt. Ac yna ydywaut
Rolant arthur. O diw heb ef mael nemynedd
heb yr hönn grennyfi grymmal or seinassau
yn dyrnawt mierbyn Rolant. Yna heb y Bel
isent y herch adoed milcyrll ger y law. Da
dawn yr hyarnebu. heb hi. ac hyndygaw
dyr bynteu nyt llywr odim. dgwedy y gref
ryeu hymny Rolant adymwyo dwrndal y
gledyf. ac adrewis Otuel arthur haf y hehun

echrybynnedic. ynydywyddyf ytirymrella
yr. arwiedi nabi or modrwyeu ar blodru
ter ar mein gwyrthiau gyt aref. dreiluc
ith adrewic penny varch ynydyd ytrth y
grwf ynwell yr llawr. Ac yna ydygwydo
yd Gruel pawbalbys ybarchiaw. ac ydyw
awr dewein. ayn anhunnet hebef gweith
ret anhybeiw athaeth eshllad ny march
heb achwaf. nac haedu, ohonaw ef. dewyt
a ytebdithen odywal dau chwerthin. a
thynnu curetus ygledyf awnaeth. ac yr
tynnu ydarpan ortu racdaw. a wedy aw oe
vlaen paeth ac ail Rolant. ac taraw ar u
arthiaf ybelym. ynydywyddyf ythrym
yrllawr. a llithraw ydrwawt arygorf bla
en. a tharaw ybyfreyr trwydaw. ar marchau
y balueilleu. ynybyd y cledyf hyt ydwn
ynydayar. adywedut geir boclachaw yn b
chel. nyn anhunnet hebef. nyt oed dyma
ut nab ynhoun yn awr honn. Duw heb y
breuhin nor drom oed ydrwawt homw.
Ac yr arglwydes beir ydairthaf ynheu am
dithun yn Rolant hynei. Ac or dygwydo
yd yr Iarll nyt reit yneb ynyneu. kanys
dygreydaller y wneir ynvarw ydnaw. Dwn
dal hagen aytted ynbarawt ynllaw Ro
lant. ac aeilodes ar ysarasin ac ef. ac ae
trewis ar balstat ybelym. ynydrwyd y
thedynred ram. ar penn lluric ar neill
hanner y gluit yntru hyt ynaes. ac a
holldes y darpan hyt y elynnibenned. ac
ynteu hayach diedyr lad. neur ornot bal
yr eb ygre bawb. Ydoed hagen gan Gruel
gledyf a gellwnawr ar ynlad nal kynt.
Ac achwrecwis ef adalwys ydrwawt y
Rolant drachefyn. a Rolant idaw yntru
ynchalaethach heb hynnu dim gwnaw
ynwyt. Ac welly ybuant ynihyfnebydaw
dyrnodu. ac yn gluttnb ar ynlad obop
parth. hal natbalei eullurugen udwnt
dun ywerbynn eucledyfu ynydyfwed y o
ergiawd yndisgiewyaw gan bodrwyeu y
llurugen. Tryna ydrwawt Belisent lyna
ynlad yndrut benhedigaid ynwein bwy
yr awr honn heb hi. ac nadiehawn parhau
ynwyll rac gledyf ynwrthwynebu. a da

Jawn ynwc dewyndal gledyf Rolant yn
trychu. eithyr nadylyef ygwrthsefdun.
Duw heb y breuhin nal ynthwylleys
hynnedol. ac ygadwys bygkallon yn
dyddiedut kelwyd. adywedaw ynghroes
adwnaeth ytu ardwyrein. a dodi gwedi
ar yr arglwyd ynydmegys honn. Duw
holl gwnoethwawr heb ef. nal ydwyt breu
hin allwthiawdwr holl grwedloed grwlk
adof. anddiffunn ynn Rolant. ac ymchoel
gallon Gruel sarasein nal ydarnallo be
dyd. ac nal y cretto ythebendigedic enw
dithen. a chwffann ydrwy ar awnaeth. a
chynwt ynyseuyll. ac odynn dodi y benn
drwy y seneithyr a gwelet y marchogyon
yn ynlad nal kynt. heb gwnaent gwnt
unt oe tarianeu ac ythidynt eu dynn
eu ortu racdunt ac ef. Ac yna y dywawt
Rolant wrth ypagan. Ynyrthot heb ef
a mahumet ac athernagwint adwet yn
hidiw hollgwnoethawc. y gwr adiodfawd
pocuen yr ynyrynn unnen o tragwyddt
ol geithwet uffern. a chynner rod bonic
digeid. Sef yw homo Belsent berth
Chwarlys amberaudwr. am hefnitherw
ynheu. nn aberaf yrodi yt. dmi athi
ac Oliuer a bydun gredynudithon. ac
velly ny byd na chuidwll na dinas nac
ardal nyscaffom ac nyscaresty ghom
yn neb un hun. ac yrhynny nwy no
chynt ny chwelsafi gennyt ti dwerth vn
yspardun. Yna yr Gruel ffol y dywedy
hynny. a nwchyl idaw athlonaeth yn yscol
hein. a chyt bych yscolheic di a dysgybyl.
arthro vyf ynheu. val ydangosfaf ytt
kynn ynghrabaini. Dwrnawt arowf yt
kynneint ac nacllych dywedut geir nwy
nor cuawn penn drawher ac ord hayarn.
Ac yna ses awnaeth Rolant kidiaw yn
diwestur ynewnt. ac adwrynial ynylaw.
ac edrwn ynewr ewerth. taraw Gruel rywein
ar warthaf yhelym ynyr neitywys ytan
or cledyf ac orhelym. a gwaghyt yr elyndic
or sarasein. nal yrwch gyfrwys ar ynhaf
canaeth. a dysgwydaw y drwnawt hel
law y halwen. a thorri yllurug drwyddic.

ac holl arueu o'benn pylgryd hyt pg
gurtegys ylawdyr. Hyt ynygyrbarun
hagen ycledyf adim or lhic. ac eilo
es unawr jawn oed ydynaavt. hal y pe
ne pymarchauc blygu adygwydyaw
hapaeh ar benn y hu pillawr. Ac ef aw
naeth llaver orffrenic pua gwediaw a
hoffi ydynaavt adydwedut pr ornor ar y
saraleun. ac na allei yaundiffyn. nac yn
lad bellach hynny. Dott oed onadunt hy
hagen a adnabber otuel nac aegwelei
pglypfragien hyn no hynny. a ab allien
brenhin a neitiwys yn unyd ynamyfgya
gu y dial ydynaavt. a phei nabei y Ro
lant ynogelyt rac ydynaavthynny. ef
ny thiawfei dynaavt ar marchauc dre
dy hynny. Ar farallin a fynydogyr hw
ac lygeit yntroi pwybenn yubuan.
megys llodyn dic nebyuauc. ac adyr
chafaod Curteus y hynyd. ac aoffodes
ar Rolant oc holl nerth. ac ac trewys
trwy pint dynaet mawr ar dwarthaf y
helym. pei natlfforrei peledyf ynydwn
dal y trawffei pbenn y arnaw. Ar eil
ar dwy law ar y parth affei. a chynenit
ef awed oc arfau yn law. a dozres yn
benadwll. ac agrauntf or arnebereill
Hynny aeth peledyf ynpell ynytayar.
ac ydygwydaw Rolant yar y dnaet yr
hawr. ac yn tynnu y peledyf attaw y
dynaavt. nyn uathunnet hebef a
gawn y trychu hygtaledyf. Ac ar
grauntf abuaet y ffrenic pua hynny.
ac o hynhaw yn bawr beunt ydynaodio
d gbelet yr dirwyt udunt rwygraw a
thorri eu hariuregen ac yn ruedunt ac or
ruduaehafyn. ac nait oed gauntunt oc
eu tarpanep hynnent ac agrudei eu
dyrnau. Adygwydaw achwynebau ar
ydywrrau. ac o hyn mawr arunnt ar
Rolant eu hanarchyd. Ac ervin yr ar
glwyd ar a aeth nawt hygthgr
da yr marchogyon. a dywedut yn
[illegible]

y gwelei Aharlys ac holl uber ar
myr yt glan yn diffygynnu ar benn y fgry
yd Otuel. Ac yna ydywedut yntau wr
yd ytwed Rolant yn unyn yn dirmyg. y
dial ydynaodu arnaw. Kalyn dirllygethu
Rolant hebef ac arlo. Ry bum pa berth
awelei yn eheder gyer bymbroun a fynnu
dwyr yn medi am benyllyr. ar yn lad hon
trigyet arhynny. ac orhgnaryat tirheu
mirhen agymerat bedyd. ac a archaf y
ver nadnant. a hi a dyd an diffynn yn
o hynny allann. ac yn di ydynsdiredat. A c y
na pangigleu Rolant hynny. y dywaet
urthaw dau elwerthyn. Yn benn bonbedic
hebef aoes yt bryt tirheu hynny. Der
nyn by ffyd heb yr otuel. a mi aymwytho
daf yr awr boun a ghahunnet. ac athermid
gawt ac ac apolin. ac a Johun leuedic
ac ac holl gredynadritbas. Ac yna bwr
en ei elwydyn ar y glaffbellt yn rhunt aw
naethant. a wdi obap un o'r marchogy
on grymmus eu deplaw a un bywgyl y gri
lyd. & dau heb y brenhin ingr bawr yw y
gwyrthen hoim. Yna bynt diedyr gybu
naw heb ef. ac yn gwneuthur ryw amot
y rydunt un agymerat arnaf. ac e wch
elwirthen y edrych by marchogyon dw
ou. A hynny a aethant nal y gellynn
eynnef. ar brenhin elwin a wrathoyr
march ar enhol. ac hal y gruth yn o gu
fyn a hunaeth. a gwaru nei heb ef pa ded
ydynghyweh di Rolant yr amot a ryu
naethawch chwi pa [illegible] heb
yntau gnaed a ydynghyf[illegible]zth yn
not yn holhach ac yn llawen. ac [illegible] che
bes dun dyoc yr ynlad o honaf ar ynnid
= gorau. adewaf a hu eirydoet o'r hyr
agkiwet. a diolwch ydaw ueurderyd yn
unwaith in kymeint a hynn. y kymer y
nuel heddyd achriston wgraeth. ac arhell
dirheu ef yn hyfryt. a dyro imi amryded
agnillu orth y eurylly. ac ygrit a hynny
Reinsent dy berch ynhuaht. Dau heb
y brenhin nal ygwnaethoch yr awr hom
dy unynnu. A hynn yr hynn yr y thredyn
ninheu yn gwpuer y erch yt y mwenthun.

[illegible]

adiarnu y marchogyon yn gyflym allnac
tuent yna. a dolant adgymwys ar anyd
buant dzythyll. ac Otuel ar hul vchel
ryg ygkaue. aphaeth ardinas y deuthat
vrth bedydyaw Otuel. ac eglwys ben-
ynpare agychaffant. Athunpu archef
cop rempe asligwys y ynidl ac agymerth
sallopz. ac adywaut y letaume. ac odyna a
druy uch bena y kymaen. ac ae bendigo
ys. nuwz hagen oed ymuenoed o ferll
abernuein ■ marchogyon. ar ynsaug
gautunt ymedzych ar bedydyaw Otuel.
Ethyarlys aedelys vrth bedyd. ac Otis
farll. a Girard farll nordmandi. ac ny
synwdlaut hwy y enw ef namyn y alw
Otuel wal kynt. ac odyna gwedy yn
vrthot o honaw ac agriet. adwuot y ve
dydyaw. y deuth Zelisent ymdzacth no
blodeu y roe. A dawns barysdec ac har
bedawd parth acat Ethyarlys. ar brenhin
ac kymerth gerwyd y llawes. ac adywa
ut vrthi. ac erch hep ef tre[illegible]awn wyt ada
wydiw. aphwy bynnac ath gaffei vnos
ynp vedyant. ac vrth ygzygboz. ny dy
lyei uot ynllyfoz wyth o hynny dllau.
Kanyn yn nolynnnis o leuder adigom
yna. ac velly y bydd y neb ath geiff dith
ef. ozydduw hoedel idaw. ar neb ynnac
kymmeynn llaner offrenne vrthaw. ac
vrth Otuel ydyllwyt wynnab bedyd hep
ef. yr awz honn ytkyflenneist ydedyf ſu
yn. kanys ynwrthodeist a mahumet a
chymryt bedyd ohonut. ac ynlle hyn
ny wn arodaf yt Zelisent by merch yn
ordech. agwiat verel y gwt ahi. ac ſuo
zt. ar hafte. aplansence. amelan. apha
nie. a lumbardie. ■ ef avnaeth Otuel
ynal gostwg arbenn y hin. a chan bwill
tawt nawz adiolwch. rodi cuſſan y dzo
er y brenhin. adwiledut wrthaw wal hyn.
Arglwyd hep ef Ihesu beth wyt gwzthe
bafi os da gan y uozhyn dipo gennyf
ynnen. ac yna ydywaut Zelisent da
po gennyf a hep hi. A bellach nu agene
rir by Iechyt. Acnydylydynot cdnuar
ech ynn wyth ann bygkyfalle. Acnybyd

tywll garwat grumyf ynnen pthgyben-
di yndragywydawl hep wz Otuel. a chu
ines bydy ordrech dirbenn ynn. orth garw
ar a minnen a baedif gwlat ac enw. A llaw
er pagan gwz brenn dinas Atalie a wyd
mar gan bygkledyf gloyw. kanys
kenerir wedyd. ac ytthen amheraodyr
dylyedawc ygorchymynnaf wyggozd
erch yn pedwar ran y kenedyl lombardi.
ann acpreichyddon. a hwy a rgwerir yn
pen ygkrynlech atalie. pann darfo yn
lad Garsi amheraodyr.

Tyna kyrchu yllyes avnaeth
y brenhi. ac barchwyeit y gwr
ac ef. ac bynt oed baradwr. A
gwedy dyrchauel. athrannu llienen y
bwyt ydaethant. Ac yna blinaw y dyd
canwyt pannu amser gwnaeth yn ſuper.
Agwedy gwallenaeth diwall arbawb.
Ar gynn ynenythi. y brenhin aeth y ym
tawell. A phawb plety y orffowys ac y
gystu ynyn aaethant. ac agwrysſant
ydrysſen hyt tremnoeth diedy kynnodi
zbenn. ac yna y kynnoes y brenhin.
ac ydymgynnullwys y barchneit yny
gylch. ac ydaeth y eistedd ar bort o bu
en mynez y neuad. a ffonn odidaw
nyplaw. a boclyon eur diedzeffichaw
yndi yn amryl. Ac ydywaut wrthunt
wal hynn. A rglwydi barchneit heb ef
gwerendwch yn achygbozoch kann
dylwch ygkygbozi am darsi brenhin
wal y clywſtawch dzwy y gellwnt yz dy
wot obonaw ynnkynnoeth. ac wor ynnos
gi wyglkelyll. ar nyttwrn wyndinas
coed. Ac yndistriw ygrystwnogaeth
hyt ygallo bellaf. ac nu nel prynein
nyn erbyn ar hynt diedy ygayaf. ac
nnubeu aarboom hyt yz haf. Heb y
freine eurnued yw genhynn all adywe
dy annoedi ac ystynnu yz anser. Kan
nyt oes dim gan y Garsi honnu nyn bo
ynberawr. A phenyd yndistryw dy
dilat. achynn dynot yz haf y dzwyd
daw dwrdwg kannyshaf dygwyno
eth os wal ynnac yz awrhonn y pann

rac llaw. ac ytd hynny y mae dzoc pa-
llu yz amserodd. A chanys hynny a gyg
hezyd chwithen ott heb y dzeuthum. y
hyg karyat yntheu ynthaxattoedh er-
byn darnot nus mawrth y gychwynu
ar hynt trehirtu hyd ebrill. ac ar hyny
oll y trigyassant. A phan y peris yz
amheraudyr ysgrifennu llythyzeu ac
amryw y negreiswsson alwy dzos y
holl amberotraeth. y ebrill natiuitate
i vn marchauc. nayhedestyn. nayher-
chen bra. nac albzast. ny dlhei attaw
ef y bari erbyn ydyd kyntaf o ebrill.
Ac neb ny allei dyuot amryn pedair ha
nessyd y semt dioms. A chyt bo hoyz
aeh y dzi yz amser. nor pzymtu yny
dzaethu. eissoes ef a durum pmis hyn
ug. a Jonaiz. a chwechfed. a mawrth
nesaf yz amser amysgrifen gossodd
dic. ar amheraudyr ymparis. ac deudec
frogyfurd y gyrt ac ef. Hyt aingen
Rolant. ac Oliuer y gredyrudeith
ffreinc. a Gyrard. de egliers. de ei-
sso o legrec. a thurpin archescob.
rheims. de ertold. ac Otuel. a nei
mes dyuhysiaue. ac oger ip danmc.
A hynt adzychafsant y ffenestri
newel. ac odyno yntt awelynt yndy
dyn yz ymlaen. a bauiers. a bozi
ac angoeme. a gwasgwyn. a
ffrancfort. a pheitaw. a phirowencel.
a normandi. a flandrys. a phicrs.
a bzeton. Ac erbyn temyeit yndynot
ar tarp ancu gwedy y llwyad yn bedwar
marcheu. ac yn arfeu cuhenpeddzythyll
yn cudrhegnoed. ac yn anhaedd pneb o
honynt o bladed y merbymyeit ac yn nt
kyn oed yn marchogaeth homant ny bei pe
dwar hanner dio. hai y gellynt ozbei
dant wnant rac llaw dineutinur marcho
gyon o madunt. ac ydan hynny y mer-
chyn ydaethant yn hyloed y gyfarhos.
Adyo kymtaf o ebrill panoleuha
dyd yno yny. y kychwynnwys y
bzeuthu ac ny obarus. ac y
daeth y ferwt dzem. ac odyno y dech

reuallant en ffrod. ac y kymeryallant eu
hzeupat. ac yz adawssant en gwzaged. ac
eu tylwythen yn uplaw ac yn cruelldigu
Garsi. ac yz anyssant yntteu eulynu
Arsaul y hualsen thzeic ac idaw eiryet
neu ozdrech nouhedic ymmynet yna gyt
ar bzeubu y lonbardi. ac Rolant yn
tywyssaue ar ynu oz blaen. a Reynus
tywyssaue kadarn ygude yr ol. Hyt e
edeithis Gruel hagen yordrech. namyn
kymryt beliseut ygyt ac ef. ac ef yn
nul o hongyr oed gyrt y rygdig noc y ner
dei yzhervlog kymeint ar ymor. Seithi
cant o varchogyon oedynt ar ynys llyr idi. ac
ar y hynt ac ollaf ymrafsant. a phop dy
ouadunt ymardrechaue o allu mawr ido
elnin. a digon yuda. A chyt bei hoyz yz
amserodunt hyd nozeuhyt ydyn ny
ffraethu hyun hoyut a adawlaut ffre
nic. a borgon. a mongyr. ac Iwerd. a
nuont ffernaunt ymyhelput atuhe y
duiedd kadarn. ynllegyded Garsi ar ure
dyl anhydlaw y gyt ac ef. als ymhyr
ny nyhbu neb adzuysgei sefynnt en
hynt nac ae gruller peiys tynnuer. ac
ydau hynny nos yoyn. ar hyt glaw auon
aelvit yoyn ymyon gwergrlawd y ffan
nyssant eu pebyllev ac yllneityssant.
A chyno ypperis yz amheraudyr pfrenic
o ffobyz hythnos ozdyd y gyfid y hoz
lludd y marchogyon ac llannw y arfynt
ac ellyng gwaet yn merch. a gwaret en
elwyreu ac medegrupaethu. ac ny adoe
pe ef heb grof dim oe gyfreiden. ef a be
ris dyrchauel pont ar yzafon mal y gell
ynt hyy hynet dzwodynn bynnynt. a phan
dethynt dzachefyn dyrchauel y bont rac
dynot neb ozpagaupeit attunt hyy. a hyy
naw y lappleu ar ystyllot aheyzn yn gu
darn. A chyhan oed barawt y bont y gueith
ant y hoyen yn llefyeu. Rolant hagen heb
wybot y neb eithyr o huer. ac Oger Iyda
nais. a hwy pdaethant y hysgrav yn
nunt ydanzeun lawne. ac odyno y hyt
gynnaffant arenheinyl. ac a gerdassant
dzwy y bont yn ardunas. y gretlaw yn

Rauer

thanei ac ymt. kyn eudynor brachefyn ha
gen. ny mynnei ygoreu o nadunt adigonei
y vot ymo yr mytol ocur koetheidaw elmn.
Ac yna ydoed pedinar breinin o auffydia
in grenedyl ypagamyeit diedyrdynot y
clôare mitin nabr yrth ydinas. pob un
ymtruitve nal y deilfynei elmn. ac o
nyt kelidyd adyliei yr ystorya yrei ihym
oed eyheuben. An onadunt oed balsa
min breinin gwlat Kymmer. Yrei oed
Kurabyl breinin. gwr nychymneiw nac
fyd nac arnoll curoet urth dyn. Y trydyd
oed dfranaid. gwr nalauilfei moy no mil
odynyon ac gledyf. Ypedwerydd oed cla
rel. nyt oed odyno hyt ylle y kychdynn
nei yrheul gwr kyndeckar ac ef. ac ny
chwylfei eu nyoet dyn agymhaber idaw yn
ymlkan nac afarlei idaw in bydnabr.
uac bymyr yn ysfio yr llaur neu nef lla
wr. ac ymkerdet ar hyt y maes. ac yn
arwem eu hemyns gyr eulhafbynnev ac
yn begythyaw Kolant ac Oliuer ynga
dwrn. ac ymrygu or bydynt bynn ym
hyt ar y gellynt dynn eullu hyt yn
pernet ffreinc nabydei diarandwyd y
Elyanlys anuonent ynu herbyn. ac or
truder gogyfurd heuyt y gallnegynt y
kiewyllys. Ac yna ydywaut Clarel erth
aut. arglwydi heb ef prynhy hyt nith
hynn nyt eunllyn dim. am ac ieigief
gkeinon Kolant ynuabr. ac nat oed hyt
y dywedeu Kaffhell nac ef. ac ynerbyn y
gledyf nathykyadim. ni a archaf hager
ynuabr Kalumet ac y ter vagnet kaf
fel rhonadi ynuron ertuy ac ef. ac yn
dilo ny bynnaut ar arwethaf y helym ac
cledyf. ony agymerat ar naf y bydd ka
ler Yarn o nyf hollam hyt y kymeid. A
Charles clywc oed parry nyyr ymladdfen.
urth lad ar Saesonyeit o bynnyd bra
chyt hi brawt ygan ffreinc bei dynyd pam
pelyn. ac ymladf hayo o glaw agalar
nychaffat poen. Y ffreinc yn tru yn
marchogaeth penkelyn ynduygel
rad adanac gan pleidyf Roeff gelin ffo
restant. Ac nal ymladfant kan y pagan

nyeit. Yef adunaethant kyffeuyll a
Gwrmudw. Ac yn hynny y hergamant
orolant hoy pugyrnaf. Adyliedint urth
ygredynderthon. Arglwydi hebef hy
dueh hyffryt ucheelh lle ymae ypagan
eit ydan ygreic yn feuyll. ac nyr yttynt
namyn pedwar hyt y gkyppbyrfi. ydio
lueh yr holl gnuerbawc. ni allon
ynnwan bellach ynduygel. gwr oll heb
ygredynderthon. ac urth hynny oll
nunben adydon. Ac yna gofiwg en
gweityr ar gledyr eudynyron amme
thant. abratha eu meneth ni ypagany
en. Yef adnaeth Flarel dyrchauel y
benn ac edrych ynerbyn yr heul. ac
gamot yr ffenll ynduynot tri ac annut
urth yr adwyneu. a gafo y gredynderth
on ynnuan adyliedint urthynt. Arglwy
di hebef hit na ych aillon. ac ychydic
ini adelaf tri marchawc o dydiaw yn bra
thu meneth parth ac attam. Ewch yn
y herbyn. agrybydoch beth agreffant
ti rydych chwi. athri ereill y mynet
hunnten. Ac yna ydiramot yr elhyg
wyr ypagamyeit yhadynneu yn meneth
a hef dywedut dim nac amobyn na
phoby oedynt. na phadu pan ffrynt.
na pheth agreffynt tarnu y gyrt athra
ethant. A seuenrd agnukamadod yn
bynn Kolant. ac egluant pan boleg
yn arfau ynn hollu trwydi. a thorri a
y dangos ynn hunn. ac yn medi yn
mwy no bynnyn nyt argyoedawr
hon hugein ac gwyr. yn ten ar la
uerth brachefyn hyt nathaloyr ynn
nac anyan nac hunn nac hoff arnei
bun ac Aegreu. a thorri ehegyr y dynn rai
dholldi y gallon yndu dianget. ac ho
ro yn tru yn ten yn hawd yn ffleur. ac
dyliedint mewn anchwerdin ynna
ro urthaw. Ac yn tru hefyf ni a
greuent ynnbyn a rolant y gyr
toydint ynn vegythyn y gyr hoen
Kurabyl a ynndunnaw
coetes. ac Arodes dyneio
ynn arfau. a dechreuassant

ellurue. Ac gvaev hapach yn pugy
tupsgu ae ytlyl. uythalbyd idv ha
gen vu bytten. Oger aegvant yute
u tryy ydaryan aebarue. ac holl ar
uen lhein aegozff e nellogedic yn
y lyd ynvaro yllabz. ac adybabt
deuein leiueis mabputtem Oger
lydnaes byfi hebef. Ac vthrodi y ryo
dywedru lhuny ynae Chvarlys yn
arui. Ac alsamin breuhin nunuent
yn erbyn Oliuer aynulsaubys. ac ae
gvthunt pup tarpan ylle pded llun lleo.
ac uythygpubyd idv. Oliuer hage
aegvlsant ac yn gpuubys tryy y holl
gpydouenitec ac aruev ae gozff lle
pute. Ac ynvaro aebyrpoys y
llabz. Ac ydyllsabt vthab ythorchyn
ymaf ygbz yz purodrist dyhun idv.
Ar hynny y bzathoyf Clarel y
bzech y tu ac attav ydial y carullin
Carhoei oliuer. Ac ydzuch Rolant
dzabs puperbyn. Ac ef aegvsant y
Carullin ef yup darpan dyznadt mar.
ch ny y garuen adiogel ac differallat
rac y nghen. yny dyrcheuis y barch
y Diace blaen adygvydav yn ol y
gefyn ef a rolant yz llaoz. Ef yna
ydymazeldus Clarel ynbchel ar eu
hemyd Ranuadt. Ac y ffoes y tu ar
dyual yngpyntaf ac y gallei. dan erch
yz dyuis hyrnav y gtroesti ac amdiffy.
ffoes Oger lydnaes a gvaual y
blaen. Ac ac gvaut dyznadt mabz
puperued cledyz y dep uronn. ac uy
charues dun oz aruev rac endalbet.
nyby nocbynt yz hynny ef a aeth yz
Raoz pnaumsar. Ac oliuer aggpuer
th y barch ac adzuth ac ef ger bydd
y abygneu y rolant. Ac edpuzaut dzy
ffordd hal hynn. Arglwyd heb ef esgy
maggelyn a llynn a barth ytt pu au
ec ygam Oger pffyrbell nozteu di
dan adebygaf y tal caut o honaw.
Ac yna ydecgynuuys Rolant pu
ffym heb dy
[illegible]

dzedyz gynnot pup leup. a thynnu ene
lle pgledyf ac ae dzeyn yn yndiffynn
yn rymys. a Rolant adzuthpaith ac
attav. ac adynnwys dozyndil allan. ac
a dweis bynuent ac agzyfbarnu
darpanac ef hyt ynaes. Clarel a
yndiffaith ac aynladvd yndzut. Ac
ef a velas eilfyoes natlygyei idav. Ac
adpeat ozthunt. Arglwydi heb ef pe
dbeh ym by enert. a chymerych bi yn
byd adleyn yb genny. achdiaeu va
bz gadarn avnaethaych. Ayhwy pfyd
beunuf o honaych nal pgallopf rodi
bygledyf attav. A Rolant agymerth
pgledyf y gantav. a bynnt adugnut
idav ambe du yndeithic. yz bonn y lla
dyllit breuhin nunuent parnav. Ac
yna y labellei y kedymdeithon bonheddi
geid hynny digavn oynnhnn. A chlear
a pgtzarchar gantunt. archebygu y
gellynt y dyen ne anuegu y chpaelyma
en. Kynn kerdet o nadunt hagen vn
billtir pdedi dunt petharaball a phy
zpynt yndanav avei bby. Kanys ym
gynnull pghypt punpeant annl nal
y gellit pbanhaam. Hynnteu pychbot
kyn pzei hynny. ac yngvelet en hel
meu ynechtydynnn. Achyffondardeu
ynchoytlungam y gbynt. Cual p
harganun Rolant hyp pdebreuhys
chvibanat. ac yngadzuhau ynychar
hagflen. A thygu vzth Oger unyny
arglwyd gozuchaf heb ef. Abynnwys y
alc yndiw. o chatkaf ynu gynnyfgu dy
zyndil ac by hedyb. ti amgvelyn ynytep
chu ac yn eullad. val pzi y chedeleu p
tu draw yz noz. Arglwydi naruynert
heb yz oliuer nu a grieiec dwthon yndyb
edut nadichaun dyn ynnogiyt y dzec yn
diaffrat. ar neb ael yn ynndianeu a chy
bzaghodru nynnych diauc yn lach yn
bzessyl. Kanys pandebychodyn byp
hak llonydoch a dampeu di dionab
uelfak byd idav y na y dernysgu. Gvr
oll heb yz oger allyna yz oed ynn byt yn
da. ac uyddeda ynn byt ynllelc. Kanys

gvelvch yn hyspys ypaganyeit ac na
allon eugoglyt .abot pureit yun uynet
dwy berued eugul:aelly:. Ac vrth hynn y
ỽ:ỽz houn ydyly pob vnolyonaun dangos
yallu. Gellog yun Glasel heuyt heb ef
kanydylyn llad ygyfryb yngreulydyns
nac amherth .ebol allelvch ual allon y dy
yngeubym .Ac ef ar ell dywedi tulu o
honaỽ yuteu y boyth ynnu anuser arall .
ayn nabunet heb yclasel uedul maỽ:
ach allon aberis ytt dyly:edut y genyeu
hynny. Ac yna ỽeluheith ytraethoys
Oger vrth ygedymdrithon. Rolant heb
ef gỽ: kadaru oyth glew diofyn .ac ynno
gelus atlyspsiaỽc ỽ: ynladru. Ac Oli
uer heuyt ỽrovedic vo y bot yn uarcha
ỽ:m. A nunneu uy bun heuyt adhege
is olualler o ynladru achyfingreu kyn
ung. Ac elvch vacco y ỽaganyeit heb
allu obonaun y gỽrthyneu .Ac nat oes
ynnuneu adwenn angen ganỽorthop
y hynn. vrth hynny ỽo:hynnac uy th=
ravo ỽ: aỽ: honn ynm achledyf ac
uyt ynd:ỽc y d:ỽc ebun avna. Aphỽo
uedic hyd hyth ynot ynllyfỽ:. Ac ar
diwed ỽ: ynad:awd honnỽ gralv ar eu
lleveiryd avnaethant. Ac obu vryt hyp
yll tu kyrchu eugehynpon .Ac ynylle
uedy hynny ef allelut ynno an eynf o:
ỽaganyeit rei yn veỽ ereill yn gỽ:ved
yn vrathedic yn anoheith. Ac yna ỽo.
laut allant vn o:ỽaganyeit Beunier
yeỽ .dnacb oed noz nuzyar ffrengic
duhaf. ynydyd yn barv. pellaỽ: ygkynn
berued y ffo:d. Oliver agyrchoys Ma
sau o ebrpelere. Ac Oger agyrchoys
a:otter saraselm .Ac vp ac gvisampsiant
puheiu yr llaỽ:. ytir hynny un y rei
kynuaf. Ddyna aruer ecclebydeu a
uaethant. Rolant agyrchoys yneuplith
dau eutrychu bop vn. ac vn arbop dyn
naỽt adỽynnai. Ysaruslumeir agyrch
iaut Oliuer pneigiarsiolyn:ỽrthunt.
A thawtcelyn ef avnaeth fo:chgyflot yn
euplith. ac ygallet bedisiar beint kerdet
gyttarnilye ar ynyt. Dyna ynnuna

yuteu arueu: dfryd yn boh .ef agynn
hellogs y uaith yupplith. ac nehỽ:nam
arhynt ef aberis ybenneu ỽc arlingc
nut obonnut ebedec ỽrth y kyrff.
Ac yna y deith Carmel o:abaim. Sara
cin oed yullyỽyaỽ ỽei ereill oll yn
gyntaf o aruen diogel ac ar penyore
y naỽth. Ac y deith ef ydyo aỽt yn y
ebel. Beth aỽnep di vabunet eneillon
gedic heb ef. beth adywedyn ni vrth
ỽ:amherawd ỽ: Garsi .anhyot tri dyn
yngo:nor ar lu kynnent ahonn.
an adyrchif eneit yn o:tri haỽen y
aỽ: houn .Abraham y baỽth ac yspar
duneu dau yspydiaeth yhaeu anuaeth
a gvam Oger o:ỽy ydarpar ac holl
aruen ac yntau yn vrathedic ỽ: llaỽ:.
Ac yna ydengaunn Rolant gvaet
oger yuchenaỽ allan. ac yn:olli oll.
ac ytreỽys y saraselin ar dialtat y he
lyn. Ac uy hun hud ar peledyf pup a
eth trỽydi. Ac ydyshaỽt vrthaỽ. cul:et
tỽyllo: heb ef. duw o nef athynnell
dicko dathaỽ adugestu ygredynnes
ac ragof. A brathu marchogyon
ynnaes aỽnaeth dant [illegible]
taỽn genedyl. [illegible]
all a ynelldiscodi[illegible]
n. ac a rocsses y no:pn a houne
dn dipsseu y bo:z y dyd houn. [illegible]
adhelles yuteu vrth hi rod dy:n[illegible]
clotnoz ue y yn o:chyfnogyon [illegible]
ei nat yllyspei ỽeirglwyd duw o he
nunt vnteu. ef aỽnaethoed o tant [illegible]
nessun udunt. ef aỽnnt Oliuer
dibellyt y kyrff. a chadarn oed
aruen adifferassant yna ỽ:
kamsbrathei hageu ef ac [illegible]
pellaỽ:. Ac ỽrth ynteu ag yn[illegible]
ynnunsgraun. ac aelgynnỽ
penaspic ỽ nuerch dn a tu[illegible]
aỽ carnel a rabarn uall y oy ac[illegible]
ychaf. Ac aelnaỽ ar ygrit[illegible]
arglwyd Rolant heb ef na[illegible]
ra nny no chynt ni a rodi[illegible]
ytt. [illegible] yrthy ytt trahydo. dyna

am ac kyskynaf bellach ydechren trabbod
ac ymladm ytheuc a gilyd agret. Cyna
ylcymodes Ogyr. ar ffyrst ymynyd. ac
rac ueint ymlaen y uiner ymygyleh ny
alloyd ylgymmar ymaeth. Ser adua
eth yna edrych arhyt ygledyf adech
ren y boh. or acbyrem heb ef. uaor abe
th ydyliyon i dygaudi. ymllyf chyar
lys tydi aberenst uygtaram am clot
uor. a hediw pngoruot arnam uuen
ynter ynghalam. kymbyd mare ha
gen uu abymaf dybrom. Athara
pagan adaeth arbarthaf ythelym.
a hollodi ytholl aruen ac beim ynten
hyt ydamned. Erolant yna aelnes
arnad. ac nys kigleu rac meint ormaga
nyeit aodynt ymygyleh nal na bydyat
tybarth gryntaf ydymdroei yandiffym
nadunt. Ac ylgbierpeit yrei orsarae
cuyeit yna yndiedyl a geillyssant y
lad. ac ynten a yndiffeth yurymmus.
Ac yn hynny ydarganum clared uen
hun ef yndiodef llaner o aglyssfret.
ac ynten hebyt yn rodi dyznodu agheu
awl ac gledyf. Ac erchi adaeth yrpt
gweirrit peidyaw ac ef. Adybedut ytha
ó ynten. oger heb ef dyro ym. dygledyf ac na
bit arnat bu ofyn. ti aelly yndiret
ynof i yndiogel ytt. ac ny cheffy bu
dyc tra allofi dy andiffym. heb y
gnoaffia bnor ysgbierpeit. ny elly di
theu heb ef y andiffym ef. ti ac gil
elly yr awr honn hayach dieduc dzyllyaw
ygg gyd dy lygeit pob dzyll ybzth y
ybth ygilyd. Ac yna ybaglen clarel
y geirpen hynny ac ydymuytoye hay
ach olit. Athynnu cledyf adaeth
athaaraw penn agnoaffia parnab hyt
yueirhaf y mace. adybedut ythau
diedi hynny. ti a bendi bellach heb ef
ac oger. Achael marchogaeth
a phen y oger ysgynnu arnaw. ac o
dyna gnlw ar pyth saraffin oc lyc
chun ozen nwyhaf ydymdiredi yn
diunt attaw. adybedut ythunt ar
glwydi heb ef ysbrydech nim yehue

gres ynat. hebrygyeh Oger hyt ar alpha
n bygyrdrech. ac erchi di pen y
gradd yna. agellyf chyeeh o nadunt
gyt ac oger awnaeth. Ar ei hynny a
beris idaw edrych yarchollen yn bynnch
traanant gyt ac ef. Alphan ytroed alpha
n uaeth y bzenhin yntro ac ymgyrare
yny berllan. Agdiare a belamps dyr bo
rzupon ereill bonhedic ygyt ahi y gre
chynt y pagamyeit. Ac pdywant bucho
nunt orth yrei ereill. Aon y gyfreeh a
hyr heb hi ac ymnolyn am y hanfaud
ac medyl. Ac yna ydyscant alphan
ynthunt. habarunyeit heb hi kyfurdho
eth ni adyhedoeh yun chredeu. padu
ylyfaruuyt arnaethaw hynn. ac ym
brydyr ydlit ef. ac y brathyrt nal hynn.
Dubemes bonhedic heb yr almaffeth
pahan ygyrttverpdi u yr nalhnuet.
kymeint llit yn ancallonneu ac na allen
chwerthu peyf anynneu. Dyr aonaeth
hynny pchoi heb hithen. E-dzych nae
kelyth ragof. si bynnant hynn a deu
ereill heb ynten a ladyffant peunen
caut oc anpagamyeit hediw pan bo lle
af. A chlarel dyozdrech aerthif yr
then yr pgarpat ef gradd hynn yna. a
symeit brthaw. Yn hoeloch chwi bellach
heb hithen. a dêloch ettwa yrei ereill.
adygoch attaf hyr. ef adaw yr haf kynn
gallu ohonam u hynny heb ynten. a
chredet dzaethefynn ar hyt adunethaut.
Ac yna ydywant yr unbennes heb
brth yr Farll. dabre di bellach hi athi a
gretty anlaud da arnat allety. adyoet yn
dy ew aphwydyr nouhed. Oger pn hy
nw i heb ynten lydanas. ac yn llyr Chyar
lys aunherawdyr y mae bygkenedyl. heb
y bozyn nu ath atsen bellach yn dioga
un heb hi. Ac yna yreir morynnyon a
arkedilsant Oger hyt y dan oludydeu
ac odyna yngynta ágborteilsant y barch
ac acdugant yr ystauyl. A gwedy hynny
adynnalsant yaruen y an dauad ynten.
ac odyna aolchyllant y brathen yndestus
ac aedalsant ygrysgu. ac a rodalsant idaw

luſeu ipu beudigrit rmbedwc y uwptu
ar blaupller duo ehun pupherher holl
ſechyt ygelvit. upt oeddpu aillei ygyver-
thydpaw odi bydbl. Ac puteu agpſgvyſ
ac agtheu oeddaw. Alphanduhnuwyſ am
ylgrawnach pdpugtyther a ſachach noz a
uul ſachak ar yberllan. Ac eidun u bell
ach a dpuiedut am Oger lyeberteis gor upd
thygyei marnaw pan uei reit idw orthaw
Athraethon yorth Rolant dybyllawc ac
Oliuer ygredpuderth ygoyz aadwller O
ger pup brydyr pu. pulaid yurpunus
ac eledyrfeu. pdoed erthaorpagauyeit bu
pu euberbyun. up ellynt hop hagen taraw
dyrnodu tynneut ac pudiuet arydech
reu. ac orth hyuny ſek abnaethaut ffo.
ac upe tynedi arnunt o nyber pubyt.
Arpagauyeit yneubynlut ygeillaw lladd
eu peimou. Ac yna pperis Otuel geillaw
agofyn pr ſeirll yuupob lleyn llu. dgvedy
nachaffat ef adybu puhyſpyſ eu myuet
parth ac attalie ygeillaw pualhau. ac
pu buan heidt pluſgyw pudduaw. A ſe
thraut marchauc vrdbl gyt ac ef aul
naeth ynteu. dr gdauethaf oll adigo
nei u hyuny o nuer. ual ygrallei ozuot
ar brenhin tadau. Ac gvedy gvelgrav
ynddaw plgynnu ar puarth abnaeth
Otuel. duynet ygyſtrych arbrenhin a
dyliedut orthaw. Arglyd heb ef par pr
ſtreme thalgraw pnddunnut. ac aw poſſer
y tadru ac yllunyaethu. Ac neur gnuaſ
Rolant dy nei arnaf hynnot pullofor am
ybynet hebof ynnuau pr pboze hediw.
Ac ordaw dzo idaw ohynny pby adyly ef y gc
rpdu. gozmod oll ynnac pu nynnu y hoſſi
ynhlaen pbydpu. Ahyny gozhagen a
bymbyr palv pudus. ochaffaff hediw ym
gyllaruot ar ſaraſcinyeit. ti amklpby
yngalv ar by llelizemyd. Ac angrdiely
ynrodi y ryd dynuoteu amkledyf ual
na bypper ynynaes dim porth Rolant.
Ac na dylietto dpu un geur ynddaw.
Ac yna ypperis yr amberaudyr kann
torum. ac ygoilgrbyr pfreiu ynddunnt
y tynnet drwy pbout. ac prydes y pſtoudnid
ar Saulon dybyllawc. Ynna y gvelit
ſaul ystoudnid pudychauel. ar ſaul bala
dy unyaun. ar penſedu puchyrthu gnau
ygbynt hyt nabnaeth diw yndyn aallei
rif arnadunt. Ar gveillon ſeueinc am
ylgraun yn pnugadarnhau ynp gvaythaf
ieu. Aphob un yn pmuoſlachu ynerbyn
ygrlyd ozodi dyn nodu grynne yr ſaraſcn
upeit. Ac yna racilaeun yllu adnaeth
yſcuthcaut marchauc aoedynt ar bryt
adillat beliceint ynhaſter. Ac Otuel
oc cubliaen bynteu ergyt ſaeth ehala
eth. ar gefyn ffbzi y narch yn gyveir
oarnendiogel y gvnſaillt obalu odifiauc
pdoed. uy plyvylfei pedyr dalen y ſallyz
uy bei nauc y bolym. ac na anet yndym
aallei ygvertihydpaw. kanyallei nathan
na bayarm argvedu idaw. Aphop hynnac
agaffei bopr vngenauc obouau yr me
nt y brethit neu pdynuodeu agaffei
ef adydei holl ſach ac amplgraun.
Belſent berch Elyarlys ac roeſſei idaw.
ac yllallter o ozrenus y aropdon puteu.
Ac ar ober ppſgotlyn plzpuarnt zolaut
ac ef. ac yuteu aynerbynnopr ac ef
ar pnadzaud gvatuharus. Arglyd heb
ef ac obyſgothu pan drup di. berb adelw
gy di ac bopta ohonunt tubun pr holl
bagauyeit. ay athn a gruffunn eturu
digraun agnohom yndunt. pnchoel
bellach. ac yr aur hom ti aelly dial ar
nunt adnaethaut rt. ac orth reit ſaun
y Rolant ac y Oliuer yna ydeut ſtorth
udunt. ſyna ydyttoed y pagauyeit yn
dyſſiryſtyaw y hageu. Ac yna Otuel a
brathope ffleu acyſpendimeu. ac a of
tygrope yllaryb ynyſlaw. ac allunt yncom
brer bnor ſaraſcinyeit trwy y dayean
ac holl arueu ac gorf ac yuteu yn uaru
yrllaur ynperued y ford...

Feſtiut oleugres aduc ruthur
y bagau aelvit elater. ac ny a
llope naedarym nac hirnc y
dilfryt rac y agheu ef aegrhannt trwy
daw yn vary yr llaur. Ac aelvis ar y lev
cupd. ac aerchis y gedymaithon bot

ynda ac ynlad. a hyntau ar nacthant
hynny ac ar nadyscant ynoz eu ac
y gellynt. dyna pelybyt trydar uab
alcou. yngoltvg ystandardeu. ac y
gilbelit brovdyr galet vnderhyeu tvr
ri y saul belydyr. a thyllu y saul dwy
an. a rovgiw y saul luruc. a bozw y
saul sarasein ac eu lad hyt nabna
eth dub ynoym dan y nef a allei ri e
armint. Ac yna Eglerys a gerdo
ys ole y le ar hyt y pleityeu gvyr y
greilhyab saraffi npert a edyn dvri y
dragy. ac ae gledyf yn hoeth ynylav.
ac ef a argyanub clamadve ypagan
aoed ynlynhal nvnlyent a edyr vv
rth Reuer obelam pellavr. ac ynde
yn y barch gantav. Ac ef adynabyt
vrthav y gvnaei o fint athnatoeth idv
lynn sael punarch o honav. ac ef
ae trevis ar dsarthaf y belyn oe lavn
nerth ynghollder hyt ydanned. y vrf
adygvpdvys ynbarvo pellavr ar ene
it a aeth y vffernyn. Ac yna ydeuth sa
raffi n arall idav ynteu. Galatar peno
ygvr aoed ynlynnal y sklat aelvit
tire vavr a chynnyt a havarvyd ma
r yndav a gleddyf rac ygedymdeith
on. a gvstvg y dsiaev ac offer ygkynne
r yr farll a chynnell y narch. a gvr
au Eglerys ynydarvan ynytorres
ller llav yn chalaeth o honei. allurbra
s y gvnyw ydan y kyfryw a edifirit
hitteu odiw rac y ynugynarvot ar
tar. A pallvys ef hagen gynnal vn
oe dsarthaflen. na thrigyab ynygyf
ryw. A anpyn beirdvc bei da gantav
y pellavr ydygvydvys. Adyscedut yn
uchel a bnaeth Galatas a eskyloz
y dvyn o honav ynnolyaut. ar va
ngc ygran lynnv. Ac yna val ydyt
toed Eugleres yn yndvor ynnplith
y nnevoed dsedp dygkvydv ydarpar
dar y llynyn ef a gnanc ygsgymun ar
ynnerch drachefyn pan vrathvys
talor saraseinaid gvr a ladysser mvp

no nnl o dynyon y pan vrdyscit. y barchav
a thrugein o saraseinyeit ereill tu ac
attav. ac ae gveyn plvyv y pellveith y
llavr. Ac ereill a elaethavd adardeu ac
gellavc. ac adardeu pedrogyl advc
tabu y bvrvyt ef ydyd bvnnv. Ereir
darved tyllu y turuc yndrelle arthugeint
arnei. ac nyt oed rynedd uelly kaffel o
honav yuteu dyr nodeu drvy adylur.
A pelvanaf ef hagen vrath y hemphei
chaeth yn ynor o honav. a phei kaei
ysgynnu ar y nerch ual nachudyei y
gleif ynyvyn penneu y saraseinyeit
ac y lladd bennen y rei ffachaf o nad
unt. Ac yna ar y nychoel ydeth y ffo
ret a Gwallter olivus. a dauyd. a Gu
ard o orleans. a chertolo barnabe. a
phobun onadunt ynbenrabt y darnav yn
dichvith aegledyf. a gralv ar eu lleinyd
achynnell ypagauyeit drachefyn ynv
gannas Eglerys ysgymun ar y narch.
Ac yna y ffozet. athalot aynghynnarun
aut ygkyt a phob un avant ygglio
dyrnavt niavr ynydarvan o honunt ynv
dynes eugkellyr. athyllu en gnnieu a
phlygu penneu eugkeappyr ynenllunu
geu. ac na chynnelic udunt na chyfryw
na gwarthavyl nac advynen ynt vuant
ellden ygkyt pellavr. Ac yn vuan bynt
a gvnwdaffant y bynyd. ac adynnaffant
deugledyf o dur glopyllatinedic. Ac a
ynffinchaffant ar eu helmeu genedic
ynglet. Ac uelly y bydynt yn ymfuft
ar ynaes ynydrygnt ter ynyn ar hynny
pei uabei trannver ac ter ynpsgvys.
Gwallter olivns. a ynnvanavd ynerbyn
a nnuygot pagan. ac a ebrykyr ary
dynnavr kyntaf yn verv pellavr. di
eueit a gvynnerth y krythreuleit ar hyt.
A pharaw ynda abnaeth y freinc yn
llad eu gelynyon. Nei adrychynt eu
penneu. Freill am y palueiffen. Freill
am eubeis. Kyt ynathrychynt digrabn o
bop parth. nal ydoed ulm digrabn y gyf
dichuf o uadunt. argoreu adigoneí.
Arholl dieuglavd diedyr gochi gran da

et prei nuenv. Ac pyna traputer a urathv
ys corc oed pdanav marth yfloneut o
dnas yrndra navr. Ac adeuth at clarel
ac aclymerth ger yabbyneu. ac adyba
or orthav. dryloyd hev ef ny hanym
dsell ni nochyut yvot ti hev pclarel nu
adnugollaf pravr hounhapach ny holl
allu. ouys llud ydofer ynu. Abrathu
nerch avnaethant parth ac at yfreinc.
Clarel aclaus ar naniavnt eu harvpd
hyp. dcaryrarbydon hynny ef adeuth at
tunt obagnupert. ajor. aphersavnt. Ac
ouelat arabi pnp ydoed cunt pan uei ier
haf. A hev un onadunt my bei grautav
dadyv di. ueu bara corons. neu aulachen
llynyvu. a chynnbell yfreinc draebefyn
avnaethant hanner ergit saeth navr.
Eclarel alsant drop yn or almaen.
drop ydarpan aeluruc ac aruen y prei
crell aegorff. Ac yntcu ynyperued y frei
nic yn nauv pellavr...

Craputer adzevis grant o orliens ach
ledyf trop durnavr int arisarthaf yny
ueidybys y enuenupd achygent y nuaer oc
beun. A gvedp yfad o honav kendt alma
eth arydunalhob y nuerch porthav. Ac
yna Otuel adruth ary gyfingot. Ac
gledyf yn noeth ynydrben ac darpan
ary prigvyd. Acerrapater aymhoeles
penn y nuarch parth ac attav. Ac actrev
is yullidyavc ynydorres ydarpan drby
di ar behelyn. Achalet un pr aruen c
rell nathorres dun ohonunt. Athorri
ygledyf yntcu ynydynnn attav. Ac tu
clactrevis yntcu holl nerth. Ac a holl
drs o karthaf y helyn kynnent ac agva
nas hyt y gallon ar bndynnavt. y corff
pr llavr ydaeth prenert ydreuyl y gor
chynupnnavd yntcu. Ac ydyvavt urthav
kerennt oedenn nu hev ef. Ac urth yno
drs idynnavt kynnent achvital a hvn
nu ytn. Ac yna ydoed glarel ynynurp
dyr. Ac ynyrhelet o pobparth idav llad
y nuer ef ac trychu yntcut. Sef auz
naeth yntcu dvyn ruthur tidpauc ynn
plith y freinc. Ac ar honno llad rikcart

ogient. Agvarin dnugerf. A hugvn o
clarnent. ac hels. Acherdt ynuer or
nuer yn nndugavl avnaeth hev golli
kystal gverth nn y Gpardun. Achann
greasle y gorn preoli ynuer ac yn gra
llattav. Ac ypt ynghavllant ygkypt
ynblacun cant. A hynny onadunt a
ffoellant parth ardnaf nal pgellynt
gynnaf. dr freinc achynnldpallant
ynd:nt pgreitav yllad nal pnotapsspt
yn hynpch kynno hynny. Yna pffoes
ppagauvent yn nndugavl. kyt ydau
greic achoit carree pllogeu. Ac ydyn
gpuarnn ac ynnt yno nuer llys pann
hevravoyr Garsi-bgeu nnl ydyttoed
pgreuepl nndur pndpuot ynboeth
ndnut. Llyna plydei urvydyr hev
peidyav ouadunt hoy pei nadarffei
ydyd ac bot dzedy pzyt ctnupli ac llef
tenyav or noe. Ac yna Glarel adodrs
ydarpan ar yllavr. Ac adillygoyr y llu
nynnen oed ynkynnal y llnnuc yg
gylch y bynvgyl. Ac ynbehel ydynkat
vrth Otuel. Poy ypt a hev ef poet au
hunnet ath ynnellveko dpthet pndy
env. nal y gallovf ynnen ydyvedut ef
parti. Hev peristavn upsdelaf ragot
Otuel ypti nnav gallen nreubnn a die
oed ew vynnam. bynnedydyav aderv
aphendyav anneuthnnn an bynnydzvyd.
A chyarlys nreubnn freinc arodef ynn
lvnnberdi. A beliseut y berch ynbzuvt
Ac vrth hynny up charaf ynnen faraf
tnn ynnbnn. Ac nynned nnavr agkyvaf
yzavr houn hev y glarel. Aderv ytn
nelly ynnzthot athtkyd hev ef. Ac dnatt
tdzarn anvnaeth nnal hynn. y bet av
naethoft dzavt ynd vynn. Ozkynn y
kynnyft y medygon naen ac ef yn
neuthur y gozchnbn bedegnpneth
ohonav athynnydnvd. Nabze dzachef
yn etnra annvyl gedynnderh nii arh
gyghozaf. Agvnn Jann y bahnnnet
annginn kynnent ac athnnethoft ynn
erbyn o ynnzthot ohonnt ac ef ac ae
dzyf. A nnnnen abnnf gpnet athay

neued y ret agarti. dcared vy hun ytt
hauuer gililat almari. Heb yr Otuel lly
na beth uy ilmarti vyth heb ef. dc oer ikal
gur auoar pehholl gedymdithus. dc
unyn bythd adylyaf ymneu yr arglwydes
ver. ogillaf i dstalydi. neu yr aubera
vdyr garti nu aedalaf veli penn pöll
gacanne. Heb yclarel yn unt ydy bedy
ain ynev gozeu ongyrch. ac mor lavn
yv dygallon di odyvc ac hllonied. Para
vt vyti hagen heb ef ygyrhual ytherr
byndi ac nabo nampyn vn ac vn. nathal
y bedyd nar gristonogaeth agymereisa
nar efferen agan yth efferyat nar a
berth allna vnbyssen ynerbyn anedyf
ni. dbot ynclsell nahunet no mab yr
arglwydes ver. Ac yna y dydiavt Otu
uel Clarel heb ef diebyl ysbyd ynllavn
ynot ti. dc os andiffyn ayahumet a
hynny di ynihervyn i gvna ynddigel
am hynny ac nabo y plyc arnat ti.
d minnev a andiffynnaf duw ar ffyd
gatholic. d dyrchauel avnaeth y ca
racter y lav ar hynny. ac ynten ae
debys yngyndur ac ar y ffyd natlirigy
ei ynten heb dynot yr ynlad. Ac
yr duuas yna daeth Clarel ae muer.
dc otuel ar ffreinc gyt ac ef a deutsyat
hyt y dheurglawd. dc yno y dalyssant
lettyeu ac yllueslassant ac y tynnassat
eupebylleu. dc ennym tan ar naeth
nut. a chladu yrei merch yn amyd dy
dyheri yr medygon bedigymyaethu
yrei brathedic. Arlle ydoed Thyarlys
y kerdyd Otuel. d Reinnus dyuynssawc
adlis y dharthyasyl tradisgymmyr.
Arumbelines ae chwdyddyr ygkyrch
y eis ac ymdob kynnen inav rac kael
ohonaw vrath neudyrnabt yr haun
yn dydaeth ohonaw. d gvedy ydiar
bun hi a rodir tri chussan inav. Ac yna
ydywaut Thyarlys vr mab bedyd
heb ef ygvydyodaw aozdech ysbyd
yth. dr gwyr ieith yrtten ydiolwch y
duw hyny. dhynn beth a wyd pat yr
pagan yet kymdaeth yr haf. Ac

nos honno y bu dydyr vorgymun. ar dinas
en yneugvylyat. ac y kyscgvyr Thyarlys
maen ae lu yndiogel y nos honno. dr
saraslsnyeat heuyr ozparth arall dinas
yngkyplat. dc yn kynn eu kyrn. ac yngv
eidi hyt diedy kymot yrheui drannoeth.
Clarel hagen agymoder nal yr pnudy
dynnvygvyr y dyd. ac aneth ynnes oz
ystauell y dyscynaw ynddinas. d gynnor o
bynyd brant. d nucliones. dc apolin nawr
gvr oeddygnwn y neint. nvy oed arnod
pedeir gweith gweith nochaor alnaint ivrth
dnscgaw ynddinas. sinagyntaf llunic deu
dyblic a bydyallant ynddinas. nachredyst
yny byt aryf ae torrei. nac allsallanei
notrvy ohonei y ryth y gnid. Dei kaei
Otuel hagen dynot yn kynnessset idaw
ac y kaei y darab adwyreins uy bydei dha
rat y hunic idaw am y ennein. Am yben
y gvrscgallant helym brant brenhin ac
nyt oed hayarn nadnr naphreun nac
arvaut. Kanyn obeni carff. dc yn yc
kythredic ynddi sulyter. d therungavnt
d ayahumet. ar hun mab emrein. yrei
hynn oed en dovynen hop. ac arnunt
. ygelbynt yn dhaffat ac allvdn
yut. d thrvy yrei hynny y tebygei yn
ten y dinas yn sach oz ynlad. Ac yna
y dwllant amy hynwgyl taryan drom
gudaru hebdun preun ynddi. nanyn
dieby dneuthur oledyrbyt oll. d dynnab
hoel oeur coeth penllydan yn hardhab
kylch y bogel. dc ody na pnuc lant idaw
dsayb du ac ystondard o bali coch a thoz
aden yn nan oduabe ynddi.

Thyarlys amherawdyr yrten a gy
nodassei yn voze. ac allan oed y gyn
are ac ygynnvryt allvyr ar kyt glann y
dyfor. tvon oed yenit. a rei a dzeugyr
ylyr ygyt ac ef ynyscynaclach. d
laut oed yno. d neinnie dyuynssawc. dc
olnuer. dc otuel. Ac yna clarel ao dymn
ys idunt ac ef ettva yuscepti pup ryt.
Pby agerdnaw heb ef. d ytnu Thyarlys
loyt yna gyr achvi. dr amherawdyr ae
hattebawd. ytnu unbenn heb ef. mi yi

Tryarthyd vreuhin. apherth abynny amm
agn aedyuzedaf yt heb yclarel gvaethu
roed drw eurvoet dyeu. dc euellvyth
duv ar prieu abarpssaut ytt dyuot
pzbyt rac uieut ydvyt puvaffiat puvo
eiu abeuyb oc audedyf in. ac pneugoc
tvg ac pneudietpuedu. ablynny uyt a
heb ydual ar uat tutheu. pz abzhonn ef a
rodir dy gozou ac abertlypuo vrthi ath
dyzuchtal en pz uarchabc gozeu aauet a
rvoet ptflvzi olulie ef bellach a vyd bzen
hin pufreinc. Heb pbzeuhin bagau
heb ef llauer Jabu adpvedict. adu ytlv
dylgvyt y puserthu. Pnac hagen etva
ytir ar gvbyr da ar uneurch azuaby y mev
i. Alyt hynn nll adzieis bputhec bzeuhi
ac ac golfygeis oulzederunt gl nu aadav
af yttutheu pudibeu. ar uyffyd uat ■ y ha
deu hynn vozthyf puydarffo pnidulu Gar
ti bzeuhin agoffvg pdnas ac dutpyb.
Acpna pdpdvaut Marel. pkythvculeit
ydfyd ynot abeir e ytt dpvedut y geirpeu
hynny. allynabeth ny ellydi bythi bellach
gozuvd hagen adutrpdzeit ohonunt
oc eulzynuell y gret. kanys neut llvyt
dy bêhu di dzeithon. atlnuarpf. ac neur
darnu aouelych oda bellach uy dechreunr
tynel y zot byth. uy thozrur tarpau. a
chledyf dvpurom ydfyd ytt dzeithon ual
pdylhynit dy lad a heu badell. Hchevalyd
mabr a gynuyrth y bzeuhin. allit am pzyna
dzavd hynn. ac edzych ary freinc myn
gylch. dc erch avuaeth y gvabdu dvpu
parueu idav ynllynu. Acpna pdpdvaut D
tuel vrthav. dzglvyd heb ef ardpuhera dy
lit agalv attat dybvyll pz uygharpat i
kampe derb ymi pnuffydpav acef ar pu
lad. A nu abynnaf ytt pygvarandav.
anni ydfyd pudpvedut nadyly agalynnet
y anurydeu uy dyo uy dl. Ac os byo ythythre
ul yn uffern pnac gyt arthythreulect ere
ill ac nathal y holl nerth ac allu tri thy
pliedic. ac pdieupl y gozchymynnaf pnnen
y corff hynn. Yuteu ydfyd pudpvedut
nat nuy adil an crifonogneth uy nneu
nac pnbedyd. dc uynuy bedyd argrivt a gv

mereis ynhen ouyt ti agranpatta ym
pz pnulad honn. pndzagpnypdaul nn uyth
garaf obynn allan. d unnneu ne kemp
attaf ytti heb pbzeuhin dzby y bauec
honn pnau. ac pstynnu y nauec idav
dphoet ef atlnuerthy adiodefpyf pzom
ni y boem puygroc. Ac pnn pz adnabu
clarel y hynnadzavd ynhyphpf. dc pdpb
awr pnllduabc vrthav. Ha dpyllvz heb ef
pahan pdpnnvrthodut ti a mahynnet ac
arthyd ar bedyf lau pdpkput arnet o honei
dnyp pzhynn pdav ne gvaffanaethy pdnl
anadnav pzlleveuyd gozuchaf plle pdnvn
nn oll. Arneb ne gvaffanaethy ef pndh
y bararadpyf pdn heb neb arllnd arnav
nac aurpssou. Peh dnv chvi hagen pz
hynn ne lvch chyn Jessu adeur ac adynur
ygkarchar megys Kedyn bradz. athu
theu dy hunn abyrur y mynn spbvll nffern
lle y byd y llad zon pugeiued. A gvedy hyf
ny ny byd pnullaret nr byth. Dos y
gynnpyt dy aruen ar hynt ann ath alv
af pulleidyn ac ynz adpiy plad. a nnneb
a ynneudiffynnaf reigot ■ heb pz Duel.
Ar freinc gopbodus ynn nauedassant
Duel hyt y dau olulydeu ynnsgnv pn
dauav. dc pugputaf Roleint allusgvpi
pndauaw lurie deudyblic dn. dc odyna
adaes ann y beun helynn aller bzenhin
ygozuoslygrussen babilon oc rynel. D
luer allusgvpis cozenne y gledyf ar
yglun. dc adoes tarpau hard gvderu
ann y bynygol. dc Ectut oleugres a
deuth agvay ac ystoudid leer bzenhin
idav. da oed beun y gvayv aglorv. Ar
paludyz oed bzenn lavznadzoun obynyd
eidyn awlsgvyf y pspardunen ann pdza
et. abelisent ayttod pndala y uarch. ac
arodes tri chuellan idav. Hs ynn pdyf
gynnbyd ynten ar y uarch ac pdpdvaut
vrth. Vnbennes uonvgdic hebef nna
af yz aer honn pdal gvnaet pz angle
pd. ac pdyrchauel y gruduogneth. ac
ygevalyopav allygru y pagrauyent en
fyolaun. athygnarpat ti abrynent hyv
pndzut Jesu. Argivyd heb hitheu dnio

y gvr adichavu dyuerthu a uo porth
yt. dc ar yr archelgob ydeuth y gyn
ryt y vendith ac y bvr dyfvr cỽyn ar

Hyorth yllu yun ỽyneb..
deuth Dtuel. adyrchuel y
nawr ar y ysgvyd ainuaeth. a
dyuot dvvy y dỽr. dchlaurel adeuth
yuerthu. dc uerchis idav yn iuchel
toyllvr: Heidyr heb ef. ynnadav athvyd
ac ouyt ynedrych rhac vo ytt kyrchu
attaf y ulein glavd ytth lad. ac ytth dry
chu yn gevnlydyn vor aclaur y bvth
y gilyd. A gvedy hynny ny thinl dy
gendyl ir dun. Ac yntvyt athen erva
yn ysturyent panyv mahumet adyhyr
y alv yndiw ac adyly yrholl uyt y da
assauaethu ac eurydedu dzb y rroes
oessoed. ac na ellir y sothrychu ef byth
yn y groc. Ythvyf heb yclaurel. ar ueb
ydynthoeleist ti attaf. ac aduet or
dzeuc ymbethleu na thal yuerbynef
dierthu yspardun. Ireluyd y rof a
duw adyrchefyr heb yr Dtuel bradvr u
ffernabl annu a ymladaeth ac athor
uydaf panyv gan Ihesu y mae yrholl
allu. ac na dyly neb yalv yndvb un
yn ef. dim march ac oer dwasgar
del ar mahumet ac holl gedymdeithas.
Ac ar uat athen heuyt am alv ar nav.
dun a rodaf yt dyrnavt a chvrzeuc
vygreledyf. in yn yr arglvyd a boeuet
yn groc ou haroy ual y trauluyd
yeh grautav...

Cyna y bradvyr Dtuel march
o arabi aoed y danav. a chlaurel
y uarth yuteu tvruevent yeuv.
dc yngyrchu avnaethant. a phobun
adaant ygilyd trvy y dỽrvm ac ar ueu
oll vny ettoes yllurugeu y gvelvyr.
dc yngyrchu pubmyoh avnaethant
dc pubeu pulidvawc. a phobun yn
amryssou am bryd y gilyd yr llaur. dc
or diwedd yngadurubau yny gdiarthaf
leu avnaethant advyn ruthur ygkyrt.
a gveu obobun ygilyd yny dorres eu
hagleu. dc enbroggleu a bo yuteu

yllaw yllaur. Gef avnaeth rolant yna
chwerthu adywedut vrth beluent. Val
yn uerthu duw heb ef hervyd digrifwch
nyt gnaeth yr yngkyvrdlvnn no chero
gyson ar genynadeth ne dlyn neubiveu.
a dyloyd duw heb y beluent vrthaw yuteu
val yna edlurus nyg kallou i athrist
rac ofyn amygyr no yaf agwreaf y duw
ac yr arglwydes ueu y gorchymynnaf
ynnwyu ef. Ypaganyeit yuteu yn mar
chogaeth yny kymyl ar vylleuen yn
bchel ac yn erchi ymahumet nodi y
paganiaid nac y cristavn. Ac yna clarel
adynnwys agelle y gledyf. Ac Dtuel gyr
cenaw y gledyf yuteu. ac ymaflaf yn llidi
awc adwaethant. a rodi dyrnodev nawr
ar dwarthaf y helmeu. yny ueidyvys y
tan o honunt ac or cledyfeu. a llosgi gw
ellt yn y gwrgrlavd. Megys pei tarthu dodi
godeith nawr y danav. Gyr oed y saraf
ain adl y digonei. ef a dyrchevis uelle
y hunyd. ac adrevis Dtuel ar dwarthaf
yhelmu. Ny allvys ef hagen dorri dim o
honei rac y chalettet. Ac eilioes nawr
oed y dyrnavt. Kynnvnt ac ynydygbydvys
Dtuel arbenn y llavr gantav. Arglwyd
es ueu heb y chynreiyr am diffynn dy
uarchawc ller neic yssyd yn ymlad yr
anudiffynn dy dodyf di adyrchauel yssyd
gatholic. Ac yna sef avnaeth Dtuel
bryd neit annyscrafn y hunyd. adyrchu
uel y dar ym ozrtu racdav. a rodi dyrnavt
evbyl y glarel yny dorres y bedwared
ran yr helmu ar penn lluric trydyblic.
dc ar nev yuteu nal y gvelit y danned yn
gwynn yny beun. Adywedut vrthaw. ny
duw heb ef velly y dylyer dyn gyfnewidy
ad. rodi dnunei yr ben arbr. a dyrnavt
nawr yulle bonclust. Gebic hyt dzeithon
ydyn yndisgwrn danned. nyt reit y
phaun vrthyt bellach ac uyth byun. ac
uychelly heiyt norvyn arvdho kullam
yt obyun allan. Cyna y gwybu y saint
au yr gruel obonaw nrath dzoc kenilyd
ac nab ydi gyfurd yullyr byth a chyn
hynny. A uelle oed yny lav ac dorri yn

cuvent ef arvdaller dynnvt p otuel ouyt
dvv ac dayoun ehun ac dyffreallen nal plym
heller clyvarlys yndzut achöllvarvupert.
vpt arencigvys Otuel hagen yhynny. glc
vach oed nöller auer pu revyn navpryt bvyt.
Wodi pdaryun avnaeth arpbeun. achinurel
ac trvis nal dyn ymaes oeinnwyr. dc a
dzuev pdaryun dzvydi arheiyn ac aoed öll
vpt ypenillvrur. alpheu nabei gadurhet
bvnn. vpt anobynnut amdanab pr pnubau
vythi hedy hynny. Ffallalgvys hagen. p
pcunhunc yngynuent ar pbeun ar ynelyb
pis ygvnaet trvy y modzvyeu ynynyd.
ahyn vpfyd hch pr otuel ry hell ylaedabd
y dyznuavt hvnnv. a nn aubelak pr abz hoi
na eiery nn odnn. ac nyn yargloydes veu
nn ac talak pr nnarpv uellur o uy byd nuvy
pnda. ac ouyt pnogely avo gvelt. bal na
bo uydic achlo dy uedigynyaethn. Ac y
nn Otuel alnydzys aelygeut ynzoi ynp
beuv. ac achzeius adzevis dyznabt nnavz
arnav. ynp dzves pr helynidzvydi ac holl
aruen. ac gozff dzvy y gallou. ar cledyf hyt
y cloymneu ynlyffrydyeit ynp dayar. y cöf
lledy nn allnys seinyll adygoydvys pn barv
pr llavz. ardeuit naeth dau leuen ac enell
digiv anabnnet y arglvyd y ufferu. Ac otuel
adyshnavt uz lleveipd i bellach agreidi au
clor. dc ogiurpeit beluseut bydnut gvac hyn
y pagunyeit. llaiken oed y ffreinc budugola
ethis anygvfranc hoino. a thrist dolury
uz oed ynnmllinyeit. Archoedyl hvnnv ar
hynt adnich ac arsi nrenhyn pr ozuot ar
glarel thralsin a elad. Allidyav abnaeth
ynzeu yna nal bnaller gpndzistet eurpoet.
ac gvynav. Dragiarel hev ef moz dzvc a
beth gennyfi dygolli di. ar neb athleadvd
trist agallon abnaeth ef ynn. Dialtam
hynuerch nyt ebep byth y rye gaurpit hvnnv.
ac oupt dialaf ynheuef nachynneiloch hi
dzerth inblevyn. Ac pnatynnrpt ducelor
y gozn abnaeth ac gann ynguduru. a se
nthi nul ogyrn ereill aattrebassaut idav. Ac
vrth y tyrn hynny ydnugynnillvyd ngeun
nul ozpagalpeis. nacohynny ygvnaethaut
y hydpu vlaen. ar sunll abei ynol ohynny

up rnut vpth ynigirll dzedy hynny.
phob un ynbegythpav ahyarlyr hyt. dzc
lent ac oluuer y gedynideith.

Ac ynn Clyvarlys ldeirr. ynn ynteu
ynghynnull ygthyt. dc nal yoed gyf
rvys arpnladeu ordinheu agossat
avnaeth y gadev. dc ugeinnnul vllyz a nn
lleint ynot ynyslenhaf o nadunt. a holant
aellygvyt ynbeun arp vlaenhaf. hac gvyr
freinc nuer apnuledynt oc eubod. dc nolyg
ei yppaganyeit nal pr oedynt deilvg. Ac gvc
dy darnot pr anheiravdyr lnnyaethn y
nuer. aphob un o nadunt ynarnavc
val ydeilfynei ehun. ac puteu ar gefyn
naeth uchel ynideithic. ynghadarnhau
ynp dzarthafleu avnaeth. a gnalo Rannv
ne ac erchi idav dan chadertinn dyubyssavc
vonhedic hev ef dvc ynn vpg gvsayv. a
thi avnaethost ynn gnaut oz kyfirvv dzalla
naeth hvnnv. a nnnheu ac talaf ynth
vrth dy ellyllys dy hun. an arodaf ytt
y nnarchacheunychenst yr ystalau. ac
atlunaf ynarglvyd ar ceith gastell ky
nuoethavc. ac ae hysbynnaf yt y gan y
nanec hvnn ynau. dc yndystion ytt ar
hynny kynnei. Gvnemant Jarll. a Lor
ot o berthc. a Gessiei o normandi. ar
glvyd heb ynteu annnneu ae dygaf ef
nal yzp dygyat nachöllych di dim. Ar fi
nuc yna a gerdikkeint racdunt ynp kadeu
nal yr ystoedynt. ac Otuel naeth ynkalgav
arnau o nevyd ynddnab. a velsent a
berth dvyn idav helyn athary an nevyd.
a Gerin o sent o nyr. a Gironent o urto
is. a Gvarin oz nynyd annlse aaethant
gyt ac ef o rth ynkalgan ynddnab. ac o dy
nac ef ayskynnvyo dzachefn. ac a gynnynth
vavv ac ynondard annlse ynylav yr llav
enhan y ffrenc. ac acrthis y bailly gann
en kyn. a hynntru avnaethant hynny
yn uchel ac ynloyv. dc adzbreuikant gedy
dzt parth ac atnic. Arpagannyent nberis
ynn hynnteu ynghynnull adynot ynerv
hyn yffrenc. Ayallen neb hagen nf
arysiel oed onadunt. nanyn pan vei ler
hak ydedynt annt pn erbyn yn ozerthv

nogyon.

Agarsi a teirs yllu bynteu dynhauel y
hystoudard y uynyd. A dybedut allmaeth
ypagannyeit am ydoetri au gwebyr yny ta
eyanen hebbu. Ac y pmlgau ahby. a/erac
du buputeu y gilgeilfon peuenic ofeuc
aupfgabu. ar fabl abynnynt kymal tr
nen aiyar pnoi y dahu drostab oegwelyn
ae klebyden. Hyna y gallei balp ohonunt
dangos y dalsred ae allu ardigoun. a dyth
edut allmaethaut. nu bieu y maes heb hyp
nu aozfydyn arnunt pnhabd. ac pnu y
clydic kymu pnugpnarnot y marchocka
bys pob rei ohonunt pndzbt. ac pneilltu
bys saralein odwc y bzth yllu marchu
des y eun. ac ydercheis parh bzenhin y
nanec arlad Rolaut ohonab pntenar y
dyznabt kyntaf. nen Oliuer. nen otuel.
y kyntaf onadunt agpfarffei ac ef. up
cheilfei namyn hounb. argebyn marth
purdu ydded ac angeid nal ydeilfydei y
barchabc. ac pnteu pugbeir o arueu
mawr dzeurhabc ac goufallt pugpnhe
bic pnu ordnaut agbedzgudyab
afpndal du y holl arueu. ac aligot y
marth nal na dzelit dim ohonunt. ffom
bzef oed ynplab- rth y bzeich arsdalfei
berth corfabzes bzenhin ordyzem idab
y bore y dydhonnb dauchbertbu. ac oga
rpat y bozbyn pnteu apnnrodes ydzu
glendr ac pnu nal y colle yeneit kynn
kaun banner dyd pnpdmas. Paladyr
unyaun kalet oed ynplab. dplfeun lly
dan llym gloyo arnab. ac ystondard o dth
bc pn chubythu grau pgbynt dsedyr gradu
hau aphedeirhoel arpaut brth ypaladyr.
a bzathu pnarth ac ysparduneu. adynot
parth ac ait y ffreinc gdnaeth. agnlo
pn uchel agae dydi Rolant heb ef. ini ath
unaf hedw ettala yndzit Jaun. an aynla
af arth nal nabo nanyn un athi. paupo
nyn bieu freinc. aphaupo dara adyly
bot pubzeulun o bonet ac oz holl ureu
huec. ac nacheiff Thyarlys dim ohonei
A thithen dabze pleamdelfyzn ynlherbyn
of grily. Rolant agigleu kynny. ac
afynnidype ainnyt allo olit. ac adyn

eheus ynaayb ar y ysgoyd. ac daryan o
tu rnedny. ac aunrthoys y barch ynerbyn
yebzc. a dieu oed yna y bydei pnygnarnot
y zog ydeu narchaue. y rannen o bop parth
arpledyeu ayttocdynt pnlzyhonan o
dzenc. Thyferaf ohonunt aunnnen y not
orblaeu ynedzych ary gyfeinc.
Archides yna adnc ruthur y Rolant
ac aegbaur agbayb pnbogel y ma
ryan dzydi. arhny y holl arueu ac dallar
ahyt y greys ac yny golles gwarthafyn
ydzoet deheu idaw. a dot not arnab pnteu
uy thaloys idaw hynny dim. kaunys ef ado
res ydaayo. a Rolant aegbaut oclaun
nerth oduch y gozyf blaen. nal na thaloys
idaw nar ffonn agaulfei ogerpat nar
llurnc nac anugfallei o arueu bu bleppu
Tyllu cledyr ydzyzoi abnaeth y gwayo
ac holldi y gallon pndeu baunet ynydzgby
dbys ynbarb y llaz. a gafo ar pleibenyd
ynbebel abnaeth Rolant. adybedut deu
ei nal pelybei y pagannyeit. an athatika
ewn ynhyspys heb ef. ac abydun na chyn
belit dadleu pnbreinc byth pzoiti. Thyar
lys aedply ac ef bneu. a thithen ae collent
in. Heb y mo affle un ozpagannyeit. ayn
nabumet heb ef nu agollassam honno ll
upt. ac ef amlledir ynnen o mysdialaf ef.
Ac nnadbyn ruthur y oliuer abnaeth ays
affle. ar farll a nrathoys ffranc. y nnarch
ynyerbyn. ar saralein ae gwant dyznaut
naaz yny blygbys athorri. y darparei
chaut modzby pannbei leihaf oelynic gen
dybic. a rygbnaet ynrydec oe pthys hyt y
llaz. Ac eilfoes oliuer dzoy dolur allut
ae gwant yuteu hyt nathaloys naedarpau
nae lurnc nae holl arueu yambynnp idaw
yngeneaue ac yny bu yn barb yllaz. a gra
lo ar pleveuyd abnaeth ac ertin y gpnuarcho
gyfon rodi dyznodu clotuezne o hynny alla.
Hr odyna y nelfnubys y freinc. agbyr
nner. a lozegres ar almaen. a pfnner. a
nozmandi. a ffrics. a flandzys a berner
y llawn dyrnodu ar ypagannyeit. Hyna yd
ocdeiaeuyd naar athrabluid gan y crist
nogyon yngoftog ystoudardeu y anthd

louyon. ypluen agreullei pgbeilfou ieuenc
gleu pudamuedi. pneb auei lofyn puteu upr
oed reit pno bythau. Pei auuenut tpllu y
tauyauen a rhygab eullurugeu achodi
eugbenyor yuygilet. ar barueneit ar uaithu
gpou pudygpodyau ynbeiro. achemys yn
lleidet pndilgpfiat ar hyt ypupud. ar
ylgbieryit eill adelwdigabuo uadunt. ac
ac trabllant dzedy hyuuy bzth y hageun pan
oed reitif udnut ezthunt. C yna dzedy yn
gpuaruot y drllu pgkpt tozr eugrizebyr
awnaetlunt arlyut. dc odyna tynnu all
an eu cledyfeu. ac pnbonclustau pngalet
a thozr yr helmeu gloyuhon. Arlluugeu
lafferit allpgbydau. rei yuynudzoi pnbza
thedigyon amnobeith ac ynlleuen adirua
ezgbynuan gantunt. C reill pnueiry ae
lakuen yn agozet pngozhed mi paunbei
ieibaf dzedyr dahaam y heidyen y bzth y
lyzf ual na allei dyn byth ydodi yndunt
drachefyn. C yna y bzth pstondard y
laraffinpert y gnahaupe mil odyr lur
tari heb un o honunt nyber yndanab lu
ruc deudyblic. a tharyan ar ypfgbyd a
helpuan ynbeun. ac pstondard obozffor
coch. neullpuu. neulaf mabzkeurthaoc
ynplau. Ac alffam tpkpffaoc opalestin
ynp llydzyab. ac ar ydou alepatin bzen
hun yndanab. pneibyn y gat homo yd
y nudahaupe zingrebuue. agbyr penab. y
laerbyn abauei y laraffinpert o bbacu
hain aclaerhen gbeuupyuc ac ar rei pe
dzogyl. ac adurdu algellaoc. Ac uelly gbyr
gurfaein yn colledu y ffydlonyon yn dau.

C F abuaeth Dtuel yna ym gadur
hau ynp duarthafleu achyffiptpeit
pdzaph ynp lab. ac ystoudaid goch arnab. ac
af regi bod y lepatin birubin. Gbau
Alffam ygar dzop y darpau aeluruc ae
boll aruen athrpdaw pnter ynp pu yn
uarb yzllaw. achyt ac puteu ydy mlzau
upffant Gelfrei limozu, a hugre oslow.
Adeuuab Gwarin. Gelfrei aladaod y ta
gau agtredadun aoed ynp erbyn ouara
trun panoed Hugre oslow aladaod blan
caezu y gpthreul puteu. Ado adiafaod

ar ypagau al adyfferi Gruemau oslun
ar bu dyzuabt aegbaut pllaw: yn ba
ro gein bzoun lepatin, agalo ar ypleve
und abuaeth agalo ar lhyz pentab adyo
edut ezthunt. my rpucla na carafflin na
phagau yn miberbyn beithou hob ef.
C yna y gostygbyz gozfabret urenhf
alhyt llethyz unynud y dzaeiret. adegimi
ostyn catroy y gpt ac ef. a barbed caraf
tin ypillydzyab. Ac at aeu Iarll adeuth
ynp berbyn. a phedu ar caut obzytau y
eit parbauf grautab. a hoeuf o nautf
aaeth yngpdzeur y uerthu. a mallo a
erchus idaw o barchaoc bonhedic heb ef
na phaichabyy uaupu ffuft ynglalet
ythgpdch. Gbi o gbstunge n deuth
attunt. a leithaut ouzyr bigot gruitab.
Troiaus bnozbytauyeit a ynulzuaud
ynerbyn a galffrout pagau. a chau hy
nu ydoed pedu arpar oduideu alsgellaoc
ac arleuhaf oz reithynny ef ac bydzy
byf se lau nerth. ac athaut y darpau
aeluruc aeben aruen trbydnut. acac
bratbyf yuteu yuynozdyt ynp byd
ydaut ar y ebedec dzydau. A throiaus
ual gbz prouedic ylebder ae dioru ae
gubaut yuteu hyt na allbyf ydaryau
naeluruc naeholl aruch y am hynny hu
dyas y gbaph ynp butrbydyab. ac yuteu
dzos bedzeu y uarch yn uarb yllaw.

C F abuaeth Gozfabret breuhyn yna ar
gaunot y gpfkraut homo adbyn ruth
y troiau ar dzabs ae lzau dau ben y bzom
trdydyab ynp hollder y grullon ynden han
ner ar marchaoc yn uarb yllaw. adiw a
gaffo yeneit kaup: deuth y dilzed. C y
yna y deuth alaen Iarll pugpffiabu oll
dau gbynab troians yndzut. ac nytoed ry
ued idaw kaup: yuei nab y chdzaer oed.
C ac nodialyffei yna yndaf ar gozfabret
breuhyn pei nat elei barret carafflin pzy
dau ac ef. ar Iarll bonhedic aellygbyr y
barch parth ac atthounu. ac aelgyntyr y
dzaph ynp lab. aebeun ynbedzogyl. ac ac
gbaut ynp daryau ar daroed gollot uem
nabzkaerthaoc yndi. a hoelonu eur yn

anuft trydi ac holl arueu. A thrydav
ymrav ymteu ymdyscyvdvyd ymbarv ymlla
or; ac adymdavt vrthav. Kymer hynny heb
ef vdvallen well ym drigyaw ar mol.
Yna yd ymdamdavt vdvnt. Agvedy
hanner dyd peruadarffen ymdvst ar ffloz gy
rvdi ymvnyd athymdyllymdunt ar all
ymdymgamveit ymteu aymtoedymt ym
marchogaeth ymdzut. Achannu eu kyru
avnaethant. Affuistrav tabyrdeu agevn
nadvz grantvnt. Ymrodi ymrthydyn odihe
dyr eu brvt agzvzu yffreinc arffo dzae
kzeinyu nvdy nodergyt caeth ymchalaeth.
de na allo ys perthyn vndvryan o honvnt
oz noed ymhynny oamser kyfcvll ac e
dzych vn dzeith dzaegrefyn. Yna yllas
Iaubert o bengres. de ybzathodyt Rodl
obelueis adodyfard asgellaoc nal na
dyder vdy vnepell. ac yllad pedzugvn
o gvstavnce. A chvbvdt ozne. allaber
gyt ahoy nal nat enillodyt ymoller hvn
nv ymffreinc dyth dzedy hynny. Ky
na cef adnaeth ysgvver ofreinc am
ret y enb gvzas Ieuanc oed kynnoetha
oc. a mab y trodugynnoethaoc o baris.
ac a dvallen nard ydat agymnillodyd
gyt ac ef ymy gaualcant o dzeffon Ieu
enc. ac hynnaf o nadunt apt oed arnad
namyn ymntbegvndodyd ooet. achym
dyt arnen y dei agvvdfant ynderv ac
dinsgab ymddunt. ac oe dladt dzycha
uel ystondardv agvelet yffreinc yn
ffo ymdibydl. adynot ymenhebyn a
dodi gvaz ygyt ahymhoelut dzaeke
hyn. Ac oduuab gofdrunt kymell y
pagnaydeit arffo pedwar eigyt caeth
ac hoed vllaz heb ynenennyd. ac yn
deuv ymy dyd ymaes ymllavn o nadunt.
Yna yroed Torlabzet ureubvn yn
gorffodyd ymymyl heubagoz. Sef
adnaeth gvllv ar y arbyd. Ac erchi yr
pagnaydeit dynot attav. adzechauel y
dirhyam o tu vrecdin. Adynot parth ac
ef yffreinc. Ac oclavn uerth ymgra
darnhau ymy nzerthvllen. Ac yna yd
oed ymy bzyteb ymeuthvr llygeam

nuabr ar yffreinc pan ygvnaf dzamvet
vdy kzer uchaf oedarpan a uedyas y
dyrnuabt odyno ymaz helym ac ysplygu
ymayen ymy dzalgodyd ar y lygat. ac o
lurgan ymbaz bzed hyd nacthymat aeth
allan. Ac o dolur ydymuabt thlmgav oll
agvelet nat oed ueb ac kaukorthy dei. ac
ymrodi adnaeth. Yna atmuet ac
delis ymgysplym. ac aelvis ar trigvein
Ieuenc attav. Sef oed ymei hymny Gvy
diu. a sachet ruan. a baldvin o egzymvnt
ac adymdavt vrthunt. ysgvnerit koubo
digvon hebef. kymerth ybzenhin hym
ac edzychoch na ladher ac na sothacher
ady gvch ef ymanec y gzmyssi ychym
lymaen vy arglvyd. A hoyntev ne hatte
vallant ef. Arglvyd heb hvy mi adnaen
nal ydvyt ymy ercin ymllaven. Llyna yd
oedynt yffreinc ymymthau ymda ymerby
ysgavallymyeit o latzopt ozei a kyrpellit
gynt ymllavz. Ef a gaualcant o honunt
dzvy uerth ymei nebyd y nuerth dzachefyn.
Yna llnges onauntes adzoes att pol
dras pagan oed hvnnv dnefhved ydeb
zed. Ac adathoed ogenedyl ystrydvyt ba
zygallu. ac holl gedymdeithas ozdrlat
aelvit damalgan. A chyffladv oed holl
uozymyon agtret ozaegazelynt ve gzay
at aeda mmymeant. Ef. adnaethoed heuyti
digadv odzvc ar yffreinc hoyd hvnnv. Ac
ellloes ef aethamdanav ymteu gzymman
digadv y meint y nos homo ydnuas.
Llnges ac trevn achedyrnasarnac y
helym. ac aholldet yz holl arueu ac gozff
ymteu hyt y baluenllen trydav Yna
ydvgydvys ymteu ymbarv ymllavz. ac y
pallmyc idav y holl ymplic aedkyoun. Am
ges aelvis ar valio parvyd. ac aymchoe
lef y brytanyeit dzaekzehyn. Ddvb na
dv otuel ymd gyt ac ef. Kaunys peibvr allen
ef. ef agzychallei pshymdnyd gnyz babam
ac adarnydei pzydnad ymy gymer hono
drymnes ar hymny. Ypchuen ef hagen
dot ozth y vod ymplith gvyz tvzc. a my
net o honno hyt at eithymdard ten
gisetth. Adynot idav lad pêncnpedvar

Ac yna y dyvu abt Garsi ureuhin
vth heraperunt pagun oed hir
no tvylleo up charei ouv ef odim.
Annvyluabt heb ef dyw Jaun pdvysti
a thrist am upmarbuent arylladavd Dtu
am am llygeit puedrych ar nav pu eu
llad. dun abydaf bare olit adolur ouy
chaffaf y grogi puuchei. Ac yna
Cbyurlymaeu pupdueuthur amu. kyn
ual ynu tir am kynoeth onnamod. ac ar
eu corou ohouab heb vygkeupat. Ac
ouy orhdaf ynnen hedid arnavef ac allu
up mynnaf vot dun pu ffreinc nu pudra
gyvydavl o hynn allan. Arglvyd heb
yr herperaunt bygythyadithen ef yugu
hyl. dieldy ymeu ef geerdylav ac unier
yunu kynuasaeu ynoeuod ac ungroeuot
hayach arnam. Ac ynac arnam dirua
or obyn rac Rolaunt ynerun. ini aveleis he
dw ardelhreu y vrovydyr ylle ytrevis ef
Balaunt ar thaarthaf yhelym yny aeth
y cledyf trvydau ac hollarnen ac uarth
hyt y dayar. Ac ybu arnaf ynnen y obyn
ef yugynuent ac yffoeis orholluaes rac
dav. Ac yna ygelvis y breubin ar Beld
uit o aqvilant. ac pderchis dav kynuer
heb ef yuygetfych gaut odiyr trec. agu
archadv hby rac Eb yr dru ouadunt. ar
neb ohonunt affoho pur dav nabo an
rytrdus uathref tudavc pu agruet yny
oes. Kyna ydoed bavr yson ardrydar gun
dyr a uenerth ac proed drynpon ydyrno
den. Arurydyr pugilet. Ac yna y keid vo
ye Rolaunt arhyt ynnes vdyrchin y farul
cuyent. ac y dalabam y pleidyen adyryu
dal. Ac y dalu hurdrec Jaun pneb ac hae
dr arnas. Kynn pr oedynt gvyr beuer
putrychin yndi ac cledyfeu llynpon.
agvyr yr ynnvd. ar allmen. a bvrgvin
a flamdyr. a normandi ar ffrainc. y fa
racuyent helyt yn rvdi dyrnodin diuef
fured eu menut. ac yn dydy en kyntdou
dard a heb ko puy byt nac yn en nuchol
a heb gurn ohount nachygkureun
nat hagneked nachytunudv. Dyr
bynnac a adygvydei yn eiplith neu

aledit o honunt. ystroc a dygnetuen
oed y nuef. Ac yna sek avnaeth ortu
el eozych y ar y uarth ac argnuot go
menaut dzedy-pr ubzb y llaor o tri cip
threin sarascin operfaunt. ac y nu myn
uny lad pau ururhoys yuren uarch y
parth ac attrunt. Ar deu o nadunt
alad avd. Ar trydyd ffoes ac adibegis.
Achymryt aubs buan dzythyll abuaeth
a nuaffei edyrab im ozrei meirs ac rodi
y dinympaunt. ar Iarll aelgy nuys ar
uav yn amyfgravu heb ymauel ar gozyf
ac adyniaabt brthab. Arglvyd heb ef yf
uuan alex auerth amaethoftr ymA bu
y rdzor prpugnuyeit yd adnabuant h oy
dy lewder di eurpoet. A duv adiolcho ytt
dy uarch. Ac kynnes y ttroedyn arn
taunt pan yndiffereit racdunt. A thyn
un cledyf adnaeth ac dyrn yuarpaunt
a thanab penu sarascin o tzec ac ef par
nav ar y dynuavt kynntaf. Ac yna y
gelvis Dtuel ar plebeuyd. ac y berdyrs
punpith y pagrauyeit. ac y trychyrs hy
put ac y hollars. nul y hyllt y lloer pr
avyr neur gvynit. Ac yna pdpugnuf
aut ygkyt Rolaunt ac olurer. ac Gaut
kegelin. a gvarin o normandi. a greffiret
dungvn. a Rocold o zalmaen. a phob hn
o nadunt yn ynlad nal kynt ynbarba
us. Dduv dit holl gynioethauc heb yr
Otuel nal y kzeir y tryv gredynderthon
ayttoedon yn unyuet y kzeitfab. Gruc
dy pugnel o zmarchogyon gu prinnu
pgkyt tozn aruen eu gelynyon donec
thaunt ac brwyn heb ral ohonunt yn
y herdynn uby no chyt bydunt anugha
laf ac ffiaihb achkeupden ar eubeinnen
kynt nachlyuei dyn y nodyrnen uozr
ac glusten rac meint y pnffiaf. do
hobynhan yna yn gadarn adunaeth
gbyr arabi. apherfaunt. a mehaus.
a thzec. ar affric. Agnarfi urenhin yn
eu plith yn marchogneth ole y le yn
thaffeit. Ac yna y dyrchauavd Chy
arlys amberawdyr y beun glaim y a
dzych ar y tnnes y ny gylch yndyfeyf

agheu yr anfydlonyon. Aphei oger le
mans uybydei aflaben yna. aoed yn
rhyny. achadbyneu ygkarchar y garat
cuyeit. ydoed ydbylaf ae dzaet hagen
yn ryd. Acy uteu yn rhyny amy uola
peruas. a ceith marchaoc yny gnadu
yndi rgeledir. Ac yna oger adyfiu
ot vrth ynyarthogyon. ar gkeyn
heb ef llepiffoch y kadyrnen pehydic
ynnent yng gwenediwr dirwaez dalur
yn ygkykich uygdallon. A nebyd
idab y neb pfyd o luben. ynhut ydyb
edy hynny heb y marchogyon. Ac
myn gnabumet ydywzetych hep no
hynny mareynion ir dydzaet atfoby
lan ual nabych ryd ihedy hynny
tra bych byo. kanys mabrain nabydy
byth dyd oth ors. Ephan gigleu
Oger y bygfyth hynny lhoyaf yna
dzaozuc. a chael ykyllen uaez. achy
uot yny krupll. ac aboniaf ar hyn dyz
naet. llad ypeddyrfyd ohonunt. a chy
ryt ytri ereill ac bzydzoe y tyz uch
el. yny dzizes eunynygleu pan dri
thaut yz llaez. athorri y cadbyneu
a ytfoed arnab yny ytfoed yuryd. a
phan dar oed idab hynny kyrchu yz ysta
dal athnaeth ual y gallei gyntaf. a
chyfkynyab elhun pz annos teckaf ab
elas yno aethrynaf. kanyt oed hy
ysgyfier ygyt ac ef ac gwaffanaethei.
Ac yna kaffei arueb diogel ac gwisg
ab pindaras puteu yny ytfoed yn gyb
eir. dc ysgrynnu ar y uarch adyrzedut
yn bebel. an af bellach yz bzwydyz
heb ef y nerthu upgkedy ndeithon
ac yn fynych bz ual y galloch ozeu
chyn aellyeit hagen adlewyn yn yn
gynderbet. ac yscleyf a bozy dzaulke
fyn amdiffyz dun nac dzoc ohynnyt
hynny. Abzachan march ahnaeth y
maes ozpoith. Adywot ar hyt yffozd
hyt yllo ydoed yz ynilad. Aphan deith
yn maes. ydynghaiaeth ar hyrt a rolant
dc a Gualter ozeuns. dc a Remus
dyllyffiaoc. dc ac Oruel. dc a gurmer

Kellcynyd ineiz athaneth yz eu-ll
yoy erlyn aphob un o honunt aaeth
ydbyfkaf unynbgyl idab. Ac Oger a
dybaut ythunt y bot ef yn hollach
amyfgraim. ac ueibu bachach eryoet
ydarab dyrnaut ar uaethaoc.
Hyna dedy yn gyffel oryuuau
hyz drozon hynny ygkyt o leihe
nyd amoger. hynt abnaethont
y fon ar dzablud yn ryp. kyrchu purpy
oyz aozugant. ac yn iad o neibyd nieg ys
pei bytbydynt diludet. dc ar hynt llad
aint oz anfydlonyon. achan dlur arhaftu
ch eubaunau y uffern. Aphambelas
Garfi urenhin hynny. ac uat oed yn am
diffynnoz kadarn idab. ef a dywu nat o
ed ffoed y dalei dim o les idab nac y gallei
dzigyab yno. Sef a dywaeth yn chwelut
dzaegrefyn a ffo parth ar dinas ual y gu
lei gyntaf. Ac yna ual y coed Oruel
yn marchogaeth y myn y pant mawr. ac
darfyau ar y pfigyad a chzaccau y gledyf
ny drwy. ef a aergannu arfi yn ffo yn
dirgeledic. Ac yn eu adroes pen y
uarch parth ac attaw. a phan deith yn
agos idab ydywaut wrthaw Argkyd uren
hin heb ef ae tydi a byrth hynn oll o freinc
heno a'n cynnet yr aur honn pawdi kic
hoeb y berui ddunt gyt a phyys. Ry bup
teynt hby y ryb boyt honno yz nnl
noztheu eur. heiffaureg yn ereill ddunt
kanyz boyt y mayo gen porthmyn yn
honno. Ac yna yfkydnkyz y breinhin yn
naw ainyz a nadzaud honno. ac y brathoyz
y marchparth ac attab. A phan ydoed yny
ryt dial aruab y bayablen yna. pan dy
goydoyz y march yn ypfedhaztroet. a
myn nei yntru nabynnei ef a aeth yz llaez
yn a mukar yny dzes y breich dheu idab
yn dendzyll. A chynn gallu a honab gyeiw
ynnb yny fcuyll. Rolant adruth idab ac
ackynnerth y rog y dyrlab y bynyd. ac
ny bu kynlavenet eirpoet amdim ac am
hynny. Arbzeinbu aerchis ddunt. Argly
ydi uarchnyeit heb ef nalaoudh hi. A phan bi
yn ymrodi yoch. a gredych chwitheu yn hyene

Acyna y bymerth Holant ac Dniel ef
ac pdugant puaurec pchyarlymaen. ac
puteu achanuoneu ef pbarŝ orblaen yg
carchar. pŝ ffreuc parhaus puteu uy ebyr
gouyssiant pbwydyr iuby no chymt. kymu
dir uot golbeu nev bynet pheul yny hadeu
neuroruellsynt ar pnaes. a chymryt p
dinas udunt e hun.

Gwedy dala garsli ac bynet ygkarch
ar pbarŝ. pkymerth garsli lybo
draeth yr yspaen. Pr bom proed bu
brsulun ar bymtheg o anfydlonyon gena
dyl pagan yrut yn erbyn gwlad. a pha ach
las garsli na allei yn erbyn nebun a chyarlys
medylyaw aoruc tryp y holl ethrylithyr pa
uod y galle dangneuedu ef. ac amon ao
ruc ar chyarlys y erchi idaw amon dduw
dŝparthus attaw y uenegi idaw ffurf y
dangneued a melit ef. Chyarlys
a amones attaw den ni bŷder ar derchaoc
myg genuadur homo. Ef oed enw en
eu Bazin. a bazil. ac achos pmynnaod
udunt erchi y garsli y nadaw a mab hu
uet ac ar holl eidylyeu bŷth na thelyt
yn arllegeu. adywot attaw y nyteu y gŷ
ryt bedyd a chŷd gristonogaul. ac y nteu
a rodei idaw hanner pr yspaen y nyd
dangneuedus. ar ranner arall pr olaut
y nei y nyd dragyrraul idaw ac etnued. a
dywot o garsli pdodi pdylyaw y nhŵg dyly
law chyarlys y nym bron gwrogaeth
ar hynny. Ddymo y kerdassant y kyfa
den hyt y nseler a bygustym lle pdoed
garsli achan mlo uarchogyon arnaw
gyt ac ef. Pan gwedy eu dyfod gyr bron
garsli y nos nagassant eu kyfeuadur y
n y uegyr pgrorchymynassei chyarlys u
dunt. Pan gwedy gwarandaw garsli ar
y uegerssen llorab brenhint o dieithyr mod
a phen ogfeulonaf ag hŷb eu dienydyaw.
Pan phaun deuth y chwedyl honno y n bon
nedic ar chyarlys ry beri llad o fleri
Basin a Bazil trwy greulonaf angeu
llythyraw y luoed aoruc ynteu ar hyt yr
yspaen y greissaw garsli. Pan ual pdoed
Beligant di warnaw t yngorymdeithi gyt

a marsli. ef adywaw brthaw. Arglwyd mar
sli heb ef. Kanys allon ni gorthrymedu y
Chyarlys achwedy ontkederat. rcit oed yn
nuibeu bedylyaw o ethrylithyr neuyd py
rhed y gorthrymedyn dab. Heb y marsli a
dywet athen dy gyghor. Beligant adywa
wt nhegys pdoed pennaf ef a benadurat y
dan marsli. Arglwyd heb ef hen agwan yn
Chyarlys nhegys pdengys plwydi. Apho
hynaf vo dym chwanec hag vyd pdi pres
seunawl herwyd anyan. Abei gallem ni
or anhynhendaw tra pydaw tagnuedd.
nal pdelei ef yffreuc ny lanurpei ef ynp
hyn y gyrchu dayar yr yspaen gwedy hynny.
Ac o achos hynny arglwyd pnaegem
ni mewn rhwydaul ac eur a lleihot gwyn
on. ac erthygymmyon. amon yn anrhegy
on mawr yn gyffredin y babyr ffreuc.
kanys trachwant a etholles hynt pr ystlyr
diclo yslyd ynn. Ac pgyt a hynny. ni a
amonwn gwyrthon udunt o beibon and
hyedygyon nhegys perchtont ynn ynd iam
heu. kanys dir yw ynn prynu ynbuched
o bacfod or pg allom y chaffel.

Chyna ydywaut a garsli pth y gorch
ymynnaf vi y greuuadur homo kn
nys doethaf achynhennaf y me
dry di y harwen hi hyt ar nrenhin fre
nc. ac ar byrllysc eur oed ynylaw ythŷn
y medyant idaw. Hc yna gostwng y beem
aoruc Beligant. adywedut nal hynn. nu
allnaf y greuuadur homi trwy grauhorthwy
a hahumet hyt y kaulpatto hyethrylithyr
am kyrreuruyd ym hyt pan rydhaer
dayar yr yspaen o dra gyfaspnwl greithw
er y freuc. Hc yna dyrchauel pynneb
aoruc garsli ac erchi y hahumet ar hoff
dywen ereill pgrauhorthwyaw pr greuuady
r homo. Dyno pdeuth Beligant
gor eurydedus yngreuuaf y gan garsli
ar chyarlys y nenegi y deuei ef y gyn
hyt hedyd ac y estyng oe hendeungaeth
ynteu. Hc yna y gouynnwys Chyarlys
oe gyghor a belai y chwi bot mi fal yn kyn
hyt marsli yr hynn yssyd ynaday drw y ffi
a nnhagel kymryt hed adala y dynaf yn

then

ydeymaes o hynn allan. Aphandarun
yr breenhin teruynu y pnuadzaud. Nolaut
agybodes y bymyd y attebawd hervyd y
gwydat ef. Dyr bynnac heb ef adyllo
vnlzeith ef adyll eilweith os dichawn.
Alyuny ao bzyn y dibyllo agzeityy eilw
eith y dyllyz. Halzeulun arderchawc
dysparthus naethzet ti y barth yzhyn
yllyd bzonedic yz yllaver o aunter y
nat ynddyllyz. ac aaeth etwaeth gos di
ytwyll aozuc ef ytti pawdwhoft gyntaf
yz yspaen. Llaver o gedernt adunyvyllint
ti yna. a llaver o yspaen adugallut
attat. ar hu genedyz homo a anuonaf
iei barth attati yna. Ti a anuonest yna
attaw deu oth dywda y gymyst diheuro
yd grantaw am hynny. Nyt aungen Ba
siu. a Basil. ac ef aberis y brenhin enw
eudiheupdaw. Pabeth yssyd Jawnach
tzeithon uoc yt nachzetter idaw. ynac
etzba galanas y gellyr hynny heb ydi
al. Ezzchynn cesar awgustyn traethu au
nerth gennym. ac nac chelon dzeidw
anbuched ynyr hanuyn. ac nyt digelu
dyd ynn ozgadon anuaeth ogelkaid heb
ydial. ac nyt hawd credu bot ynssyolaw
gutholic yz hon yssyd cunnir bagau.
Aphandarun y zolaut teruynu y yn
adzaud nys attebawd chyarlys. annyn
ynnodi bleb y naryf loyt oed arhyt y
dydyrou. ac nydunnawd neb orssic
ne ac nyt annubuaud. naunyn Gilen
dwyd. Hynaw agynnodes y nyf nyd y barth
vnuebu oe gyzbyz. Nyt eannoledic
heb y gwenhwyfyd bygbyz adzossa yssyberd
yt. ac alestreirvo ller ac adunynder. ac
nyt ller gwzthot yneb abynno tagueued
adihunedb. Dielo yn grantaw angharct
ri an hageu dunye gwzthot ajarlu y
barth dwyd gruff. ac anbynnedb nunben y
nas yuten ynnedynaw pwyll heb dwyll
pen no ynnedyb gwystlon ynn. Kaunt
hastoo credu bot nat adzeuydho bybyt y
neb kynn bynt pagunyect. Pahunn y
kossa Rolant edmeirynoc ypeth allnel
paubo yn dynot yz yaby. ac nay zthyt di

dw edmeirnoc. Agvedy ynnadzodyon Gwen
dwyd. Nenny a gynnodde y nynyd nac bzoi
Charlys. yz hynn a dangossei yloydi ac
oet ac bzudyr ynot yndosparthus. a dyre
thew a gwzthoed wygallei ynot yndew.
Kannaul heb ef achyt gynnedygaeth ac
bzynn kanphadu wyghoz adynno ar les
ac adunyder. Githew urenhin bendic
agwyllent gyghoz gweuthyd. yz hynn ath
elir ynn y ynot ynnannoc lles ac adunyder.
Annouer ar barth darosparthus yngen
nat. oth dywdi a volnawdyl athrybeint
y ynngeissaw ac ef. ac oe rymaw dzwy dwgyn
o wystlon ar yz hynn adaethho. Os hynn
agrenhatta Jawn yo credu idaw ac y bedo
nadunt anynnodynot ygret yndunn
ann. ac ar y wyghoz honno y trugywyt.
ac yna y gennnawd y brenhin paw pzid
dosparthus awer Jawnhaf pellog yno
ynghennat yz neges homo. Gan heb y
zolant a af yz neges homo. a gozeu yo
gennyf nann nac caer o dynet idi. Yna
y dywaut Oliuer. Nolaut heb ef ry hawd
yo gennyf ti gyffroi dy anyan ynn neges
homo. ac ny allei dy gyberyt ti godef balch
ewein barth heb wyneb thur naerua. a ny
bi aerynnaf bygganu yz neges homo
heb yz Oliuer. Kanys arauach yo dynno
yll noc hi Rolaut. y diodef genyeu
marchi. Nac adolygei yz hi o honaeh
chwi y neges homo heb y Charlys. nyt
a yz hynorderisse gogyfurd yz neges hon
no. Gurpin archescob agynnodes y ga
sau y neges homo. ac adywaut arglwyd
brenhin heb ef mi af yz neges homo
ac ae gwallanaethaf ynghraff dzy bebyt.
a gwt yth dywda ozthoedys kanys bi un
ynt yz yspeden blyned ardec ynkynnal
rynel ynyr yspaen. Nyt gwzdaus heb y
Charlys y archescob ynnet yzryb ne
ges homo. nannyn gwallanaethet effe
renneu a chyghozeu dynnadwl. ar nac
ynnzret neb o honaeh ar wallanaeth
ygyfiad. nannyn etwaeth ynn dz pzid do
sparthus a dedo idaw gorff pbys y neges
homo. Ac yna y deuth ef. Rolaut ag

kannaul oi keimilyd y grygnoz ef. ac y
dywaut yntev na thellaxeda ynoh y negres
homo nor ymkeimilyd. Dychymic 20
laut yna a gannolaud pabb. Adywedut
wal y dywedassei Rolaut amkeimilyd. Ac
yna y dywaut Rhyarlys nef yntev yr negef
homo. Adaunkein yv methu neges ano
kannoledic gnu bavb. Rolaut heb y
grikeimilyd a beris ynn ymet yr neges
hom. ac yllyd ynkeillaw ymdnaf. ac o
hynn allam nu ■ vydaf agkymdeith
idaw nal y gwypp. Ann ac hagkaunolaf.
Ann aadqoaf gnu ygplurau. nat a ymloy
dyn hon heibyaw yn gobyl nes dual y eu
thured ar yneb aberis y dechymic hom.
Fenillyd he-b y Rolant. ry barawt thyt
y lidiaw. ac nyt gwedus gozuot ordryc amy
au ar yr. nauyn bot yn dzech y gwr noz
dryc auyam. gkanadi yneges aozchymyn
nwyt ytt o aurydd y gozchymynnwz. ac
nac êdzych ar neb tra bych yn ymdidan
ac hyarlys. naman ar chyarlys elnin.
Ac adydaf ukid ägildyd yr hynn aozch
ymynych di ac acrchych yn heb y
gwemmlyd ac aak ar barth. ac ny oberth
af omheneit mby no balin a Basil. aber
is y peagan homb eudibetha. Arolant
adu gygkozz y hymy heupt oe sybert
ytae ualchider. ar uelly ynac Rolant et
wa ynkeillaw bydran vy oes ynneu. ac
yssyd ynatkaffau. Ac am hymy argkyd
pabam y bydsynnyyt di aesyberyt ef
am byamsin y petrus agkeu o amoc Ro
laut nal ydihenydyyt Balin. a Basil oe
aunoc ac oe gwyskoz. Ac uel nab chauer
ytti yssyd vab ynn Bawdwin yv yenw. ac
ar debic yv arnab oe nabolaeth y byd gwr
grymmus. a homb aozchymynnaf i ytti
nac Rolaut. Rhaiam yv dy nedvl di a
rymdreigeid. a chevdyd yn bot gwr noz
bydvl y ymadrawd ahynny nn vab. Ac
ar hynny yn llidiawc ofnadwc am y dywe
dyat ar barth bozz meutell. ded yndaw
b. ac yndan gos. o dyfe bwrpoch nal y
gwelen vab nac edzych aozuc ar Rolaut
heb arbet oe aurydd. adattor dzrthaw

chdzerved y nedvl nal hynn. Rolaut
dza hyberu heb ef pyrys grandurd apinnyd
dzyc yspzyt yllyd ythgyffroi di nal uaelly
ozkollys ac nal gredy pereill. Erchi mby
ned yz abzon ydettolleisti di hôll drpeid
ffreinc ynyz yspaen ynllaunyab rynd
lu yn dzaffat heb na bun gynhedzaôl
na bbyt nadiawt ymy mysc na gwahainu
au aruen na nos nadyd. Duw yv gen
nyt eu beneitru ac eu gwaret. ac ymy lauo
er dy gryndured di uydunzy pa vemt o th
ynd ffreinc adiuaer. Achyn bydun llystat
i ytti. harpat tat arodallon i ar at ti. a
gwaeth no thyrfuab oedut ti ynn. val
ydynnd angoffeist yz abz honn. Oz duw
hagen au hanyatta i drachefyn ydy
uot attabeh yz hynn a bynnit ti nad
lon. nu addiaf ytt bleyth yzhynt honn.
Dz uynnhenydu ynheu aduer ti a
gethy elynyon ytt ythoes. Ry lad y cle
dyf yz gogyfuadau ac ef ynydzaber
ac ef heb y Rolant. Fouer yv begy
thyau yneb ny throssa ynedvl bythy yz
bygythi. Dozdi heb y rolant yzneges
y gozchymynnwyt ytt upnet idi. yzhon
yssyd dost genmyfi yozchymynn yzz noz
lytyz athydi. ac na cheueis uy hynn ny
uet idi. Ac neurdroed ynn a gwneuthur
rydvl ozllythyrau ac euneges ken
barth. Ac ythynnu aozuc Rhyarlys
y llythyrau ynn a ardzeuthyd. ac nal y
ryd y dzeuthu ymy lau yssydygbydaut bym
teu yllaurz. ac lau yntev yn kynnu. ac
ynneudyrchauel dzyntru y synnyd y
uthychwpe idau y bop aclaut nac heith
lyd y uot noz bygyl a hynny. A phaab
yn aduabot arnab hynny. ac yndarv
gan o gwynnp y llythyrz y deuei gwynp
auei bbp nac llaw. Acyna attep au
zuc gweuthyd nal hynn. val ynolo yz
hynt uydhynny. Ac ny thebygaf bot
achaus y neb yonaun. A phan abot bys
argkyd y wynet yz negez hom. kany
thelaf allel dydzoffi oth arnaeth. Ac
an dygeuyat argkyd. Lyma ytti ge
uyat heb y chyarlys. adiw oz nef a rede

yt hynt da kydpamus. adychaul ylaw
aoruc Chyarlymaen ac grocessi. Dyoet
uel hynu heb ef bythuarslu pgpyt ac aar
rhoyllythyr. pmac Chyarlys pudamu
nawdy lclyt rac llaw yr hynn agressy
or ti abym gouenthur acdelbeint dy
uot puy ol ef p ffreinc y gpnuyt bedyd
achyo gatholic adangos gworogaeth idaw
adodi dy dyplaw p rog ydoplaw puten.
achymurpt hanner dy gpuoeth y gantaw
oe dala y dauaw. Volaut puei puten bie
uyd yr hanner arall yr kynoeth oe dala
ynyr pspaen. Hf ouy dineydi hynny oth
bod ti aegdineydi oth annod. ac ef yda ing
ylehynn cesar augustam dyrnuas di. ac
uyt a ywrthaw yny cassso. athdlym dithcu
oth annod yn rbym gantaw p ffreinc. dc
ynno ythgpnubellu oth annod yr hynn
agpynergemyt oth uod yr aw horn.
Ephandrum yr brenhi dpllredit hpiy
wrth dienubhyd. kyelbyn yudeith aozuc
Gwenhyd. a chant oe uarchogyon chum
ne kaubelwrpgaud ozllyes ac ef adeth y
bebyll ac ef aynigpkeirpaud o adiuru
nawrhydic ardercha ac. aarch uchel
hardlwedus aducpyt idu. agbyrda
oed ynu gylch puy thallanaethu. ac a
gemucpallant idaw bynet ygpyt ac ef.
Poyt pell y durthyfi heb y gwenhyd
dbym neb ygpyt ann pupeirgpt agheu
ygau y paganupet. kanys llergollet yo
uygcollu i no chollu nuer mawr ygpyt
aun. ac ysgrabuach yn clybot nygcollu
i noe dieter. Aphan clocb ydur ffreinc
amerchocti gennwch unggwreic. a bayt
lum bynab. dc ual y trichyo pnoch bygk
kanyat i gwedy bone barb. un ar dlygaf
ych gradu kedymdeithal ac ynt. dplc
ziennu ellreunen nsallonzeu rac by
uneit punen arodi dillat pr ei noethu
abuyt y ellellwdigyon. Af yna ymu
ahaw aedylyrth a nynet ygpyt ache
uadeu ypagunpet. dc aun y bynedyat
ynt en ymdeith ac gymuan aeduchau
ydoed y gwrpdu puolynhau amdmab
ac yndrepruerthu yndoturpus ual

hynn. yuchoel ynchoel attaun ynfach
dydyfiawc arwrchawc. bychau ych gm
rei athanuones pneges honn Rolant
dy lyfuab kanetholes euo dydi p hynt
nor berygluo ahonn. gozeu yo ydaw ef
dydynot a ynfach. ac nachymarfo a thi
dim perigpl y gan barslu eudur. Di a
druthoft ygan geneoyl kymeint achyfnil
ac na all chyarlys dithpt rolant rac ag
heu onydeudi ynfach oz uegres honn O
dyna gpuarymthyf agkeuthlyd y uaych
kaayd Deligant ac pugeiffaw ac ef ystry
wyr hynn. nuabr yo afloupm trachant.
kaup ynr dodi terpyn argeiffaw a bo nuyr
haf ydachkaneco y medyant nuyaf y
chyfkemych y medpannus. thelydi a gerc
fawd Chyarlys awch bzenhin clyn ac achy
annegod idaw odeprnaffoed o geveruit.
dc ettha upnupm orffolkys yr y nos pnyrn
dzeglaw ynhenent. yn keiffaw lanydu te
yrnaffoed. ef agnuaf gozchuabyl ar cala
yn arpthyll agthlat rnuem. arpspaen.
Aphaham y beu reit idaw ef dzoffi yr ysthys
dielu yffyd eunnum ohonei. Apt ynthaf
tat ytzeiffu flaunryaw yr elfant. nanyn
trabarhaw ffynnant heb leggred ny orffolk
ys mabrnrfydigrbyd medbl grynnus heb
y gvenuthlyd. Ac nyt oes achaus grau
chyarlys y pnlad a phagan ycit. nanym
y geiffaw ydbym ygret arffyd grift. ac y
estyg oebendigaeth ef. ac nychaual pn
teu eurpoet adlle i tarthopuebu idaw. Ac ne
lly y maent ydeudr gogpfurd. ny chaol
fant eurpoet ac augozchy bygei oanpana
ol mabrbydigrbyd clot a molyant Ayt
barnadby yn nolyant nanyn pnagr ygiw
aus dzudannaeth heb ypagan ynnodi yn
thaffat ylannrpen a pheriglen heb orffolys.
Paham y gat y fabl dzyda yffyd ynfrenc
myr oet y nac Chyarlys y ynpzrij ynpfa
ol berygleu hynny. panoed oet ybaw o nadu
orffolys. Dnarnabt heb ygkzennaldyd yo
oed Chyarlys pneiffed yg grkzalsgrabt pzem
ac ydeurh Voleant attaw ac anal coch yny
law ac erodi idaw gan yr pnad dzawd hynn
kynner hyn ynernys ytt ar eithg ohonaw

ytti holl ureinhuyaeth ydayar. all allter
adureistygenti hyt hynu. allaver adureistygy
ettiza ac nyt oes hayach heb eitog ytt o
vsinaen ygyt allaver ottiladwed ereill. ac y
nac adaw ytt ar eitog babilon. Yhnued po
heb y beligraut pahyder ysiyd gnim rolaut
nen paallu ysiyd idaupeu adubio eitog y
saol ureinhued hynny y chyarlys. Dr
ffreinc heb ygtzeinmlyd y nac hyder Ro
laut. ygbyz nyt lleiaberdant noc avedyly
aut. ac nyt lleiaallant noc achoenuychaut.
ac nyt oes ydau y nef dim up allont ozaue.
dylyont y eitog oc eunerthoed. Achyme
nit ytzar pabb oztreinc rolaut ac nal naca
aut ef o dim. oza bytmo oztheitysilys.
Nyt oes neb ryb dalhyndzychabl arhelpo
laut nyschyttreduw ybabb odzyzoz asbllt
mienchar aruen. a thiysleu. Ac anhypmy
ylaet yuteu imolyaeth pabb. A thrabarha
awd ynidiau y rog. Gbemulzyd a Beligat
am Rolaut. bynt allnaethaut y nrat ac
aellunyassaut. ynyffurif ac ynpr ethry
lith y gellynt hby dynot ac ef. Achymun
ach y lzerdissant o hynny allam ynydeuth
aut y selar abgustam hyt rac bzom marsh.
Huo ydoed barsh ynesked ynybu cadzur
cur. ac ynygpich lzaumil o barchogyon pa
gnupeit ynda bedawc. heb un gein arbeun
yn un o adunt. yn arog ac ynda unnaw
lzeuadu Chyarlys. hyt rac bzom marsh y
dnithant ef abelygaut a gynnerth Gben
ulyd hernyd ylaw. ac ac duc hyt rac bzon
marsh. ac adyfzaut nal hynn. Mahumet
ac apollo ardbyweu ereill y gvallarthon
nu udunt ath fachaodi marsh. o grauhozthuy
yrca y bzoplayssaun dy holl negessendi
rac bzou bzeuhnu firenc. Dyslattebaud
marsh yz hynny. nenuyn ydiolwch oc duw
chunaw gandyzchauel ydyflaw ac y nuch
yunyd. Hyma y gtlzzda bonhedic hynn
heb y beligraut a gnuoth Chyarlys attatti
y neuegi ytt fynuf ydagnened abneler a
thi. Dattaeuet ynteu heb y marsh. Ac
yna ydyfiaut Gbemlyd. a marsh heb ef ath
fachaodi ygbz yssyd fecbyt ydaeth. a pho
et agozet by dybzyt ath neibl onsdysc i

ythgyssiroi ar lechyt. Chyarlys yssyd yn
annon attat ti gozchymyn ygynnryt bedo
assyd gnat. ac yzodi ohonat ti dydyflaw
yrog ydyflaw ef ynarbyd gozogaeth idaw
adala ohonat hanner dy ureinhuyaeth y
danaw ef. ar hanner arall Rolaut y nei
yuteu bieibyd. o gbnep hynny otti nod
ef ac hynner y gennyt. a nyt gbnep ef
athydoc otti annod hyt yntfreinc. ac ath
gnarchara yno yny bych uarb a gaffen
dybzyt. Yna y kyssiroes a marsh arlit. ac
Rellaued. a phei naschuppei reollizpt ef
ac hyrhaffei achubup eur oed ynylaw.
Athynnu y gledyf aozuc gleinmlyd hyt
y hanner oc eidzyn. adyfzedut bzthaw nal
hynn. a gledyf Hoslaun pzouedic genny
ti yullaver lle perigyl. pz ar hom ynnac
reit yndy gynsundb. Kanylubya Chym
lys ynn byllad ynna ynda rnot omgely
nyon. Tubethzyntyn aozuc gozr udunt
oc eidzyc anyan. ac agreithaw ynnaw
aozuc y libzda ar narsh ydzyc dyfbot
tizth genuat. A neuegi idaw bot ynghe
lyd idaw bodi kemnat ynny thypit cbbi
oz adbyettei ynda gracutuch. Ac ynna ty
nu llunn y nanuell aozuc gbemblyd
dzos y beun. a dodi ylaw ar dzyn
gledyf a uellau ar narsh ynarnueth
us adyfzedut nal hynn. Dynt agheu
amgylchynd i bo dzyc bwa genuyt ti
barsh. ina adyfzedat ytt nal y gozchym
nynnawd chyarlys. Ac nal y bo nuby
dy gyssiro ditheu barsh heb ef. y nac
Chyarlys yngozchymmbu ytt ynscho
elut ar hyd gruit ac ynnadw agreidwyl
eu. a rodi dydyflaw y rog dyflaw chym
lys. adynot ar dal dyflanpeu y nnrby
nnaw ygtgbzogaeth idaw. Athgynnell an
nen o nyd ruy othnod. athi a greffy ha
nner dy gynnoeth. ar hanner arall y ro
laut y nei. Ac o nyd ruy othnod ti a dnuy
othannod. ac ath garchcir nal ydyly
enhun. Ac ydel dy ynna ytt hynbyz
Chyarlys yn unsenpedic ac ynghuyget.
a thi aneiz ynyllythyz gyffelyb yz a
dyfiedeis i. neu abo hagtaeth. ac a

geimyt y odef gwedy a gwreichyeh. Athorri
yr un seri aoruc ac edrych yllythyr y uhur
Aphandrybu dyall iw byl or llythyr. yn
gruthyau aoruc agkallt ybenn ac ableo
y barys adrych ruerth a chynnodi yny seuyll
adyluedut ual hynn. yttyr rodrych ruerth
by ehdolunon gwarandeych y rrutha ar
chyeryst y nuac Thyarlys yny annon
attaf yny llythyr hwn gyt ac adyba
et y geimat heb yllythyr. Doyn ar
gof ertta y nuae ef ual Balin a Basil
y wrawt. ac erchi y mynnen annon al
galuff vyelkythyr hedyw oedilheupdu
am eudilheupdu hwpuren ouhynghor
ynnen. A thygu y nuae uabyd uu dy
gyuot yrom heb hynny. na bydyt
yunnen. Ac erth hynny abn y gŵ
rys kyghor padelu yd attepom. Acy
na yd aeth ef hyt y dan o hudyden oed
yn agos yno. ac y chydic ygyt ac ef
dyrys ac aphenaturpeit y dyrys ef. ac
ynplathy nnuer hynno y doed algha
luff eh ythyr y brenhin. a Belgrant y
gyr kyntaf a dechynnygaud y brat hynno.
Sabnaf yv galo attam yn na gennat
yffreinc yr hom a ynaruolles yr de
anny bi heb y belgrant am aulles rac
llaw. Galuer yuren heb yr algaluff. Ac
yna Belgrant aeduc ger y llaw dheu i
dw yny im rac brenin a merth. A dardu
heb y brenhin na dalaist naear tirthy
yr ygeir yeu dyr e atyeu adylsetyhyt
gynneu. ac ednaer yv gennyf i yn
dyre anyan. Ynyu hymantell i im ath
dieulhaf. yr hom a uarwyt yndzerth
uorullach noe chynnent oeur neu a beim
nuyrut eurthaoc. A rodi y uantell nozuc
am bynnygyl y tylysclaoc. ac gyfleihau y
eulred yneuryded us yn dheu idaw y am
yr olulyden. Acynnd iennor ar yr eil yn
adrawd dyulzedut urthaw nal hynn. o
ennilyd heb ef nay hedzulla di bellach
hyt trahwyf hyn i yn rwrbynnaw am
ygyrbar gedynaleuthaf. ac ny unynnaf
neillnaill bygrbyghor y rthyt a chynn
allau. Arwrth hynny yn adrawd yn dzeuth

ou am yr heu Thyarlys hynn adeugys
ylwydi y uot yn ynndzeiglaw yn heneint
ac agredyn nu ry gerdt o hynnaw yny oes
deucant inhyned. allauer o deyrnassoed
ablinod yallaunyaw. allauer o brenhin
aeth eu adrelhygaud. Allauer o bren
hined agynhellod y allnded. Ac anser
oed idaw o assoclys dzeithon athyreiliaw dw
no yoes trwy lebeuyd adigrifoch. Yt
y rys wr hynnu heb y gwenhyd yn Thy
arlys. ac nyt oes o heneint ar naw ef
ydareuciguo[illegible] bygoth llaunr yr ar
ntbret vo. dc yr y ruaughet ae gadarnet
ae ydet nyt oes a allo gwrthbyneb y
Thyarlys. Auby ysgyd o gannyeu dn ar
Thyarlys noc aeill tauaot y dyfiedut.
Ac ny eill neb gwybot meint orat a dewyeu
agnuas ynteu y gan rodyaddyr yr holl
dwyeu. Ny dyfiedaf y nneu nadellut pylu
ruthur oe allu ef pei elsygit rynnt Rolant
yrhom yllyd deheu y Thyarlys. Ac y gw
na oe uerth aegrederunt yrhom a bedy
dyo yny bedwl ef aegfyna yny dzeithiret
a hounent yn o e Thyerbyt ac aulbe[illegible]yha
le bynnac y heird Thyarlys ac lu. Rolant
ac Oliuer ardeuder gogyfurd agredy yr
ol rac dallyhyt gyrch y gan gannuul o
narchogyon arnaw. Ac nyt oes a ynnbed
dyo ynnbrou a chedernit Rolant. kanys
honnent yn y glot ae dwrod. Ac ny adaw
yr chynnygu cuyoet val y gwyr o ragor
molyant ynnpopulle. Y nnac ynn heb y nar
lli bedwarcannuil. bagauyert uyt hawd
hatfel marchawchu degrach nachyneurach
na gwychach. A phonyd heb y gryzenw
lyd. Kyllen aeth auffydlonyon chwi
ynnerbynnet argennuer Ffydlawn yr fyd
nno. Ac erth hynny heilloch chwi gozuot
o gallder y lle ny alloch ozuot orhuerthe
ed. Rodych y Thyarlys dyrllon or ach
meibon. a rodych iaber o dda uul un aller
y gyllierthydyaw. ac ef a ymchoel dra
chefn y ffreinc. Ac ef a eth yn ol Rolant
ar deuder gogyfurd y gyt ac ef ual y

bu deuaut gantaw eirioet yamdiffin y
rei blaen rac bredychen. ac o hynnuech
chwi pingynnartiot ac vnit yna ymdiffa
bi ny diagchant ygcamuch. Ac yna y
gorffowys ser o gyfadawen Rhyarlys
achúin dredy hynny pei kaffeuch ef
tyg rynnc Relent. Athra ytroed thien
thiyo ymtraethu yr ymadrawd hynny
ydoed uarlu pn cullanu y thymeb. ac
yna yd erchis agozi y drysoz idio. pgymi
ryt kymeint ac aupimei obonaw. ady
thedut nal hynn aozuc aunospartheis
yo y kygchoz o aupyldar greiren. o ny ther
hynnr trby dysparth diannheu. Abit dy
theithiet ti athlaunr vrda nal y mae
dy ymadrawd heb y marlh. ybeir adaw
Rolant ynol. Aminneu apmladyn ac ef
nal y gvthygchó y rynnc ac nal chdr
pan yngyznarffom ac ef. Ac adyfiedaf
i arbygger nu ac kythiraf amgdc
ithret. yllaafi euo o nyfad chobynn.
Bit nal ydythedy heb y gthrenhlyd a
mmneu abaraf y not ef ar ol. achwple
heb chwithen abchedrhit. Ac yna yd
erchis marlh dyno attaw hynny ydedyf
aadawsei dahunnet yr pagannyeit adi
yr oeddynden. ar thiarthaf tarpiau eu
reit. Ac ar lo marlh ac thyrdu yr llynyr
hbnnw y kadarnhaussant eu hedrhit am
agben Rolant. Ac yna gaeb aozuc mawdh
brbm attaw dzenhlyd. ac un ozgbyrpé
naf ynn oed hbnnw. Adyfiedut bnth th
enhlyd nu arodaf ytti gledyf. ac dozn a
henyb ac eur vonh edrchaf. Ac nny cle
dyf hbnnw nyt aeth ar glun uac ar pfthyf
eirioet eledyf dhell noc ef. Ac a murby
naf a thi ygkredynneithas. A throl
hynny thrda emydeuis yd archaf yth
pen ynn ym gynnaf ym gaffel a rplit.
Aminneu adywhaf ytti o nynilledu y
nny blaen. ylladaf Rolant am drhen

Ac yna ydeuth Elbrein at dzenhl
lyd y rodi idaw helpyn gyn yr yn
adzerd hbnn. kymer dzre drag
heb ef yr yd hynn ydyd dzynp yth. ac
aucth yr kyfaro atinthon yr hr hel yn

aaeth anhoenn dyn eirioet. a nadzdze
rthockaf thedy y ſabduryab a rhynnaw
y llafneu. A naen kaer bonhdus ny
chadeir ny hardhau ar y gthiarthaf
yn goleuhau nal y dyd y ffozd y kerdo
nal yd eglura yr heul kymeint ac a gyr
rhaeo. ac attebuthen y minneu obuyth
rod kymment a honno nal yd ynghaf
fyf a rolant y eldyng y rynnc. O gallaſi
heb y gthrenhlyd ti agethy dy elzyllyr
amhynny. Ac ynol yrei hynny yd
uth Reinhnt gbreic berchat dienhlyd.
ac ynddan ac ef nal hynn. y nac y
not ti heb hi arbyd boued nal y dyly
marlh ac dyr dy aurydedu. A minneu
a aurydaf dychreic di o hac hbnn. yr
honn adebygaf bi bot ynhiw y hanny
dzn oth achaf di. Aur y hae kyt bo
et nadzdzerthaf dielo yth y nzth y
monn ydyd ynday. agthercheuzullach
yd y hae hbnn. no holl dzyſor y criſtono
gyon. Ac ny allei holl oludded Rhyarlys
aych brenhin chwi ymgyffelybu ar hae
hbnn ac e rinhieteu. Abit y hae hbnn
kyt boet nadzdzerthaf yndechreu
euryded y thichreic di. Ac nyhyd nac ef
trenhaſl nac edrin naanyn dr a rybuchet
yzonn olynn allau. A gthrenhlyd a gynnerth
y hae. ac ne dioſches ynhaby yr brenhines
de adaw oz diw arodei bythyt idaw ef yd ar
tebei ynteu oe hanrydoed hi ac oe rodyon
gan ragoz okyn. Ac ynuhith yrei hynny
y deuth y dyſor at ybrenhin ac amreyr
ou. ac ar gbyſtlon oc enhanuon y Rhyar
lys. Ac nyt yz an leihaf aduqyzt y th
enhlyd yggohyr y bradzpaeth. ac g
meirch. ac enderlhyth ar unnt. Ac yn
adzawd ac ef nal hynn. kymer hynn dyth
yſlabe yn yndechreu kedynneithaw a
thi. A chymer eilweith awo nny pan
delych yna rei amuon anadnaw. O gelly
vi gyrr ynn lle ac amſer y estyg rynnc
Rolant. Ac yn ryt heb ygthrenhlyd
nal plnnw. nagkredaw uac ysmalhau
a ynnadzodyon ynehawo chwennogach
yr peth oarther noz neb ac hareho. Ac

oreu

eilliceith y dyliaw. Marth vrth dieuilyd
uai hynn. Adrych di olynn allann dynot
ti ynau briolyaeth nu. ac uy eill au kyfuel
fafi dyd nu angkubanm byth bellach. A
llynn prodyon nedeuei i dirp bygkreua
dn y chyarlys. Allynn bgreng bylhyl o dd
ytlon. allynn agozyaden faragus hyn
dyuacza. nav ef hepyt. Aphan rodych di
dab ef ypetheu hynn. Kotta eilzymppyf
far pun ac agheu Polant aphar y bot
yngeitiliat ar pzol. Ac or hynny abyd ef
agreiff agheu ternynnedic ont deheu.
bit nal y dyliedy di heb y gkreuuhyd.
A bloydyn byd grenyfi bobaz oz y hoet
ter am agheu Polant. Agkzedy pzyn
adzodyon hynny yd pkynnabd Goernuhyd
ar ynarth. achezdt ynneth y gyt arg
ytlon graureg yon yny dethant hyt lle
ydoed Chyarlys. Ac bozedyd plzynodaf
fei Chyarlys y dyd hoinn megys penuyd
dgkzedy gukarantab pylgem ac effereu
y tynnallant bebyll idaw arheurglaud
ac dinhat cheung. Ac yann Polant ydo
ef annurnyf ollyzda yg kyfch ybzenhin.
Ac nyfheant dun yny deth gkzeuhyfo
attunt. Ac yn gyureint dyfllozeid begys
bradkz y nditdan aozuc achyarlys nal
hynn. Chyarlys brenhin kynnoetha
bc. i lathes di duu hollgy nuetlaud ychon
ytlyd dzu. fechyt y bobcristaun. Ally na
agozyaden faragys ynac gharfli yn
i hunnon ytt alhynnoe dzyfoz ac ugei
gkrugyl o thytlon o verbon bonhedigy
on a egredeirnt tagneued ytt achyttu
nuisb ac of. Ac aerchiw ytt na forrut
nan dgraluft y bythoz aarchaffint ti y
amoun ytt. Ef a dethfeithaul odyna
ac ac duefant yngkdyp i pgaur barth
as aaethant ar logeu pz uner ac ynte
thot a fyo. ac ny hopl:ffyut unpy no dim
billaw o: noz yny dzaegarpffant gkau
dynhethyl. a nuezdyp. ac ny dfyfe na bo
dynt oll. A pheur ympeffynt pgkznoeth
uarfli kyt beidzo gnuaint ac annuo
nebbit gna ytbellyffint o. Ef a gaedw
is garth ozeu urthyf i ef ac kynhaf. ac

ef adav ythol y freinc pgymuryt pno bedyd
affyd gatholic. Ac y rodi gozogueth ytteth
eu aedvlaw pgyt jnduuryf. Ac nyfheis ef
oe gynuerth nunnpu aupnupch di prodi i
dav oe dala paanat. Ebbol y gkznenthoeth
dy negessen heb y chyarlys. Athetheu a
geth byth yth byd eurydoed alles o achaus
y negres honno. Ac yny lle arhynt gollot
arbyd nozugant ar gychdzyn a dodi llef ar
eu tzynn. Aphanbybu yllubynny llaithen
hau nozugant yn uabz. a dechdzyn eu pebyl
lleu. achynnullaw eullu pgyt ac eudaoed
gkbalgaredic. a dodi eu founeren ar eu men ch.
dchynnrynt eubynt parth ac eu dinnuedic
ffreinc. Ac nyt oed bby nodyp bullnr pzeb
byzth yz yspaen agerdallynt pan oed dzyn
haun. Ac y budir udunt bebyllyaw ar y
noeth ueyllyd. Ac ydoed pedhar canuul
unrhogyon aruaut oz paganyeint yn
eu hynnlit ac ynnogos y lu ffreinc ydynnd
gelyllant ynoz honno. Ac yn nos honno
ydzys gaud Chyarlys ynludach nu nofth
euth arall. athrdy y hun y daugoffat i
dab drufdyfedigaeth ythy. Sef uab
Gaeleri y uot ynnpyzth yz yspaen a gyh
dyz orn ynnlab. Ac ef abelen dzenhin yn
nutynnu y paladyz. ac phrydyab ynny
bei y paladyz yn ban dzyllyeu uch y
benn. achyt bei arutbur gantag y llzeleri
gaeth ny dessoes ydynnp. Ac ynyz bu hun
ef a beleri y uot yndala arth bzth duy g
dy pu yn rbynn. ac nu rathu a beleri marth
ynp ureith debeu ac bzubab ac gnoi a
rbygaw ydillat. Ac ar hynnny y gbyl flee
part yn dy uot y bzth yz yspaen. ac yn
dbyn ruthur gaudennor nab. Ac yn hy
ny y dduen helgi oelyf e dinn y erbynn y
uunydyz dzos y argledyd. a cinyzchu y
llefaufant yn hy ac achuchnb ygnutnab.
Ac y gz hynn ydoed ynn dfelet nyfheisp
and achyfgu ynp bu nyd. Ac pann bu dyd
dzannoeth bynnodi aozur Chyarlys a
gnab y kynnin y nnofynn a. bynt ppy a
dzagyez ynol y gnds[illegible] ac punt ac
ofyn tzell. Ac [illegible] ygkzeuluyd y
nna [illegible] ny no rolant.

ac nat oes le dioualach gelmysi uot yn
dw nec ymbrydyr adurendard pusllaw yn
tryclin ingig gelymyon. athi amgylchy i
hedw pueulzymmu dyut ual pympumyn
eu uuro rac ardd dyrnodeu eunedlur.
yn heb prolaer pdrydd dzeith agyg
horbu gnaw pzeliffant pdryn breulin
arram rac ofllu gozderchogyr freinc ae
dzilut ygyt atthi puia. ac rac gozuot oz
ysgymrymyeit racko arnam ual yllaber
ynu eubeith. yt ef allael duw hep y ro
lant lzymrab o honaf luoslogrwyd uy
allbyt eirpoet eulzymrab. Sylfaen byth
prolant ynot yn gozuab: profyn pagamye
it. ac nyt ymgeffyllyw Rolant byth y gy
nyd tragwffo ef bzydyr. kanys byd y gy
nyd na nuyn o lef y gozu gaff bopstrbleut
o lopneu. ac ual ygozuc Rolant eirpoet. ef
aegrima ettus. Syt angen tarab dyrnodeu
calet mynych adurendart. a thrychu ne
ueh a gulyr. ac arnen ar pnerch ymlyo
ynt yn dryllen usm. a thyllu y bydnoed. ac
eu bozw. a fathru y deissyen kalaned. ac ad
en durendard. ac amoc ynu bellach thareth y
lzyneint alwmm. nac anmogaf heb y prol
uer namyn pabeth bynnac adurffo nac yn
nac pnlzydpudeithon uy ellyr petlul y o
luer. Ac yna pneffinffant ar engelyn
on. adzoynan eu nerthyrolyaeth ac kyf
troes ar dagreuoed. nyty: kymmy eulias
eu nac y nethyant. ymmyn gruparder a
chanyat a rybuchet pabb ouedunt oe gi
lyd. Roluer adpllaut bthunt gnan eu
hanuoc ac eubyffroi y bzoydyrw. A dywa
ethioledic heb ef yr un aphzoblyn ygyt ach
ffyoloudr chui. ac nechdruyd chuin yn
bynych ynbzydreu nu arthgwydyn
am awchdagreuoed. dc adnabodyn ynac
olynyder. aphendyeh bellach athynny
nadawet bawb ohonaych ne gilyd o
gilnacthaych gan. a bydych ungyr in
eftyn. dc unc ohynhaet neb ohonaych
yagheu yn ynlad dros thiat nef. kan
ys ymadab abuched anhaelhaus abne
ych y greffab buched dragyfyd. Apha
ouadunt abuant unnd ydyfe Oliuer

ual y herlun ogrubil ynu ynudyrchaf
ffant ygrogoniant ingorwlocd gaffel
brydyr hyt nat oed en[illegible]onunt ynda
unnet kaffel aglen pr kaffel othonas
yuten buochyuyon arit kynn aglen.
A e yna pdyllwyr Rolant dzeth oli
uer. praydhonn gann gredynudeith
ydattben i dynot ta pugredynudeith
prolant. ac yn nayrbydic o fyberthyt
freinc ae dzuw. a chwerthyn or freinc
ar bynyd uchel pdoed barth aphedizar
cann mil o narchogyon arnaw. ac y gann
mil ouadunt pderchis ef ydunt ynciuac
nu parth allu rolant ac ynuerbynyent
ac dzyrt aozugant yn dzychyn a gwrth
ynebhamoc. ar gozchetholtyr hynny
adilhynnassant arhyt pthlyc[illegible]upynd.
A cadethant parth ac att penthnogy
on. ardeudec gogyfurd pueublaen pure
olue pdilleid. ac ynblaenaf o hynny pa
oed uei ayarth dfulcarou peubythyr gnu
pthlys. ac yndeudec bydin pr anmaf
fant ellu. ac uelly yn reolus pdoethant
ynerbyn Rolant. Gwrthwarll rolant
ac Oliuer alun aethant eubydnoed bytt
teu. pan reolus kanoedynt hpdyfe ar
deuparty ach yfrangheu eulet ogrwbi
awgrubl anuched. A phan welas y pr
ginyes eyrt mor reolus ahynny ar
ucz hunaot. ar ynneigyaw yn uaw ac
gyrrt odeby gu eubot yn anllach rac
pdoedynt ual ynnac deuaot gann ri di
ynnabc. A pan y mynnei pr ei nadunt
aber ynynyl ellu eubot yn eupernedd
rac ofnu. ac ny pheturfiod rolant ac ellu y
ynyl y dzopdyn inty nocpherned. na
rapir tywyscwdr ac hyder ac ffynny
ant heb neynneint y lzydyr inty no
ffelly dybeil beubedir pandpr chauer y
byneb ynerbyn mozynnyon adbyth.
dbyn ruthur ac ine pupl ny ellynyon
a dythedint yeth Oliuer kanys ac nessaf
ynlad y[illegible] ynuer gwrthebuyr
byny[illegible] ynu[illegible] ydunt ynlad.
Chwerth bynnac athnelont ky nyny
gynuadon. ac amgoffon udunt ar[illegible]

ar pullad ym bratt ual nat ymboclom ny
ffo. yr agymaffo am obeirgyl. Dangof
son anharuchussont ac ymladdu ac ymt
hal ydel kymrab arnunt ac ar aegbzelo.

Cyna ydoeth Turpin archescob ybeim
hymn ac ymagor attab. Adywedut oth
ym yr ymnadzaddaw hom. Adywedi ffeneduc
heb ef. cottoch gannym ygam gruft ych
gelyn. ehym ymgeithiwnogyon. aphanyb
ysoch chwy ydiodefaud ef angen. helly
y dylyuych chwithen diodef agheu yr dy
munt. Ac nelly keissoch gredu ndeithas
crist ac aberth agheu chwitheu. ac hal y
paratoes ef gredyndeithas y chwi drop
agheu. ymberuttoch chwitheu y gym
ryt y gredyndeithas ynteu ymdzagyddyd
opymiad ac elynyon. ac alader chwanoch
nertham bydoch a pherchen eozoucu ym
ynef. Ellyma unmen y bichzam ef yn
ulych gellog ochholl beebodu. ac nybyd
obenyt arnaboch nanym na ffoocha rodi
dymoden mabzmynych. Acyna ydeisyf
nawd y gubyr ar en nerth. ac olyder gen
ryen yr archescob eupunn offymmynt
agledzer ual nadamunynt gaffel dim
nanym ymlad. Ac Oliuer ac hannogessi
hal hynn. Paham ydarhoun ni bruttyf
hoh ef. nanym kymrhyn bynt ymdangos
fyz. a rodon ni dint y dymoden kymraes
kamys y neb agaffo ymmlad dechreuh
dygnabt yr ym ornest yn buduga
yl. Ac dzel by ynn bzymn ffebenyd. ac
ymozalbu nimmen ar benn y bzymn
hym am arwydon chwarlys. Ac yn
diannot ymozalb aozugant a rodi ga
yr ar yr ysgymmunpert. ac eubzychu yn
y oed blaen cugdzeyr pneuphdi. ac
ny chlywod ypagannyeit namyn eu ha
ros. Abiaenaf oed onadunt ffalsaron
nei y march. ac ef adywaubt ual hynn
heb y ffreinc. Y ffreinc an ffydlaon
heb ef kedwch yr ymgymarllydhch
chwi amyn. Dyr ychzedhis a am
geledei ohonach ac ymbyt ore. Chwar
lys pan welsgedelis ynn y diarchadu
zolayn. a wchcoith. Langrigleu

hymny ny ddodfaud. namyn tôll blaen
ymwyth ymygymeu ar law dzyc y barch. a
gollot arnaw yn diuerpaec oclaw ynn
ymy aeth trwy y boll aren a thrwy asgwrn
ygefyn. ac dzychaucl par y march ac dala
ar y dayar ual arwyd yndibin ygkzroc. ac
ar ly ymgelem zellaw. adywedut ual hynn
kymer agreu anfydlaw ygnyt ath gyberyn
ac nybu wnyt Chwarlys ac ny bydzoc zreg
lyeis ynneu gentilyaeth y ny ef kanyc hyll
hedw nac dzy nac aeglot. adygbydoch ynn
llwyr grymmus ar yr anfydlon pon kanyoder
dw yn dechreu arnadunt eilzch trwydunt a
thrwoch bynt ac ellygoch allebydyaeth.

Cyna dolurnaw dozuc march am dzeic ag
eu y nei. ac ymozalw aebzdw dozuc aragoz
oc bla en ac ystoudard y pagannyeit. adywe
edut y ttoller ffreinc en hanrydded ydyd hynnw
ygan ypagannyeit. Langrigleu Oliuer hyn
ny trossi ychwyb dozuc parth ac attaw. adyny
nythur idaw ymgyfclwm ac ef yndywedut y
geir borfachus arglwyd agkaroch treydaw
athrwy y boll aruen ynwyd yn barv zellawr.
Adywedut wrthaw ual hynn. Oliuer dy ygo
hyz hwnnw am dydzacnoethach. ac ozyth dyr
noden hynny y kynhalwn ni ymgyueh yn ffre
inc. ac nac ofynhe beh dzyzda ffydlaon heb
ef rac yr anfydlonyon hynn. kanys allant
hwy rodi agheu namyn y gwnaeth.

Cyna ydannoge gorfaben pagan
eruilaun y pagannyeit ereill ual hyn
Adywedi heb ynteu wch ymdzaul ar
ffreinc. Kyt oes ormer gantunt hyt ua
allom ni enduetta hyt ardun. yr hydic adal
eu chwarlys hwy hedw. Ymlaen gryglen
Turpin hynny. gozdinab y march dozuc
ymlidiaw a chwrth Gorfaben. ac ef an
dozuc agrussyb trwydaw a thrwy y boll ar
uen ynn hyd yn nard zellaw. Adywedut
wrthaw ual hynn. Greu adywedy di heb y
Turpin kystal yw an Chwarlys ni hedw ac
ynn ozeu curyoet. a pgrllydoch ynn llyr
marnadunt. allech chwi yn veur kamp
allant dim. Kem ydylle y dyr nwden kymraes
yn adal ynoch y mudugolyaeth. ac nyt oes
ymplluosogrwyd eilzch na gryn ual nerth

ua dallou. Ac odyna o hyt y beu yno
nhy hoyne tirpin ar uryun lleu hemyd arholl
lu agymeraf gogouynaut o ergyr tirpin.
Ac odyna y kyrchaud Gereint. a Gerain mal
enhyn ac alguhes deudec gadarn o pagannye
it. ouerthynet en neuerch. ac uy thynaud u
dunt nac arueu uadaw yny buant dandzaa
et en neuerch yn ueuy yr llaur dandzaet y
crulhonogyon. Ac aruyndr ytt uy thygyei
yr paganuyeit arueu nac dyrnodeu y crulho
nogyon imy no lleu publ dyblic.
phann dclas. Oliuer hyuny hoffi y gwyr
dr hyne nal hynn. Gr ymmis yn augusyr
heb ef. ac ar uy cheuf yn lad ar uadunt nu
natlhen arnunt y nymnyut y gaffel. Ado
yn rutlhur y nn o pagannyeit a e ysgly fye
it par pnarch yr llaur ac ebrb yn uaur
ynarthab val ydylyei ysgymnu. A dyoe
dut brthab nal hynn brt dy pnduret ti pn
ayahunnet. ac nelly ysceid ayahunnet a
pnduretto idaw. ac pn uffern tal ef ytti
dygyfloc. andy thalfanaeth yna idaw.
Ac pnyllet hed y hynny llad ystalmarch
ac ebrb pnplith y neuro ydalu y eneit y
bluro aluaffnaethallei. Ac uyt oed odeu
dec gogyfurd y pagannyeit heb eulad nann
dru anargnut a Gerain. Ar rei oed pnan
noc eu gadyr ac y neu noli. A marchaoe
dd oed bob un onadunt. ac yn o bonnut a
duc ruthur y oliuer. a gossott ar nay a
gwaewr ynn ubu. Ac ny dygrynoel idaw
dim ac ny ffo ydyaud Oliuer oe gyfeny
yr hynny. Ac uyt ytt oed Rolant yn gw
ffodyr olad y elynyon. ar neb a brathei
neu ydannedaetei arnay. ny bydei reit
yr eu gyflauan arnay. a thra barhaod y
thayr uyt arnerod o arnt arall. a phyn
ther gossot aoruc ae thayr achelein a ladd
ar bay grossot. a phandarin adaw dorri y
thayr tynnu dureuard y gledyf aoruc.
A dyny ruthur y cherub ae tarab ar dien
thaf ybeun. yny hollder yr arueu ar gwr
ar narch yn deu banner hyt yllaur. A
dyfiedut brthab nal hynn. Kymer hyny
yg gobyr dy emdiured. ac nelly y gnotten
adannet yr odi yr neb ae gauaelaaethoc.

Ac yna ydynlhynaud Rolant hyt
yn aruaethur. abit dygyn o nunac
auguerdt ohonunb yneuplith nal y
gilelit bynt y udigtydau gan y gledyf
nal ydygtkydei yt y bynh apaf gan bede
hr kyfrbys. ac ny orffollyssei neb o ffreuc
yn lad y paganyeit. nal y gellynt ozeu dic
gyblu bth Rolant. Allaben un dunyn
archescop anhynny. ac aunoc y gtkyr
aoruc ac eu hoffi uni hynn. gnib oed hun
not y gtkyr hynn o ffreuc. y gtkyr a ysgne
lussa eu bucheb yna yr bucheb dragy
ydaui. Ac ar hynny Oliuer aerlynnd y
elynyon adeyll y baladyr yny law. Ac a
hynnb tarab nay ffaron ar aubeth y hely
nyn blyckau yny beun yny byd y eneit
upd aelygent oebeun. ac yn ten yn uaur
yllaur. Ac eilfeith y trebis dorreu
pagan yny un y pala dyr yn dryllen.
A gerydu aoruc Rolant anhynny
a dyfiedut brthab. Kyt o nerth y ffni
ynac tynnal brydyr. a phale ynac
hawd y elyr dygledyf di. Ac yna y tyn
nawd Oliuer y gledyf ac y dyfiawt. ny
bu reit ynn nannyn ffonn y ymlit ytton
Ac yna tarab grantunt aoruc oliuer. a
thfiab un o nadunt ar fynrthaf ybeun
yny byd y cledyf trydaw athrby pholl
arueu athfby y march hyt y llaur yn
dwyrann o bop tu yr cledyf. Ar pryb
Dynaby hbinn heb Rolant y datfieu
dy nat ti yngedymdeith ynn. Ac ozyb
dynodu hynny pheiby di annhylyt
Thyarlys. Ac yna ynnal y yndunbun
aorugrant ar ynyny d Neithemyd. a pha
bb oc eulu yn eubol bynten. Dyna
Gereint ac Egeler agymchallant Tu
nat im orpagannyeit. ac yn o nadunt
ac brathod ynydaryan. ar llall ynylu
nic trydynn berued ynn nyd yn bara
yr llaur. ac ynnessef y hynny yllada
dd yr archescob thdrel endeilin by
dynllad y dellynnadaeth bynt y agheb
Ac yna ynaynlad aorugrant o bop tu yn
dyrchyr greulaun. ac nyt oed dbic en
teulu. ynell onadunt yn llad agynnar

ffei ac bynt. ar muer amallyuadu ar llad
nal drwy ynyslith bleiddu ..

Fyna ydaeth Rolant ar deudr go
gyfurd offeirc ydau ypagauyd ent
ac eillad ac eubrỽ. ac eu bynell
ar ffo nal ygellynt. Aphaudelas ypagu
uyd eu gorchyfygu offeirc. dangos eu
heruen yffeirc a orugant ac adab ynaes.
Offeirc ac herlynod ynylas ouadunt
nuerus. Allan eubau abnaeth offeirc
un graffel ouadunt y undugolyaeth gru
tuf. ac eudrydygheruennen agythrud
yadd eullevenyd ygau gynnyfgu gorth
ynueb ac eubyrrybyder. Kanys gorthry
ar grelynyou nueyd adoeth attunt yn
dissyfyt. ac eutrychu ynbrwydic blu
yn annynudurdus ac ynaruen brwydic.
Och adiw mabr agollet an esgor ade
uth offeirc ynylle bwnw. ogolli y ge
nuer gorda oldyr chwarlys agollet y
no. ynna ynaes goleu y cỽlledeu adeuth
ant o anhydlonder gwbennwlyd yn yn
dunges erbyn. ac ysda ytalyst idab yn
teu yuradwyaeth. Ac or achannuil o ba
grawyeit adoeth ynerbyn offeirc.
ny dieugis nawyn Margant chwu.
ydutiaun yvarth praeryn adanaeth
pwyt ar y tyr. ac yntru ac gledyf yn
noeth ynytab ac adanaut agheuabl
ar pbenn. ac aphedbarbaeth ynu go
ch. adigrynyd ydanus ef y maes. tredy
llad kybyl ohynny o nuer. a colit ar
glwyd hob ef uarchaeclu ynbaraut.
prabrbenn ynaes ytt eubamonstra
yo blin yfeirc abrithedic neuzyna
uc. ac eyrllyr gorwot arnunt bythy pr
adurhonn ygellyr. allaner oc eu march
ogyon alas. ac aruen amparedic pb y
eidunt. a thwannt uelly Jabnaf yo di
al ar unnt thaet angkyn. Acynn yn
gwelynn gruffyth a nadunt albnaeth
ypagauyeit. ac ynnunyaethu ynhydi
noed. Anarfu ne trawynaeb dzbyl yn
uetnaur. Acberdet adunaethunt ynduf
trw ynydoethaut ynduryhud annen
penn. Allhuia uel y kerdyn amenupeñ

heb y nuerth. Ynnet Graudon adec
bydu gantaw or ueill tu nduut. a nynneb
heb ynarth y tu arall nduut hyp ader by
dn ereill. kanys kadarn yb Rolant ac
dyr ac nythygyr y nlad ac hynt or ueill
tu. Dubnab ar kynghor hynnb acrug
aut. a Graudon aaeth or blaen ac ere bydu
ar labnbrys pdeutliaut hyt ylle ydoed y
freinc. adodi erkyn nhy no nul. a hyny
agynnrathod y freinc ar arogan eu heu
geu. Acyna y gwrthbuant bot gwremblyd
yn kadw. ar archescob yneu kehofn. ac
yneudidann. ac ynadab udunt buched
dragyrhyd nneb aynladu. ar ueferu y
neb affoes. Ac ynghadunhau aorug pa
bb ouadunt par ar y archescob adio
ar eghen ynblaen ffo. a gwedy ddi gn
or ar krynn ffeirc ouadunt. ynghyn
ysgu aorugant ar pagauyeit gnnuodi
ddunt dynnodu. a chlibor ynn aoed pulle
pagan kadarnaf allahauaud y bath ygr
dynnoeithon. ac adnc ruthur y Gogfer
ochelgann. ac ny chaues yntaeb bn golur
uac ynyr lurnc uac ynyaruen ynyr ynd
drbydnb berned. ac yntru ynbarn nllabr
y gynnurpt buched dragyrhyd. Acynn ynn
zalb aorug ypagan bndugnhl ac gedynnd
thon adielin ytteirc ac erth tozn teibor
ybydnoed. Acynna ydywaint Rolant brth
Oliuer. ynnaln agollet yo preynynnu ar y
gnas ffreinc agollaffam. ydial a allhyfi
nu ac gnhuaf. ac ynchoelnt penn ynarth
att glnborn. adprchanel hanopchyr ynnaet
lyt ynich ybenn. a gollot ar ypagan oe la
nn nerth ar narthaf yhelym. ac ny olnryod
y eiedyf ynn yny nu ygnar ar marth ynddy
rann o boy tu hyt yllaor. ac ny orffoltynlla
nd ynyladu ffeithnyr yndial prnn.

Acynna arraldbrenn ypagan emdaraf
ydywaetpbyt arnaw brydychu cherif
falem gryntt. Allad ehonaw galaued yn
ydeinyl. ef adnc ruthur par darch bnan
ysaulson. ac brathu tryndab athryn yholl
aruch yny nu ynbarn pillaor ac eneit y bn
ched dragyrhydabl. Colnn maor nu gan
Rolant hynny ar Gaulson. ddyny ruthur

aoruc oc elyn. ac ual y lleoit aphaladur
ydarab oc aeregie y bymyd yr llabr. ac oc
daeregis y daueret yny gyfrvy. ac ar hynn
y lladav anallzbudu pagan vn orffrenuc gry
mullaf ac ypaeth yeneit y unched dragyn
ydibl. Ac yna y duc Durpin ruthur y
dial ydir. a thanab yeu ypagan y arnab
yr maes. ac adab yntev yny gyfrvy. Ac ar
lymny y duc Grandon dyd yllaoc bydmo
ed y pagamyeit y ar narch buan y ereint
ruthur. ac uratbu ac gledyf trvydy ab a
thrvy y boll arueu yny byd yn barv yr
llabr. ac eneit y orffollyys ynef. Ac ar
lymny llad egeler y gredymdrith nuegys
y bydynt gredymdeithon yny uef ual yn
y byt yna. Ac yna y lladavd y pagamyeit
ar un tu. Brengar. a Gamvont o saxon
ia. ac alvrzius ygyt ac yntev. Ac yna
yr odes y pagamyeit grabr ar peintvonogy
on. ac ar ynteu allybuant odn bzyt bot
y pagamyeit yn imynet drostunt.

Rolant Yna y bytfiroes Rolant ar lit. a
phaangramu Grandon ef ymllet
avbymab y barch y tu ac attab. ffo
aoruc ac ragot aoruc Rolant idab. ac ef
ac etrchis adiurendard ymy vu y gbr ar
narch yndhyrraun obeptu y durendard
ardyrnaut hvmo alaibenhevd yffrein
ac adzistravd y pagamyeit. a gvledy llad
eu tythpissaoc y ffo allant. Ac eu hymlut
aoruc Rolant udunt ac ezyr. ac eu hadaf
yndamuaeu. Kamps mby olaber alus y
no no nuedi yrei aelladuid. Ac yna y
digallonnet y pagamyeit hyt naellynt
gynnal en harneu yneudbylav. Ac
yna y kamnyssant eu kyrn. ac ar kyrn
ydymladassant. Ac uelly y kaplayssant
hep vroydyr. trvy y kyrn y gnottent an
nor y gvayr ymy vroydyr. Ac uelly yllas
y pagamyeit. ar bychdic adiengis o
nadunt affrollant hyt at barch. Ac ynt
oed lei eu hofyn yna nor rac bron Ro
lant ac ef. Athra aheleu rolant vynt
ef ac hymlityavd. A gvledy naeleu
ef neb ymy gyfeth. ef adwzaoed ar sa
rasin du dyffrygyabl ynllerhu ynyon

llvyn. ac ena a aoruc. a nyon pedeir gvbalen
agvaneuthur pedwar reuavc aervynnav
vrth bzen y dvffeil. A gvledy y rvynnac
unynet y benvbyr yn aoed yn agos idav. ac
odyno ef aeth ele lauer ozsaraseupert
ygyt. Ac ynchoelut aoruc y hyn ynneir
ylle y kyrchei baob eraupunei adw prth
yr ysbaenn. Ac yna ennyn y gorn ac ef a
yngyvunllavd attab yno anikau y gavar
o gvlvd nogyon. Ac ahymny y gyt ac ef y dr
uth yr lle ydoed y saraseyn yn rvym. Ac yna
y trugarv Rolant y ly mabr yllaer ben y
saraseyn ouyd ele yneuegi idav ylle ydoed
varch. adaugos idav barch kaut atlzac
uet Rolant barch etthua. Ac ynd ianmot
rac plad yd aeth y saraseyn idaugos idav
vars. Ac obell daugos yarllyd a march
eoch mavr y dnaeth. athar pau groin oed
arnav. adodi y urpt aoruc rolant aruav
achyrchu y vydyn yulyf. ar hynn oed o
dyr grautav yndibygol. Ac arganuot ao
ruc Rolant pneuplith gvr aragozei rac
dunt. A chyrchu aoruc Rolant hb unn ac
lad ar undyrnaeth. ffo aorugant hynteu
hvnt ar yna vry ac obyr. Tarab aoruc
Rolant yneu hol. ac eullad ac eubzv ac
eu hyssygub. Ac arganuot aoruc varf
li yn ffo. ac ynlut aoruc Rolant aclad. ac
ny diegis im gvr o ohyr rolant olymny o
gyfranc namyn rolant e hun gvledy y bra
thu aphedeir gleif ac bvlzav anneu ac
ysgrav. A phan gigleu Rolligant hynny
yr eil brenhin or pagamyeit drigreth var f
li yndygvydav. ffo aoruc ynteu ac amb
yzlat. Ac eogric o ballistrin arei ereill
orarfvonogyon aordynt ynllerhu rac
ofyn y unyon llonneu. Ac ereill a adoed
ynol clyvarlyd y byrth yr ysbaen. Ac
neur duroed yclyvarlyd adw oed dyrys a
phengolvo orffrid adynot yr diogelvch
heb dybot dim or aoed ynol. Ac ynnav
aoruc rolant gan boys yr ynlad. a chan
vodi y dyrnodiu mavr. a chynnyrt y brath
eu aghenavl a gvnaeth. adynot nelly ao
ruc Rolant. dwy dryllvch allonneu. hyt
ypenn ulaf y byrth eyssar. Ac yna y dis

gynnod ef yar y nawfed adan bren dinbyr
y mybyngilzeirglawd arc. d nacn nuarnor
nau: gvedyzgynodi pupleuyll yunuyl
ypzem. dthynnu ygledyf uonic oeuke
n. Dureindvd oed y env. lef oed ihimp
dyzodynavt calet. Dyliedut adnuc
vzth y gleyf nailhynu oynuidzodpon m
gzenavl. Dzeledyf teernaf aglopvaf a
gwedussaf y kynnertalaf y hyt ac let.
ysgwynaf athecaf ydzzu. oalgvn
nozun. dr groes eurent pupdeizau. dc
aval oz berd teeizaf ar ydzzn. drzanavl
eur gwzerthuozussaf pnaw. d dirgele
dic env dub alpha ⁊ Ω. ynysgrnuenedic
pudaw. ysbleen llwydyannusaf a uwyaf
y glot o nerth dbyzavl. Dby bellach a
aruer obonat. Dby a byd perchennauc
arnat ti bellach. y neb a no ned pannus
arnat uy ozchymygir byth. ny byd bygvl
ny dechryn yz olyu neb. Kyt aryneigya
yr ellyll gerd. na chythreulyaeth. nam
gwbussat diafydavl yd arner. d diwzavl
nerth yndunguldbyuedic o nerth ac ys
typtavl gauhozthoy. d thydi ylleur y
sarassinyeit ar ny lae o nadunt. lor
ydnb a ardzecheny. oz gynnuer gwbeith y.
dieleuf ilaet au arglwyd iu Kellu gnist.
yn trychu paganyeit ac idon. d thydi
y teruyn ur gwaur oued achymyaduder.
d thydi y trychur aclodu a ledzattao.
O zeledyf hallaffaf ynduret ynaw. Dz
gozeu. Oz llymaf oz eledyfeu: Dz eledyf
ny chahat eurnoet y gyffelyb. ac ny chef
fir bpth. y neb ath oznc ar ponc na chymt
na gwledy dy gystal: Lyr aeth ynbyd
yd amnacnnt arnab yz bychanet y
dyzllabt. Dy naerchnbc llese o lynnbc
neu sarassin neu dyn au ffydlaun arhyge
lef ysnaby adolur yd gennyfi. Agwl
edy yz ynnadzaud hunb nac ofynd y gth
ydaw yeledyf ynllaun sarassinyeit. tara
y tri dyzllabt nozuc ar ynaen naarnoz
ynlynyd ynaden ynd zyllen hyt y nayar
ynelfyghed yeledyf. Arhyna pnydes
ef lef ar y gozn. yed zychadelei neb
athab ⁊ crystonogyon noedynt ynllechu

ynu dbynen. neu agrymer neb o na athoc
dynt y byzth. gan yd lynt wzth y agheu y
gynnryt y nazth aegledyf ac y pnlit y
sarassinyeit. Acyna y cant przeliffant
y gozn pngynghatnet. ar ynu lloudes
y gozn pndeu hamer. athozri y dby thy
thieu thact ynteu. dc ef adynkedir tozn
gieu y nuytwygbl idnb yna. Ylef y coru
adnc agel o dyno hyt ylle pdoed Rhyarlys
ygglynu nyeri thyth nullnr pllzlat yns
y tu a gwalgvn lle pdoed Rhyarlys yn
pebyllya. dc yndiannot ynynallei Rhyar
lys ymchoelut oe nerthu. Ac ef arglw
yd heb ygsfeneidyd kannoed kyffrin ef an agreu ro
lant. Gwybydi oz achnavs lleiaf pzeint
y cozn. ac nat reit idaw ef wzth dy grauhozthuy
di. nanpu hela annuel gwyllt pnne ac
anibynn y cant ycozu. dc ogvgho: y bzat
oz y teirit yna annrolant. Ac yna pdynn
nad baubthin y nrabt at rolant ynylle pdo
ed yn ynigreinyab. dc pndannnab dyfiaz
ac nyf kanas yuraut idnb ynbille. .

Ayna eirchi y nendyth nozuc y lzabt
ac esgynnu ar ynarch rac y gnffel
o sarassinyeit. a nynet hyt ylle pd
oed Rhyarlys. Aphan aeth Baldnin yn
erth. y deuth attab ynteu Deodnr. ac ysgnf
su ac dysgu y ynerpabl adnw. Y neur
daroed y rolant pdyd hynnw gynnryt ar
y arglwyd. a chyfeillu yn llnyr wzth eiffeire
it. Kanys hynny oed eudenabt ydyd yd
elynt y nzwydyz kyffeillu a chymryt kyn
nnn. dc ynchoelut y ynyneb ar ynef no
nc rolant. d dyfiredut nal hynn arglwyd
gnist pz kynnal dyledyf di ath gristonogy
eth y deuthum i ongi ffailt y allnded ag hy
fyeit. a thnrw dy nerth di athgrauhozthoy
arglwyd y gozchyfygeri i lauzer o saraffi
npeit. dc adiodnes a nneirf odyznoden
a bonclustru achymyneu. agkizelwed. a
chelltzer. agkizaratwyd. abluder. ac ef
uel. agkizge. a nerthynn. glyder. agrnnt
a phoen. Y tuhen arglwyd ptzymynnaf
ynneu bycuent. bal yd ysthygeint pzofi. ac
pz cristonogyon y byt ythem oz ukyz bey
adiodef ar y groc. ath gladu. ath bary. ath

gynodi ytrydyd dyd. athelgynnu ar
uef ylle nyt edrycit eirioet ogyndzych
older dy alludi. belly argluyd y teulygluych
dithen rydhau uy enuet ymeu y uef rac
agen tragyllymbi. a chyfadef yb genuyf
ymen uy nuot pnbechadur canugylus
eithyr nod nal y nune kennett ydyl dzout
athnthen argluyd nal ydlyt dzugarothaf
uadnullu pob pechaot ac adzugarhen bth
vavb. Ac ys chellydi argluyd ygaim
edryeri[illegible] uanuyn pellug oeholl o
gonyanu[illegible] bechodau ynyn aur ydychenen
dyo ac pnheelo ohonaw athi a uadneuit
ythelyuyon. ac uadeneuit yr dzeic
dzues yphriodas. ac agozeit byt penat
thyo yelleidyr pukyffellu ynygwec. A
nacka dithen unneu argluyd obadeu
bynuperbodu. Alphabeth bymac abecha
is i ytheibyn di. uadeu ynu. allehen bi
yozffolkye tragyluyd. Kanys tydi argly
yd yllyd greathdyr pr holl greaduryeit.
a thi adyluedrist argluyd bot ynthell byth
yt pechadur noe agen. an agreiaf argluyd
om cullon. ac agyfadefaf an trauabt. kan
yt yn unyunu dyn byenet ozbuched
hon. pnuched dragyluyd arsynnyr yshyd
greunyf prabzhonn ni aungens o gynneint
ozagor ar ezeff rac y ogylsgnbt. achan
dynnu pereen arcuabt am pdbyuron
ydyluei nal lynu gaudagreuoed kopu
uannus nal ynthanod Teodric thedy by
ny. Argluyd Iesu grist mab duw annab
ytkynubydaic ben dzyzy am agyfadefaf on
holl gallon. ac agreiaf dynot ynbzynu
biw arnaf. ardyd diuethaf y kynnadaf oz
dayar. ac ny thauabt hbnnu pdedzpchaf ar
duw Jachiby awdr pob eneit. Athen gla
ith ydyl dzabt ef yr ynadzawd hnnu gran
y uenuael ac gruabt ygkyfeth y dby bzonn.
Ac yna dodi y law ar y ivgeit adyl dzoit nal
lynn. ardlygeit hynn mi ac dzychaf ar
nau. ac agozi y lygeit aozuc ac edrych ar
ynef. A chzoesti ydbyuronn ac holl aelo
eu. adyfkedit nal lynn. Isgnelus yb gen
uyf bobpeth dynawl bellach. Kanys yr hõn
y gthclasti petti nyr gthelus llygeit. nyr

gulerendelus chut. upt elgynnod yg
gulloudyn ypeth adarparaod duw yr neb
ae karo ef. Edzechuel ydywlaw aozuc
dzos yzei advgukydlleu oe gedymdeithon
pupzbyddyr homo. agukedlau dzothunt
ual dzothu ehun. kanduethant y allwyded
ypethlad saraffinpert. ac ygynnual dy
nu adedyf gruidonogaeth. adiual dy duet
ac ymaent ymau pugozded diedy eullad
o saraffinpert yn ynlad dzoffot ti. adi
lea dithen yndzugarabe argluyd mera
ueu eupechodu bynt. a rydhau euhenert
eu ypeth boeneu uffern. ac amon dy
archegylyon kyllegredic pu eukyfeth
oc eudiffrpt rac tpuyll dzeth. ac endoyn
y deyrnas uef y gytualedychu athuerth
yzi dithen. bal y guledychy dithen ygyt
ar nuab ar tat ar ysbzpt glan heb dzanc
heb orffeuu amen.

A yn hynny adfheodzic ynymadab
ac ef yny gyffel. ar yfkedi homo
y kerdod eneit Zolaun oe gozff.
ac ydue egylyou yozffotyes tragyluyd
abl lle uybyd nathanne nagozffeun gyt
ar merthyzi nal yhaedod. ac gynnab nal
hynn. Dukyllydar ytenileu. kynydz
kukdodwed. a edegi unaet diogel y ontzeth
gikilat. Gobeith ysgolbeigyon. Judif
fim nuzynnyon. ynbzethessikedigyon.
Doeth o boyll ac o annyan. kynnyaun
ygnentuaeth. Pzud o gygyhor. Gbeann y
uedyl. Gbzaul ydiezthzet. Egluys y
ymadzawd. Karedic gnnteu bop dyn nal
pei bzabt idaw nei bob creatur. Ac ys
volpaut ynteu but hoy tegwch yn maeth
gruetb. a pan ytdoeth eneit Zolaut y an
net oegozff hanner nei ehun. Y doeth
archelgob dulzynnu el ynkann esteren o
neuy rac bzoun Thparlpo. Ac yd eth
idaw nal lleine. ac ychyuei gor oegy'pon
yn kann. ac nyt ysbzyt ef beth oed hynny
a gbedy kemer o nadunt gozuchel dzuruef.
a fiehaf true grefyn bydun nal gnayr a
delei ogwch ac anreith gnnduut yn my
net lieibyab. ac ymatteb ac bynt adugeith
yr arcbelgob. a gobym idunt [illegible] anrbe

dyut

March heb vyut ydym yn pupdyn yn ffern. Ach cofnaw chwithen ymac mihag ei pupdyn y barablwys dunner unaw ygyt ac ef. Agkiedy daruot yr ethefen y dywawt y arthlecob av urys hynny o annibenn y chwarlys. Dit hyllyd heb y chwarlys nac eiff Rolant ynac un hagel yn dyn yn ef a llaver o grishono fyon creill ygyt ac ef. Ardieuyl heb ef ylly ydym eneit ojerfi y uffern.

Farhynny nachaf Babilon yn dyuot at Chwarlys brawt Rolant. ac yn dysgedut idaw gwbyl o dim ydem Rolant. a march rolant gantab. Ac yn diannot ydymchoelod Chwarlys ac holl allu. dc yngkyntaf dyn orthu Chwarlys adynnanod ar rolant pan lle ydoed ac dzy. y bynyd ac dy breich yngroes ar y dbynron. dc gwaynab aozuc trwy ffryon ac uchenenten. ac ukyllaw adullreidaw blew y uarpf ac ysgallt. adywbe dut ual hynn ohyt y beim. Or breich dheu ynn orff i. y barpf orcu abu. A chedernut holl ffreinc ac hyder ac ham dilfin. Tledyf kynnabinder. Dleif ny phyllei. Nunc agkymhoedic. Peunfelli ffleu kenyd. Helynn milurpaeth. Kyffelyb o glot y Judis macchabeus. Yn gedernut a faunton. Yn erbyn agkeu ac yn faul vrs hin. a Jonathas ymairhabe gwychaf agkynnullaf yn yuel. y dethaf ynplith Gnoed. Diskynbir farallmynt. a nabr yr ysfrolaed. Audiffynnor crifton ogyon. Kynbeilyat yndunent agkinragedgrizeddyon. Jnborth achenogyon. Kynnor eglwpfen. Kyffredin ymbrodyeu. bedynnderth y babb. Gwhyffawr llunedkydton. dc ar ynghen bloden alydr. a chobinit holl gret yn erbyn eugreiynyon. Whaham y dugyon ni dydi yr gkilad oed hynn. Pan lw y gwllaf edzych arnatt ri yrwary. Paham nabyduf barn yn neu ygybarbydi. Gwaedi rac trucni. a thrwm vellach. Buchedwch an di bell mynne dindunat ti bieu y kynnab ar

hiraeth. ar gollar. ar trueni. val y bu gynnuan y dauyd am saul a Jonathas ac absalon. Chwdi pfyd yn unyned a nunieu pfyd yn trygyaw yndzift o balue dcor bysfwy gwyn hoenb kynnab Rolant trabuydd. a dru nawnlidyd ar hugeint oed ydyd pllas. dc yny lle ydoed Rolant yn vary y tynnallant eupebylleu y nos honno. dc eurab cozff Rolant a bnaethpwyt ac urideu gkaynthuabr. Kyntaf ogyr ac oley. a balfam. A gkneuthur arby lant mabr idab o grairdeu achubyniaeu a gkledreu. a thapreu hoen. a thamieu ■ goleuni arbyt y kroedyd ar llwybreu y cnydd y Rolant yn hyt y noc homo.

Ebraunoeth y boze gkledy gkrisg gkab pharaeu anda unnt unyned uozugrant y lle y buaffen y bzwy dyz. parth agkym y mera. dc dywt a gawsfant yno eu gwyr yngkanned. dc ere ill yn annobeith o brathen agkeuabl.

Ac yno ydoed Oliuer yn vary ac dzy y bynyd ar yeshyn thedy y rwymab a phe dibar reuawc. dc aphedu arpabl dzwydist yny dayar. dc oe bywgyl hyt y eb ined thedyr blygiab ac breichieu redyplab. a gwe dy y fenestru trwydab. a phob ryb arueu Ry ellit adzod y kymnan ardzyczuerth oed yno. Kanys ef a glywyt en gkroduan. ac en godzd yn llewr y gkym oleuem.

Cyna y tygaidd y bzenhin yr brenhin holl gyuoethawc. na orffolyffer yn ynnt ypagan yeit yny yn mozdiwedd ac ddywt. Ac yn diannoeth y nyned unyned a dzoz nigant odyno yn en hol. Cyna y clauaud yr heul me gys yspeit tridiwarnawt yn digyffro. dc y gozdibedd yn ten dywt y gkymru a bra. gerllaw celar augustus. a nyned aozuc yn en ynplith me gys lleu dydiau a pei ynhur heb vdyt. a gwedy hyn nad o nadur peth rennul. y nychoelut aozuc dzachefn hyt y gkym y mera. A phen kynnullaw y kralaned ac le gwntaw. ac en dwyn hyt y lle ydoed gozff Rolant. Ac yna ydaw Oliuer Rolant aoed dwy ar dzeiw hyd a neuthur ohonaw brat Rolant ac

ubyr prei ereill. Ac yndiannot dodi deu
ur y orneit y dangos gwurpoued am bpŷy.
Wyt angen Teodric dros Chyarlys. a
phinabel dros Greimblyd. Ac yndiann
ot y llas phinabel. Ac yna y peris
Chyarlys repynau Gweimblyd dirtu bedu
ar meirch kadarnaf orllu. a dodi pedwar
gwyr arnadunt. ac eu kynhell y bedr
uam pbyt. pob un o nadunt yg gwthpy
neb oc giwd. Ac nelly y kanas Gweim
lyd y agheu. Ac yna yrab aorugant ca
laned eu gilyd. Cimubaue oll amyr abal
sanu. Ereill o nadunt a hallwyst a halen
ac aducpyt y meirch odyno. Ereill o na
diunt agladyt yno. Ereill aducpyt y
ffreinc. Ac pdoed dby bynnuent benadur
gwlfegredic. bu yn arelaten gwledy pchy
segru ■ seith eicyb. Ac ynyr rei bynny
y cladpyt y ran uwchaf o'r calaned. Ac
o'ff Rolant aducpyt yn anrydedus hyt
ynblif. Ac yn eglwys sent rwnn y cladd
pt. a barpsei ehun y hadeilat. A chanon
ikyr aossodet yndi. Ac eglwyf aossodet
uch y beun. ar eliffant y gozu a rodet i p
dzaet pulle uchel pr eurydd idu a molpei
achlot. Gwedy darfuot hynny prodes
Chyarlys dwdugmil o bgenedl o arfant
ar rnedi bomb obpffannu eu hgunf
goed anrydedus. a bbyt adiabt pudidiabt
y achenogyon. a'r tir a'r dinas ar seith
mlltir ygtwylch eglwys sent rwnn. ar
castell arllys ac aberthynei urthunt ar
nor beupt. a hynny oll o garpat Rolant.
Ac ef a rodes ygrawnwlkyr pulle bonno
nabei arnunt nebrys geithiadet bydabl.
uannyn rodi dillat un dzeith bop blwydyn
rac cuent Rolant kynenw ydyd pllas y
dre achenaue arhugeint ac eu porthi y
nos bonno. Achanu dre callkyr arhuge
int. a dre eskereu arhugeint. pneurydd
y Rolant arminer a uerthyrpt pgyt ac
ef pur pspaen ual y bydynt gyfraunaue
ar y corconeu. Ac pnteu aadnabbant ar
eullu dneuthur hynny. Ac ar hynny
pdaeth Chyarlys o blif hyt ynbien. Ac
yno y bu yn gorffowys peipdic ac ynkyn

ryt nedegwyaeth oe gloyneuaeunt h
eu. Ac odyno pdaeth pberis. Ac yna y
gorne gwnfli yulem deus. a cdy thyllogyd
ac eicyb y negloys sent dems y diolwch
y dub arsant y nerth ar gr pnu a ro
dassei idu y pstwg ypagansyeit. Ac yna
pzodes ef holl ffreinc yn dtrefnngedic y
sent demys. bal pzodassei Baul ebostol. g
chtemeins bab eozch ynpinnallspnt gpnt
pzbrenhined ar tythyllogyon u bydhan.
yr eglwys bonno a rodi pedr kennyaue pzeny
obop ty bob blwydyn y adnlat yr eglwys
Ac ef a ellygwod pob kaeth purpo pzalu y
dzeth honno. ar llaubaf a talei a ellai
it ffric sent demys. Ac odyna y gelaint
y dilat bonno freinc. a chynno hynny
gnth oed y heny. Sef y bydpall pr ew
ffreinc ryd o greithiaret pob kenedyl.
kanys hyn adyly ant not nibennaf.

Ac odyna y daeth chyarlys hyt pll
a elaur dyfn grwn parth a lestyn.
Ac ef a bei s a'r ueithiau gyncpt.
yno. pndogyn y dires heb gilpaw gwdy
gwlyd o gelwydyt ac a rdymer. Ac eglw
a adeilassei pr chynnydedic beir ibyr
a adunaud o eur ac a arpant. a dodassei
eglwyllawl. a phen pfgrwn eu nodi.
Ac yfgythrud y nnyon neiad idu. ar y
pharoyt pd y nllythyr a dangos a'r ei
pllwyneu pr hen adoyf gyd. Ac yfgyth
ru ynyd a neiad idu pr ben osb yno y
hynny oll. a dodi kloyd o pnu a'r gwyn
pyfpaen. a'r seith gelfogyd pr oyt a
hynny. Ac a nadde gyneir a'r ffreinc
uwch yno kanys bi pffyd bann y kolly
dodru. a hi a dyfe pasabl pffyd o'r tythyr
Aphadrig pobl er neuner pob pnadzau
dd. o zamen pfflanen a no y nadu. A chb
dzwy y gelwydyt homo y dzeill y llaw
dzon pur eglwys pbyll pr pnadzadd
adnlleont. a nuch upbwyb homo. dr
llem pr pnadzadd allna. ac upbydeill
begys pneb ynbo pr agozyat nr uwch
beth arc pwy llaeth ar elo ar nas pwy
dwyrelu. Ac felly a pfgythrudyt pnas
a bonno a dyfe kelwydyt pgrann.

athrvydi y trebeu gwastatau yr egluys
ac y dysc y kantorydi yr organ. dc ar ny
vyd homo breiu allan nac eidyon. y
gruddu ar pyngken nyscryby bydo. nampn
nac dym adymo a venwynn llwyeu vrth
lunyaidyr gwrgam. kyn agkymbreuyder
alymny yd ellog yuten y lef. Athrvy
homo ydyscymygvyt am ogerdd delyn
a chrvth. a thrumpan. a phibeu. Ar nyt
oes yndi namyn peder. Am ac vyth dwi
athrvy y rei hynny y dyellir pedwar
neith a bertheyn ar y corff. ac vyth o
brvy yr eneit. debonedd ac archaen a gra
hat o gwirvoddvaeth eglwys on. Onecd
dit a ysgythrvyt yn neuad y brenhin. a
homo adysc ydyn dyscedyt yr ymadra
vd adoscparth gwir ageu. dc adysc am
rysson or pnuadrawd ac dyall orby dd pnuw
dychymyc. Kethorie oed yno. a homo
adysc ydyn dyscedyt yr ymadrawd yn
gyfyawn ac vnllorbreid ac ynghyfreith
awl. hynawdyl a dwyparthus wyd ac gw
yrw. Geometria a ysgythrvyssit y
no. A homo adysc mesurau pob par
ardd tir pynned. ar wynebdd ar glyn
neu ar uorded. ar ysgwaffen. ar mesur
red. ar neb arall yr homo ynghyfrawn
pan edrycho let brenhinaeth. ef allw
yd pasaul mesur neu pasaul gwrthyt
neu pasaul trwytued a bo yndi obyt
allet. Arithmetica nengyuyt. neb
dynas ef aeduedyd pasaul trwytued
no yndu. a thrby homo ykyfrifo
es amherotrwyd pwysrwyd ar fyrd or
dinas pp gilyd. dc ohomo y llawnryw
yr emeith diffinnibyr y mesurau y
tired. ar gwrmillanneu. ar gwerrgloddeu. ar meysydd ar llwynneu. Mu
sica a elsgythrvyssit yr o. yr homo
adnabydus o gytsynt pob peth. ar nel a
arall homo pann delo tabr pr nebet
bo ef adkymyt pasaul maen a no pumb
neu pymtheg dryn dwyr ano ynn
ghyd neu olynn arall. neu pymtheg
keinabe ano pwyse arpant. neu y
gymmer gwr a bo pwyll. ohomo y

llawnryw y seiri neu kymyt adnabydus
hwy y gelwydyt homo y gwyddau y tyroed
ychaf. Astrologia a escrytinyssit yno.
Sef yw homo kelwydyt or syr. o homo
ydd nabydus dawneu neu athygbyeduneu
rac llaw. a chwnderchabl ad ar ac nwyd
lle. Auo kymarwyd nwhomo pan el y hynt
neu pan dannino dyneuthur peth arall
ef aednebyd nal y darffo idw. Dgwyl deu
neu deulu yn nwlad. ef aednebyd pwy
ar offo o nadunt. Or gelwydyt homo yd
athuaenat auberotrion rubeu au saud
eu gwyr wneithaeoed bydded ar brenhin
paetheu eithaf. Ar ar y chydico anhe
gwedy hynny y daugossef y dinerwn
ar chelgob agheb chwarlys. Pan
wyt wed dukar nabt ger bron y allabr yn bien
ynghyfiaith ac wneanu dechreu abr ual
chaf nal lleill ir idw. a thra e grfyn bydin
annerych ynneut o uarchogyon wnkerdet heibyab. dc adnabot aonc eubot
wnkerdet parth a lotarigia. a gwedy eu
hynny et heibyab. argannot aonc nn te
bic y blaen non yn eu kaulyn wllbwn. a gw
bydd aonc Turpin y bwnw padu ydeint.
Yna aeth heb ynteu hyt yndofyr pgrabu
erbyn agheb Chwarlys y dwyn yeneint y
ufferu. a hynneb aarchaf y rattben heb y
Turpin ynenb yr arglwyd grist ynnno
Ternyn ar arch hynt dywot ynnam attnfi
y benegi ynn beth a bo oc arch hynt. dc ny
bu odyc arnadunt nannyn o breid terny
in y calym. nachaf hynt yndywot dzaeth
fyn ynyr anfaod yd athoedynt yno. dc wth
ydyscedwlei betheb gynneu am eu negeu
Gwr or gallis heb ef heb peun arnaf a
duc y saul rem agwydd oed ynn eglwys esen
ef ac endodi ynn tuhal. Annwy y tynnabd
hynny ar dm noeberhaeu ef. Ac am hynny
y duc ef yr eneit y nef y gennym ni. dc
ar hynny diffannu aonc y kythreul ym
meith. Ac am hynny yd pallod Turpin
wynet Chwarlys yr offoliys trwy gym
horthwy Iago ebostol y gwlat hoed Chw
arlys eglwysseu idw. kanys darocdidw y
dyd yd ymdabanyssyut o bien annen olwy

un o nadunt ar pgylyd y danhenu adarfer

Ephan oed haam Thyarlys Cudunt.
adynot ef rac y annuot ablurpu
Sef ptrchis y lab unneth dub a ben
chauc pan adnapp pagben enyboth ar
dirpin. Ac pny lu bethelmos ckeb y us
ro nyt annouet. A mneget dab heynt
nu buoffen Jach na nos nadyd pr pandu
thood o pspaen ar ythuruthyr o nadut
arvplent y merthyr o nerthyrbyt mo
pob blaydpn traua vybyr. eurydduw
o env ac arpant nhyt Adnabt adillat
nal y dystrtpyt uchot or blaen. ac ef
ferrunen a sallenyen e gkollenaeth
ilare. Ac ymp: undyd ar un air y gke
las Durpin y dechreuigaeth y buoffen
barf Thyarlys. Dyt angen vetthar
dieu hynn talan chtheftaf y gedka
red hivdyn grdc ac byth aut ooet
Jesu grist. Ac yngklys grom pr
argluydd heir adnaethold ehun fny
for y gruban yn ynyleu lony pcadopt
yn aurydrdus Ac ef adyscedfr dynot
arbydon y augrenef dtr byned kyn
y nary duab pr heul arlloer seith nilk
arnabt ar un tr .. oens ynteu adrood
y pfgrucnnu arderet pregkys a
dpuctpyt uchot. Dyt angen Thy
arlynnen vedhyr hefuc aberth ehun
ydilen y ueeth vnkr: good y ebg yre
gkys ac nenud adpuctpyt uchot.
dirren hpuarchnuel adygtydod or
grundual. Pont bren a wacket pne
seith nil vnod avanou renn a gnabfit
colt ellaun yny hadfet adberth un
yndi ehun yny lolgres byt y dpar.
Ac dihannabt pobed Thyarlys
ynkerdt o le pygkyd ar dub
arnabt anbe gor nydkabc
nachaf y gkkelen Mam las o dan yn
kerdt pubuan nal ybydei ffleun o
gynne ynkerdt ortu dben nas parth
ac allev gnav y clymeb. Achdynu
nac ptan agruc. adygdydaw par y nanh
ytu allen adpgrydaw y hebabc bod ar
y lab y tu arall pr nuarch. Ac pny gkym y

achubeit ocllpr ef ac gynedi y bynyd
Ac anhynny y nac diogel genmyn m
yuet ef yngyftannauc argoronen y
nerthyn a nerthyrbyt uchot herwyd y
diodnawd pgryt ackynt. Ac anhynny y
wdir yn agreift pr neb a adnilo eglwy
leu parattoi buched dragyllyd allma.
Ac anhynny y rpdhallyd Thyarlys
o greitlinet y diebyl dr'grunhorthyp
y feint y gwrnathoed yntew eglwyfleu
udint y llebaynt yntew yntey:nau nef.
Ac ynpharaud Turpin dieb y agrew
Thyarlys uamyn y chydic o amfer
ybu yn uychu. obrio adlunyeu a
gwelloed y nbien. a gwedy y dara y
cladnyt y no vneglys ger llaw y gru
er. ytu dr'aw prou. ac yno y bu dalyw.
Ac yny dydpen hynny y hymerth
elgyb ac y golheigon ac effeirei
gorf Turpin yn y fgrin y uenydde
ac elgobwale y nadnaw. ac y dugant
y gaer y tu arall y rou. ac y cladyffant
yny:eglwys y nac y:ab:hom yn en
rydaus ac yn hynny:t o:on y bedwn
yacth yny nef. a al y dinedod o hyn
yeh laberpon lamyeu trannar y dir
y nadial gwaet y:arglwyd Jesu grist.
Ac yna e y uarnat uch y bedw o dydpt
tee gwedw. ac dy dy y terynas pth:pn
chyarlynaen oe ikenthretod yny:y:
baen. ac y nllaear odey:naflod ere
ill y ntreulab y nuched anfernol dr'os
y nhed wagyddyd y n y nlad yne
hyn paganyeit agelpupon augh
arglwyd nu Jesu grist a barattoes
itaw ynteu le yny nef dr'os pawb yn
y hyt A ei F.

Explicat istoria duu karlum regis
francie & actibus eius in yspania
contra paganos & imagines ihu xpi.

theibug yb ymplith yethen ereill
dypu argof ac ar bolyaut pu ar
glyd nu Jesu grist y glyzeth nib
naeth duw pz rolant. ac ef yu ybb ettka
lym y bynet yz ysgaeu Paumptoed
Jarll rolant yn dynot ydnas grauw
pohn. dc aueryf o'noed castonogyon
y gyt ac ef. Ikeby ry uot dzrtin seithmly
ned. y deth gikas ar bzys attab. y bene
gi dab bot Chyarlys y eyptiyn ygg b
archae y mybn caffell mentbauoed bzen
huyaeth o germania. a thzi bzenlm
ac eillu ymy gylch ac ef ae lu. A gozch
chymin y rolant dynot y gaulzorthb
yab. ac prydhau y gan y paganyent.
Ac yna ybu gynyng gan rolant y an
sawd ac gy ghzr yy beth atkneles ac adab
y gaer yzy gavssei o but allaur geuti
a mynet prydhav y ebythzr. ac yntey
dilyssu y eibythzr ac eistod bzth y gaer.
Dihi adub mar uolyannus ymyob
peth y gzr mor gyflawn o kzardr ym
ymobutyab uelly y rbug y dby dyghet
bem. Sef aozuc yntey ef ae lu ymro
di deirnos atku dieu y kzedi adyzkeist
heb bbytta abeb ybet y erch cauhoz
thby dub nal hyun. Argbyd Jesu g'st
nab y tat gozuchaf. a dnaethost y
mor rud yn dby ram. ac adugost dy
bobyl dzby y bernes. dc aettelleist
pharao ac lu yndib. Ac adugost dy ba
byl dzby y dissetth. Ac adistrybeist lab
er o genedloed noed bzthbymeb udunt.
Ac aledrist y bëulimed kadarn. Seon
bzenhin. a mozrei. Ac og bzenhin ba
san. a boll teyrnassoed kanaan. Ac a
rodrist eudylyet byntey pbobyl yz ff
rael. Si adistrybeist geyzyo gerco
heb gurhorthby dnadl. heb gybzem
rkyd neb. Ikedy y clyclymm o'noed
heb argyfoed idi seith mlyned. Wikty
ba duthey argkyd geigrnit y guer
houn. a thanau y clygerunt ethiab
dith y gadarn. Ac oth bzeith amozthy
bygrdic. yny adnabo y gentyl saga
nyent pssyd yuyndinet yneubuh der

chun gan dy dzemygu dithey dynot
yndno buo bzenhin. holl bzenhined holl
gynoetheue kanhorthbyz cristonogyon
dc eubandithymiz megys y bucheddau
ac ygkledychey y gyt ar tat ar mab ar
yspzyt glan yn interymmedic oes oes
soed amen. Dc ynyperm ytn dihey ibe
dy dynot eugoedi heb gnuhorthby dy
nabl dy gwyllh mirood y gaer. a gyk
edy gozuot ar y paganyent ac eussb.
mynet yz Jarll Rolant hyllaben ef
ae lu hyt yntrestter ar chyarlys. dc y
no y rydhau yntey trwy nerth duw
y tharchaedigaeth y elymon. ..
Pinam ettey y dygim argof y dambe
u adarnu yz galis dzedy agen chyarlis.
Ikedy bot y galis yn tur anser yn dag
nenedus. trwy annoc y bynoeds kytine
ul altrunoz o cordiby. a dykeduit y da
restynget ef yz ysgeen argalis idny
hun y dan gyfreith y saraffinyent a du
gassei Chyarlys ikeith arall y gan y
nem yntey. Ac yna ikedy kymyllaw
adistryb yllalat o le yle y teith hyt yn
semt Jac. a dibreidaw pob peth oz agy
barun ac ef yno. Ac ygyt alynny dis
trib yr eglizyz ac llyfrau ac thablau.
Ac halmarau ac gnistoes. a dym y
haearn ohonei. A gwedy dynot y sa
raffinyent yz eglizyz ac eu mench. nyt
arfneigy assunt gymeithiw y kystrawll
bychan ar y allaz. Ac ketb hynny y
bu barn rei o nadimt bynteu gan
ylizabl dial o darpmret. Ereill agyllat
sant ellygeit. Ac velly o gwbyl y dy
llsyt eutpyssaw. Ac o gyghoz bn
effeurent yz eglizyz y dechreuday gaib
dub y cristonogyon yny gnahorthby oz
gemeu hynn. Duw y cristonogyon.
Duw Jago. Duw mein. Duw pedyr.
Duw marthin. duw hollgymeithaw
n a ymdiwaduf n nathmuet. o chaf
fak gennyt n bydussab gynn. Ac my
dnaf byth o hynny allan y eglizyz sennt
Jac pz amdiwent idi. Duw Jago bz mab.
o rody di pechyt ymllygeit. i. ac pnero th.

pabeth bynnac rydyhyn ethdyd
ni actaf. Ac odyna pupeun ppytheb
nos dieu tallu pregthyr pobpeth yn
dewpennaf ydunth altymor ar pan
fuvd grnt. Ac pdaeth otepunyn y ena
hs gnn adab nadler bythi rthlatt hon
no pr gyneuthur ennu. Aphiregethu
duv y crittonogyon ynvabr. Achpfa
dr bot Jago ynr mabr. Ac odyna y
bendbys arlupt pr pspaen adan distryb
gvladoed. pnp dweth ydref aelfnt oznt
pnwlle vooed eglwys dec y ceint rvinas
a chlupiter ar flyfreu gozeu. a chrogeb
achzeuren ereill eureit. ac arpannert.
dey rpheitab homno beupt ydunth al
tymor. adistryb ydref agthzedy llu
ech o nadunt pnydref ydunth tybyf
fabe pnladeu idab yr eglwys. a gbelet
pileren inem teczaf orbyt pnkynnal
peim pr eglwys arpenn ynteu aoed
eureit oll ac arpannert. de annor pn
teu o fumbyl kebydpaeth a chynnyrt
ord hapern oed y reng ypileren y
bnnnu torri ypiler. aphanlyd pnfuf
tyab ypiler y bynnu distryb pr eglwys
oll pei na lanuryei dbpthabl bzuth
y drofli ynten yn baen. dr naen
bnnub pffyd pr bynny hyt hedib yn
pr eglwys homno arlun dyn ar tzpfryb
lib arnab ac aoed ar bers y carulfin
tzynno bynny. Sef a notten hebyt
ypereinupon agerdo ynno dybedit
bot dzycllyynt gaim y naen bnnub.
Aphiann tzolas altymor bynny y
dybabt bzth y dylbyth. Wheu yb
eilfoes heb ef bot yn vabr ogonedd
dub pawlwnogyon pffyd idab yrpb
annbyleit hymn. gbedy pr elont oz
byt hbnn ydzaiint hby eilfoes ar y
rei byb p gbzthwynebed val hynn. Jago
adnc parnafi pr llygeit. Arymans
alknaeth bygybr ynbaen. Athzugn
rogach yb Jago nozbmans. Kanys
Jago adzugaf ynbo bthyfi annedryf
yn bylygeit. ac apr atver rbmans
yn bygybr. Ac bzth hynny ffobun

oz gvlatoed hynn. Ac odyna pnofna
pe kevilvdrus pffoes y pagan libiu
aelu. Ac ynbu diedy hynny pupeun
llaber ■ amser alelvallen affonpdu en
ceint Jac. nac ar ydrunyen. Amen.
■ manu y unpunbim dbym ar gof
paun amsonet pr anregyon arglyf
tlon yn llaw dewnlvd y Chpariys.
rpannon pr pmladfhyr pnin drugeu
ineirch ollun gloyo ■ yb ybet. A nul
ollarageo tec oz farallinnelleu y arne
ru o nadunt. a hynny dzos y dpylfo
drus adab yntev inal y clybflaech
chu pchot. Ac glyr eilfoes mubaf
■ pmladfhyr crittonogyon ■ arneral
fant ■ gbin. Ac uyt ar verilfant oz
gbzagred. Ar rutterbyr ereill anne
rallant orgtzagred. Ac bzth hynny
y gobynnir pna. Paham y gradbys
dub yna agfneb pr neb nyt ar verif
fant orgbzagred. negys prei nar
verilfei onadunt. Sef pdatlebir
ambynny. Kanp nuynnei dub yn
choelur prei noed ar anfuvd ad.
dzachefyn y en kantref rac damwei
nab udunt bethey pno ynormodus.
Kaim mynnei ynteu rydi udunt
hny trey diodefsent ozzon teyznas
nef dzos eu llaunr. Sy zei ynteu ■
beebafiant bzth y gbzagred andbys
agheu arnunt. Kanys trby diodri
fent y eledyf y mynnirys dub di
teu eupechodeu bynteu. Ac uyt kar
dadby beupt nauynno ytrugurv
kaf dub tallu arda ybavb o nadunt
tal eullaunr. Nyt angren ynendi
ked kyfnidef o nadunt yeuv ef
gram adef eupechodeu. Kanys
kyt gvuelvut hby eupechabt.
Eilfoes dzos eub crift y llaw bynt
ynydved. Ac bzth hynny oc eubyf
rangk hby ynp eubzbydyr ynac
emlbe nwr gybeilornus ac eubyt
kedymdeithas gozagred. Kanys
rei gynt o tybyllogyon dyperabl.
Nyt angen. Dar gradaru. ac arym.

yg kedymdeithas eng kymraeg yll deu
 udy gwydallant. Alexandr gorescynnbys
dar. ac otnunus amberndyr gorun ar
eutkyn. wth hynny nyt gwedus iac nyt
lles bot gwrageo ynghth y llwyeo yn eb
llwestein. ynylle vdylyir owreidw godi
neb. yr honn ysgyo lester eneit achoresi

Hic iacet turpinus rem̃is metropolitan⁹.
Cord leonn⁹ fidei non icola munus.
Hos a honor patrie cres pl̃arma reñ.
Hoc iacet i tumulo galicana dec⁹ militeñ.
Debis optim⁹ mdx deus hic unus.
Trinus finus nō nouit finire munus.
Consilii nidus a mīdi curro gofrid⁹.
Ethereum fidus aplos adiuit īmor.

Delw yr Bed yn hir
imago mundi.

Yllynyr honn aelwir ymago mun
di. Sef yw hynny dele ydyt. ka
nys kredyneith neb nac
arch yllall o ekuryscdigueth y
dyt yr honn ysgyo arlleith pel grom
a gwahanneor ordeknydyen uegys
by. a egys ydyo ydrybym ygkylch y
gwynn. a rgwynn ygkylch y nelyn.
ar nelyn ygkylch y reith. Bellu uegys
yuae yuef uegys krbym ygkylch y
dyt. ar a yr pur yny uef mal y gwynn
yny kylch yn. ar awyr budur yny glyn
y wal y nelyn yny gwynn. ar anyar
yny r awyr budur wal y reith yny nelyn.
Pump arednyeith a un prdyt. kyn
tuf un neol yr argluyd. a reil un gys
hebic y honno yny dkuyd. ar trydyd
pann ffur fyd y dyt yny dedwyd oed.
Hynyssherh ouharnaet. Pedwerydd pan
hahanneyt dyn y gan arall. a uenen y
gan uenen. prenn y gan bren. pob
noe ryb e hun. Pymhed pan upnnyt
ewn y dyt. Hic ygelunt y ekuyd y gy
naethwyt y dyt o honaw. Ac ygtnae
thwyt pedwar dkuyd ouch. ac ygtnu
ethyt pobpeth gwedy hynny. Hyt
amigrum. ac anyr. dyfyr. a anyar. y
r aluyda pobun y gtlyd. Kan ve sych

y anyar. ac oer ydoeyr oer y gwlyda. Dwfyr
oer yn a gwlyb. y awyr gwlyb y gwlyda.
Tan gwedfawr yw a sych. y anyar sych y
gwlyda. Oz rei hynny y dawyr kamps tyn
nuf yssyo ussaf. ar trin kamps ysgafnaf
agraual yssenuaf yr awyr yny ymperued.
ar dwfyr nessaf yr anyar y ssehaulyt. ar
anyar ygkynaethyt petheu a ymdiant.
yr dwfyr yr ei a wnaeth yr awyr y r
ei a wnaeth. yr tan yr ei a ymdiant. Sych y
dawyr a vessurio gwnant. a phedwarygrem
mu o ymdiwed. A hynny oed dwfyr a dei
gwnant o ymdiwed deudygiadeth. a hynny
o berued yssyt. yo gynneint ar eheu negys
yssyt ymperued cympas. ac nyt oes dim
yny gymeal namyn tynnoethdwf. hōno
yny elwyrch ogyrch a dangosdynn y
ssaelgi. a thrwydi ymae y dysgu negys
gwythi myen corf. ac oz rei hynny yo
ardymheru sychdwr y anyar ymysgyll ac
oth hynny pa le bynnac y clauer
y anyar dechr agretfir. Gwedy hynny
y rumbyt y anyar yn pump rann. Sef yw
eithaf nyt oes dim ymdant rac eu hoer
uel. ar honn ysgyo ymysgyed ny ellir neb
ymdiwlaw yndi rac y gwres. kanys a yr
haul y erin dyth. Sef yw rann eraill yr
sgyo agyanned. kanys gwres ac dyma ar
oerũel ac yn hanneint ar hanerymheru. A
rann ysgyo gymeaned arnam ynor ym
dir rann. Sef yw a dan. ac ar yr eil yw cwsg.
yr trydyd yw affrica. Ysceptentrione
trop y dwyrein ymae yr asia hyt hanner
dyd. Europa ysgyo or gwellaam hyt
yn septentrione. Affrica o hanner dyd
hyt ydwyrein. ac yny ymyl eithaf yr
asia ymae paradwys. A ymae mor oed
mawr. a dyrchafyssaf neb neb yn
dunt. ac ymhannedir o'r dilyw dros y
dyt. hyt aeth yno dim. Ac yn eill neb
ynaet yno rac mur tom ysgyo ymysgyrch
hyt y nef. Ac yno ymae prenn. a phob
bynnac a ysgo ac ffrwythi byrth ysgyo yn
yr oet honno. Ac yn ymyl paradwys ymae ffyn
nabu [illegible]. Ar a
noeoed hynny [illegible].

ynd ragyllyd. ac adant yt gubloco creill
pell. Kanys ffison ve hoini aelubir gangeo
yn uoid obyuyd coz adeo ydu. ac yny dov
zein pâr yny mor. Ac yno y hoom aelubir
ullus gerllaw alans unymo ylivint.
ac ynyffle pâr ynydayar ylieid yndir
gyd lyst yntruethi morud. A gbeov vo
ei ygkipleh ethiopia golat ybleomonye
it trop ye cuft pllubyz yn seithle. ac pâr
yny mor mawz gerllaw alexandrieu.
Tigris ac eufrates. Kynullvomen o ber
o. achubsheo unymoed marmenia y
deuant. Apharth abeamner ytt gerâr
de my mor ydyo ynyperued ydant.
Agbeedy pasadoys yuue llauzerlle dif
fenty rac aurpt amueilent a leurff.

Oyna ynae Judia. agruas y
lieuu ygan Judo abon adaw ovy
uyd hauais yseptrioner. Aphartb a hũ
uer dvo y lieid. ac ynozvo pâr. Ac y
gan Judu ydb inoeus uoz yuzlvom
ynae temperauee ynys. adeuder dinas
vidi. Ac ynbonno y bydo deu bac. adu
ayar bap blevoyn. ac ynypob amser y
bydo gtaz. Ac ynynoz lvonb ynae crisa
argira vuysseo ffivythlaun o eur ac a
tyuut. ac ynanaltat y blodueut. Ac yno
ynuegne dynpon allaur o'llio y unynnot.
Yno y kaffir bdeliom. a mael o uelinn
bdeliom preeu a gbynt ãi guuruo. a
llio ou aruab. kymeut ac ohuzwoeu. D
ur ydyo allut: eaku dyu aruab. yno y
naeut unymydo eur. ac uy ell neb eulyz
eiu nac seurff. acamueilent creill. ynyz
Judia ynae unymyd calyuo. Ac ygan
lvomu y dav kalyniu moz. ac yr eingf
lvomu amozgyz amagot y gwarchaell;
yz alexander mawz kencloco kirulaem.
yn lvomu ayuiberthynt argic dynpon
achuc amueilent yn amzot. Ac ynynmdiu
ynae pedyr breuhmpacth. a dzugbant o
bydoed llaver. Germanos. Dzecas.
Coactaus. achwedyd yn lvomu daut
yz allyn. Ac ynu unynvdd ynaeut pyr
mones dynpon allan gryput yn eulyt
Yn lvomu ayuiad agruez. yn a

vndygnant yueuten blovd. Ac athema
ant ynen dyythuloyd. Ac ygkiblat y
ei lymny ytyf y ppbyn gepim. Ac nic
ytun aeunyuber vnoae ploscn ypzy
uet ar ceuf. yna venaut ypplyz. y
uo ynaeut heuyt macrobios. dinny
on adzudec cuffut ynenlyt. aun hỹny
a ynludaut agruffes. yn ynae uo
unt kyzff lleibot. Ac eiuned. ac adaued
ervivt. Yuo ynae agreetus. a bunyn
uonas yn aant ynytun oc eubod y
karyat y ei ereill. Creill ylyd yno
aladaut eu neu pan benaout. a gb
neutinr gbleed oc eubic. Ac eubur y
bannent ar uytunel uelly. Yuo ynae
ereill a ysgant ppkgnot amyot. ac a
vyaut heb. Ac yno y naeut agtyng
bylyeu yn tebic y ovnyon. Creill te
bic y aunneilent gbyllt. Yn anyo
udint dynneben eu tract tuchebyn.
Ac vyth troet alvo udunt. ac eiuned
avn. achzyn amueilent udunt yn
ulise. ac nal kỹ y tyuarthiant. Ac yno
ynae gbzuagod achgzeant uenbon
llopt. adwon uydant yn hen. Abop y
bydaut ynbyo no unu. Creill a yr
sant eu plaut pimukeith. Ac ny bydo
aut bydo nanyn seith nihued. Creill
ylyd yno vullygreiaut. Yuo ynae
arsinaeth. ac eclopes a dilectroet udũ.
Ac areu lvm troet kynt noz gbynt y
kerdant. Aphan eistedhont nyt rett
udint dzaghaut. nanyn dzychanel
gbladneu eu tract ych eupenn.
Creill ylyd yno hebpenn. Ac eullyge
it vneu lysgvydeu. adeu tell pzuscoy
bonn vutrepn agreuen. able yghzy
gbybul arnaut. Ac creill ylyd gbr
dae ffynnaeu gbz auon. Ac nyt oes
ynubotth udunt. nanyn gbeun ryo a
valeu. Ar ffozd y kerdant y dygnant
yn analeu. Ac yno ynae amueil ach
lam Cenevenath. achozff allen udu.
achlumpeu hanb ac dybizon. a choz
cen lleu. atkzaet unaeth. a theza
nuaz dzychaue. achlpeu y eneu lyut

yoeughaut.

Ac nyt oes dim eo dab neamyn gor
clymmed elgyen. a thebir ymadrabo
dyn. Ac amuel arall ysbyd vno. achd
dyn. Ac amuel arall ysbyd vno. achd
dyn. Ac amuel arall ysbyd vno. achd

a Jabeus uab kynun ac kynanhedvys
ac o Jebus a Jalem y vo'r deuyd brenin
y eubi ierusalem. a Jelyf uab amyd o eu
a gemeu ac kymreiryddys ac ac gelynis
Jerosolimaan. Ac odyna gwedy ponna o
dyno babilon. Zorababel ac gwnaeth. ag o
r ruuein ac eilfadys. A gwedy hynny y
gwnaeth helmus. ac adrianus amheraud.
Ac ac gelynis helpan. ac ynihonno ynnac
galilea gwlat. a dinas nazareth ger llaw
nynyd tabor. Ac yno ynnac breuhinya
eth. a phump dinas yndi. Ac ynihonno y
buant gynt godinna. ag o uorra deu
nas alynghoys yaryar. Ac yno ynnac
nor mwr yda eurdnen ynnaw. Ac yno
ynnac saracen ac enuint gynt sarra. ac a
gareni. ac Jinaelite y gan anaboth
nab Jinael. Adby genedyl y nnaent
ynny gwladoed hynny o rdyrein ynnyny
aun hyt ymor ylfyd ynperued y dayer.
Ac prygtunt ar elicu y nnac yr eilft. Ac
ynyr eilft ynnac pedyr benedyl ar hugy
nut. A homo ylfyd o borud ynydbynem.
Ac tierupu aa hyt ynlibia ynydgoller
ru. Acikon yb. a Jilius auon ylfyd ynn
dhylch. A chan mil odreh ylfyd yndi.
Ac ynbyd ibybyr nagiaw yndi byth. na
uy or auon honno yd ardynuberir. Yn
di ynnac Taberna dinas hozuc Tab ar nab
agenor pan dueth yr eilft. Ac ek ailgnaeth
Tabar airall ynnoelin. Ac yno y bu uuant
cus yn anghyfyd. Ac yndi ynnac dilfeith
beh uuab ynylle y bu ymneich gynt. ha
nyr Ger urenhin yr eilft adnaabys y
dinas ac ac gilgnaeth. Ac ac gelynis ba
bilon. Aphemak lle yd hynny ynydgwat
Ac ynihonno y gilgnaeth a ternnd dinas
Ac ac gelynis alexandriam. Dr gilgladoed
beiot hyt y gorlleinn ynnac y gwladoed
hynny. Aynyd adeilias o hor calpnus yn
ydbyrein trby y gorlleinn hyt y gordyd
hayach. Yn honno ynnac amasotes
gwraged a ynladant mal gynt. Ac y
gyt a hynny ynnac magegetie. Achol
chi. A sarmate. a thracia. Ac ircania.
Ac yn honno ynnac adar a lertinent y

hadmed y nos. Ac yno ynnac Britna.
a thuna. A thier kenedyl a dugrent yr
hyd ynddunt. Gwedy hynny ynnac ni
dama y lle y gelwir palyp nyllyt. ne
u aelwallt ynihynnu. Dyno ynnac
arnuenna. Ac yn honno ynnac nynyd
arall. Ac ar hynny y gorfforlyfsoys
a chi noe gwedy dithi. Ac gwyd adaelir
yno ettibi. Yn nesfaf y honno ynnac
liberia. Ac yn honno Cappodocia. Ac y
no y byd kyrch y kessic or gwynt. Ac
ny byd byd eu hepil namyn hyn bly
nedd. Gwedy hynny ynnac gwyr ve
chan. amor hayach pup elyfch. Ac
yn honno ynnac ephesius dinas ab
nacth amadtre. Ac ynihonno y gor
fforlyfsoys Jwl vedydyr. Kynta
nnu o zoec vechan yb britania. Dy
na aberitu. Dyna angofia. Bitu
nia Ac ennyn y gan bitonius hreuhin.
Sitonia yb troea vechan. Ac yn ho
no ynnac nrna. dinas alynacth tebe
bs. Yn nesfaf y honno ynnac galath
ia. Ac ennyn y gan gallus ffleinus y
ref adnc bitanus hreuhin gentaf
yn borth. A gwedy y gorchfygyn y nau
ullys y lhlat udunt. Gwedy honno
ffrygia. Dyna dardania. Ac ynihonno
ynnac dinas ynenydlin elyn. Ac y
no ynnac dinas tro Ac ennyn y gan
troius hreuhin. Ac ilian y gan ilias
hreuhin. A nnuoed hynnyn Ac ennt
pergama. Dyna ynnac Ilionia
ynylle y dal hernnus gloruaur. A gny
can eur yndi. Dyna ynnac lydia
Dyna Jaffria. Dyna eilia yn
eu ac erblat alynacth aur val agre
nor. Yno ynnac nynyd alba. a nny
nyd turo. Ac yn honno ynnac tarsus
dinas alynacth perseus. yn atlam
y babl ebostol. Dyna lucia. aphes
fonia. aphamphylia. Dyna pont
gwlat a llaver o bupleo. Ac yno y
bu dauyd. a chlemens.

Yr hon gwlat a gynnaud y hen
y gan europus hreuhin. Ac

vnhomno y mae cent ampuael vymyoed. Ac vmae tauaw auon agrifas y henw y gan tauaus breuhin. ac yllyd mor mael hyt ygkaer teodosiom. ac mor mael hyt pumanbrum avon arall vmae sitina kelhaf. ac vnhomno vmae maimaen. adoutina. agrothia gvlad co creill. Damubius hyt yn unymyd unymen y mae germania ke anulaf po bloed. Vnhomno y mae seucia breuhin nyaeth. ac almania. ac vnhomno y mae danubius auon or dayen. athmgem prif amon aa idi. ac vn seith ab pom yn mor pwys pont. Ac vnhono vnde turingi. Domna saxsonia. Ac vreng vnor ar gozlleuin vmae al mania. ac vnhomno y mae rana. a noibeia. pgtxpleth danbiom avon per th ar dovzem hyt ymor pued vmae melkia. Domna vmae panonia. a mul gania. Ac doyna y mae tracia aeno y gan athuras iaab Japheth. ac vn homno eozom avon achaer Constinop li alnuaeth Constantinus breuhin. Ac obor groec vmae groec hyt pdheu. Ac vnbomno vmae illuatica. ac epirus gvlat acuhent y gan pyr uab achel vnhomno y mae sidmaon a ffagleu vndi adiffodi. ac vndi cnhzeth yd en nymir. Ac vno vmae canonia omas albuaeth elemus brabt ector. ac ogu rpat canonus y brabt y gelubis canon. ac vno vmae molosiam omas albua eth molosus uab pyr. Ac vno vmae Emanas albuaeth hathumic uab age nor. vno vmae thessalia y gan theiaso breuhin. ac vno vmae edonia. ac cuathia. ac acia. ac ozmius. arthuda. ac vnhomno vmae albestian maen gwedy yd emynher vndaeth. nyeshr byth y diffodi. Domna vmae pano nia. Doyna hystrepa. achymno groec baor aelhant pr eidil. A homno vllyd o hyryd nyuneu hyt ymmor groec. Ac vnhomno vmae rufem aemilant p gan romulus breuhin. vn ytalia y

mae gvlat actur tuscia. ac vno v mae ampania ac ampulia. ac vmbria gvlat adiegis mae obfir dibb. ac vno v mae etrusia. ac elongubria mae hyt bavuen y gbyr. Ac vnyr eidal y mae pn dus avon. ac mae venetica. agrallia re nus oalpes yo a parth ar gozlleuin gan ystlyn ymor. ac vno vmae agralli m. bellica. adab o vnmyd ions parth ar dowzem hyt ymor brytaen. ac vn homno y mae ffrenc aenhzus breuhin. gbr adeith o tro y gyt ac eneas ysgwydbyn. Dhomno parth ar dowzem y mae hispania. ac ibe ria. ac esperia. Ac vnhomno y mae se ithiam tref. Barcelona. Cartbago. Lu atania. Gallicia. Betica. Tigurinia. gvsanizyneb ar ysgnen. parth ar goz lleuin y mysseo ysgyo ymymor. Brytu en llocgyr. Jwerdon. Manaton. aphmid y bzlat homno alao unatreo. Scotlnd Hie. agrizyo y bzlat homno ny byny aut eudil byth. ac vndi ydyo chuze nuc nuoyo vnlbastat. a chuzech ere ill y nos. a thu hont yhomno nytoes dim uamyu mor dicheith.

Vatticica agnuas ybenb o gan affer vn olin affricham. Ac vn di y mae libia. A homno adab ody nyo cathabolomon hyt y mor silenor. Doyna serenaica gvlat aphumpdi nas vndi. Brenice. arsione. Polomai de. apolloma. Brenice. Doyna y mae gvlat. athi dinas vndi. adromeus. Albanantibm. Doyna Zensis. Ac vn homno vmae cartagy vabr. Ac antiada dinas adistrybye gbyr rufem. ac all naethpbyt ymylle gvedy bymmy. Gentu lia. a murmidia. ac vn homno y gvlcdych bye yn gurtu. Ac vnhomno vmae dinas spone vnylle ybu abthu vnescob. Doyna y mae mavzitamya. Ac vno y mae stipeis. a cesariensis. Dhymy parth abamner ody y mae ethiopia. Ac vn ho no vmae kaer seba. a nymydo gurgu ra. ac ymyr rei hymny y mae Romaon

bynoeiet ydyd ac naeill neb y bynet
a dywedyt ynos ac naeill ny net
ynw clywed. achyfrwng y wynebo by
ny ondeyrem ynac pobloed aelwin. Ero
gyttir. Arnei bynny adalyant annei
leit gwyllt o reder. y tu bwt y ethiopia
ymõe lleoed mawr diffeith rac gwres
heul. allader o amrywiael gendtoed se
uff nyfarllen neb. Downa ynac y mor
mawr edwydedir y bot ynwrydyon mal
ballawr o bares yr heul. yn eithaf yr af
fric penrth ar gorllewin ynac hagrade
albiaeth ffiemeres. ac ygreun y heulyt
hadamwn. ac ynymor hwnw ynac ny
wyd afalans aenebit y gerth athau brenti
yr affric. Ac ynynywyd hwnw y gwnaeth
ef gellygwyt ereer. Ar ny wyd hwnw a
dywedom wyot ynlywnal yr awr.

Ythewlyn ydywedyn o wybodeu mor
gwocc ynac eryris. a phaphlwg.
achreta. ynac ynd eant dinas. Ac
lwdas ynys ynor lles yneuropa. a cholos.
a clywaf ynw neb agwocc ynywnor ynac
pedyr ynys adeugeint. lwn yw rodes. ar
eil yw teneds. Calphatwe. Sitena. Ve
los. Phenra. Sthys. Haron. Bacbes.
Acelos. Sthrcia. ynys gwrom. Pharon.
ac ynhomo ythetfir y mamnor gwynn.
Sidm ynys. Semon ywys. ac ohomo
ydhanoed sibilia. Pitagoras ywys. y
tetfir lletin eres ynei. Silica. Sitaria.
Athrimacria. ac ynhomo y mae mynyd
etfina. a brwydan yn deu wllogi. yn
ynor hwnw ynac lilla. a charibdis
perygleu. a carowna wybyd ynei na ble
id na furff. namyn vn ameil gwyllt
mal arthrwb. ar neb a wrathe a bydd marw
Ac ynei ynac llyfseu tebic y pyleithyr.
ar neb ac lyfso a letta y neb mal dyn
ynwlherthin. Yn bonno ynac thymbõeb
tymyn medegnwaeth y gleifion gurli
tu. a sirnac. Sleisc ynyfed ynyr y paen.
a lesyr ynac y mae ynperued yr ar
yr. Delly y mae uffern ynperued y mh
ar. allwdn yb obry. achyfwng y bydwyd.
alle ag heu y gelyn. Kanys enebeu a

dotter ynei a bydant berth. Ac ynw y
mae thr awon uffern. Ac ygwrthoec y
gelynr trist. a thagredon a bon mall.
allader o pobeuen eneill amrywiael. Or
dwfyr yfyd eladfwyd. Ac ynynor y
bynnullir. ac ynalbonwyd pdneur. a
thrwy y mwyar y gwchenir. a thrwy yr
awyr pdredir. ar holl dwyar arbynn.
Ar holl drindod awbabem. ar eigyn y
gelynr y lle dyfnaf. ar llaw ynyslweigi
agendigyn y lleuat. Kanys pandwng y
lleuat y tyf. a phangylybo y talyba.
A phan bo kyllyt ydyd ar nos. nyphae
wyd y llanw rac uellet ydyd y lleuat. a
phanbo bit ydyd wbyd lleuaf y llanw
rac y bellet. Ac ynyn pobpeth bly
ned arbynnthec y mh parhaen mal
y lleuat. Amporte y gelynr morgerb
yn ynyslweigi. a cham bammer y lleuat
ar tragwres y grynn y tonnen. ac y
lugyn atter. Ac ynw dwyar ynac eigy
n ordwfyr. a cher llaw yr eigyn y
nac lleoed hen. a gwyrdroi en llydan.
ac ynyr rei bynny y bydynnen gwynno
ed o ymdanrib ynor ar yr rei bynny oc
eugynt a thynnant dyfred ynyr mor.
Ac ynyn neighbon trwy oghofen y
dwyar. kanys gwynoed adwaenet
ynlloed hen. pann geillant dadr y
tyffeant y dwyar ac ygrynnant ar gry
nu. ac o hynny ydwgwyd y nomallocd
llaber. ar tyffed hwnw ynydwyar
a bwd tywyn ynyr tybyr. Ac uy hunyho
nyw ynor yr ael o afonoed ynder.
kanys trwy ffyrd dirgel y llerchant
ynabonoed drachefyn. Ac yrth hyn
ny uy bydnwy ynor yr ael ordwfyr
glan yndab kanys clywynsant.
Duw dozuc thynnullyn ynwarddwyr.
Ac ac gwrthbanduc ynpedyr arnon. y
gwlychynu pedwaraun y bydt. Ac me
thys pllithyr petth plygyn ar warthaf
petth trwm. belly y llerchi ydwfyr ar
eil ar yr hallt. Ac yrth hynny ynac
croeshach gwarthaf y nior nocthac
hadt. Aryr yllu pob petth athelher or

lyst yllenat. Acr bonar y keiff pallb
y anadyl. Ac betb y'r bot yn llaiv yo
ebet y adar ynoab ucdys y pysgaut
yny nos. Ac yn ystlyr honno yn nae-
dibyl ynaeloes dydbrabt. Ac obonau
y kymerant ar ffan yn dangosbont
y dynyon. Ac obonnus y gresn gwy-
noed. Kanyt oes ergbynt dim onyt
allan kytkocdic. Deudr gwynt y
sbo y bop yn o honunt. Ac ordiudr
bynny ynae pedwar pryfiaynt. kyn
no ke septrnutro. ac ef adonna oeruel ac
ebybyr. Ac ortu adref ynae kurun
adonna crys. a cheullyc. Ac ortu asseu
y nae aquntio. a bortas. yna adoy
yr ebybyr. Yr eul yo kubbolonnus y gelib
yr ertb y gynnodi ylle y kynnyt yr le
ul. Ac ortu adref ynae vulturnus a
fychia pob petb. Ac ortu asseu ynae
kurun adonna nybl. Gwydd yo aneke
a notinus. Ac ef adonna llaiser odymbel
rwed yny: allan. Ac ef adonna gyrrs. a
gwlybor. a melle. adref yo. Albstre
ar ynyr rynnedic yo. Ac or asseu ynae.
kuronotinus. a lleuat adonn gynnt y
dehelbyl ynynnor. kanys arall yn.
Pedwerydd yn kynnus. adonna yblo
dd ar gwlan. Acr nadet yn bydn. Ac
ar yr ygnyaf. adref yo. Artiens
bynny adonna melli ac asseu yn. Cetus
bynny adonna ebybyr ynydyrgein. adw
leuelt ynyr y nonn. a lleuat. Wenili
ynt erell yllyo. gorn. ac adanns. do
ar ynyr ansyn. Ac adanns ynydrelgn.
a gynnwed bynny a gynnyr ydydyd
ynyr anbyr. Ac ertb bynny ynae
kenn yr anbyr yo ydyn. Ac ertb bynny
fein yr anbyr yo ydyn. ar tan naw
ollynny yr ynelle. Ar enbys yn
aussy gedawr llu. ac yn ydyn gnubt
pekdwr yr beu yny: ebybyr beu gy
verbynt ke ef. [illegible] yr
beul ynydyn [illegible]
ydyrytha ar ydonn. ar nan y bydd llu

ocb. ac dydyn ygbynn. ac albyr ygbydd.
ac ordiuar y gkar. ac ortaiscu adaw ar
ebybyr. Kanys gwedy y del y dfundeu
bydeu ynbar y bynnedl yr ebybyr. ac y
na y tabdyr hedl. ac ygrynn y gwynt
yn kiuar. arglab bynn hanffo ar nor
ap bydo balle. kanys odyna yr heul y
bydd adyn. Arglab bynny gwedy ac yeb
bs y gwynt adaw yn gennlysc ar cnyp ol
res. a bebb bynet ecclsa yngennlysc arcu
ba ac alydo cina. ar gwynt adaw ar ebybyr
ar nyfyl adaw ar dydyn. Aphob ordf alcnyd
or pedwar rdfnyd. Pzeun gwedy dyrrer
ar y tun. rnn y tun alysc, acnum y nay
ar alydo llydn. Kanu yr albyr ar dydyn
aa ynllnch yr albyr. Ac ertb bynny ynae
agerb ertb ryb yr albyr ar dnaear ynaw.
ar lser allsellyr ynyscthaw. apt ynt ser.
Kaiisnt gyrrbeiwon or albyr sych yny gw
lyb. ac yna y dissyo. . .

Ac ertb planet yllydd. kynnaf yo y
lleuat. allelbaf yb or ser. ac ynn
kyrch nessaf y nae. Ac anunan y tun a
gynnysc ar dydyn. ac ertb bynny apt
ytbb y ynnaw kenber genta. Kanyn
meyn dzych ygyrcnyan yheul. ar kyf
gaut adellyr ynydi o anunan ydydyn
yo. ac ef adnkeon gan naber naber y
dydyn kynolrubet kyan arbeul. a nuy
yo nordnar. Ac yn naw nuben arkugent
y kyrch y ffynnaben. ar cnyo aperdun
us. a nuch yb nor lleuat. ac lenner yo
yheul. Aphob libeu arkugent yo y
clyrch. Gwydd yo yenus. Ac ertb nu
heu kukugent adyn yelsaut yb y clyrch.
Pedwared yb yr heul. a nuby kynnbe
ith yb nordnar. a bn yssyo oleuit yr holl
yn. aphnnuy nusch a kukugent adcuaut
y kyrch ydyn. Acysith nuyned arkugent
yb y clyrch. ac nal ydyd ydyo par ynnpar
dessy ydyo y nos yna ydapon. Synnbet
yn ucsyn. nuby blyned yb y clyrch. cnuc
ddet yssubsen. a dnoes nuyned yb y
clyrch. Scetynet yr anunnus. adoes
nuyned arkugent yb y clyrch. Aphob ky
uac allnnkes dewedyd yna dnandeisnen y

ꝑmeꝛbꝛmo. gꝛvedꝛ ar̃ mlynedd ar̃ hu
gꝛeint. ef a allei bꝛovdyscoint o honei.
y ttu arvo ozlleuat gybarvyneb ar̃ heul
arvod gvoleu idi. ar tu arvo ꝑrtin arvod
arvod tywyll. Ac ar vo ꝓllaf ꝑrtin ꝑ
heul ynn arvod hꝫla y gvoleuat. Os ꝑ
lleuat y ꝓpedyr̃ pobpo oz ꝓnf agvorba
nual llw eur. gwꝛpint adrugyre. Os ynꝑ
hom uchaf idi y arvod tywyll. arvod ꝑbot
ynn avane ar y tof. Os ynyslanaul. arv
od ỽchdinu ar̃ llavnlloed. afsen yr ie
ui abns nos. ac eiyndzychiadr allan dyd.
Ac val y bydd pobo ꝑ heul ynn vch y dyn
ar. bellꝫ y bydd dyd fozd y gerdbo tu ꝑ
dau y dayear. Pann gerdbo hi rannen y
gvyrlico y dau dayear y gvna hi ynn
hanod a haf. Pann gerdbo hi rannen
ꝑdehen ꝑdau y dayear. y bydd dyd byr
a gnvaf. Felly adyscyd oz awyr ꝓnn
hezbr ynder ꝑ allꝫr ozdwfred o ecthyb
ynnedaigwyd y nos. ac ynnebdeint y
gvlaw ynllaw ygvynnba y gvlaw ynllaw
ynrev. Ydyd ydpandwfer gvlybyr ann
anadl ozdayar ꝑ allꝫr. neu a bydyer ꝑ
dayar ozawyr. ynnebhonno aelgyn oz

Bydd yn eilen o dyscant ar hynn ynni
or amser y gwnaeth ydyr adaf ynn dorth
arall ygyntaf or ỽn. Wedy ynlynedd arhugeint
adeiliant ainnl tarian gyntaf arall ydaeth ydyntaf
ỽ ynnf henn athrychiadlloed. ynllaeth o ynni
gyr du ef. Ac ef ann gwedy ef ddelin ef. pedair
ar bymthin a thri arhugeint kynn dyfod arall
ydynnef. Dri ynlynedd a phedwar ugeint gwedy
gwnaeth. ychydic ann ydyscyrdyn ar̃ hugeint
ann ydyscyrdyn ar̃ hugeint

bu blwydyn arbymthec aphedwar ugeint a
dricant amul. pr vuelavo madavc neb llyuel.
Ceir blyned arbymthec aphedwar ugeint a
dricant amul vbu pladua uab: ar pabdot
rvent. Seith mlyned athrychant amul. vbu
uarchen edward. ac plwyllegrvbyt p ueib.
Deudec mlyned athrychant pllad pwr o
gaerleon. Pedair blyned arder athrychant
amul vbu pladua ar pfaerllon pmyntrflm
myn gogled. ac pllad iarll clar. Pymthec
mlyned athrychant amul pr vuelavo llyuel
brenin yn nworgannvc. Ceir blyned arbym
thec athrychant amul. pr vodes vbrenin p
tancrat uab: yn ypbrvnsaer ierusalem.

Sychor vdoeth y tzeuers me
gyd vdoed yntev yn tzyglo
l y vab. dal hynn. hynnab
dyc dynuioed yngall oblegyt dun-
arbyt. ynghyntaf odub nedyhu
dwdrifeint ieffugrift prot. achan-
ef yn ywaf dun. abut arnat y ofyn.
achubu y gymmedigeu. O blegyt
pbyt. nedyhu nnyrut y ffirmamen.
negus y tir. yr hun aw yr aur
hunn yn uchaf. ynghe pbyd yn ff
ef. delly y tzyfoetlaue. mynych
adb cyn tlaw y mydn tlodi. ac tlabt
yngyfoethaue ffather gweith odunu
n. arth hynny dyntyf ynad
hyn it Ilukyab dynuches hebyd
dyallu. athyr arth dyar. acnyt yn
dyd. O dellp dyrchunel ffes oth tr
atbdneu yn anuerfert. neuo gall
dr arall. dr hbnnu yn ydhyr it.
Sef achubs yn. ophalla yr yt it
neuo hyd nary yr annerfert. neu
dyfyt ffose. neu ryv dannkem dyrys
arall. tdi bien yr ydhyr agredu erff
ac or tryuly yn ynyuledyon yf
tryt. affreytli dy tir arbdyar. a
dannkenay un or ppnebeu dyn.
nyt oes ynnkaret o nyt echdynna.
Achaws ef adyhcrt pdeth. ac eiw
ynno gnn arall ef agyll yr eadu e
hun. nuegys ygbhun y rei agbyn
nil. gwertbu yr ehlyeugyent. ac
echdyl y hynn yr ynnt gan yr un
rei. Achaws ef adyhcrt pdeth. Awn
achuyy or bleen obell. agos yr aff
yles. ynnac ffather odynyon n
tinr adyhcr udunt. nyt kannt ynn
yab ynda. ag adyhcdaf itt ppn
chaws. Achaws eubor yn buchedc
dau heb ynnchub or blaen. heb
hyfkodraeth iaun eithyn tryulab
nontryn n blaen. nuy nuc a tal en
tyftent ynn dlydyn. Ac yna ny
hyd idab dun adotty ynn gryen. o
nyt oyn ynnched dry dryeun. a
thlodi. ac ynaellant thnnthun dun

or eilles chun. yrth hynny bydgall.
dc ynnbythlad arbyt tryllodryus. Nauyo
gannkraduc yrth neb. ar nadechynnic
nab gnn yr clukaint. negys ppdeint y
dodi. Abydyn ef ackerdi kannkred. Acyr
dilkeo in nghlyn. O tyres dy dbyr ynnyn
dunkynn. ythdyhys. dby gbythor dy dbyr
unlked ac dbynt chunneu dirbyn bnit. Ac
etto or hyd nabr hynny. bit ukell dyatytby
byt di allenlen. negys y bo bodlam dun
adynyon itt. achaws yn. kynner dh dyl yr
bob echedic. adignen arhyd udunt. a tintheu
agrthy kallzer yrth ygyfirf. Dala gedyn
drithas athi kyzerne. Kar dy gnnodogyon
ahaed arnunt dyatytt. kanys kynndby
and obopparth. kadu dyndeint pugall.
rac trenygu neb. ar di arvdr dun it.
trefus ef pughpaun ac yndilkennthyd.
Or trenl ab nelpeh gbybyd pedkarpunc.
vn yn. pagynnent arvdpeh. aphaeleehn
yr. aphadilk. aphaannser. kynnuf yn
dyro kynnuot pn reit rydi. kanys gbeil
yn dnsbllt dirpab. nu thkuefennt dby
annod. Pr eil yn o rsop dyfn. dyro dby
eikyllys dl. ac yna y dioleh it pnden
dnblic. Ac os rsop pn rpkyr dby gbynnell
kallenf dynd. Fry dyo yn. dyro pr kynn
aallo lles ac eilles it. Pedkyr yd yn pa
gynnent bynnac arvdpeh naunt vky na
llen nac y bo gbynnidfer ppersn. Kheyf
nuegys y bo gbynnidfer dy nedes nitheu.
Synnya er p tlodyen. nyt vr clor bydnel
nennyn pr kenyat dun. yr kynn in arvdr it
bepdi. Synnth dydu arthdyar dby
ilyr thiolaun ado tyglwyc it. Pugynnat
edrych beth adilo dydn bydd. Gardi.
Kolonnydyeu. perflannen. Beth allaunt
dby y blydyn pugyftirdn. Agrbdy
kynny aellych pkertin nionyfel. ac
yndigoller. byt it dy kiin pn rthr.
Mehneu aphyscorl yenen. beth adilo y
rei kynny yny blydyn. Debelkyr a
nerbon eithon beth adel ygynnnnt dy.
Alphabeth agrnnhalpaun. Gtydno dby
kynny dby gr dondel ynnkynnt kyt
naeller elerkyi dy dbyllan. Gtkebyr

bellach paymment ac ol hat pmp erv. obop hyffryd hat. aphaymment agoffych o emill. Ef adpilsent itt dy sbydogpon heumby noc abeallant. Acpna pbyd tpill. ffurth hymmy bpy olue. neudilz pr dpollot trauen pulpeü. Ramdydu-ndurrunu. gnyafur. ugkiambym. a bpmar. Acuelly pdichabñop anadlur- e rodc uab ugein erv. Albym py ment erv. fyt angen dpugenillath olyt ythedir olet. ac undpetned arbymithec abamuer y tpoet pbzenhu. Sef py hyn ny diberth tpoetned athzugent olet. Idmw pan ander yzerb oinuab pbpyf-fen pyllpyz y bpd dibechmilkur olyt. Pyt angen dudc orkb pffen allma mulkur. Ucfe pb pnaeth nen yz pch nyt el oegurhef dur mulkur adpiuot y noz hymno edzef. Achebe hymmy podlbe dif pdichaon anadz llannpab uab bgen erb ymp ulpopn. Ollpbyd mae dhudc ffpthnoz adeugent pffpo ymp blpp dyn. Ac olymmy pnaeth ffurth ffpthnoz pnfulpen agbyfen. apliedir adrugent vlannpab. Pargadb pz annuelent a dpdc ytt ac eupozth. Nachymer ffoydda pe ut dzby arth neu enpabl o nyllpyby dy pbot pngahun. pneulbedic pfadda-ozuz nerthbun adalo llad ardpluedel uaic adalo llad ardpluafor. a hymmy a bpd dduunt. Pudrfzen eredic. a bzymmy. allpfun a nucor. bit y nuei n pnedzych ac pn dalallad bpyt pdubed. pdpd bpuruf. Achymment allymmy mymn beumpo. o nyallant dpugpz achadpz kpfleus nas gellynt. Acozth hymmy edzpcheb pffopdpz pnlymych. agfbell y arymunt. amyp upodeu lio fyn. Anadz pchen adeupdych. gp ell pllannpyei noc anadz amei rch oll. o nyfpd kaprregnabe ytu. ou adpilredic pz achadpz. nyp adalhe-pth nairch noc pzth pch. Ac anadz pchen agpeid pny ulopom kpme nt dcfpadz meurch. Sef pb hym ny tpell pz emerth. ny adalit y me

nth ygeidt erth eu heutyllpz. ac anadz nuerch ymplle pbo p rhyft ru. Ac pch agerm. Aphetb pb ceft y uarch ym ñgpz ruc pz pch. ath adpuzedfut. Arnerpb ellpl huan hyt dpl y gare ymmer. Pgallcoun idab ogeurch beunoeth dzhedpet ram pbhyffel. agbertb dpudr kz mabe ethelk pz hak. achemabe bop dzythnoz ymlle y bedolat. Sef pb hymmy chkeugein. a phedrir a dnnet. heb ylkelk eruz. Acoz pch agerik y eymmal. ef adply kaffel ter ysgb a bammer ymp dzythnoz. dtierikyo angellor dec ysgb au y gerikab pböyffel keurch. adrudr kemabe pz hak ygkymeir y bozna. Ac uelly plpft pz pch ym ymplyp dym cpllt achemabe adimer. heb ylkelk eruz. Aphamlo hen y mairch upcheir ouyt y giuen. Aph amlo hen pz pch. agbertb ac kzeu abe oukelit ef adal kymment ac am drik pzab. Bzymar ebzill pffyo dz orbyo ffurth y tir ymol pz ama dbz. Ac elelbyl glbyl Jeuam pzeil bzymar. ac achub y grupafim ym amferabl. Ac ar y bzymar tryd yd. kbye lyam bedzogpl. ac ny bo do fyn. ouyt megye ydilmrenb ylhyf fen. acadw ytir pngadarn perbym pz hak. a heuyt rac nymet gpz uwo gpbyb oz ymp tir. kemys oz kz uffz amadz. Het a dilkye oztir byb. ym pbyd diogel pz hak. a thec pz tir. Aphamerdpch. kymer glbys vechan y chyffyllrait rac toll pz hak. Sef achabe yo os kbys lyam aerdp ac adb ytir ym ny y pgtuut. tubylleirk ytir acholl eirk pz hak. Os kbyffen ffyoam amyo pandler plyfim. pzogyt atym pz hak ytir hyb. ac pz tpch oachabe pdzyc ar. Cdzpch pandy yo pzeyn. pkbyffen aerdir ym gy fon ac ynban. obem pgtibunlyt

ỽllall. ɼi aeɼyby vngỽl n ac vn
llỽydaunus ỽn amɼaual uaeỽys
y gỽɼeidi ỽɼ ỽt tymaeaɼuɫ. a
chaỽs yb. oɼdu gɫad obyn ỽɼ ỽ
ỽtnuet ỽɼd. adỽiỽot ɫɫedy ỽpnuy
dỽy nos uendɼin oɼeɫɫ. ỽɼeb a
gɼeith ỽỽt ỽdaeth ỽdỽɼ. ɫỽynnu
uoɼneɫa aɼ ỽɼhat gỽaun ɫɫei.
ỽɫeudu. atimt ɫaɼɼegỽe o ɫɫan
nỽỽn aɼ ỽheu ỽn amɼeɼaỽl. ɫɫymm
nus maỽɼth uegys ỽɫaffont aup
an ỽgɼipaf agỽɼeidiu ỽɼ hatt. Din
gɫỽyb. gwdl ỽɫỽɫen dỽỽm ỽadɫ ỽ
dỽỽɼ ỽɼedɼ ỽhoỽas ỽnaeth. de
adɫ ỽntɼu ỽɫỽɫhu ɫɫỽn ỽheu.
paɼdỽỽnu dỽ ỽt aỽɼedỽ gỽỽl ỽeu
an. sef achaỽs ỽỽ. ochɫ ỽnnu
bỽnthec nllanaỽt neu ɫɫỽyth
ɫɫỽn gỽỽl ỽeuan ef adỽf tɼi ɫỽɼ
ɫeɫỽn ỽɫle ỽɼun. Ỽɼiueđ dỽ
ỽt aegỽnnull ỽngfull. aedỽd ỽ
n ỽỽn ỽɫaỽbaỽɼ oɼdỽs. ỽendɼl ỽɼ
ỽt ỽɼ ỽɫaỽbaỽɼ. ɫɫeiɫ oɼ ɫɫỽbaỽɼ hỽd
labin agỽɫfɼnw ỽ ɼỽng ỽ dỽnỽɼ
aɼɫɫeɼnoɫhỽɼ. ac ỽdỽeu att ỽ ɫɫeɼ
noɫhỽɼ ỽɼ ỽt ỽn ugɼemeu ac beu
ɼac coɫɫi aɼ ỽnuellaỽ ỽ n ỽỽn ac ỽ
nuaes ỽny ỽellnnỽ. Ac ỽn ỽn ɫɫec
tỽɼ ỽ nueɫɫaỽɼch ỽ n ỽỽn. meɫɫin
ỽnaes. Naỽeɼth dỽ ɫỽhỽl ỽaɼ dỽ
dnɼ. ac naɫỽnnut odnw. ony bỽỽ
ɼent ỽtt tỽn dỽdɼi. ɫɫaỽɼs ỽỽnnỽdỽ
ỽɼ ỽɫhỽdɼ. ɫlaỽɫɼɼ agỽɫly. Ỽnnut
dỽ hat bỽỽ blỽỽdỽn. ɫɫaỽɼs gỽɫll
ỽɫỽnnỽỽ hat otɼ aɼall noɼ oɼtɼ
hunaw. aỽhɼaỽf naɫhỽnn. aɼd dɼu
ɼỽm ỽn ỽnadɼ. ɫlỽɫa ỽnɫll oỽatt
ɫɫnn. aɼɫlall ohaat aɼall. Ac ỽna ỽ
gỽỽbỽỽ dɼ nat ỽnubɼ ỽɼ ỽỽnn
ɫɫỽot. Tɫlgɫladỽn ỽndt. adɼ ỽɼd
aɼỽdnn dỽ dɼa tlỽ. ɫɫaỽɼs ỽɼnd a
gɼndỽ ỽdnn ỽnbɼɼhaỽf. Ỽɼɼỽn
ɫɫeaɫh bỽỽỽỽɫɫeỽnnỽɼ gỽaɫɫaɼnn
dỽdɼỽɼt. ahỽnnỽ obɼndỽ ỽngỽn
gỽɼɫɫf. ac aɼɼaɫɫaf ỽɼnd ỽgỽɫɫt.

dɼnỽbɼ ɼɼt ɼɼdɫɫt. ỽɫɼɼa ỽn
ɫɫỽdɼn aɼ ɫɫɼɼn ỽɫɼɼthỽn ỽ dnn. ɫɫỽn
nus nnaɼtɫỽaɼ gɼaaỽgɼn ỽdnn ỽgɼɼ
ɫɫedỽd ỽɫlle ỽỽdɫ ɫɫɼ aɼnaỽ. aỽỽn
ɫɫỽɼ ỽỽdnn ỽ nnaes. aỽỽỽn ỽ
gỽỽbỽỽ. ỽỽɼ ɫɫaỽɼ ỽỽnnaes. aỽỽỽn
gỽɼɼɼɫɫn aɼ ỽɼɼɫɫaỽɼ ỽɼ ỽɼ ɫɫɼ
ỽɼ ỽɫɫaỽɼ ỽɼ ỽɼ

ubefnur amaeth. ac ebrill. kanye
tringwerth ymagrant or bydant dulas ll.
Kubanyam pb kael lle sych ynen
gwell. ac eugrad y gusan y bore tra
e mynhont. Yuchynner beth ydy
uent beullaw dic. kanys mynn dduent
o eimpan nannyn karuedrhyd.
Pheullaw adyly gwneuthur dilys
rhyd ygkyrlch ydduent. Rung y prif
ar kulchym par edrych dyddiant. ac
dethol pben ny allen eutynnal. aphar o
lle eutnenndy. a dot bynt y mynn porua
di arneilltu. pynlle ygallont trymyt kic.
Ac angylch gwyl ieuan llad bynt. kat
nys yna yuade hydref kic dnuat. ac hy
ner y creen er gwlan arkic a gwerth.
Ac uelly ylleffy dnuat pylle pllall. Yd
drwy dunlaw mur dnuat o agheu dri
sybyt. dot y kir or bore hyt hanner dyd
y mynn dathoc. ac yna tynn yn ceth. a
gatt ylychu. aphar y hailltu ac gwerthu
pup nwo pdylyer. A thi agelly pr un a
ynnych er penn pylle pllall. ac adr
uteu yn pthoc ytlwty. Dot dyddiant
y mynnty ollyl nattin hyt ppatle.
Drhyd tir ych affaladu kyt a lnnda.
ti uelly eughdel allan. beth nal pbo y
lnn porth dyddiant y mynnty. aphar
eughallerin nutherch pob ppytheinwes
nal ppykedrec uchot. ac o hynny noc
agelly dcinnlly. Dot dy pelerpn ar
neillu adpiv ndiant ukendras neu rh
dre ollelt gweuntly. neuollelt kently
dreop y dre per pnffirt. kanpe ore llodyn
kirpf adodir ynnupothant ar- un gl
an. y gwan a tyeillir. Dnyhyd ytt the
r uendrelt gweuntly. pur dpnn gwelle
kgnerth ynoet a lnnnp ellyd dudrient.
Gogel rac affel ozkynnbeliem dnn o
dathu eu nneimen ny eupenhen nece
ssaru. Ffyl symonedudis parlad dn
wdyn ordrient gozeu. adrunen gwne
thaf. adrunen kpnhiwned. Ac rhy
dnnt afpactnus dyzo kallier ordrient
pu erbynn. hyt ar pfpent. Ac ollerth

y nen hynny pryn ner eneill pneu
lle. Prynner agkydden adot yt
kylch yz pleubabr. meghys yfaf
fant pyt agolle. Ac ony e treuly
ti agelly elo armunt. Pob porth
mouedh oz allmelych gknet dz
wygyhoznen kall eneill. Kynnerg
fyrif ygrin dy ballmuedhkhyz.
ygkrhyd kyllyzyent. kanys my
nych pb pnen oz gwallenuethhyz
treulaw dn euhaingkyd pneu hag
en ebrunem. Acuelly dygkydaw y
nnybn arenag. beth bynny myn
ych gwyfif allunu kyfp ykrhyd.
Rerth hynny per gwyfif. ar neinig
aiw. dyrchaf y hynyd heb ynn.
nec flodi pfeyddbc ac uelly ych
kaffel dydd ynghyvl. Ac uelly my
bydy ar pollet. nannyn yelydic.
Pneb arall vnlaw dn arall. neu
vnyl ballmuedhuef adyly ylhyry
eit pedlaer pedhum pb kaer y
arglwyd. Eil pb pothym arnaw.
Drydyd pb gwneuthur gozeu ac
y gallo y arglwyd. Pedwerydd
pb nattizeulo dn varglwyd yf
lanu. kanys arall bieu pdn.
Pchydic drefnydgwon ellmet y
pedlaer hynny. onyt abergwfi
y tir. agwneuthur y pedlaerydd.
Fef yb hynny tr ulaw dn varg
lwyd yn eglwyfenes. ac yngkyr
bot neuef bydd ydn. Ac ynpobmod
dzeulaw. lieb dybyeit adnabot hyn
ny arnunt eubaglyflandb. ony
nych edrych dyddi atlizellmuedh
hyz. Ac o hynny y gwchelur gwneu
thur en dilyny dyd. nannyn gwelfa
nuethu nigwllir.....

Dallcheiflon neud cuncerdd
dzz pnnifem. Agkyedymarw
ruu vlaenic. agnon: unnuth octuued
udunt. pnten adyfynnaud attuu
feithliyz odethon rufenu. Hyt
angen eubenhaen. Kantillas. a

Ne quibus
pardon.

gultus. Lentulus. malgridus. Fa
mas uarchabeia. Jesse. mertanus.
Argbyr hymny gruedy eudynot ac
tymuaissent yr amherawdyr. beth a
wpunt ac bynt. ephalliam pdyfyn
uaisit bynt yno. Lyma yr achaus
lieb yr amherawdyr. Du mab plfyd
ym. agofyn pchyntheu. att bby y
rodwyf ef poysau wellen adiwodu
amynuntaw amaghyat di idab. Yna
edyb lieb y dauddas vnodetho ru
fein pei rodut attaf pr mab dr iaeth.
ym adpeirim idib ixymeut ac awn
ym amdihech bedymoeith erbynpeu
pseith nilyned. Je lieb yr augustus.
rodr attaf y mab. ac arbenn pldhech
bynned um abarut idib gbybot ixpme
unt ac aibdam m ynseith. Lieb y katu
lieritwo y methuren ac gymero y
mab oe ethylith ac adyst. heritwo
lyuny podaulxaf pdyfgu. Dr attaf
y rodo ar iaeth lieb y ielle. um ac
dyfgnif ymozen y gattbyf. ozim a
bydtatmaeth idib. Acheby darwot
bbop um oz dibegbyr edib dyfgu y
mab yny mod gwzen y gallyut.
Yna y katfus yr amherabd ymy gyg
fwr. rodi y mab dr iaeth attam al
seith. dr iaelat ty athmaeth y m
dunt ar ben awon tyber odiethbyr
rufein yulle karuedd erdrym gbat
tat lych. Acebyut adpeirmeillaunt
y seith gelfbydt pgkrplch ogyfeth pty.
ac adpeirmeillaunt y mab y my oed acdoet
pfymbyr pen. achymbendaeth y ber
mbleu. ac ar afgrall pbeithredded.
Ac yna y mher lowmb. pr amherabd
abzwodes gwzec. Agheby y gobyn y
bye achwfyn gruti. amobyn adwa
eth bi ac im ac ar all dodi etmed yr
amherawdyr. A dubarmabt pdeith bi
y ty dmach lieb mudant ymyplem.
adpeirmeillaunt yr amherawdyr. Yna pdyn

ab ymharch. myt rett ith lymny.
Darogun ymi dib gruffel plant. ac
atmyd yr obonat ymeir. kymys
keith dauall. ac na uyd drist. Yn
nab pfiso idib armaeth gan dduth
rufein. Ac yna y dyeth bi pallys
pmaltzen ozaltzeuus. adpeirmeillaunt
yr amherawdyr. Pan pfyn ymeh
di dy blant ymgyfi lieb bi. Mpf
leiaf ymneu bellach lieb ef. Ac ena
yr ym abeirut amon ymyol. Arnoz
bonno nal pdoed y mab ac athrawon
ymgyrymdeith. Ellynt athelynt yno
gluneu pfyn. achyttiocdigaeth y
fygneu y bydei oz diheuyd y mab.
o ny bei amdiffyn hymeu arnab. Ar
nab heby athelas hymny. dr ef a
dywaut. Pei am
diffynuech chbi bym y seith nabar
nabt ac achydaeth nuch. amme by
hunan am amdiffynnon pmbythaut
dyd. ac adab pamdiffyn athnaeth aut.
Athrannwet hnachaf gymmadeu
y gym yr amherawdr. Peithi gadaut
dym y mab y dangos yr amhiodzeu
neilyd. Agheby y dywot yr neiaad
dr eiffabu dedut dr mhuer. A pdyl
at ef ungeir. imy nochytbei mut.
dozbe pdaeth er yr amhawdr dyelet
y mab ym bur. dr eirch pdoyn y dan
gos y bysbam. A hithau pam y gthe
las a ffleimpchtwd degaryat. ac ac
duc y pistmeill dirgeledic. Athra
gythiam gwrygat gweiru seichiaul
y dylhaut in brthab ef. Arglwys ac
tremygaud. ac adrilio pei idi. A
hithau pan dzelas ythremygu ac o
dr ar dnaeth uchelgruch ozuchel. a
thiau pfgythzu y pbem ochelydu
ympaur ac gwisgaeo. Adpeirmeillaun
gyrhaallt mchyn pu uenilaun brittaec
dic. achyrchu ni ac pistmeill yr athi
heriawdyr. a pwy uelt oed pbic pei
uen pbystfa. ac ath elhet pmeiden ben
uen pbystfa ac obyeith gwyt. pa nid y
uet ygbymaith tzeis dgrzedby brth yr

1528

amherawdyr ne pneb. Adylle
dut puotef ymlaenkeb odym dreis
ene. Ac pnid ystyriaf pr am
herawdyr tryplic pŵy nubyhef.
vn a hunanmyaeth pneb. neit
oed dieueth gmtaf y pumy nyc
pyb. Hyeil oachaf ferhaer y
unrhithies. na bydei pepeit pn
neb hŵy nyc lyst trannoeth.
Arnos honno y dylyaf pr am
herawdyr. vrth pr amherawdyr.
E-f a dernyd vn amdy neb. nal
ydynt gfynt pryzeni pnus
neb. o achaf y pnihyden dech
an oed yntpnu ynp hynny. a
chreing or neb pnllehenaf eny
dechreu eyfu. Ac pnid oedyng
y bydaf ne bioed ygkyd y nedy
torri lerp or bnudyd yn hen ad
od ymlestnyeb ar y uechan hy
nod. Agkyd torri y gkeig. y
prem ymgkyhyl agkymeb. ac y
pnid ydechreu y prŵm oll. Megys
hynny ydynny y tithau amdy
neb a wnaeth y uenthyn ait y senth
ŵyr adeth. yr ydlet itti ymadef.
dangel ymlaenaf ob nunnedd y gkynda
ythoestyb di ac y mhedyeha e hun
neb arall. A llawer adyr ne pr amh
erawdyr ac adeg y dywedha trannoeth.
Agkyd tyrnlaw ydyd hynny ar
nos honno arandanyant adigrif
hen yr wrehmes. y mherygtut ydyd
dranoeth y lysfodes yr amherawdr
agkylsanb yndemab. a chyrchu y
dadleudy. Ac ar hynny gwbyn yr adw
thon pesadoet allunet ar y babel.
Ac yna y lysfodes bannillas y hy
sbyd ydynt ac at hynny. Arglwyd
amherawdr hebef es gochaf nid
wnaeth ynneb y thithau dym-
dunach yb bot yndrugarawc yr
hwy ac ef hynny. no bot yngharalam.
dauys gwrthrynaeh yb idaw ef yn
naef hynny noc y neb. Do am
gylchadt y wreiddineu. yn ffynnut

ydynt y nadoy neb ac ydan
ughynt y unrhithe ar drychaf be-
bouhedic am bŷgh awed idaw. Bet
oed hynny hep y amherawdr. Yn
lythyr hys manaeth ar ony roed
dygnet nadhaeupdyer y neb yn
oet y dydaedu. Nadhaeupdym
mynnygtaet hep ef. dywaet
ynn dy dhecdyl. Gdoed gŵyr yn
rufein uanrhaer ac hyf bydi yf
hyw ygnet. dopdarbeth ydoed
tybeuïngent ac y ŵllam y bydy
y manerhogyon. Sef allnaeth yr
amherawdr ac ymlotres ac ymdoyth nynet
hyt ar nam y gnaer pedrpeth ar
yr ynnam hep adaw unpyn yny
lhes. o hyt yn neb y manerhaer
yn hysbys y nadyn erbyn. ac bydy
ny gwyllaed yny ymyl. ac hem dre
ynnyt y meneth. ac angherd y gŵr
yr. ar hynny y gwaedhyr ymlysfaen
bydy y tarymneu eurgkydyr. y
deffroes sarff o nunr y lauaen. a
chyrchu neuad y manerhaer. ac
ar gynnuot y neb nyn lynnt. a
dywyn nathur adaw. ac hynny yn
gnaer ac ef hŷny or amdy bu ennillyn
neit ŵr. ac hem ewhynnaf ac en
lynnoeth ynnchoelet y dynt
ac ymhyneb yhaeaent ar nadaw neb.
Ar hŷn bu ennillyn bu ennillyn yon
hedic ac hadaw y sarff. ac gnaeth
yn dryllen man yn ymyl y lynnt.
Ayhandoeth yr amherawdr ynnyn
ac ar gynnuot yn en lynnt y neb
ethyt. dywot ynerbyn y mennhaer
yr ydaw lesu ny gwerdi y gkynnaf
neb y hn ac hadysses y nunnaf. Ar
manerhaer trwy y hyt ac hadaw yn.
ac ny ddaeth yn ŵreic y dynt y dhyn
ac ar hynny ef adynt y
ar y holl neb. Ayhandoeth yoed
ynnaf yn hollneb ydaw y dynt.
ar sarff yndrylleu man ynp ynn
yl. Ac yna ydoeth ynoŵr ar y
manerhaer hac hn [illegible] ahŷnn
oen ac ar nunoc [illegible] dellyn y

y wreic.

drwyd y tithey o lad dy vab ygu
hudet ac amwc dyhirie. Acpwn y
tywyraw pz amlhewbyz na leot y
nab yspo hwnw. Agfbeby tervyn u
en kyghawzeu ac eudidleuen pz ueuud
ydeuthant. Aphan dyfbu pz amliet
res not pn dyell gan pz amlieud pw
ddeun nw bopta. Kynnag pwdadu no
zuc in. gofyn idib adhewydhyt y
nab. nadd wpn bygkyet hebef. an
dw hebin penpo dhetlon wfern abe
ws hwnw. Vn amlaw hagen ydeupo
ytth ogredu wdunt hwy. ac ydwrw
gynt pzbeth koet am y bugeil. Padd
lo nw hpnny hebpz amliaw. dywn .
hygwyt wys dyhiedit ouptwydhygwet
audhewydhaw y nab amzy. Dihen
wydwr wpwrhygkyet hebef. ...

Hwnw y chwedyl hebhi. Pzem
perffeyth bzeubeles adedy my
bn dkzedt ywffeync. Arbeed wy wpw
wet ffeyth pzem pwy vet. nemyn
ffeyth y pzem hbnw. Adywgbeith
ydwrgwnw y bugeil y pzem. agfbe
let y ffeyth pwdr ac yn gwneid ve
lys adowet. Achymwllaw dyelest oz
ffeyth. Ac ar hpnny nachef y bued
ymdwot. ac wchenwdr y bugeil o en
wyt owyt drigyaw y nzc y pzem nac
ofwn y bued degwelet gwnaw. Arbe
ed gfbedy nachafas y ffeyth. menys
pgwydyhwallet. ffwem ac ysgymhgu
dwned adzuc. ac argwnwot y bugeil
wwbzc y pzem. a thzwy ybt dedzeu
dwbzeydd y pzem. Aphamdelas y
bugeil hpnny. gellwg y ffeyth pz
baed adzuc. Arbeed pangkafus dywn
ef a gyflynvd dan bzic y pzem. ac ac
ef mi lysgw y dilyw y bugeil pz llaw
ac adzr bzeuant y baed achwell.
Delly ydewydd y naed rufem. ac pdy
gne ffeyth pz amlbetneth ygwnaw.
Aphwlygwet hebpz amlhaw nw bydd
bydhby nac awzy. Fframmeth tryp
ylut kyzchu y dholeudy adzuc pz am
kaloyn. ac ...

Cxxxvij

y vab. Acpwn y kyfyoes adywithus y
wnwp. adywzedut wathwnn. Arglwyd
hebef wpwrud dwb ytti dwnewthur am
dywab. medys ygwnaeth ypolwys am
pwer. Beth wd hwnnw. aphwnyglwet
nas mamegaf. ony rwdy dygwet na
dhewydwer y nab kedw. Nadhewydy
wnwnw dygwet.

Vn wdb clwbaer oed ypolwys. adw
en thlwgwz oed ozbyt. Agfbeby an
non kemmat o bzenhin ugnwre pertin Hungary
y wolwys dywot y wachan nab oed
idaw pugkaf dyoberth. ac wpallawd
ef wpwer wnwnn ellogf ywer pwo. ar-
gwaf pendeth pz Ilys. ef a bydzawd
olbe ar y bzenhin ar wreikkes ac ar
pnab. Agfbeby nadkelas ef dwn o an
wyau y bzenhin pwy nab. gofyn allwd
ethy ywain y nab pwy oed pdw. kamp
aller ef y wedgwnyaethw ef ynpl:ppei
nwpan dwstin pgwedyl pohenoed
obonei. Acpwn poplhawt hwnw y
gwel ef oedrychei o'i ardl nadkeru.
Acpwn ppetw ef rwdi kic pehyfewne
pznab pwynn hollwch. Agfbeby y
dywot atref ygofynnawd y edwythyr
idab pallred pohachewd ynab. ac hyd
pehwrwne hebef. Dzegyn adywedy
dwdas hebef oddwch y kadfut ef.
Gwn pb hebynab. Aphemdelas y
wer nwr gelwyd alwynny. medylyaw
dzwc ylaid. ac erchi idaw dywot yr
ynadwth ygyt ac ef. Agfbeby adywot
yle dilaithyr dwrgeledic adywedout wrth
ynei. ony agkyllaf hebef arogleu llyf
cen dr. ...nneu ac ekyllaf hebynab.
dewnnwy ... hwnw. a ynnaf hebef.
ac arnaf pwgwlbwg y nedi y llyfleu
pwnllnu achyllell trwydaw. pwy dygy
pd pwnwy pellaw. Acpwn y aplawd
pabyp ypolwys ac pdemellogfyt. Ac
wella arglwyd amlhaw pdewydd pwth
en. ac pdemellogfyr. a phery dihenydd
ab dynab ac ef pwbwnwn. Raphawf
nwnwnwgwet hebef. Ar nos hwnno
gfbeby ar wot bwyt. gwfyn adzuc pz

amherodes adaned dilennydaf y
nadf. Kadryf iet yr amherod. Je
het in dethon rufen abero hynny.
Jeunffunut ydrynyd itr ogfen ad
uut amdynadf. acydunugfyut yr
dladdaf y nadf y benn aegladu yny
ysteuyll bychein. Padaf anhynny
het ef. nyn bygfaret nyr dyhedut o
uynrop dygfaet ardilennydaf y nadf
dwy. Kynn bygfaret pdheunydyn.
Ny agfgleu gyfut not amfaodyr
yn rufen. acharamoclaff dyn
ozof ydn bydaf ord. Agfeop darnor
ddaf kalfgfu a dynnuell doluett tyr oeur
ecarpfut athupfleu ueurbeu tfadc.
ef aoffodes kebyo kyfuerthaoc of nadc
yngfuttkat arvdd. Sef pdord gyr ay
dlaft cullonnadc pupdnas. agfues
ieuanc dhadnatrchlym ynnadf idaw.
dfgyr acnadf adoethant kyf nor aut
benn y tyr ac aetnerullant. acadugut
dynnullant ozdr. A thranoeth pan
druth y kertfaat y edrych ptyr. neur
darved dwyn ouuellured ozda ynller
rat. Acyna pupfkrpfkgrall nedyfuet
dozuc y kertfaat agfuflor kerd puett
olut andmeredic gferbzom y tyr ynp
lle y trerpfkit. pedrych perbatten y flaodd
pdangos ieanfiaud nac peanheu ef.
Arflaodzon gfuedy trenfaf pdn hynny
ar tir adaeth a then apfnellen. acfetn
endgnabrch dpnt adrufhadut dzachefyn
ni ar tyr. Ac ac dpnt ac eubyfgnutel gun
nant ynkerchi allan. upfdyfyn y tant
dugfuc ynp dyd dyfr pdrefgis ynydgerd
yuerfant. Ac yna gofyn kyglaer dozuc
nadf. Dyr gfyn hef y nadf. emyr tozri.
dpbenn achefopf nc gnodaf ynlle dangel.
kannys erkdzonkedd athefuerit ynor. or
gyfkropfaf allucein ner athefbenn.
ynyr aldeupch pdn. Ac yna ynuenedy
dirkau. Dehaergfeyd nadf kefftyr uelly
y gfkaeyr ymi. Trugarocka gfaegar dyr
vr pr aunfaf. arch vffyd bannar. an
uerit agfuffaf ynnerv pefnurf dzachefyn.
dyn pgfar y nardd adaf hef y nadf. ny

dyr paf y tryfkynantur. pfaed dy
benn y aruat. Patrpfketh yd y ter
kynny hef y tat. Yna kyndyrchauf
yfkyd gennyf. ann euert bydnu. ar
tyr ar tacfinen a dynnerf dithen. Ac
yngfeulaen eftynngyr flaedpenn y
dat yarnad. Pelly ppen dy nadf dfaed
dithen ochalaur achaarfat dydzuas
yfkydfell nozfollt. kynn dygfaet hef
ef nybyd yenert ynadf hyy noc hyr
auory. Athranoeth pfnuhelas kyr
chu ydaddeuth acerch dthenydnadf
y nadf. Ac yna y kyndaf leuenkinc y
uynyd adydfeadut ballynyu. dygfadyd
amherod hefef unamfaod y dermyd
yth ofpheryd dihenydnadf dnadf. ac y
dannugfyut y benn dridi kynoerthaoc
amfkrcic ieuanc ac acedaw dfgyrch
ym vaur. Peth oed kynny hef y amher
aod. dynnouf upfnanagfaf o nynrodd
dygfaet nadfhenydyer y nadf hedw.
Fadfheupdyn tynn bygfaret. adydh
et ynndy chubedyl . . .

Ann dardi bonfhedic oed gfynt. ac ef
aurnadf nurdyn ieuanc bonfhedic.
Ac upbudyn gfaeop endynot ygfyt. ynp
kyrpaod hi ferch fleazaed ar dras ieu
anc olwg vr arglfyd. agfuflor clupd ac
ef admaeth. Ac pgfkpfch y nadf gfyn
tuf ozno penaed ozynaf hun y gfaer
ykrnuodes hi yrynyd. ac pdeuth adf
ygfaedrch. Ac upbudyn gfaeop y mynet
ynydyttey ygfaer. acynnaer ynyfdely.
Ac uadrpaed uu gnaetaf clybot ydfely
ynfdac oegfynnaer. athfelp fut ac edfgad
ydkyfdoes ynynyd. achefflaf y ty am
danet. agfeop nafkaaf pdrufh ef
dzachefyn fu ardzus. achaeu pozoe
ynghadfau. athfyglu trep ydf na fag
fi in ty ty benn traet ype. Andheu
gfaeop ynfenfaf ynddyrfych ferchet
vi gfyt ac gfaerdercb. pefyoic kynnu y
dyd pdeuth tuardzus. Agfeop nafkelas
ydzue ynadfgfaer. erch dgfyn ewyr.
Kynnu bygfaret hef y gfaer nat dgfyn
ty ynu ynaf dgfyt a ptfaes. Ac auzy yf

gyvod dygreuppi ym abarth dy lebvon
ab amen. Hynnu hygtaret heb hi
vot yngwnt y bydin nerthe ille pob
yt ymp bysgothy vinel ymbedi. Hoc
podrhoin dicit homob amasi.
Ac arymuot mygen nuab ymp hynny
alluadeth. adyrchauel y vuam medu
ereryhysgrypo ac ebrb ymyllyn. ymy
gwlytit y bydnny dros pr holl lyfe.
dgrnaethak ymp byr pobeth arnab ef
ef hynny. Adywot ellau hozuc pe
dyrch hozdibedi pr eneit pudi. A
luthen pugyflym dnerpabe dweth
ymplyn. achaeu pughoddi erin. ac
nerthhyab ef am tyrn p bydodes. ac
dadb y ty ne dzely pr amser hynny
ymp noe. A thramuoeth ygsgbyd bra
ut dyr y dunas arsypodgyon. p hi
reit pr gbr diodef ppcu ardial ady
lyet hi ygwel am pozpyrei. Ac ue
lly pliondid dy dixrec dithen amop
nab. ain yssyd ene euangylus
arnab yssyd ar y nabu. dywnnyg
aret heb ef wrthi nyny ef heb hi.
Agwedy bydyt y dywaut p ureulymes.
ui ain heb hi na adwo dwtlon ni
ssin dihenydyab y nab heb hi. Nadd
heb ef. Mynnygaret heb hi unssin
ut ydennyd ithi ogyrdou udunt am
dy nab. ac pàrunggynt y hi odinal
dyr rufein amprenffreyrtilawn
bydubdas noed amdyl gyntaf.
Bethogo hynny heb pr amdbaboyr
Hynna thssyo nadoulzedif. ony nyd
dy garet ardihenydyab y nab amor.
rym hygaret heb ef pothenydyn.
Hynna ychydyl heb hi yssi
o rufein pobed prem perffeyrtlo
ynyssu ymp erber. Acheng un pabn
dc yn gwnadi olyon p pr em ac yn
lyrchu pr allyr. acnodoedamdyl
gan pawr p pr em arthfeyrtlo. an
nhyl ach oed ygrong o achabs p hed
laet. Ynde adiw heb y gnadoz bei
bydzydgloz allnelut. ti abarut
tam ygrong ybrtlo p pr em. Pa

hynn heb ef. am na thogel yt gwffel
tirwyth p pr em tra bo ygrong ruclw
ym ysgynnpr em ac ym gwnnhau pr em
dyrchafyon allu dyon. ac nat oes
ffordd y dngwab pr pr em nac ymwffel
yn erbyn neb onyt trwy y grong ruchd.
dym nygaret heb ef ny elsonnt dim
dygrong yr hynny nby nyelsynt.
Abit nelly heb y gnadaf. Ar hyn hon
nw ef a deuth llu dyon p pr em ac ysgol
lab dr tirbyt. ac adab ynten yn ennno
eth brecalbedin erbyn tramoeth y
bore. Ymoethet ddydd y gredu ac
thwn rufein ditheu o tirwyth dy dyr
nas ouyledy y grong gan dynab.
Lledir-nyny bygaret dwrdd y bore heb
ef. ac ymyten dymeuit yn. A thra no
eth trwy lit ac annoc y dreuhynes.
tyrchu y dadleudy allu aeth pr am
dawd. ac erchi dihenydyab y nab a
dethon rufein y gyt ac ef. Ac yna
y dywedes maldwdas y ddydd yr
adubydnbud oed hynny adyrchaut
nadlydin. Arglwyd emdawc heb ef.
dyr dannoc dyfarec ac hubydet y
pery dihenydyab dy nab. ef a thi gwn
yr nad y gwnes y dleu y dwgyd.
Paraed nu dywedyd heb pr amdbadwr.
dywedyd heb ef nys mynnaf
o ddim rodo dygret nadihenydyer y
nab. Nadihenydyr- dywedyd heb hi
amanac yn dyrchafedyl.

Llyma y chwedyl heb ef. Kemryn
dunas dyfrydlawc kadarn awed
ydydd pr em. a cheithwyr dywedyd
gwnddoeth a doeth dywedyd ac yn
dyledus dunas. Ac ynt pump gaerdh
yr ardunedd ydd oed gwedy nt dunas.
nadyn yndeithyneb y gdwr ac eu dyn
dbt. Ac yn dd ydd y doeth dr eu dyn dr eu
lawn kadarn y gwisgaw gwrogaeth dunas
dgr oed y ystre o ddydd ygwyddfa. a chyllyt pei
rannu brydain. ny thydd ydd yr dr eu
dyn dim rac dywedyd y gdwr dd dyn.
ydd ac dunas. Aphan ddelaf pr eu
dyn ydd dyn dyfod dd dunas dyn

Quaedam

Ac allmaeth ynoneryal: adu kuad
ybzeiniad ac nat ynladi a mner y
dynas pzannon attal ef ysceith is
yr uchot. Ar lobyl dishynhibyz heb
ilselet ybzat ar dlur awed yzizud
vdem ydeil agredassant kelhyzo a
stalsted edelhidyon ybzenhin. Acei
gymerassant ygtyp ac ac nypmassat
ar uedyl cubeirion idu ellam. Acp
nei ybzynuodze un ozdetiad ynynyd.
ef ydyliall: ent ual hynn. Dallzedi
heb ef un anlaud ydzuyd ydeith o
gzedu yz bzenhin crulawn rac bo.
gzbedy ydzdich iyni ynynedyant.
ac ysconnies gynt ybleid ybugeil.
Dallzed un hynny heb hyntzu. ∞
Bleid crulawn enlaz awed ynhen
stlh kapfle a chyflin ar ybugeil
ac annuelent yeillad. Ac ny adz
gnaelgin buaullym oed yz bugeil
ceibynt idu nac ygkoet nac yn
nacs. Ar bleid peinbelas hynny n
edrhis hedoch arbugnefed tragyll yo
ddi yz bugeil ac ysgrybul. yz dala y
lzon ac rhynab ac wodi athub ef. Ar
bugeil ynuyt agzeduud yeuzu heb
ydaoc ybleid. ac anduuones ylzhin
yz bleid. Ac ynzu ynghyflym dlada
w ylzhn. agfuedy hynny yz ysgru
hyl. ac ozdulsed ybugeil. Pelly yllad
ybzenhin crulawn rac bo chybidien
ollo elzedoch idu. gbedy dzcfo idu
yllad unuheu. Ysyb yo dun oelzedon
idu. nac orb wodyn chwtheu hyth ynn
uedhaint. Ac ynn ac hyghoz hoy ygoz
uuent ennab ef ac ysllas. Synnn ezgly
yo adwlkedaf ytt ynnhu. ac ghyz ynn
nassei ef ellad hoy beicradlsynt idu
ac yllaeadbo ybleid y bugeil ogzedu
idu. Pelly yllad oyhnzic ozdheu o
elzedy idu ac ophery ellad unuheu
oc hennoc. Ysyhenaf nynn hyffio
heb ef. Ac ynn gbedy darfuor hoyth y
dydaoc y uzenhines hetlo yz amheud
uallhynn. ac ghyz ynn ezgyleu y
dzil ar bloeu. ynyn yz ynnhynyat per

ydzyfied ynn gwlle y dodyn gennuu.
Pelly ynnedyethon rufein ytho tyin
ozthen oeiren ter apheurbleu
euzeit anodynab ynn gwllyeth dy
zeuhmpaeth athgyfwyeth. Kanys
ynnansaod pzenhyddin ogzeon ud
unt hyp ac ydarnogyfit ynrallan
emlaud. Pethynnhynny heb ef.
flynna ynffyo heb hi nasoukedaf
ynn rody ogzhet ardhenydpeb dy.
neb anozy. Dihenpoyn nynnuyg
cat aphodelynn hynny. ∞ ∞ ∞
lynna ychubedyl heb hi. Ffrpll
heb hi eglodes colofyn pmper
ued rufein. Acenbenn pgulofyn
ozychogelwydyt ygkyznats. Ac
ynnozyeh ygfuelas seneddyz ru
uem pedpinas hynnac agfaisynt
nac ythynepen neb udunt. Acp
na ynghyflynn ydepnt ambenn yz
hoinn ainynnynt ac pannrhyfynt
hi udunt. Arglobyn arozyeh ac
dynt pmpen ypob tzpnas ohynhen
rac ghyz runem ynnoy nwchynt.
Ac ynna y hynnighyaud bzeinnn p
pbpl annerhyf odi yz neb aghynn
eirn arnab dnzzeighw y gwlobynn
athozn yozyeh. Ac ynna pkynnw
des dn kzodyr hi nam ynynyd. ac
dyfiedut nallhynn. Arglbyd kzen
hin heb ef ynt pencrtkem nn dzu
petho nn adnkzeidzn y gwlobynn.
Pawb yo hynny heb ef. ynn oyz
chaeel ar nrdal ac aurpdo auer
boy rac haw. ac hyfeidn kynnozy
chaeel pkyd rent yz ale hoinn. Pethy
yo hynny heb ef. Doy namkeit o
eur heb ynnt. Kanys chwennoc haf
dnnozhyt yeur yo gwneiaud ann
hennoyz. Abynny agrekkeh heb
y bzenhi ac eur aberth udunt.
Ac oy nzeu aghyzchaelsant ar eur
ac a ruuem. ac hyt noz boynt
agfladaffant yony uaml pnynnyl
yonaf gzr llaw pzifkyo. A thzannu
eth ynnt adzuthaant yz llys. ac hyf

arth gwell pr amherawdyr ac pugh
ne pnlwyr iaw. Pallai ffanherth
nen pagelupo yt ar dwch chwi.
pan gphuerpfi chwi pnlwyr pu-
dr ardam hebgint amoeur ac
arpeint lwdwoic pthe pr nas.
am abarwn ith pgnel o gwbyl-
dwch chwi heno gwedy awchbeyt
tu achilley. ac odrpthwch erbyn
nwrp awo eur lwdwoic pnlepho
eth. ac orbydo merwegwch pm. ac
orchaffaf hynny pnlhe nu achily
merch pnawbipiert pm. Ac pne
ith wonethant pllerth. Athrem o
eth ydrutb y mab ieuanc hyt nac
brou pr amherawdyr. adpiredut
rygnel obonaw ef ar pdrumdalba
eth bot barfeit oeur pumpul
porth ponnas pglwd. Ac pna
pndiannot y peris pr amherawd
nnet ygrillaw hynnw. Agrbedy
rygnel nedyn idw plygnuerth
y gbis pu ennrpl idw. Athrem
nwerth ydrutb y mab arall. adpw
edut rygnel obenaw ef ar pbre
ndbyt bot barfeit oeur pglwd
pup porth arall ponnas. Agr
edy pr pnu hynny negnel pnlhen
rradawr nu pgwenffon. abotf
gnaltaw o hynny allan. Aelrym
pyt pu ennrpleit idw. Aelbyn
tru pna adpiredfant bot eur
ydan pgolofyn. allarerdy p
depmas pndragpulpo. Ac pna
pdythabt lenedlpr ruferm.
odilsiredit pgolofyn nabydi
gnigpharuet rnuem olyfny
allan. aelymt. Ac pnaidaw chw
nnt eur acarpant pr amherawd
not brthgrygbor pglpr hynny.
Pulrrndupt pgolofyn. alhym
ny a tyr porpeb. Adrbe pod
etb airlenedlpr rnuem hyn
ny. Ac pugyfl ym dpnwt am
y bern ac dala ac rbymaw a
chymell arnaw pnet em brit-

gnadpfiedut brthaw nal hynn. An
allshempchent. eur arnynp. Pelp
upat dpchulant drthrii pllarmall
dretbon ruferm. prer pfiho ythoi
lmpaw ac eunt barnbleu pgrrdu
nygkrygboreu. a nidhempdyfaw dp
uaw. pnpunelout dp aelneu arludi
dret pndpbrpt. Aphnnigkaret heb
ef ny bpb bpb erthpr hyf awrp.
Arhramwerth y bore hynnuf perth
allnaethef rrdn dihempdyaw pmaw.
Ac pna plrpfydes bato hen gbr hynn
heridwerth. Adpiredut wallpim.
Arrglwyd ennhawd. Dyt pnol pm
adrodpon ffalft bellu pnwc achlyhbo
dy gluftiet ydyly narun. nefunn
trfn ennynwd. achenffaw gbirioned
pladrunghm prbug hen awrusme.
achpaghpthuret bpd dpthrem ith.
pr bonn podrpt pup cherru ac nny
chredu. ac pbu dirrec ithnf o lelodd
ma. Bato hen heb pramhenkd pathed
wu hynny. Hynna bwthyo nes mana
gnif ony rodh dygiret nadibenydyer
pmaw heow. Madibenypur unyn unyf
cret hebek. Hynna y pchulredyl heb ef.
Vocd gnut gwas ieuanc o rnuet
pubyrpf o lelodduna. adubarnad
ef. adubarnadet vocd pnadupn
lady. ac ellirre pubythaw ac ef. ac ef
yngodre elin. Ac pnbynnyef a gyf
arlun blaen y gyllell ef ac ellaw lin pup
dorth pgwrthet. achpnidrwc pdorth ar
naw ef hynny. ac brathu chwn allna
eth ydan y brou ac gyllell pup dyrchwo
pubarb pr llaw. Agrbedy erbyneuhur
y gwlrwrdb ac dalfaffanadef pup llyr.
ef ac dongbyt tu ar llaw pglaidd. a rybed
narocd pllic penncu pbulles rac ef
ert y nadedi pobpla y gbyt pnlbynnaw
pgbr. Pelrocd bopffef adnabpeth nac
adocd ogrun adnabchadas dymeb yr
holldinas. Agrbedyelaw y gbr ach
lyaw pawb o eglwys. Pnaun aerlins
pr unbennes o punt gnr ain arnef. In
then a tygaw pagen adocd uchpenn

nat ac in odyno ymyuet verb.
Spellydi heb y mam gwlurab y
gwr hunn. ac am hynny nallwch
yw ytt dynot ytholyr dy hun ygkyn
nab dy ik notingyeb pulle ofnabc
eruthur mallhum noz unic a hyf
ny. an abzokat ac gallyf heb hi.
Acyma ypeirs ymam kymmen tim
ovlen abzolygyl ager y bzom. ac a
dab bypt atnabf pozeulaw pandla
neilyn arnei. bzth nachytkerch
neilym y bozth. Ay wys hemmo poc
co mancheaw pedzpabc kadarn oz
gaer pugkylat herlis yz agrvgyllit
pdyo hunn. Acual ybyo ymtwn o
bell ac oagyor. ef allelen oleuat am
ibc pnylle unplanhelsen kymmoth ymy
ewyet. A bzathu y mein hi allmeth
y cozyeh pelle pooco y tim. a plin a
chaos pgrymatkwcont. a phandzuth
ef allelei unur a unynikent ac eglo
we atkem uchel goleu yn pregkyfs.
a ffrwythglynnu y mein hi acziac ef
bzthyorth pugnunkent. ac pnyd ar
wot acarnau dym hypt pregkyps
vedzyeh pby oed ynoi. A phandzuth
nyt oed nannyn mozynilzeic ien
anc miesked oduch beo neilyd gkadu
athaingoleu dunc nac plzom. a dgym
skypt adiabt ymplynnyl. a gwbyn ab
nuetkef beth allunei dym mwy ieuanc
oetran. a mozduerth o gozff. a mwy
adfynn o bzyt. pille mwy ofnadlc a bb
no chunan. Acyma poppabt lutheu
nat oedem ofym kymeut a kkbyret
pooco agkeu ynidynet idi. Ar mein ch
ac ofynnaw oi ppachnus oco hunny.
Audu heb hi y gwr: nibyaf agoreis y
nost. ac agkynnif tnu ypf yno ymplle
hunn ieoth. Dioyel nu chwi chwnab
mein munen ynihy no neb pandyeka
pabet chwi gnachoz ynuan. Ayn
benuew heb y mainkiabc. Pethygk yg
kwz ai nekut ti adzont oz medyl hunnb.
ac agkymerut gwr arall grystal athoz
dybun. neu arben arall. Pan ymiaf

unymgkyz ykyd vch pen gwr hyth
gwedy ef. Agkeoy vindaw chwi
od gnadunt. y marchiaf agkyz
chwd tuar arall yno. Aphendzuth
athoedit ac im ollaozon ynneith.
adzoc yoaeth arnaf ef hynny
kamps gwaskaw nact y marchiaf oed
dzoz ydir ac dyar kadw gkyz
bouhedic agkyoclut rac eudbynoc
kenedyl y ekkladu. Athzachefyn y
deuth ef att yr unbennes. a meneyn
pygkyfiaw ac adamkeiw idi. poet
rwdt dy gwet ar hynny nodi. im
athrydiaw ozthunc hunnb. Ayma
by chyd heb ef ythynnodif. Ayma nail
uail ygkynelych heb hi. Dercheb y
gkz ykyd yma. achzoc ef ynlle yr
herbr. a hynny ynkgrybyno heb dynt
im y gadeu. adutkladu ykyll allwa
etkef ynydweth tuar arall. Ayma
hunn ef. Bzw y nynny dy heb hithau.
Jaith ykef heb ef bawd gwnaeth
ynllad athzykyr bydd. nodi dy
ffanvarungkyr merth. am acdvaf
heb hi. a bzodyr ef eskut hym y nyr
ykyll. a thaflu y gwaew y nynny dyrt
ar lam ykyll. Dyc di ef bellach ni
a fr arall heb hi. Ayskrybzdaw
heb ef yma nac ym mein march allel yna
dathoyr ymdanaw rac mein ykyd
dannoc ynuddunn. ni a egkillaf
heb hi. o gzchaf di ef ar dy gkrys.
Agkeoy ygkael ar ymskrybyd. hi a
gerdaw bzaskymmen gkz adoldut ac
ef. yny dauth hyt y gaerkkyd. Dch
heb ynwthaw pedeir olynny. po
eod dyrnaw ef eledyf ar pen y gwr.
Sarnoditkem heb hi dyrnaw ar
pen hunn. Jaith aw af ymkyffeo
heb ef. ymkyffeo heb hi nn ac nyt aw af.
Atharaw dyrnaw mwy ac egledyf
ef ar pen y gkz. Je heb y marchiaw
pada hynny. pooco y herbr yn dam
ruch. a hunnen a hwnt hunn y nisu
ruch heb hi. achwel mein mwy. a
dyrchafuel Kay ennaw yny ymaeo

Medyr

ỽ ỽrenhinessen a dodassent pop parth. Ac yn
ỽrth hynny y doeth y brenhin a'e lu y'r
lle hwnnw. Ac yn y lle hwnnw y bu ymlad
caled a chreulon rwng y brenhin a'r
gwyr a dodassent pop parth. Ac yn
ỽrth hynny y lladassant llawer o
bop parth. Ac yn y diwed y gorfu ar
y brenhin ffoi ac yn ffo y bu farw
llawer o'e wyr. Ac yn ỽrth hynny
y kymerth y brenhin ffo ac y
gwedy y kymmerassant ef y
dodassant yn y karchar. Ac yn
y karchar y bu ef hyt pan
ollyngwyt ef yn rydit gan
y brenhin. Ac yn ỽrth hynny
y kymerth y brenhin ỽreic
y gwr a'e rodi y'r brenhin
ỽrth ỽreic

vmplaoneint vy eno. a dopu p vreinin
ypaeth pennad. Pellynnhyp ordhen
nnodynad adoethon rutem pirí plsyo
etlunrodplun. deyrnadyllad arcunu.
ynpgnaffont gyrle ptolad de pdynnop
Ryzeñ. ygarnut o ynledpynt pnc
ezvyo. Ilynna ugynet heb ef pllcou
ynt anay. Atuzannoeth tryy plit
eyzlbu pdidleudp aczuc. Accrcbi ar
ri p vedb adoethon runum pgryt pnc
ic ef. Acpma plynnodes zelte p ugsnpo
adpllcour udhynn pgrybnodpadb
nner. Ypdyly arglwyd bot ynandz
adhl na gadu pdiallted achelubyd p
zvi. Acual plomes purenhner p
zeuhnn gynt am pnuarchauc. Pelly
lsoma dpuscic tuhen. Ond padelv nu
ynny heb ef. Mynnhy nplmennagnf
nyrnodpdygnet nadilenpover pnadb
edw. Hadhenpovnr heb pr arnbaud
lpnna pchilcodpl heb pntcu. Pdocd
nuarchauc gynt. allcler puot beu
oetli pnupin tlzuchel. punugnarn ac
rglwyd es ienanc dleodh npulselsci ei
pdet olac ern odieithy plnn. achnes
dh pnuadz allnaethdo garpnt pzuhben
ez. Sef agufas pnygrygbez. nnpnet
grwyerdh hadcd adnallcod amdnet.
c ual plwd pnlzendr ef allcler gnet
ar pulchauc. achaltell ffrzyf mavz
ulbc pnp hynnpl. Hfrzpftvr arnchel
nplzuhel. Izpnhebic pnv delun pehhñ
elcler p bot pnadh benuoeth ef ar dare
bpdaf agnurei. Athnarthz plyzchu
arbuffvrd p deun p zaalfell agerdabd.
pdoeth pnorgybuch arthr. Abzdzgulor
vthz athnaeth. ac arglwyd or pluerc
ybhaf agnurei pnadh. allallan edn nn
ucad y gbelet. ardnuds agzechadvo
llesp pnadh pnos honno. Athzennw
dzdp uadzed dpnor tu ayhoeth plzaffell.
ell pporthadr attad. Accrchi idnw
ier p dbpn pzlzeuhn adpnnei uaeth
zeuhc dieflfl dallspr pnvzedh. Adpnt
rzeuhc att pzeuhn adpdredut uallp
adh. Gallygher pnpdn hebef. p

edzych dallet arcupo dhonadh. Arnnn-
dvabe adnuth pellyr. achannoledic
un gnin bady p dnuodpat ef. Acap-
wyrdz kynghannoledicizet hi ac
thueithur orbzeuhn pnozuchel
dzos pgynoeth. Acpma ydpdeuit
ef bzth pbzeuhn. Yor pnurit idw
ef gnaffel lle dnigeleoic p vedplyeth
pzlzplch sinpo achpfrf kynnent
ac adeo arnadh. Edrych ptzyfle a
bynnych achynner ef. Ilynna a hyn
nom arglwyd heb ef. gradu pnadzlat
pdduell pnpunpl ptzr. Kanpes di
anfaithyr pb pno. Da pbgrennpf
i hynny heb y bzeuhn. Ac arhnit
p nuarchauc alberis adzlat pthu
uell kenedl idnb pnynnpl ptzr. A
pheri pzlaer gbeuthur. Edzo dn
geleoc idnb p pnuet pzthz. Attb
reic p bzeuhn. Arlaer allnaer
pffrd. ac pnp ynghnuas ar dze
hnues pthsueithur ynynnu o
honen. Ac ual pdocd dthannaet
pnbdpth ar wenhbzd arbzeuhn.
Pdarychnnu p bzeuhn p bodzby
annbdaf pnpheb ann dnis p
nuarchauc. Ac pnllodnauc eidzgy
gdhpn idnb beth athnaeth p dd
dzdef arlaf pnuarchauc. Ar-
nuarchauc pstrpdgnir atygnbd
nathi nedpennnic opn eirpoet
arnuei nunpm euo. Ac anthpnp
arglwyd gnaf dy gryf attat. Ac
edzych padn pliepdzerst dy nod
dzdy. dzth nu bu eirpoet pth
uenon. Ac pnygynheibi adzuc
p bzeuhn a bdpdn. Arpnedu
gdoeth p nodzby. Ac fdredy
bdpdn. p bzeuhn a gfychthzm
nadd ar tdar p dpn pz nne
hnues p bodzby. Ar nuarchauc
ac ffrzd pnten adnc p bodzby
idn. pdanydd pbzeuhn tpan
ydefynnei. Ar bzeuhn pandd
eth adfynnadd p bodzby. Adi
thnu hedannyffes idnb. Ac pna

ygoruc y brenhin yagreiffw ehun
yw ucdid anghyfiawnder y marchauc.
ac am dybyad y brenin a gymerth yn
rhon ar y wyr ef. Ac yna y dywedawd
y marchauc wrth y brenhines. Mi
aaf y chela ygyd ar brenhin amdy.
dim ac ef bydaf ef wrth y wyneb yn
ymddiffan. pandel o chela. ac ad ymgeidf
adu dynot yn erbyn ygyd ag mi af om
gylch yn ol. a hyd ddiwed y mi a dyrchyf
iunieu. ac am yr hyn ilzil ymddiwat.
ac wrth gyntaf o ef o honaf bot arnat ti.
nid at ti arnat y dadleuaf ef. nac
ilzel erwyd hyt yna. am adnabot
heb in. A thremmwyth y daeth hi at
y chela. ag edy hanu y dywedassant
wrth y brenhines. a dywedyssawd
y brenhines dynot y wyneb y ystauell
ef yno yd hymlyn. ar brenhin a dywaf.
Aphendeuth. kymraf dyn allelas.
y dangos yr ystauell y marchauc.
Ag edy hynny allan aeth ef ar di. beth a wna
fi yn yma. aphaffod y dywedy yma.
dwaed rahy heb in yo yun benegi
eth ygyfynner ffordd amoyt ehwi a
ymdeith i gomgyfet hyt yma. Ny
bu yn ymyn le rahy nac yn
ystauell ygyd nyd af agan af. ac
os byd keyfiadnabot wo[illegible]yt ti yno[illegible]
keyffel y brawd. corfech di pale y mae
yn ef yo dyt yn y gyffiaw. beth na
dxelent ti o bot arnaf ef yr hoedl. Ac yna keyhyelu a oruc y
brenhin. a medyliaw na[illegible]elas ef yr
ef gyrru amdanaw y mordwic. ac a dy
reis ef ac a dodyd y dangos y marchauc. Ag edy bore. y brenhin
adaeth ty ar ol. y gyffiaw dihenydio
am y dwyre na[illegible] y dafas am y dwrdy.
d hyhen ac yr ac ehaenu[illegible] ef y dwyd
ar all. ac a[illegible]ymmodawd ohon. a gyru
gyfiaw y chwarter[illegible] ehun yn dan ei.
Ac yna y dywedawd wrth y brenhines
ehun yn y wely. am y gwnaeth bot ar ordrech yn y marchauc.

allzelas na thorri dim ar hyn
nail kyrraedd ag yr ac y brenhin yn
ymddiffan ac ef yglwyfaeth yn yr hyn
ac ef a ffell ehun. Ac ef a gafas yn
yghylch penattor llogi. ac ef enillei
o bopeth. Ac yna ef a erchis kennat
y brenhin y ymyn ef ymddiffan. rhith
nabuaelei yr hun o amser. ar bren
hin a erchis dyfod. A thremmwyth
ef a doeth hyn eu brenhiniaeth ef ac
ordeiriodd att y brenhin pwy bodd ef
yn gyfiawnaf y offeren. ac ef a adwyn
go idaw. pen y ffeiriat a ddywedut
thur rhyn pobas y gyfiawn ellid ru.
dr brenhin aberis cyfriodi. Ag edy
y briodas bynt ag yr chwaffaut y llog.
dr brenhin a aeth tu dr tir. A phen
deuth y daeth y tir hwnnw. a chyfreic gy
edy ymyn ef gyt ar marchauc.
Pell y arglwyd amhawdr y gwna dy
chreic oithen o gyfedu idi. A phen
henyw ar hyn o bach ab. Nef
phaint ny ymyn hyfforddiet hebof. dr nos
honno y dyfeisiawd yr amherawres.
a dim ychenaid a thynnu eh. a dywaf
ont wrth y brenhin. Of a dywedy
wrth dy wraig y dwyn ataf fi y ddwy
bynyo. Ar brenhin a wnaeth hyny.
Ac yna y dywedawd y wraig wrth y
brenhin. Ny wnaf ohonyf ond hyn dymuno
ar dyhenydiaw y mab a wnaeth. Yna y
brenhin a ddywedawd wrth y wraig. Ti a gei dy
[illegible]hen ef. esa 4 gwlad.
oyfiaffei heint yndaw ac a hyny
no. Ag edy y daeth y dwy gyntaf i
ach y dorchis y medic a dywedawd
gwrth ar y wraig. Ac y dorchis yntau
yr ystafell llogi gwrth ar y mab
mor. Ef a oruc yntau ehwilyaw y da.
wod y brenhines hyn ar chwyl y brenhin
Ag edy hyn a dywedawd y brenhin y mor
hwnnw a gwrthot[illegible] ystafell. Ef a dyfeth
y gyfr drannoeth y eirin i dynnu y
hynyo. Ar brenhin a yr ymaith. Ac yna
y daethant y mewn y gyfiawn brenhin
y gyntaf a gwaeo. Ac yna y dechreu ef ef
dynnu eth. ar brenhines a gymerth dynnu eth
dignion y gyntaf brenhin. Pell y dywedyo

then mygtwyd amlhau ac y mater
rac dygtwydd y mydyn kared kymeint
ac y lledyeth dy mab. pr ethor dyfarne.
a hyt dwyre yd yscet yd yscet y
mab amry. Ny chredaf y neb yn byth
ieb y bredin. Aphan ueyste y bren
hin pr ureinbnes y dyfaedd mab
drannoeth. hyt nodyd yn nawr dorne
hi. Ac ny thybu hi dim dechymic o
hynny allan. A thranoeth pan gyfo
des pr bened ac ybyt yn oleu dydd pr
amlhau dwr gtwydd ar dethon ac
ethant pr eglwys. Agtwydd gwarin
dwy offeren yndi dydd yd yscethant
o duethyr y bynullsent penthro ar pri
hartref yr amlbe. Ac yna y daeth y
mab gter bronn pr amlhaeth dwr gtw
dwr dweth. Agtwydd adoh wrth dwr
dat ac ef dim idaw y gtemynyd. herddyw
na bydaf lleu ef nac ydr nac arnaf. Ar
gorchaf dwbleb ef y gtwr adwyr pob
peth oreuu ac ydwo. a dangos a ynn
ar ynyshathrawon yn amlbe trwy pr
arwyd ar ydleuat ar leuen oleu eglur
yn hynny o dydd hyd y dydd nesaf
ym orseth nyfed nadhnagtyn nac
agthau. Ac y nos argtwydd dat ieb y mab
ata ydzeledgtaeth honno pr tebygu
dwr gtwydd. Ar amlhotter y mererdyr ac
ynghyfoeth ydzthyt nac gtwydd pei by
dyn gtelyn itt. achefnfab dyna dy am
bered dwaeth athdonetha. Athebic pr
thi dzthyt ti amdanaf. ac ydw y rong
y mwrchafe gyrut ac yn mab ar y
nos. Beth oed hynny heb ynhet
archafe ac ef mab oed Chwedr
yna y mynn ydgrafu ar y nos.
Adonde dby dzam agtwydd uch eupen.
ac ef gynn argtwydd pr ydgrafu agtwydd
hyd eithaf. A rynoed un gtwydd y mar
chafe hynny. Ar mab adywaeth
dzthi pam hyd hyd y dydd dzthi y
bydri di gtwydd pam hyd hyd dalu blaen y
telbyr tra fynnoleher. ac ef am mab
tref mab. A thrannoeth ac ef y mar chafe
dzgtwydd hynny. ac ydd ysthyrfeint y mab

ac ef dzthi pan nos dzor ydeun. A mynet
pan eithi ac ydgtwydd. ac ydd ydzthi dyfs
het y mab ar ydd ydzthi ac ef dzo
et y my yn gwr ac hamter pr dyfg allt
amor. ac y no ydd tri dre athen nos
heb hyny dthi dywed. ac y no ydd
nes pyscodyr y mab. ac pyfhet thi dyd
ef y pistrhaent ouhat bell yn ugeinnyr.
ac nac adhyny et y gwelsen adaeth y
dzuodeu ac ef hellaneth. ef a gtwydd eu
tyded mab yn gan yr argtwydd. ac y no hyny
hy bre dim ydd hwnn dorchafas ydd
ac ef hynny ydd ydd ydzthi ydd
pengyl agthau o neuhyn. ac ac ef thi
pan eithi ydd dat ac ef pgwdd hyny.
ar bre dan nacw oed acw no hynny adar
gtwydd gyrt ath pr hynny hyny hyny.
ac y nos dwr hon ac ef oed ar amhau pan dydd
dzthi y bre dan hen dr achefn. ac y nac
ydd oli ydd ac ef ydd. ar bre dan ac ef
yny hattal nac ydd. A phe hathoed ac ef
hyt hynny ac ef gtwydd ydd ydd ydd
ar dy hanno dzthi dzthi ydd hanner
pen nafe hyt. Ac y nos adywaeth pgtwy
dd y hanno nos pr ac ydd pr ydd y
ac ef dzthi y mab y hyny. ac ydd
dyfed pr hen dr ac ef dzthi dzthi.
A phan dathoed ac ef hyt hynny ydd ydd
ydd ydd ydd ydd ydd ydd ydd ydd
ydd ydd ydd ydd ydd ydd ydd ydd
ydd ydd ydd ydd ydd ydd ydd ydd

[illegible] ...

...ymyd gruin y breuliwn. ac y beirw
yr ydym ddoeth. Acoy gryglyn yw
ter ueirch y breuliwn y medi. a lwm
wn y breuliwyd eth. doy gyweth
wd y byd y mae y mynet tayr y
dunt. ef adwch y bwnaeddt pulleth
pwy bynnag a wnaeth pulleth o
eilenda. adywn y gweilaw dd hyt yno.
Acyglwch gwyber ef a wnaeth ysgri
ef yn y bydeis. adywedut idaw y
bwon a breuliwyd ac y gwr ac ef
a wnaeth. A breuliwyd adywedut. bit
pullallen. ef dywed gwrth a gwilet
idaw. A thra wnaeth y peuin anser
gan y breuliwn ef adweth y leth y
maes hwnw. dywedeth. y mae yn
ef dywedyd y leth. ac ef a gwnaeth
wdd y beryp. Acwedi y mala tr
el. a dwt thot wrth y wrth. adywe
dut a wnaeth pullallen. Acyglw
wdut hwy ef. Dyma a wnaeth y wr
i wyn adwlaeth a yntu. ac wedyn y
bydd gwyt y gwyn a dywedut
pullallen y wrth y wyn y wyn. ac
a wnaeth ti y wyn y wyn. Ac o wyn a dd
wedi es pulles y wn. Ac o wyn a dd
y bydd hwy o dywedut y wrth
neb. a gwaith y gwyn. Ac yn wyn
ott. a gwaith y wyn a wnaeth ar wedyn
a dd y wyn ar wedyn. Acyna y gwelut ar
y wyn a wnaeth y wyn. Ac yna y gwelut ar

In adwlaeth y wyn a wnaeth y wyn
wyn y wyn o wyn a wnaeth y wyn
a dd y wyn. Acyna o dd y wyn a wnaeth
adwlaeth y wyn a wnaeth y wyn. ac y wyn
oddyn. Sef a wnaeth y wyn a wnaeth
adwlaeth y wyn a wnaeth y wyn. ac y wyn
a wnaeth y wyn a wnaeth y wyn. Sef
a wnaeth y wyn a wnaeth y wyn. Acyna
a wn

ac ydoeth rnuabyp achymmune
rrpeligyeth gyz ovaddy. achadu
gann hun gyz olpelune pglwm
eneth yw theilpngoch uab hadu
gnbu uab udu yn run. Aphan
dwethant partheredy. Sef ygbel
ynt hen neuad pnydu tal unyann.
a nuhc olwnei digabu yneun. A
phan dwethant pmybu pgrbelynt
law pyllaue en dwllant. puplle y
ber bryn arnab. adzead ygelynnet
dyn arnab nac ellyfter pllaz gan
bilfoed gyeartlec aetebuc. puplle
yber bell ozos bnwgyl ynaet p
dnei poyn gun gwnyfe ouhz a
thzhuc ygbaithec. agtzpfe lze
lyn yn amyl ar pllaiz. gyedy ry
pllu ozgbaithec enbic. Aphan
dwthant yfrynad yty ygfbelynt
paithen llyelulyt grolellbu. a
gtzthaeth punpuelu en pnellparth.
Aphandy elei annbyt arnei ybp
ryei arfaedit ac us enupeun y
tan hyt natoed habo poppuoz
hyt dwaf pnubchbnnb yn nny
net pnypbn ponpffoen. ac ar y
parth arall ygfelynt aoen dnab
et nelfu ar ypparth. a blaenbzen
oed gnu yn onadunt agluffei ny
net ar ycaoen hbnnb. agtzedy
eu heilfed gofaozugant pzibzach
pnbu poded dynyon yty. ac ny
dylfedei pzibzach uethunt nann
gwthzfoebed. ac ar ebpnny nach
af ponpyon pndynwt. gtzz aeth
gwnruel gwgnappn. a bedi yth
zufe ar ygnfoen. agbnac benlaz
biecham. achaffenlben gnem bnthel.
Acfalfeffhun allu aethant ary
ffbz. achymneu tan gwnfe udiff
anpuet ypobi aozuc yaftic. a
dbpn y bbyt wnnt. bara heid a
chubs agfautbbz Aefnith. ac ar
hynny nachaf dyghnwz ollynt
a glaw hyt nat oed habo pneb
bynet agfheuedyl. ac rac an

nefunbytfiet grautunt en hendt
ovffygyaw dozugh nt a mynet y
gwlygu. Aphan edzpchbyt y dple
nyt oed an nei uaeyn bynbefft dpf
dlyr elbemllyt. elbonen gtzpfe
pu anuol tzydab. a gtzedy rpullu
oz dnefl;pt. pnenuf gtbefft aoed
nef en penneu ar ie entnet ar
nei. Bzedzyn bbytzoch gallefhonn
toll adenillbyt arnei. A fleullien
baftoll tzpfbuzun ape etnuchaf y
nechau. agobempo flerhaf. achu
det gtzbnadyz ddb arllzarthaf pllen
flieu. ac pgrylu ydaetbeunt. a
dnpfau adilygnnbyz ar ffu gzeopu
dertb rnuabyp yntrbin. gtzeffy
gwnallu orchilzeu ar an ñefunbyth
der. A rnuabyp hyt ua allei na
chwfau uaghorffolipz. medylyall
adzuc hot pillen boen adab unynet
argrwen ydnallet nuelyn prpaeth
y gtzlygu. Acpnw pbzyfbzipz. Ac
pnigbtuet acpdaeth fnun pny by
geit y nodt dzych idab p bot ef ac
gedymdeithon pubeidt an trabe
nues. argnghuec ac oben ac bzyt
adbygei y not parth a ryt ygnwes
arbafien. Ac pal ydoed pubeidt
pelybiei tzwyf. a ch pnhebzbo y
tzwyf hynny nplygiybbfen eupe
et. Ac edzych adzuc ● dzac ge
fim. Sef ygbelen gtzaeuc pnun
gnych nuelyn. ac bärpf yn neb po
eilfab par barch melyn. Ac epeil
ydbygwes athal y dfulun pffaeint
pnlde. Aplycis o bafh nuelyn an
ynnerhabe. ac edp nydnnerh ac
adaned gfiaf. a chlloyf eunozu
ary ● gflun. Acfpem ogozdfual
nebyd ñab. Achaeth oed edz
ic. Agbaeth eun oeun. Ac ar thaeth
thaf hynny ffem o pafh nuelyn
ac edp nydnnerh a dedwyfiaf. ag
dzeon pffeun la acdaed laf o
dzuf y nnerhabe acuaeth adod
fynnffet aed fynnffet aml

ffenteilsio. ac nwo velym dwnter
nwo lymnelynet a bloeru plemnoyl.
ac nwo gwrthr pgbelynt p mwrchiaeth.
allwein dymdetiwnt adeilzen tō.
ac eulwyllut amzuc pmwrchiaeth. a
phwylpwnet p mwrch y emnoyl p
ortiwd y pellach pethy: p vrtiaw.
Aplwm ptwllet adaw p nwelpnit p
pwyll amzuc lyfr pwbzom ymwrch.
Aplwm yfgrifennedho erbyn nwo do
zughwnt idēw. Nwn ac letfych mallw
en. ac nalut ofyn amwrch. Nalmicil
lwm wdrist nwo mw. nowwedy mw
pwy gyt lwb y rwnabwy. Nwchelaf m
gyt lygtawtlwn. Jaith wāb mywo.
Ac wpt cwlzenb ymclywn pwbopeth.
nwmyn cwllyfenw. dowwedy di mw
pwy oplyfenw. dywedwt. Jaith awd
pzydnu pwgyllwn. Jwn bennwb
rwnabwy pendy: yrbyclwn ditbeu
welly. am gcopwedaf it pzydyr. Jn
ocdwn pzydnu ygbzatgwnaeth y
rwng arthur a medzabt pwyll. dgle
wedwc dywtpwll ocdwn i mwn. ac nac
wyclwn mwchet pwbwdy: yrbyfgeul
pzydnwn. Sef yrpb tzwple dozuch.
pan ymgyrzn i. pzawlwedpz arthur
a wenegi y medzabt y wrth pwdwnwedh
dc pwellyghwn idēw. ac nac lled nwebō
tzy:nwd mwr pzydnu dcgle:vdd y
erbyn tref ● ncthu. Nyllwn dpwet
tw arthur a pzawlwedzebō terlwf wrth
yf ez:dallet. pobl:cdlwn pwyll pz
ymlwdzabd lwmp pwbwcrwf dallwn
wrth wedzwlst. dc glywn yglzerlwyt
arwnt pwyll wdre cwdbzydn. dc o
lwyn wdrthobet y gwrthwnlwn. Dc ell
lodz tzy:nwr lwm gozffen y gwthgwn
wn. gopwnedwbeis dclwyt. Dc y
arthwn. lwyt ereglloedh lwr pwlpz wāl
wpendygwlb. Dc pwo y lwm ffenlwdy
wch pwlgwnewch. Athzugwnaw dgefeis.
dzlwmwn nwchelf pelwlzwyt tzy:f
oed bby olawer tw:tzyf gyfyr. Nlwm
cowchallwn tw arthzyf. nwchelf dwc
melyngoeth gwenwc hch wdrwf alwch

dzawlwch arnaw. Nzyfgwd dylyedwc
arnaw par warth ēnlw. Dc opcwm
pobl pfgrlno. adwl pzwlw wlwedzet
yn nwrch ymwelwn. ergyrlc ymdwn
y gyfz ogelu ocdi erbyn ymlwnaw a
lēdwn nwelyn. ā gwozcon wllen ym
welyn. Dc a nwed wēlyn oellwc ef
dc wzrch awed lymnelynet a bloeru
plemnoyl. Dc awed gwch dlwnwn
ymgymgwchet a:gyfwet cochwf ym
byt. Acrwn nwchaf ymwrchiaeth yn
cwgwdwlzet. dc ymgyfym y flaw a
gwllēn rem ozdwnpon bwchem lymp
gwnawn. Pzwn allwch ym y wpdi
im dcrwdf. bot pwgpdymdwyth ym
dwnt wal pzwn pwlcu. a lymwy
gonc pwarthiaeth a wnpnet pwcnth.
Pobl lwb y rwnabwy pzpwch y mw
chwc lwyn. Rwdwn bwbyr wdb pz
thwchthdwch. Acpwn pzcendlwnt
arthwr mwch mab ar ghygrwch
lwyt pwnpt pghwe: arthdlen. a mll
tw pzydi pwyt o pob tu pz ffwrd y
gbelpnit y llwellzeu arpebyllen. a dy
ghpbz olw nwbz. Dc pdan pwyt y
deuthant. Sef y gbelpnit arthwr
yn eithed nwyn ymp: dwthwt ef y
rwyt. dc o nedlparth nāb bethau
eclwb. dc o parth arall gbarthegwyt
babzdy. a gyfwes gwnaeth mab yn
ceuell rac cadzonn. dc gledzi tzwy
yskeu ymplab. Aphes dchelpen y
pobl pwyll ymdwnaeth. Dc pwgpn
dzymmet pwrmeb ac eslzen pz clif
fwnt. dc yn gwndet y deleu arnun
dwch. Dc wy dzelei dym dwn dc arw
bzu y twng y bennc dclebpe. Gbyn
nebwed tw ateb. a bzenbgwch wed
no mem eskew mwbz. dc ym dywot
o lawc dc bynteu ygwyt ac ef bwyt
rac bzom arthwr. achyfwrth gbell
dāw. Dwb awod wyt heb pz arthwr.
Pwdn wāb y keuenwst di pdmpon
bwchem bymp. am delzeuws arwlo
yd uchot ar pfwdd. Nef adnc pz ām
henwb gleu owenn. Arglwyd heb

Jaule beh echilleon di. Jaule
lieb yr arthur. nyrelwerthin ainaf
uainyn truruet gemmyf wrdynno
hy vahlet ahynn yuyfbarhaod
yr ynys lonn. gheoy gryr kynul
ete ygbarchetlus gynt. Ac yna
yoruhaut Jaule. Ronahby allely
di y wordhy ar uaen yndi arlab
yr anuhedwyr. ghelaf hebek. yn
ormudeu pusten yo. dywot ef yn
allelenst yna heno. ephen uahelut
ti y nuten nyder gof ytti dim ohym
odzo. dgheedhynny ygfelen hy
dut pudywot tuarryt. Jaule lieb
yrynahby pleu y lyon nucho.
Kedynadhon rhaun pebyr uab
aretlach ihleoic. Aryhyr nucho a
cuffant med a heghilbt pneuyddy.
Ac agulfant gordechu uerchet te
yr med yuyr pzydyn yndilsarhun
ac hynnu ac dyhpant hynny. Ka
nyr ynyroh rout yaeuant ynyhla
eu ac ynyol. Ac ny hlelei amgen no
nac arhaurh nacarle or hydin lon
no. nanyn enbot yn hygfolhet ar
gyhet. Ac or gheliheu yn or mer
chogyon yletti y lyon lonno. Kyn
lieic y polt tun hun ynhrchhyn
nu yr adyr. Ar hydin lonno yn
pebyllyth uch pryt. Ac arh ynny
gfelpint hydin arall ynowot
tu ar ryt. Aer koreu hlaen yr
meurch y ynyno yn gyhynnhet
ar elaf. Ac oh ynny y haeret yn
gryduet ar muchno. Ref ygfelynt
hetrhaue yn nehlaeth ac ynhrath
ll metrh ynyryt ynyplgerllwys
yoruhyr amperu arthur ar elerh.
Ac awed ynyr kynhor pryt ar hynt.
ynyr ucopnt hynuhyper ahelpt
tynnut or nhon. Ac ual powed yn
trych penn y hairh. ac arthur
ygfelet ued ynseuyll nehronn
arthur y nunedh ar paoptiaen
ar eledyf trhy phzem. ynwed

ryned hertellit ardur na hei ynyrglad
aethach ahhe neuaethu. a thynnu ad
zuc ynuarchaue yglendyf hyt ann y hean
ner yhzeu. agroeyn uab paheun y tre
hzeut ti hy uarch i. ac yr anuarch ynu
ac yr hyghor arnaf. Ket oed ith lerth
yrygher. Pan ynydrych ahnaei y th
harchogyeth ynydruttet ac y hynter
nei poutic or ryt dnpeun arthur ar ef
gyh hyflegrodic. ac en hyghorhyr ynyoed
ynt hynnhyper aelhyt thnurf or anon.
annneu aelhynnerof ynnflehyghor. ac
ynuchoelut peun y uarchrdraethyn tuac
lyonn. Jaule lieb y rynaloh ply y
uarchaue gynnkeu. Yghaer wennuc kpn
hennuf adoethaf ahhneir ynyr teyrnhas
lyonn. adanon uab telessin. Pyr oed y
gyr adzeuhis y hynrh ynter. Gheir tri
or kenedic elynnn uab ghyrono. Ac yna
yorhaubt gyr halch tr ledyn. ac ynadra
od hangaf chaon gruffuh. bot ynyr
ued hyrfeigaf hhirynuent alonn yn
ne hyghrfyglet alonn. ac aoed ynued
aehgnuthaf bot ynna yr ahr lyonn
ac daheu eubot yghyrerth nadon erbynn
hennerop yn ynnlad ac osla gollestlhar
adhus or ac hzeidt ac nu chei rd uch.
anun agreidf. Gur adhlicop lieb yr
arthur a cherdyn unneu pyrt. Jaule
lieb y rynaloh ply pyr adhraalet yn
gynnamdinet hzeth arthf. ac yorhaalet
pyr gynneu. Gir adhyrei orhaedur
yn gryn ehofuet ar ynynnei hzeiaf.
hairadaue yzeidhuraf nafh hyr main
nu penn hyghorr ar gyrchyndyr. Ac o
dyna Jaule agynnerth rynaloh ne y
gil. ac ylpeth bynnyrhfout yffu nafr
lonno hoh lyon ynyr chyaeur parth
aehelynnoighill. Agrheor enomot
hyt ynyrfued pryt ar hafren. tri
aeroc adhe penn y hairh ordraethyn
aeredyrch aeroc arnaloh ar dyf
fryn hafren. Sef pyghelei dyr lyon
aharuf ynowot tuar ryt ar
hafren. Adyon eythurhaen

pudyuot. allem o bali gbyn emboy
un onadunt. agwozyon pob vn vnpun-
dn. atual endeicin aphenneu en dop
gves pmeurch vnpuridn. ar meurch
pngunnisch oll uenwn lynny. ac en
hailbydon vnpuridn. a bleuc pob
un ohonunt vnpuridn. Jaibc heb y
wraldy ydy ybydn bustlem racto.
Gwr dychen yb yrei lynny. a meurch
nab meurchdon yntydwsfawc ar nad
unt. Kefyndyb yarthur yy hynny.
Ac odyna y gwelei bydn purdn am
boy un onadunt. agwozeon pobllen ym
purdynn. ac ydeun endoy gwes arth
al endeidn pmeurch vnpuridnn.
ac enbeirydn vnpuridn. Ablaen pob
ui ohonunt vn puridnn. Jaibc heb
y wraldy ydy ybydn purdn racto.
Gwr drwnnyc. ac edeyn nab nad
unwydsfawc anuadunt. Aphadnor
didiedullant yllu. neu dissynnwdfei
arthur aelu ybedydn od ir kaer
badon. ar ffwrd y keisei arthur y
gwelei yntau vwyaf ac adaw ynkyr-
dei. Acybedy y daissynnw y kalydei th
yr ynys mãwr a keisyssyl ar yllu. Ar gis
dwy arymyl yllŷ yr aizhoun. ar bio
ei ar eudeinawl elchyl. ar hynn a
bydei wy kanadl a bydei ar ysgynyl.
ac ar hynny nachaf y gwelei bedrch
adc yndynot allwric yndunab. ac
dny bedrch kyskynnet y nwdzogyon
ar allab gbynnaf. ac hy nygwelet y
hoelon ar gwaet ewchaf. a hynny yn
nesaf wrth gyfeith vnpbth yllu. Jaibc
heb yrwnaby ac ffo adunn yllu nigof.
uvffoer yr annlabyr arthur ery
oet. a phei clybut arnat yr ymadrei
th hynny gbr dwetbaf ybout. nannŷ
ymaechaidc allsch di nacho. kei pb
hynnb. ac haf dwnabaechoch yn
llyr arthur yb kei. ac gbr ar ynyl
yllu ysgyo mikrysgab ynof y eozych
arkei yn maechogyeth. ac gbr
ynykaeol ysgyo ynffo yr ynyl nac
yrnabab ez mairn. a hynny yb
ysbyr kynnbyrf yllu. ar hynny
sef y clybynt gbilo arganbr nasl
kernyb. nachaf ynnei ynkynnt.
achleopf arthur ynplab. allmdn
sarf ar yeleopf oeur. Aphan dyn
nit peledyf oe dkein. nall dop ffi
ann o tnnl allselit oeneuen y se
uf. Alhynny nptoed kaod ynei
eozych arnab nac y arnttkzet.
Arhynny nachaf yllu ynnkf
haii ar kynnbyrf ynpendab. Ac
yncboelut ez nasl yzebpll. Jaibc
heb yrynnabyn ydy oed ygbr adac
y cledyf y arthur. Kadr nasl
kernyb gbr adoly gbilgrib yar-
neu am ybzeunn ynd yo kat ac
ynnad. ac arhynny y clybynt
gwlb ar earyn llych amkerbŷ
gwas arthur gbr gnr bgoch an
kegur. a thnabdbch goch idib. a
bleb seuedlabc arnei. nachaf
ynnei ynd ynot ar nerch coch
nadr. gbedy rannu y bbng
boptu y bynbgyl. a sonner nadr
teleorb gwntrib. a dissynn adac
y gwas coch nadr nac bron arth.
a thynnn kadre eur or sonner
allem o pali kaerdoc. Athdnn
yllem adac nac bronn arthur.
Ac ual rudeur sezth bop kogbyl
ldi. a gollost y gradre ar yllem.
achynnent oed y gradre ac y
gallei tri mildr yn arnabc eithed.
Ellem oed eith yllem. ac yn
ogyfnedneu yllem oed. yspyn
ydoetst ynygrych. nyt kzelei neb
ewn ac ewn allselei bedyp. ac ny
thzigyei neb arnei ypth. nannyn
y llyn elnnn. Ac eithed adac arth
ar yllem. Ac oikein nadr nrych
yuseuyll nac ynnon. Oikein heb
arthur achukarydi ukydbdll.
Gikarpaf arysbyd keboikein.
Adbyn ozgbeis coch pr ukydbdyll

parthur ac oilein. Gverin eur. a
claur arvaut. adechzeu gvaire ail
naethent. Alphamptwedpnt uelly
pudigrifaf gantunt eugvaire uab
yzk:pdbpill. nachaf pgbelynt o
pebpll gypumpengeli adlylcarf
punou apeau ypebpll. Allyfyt
rudgoch gbeulysmc pnupenn p
carf. ac anuabt mifflam goch my
bpo naethp ieuanc pengpych me
lyn llygutlus pnglailln beryf pn
dynot. aphein aflzeur opalu me
lyn pndeuab. adpp hoffam o bzeth
pn gbyzdbelyn teneu am p tpaet.
Ac ūclaf pz hpllaneu dpp llzutus
ogyzdhal bzth. achaeadu oeur
eur am bynnygleu p dzaet pneu
bzeu. achledyf eurdpzu trpn tri
chenaul. agfbeu ogyzdhzal dn ido.
a lpch orudeur coeth arpeau p ofeu
pnodnot tu ar lle poued mantlaud
ac oilein ynguare gbpdbpl. achp
ueirth gbell aozuc p naethy p ofeu.
Arpaedu oilein pz naethy gbyna
rth gbell idab ef ac naethpfaurchei p
anfoerudf arch. Agfbybot abnaeth
arthur panpb hpnny eaedpfyei o
ofeu. Adpfaedaf bzth oilein. Jelpt
rpaed gremupt pz naethy gbfaurch
gbell ynt pz aozhonn. ef ac kpfaurch
bpz p naubeu gpnaeu. ac attat
theu pnade p nuegez ef. Ac pna pdp
dlaaut p naethy bzth oilein. Arglp
pd ac otli gremupat tu pnade gbeiffon
bpchen pz anfiaudpz ac naethpe
it pnkupns ac pnaathefraeth pn
bpnaw dpbzeu. Ac ompt oth gbeu
upet. par pzanfiaud eugbaliaud.
Arglpod hep pz oilein. a agfbdp
adpllaut pnaethy os dl gremupt
gbelhard bpnt pzth bpnnpnoz.
Dpaze dpchilaze hebof. Acpna
pd pnaclpeles p naethy tu ac be
bpll. Terpnn p gbaze lpnab au
naetheaut. adefizeu arall. Aphan
ptwedpnt aulaanū p gbaze llyna

llaes ieuanc oeth agbengpych gpnaeu
llygudlic lywof gpedp eilleth p hary
pnodnot o pebpll puruelyn. adelfleth
pnygych arpeau ppebpll. aphein o
pau uelyn pndeuab pnygfluch a me
lu veleeur. gpedy pgbnaeth ac adaeef o
ciaun oeth. adpp hoffau am pozaet o
bocharn gbpu teneu. Ac ar uchaf pz
hpllaneu dpp llzutus ogyzdhal an
am pozaet. agfbaeeneu eurit arnedd
unt. achledyf naab trpn tri chenaul
pnp lab. agfbeu obpogeneth idab. a
oeth eurit arpthein pnodnot tu ar lle
poued arthur ac oilein pnghaire gbpo
pbpll. aelpnaarth gbell idab. aozuc po
aeth ar oilein gpnaeth gbell idab. ac
nybu llaeth eneu arthur naelpnt. p
naethpp adpllaudf bzth oilein ac oth
annod o pnade naethpyeit pz anfiaudf
bpz. pn bzathu dpbzeu. ac pnfiaud p
reill. ac pnblinedf reill. ac os annod
gremupt. adolpc idaw p gfaelhaud.
Arglpod hep oilein. gbaelhaud dpuppz
ozdu gremupt. Gfaare dp chilaare hep
pz anfiaud. Ac pna po pnuchveles p
naethp p tu ac pebpll. Ygbeir lpnnu
ataru pnwpt athefraeu arall. Ac nal po
oedpnt pnathefraeu p fpnnut kpntaf
ar ygfaar. Sef ygbelynt rutbur p
bzthnut pebpll bpchnelyn nwphaf
oz allzeles hep. adelfl erpz oeur arnadu.
anaeleu gbaerthuaz pnyfeun pzerpz.
Pnodnot oz pebpll p gbelynt baethp
agfballt ppfpzuelyn ar p bpnn pnte
gpfgnadic. allenn o pallgfas pnadenaw.
agfbaell eur pnpfleun arpz pfgpyo d
heu idab. kpnbaalfet a gpanaupz un
lpz. adpp hoffau am p taet o fnaw
if taneu. adpp elynt ogyzdhal bzth
am p taet. agfbaelyneu eur arnadunt.
Ygbaf pn bonhedgpeth p bpze bpnaeth
gbpu gpudgoch idaw. allyfyt nadpz ne
bogeth. Jnllaf pnaethp podes pala
dpz bzathzthuelyn. aphein hepdaf
arnaw. ac ar p pzaedopz pfbenhed anaf.
Dynot oznc p naethp pnllzopaf

dugyrdaw. athuth e brwyd gruthaw tuarlle
ydoed arthur yngwaec ac olwen helpeu
wrwydrydd. ac ar hynny e dechreuwys
pwllheadre. Achymerhygrwys eillodes y
olwen adonc ef. adyllwedut iddi wrthrych
lladd y wreu ar benneidiaid oeddynt. ac ar
ny les oeddynt hynt ar hrathwyt ac arall
yt yngymeint ac na digwdon wrth o naddit
kyrchwynnw y hadaned un gwrt wrth y
dywat. Arglwyd heb ef olwen erbynwch dy
lwyr. Gwaeth hebef ef no hynny. Achyna y
dywaut olwen wrth y marchaw. dos ragot ac
yn ylle y gwelych y wrwgwr gwlet hwnn. dyrchaf
yr ystawdwrd yn yno. ac ar hynny dub derfyn.
Ac yna y dechreuwys y merchyr merchaf hyt y
lle yoedd gwlet hwnnw ar wreu. adyr
chynnwl yr ystawdwrd. Ac wal y dyrchefit y ky
nwdeint kynteu yr awyr pwllheadre angerdd
ol ereillonys. pellwng gwynt yneuhelldwed
ac yn wyr y llwdt yeruynt. A gwedy hyny
fit euhengyrd. ac euhudugolyaeth. yn
llidyawc oreuzeu ynghyrchiet y gwlwyf
assant yr ellyr ampeu y gwyr allwedhoc
dynyrlit agouelsant a chyffret adunt kyn
no kynnu. Penneu nn adoygynt. Ilyngc
yr eryll. achlusten ereill. a hreichieu eir
ill. ac ysgwydeu yr ellyn allwepnit. a chyn
nwrwf mawr adun pwys ellyr gan dysgyll
kynwch y wreu gwrolliemus ac euwogyr.
ac hynny nwrwf mwr ereill gan dysgyreu
gwlyr. yneu breichiau ac yneuhenaddun
ac ynllwdreryll. Achwedy ereillaw
gwnaethant: achwedy oreuzeu yeh heun yr
llwydwyll kyrchwt y wrthwynebv. Ar heneu
dyrchaut y kyrchynt marchaw ar hrwch
erchyllas ynghwt athunt. Kwy enwyno a
deo ar pwnrch ynerchyllas. ar hrwch yr
hyeu idaw ynghwrych. ac o pennu gwlet
lyn hyt ynwynlleu pellwng ynghwrue
lyn idaw. y marchaw ynghyrchaw ar
hwrch ehwrch ar wreu tryuppon ehwrwall. Yn
dyllo pwrch ar gwref hlaen idaw y hwnno
ysgwydi ghwrych. Ac o gwrthwynebv ynghwrch
ynghwd

Helym eurit enpeim y marchauc. a
uicm Gilfir rudlediul vnos. ac arpem
pr helym. ab lleb mdymgoch. ac dau
ot yn ffleimgoch tverued oepeim allam.
Allygeit rudgochyon gleimlymic jmy
beim. y marchauc pudpmt apbalo yr
llmor: bras mpylab. aplem neukyd
gvaetlyt arnaw. allemmeu arpant
pnaw. achyfarch gvell aozuc y nackóy
pr anibadon. Argloyd lieb ef. neur d
rllaio opuaelawcit atlu ucallou bydeu
a meibon gripeu mys prydm. kyt ma
lyo lieb kymual pr mys hom bydi
lieow allam. Dalem lieb arthur. gl
alaiio opzem. Gvaie argloyd lieb ob
em y gllaare lwm. Darmot allmaeth
y gllaare lwmb adeilaeu arall. aplem
ytteobyr ar dalled y gvaare lwmb. ma
chaf y kleybyr gymbrys maur. adu
gvzem gbyr arnaw. achwgae bzem
ac en balgellaurch mys allyr. ar y
gollong pr aruen pngrym pellaur.
ac pngollyg pgbyr arnerch pndrall
eu pellaur. Ac yna pgbelyr uarlna
be par varch ollym du pemuchel. a
plaem vgyrf allen pr marchpnpur
gwch. ar bzeich dlaem daw kyt pnpull
es pgrym pnpurlkyn. Pmarchauc ac
uarch yn arnaw o arnen bzchuelyp
ou. ac oy culzdlaw a lattou pr pspaen.
Achymdallr pndmaw ef ac ynidem y
uarch dem baumer gbrym aplmrou.
Agvozeon pgbmdallr opozthoz eurut.
ac aruchaf y gbmdallr cleybf eurdem
gloeb trichanabl. gvzegns y cleybf o
eurllin uelyn. agbelec arnaw annaut
uozuarch pnpou. a balalaw oeur me
lyn ar pllaec. Helym lowis enpeim
y marchauc olactbum uelyn. a mem
arthur gloeb yndi. ac arpeim pr helym
llum eterym eprifft. a mem rnikedabl
ynypeim. Pallaoyr llnukyo palatyr
gvron ynplaw. gloeb y llulein ac alm-

glas. peim neukyd gvaetlyt arypalawr.
gvroy y lletrim ac arpant oeth. Aoy
uot nozuc ymarchauc y llaimaw pelle
poeid arthur dopbedut dunot pr bzem
lao poculu a meibon gvrym pr ynyslon.
Ac erlyn iaw per paltem dalhaud y pze
m. Pna pderlus arth y oltem dalhaud
ynrem. Ac yna pgvalchyas arth y
lbem cur awed ar pclabz ynp oedpit
pndist oll. Ac pderlus pollem dzer
iaw bzegyt arthyng y vaner. Ac yna
pgollyshym ac y tagnouedlyt pob
peth. Pna pgolynnbyr rouabyr y
laur gwyoed y tryllyr kymtaf adeuth
at oltem. ydpbedut iaw not pllad
ynrem. Ac ydpllaly iaw glyr oed
dzo gruthunt opnot collet y oben.
kymmbynn iaw achwynderhon.
Selyf uab kynan. garllyn o polwys.
agkynbin gleddfrud. agkzer uab
uegyr. ygkr aarlled y uaner ynoydzat
ac yuiad. Pop lieb y rouabyr ytryb
pr ollietlaf adeuthant att arthur.
ydpllcout iaw rnuot ybzem pn llaa
ydzr. Pgbyr gvzem lieb pr gaur a
dzeaf. a lacthaf gruntant gvlleon ar
thr oom. Blathaon uab mezieth. a
kilhuppebyr uab dzorthach dzledur.
a kynuerd uullem. Ac arthur pn
clust peddur marchauc arkingent
yndpnt ygnn ofla gvllellaeaw. y er
ch kynnur parthur kyt pnpem
ppthelsaur anns. Def allmaeth ar
thur kynadi a mynet y kymryt kyf
lwr. lef ydaeth tu arlle wood gbr pen
grych gruuen mabr rynnwo y gzthab.
ac yno dpm y gzygborbyr attaw.
Bellim esob. agbaetinegyt uab kall.
d march uab meirchiaun. a chynnadlc
uaelmuns. agkaelhuur uab gvynr.
ac eppn uab mno. a rhabn pelyr uab
dzythach u[illegible]c. a mygam uab bzenh
[illegible]dzon. agkenbymilipn uab[illegible]

holhel uab emur llydaw. Gollum uab
ivpf tremc. a dmer ai. otlo. a gwzeu
aithmur. a mabon ai mozom. a plic
rou pa leadyr bur. A heneidvn llen.
a thwrch ai. perif. Kertli ai kadmu.
a golzwai. ethel nozdyt tlyll. gver-
ai gwelrel. ac adyy uab gryereint.
Dyrdan uab tallwch. a gorpen manab
gwallaen uab llyr. a llacheu uab
arthur. a llawnvdd uarpfawc. a dia
dur uab ll kerruyd. a mozuran eil tegit.
a rwawd eil uozgant. a dyuyr uab a
lunddyuet. gwyr gwalchmei. ac hoed.
adaen uab telpeithin. a llara uab kal
mat ulzeoc. a fleudur flam. a gwr
oual gall dyno. Gilbert uab kattyf
fiw. a neud uab cunglinoed. gwrthm
ol ulzeoc. Jhaman uab kamadur ker
ennur. Gildas uab kab. kariemh
uab kein. a llaller ollyr llyelyn a
dmmarch. a llawer ollyr gruffud pgyt
wynt. A dygwyn olu adwith pr kyg
lor hornb. Fawr heb y rouabyn.
pup pgyr gwneu y dwthpwyt athaw
gymmen. Kim uab mselgwngwynoed
gur y mae obrenr uab dunot paby y
pmgyngwr ac ef. Paachaeb ponqbyr
gwas kymeinghet pgkyngwr gwyr
kynnwd arnei nacha. uail kadyr keith
uab kain. kethi neit oed pmpzydein
gur rodwrth pgkyngwr noc ef. ac ar hyn
ny nachaf ueird mopwr ydwthrenib
kerd warthur. ac wpr oed dyn a dnu
pri y gerd hynny. namyn kadyr keith
einin. eithyr pwy pwylwnt pedwar.
Kenhynny nachaf pedwar ussen arn
gwnt ac eupynneu oeur ac arpant
mopwr. agkyr kadeir bin pgyr a
phobun dhonunt pudyn trwngyrt
warthur o pup ffed gruec. Pwy pedr
ding kadyrcith uab tanot rodi kyg
rou y olau gwallt dwfr hyr pupeun
pythewyr ynys. a rodi pr aflemoed

adaithoed ar tpyngyet pr beird. ac oed
arnunt palle gobyr pwarae. ac pwo
et y gwyreur talu eu braint udunt.
Ac ar hynny y trigyllyt. Rondbop
heb tawc pwyt am gwarandaw pr
gras ieuenc arodi gwyr kyfleithe
thet abdim vnuet ygkygkyor y neyllu
wo. Ac yna pr pwyaf kei ac pobl ebt.
pby bynnac a bynno kaulyn arthur
bit heno ygkenuyb gwyr acef. Ac ef
ups unyuno. bit vn erbyn arthur
hyt vnoet ygwyreur. ac nac ucnuty
kymdwf hynny dellir dorne rodna
bop. A phan dellir oed gwyreu
y donaabet melyn. gwedy ymgyfar o
honaw tyr arall dieu. dr pdwyn hynn
eckein breidhyt rodnabop. A hynny pr
achaboz nadyr neb y breidhyt. nabaid
nachyfnuzpo heb kynyr. a chaboz y
gemmer [illegible] oed arymerth allyn ny
o aunwaet hun odidoc ac ar pzaf neb
ac en kpbenn rebeu. ac ar pleuneu gw
ertheabr adnen rudzenbl . .

Proverbia Britannica sibi adversa

Sili oed uerch y prenk urenhin o
ecrubu y mangreic prenk. ahon
nu oed arnei amrysacion cumbei.
Mi eithr oec ygridit tiburtina. Nulladu
albumen. Sibi adamgylchynaud amrysael
on breinhinaethen p ogyrcu. Nyr amgen
walia. agthlat alexander mab. agthilea.
acrilia. aphamphilia. agalaad. agrieg
dirnot idi eilenhid p renn lyma or byt oe
dehuddiaethen. Dduc hi aeth hyt yr eithr
opa gvlat yblew mogyr. Dduc yb abilon
vdedi. ar affric alibia. aphentapolis. a mab
itunia. ac pips ypalym. Yny ddoll ithe dyo
hynny y prenhinaeth. Ac o dar gvnaeth gbin yt
ethiopi y rhodes. Ac o dar gvnaeth gbin yt
ethiopi ythrofeinhas. ac o dar gvnaeth gbin
yt ethiopi y rhufein. Ac idi hi yw y mae hyn
hynny ym prydein hyt ym penn y byt. Ac
ny dichon dim ychwanegu arnei. Ac ny dichon
dim dihenydu arnei. Ac ny dichon dim
dihenydu arnei. Ac ny dichon dim dihenydu
arnei. Ac ny dichon dim dihenydu arnei.

Ac ny dichon dim dihenydu arnei. Ac ny dichon
dim dihenydu arnei. Ac ny dichon dim dihenydu
arnei. Ac ny dichon dim dihenydu arnei.

Ac ny dichon dim dihenydu arnei. Ac ny dichon
dim dihenydu arnei. Ac ny dichon dim dihenydu
arnei. Ac ny dichon dim dihenydu arnei.

ervyn tyneoyl . Mallter o ymladen anyd yun
uern. Ypeouvzeo heul y predwyzeo lin. ac yny
nuter bynny voedwynyon allattoit gyrneiwo.
ac ynyoroveulynny y kynnyt gwzeic amein ayd
y heiw. ac ol yhyd gwr Yoseph y enuk. Ac y
creir oz uein honno mab neb gyrt gor aglzeic.
rhoy nat oz yspzyt gelan. ynnwb. pa lzir dw
ac eiw ayd uelly. Amein anyd gwzeic kynn
eicz aglzeo eicz. Yglynni aanuer o honno
anyd gwir diw aglzir dyn. meghye y uenna
gallant yzholl gyllyon. ac yo eicnulsu kyfreith
gwzeffei. ac yspellyllan y petheu pnaor y
gyt. ac yzne yoeyznad yn oes oellaod. Aplian
ener bynny yonk lleng oegylyon ar y de
heu. ac ar yr yssell y dykeoyt. gwgoynnant
yz gruchelgar duw. Ac ynydayar tangnuaed
yz dynyon. ac adaf lleg yo yssceint. bynn
yoyn nab i kaaroc. pan zbynn y rangneis
ynno ynaw. Yno yoyssedynt effneirt gwz
effei. ini pigyt ranndaw. ac yoyssedallant
ozin nallynny. yz ynnadzodyon ylyd aru
thur tabet y unennimeslynn. Yssli aattr
kaad adnar. o. Pellon aglzeu yo bot uelly.
ny elzeodd kagyrn idaf ef. Ny ynaeu a
dyssedallant. na elzeodd kaems eyssbyna
eiczlagyrr dzodes anradu ynn. ac ny
dne ef plaf yzelynnin. Sutteu ellkeirth
aattrbabd adnar. Duw nef aeinr negype
ynnde yssenuennedic. kyffelyb yod oedt.
Aglzeoy kynny nab dezp oellaed atyf.
Ac y kynnodant yne erkyn bzenhined a
kynnyssogyon ponaer. ynyspdeu kynny
ykyd y elar arterkyaf eiw. ac allseoy
ch ynnuem. ac adnerthng yzholl dw
ardaf. Dezna ynnwodant tyllysogy
on oz offeiresit nedyn teffu. yzkynn ab
nallaber o ddynheu. Ac kynt ac adnant
ef. ac kynt ardaant idaf vo ucheldeu a
ynynynyon o dynlaw. Ac ynn dzmebkyde
gzedi ypoennt poer gkeinnerynaul.
Ac adnyr ef y gzeynn gkeirthnaw: adnnt
oe nadeu. ac yzkynnyt annarch ynnn
tunt. ef aden. ynkynt idaf ynaant kythl.

Ac yndaw idaf gyn egyr allallonynant.
ac ef kzeinn dzodeffnt ac anfynnt. ac ac
lladant. ac ny ynnhen idunt kynny oynn.
kaams y nydyd dyd ynnyt ynnerf. ac yo
ynnderngys y dnfynkylon. ac ac kynt yn e
dzycko ynzynn y ynef. Ac ar ydynnaf ny
kyd dullco. Aknth kyr ynnerf kyddaf y dki.
y kynnket heul y kynnket kn aarch ydoeth.
Ac ynnzoes honno yz ethyl uellu deubyfo
dyr o alilea. ac oe bryaot gwfneith y dyfc yr.
ac yoyllent. Cwch. ar dyfc adnfaeth y
gynnyf. dyscch kynny yzholl kebloco. A
thzby dezy ueith athzugynnt y dar ei fynghy
yzholl kobloed allenns. Y ceithaet heul
y ceithaet gnecoyl kyd. Ac ykynnodant ac
ygynnant kaller oladaden ynoeth gnyz
effei ynaw. Yzkynth aet heul. yz kynthaet
gnecoyl kyd. Ac ynegye ynoigneolu y
kyd ynnerf. a gwzaegro beichaul a kydant
ynerf nallodeu adolwyen. ac adyfseoynt
adebkyp di aelcorbn ni. Y naduet heul. y
naduet kynkyd. Ac yzkynnodant gnyz ynnerf
ynozines arfaller ...

Odynna ykynnodant deu unenkini y fynn.
ac eullu ny ellir rifennaw. onkyp
noe ardyfkot ynnz. Ac kynnt agynhalpant
dinaffoed. a beruhin aetkeu gnyz ynnerf
kyt ygkeicedonna. Yna ytykellir amplder
adaaet. Y petheu kynn oll pan y coffaont. y
dynaffoed. arkeneolaed adokynhennt yn
dinnt. ac adiethanant yz dynnem.

Aglzeoy kynny ykynnodant deu zeninn
oznift. ac apnlaadant apkeddfar bzenhin.
ac ac llaadan ac eullu. Ac allkloyfeiant tnr
klynned arkuenis. aglzeoy kynny ykynnt
arall. c. ynnb ynefkyfoethaue yn pnlao.
y: kynnn allkoyfeka deg nkynned arkngynt.
ac aadeilka tennyl pouf. ac ef alalnilin y
gyfneith. Ac allinallar yoned y: dnw ar y
taaar. Aglzeoy y: ei kynny ykynnt bzenhi
y: kynnn allzeledychaychaoc oanferoes.
ac kynt aynlaadant ac ef. ac ac llaadant.
Aglzeo kynnb y kynnt bzenhi. b. kyd y

:. Cystennin

enb. Aco hemm ylynyt allon. Ac o anon
ydab. a. ac. e. a. ydaw. a. Aco honaw yntan
ydaw. a. Arcilhynnaf. a. dupogir ynladgnu-
adunaw: ynnelfr. Ac o. a. hemm ydaw. R.
ac o. hemm. I. ac yhemm yhyo uncopaut
ar nu hnnulnupacth eithenovgnu. Agfyc
dy pren hynny ylynyt dalit o ffrenc. K.
y hew. Hemm anyo gfr: mair. agfyar a
chynwetlaec. a hungharnec. Ahemm allma
hpuraund. Agfrn pono ac agfhenogfyon.
Ynnuent hyo nat hemm ynn dunonco. a
phaubo yntzerdt yford. ac y gnithngfhant
y gryyo cublaethzed idaw ynn erbyn. ac
odhr ynnerbyn ynnerbyn ny hemma.
Ac ffelfh ydab ynn anthenotraeth. grecy. I.
ydaw. B. Agfrecy. B. ffrẽm. B. enw pobm
onadunt. Ac o r. b. ydab. a. Ahemm gfr
athonaw hyo. Kadarn ynnmlad. allaec a
grnda ehor athn. ac uchelff. Ac uchelff
y ehnyn ulaw. Ac ef anegfr ynthfoledic
odnerbyn ydeynnaf. Ac euerr ordhed aa
y trynnaf uef exdiw.

Odnnd ylynyt grr. b. penw. ffrnmne
or nellparth. hunbant orllall. Ahem
nu anyo uncopaunt idaw ynnerbyn pelnmon.
ac aynnlaaont ac ef. Ac ynn oporen hynny
ydaurednnu. o. penw. Ahemm anyo hy
nogelhoeaf. a chadarnaf ac allma trngar
edn elodyon. ac annarn ynnalan. Ac olhem
ydaw. o. arall anhaef pallu. ac ydanad yn
reu ythaeant pnladeni y rerthonogfyon ar
pagannyent. allaller o daaet adnlaellur
A. hn. nihned ygfrlcdyella. Ac ynef ydan
yenent. Dhemm ydawbrenhin. o. penw.
Ahemm aber lladnaen agfr: mair y
dric. a hebdiw pgrthonned. Adrew
hemm ythaeant llaller odrycod. agfha
et adnlaellur ynamynl. Ac ynnallu ef y
dnfrnllur llaller e gfrlyllen. ynn hreinn
ynerbyn llaller o dr allodn ahaeant.
Ac ynn ylynyt hencopl ynn tennaf ael
llsir anadocia. a hepenaf penyllia a
greinllaant. yn anfer hymn ann nat

ynnrédant dnw dnus y dannthy. Hemm a
ll:leopella trir blyned. Agfrecy ynnen ydaw
brenhin. h. penw. Ac ynnydanennynny ynn
laaer llaaer a napaint. Ac ar lamaint ynnyr
la. Aberdhnnpaeth penntaphs agrenhinna.
Ahrenhin hemm anghaon ygnedyl. o
lombardyat. Odnna ylynyt brenhin. E-
penw o frenc. Ac arglaela arthur ynnen.
Ac ahydant ynnelaed ac ynnladen. a hemm a
hoa gfr: Radarn gallnaul. Ac ydydnc y anfer

Odnna ynnodaint gr gryleodella.
gfr: o agharn. a gfrn: ennladon y
gnt ac ynnt. Ac y heithiaant Heoco aallar
eannt. a hanaa. allaller odnallaed a aurei
daint. Agfrn ynnen pan hynnon dnuet-
ny hyo aberthynnepo ndint. eunt dnu y dnr
llen. Ac ar glyo yr arglaedi. Ac ynna ydaw
yr eidon ac ynallaeida gfiden. nueyfa uat
achnyer ydnerllyo allaedint. A ghaudient
y ynnghynnaint y grynnaint dho gnr llaa y
dnrren. Ac yr ynnladaint ynnerbyn gfr: ynnen.
Ac y hnnpeithaint thnghnen y rnngfnnt.
Ac ynna ydaw gfr: ynnel dyberthaaon hrenhin
gfroec ydnnaf ierapolin. Ac ydaethe trnllaed
y gfrudynnen. Ac ynna ydaint hpfhon naalr
achnnlor. Ac y hyrraint ythell dyo. a hell dho
ythen brenhinnaeth eghadre a ael apellaint.
Ac o uelfrn yo hnegynghr. Agfrecy hynny nr
hyo. Ac y hrnnyt hrenhin a rall gfr: ynnladgar.
E. penw. ynnhr ygfrleodella. Agfrghaa dithen
ynllegfr: yo anthrnghaint ynnerbyn llaaer
ozgfrn nellaf arnn hnnerthaw. Ac ynn oroeth
hynny y hrecdchabaut ellall y agfren. ar
tar ynnab. ar brabt agyttan ac cinbaer. a
llaller obechedon ylfrynnnn anno ynn dair.
ye hennfr: allnaint gnlfelyaeth ar nuozynnyn.
a dozre ettennt gfr: ar tryllaedogfyon ihernidn.
Ac elfrylo trny yorrellaeithaedaed nychaedaint
ynnadn. a gfraedinnudgnaeth gfraet a hyo ar
yoayar. a thenden a hygfr: trny lledraddnl
hnoyfgyt. a chyt yab allnaa ygfrye ar-llell.
ynn ynnidnngolle engfrelenygfraeth nduint
ynnhaaratnyo. ar o ynnyon ynna crnbdrillaer

ypoant. arheillwyr yn lauen gyrnwued
ac ynlaru kelliyo. a brathu yn ruuen a
symmon. Dekedy ydanunont pharm heb
rydi udunt. Ꝑdanwedy ithunt aetharnant
yr ynyzaby yrda. ac ny uarnant plawd
uanym gru affaith ydant. Ac ynydo
wenhynny p ypoant dynpon cribdeilaw
dyn amdanabl. ac ynizpunyt rydyon
dzos pob kelurzyd. ac vonstrydi kyfreith
agburwneo. ac ytrym y dayar yn anny
uaelon ieued. ac ynsléo ac adnaffoed a
breuhinpaethau a sodi o ydoduzu. Ac
ypoant tynnyelbloco. ac aball ar doynny
on. ar dayar adiffeithir trwy gyelympon.
ac ny rynhen gyaeter ydynkedi enedi
nu. A gyedy hynny ytanynt breuhin k.
ydeu. a phendal ef allednella eunyt. ynt
angenedy ynyned. ac ynuladeu allmant
ynyamser. A gyedy yntau ydab breuhin
a ydeu. ac ef agymaeth y deymas dzby ytz
ytamser. ac ef adab pruuein ac aelieith
ulad. ac ny allant rydi peneit pnllaw y
ehunyon. ac pudydpeu ytuchaed ef amdo
gyz mab. ac allma gnnydned yrtlodyon.
ac allaledyeha hir amser. Agyedy ef y
kynnyt breuhin arall. k. ydeu. ac dlodab
yntau y keisdant deudec. k. eu pobim. ar
adkiethaf a henwyd ollumbardi. ac allaledy
eha eu nghned ..

Gyedy hynny ydab breuhin ofneuc
k. ydeu. Ytha ydyd drikeu dhuryeu
ydytdyo nrhu ydeikeuhyt. ac ny dyo
ydeu hynny ydydant pnladeu Halber. a
rhallodeu. agyzdunie digueth gyeier. Ac
ny dyo aberth dy nezo yzgelynyon. Ac yna
heuyt y ertyn y dayar dzby dinestyd aberi
hnyaethau. allaber odeymaffoed agerthu
u. Ynuen adalkeridir ydaw achsedeu.
ruuein agymuerir pnllaw y breuhin hdiw.
adnyon a rallaw anyd ellyenuadre achzeu
lawn. ac pnkeffeu ytlodyon. ac pnkpliar
laugin y ren dieigyliad. Ac yn iachau y
ren adaryddedyd. Ac yna ydydant yren ar-

gyhoudant. ac enillant. Ac arg hydaethau
yn eu teirnyuu agerthkir. Ac ny dyo aberth
hynepo udunt. ne nac endukzredyo dy eu
chdant ac endzedynyaeth. Ac yna y kynnyt
breuhin o rec. anfeinys yeno. Ayrenno amo
breuhin ygyfrou. ac yn ruuein hynny a ny o
naeth ygrerthfaueth. a thec oe eozpehyat. ac
echryfkynnedic oe olue. a gyhoedo hun ar ygyref.
yn adurnyat eu rydaus. ac ereznaeth drudc
ulyned achant. Ynzamser hynny ydydant
goludoed amyl. ar dayar adoyn ffrwythau
yn gymaint. ac na allzerthir y nefkaw gyho
mth yth no chenaoc. ac mefkur oleo yz
henaoc. Ac breuhin hynny a ny o allyth gyrn
yrenn ynuenhat. Ac ynyllythyr yn ystruen
nedic breuhin. a dridreifthiaf idaw poytrynnas
gruffonogyfyl. hollda mattoed. ac ynyfkoed y pagu
nyent adaithu. ac eu tynnoed adaiarenryd.
ar hoff pagunyent adoe y gyrrt. Ac yr hoff
tenlaoed y dzerthnaby gyrroc adoyncheunr. Ynn
y daeth ru ef rodi ethiopia ar eiffte ynoby fl
aual daeffanaeth. Ac arnu y dzedyf yr gyrroc
hyffegyrnoic oheac cledyf y tenynnir. Aphan
gyflaer canr ac ugein mlynned. yr adeilaou
atroffir y gyrrt yr arglwyd. ac yna yntau
gynnuadoic anyd gogonedus ygan baby.
Ynydoe ynhynny yd iechcir nadeu agfladr
yr ifinel ynthfolauder apreiddyfa. Ynrenn
ser hynny ydynt tyfogyrnfaoc cnaur o
lwyth dan. Yzhoim aelaine autrzc. Ynny
anyd nab kolledigyaeth. aphenn fyberuzyr.
ac athro kynnlom. kyflawn odzyc ennabyn.
Yzhoim atrocka y byt. Ac allan arllypom.
a bzodyd eu dzy daiff dyfbolyaethau.
Ef adyfil dzy hnodolaeth gyflawnyt fatander. yn
gymeint ac ygyaeler ef yn anuon ytan o
nef. Ac yllaihaer pblwyfyoed negyfe y mif
foed. a rmilfoed negyfe pallgfynoffen. ac
bytfynoffen uelly dydpeu. a rdydpeu ual y
nrypeu. Ynn y dywedant odelieu y dypreu.
heuroyl hynnyet ozyeiallzerthyfe aferund.
nyt anngen goc. a nnagoc. Yno pnnag dyp un
ynnynaeth aelnugant ynnedi yrn ny ukyfe.

nwy iw: trulawt pnp lleiga. Panuelo
yneulon pnuciwyn ygreily ylu. ac y ry
ueki ac by. ac pllad hyt pterupni ennuf.
Agrbedy hynny ydut yg ierusalem. Ac yno
ygrtelhyt crony tryenas. alphop breuhniawl
abnt pdolf y deyrnas y dun dit. ar yn har
glebo m ellingrait ynaly. Ynyoel ef ydeuant
ydeuegluruf inte angen elÿ ac enoc. y ne
negi hyt pnoynior ineelleb. ac pllad yr anti
crist yrei hynny. ar tryduo dyo y lenusdeint
tryy diw. ac yna ylyo dilurid nuiw. y live
ryw ny bu nachynt nac gwedy. Yr ary lwo
anwlien y dowyeu hynny o achaus y etholedi
gyon. a nihangel elad y anticrist yn im
lyo dinet. Gwedy racueneging olibli y
petheu hynn. a llaller obet lieu eirill ac adl
ynt rac llaw. ac yna enrydon y dav dub y
uarnu. A sibli adylhiadt odeunonbuethy.
Arlyo y uerru allyleh y dawar oclidyf. Or
nef y dav breuhin rac llaw dyw oellocd nuy
gnlaht y uerru yr byt. Donna dyolaun ac
anfydlawn allelaint duw goruchel ygyt a
lenut yr oes pan terupni hbinnw. Ac yna y
deuant pr eneidiau yn ener forfoed y uarru.
Yna ydiodint dzeu amyl nyd dpar anyth
ylledic. Ac ydzy ydzedu y uynny anw ynount.
ac yllyfe tan y dacar. ar allan ar dzeigi.
ac y tyzr pzeth y tylhynt uffern. Ac y no
ir pr eneidiau dzyo oleuat. ac yr ar dzic
flam tragywyddol ac enllyf. Ac yna yo
adef pawb y dirgelwch gwn pechodau. Duw
ararchangyl e kedernit gyleuat. Yna ydyo
kynnuan. a chzynn damned. Yna y pyby lli
ynebeul. ac yonzchenur gevn nuplyn. ac y
ny y nef. Ac y palla gyleunydyo ylleuat.
Yna y gwlybyngir ylleued uchel. ac yonche
bir y grymuru. Ydyo nac uchel nac ilfel ar
yoaoar ny dzeler migynllaethaut. Yna y
gwreffolkye popperh. ac ypalla y daear yn
darroic. Ac yna ylliyfe tan pr enwogyo. ar
ffynhonnau. ac yna yoab llef o nef. aym
dzgynuchelder praff yodyo. ac yno trist
yrn truein ynihopilaw euperhuot ac euham

ynnac lwythenurpeu. Acynn kenigyf y dcuyn
yodaen. uffernaidi drigyo. ac ydgryo yoan
swon-ty bydy. ac plynn. ac yna yorgluo
tan ydzenhinaidd oruch adlyfu o un
dcfnyo. Acar bynny y terupni profiyodo
lyaeth a dwy gyt ac brenhyn.

Ymadrodd ynydon a dywedyd pchnaer.

Dfrubinn i attat y dauyo ygruedaeth
ygrygled ygrinnyf. syo yob nat trueth
uvr ydtyf. Ydgwedy ar dryo ac anydon
gwenydo arnuenn oddyo arnaf cuelchiat
lywed hllo af. Ymaerchiaf y nillallogan
brydn gwr doeth ar dygreinyo. Ieni kepar yo
dhonaf. pan anbinogan thaw. Ydgryo
gadaeth ain koel. kynny yr bi. kynaerth
nael rhyo yr arwyo rydarch hael. Ieuan
rydarch bieu thaw. achynny dl y dawn.
neu gwedy ynteu kyoaw. Rydarch nael
gynnyat gelyn gwan teu y
ac yr. ydo gwnaeth yn ryt
Rydarch hael dew ylpent gre
dinas beno bydgiyt kyo. ac ef ae a
yr ryt. Ar aedylhaist ystaens yo. kan
anlzyuerch yngelwyo. nei bydarch
hael dzennyo. Kynaerhaf ynn clotlew
llallaw. annynnaw pallnyo. neu dzeby
rydarch pby hyo. Dleas gwenydeu y
gwaetfaen arwyo handdyf octhur. mor
gant uawr uab seidyrn. Kynaerhaf
ynn clotlew llallaw kerdyt. kyt llaint.
pby ilzeo ych dzeby nwrgant. Dleas
gwenydeu y gwaetfaen arderyo a lynnyy.
paham ynn kreugyelladyr. gwaet gblat
ynnyeu. Kyflin dydeun ac arueu gwaet.
gwenyo dun dy anghaen. pby ilzeo ych dzeby
nnyeu. Dignes dynyo dignaeo arnaf
claf ypf ezoithaeo. maelgun hir arder
gynnaeo. Ope gnir ynnbraut. yt lynh hyg
kalaw. dzyc yr hoen ain rydzych neuthe
dy maelgun pby ilzeo ych. Pan y eur
rugyl y koffaut. ygkynnor bydn brydza
ut. gwae brydyn a oukaruaut. Pann
ydt kedynnerit achanon kynnerth. athual

ulaw: aberthon. Kyda gwneo gwedy run.
Rum peny rnuel obu. aoganeat pobderh.
gwenoyn gwlat vu aughat beh. Kyfuar
chaf pu clotleu llallaw. an bynnaw og
kym. pop ulredych ukeop beh. Canuethpo
uymppyll gan ukyllyon unyuo. anw
hun pnagho. ukedy beh puaw ef iago.
Canuethpo op bpyll gan ukyllyon uny
uo a thplum pnagho. pop ulredych ukedy
iago. dungho2thgynaeth pnho2tuan.
pgpnaedu neut eban gwedy iago puaw
ef katuan. Pkeidu ypdnaethallamo
dynot clot bodzydan. pop ulredych ukedy
katuan. Gplat kadkallaubo2t nlaw.
pedrpnael bpt. rpgkpllaubo2 dpgbpoit
penn eigpl plaw: abpt bpt pbetnupc
claw. Dkelet op rud nos greulawn p
ab pnubo2t neut annogaun. pop ulre
dych ukedy kadkallaubn. Gos
lur yn kaeb kpnmadpl. a phny
den yn yn pelaedy2. gozeu inab
kynno katkallaubn.
dungho2thgynaeth yn
gkaeth pgpnaeoneu neut abar. pop
ulredych ukedy katkallaubn. Kodzal.
Athgyfaarchaf yngkaear clotleu go
zeudyn dapar. pop ulredych ukedy kodz
al. Gpleovchaeb ukedy kodzal pullo2
dynpnupn diarchar pkgbyddyn hoel
uebzadzal. Kyfuarchaf pnclotleu
llallaw annpnaeb pu rnuel. ppp ulredyn
ukedy hodzel. agneoyllaedf pglot ovn.
gbendyd kynn eghar ath. gbedy hoel
rodzi. Kynaw pnon au ipt achatw
pdeth. achpngallaer nab rodzi.
nab kelledgnan bi. Kyfuarchaf oech
lyflur bpt. amopkeit pchdarpau.
pop ulredych ukedy kynan. Dleas
guzendleu pgzykaetfren arderyd. di
gom o2ab. nerthn vpch odrnaeb.
Kyfuarchaf pnclotleu. naberzerd
oleu ozendyn. pop ulredych ukedy nuer
thn. Dyhedpyf ipt odzpeapzaner

Kyzdm pydernbz. ukedy nerthn rodz
naw: Kynarchaf pnclotleu llallaw: an
nynnaw: pndwd gaw:. pop ulredych ukedy
naw rodz naw:. drlaen kenuw kynuy
duw nerchyz ernpeizaw: pdnaw:. arlen
nkgrpenaaraw:. Kyfuarchaf pnclot
leu llallaw: an ubynnaw: pndwo gaw:. pop
ulredych ukedy anaraw:.

Dkelaf yo nes paner kemaedu an
kel. pbemaeth pullaw hollkd. pslar
gwoyen up bpffpys. upbyd nes pbeiradpss.
upt gpaeth nud doyun noc nud ogfloys.
Kyfuarchaf pnupelpem naer albeleis
perlor greu. pop ulredych ukedy bargotyen.
Blydyn abaunet puernet kelhzpert.
eulwes adnupzet: diuenkir pob oibzydz.
Dam bpt kedpnderh achanon kunlleth.
trugared dub pthenert. pop ulredych ukedy
bzelhzpkgt. Dzchnaeb unc ognd
upt achatw pdurud. kynaw pbyn kyn
tp bienyd. Kynarchaf ffecklpffur bpt.
pnd ydaet puchdzerpau. pop ulredych.
ukedy kynan. Gbzpellennic odzanun.
tozrant gueren bierthz. dyllsedpnt kzen
hun o bzelhz. Kynarchaf oerklpffur bpt
kaw gbadft ydfhz. pop ulredych ukedy bze
lhz. Wlfrogaraf ferruen ukynn. ken
naf gwelhaf ylfgbyddyn. gkeb gaduru gar
chaf gpleddfyn. treiglaeb bzo bzadaeb
unbyn. ef gpnnaeb hunt racdaw bpt
pnpzydrn. Kyfuarchaf pnhzaeb p
kzyn. Kanpeun achanoupn. ppp ulre
dych ukedy ferruen ukynn. Wen ylfgpdo
ukynn vellaedyd p uaeth allnaunt dpnpgn.
naf eurnu beedych bi. Kynarchaf pnu
clotleu llallaw annhpnaeb pngkpnurp.
pop ulredych ukedy dn. Ylfgpdo ukynn uell.
bunc arbynaeb. arthyneb kedaeb kpngfhor
aeb kar dikker. allredych kpnnor gozaraaet.
Kynarchaf pnclotleu llallaw annhpna
eb pullaydo. ppp pz unc arthynaeb adaw
genyd o1 p uaeth. ppp penp pedn pan bydo.
Gkuffhw penp gendaf nurrun gonaakt ef

gran argan kyngrim. allteoych ar
dir pzydin. Kyuarchaf yn clotleu lla
llaue. amlsynnaue pgkaden. neu gheoy
gyuffud pieu. Dylkeollyf iuyt odzpc
kar oznues pzydem pzydein: gheoy gru
ffud gheyn gwarther. Kyuarchaf yn
clotleu llallaue amlsynnaue yn rwel.
pby dlleoych dheoy gheynn gwarther.
Wladzeuoyd dzeim mabr adzaddi gogan.
chlupleu a chlzeoleu. atlas gwelelelieth
auyd deu ddis. amdir etnyhaur oegyur
bir alanas. Kyuarchaf yn clotleu llall
aue amlsynnaue pgkaden. pby dlleoych
dheoy hynteu. Dilgogunaf nat gwasbeid.
bzeidnu lleli llaboilbzeid. gylann geuel gu
uel bleid. Kyuarchaf yn ehalaeth unaht
allelas yn uedwaeth. odyna pby auyd
pennaeth. Kynnerch arif pler. kynhe
bycher ynner. ef yd ynachoy dr hanner.
Kyuarchaf yndiwnner unaht. allheed
bydn bud ner. pby dlleoych dheoy dr ban
ner. Kynnyle gwydelieth yn aer achynny.
achynniad aer. ef yd angkoyd inydi prif
gaer. Kyuarchaf yndiagko unaht a
dirllellyr llpuyz cado. pby dlleoych dheoy
euo. on aedwlleir ozeyet. heu amkpuerch
yn ogonet. heuen heun rnnyget. hydh
ynyoes unt oes dzaut. Kyuarchaf ydor
ovn vzaht annlsynnaue ygkynny.
pby dlleoych dheoy ynadheun. Pan uo
pour ardaf ac arall ar oydin p dad ar
lorgyz ovinsgn. ann dilgogaf dheoy
nadheun. bzeidnu na bzeidnu bzidh
unt ann. Kyuarchaf ynbzaht y gwyn.
kenys ün ac hamouyn. pby dlleoych
dheoy bzeidnu na bzeidnu. Ier ynnyt
ureidnu adab agkyz lloegyr ynnoyllab.
nydyo gwlaidyo y dnab. ozpdin dr
dalu glot gwlyt. Thovelhc ynn yt. beth
auyd ynues yn ydyt. Pan uo lloegyr
gryduan achynny yn ddeanuan ydyo
y llnyo bdhdman. ozpdin dr dalu leue
ryd. ual ddyllet bzthyf gwlydyo. beth auyd

dheoy llnyo. Ef agkyt un ozdlidech.
arr un ynhyr pillech. ar loegyr auyd gor
tzech. ayzdin dr dalu glot dzely. tzyt y
gwyrr ovyln ty. pby dlleoych dheoy hynny.
Deuot yd dyuot ollein. a gozelgynlyt
lundin. arodi ygynnry gwelhein.
ayzdin dr dalu glot beinaf. kaupr pth
er y credaf. ollein palyt ppara-
Gdeuoyd gwlzannadh lechynt. tzyt y
gwynt yzdyttfynt. punp nilynes adeu
uallynt. Kyuarchaf yn ehalaeth unaht
allelas yn uedwaeth. odyna pby auyd
pennaeth. Pan uo ollein yn nauah a
dhat nupzwyn gerllah. bnaut gwz ef
agkyzwdh. Kyuarchaf yn ehalaeth bzaut
allelas yn uedwaeth. odyna pby auyd
pennaeth. Pennaeth y naeth aozelgyn
dnyo. gwlat llynnyt ozpy leikenyo. Kyuar
chaf yn ehalaeth unaht allelas yn uedwa
eth odyna pby auyd pennaeth. Ehe
lleneu ynovttfynt. beli lur aedyz gorth
ynt. gwynneubyt gynnry agkaegynt.
Kyuarchaf ynclotleu llallaue amlsyn
naue ygkaden. neu dheoy beli pieu. Ehe
lleneu yn aber beli lur arayr llaber. gwyn
eubyt gynnry gwaeg llnyd. Kyuarchaf yn
clotleu llallaue amlsynnaue yn rwel. pei
ylhae ylzyoyl. Dilgogunaf un dnlpallac.
gwyned gheoy aedh rnallaut. gozwot pych
arbop kulsdaut. Cauen uozwyn noz
unet. oedyn unzdin urych bzeidhdiet.
pandb ynn dr dalu unet. Pandilgynno hei
dilzaladyz allu llydan gnaman kynnheo. dun
nerchyz pauby n gwyz gwyned. asrnbyd
gwyz kaer gannheo. Hac plgnar yn an
trikpadal ann dangkaarchyz gynnadpl.
padu vodlgyn kadhalaudyz. Pandilgyn
no kadhalaudyz pnoyttfynn tpll. baubr
truthzuu ebzr gwalgkaaut kpal
dyn. Kynarchaf yn ehalaeth unaht
allelas yn uedwaeth. pby dlleoych penna
eth. Pan uo teirneithbabe tneabe yn
non. ac nab yn gwnnaehabe. nygkynhaer

gwnaeth gwledd. Pwy gwahan lloegyr
par oll eo mor. pwy wgwn ardued.
neugwnnw pwy wo enwbaned. Tayf
rybyr athwyf rydeith. abydnoed kadw
alldyr. par ardernun awn. tonynt all
eleo gwyr. Nac ysgwr yn aur pilyadyl
am o angwarthyr gwnaeth. palas
adoc kadwaladyr. As gwau gwaeth oergy
ffwydlogf. allaw kynnadleo yd. dybyd
gwnnw gwarth or ovd. Nac ysgar yn
aur pilyadyl am. o angwarth yr gwnaed
yl. pabyt pgwledych kadwaladyr.
Tri nie tarw blwyd teithyon. a thrychăt
mlwyd kyflaen. kadw gwerthen gwledy
chaut. Nac ysgar yn aur pilyadyl am
o angwarth yr gwnaeth. pwy gledych
lleoyr kadwaladyr. Yr eu dyd dylyaf
oes trigaes dysgoganeb. lleo kadwa
lldyr kynnt. Naw arglwyd a all arglwyd
gogfelet baby pennaes. gnu gwnaeth ky
nnot uptoes. Neut agwnnaeth unwyllp
aw gwnaeth gwaedgarchaellaeth. gwr
uot poeth archob kulkaeth. achulkaeth
plant adaf a beupnt oe gwaeth. adwes
gwaeth hyt ura bt. Or pan el kynny
hebganiyrthby. kat hebgadkaeth eu deu
nyd oll mal y gallon na pwy a upo penna
eth. Gwenhwyd nenenedus vrenn. kyn
taf kattaf pnuptydin. ar ylwch gwnny
oreun. Pandyrnwo ylaf dylyet uchaf.
o nor hyskaeth dylaf dalbed rhen ortfin
hyt. Gnubedy dylaf dylyet uchaf. pry
nyd adefynaf a vllawn ac nan pergl
aur. Annun pergladr nacherdaf
nu hyn nac edreidyaf pallaf. pan dy
gwolowaf arlaf. Kallaf kanaulla
rebyd. ingdun naw nor nyn gwlwyd. nu
nachaskoyladyllwydyd. ac dyfwaf y
wenhwyd. kanpe dom pnubyuchdyd. dy
laf dalbed rhen hyd. a rydyllaedha hyt
hynn y dienwyd dadelfaf unlym. diarbyd
kynnaint tannyn. Kallaf kanaunwd
rebyd. annyf enaf dy nnor. pabenna

yuaeth auyd. Gwenhwyd dienn benn
nyn wgn. a lovllaeoedf ynofin. nabyd
penaaeth hyth dieo. Deh annwfhor oer
elgar. gwedy dywot yn drydar. gan un
ben dyr diarchar. dy ylodi ydeu daear.
Gwelgynnabt adeil allan pryll o nt
adbyll o tgnidir. gwenaffaot hyt kaabt
ydur. Oehlenir a pedwaeth. neut yn
diannaeth. hoet ar adoet pandy gnir
elwt ynw. pwy draethy gfur. O lochla
yt kynnot athwawt llyfren allaen heb
erfbyt achubyl bun a bun brenhinyt.
dwrw morgenen inarw kyfranun
nuyfal. inarw morpen inur trun. tw
naf hoet annwfoet ti yrdun. Dyfy
nes dywn digued drnaf inarw morg
nen. inarw morddf. inarw morpen. ina
rw dannaf. Dy unbraut nachepo ar
naf pygwaeth andrpo eyf daf kynnar
ydyt agreiffyaf. y ouh ythorchymyn
naf. athorchymynaf dnaeu y benn
perradunyeu. gwendyd dienn ar dan kar
dau. Ffaerdau rydrigwallaut. oonnot der
bodrpeaut ordaw dyrit adaunt.
Gwenhwyd na ryd anhyfar. neur kaet
pllwyth pdawar. diofryt obawb agnar.
ffraby nychdiofreaf. albyt kraabt yth
gofleaf. dyfrofflaabt traallaabt anynaf.
Chut gwrdyd rydo gwnnt. anchynnyn
af. dy eurioes kraabt yren ryd gorau.
kynner gynnan kynn agfaen. Dychyn
naeraf gynnan gran ylgynnan unaeraf
aeen tonyfen ar eneluu. annkynnuo
dun ehun. Gorchuynnaf tunen bydur
oes kraabt pnygfaer dserthaun. gogfelet
dun o dienwyd. Amen.

Oth gaidiaw o wydom yny bed ..

Gwlat aleuein ynys hed. a dygwydi hyn
seith mlynedd: marth uarw eur
dun gyglau. Trwy eis i ollin ollwydd
gwynn. gwn neur nel degwm. nyd dim
yn yw eun neb morwyn. Trwy eis i ollin
ogof gwn neu rwyl eglwys. nyd dim yn
yw eun amherodr. Pan del gwr gwelo hyn
yn ollin dim. y lad lloegyr llwyr: a chelyn
chaiser y gaerwyn yn amdiwyn. gwyn hyrn
dimunedwyn eisiwyn erby. hyn neur
gwlad gwnnw. Yn yno dogellau: yg
kelleu: arduby ar arall hynny nac
ardrychau cherdi tir yr ynys. Pandyw
cadw nerthoedd ynys lloegyr rhag trwd
ddwys. trethi amdoy darogan. castell yn
aber hoedi. Pandyw y rwyd cadarn
hyt yw yr hengyrn. llwsaw gwyr trin
uawr karn. penndeuc pryder yno pen
barn. Pandyw heur ynys imur kas
tell y derwyn eryri. gwlad gwyr
draglwydd. Pandyw y gwyn gwaed
ynys llundein. yn heurdy nyt ken. yn
gwr: ef drymas kaergem. Seuen pwys
tir y byw. Pandyw ymdeithyw. bychan
gwas gwae dec yr. a gaw dwyd mawr y
wrdas. a gorchyn milonedd. hoedl egin
breuhin o chas. Kadarn bydd dream do
eth. gwaew byth gadarn gwrowr.
penaeth heuddes gwaeth oedwr. Byr
anyd byr byth uawdes. ydd ydant gwra
gedyrn llaes bwches. byddin llu merchy
ouen eubydfes. Byr dwyd hyr byth yo
es. yr dinas ho tacaw ynes. ongrugen dun
gwrthbwyth gwas. Byr dwyd agwyffem
oet pellaw ieuenc rac addyr. mei ma
rw ogyrfu rac eunwyr. Byr dwyd hyr
byth erchwys. ydd erchwys mowrys. hey
dyrth mawr ryd chaffwr cwys. Byr dwyd
hyr byth ythlyfu. byr mall agwall dirdynnedd.
gwrrdwyd gyrr achreurfu cudiwmddwyr
gwyr llethr gryn. gwaew dyd hyd hey dydd
dydeu. Byr dwyd hyr byth dillet. hyr

hayd arglwyd meir chwmmat. grikaellaw
hayd hayd effeiryat. dwca mil hayd: gwyr
llethr: gwat. Byr dwyd hyd dynit hyd hay.
hyd ormod erwyc hyd drathreulyaw. ac
dygwyd dwyd im erw ynaw. Pandyw yr
gwyr hyd dynit. ac pwlle y gwer kaer yr yr
ynys hyd hyd gwlad dygwyd. Pawb kynnull
gymry: ed gwyd gwaewdwyn dim. gwedy
penaeth gwenwyn. hyddwr gwaeth hudol
lo chwrllwyn. dwy merchyr dyd kyghorfen
tyreulyaw: llafnaw: arfeam. cadwant den
yglwyf kyghem. Ynaber saf yr nyd kyg
hor: ar dwyr gwedy trin tirwlwyr: gwyd gwyn
llwyd yn ysgwr. Ynaber dwyn ydyd llu mon
enwogyl gwedy hwnnedwn hir dicert arllwyt
wr yon. Ynaber dwyr nwy dal duc yr
yr dynaw gwydic. dgwedy cat kynnarllwc.
Cat dwr arhyrn dwyn. dwrythwn dwllwr
yr. gwaew gwyr gwlwr gwrhyder. Yn aber
doon pennor cat aphelydr: angherwyn.
dgwdet rud ar rud saesson dwasaw dy
dwrendyd am dyllaw dyrwyn.
nwyd yn aber karaf ...
kynn adoydaw kynt ...

Qeryf poyllwch seint arthur. rei dir
ddwyr yr. yn unlader oulltwyr. dr
un wch nwy arall yn hillwr. hchdir ytir
nawen yn. gan gwrdd bennyd doyn ken
gwnt mallwr nwy wrnn. dydhwnt o
wlwyndro. ac ychdwnt nhwnw hwch
wlwyn yn kerdd...

kynn adoydaw gwaew...

Afanw ben ynnic ynben. ny; ac
kalleis. dowd pwyll. ryd ...
an arwars. gan ygyrddwis. ...
is. Adrenllef ...
ynben. dgrillwis ...
arall. ... poyr pwyll ...

kynn Brodyr ...

Qeryf ygbydlad ydrec dremu
gawch. Velly ygbydlad ydben.
ef a bedd: penc ydwchaf dcdrullyr. ac
ychdyrdrwgnach ygrwm dy dlwf ...

boll pupo offlaunabl tam. ac oe vedetheu
ef vo a vlyd o vroliwys gau. yz hvim a lym
yelva adymoden y gyzn ymy dhyzeu. o hvn'
nw vo a vzenhmic o dzenhyuic olwc. ac
rac corpchredigaeth hvimb vdergynnant
yllpo arraeuyd. D hvnnu voalleb yn uel
saf yz lluchedmuaul vzenhmc. yz hvm.
y tvtyavuheir gyzdergharwoed dau y
hvnodzaeth. y cruc mozabl adav ynuel
saf yz lleu. gau yz hvm voitflamma rydit
o zpoit. gau ynichoelut v dzeiben yn dac
vaf. Dannabc uaed cvet duyd yn uel
saf yz arnc. yz hvm alymha vdanned
ynuyen deu vdeyznas. gau ddi ohvmm
ygytfilrydieu ef ynytevon lyfneu. Do
diuev y vaed hvmc ygeuis lavnavon y
rei a ynuchoelant yn eutat o gnwlvon
anuendu. Sarhaet y tat elad y ueibon.
dr lymaf ouadunt ac ef ayfgnnes ys
gozuchelder tezmac vndyfym. dc culo
es uegyz blodeuyn gvaunvyn voitfla
ha. D bechavt y tat y pechaut ynueiben
yneutat. ar pechavt blaenhaf achavs yn
yz pechvoeu dieov ef. Y ueibon agyfoduut
yn eutat. dc pdial y bechavt pz anuyfgur
oed aozchymynaut ynygnvrh ef agyf
yt yn vz arculavn. ac annobeidy gvoyaut
adzuelaz. hyt pan dyfpho yz hvm ann pe
reiin y beupt. Hymm gzeduael adaf y
vzth thiabz oyd. Aimme gau ruthvnd dup
dvyzeu adolhirieda boll dzi Jhesvom.
Rac y vnvnuef y dlefhant ptvdhynfigyn
on. dc y lept pulvnt a gnhyat ragnuedd
ogledfaul drcadde. Dolur anr dzeth
yallerupo pandaeour hyp ptaz yn dzem
fa. [illegible]
[illegible]
[illegible]

dgvedy dvcher y doeu gzer bit bzaut
ynudeith y lzerbyt adzidpo tkeoy hymm
dsatbyz y tzynaffoed. Ac ynydhed ouls
etbaf pzfaiff glynim y gbeskenn vhat
ef ynteiffiad. Y ranu vhoneu atym
yz tblat aelhir ypryd agfynoethogir o
vzenhmyaeth vovzem. Y ranu adigfyn
y tkerdom adigfrifbeir o erdyuiedogiae
th y gvaffrykfyn. Y tryzd ranu ynyiskatt
homo agreffir ynoiely ac pnhac. Gana
fi bellen aelgymm y gnau y gvynt aelhir
eurus. ac albuc llydaw ymy chvich. dc
o oleuat bymb yd ebedint adar yz vnyz.
Ar rei unbyaf ouadunt gvedy ennyuna
adogfyoduit ynidaledigaeth. Ortan hon
nw ygenir gwydhonen yz hvm yd dirue
gnnt pz ynyfted oe hanudhter. anow y gr
lasir y habsen iwechynozvchayl. gva
ers ygfynerir yz eilenidedigaeth uozgyf
tenyn. Gvedy ynary lleo y dannoed y
hyuyt bzenhin gvlyn ynubzydaen. yn
gyntaf ae bettw. gvedy hvnny a uarthec
rad. gvedy hvnny adifgynnw. ac ynn
disgynnu hvnnb yd a y mydni glut.
Od vna ydygtir ef. ac y dangoffir abyf.
ac y dyliedir nuac y bzenhin gbynu hvn
bedic. Yna y hynnullir y ypoint ef. ac y
hynnuer a gbydyl dzoffad dr annfer
hvnnb y hyd hyfuelbit ydpaden nuegyz
odnuat. eidon ac y[illegible]. ac nn
dhynt nu. ac yds hyt y[illegible]. hed.
ac yd a[illegible]. Gogan hvnny
ydyfbeid ynnb pzidu pzidaeth uozgyf
tenyn. ac ydyfgynnu adzhyn ocd ffell pz ynn

undeo. Adwarpat bynan awd rhyng
ddut oddynpon. Ar hynn allwel pob un pryd
gwlper a tyer y bize. Downa pnwrdophia
lyd ery ptorth pallen ar bzenhol ypon
neurth. Ac ar ellynnabe tommyar ynnoz.
Ac pdab y bzythhen pzur. ar hyp pzery
nuplle aozeigyn. Acoddyna blwydyn a
hanner ybyd rwnel ynnbzythen. ynyz
amser henuv nythall y bzyfneuhillyz
onn. nanupn pobun a pzydyn pallred
y battlio pzeidaw ehun. ac pzeillo perlleu
eneill. Downa pod p bzenhin gwynn bou
hedic parth ar gwallenzin. Ac pugyleh yn
nedic ee ypom ef gnne llaw oefyz rydgnhe
henlle. Ynyz amser hynny pizynnarydant
y talon ac ef. Ac pollwedhen ynn gyleh ef
pob un. Ac pfaurpfhen llu y talon arlle
ith tarpau. Ac yna oe enttalen ac oe en
hyttrffeu ynghyfel yb yo yndedir. Ac
yna p bzenhin gwynn bonedic arthyz
ynyz arthel. Downa kyo ery allyna ynyth
ygyzuchelder kerric holl pzythen. a
hynny ny leoir yn seneuc. Ac nu deb pitew
nhenedint. Ac yna nu dodaf gogyneds
uolenhyyd gwnnic serbhet idawef. pz
hynn alaid ar erpynas dangnnedus.

Yn dydyn aghnhaf gwnpeu adaf.

Yn dydyn aghnuas kedhnut adaf. Cyndaf
gadarn. Ac ectoz gadarn. A lompson gada
rn. kynngadarnet oedynt pllyn. Ac adaf e
hun. Yn dydyn aghnuas pzyt adaf. Absolon
abdanyo. A jasson uab eson. aphanis uab
pzeaf. kynndeliet oedynt pllyn ac adaf ehun.
Yn dydyn aghnuas doethnuev adaf. Eadolen.
a beda. a sibli doeth. kynndethet oedynt ell
yn ac adaf ehun. Gein gwragedd aghnuas
pzyt eua yntyn thzeeau. diadenna gwroc
ach eneas yscydolbyn. Ac eleu uamnaoc
yuzeic y bu distrubeghaeth tu ozdyn y
bheim. a pholyxena uerch pziaf hen bzen
hin tro — pawn aeth ỽn y ochelyn

Oerth aaeth pgnn pzy llydoubch yr
yn llychlyn. Ar gwz hynnb adoeth pzu-

yuan puyes gnidyal ybyz yeirch orgyf
noz a pupe hoinn. Ac uydeth gnnthaf uaduyn
ef amatbutlenaf y dias. Ac ysef aarcheu o
dc prifguer arbugeiur pisyd puyz
pupe hoinn. deukynnuenur aelei gnnthaf y
bobun ondodint poynor gnnthaf ohoinnt
ynneith. Ac uydei gnnthaf pz gwer gynnaf.
uaduyn ef aeibas. Ac yn aroesthur gnn dyn
yz pupe hoinn hynny. Ac pzadaffant idaf.
a hynny nu hyraf llu oz aaet oz pupe hoinn.
Ac ef aozeigynnaeud arglyz hynny yskez y
hardraud. Ac ysef lle pzigyraud yglyz hynny
ynydby pupe ynpynyl nuoz gwer. Ypzam
gwn. clas ac aneira. Ar cil aaeth gnn eleu
luydauc. A uaren tzieoic hyt pillyodyn.
Ac uydoethant byth pz pupe hoinn. Ar tzi pow
aaeth gnn gnaffalallaun uab bely. a gnenn
pullyn. a gilamur. berhou lliaf uab uoyfre.
Ac arparaurot berch bely eu uam. Ar glyz
hynny oerch abeled pamaubocdynt. Ac a
aethant gyt achaffalallaun eulseuythyz ar
hyfc y bzessenneit oz pupe hoinn. Sef lle ynne
yglyn hynny yglyaelglyn. Sef ynneoi a
aeth gnn bobun onadunt. ynbd arhugeint.
ar ryi hynny uu tri arparallu pupe pzydain.
Gwallyn glyz gwerth ynn pupe pzydain.
Im onadunt. Aparby uabllno. uab bely. ef
adoupynnaud Julius aeelar aglyzynneu
yz pupe hoinn ynghyntaf. Ac aberth tallu ten
nyl obunnoed arpant bop bleydyn yndepn
get oz pupe hoinn pllyn ynneu. o gwlyspleo
achaffalallaun pelsyth yz. Ar eil pl glyrthe
yzn gwrtheuyn. a rodes targynnaf pfaelsyn
yuyz pupe hoinn. Ac a nudyllaedaud ynghyntaf
achynnt. Ac aberth allaud eilfynnnu uechan
uab eilfynnnu uenadgant oc beat adebol y
dzu ỽdoer. emrpe tzieoic ac uthur pennaza
don oz pupe hoinn. hyt pillpdau. achynnt pt
ygnzon ar uarchynny aeth oedynll ynn edrud
ehun. Ac ynn oudaed uthur ac emrpe aloesfat
saur tzirthez. ygkaffell gwerthzynnaeth
arlanu grey unffiam y dial eubzadr. Gzuyno
gruaethaf nu hedraut pandelus arthur lyn-

odzaeth vuys prydin gantlad penaeth
vntu drwy bor pueirym lles amberadoyr
ruuenu amuvnaffei gemadu att arthur
dyt pgtaer llom perdin teymget idab o
vuys lonn. ac pdyr ruuein ar pmeffur
ptalpyt pgattlaellavn uab beli hpt vn
oes gustennin uendigeit. teit arthur.
Sef attab arodes arthur pgemadeu r
amberadoyr. uatoed dzell povlyei ilyr ru
uein dyrnget pdyr vuyspydein. noc p
dylyei ilyr vuyspydein udunt lyntru.
Banyssbzan uab dyfyrillad. achustrumu
uab cleu. a uaallsynt amberadoyr pur u
uein. adeilor or vuys lonn oedpint. Ac y
lla pllu pdabdarthur gordechollaor pgyw
eth dzop uor pueirym r amberadoyr.
ac pzpuarunaut ytu lleint puynpo upu
uein. ac aneirif o uadunt obop parth a
lall pdyd lonn. Ac pdy dulled pluyaaru
arthur ar amberadoyr. ac arthur ae lliad
adod. ac pdy pllas gorzeugbyr arthur.
a phaugrigleu bedzadt gpalhaun uuer ar
thur. pdy pnchoeladd ynteu pueirym arth.
ac pdy dun uab cadlon adfichent. ac pcoltpeit.
ac ef pgadpr pdyr lonn rac arthur. a
phaugrigleu arthur bydny pdy pnchoe
ladd dzachefn pn. ac adfiengis gdunteb oc
uuer. Ac pdzeis var bedzadt prlaudd
dpuot pdir pr pdyr lonn. Ac pnid pbu
lfeith cunlan p rbyng arthur amedzadt.
ac pllad adod arthur uedzadt. ac pbzathpot
arthur pn angbenadl. ac ebpn ny pbu
uarb. ac pnpdn plas yn pdyr duallach
desfrein p nroed pb prydyn pcladdpt.

Rigyrnuchel gnarhaerawr pnyr pr y
dein. Ac plledpeith. a medon uab
mozgan. agpir uab gpnn poed. ac un oed
dzuchelawr nozth. ef a aeth dzu nos pgtar
char hut adun lech echpmeuc. Sef oed
lbmb arthur. ac un gbas a egell yngadd
ozthcharchar lpnny. ny thaugrein gozeu
uab anfeuuun pgerynadrp. Ac gbyn
dzein pnyr pdein. oskein uab urpein. a run

uab meirgyn. a ruabn pebr uab anarth
uabedic. Ac oed uuarp pnyr pr pdein.
arthur. a riabr ei morgant. uchattkellavn
uab kataan. Ac marthus pnyr pr pdein.
pein bendigeituran uab lly. a gadoullpt
pnu gbynuryn pn llundein. ac dpnneb ar
fycnic. a lpnr trauu pnyr anlabd pdadr
pno. ny doei ormes caellon bythyr pnyr
lonn. Ac ei anatkuad. Adzeigru pn uilias
ormers a gadpabd llud uab beli. a r trydd
esgein gbarthenyr uendigeit. pnyr ef
pyrth yr pnys lonn. a lpnr trithydnt
pnyr pnyr kaud lpnnp. ny doei ormes o
caellon bythyr pnys lonn. a llpnr p
tri anuatkuad pan datkudpabd. a gadeth
ynn gbarthencu adattkudpabd esgein
gbarthenyr uendigeit yr ferch gruaric.
Sef oed lonno ronnben bagaules. ac ef
adattkudpabd pdzeigen. Ac arthur a
dattkudpabd penn bendigeituran oz gu
pn uryn. Kanupt oed ac gwantad kadd
yr pnys lonn o gedernit neb nanpn ar
eidab ehun. Ac pan archlodpth pnyr pdein
du p nor oed march ehoyr nubynnaur. a
duc ferch ynyn. a banner arnab. o benn
llech cidyr ynygogled. hyt pupenn llech
cidyr yn mon. Sef ferch pn oed pnt.
cidyr nubynnaur. ac eur gein uarch pn
esgein ulkric. a gpynn da gpued. a gpynn
da reunet. a mynach nabinon pglingis
yr. a pherrpleb bynedyr p dzallonpeit.
ac eraint uaglpl pkas. ac albem kym p
gpyc. a moeues ac obpl ab erbedzein p
uarch. a banner arnab. Ac pan archlodpth
archlodpth adue cpnpann uarch nudbon
clutfer gpolgyrdpabr. adue gpyrgi aphered
arnab. ac ny lgyrdpabr oed neb neuuu
diuegat uab kynan garthorn par y tierth
mzpdlyn ac a rudpabr. ac a glot agpn ac
pzbynny hyt bedpth. a dpn abr ukr uab pe
bo. achymuelyn ozpigyl pedzyrch ar ny
gpdorth ny gbendolen yn ardervd. p
trydyd marchlopth adue cpnd marth

Constantinus magnus Arthur recepit Arius fuit. Hz Arius ad Arthur ab Cysteraux

uerbon gyrthmwl wledic. adoue arnab
adsleu. ac arthanat. uuerbyn nw nael
ab: ygkerrdigpawn poual eutat.
Ger llwyghes gymmlleu pwys pydew.
llwyghes lary nab pryf. allwyghes dig
nf nab elau. allwyghes kolor nab urnach.
Ger gwirh baluabt pwys pdew. bu o
nadunt a riwlais marbolych a wdel ar lean
dieu uerbyn. dreil adaelkis gwenhwyf
ach ar dieuhwynat. ac oachaho bynwp y
bullaeth kat gnaulau dicop bynwp. Ar
drwdeo adaelkis gwlydau nard ar gnadzeal
adwy benoigeit. Ger drut heirua pwys
pdew. bu onadunt pandweth medrabt p
ys arthur ygkelli dric ygkerwyb. nyt
eccleis nabbyt nadiant pwllys nptaeu
les. achymmu gwenhwar heupt oechá
dric urrubmyaeth. ac pma ptreuris pal
nabt arnei. Preil drut heirua pandeth
arthur plus medrabt. nyt eccleis pwy
llys nac vuycantref nabbyt nadiabt.

Ger neges agabat obwlwys.
bu onadunt pb kpechu mynyddn
obeigeu. kyt pallanfidu. erbyn anterth
dranuoeth. y gymryt pkymneduen y
gan gnadzallaw bendigeit. dicop llad
ieuaf agrypfin. Preil pb kpechu griffri
kyt ymbrydu griffri erbyn y bore dran
uoeth. dicth pnchoelut ar ettlym.
Ardeo un kpechu houlel nab seuaf
kyt ygkerdigpaln. ollcem gwynedd y
pnadaeu seuaf aceilagy pwys aerua
homo. Ardeo wy p nei hunn.
Ger pryf nem arthur. Gwenhwy
uar uerch gwrt gweint. agwenhwy
uar uerch nab gruduabl. agwenhwy uar
uerch ocunnughr. ac oeir kaurocilhwr
ac oed prei hynn. Snder uerch arglwr.
agkaukeu uerch henin heu. agwyl uerch

endabt. Ger gwnoeddyn pwys pydew.
bu onadunt ffeilber uerch seithued. ar ore
uerch ulber. amedreu badelluabt. Ger
gwlgyrd adwlyn pwys pdew. gwlgyrd
nwyfdabt ygkaerueth. agwlgyrd dreil
lewprwthlyd ardirys. ardrydod gwlgyrd
velyn oleyn eirythlyn puros. Ger pryf.
hut pwys krydew. hut nwat nab math
onwy. adwlgrabd pabpopon nab dou. abut
uthur penndragon. adwlgrabd p uenw
nab uenegbaed. ardrydod hut rudlom
gwer adwlgrabd adwlgrabd pgyll nab coll
urcdy ynei. Dri chymmlleillt pwys
krydew. gwlydan nab rum nab bedi. ac
oilem nab marchogleoit. achaledfat nab
kradawc. Dri anfrwydaw pwys pdew.
rudhallaun dwallt benhadlen. agwall nab
gwyar. allaethen nab arthur. Dri an
nat gwyfhor pwys pdew. rwng pullheffar
agkyr runeu lle y karneu blaen y
cunneirch ar ytir pwpdrh meuldwr.
dreil gadel hors ahewgyrst arwmben
yr pwyllom. ar trydyd ramm o arth
ylkyr dengweith ameirabt pgkamlan.
Dri thalerth awc pwys pdew. gwenn nab
gwyddyl. athen nab kynwr. adrystan
nab tallwch. Dri rud wawc pwys krydew.
Run nab beli. allelr llawgyffes. amorgan
nubynnadr. ac un oed rudlograch nor
th. arthur oed penn. bleidyn mydden
nagwellt nagwellt nallyllen pfford y
kerdd pr un ordr. Aceirch milyned nr dev
ydfordd pkeidei arthur. Dri llwyghellur
pwys pydew. gwennr nab erbin. amherch
nab uenebwyn. agkeinbynnllam nab
nab. Dri unbennllyw arthur. gwydn nab
ebel. dflenddr flam nabgrudd. achac
oyrleith nab kedi. Dri thwrw unben pwys
krydew. adaon nabtalyesin. achynhaf
al nab arthur. dcelinwy nab kadegyr.
Dri unben oeddyr abrwneir athyr beird
oedwr. athyr nerth dissynwyalbt all:
nacthant y trwr matgyflawn. Dissendll

uab ollyuynoabt. a dynaethaut pterr
matgyflauan. oiffrodell uab ollyuynoa
bt aladabo glygi gurvlopt. ar gtz: benno
aladen geleu benuyo oz: bydnyr. adoy bop
ſadz: rac llad un y ſid. Sgufonell uab
ollyuynoabt. aladabo edelffiet ffeillabc
unrithu lloegyr. Gvall uab ollyuynoabt
aladabo dru edryn gyendden yn oeomt
yn bradu'eur ac arvaut. adnoyn a ylſynt
benuyo pueubuyab. argynnuent ar
all pueubyuos. Gi gtyrthin yuys byy
dru aldnaethaut y terr annat gyflauau-
llofuan llaw ollyn aladabo urveu uab
bydnarch. llo ugnat gryn uangyt eidn
aladabo adon uab talpeſſu. Aberdeu uab
cuengat. aladabo aueirn gtyabtryo berth
tepr: nbeno. ygyz arodi gannuyo bob ſa
dzu ygbetryn cnueut yntallhaearu-
ac trevis abdpell gryunt yn yphenn.
a bonnw oed pozydeo bydllaut. ar ell bydu
nnnat o aberffraw. adzevis gulydan a
bypall ynybenn. ar tzydd uab beh a
dzewis ygz elnnn abbpall ynybenn.
Gri aeruedabc ynys bydnu. a elyf uab
[illegible] garlbyn. ac aueon uab talpeſſun-
agz vallaue uab ffeinnaec. Sef achaus y
gellhit by yn eruedogyon. bzth dial en ham
or en beo. Gri poſt hat ynys ddenn. onnn
or uab paho. ach ynuelyn ozbſgyl. ac u
rveu uab kynnarch. Gri hael ynys bydy
denn. arpderch hael uab tutbal tutclyt.
annno hael uab ſennllt. A mordaf hael
uab ſerdaen. Gri gleb ynys ddenn. gruu
uel. a benbzuen. ac aedenabc. uydynt
ognit nauyn ar eugelozen. ac yſaf
eedynt pzei bynny. tri nerbgleiſſiar go
rled. o hueruliseo uydonbc cunnen.
Gri tarbabc ynys bydnu. gruber dzababc.
adaayl beun nchel. Arnuadn penyz dza
babc. Gri lleoyf unben ynys pzydnu.
gnuaypdan uablly: allyn arth ben.
agbgyn gozon uab peredur uab eliffer:
ac yſef achaus y gellhit cynt yn lleoyf

unbenn. bzth uachellyn gyuoeth. ac
na allei neb y luoyaz udunt. Gri gallouyo
ynye bzydnu. gruydyl gallouyo. adelynn
uab tallocu. agtygoli gruzon. Gri elgrenyo
aeren ynys pzydnu. morunan ell tegyr.
agtygon gleoyfrud. agilbert lzat gyffry.
Gri phozthaby gruerth perllan uangzy:
gtygon gleoyfrud. a medaf uab run. a
gbillaby uab bzyndy:dyn. athri erryll
oblert lloegyr. Balkythl drabaec. agtyaet
tynn berlauden. agtruer. Gri eur geleu
ynye brydnu. uuadaec uab bzyn. adieu
gan pellyaec. aruaby peny: ab gtyaow.
Gri huallogzon dridu ynye bzydnu.
teulu badballaun llaeur. adodallant bu
aleu eu uuerch ardaet pob un ongdunt
yn ynilad aterygei dyodel ygbenne gty
dyl ynn uaon. a dreil teulu rudallaun uab
urveu jn ynilad a caellon. a theulu belen
oleyu yn ynilad pupuilad ac etlun yn
ryun etlun ynyes. Gri dubein dulu
ynys pzydnu. teulu batlballaun. ynybu
dant huallogzon. a theulu gaeiran uab ac
ary. pannn y dnallboll. a theulu gyeudo
leu ablzeiayab yn ardeiro. adalyenſaut
yz ynilad pytbellynos annis gryely llaa
euhaergbyd. Sef oed enyf pob un o teulu
oed un lann ar lynyeunt. Gri annubein
dulu ynys bzydnu. teulu gryuub penyz
obennllyn adnedellant euhaergbyd o
eloyn y gbeunlynnlaeu pgrin leu llaa
gyffes. a theulu gbzgi aplaeiroun. a lldaf
ſant euhaergbyd ygrlaer gruin aclynnoeth
ac ynilad uonnt dzallwerth. ac eidagbin gnar.
ac ynn ylla: ellidn. ar tzydyd teulu ar lan
ffergan. apnnddallant ac euhaergbyd
ynlledzat y ar y ffozd yn unyner granilan.
rnuedi pobun o: teulu ed un ann bz arlyn
gynnt. Gri hualo eur ynys bzydnu. nlla
allaun dallt beinbadlen. arun annelchyon
achadllaladyz uenoigent. ac y ſef achaus
y gellhit pgbyn bynny yn hualogzon. bzth
ne chyffit uenerth aberdiguca uonnt. rac

x Snippet.

eu meint. uauyn dol hualeu eur am
eubergvtled ar bedrimeu eu merch ora
elzerfneu. adyp badell eur. adaueugtin
pen. ac verch bynny pgelsir padlleс
pglin. Gri dvarv ellyll ynys prydeu.
ellyll gvydaul. ac ellyll llyr marini. ac
ellyll gwrthynbl ugleoit. Gri gvyd ellyll
ynys prydem. ellyll menavc. ac ellyll
conyucdavc orthyll. ac ellyll inolen.
Gri trywerddbc ellyl arthur. athn anuod
vell pibarch heu. allemeinnt a heled.
Gri dulliein ynys ꝑdem. arduulwric gur
vr uab gwrgluun. ac eneiliau dureic llwyd
dyrn. ac emerchyet ureic uabon uab
dribengin. Gri gvaeb rud ynys prydam.
dgynuelv veird vibem. ac arvuan uaird le
len uab kynuan. acuuanuedic uaird kaeth
allabu uab kadwan. Gri gruchelgarchar
uab ynys prydain. llyr lledpeith ainn gran
cunclinvo pgkaerchar. ac ei uabon uab
modron. ac trydyd gbein uab gbeinpoed.
ac bn oed gruchelach mortri ainn deir
nos pgkaerchar pgkaer oeth ac anoeth.
ac ainn tein nos pgkaerchar grauldem
beim ordgon. ac ainn deir nos pgkaerchar
int ynulech echymeint. ac plef oed y
gruchelgarchaiar hynny. arthur.
ar un gvas ac gollyngavd or teicharchar
hynny. ac plef oed pgvas hynny. gruen
uab aithenynn pgelynderv.

Gruoed y mevrch vy vyn hynn.

Gri tvdricuarch ynys brydem.
ayeulas march kadwallavn uab
kei. a melynguan grannic march lleb
llaw gyffes. a llwagyr march karadoc
vreichuras. Gri phrifuarch ynys bryde
in. ou hir tynedic march kynan garth
yn. ac ab ponlve ureich hir. march kyhy
ver ellynyan. a rnd breentuhhled march
gilbert uab kat gyffiv. Gri aurirthuarch
ynys prydem. kernaklave march elbein
uab urpen. athalluabt hir. march kadw
allavn uab kynan. ab uchelbon march

gvgyrnon gleduf rud. Gri thonedyhir ynys
brydem. gryuneu gwoc hyr. march ker
agrer march eovn. allupo march aller
uab maelgyn. Gri gruderch march ynys
brydain. ffeilas march dalldaff ei tunin.
agrlleiwgan gohoetugrem march kereoic
uab gruallaue. agrnbrith march meavc.
Gripyan uaird ynys brydem adugant y
tri marchlyoth y mae eu hennhendrachevyn.
Gri gvr ueichvat ynys brydem. pryderi
uab pbyll penn annlyn. orth uoch peun
aruu dyuet y datmuelth. ac plef moch
oedynt y kethilpoyn adue pbyll penn ann
bun. ac ac roues ypendeirnu dyuet y
datmuelth. ac plef plle ybratiker pglynn
cuch yn emlyn. ac plef achaues y gellirit
hynny pubzuerthat. kamp aller ueb nathy
pll nathzeis arnad. ar ei orpkan ueb mll
bch orth voch merch uab meurchyon. tra
aeth y merch pat yn gennat ar ellyllt. arth.
a mirth. achei. abedwyr. a unant ell pet
liar. ac ny chaffant kymment ac un
banb. nac odreis. nac odsyll. nac oleodeit
pgnuab. Ar trydyd cell uab kallunrydy.
orth noch deillduyr deillbenn pgkynnull
dyn pgkerryb. ac un or noch oed
heinilzen oed y henw. adarogan oed yr han
ryoed ureeth ynys prydein orwllopth.
ac ynn y kynnullabo arthur llu ynys brid
in. ac yd aeth pgellab y dinas. ac ynn yd aeth
hychen pgkyrdodd. ac ynyeinirpin haul
tin pgkerryb yd aeth yny mor. ar grydueich
yat ynyhol. ac vnadelgrveuith pgkent y
dotlres ar kinnithen agvennynen. ac yr
hynny hyt heddynnae groen lle gveuith
agvennyn inaes gveuith pgkeit. ac yn
llonyon ynyeinnaw ydotlres ar heiden a
gveuhirben. anhynny yd aerhebir oheid
llonyon. ac ynnw gyfuerthoch yn arnw y
ddolber ar geneu eith. achy bryr. ac y
roet y bleid y uerygaed. ac yr roet yr ery:
y breeit tyllyrllaue or gwyled. ac ynit aben
uuant kaeth ouadunt. ac ynllannen yn

arwen adam vnaeth du vordaes argyfeu
ruth. ac yar vnaeth y bydaud ygkyfei
dwat pup noz. amerbon palus punyon
ac magallant prydc udunt. a bowu un
gwth balus. acamu un odeu pzif ozuer.
non a uagby vt pudi. dr eil oed darnuop. dr
ardd ethaul arwbyn lloegyr. Gri amup
pl ilys arthur. a dim chatwallaun ac
up nipnuellaunt peuntrulu arnadunt
cuppor. ac vant arthur eglyn. Sef py.
bynturchatwallaun uaenaeth allau llaun
gruic. acholobyu kymry kymaeg karadaw
oc. Gri eurgrpo vnpy lcyadin. Cullyball
aoc uab beli. panaeth ygreillaw flur hyt
pryfuyfem. a mendigaid an uabllaes pau
un hut aropuet. a llaeth llaethgyffes pan
un ef agrypopon prydcllas eur ac ar
uau ygnau a rannut y naam. Gri bzen
hin a uaant ouerbon cullon. Gozuat uab
gwzpeu pup gogled. achuadnuel uab kym
raed ygkymyned. a hpucid uab bleidic
vndelwybarth. Gri budyr batfen. kat
uallaun pannaeth yllaeth digoll. a
llallyuyn pgantaw. ac etbin uozparth ar
all. allallocgyr gantaw. Ac pua vbudza
gd batfen oeblaeu hyt pbaber. a reil kyn
rbs golydam ygnaeuyaun uab bed
brenbin kernyw. ar drvocdalam uerch
idon uab ner ygnam uaelgun

Drwg hanut yb yrei lyma

Gir unbennigeid yb. ypdu a
chanu telyn. achyuarwydd. Gri
pbeth agymeil hir ouerdi arodyn.
ozyrvoun. a ozyrannpan agkymbuneb.
Gingozefrir ouerdi. gkymbuneb. ac yn
lad. ac anuub adalbeth. Gripheth nu cheif
fyn oigaeu y naduut. hoedel. a'i escypt.
achymaeth bydaul. Gein benadeth uu a
dant ddu y nefyn nac pnaeth ozkeuff.
benadeth pbengleiz. a benadeth pangkyfo
ydaar. a benadeth kerdaw olun gwid.
Gein benadeth pkyfyd dwll nozein bymp.
benadeth nuun. ac un adut. ac un atnyoic.

Gri dfynnyeint gur. ereidic ruch ydeu.
ac arnadu vdadl vnaeth. a dowyn y blaen
darwined. Gri gwgyfladuaeth gur. anuet
ygkymeth. agkyfed deudeu. dfynnyeint py
benllaw ar. dawn py ygnattef. oc tu hyny
yrngynnal pnaeth gwedy eglaffer. Gri
pheth nys medr neb uu dim ond nerthedic yd.
ynadaw ac ouerkyd yn anuferbl. ac a
gwdnaeth. ac agwrnaed medraut. Dedlafen
dwy yb. y uaeth yn uaen. ac unlle yn
uaen. a dim yn dioryn. ac ar grbyno yn baed
dc dbreic pnodyun dillein. ac gwydn
uth yn dioddefl. ac ilaeth yn dda. ac dwfn
yn eglwys yn. Gri rybo lyuit. eftyrn. a
chnuuyo. a chedymdeith da. Gri afryw
lyuit. diafpat. edzyclun. ac yn dut. Gri
ryuel yn bedwch. dzyctir. adzyllaeth.
adzyc arglwyd. Gri pn dyrth gur. bela.
a chyfnerthir. ac erbic. Gri tryfuryfogu
eth o ethellyd. bot yn da yn dallaeth. ac
annyan. a gyfrannach. a hynny nychmyg
hein nannyn gallgureddus neu uanhedic.
Gripheth yfyd uaen paolbeth rom. gwa
hawd arybud ac anaeth. Gri dyn yn dic
iawn bot yn da bzdunt. gwedy. ac allant.
ac pn dnat. Gri dyny dic iawn rodi bynt
udunt. yn deithic agolychyndr. a llann
rbz. Gri chaelyn ou. can adef. ac
arglwyd. Gripheth pa ardwychauel gur.
gwzeic dulun dilein. ac arglwyd dilyt
kadarn. adilleis hedwch. Gripheth a
dan ystyng gur. dzyctir adzyclaeth. adzyc
arglwyd. Gri aglyn arthur byt. bertheuic
a charu. ac anglien. Grigloyth byt. mur.
ac arglwyd adunas. Gri chyfrinon byt.
gwzeic. a chlaur trwlberd. a thelyn. Gri
pheth un ellir bot hebdunt y: nneint ath
nelant odzyc. can. adef. ac arglwyd.
Gripheth a fyrth ar dyn heb ukybot uad.
dun. a benent. a phechaeth. Gri nerthyr
olyaeth heb ladyn. haelder pnhedi. adi
dwerdeb yn uenegtir. a chaingymdl heb
gynaeth. Gri melys byt. merth u. a ffynnu.

a phechu.

Tri ystyr ystyo y hunllwng. Meddwant. a thwyll aglwyfder. Tri chadarn byt angel bwo adnut adoun. Tri chalyeth dyrchafel ou rinwein. anlgi bown. abard anllugyrr. agkredic hagredoc. achas gaurnnit heuyr. Tri herdyr rnllet. agkredic or eidic. a march bown gwastredic. achual gnurnnit heuyr. Ieith byrr bys. a march mayn. ac ychc mawr syberw. agkredich vaeth veichawc. Tri chalyeth gwilliu hyr. saer llaythyn ap thomas. effeirn sul. adadlen. a march nat. achas gnurnnb heuyr. tawarwch. achleidder. a chredeu. Tri dyn ystyo gwe gnurnnb. effeirn. a phrydyd. a chlerwr.

Teir rwyr prydein dewr ystyo dewnyd

Tywyr ceiw dim ar pr wys hom. kyn noeth achel nwchynnheon. clas nwr dun. agkredyr chael achynnheon yr wel wys. a gredyr y gwrageyrnn ebrydein nab ned nwch rydder arnei wys prydein. Ser prif rac wys ystyd ioi. a ceir rac wys arbingeint. ystyo ydawei. Sef ynt y rein rac wys. awen. a manab. ac wys ucein. achri prif aber a deith ugeint y dawei. Aphedwar prif porth arar adrugeint. achrier prif gwer arder arbingeint. Aythangen. kaer aldut. kaer lyr. kaer lleon ydo. kaer efrawc. kaer geint. kaer eidyrangwon. kaer lundein. kaer lurion. kaer grwlu. kaerdyf. kaer gei. kaer sun. kaer wysyr. kaer wsent. kaer greuit. kaer dawi. kaer lbytbeet. kaer lyrddin. kaer maricion. kaer gwrygyrn. kaer lleon. kaer gwrcon. kaer cuhno. kaer urnas. kaer seleunon. kaer nuygrno. kaer lystbyrt. kaer berrs. kaer llion. kaer lleon. kaer grudawc. kaer uadelidan. pedwar prif curnned arar arbingeint ystyo ynei. kyntaf yr. prydein ystyo ys cant pedn yn nyrnys prydein. trbic yd y gwyll. agkredyr pwlyt pard. ar pzen ystyr nu nwnn ynderyeme. ar neill tan gyfyr

CLVII
601

aniser hak adyf nisgyl adeil annes arnab. aphendi gnarak yowgyno y ffrebyth ac dil ac nisgyl pannab ac adab yntru yn noeth. ac yn gymliebic y bynny nal ytyf dil a ffrybyth a nisgyl yr hak argneill hamer yr preim. Selly ytyf ygnavak ar yr hamer arall yr preim. dil affrybyth a nisgyl. Aphendigl yr hak y kilpant

Gelwyr ystyo yn pwys pdein a wynnbeint. pwybynnac a ledrattao dim yndunt. nyddyg bu tynnu y lab yar yr eidab ybo ynkeillab powpu. ynydd yr offeirat ytyf ac ucheldgalw

Gerpu ystyo yn pwys prydein ynyr ellyr ab y nwyn tarennu nwyr. dyet y neb adyn no uchpenn y nyth. adpliedet pgkynnrace neu yn saelnec anrwybyth pwa pwyn. or bydo ynten ynw. ef aallfo pwyr un ieith. ac adpliein pwn dyr ti aphaeth a bynny. dpliedet pdyn ynw. Dyret allan. anni ath ladak. ac ynten ynw adaw y dan gwynnau agrionau. ac ysgloueu. ac adpliein. Gluec in drwm palvam ynn gkynnaelpwyt. kamps yr abalonn y bydf nard. ac ef adab yn gyt neit ar pdyn

Ewb lynn anodyn ystyo yn pwys prydein keidet y neb anynno byr ynw. adpliedet eglwysnas im lywn odd ac ennyet yr bydd anynnw. Ac y nghyt neit ef ac heiff or ter wyn or ydalu adyr. ac onyr tal ef ynw ter wyn gwlodedic. ny cheiff byth ynw mwy

Gaen dogonn y nerit ystyo ynwys pdr. llwyth milltir yerth ynor. athpllat ystyo ynynnaen. ar naen ystyo ar benn mynno uchel. Aphan fo y mor pallant. pleun y tyllat ar y naen odyfr lyrt y rnpleu. a phanno trei ynor. ny bydd ynynaen unnaw

Ny wnnyo aelon pec ynne gogonen. ptybynnac a ellyo gneudynnl. abydd gallat yndunt. ef ae bynnl y gwnnt byrt allan ac ag byrt yr allyr.

Ynynne talyeben ynnac uchu nadyr ar dient gwrthyllen. neb vedru neb y nod y dyrchafyr. na phygylwyr.

Gyr llaw kaergolyn ymae gogof. yr
pellet y kerder yndi. nyd heir terrynn ar
nei. Ac yndi ymae meyssyo mab. ac anwn
Gyr llaw trefabmtyn ymae nyd [illegible]
nyd. Ac eilun marth arnaw. a gwnn ystab.
ac yr adyno ydiellir allysseu obop parth
ieab. nythyf onn arnaw ef ---

Macnyssyo ac nyt mab yr uenit ynlle
rhyr mynyd ar tir gwlyr. pby bynnac
aedycko dwy villtir odyno. y bore oramo
edy ef anyd ynyr unlle y kaffat gynt ---
Dby gollen ffrangbec yssyo ygkeirnyo-
adyr ullten yssyo yrynystynt. ar neill
ylegyon ybyd arn yneill onadunt. ar
llall ynur a dil affrydy arnei. Ar ylov
dyn arall ybyd ar yr bon aored grun gym-
ac vobe dil affrydy. ac ybyd arn y
beun oed ar kynno hynny ---

Cynyd yssyo pullvegyr yr bonn aelfin-
scuruel rbug dyr ffordd. a dywet dy bz
ynne. ac ef a ar yn ebomunt yr neill ffordd ar
llall yr ffordd arall. ny bydd pwllkelet byth
y rynystynt ynyr byt ynna ebynny allan.
Vnaeynaen ar ffordd yn ynyssedeu lle
mae mab yr trannyr. pby bynnac a langa
ar ynaeu bonnb. yr neuent a gerdo y
dyno bynnb. rent unyo ieab y nos honno
dynot yr un lle. ydoeth ebomeb y bore.
Vnaeynaen mab yr keu meyrch tyr e
lang odynyon. a magbyr yd ieab. me
gyr groeith dyrlab. ac ynsenyll ar pedlar
pyker mab yr ych kynnent a march bob
un ebomunt. ygyan troetuco yn eubyt.
ar naeu bonnb a rnadunt meyrch tyr.
ac ynyseun y tyr bonnb ynaeffynnaby
n ar dyfyr gyzeu ynyr byt. a pheder ffyrr
ynyrdre ogeun y tyr tyr yllaby ---
Vnyssedeu ynaeunt ar nynyd y
gyt. nynyd mab a nynyd bychan. o
nt ieun yn ygkylch ynynyd mab yr
ar llall o nynyd mab yr nynyd bychan
yr eilbeth o ryblaf. ynyt a ynny ynar
nyd a ut ynne unlle yr ech yr eu allant redr.

Ynaeynaen ynyseun nynyn yn ryssy
ssydyn. a chyn yr ych ynaeynaen a dotto gyr
allen ynday. ef a e kenff dim ynllyn o dynn
ygkylann y nos ---
Ynaeneut yn ynyssedyn. pby bynn
nac a nynno gwneythur ffyllneeun he
yn odeithyr arnen. Deuet a hapann
ac abbyt plaenn y naut. ac a daeth yr
hapann ar bbyt ynn. a rhaparn arall
nyeb y bore drannoeth ni ae kaffy gwedy
y ffyneythur yn barabt ---
Gogof yssyo ynynyssedyn. yn ysbyd ynn
no. Doe bydd seith ulbannaby a dyan
noyllen y tyeulad. a thnadeuly ybydd
ar eanbyllen. a thn adewgy dynot ynn
seith ulbannaby. ac ny bydd y no nann
yn ulbannaby ---
Hynnaun yssyo yn ynyssedyn. ynyll
y ssetb yor. or bonn y gynneir haleu ar
bynnaet ablaby. ac odyn tarzyn hanner
dyo hyt dyn llinn. nagkyssen gwaharde
dre gan dyn ar eglwys. ny seinnyr ynn
bamp eillr y ffynnenllynn. ---
Aeffell yssyo yn ynyssedyn. pen delen ag
gyr ar bugeynt ieab ef a dwygit yno yn
llaby. pen delen yn ell o dyn yn pen affell ehagre
ageffynt. ---
Coet yssyo ynynyssedyn. ac anon yn
ieuen ar dyab. yn r ar coet a dynnych ynn
llinn y ynynnych ar dyr er ynn a dyr
ter ynn o dyn dyssedyn ynyseun a blo dynet a
dyn o naeu halet ---
Synneynt yssyo y ynyssedyn agreffyr yn
dyrchafael tyn anrker hen granhoncbyn dyn
ar dyfyr bynnb ar dyrchaef ar dayar-
Horn yssyo yn ynyssedyn adyrkeon y
nae arth bloed. ar dyrch eith ystraell hen
glaby arnei. ac ny gyrth nagkyab nac
eny nachaffen byth o dyn o ieb ---
Cadrawt yssyo ynynyssedyn y dau yssy
nnyn hen dyn ar ysgarthaf. ac ny dav
gyab byth ieab. ac or gorchyfed eyn ysgar-
nabychan yo nt nac kynn heb rall

Ynyssedyn

lyd idab

Bedrabt arall pfyd pnpnpeþrin greyllab ffor
lydin dandrayuen. agflab adau idi. pyopn bym
nac adzbeod ynoi. os bpchan lyd pdyn. mabr.
lyd y bedrabt. os mabr lyd pdyn rynychan lyd
y bedrabt

Coet pfyd pnpnpeþrin. ac pnpoet ynac
maes mabr. aboll amuciant gwyllton poet-
auydaw bob dw haiarn nei ar pnaes hynny.
yn un ffunpt agbei bei pairhuat neubrnu.

Pan pfyd ar upnyd pupurs pydem. bych
an yb pncnt. pby bmnac agreillo poyrchanel.
na gwan no na chadarn. habd lyd idab poyr
chanel hyt ar y dby wonn. ac yn uch nyr dyr
chaf neb. Sef yb hyt yr ynys honn. oberm
rynn blaidiaon ynpzydin. hyt ynpenn rynn
penulaed yglzernyb. Sef yb hynny nab cant
mllrr. Sef yb yller ozrnygbll yn mon hyt
yn sozam pinp cant mllrr yb hynny. Sef
adylyir ydalabzthi. cozon a thcir talleith.
ac yn llunidem gwlad ygzon. ac ynpeun
rynn rnoned ynw gogled yn ortalleithcu. ac
ynaberffraw pzeil. ac yglzernyb porydd.
A thcu arlbescobabr pfyd ynoi. yn pm nyr
nyr. a reil yglzenit. ar ozydd yglzaer ebrabc.

MEIS

Dauu ptroed Edwardus pusse
ni denys arbylua p fulgrun
gwedy gwisgab arzou y
vreuhunyaeth am y veun. ac gledyf
ar y ystlys. gwedy gwisgab gwisgoed
nadzheirthave am danab. ac yerlon
vreuhunaidd ac aulaud vrenhinaidd yn
hotti ac ynamryadu aduun y gwisgo
ed. Yn hotti aduc edwardus urth y
vreuhunes. A gofyn idi gynuerydd y
tebygei ef y gan o honnei hi. ac yna
dei y ymbuchiet idaw hynny hynny. Ac
leisti di neu aglyuesit bot yn hotti
hyt yn vreuhin allwedi idaw y gledyf ac
gozon yndzell noc idaw ef. Yntheu nat
rohabo idaw ef yn y ebzwyd o debaut
gwreignabl. nadzeleis argluyd heb hi.
aynneb agigleif bot nebun pei alsye
lit ti euo ynadun vreuhinabl. ef aoz
ffoylsei adeh ryuc edui dll. y voned yn
teu agynuadffoch edui y bot yn ragoz
ar vreuhined y dayar. Ar anolspartius
atteb hynny agpstfoes y vreuhin ar
lit abar. Ac yn beinaf, oachaus bot y
fadl nuerooed o ll;yzdi yngwarandaw ar
y;z ynnadzawd hynny. ieit ef ystu heb y
vreuhin menegi yuu ppy yo hynny mal
y gallo au gwyzdi pan yn gwelout mad
unu vreuhinabl barun ppy hotta o ho
nunun. Ac adwedrist di en vtlwf my
hyd diboen ytt. nainpu vgpt atti gei
hyd o hunaf agheu ytti terynur. A
synhal aozuc y vreuhines. pannllheis
y vreninu ynllydiaw. a cheisiaw eunuy y
hynnadzawd ketynhyt ynyllaed hom yn
rydyz. Kyt gwedus ac nyt teilwng heb
hi. ynnadzawd gwae lzyffen gwz prud
honheon. Ac yntheinaf pzyt na chiero
yz ynnadzawd o chiverder bzyt. nac od
uri. nainyn o chwaic achellheir ac nyt
o garpat. Ar neb aboleis nydyedeis
y vot ynrugiazi honed na dzued na ni
lbzyaeth ragot ti. nainyn dyall vot
ynghynoethogach no chwi. Ac ynnemiaeth
y niverood. Ac yna dyglydaw arall
drulin y cichi trugared achynnuc ino

yllo hi. ac a hynnei ygyt a hi pann
uahare y dydedaffei hynny ac yz
lzyt lzam ac hat yn lzebilyd. Ar nyt ar
hetto idaw ef chwn heb y vreuhin nainyn
trew gelwyd llad y eneit. nyt teilwng
y hwnnw gnel treugared. Ac ef a wo
it ytti heb ef menegi y nu yz hwn a
dylyedeist di. Paelh heb luthen y gell
ir menegi yn hynn ny allo bot. Ac y
na dzwy lit y tynghawd pbzenhin y
gozon y teyrnaz y lledit y pheen yn
diannot ony menaegei ppy oed. A phan
gigleu y vrenhines llo y vreuhin y
gwybu bot yn ireit idi y cuhi y vreuhin
yn gwahoyllaffei. yz hynn oed drwllaeth
geuu pei rydauffei amdanaf. A vreuhin
cuydedus heb hi dyzo yn dy naw yn
y dylyedut hu gadaru yo. yz hynn yn
cyd ynllywyaw amheirstraeth gozftuna
hyl. yz hynn agigleft bot yngyz anlet
y nuieroed ac dwydd ac yn gyn dzwyth
et. ac nat oes vreuhin ar y daiar nallo
yngwyffelybu idaw. onyt tydi argluyd
ath dzydi. yz hynn agigleft bot yn
gyn anlet y oludded. ac nat oes allyz
po ynneddi eithyz dun e hun. yz hynn
ailyz ineddi yser ynyr aryz. Ar tythau
bi ynyr thenigi. yz hynn agigleft bot
yn gyn dreiaet y byt. a bot yndigrifoch
edzych arnaf ynghyhyt ac naw hafod
tynnu golwc y arnaf. Dz gwr a dyw
edyd heb y vreuhin. ti agwyl vadeu
nt andy ynnadzawd ag hynnnen. Ac ef
gwl val y bued genaf. ef attebes yn
y lle. Ac val nabo anaw ytt tulu zlyzth
dygelwyd. nyt annodeis nyniet y ynnw
let ar liw hynny. A gwedy gwisgaf y
gozon yselem drwy. ef aymchwelaud y
bars. ac aeistreiaw y vreuhin
aul aelhyzai. nal ydoed eubzeint ac eu
haurydd y nessaf y nessaf iaw.
Yna yn angen. Gurpiu arbiscaw. Ma
laut y nei. Siner y gredyniditi yn
ten. Gwallter y ozeins. Reinu dolwell
be. Ogyr o canamarch. Gerard [illegible]
a Gerent. Breugar. a Gerard o

[illegible]

dl bertrim lavgadarn. Ac yam hyny
oldyzdn nal nat hiwd eurfab a hanoed
euboned offrenc. Ac yglynyerued
hynny o dzwdn agoltec ■ idab. y dyba
bt y bzenhin. hallzyda kyhbir ethola
bnheb ef. yzei yllyd bzovedic gemyfi
eu molyant. nu abeh gbabodaf y gyt
anu pzabz honn yduyar gaerusalem
ynylle ynzynwyt oltaet an harglwyd
m. Agvedy ygofidzyom bed ynargluyd.
anedbl yb gemyf gofbyab pz hu ■
gyffroes y bzenhines. Pannderynna
bd ef y barlyment vd ynbaratoes tz
bb oethyzdd eu bynt y gyt ar bzenhi.
Achyt bei udunt dizoned obob anaf
Ebalaethdbz y bzenhin nozuc yn am
lach eulynoeth o nodi udunt llury
gen achleduet. abelmet ac aruet
eiroll aber reit vdibalfu marchabe
tu. Ac nyt reit gohur ybodi ■ rodv
on yn tzaluaredbl. pan aller ynoi
anet eu hanmadl oshberbyt eu ro
dnadom ac haelar oein ac arpant
ar aruet. Ar neb abynno gwybot pb
uent y rodyon. dyallet eunein
herbyd sbervyt eu rodvabdz.

Tribys agynneraffant ac eubynt
vdaethant gyt ac eubzenhin parth
adnaerbsalem. Ac egyfredin gyglez
vdedbit y tzeubines ynyparus yn
bocuedic o balus rac y bbgbth ■
nyt adlur athrigbt. Ac ozonas ■
llan y dethant. Ac y kyrchaffant
gbutfutrbyd maestir ebang llyfau.
Agbalgaru adnaethant fyloz a
dbst y ffizd o aunylar ■ nerth fy
berd ynpzadyz uch eupem ynp
dyllyllabd gôleuat pzbeul ar adyz
ar thybyz a banner dyd ebun teby
gueh oed y noz. noc ydyd. gan y
dost arphyloz uch eupem. y llwof
fogfwyd aoed ynu ac drist vegys peth
ny ellit prif. Pannei bedwar ugein
mil o drybllogion. pur eunz pz bell
gruoethant allan gyfeit ar ngan dwen
wenny. Ac yna ydywthwys y bzen

bin ebun y bzth ■ nber. A gruf attad
gerart Jarll adwhedut bzthau nul
bynu. Digrif yb gemyfi edzych ar
luoslogfwyd bymeint allynn yu bon
hedic ogenedyl agberthzedoed. A
phyp oz tervnallaed nallei aunyffon
affrenc. A phyp oz bzenhined aellet
y bar ub yu gynoethogaeth nozneb a
nei bzenhin ar ffrenc. Ac arnunei by
ment bynn aurydeuffet allynn.
Edzych di ment y nuer oed yn ■ ac
ynbaen. Ac yna wrthoelut nozuc y
bzenhin ar yin. Ac endyfgu y gentet
yn llwybodus. Val nadzthynnit na fy
y: na weuth o aglynuartal ynderthev.
nanyn kymeſſurau y lwyddith bop
diharnadt. Val y dywt y bynt. yny bo
byzuch y dathanuat adab frenc. ar
almaen. a bongar. arnbein. ar balabin
ar pbyll heb ieſtein y gan neb arnu
dunt. Kaupt eed ac beidn. Ac ar byzdr
bynt a dothant y gaerusalem. ac ad
zugant cupereinadbt ynampardin
val y gwedi udunt y offrynnen. Ac yna
kymryt y ffettyeb nozugant nal ■
gilzedi y bauh herbyd eubenypadd.
Athzannoeth y bzenhin ac nnier aac
thant byt y mynyyd olnet. Ac yna
y eglwys gruit. y lle ydybedur pzydn on
barglwyd nu y ppatr. Ac yno yoeed
drudr eutedun pzdrudr ebystyl. pann
bzydwd an barglwyd nu ypatr. Ac
dzydd ar dec noed yurperued. ac yn
honno ydeuthaffei an arglwyd nu. A
pharth ar kadnerch hynny ydeuth y
bzenhin ar drudr gogyfurd. Ac ydaeth
aut y eaſtell y: kadnerch. nal ydeuthaf
fei an harglwyd nu ar drudr ebystyl.
Ac yneu hol obell gan dilgybyl arnad
unt y dathoed idb: ei dunas. ac ydeuth
y: eglwys. agkaelet y bzenhin yneſ
ted ynygnadr berued. Ar nnier anny
dnas hynnu yny eryleis yn kadnerch
eiroll. Yna ydaeth dnnadz ohyn ar
y: kdr. Allthzab allan ynghynnuys
aozuc o: eglwys. Ac nal y gallwys gyn

tak. ef adoeth ar ypadriarch. ac ner
cine idaw y nedydyat. ac ny dybydut neb
ypedriarch. bot ymrogiwys crist ae
dader ebostyl ygyt ac ef. A gwlc nuue
rorð attab adzuc ypadriarch. a nyuet
gan prosessiw ac ymuen achymodlyne
thew parthargiwys. Aphaunizelas
chyarlys y bydu hoino pudynat yr
egluys. ar padriarch pup prined. yr
bỹnu aethdzpyt ar ybadriarchabl vse
y uot ynbadriarch. Kynnodi adzuc ef
ae dzydi puperdynu dzỹp lebenyd
a noeth eupenneu. ac ynduyd direl
tygedic kynnyrt y uenoeth. a nyuet
dopl ab nynnogyl idaw. Achaun ryue
du ynabz ypedriarch aw bynnubyr idab
pby oed. ac obale pandtheed. A phadb
ydaen ar nnuer hbunb. Kynnwys byf
i heb ef pufreinc ynganet. Ilybyaudỹ
y dzlat homo byf ynneu. Agbedy pd
adlbyf bed yr argluydd. dirpar yn gen
nyf bynet at gyndzycholder lungadñ
bzeinbnn cozdinaubyl. agrigleb gozthof
der arangzr clot idaw rac ereill. yr hbñ
o nyt cristnogaul ef aãrestynguf y gst
onogaul thd. nual y dlleis ac y dpsthg
ers hyt hynn dnder bzeinbin anthdolabu.
Ac adnabot adzuc ypadzuarch ynn
gyndzycholder enuydd y bzeinbnn yr
hynn arac atbaenat ogiwbot ygiot
adyllzodut bzthaw adzuc uel hynn.
Gynnuydedic bzeinbnn byt nadziny
dic dy dzentbzetued a nadzhydic dyar
nneth. pal hynny ygbledyctur. pal
hynny y dzbir ar ydyynaes ny dlfic
yyth. Adiamen yb bot yndeinbng y
bzfiryb bzeinbnn athydi y eistedd ynn
gnaden argluydaubl homo. Ac nyt e
ffrawd yndi dyn enwoet eith yr tydu
nauru obell y bodlu. Ac dzrth hyny
yd achubannegu dyenb di dzeithon.
Ac pth eithir chyarlymaen. Achymryt
yr achbanec enb hynnb adzuc pullaw
en. adiolwch yr padzuarch agoslbng
y beun. Ac erch idaw pchydic ogrei
reu kaerusalem. Pyt pchydic heb y

padriarch agressy di. nannyn rann
arderchaue ual y gellpeb aurydu
freinc yr honn ysspd dzlong o ãrpdd.
Kepna y rodes ef idaw ef bzeicli seint
simeon. Aphenn sent lazar. a rann
o dzaet ystyssiam uerthyr. abarf
bedr a bostyl. Ac anudd serlygrast.
ac gyllell. ac gurasgyl. Ac un o dy
thzi aun ynddaw ar y gruc. ar gozon.
Aphetb o luoeth bronneu meir. ac
chwys. ac esgit idi. A drolwch ynwabr
adzuc chyarlymaen yr padriarch nal
ynnde bin y dathiaun rac nadzdzer
thoclzet y rod. Ac pupille pdynnadugo
sef gwyrth y kreireu. nyt aungrem
dynot krupplathaut ny cherdaut
sei seith ulynedd kyn no hynny. ac
yndiannot kaffei y bedestric. Ac ena
y dueplyt krestbyr kyrchaut y ny
neuthur llestri odidzbc ardderch a
eur ac argant y arbeu y kreireu
hynny yn anrydedus ynount. Agbe
dy eu kaeb yndicbleis y gwrthwynn
nbys y bzeinbnn y keitbadaeth y tur
pin archescob. Ac ymo y bu y bzeinbi
bedwarnns. Ac y dzbyzc nadd gwaen
thur eglwys ar y gwst ohnn. ac yo
edyns dogyn ogwst yr chwplab. Aphan
gyrchynnisyr odyno pndeith. ben
dyth y padriarch ac gannyat agrym
ertb. dzby nat dnw. ac adab idab yr
dlei oc ellat pannuer gystyr idab yd
aei yr ysbaen y ynnlad arpegrampert.
Argounnet hennb agbyplaud chy
arlymaen yn ardderchaic pann gynn
erth Rolant ardudc gogyfurd yg
glynn y nuen bucbed dzagyfwd
dzos bucbed annerabl. Ac yna y
meneges chyarlymaen oc ef bot
en bynt parth ac arlnn gozthnebyl.
Allaben vngam babl o nadunt yr
bynt honno. Achychtbyn aozngert
ar padriarch agerdaud y gyt ac ef
y dyd bnnnb. Ac adzugyaud y gyt
ac ef y nos honno. Athrannoeth
y bore y gwisabannoys y padriarch ac

dzuy adab idno y bendyth. ac eneyd
tangneued. y breubin ac lu ac brydyd
allant y lynt. ac adoethant ynagos
y gostnadyl. val y gwelynt y key
rydd arzekyll. ar minved ar ueiu
dri. ar llyscoed ar eglwyscau uchel
ar bennic. ar clochdyeu urdaseid
y nygthunt ar dinas llynt adzelynt
ac adyd3anmassant ar dzeu glawd
dinual2 y mennt adigrif edzych ar
nei. o amryuael bludru llyscewed. a
gwalsgadtdzydd dzedy rydlaunb yndi
yn bzaseid. agwydd yn neithiau llony
dych dzuy arogleb a pechyt. ar aro
gleu gwedy eubardheu ac eu tezkau
ynychwlch ogylch. y planullyd lwdd
odidauc dzuy dzchynnic odidauc gwchare
uzbwd. Yno podedynt kyfrougrif
teu nul o bonhedigyon ynghynhar
dt ottusgoed nidzbeirthabc. val
kyt bei brenhin pei bob un onadunt
neuteyn dzeedauc. Pei onadunt yn
gwbare speckyz. E-reill ynghare
gwydbbyll. F-reill ynarbein gwe
ilch abebogyuar eudibylab. C-re
ill yn yndidau anozynnyon Jeu
euc bonhedigeid. o berbet teyrned.
adiruabz riuedi yno onadunt y pe
nt bonhedigeidwyd bonno arzyued
abd Khyarlymaen ynabaz. dgnib
attab yn ozgwydd. agofyn idab tale
y gruffen ef ynghaffel y yndidau ar bzē
hin oed argloyd ar y nner bonhedi
geid honnb. kerdoch ragoch ynydze
loch lenn obah. thedy rydynnb ar be
dwar pileroeiw. Ac y dan yllenn bōno
y nuic y brenhin aobynny di yn ere
dic. ar llenn ynydiffryt rac gwrez
ybeul. A brydwyd aozuc y brenhin
lle y nanagallen y narchabc idab.
Ac yno y gzauaz bu dzeulyn ynlla
uwyab. eredic yn bonhedigeid. E-ny
ued oed y arglwyzeiw oed ysloch ar
bzydtyz. Wem rudzeadd mabzdzeur
thabc oed yzlenaur. Ac nyt ary
dzaet ydynnhyen y brenhin yz yetiēn.

uaum oeilred y nyon kadeir oeur.
adzu dul gadaru yny harbeu o bop
tu idi. yndiffleis didzamgylyd. dc beth
y gnadzr ydanei vdoed ueinc o arnant
y gynnal traet y brenhin. Wenc heard
gwedus amrydrylad a ractaf cur am
y benn. oediffirt rac trigdzes yz heul.
Ileun obaih nch y benn dzedy rydynn
ar bedwar pilar oeur aoedynt ar bdar
uchaun y gnadzr. yny lay pulle perth
y gymell yz yethen y eirdic pdoed thi
alen eur. Kyn bynabnet y tynnei y
kbyllen achynnderket allnuyeu adynnt
bzth hunnbdyz gyfgynbn. Acnyt yzbot
yn rent yz brenhin pdoed. nnunyn ouf
oed gantab y hannot ■ etnued ygwz
ydydzetpbyt bzthab pany gyrrbyt o
barnadbys. ynchbys allaunr dy gwzff
■ gruff dy gallon bzt dy ynbozth. ddiff
oed bunnb. Acual ydzuth chyarlymna
en yndiffynbyt att ybrenhin. Kynnerh
gbell awnaeth pob un onadunt y ■
lyd. Ac y gobynnbys Jun idab pby oed.
Ac obale pannadhoed. a phuachadhs
oed oe dynotyat. aphadu y tynnei ■
Ny nadz bbnnw. Khyarlymaen byfi
ac ofzeinc pauhyf. abzenbin y lle bon
nb thyf. Nolant by nei pb bbnn y
gwdd Jeuanc clotnozuffiff. an adnolch
iff y dnb beb yz bn gwelet ohonaft
ynghynnrpchaul ybzenbin y kigtef lnb
er. otkeithen y glot ac bolyant gnn
adzei o fzeinc. a gn aadlyggf y
chbi trigyad y gyt ann blwydyn.
val y gnllom yn bynny o pfpent yn
gredymdrthaffu. ac ynnadnabot. ac
ynnerbynnb ygbedymdrthnb. Aphan
eloch y bzthyf nn aagozaf by eiw
der ych. y dbyn grnnbch ytzeh gw
lat aalloch ygpchbynn oeur. ac yz
adz bonn och achabc chbi nn aellyg
af yz yethen. Ac adzuynaf y gadzeith
kynny aunfer. Acyna cllnng yz y
chen aozuc bu. ac efgynnb ar bni
bard uchel eknbythdec gnbaftatnalch
hydbf. achytheurdh tec brenbinedd ar

nab. Ac yndant allcd[illegible] bop brenhin
Ac arglwd ebalaeth ef agerdawd ygyt
ac ef dref rei byt y lys. Ahu a amones oz
blaen y rybudyab y vrenhines ac y
gweirpaw y neuad oz aduru techaf a
balchaf a ellit.

Lyma ydarithant y mynon byrut
ac nuer. a dilygyaw oby bu yr
byrt ar pauuunent aoed oll o varuoz a
gradeu awedynt oz un vyw drfuo. Ac y
na ydelygymaklant y neuad urenhin
nawl. ymz honu ydoed anerif luoslogrw
yo o lynda yn gware seelbz agkydbw
oll ac amryuaelon diarpeu ereill. A
nuer mawr a drub ynerbyn elwarly
naen y gynarch gwell idab yn amyde
dus. ac y ben kymryf eu nerch ac eu
hystabliu. Odiaby ac enrysed ub gru
brenhin ffreinc anfawd y neuad. Ymy
llawr ymlygythredic ydoed delwau yr
holl anuelleit gwkyllt adaf. Yny kyn
ted ynypeun ullaf is y kynted ydoed
dlw y nuoz ynylgythredic aphob ryb
greadur pysc oz awacker yny nuoz.
Ynystlyllaw y neuad ydoed drw pr tzy
byr. aphobryb edrym ac beder yndab
val byt bei allyz. Peun y neuad aoed
pusfuryf adzych y ffurnauen. ar heul
ar lloer ar lyz. ar sygney ynawlodrdic
y ffurfaven ynydoedynt yndywkymy
gu ynpeun y neuad. herwyd anryna
elon amserued. Kynpas aoed yny
neuad gantaw golowyn y nenut ar
benth piler ynypernedd. Agozthy
eur ditiawt badarn ynychyleb. a chy
narenut ysgythzat ynydrchaw o dir
uaw ethzylith. Kanu piler o varuoz
gibedus gdwyny aoed ynygwleb. yn
gynbellet o ves ur y bzth ypiler per
ued. ual pdygen gwnpaw mawr yr ys
tyllen bzthunt bynteu. Ac bzth bop
piler oz bant drw gwr oelydyn gwbedy
rpduch o gylchrennybyd ethzylithrus
a chozn ynllaw bop yn ouadiuut ynp
dily ynagos oe eneu. val ytebygei
babb oz aegibelei. ybot yn barnut

ygwaun ev kyzu. Acyna gyntaf ydu
y brenhin argof ymadawd y brenhin
es. Ac ynybedbi pdoed bot yn badu
edic idi adyfbedallau am ygetkylybu
ef y bu gudaru. Athzaytoed chwar
lywaen aeniuer yurynedu gwenti y
neuad. uachaf y bzth y nuoz aoed yn
ysgythzedic ynypenn ullaf yz neuad.
gwnut dyfkynyt yndynot arnon rot
uelhu. Ac yn tiroi ynp neuad ynyrfkym
ar yz un piler. val ptroei rot y belin ar
y libertinyt. Acyna pdeithzeuawd y
dzbeu aoed ar y piler eu kanu eulyrn
yn vulfinnut achwt bei ysgzyt buchedd
yndunt yn eu kynuell y gaun.
chynnrenhin aozuc chwarlywaen. anny
dannkzem dyfkynyt hunnu. ac beb ally
seuyll yny kymbzyf hunnu. uanyn
eithed ar y pauument oeanuod yny
kyfkiro trwedic hunnu. Ac aoed oe kyzn
yn keifiaw yngwynual yneifseuyll agu
ynydbyr ar law y neuad yny bu da gan
tunt gudyab eupeuneb ac eullygent
rac arnei edzych arnuandr y dzolwa
homo. Ahu yny euehofin ac meirin
udunt na bei hu gauruut ynyozffob
yffei y kymbzyf hunnu. Aphan nef
sawyr awr golper y pei dylkyr y gilkynt
ac ptellas y kyzu. Ac y gozffolkyflawd
kyffro y neuad. Yna y kynoter chwar
lywaen ae nuer ynynyd. Aphanoed
barawt pob peth y kudyazyt y byzdu
ac eullienpen ardurnot ynolch.
Brenhin ffreinc oz neilltu y neuad ac
nuer o bop tu idaw. val y drilkynei eu
hanrzed. Oz tu arall y neuad ydoe
hu ac nuer ynteu ar brenhines
yn nesfaf idaw. yn nesfaf idi hitheu y
nerch. yr honn ny ellit y chyffelybu
yneb o bzyt athegwch yny hoetran.
Gnuer adwen y olwc arnei. Ac yndiam
not ynifflenychu oe chwarvat. adaub
uab yny bzyt aeredbi bot ygyt ac ef
yn ffreinc. val y gallei dyneuthur y da
unnet ac ethylly bzthi. Yfyt oed hu
yneb truethu nac adzawd y gynn

amrec oed yno. nen ygymmer amryb
ozythylloch aoed yno ovbyt athynn he
rbyd elinyrthdr. na chiuft y thaeranadv
na thanavt y ozaethu. nallygnt y dr
elet ygymmer peth tec anrydous ao
ed yno. Rykeisit enyoet ynlle anell
y gyfryb ac uys kredu neb o nyt ac
gtheleu. elvenpeu y chdarepdyon.
kythoddaethen y kybydthyon aghkyth
edigyon uellin. en kempadueth. deanu
rvo gelupdden ozgan. val y gtheleit v
dunt enbot elnin dzedy dechymygu
grynn ygelupdyt. Pan darun bonta
a noeth bydru oc enllienen. achyno
di pzen kyntafaf y bynyd kymryt oz
ysgbierpeit en lletyeb. ac unteith en
mèrch ac en hebzannu yn dilzall
halaeth. a phangpuodes y bzenhined
ar gryzda par y bydru. hu gadarn
agranhebzyghoys chyarlymaen ac
eudde gogyfurd y ystauell ysgyfalaf.
hir ablin oed dthannu gbeith pz ystauell
ac chyttaeuurdyd. uanuyn ar byzder. ny
ozuc dynabl ethzyltih y chyffelyb. Ny
bualfei yndi diffye dyd enyoet. ny
nuyhn ydoed colobyn eureit. agoleub
uaen carbouchus oed ynyphenn yny
dydhub yullhafhat pandzaghei y dyd.
ny ydoed deudc gwely. gwzedy diueb
olatvnn dgyn eubardet oshudil a
phell a phozffor. ar tzydyd gwely ar
dr oed yuen perued dyntten. heb ann
ryb dzinn ynduh angen noc eur
ueu gilbertinuabz. dc ar hynny y
dillut oed nans p ryb dfinyd aoed yndi
b. Brenin freine aaeth ygwely per
bed. hr eudde gogyfurd aaethant
pz gaterheu ereill. A gwhaffauaethdyz
aadyut yn beilab gwin arnadunt ar
eughelyen. Pudzuz y ystauell ydoed
obeith yr ineen nenbz heb. dc yn hyn
ny ygzeeh ynynnhyps hu gadarn y
dn oc dwaffinaethdyz gwarnadu
yndidan y ffrenne p nozz hoynw. Ac
yndidan dzwe y ffrenne p rygtunt
elynieu o ynnadzodyon dzydyll kello

erus. val ynne gnaut dzyp bedaut.
dc ynn ydylhaut Rolant. Ryn adythe
dón gwarpeu odidne heno athneibom
avozy nec bzonn hugadarn nethyr.
An achubarpaf nygpynne heb y chwar
lymaen. paret hugadarn avozy gwasgab
arnen dnez annpkadarnaf oc dyn ar
pemadnaf oz rei Jeuenc. dc esgynet
y marchaue kadarnaf agozeu avo gy
lsgedic o dru arnen uaenli. nu adzatuf
achledyf y gyz arnechaf y arnen ypen
ar hudwnaut. dzoy y gwz arneineli. hyt
yllaz pup bo peledyf hyt gwaeb pup
arpar o nugeid pdznaut. Dioer
heb y gwasarandaz. ysdzoc pnedzawd
hugadarn. Aletyeu pryb dr hoyn. a
nnuuen abauaf avozy paunbo dyd ro
di keupat ybeb ypynet pneibl. hyny
y gwasarandaz pny uedbl nal nas kzybei
neb. Gdzare dthen garn uei heb y bzē
hnu bzth Rolant. an abuaf arzglwd heb
y rolant. Benffygpet hugadarn heb
y Rolant fugyat y gozn ef y nn. dnū
uen dwaf lef arnaw o dieithyz y dnas
val ybo kynneint achynn ar utinet y
dzzd. ac usbo dz ar bozth nac ar dy pny
dnas. hyt boet dur pob un o honunt
nabent fenugyl oll. Ac pny dcl y dzzd
hynw amben hu gadarn e hun. ny
dilzeidho bleb y barfe oll. ac noeth
oe dillat pny ho bzibedic y gnaubt oll.
Dioer heb y gwasarandaz llyma gellhe
r dybzyt ac yn enadbbyn nu bzenhin
d chan abnaeth hi lletyaw p ryb dreffei
hynn. Giner heb y rolant gwaare
dithen daethon. gun gaupat chwarlys
nu achbarmaf. rydt hu gadarn y beirb
nosdaeth y gyt ozthed ninym. y boze
yn dc abelfabeh chui gynneb. hi adze
tystolyaeth arnaft. kyplaw o honaft
nyn noe honno digrifach gydneb gan
dzeth dthi. Dioer heb ygwasarandaz
ti alwdy bedy gnadaeth hynn gdneu
thur ohonaf kebyd kymeut alhen
nu y hu gadarn. achynnpdznelyeh the
dzet ti adyllaeaft nal y gozzyny hoen

anuonab abo gerwyd grimyt. Chwi
arr marchogyon ni heb y kymryc. Gw
aryaf arglwyd heb yntew. Paret hu gu
dam anoeth tri enwe pgyt y redoc. annn
nen ac ragodaf ar enbydhysseu. ar aes
gymaf ar ystrydyd droes y dou. ac anha
ryaf aphetheav aval ac ae taflaf bob
eilwers ouddiplab ymrabr ac ae ber
hymaf. ac erdygkyd pr vn o nadunt
yr llabr e vn ouddyplab nac pr kyffro y
nieuch. nac yr en bumder ujst oes boen
ups diodefsbyf arnaf. Dioer heb y
gwarandawr ujst anadubyn ygware
hdun. ac ujst lle kyfyn anuonab.
Gwnaeth achubaryaf kerthon heb y
gwahanu o orreins o gaupat kymr
ys. y bel hayarn athelsaweh ehwi gym
neu gwr brouu y neuad. mysthynnei
vgeun ychen oelle. nu adaflaf ain y
guer ymyno vgeun kynnelin or gaer
yr llabr gan y dyrnabt. Dioer heb y
gwarandaw ujst eidaw uerth dym y
gallu hynu. ac ny heuyb o gedernit
dynabl. ac ef aryd veit ytth aillorr y
brou. a thu allyfyrdy mae gwaewoeth
yb y den di- ogyr o drumarc y dau
gwaare kerthon. yn llallaen arglwyd
heb y tullyfflabe. ypyter nuabr adaelfa
weh ehwi gymneu ynkymual y neuad
un aymausaf ac ef ac ae tynnaf oe
le. ymy bo y neuad yn dygwydedic acy
ny letho aue y danei. Dioer heb ygh
arandaw dym ynhyt yb hbum. ac ny
oes le yma y bressbylab y gyt a hynn.
Gwnaeth dyfyllabe brew gwareu
kerthon heb y ehwaelys. yn llaben
arglwyd heb hynn. beunhygyet hu
arorr y llinnic dromaf aro idab ynn.
a honno ynnamaf nu a ueidyaf yny
bydf ar beun y neuad. ac odyno y lla
wr. ac odyno yn llynn nu aueidaf yny
bydf ar neilliaw hu. ac yno a rnysf
gyttiaf yny w modrdyeu yllurc yn
dattwedic uai pei kyt bei cras bei cu
drwyd. Dioer heb ygwarandaw
hen esgyrn yw y teu di. ar gyeu gwyd
naf yssyd ytt. ot gwr aarueytlyn.
Gwenwn brew gwareu kerthon heb
y ehwaelys. parabt arglwyd ovfi y
lynny. Paret hugundaru arorr dwr
cleofeb y uaerlogyon ynysenyll
ac enblaeneu y dynyd y dau ytbr uch
af idaw. a nn aymellygiaf obenn y
tbr ynbu kynup ynydorf arblaen
y kledyfeu ynydrro y blaeneu yndi
angwyrd ynn. Dioer heb ygwaran
dawr nyt dyn adyuent yr aw bonn. ac
nyt ovrff dynabl yw rredaw. neuyn
hayarn neu adanuant os gwr adyuent.
Gernert brew gwaare kerthon. yn
llaben heb honno. yr anon aweleaweh
ehwi gymneu odeithyr wdnaw. nn
ac trossaf oechauaul ynydo llaun yr
ystratued. arter. hyt nabo ynydunne
lle heb odyw. ac yna ygkyl hu ynn
arnaw. ac eredl arnaf. ac abreid
ydeithe hu ehnn y beun ytbr uch af
rac neunt y mor gwnlaw. Dioer heb
ygwarandawr nyt synhwyrus ydyn
adyfhent nal hynn. Gnn abarnf yn
bore anor y bydb ordnaw ynnydyrth
ygelwyd. Gernert dygwyd y daw
gwaare kerthon. an achubaryaf
ynllaben heb yntew. Paret hu gudn
a vorr llenn kerdyn o blom bedt. a
nunen neillduf ynn ynn redho
ynnydyeh. ac yna nn a ynnysgrytyaf
ynn ef tawbl orpinn y betnyf. Dio
er heb ygwarandawr hayarn uen
dur pb tnawt hbnnb o kaplan y ar
uaeth. Gaymar gwaare drwbeb ker
thon. nu abnaf arglwyd heb yntew.
heulwt yssyd yan ogyrcu y eyn
dyse. ac a honno abory ann dynnyeu
nu alafaf rac bron hu pannyn
pulgnawn. a nn abeystaf y gyt
ac ef ac arfaf heb gynngraf arnaf.
Gnn agynneraf hu dewyr y deu
drwet. ac aerodaf y seuyll ar y beun
ar llyurbaf y blod. ac yna ydyd kyn
nwyf nawr ac ynnfaf ynn neuad.
Ar heulyn o nadunt yn ynghnith neg

Dyuuneu heb ygwarandaw ad
obyun y bovll acyby gerth ybyll
ygw2 alettyen vryb bobyl bonn.
Dywedyt bertram bellach. Para
vt byfi heb ef. an agymerafdwy
darvan a wzy vu obop tu ym.
negys dwy alyell. ac arlymmaf
am chedr ar beun vynyno uchaf
allelfahch chwi dw. dc aymoyzchaf
faf yz awn dzwy. yrthyhyn. dau yf
bytwzeit yturyenneu obop tu ym o
dnabt ederyn bzan amyfgubn. val
ymgweler odiuch yz boll adre. an
a yrraf ar arthyth mullur odieithyn
ydunas ar yz holl voyftruylent odie
thyz y lwedyd. ar eneith adilzyll
y tired rac obynn yzedyn. Dyt
dygyf heb y gwarandaw ygwzare
bbun. nauyn dihnveh achollet a
vac y voubedigyon. adigyrfheyut
o hely. Gereint heb y chyarlyna
en gware dithen dzeithon. an aonaf
arglwyd vnac tw2 vchel yunuyl hu.
aphuleb yupeun ytw2. dotter dwy
genaw dzdz ar beun ypyter. dnnu
neu ardwy villtw ydzithnut ac by
rnaf achledyf noeth yugynulnyab
uet. ac yugyugyllzeuet ac yhyzpoyf
yz uchaf yer yn illaf. heb ygogo yz
illaf oelle. ac aozoudzeaf y cledyf
hyun y fyrthyab yllaw. Dyna
heb y gwarandaw ygwzare dbuf
fat gemyf o honunt. dauyz hyb
zemach allen vndb o gelhdyd y
hu. nwc ynyzvn ozzeu creill.
gwedy darnot udut y gwarzeo
hyuny hyfgu aozugnut. dzyfdzarn
dwz adnith hyt ar hu. ac adwdzut
idw y geur ymygdyd nal ydydzeaffer
y freinc. gun yachlwaregu o ethzot
arnunt. val y gwlyna anbedw oc ar
glwyd yuy hu gyfleihn hu olit.
Cyna ydwdzawt hu tzwy y dt bot
yn fahnach y chwarlys paniel bedw
hyfgu. nor gwaythzar ain dzeubnued
ac eudzellqeuyny. neuaobzyualleen

unneu an kellocuraw odiffic amy
dd a gwzaffanaeth ynyllethy. neuaguf
fen aben dzell ynyslat chun. dr kellis
er ar gwattwar awzugant ac adybedif
fant. un abynnaf awozy eu kyplan.
Ac onyfgallant nu adiatw arnunt
eugwzacuoclach ouerth anbzeicheu
ac ynkledyfen. Aphandeth ydyd
dzannoeth. hu aberis y gnaw oc
barchogyon dnfgaw ynadunnit arnen
adillat ar fu gwzarthaf y eukudyaw.
ynarchogyon allnuethant nal y gwz.
chynynnuby hu udunt. adyuot yz uch
ad y cifted ygkyfch y bzenhin. Bzen
hin fzenic ynten nal ydoed dzwdt gan
tw athzarandawen blygeu ac offeren
ac ozyen. agwedy hynny dyuot yz nen
ad aozuc. Aphandeth y dechzeudyf
hu ynnw ac ef yuchwerw: Pahaw
chynrhyc heb ef y kellocurut hyn
anguyzda uerthyz. paunoed jaatznach
ytt ozkofkyf achyfgu gwedy dy ued
dwt. Aeryb aurydd hbunw adkenth
y hu gadaru anpllerty ar aurydd.
Aeuelly ynuc dzwdt gennych chwi
talu aurydd. yz ueb ae aurydd. Ac
ef auyd rett ychtw yz awz bonn y gwl
ryen a dchynuygaffabch chwi nerthyz
dzby eiwen. ef a uyd rett pibch eu
plaw hedw oc abchgkzeitzetoed. Ac o
uns kyplevch yntal awch gwaeuoetuch
chwi adzybydych bethwo awch auele
dyuen nu. Kynnaby aozuc chyarlys
gan yz ynnadzawd hbunw a racuedyfyab
ychydic ac yn atteb idw y wdz. ova
zeubnu kyllegyedic aurydduw heb ef.
Phaw yz yetb gozthac diffroyth y bydy
idiawc di. ac y kyffroy dy bzudder athdoe
thnueb. yz dyfkedut ynbytkyfo a nafth
o oz neb adeddaeift dybun otb dzwydu
di. Ac nyfkyfeu nu uot neb ythystauell
naunyn ny hunteu. Adeuabt an gwzlat
nu oed abedy diabt pzydugeuen chwzary
uz ychwzerthun amdanunt. Angkyfla
y geuen adythedy di nu a nudiannaf
anguyzda. ac o gyt gwgbo2 ti agreffyat

teb. Dos ditheu heb ỽ hu y gynuryt
kygkoz. Ac uadut hur dy yuupt gyg
koz. Ac uytoed le y ymgyrkoz am
beth uyallen vot. Agkybyd di ỽam
dibegych di y gennyti uachellcheyzy
di uenim arall byth. Ac yna ydaeth
Khyarlys vledwyrel y gynuryt kyg
koz ef ac ebrydu. Hallydu heb ef tỽyll
bys ygyuedach neithbyr. uru yndy
byt. o yuadzodyon uybedei y budly
on eutruethu neu y gwrolfanuyeit.
Ac edzychbeb ynn padeb ydynndiang
on ydzeth bbgoth hu gudurn. Bit
angobeth ui heb y Turpin yndun
uef. Ac archbu idab dbydbadl gygoz
odihebyt anbyt. Adygbydab yg
gbedi rac bzonn y creureu kyllegre
dic. Agbaarandab eu gwedi nozuc
dub. Ac annon agel oc hyfkyttaun
ac y gudurubau y bedol gnan edzych
ualloudd. Ac erchi idab gynnodi a
meneghi idab daarandab odiwb ybedi.
Pzbynn pikyd gedernit didzangbyd
ybop gwlzam. ac ef agkyplaci dzby
nerth dub pz bynn adbuckei ozholl
ukbarpeu. Agozchynnnn y chyarlyf
na naukgei y neb y greunadbzi hõno
dikybadl honno. Kynnodi pullawen
hyfryt nozuc chyarlys oe dzedi. a
hyfkyttab ytbyz. Adynot hyt lle yd
oed hu. Hykbyd ureuhyn hebef
ginn dygrennyat mi a pnuadzodaf a
tin. Neithbyr ydoedynn yngozkoll
ys ytb ystauell di yndiogel greunym
rac na thyll na bzat uac y greunt uac
y bztbyt. kef ydynndiannyssam nal
pzoed dzuabt greunym yn angkilat
o dzaethu gwbarpeu. kef ydyttyt ti
tbeu ynnpynb ctyplab y gbarpeu trby
thaethtzet. deibis di ygbeare abynnych
yngynnaf. Oni adeibiliaf heb pz
hu. Oliui adyoat petb an adnbynn
y gwllei ef kydpab graundzeith yn
yn nos a merbi. Ef agreiff y berth
heb ef. ac mykyllzyo hy gwdfu depznas
olabbynn. obyd bullzeith yn eilleu

aunt. o byd didial nac euo nac
yn ozkeync. Golzeun awzuc ctyp ar
lys ynn ac ynnduret ynndub adpoc
dut uy barnaf ynneu bot ynbekeu
edic idab ef ỽzhu. Pdyd bbunb a
dzeulbys ykeync pullebeupd adgyn
bbeb a gwbarpeu. Ac uy onedit bynt
pullyf bu odim oz nevelbynt. ac oz
adebyckit y bynnb o bonnut. Alpban
deth y nos ef aducpbyt y nozbyn att
Oliuer yz ystauell: Alpbannibelas
y bozbyn oliuer y gofynnubys idab. A
ynneun bõnbedic heb hi ae ylethu
nozynpon oth oznnod dbbarpeu y
dnthosti ynna. Dynghzaredic heb
ynteu nabyt o bynn arnat o chzedy
di ynn. yf inby oledzeupd adigrifbeb
a bac bynggwbarpeu ytti noc odzifft.
Agozbed y gyt aozugant ac ynghynn
ar bozbyn ynsercbabl. A heb ynenna
di golyn ef agpytyaubd ath bynnbeg
keith. Ar nozbyn a blinabd ynbabz
ac albediabd ohnier ar bet idi nac
noz Jeuanc oed a gwzannet y hany
an. Athynghi idab o chyplaci ef y nf
aedkbis y bydi nary bi pidiannot.
Hc yna ydynnabt Oliuer. otbynny
di avoz y cupleu o bonofi prifedi ac
dibeis mi a arbetuf ytt ozth dyelby
llys. Pelyet arodes ynozbyn idab ar
dynghi dzannoeth. Ac ynteu anrbed
abd idi. Ac nyt aeth y noz bonno
dzoz ygeinn keith. A pban ynndybbyn
nyghyd ydyd dzannoeth. y deuth hu
ydzbl pz ystauell. a gwbyn agkyplayssei
Oliuer y ruedi adybeduset. Do pz
gbur arghbyd heb ynozbyn gnan a
chydzmec. y bzenbin trbyspbit not yn
tebic gzautbu mae dzoy gynuarydeu
ygbuathoedit bynny adybeabt ami
anueitbunn ynneu lletbu bndblyon.
Annnet aozuc hyt att chyarlys y
lle ydoed mestred ynn neuad aetb
dynny gyleb. adyuk edit bzthab nul
bynn. Chyarlys heb ef y mae
gwbarpeu kyntuf yndangos dynnt y

yn hwnw. Am ymwnaf etto ethol ar
all. Yllaben heb y chwarlys ethol yr
ysgrifen a wnnwch. Wrth et ustiam nor
riens ybel hayarn ual y bedwys. Ac or
diffic dim oc edrych. ny diffic wneyd
kedwch i em dcheu yn ymchwiladeh. Ch
wegin atwrtyaeth ymantell yndiannot.
ac adrechauod ybel hayarn. ac adrech
is ac lawnnerth dwrnawt ar ygnaer yny
bu gann kwelin ar ygnaer drwydi yr
ffatri. Kidiab yn bawr nozuc hu ann
kynny ynwby nowcunt. adywkedut
ferth y dwyrdi. Pyt tebic awchafi thrwm
heb y chwart nannyn y gynnarthpdn.
Ac pnnac cugbeithrcthyed herbyd nal
y tebygusi pn dangos ynt achub ynnte
ynnas or cusbynneb. Etholet hu gra
dwru etto y gribare a wnnw heb y chwar
lys odigrifbun y bedwl gnan pn chdra
ryeu nu. Dathebu bernart heb yr
hu dwn yr auon odieithyr y dinas y
nythu dyget. Yna ydywsawt Bernart
grikedia arglwyd yngadaru nal y kwp
plas dun ar ny allou nu y gwplau.
Dos di yndilwydr heb y chwarlys. a
bit dy obeith yndw y gur uptoes
dun annwybet iaw. ar arny ellych nu
y gwplaw. euo ac kwplau. Ac yna ydu
eth Bernart gnu ymdiret yndun parth
ar auon. Agwedy gwneuthur arwyd y
gyrec ar y dwfyr. ydwfyr a wydhewyd yr
gwrthnnwynnwr ac aynecdeis ac greua
ri ymuit y tybysiaw aved orblaen.
nwydeth yr dinas y nythu. yna ygwelas
hu gridaru ynnuerued arnaw ac ar
baud ny tonnev. ac ytfocs ynteu yr
twr uchaf iaw. ac nyt oed diogel gnan
taw ynn. Ac ydan ytwr hwnw ydoed
gwyn vchel. Ac yno ydoed chwarlys
ac ereidmadthon yn edrych ar nebyd.
dissi berunt. ac ymgwarandaw ar hu
nwydi gwnnet y dun. par bann y
tan yr peidraw y nozgynlaud hwnw
Ac yndythedut yrodi dzrogaeth y wr
ann freine. ac ydarchymgri ac ef ac gy
nerth ac beundebigaeth. Aphaugiglev

chwarlys y gwrec hynny gnm hb kyf
frwi nozuc ardzugnared. Agwediaw dw
y beidraw ozdyfyr ac ac ynchoelid dzu
chefyn. Ac yndiannot ydaeth ydaeth-
ydyfyr y le nal ydoed gwnt. Ac yna
ydiskynnaud hu oz tuz. Ac ydaeth iwr
att chwarlys. adodi y dwylaw y gwt
y rwng dwylaw chwarlys nozuc. a gwr
thot y amberodraeth arnaw. ac gwn
nwt y gnantaw ac dally y dannaw ef achwn
y gyngher. Ac yna y gohynnwys chw
arlys y hu a wnnwch gwplau gwarych.
Nabynnaf heb yr hu ys nwy anna y
gwarwen hynny odzistit noc oleuenyd.
kynnerch nnwch heb y chwarlys y
dyd hwnw ynllawch aurpadus kan duc
daw nyni yn dangnefedlyr achanyar
yrnygkwm gnn gwplaw o honaw ef yr
hynny allen nu y gwplaw. Agrwaw
brotfellio ynghlwch yr escapty. Ac yny
ys nwy aurpad ydyd gwisgwn anerw
nev a cherdwn gwnarystlys ynnadu
gos ymplith augwrdd. Kynnaw ac
zugant acherdt gwnarystlys. a phaw
ynedrych arnnnt yn gnaff an engwe
let yn ewbeubnodyon flaiszoed. A
nwy oed chwarlynaen nohu arnod
troetned ac abertbynnes ar hynny olet
nwy dwy ysgwyd. Ac yna yhu anlhe
gnn dwydi freine bot ynghnn y barnpf
fei ynrenhines gan hu. Ac ar Chwar
lys ydoed y rugwren. Agwedy y pry
fellio hynny Burpni agnant ndunt ef
feren yn aurpadus. Agwedy yr eferen
bynt agkynneraknnt gnntnb bendyth
archefgwbawl. Ac yr flys y dethant ac
yrbwrdw ydaethant. Ac nytoed hawd
yberchen tawabt uenegi y gynnaer
annyb ac annyhaelon anregwon
greffit yw adryhyllwch ac elnwythder
a phaudernynnwd ythoed bonno. Yn
aberis dangos y chwarlys y dr yr or
ac eurdi. yrodi iaw yr hwnn a wynnwch
oc dwn y freine. Ac yt ef a dnrthb heb y
chwarlys nyt ogynnerit rodyon y gwna
ethbybyt brenbin freine. nannyn oc rodi

yuchalaeth. Ac ny[t] reit dvvn tryzyz y
freinc rac llygru eu bzyt ac eu sybervint.
Canym llyna aoed vno llaver o dvvz
ynlad da. adoaned o aruen y eu lzyn
ual. Ac yna y doeth nerth hu gu
dzu att oluer y erbyn ydvvn y gyt
ac ef y freinc. Ac Oluer aedvic hvn
ny os gattei lugadurn. Ac ny aden
hu y verch y vzthaw noz bell ahvnv.
Ac yna yneneging chvarlys y baby
oe dzyz uot eubynt parth a freinc.
Eglvmh ar eu neich aozugant ibe
dv ynuhaband pu gurez dic a uy uet
dvvlad uvnvgyl. Ac yn llaven hyfryt
ydaethant gvvyz freinc y eugzilat.
Allaven ach oed chvarlys lam ry estvg.
o hu idaw heb ynlad nac ynadarab.
us cholli vngelem. Ac hynt adaethant
freinc nal y darnu gyntaf udunt.
Allaven hubyt bzthunt yn freinc. a
diolch vdvv uot yn rvvd racdunt
cuperernddvt ac eubynt a gozffolhys
aozugant a bvvz eulludt. Ac yna yd
aeth chvarlys ual ydoed deuadt gan
tad hynno hynny. unnet pegthys se
nt denus y lled iad rac bronn y llaez
ac ydiolch y dvv uot y nrvvd
hynt racdv ac berernddvt. Gvedy
offrynnv yz allaez o offrvn trilvng.
ranna aozuc y creurer adothoed gan
tad y egthysseu freinc. a rvdi kereu
nvd aozuc yz nvenhnues anadeu idi
y gvdvaut ac gevilyd. ...

Yt hynn y traetha ystozya ave
nus Renallt ureuhin yz ymyssed
y eathzo da y thzossi o hzeithzetved
chvarlve o rhnuabus yulladu. ac an
rvssou ar urenhues ual y traethvyt
uchot oll. Ac uyt ymyzrvys Gruyn
yn hynny henuve gvz e glevyssic ced.
Ac rac gyrru arnad beth gozvac ny
phertheu ar lenidyt. Hynn allan
y traetha Gruyn o hzeithzetved chvar
lve ymyz yspuen ac o eus dvv a Jago e
bodvol. ual y dareshvngbyt y llalat hono

vgvet gruist. dc ual y bu y hzytnuy
eu bynny y peris Gruyn eubyssgri
uenuh yn llaadu. ac ual y dvellei bu
bb bynt ar ae gvelei o gruedloed ag
hzyfyeith. a bynny oll yn eiw chvar
lys ar uolvant ac amyded idaw. Ac
amberavdyz ruuein achozthuudyl
y gvyz a uuallei yn hzytvelli ac ef.
yny hyfraugen bynny ac yn hzynuryt
gvchoed agount yndunt oc eudeb
ren hyt eudved ol yuol yndyspar
thus ual y buant. Ac y dichaun pa
by thybot ae durlley. neu ae gvlad
randuvo uaozuc ef dun yn ozvac.
uanyn perued y llurvoned ucdy eu
dvall ovshzydavl gyghozeu abertin
uant ar uolvant crist. a lleihenvd
egvlyon nef. Nef y eneidev y crysto
uogyon ac gvarandavo ...

Panuberawdyr arthur oed yg
kaerllion arthyfe. sef yd oed
yuelhed ouhannaht yny yhu
uell. ac ygyt accẽ ouhcun nab
urpen. achynon nab dydnw. a
chei nab kynner. A gruenhuhynnen ac
llauurzynnon vughmab vthi ffeuelh.
achyt ouhcettir nõt perthiaw arthur.
arthur. nyt oed yr vn. Gellirhyt gra
uelab: oed yno haaren ar uremt pr
thiaw: varuoll yhy ãphellennygyon.
ac ydechzen euhann ydedu. ac yuenc
gi uides yllys ac deuhyt uomut. yr
neb adelyei vnet yr neuad neu yr yt
tauell ac beneign idab. Yr neb adelyei
leith ac beneign idab. Ac ynyperred ffaen
yr ythauell ydoed yr amberawdyr arth
ynenhyd. ar dmyl ouhelyn allem
oball melyngoch ydanab agolcuuyd
ac dudt oballzoch ãr. pemp pelyn.
Arthynnu pouhaut arthur. Hau
yr pen ulmigegnuech hebef nu a
gyllon trauethu yuelyr yr inghet.
ar nuydian aellhch chuitheu. achynn
ryt yffeuch oued agolcuuthon ygau
ssi. achyscu dezuc yr amberawdyr.
A gruehynn aczuc kynnon nab kaydnw yr
ieithu a adaulhsser arthur udunt.
Ennuen abynnaf yr ynuidan ac dy
ssit yuunnen hebyrer. Ballz
hebyrynnon teckaf yr ulh duneith
ennint arthur pugyntaf. Ac odyna
yr ynuidan gozen allypom unuen
u ac dyfredyn ulh. Ayuet aczuclaez
ygeghin. ac pr bedgell adynot ac yf
tenuch oued gnaunb. Ac agozhhch
enn. ac adonent pdyn ouẽyen. agolo
ython ar nadunt. achymrpt ygolo
ython allnaethant. ac echzen yuet
p ued. Hwchhen hebyrer chiuithen
yuch tulu y unuen ar ypyndidan.
kymon hebyr ollem tul y yndidan
ygri. Dheerhebyrydyn gyr ryt
ag gell yndidamr nonn. a unyu a
uchent chethen ondaffe. tul y yuu
ydhan ygon. Y chzen di hebyrolloei

ozbyuu odidoethaf allyspych. an adnaf
heb yrynon. Kanyn yn nab nam a
thiat oedyn i. adzythyll oedyn. amaeth
oed yr ryfyne. Ac ny thybygyn ymy byt
dozffen arnaf o neb ryw gennyzn. Agfbe
dy dannot nu gozuot ar bob cannhon oz
oed ymynhiat ann. Pnugyhierad alli
neithinn aetherdt eitharoed byt a di
ffentlhich. Ac ymydhied. Ac ymydhied
ydhanau adneuthum ar yghynn tecka
ymyhyt. agfyd gydfyneb mdab. Ac ab
regredfe oed ar hyt yghynn. a thozd gan
ythys maron. aethetdt y ffozd allmen
thum hyt hanner dyd. Ar parth arall
agferdris hyt pryt nahn. Acynia yoeu
thnm ynaeo naiz. Ac ynnibenn p ma
es yoed kaer naiz lwhyeliedic. agbedi
gi mghnuaghy ygrner. a phenthi argy
er poenthum. Ac nachaf ygfelyn den
ihae pengrych velyn. a nachal eur am
penn pop un o bonnit. Aphefs oballz
nelyn am bop unonadnit. Agfaegen
eur am bynygfen eurinet pneurnet.
Abba o alsyen elyhant mllaw pob un
o nadnit. Ac eillunnuen o un lyd.
ac saethen ac enpelydyr o alsyon mozual.
gfyedy eurhalsyellu ac am ued pawn. a
phennen eur enppelyon. A chyllell
llathen eur udunt. Ac eurharuen o alsyen
uozual pu nodeu udunt. Ac bynten pn
saethu eurlpllell. A rynnallo perthynnt
ygfelyn dre penngrych melyn pryderbyd.
ac uarf ynneihyo eillaw. A pheis amam
tell o pali melyn pindanab. Ac yhodra
o eurllun pupenn y nauell. Adyn am
tus o gozddfkal brith am pdzaet. a den
gnap oenr pneurhaen. A phein pgfelef
i cuadpuellan allnaethum ar eb. a
dyfynnb gfeell amaethynnu rdab. Ac nac
dahet pheyhot ef. dzynt pheyruerchaco
ef. dzell ynn. nonnn idab ef. Adynot
gfytaun dozuc parth arguen. Ac nyr
oed gfynnabed ynn gnaer. nanyn aoed
ynyn neuad. Ac yno yoed pedyr nuw
mi erlingenr. ynghynnaw pali brith ffe
uethyr. A hynn adyndedaf ynn gan bot

purbyc gruuyf ber ynteuidyc lacruf
ouadunt lidy ner berthyn dclaf allcle
ith ti cupoct puyuys prydin. Pranlimy
af ouadunt hardich oed no gvenlibymur-
gverc arthur pmmu hardf cuppert
ouv nadoic. neudub pair ith ofkirch.
delymodi derughunt ruyf. achyrech o
nadunt agymerth ny marth ac amdan-
cieulys mnen. delyrerth cyrill ouadunt
agymerth hy arnieu. ac ac gvlchallant
y mypen rol yny ytwedpuc gyrulymet.
arourghymaf. Ar tydno clulech o na
dunt adodullant llicmen ar ybydin. ac a
arlypallant ybyt. Ar pedulyepo clulech
adodallant hy lludrcikisc. adodi grvic
dnull amdanaf. nyt amgen. cryc allab
dyr ebhunt. Aphers asbrcot a mantell
ovan nielyn. a grozthyre llydan pnyvan
rell. A thymnu gobemydpen amhyl a
thudcdin or bluant cvch ndunt. y dmem
ac pn ilpich. Ac eilred dorugnun pua. ar
clulech onadunt a gymerth hymarch
ac grozgrant ynoubull oe holl ybarin.
pugythall ar pilbemeint grozen puyupr
pzydin. Ac arlynnup nachaf grubgreu a
rpaut adybyr y pnuolein puodnt. atlyv
elen olduant glyrd. a rei grilynnupon. ac
ynuolein dorugrunu. a nupnet y eated yr
bvrd dorne y gyr gryuneu. a um nnen yn
neilaf idab argyraged oll is by llaw nmen.
entyr yner oed yn grballanaethu. Ac ary
daut oed y bird. a bluant oed lemen y bird.
Ac uyt oed un ffestyr yn grballenaethu
y bird nanym eur neu arg ent. neu
luch. dubyrt adeuth m. a dilen oed th
gre. nallelcis i ermioet byrt nallynn
uvilelin pno y grystfelyp. Ertlyr bor pn
dfell tpulenedb pbyrt arllynn allelcus i
pno noc pulle arall erpost. Abbythu dorn
gnun byt anuanner byrt. Ac nydpbat
nar gyr nac ym nurpupon yn gein ith
yf i byt pna. Aphannun dpic gnun y gyr
bor pnu:ell gennyf pndidin nolbyen.
Anwhin dorne ann parpb or oedyn. Adyb
cone dorugrun nnen bor pnu gennyf i
zatfel aprnbidnuer ann. Ac uat red pup

lles ber kymeint ac eudzpeler pnodan
dympou. han ubem trebygyr. nu ayn
ordinen arlh. ony ber lesber ar dzyllyr.
Acllemhou m ap nordduyn arth. Acp
lui y nuenegyas i vzgyr plyp oedbi ell
berndet oed arnaf. adpulcoit bymyt yr
Benllib dorcfei arnaf. nen bnnen ac
fei arbalp. Ac pui corpch dorur pzbz
arnafi a gollem. adpulcoit vrthyf. ber
narthpbydyn dpuot gzenpod oppit ith.
un anamagyn ith pthym poupyr pzy
grenlaw. A chymyrt trulfit agoulcient
allznenithun pnof anthymp. Ac adou
bor dlinaeth pgyr arnaf bymp. adpul:
edut brthyf. hanps gpell pp grennyrn
hep ef. nuenegr ohonafi ytti dy atles
nothles nu ac managhaf itt. kybc pnu
henp hep ef. achymot ynnoz puunid. a
chymer pfkzd poldyr arlyr pdythfpnu
uchor. pnydelych pzlaer pdoethaf trup
dab. Ac purynnaed pnp caer ef dgrefei
uyd grbalhaunkford ath. arpeu delieu itt
aclaerdd arlyr hopno. pnydelych y
lannerch nadzo uaes. agrzeid pnpcr
ued y llannerch. A gbzdu nnaf allelp
pnpeun pzozfed. ny bo ller oonn no
dendir odyr pbyt hbnn. ac nnlaet
pthyd idab. ac nn llyfrait pgrlaen: llym
y tnl. a thonn pthyd idab o lurpain. a
dibeu pb itti nat oes dendir pnybyr
nyclaith enllibythi pupthnn. Ac nyr
grzanbeenr ef. grlz hagyr pp nnreu.
ac llethin: ? vo ac pzoet hwnab. athi
allelp ani ofnnnerlent grnlt pnpor.
pnp gpich. agrfe: idab ithd pnp het
orllannerch. ac pnn: ? bwbgrzelyr. ofi
brthyr ti. ac ef a benny: dodon ind
plzethch pzlynni egrelly. A byr ne.
grennyfi pnos lonno. dishzr tano
ethi kyrbdi dorugnun agbnallb ne.
nak. ac pleynnu. ar pynnarb. a dner
ert rudd anlyr pdythfpnu pzbet.
Ac pzlinderhed dlerbagys pzer pr
dutlinn ynt y llannerch. apbai.
dutnnn pnu. hoefich oed grnnyr
allelon pno ofnnnlent gnelle. ne

alwonno ⁊ poet. A yhamoed oglifiaf
genuyf gruerandu ar yz adu. nachaf
tuchen yn dwnor arlipt y dutfiyn yn
dwnor parth ac attaf. ac nodyllzedut
yztlipf. A venchaveheb ef yetb almut
ti yun. padze ogyuuers mieu ytu pan
ulnelut tutlien yun. ac nuliyf byeli
allnaetlioft heow. ponyllzedut ⁊
nat eoellus pgulbat heow nadyn na
llwoyn nubyo nuluyfoeth ac agnual all
an. Ac arlymny nachaf natchaeaf ar
yeneth puron. a gbiile o bath puron yn
dnaab. ac arllyo obhunt puron yndei
naab. Ac pugyzelu aozugunn. Achyn
dyn ⁊ ac pnadoot aozuc ynuerch
abe arllolt yttaeth ozdy avbynffiyn
by march. Ac ynderth ydaeth ar dru
barth gnuraw. am adab ynuen ynw.
A yblnaeth ygbz ynduaeth obabzed.
tyiuent am barbaru. Kyt ypellyf
ytten yn. A dnaor aozugunn nuen
ozachefen y tlozd pacutinunghynt. Aph
an dcutinunn ysllannerth pdoed ygyz du
ydi. Anlyflez adygubyttghen. nuse
ued natiodrus pullynn tawd ruc tzelru
w gunn agefens obattlzargnau ygyzou.
Ac regner ybuallfyn pnozghynt. pocn
tinun pnos honno. A llaullenaeth nuch
yr tetlipf y nos hono. nuz nos ghyut. a
gwell ynupoztlyet. ar ynddaun a bynnbu
gunn tlzyz achaun dnaghed agruffunn.
Ac ny etualffyn ⁊ neb agzebbyller ytttyf
e dnu am ymglawdu pz tbynnaun. Ny
tzebbyller ynnen ytty neb. Ac ynw y
bun y nos honno. A phanghyfodeis
y bnuno y bozz trnnuaeth. pocco bal
lfien gbnuendu. anngen burgyeinab
tzyngyaet arlaun ynbinnibt ghyeoy
ystarnu ynghalen. agbyoy gbalgaw
bynaruen. Ac adab by nendyth ynw.
adynot hyt by llys yptun. Ar naarth
honno ynnc gnnupti etto pupz ttnnall
ruche. Ac ynof adaw gyz nat aozuedd
eno ettun yz y pallfien gozen ynnys
pzyoen. Adaw allyz gyz nac aozuedd

⁊ kan[illegible]rrig.

dnu arnab elnun dlyeoul vetlyeoghuch
nolynn eupoet. Ac eglloes yac odydocket
genuyf. nachaglef ernuaet nachynte
nac gyeoy allupyer dnu ystli yelweoul
lynn. naanu lynnup. A bbe arlaod y elw
eoul lynn ygtlyfoeth yz anaerauodz ar
tlnur. heb ogilaam neb arnab. Hallyz
heb yz olzem ponyf oed dnannet ygyeilaw
ogilaam ar ylle lynnu. ar ynnllaw ynglyp
feillt heb ylzer. nnnyeth ydnllzedut ar dy
dnaabt yelynnup ystli uplgynelut ar dy
dzeutlzet. Duw allyz heb ygdzeulbyfur
yz oed gwell dygnogu di gei. nodyllzedut
ynaazaabo nozlzaetlaedic a lynnu ozth
wnaal elzem. gnallaw lnyrlafeillt dzeo
zeu heb y lzer. nyt nuy o bolfyaut y olzem
adynhedeilt du. no nannen. Ac ar lynnup
detlfor aozuc artlnur. agofyn a dyfgaffel
heyaeth. Do argloyd heb yz olzem dalym.
deunaer ynnu bynet lynet yz byzdu.
dnaer. argloyd heb yz olzem. Ac yna
daau tzom ynoleln allnaetlyabyt. Any
net allnaetlı ⁊ anaerauodz ac dnaullol
l ylwyttu. Agwedy aznet bwyttu. dyffem
aozuc olzem ynderth. A dynet ylettu a.
phaullor y ynrch acarnen aozuc
Plnaullzelus ef yoyd dzannaetlı.
gwrgnu y annen aozuc. Ac ylgrym
nu ar y naarth. a chefydt nacdab ao
uc eitlaafod byt. adnfferth bynnoed.
Ac ynwdnaed y aynaanaud ar y gilynn
a nemagyffer gynnon idaw. ucil ygyno vat
yn lwyfyrch panyb bonnoed. Ac herdet
aznc arhyt y gilynn gnn ystlys y nnd.
A pharth arall pzanen ylserdaod y nnd
etlı y ovyffynn. Ar ovyffynn a gwrdaod
ynn lwyfyrch panyb bonnoed. Ac herdet
aznc arhyt y gilynn gnn ystlys y nnd.

pili ynypon kadeirn eunt. Nwotkuch a
kaiser oed ym ollem e teckset. ac eilyarder.
yac vopli:ãvt lymon idaw. A chyfvoi allan
aethant vlkallanaethm ollem mal y gyr
allanaethkallynt gymon. Nwotkuch vu gyf
ollem y vortkant. nochan gymon. ac
am hynner vopeth annohyn hozuc y gyr
nselyn ac ollem ay gerdet oed arnaw. Ac
vopli:ãvt ollem gvbyl oe gerdet idaw. ac
ỹ ymgreilaw ar marchaloc yssyo pugyar
elhaw y ffynnabym y mynnyn vy mot.
A gvollem hozuc y gyr nselyn. a bor yn an
havo gymeik nenegi y ollem y kenhet bon
nw. mal pbu amhaw gymeik y neuegi y
gymon. Ac eilloes neuegi hozuc y ollem
gvbyl y orth lymup. Ac y gylgu y daeth
aint. A rkoze ozamoeth ybu bara vaorth marth
ollem gym y morynyon. A chenhet hozuc
ollem ryngthy yr llamnerch yo
oed y gyr du ynoi. A hoffuch ny gym olle
mennt y gyr du nw chan gymon. A gyo
fyn ffyd hozuc ollem yr gyr du. A cyn
tu a menegis. A chenhet hozuc ollem y
ffyd nal kymon. yny doeth yn ynyl y
pzeun ylas. Ac ef allaelet y ffynnabym. ar
llaeth yn ynyl y ffynnabym. ar kaelve eynn.
a elynynyt vlkaue hozuc ollem a bbzo kaw
gheit oz obfyr ar llaeth. Ac ar lymny na
chaef y tyzyf. ac ynol y tyzyf y gwaet.
a yny olaaller noc yssyllaellei gymon oed
ynt. A gyfvedy y gwaet golchynn hozuc
y eilkyz. Aphan oezyelhavo ollem ar y
pzenn. nyt oed vn dalen arnaw. Ac ar hyn
up nachaef yr adeir yn dissymmi ar ppzeũ
ac yn kenn. Aphan oed digonaf gynn oll
em gyfvo yr adeir. ef allaelet ben chaue y
gymot ar kyt y ovffeyn. Ac er bynnyent
hozuc ollem. ac ynn kem ac ef ynozut.
A thozn yoen balaoyr hozugynt. a oit
perlaw oen gledyf allmaethent. ac yn
dysyn. Ac ar lymup ollem adzeikio
dyenaloc ar ynnerchaue tryy y helyn.
ar penuestin. ar penngkelyn pzqym. a
thaky y kroen ar kigr ar asgvrn. yny
gwnaethoo ar pzenenimyd. Ac ynn adnaa
bot hozuc ynnarnaloc dnaue rygthei dyc

naht agkenaht ohonaf. A gynnchoelut pen
y bwrch hozuc atto. Ac ynnlit hozuc ollẽ
em. Ac nyt pugnaffer ollem ac vacou ar
cledyf. nyt oed bell idaw ynteu. Ac ar
lymup ollem allaelei gwer naht kyllyeli
eoic. Ac y portli y gwer y deuthant. ac
ellaug y mavrch a bc dnaue allaethynt
ynnyõn. ac ellaug hoz dyrchafvat all
aethynt ar ollem. A hynno hozuc
dnaoo oos y pardvgyl y kyttyrvy yny
dazres ynnarch yn deu hanner. a bynnaw
athrocelleu yr ysgwydnenn gyn y godleu
ollem. ac ynn gyrru yoez hyt ystlaez. a thaw
elleu yr ysgwydnenn adzyll y mavrch y
naes. Ac ollem y rinug yny yoez ardzyll
arall yr march. a rdz y rinyon agkymhwyl
naht naellei ollem ynnet o dynn. Ac yg
kyttyg gwyglor yoed ollem. ac nal yoo
ed ollem uelly. Ief y gwelei trwy gystelle
yoez hcol gwydrynneb ac ef. ac ynnet o
tei o bop tu yr hcol. Ac allaelei nozbyn
hennghrech uelen a rachul eur am yssh
em. a gvnse o valu melyn mudaner. a
dby llynnaf o gorzdzal bruth dan y thza
et. Ac ynnyuor yr porth. ac erchi a gym
hozuc. Duw allaz unbennes heb yr ollẽ
in na ellir agori ytti o dynnad. nwy
y gellynotthen dwaret ynnunnen o dynnad.
Duw allaz heb y norbyn oed dyfred na
na ellir gwaret itti. Ac oed rabon ynnw
ir dzycutlnir di ytti. Duw allaz na
dzeiers i cynnoet dwal dzell nwthn di vrth
dzeic. A hengnes itt gorzeu hengvreic
oedut. A hei orderch itt gorzeu gwzderch
oedut. Ac vrth lymup heb hi yr hynn
aallaf i oilaaret itti nu aegnnat. Awoc
di y botwy hoinn adot annoy bys. adot
y maen honn y nynon dyfaf. a chaic dy
dzen am y maen. A thzagnodych ti eno
eno athgnid dithen. Aphan hannbonllonc
hoy ozlleon ydeuaint hy ytti gyzchudi
ythdiheunydaf amygoz. A gvecoy naith
elont hoy dydi dzoc vyd gnnttint. A nnn
nen a vydaf ar yr elgynnaeth rncko ytti
dirys di. A thydi amgrbelp a hanny dzelwch
dydi. adyzet tithen adot dyfaf ar pann

by vlgrwyd. Ac yna pgrw dwaeth dy Arglwyddes attref attaith. Ac ef a dywedodd wrthi ar ol tithau gwr ami. dewis vn ohonynt mynnet dros dydi vy nhi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y gyntaf y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y drydedd y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y bedwaredd y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y bumed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y degfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y degfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deugeinfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y degfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg ar hugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg ar deugain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg ar hanner cant y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trigeinfed y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg ar drigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pedwaredd ar ddeg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y pymthegfed a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y chweched ar bymtheg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y seithfed ar bymtheg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y wythfed ar bymtheg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y nawfed ar bymtheg a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deugeinfed a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y unfed ar deugain a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y deuddegfed ar deugain a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y gwelas di ar y ffordd. a dywedodd wrthi. Ac ynteu a ddywedodd. Arglwyddes mi a gymeraf y gyntaf. Ac yna y dywedodd y wraig honno wrthaw. Ac am hynny dos di ymaith ac na ddangos dy wyneb yma hyd pan welych di fi. Ac ynteu a aeth ymaith ac a ddaeth y trydedd ar ddeg ar deugain a thrigain y gwelas ac a ddywedodd wrthi. Ac yna y dywedodd hithau y

ledrit di de. Duw allyr heb prodeu ar
pak. nac nupbak gwzec agrauti pb m.
Duw allyr heb pwrbyu nachar in dy
di nalpchydic nadun. Ac ar hynny
hynnod dozuc pwrbyu achpuneu tan
gio. allanw crochan odyno ac oddi p
dopneb. achpuryt tuel obaant gbyni
acdod an bynnogpl oiseu. achpuryt
gwrfloch calchzu elphant. achaic arp
ant. ac lanb ozdiho tbym. agolchu pri
oiseu. ac oddua agoz preinioi arbyn
yn ehyn. acchein o alsbzu elphant.
Adeu gruaibi eurer ar pzellyn. Ac
eillaw p uenaf aszuc alpelm pbeun ac
bynnogpl ar tuel. Ac oddua dyrchafel
aszuc p uozbyn nac bzonn olseu. a
dynot ac gnupab idab. Aotheu oed gnn
oiseu. Ynchofus ennoet kynnab
kyndu alsonno uadibellach p uzaka
uaeth. Agkeop dynot idab p gnup
ab. kyllell ireb aozuc p uozbyn p
gbolch. Dros ynua hebin pgpsen a
gnnuen aac pozderchn ich. A nynet
aozuc cafcau p gpsgu. achaeu
ozos pllokt aszuc p uozbyn annynet
annynet parth argnec. Aphaudeuth
wao nyt oed ynno uannyn trichyt a gn
uul. Ar uarlles elnnn ynnz plhauell
heb bnoak gbelet dyn nac trisht. a
p nuot aozuc lunet atten achpuarth
gbell idi. Ac nyf attebabd pzarlles.
A bbyghaeu aozuc p uozbyn adnlaet
ut tezth. Pdarth pith pzyft nat attep
pych p uch heduu. Lunet heb pzarlles
pp dznneb plsio arnat ti. pzyt na d
lut p edzpch p gofut ann arnaki. Ac
aoed ith. ac pgpbaeutinnn i dpo ti p
gofuetbaibe. Ac aoed bann ith. na de
lut pedzpch p gofut ann arnaki. Ac
oed bann ith bynnp. Dnoer heb p
lunet. ny thebygpim i naber thell dy
gnnpzn nor pnuge. Oed thell pth ge
ffab gnnadu ain ennill p gnzdi bonnb.
nac nnpeth arall. nyellpch bpth p gal
ffel. Pros adnw heb pzarlles. nyellim
i bpth ennill p anzibpd i odni arall.

pnpbyt. Gallut heb p lunet gtebaghz a
bei gpstal ac ef neutbell noc ef. Pros a
dnw heb pzarlles pei naber bzthnnn
gennyf peridiempsyab dpu a nasckim
nn abarfun dy dibenydsyab. ann gpstcly
bu bzthyf peth nnz aghpilxu. a bpnnp.
dpbeu dydebol ontheu nu ac gbnaf.
Da pb gennyf heb plunet nat achab itt
p bpnnp. ugnpn ann uenegi obenasi
pth dp lez. Ac nyf nuetrit dybnn. a nue
bpl idi obenaeu pgpntaf aprnu att pgilyd.
annnu padolbyn gbabaebd itt. ac titheu
nn gbabaebd nnieu. Ac ar hynny nyp
net aozuc lunet p neth. achpfidi ao
nuc pzarlles bpt ar ozos pzpthaell yn
ol lunet. aphelfychu yn uchel. Ac edzpch
aozuc lunet nn ozaechebyn. Ac ennei
dib aozuc pzarlles arlunet. adynot
ozachebyn aozuc lunet att pzarlles.
Pros adnw heb pzarlles bzth lunet
ozoc pb dy anyan. achaups bylles i
podedut nn pny uenegi un. nanac pa
ffozd uei bynny. An aemanagaf heb in.
Gi allodost nn ellir bynnal dy gpfoeth
nn nannyn o bnlorpaeth ac arueu. ac
aubypny bzes yn ebzbyd delzynhelpo.
Pasford pgallafi bynny heb pn uarlles
amanagaf heb plunet. Dny ellyn gyn
nal p ebynnaon. ny ellygynnal dy gyno
eth. Ry eill bynnal p ebynnaon nduyn
yn o teulu arthur. A nnnnen aaf heb
plunet bpt nullys arthur. A uetpl nn
heb in odeuaf ddyno heb ulpz a gattbo
p ebynnaon pugpstal neu pnuzell noz
gpz delzdibis gynnt. Anhunod pb bynny
heb pz uarlles. Ac eilloes dos pbzoti pz
bynn adpltcoy. Izpchoyn aozuc lunet ar
uedol unpnet plys arthur. A dynot aozuc
p dokkt att oiseu. Ac yno pbnin gpt ac
oiseu puy oed annfer idi dynot olys arth.
Ac yna gbnsgab ynnoaaet aozuc in dyn
uot p ynnbzicet ar uarlles. Allaiseu nu p
uarlles uzth. chpedleu olys arthur gen
uut heb pz uarlles. Gozeu chpedpl gennyf
angbydes heb in kaffel o bonaf nu neges.
Aphaebyt p unynny nu aangos itt pzun

benw adweth gyt ami. Dyret tlacef
lieb prierlles amlamer dyo alwey.
y pwthelet amu. a mumen abamit pl
gyfallhay vozef erbyn tymmy. Ad
iwt athaeth in nozef. Ac amhami
dyo tramoeth y gwlgrys oliem
ymdanab peis aſbrest a mantell
olvah melyn. ac eſſiries lydan yny
vantell o curſau. dobydmtus o
gwrdiial lvith am pozaet. allun lley
peur pneuhaen. dymut abnaethut
hyt ymplimell prierlles. A flaithen
un prierlles thelimut. Ac edzyeſi ar
gliem yngref agoze prierlles.
Imerlieb in myſoes lled lendeſa my
y unben lymm. Pydze pl hymmy ar
glwydes. lieb pliuet. Prolli adub
lieb prierlles unduc ofmenent yper
tlwydi oc agoſſ nemyn y gwr lvan
hamdit gwell ut anglwydes. pe na
ben dzeſi noc ef nyſdygei ymteu p
enert ef. Nyellir dun bzth hymmy
lieb in lam dzyw. Eneh elvi dza
elnelyn atref lieb pz uarlles. a mum
nen aglymeraf gyglwz. A pheri
dytymun pholl gnwoeth y mille
dzamoeth nozne prierlles. a me
negi udunt uot pharlaeth yn
lhaen. dc uaellit pelymmal onyt
o uaeth ac arueu a milozyaeth.
Ac plef p wolfe umen ar allelvdde
z elvi. dc un olvanabch elvi am
lymeri. dc vyglamuzyn yn
nen pgymmit gfle dc kaulvdyg
ole anall. Sef aguhlaut ymen lyg
lwz kaulvdyn ui gwza ole anall
Agrma vouc lntlien eclyb dc gr
nelcyb oellys y dmeuthur pzi
vdus hi ac oliem. Aglvelyn aeu
gunt gwyz y unllaeth y olhem.
Ac oliem a gredlus y ffynnabn o
dlaeth a chledyf. Sef nai y lieovs
adelei ■ vaelhaſe mu oliem dc
lymyei. dc degverthei pz pheby
dlaeth. A dalumb anaumer olh
em y pazhymyer ■ uaelhoegyon

lymtuat oed vny gunt y gwaeth gwlad
ar dyn oz lyt oll noz adab ef. A thaer
blymeo p bued uelly. ✕ ✕ ✕
Eual pooco dialhymei onh
aradbt ymgynnadeth y gyt
er gmlherabom arthur. Kanyeh
dozne ef arthur ne lhelet pn tref
gyſtnodoic. Adolurpab dozne
ghaelhymei pn nauz ollielet ar thur
ymy oryeh hemmy. A gvelyn dozne
idab. ymgynno lieb y ddery ym. Y ryf
adaw dialehymei lieb yr arglwydi hy
naeth pllyo arnaf am ollem. a gvelas
y gennyf mennt tarblymeo. Ac
obyeaf y beallt nzo ylspoun hel
pllielet nz bydd dyn enert pnuzoſt.
dun abu pnlhyſgyps penpb o ynnd
dun kymon nall elvdus y lleſſat
ollem y gennim. Dyt ren uch
lieb vgvalchimei luyd pab dy gyſt
etli yr hymmy. nanym ll aglvyz ym
ty neill dual ollem ellas. nem y
ndolhen ot ponth ygkeurchier. dc
es bub y ddym gyt etlin. dc er a
dvlaabt gvalchimei pnugyllaut.
dc ynghilhen pab allnaeth arthur
aglvyz ydy gyt ac ef y gallel ol
em. Sef ved imerit y [illegible]
mi! lieb emlen dzygen. Ac pryd y
nab elvdus ymgynno ndunt. A
dwuot adzu arthur lyſt y gwra y
buellen gymon vun. A [illegible]
thaut mo ydoed ygkeuſſen pnid
thu yn pz uaille. dc gwz nat yn yſ
lenyli elvi nes. A phem dalent
ydyz nadu arthur. Pan welſ ef
ell eulur wael delhymmo. Ac pryd
ryt gvelaf hyn dechreuis dywedut
pz ynteu ydy gyt ac ef. Ac ny
naeth ghaelhen y maeth pnuo

lwnnv. nochyda arthur yny
lyvo chym. Arbedd tramwedd yny
chynnwys arthur: achynnon yn
gyfamserol ddiw oddiwr. ac dywed a
ffuthant lyfr lle pydd y gwr ou. a
hoffech o'allsei pedd gwn arthur
fuent ygwr ou nac poyllsei dyfir
ddiw. ac hyt yr hyn yn a dlle
poeth ffant. nac yr dyfir yn
hyt ynnwyl yr hyn gwlad. ac yny
ilwchant y ffynnaddn ar law ar
llech. Ac yna poeth dei ar arth
dywedsut. arglwyd heb ef. ni
wn achwys y dierchet hynnoll. ac
erwyn pe gennyf. gadu ynn bedd
pawb ar y llech. ac erbynnwch pan
fut hynnta adel. ac gwnaeth dd dedd
arthur. A bedd dalsgwit dedd yr ar
llech dedd dei. Ac yna dle
hynny poeth y gwr. ac nad y
gwr y gallwt. Ac yn chi hyn yn
erpedt tynn achawat hyfforch y
rei hynny. allallsei paulaw dyny
on dedd ygkynnerthiaw arthur dia
dabd y gwnaeth. A gwedy pendefaw y
gyfwat y gofeuhawdd yn law. A
phanedd challant ar yr hyn hyt
ded un dalen arnaw. ddiskynnn ne
ne yna ar y dynn. a dalen ded
gwnant nachi yn dfynt erpedt
kerd kyfnal ar adar pwllam. Ac
ar hynny y gwelynt un chawc y
ar barch pwdw. ac hefo o bell pw
dw pwdawaw. a chei der gwd gwn
taw. ac erbynnwch dedd dei. ac
ynnhaw ac ef. Ac yn dywed yr yn
dw lan dywyddyt. Ac yna pebyll
ab dedd y nhrchawc a phebyll y
ch dedd arthur achn y dedd bedd.
A phan gyfodant y dedd trathwch
y bynnd. pedd arnddo ynnhaw ar
draw y nhrch hwn. a dynnor ne
ne dei ar arthur dodi ddedd gch
ab. Arglwyd heb ef kan gwbyn
gyn hoc. ac nerd yn yny dedd
lynnet gwnllaw ar nhrchawc. Ga

ddf heb y arthur. A nnnet dedd dei
yr nhrchawc. Ac pwylle hwb dei dedd
ef. ac edrych arnaw ac ar ddoff
pdaeth yny tal yny ty y helpyn ar
penffehn ar draen ar law hyt yr elych
yn lythet aphenn y palaodr. Ac yn
chwclut dedd dei ar y gedymdeithon
drachefyn. Ac o hynny allan y doeth
teulu arthur bopeldai ef y gwllaw
ar nhrchawc. hyt nad oedd un heb y
wed ar nhrchawc namyn arthur a
gwalchmei. Ac arthur allan gyfnd
nnddaw y nnnet a gwllaw ar nhr
chawc. Dch arglwyd heb y gwalchmei
gat yna nnnet y gwllaw ar nhr
chawc yngyntaf. Ac adw allan aeth
arthur. Ac wrth dwch y gwllaw ar
nhrchawc. a chynnddlt o bell gwdd
naw dannodd ei herchanll rhyfyw
nddanaw ac amp bawch. oth hynny
nyd atlamaenat neb o'lldef. Ac yngyn
chyn allnaethant ac gwallaw pdyd
lwnnw hyt nchef. Ac yn bn agwe yn
un o nadnnt adwch y gfilydd y dlaw.
Allan noeth ydaethant y gwllaw a
phleiddyr gwdewawc gnnannt. Ac yn
ddfn yna o nadnnt ar y gfilydd. A
thrydyd dydd ydaethant y gwllaw a
phleiddyr kadarnnnes gwdewawc
gan bobun o nadnnt. Ac en hynny
dlit allnaethant ac yngyrchu aw
naethant amhanner dydd chwn. A
llwch dridedd pdyn o nadnnt y gfi
lydd. yny tyrre holl greigiau en ne
dfch. Ac yny dydd pob un o nadnnt
dros bedd yn y benrith y dlaw. Achy
wedi y bynnd adrugnnt yn erbyn
m. a chynnn chebyddu ac ynnhnt.
Adolwch dedd gwn y nhrr ac gwelai
hynt uelly. yn dlelynt ar pdyd dew
dr tywyllyched ar dei hynny. na
chwgyrfyd. a phei tynllyll y nos
fn adwch oleu gwn ynn dedd ar
un. Ac ar hynny dyrnnod dry
dd y nhrchawc y gwalchmei hyt
ynn tywdd yn helpyn y dr y dfynedd.

uuynet ac
yssle bod ber
o aelhaw ac
yn tyr yscelyn
ar lzic lhyt
y ysaledyn. Ac
ar ygrodyndeth
ynny allan yoac
peillzerf y ynllz
r uarcedun heb
natnum arthur
rthur allzlghbo
y ynllzan ar ynd
od heb ygvallne
ynllzan arnar
adu allzuaeth
y ynllzan ar
dt obalt ynde
erthuarll rägyo
ynerh. bellz lhyny
ozllaef. Ac ynghe
ac ynallzan pdo
r. Ac nyby agoe y
ozb ygllho pellaz.
oethant y ynllzan a
ac gnaeant. Ac ny
ar grydyo. A-
ant y ynallzan a
ac ynallzan ar
ac godnaeve
t. Ac ennynyd
ynghaedu ar
ar dyo ebuu. a
n ouadunt ygh
ll grydeu enn
ooh un ouadunt
nerh yellaz. dyo
rugaunt ynarlly
poeth acrnaeht.
y nárar dyeyd
elspuc arpoet du
ar nlbuny. An
obaeraeyd ynde
rdu ynan ebar
ny oynaet ar
y. dl achnuer lhyt
ar ynllzan. d
ac godnaeve
t. Ac ennynyd
ynghaedu ar
ar dyo ebuu. a
n ouadunt ygh
ll grydeu enn

uaelp haduabu y nuerthaec pennp
gvaelchmuer oed. Ac yna doythaabt
em. Arglwyd iesu crist attolygaf
uvn o didi o achaos dy gvnsaillt ain
tzefynderv byt. Llvoedi uvgtzledyfi
am beccaeu. Didi ollzeu yllyo arglo
yd heb ygvaelchmuer. a tin dozuu. a
chymer-di bygtzledyfi. Ac ar hynny
yd argyuuu arthur byut. adynaet at
tunt dozuc. Arglwyd arthur heb y
gvaelchmuer llynna ollzeu. gvedy goz
uot arnadi. Ac ny nynny nyaruaeu y
geunyf. Arglwyd heb yzollzeu euo
dozuu arnadi. Ac ny nynny bygtzledyf.
noethoch attadi heb yz arthur aoch
dethyoen. Ac ny ozuu yzbu olyoualoch
ar pgrilyd gan lynny. Anynet dyp
lah unynogyl partlur dozuc ollzeu.
Ac ynaguu aozugnant. Adynaet dozu
gnant yllu attunt yna gan yuslagr
abzys y gessiab gvaelet ollzeu. yny
uer obylab unynogyl doab. Ac ef ann
agos abot tzalaned ynyz pinlagr bo
ub. Ar nos honno podetlunt peupr
byllpeu. Athzannoeth arosyn do
zuc arthur ynaeth. Arglwyd heb
yzollzeu nyt uelly y nuse nabu itt.
teur blyned pzanker-honn podeth
nun i pbzthyt ti arglwyd. ac ynnac
y nuen i plle honn. Ac yzhynny
hyt hedib vollzyti yn dirpeiru gtyleo
ytti. Nau gbydbu y doun ti yny
tzeiffaw. dtin adeuy gyt ann ybzo
dyludet n athlyr. ac ennenut a
gyffoeth. A dynaet aozugnant oll hyt
ygtzaer-uarlles pffynnabu. Ygyt
arthzled y bruyrt deir blyned yny
dirpaeru. yn un trinnz p tzeulyt.
Ac ynlyn elmbythach nonnt dzed
eupoet uu gvell nuhonnu. Ac
yna arosyn dozuc arthur ynaeth.
Agtzeiu tzeuuadeu dozuc arthur
att yn uarlles yeeth ior ellong
ollzeu ygtzaer ek pgdangre y dlyn
da ynnz pzyeun. ac gyzgeduu un
trinnu. dr uarlles ac Kaulhaduso

ac arthur nu geuith hynny. Nynhet
dozuc ollzeu ygtze ac arthur y ynnys
pzydein. A gvedy y dynaet ynnlaeth y
geuadyt de gyt gvaedarthur. ac ann
gyllyssteir blyuedd ygtzaeer y trinnz.
Ac val yoed ollzeu dirbarnaebt
ymbbyth ar y bzed ygtzaer-
thur arthzyse. nachaf uozyn
ynnydynat ar uaeth gvnaeu ninygtzy
ch. ac bygheu agnaeth. agvyse ynnallaei
o bali uaeth. Ar dieithyu ac allaeth oz
tzeiby eur oed oll. a thyt nac bzeun
ollzeu ydeuth. a chymryt y nadzy
oed ar lab ollzeu allnaeth. Val hynn
heb ym ygtzaer-y tzyllyz bzarbz agg-y
thur yz naeth ar dynaeth. Ac nachaf
clut peun y march ac pnaeth. Ac y
na ydoeth cuf y ollzeu y gerdyt honno.
A thzannoeth dozuc. Aphendzuun bonn
dynaet y leithy dozuc. agrofulu ynnyz
honno. A thzannoeth y lynnodes. ac
nyt yllys agtzaeth bys. naanyn eithaeth
eo bydaed. noffeith hynnydaed. Ac ef a
uu naeth ynn dunn ydlaat dl. Ac y
nydunn y gozth hapaeth. Ac ynn tyf
aud bleb hir tzydaeth. Achyt gendyt ae
naer adnoystruseit. achyt ynnlaeth ac
tynit ynn oednyt gynnaeth ac ef. Ac yn
hynny erbynnaut dozuc ef tzy allan eu
haulynnaeth. Ac ethaeth ozdynnyno
pzydyth-hun. a chyzchu part tzyrut
ozbyz. a ch-lles diedi bzaed ppart.
A oulzarnaebt nynnet dozuc. y ynnydaeth
aethaw uozynnon pozynnaeth gnaeth yllyr-
thun aeco ynnpaec tyrt ar gtyfeir
dynaebl. Ac ynnt allaeth ynt ynnyllaeth
dyn aeaeth. Ac naeladda gtyfeir naeth
augnant. Ac enfoes naeth dozugnyr
athaw ac dynnaw ac eozaeth. Ac ynn
hynt gtyeth yn Kaput ar naeth. Ac ynnaeth
ynngvydaw tzeth pzaeul. Nynnet ac
aeth pz naeles naeuaeth pzeathell. a
chymryt Kouent gualaeth ouent gtyaeth
dynnaer. ac tydi ynnlaw anozlaeth ac
tzyllyon. Dos heb hi nhonn anuaer
adoz y naeth naeth ac naeth gynnaer.

adot gyr llaw ydyn gymmen. ac
ir ek arwein hynn arglwydi gwil
lon. Ac orbyd ennill ynnaw ef agly
fyt gan yr ewein hynn. a gwhilya
deth allan el arwydyn adewith rac
di. Achwbyl orwein arodes arnaw.
ac adaw y nuadi ar dillat ach y
lad. A rupert rutlun ydrethyb. ac
pugnadaw adisgwyl arnaw. Ac pan
welsi rymmad hi ac gwelet yn hosti y
breichiau. Ac yn lly fgon y rupyno ac
yn edrych ar y gwlat. Achymmyt
kellilyd eozuc nos hagyr oed y
delw oed arnab. ac arglwydes eozuc
y nadi ar dillat y drethaw. Ac yn
litiraw eozuc yny gafas tynnu y
dillat attaw ozt ystlys. ac eu bysgu
b. ac elgynnu ar y nadi oe dreid
eozuc. Ac yna yndaw gwas eozuc
y nrdyn idef. achymdi ch gwell
taw. allallzen nu yntev heb y hw
dyn. a gwsyn eozuc nu pydur oed
hynnw ar hyfyle. Dwed heb yn dr
yn llestes ti hyn y kastell rac
to. Ayhanun dexb y gin ef ac
adaw gentyl eoy llestes. ac
dyb upt oes ar ystlys nannyn
yr unty hynn nys rydyche nerth
teuant yllyd gymmodi di. am nat
aei yn fyrdic weth. Gwedy yd
hynny heb yr ellen. achymerdt ad
zuc ellen ar nozdyn y kastell.
A dfgynnu allnaeth ellen yny
gwlat. ar nozdyn eozuc y ystlyssell
elinbyth. achymmen tan idaw ac
adaw yny. A dynnot eozuc y nozdyn
ar llestes. a dyn y gozdyoch y
ny llaw. Hyn nozdyn heb yr ner-
thed nidi ge wrent oll. neur gollet
oll heb hi. Ha nozdyn heb yr ner-
thes. nyt bydd gennyfi dy arfeyw
ab di ac tynny. Dod dywet heb ef
y wreicheu treulaw gwerth seithi u
gwaet pynt ouest gwerthwaur werth
dyn heb dywot ef. Ac ellod es no
zdyn heb hi gwell gwelethaf di eno.

ny ny dwrdall ogofyd. A dywedy eozuc
y nozdyn pan delsit ti attaf ac
ot athaw a gwely ac ennenit pup du
oed. ar dlaw oed par ellen y nos
nenneu tremnoc. Sef yw y nos hynny tr
nus. a gwydnoch oed pgnawt gyn. noc
yn nalle gynt. Ac ar dywedy wrth ellen
ellen dydarnabt kynnwyf pup ael
tell. adyn arfeu y nuydu. A gofyn
eozuc ellen y nozdyn. py gwnaeth
yn hynn. Paell heb ef ydyledeus i
ti yllyo ynoghot oeth y kastell. y gre
fab oedd yllyreic hynn allu nadi gym
tau. Gofyn eozuc ellen oed oeth
ac arfeu y nadlles. Oes heb y nozdyn
yrei gozeuozbyt. dey di y erchi ynn
benffic nadeth ac arfeu heb yr ellen
pei gallsin upnet ymedrechyat ar y
llu. ac heb y nozdyn. dodnot attaf nad
lles eozuc. Ydybedant heb y dynnad
dd ogofyd. Sef eozuc yr nadlles ehw
erchi. Yna dodes heb ef nu arfaf
nadi nadeth ac arfeu heb. Ac ny
bu ar y dieb eirpoet nadeth ac arfeu
kystal ac hynt. Odet yd gennyfi eu
kynnyt ohonaf. nac eu kastell ou
gelynyon eiwaz ou hannud. Ac ny
bu bedi adynn ac hynt. dodfyc all
nadeth ydyn ac elgyfeby offalzyd arnaf. ac adogon
o arfeu gyr a nadi. Agofyn eozuc
ellen ynadnaf. ac elgynnu ar
y barch. dympet ynerth aden nadeth
gyt ac ef ymgyfaen o berch ac
arfeu. Aphan deuthant parth a
llu yr nadi. ny dzelynt nac ef nac
eithaf idaf. Agofyn eozuc ellen
yr nadeth ynt. pa dydyn ydoed ef
nadi ynni. Dydyn ynnaf y pedyr
ystondard nelynyon ynni nadeth
heb ynnt. dyr ystyd ynny dadeu a
dyr yn yol. Yelyd yr ellen ebedi chwi
drachefyn. ac arhoedi hun ynyn
yl pozth y kastell. Ynnheclut ad
zuynt hyn. achymerdt eozuc ynnen
nadaf ynny gyfeinyd dr nadi. Aelyn

nu a3uc olzem ac gyfreby. puy
ypo prydd ednoiaf. ac pnebe
lut pem punnch i'n thy lanstell.
A phan ofut hynny agafaw ef a
deuth awaill y borth panstell. at
pnaethpwyt. Ac unpbu poeuth
aunt. ac olzem arodes p uaill y
amser pz uarlles. adybedout bzin.
dzelyd pna pa bbyth pz neit
bendigedic. nyllu alebyllyliaps
yglzpich plzastell. ac pz rodi by
ldyt pz uaill p rodes putem pdby
uaillaeth ydi dzachefyn. Ac pr
pdit idaw prodes hanner y gly
foeth ehun. achybbyl oe eur ac
uarpaut ac thlyfteu ac gwyfflon
ar lyuny. Ac pnaeth yoaeth
olzem. ac dzeb ethyd adnaeth pz
uarlles idaw. ef adioll gyfoeth.
Ac uynunaby olzem nam pn
kerdit racdab eithafoed byt a di
ffentibech. Ac ual ppoed pnkerd
det ef aglplaed diffreth naby p
unyn laoet aw eil ardyoed. a
dynot yno a3uc olzem. A phan
doeth pno. ef allzelei doeunyn
naby pglzanabi ylaoet. achuar
rec loyt punfftye pbzyn. a dioll
aoed pnygnarrec. a carff aoed
pnpz holl. a lleb pnrdu aoed pn
ynyl pglarrec. A phangyllei y
lleb bpuet odyno ynerder p carff
idaw oe pratin. Sef a3uc olzem
oispelab cledyf a nellau att y
glarrec. Ac ual ppoed y carff yn
dyuot ar glarrec. p thenab a3uc
olzem achledyf pnp ryd pnder
hanner a fyrhau p gledyf. adiwot
pz ffordd uall byny. Sef y gpoleí
p lle pnp gennyn. Ac ynghear
pnp gpich uall nnga dunelled ehun.
dchledyf a3uganit arlyf poyd
byt uchet. A phannu anuser gan
olzem a3ffoldi pe. dfgynnu a3uc.
a gellyngr p uaith pnpyn ol gr
eddaw dzaffat. alled tan a3uc

A phan nu benaet y tan gan olzem. pd
oed gan uelly dogyn ogynnut. byt pan
pem tennos. A diffianna a3uc ylleb
y dzeiab. Ac ynylle nachaf ylleb pnop
uot attab a chaerdzech uaby teleab gñ
tab. Ac yby gerbzonn olzem. dnupnet
am ptan ac ef. achynnupt a3uc olzem
yhaerdzech ac blyfiab. adodi golbyth
on ar ueren pglyfich ptan. A rodi p wzch
uanyn byrnup y allu yn yffu. ac uel y
doed olzem uelly ef aglyfaei och uaby ar
eil ar dzydd ynyfyfagoe idab. Aguhyn
a3uc olzem achynnbydbl. Je yfghyn beb
ydyn. Pby byt tebyu beb yr olzef. Di
oer beb hi lunet byth flaby a3dzyn an
lles yffynnaby. Beth allaey di pna
beb yr olzem. bygharcharu beb hi pd
ydys. o achaby uaredaaf adoeth olys
artlur y upnnu y uarlles ynpzaby. ac
anu rynnaby gyt ahi. ac ydoeth y dzei
glaw flys artlur. Ac ny doeth byth dza
chefyn. achedynaeth ynu oed ef mop
ef aguryby dz byt. Sef a3uc den the
llon ystaell uarlles y ogonnu ef ac
alb ynt ynbyllo. Sef ydyllaedes i nu all
ei ydengzeff hoy. anurpl'on ac un a3ff
ef. Ac anhynny bygharcharu ynp
flaeth pz naen. adyllaeont naby doei by
euent ynn a3ffo nydoei ef ynn anudiffyn
i ynoet y dyd. Ac nyt pellach pz oet
no thzeny d. Ac nyt oes ynn neb
delzeusab ef. Sef yd yniten olzem
nab unyen. A oed olzen gennyt tithau
pn gofyn i y marchaby hynny hynny y
dnei ythanudiffyn. Dilzen y rodi eidus
beb hi. A phannu dofyn ydaiet y gu
loython. en nannu a3uc olzem ynaen
haner y nyny tan arnazbyn. A hyny
na a3ugant. Agyedy hynny ynadiaeth
ynp bu dyd dzannoeth. Dzannoeth ca
fyn a3uc olzem pz noz hyn. a oed i
p gallent hadel byth allelbennu y
nos honno. Des anghenid beb hi.
dos yna dzwod. achaeta pandi gan
ythye pz annon. Ac ynyeny nanna
bo n allaeth gnaer nabz. ac ny

athyna

yu amyl arwer. Ar uarll vreu vgyeir hõ
nw gozeu gyz audbyt yo orbyt. Ac yno y
gellyon not beno. Ac uy dybbve gobyl oz
y ainglevo eirpoet yugystal ac vgbyllo
pe pllevollzem y nos bouno. Ac yna y
tzyllzeirpove ollzem y uarch. ac y tzerd
dudo racdav tzop y ryt yuy dzelas y
gaer. Ac y dyeth yz gaer. dc arwoll
naeth ybyt idav yno yneu ypocdus. dchy
dzeuvab y uarch yndvllzall. adodi dogyn.
o bbyt vac y urvm. A nypnet dozuc y
lleo y bzeslleb y uarch y ollzed. dyt na
tyfallser neb oz gaer upnet ygtzyfhol y
uarch. adolzeu dodgnu ollzem. nallzelas
eirpoet tzyftul ybuallanaeth alvoun.
Acly nozister oed bop oym yno achym
bei agheu yn pop oym onedunt. A nyp
net dozugant y bbyth. dc eilzeo dozuc
yz uarll arymeillao yllzem. Ac un verch
oed idio ary tuarall pollzem. A dolzeu
oed gnu ollzem nallzelas eirpoet vn bo
zbyn deledhach no tynno. A dyuot do
zuc ylleh rvng dzutzvet ollzem dan
y bozd. Ac ollzem ae pozthes o bop bbyt
ozdoed idav yntzu. Ac nyllzelas ollze
m bei tzymeint yno athzistyt y dym
on. Ac am banner bbyth gzeillavn
ollzem dozuc y uarll. Anedys oed itt
bot pallaszen heb ye ollzem. Dus abyz
yn nat bzthyt ry dym dust m. na
nyn dyuot deunyo trystut in agrokal-
Beth yn hynny y lieb yz ollzem. Den
nab oed nn. a nynet upndeu nab m
nynyd doe y heta. Sef y nate bbyst
nu yno allad dynyon allund. dc en
hyssu. Adalei hy neibon dozuc. dca
uzp y nate oet dyo y rofi acef y ro
di y nozbyn honno idib. neu y nzeu
alladio yn neibon y nugyd. ac en
lun dyn pkyd arnadv. Ac nyt lleicf
no einaw. Dioer heb yz ollzem. tzu
m yn hynny. elphym allnep dzi
eu o hynny. Dus allyn arneif hẽ
yzuarll nest y ndzuscrneu gennyf
dywetut hy neibon aghafas ombum
lud. wrodi uynerch idav ombod.

oellygru. ac duetha. ac y nidoan
allnaethant ny bethen eirell.
Ac yno y bu ollzem y nos hounu.
arboz tzannoeth gynt agkyll
nut tzyft anbeitrabl y dient.
Sef oed hynny y gyz nualz yn
dynyst ar dzu nab gnuthus. A nyn
ny bzadv y gaer. dozuc y uarll
racdav a dilyssu dou bab.
Gwlgnv dozuc ollzem y arneu
yndemab. A nynet alla. ac yn
bzabf argoz. Ar lleb y nyn ol.
Alphanhzelas ygoz ollzem y n
arnawc. y gyzchu dozuc. Ac yn
lad ac ef. agbell olaber yo ym
lader y lleb ar gyz nualz noc
ollzem. Yrofi adub heb ygoz
bzth ollzem. nyt oed dyhyng gen
nyf ynuled ethol bet naber yz
aultel gyt ath. Ac yna y bbyz
abo ollzem y lleb y gaer. achan
y pozth arnab. A dyuot y nuled
nallbyt avgyz nadz. a disgyrch
dozuc y lleb anglybot gotut
ar ollzem. A dzugyab y nyb bod
arneued yz uarll. Ac yna y neu
do hyt ar y gaer. ac yna y gaer
y neidvabd yny un gytac ollzem.
A phalnadv a tzeithes y lleb ar ben
y gkyng y gyz nualz yny upo y
balaf tzop bleth y dbyrchyn. nal
y gzvelit y holl amyskyar ynllyth
zab olwnab. Ac yna y dpygbydbys
y gyz nadz ynbarb. Ac yna y
rodes ollzem y dzubab y uarll
a gvallabd ollzem dozuc yz uarll.
Ac nyslupynnabo ollzem. nanym
dyuot tzadv y ndi pooed kynet
ynoi. Ac ef a lleiei y nw kynnen
nalz o tan. A den llaes penngr
ych kynnen a'e dyb y nynyuet
ar neszbyn oebzb ynytzu.
A gvssyn dozuc ollzem y pybeth
ellidpyt yz nozbyn. A dalleem
en kyfynic dozuc gnut idav.
nac y dalleem ellẽ y nozbyn y

nos gynt. Acolbem apallys ior.
Acam hymny yllosgyn mmuenhi.
Duer heb yr olbem marthavda
oed hbmm. Arnaed oed geunyfyd
gbyppei ef not ar y uaethnihymny.
nadeler y hamdiffm. Aphei nym
neveh chm ynm drostw ef. nmm
emon y chm. amymbi heb y gruei
fon nymny ern an gbnaeth. a
nymet aorugant y pmdyd ac olb
em. dgvfut agatus olbem gam
pdeudias. Acar hymny yllev auer
thvys odeth. Acavanant ar y
gveilfon. Acyna popl:edassant
opmen. hn mlbem. nyr oed amor
pmn pmlad naanyn athpdi op
hm. Ac pleuhabs pmn pmlad
ar anfeil rac:o noc athpdi. Ac
yna ydodes olbem vllev pnylle y
bmllfen pnwdyn pglarchen. a
gbneuthur nmn maen ar ydzvf.
Amymet y pmlad ar gtyz maltyft.
Acny dothoed olbem y nerth ettka.
A hyor oed pdeudias arnab. Ar
lleih inth pndilhretfin amvor
gynnt ar olbem. a dvygan pnm
aorne yllerh vny gmnal ffozdalla.
Acpngtyfyn yllidaw y neillozdo
effon. Ac pnylle ylladaw yflall.
Acnelly pdiffallant hop hmet nac
yllosgyn. Acyna ydoeth olbem alh
net gtyz ac ef pgvfverth iarlles y
thynnalm. Aphan dveth odyno y
duc viarlles gnmtaw plys arthur.
Ahwnn thrcic tranit vpb hn.

Cyna ydeuth ef ffozd plys
pdutraws. Ac pnlavabd ac
ef. Ac ny pnedeynas yllev
ac olbem pny ern ny pdutraws.
Aphendoeth ef ffozd y tyd pdu
traws y neuad agtyrchoyd. Ac y
no ydzbdas ef peder gvnaged ar
lmgfynt. tzebdiaf oz athdan neb
eufoet. Ac nyr oed dillat pndem
nunt ihzerth peder arlmgeint o
arpent. Achyntrifer oedynt

agben. A gofyn eozuc olbem ndunt
ythz eutrifer. Ypgkedassant vpnten
panyb merdher ieirll oedynt. Acnyd
thoedynt yno naanyn ar gvz nnghaf
agarei bop nn onadunt gyr eahi.
Aphandetben nn pnna nn agrnbissam
leisienyd aphaarth ac an gmeiennm
pn bedd. Agvedp pdeyfin nedd y den
ei y kyrtinzeul bien pllys bonn. ac y
fladei angbyr oll. Ac pobygei an nefreth
nnnuen ac anoillant ac an enr ac enurp
ant. A chyrthvoed vgbyr pllyo pnyz
unty allaihher ogrulaned ygyr ac bynt.
Allyna itti nnlben ythz an trifer nn.
Rozve yo geunynn nl nnlben dd dynor
nthen pnna rac dzbc itt. A thnuain nn
gnn olbem hymny. anynet eozuc y
ozynnderth allann. Ac ef aihebei narth
ac ynodnnot attab. Ac nyr arnoll trop
leibenyd echarpat nal bei bzault idaw.
Sef oed hbnnn youtraws. Dnn ebnr
heb yr olbem nat pgyzchn dy: leibenyd
ydodbyf i pnna. Dnn arhzr heb ynrth
nalkrethi olbem. Ac pny lle pnigyzchn
ennaethant. Ac ynaidoydi pnodnt.
de ynodhnaarthn ac ef aozuc olbem
ac ef. ac ivynnaw ac dnplaw arpigethyn.
Anaeth aerthis y on traws y olbem.
A dpnzedut bzthab. arglyyd olbem heb
ef. dnvygan oed dyonnot ti pnna pnn
anrstynngi. a thnthen nderthoft.
ac aorugoit hymny. Ac ystyllyz nn
i pnna. ac ystyllty nn nnyrth. A dpn
nn bpeuein. A nn aef yn ystynti yz a
nnn agynnhalyaf yty hnnn yn ystyr
tty pisaun ac ygnodnn. tra hyne dyg
ruc dpeuein. Acolbem agynnhalyaf
hymny gnnnty. ac yny pdi ac ef yn
noz honno. A thzannoc. i ystynti
ypedyr gwaegyd arthur nt ac nsen i
ne dillat. ac adaihoez gnnnnt. odri
athlyfen. Ac pszedyns ac bynt ygyr
ac ef kyt yn llys arthur. A thannen nn
allen arthur ozthab gnnc pan y gollas
fen. A llaweneth yna. ac gwraged kynn
yno nn a bynnen dengyn yn llys arth

a ynna dryiad yn llys arth

In ac bassei. Arthom a vmgalvmet yuenh
cler. Ac othem a trigyrhe pullys arthur
olymny allam yupemteuhi. Ac yn
amhyl wab pup aeth trygyfoeth dun.
Sef oed hynny tryclaut, kenuerdwn ar
vranbes. Ac pylle vdeler othem abynny
gumas. gorwot abuaer. Archgbed yl hon
aelhir chilzedyl. iarles pkfynnaun.

Frawe iarll bioed uerlaeth y
gogled. A seithmed oed idaw.
Ac nyt oguuoethen puvoyaf
vo pubortlier efrawr. uamyn o tornei
ment arthuelved. ac pmladeu. ac ual y
nac mynych pzueb apmlzamhymo ac
pmladeu arthuelved. ef alas aechyne
uein. Seithuet nab aoed idaw perer
oed yeub. a ieubaf oed bbmb. Acnyt
oed oet idaw vynet y pmlad neic y
rmel. per vet idaw. ef dadyllit mal
y lladoyt y tat. ac vrodyn. Gozer vthry
dyat kynnet oed pmvaun idaw. apmy
der ac hozuc yn uelz: ac y bum nab ac
clybocth. Nef agnfus ymychyghor
ffo pupelocb adiffenbocb diozamus y
cit. ac pmladaw ar kyfamedeu. Ac y
dadaw neb vup chedymdeithas uam
gozeuocd a mellon. adymon diozalha.
up ellyrit nac nyllzedei ndunt nac ym
lad. na rpfeu. Sef ly nellei neb vnylle
pclyllzei y mab. kynnullaw na mererch
nac ki neu. rac iwbi plegt o mab ei
nunt. ac pzeffozelt voaei y mab beymo
pelbaur ac y tnfkn llyfgyvon. ac yllky
zyon. adilbarmaut ef adaeler. gnthbam
greifyz y nam. Adoy edmc pngyfiaghos
yz greifyz pnlefyll. ac erelin yn uaz
hozuc pmab bot vdoy hynny heb
gyen. ac hyna ar yrei ereill. attipby
ar en bot ymhur argoll. ac amhynny
lloll eulzyen gnadunt. Ac yny doed
yn beun y ffozelt yz greifyz. o blizy
dech a phechefinr. ef agymhellyrs
vrelhigeu vgyt ar greifyz y mayn. Ef
adeuth ger eoun. drachefyn att y mam.
y mam heb ef peth rynod rylizeles

ygbot. Doy otheuhzon gvedy
rymmet gbyllcaeb ymdunt. ary
gollj eulzyen. rac ymeynt lhyt y bu
aut argyll am y boet. Ac ypdie
tac oym gyfter uby noc agreuics
yneu gyrru y mayn. Ac ar hynny
kyfodi aozuc paub adyfot y eozych.
Aphamhelfant melbigred rpfedu
yn uabz aozugant. adulzarnabt
bynt allzelyn tri marchaue yndy
uot ar hyt marchaucffozd grau
vrlys yffozeft. Sef tri marchaue
oedynt. Glhalchmei uab gbyar.
a geneir gwyfhyl. ac olzem uab
.urpen. Ac olzem yn kadb yz ol y
vnllt y marchaue. a rannaffai
penaleu yn llys arthur. Dy mam
heb y perer beth yw y rrei vachgo.
Eglyron yut hy mab heb inthey.
llyfua hy ffyo heb y perer poaf yn
egyl gyt achynt. Ac pefford vnen
herbyn poeuth pereduc. Dyllj
et euein heb y olzem allzeleift
y marchaue y nunyuet heibaw.
neibeiud: na doe. Nawn heb ynten
beth yw marchaue. y ryw beth hyfi
heb yz olzem. Ber dybetut y ym
y peth eglymaf ytti. Rumen
adyliedom y tithey yz lhym ef
hynny outhey. Dyliedaf y nlla
dem heb yz olzem. Beth yw
hbm heb y perour beth y kyf
ny. kyfiny yw heb yz olzem.
Anwbym hozuc pullyz beth oed
y kythrauaibent allzelyt ef ar y
gyny ar meurch. ar aruen. A
phaubeth a hynnpnt ac hynt. ac
acllynt ohonnut. Dolzem a
uenegrldaw pullyz pep peth
oz acllit ac hynt. Dos ragot
heb y perer. nu allzelew pzyfiny
w adynny tithey. Annuneu aff
yth oi ti. Pan pnchoelut hozuc
perer att y nam. ar nller. y ma
heb ef nyt egylyon oed y rei gyn
nen. namyn marchogyon eurdd

1

lyon. Ny vdygtydaud y uam
yn vary lellic. Ac pdeth perēd
lipt lle pdoed ieffyleu a gyllyder
gymunt uorunt. Ac adygei vdyst
allym ozthystaumed yr ymyalodu.
Achetiol brychuiel yllymnit cry
uaf a teb ygei a gymerth. Aph
ymmyozec dlleasgrys ymgyssyd
daw. Ac oll dydyn dmdaret y dy
thei rdaw a dlleicu ar y nieu acar
boppeth aozuc perēd. A thzache
thin pdeith perēd att y uam.
Ar lymmy aitheu dygu aozuc yr
iarlles. Je vynab seychdyn a
dymmy. Jeu hebei gaud y genu
at. Arlo ygemmyti gyglhoeu kyn
dy gydchdynnu. Jullaiien heb ef
dyliet ar dys. Dos ragot heb
hi y dys arthur pulle mac gozeb
y gdyz. a hacha. a dellhaf. Ne y
gdeleh eglopd. Kan dy pader
dzth. Dgdiely dlyst adiaut oz
dyd reit ut dzthab. ac na do olly
dot adayon y rodi ut. Kymer dy
hun ef. Dz dyliy oralpat dys
dzth. adualpat gdzeic amat
dualpat ozdyt. Dz gdely dlys
tec. Kymer ef. a dyzo y eirall. ac
o dynny clot agreiby. Dzgdely
dlneic tec. gozderchi hi. Kymmyth
uynno. gdellgoz a phencdgrach
ych dyna o hynny uschyut.
Agdeudy yr pnuadzaud hdnuo
yschynnu dozuc perēdur ar y na
rch. adeuent o aklacheu dlaen
llym pupiab. achyclily pu racdaw
ynuerth aozu. Ac ybu deudyd a
dymos puzerdet ynu dloch ffor
estyd. ac amryp keuikaith heb dy
yt ac heb dlaet. Ac yna ydoeth
ygdoet uaby pupil. dc ynpell pny
coēr ef allaeth iaunerch dc dlaffar.
dc pupllannerch ygdyeh debyll.
Ac ynnth eglopd ef a gaut ppa
der. ydd y peldyll. A phaeth ar
peldyll ydoeth. aozdd ppeldyll do

ed yu agozet. Achaden eurit oed yn
agos yr dzdd. Amdzdyn dzuen deledy
ynnygtaden yu eitted. A ructul eur amy
thell. anuen dyllychedic ynn ructul.
Amdzdy eurdras amyllaw. dougyn
aozuc peredur adynnot rucdaw pupyn.
A llaidzen un y uozdyn ydlaw. achyf
arch gdiell idaw. Ar tul y pebyll ef alle
ei dyst. adby gdstrel pdllaidn oihu.
adby dzth o uard eaun. A gdlbydsen
o gic nclnoth. Dynnun heb ydeped
aerdns ynn dale bynnuc ygdeidn dy
yt adiallt ygymuyt. Dos tdlieu un
ben pdllaidn yr dyst agreidaw ydlyt.
Pua plymerth peredur lamner ydyst
ar dlynn daw elnun. Ac adub pdlall yr
nozdyn. Aphamoarnn yperedur dyst
dynnot aozuc agostaug ar tul plu rac
dzonn pnozdyn. Dynnam heb ef aerdns
ynn pdlle ygdeidn dys tec pgymuyt.
Kymer tdlieu eneit eneit heb hi.
y nottdy agymerth peredur. A dlyn
yyt puarth. a dlyeddlyn pnueth.
Pnol hynny dlynna puarchaud bieu
ded y pebyll pndynot. Sef oedd hynny
sydeb pdlamerch. Ac ol puarth adle
ei. Dyliet heb ef bzth y nozdyn. ply
ennn ynna gdeddy nnby. Dyn emyned
pauldud eraldyd hebdi. A nieneg
amsaud peredur ac arnet pdllyr.
Dyliet heb ef. a dui ef grunyt ti a
agdneuchnn annuy arnat. Ken dy
nyn dygret heb hi na chaun nyslgonc
ynn. Ayny dygret nythi gneiat. ac yn
y ymgaffyf ac ef o pdall dygeidellaud
anuist ur dieffy dithen trigyaw dby
nos yn ynty. A dlyn dd aozuc y uar
chaud y nugeiffaw a phereduc. Ayn
tyn kerdur adyrchaynnaud parth
allys arthur. A dlyn y dynnot ef
y lys arthur. ef a dseiliaud marchaud
arall plys arthur. acerdns nnozdy
eurunc ynozds y pozth yr allu p
uarth. Ac yntyn adeuth yr ucnud
ynlle poued arthur ar tenau. a gdeu
lnlbyrn ar eiraun. a gdleu pdlfeil yn

ynghyttanaeth u oerwlych eur ar uzchelyy
nair. Yna y mairchiaw adoneuabo yllym
nos ynaew am ylwynieb ac wroucholl. dir
wnchunt unawr y uzenuwyssar. Adyaz
aut. ezwo neb ky chofuet. ac enuwyn y
gwrulwch hunn ann. adial carhaer gw
enuwyssar. deuet ynuol wzthenghyd ann
aelwrhoaf ynw. Ay barch agynnerth y
mairch ar uzchenghyd agynerchyys. Sef ae
zugant paub oz teulu gwstwng cupenneu.
ruc adolygu y un wyner ypial carhaer gw
enuwyssar. a chebyngolynaeth oed gwaranaf
nu unaer neb chwaen kyfchofuet a hynny.
o ny bei wor arnaw vuuterynaeth. ac en
gwr a ieu letrith. nal uaaller neb yndial
ac ef. Arhynny llyma peredur yndywot
ynaewn ar gweffyl kychuzelo ysgyrnuc.
a chwzgwrdwen mulgrell arnaw. ac yn
aulwydf pullys kyhaw chwnnw. Sef yo
wed gei vuscupll pmperaco y uewn.
Dywet heb yperedur y gwz hur racko
nac arthur. Beth aymmut ti heb yhei
ac arthur. Yr vnaun aerthes pan dwot
ynwrdd yn warchaw brenhyl att arthur.
ayny bygaw heb yhei ry agrhyllaer yo
dwyr e uaith ac arueu. Ac arhynny yai
gwnwot oz teulu awzy llyslwyn ifav.
Ar hynny llyma gwz yndywot ynyny. a
dywaed wrthaw kynnwhynny pwy ar
thur. ef a dywaz. yerch trwyat y ar
thur. a hynny a gwbyllant. Ac ygyrwot
y bloyaw ny dydreuller nu dwnnt
bugeil orch neb. A phan arganaw par
perd. daha heb ef grwffaw dwb orthyt
perd dr nab ef hwb. ar benne nahyr
a bloaw marchogyon. Dyer heb yhei
fynn wedy yndywe bot bleyn pullys
ar chaw yn hut pahaz dewis dy ynoi
canaz. ac nyth y kyfrwy dyn ahynn yg
gwyd arthur ac dyrch. ac dyrch yn ar
benne nahyr a bloaw marchogy
on. a dwot boneluft nab yny wyd pallaz
yny hwnkelhic. Ar hynny llyma y
gwelet heini heb in grwffaw dwb orthyt
perd dr nab ef hwb. bloaw y nahyr
a chwnnwt ynarchogyon. Pe vorbyn

heb yhei. Yma wedy yndywe bot
bleyn yn hut pullys arthur. a
gwlo y kyfrwyodyn hunn ynyny y
gwelsant. a gwrth gwet a gei yn
di yny wyd pallaz yn hwrd heb ef.
gwz hur heb y perd. yn hwrd
nac arthur. Tab ath gan heb yhei.
dos ynuol y marchaw ataerth wdyna
pzthengheo. adwe y gwrthwch y gan
tab. a hwzw ef. a chynnes ynwrth ae
ernes. a gwedy hynny ti a gwelly
dy wrdab yn hwrchaw wrdab.
Pgwr hur wnnes a hwnt hynny
ac ynchoelut pan y hwrth ac ef.
ac pzthengheo. a phan dwot y gwrthaw yn
ynuyg ac allei adaw o'r teby
gwlyaeth ef. Dywet heb y mairch
awe athaeleist di neb oz llyr ynwyt
ynwl i. Gwz hur wed ynw heb ef.
a erchis ynn dy hwzw di achwnnyt
pgwrthwch armairch ar arueu yny
hunn. Tab heb y mairchaw. dos
oz achchen pzllys a carth pgreunyf
y arthur dwot ac ef ac a trill y
ynwsan ann. ac ony dw yn gyf
lwn wyf arhoaf i ewo. a phan bwg
cret heb y perd. dellis di ac ath
wod ac athaenwod. nnn a dywaut
y mairch ar arueu argyrhwch.
ac ynd y gwrthaw di nac mairchaw
ef ynllwyraw. ac dihen ac arllost
y dacw yrwng ysgwyd a mynydogyl.
dyrnaw t nadr dhun yno. Aha
thaw heb y perd. ny chwarpei
dreillon y neuaw a nwy helly.
annuen achwarnif a thithe u hal
lyhun. ac hwzw ef a gwthwch hu
cullyn. ac hedzu ynyhygat yny
hyd trwy y thegil allan. ac yn rac
ynwarch ynghynneit. Dyer heb
prowein nab urien wrth gei. dzw
y nieoreit annoyn ffol a yrreist
y n ol y mairchaw. Ac un o dev
aterb nab ar lad ac hwzw. os y
hwzw adref yn mairchaw. ny gw

nwyn orllys a lyd arnaw gan y marchauc. ac aglot dragyl pdwi p arthur ac vilhyr. Dr ylad adrw maglot a gredu vai lepit. depchaut arnaw yntey. yn yclusamer. allyma vthyd pdui. pa wybot py gyfranc pp ymdaw ef. ac py dyeth olwen pzdeu glawd. Sef y gwelei olwen pero pallcafaw y gur ar lyet y deu glawd. Yeth allney di uelly heb olwen. Yd aab vthi heb ypered pdeu heyam pamanab. ony pgeuyf pei uy chonab elmuen pan heppb. Pua p diolches olwen pzarueu ardillat. Allyma uarchauc pallpuaruot ac ef. Pale pan dru y di heb y marchauc. Pandeuaf ollys arthur heb ypero. Ie gur parthur byt ti heb ef. Ie uyny bydaret heb y pero. Sawille pdilyt yn ymaydlw ac arthur. Pa lleu heb ypero. ay ae dy dreuaf it heb ef. ar arthur bum erpyet. ac agrchymdeythyaun yn dilyz idaw nu ac llecheis. Ry bu heb ynpygnaut nohynny pallam aozugnut. Ac ny bu hur ynn bydpaw pero ef ozwyz pe ozeu y marchauc pallaw. Nawd aerchme y marchauc idaw. nawd agaffy iheb p. gan nyd oylh arymet y dyn arthur a meneyn parthur mae nn ath bydy lleis yz eurydaw gwallauaeth idaw ef.

a nauaic uadeuaf hyth ymyr ynn gallfoyf dieu faruaet y am ar gozres. ar marchauc amdaw ygnet ar hynny. a agychynnu ys racdaw ynn arthur. ac auzuc hynny. ar bygoth angen. ac yntey p. agychynnu ys racdaw. ac ynyr nn dythaw ef agyflaunn ac ef. nn marchauc arhyntaec. ac ef p. ar bydlyr yn gyflaehyr tw. ac uaeth ant ynn arthur. ar nn ryd ynnadaud gauanat ac adolwed gan ynn marchauc lauuaf. ar nn bygoth gan p. ar gres. a chefyd agannes kei gan arthur. agwalas nn yntey gei anhynny. Yntey pered agychynnu ys racdaw. Sef y deuth y gyfet naw ynyal. ac y ydlyr yeet wded flynn. ac ar ytn a rall pded daer dr. ar lann yllyn y gwelei gur gy nllaryt telediu ynneic ted ar ebrauyd o bala. agfuic o bala ynnanaw. agfeallon yn pyscotta ar yllynn honno. Val y gwelas y gur gy nllaryt p. ynd ynn. Synnyd aoruc tu a gur. a chlofi oed yr heuly. Yntey p. agyrclubys yllyr ar porth aded yn agozet. ac y neuad pdeuch. Ac pded p gur gy nllaryt yn eiffed ar ebrauyd. a chyrchedam naw r pllogyn ruc y dzon. a chyrfod aoruc ymdidan nn ynner ynei bynn p. ac o ledrchenn. a chan dallmuch heb ef y chadaur a thynn. ac arhuerp auen. Ac yna pchadaur a thynn yosetiaut. Dyfhet enaet heb y

gyz. pryoed orgbeillon dybygyon a
achwanc. Pynt ybe yb heb ypered y
gellei ygwas uelyn thyeuthur gwaet
arpllall pei as inymmei. Pynyt tabieu
euent achymer. ypfoim ardar pan olad
y gwas gwmeu. agbuq thaet ar ygbas
uelyn or gelly. Pered agpybawr a myn
net y chware ar gwas uelyn. adpcha
uel llad arnaw. ac arnaw dymunt nadz
mynorgbymdawd rac el ar pllygeint. ac thaet
mtteu pu ryde. Pei euent heb ygtr. dyf
y eifted bellach. a gozeu dyn elad achle
dyf pwyr pwys hoim bydy or. Achelpyth
yz dirieu bzabt dy bann dyf ymmeu. a
elpyt am pbydy pheirthoim pwydeu
wes ac arwer ygbladded ac wynnt
rwyd. Pynaraliwyd ac adfoynder ac
mbenwyd. ac pmadeith dzeithiou
neith dy bann. a un adydaf athzo itt. ac
athpnafaf pubarchadoc wrdhyl ohpnn
allan. allynna allwelpch. Pyt gwelych
beth ado rpned gremyt. nac amdpnn
amdanab. ony bydoihyboi pbenwgn itt.
nyt arnat y bydy pheipo. namyn ar
nafi. Pannpe un pfyd athzo itt. Acam
rpfaf eurydd agwallaf anaeth agpnn
eraffant. Aphaim amser y gyfeu
ydaethant. Pandeith ydyd gyntaf.
Pynydi aozuc. ¶. achymmyt ybarth
achangrennyat pfinyth Pr pchdyn
pneuth. Acef adoeth ygwet mabi yn
pal. Acym mben pwet ydeuth y
dyl. ar tu arall pzdi dzeffat ygbelet
gruer pawr. athyn arffe bynny phyrchyd
yz. ar pozth aznnas pnagwzet. ac
yn uarnad pdnuth. Eef ygwelei gbr gryn
llwyt tr le dun pneuth ed arpthe pneu
ad. a nacfpyrt pn amyl pnygpleh.
achwfodi aozugnnt yn bdaffei o ac
ertynnwal. ac dydi pendd ar y neill
taw yz gwr bzwd pffes. Ac ynoidan ag
zugnnt. Aphaim amser nynet yz
bwyt. dodaf. a nacfpyrt pendd ar
neillay pare nnpn y bwyta. Agbeoy
dirwyr bbyta ac yfet eu bannenn-

gafynnaozuc ygwzda yp. ac fyo pat
ef tad acifeoyf. Pei hatfyn dyfc ta
bic oed gannyf ygbydn heb yf.
Nef pdyd ynwfbl nnabz pn. llaw y
neuad amgyffiec nnlor ynoab.
Pynner heb ygbz bnth p. pdeidyf
racdo athgarab yz pffoffbl hayarn.
A pfered agpybawr ac adzeddes yz
wfwffbl pny pn ynduroyll ar dew
yf ynduroyll. Bzw yoryfpeu ygyt
achynnnia bynt. Pered ac addes y
gyt achynnnnbau aozugant nal
bynt. Ar eilbzeith y trebbie yz pdw
ffbl pny pyd ynduroyll ar dedyf
ynduroyll. Acual bynt bynnannbab
aozugnnt. Ar oz ydoibzeith y bpffelyb
dynabt a trebis ac bbzo ygyt ac ny
dynnabyaei uar ystwffbl nav dedyf.
Pe dzaw heb ygbz dos pelbo bellach
am bendith yet. Pny tpznaf gwzeu
dyn alad a dfeofyf dyt. Ae upartb
oy dzwzco agteuch. ar tranyan yfbyd
heb gaeth. Agbeoy bedfych pn gw
bpf wyddyfpa y neb annyffon a
tfn. ash eirytbyn byf pnneu bzabt
oy bann. bzodzyon pnn ar gfn y
bnoff neithiwr yn ty. Af pna yn
dnan aeth eirytbyn aozuc p. ar bynny
ygwelei dzulbas yndynnt pz neuad.
ac ynnnyner pz ynhnuch. agfi baeth
gnntnnt anbeirrabl y peint. athi
fbyt oidaeth pn redec ermin bynt
yllaw. Aphaim dfeias ef y nnuei
bwnn. Neuem aozpeyr uerth aozug
gant. Ac yr bynny up tbenys ygair
y nnoidan aph. Pr bynny nydy
dzat ef y bered pz pibe. un pzofyn
nabo pnneu. Gweoy rnha pfyrt be
dwan. ar bynny llynna dey berth
yn ynoynnt. adyfgwl paw y pryng
tannt. aphaim gfz pnpofpfgwl. dgw
aeth yn anpl pnpchyfch. ac pnd
ouchedin aozugnnt pn vaz n
uer pfys. pnpoed vbn tnfgwdy yn
nnllys ar eynnt. Ac ozoudzeo tnfn o

hounut. Aphaun mab ner ygylyn
nouedh p. pyttawell tre. Atuanno
erllf. agheluzynnubye gan geinvat
vaur ytiny2 racdaw vmerth. Downi
ef adoeth ygoet ac ymgell ymy m
et ef aghyllkei dualpat. Sef ygve
lei ll:reic ll:mendigeow. a march a
chyfeiry arnaw vncamll gore yllaw
a chelein ymy hynny. ac ymkeilla
b bwb ygelein ar y march ymyhyf
rin. yo ysgwyd pann yllaw. ac y dwc
i hatlieu dualpat. Dyllier yghelhzaer
lieu p̄ padualpedem ylsyo arnat.
Dy anlyghymmedic perēd lychein
dimet vigyrbit agreicis eirpet ge
nyrta. Paheim lieb y. p. ybydon pe
gymmi. a. Amdynot ymachaw y
laadyuam. Kanys pangheilly:ymic
ll:oc bannod y nerdpawd gwaeu ymp
challonn ac ohymmy ybuuarv.
Ac anllwnny pdyt ymyleymmu.
ar corr ar gwres allieleil ymll ye
arthur. corr eit dydd a athy uam
edynt. achly:ner nacth ll:t dyf ym
neu. a ugh:p̄awt ved lwmi. ac lla
dwo ynair lhaw ylsyo ymyllaime
reh ymp cvet. Ac nadv: oithen ymy
gylyl ef rac dylas g hyssaw. Ny
chly:aer cann pdyt ymkerpou.
amdynot ymgylyl ac ybum y
gyt achly:i. a bzeid ydo ym y pznot.
Aplei lydon aber lov anawd lydi
ym pznot. Athithen tuv bellach ath
ol yrhyscerth. kanys tly:ys a angen.
dun agladaf ygelein. A gheedy hy
my un nak lyet lle mae y march aw
pedrch a ll:ll: yf pdal arnaw. a
gheedy clado y gle: ollenaw. Dynot
dozugant p̄lle pdpedd y marchaw
ym marchaeth ym pnyghus ymy
llaimerch. ar hynt gothyn oi march
aw ytered typle pann der. pan
arnaf olwe arthur. ac gw: parth
ych. Jeu myn vyfred. Kan
lle pdmygylfhuy arthur. Ydyn

hyy no hynny mygreidu dozugant. Ac
ymylle p̄ adwssaw y marchaw. A naw
aerchis ynerch y berēd. Nawd agessy hed
yp. gan gynnwyr ynderch hynn ym p̄ awt.
agkaeuch ygarth ar anwyrd gozeu a
dyfeidi. amlad oldnat tidyeu y gle:
pnaht in pnawn. amynet oldnat
ylys arthur. a meneyn idaw nac un arth
bydlyr p̄ zeuryd agdaellaeth y
arthur. a meneyn idaw na dyaet i hyt
lys ef ym pmygaffer ar gle: hac ydyo
ynw pdal ganhaet y cam. ac gozres arnaw.
dclledzeuz ar hynny p̄ agrymeith ygan y
marchaw. a chyllcural ydzeic ymgyll
er ovenid adillat gyt ac ef ylyw arth.
Aueneyn yarthur ygyfranc. arbeyd
argei. A chei yd agaua[illegible] ei gan arth
arteulu am ll:ydin o bonab gwas hyt
stal aplaeu ddyw arthur. Jeh vr ollem
uab uryen. myab y mackw hynny hyth
ydlys. nyt a ll:ei ozthyw allan. A pyby
cret heb arthur mi ageillaf ymy alloch
ymyw p̄dem anaianab ymy cafuyf. ac ygw
gwaet pobum omadunt a allo ll:aethaf
ygnhyd. Yna ny p̄ agheedhymmi[illegible] ac
ab. ac adiudi y dyet ymyal. a ufatlhyr
dimion nac allaut ugw gwelei. nam
gwpollei a ll:ydeu. Ac nodbenn y
dyet ef a ll:eiei gwer nalw. a thwzeu ha
nam amyl erni. Ac yna gyr pzozth lhyn
ded o ll:ydeu noc ynlle arall. Ac arllaet
ydaeu ef a ffinhaw p̄ pozth. A dr hynny ll:y
ma ll:aes nadynyded adnul ar bedwch y
gwer. Yellas nabenn hed ef ac nu ad
gre:ll: yf p̄ pozth ar. ac meneyn pzyd ym
naf dy wot arthur p̄dres p̄ pozth. ada
nac vynet yma hed p̄ ac dr hynny
dynyber ymyperi mi adwaf. Y nadby
adeuth dzadref ac ar gozres p̄ pozth y
p̄. A pha ardyth pzyd ef a dyeiei dy
nall:ei ozthaf ef cuhyn cyd hyn[illegible] ydyf
ac vnpzyt. ac ynhaw ac anuet. A gwaz
dangozaffen p̄ pozth ydaw. A dyna
gwybot ac gwallaeth. a dyarthaw
dozugant. Parēd ac yndaw dozugant.

Ar hynny llyma pump morwyn pnoy
nor eyshauell wynead. Ar norwyn pen
nae omadunt. Dieuoed gantynt nauzielle
ozeuent kymderbet a hi carpoet ar arall.
Ar enhuic o ball rhyllaue pundeuer ar nu
allei di gynt. yny uzelut y clnaut tuop
dib. A gbynnach oed no blaut y kindeant.
y gwallt hnlleu acoppack duach oedynt nz
muchno. Deu uarun gwelpon lwchem yn
ygrudpen. ac hach oedynt nor dun ach
ae. Kynnarch gwell ypeped auanc pborth
a mynet dpylab nynuytbl idab. ac enbed ar
pneillab. Yntoed pell pnol hynny. ef aik
ei dpy vanachles mdpnot. achostpel yn
llaun oztyn gan plleill. achyllethorth oberd
aeth gan pllall. Arglwydes heb pp dun ab
yr nabu y gymeint arall alynn obbpt
allynn yz kowsent hpnt hew. Odyna ry
achant ppytu. Aphered aadunbu ary
uzdyn unynnu rydi oz bynt arllynn idbo
ef nny nac parall. Gpdi bpchdaer heb
ypered awbi a raunaf y bynt arllynn.
Nac ef ewet heb hi. Kynnaby thyo nae in
ae raunaf. Pered agymerth attaw y bu
ra. acarodes y baly gystal aegalpo. Ac y
uellin ethiol ozllynn ef arodes y baly gyf
tal aegalpo. Panoed ayster unynet y gpstu.
rhuell agbeurpbt y p. ac ygpstu vohetb.
Kynna bpchdaer heb ygbenllon bethy pborth
dedaf a pheimaf onadunt agwyrbdan i pth.
Berth py hynny heb hi. Aynet att pnaf
bpy pzystuell uchot pnugynnuc idab.
ynpdeo ybo di gantab ef ae pnllpeic ae
pnerdpch. Kynnheb hi bethi ny thcdi. nnbi
ka bachubs enypoet agtre. Ac ynugynnuc
o honaf pmeu idab ef. ynn blaen ypgpz
dreihi o honab. ny allaf i hynny pdiw.
Dygpn poub anhpptfes o ny thiney di hy
ny. ytb adaw ptheipunpon ynia pumeu
thur ar ynnunt adh. Ac nac ofyn hynny
kychdynnb aozuc y vozpyn. a thanelbog
ydagreu dpiwr nacdi pz pthnuell. achan
dpzf pdz pr agpzi. dethoi aozuc pered.
Bef voed y bozpyn pnllpfab. ac pn dpzc
arnadi. Dpdaet bpchdaer heb ypeid.
Paynbe vollpt pnllpfab. ony aedpdzeuf

ynt arthno heb hi. Kynnut i bued y
kynoeth honn pnbeu nab elnun. arth
honn arnarllaeth ydanei gpzeu ynn
gynweth. Sef pdoed nab iarll arall
pnuerch punen ynnat. nyt abn
ynneu ombod attab ef. nyn nos nn
nau kynnnat onhenuwd idab ef nac
parll arbyr. Ac nyt oed o blaut yn
tut i nampn mpbi bylun. Agpedy
narb ynnat podgbpdlpp y kynno
eth pnllab nibeu. abynnach y nnsn
nbneuo pna nochynt. Sef aozuc yn
teu pna rpuelu arnaki. agpozesgynn
ybkynoeth eithin pzuntpbnu. Ac pac
daet pgtpz albeleist di bzodzpon nna
eth ynn. achadarnet ytu. nyelbett
bpth traharhaei bynt allynn. Allyn
ny adzpplz. nannyn uai pdoed y ny
nachiessen albeleistdi yn pozth nn
berudzydbot ynrpdo idunt hpp pkzpb
eth arllalat. Achaeathon nyt oez iadit
bynteu nabbyt nallynn. Ac nyt oes
oet bellach iwc anozp ynydi y iarll
acheill allu gnutab ampeinn pkb
lynn. Ac oz unn agtreff ef. nybyd gb
ell bynditeuwd. usun rodi pkeissou
y beirdd. Adpiwt y pnugynnuc ptuhed
argtwyd ynnuked pbo hegarnaf gpen
nyt. pz bot yn nerth ynn. yn dbynn
odynnd neu yn anoidfynn innheu
ynnd. Doz bychdaer heb ef pgpbgn.
Ac nyt af y bzth nt kynn ikuelbyf om
or adpikedy. ynn thytbyf ti allt if g
uerth pbch. Drachefyn ydpnth y
uozbyn y gpstu. Gramoerth pbzc y
bynwgs ynozbyn ac ydpnt bynt lle
oed p. Achpbarth gbell idab. Dub a
rodaf ptt enei dpbenyp chpedleu
pkydgennyt. Kyr oes neunyn ar
glwyd tpi bych iach di. nanyn bot y
iarll acholl allu gbedy rydfynnu
berth ypborth. Ac nyfkelas nef lle an
lach pelpllen. nanneirbaoc yn gallo
ar arall y nnllban. Jeu heb ef. kyll
eurr pnzneu ynnarth. Jnd y
barch dgallzeurlhyt y bereduc. Acyn

tru agytvde ac agzchvve ylkeng|avd .
Sef voved uarchave yn marchogaeth
yn rnuyghus ynp ukengflavd gzvedyon
clustfel arthvd ynuham. Ac yna ynuham ad
ughant. Aphered alvzpavd y marchauc
dzos pezem ypaeth yz llavz. Ac ynoul
ed poyo ef adeuth marchauc arbennic
ynukan ac ef. a vbzv hvnnb adzuc pez
d. Rauo aethus hvnnb. Pyp ypt ti hed
ypered. Duet hed ef penzulu y uarff.
Beth ylkyo oghyfoeth y marlles ythuc
dnant ti. Dioer hed ef y tzapam. Jeu
hed ef etnupt wi dzaeth pelyuoeth yn
llozz. ac agfuciff oth dhonuv abvpt kam
b. ac cullynn ac eunuerch ac enbaruen
hero ynyllyr ith. a thitheu ynguarchau
ac ioi eithyz na bydhent uaeth. Alynn
ny agzahett ydiannot. Ac wzthyn y
noz honno ynlypteyt lalken. a dzeop cat
fel kabyl ohynny. Athzannoeth yed
agzechyv y dzeingflavd. a llu oll gzibyd
dhonunt alvzpavd ef ydyo hvnnv.
Yndilud poyo hvnnb ef adeuth marchau
bc rnuyghus arbennic. a bvzv hvnnv ad
zuc p. a navd aethus hvnnv y p. Pa
vn lyst titheu hed y p. Dutheu llyr
hedef. Beth hed yp. ylkyo oghyuoeth
ywzthyn ynbeu ytti. Gzavan y kyuw
eth hed ef. Jeu hed yp y kyuweth pzyd
dhyn. ac agfuciff o di dhonuv ynllu
dzuc. a bvpt deilannvz ac eullynn ac eu
nuerch ac enbaruen. a thitheu yn
gnarchauz ioi. a hynny ynn diannot
aghaiat. Ac tzannoeth ydyo yd ith p. y
dzeingflavd. a nuby alvzpavd ef ydyo
hvnnv nuc unoyo. Ac ynoulhed vow
ef adeuth uarll y vnuham nav. ac ef ac
bzvllyr a navd aethus ynteu. Pyp
ypt titheu hed yp. am y uarll hed ef
nyt ynghlat. Jeu hed yp. y hynellaeth
ynghibol ywzthyn. a thitheu ynllaeth tith
eu heuyt yn achubyaeth. Abvpt tzyd
dhamun ac eullynn ac enbaruen ac
eu nuerch. a thitheu ynymedyant.
Ac ynelly ynn ynghibol. Ac yn aghavd
p. tzin llvrlinof ynpen tzynghyt a dh

nthyngedigaeth vuexyn arkymeth
hith ydyvghuz. gzan dyfgemydt hed
y p. nu aghyche ynnaf ynuith. Ac
hynny ynnuruf alvynny. Jeu nyny
vyghyet. a phei na bei dygmydt an
nat ti ny bydyn ynna bytty hun.
Jaeth hed hi pan dyt titheu.
Pared nab ethuoc dzyglcd. ac oz
dy neptvfut arnat nac ellynt dho.
nunat attaf. ann ach anndithynn
af oz gallaf. Dofna kyfhillyn ad
zuc p. Ac ynydell dofnoef aghyfen
uyd marchogyz ac ef. a march
achul gvchyz ynnei. Achynnerch
gvell adzuc hi ynuaethy. Pale
pandeny di vychdaez. meuedi ad
zuc adab pzachaws pobed ar plzedyt
hynnw. Sef oed honno gzaeaf ffyde
ith y llamerch. Jeu hed ef nu pzy
marchauc y beneut di ygvfut hynn
pzachaws. Ac edinen hyd pzueb ac
gvnaeth. ar hynny llynnu ynnu y marth
abc yndynnt ac ynanuolynn aphi. ath
ellei ef ynyfdzyd uarchauc pobed ef
ynn gzeillaw. Gvn athvon hed yp
ini pdidyt ynngzeillaw. Ac ynnyhgz
beet dzoc hyt ar drahu bzth ythzthyn
achaws ebrwyn pp o honaki. Ynnu
dhi eilfoez adzugant. Ac ny bullyn
yz ynnhum p. a nazavd y marchau
bc. a nauo aethus ynteu y bzed.
Nauo agzeffio hed yp. gnaduynet
nachefyn ythzd ydeuthoft y peue
gi kaffel ythzthynn ynhunon. Ac yn
llynnadhaerthaui hithau drythzt o
honaki. Ygzeit ac hynny anndze y
uuerchauc. Ac ynteu y agzeuavd
nacdaw. Ac ar hynny o hzthaw ef a
thelei gnffell. a phaeth ac ynn y
dzuth. a gvbyn ythzoeth adzuc ar hai
ell. Ar hynny llynnu thaz gvhynen
tzeidaw ynuigzen ythzoeth. a mynt
ynnhz ynoew. Ac edzan nadh arnad.
Aphandzuth p. ynnenad. pobed gv
zeic vab dzeidaw ynnethoe ynnyhn kad
ir. Adhadunynnyon ynnannl ynn

chylch.

allauien nu yn ucrcida ethaw. Ayh
anun anuer gentaunt nynet y
wythu aeuganit. Goedy darwot
bynen. da oed yti ynben heb hi wy
net ygwlen y le ergall. Pony chalun
gwlen vma heb yp. Kaw gwadu e
net ytwd vma o ddadnot kaer-
lyw. ac tat ac mam gyt ac ilynit.
Acrippenes andiane in erbyn pdyd
uoc udunt vuliad. ac neuedeny u
dunt gwreligyn ytrywoeth aedffei
thaw ỏ nyt ywrny bom. Pen heb
y p. vma ytwdyn henw. Ac os gu
fut adaw anuoeth ogrullaf i les
un ac gwnaf. afles ups gwnaf
vnuen. Ac ygwlfy ydaethant.
Ac ygyt ar dyd p. agtwlsen diahaw
engwrpagl. Ac ytwdi yngwtlyn
nỏnuc p. oegrwys ac lawdyr aegkeo
dwf am wynnogyl. ac allan ydoeth.
Sef ygwlen gwidon yn ynerdilliez
agwdlez. Ac yuteu yndiahpedit.
Pered. agwchlipys ytlidn. ac ae
fredris a dulcoyf ar ypheun vny
ledaw ytwelyn ac pheuffestin ual
dwlcyl ar ypheun. Dynaw p. dec
uab ethawc augwd dw. Balam
brach ygwdaeth di mae p. ywi.
Gyghoeden agwlcdwgoeth ynu o
dd ewrnt ygẽnnyt. Ac ytuen
kynnyt marth ar aruen ygẽnwf
vnuen. Ac ygyt ann pwydy ynoyf
ar marchogoeth a thennlaw oy ar
uen. Dal hynn heb y p ytheffy na
wo. Dygyfet nauhuelyth gram pyth
ygkynwoeth ynarller. kaernyt ar
hynny agnmerth p. A thaw gaup
at ynarller kychwyn ygyt ar dno
on plws ygkndnot. Ac ynw pbu
ef teir kyrchinos en ynru. Ac y
ne dulas y ndeth ne aruen. A
chwe ynnu nacaw. Adukcoyd ef
adoeth ypwffeynn. Ac ynduben
y dyffrynn ef adoeth ygnoygyl
neudwy. Allwen nu ynuendy y
kibleb. Ac ynw pbuef ynoxtỏnw.

Graunoeth ywre ef agrysdes odyno.
Aphandruth allan ydoed gualchat o
ery gkedp. ry odi ywre gynnt. Agry
alch ikyllt kreowllad hwyat ynted y
kudwgyl. Achem dkryf ynuairch adif
fym donsgyn bzan ar ffic yz edryn.
Sef nozuc p. seuyll achyffelybu ou
et ybzan. agkynder yz ery. achoch
ygwaet ysgallt ynbrefe ubyat agar
et aoed kynnubet arnunchud. ac ema
et oed kynnubynnet arcuy. Achoch ter
y gwaet ynyr eury yz dulenam gwchyon
oed ynygrudyeu. ar hynny ydoed ar
thur ac drudu ynkeillaw p. A ffzadoch
elwi heb yr arth ysby ynaurhaw
paladyrhur. a ferk ynynant uchot.
Arglwyd heb vn un aek ytkrybot pa
un yw. Pna ydoeth ynnackyby hyt
ylle ydoed p. Aduefyn naw beth allana
ei ef uelly. a phỏy oed. Ac nuc neuit
nuedi p. ar ynbrer bynak agarn. ny
wdes attef naw. Sef aozuc ynteu gna
for agwaeth ar p. Ac ynteu p. a ynuchoc
law ar ynnackyby. Ac ac gwaut dzor
bedrem ynarth ystlaur. Ac ol ynol ef
adoeth pedwar nackyby arhugeint ar
naw. Ac nyt attebei yr vn nuy nuc gi
wd. nannyn yz un gware aphob un. y
ffrem ar un gwlfot yr llaur. Ynna gei
adurth attaw ef, ac adyllaur ynoiggeth
zm anbeynt ynth p. Aphered ac
kymerth agwaeth odan ydlyren. ac
ac bym ystlys ergyt ynerthaw. ynydor
ref y dreich agwaell ynerkwyd. a mar
chogoeth ynllecth arhugeint ozdyw.
Ac nal ydoed yny ynarr yelne nuc ne
nit wostun agwbllen. ydynnhoelaw
ynarch athnuth gnerk gnaunap gnaubth.
Aphanthekkant y tenlu y nuchy yn
dwur. heb ygyz arnaw. y kyrchyn
nassant arnynt. parth ar elle y bu
allen ygwkenne. Aphandeurhant y
no tybygu ry lad kei. ekynt allel
lant hagen ozkaffen vedre ar. y bydi
byw. Ny wnnadaw ef y vedyl nuy.
nwdynt yz gwelet y penn ual noeth

Trumbeu ha...

ac wdruchyant achei lyst ynyebyll arthur.
ac yperis arthur dyvn meoryon kyllt rent
actuv. Dyoc unigam arthur kyfeuniwt a
chei y gofyit lyvnv. Kamp mawr y kaur-
Ac yna voydiawt gwalchmei. nyoryhei neb
kyffion marchawc undbl yar ynedol yhei
arnaw yn agkyfuentul. kanys a callyed ac
coller arcadyed vaw. ac ynteu yn medylyaw
am yskyrie yohdaw agwen. a rugkynaerm
loch hevnv ac eskuyo agwaraun arygk avm
welai: ac ef ymdiwetkaw. Ac oskyo ■ gremyt
■ argkyno. unun auf yedrych aghymdawd y
marchawc yar y medol hivnv. ac os uelly
yhyo. am eaerlleg idaw ymkygnar dymot y
vnwkelet atin. Ac yna yssyrres hei ac y
dywaud greuruoc kemygnmuv. Gwalch
mei heb ef wyskyw yo gremyfi yocuy di ac
ef herkyo y aghymeu. Mot hychan hagk
ac ermyc yo ytt ernat ymarchabc ffudeoc
gwedy hinaw yn ymlaw. Velly hagren y gw
nuvst di arlladyr o nadunt oy. ac hyt tra
barbeo gremyr fi dy anuawt athemeu tre-
dygnyn hyd nt oarnen. Peis ffliant teneu
vnoanat. Ac ny hyd reit ith wyr nagkyeb
nackleoyf yr ymlad ar marchawc agkeffyeh
ymyr anfaco hovnv. Ac yna yoydiawt gwalch
mei hetkgei. Gi aallut dyfkeoit auei hysgn
rach pei allynhut. Ac ny t arnaki y perth
yn iti dref dy lut athdygyoueint. Geine vo
gremyfi hagren y dygwh y marchawc gyr
aam heb torri nahaeth nac ysgkyo vnu.
Yna yoydiawt arthur orth gwalchmei awel
dyeth aphyllic yoydiecy di. Adoes dithyeu
rugot achymer dygnyn oarnen gnodnat.
adoeuis dy uarch. Ffwsgaw allnaeth gwalch
mei vndawaw. Achevdt rucdw vnchyfeic
arganu y vaarch. parth arlle vocd pereaur.
Ac yoocd gnyten ynghenkolyre orth pelaom
yskaeb ac yn medylyaw y am medol. Dyuot
aonaeth gwalchmei attaw heb arkyo eiyn
louder gnaenab. Adywedout wchaw. Pei gkyp
pyn vot yndei gremyr ti nasb vynac di gremyfi.
am aphyddanam arth. Kyllocs negrkawl epfi
y gnu arthur attat. y achlopyn ith dyuot y nn
kyfet ac ef. Adugc adoeth kynno mi ar y
negrk hornno. Gwr pb kynnyn heb ypereaur:

ac anhygar pdoethant. ynllad allnaethant
aim. Ac nyt oed da gremyf ynnen kynny-
gyr ac nat oed da gremyf vyndyny per y
medol yoydyn arnaw. Jy medylyaw yoyed
ym am ykkyne ubylhaf agwrym. Sef achei
os vdych evf un kynny. ynedrych yoydyn
ar peirr. ac er pyrem. ac ar pdaffnem o
dwet ykkyoyt a ladyffei ykkalch ynyeirr.
Ac ym medylyaw yoydyn kyt ynghynhebic
gkyndar y neirr. adunhet ygkyallt achei ac ei
yeirrym. ar arduhunn gyckyoy aoed ynn
gruduen ydeudafyn dwet. Neb ygkyalch
wei nyt oed am wnhedygyd ymdedol ifonno.
adar ynedoed kynnyfei ar gremyr dyodym
parnaw. Neb ygkeirr. adunkedy di vnn a
ykkyo kei ynllyr arthur. ykkyo neb ynten.
ef oed y marchawc oulletwf aghymdawd
arth. Ac ny kynda ydyerth idaw yr ynnllen
wonno. torri allnaeth y ykeirth achei idaw
agkyalch ynyllyr o gkyn y kynny agkymdaw
oyth dy ffalledyr di. Je heb ygkeirr. ny in
kwr dechreudiaf farhaet ygorr ar gkeirr
velly. Sef allnaeth gwalchmei eur ynedon
ygkyfwr yndyfkedit aim ygorr ar gkeirr.
adnachfan attaw amynet dyvlaw inyuegkil
idaw. Agkymkyn ydy oed yeirr. Pedur uab
efrawc ynigkrkym i heb ef. Achtkeu ydy
dyt. Gwalchmei ynigkrkym i heb ynten.
Da yb gremyf dyfkelet heb ygkeirr.
Dygkot ky fighfet ynnyob gkiaat or y
kym o ynllyryaeth achyllwrkeb. Atkyr
dynnduffues yllyd adolwyn gremyf y gnf
fel. Kelly nym kyrnyet. adyrr dithyeu ynn
yteu. Ti agkelly nyllaakyen heb ygkeirr. Ky
clwyn allnaethant ygkyt ynlyfkyt gkyt
tunn parth arlle pdoed arthur. Aphen
gkyfeu gkei cubyt ynkynnyt. ef adyllaadyt.
ar allwedn naabygon ieit ygkyn ynllad ar
marchawc. adunnes yr idaw cuffel dyot.
Kky allnaef ae ereuaar no nnn onerth
ar harkeu. Anynet allnaeth ygkeirr agwal
chmei kyt ynllaeff gwalchmei kowr ar
harkeu. Achmwyt aorne ygkeirr ygkyt ibif
ac aoed y gwalchmei. anynet allnaethant
law ynllaw kyt ylle pdoed arthur. achyaerth
gwell idaw. Kynna argkyno heb ygwalchmei

ygyz pbuost pestalym vauser puy gyntaw. Gnellaw erbyt unbeun lleb ynerthur. a dwy eam perigyn. Apheigwyddu vor dy gymyd tail pin. uyt aut pezhyd pann aethost. Hinn hagen adarygmupe y coz arganres ut eam dwc lles erbunt. a thutlen aeoleist. Acar hymp nachaf prezennes nellaw vozmyon yndpnat. a dywaeth gwell allnaeth perdur udunt. a llawen unant ypurtu verhaw ac nellaw ao angant. pann ac enrydd mawr allnaeth arth amperdur. Ac mudwelut aongant pann achaerllion. Ar nos gyntaf ydeuth perdd ygaerllion plys arthur. ac wythnos yn troi yny gaer dreop bwyt. nachaf yghaant law eurur enlly nuarnot acef. Myn ygkyrret yr clwyd er lleb yg. nozdyn hygar garuaid dyr. am gallom arnaf ovgaru ynlwyhaf gozec pei di geuyr. Gnn arnaf lygaret lleb in vallynn. nachaf nef i dyo ac nellynnaf vnozaghlwydawl. gnnuen arnaf lygaret lleb ppezd andwyscdaf pnuen ei wyth vth gnlwyn vnpadeupchoidleu arnaf lygaru i vynyhaf gloz. Gzauoeth ef agzeslaw. y. pnieith. ar pzitwyd ardyr lleuu inuyd nael adlpnlyr. Acar dleun vynyno ef aldeler dyffryn eryru. agzozen popthpi pnghwedlc anrzeghuc. agbyllaf ydyffryn dec pnduzngloppeu. ac pnduzd ar yrhiuc ygzeuzglloppeu ar eyet. Ac ym mynnes peyer ygdeler ery dwy u meur anuanal cuqyeith. Adlgym ny dlmaer ac arueu ydaeth ry ar lyet. Ac am nelpn ozdef ef aldeler pehpr anner lem. ar pizod mlspein ocbyr ygnnec. allell: pnrdym ezbygnddun. ac vnlc ysai ar ocbyr ygnnec. Aphell ouhyn allzu gzuc ypeynt allelaeddan yfleb. ac lowit pnddu delgpn dynpon acanuelelt. Athpnnlt elaedf allnaeth ỽ athaeru y lles. pnpdygpp pnddin pzdy gnddyn. bch penn y ỽyll. ac ar vzelozllaer tnno ygnodyn dozuc pnptpr. ac pnp dygpp allell: pnp ỽyll. ac ar tnwr ochyr ygnnec eryru pnaeth dezur perdd. pnydoeth yr

cuhell rec. Athnar cuhell pdeuth. ac ar ỽlaer glaud vrth y cuhell ef aldeler gwr llogt nuer pueithed. mp oed nogthir or aldeler erpyet. adeuldaeth ieuenc pn dieithr u lleuruen eulysse ill dau gryn nozuul. y nell dlonunt pn dau gwnnen. ar dlall pn dlaer nuelpn. adpnot nuer aldnaeth hyt plle yoed ygzellaf. ac hynaeth gwell adzuc perdur udunt. Ar dzellynt adpn dyt. nuelpl ar varyf vnupzthaer. Ac pnu y dpeallaud perdd pann plle oed ppzthaer. Ac pnu pdeuth ygzellpt ar gzuellon gyt ac ef y cuhell. Ac pdeuth perdd gyt ac ef. Allet ter enrydd aldeler ef pno. Ar nerud adgnrth allant. Ar lwzdu oed gweop eudwrch dwel. A bwyt allpnn pn didlaer arnadunt. Ac ar hynny ef aldeler yn dpnot ỽ pthnell gwzec dhen agp zec ieuanc. A nubyhaf gwzagred o aldeler erp bet oedpnt. Ac nuolch adongant adnnuer pbupth. Ar gyrllupt naeth pleun pbzd pn uchaf ar dlzric dhen pn nesaf dwll. A pherdd ar nzpn adoet ygpt. Ar drudwas ieuenc pn gwrthlaw aethu ar nadunt. Ac edrych ad: naeth nuzpn ar perdur a thzithu. Agd bun adzuc perdd y nzpn y galaun pdrd nadi. Gdoi ener y pann pthdaleis gnnaf agheus pnubyhaf gre. athoit pozeunyf dacar arnas lzpn nwllcoudet athu. vdaeuno alpd arnat adwy. Adzelent a pen down flaidet pn bronn pever. gnyz po pren hynny nutat i oll pgzellayt nucko. athaeth pnt dll. Ac adwy nput adygpozaut anudpenn ac athladaut ar dyffryn eryru pgdalw y dyffryn hwnn. Dianoeth pn dc aldrydi or hyn nadu athi arnen pn pnllaeth y nun hwnn. Paraf pryfi adaw os gallaf pnllaeth. Pann anfonaeth gwnaeth lzpnnt hun nos hynny dadu. pgrym podaethant. Ar nozdyn adaeth ar nen pn pnllaeth ac ef. Ar ineunoeth pedd agbyuan gwydyr gryz anuadu ygtrydi y castell. Apheredur agrymdef. ac adnusgaud y arnen pndanaf. Ac pndun pnaeth. ac ef adaeth pzdwrpleuo. dc pdeuth pdzreic hun ar nozdyn ar pgrellayt. Arglwyd heb hyn lzpnnt gwrt pnaeth nid oliaeth dim o'r dd elas pnan. Am dbydun o nolhaf y lzeuo. Na dynnerik nym vgrlaet heb pgrellayt. Ac

pridiad aduaeth perdur ar ll[illegible]. Ac erbyn
ethrych neur arueu adyllad trayan pllu ket
arfynheon neb arnaw ef. Ac yna pobl kat y
dwyre ehen. neur drw pr maeth[illegible] lladlleuer
ethlu. A dyry nawd adu. Sef a wnaeth nyny
eret neb pr mitten. A dwyre ehen. ar wrth yn
ar par volch ygner. pobed vut pryderi. Ac
pan[illegible]p pryderwyt o pedyr arfyrdas ne
lyn ac lad. A rieby pobl pryderi dyry nawd
pr maeth[illegible]p. nef rodaf y rhi adau heb y gyrellynt.
Ac ar hynny pryderwyt o pedyr arfyrdas gr
meu ac lad. Pan[illegible]ei ehell ith pei rodaffut na
ôd pr maeth[illegible]p hynny lladd[illegible] dwyre ehenaw.
Ac ehed nyd pobl ehen o pryderi. Dor
ethen vorwyn ac edolom pr maeth[illegible]p nyd
nawd pryn. Kanys rodeffain ni ihaker.
Ar vorwyn adoeth y lle pobed perdur. Ac
erbyn nawd y thiat adyuc. Ac y[illegible]abl adihag
lleu ochyr ynlyth. Keffy dau awyr nynet
ehethat aphlaub or pllyd y dannaw porheu y
anuferedaw arthur. Ac pobl kedut idaw pan
po perdur gyr idaw aduaeth y gyrellaneeth
hynn. Sinaw y rufi adaw pullaueu. A
dywyrut bedyd ehenaeth. Anuuneu adu
uoeth arthur. perthi idaw rydi popelyn
hynn yn. ac yr hetymaw hyrth gruydyn. Ac y
na pobedaut ynuyth. Ac ynaeth gyrell
allaneeth y gyr llyr arfyrdas bedyr y perdur.
Ac yna pobl kat y gyrellyr. Pryder yr[illegible]
ynn modu popelyrnu hynn. nu ny ehelen
gruydyn ehelen ac enet gyrandaw neuuyn ti.
A dunne ehadu y lle rhen arthur ac y gyrn
ryt eret ehedaw. Ac yna pobl kat perdur
dyrllyn ehenaw. Ac yna pobl kat perdur.
ac erbyn nawd y thiat adyuc. ac y[illegible]abl adihag
lleu ochyr ynlyth. Keffy dau awyr nynet
ehethat aphlaub or pllyd y dannaw porheu y
anuferedaw arthur. Ac pobl kedut idaw pan
po perdur gyr idaw aduaeth y gyrellaneeth
hynn. Sinaw y rufi adaw pullaueu. A
dywyrut bedyd ehenaeth. Anuuneu adu
uoeth arthur. perthi idaw rydi popelyn
hynn yn. ac yr hetymaw hyrth gruydyn. Ac y
na pobedaut ynuyth. Ac ynaeth gyrell
allaneeth y gyr llyr arfyrdas bedyr y perdur.
Ac yna pobl kat y gyrellyr. Pryder yr[illegible]
ynn modu popelyrnu hynn. nu ny ehelen
gruydyn ehelen ac enet gyrandaw neuuyn ti.
A dunne ehadu y lle rhen arthur ac y gyrn
ryt eret ehedaw. Ac yna pobl kat perdur

y vore dranneeth ruedaw talym nawr odif
ferth. heb gruffud hyuanneo. Ac pwy ohonoch ef
adoeth y gyrnuaneo vchenni ymdlaut. dy
wyr pobl yr hyn ny gyrllyr ar wodyby
eur. heb adel hyfuaneo eeth nullan o hwy
partu roi. Ac wedy hynny pr lle pobl yr
bot y ehaff. Ac pryder athraeth ar lauff yn
llywyr coryt ffreneic ehalch. Ac ymdidieo y
lladaw. ac yr ymerth y vorwyn adaw ehun.
Ac wedy y bu ef pryder yn pryf ar gyrchenir hynny.
heb ynteu ef. ny wnaf ynn ymdidan hynny.
Ac o hynny allan ny bu ef pryder yn hir
hynaeth yn ol hynn arthur ar dyrnic yn yat ef
gyrn. Ac yr ymdidan hon. Dymna ymlaen
rhaw yma arthur. Ac ar y fford y kyfuaruu
ac ef reuhu arthur. Ac ef yn ymlaen yn ny
ner y negesseu adunt. Perdur ac arthur ac hanyp
ouadunt. Ac yna arthur ef heb ef rhenhi ehaw.
Pandeuy di vyhenn heb ef. a dywedeith a the
ir. Ac yna arthur ef. Pa ham ny chyrchi a gwraic
hyny yma yr dywyt. Ac yna ef a dywedut
athaw ym yngher ny mynet heb yn ehaw ac heb yn
athaki ac ef. Ac yna dywedut gwalchmei.
Pa ham aduy gyr dyna y medrent kyfiaethu y
naeth y gyr llyr ehenhi ymdidan. Ac yna dywedut
arthur. Ac ymdidan a wnaeth arthur a dra
gon ef. Ac yna dywedut arthur. Arglyw
dra heb ef pa beth yssyd ymdidan. Adwedy di pa ham
yg kyfiaethu ehyn ny naeth y gyr llyr ehenhi ymdidan
ac yr ymdidan hon. Ac yna dywedut arthur
pa ham yssyd ymdidan ehwy. Arglyw heb ef
dra heb ef ny wnaf ynn ymdidan hynny. Ac yna
dywedut arthur. Arglyw heb ef dra heb ef
pa beth

ynullcuyn marchauc. nypet ar benn pei ar
benhuch arlle arthel vedych arpzynullen.
Set allmaeth pered enneidaw aclas ar ynar
chauc perchi oual dezheuannuch. Ar maeth
ac aollodes arnaw. ac nyt yglyfes ef ozlle
hynny. Ac yntev pervin aozdinnaw ac ac
hyrchaw yniffupaw dout. eugurynbla/ffeir all
vouelch. ac ac gwant oznaubt gwenwynichyn
tolfaut unlozpeidiffyf pom vdpen ac dpch
ennuloc gyfrinp. ac vnw eiryt main ynthaw.
Ac pdynnchoclaw drachevyn ac poccauc y
nuarch ar enneugan yglyeiffon nullynt.
Ac yntev ar vdnet agrychaw pllys. Arnac
hzy nut yglellint pedur yna. Arthynnp uach
af agheirat Lailzeuruc ynhzynuarbot ac ef.
Yzofi adaw vnbenn heb in ys oco gryffyn nu
allut dyllzeout. A phei gallut dyllzeout nu ath
ath gaffen ynvbyliaf ghz. Ac nym hygaret
kynnyfgrellych nu ath geniaf ynvbyliaf ghz.
Duw atollo itt hygaffaer heb ypeird. ar nas
hygaret nunnen ath geniaf di. Ac yna yglyf
hudint pamp pered oed ef. Ac yna poelle ef
grodmarchaw agwaith nei ac ac olwen vab
kynnen. ac aphaw ozthunu ac vernyfyfyr yn
llys arthur.

Arthur doeth yglaer lloh ar dryfc. a my
net adnaeth yhela. A phered gyrtac ef.
A phered aellygaw y gi ar hyd. Arhi aladaw
wrth y hynyd dfferthyth. Ac ynpeun ruthur
yzthaw ef allelen arhzyd bynaw. Athu ar
kyfenwed yrnuth. Ac ef allelen nerth. ac ar
ozf y neuad ef allel kingleis moelgethin yn
nigheure gwydhyll. A phenaeth y mynyd ef
allelen arr noeth ynneithaw arlenhic. Ac yn
rydaeaed ynnoannunt uch vdyl pei amoylyeth
gyn. ac ef anaeth yenhed attunt yllenhic.
Ac yn ozmozynyon aeozyehaw ar pered yn
gwaff. a elwylaw allnaeth. A pheredyw aoly
naw dn heth aulyer. Tac ozyeiset gennyf
gweler lleallu gwaethymdecket athn. Yby an
lleallen i heb yperedyw. Peiualri hyt ytt ar
bos ynylle hdun. nu aedyliedyn itt. Yzne
uit no ygwenhzet arnaf ynnbos nu degva
ynnoeliaf. Ygwr yllyo eat y nu heb ynoeth yn.
bieu yllyzhonn. A hynny aladaw bab ozadl
yllyzhonn heb ygannyget. Paguyfyw oz yn

dyeh eat chui pan allelleallu pabi nelly.
Gwr allma taeth ac anno ar ygynnoddyg
on. ac nyt hzu nabn y neb anaffaw. ac
yna ygwlaeler ef ygwenllyn ynhzynnoch ac y
arillyeclaw yclaen ozlhenn. ac ef aghyllaer
dozyf naw. ac yna l y tozyf ef a welet hzi du
naw unllygeitnaw vnoy wot y mynn. Ar
mozynyon aghynoeffaant ynperbyn adoet
yllaelc y anaffaw allnaethaint. Ac yntev
aaet yeifted. Aghyeoy dynnot yblyfll idaw ar
arpfhau edzych adzuc ar peredur. Aghynn
yby ynnarchaw. Arghlyyd heb ynhi or no
zynnyon. y gwaew ieuanc teckaf a bonheoch
af oz allaelen ef erpoet. Ac yzdaw ac yz dyfyb
iwyt ynylla hzthaw. Mozth nu a bynllaf ac a
nwaf y euent idaw henw. Ac yna perid add
eth attunt heth ynhi. Ac aghynnerth bynt
allynn. ac ynnoidun ar ranned adzuc. Ac yna
voyllzabt pered gwedy y hznyscal heth y
gwzdu. Pynhed ybgrennyf hzadarnet pawl
eoyoi dynnot. Yby adawaf dyfygnat ti
Yn ouhzannedwaed heb y gwzdu. Yby
bynnac aohynnhei nu yelynn pawit ti yn
pawn. ny chaffei peuet grennyf nac yn
rat nac ar hzarth. Arglyyd heb ynerbyn
hzyt oynheit ef ohered ohzdyscreo a nhed
daut parth ar attat ti. Hzyhzudaw ygnur a
oyllzoedit gynnhen ac aedhwaft oztiwyf.
Annuhen allnaf hynny ynllallhen y oz ti
heb ygwzdu. ay nadaf peuet idaw pyllaf
en henn. Ac ar hynny p ergyrallant ynoe
honnw. Athranoeth hznnoi donc y
gwzdu. Agwaftaw arhen ynnanaw. Ac er
eln ypered. Dynnot dyn y nynno pdoidef
aghev heb ygwzdu. Pered adyllaboc
hzthaw. Dona ynellpeth ygwzdu. Or
ynnlad a hynny eann. ac eroet dy arhen y
ynnduaat. ac ath hen arod arhen erall y
nhen ynnlad athn. Hadyn heb ef ac
ynnlad aallut i pei paffut arhen. hynnar
parhen a hynnyeli. Ac ar hynny ydeth
y nozhyn ar arhen ypered aaodhoff gen
taw. Ac ynnlad allnaeth ef ar gwzdu. yny
nu ren ygwzdu erhn naho ypered.
Ygwzdu ti agreith naho erraityeli ynnyfe
dur yn ynn hyt. aphyp arhnaw o dygaf.

168

neill hanner ecco dan pillaid ozgikaid ynt
y mhen. A hanner arall adail ir arnaw. Ac
nid law hynny y gwelet mackyn ynenbid ar
beun cruc. adai bigi hennilinunyon ir ych
on unyon ir pullynnen ingnaued gryn ynaw.
Adilew ecogannw nadelet eiryoet mackyn
tinadrychaidat ac ef. Ac ny chaet gyfiawnhau
nel ac ef velnilhen ellgyn mikinnoy hyogynnt.
Achwanegi gwell allwaeth ye ngaeksyn. Ar mac
kyn agwanegiaid dzell y pered. Adwen ffozd
allelet pered yn nynnet yfeth penc. A dyn
ffozd yn hawz arodydd mllen. Agdynn aeruc
pereidin pale ydoet y tenn ffozd. Mozthwd
hynn na pullwen. Ac un oden agzyglyn
ak yeth aenynnet pellyn orblaen ant hyt
gwzec i pshydnw. Ac nthen aethoyeth ynna
athn nnelp ygwllgryn yn hymell pshydot
blin ozdoet ynnaes. athn allelp ynnilgrim
gwzeg oz allelent eiryoet agleybaf ar hydt
yn eullad ar pobfyz gryn anllad. Aphun
nw anller ynn ynnet ynbyn ef adab hyg
gwdd ann nnerch ynnthe rbyn athn agreffy leis
eiryo ynn henw. Dnw a dwlch ont nnehzigw
ch. nanyn rugyf hoet. A nellffozd ad yr
dnnas pshydd ynna ynnaigwd. Acynhilnnin y
lleffir bynt allynn arnaeth. Ar ffozd pshydd
lei nez ren eiryll an pared agfygyf yr adam.
Gan dy gannhyat bleibyn pared ac ynn hoah.
Adwot allnaeth pennour pared ar ogyf.
Achynnyt y nnaen ynnllad allen. Ac wdeo
ynnllad delhen. Ac nnl hoah y nnyn. argan
wot yr adnnr annaeth ac ithan agfyeb try
hoah. Allad y bem. Aphandw y nnaes or
ogyf. nadelt ynnzyd yr ogyf y pen dwedyn
dnin. Achynnaeth gwell allnaethant ypred.
Adyzdout penyp idab yoed dan gynn llad
yr ozmes bonnw. Arhol ypeun allnaeth y
yr nnaeksyent. Achynnne allnaethant ihnr
en idab yr in allynnynt ar nnr chfzozd yn
bynet. a thanner enhenbynaeth ygryt ahn.

Ehdnrthynn ynna yr gnaeksa hel ypered.
Aphar ingynnon nnghynnic ac arnyd. allaeth
hael eiryn anynnon ynghynnrat.
Achen dyt nnaeth allnaeth pennour. ac ef
agfynnan tyrf ynnef. Ac eoneth allnaeth
ynnin ynnon. Ac ef allaeth gnr angrynn

nnaith eadi. ac arhen eathyon ynndanaw. ar
gre ade nthar ogynnedh ac ef. Achynnaeth
gwell allnaeth ygwendur odnw ac odyn. Ac
ynneu pered agynnarchaw gwell yr naeksyn
ynghnrdic. Arglwyd dnuot y nerth ath pdyn.
Beth aerthy di heb ygered. Dnglwynnyt yn
hzit. Pdyr agynnerin ynneu ynn yr eth
gynnerin. Dywedaf dnglwydion heb yt.
Ethyn gredyf eadi ynghelinar nall eiryll
rodzein. Pnnedw gr gninyfi ynghynnic o
honat ynn yr nnbo nnyn y gynnoeth nothn.
nyt oes ynnnnnen nennin allaeth arall.
Achanys gnnw gennyt ti dnuot ynnw: ynn.
an athgynnerit ynllaiben. Ac ydoethant
parth allye pebyllen. Allaiben nnaiyt eth
nnt ynnllye. Adywedut ythnnt allnaethyp
yt. nat yr anneth arnnnt poodit ffaw y
trnlu. nanyn hynnedyf ellye aeco y bella.
Kanys gnell anwyper pshnychanner arhan
ln. bynn agaffei ynnellaf idi. ahn ac arnn
ynnbyhaf gnr. Agfaeth ybbyn ogerrdnr y
thzychanner trnlu yr llaiba. Ac enhed ar y
nellaiba. nduhzalt y nnyllen. Pdywlaif y
dnn hzaffelgwas hznnaeleet achynnallart
athn. Kanychenn s ygnr nnyhaf agannn.
Pep aeo ygnr nnyhaf agannt athaen.
anynnynnet ethnn gfaedyf eadi aeo ygnr
nnyhaf agannn i. Ac nnfgfaeles ennyet.
Dnaer heb ef. Kaymdnthi ynn yn ethyn.
Athnna ebo. Ac yr hbyn ef adnthnnn i
y chazare athaenlu di. Ac ena ae gallei
ynnzell no nnyhi pei aschynnner. Annnnen
athr odaf di nday ef. Dnw adwlch ynthau
nackyn ter. Annnnen agynnerif ygnr
nnyf agannf. Ar nor honno hzyfan aun
naeth ethnn ar nnylles ygnr. Ath annaeth
hzychynnnn allnaeth pennour parth ar
enf gnlar. Ayndylaw di argiwyd nna
ll ygnr athi heb yr ethnn. Aynt adnnth
aut nacont hnrpllo y gwelynt pennc ar
pebyllen. Dosiwch ygered an ygnr nac
hon nath ethnn. Ac aethdnant dnuot ynth
au ynnn. Ef adnthi ethnn athnnr. Ac a
dywaut ynthnnt nallynn. Deuedi y nainn
ynn hnrglwyd i. Yno yn dy arglwydnieth
ynnynnn. Pernd halaodzhnr ne hwanglwyd

i heb yr ethnn

Perdlyodi ꝺonuchna brenhat. uyt ant Drache
nyn yn vyo ett oy argluyd. amerth arch moz
ꝺrabenus y brenhined aeruill abarbuein et
dynot pilgrim vth argluyd di. Perꝺ
deirdus idau vnuet drachenum attunt. arodi
deilus idunt ac gruffuan idu. ac vnubian ac
ef. Uynt adunllaffant vnubian ac ef. Aphe
red ap[illegible]ygwyd perfuencant pelyll vovo
hunn y[illegible]. Arianmoeth ef aryrgwabod pre
dien cant creill pellaur. Arthyodo ovo cant a
gruffuant vnenkyglior gruffuan vpered.
Aphercdur aovynnabod idunt. Meth athneynt
vno. Ac ovnuen adyl[illegible]ꝺellent penupy gwarth
ado vpryf vnyver barv. Ac yna vnlad ath
nauu nunuen arn ynaeu. Arnev auen dze
dwet ofyonaun agnuffen ynuen. Arlwyddyn
yna heb ypered un ath vynllelet ar
pryf. Ac ef argluyd heb dynot. allan
pgyt y vnlad ar pryf. Je heb ypereoun
nynymnaf hunny. Perlleoit ypryf ny
chaffynn i ogyfgr vov noc un ofyonabel
churchen. A mynet athnaeth ef nelleyd
oed ypryf [illegible]e lad. Aonnor attunt ekymrab.
adwllzeont erbunt. Eyfttawch awchtreul
yr pandverthawch yna. Aun aeruilaf poch
arcu heb ypereoun. Ef adalaw uonut ky
meint ac ogyfuch ef paub popluy ofyonab.
Aruyt erchyn u gunt nennin adf enbyr
vnllyn idu ef. Ac ef adrihaor neth et
lyn. Attyfyrrid hoybaf agnyy poeyd.
Aunnuen adf ru[illegible]ef. Acadilaf nt ovnet
vnuzun. Acyna [illegible]y roeoy ef ynaen p et
lym. Duu ehillo[illegible]ist. arfyolbeyt ouf n
gor. Acynnen yo[illegible]aeth pered. ac ef a
dverth popffiun a[illegible]ynn derfaf aureller er
ryber. A ffaffer[illegible]ellen annlw allelet
ef yna. Arynnelaeth [illegible]ero gunuaf nehynny
gyfelly y fawl allre[illegible]yellynnu dofyr. a
mrhaeu ergynt. Ef agrlyaduo ac ef
gyfgynnu[illegible]nuno [illegible]gyoeith fael aruuo.
Agolyun gyfyn oco nunic gyed. Penn meh
uyo uyfi bef ef ar y nelynen nadeo ell.
Agnuffoft fetty grunyf ti heb ypered.
Naffy heb ynnu ynillaulen. ef adoeth gyed
y ny[illegible]nelynyo. Ac ef athelaf fetty beff
ter yr nelynyo. Ac ef[illegible]a athnaeth gyour-

arvent ynethlyun yr nelynyd y bynnu bynt
allynnaby ac popilipeth ptv. Ac putruena
let idaw bynny vynet odyno. Gruyn aeruc
yrnelynyd y pethaue vooco yongyuor
bynnu: yno. Popilabt ynelynyo ethy-
nue ynerllpeth. ac tydi ynby oyell. detuen
yuynyot. Yna ynne emilervoroes crthnuelyn
nabr. Ac in unnunin bonno nanun ygbr dri
nif. Eanyt rent idi in [illegible]. Ac uyellir opun bo
yt yr fawl y lioed pl[illegible]yo yna. Ac oetaeth
hynny y nue y fawl belnneubynn. Ar nef
bonno bynnyt en beftinwyrlbter allaneth
ant. Arthramwoeth hynnyo ynnyo aeruc
ped. agrlyftaf ynadnaf ac vnllun punerth
y punet yr tynneinent. Ac ef aglaeler belell
ynyplith y pelyllen eruill teglaf o nllaelen
eurvoer. Amorvyn der allaelet yn vlybynn
yplenn tryy ffenethyr ar ypebyll. Ac
nvllaelen eurvoer morynuarguch. ac eur
tyrle oball ynduner. Ac eoryeh allaneth er
y nervyn ynglaff. Anuuer pehatrvar nidno
ynuar. Ac nelly y bnt ynedryeh ar vnervyn
orvore bnt hamerore. Ac ohanner dyo ny
eeopnt naun. Ac ynu neur dunoed y tynner
uent. Aonnor aoznc y[illegible]etty. Arlynnun y
ennuen y anudenaf. Ac erthi aryant yr ne
lynyo ynechlynn. Adac yndunnc y nuelynyo
bethy perod. ac eillorr y nuelynyo anydre ny
aur ynechlynn idaw. Arhramoeth ygby
naeth yr vnllaed ac allaneth oed yovo ghynt.
Arnes bonno y dyeth y[illegible]etty ac y[illegible]ynnerth a
ryaut yn eghlyn ygnn y nuelynyo. Ac ny
dyo dyo y[illegible]en ytero ny[illegible]r bulle nueoryeh ar y
norynn. ef agrlaeler ornaf[illegible]naf[illegible]r ereng ygby
yo anynaghyn idaw anynnyhyr bynall. Aphen
eoryehaf o eaghtynn ar y nelynyo. Y nueth
yo adynaef ezleyn. Gonn y nellpeth heb
y nuelynyo. ac tydi adynno oyberm ynnerth
aelthaeu aelyr tynneinent. Agrollient aal
naeth ꝑ. ar y nelynyo. Anynnet yr tynneynne
nit. Ac agnynerrin ac ef popo bynnu. Ef ach y
ryaudoll yr flaeir ynnt. Adynnent ac alyyr
yno ef ac ynnuenes ygby ynaeurr yr anbarro
aes. Ac nuurth aruneu ynaeurr yaunt
y nuelynyoer ynaeloed dunyhelryaut eglynn.
Dylin aoznc ghenir y[illegible]ynenuent unyhyr

[illegible] ac ammon y gbyn adyuc ygurchar-
y amherodres. Ar meirch ar arfeu ybarne
pricliuo y pmdrbod amyr arfeu echlym.
Pamherodres aammones att barchabe ybe
in. garth idab dywot ynnibelet ain. Apballu
all maeth verch y gynnuat gymaf. arrul aaeth
arab. A hirlleu y dzyded ibeith aammone aut
barchabe verch idab dywot ynnibelet ain.
Ac ympoelet ac bod eithi ddunt ydynioe amwod.
ac ymut adwethant attab. ac adyliz odassant eu
hzeuniadon yrth y pamherodres. Pureu allha
mabd ac bymt mod. ef abarabd eurbynnab bmt
gorwet idzch. Ac eubzd ygkladd ybelu. A-
mherodres adbynnabd kygkor yz dzeth dzod
ynydwgkor. A bynnb adylizabt ezthi nu daf
allab gybzgemmpat. adywot att p. achynnarch
gbell idab. Acerchi idab y nuby pydzerch
dywot ynnibelet a pamherodres. Ac pnacri a
deuth ef ar mchmyd. ac mygynuet gymaf y
gaeth y pebyll eithod amaeth. A hirlleu adeuth
ar y mellab. A bwch pnidam ain pzygymar.
adymnyr kaemat allmaeth ped. a dywot y
letty. Gamaeth ef aaeth y pnibelet ain.
A phanidoedh y pebyll mi ced mygnuer
y pebyll mae aaeth ygkylzeirdd noeglyb.
kaf ydynnt bzy pyb pydzeddi ef. kubed ac
ain pzed arfeu ab y pamherodres. ac pni
dden allmaeth mygnuedc. Pan ytzedynt
nessu ynyt allebynt pnidwot p unyon gkz
ein dgnzfloch eur pnylab pyllabu ellin. A
ynghyd ab adzuc arpenn y lin gkzybzonn y
pamherodres. ac erbyn idi naf idden ynnt pz
ac adzes y pnidzan ac ebo pnidaner. ain
hirlleu adbynnab dz penn. Arglwydes hebef
mae y fin y gwnaf dch. ac mae y gbin adzuc
ges. A dzeth y gwnaf dch y fneiss y nefunyd.
ef y gan y gzwedynt wrthy nadaf ber ou ac

per. a rodi v
aphaun y llodynt
my nor llall
gorfloch a lonedt amherod
ras. ac erchi a ym-
wney ac [illegible] mees
ymi. de rodi [illegible] ar y
ued a gbin carue per. a rodi y gorfloch m
arei y melinyd. pan dyllodynt wrthy nadaf
gar pan gryeh sed. ebo noe un o gwy-
ereill.

cun oz gbapz

ereill a gorfloch ovacn orissait
ynylab

delouent oznin ynday. agnathyng ar penn ynn ae
rioi pillaw yzamlerroes. dezrith idi nefin
der o nyt vznebanuuanv ae enw amdanei.
aerioi adnaeth inidew ypeironw. Ac ynen. ae
hanuones pikirie y nefunyd. y nos hounno iny
ner y letty aozue zed. Achzannoeth gevisgaw yn
dauall ae pnidem ynarch. ad ynot vzdeurglaud
allaw perpliw: aozue peird. Ac ena poeuth yz
pelewl. A bnithew adpiaw: ieth peironw. Dere
dur der cvffi dygnet arvoedd a ynn pan ivaes
lyth ynnsen pan: ledeit vzgnoeuc. Argloydes
heb ynnen grier adpiaedd. a dnnnerue cvffi.
Ac ygglwydvdd peironw gryt arannlevozes
pedir blynedd arder. nagrye povlsent vz plodyn.
[illegible]ethnur awed vgkzeuerlli ou arluise pzf
[illegible]ves iaw. ac vgkzenavllaw: vnaw ad
[illegible]oed pedwaryglwyz pu ented arlenn
ovan. Odiem nab unven. agkvalchuer nab
grvpar. a Fouiel nab cuyz Iwdd. ap heruour
valadn inr. ac ar lynny vynt aw elynt yn
dynwr ynnpon inozyn hengrych ou avgr
ynn unn nuelyn. achanneen annaeuel ynp
lla o ynghyrin ynnl. aphyrr annaeuel
agkvaruedd arnen. Dnaeth eed phdpnw ae
dvolew. nozhayarn ouhaf adaeth y lvgrn.
Ac nyr ylln taeknuf. nanym y llun. Gnuo
pen arnchel oed ion. ac dynnel kpetur vdiae
ret. Arkzynn kpzr ffrvenvoll. Ar neill kynnt
pnvzthlas tnuthervll. ar hall ynnou nal y
nnuchnd ygkzenynt y plenn. Danneo tnr
pon nelynnen nelynaeth no blodru y bean
adyl. dechzor nulspennynnu ogkeoyr y
ddyzpon. ynych noe belgerth. dfevn pelle
ynn dewd arnberth belgyl. Dalpchin aoed pn
llvdan vsfynne. ac pnbeu oll elynnw ynaeer
rt. enlyn y thzaeth ae glynnen aoedpnr pzaele
kynnerth gvell peirthnr ac tnytholl e
thw: ygkedur aozue. Ac ith pered rorlaaer
gnirn dic anbegnar. Perdour nychynnar
chafi dnell arth. kznnpedylyn. Dall nu ynng
kverden penrodes ith dnon achlor. Pandeth
oft plys pzeuinn e[illegible]. Aphnanlaeleirt p
no y nnaeklor ynddyn ygkvaeellmert. dco
ydaen ygkvaeth dafyn ollaeth. dhonnw ynny
oed pu nuendyz lyt pnfen y nuethzyn. dc
[illegible]nnuedden erill benyt allaeleirt yne. dcyn

ofynnaeint enbyrhyz nac en bachaves. dplaer ae
grofynnant reckyr agnuthn y bzeninn. ac gyny
nerth y nlaedeth. dbellach bzwynn ac y nlaedn
achelli nnerthogyon. dc adab glzagzed y nlaedd.
arnunaed y ndeolfvndrith. dbynny ell otlaeth
ba dr. dc y nal popkaerr in zedi arthur. gan dy
gnappar arglwydpell py bellethr edynna. nyr
anghas vgkzadell lwyr nyllan agkvlaerrf perth
av. dc y nlaenny y nlaec dnlaedd marchaec arlaen
gynnt aphynnaeint dwnthogyon y ndlvl. dnth
nne pzydiaf agnar pobin gryt ac ef. dphydyn
nac dynnno eunll elor o ernun ac o nnllan. ac
o nnlaed. ef arlaenff y nw ef dnzyer. dnynnaer ha
gren arbennaerdzo elor ac ernnve. gynn ylle plaf
ffer. Cadrell vkfyd arglwyd. dc y nlaenno
nnaec nozyn. dc nny gnlaedbydaw yd paye.
dphyn bynnaec aallen y nfolian. gnineloc y
byr agnuffer. ac ar lynny brdnkynnaf y naerth ac
aec. Heb ygkvalchuer. anyn lygrant ny elynt
hun lonydd nes gnyplor cadlyf dlaeg y gorzyn.
allaller o dnlu arthur agkynnaeaw dc ef. dnagren
bagren y devzaedd perdour. anny gnrrt ny elynt
hun lonydd nes gnyplor clygedei ac yrby: y gorneid
adnllaedd y bozzynndu anndbaen. Aphanaeyrdaw
pabp y nnaglaeirpaw. nachaf nall dlaedd y nddynn
pzydeth anaeaf nnlle: ac angaerd y nddall nagrvllaer
eddillaet ac arnun. ac adnaen racdaw ac dgynnaerllaer
aall parthaw ac dnlu oll. enbyr: y dnalchuer.
ac ar lygrad y nnaerllaedd wedd tnrpan cangnaedd:
adnaeaf oleddfdgalaf nac. ac y nnallfo ainnny
dedd y bzaeuu ernlll oll. ac ef adnaeaf ynnlaedd
naer. Gralaedrf ynaegrfaw ernn cypfl. ellynt. a
hynny nn ac pzofrff arnaer. Lynaed allaeaeth
gvalchuer y nnaed. Aphna lydr nygrnyrlyn yth
erbyn ac y nna dgnnylle y nnynnyd nat ufyd ral
thylyllr nalbaetbr. gnyz dzoun pbzaeun y fbo
arnaf y nnynnaf ivor y gnirnt y nrfalfu heb y
naerllaedd. Pallaen heb y gvalchuer. dez ragyt
nn y ffol. Dadaw nozyth y naerllaedd. dc naegr
daelyny all. naeth gvalchuer. allaeaer darzeu
agnnnygrdyn idall. dc nn lynnaedd ernyr pzi
ddaf. Gvaignar aunaeth gvalchuer aphendour
y nddaunn. [illegible]ddaf y nn y nallaf ernn
laerndrllaes. dnaeaf ny pnfgnynnt. dc nyt y nn
gnnlewyllaf ygkr. naelyn pelyn y nnfgnaer.
Gvalchuer y naeaeth nowd adaeth y nyllaenn.

Hôch ornen

[illegible]dau. ac pe ueruth y dyffryn pealon. ac pl rydfanau
ac ef mner eidyr pumpmer pfela. Ac ef allelen
ynghlith ynghuer gre mdone. achywarth idau
awnc perfō. Deuio di vubenn ām achpeth pe
llyf. ac nidben adiweth gwr am pfela. ac unmuen
a pein pu o ztreulu vtheuthynnau pperch pllfo
au pno. ygymmyr pwy ellpau puydelwf oie
lu. Ac ozbyd dy negyllieidyr ygwallwyf i culzeif
fel tu de izeldy pullauen. ac ym allnaeth p
bzenhingwat hyzruelyd gyf ac ef. Aphamde
thant vdlyf pdod pe pubennes grwdy kyfo
[illegible]ac pn mynet ypnolein. ac pe ueruth ydou
nicdu. ac ygwallauabo imperdour pullau
en. ac ygymmype ar pneillau. achwmpwys eu
culzmpau adonignon. aphaeth hynnac adyll
ezen pendour pdu. chuzerthin allnaw iuthen
pubiel. mal pdyllen pwy ozdre. Ac ym y
dywaut pgnas bzuchyn uch pambennas.
aynwgyrnet hep ef ozbu [illegible]an eiryoet pnac
lwy bonn ann. ac ouyb in ni pnac dy wyt
ainecdlanaf. Ac gwas bzuchyn aneth
pardy ac ail ybzenhin. ac adywaut nuc te
bychan ond gnantw bot pnaethyn agnnadnu
ac ef pullu ozthenth. ac ouyt gzz mi adelw
gnif ybyt gzz ioi pnylle ouyr pnogelw nac
dau. nac ef gwybu ozdiens hep ybzenhin.
Ac gwas yn gnawf allong dallu dyz ann y
dennadlu. ynyllpurch dihenydd am
lynny. ac pnam nellygaeth o gnyz am
bennpenn ordan. ac pdod pwy ngre
ol. ac bezwnaeth pneithyn pnhat ac
ail pnawd idau. pyscheiwys pannilen
archiam pnaethpwys dithau. Pwyl
hebpwch pe hdw nac aeth [illegible]thenn
hyd. ac ny dau ozdd pnaf. Ac ym ymwed ol
ar pleidiau pdpnnudodd aeth. adowaf dy p
naethy. ac ny gzz gwyr ti ow not pnaf.
Ac ym ymwet i bymmbenn. Ac hyd ydaeth
ar dydd ardnawd noc un pleidiau. Ac
pan dug gozeu pwllwe ti ac etholl penn ac ar
gyfnes. ac pdyn ordnaeth gwmpt adhau no
dwyt not vnigyfeith i pnaf. pnydain a
thi ni ellaffat pullauen. ac ym ymgyfarfod
bymmp hebpdpwdr. Ac am ydiwarnhau
pnaf honno. ac ar weithiau hynny pdpni
adawas idau. achanneth pdpnnes ac

bennyf pwydnas. Ac ar hynny ac pr gyfn
wnef yo bennheb ppenn. Ac pr eidaw
allnwfyo pnopnor pronnas bwm heow.
Pethalpennant hep wellp. Pan dd pfyo pn
agos pnaf heow ar ellaeth idau. achygadarn
et yo abzeidau. adifarnc adyo pr ygynnt
heow. adoleyn gr gennpfi yn heb y pereidr
pen pnaf barth ac aruen y pnaet pongfyngl
ar ygyfarnc. ac hwyr pnaf heb pallen dywot
pnaethaf ar ozdeleyn. Pallauen heb hithau
nidalnaf ar barth ac aruen. Ac ar hynny
idau march ac aruen achymeallt ar ygyth
aruchaf y aruen. a thanpan daeth ar y bryn
yo. adowaf ygyfarnc allnaeth ac ar ygyfar
nac ac ef oluyr pnaf pawb bennyf ef ac hyn
pawb oll pallau. ac ef adaeth ar brenhyn y
gan dwy. Gobynnhaeolen athnaeth y bore
au ypedwr. ac ny dywaut ef vngair pellach.
Ac nyd hwnnw aeth y dyn ehaeolen y thaf. a
gobynnallaeth pwy annwfer ozeu ordeiniad.
Pan dd adywaut nuc athnaeth. gwae chi
achymeallt rac dyuot arnaf pen ar y pigtwo. a gwedy
dd adywaut pelly aeth ynteu. a dywaut wrth
ynteu pnawn ydyn. Aphanaeth hynny y
bore pedwr adaeth ynteu at y brenhyn.
ar noz dyn ydaeth arall y dyn. Ac ef a dywaut
wrth ynteu pnawn ydyn. ac ef a dywaut
wrthaw. Ie. Ac ef a dywaut wrthaw. Pa
ham yd aethoch chwi ar ol ych pnaf. Ac ef a
dywaut. Ni a welsam pnaf ar ych ol. Ac ef a
dywaut. Ie. Ac ef a dywaut. Ie. Ac ef a dywaut
wrthaw. Pa ham yd aethoch chwi ar ol ych pnaf.

Beth agrellyd ouhen vnbenn. Rellaveheo
lenyowch yeth gaer yr emynedodeu. nyny
vo meoul yr vnbenn nac vopynn ynygrell
tau bob ynuroyn. Dulzoleu yeth ygaer
n ac lacchy. ac hyn bebzygpeir arnat trwy
gyniweth hynnac athreul oigaun. achyoi
mibenn yo ygar nwyluf agharaf. ac yna
vowllaw. Voz dzoz y mynyo racdu. ath
aileh tynn achaer o hyon pllynn. athõno
aelhu-laer yr emynedodeu. ac nyllroinn
n dim oe hanerynedodeu lu eithyr ygu
le velly. A dynot dozuc pedur parth ar
gaer. A phoeth ygaer oed yn agozet. a
phanfoeth tu ar neuad. vozuz oed yna
gozet. ac hal pdoeth y nyhou gwydbyll alk
eler yny neuad. aphou yn oz dy dzerin yn
gware ynerbyn y gilyd. ar ny hyndi hoeth
ef ioi. agwller ygbeure. a rllall adodi au
pubuheo aphey bydnu gwyz. Sef allnaeth
yntru oigyau achynnuyt pzeun yny arffet
atwitku y clawz yzthnu. A phan gwed ef
uelly. nachaf ynozkyn dy vdynot ynny
in. ac ydydzeont hethẽ. Nyho gzellau ow
ozthyt. a ny vchach it dzuenthur dzoc nodi.
Eeth a holyoi ynn y nozbynou heb ypedur.
Colleon obenat pzaithezozez oe dlawz ac
ny nynnuel in tyanu yr y aithezozaeth.
Dod dzeo yzeffit pelawz. oed heellnit ygaer
ybidiwrugyl. ynnac ynn dzy dy ydoffeithau
Uallter ozgynoeth yr aithezozez. allad hẽno
obenat n agwffit pelawz. a cot ep di ynn ny
dy y pubu dzachenyn. A hyoi di gwaarwo y
nn nwheb ypedur. a nanhaghaf ffolit ynn
heb hi. Efadzuth dyt ygbaer ybidiwrugyl.
a cy pulladaho dzyzoi. a dzgoi dy aerdne nawo
y perõ. a nanoaf nalo it par hot pelaw ny
lle yo oeo pendeuthnnn i pz neuad. a cy na yo
eth y nozbynou. a dywzeont wrthy. Je heb hi.
E marlaeh ow ny pille oy laun. ain adaw yr
ozaeo vn dyn. ythe ydoffeithau kymoeth yr
aithezozez. a hi a erdne heb ypeidur idaw
nenert yr pen pelaw. Dyt ythe pelaw pylle
kymaf ytaffeift. Dozdzachenyn allad ef.
a pheu dozu pedur allad ygaer ou. a phanfoeth
yllys yoeo y nozbynou ynyllys. Kanozbynn
heb ypeidur nac yr aithezozez. Pzoff adawnyr

gaer yoi hi vnaw. a nyl en lad gozuuc ythe
ny ffozeft racko chonaf. Dyrhoe ny nuchy
bynnb. Kerhythe ynn achynnebzodyw ar
aden ny ellebzynnaf. ac unen ythe ynnda.
kayhyt a phellad yr gwaeh. ach ynn laenllyn nullynnt
yn arodn laenllynnhaf. a thozri allna vn
y coet ac elho ellell ny ffozeft. Allad pobam
uell allna or agwffaffu ac ef ynnoi. ac arnyf
llado. marc hydaf o nunyn. A rhaeth ni
hynny. Dynot allna beunaeth ac yuet y
hyscotlyn ynn dlaht. agnaon y pplcaht ynno
eth a nunro ypo eu kaunuyhaf. kynnd ynot
ohfyr idi dzachefyn. a hozthynneh ppercou
adoy oi pdugos ynn yr annuel hynnb.
Hac af nyl ynnallfoys dyn unnet yffozeft
yn ne blaydn. Hac ynnaghlyn y rarglwydes.
dlynnb agwfft y kaer ac adaw attaf ac ef.
a rhaeth athgyrchoi. Pelydyn aeth yngof
arhayo ppered. ac agwodes y caer. ac adaeth
parth a rlle pobed pedr ac ef. A rhaeth agwah
aod pedr. ac yntru aethyglwyf yoben hebaw.
ac atrelhs yben parnas achkeouf. a phan
ytted ynedyeh ar penn ystaen. ef a thaeth
varchogyon ynoynt attaf. ac yn kynnpt y
colyn ynn llawes ythapenn. ar penn y regyrn
achorfe. ac yn eth ynoeur aood an ynnynrgyn.
a hyuen heb hi ani ythery ygwnaethoft. Hag y
tlys taehaf dyd ynnynoeth. a rch ann arnaf y hyn
ny. Ac aod ti ed ygallen i kaffel o gereinnyo oi.
Oed. ake ynnoun ynnynyo racdo. ac ynn o athaeth
lonn. ac ynnon yllyn ynnaethaeh. ac ynn o erthi
gyr y ynnhaw ar ygreityn a phaffant bygkaer
enhyd. Perrour ygwenhyo racdo. ac adaeth
y ynnyl yllynn. ac aerthne gyr y ynnhaw. ac
ef a gynnoaf gyr ou poen yllaeh. a thaeth yllyn
ne ynnaw. ac arhaeth ny hyr nnaf ynnhaw
ac ynnoun y haeth. ac ynnhaw athaeth ant.
Ac ual yhyrper perrour y gyr ou yllaw
y caer pen ynnyn ynnyrgyfyrr drachenyn. a
dlgynnh aerne perrõ achynnh eleyf. ac
ynnhynnh ollfaennn aerne ygyr ou a haeth
y gaenaw. ac ac haeth ehnn hyt naffaelas ef
yr en olyc arnhnt. ac arhyt y nnyno haedr
athaeth perrour. a rparth arall yr ny
nyo ef a thaeh gaer ynnyfyrr aeth. a phar
th ar gaer yaeth. ac ual paw yr gaer aeth

allzeled. adaw ynenad ynaghwer. ac ynwen y
doeth. ac ef allzeled ellwyt dotf ynentro ar
dal ynenad. agvalchmei ynentro ar ynell
lav. ac yeith adoeles vgkr ou. allzeled yn
ynyzellvbanarch gvalchmei. affallzen un
aut tzth pzour. anwnei ventro adnc y
yeith arall ynghellwyt. ac ar hynny nachaf
dzas nuelyn ynovgwydav arpenn ybin gwyr
vzonpered. ac ynerch heremyo vperdour.
Arglwyd bebygwas nu adeuthum yn rath
ynwzlyn ou y lyfe arthur. aphan lyzpeitt y
clawr. aphan leoeitt vgkr ou oychdonnigyl.
aphen leoeitt vlzarv. aphan vuolt yu ynn
lad ar gyr ezlleth. anu adeuthum arpenn
ynnzaethyt ar poyleyl. ac argyuely vocd y
ffwr dzact orpenn hyt poenn ar hyt y pala
dyr. athgreynyderv vocd ppenn. agkyndo
not haerlovo aellladyllen. ac vynt aglokallat
dy calzythyr. athgreynyderv ine ynnen. ada
vgran pe vth diallvynny. achygyr vu gynn
pedur agvalchmei annon att arthur aedeu
lu verth idaw dyuot ambenn ygkyndonot.
adoethzen ynlao allznaethant ar grydonot.
allad gyr pzthnur gwyr lzonn pered allna
eth yn orgrydonot. ac gvallaro annaeth ygyd.
Arreidzeth llad gyr allnaeth ynnoon gwyr
lzonn pedur. arreidzeth ygvallaroaw o pedur
ln. Arterydod dzeth llad gyr allnaeth ynnoo
gwyr lzonn ygyd. athynny y gleoyf allnaeth
peredur. athaaraw ynnoon annathaf y helyn
puyllt yr helyn. ar arnenoll. arpenn yn
den vanner. adodi lleff allnaeth ac erth
ygrydonot ereill ffo. adyllzeint penny pe
nzur oco. ygkr a vuallen ynoyfcu maezlw
ynaeth gwyt ac vynt vooed tyghet enillad.
Ac vna y tzunus arthur aedeudu gnaw ygrydo
not. ac ynnaw grydonot kaerloyw oll. Ac
uelly y tzi ynhyn ygnier yr cuzynedocdu. ef

[illegible] vzeiowr. aulfen llzeidic

Ulfen llzeidic oed amhervawr ynnu
neu. athecnaf gzic oed adoethaf.
agozeu allzeded yn amhervawr oravu kyn
noc ef. adoeth en breuhaed oed arnaw dub
arnadvt. ac ef adyn aeth y annuliplet. ayn
un heb ef. A hynnaf a wyz vnet y hela.
Tranwaeth y lwzr ef agpeithynnullo aeuifer

ac adoeth powffynnaton adygkyfyd y nnuen.
Hela y powffynn adnaeth hyt pan vu tanner
ovd. Pozed gyr ac ef bagrnadendec breidin ar
hugeint ovzeidnaed aronaeth ynn a ynnsm
idaw. Ayr pzdgrifoch hela pobelet yr annbe
nvoyr ynghyhyr athynny. nannyn pzkaenttif
ynghynnvdgkr ar y bet argkyfyd ar plaet ken
hnedhynny. ar heul aoed ynbehet ar pzalhyz.
uch eupenn. ac gwaez yn laez. achyscu adoeth
ernaw. Sef adnaeth ynerkon. ferygll kantrin
eutar pauen ynghyhyr ar peleidyr gkyeckar
ynyerkyt ruc pz heul. Gnaven eurghnevr a
goaskantoan ppenn. Ac uelly y tzyscyfyr nnar
en. ac ynn y gwelet vreidynt. Sef kzedynt allze
let. ynet vnkeidt ofkynn pzaiwn hyt y bleid.
ac y hynny uchaf oz hyt poenn. Ac adhzerri hot
y nnynny ynghekaer allzyr. a phan deuedoz
y nnynny ynghekaer allzyr. ef allzeled y nnt ynterdt gwladoed
tzeras a gwahanhaff allzeled ovn eirpoet oz pzth
ereill pzynnyny. Aphaf annyny maez allzeled
oznynny ynn lzyschu ynnoz. ac pz nnoz tzyfyeu
ar penn anny ny blzeidi. Pyhyt bynnac blzeidi
velly. ef agaeth y aber pzkaenn hoyhaf oz allz
eled neb. aphaf onnas allzeled ynnaber pz annn.
aphaf gaer ynydonnas. aphaf owoed annyl annduk
ac allzeled ar pghaer. allynghoes allzeled ynnaber pz
annn. annyhaf llygoes oed honno oz allzeled neb
e pvoet. A llong allzeled ynnplith pllynghoes. annyn
e aber athgnchoed honno nez ereill oll. allzeled
ef yeh ynnoz llong. ynaell ynhyllen allzeled ef ynnaer
eit ereill ynaenpannen. Pont allzeled enllevn
nnoznl ellong hyt ptir. ac ar hyt y bont a elly
gen y hyt ynnhyt pz llong. Ynnyl adoz deunt ar
y llong. ac ar hoz agkyellyn y kendit allu. Ac allzeled
poynot y pnyd ecdaf oz holl hyt. agkyedy blzeidi
nozdaw pz pnyd oz nnoz pp gnlyd hyt pz ynnyl eichaf
oz pnyd. Lzynnen allzeled adiffoys achaernic uchel
eithyr agnny annduerdoys ny pallzeled eirpoet y
gkeffyd. Ac edpno ef allzeled pnyr noz gnnaeth. nnac
ar tir arall. ac yfkrydaw honno ynydo. ac y nghaer
ar ynyd honno ygkyelet ef gkelat aoed kaffet y
nnaes hir ar noz. Lzyhyt y nnynny ar chaet. Ac
oznynny honno allzen allzeled pnaeddet ar dalaeth
y nn dalat ynn kzyscu y nnoz. Ac ynnaeth pz allzeled
ef allzeled pnfgnier oedaf oz allzeled ynn eirpoet.
aphaeth ygkyer allzeled yn agkyet. adoeth pz

gaer. tuar y nenad atebygen ybor pneur
ell. Sant y nenad atebygen vnaf yn benn
adzrebedic dzwydnawr aegnid. Dzeny
nenad atebygen eubor pneur ell. Ararbygen
eunet adzdei ynv nenad. dbzodeu arnaut.
dzaryllentine kymellynyd acef ygbeleu
den dzachaf ulaenessn: ieuunc ymgware gw
ydynghell. Clauc arnaut allaeth p dzydwell.
agheryn eur arnei. Gnic pnaeth pent oed
lau pnesyn. dzaeleilen ormdein pnesyn
nid rugoeth. a nuein maddzdeithaw ellnic
pebedic pndnaut. Rudem agrym pob eilliers
pndnaut. ac audervozen nuein. Gnmeilleu
ogwaltall uelyd amleuruet. allafiau o
rudem pneulaau. dc ynion pneuno ygbe
leigic gnmilladyt y nuyn eadem o alden
elphaur. adelt ormeruc arnei y pndzyc.
Dzeichzyfien eur ord am y dzeichen. a
uwozpeu amyl adel ponglew. d gnodzeic
eur am p bynugyl. dzaeth eur pnesyn
ydeallt. ac aulaeo ormdein ar neil
Clauc ocur agrybyll ac y pnesyn. Allaf
eur pnylaw. Allafiau dur. ac yntorn gbeun
gepobyll. d uwozpeu adleu pneithe nac
ynsym y nuyn leiden gbudaur. tudy nac
pobed haeo onfgrpl ormeiol pann deiaut.
nyc eod haeo onfgrpl arnei ir nac ydiecher.
Jrpllen o leidu gnenn. adeu am pnesyn.
dleiaeen ormdein nac pbedn. d dzaur opalu
eunit pndnaut. d nacha ormdein amphenn.
dnuein agrym pnyscinl. d nuein meinnt
pob eilliers. dc aulaerozon uenn. Aglwys
ormdein pndnaut. dc yn adeil gnac eopn
eorpch arnei. Adelpheon aeruc. y ibzdzyn o
gwaun ynadeu. A dod ellnaeth pnesyn pobv
lan aulynugyl y nonupn. dc eithre allnaeth
nac ellod pn gbaeur eur. Ac nyc ed gbdzyng
hachgwaeth uolum ellod nac ir ibzdzyn e
lun. Aphan pedo d nacha ynlaw aul ynugyl
blozm. dc deiaut ydd pnesyntben. nac
ergryn pann gallgwneithur. dzyllaeo
en ynur aul ynugyl. ac ygbt dphelen
gwaedan uolyd. agheryn pnesyn
aeruphlaur. pedn eilliaeth y aulaeth
adod. Aphan deiaeo. Jhoedl nac ynpoet

na bydyt dpt eod idew am p bozpn ryhel
leu dew p bun. Jengyn in aglen pnesyn
nynnubes uneisin ygbaeathaeb lle aber
bop nolynnu nydoed nyhen gwallau dgaeu
ar y nozthyn. Ac nyn y dinbaeb y nesllys
thelt. Arglwydneb pnyt. neur nyn dzos am
serit kymyst. dpt bydt. Ac nyn ro elthyn
nuye y amberaud ar y ballter y ndnhuf
gwr allneisen dym eurocet. dc p lerddlupe p
tynyrtyn arnuein. Ac nellp p bu p zuzychnoe
ar plyst. Panellen p tenau y p bet pgwn ar
nud oz eurdeshn. nyt aeg ef pgyt aneb onud
unt iw. Penellpunt ibw p bedzymonb izere
en agoadnoeth. nyt aeg ef pgyt ae eynt. Ac
ny chelfit ormgnmeinb. nanyn tzisen pugnes
nychet ac ytzisgyn: y dzeic pnyhaf agmer
allaeth nyn y nun. pzyt nachdsgen ynnu
nyhuneu ormanodneu kanyeddwyat o
bydt pale pdoed. Ac pdyneder gwal ydaeth
erthaf dillaennaut. Ac ys p bot pnidae ydu
uell. breinn ionaun ozo. Arglwydneb
pnaf ar dyn: vi ythgubin. Palaun y alb
lann ey ynun ineb y amberaud. Dachebis
nacha ellaut gwnaeth ua negyd nac arthy
or agnif gwnaeth gan ei hargluydd. Ynnd y
achaes ar nabyl ydd ar naf. Kaillaes ineb
y: amberaud. obeidhen ouerthon nuein
pnidzyscin. Ann adnabaedf palaun yd
ouf arth. Ac nyn pouchyn dzathon nu
uein ygbyscin pzanneraud. dc pdyn aut
punen ouerthon nuein ineb f. brendyn
allaeth ac nyn y zenadyt y gwadn nozon.
Jhoedl nabyddyt nac ernoet dpt oes m
ann y bozyn. Arglwydneb ein ynnu. Lann
ann ann y bydyn ni ol ac gnglaer. ni ad
gyglaeron ol. Ann ann ynglaer ni pn
ellyng kennadeu tnrth pned ydd ynnu y
lun. pgnifiaw ol dzendyn. Acinny ydont
pnoyd paner pod dnacolen dd ann dt
lynny nobeith athgreid. Pan y dzeid
pe y benaedd ny dpt pnyeun pnlgyon
gannedd dyt ac ygnifiaw dnacolen y
dzeth y dzeugyt. Apan dzeth an dnacheyn
pnyeun pnlgyon. ny dzeyn ynglaer
nny nozon y dzeth y pnyddant. Acinny
tau dnne pz ann ein aubon pna ethrygi

nachaffei ythchdroleu amylwric wy
af agraien. Ac ma powhallaut brenin w
nieu wch pranherwor. Arglwo hebef
kychdiwn ythe pffwd ygkeluit ow unt yn
unwet ac parth arodhyreu ac parth ar
gwellcun. Ac ma ykychdi pawwy pram
berawor ythela. ac pooethbwt pgkanu
prauen. Ryma heb ef pooedwn i pam
dzeleis ypzenowt. ac pgkymaen blaen yr
anen pnu ar gwellcun ykeroen. Ac ma
ykeruillant dpkpn ar dic ynghrunadd u pr
anherwor. ac oe blaen pgkeliant unyho
uaw adebygwit ynot wch pallyn. Sef an
fawedd ac ykemmaden pneukerdpat. yn
llaues adedd ar gaban pob un onadunt a
ui nicaw ynamkyd ei bot ynghrunaden pa
rwelai bynnac ykerbynt pnaw neuknelit
dzwe nount. Ac nal pdeethant dzos y mynyd
hwnnw. dywit ailelwit gwladdoed naw gwal
tat. apkmf ei nawdd dzw pount ynkerdit.
Ryma heb ywit pnr ailzelas anhanglwo
un. Pmor ypdpeu ar pranawdd ykeruillant.
mi pdeethant y pnf ei nawn ailzelwit ynkzych
i ynwr. apkmf ei nnes pnaber pranawn. a
phnf ghaer pnpoinas. Apkmf ei nzoedd anhuh
aber ar ygnaer. Anghes pwllaf ei nt ywt ailzel
wit yn aber pranawn. Allgr ocolwp nac in
er rei ereill. Ryma ehwa heb ef ywit p pra
nawdd ailzelas anhanglwo un. Ac pny llogr
nadd hemmo ykeruillant ar ywnr. ac pdee
thant pywys pdeu. ac pwys agwrdallant
mi pdeethant y ei ui. Ryma ehwa heb y
wit pnr amoythwys ailzelas anhanglwo
un. Ryma pdeethant ricaunt ynwhelwit
nwn gkynnadd ynebaelkpnt. Ac ynwhelwit
hcupt arnunn. Ryma heb wit pnr ailzelas
anhanglwo un tkwy ynnu. ac aber dem ail
elwit ar gaer aber pranawn. Ac eith ygaer
ailzelwit yn agwer. Ac gaer pdeethant. neu
ailzelsant ynnwen ygaer. Ryma heb wit
y nwnd ailzelsam un tkwy ynnu. ac wed
dwnt y nwnd. ac ei wit ailzelsant y ount heb
kwy ynghaelu ynn pdeethant ar ynllgtwc ei se.
Ac ailzelsant ygkr gaer ynllwyt nwnt ygwlad
pri. ynghaelu ailzelsam pnbeu gwenn gwaed
bwll. ac ailzelsant nwnt ynn pnaethpo y nwnt

ailzelwit ar ei nghaer. Agwlwng ar ei ngkynnen.
ailzelsant y nzeinnaden. ac aber wedy ry nnyn
hanp ychgwell. Ac hanp ei heb y nzwlyn ar ei nwe
gkyn ovlyedwr ailzelwit ar ei nnaeth. ac ar ei nzo
naden. Pmhallaf ar ailzelsant ar ei nghaer.
Ac ailzelsam ar ei nghaer ynghaelu. ac aber
kaerwnnen ar ei nnaeth ailzelwit ar ei nghaer.
Ac ei nzoedd yn

ynys ꝓydem ydhaf. a dywedyd hyt ynunoe[dd]
eydon. ar tyr[n]ac ynys ydoed dau amheraodyr e
uein. a gyneuthur tyr ꝓtf gaer idi kithen ynys
lle ydoedynt yn ynys ꝓydem. ac yna pdeth[us]sant dd
gyneuthur ygaer uchaf ynarwm idi. ac y
dywedyt ygyfeyt unein ym. hyt pan ddaeth
uchtuthach yr amheraodyr ygyfan. ac peithio
ac y ymdeith. Odyna ygyneythpwyt pobl y
gaer ereill idi. Kyt anghyn kaer dinas achaer
byrdin. adulzarnadr pdeth yr amheraodyr y
hela ygaer hsom. ac pdeth hyt ynys ydem y
brydyn vale. Athynnu ꝓdebyll admeth yr am
heraodyr ym. Achaden varyn ygeluir ꝓdebyll
ua honno yr hyt hedyw. Dachaw ynaru gyneu
thur ygaer. odyno ollyn ygeluir kaer brydin
Odyna yn edyhyhaw eden gyneuthur ꝓtf
ffind o bob kaer hyt ygilyo ar traha ynys
ydem. ac ygyneythpwyt yffryo. Ac oedd
aw hynny ygyneythpwyt y gelyn gant ffryd
eden hyndaw hth y hanner oll o ynys ydem.
ac na[dd]ssynet dim yno ynys ydem yffhydeu na
dr hynny y neb namyn idi hi. Seith mlyn
ed yn heraodyr ynys ynys honn.
Sef oed deudek gaer ruthen ynys ander
honno. Pa amheraodyr bynnac adnebydei
ygyfaoed ereill ynkynnydu seith mlynedyn
tridyed ar pedwar ugein. ac ny chaffei dynot
y ruthen dracheuyn. Ac yna ygyneythei
bynten amheraodyr nesk. ac yna ygdna
eth honno lythyr brytanek ar bryden.
Kyt oed hagen dlytlyr namyn o deuy di
ac odeuy di hyth ynnuein. ac hyt ygkaer
llion ydoedynt yffyrdyr honno ar uaryeu
ar dwydeleu. ac o dyna ydoedynnes pryd
dyn ar hyth aoddedei y naut ynnaln
heraodyr ynruein. Ac oed ynyllythyr
honno heuyt dun. uainyn ot ar ffordeu yru
uein ac otek. Acyna ykerdydyr tharyn ynn
luyd pantharuein. Ac ygyrchynnessys
ffreinc a brytanyeit ar hoell ynkarded hyt yn
ffreinc ruein. ac ydoedynt hth gaer
ruein. Ac yna ydoedynt pa amheraodyr
hth ygaer. hyt ged ues idaw pdeith nos
dyd hyntaf. ac yny gyt ynrein ydoedynt brodyr
y deu lynyaf o ynys ydem allu bychan
gantant. ac yn hell ynladdynt oed ynyllu by

dan hynny. nac eu den kynnull ydaw
ruein. Ac ydyna clybyr pa amheraodyr
oed ydeth ydlu ynoll gynnull ynynyl ydu ynrein
ac ynpebyllyaw. Ac nyd aeth den dyn er ygaer
Un dydd ach nachpilyerach nac ar hynny
hanach nac oed hynny ynn uein. ac y
doeth den petrych ydlu. ac ydadunaw ar
ydam y brodyr. Ac yna ydoeth kynan uab
eudaf ac adam uab eudaf y ymlad ac
amheraodyr. ac ydu lawer ydaw amheraodyr
lyrhynnt. ac ydoeth dbydaw nynny gyl nodynt.
Ac yna ydoedynchaffant bydrydyn ruein
ynymlad ar gaer. ac ydyna kaeth kynan uch
ydnabr. Ynnu agymyssyn ynylad ar gaer. ydy
gyllach nolydnu. Ac yna ynneskynnassant y
ynrein hyt nos uchet ygaer. ac ydoeth ynghaffant
eu den yr koet. ac ygyneythpwyt pebyll y
ddydd ar gaer. ac ydoedynt ar hynny
ydydyn ynbarnhyt gnaethant. Pan dydd nesaf yn
dyfod ydoedynt ar ynllaw ydydyn ynn ymlad
ac ydoedynt ac ynllaw ydydyn ynn dyrchafel y baner
ydoedynt. Arhoedydyr gyr ynys ydem hyt.
gyr ynys eu hyt. ac ydoedynt allu nacthaut
ynydoedynt hdyscheit. a ydoedynt ydoedynt
ydeu amheraodyr arnu hyt y doeth ydoedynt
tanyeit hth ygaer adodi eu hysgolyon
hth. ac ynd iannot ydoeth aut ydoedynt
ygaer y ruein. Ydyna ydoedynt pa amheraodyr
nessyd aeth yllaesgan y ruein ynddynnt.
ynydoeth aut ym ydoedynt ac ynd. allaeth
ygyt ac ef. Adeuthynt adoedynt ydoedynt
ynghaffatteu ygaer adodynt ynydoedynt
ac ynghoresgyn y kaeth. Ac ruein ereill
ydoedynt ynghaer ac ydyna ygaer ac ydyna ned oll
ruein idi. ynydoeth ydoedynt adoedynt ynydoedynt
pabyd hth ynkynghor. Ac yna ydoeth ynydoedynt
adaeth hth gaer kynydaw. Ydyna ddaeth yn
gynnull a ynghynghor. kaeth gaer ynn ygaer
gynnull dydydyr ar ygaer honn. Ynghynghor
amheraodyr hebyddyn. Ac ydoedynt ydoedynt
er hyt y kynghor. adoedynt ydoedynt
hth ygaer. ac ydoedynt ac ydoedynt
ydoedynt ac ydoedynt. Ac ydoedynt yr amheraodyr
ac ydoedynt hth ygaer. Ac y dydoedynt
ydoedynt amheraodyr. ydoedynt ydoedynt
ydoedynt ygaer. nac ydoedynt idaw ydoedynt

unum plus pupe pydem. Ac yma pedgrunt pym
haer unum. Ac pe eahtodlys pe ambeahtdom pup
gudeur. Ac pgrevdlys idd pabd eahpe unum.
Ac yma pophabt pe ambeahtdom: unhlgyman ac
adpn. Gif hpa pidbeh ef eahpl agrenes i ond am
berodzaerd. dr ælfhpam mi ac rvidf pehlyptleu
pozeftpn pgrueu punumoch ar plyt. Ac y
ma plzendiddant hpitrum ac pgrezeftpmmaddant
gricdpo a chefdyll admiddpeo. ac plladdiddant
engrisc ofl. ac pradoiddant pgrzangpo pulpb.
Ac uelly plusiðt pup prtpeo pgrecdlon ienemc
adattpeo pgepr ac hpilt pudpz ðiddpdon. nac
lyt plusiddpur pupgrzeftpn hpomb. Ac yma p
opkabr hpilum tezdi adpn plzabt. Deah alp
hpi hebef ac hrygrab pupðiett hpom. dr hy
ner pe ðiðat pdbanhpt ohoner. Sef plzenas
hpygrzglor: hpner p ðiðat ðllaðer pgrt ac
ef. Ac mo p hrygrilipe hpilmen: rann anðll
grt ac ef p pzeddoylab. Ac plladdiddant pner
hpzhbr ðiad tuhoden p grzangpo. nac ðllpgru
culneahh. dr o achabs trðd or grzangpo ac
culneahh. pgrelint grupr ðlpdalh hpeahcen. dr
odmd pdeahh pubyrupeh opuhð pzpoem
ac eahtlad pdap pe zeahh hpomw. dr eahtzedpl
homm aeðlðir. hpendopt mapen ðlzedr am
hpeapd rnnem. Ac pmen pmae trruymar
nab ... 8 ⁊

homm grhtrunc ðiad ðlleneahs.

Ahe hpeh mare ugh nanegmn p bu rnneb
ðiad. adhaðlk ðllaðn. anpumpab. dbero
pe p hpmarb dpnt pedserpd mab idap
hm ðleneahs. Agrzedp marp beh adpgrzdab te
pmaes pmzepdm pillap ðiad. p nah pe hpmat.
dellhrzab eiud hi pillhpdpmmp. ef aahmehpd
ðlps nmrpd ðiahdem. o aurnedc hpzod ac
oangrzeahmhpe. dgrzedp hpmp awzeh pmpmuc
pe pzhalmahdpe adeiat hi pndi magpes na
ber mprzemallpd. hi h pfind ac aner pndi.
Ac pgrt alpmmp pnladdr ðl ord. ahad ac
ehahaeth p rpder bpyt adnart p bapb or aeðanf
sei. aehyt ber lauder o grzpo admallpd idap
hom agrain ef mbpy nr in. dc pmbomo
pðllpbder p raim bpyhaf or hhpdpn. dc eeth
hpmmp pgrihat hi haer hm. ac rzdmlsed haer
hmdem. Agrzedp opnart ehrahen grned pl idr.
pgrehat hi hmdem. nempncen hpdrpf.

anpiaf or bzodp p haen hm pllenahs. ha
nregh pend adeeth ocd. Agrzedp chbar ry
nam bzemhm hebadp emnd idap nampn pn
neeth. ac adp p hpmeeth pillap homme ef a
doeth art hm plzabt perth hrzglor: anerth
idap. ac nt pnpbyiaf p ller idaper. nampn
p hemlaw achhsemgh empzed ac pdas adher
hmgrabt penhsencpl ogallen pnaet pervnde
ehrmc perth pnzpnhpmw pnhmrc idap.
Ac pupll p hrabt ahyrhpnmpdp ac ef. ac am
da gnamaw pgrzglor arbpnmp. Ac pnpll pam
hn hlongren ac cullamp o barrbogren arbabc
achpdhspn parth ahfrmc. dc pupll grzcop
endhgymm. dmon bzenaden dorngmnt p
nenagh pbzndel frmc pbr p negrs poehaed
ecbenkab. dc ozpt hrzglor grzndel frmc ac
hpdhrhogren prodet pnzdpn plenebye a
chzron pdepnas ygrt ahn. Agrzedp hpmp ef
ahrdpab p ghpnaeth pupnd ac pndoeth. dc pn
oeth:pd hpt mabarhmab pecs. Agrzedp hath
zab talpm o amher. mrr grzmes adhzgbellpe
pn pupf pzpam. arnpnzellen nebr: pupfleo
grnt culspfpe. Hmtaf onadmt aed rpp gr
nedpladaeth aeldat pzrmmet. dchpncmt
aed eahpabet ac mat aedpnadpab dzes dhmeb
pe pnf pe hfet popheemt ezhmaeth ygrpnt
ac ef nps grhppnt. dc eeth hpmmp nbellat ezac
ndomt. pc el ermes aed. dielpeat adpdat pnb nor
hzalam haet. beh bob aelpat pupnfs pdem. ahom
aaet trpp gnllemaet pdpnpon. ac aelbef haeblaet
pnghmeht ac pgllel ygrpz eahbo acrmaeth.
dc grzegrd enbaeahegren. dr haeben ar maeht
agollpnt eahspnzpren. dr beall ammelent arghzno
ardapar. dr drpfzd aedelat pndiffrmeth.
Gspdo ermes aed pz nemt hei pdamaeth dr
dhlzp. alpamaeht pnllhfaed plzenbm. hzt ber ar
ler blepdm obapt adnart. nn dreht hpeth dm o
hemall. nampn admlat pzpmnpr gpmtaf. dr dpp
ermer ehrll mpt aed neb adhzppei pa pihpr aed nd
dnart. Aeteth hpmmp mnp gabeath aed hallfel gpri
ret or gpmtaf. nre aed or eil nem er dzpdp. Aeteth
hpmmp hmd rzenbm agpmaeth pr pder mabr a
gmiel pndap. hatmp adpdpat pa hfard plzaffer hpmt
rac p grzemaellen hpmmp. Agralb admp aer nc hell
dhzdei pgrpmaeth. agpmm hzglor: ndmt pa hath
amaelpmt pnaebm pgrmaellfaed hpmmp. Ac ogmf

trodrigher vdyrda. Hud ual veu aaeth att
lenelis ypraut inculun frenic. Kaupe gyz
uaur ygrygre adoeth oco iwnuy ygrellay kyf
ker ygrunuy. Ac pui pauruu llygher aub
uaethaut. A iwnuy pudnygal ac pnoethu. nac
grubet ozgruedyl iwnuy ydyr puegre. nac
o neb dy erthyr ybzeubu ac gnyhoruhyr.
Agrveov euiver yu barure ypur aaethaut yu
eullingher. Hud ac aethole ygyt ac ef. Adi
dneu rhygnu y nurzeo parth a frenic. Agrve
dy dpuot y chukeoleu i punu att leuelur. Kaup
llydnait achaeh llygher y vaur. ydoeth puthu
ozpurth a rall yuyerbyn ef. allnughes gnau
tuu dynuar y ineunt. Agrveov gruelet olud
kynnuy. ef nedeuhs y holl longeu ar uhelgh
allau dy erthyr yn llong. Ac yuy yu iwnuu
ydoeth puerbyn y baur. Jnteu yuyon in
lleng a rall adoeth yuerbyn y baur. Agrveov
eudpuot ygyt pobu o naduut aaeth dyuaw
anuughyl y gulyd. Ac o baudr paul gnaupat pob
du aneliauzeuo ygulyd o naduut. Agrveov ne
uegh eluo y baur ydyr puegres. Aeuelis ady
liant y gruoyat eluu ydyr ydpuudyat y:
gulaudd i punu. Ac odpuut ydpuuruallaut
kyt grughez y pudoeth aduu negalleu yu
aunghen nobpuu. uuegyr uat eler ygyuut
aneth ypuadzaud. nac grubot ozcrauupert a
dpuetyut. Ac yuu y pers lleuelis gruuruthur
cruu iuu ocupo. dthzyv y cruu beuuh yuadpaze
dut. Adyby puadzaud i punuac adpuetter yn bu
gusdpuut orth y gulyd. nhy y cruu. udodri ar y
ku o naduut. uaupu yuadzaud gu atuas gruth
ipuet. Agrveo gruelet oleuelis hynuy abot y
kyrheul yneullet erupab. Ac pnterupthu nuy
parn. ypers pnaruodi gbun inp cruu ac dchu.
athzyv. uuullaeo ygbun gbyru ydyrheul o: cruu.
Agrveov bot eubot eu hynnadzaud pudletten.
y dpuadar lleuelis orth y baur pudet idau ruu
kzyuet. Agradu ner o neladut yubuu y huiau. uac
ofth a dpuet euluerth o dauulsem pupe cruus
hoano. Adpuuryt erall o:pruet ac b:uuau
yuphthuorupz. Ac ef agradaruhaer kyr pudi
hunuy pothdru benrodl ucpzauuyeit. Kyr augen
gruedy y delei adref y dezuas. dpuppuu p:hoell
bubul ygnir y gruedyl ef. Adbenuedyl y cazauuyeit
p: hudolsau. druedyl gruuculbur tugenuedy y ryg

tuut. Aphauua bauy o nadut ygyt. Kyuuyt
yduup ruulicdaul iwnuu. ac vozy eppelly ynghf
ruuu. Ac ef agradaruhaer y gyruuu yuer yo:fe
iwnuu gheuedyl pozzauuyeit. ac ualladen. ac
uat erdigauer nev o:gruedyl eluu. Ac: eu o:ues
iwbef vlyd vthgyuoeth o:. ozeic yr iwnuo.
adzeic eluraugruedyl a:rall ylyo yuynuad a
lu. ac yu kenllaw y gozzelgyuu. ac pzthiwnuy
hev ydyt yeth o:zeic eluu dieithyat eughruedyl.
Ac uall iwnuy ygrelly kaffel gruybor iwnuu.
Gdeov dheth atref. par ueilluaul yr yuus o:
iwr aellet. ac yuy lle y bzthoeth o: ydyut petuco
yn uaun. per gleidu ylle iwnuu. ac odyuu par
doon kerdyuet o: med gruzeu aellet p:uneuth
yuuydu y cleid iwnuu. allau o:eth ar thzyuet y
gruzdyu. ac odyuu ythperson dy iunuu. Iwo
uugruaw. ac yuu ri allzdy y dezeth yu ynuiad
yuzth ar uthaer aunuelent. ac o:dulied ydyuu
yuzth dzeagru yuz: aduz. ac yn dukerbat oll
gruedy dazth udun eughruaul agharat yuiad
bluaw dyuu a dyrtbaut yu zth dau barthell bye
ar ullau. ac a fudaut gauthaut y fleuu. ac ac
tyuu aut bye ughr ac laer ughruzyu. ac a dhaur
y ued ynghrbyl. ac agrdeuut gruedy hyuup. Ac
yuu yuy lle y dyedu ditheu y fleuu yuen tavelch
yuuzdu. ac yuy lle ladaruhaf agrthdzeu yeth gruo
eth y unyenlaf uaeu elad dyuu. a dyuu y uuydu
y oacar. a bye ru bont bue yuy yuy lle ladaruhyuu.
uvoaw gruzues y yuuyezydeu ele a rall. A dyuu
y tzydo o:ues yy heb ef. Dz: lle ruuthaer
ladaru y ladyd yuoduydy bye t adzhyu adhau
uerth. Abuuu tro yo yhut ac le ruuthaer dzuz
y baup hyfeu. Ac o:th hunuy yuae ruit path
eu ythperson dy iunuu gruaw dyuldeau ath
arydeu. ac rac gruuor o:gyhaf ef aruat. bit
gruuyuet odyhz o:r gruz: dy law. dyhauuyd ha
gu yuacillaw aruat. dez yuyeu ygruuum.
ac yua yo yuuchwclerllue dzacheuyn ydlaer.
ac yudiaunot o yuuuuuye athuyeuu yullez:
o:gruedyl ef. ac o:zauuyeit. ac o:gyhez y
dwlgruyd llencheis idaw. bzuiaw ydzyuet dzuz
yuuyhthy wdhz. Abuuu iwnuu yuzghthzou ar
baup. ac yudiaunot ythchtuaue ihell gulaedd
rezauuyeit rulle ihef o:dzyz aruch o: bzyuu
yat. ac yuyeuu yuzeit gruedyhuuup. Hud a
bezis uelfuuue yz yuyz ar yhut ac ar ydlet.

a dremeanu am y ymbyryl. Agvsc obzeth
yn llvytri mvdnab yndvsc hela. ar hynny
y mareheve adoeth attab ef. Advsdcout nal
hynn vthav. A lvbeun heb ef nn amn pvy
vvt ti. Ac mfuarchaf i dsell ym. Je heb ef
ac attvyd. y mae arnat vchmpoed nal nasov
hyy. Dioer heb ef nvt ardyndvd iw amy
dd am hetteil y hynny. A lvbeun heb ynteu
beth amgen. Y vdi adow heb ynteu dv
amdybot dyhun. ath answberhyt. Pa
answyberhyt vnben allcleist ti arnaf.
Dy dzeleu answyberhyt vey ar n heb ef.
no gvenu yr erchilyd alad ysset y lzarv vn
eth. allithyab dv erchilyd hynn arnav.
hynny heb ef answyberhyt oed. achymvt
yndvsdovf atn. yvdi adow heb ef nu allan
ef vagrlot itt gvertha amcanv. Anben heb
ef or gvneuthum gnam nu abrynaf dygerd
nyd. Padelh heb ynteu yrzynyd. vth nal
vbo dy eurvded. ar ny/m plyf iwt ti. Yrcu
hu ezonabc heb pryfldat vd hendvf o honei.
Argluyd heb ynteu dvd dait. aphallfiat vd
hendvt tdhen o honei. Gannvnpu heb ynteu.
dzaen vzenhin annwyn hyfi. Argluyd heb
ynteu paffunyf vhatfat i dy gedernyd di.
Hynna yr dzed plzeddy heb ynteu. Gzr pzdvd
gvaethon ygcnuorth annzyuedh ynneu yn
ipuedu arnaf ynhatfat. Sef vdiomw. Dat
gaubzaenn o annwyn. Ac ygdvarer gvenes
wnny parnaf. A hynny a elly di pzdiaud y
dzeddy ygcadernyd. Amen heb ynteu
heb ynteu pzffaubzen. annudc ordden ynn pa
furyf ygallvf hynny. dranagaf heb ynteu.
Hynna hal ygallv. ny allnaf ath gzeymoedhef
gnaeth. Sef nal ygnaf. nn athvodaf di pzdlet
yn annuvn. ac arvodaf pzdzic dzeaf adzelcaf
ef ygcet ygdhi ygfyt ath heunoedh. Am pryt
pzdzen annghzhed ar nat ti. hyt nabo gvadzv pzdz
nell nasfo dyaldc. nadyn arall ac am lzaahynnub
vo i ef ygcet allzyd nalv mdn i gdhi di. Abynny
heb ef hyt pzdpeun y pzdpodn o zoydanzy. ac an
lzynnadn pnd vny llefhenn. Je heb ynteu hyt
hvnfi yno hyt pzdpeun y pzdpodn. Pagafhaarb
vo adved vnn ormgtzel dzyfv advdcondi.
Bleydyn heb ef pheno pnadcet ynfi ac ef ar
pryt. adved di ynn dth i gno heb ef. Acn dpzna

or arvodcf di idab ef. ny hyd hyn ef dsdnic.
A chyt artho ef ynn yz eu. nadozv yr apnubic
ath. Yz arvodvn i idab ef hagzeu. Dzdal achymt
vdymdaden ann dzannoeth. Je heb ynydl
beth allnaf i gndhynoeth. Anvdunat heb yr
arann nabo ydzgyfwerth nal gyr nagfzeuc
adzppo nabo tnoi llyfi. annun dat ydth le di.
ydtlaaben heb y ydyll annun dat fzaghf. Di
leibzw upo odywat ac nv rudhpa dun tagfor yny
delych ynnzynoeth. A nna arodf hezygfwat ar
nat. ef achebzygfwadd ynn dzeidd pdhys ar dzif
nannco. Hynna heb ef pdhys arddynoeth pdhnodvant.
A chymth pdhys nyt oes yndi neb nythdonapv.
Ac nth nal y gfvelych ygfvdhanoeth yndi yo ad
nabydy voes pdhys. Dzythy pdhys aozuc ynteu
Ac ynydhys ef adzeder hnndven duendden ac
ynteuedhed. Ac adurn tarhaf ozadzelfen nev o
adzeidden. Acynuend plzyfdhpys ydiarchenn.
ef adoeth macdhyeit agfvelfon vdhenc ydzv
chenn. A dyhavp nal ydelpynt hynarch gfvdl adz
nepnt idab. Dev uarchaf adveth ydnnn y
dzdse heis y andonnab. Acydzdsche curdzdse ovdh
yndonnab. Ar nevdd agnkzerpdzyt. Hynn y
gfvelei ef tendu a nnerged. Ar nnar hardf a
chvdzeupaf ozadzelfen nev ydonnet ynnynn.
ar nzennnes ygfyt ac eynt ydzdchaf gfzenc
ozadzelden nev. Acynrdzdsche ydnnei ovdh dzarhen.
Acar hynny ynnelch ydeiedhant. achvzedn y
vnodeu aonghnnt. Acenfvo adnaeiedhant nal
hynn. Ynzennnes ozneddparth idze ef. Ar
nadl achnyfvei ef ozparth arall. adzedzen ynnd
den adnaeiedh ef ar nzennnes. Ac ozadzelfen
eurvoet izdh ynnedom ain. Dzennaf gfvenc a
vonneoignadf y hannvyt ac hynndom eo.
adhzendav adknaedhant bo yt allynn achevdn
achynndach. Dz adzelfen a hodl ydzdco ydnnev.
Hynn ydhzedvdaddaf ovvyt allynn. Acevrdeif
adhevznolyddn. Anfer adveth ndnnt y nnnet
ygnnen. Acygnghi vonedhant ef ar nzennnes.
Ygyt ac vonedhant ygfvely ynnchvedit vdhn
eb att yz erchilyn nozuc ef. Acgzevn annt
hnchen. ohynny hyt rnannoeth. nv dyfdant
ef izdh in vngfvr. Ozannoeth nznnedh ac
ynndom hegar ann y nnignnnt. Pedvnnnt
ognnnndzvo aned y nnignnnt vevo. nyfn nn
nos hyt ynnpeun y nfovom dnngfvn nocann

ynys gruntaf. Greulav vrbydyn ailmaeth ouy
hela achverdu achyfroach achamaeidwyd ac vn
oidam achedymdeithon. Iwt ynys yoveo oet y
gyfranc. Pnoet ynys bonno tystal ydan ygaf
ydyn erthaf ynys bollgynwerdi ynoet. A ynny
adoeth ynoet agfyrda ygynwerth ygyt ac ef. ac
ygyt ac pdeth ynyt. mererhaoc agfyrdo y
vnyo. ac adwaeth pellvnn. a dispoda hebef yn
dwadroch ynda y rwng yoeu ynenbin ymae
ynoet bynn y rwngtunt. Abynny rwng endru
gwef ellaru. Aphyp un ohonunt ydyo hep ar
ygfyd ainym amoir. adwaeth. Aegfur poigh
in pyb oiwaeth vor eithyr gadu yrwngtunt
vy ellaru. Ac arbynny yoeu unrubin a naeth
ydaunt ygyt anynerued p ynt. ac ynghynar
wot. Ac ar ygollet kynnaf ygyr doed ynde arn
en dellodes arhafgnn ynnyerued bogel pdary
ain pup inglf pu dru hanner ac pnyther pr ar
neu. Ac pup ino hafgnn hyt pyaeth ac pala
dyr oros pedrein pdarth ydlaen. Ac agfyeuaol
dynawr ynoeu ynten. A nuben hep y hafgnn
paopiver oed ynnar ywangren. ayt ynnoedin i pi
hebldun ydn. ny dispoduchaw ith hepyt ynn
llado i. Ac pdyw hebef ynnw dedzeneisit ydlad
gwetkin. A ynnenn hep ynten. ef aeill vor yn
edrangtunupf aldaeuthun ith dzer ath ladho
ny ladaf i di. Dyg gfyrda dzeikin hep y hafgnn
dygfoch bi oopina. neut tenynnedic agfyrn y
un. ayt oes anlaw o ynn ydzeikinnaf chwi bellach.
Dyg gfyr pda pidyn hep ygfyr doed ynde arnam
kynnerch ydzeikinnaf dyo agfyrdoch pyp a
dyby ayt ynnly: ynn. A dzikpoda hep ygfyrda pawb
aedyby. kanyroes benbin arboll annghyn
naingen ti. Ac hep ynten adef ynnhaerodoc iawn
ve ygfynnyr. Ac ar nyd ynnhaid. kynnheller
o nerth ac opyrn. Ac ar hynny kynnyr gfyr
gnerth ygfyr adrimen gnecefgyn pallat.
Ac erbynn hannerow o'r amoedd pooed ynn
hedwaut pow dzeinas. Ac ar hynny ef a
gfrodpe parth ac ffynnadyl. ac adoeth y
kynghuch. Aphaudoeth ynw pooed arnbin
bzeinn annbinn ynnerdyn. Iawn hu pob
vn iarth ygnlyo ohonnaf. Ac hep ynarlen
ouo adalo ith dygrudpnoeddaf un ac hafgfen.
Ac hep ynten pandelych dyhun pdallat. n
allaf all neuthun ynten. ddnaerhoit

hep ef ynnfi. Duw ac thaw itt. Ynn prydz arn
yn ythnnyf ac dzych chwi ynnyll penderuc dy
uet. ac ynnwerth ynten ythnnyf chwi ac dzych.
Ac y kerdabo arabin rachb parth ac hyn y
nnwynn. ac yhn o ynnyf gnntaf ynnhaelet ac
nnuet ac ac trulu. kanyr gwelfen y ynhalynn.
Kynnten hafgen ny dispbuyddynt y ethfen ef. ac
inbu neithwoch gnntunt y dywodyat nocthnt.
Pawb bwnn a dzeikpe trwy oigrefoch allefsenyo.
ac eithed ac nnoidam aethnic ac aethwch. Aphwn
yn amferoch kynnnyt hun nocthwedoch y
gyfin ydaethant. Ac hefy agfrechdyr y bren
hin ac thnic aeth annw. Kynnt y gfrwaeth
ef nnoidam aethnic. ac ynnyrnt inoigrefoch
kerthaul adkanyat arnet. Aynny nyfgrudyf
ynnaller hi ac pfkbordyn. Annny awdyfdyfne in.
Di aduw hefhi pdamgren bedid yffyo ynnaw ef
hewo noc ary nn pfkbordyn pheno. dnaedwl naw
aihnaeth wihnr. Agfwdy y nneidl bonnw dyhn
nafwnaeth ef. Apharaihyl adpthaor ef enth
hi ar ei ar tryd yo. Ac athw nyf kanar ef gfn
thi hi yn hynny. Pdaethafe hef ynten naduke
dy di bzthyf i. Dyfkedf erthyt hef hi naduke
dnr pfkbordyn pgynnent ynn typfkryf te ainnn.
Pdiam hef ef. pegfnt alwch poynnoidam pffaun n-
dwenn hi hef hi ac pfkbordyn y neithfyr ac pan
elem yn pbhc ynnillnt gfwch na digrifoch nac
nnoidam nac ynnelwch ef onnnat dyhgnnch athfi
nnchtaeth athch ac hef nofynn ac hn ynnn n.
Ac ynnd y nnedpfwyf ef. Dinargfwyd dnw hef
ef kadern a hnghr y gfrondrichaz adnffenf a
gnnen i pngfrondrth. Ac ynnd y dpdnaf ef
erth y nnaeth. dragfwyd hef ef nachabloi inn.
Yfgfadnw hef ynten ny chyfgrif ynnen y gfyr
athrthen pr esbfbordyn p neithfyr. ac ny nnedf
ef. Ac ynnd neneges y hell gfyfgranc athaeth
ich. Yduw pdwgraf y nnghaffes hef hithen. gra
nael gradarn agfnnerit ar gfrondrth. ynherfyo
ynnlad aphaw nedgnerth y gfyrf achado kynnarb
nrthnt nthen. Argfwydes hef ef ar ynnedwl
hinnb pobdoin ynnben. a dzeikes nrthyt ti.
Di ynnedwyddwch hef hithen. Ynten pdyll pen
dncdnner adoeth y gfynnerth ac pallat. adoethen
anedwn agfnnedd pallat hefy nnaffen pargfnnd
naeth ef annaednt hep pfkbordyn hdnnw. p dzth y
nnaffen kynnodyn nnw. Argfwydd hef dy ny hn gfyf

vnchoelut aknaeth hyt ylle vooed pypll. dr-
glevo tebek nyt oes allugyn pmarch angen
noc atkeleist ti. am atkeleis hebpytru ny rhy
tyra vneb pherbtin. Ac pnes adnu heb ek vo
oed negres ioi ertoren arnaes hemn. peignatte
vrthypll ioi poplicdut. am anupartb arellys.
Yellys voeclwent atkrnaleth ynos homo alk
marchaut ozvy gredin aclypnedach nal ybu
lowyd gnutnut. A dzamwerth dypytru pobo
atkaeletkaut pupoed anter nypnet ypytra.
dpiandatrum nonut ptyrt pypll adpeiny
ayac pznnet p hyam nodre ac erbadd pbb.
pem prosed. Ilynta argkimo heb ynytn. Aon
heb ek prosed pentro. arthnten heb ek vrthtad
pnadn. kpfrpra by march puon adabre acek
vrthed. dove pr pspanomen gnuppt. ygtwy
aknaeth hpnny. Dpuot prosed ac ygnant
pentro. npnuant hanach oeukpt puo pnybe
lynt p marchogyd pnopnot pr pnthed. ac pn
pnaukno. ac pnbnp ngredit. Hakkas heb y
pypll un atkeleik p marchogyd pnopnot. nwer
brnarch. Ac nyt lzynt popkpnn ek ar p
march noc poa hnthen hebdw ek. Ton pnp
hoi aonc ek. agtadl p march ozrthypll Ilem
lachnis pgeroet. ac ek adelpgyn ar pr ell cam
neu ar prrpopd pgrzonlaedn. nyt oed ner
hagpn ioi nodynt. p march agpmhellano
orkeroet nopbik aoro gnuttaw. Agrvelet
aknaeth natkpgyn ioi dw pbpnlit. Pna p
ornant pypll. d vorthpn hebek pr nupn p
gpz nupbak agtrp arbo vi. drbodk pnlleak
en heb hi ac ocollellaeth pr march pei atkar
chut pz nuethyn. Seupll ac erbos aozuc p
wortkpn. dgtnaet prnna aorbyn vor ainp
hépneb oukse pthenn. ac arnal pgnloc er
naw aorchzen pnoidan ac ek. Argkvoroes
heb ek pnaoop di aphagrroet pkpo arnak.
keidt vrth hy negrellen heb hi ean pr gremupk
ovdaeler ti. gruallaw vrthpt pgremupk heb ek.
Ac pna medpbab aknaeth vor pnonbpn
gnutheb pzpt aukelen ennoet obozum a
gruzeic p vrth pthpzt hi. drgkvoroes heb ek
aorkbeo pdi pnn onn ero negrellen. Dpuedik
p nuc aorw heb hi. Peunak negres nu pnn kei
laf ovdaeler ti. Ilynta heb ypypll p negres ozen
gnunpk opopnot ti idi. ac aorkbeo pdi pnn

pbp pzt. Dpuedaf argkvod heb hi. Kramun
nerth henwp hen vpk i amvoi pula. onkan
boo popows. dc upnpnnaes nkben ungpz. a
hynny orthgnant ti. dc nps nupnaf ernua-
ount ti angkrthpt. dc pilzpbot dy attrb di am
hynny poeuthum i. Rpk aonc heb ynten bpll.
Ilynta ypattrb i ytn. pencaffon dnkis arholl dzrt
gnu amzpnpon plypt. nae ti aoeukaffon. Je heb
hebcu. oe hynny alynny kpnn pp nod ylz
drall gnna oer ann. Gozen po gnnnpk heb p pe
pll bo kpntaf. ac pnyllep nupnnpchor gnna p
oet. Gnuaf argkvod heb hi. dkvodyn pkeno pn
llpe heuepo nn abarak bor gnled darpanzc pn
barabt erbynd dodpnot. Jullaukenheb ynten a
nnnbeu apdoak pnpoet hnnne. Argkvod heb hi
nac vnaeth achoffig gpdanak dpedrkit. dc pne
ith voak i. Agtvelhqnu aknaethaut. aclypzchu
aknaeth ek parth ac tenlu ac nnuer. Pa anoynn
bynnac abet gnaithnant by pzth pnorkpnn p clip
colcu ereill ptrollei ynten. Odnna tzenlaw p
klodpn hyt pz anuer aknaethaut. dc pnngkpeur-
aw ar pgnnnet naarchabc. annnet p rpgtaw a
llpe euepo heu. Ac ek adzeth pellas allaukeu nnkpt
ertaw. dlodgpnor allelhenvo ac arlay naz aoed
npperbin. Aboll uennnico pllpz zeth p gnoglien
ek p anulpt. Bydzenpaw p neuedo aknaethpnt
dc pzbordu podethaut. Sek ual pedtropflaut
heuepo hen arneillaw ppll. drnannon ozpartb
arall tdw. Pann bpnny paub nalbet penupdo.
Bpztu achpuedach ac pndidon aknaethaut. dc
ar drchzen kpuedach gpeon pbopt dpnt akelpnt
nnopnot p nnpon. gwaz gpnuen naez tpznero.
d gpnic opall pndaaab. Aphaaodrth pgpnnno p
neuedo kynnarth gbell aenc ppll ac gredpnaderth
on. Gzallaw dub ertkpt enent heb ppll aaos p
eltzo. Nac ak heb ek enrhaet pot ain negres akaaet-
gpnn pllaukeu heb p pzrll. Argkvod heb ek ertkpt
ti pnac pnuegres i ac p arth ith p aodnpk. Pa arth
bynnac aenrhaeth di pnn bpt pgallpk pgnlfat ith
pno. Deh heb pnannon palkan pnop di attrb
nelly. neik ivas nelly argkvoroes pgkpno gpnaa
heb p nnaelpn. Enent heb ppll beth pnop arch di.
Planc pnpak agtanik podpt pnkpsai heno gnntin.
Ac p ternth hi dnaelpk ar dannaerth pkpo pnaa
p dodkpti. Kpnnpeth aonc ppll kampba attrb
ar dalles. Saw bpt p nnpnnpch heb pnannon. np

bu mitterllad gwr ar y lynnwr y chun noeth
mont a dywedodes heb ef wyl: pown i pwy oed ef.
Ynna y gyr: pump wallit wy nodi i dawoutan
uw heb in. gwabl nab clut gyr trumpmad ky pwy
thwre. adwaendrus: ith dybydout pymi adnabedeith
dwy yn idat yna agkorit. dywedwes heb ef wy
bu i parys arch yr bownd. wy allan arnat adwil
kopi ytti. Dyna di yn idaw ef heb in am dannat
nachaffo ef mui ytti. passwyf ydd hynny heb
y wrth. an arwat pi iddi gwr wedian heb hi acha
or homo pnod. Acef aeuith pusco arnilop ar
datmuerth. ac wyt oes ythi neddaut a lywny. a
mun arwat pilsed pi mwerued arnulu heb hi.
a lywny wyd op atteb am lywny. Amdanat pu
neu heb hi mi allmat oet ac ef ithydom y herw
y gwlad gymmy. ac mupem y blwydom heb in
bwy pitheu ar gwr bom gymmyt ar dygymmet
marchauc pup berllan uchot. dphem wef ar
gymmint poignfyd ech ac gyfeilch. dywet titheu op
him y mydn adillat rnidus pnodint argot ytti
lab heb in. ac nacaeth dim mmyn llonent y gwr o
wot. dmmnen abarat heb in pendint pfwd pup
serth cammf hyun o pwyt allymynnoi. nid bollar
nach nochwit. Agwedy hyweu llauer ynoi. ef ae
pwy ict abyd llawnoy gwen lwrth. Dywet titheu
nabyd o nychpwit ovlpeuoc nachmoethaec a
gwalch ac dru awer ployt pwygyt. a dpuicdout oigu
en dodit pnaw. dmmnen abarat idd ef hwet y
segrin ploet pwygyt. Aphamef ae no titheu pgyt
pupel ef oes ppem pwygyt. ac pus llad gfrow ar
gurreppen pgyt. abit com cmmodaeuody bwygyl.
dphem wef pwrppuedic pwrgyt. dot titheu lef ar
dwgwn. awit hynny pu arnlyd y wot athuarchogy
ou. Pangk vdaient llef dwgwn dfigymmeint hyn
tru amberm pllys. dywllyd heb y gwaud madoc
ere pun: taffel attre amdenthew. I: pmeint ac ac
chent heb ppyll o: aiw pm medwint a dethe.
Fuein heb intheu nammen am pilsed ar dupar
pllyd pmed. hounw arwaris i pl: pr ouer ar tulu
ar mmerued pllyd pmed. hounw wyt adallati p wod
y nedd. ble pown y hew pbyd gled darpawic pup
llys hom a titheu euein pgwin gremyf vuben.
Gwalchgwdelw ewyttiaw degwaeth. Pwyll pu
tru adoeth dywet. dr ple pownwnw adzeulpes
pbyd hemmt hyt ner pasled eed pullys euedd
heu. Gwdl nab clut adoeth pwyll arusled wod ar

pawic idaw. dchwedam y llys admadeth. a llallen
mwyt pdiaw. Pwyll putru penn amwynn ad
eth yr berllan ar pymmet marchauc nal pgwed
pumwallei nammeu idaw. argwt gwmmy. Gwl
aw brattru tywmpon pmdaniar admadeth pwyll
allespanei mab ar nu pmaet. Aphamkpbu pwr
ar arallen kymedach dreoy bowed. dwot macaw n
neuad. dgweoy powmt pgymted y neuad. kpf
mawth awell admadeth pwyll nab clut. dgwoyn
oeth ben pubyr dgwaydo. dw dwoos di pt heb pgw
awi agnuellaw dw bebwt. dywedwes heb putru dw
dodle in. negyllaw ypf pdiwt. Gwaellaw ytti oy
negres heb ef. dcos arall gyfuantal aeth y mu
pullaben a dei: eth. Gyfuantal arglwyd heb
pwyll nyt arthaf cwyt mac eithen. Ser arth
haethaf lloneit pgwr uecheu allaith oi dwgwt.
Aeth dioraha pe iwnno pew ef adn dei: eth pullab
en. Dygwch nwyt idaw heb ef. Gwedi mabr o
goydwlpe agwaedallant pawno. adoeth eu le
mbi pgwt. Ac pnawnt pnoi nwlwdd laenach
uochwit. Luet heb pgwahlaw pollam oy dwt a
wrth. Gwaud wrth adw heb mitheu pdaethr
pnoi wrth. ouychwit oylpeuoc ar dodpar a
chpwerth a feinghi dedu nwet pdoet pwygwt.
adwlkeoud oigwen dodit pnaw. dgwnaf heb
pmmen kpwet pupwyd ar hwn wrth awi
mab clut. Kpwodaf pullaben heb ef. dchpwo
di p upmpo dome dodi poeth awet pwygwt.
dthen o iwpll pgwt pwy wyd gwahl o: es pheun
pwygwt. dc pugwfelpm haeu pgwt allaw dwn ar
pdaithpeu. dodi ller ar pgwen. Ac ar hynny
llywa p tulu anapeun pllys. dc pna kpwwt
pawp: nuner adoeth pgwt agwahl. dedodi
pwygwthiar cnnn. Awen p brattru ar llaw
paneu arspeu didestl y anodnaw dorc pyll.
Ac wal parlei bobun oeuner putru pwyon
p tnawa dyznaw ar wgwt. dc y gwnnnen heth
ylly o pnadu. Bzoeth medwint pwthu. Ser kpf
rpt dwaar allaeynt. rnaw adnael kapin
oywaar dwgwt. dc dedwet dc athwrhabl.
Acuelly gwaare ar gwr allaethaut. Paw
wallader dc ypnuer pei chwaare allaeth der
uelly. Gwaare bzoeth pgwr medwint dwnnu.
dc pna gwnnt p gwaarpllan bzoeth pgwr. Ar
gleyd heb pgwr ar gwr pegyfeilwndaeut nun
wr oco adieuno ar nwf wallaeth pwyll ar.

dryglwo heb evewo hen gwr adwkcr. Ac
yn ytt ytkaranndo. nyr ellenyo arnab hynny.
Jebeb ypowll nn allnaef oygwglwr di amdanab
ef. Ac nna or gwglwr di heb y rannen pna. po
pyr nnylle ppertlyn arnar llowpon eurlleir
achcrdrpon. gnat pnw ef pnodi ybelly drollfer
heb rn. A dpnner gwdcrnr pgnnlnab nabo
annoppn nadral ypdi amdanab. adoghen po
hynny o golp arnaf. Ac agrraf hynny pn llaw
en heb y glr or gnt. A nnnnen acl:pnncrar pn
llall: enhebyppdll gan gwgltor: enevo arnan
nen. l:pugltor: po hynny pgrnnypn nn heb
ynnt. Pgrnnyr allnaf heb ppdll l:ef reicheb
drollfer. Ac alpdrn drollrab heb enevo. pnpw
lrd pllr: p bynnet drollrab. Ac arhynny pgoll
pgrpt ef or gnt ac yrpdhallnt porengwr.
Gonyn llrelchon pllaal peicheu heb enevo.
nn aatlhaenon y nell adylyer plrynnyt pgan
tab. Rnnab y nreichen allnaeth enepo. Ann
nnaoplnn heb ygraal ov annor. Dgranu po
grnnpfi heb ppdll nal pllnnpabo rnannon.
Pnreichen aaethar pr annor hbnnb. Ac argle
dd heb ygraal bewedic dpfi achynnrib naar
agruers. Ac enneint pllpo rerr pnn. ac pnne
ith ydaf gnnoygrnn yatt ta. A nn aatlbaf
lr:rdi drollaf pnna yatteb p baby or athobyno
dr. Jullalleu heb ppdll. eg bna oithen hynny.
Goaal aaeth perth ac gnaaeth. Pnerab nntcu
agylserrbyt ppdll ac nnner. ac y nnner pllys
pann hynny. Ac r:bran ydaethant yeithdo.
ac nal yoctropllant dlopoynorwe honno. yo
cntrol:we pabb pnor honno. Bdyta achynaeth
allnaethant. ac anner adcrth p bynet y gyplan.
ac pr pstnaell ydaeth ppdll arnannon. Athren
lab y nne honno drby digrafach allanpoch ab
naethaut. A thnannaeth ynnerencint ydpo.
dryglwo heb y nannonllrpnet pnpapo. adechrch
lonpon ylrerdrron. Ac ne anaco neb heno or a
bnnno oa. Jynny allnaf i pnllaben heb ppdll
abcoth aplrennpo trabanlaw pulcobom. Ac
agrnnodr ppdll y bpapo aplren dodgolbc pa
rth y llell cnrlbeit achcrdrpon dangos. annrne
gn nonnt yllennpoit pabb ohonnnt erth pnno
ac bynnpy. Alynny annaethpyrt. Julcolonno
adrrnlopt. Ac ny onncdpt neb trabanlaw.
Aplrennarnn pulco. dryglwo heb ppdll pneh

enevo im agrchepnnaf gnn dygrnpat pdth adnnt
anorp. Jeheb enevo ow arnpolnw ragnr. dgrnn ac
achyfnot pael rnannon ptiol. Jryf iadnw heb ynten
bpll ygyr plrerdon odnna. Ac nelly ynpnnnpdi
dryglwo heb pr enevo. nelly pryf adnw heb ppdll.
Ujnnt agrrnnllaunt rnannoeth parth adnnt. Allps
arberth agrrchyllaunt. agrlleo dnipatrdic adeo pnn
adnnt. Dygrnor pllalat arlpnoeth adberth allnnt
or gryr: gnren argrenagro gnren. chynny ■yt et
alle rnannon neb heb nndi nno ennpaor idaw.
Ac ogrne. Ac o podrp. de o nnen gberthnaor.
Golcoycnn pllalat allnaethaant ynlleopdaunne
pblopyn honno. arell. Ac pnpdroeo blepon
noechrenne grur pllalat odla trynnnpt ynidnnt
ollelet gnr: bynnent agrrynt ac haarylpyd. ac
eubrabrnaeth ynderthaed. Ac dopynnnu attnnt
alnaethaant. Sef lle poaetbaant pgyt. p bretfelen
ynopnet. Arglopo heb ynnt nn apodnn naabpoy
gynaet ta aren ollr: pllalat honn. Ac ynnonpn
nn pb naabno ntt ettaed or nanric pllpo gyt atch.
Ac lleth bynny bynner thrric anall pbo ettaed
ntt ohonet. nyr bydi heb ynnt p tberbep dr. achnt
berpdor por pelly nyr dnedrin p gennnrt.
Je heb ppdll nyt lnr ettaid popn pgyt. a llaber
annpen adigabn lnt. Dcrch ann bynn lnt
ynnpnn p blopopn. A blopopn pr annaer tnnn in
allnadn pr oet ponnot pgyt. ac nerw pdi bryglwr
pbpoak. pr oet allnaethaant. bynn penn cbpl pr
oet nab aaner idpr ef. Ac ynnderth pgnnet.
Ar nor pgnnet p ouepyt gwragro pl:plat p
nab aenam. Sef allnaeth pgwragro bpfcr
annam p nab rnannon. Sef nnpdr o dryglwo
adnppyt pr ptnnell dnbect dnragro. Gwlat
allnaethaant bynnen delpn ornor. Ac pnbynn
enllor bpnn banner nor bpfcn agnaeth pnnp
ohonnnt. athn argplgnn dnbpr. Aplnandrbp
allent edrpch agrngant plle popdpllnt p nab.
Ac nyt oc odnn ohonab pnn. Oth heb pr nn or
gwragro neur gollcs p nab. Je heb anall bnlan
adnel oed anllolla nn. nen anodlenpoeth ann p
nab. dcer heb pn or gwragro bygbor: or byt ann
bynn. Der heb anall nn ann gyglior ar. Derth
py bynny heb by. Gellaf pllpo pnan hebin
achynaongrnth. lladnn rn or bpnaton ac
nrn p bynneb bnthen rnannon argraer. ac
owlaw. Abnron pr elgnrn gor pbronn. athaerpn

arnei dun ouerda pnab. ac nyby antaerd ui am
ubedyrth in chunan. Acar plygbiz bynnu p
trigpallant. Parth arglyd nauron adeffiver
dc adoptiab. adwigyd hebu uue pnab. Arglwyd
es heb yr ne dounod pui puab. nur ues chouan
ui neuryn clerllen adwrwoden pu pnoarar athu
dotanben pe gnnum na chellamen voer pulz
vaeth pu vubirnic kynneint ac pnor ti. ac ny
thygyedyd pui pnoarab athu. neur dilfetheint
or bun or uab. ac na thal ef pnu. El dzuen heb
y rannun pzyz arglwyd ouw allyz gwbyaeth. na
pinnych gnu ar naeth. Dus allyz gwb yaeth allyz
lver y nen bynny. Acues elyn ui pllyd arnaeth
chwi. pnawfleft y ouw im achdifferaf. Dioer
heb yr yr eidon ni dzuc arnam yr ynnen pz
dyn pny byt. Adzuen heb bithen ur chetfod
im dzuc vzopliedut pthirnoned. Pzadpzbetth
bz pnoc ac vndzuan yr chaffen nanupu pz
nu attep gan pgrizaguo. Pdpll pennanuw
uyn ar hynny aglwydz artendu ar nuarv
ed. dclelu y damdzen bonuu yr ellupt.
Pzdlat vaeth pchilcoul aphaab or grpzdh
ac lzyglen. Arglwyd edpeth ant pgyt pul
neubur lzennaden att bpll. perchi idaw pf
gur ac lzrec am gyflafan mor anlicdue
dc allnatbocd. Sef attep arwdz: pepll. nyt
oed dchaoz: gnantunt hoy perchi yun pfcur
am gwerc. nanupu am nabnoen blant idi.
Plant am i pwo idi in. ac nyt pfcappf a
in. Pz: gwnaeth hithen gan lzynneint y
pfcapt amdanab. Pmlen naunon adp
ynnuwz attu arlzabon adoetlun. Arglwyd
bpt pudeinach gnelen kynnpt ypheupc
nac punderuar gwadgno. pphcupt agnyn
erth. Sef pcupt adodt ernei bot ynyllpf
hoinw yn arberth bpt ynpenn pferth inly
neo. dc pfchynnaden neos odrychyz ypozth.
enbeo oiwch gwn llaw hunw heunyd. a
dybedut pfcully ozadet: oz dodpcket
nal gwyper pzgyfinuc hono dl. ac oz a
anei idi pawn. kynnuc. p lleshi. aphell
ennic powynac pdpeupn vllyf. adanuo
ein ygnadei ieyn pofpin. Acuelly areudo
tillyn oz dlwydyn adnazth. Acynzdun
fer lplanu wood yn angiwyd drikenc ic
dac tunzyon ruzpf pleur. Arglwyz gwzeu

ynn bpeod. dc ynpty vooed eiller. dc ur
oed ynp tzynnas namarth. na chellec dgnach
no hi. Aglwob nos eulan mei p muei. dc ny
llzybyder neb ungzenr y vetth plebaul. Sef
ell: nuech teirnon ynnidden nollizeith dc
ilzenc. Haurenc heb ef hilnu yo ynn boybloy
dyn pnoaby epil ynkaller heb gruffel pzin
obonunt. Veth aellur veth ynnuy heb in.
Dual ou ermak heb ef nuc gulaumei yn
benw onyllzybyoat i padzleith pllyo pnidyon
pzebelyon. Pen oodi p gruffer ynnpbn ty ail
nacth. Aglwlcaw ainuen vnadnar dozuc pnan.
adechzeu gnylat p nuc. dc ual pbyo dechzeu nos.
nuoi p gnllec ar ebaul male telediy. dc pnfeupll
ynnlle. Sef ailnaeth teirnu bpuodi ac eozbch
ar praffter pzebaul. Ac ual pbyo nully. ef
agrlybei tzyf nuar. Ac puol pzuzf llyna
gnauenc tzyp ffenedyz aryby. dc yn ynuenn
el ar ebaul gzeu p vzug. Sef ailnaeth ynzru
teirnau tynnu cleppf. dbaraib p zzech o
not pz: elun ynneith. Ac ynn bo bynny or ur
ich ar ebaul gnaeab ef ynnyon. dc ar bynny
tzyf adolgyz aglgleu ygyt. dgyzn p dzuz
dzuc ef adonn ruthur pnol p tzyf. ny ue
lei ef pzyf rac tynbyllet ynnz. ruthur dduc
ynnol ac pullt. dop uot cof idaib adaib yozuz
puagzuzt. dc ynnebvelut ailnaeth. dc neth
p dzuz llyna neb lychau ynny gozn gzeop
tzyn lleuu opall ynnygylch. Kynnryt p nab
ailnaeth attaw allynna p nab pugzyf ynn
oct oco aruab. Dodi cneat dr pozuz ailnaeth
achzechu pz pstruell pooco pibzec pnor.
Arglwydes hebef dzpsau podyt ti. Dac ef
arglwyd heb in. ini aglwlcis aphaudeeboit a
punpbu ini adzlivers. Kuude pnu pab ar heb
ef oe unynny p: bonn upbu ar eirioet. dzgle
wyd heb hi pagyfinuc ini bynny. Aynna dl heb
ynnzuon aucuegn p dodyl dl. Je arglwyd heb
hi pairpo duc pllyo am pnaby. Ileun dbail heb
yntzu. nab poynuoza nagyn pr heb in. dzgle wyd
heb hi dzgzlfych adnauoch deo gzeupfi bei
nuubr ti. ini adygzu dnagzo pi bz am. ac
nogl:coon vynor ynbeicheve. ainu adnuaf
arth pillaucu heb ef anuynny. dc uelly y gr
uscrlyptyr. Pzn allaucchaur bedyopew pnab
ozbeoyd allucit pnu. Sef ew adoat arnaw gzu

dalle eurym. Yehym aced arvlem oldallt
tymuelmet ved arcar. Acmepn pmab dlt
nacdiphpt pnylles rapod dlpd. Adipnn p
plpd po oed pulcndr pngryf. A dzeficdy
oed no mab cnrblpd dlen pab pobfacuenc.
dlrcil dlpdpm p magpor pmab. Adpnnrcll
gnet oed dmab dnacblpd. Adipn penn ppodk
pzed dlpdpm voded pnpnapzeu agrdcnllon p
mcnrch dm padn oc dlpm pobfyr. Angpmd
bep pharc nch cnrnon nade pr cbaul adnte
rnlt on pnas pheucnlt pmab. dn ac gpzcdypn
napmnarz p dzcnllon p mcnrch hebef. Acacnrdic
is synnpab ndiab. Ponyt oed dn dn dzplpd
hebin pcn plpdlaon ac rodi pr mab. Kanyr
pnas p hzeucnt pmab y gnauet pr cbaul ac p
dnfcrnit. Ayt cfi mcrbynbynnp hcb p
cnrnon. nn acdaf ndi p rodi adab. dzplpd
hebbi oup adallyo it nnnncu ac rodaf adab.
Jna p rodet p march pr mab. ac pdcndi yn
dll p gpaldypodpn ac ait dcallon p march p
ozchpnnn synnpcnt ar p march. ac iwt yn
typlaed crbpn pcn clcr p mab p marchogaeth
achzacdd ozthab. Jnpsc bynnp bynt agdlpd
lcnt clnedplopaeth p zcth rannd ac cnn p
lpaocn. Sef ail nacth cnrnon nzpf ullant
oacdnlpf pdiwt agrdllscn pnallznnoac an
pcddzcdpl ac pnaonm pnlut anoanaw. pny
gpglcu gnn labcr olnollogdrpdd or adclcn pr
llyfr inynpchullpynab trnanncr oanallcnn
rnannn acplpocn. Sef abnacth cnrnon pn
cnn nzdplpab anllynnp. Ac cdpch ar pnab pn
gnuff. Achacl pnp ucdbl pnlycrpd gpclcdngnacth
nn rpllclscn cnrpocr nab athat lspnddpclbcr
arnab pppyll pcnn annan. Anfaod ppyll bpf
pyf oed gnaeab. Kanyf gfznaalfcn ioacldyn
nolynnp. Ac pnal bynnp gonccldnt adclis
pnab. ogrnnbcr ioaw athal pnab gnaeab ac
cf pngrpbpr p ocr pn bab p bzarall. Aplan
gnaal gpnatcf o dignaellcch ar ydzcnc. cf a
ucncgnf idn bn nac oed nlbn udunt bpy athal
pnab gnaeant agrad u poen bznncnt ac
aoed ar darcch bpdnl arnannon o zacdaf
bonnn. ar nab pnab p ppyll pcnnannn.
d bncdcn dzcnc cnrnon agrdlynnpfyf ar
annan pnab p ppyll. A dln pcth argdlpd
hebbn agnaffon ar o bynnp. Dachcly ac dlk

dsen cellyng rannon or poen y nac pnab.
Adwlych gnan ppyll am ucdbyn pnab ac cnnpt
idab. Arrcpdpd pcth o cgfyn nupnlpd pnab.
nab nacth ynn bpd acpzcn allo zpth dlt
na ynn. ac ar pzpngfior bynnp p tzypcallant.
Ac ny bnlnpy gnannt no chcannocth pngryf
cnpab acnc cnrnon ar pdzdpd nacrchcdr.
ar nacb pnpcdlnzpd gyrt ac bynt ar p nsorch
arndlfcn dcurnon idab. Achzrdcr pcrth ac ar
bcrth allnacrth aut. ac nplnbnr p bnacnt pnp
dcthant p cnbcrth. Pandcthant pnrth arllyo
ynt allclynt rannon pncnbcd rn ynnt pr pfgyn
nacn. Pandcdnan arogyfnch dln. d pnlcnn
bep bn nacrch bellachynnny nn dcygnf bcr
nnonnadch bpr plpc. dlnpnny pr bnngcnnt
annlad olnnaf ynbnn bynab. ac dncrlid. d nnr
idh bcb y cnrnon nyrthcbygnfi y bn olpdn bn
nct ar dygcnpnor. Acr ac nnnnc bcb y nab nyr
afi. Dioer cnert bcb y cnrnon nyr abn nnnlcn.
Ylpc agpzchtllant. adnrnadr lcvcnpd ann
ynn tcrbyn. ac pndrlncn tarnlad gnlcd po oedt
pnpllyc. Jntcn ppyll oed ynonnot ogncchnr
opnct. pr nctcd podcthant ac p pnaolch. dllan
cn bnpyfll tzth annan. ac pcnlcd podcthant.
Sef nal po cnkcdyllant. Cornon y rnng ppyll
annnnon. adcn gzdynndcth cnrnon nclfav
ppyll ar nab y rnngfnnt. Gzcdp annat bpdn
andrlzcn bynaoach pnaodan abnacthant.
Sef ynaodon nn gnan cnrnon. nncncgn y noll
gnfrnnc ann y gnllcc ac cnn pnab. ac ncydpc p
bnallcn pnab ar phcardlo bcp cnrnon ac dlrcc
ac p nadgyllpnt. Ac dkcdp pna dy nab anglpodcr
bcb zcrnon. aphyrbynnac adnkat gnn annat
ann alnaeth. d nnnncn pangnglan ygnnnt aoco
arnat. annn nn gcnnyf adolurpab abnacthnn.
Ac ny thcbygaf o nnncr bynn oll ncb nyrtcd nadpn
bot pnab yn nab y ppyll bcb y cnrnon. Ayt
oco nch bcb y pab ny bo odlcn gnnnab bynnp.
Jrch adny bcb yrnannon oco clod bynnpcpocr pnn
pcignnc bynnp. Anglpodcr bcb y pcndnnadnnt
od ydcnnpcnt ov nabpzpdcn. dgrzcn pgrzcd
arnab pzpdcn nalbppyll pcnn annan. Forychnch
bcb yrnannon nabo gnzcn ygbcdo arnab y cnc
clnnn. anac pzcnc bcb y pcnndnnan dynnt. gnzn
nallt cnrnn adoovlfon nncrnab ef. Ypzpdcn
bcb y pcnndnnan nyo pcnc ef. Pannbaf pobynnb

heb ypryll. kymryt eur ymab ynghy ygeir
aovdaf ymam pangnaf. Ilaveuddaoyl y
gthaf. ac arhymry ymrysyllyr. Teirnon
heb ypryll ouv aoddeir neithinpn ymab honn
hyt ar ddihonn. dwam yr ioab ymteu ar hyo
eho: nuyn. ygeilw ith. dwrhyd heb yteirnon
ydlerie ar magbyd ef uyt oed ymbyt dyn
vby: ygeilar neb ympol. Jawn yr ioab ebbaw
ymn ac ydlerie honno allnaethom ddow.
Yrofi ddoub heb ypryll trahaethyfi un athgyn
halpaf ath athgyrnoeth. tra allfyf kymdi y
men yr hun. Je ymteu alyo iawnach yr ioab oy
gymdi noc ymn. Ac os kymyskyr gwnaeth hymry
achaw hynn ohdrda. canys negreit ti eho hyt
ar ddihonn. ni ae rodd arnaeth att heuddaw
dyuet ohynn allan. dhyoch gyrdymdeithon
chdrithen athaerna ethen ioab. Kymyr iawn
heb yparb yr ysenne. Ac yna y rodd ymab y
penndaran dyuet ac voynnyrthys gbyrda ydlaf
ygyr. ac ef. ac ydrychdynnwys trwy ynn trwy fyn
ant ac gedymdeithon y rpngtaw aethlaf ac ac
gwnaeth gyn gyrpat allenbecyr nyo. Ac nyr
aeth heb gynnic ioab y ddyfien trecaf ar ucurch
gyrdn ar cynhoffaf. ac yn unynnydwr ef dun.
Jnn yr ymgynhaffant bynten ar cuhynnaeth. ac y
magbyr pryderi ymab gryll penaduryn pu amgel
conn ual rodd ddyfet pnrodd drcontlaf gyrda achwc
laf achwplaf o boy canyda ac aoed pnrdrynaf.
Dethy y trudaffant bloydyn ddlydpnrdd pnrdd
eth trnyn ar hoed ydyll penn annyn ac y bu nathy.
Ac yrdrlegethwys putru pryderi ferth cannek
dyuet ymllydpdannus gruydic gan y gwaeth
a chanpath ynn gyrdn. ac ynol hynny y bydnyd
dyr trichantref ydrat tydil. a phedwar cannet
heredigyadon. Ac ygnaw ir y rei hynny ferth gan
tyef ferthydlaeth. Acar y bennydd bonnb ybu ef
gyrdern nath ydyll penn annyn ynrdaeth ynn
ber ddirnedd. Set gbrenc adynnadd tricua
ferth dynan goboyd nab gloyd thallt hyan. nab
cafnar ufedic dodlyedogyon pr ynys bonn.
Ac nefdy ptrunnia ygerdng bonn or mabynnwgy
[illegible] bon.

Jnoyrnam vab llyr adod ymbm
[illegible] ormabe ar pr ynys bonn. Acar derchabe
ogyzon lundein. Kpbrpnhalmgwerth yoed yn
[illegible]

[illegible] 127

dodynt argannre hadlech nchpenn y dneigh.
amnaddpodn nelbly: y bradyt ygyt ac ef. adoen
bydder unnam ac ef. nidpen ac efnidpen. agdo
bydd pan dynny nad ygbydder ygkydch breidin.
Jdan unydder bnnam ac ef nerdbon dodynt y
cunrdbyd odnam ynteu penardom nerch nch
uabynnogan. ar neill ogfydlon bynny gbas
da dod. ef a bairn dangnerdd y rongt ydenin
pan bydynt lidpabdaf. ref dedbynnb nidpen.
Nall alenerd pnlad rhngt ydeu unydder pan ner
ubydaf ddpnngerynt. ac nad ddyddynt ynerthd
nelly ynnt adel ynt terrllongt ardder ynddnner o
dden nderdon. ac ynkydchn pairn ac athnnt. a
cherdet rugyl ebrdyd gnnnnt. Jgtynt ynen
bol ac ynennedan ynebrdyd athnnt. an adelaf
longrn racw heb y brenbyn ac ynddnnt ynebrdd
parth ar ar. dcerdbch pikpr pllys dnndb ynod
nnnt. annynet prdrych pawdol dd prednnt.
Jgbrr adnidcdd ynoannnt. ac anessapdaant
attaw ydaederr. gbrdd gbrdet pllongrn o agbr
ddden oed gnnnnt nadselynth llongrn gbrda
rrach y bandaw nac bynt. a rdbydn tr gbrdnc
ddall doed arnnnt. Ac ar hynny nadaf nn
or llongrn ynnedanaeu nac yrdi ernll. dc y
gbelynt ddrchdandel narpan ynbch nddrd y
llong. adbch ddarpan y nynnd ynn arndd
trngnedd. dc y nedfedlpr pgbyr arnnnt
nad dd ynngldpkynt ynndodn. Jdrd badern
allan adnnaethant bynten anessap parth ar
tnr. adbyfnrch gbell [illegible] brenbyn.
dedbydn
ac dbydn ddynten ddle ddodd ar gannr nchel
nch eupenn. Jnn anddho [illegible] ydch heb ef a
graessab rdbydch. Jdeu y nnner llongrn
bynn. a phby pkpd benaf annnnt by. dgld
dd hed bynt ynnac ynn nadholoch brenbyn
Aderdn. ac ef bren pllongrn. Jeth heb
y brenbyn a nynnei ef. a bynn ef. ddnor ydar.
Nabynn argldd heb bynt negfaaf dd brth
yr [illegible] ouyr p negfr agrdf. Jy rpd dd prednf ef
heb y brenbyn. aynnn ynngfradrzadh ardd
dd argldd hed bynt. ferth bradkan nefh
ldr ddodh ef. Acer dgrnnyr n ef anynn yn
rdynnab ynys p rdcoyrn ac aberdn ygyr nad y
ddodnt gnderrach. Ac heb ynten ddor ydar.
nefynghbr agynnerdn nnnben annynny.
Jr acfh bonnb aaerh attaw ef. Amnen adkyn

llauken ueb ef. Ac adoeth petr. allauken unbyt
erbaw. Adywynoz mae alnu pwy llyfr pwys hõno
y rongk y nunerued ef a nuerued pllys. Pwy lle
dramoeth bynnyt bygger. Sef agallwt wny
bygger hono rodi beauken y uatholoch.
a honno oed drded prif rann yuyr pwys hõ.
teckaf nwrpu yuy byr oed. Agbyeubur oet
yuaberthaw pgyrcaugeitth. ac odyw pgyrchy
punu. ac pi rchõy nuallant punerued hynny
perth ac ac aberthaw. uatholoch ac nuerued
pwllongen. bendigeituau ac nuerued pwtt
ar tu pwy ooetbaut byt yuaberthaw. yn aber
thaw dechren pilleo ac eilleo. Sef ual pocilleo
allant. breuthu pwys y keoyn. a uenaw pdau
uab llyr or nall parth. a uatholoch or parth
arall. Abraullken ueith ly gyt ac ywteu. Nyt
yuyen ty podeoynt uanuu yuyon pallen. nyt
eyngallen bendigeituau eirpoet nwyn ty.
dr gynuoach adechreuallant. Dilit pgyuoach
abnaethant. ac pwdoin. Aphanuchallant
bet yullall uount kynnit hun no dilit bynes
ach pgyrcu pdaethant. Arnwe honno pkyrch
pe uatholoch abraunwen pgyt. a thra nwerth
kynnoz dorugant pabbounuer pllys. dr chyn
dwy aarchzeuallant pnu arnat am rannyat
pnuerch ar gbeillon. ac eu rannu abnaeth
aut yuyobl kynerr kyt pwor. Ac arhyny
dydgyeith uachaf eknyllyn gyz eu hagruened
us adywzeddallant u uchot puovdaunnu y letty
uerch uatholoch. a gwkyn abnaeth pnoeo
pnuerch. a uerch uatholoch bzenhin uherdd
ve rizi kynnheb vy- Beth alknaut hoppma
heb ef. Pnaf pwae bzenhin uherdu. ac yr gyf
cyppe gun vzannheu dyuthaer. ac neirch ne
pyrri kynn. ac uelly pgynaethant yr au nozd
yn kynnu athonno. ac pwchbaer y uunneu. y
nozd heb pygkeunnat i. ny ellynt by tremic
nyp arnaf i no kynnu heb ef. Ac yn kynny
gyuan y dau pnuerch. athorri y gyfeflen beth
ydunneo nduunt ar diadhu beth ypeunau. ar
rann beth y lleupu. ar ny chaei gnaf ar ye am
rannen. pladei beth yr aiczu. a gwneuthur
au furyf ar pnuerch uelly. kyt natreo rynn
uellit ar nuerch. Pdyscyl adoeth ar uatho
loch. Sef ual pdoeth. opkzeont au ffurnaf y
beurch ac ellyptru kyt natreo un nuynaut

adlit ehonnut. Ac eurlloyd heb wrth dyllaenat
dzydaf anuaethpwyt. a kynny anynnur ysken
thur pth. Dioer ereis yo genuyf os pygkyeam
du ydaf a kynnynit. rodi uozbym gyssal kynnu
kyn a nuybsler gann y chenedyl ac a dodyllaut
ynn. a rglwyd heb un arall ti a uelydangos mae
ef. Ac uyt oes itt allnelych nampu kyrchu dy
lougru. ac arlynny arynnu ylongen allna
eth ef. Pdwcdyl adoeth at bendigeituau bot
uatholoch ynadaf yllys heb ohynu ysempat. a
dcunnadeu adaeth porpu idaf pabaun oed hynny.
Sef kennadeu adaeth. Doe uab a nadnaw. ac ene
yo hir pgkyn hynny a gwzdui: edafo ac a olynuaet
saint idaf padaipar oed yr eidaf. a phei adwaf
ydoed yn ingnet ynnerth. Dioer heb ynteu
pei pigkynyon nyoeu ynna. Cdyd dadanfodo
agreuer. ac upon ne kredduaeth noc adu
ctnu i ynn. a rynedaf ryglynnerpo ann.
Beth yo hynny heb hynt. Rodi bzanullken uerch
ky yn yn nr troco pref rann ye yuyr honn. Ac
ynnerth y bzenhin yuyr plaeoyzu achpfau
gruth. a gwedy hynny bygganadodyadi.
a rynedoed gennyf nat kynn rodi morbyn
gyssal a honno yn ygroneir y gwanadkyo ar
nelir ynn. Dioer arglwyd upon no ynneb a
woed ydlyr heb hynt na neb oegkyhoz ygrunac
dkydyt ygwanadkyo honno ytti. a dyry bo gro
nadkyo gennyf ti hynny. nuy yo gan uenor
greturan. no chennyf ti y carenic honno ar
grware. Ie heb ef ni atebygaf. ac eilfoes ny
eill ef yn nzeuruddyoab i olynny. Pgkyn
hynny a nuchoclaffant ar adref hainnu perth
arlle wood bendigeituan. a uenegi idaf
yr adref arwaller uatholoch. Ie heb ynteu
nyroes pnullaret. oc pyuet ef ynteu pgruenedus
ac nyr gnaeth. Ie arglwyd heb yr annun ettila
gennadeu ynyel. a nuo nat heb ef. kynnoeth
hanaeyoan uab llyr. ac eneyo hir. ac unic
glew pleyno. ac eleth ynyel heb ef a uenegrych
idaf. ef agreiff marchnach anhoy un or alp
grwyr. Ac pgyt alynny ef agreiff ynnl: ynaf
dwerch idaf llawen arynnt aiw kynnef achp
kyt ac ef chun. a dare eur kyffler ac ynny.
A uenegrych idaf pryryd yr allnaeth kynny.
a phawb o honunoo uuneu p gronaethpwyt
kynny. ac ynnet kaeir un uann ann allnaeth

Ac nat hauo grimmf vnieu uac lad ef nac
dueeha. dooer y vnwdet aun hef ef. dun ak
nak pdugueued ar pllun vnpuno eunn. P
ieunudeu daethem ar olmarholoch. ac duaua
gallant idab yz pnadraud iwmb pugaurdic. ac
ef ac grisarmadurys. dlipr hef ui agyuuerui
grugiaor. ff nacth vupgyngiaor. ef kyngiaor
a uadpualland. Dz gyzeiaor inpun adnadput bor
vndeiborgyach grugant gaet ueu; lid auei bur. no
chuael iaun aiuef. adukpunu adnaeth ar gynunyt
iwnty. ac pllys pdoethant pdangueueons.
Adweirpab y pebylleu ar pallau allmaethant
uduit. ar iuerut ispikeurdh neuad dnyuet y
bynn. ac nal pdoethenaltput eithed ardrikeu y
dued pd eadroallant pna. adoethen pnadoedn ab
naeth mathotloch aberdigeirnan. ac nadaf
vnadpdic grau beudigeirnan yn nadoedn ac
pnd: ar. agaei grau pathotloch ac leibeupo yn
a: aafar ieun wippnup. Anaeddpab aeruc bor
pnathrift grau pz unben ypchaner agrauda o
hun ainpgant. Ab: hef y beudigeirnan nyt
ispr gpdal pnadoedn ieno ac nn nos. ac esyn
bocheher ar nupt en dpnaw. n agry y chdiane
grau ar dzth dy hpnnu dy inum. ac auory tnlu dy
ueneth ar. dzgiwo hef ouw adello ar. an
adkeoullaf dy iaun ieuyt ar hef y beudigeirnan.
en arodaf ar peir. achymaedyf ypeir yll. ygze
dlader hedbyr. a hez yny peir. ac erbyn auory
y bor ynghndal ac yhuozeu. eithpz nei hyd llyne
rd gnanab. adoiloch allmaeth puneu hynny. a
dirnadz leuzeupo agnmerth pnaw ordchaws
hpnn. Aeh: anuoeth pradyr p ueneth ioab tnl.
hanaeluo ueuedh ddf. dcoopna y kpzchypt ac
ef kpnwr drall ac ptaloyt ebolpon ioab. ynpnn
ispbyl ioab yodl. ac bzth hynny vodder ar pkpn
iaut hpnn olynny allan tnl elwlpon. dreil
nos eithed ygyt arnaetham. dzgiwo hef y math
eloch pmoeth ytn ypeu arnoeth ynn. Ef
ispoeth ynn hef ef ygnn iz a nn ptnglat a. ac
aynn nalbo ynn y kaffo. Pep oed hynny hef
er. llallu llaeclzyfnent hef ef. d hynny adoeth
ynn ydaeth erbyn a dynadunhnnen nall y bzeac
ygyt ac a[illegible] ef. ac ednangyffant ezy haearn ynnder.
dpl. pangl[illegible] pn hynnyaw pneubpich.
ac walsh[illegible] odpnw. ac ezes py gpeunpe i o
upiscott[illegible] pzeth hynny. Ghn dzgiwo hef

ny bun
y. llaesar
yna dyoedh
ygyt ac a[illegible]
dm. pan
maethpoyt

adkynneiut ac abim nn ac nnadnaph ych.
Ynhela pdoedn yn iaerdon dydgpeith ar beu
gpzleo adoeo uch penllynn pn[illegible]heidon. allan
ypen ygelnt. dnn allaelbn gpz nuelpugedh nae
ynopwr onllni apiaen ar pgrefyn. dgpz dlaugr
naew adzpnlzeith anoeles arnaw oeo. dgpneu yn
ol. ac or oeo vaz ef nuny obpuleeth oeo yuneu
noc ef. adkynchu attaf allnaethaut adnpfuarch
gbell nn. Ac hef ynn pdgendet pllpo arnaedh dn.
llynu prpb gendet dzgbloyo pllpo arnednn hef.
Pblnrectwinn ynpeinn ppthefnnoz arnuz ynpo
heckogi idi. ar nedb aduer pnaz gollöyeth bpne.
ar beinn ppptheynoz arnns y bydgpz pnlad.
Uaba arnaedh. p tnynneiere ynneu arnaet pgollpn
deithaw bpnthy. ac ybnaut bloyoni pgpz anu.
Ynp bloyon p beues ynoulennnn ynat. Olnny
allan ygbarennnsyr ini. achyn penn y pedby
ydnis ynat ebnn ynpen enbargallan ac ag
hnnnyes ynpllelat ynghaeurlhur sarhaedni.
ac pneighaw ac yn grouurvaw gpnoet a greugaw
de. Olnnny allan ydgpnnoyes bygrbyaeth am
ynnpen y erchi nn ynbaedn ac ynat. Arodi ar
is inn ac bynglzpaoeth aebynt. Ydoeds pnneu
ar gynighio bygguldt berth aduneir ainoanunt.
Dyt eynt bop oebod nyt oeo trit nduat bnnthn
oebannod berthdo ynnad ynnet. Ac y tlei pnp
lzrnpng gynighoz ylaedlant gpneuthur
ythnell haethn oll. dgpneop bor pubaenbr pz
ythnell. Dynnnn aoeo oek ynn dzeidn ynn.
ar aoeo oberchen greupl a nupethel. aplein gpl
for lzynnch aehnb y ythnell olo. alplein gb
allanaethu ynoulhall y hnlyt allpn arnnnt
ar pkbreic ac gpz dcplant. Apinnulzbnnyr
en nedbi ynneu ydechzeurt lznnysau pnaar
glo ainbeni y pythnell. dchbr ythn pnaghaen.
nnr bno pry pnburbaeth an eupran. ac ynal y.
nn bno pry pnburbaeth an eupran. ac ynal y.
bu plapngtlor gannnt pnaperneollaw y pstei
uell. ac pdarlwee ef nn bno y plent haparn pn
dzeun. Ac nac ornaw dznes plapchybr y
plent ac pkcpho ac thdaew gnaurav allan. dcyn
vol vnreu pbreic. dneb apolhengre odnno
naapn ef ac bbreic. Ac ynal onnebygn i ar
gkepo bch y naetholbch bzth beudigeirnan
ydoeth ef dzbod athut a. Ynadower bch vnreu
ydoegh ynnd ac y bodef y pear y nnaden. ydaedh
aizgiwo pdebynnaeth a bnnrbp. Ga rdnnn

am y bzeach

Yhaer

vnpob lle pnylynuedh. Ac pnaeth pn llwellaw
dc pnderchaud pnpobl le. Ac pnhaidarnhau pnn
llenn p bont oll yr ar arnen gyren allseles neb.
Dllt pnddon allnaethant pnys bonno tra
nnda gauunnt uchero achpnedach. Aphan
dseisant lwt pnllellach uonnt unnet pgyscu
nwe eithio annhyr pgyscu podetlsant. Ac
nellp pnnulasant pnlco honno tnyo ugntach
Ac pnnulco hpnny pdeithp pnnyr e matuolch
abrannuseuyht ac ef perth ac ulserdon. Alyn
np oalser uchel pizychthynnasant tenllong
arder ac podetlsant hyt pn ulserdon. gnnulserdō
ornnyr seltzemo a un berthunt. Ꝑ poden yr
nnadr nn gyrcsth pn ulserdon pnnthdelet
abrannuken np roden in aeche ac mordy ac
tenndyr cadwedic idab anei arbennic p
iwaler ynnynet pnerth. Ac pnyst hpnny
p dlwydpn hoino adnc hi pugtornadr. Alyhpl
dreon adnc hi oglot achedymarthon. A bei
dioch adann: ennyr idi pgael pnthpnny.
Aphedp treulaw pr anuserued dyfednc nadb
aeluet idi. Sef enu adodet arnad gwern nab
nuttiolch. Rod ynnab aruaeth allnaeth
pwr pr nnlle gwren pthn pnfuerdon. A
hynny pnyr ed nlwydnt Kynna ynnoddd
pn ulserdon ann pgweiraturwo agtabllet pa
duolch pgtr pnnp. ar hon adnaethocdt idab
anny beuch. Alhynny p nnydr maeth ar
rei uellaf gnnaw pnllinad idab hynny
hei pgeiu. Ac nachaf poygnwr pn ulserdo
hyt nat oed lenyd idab o nyedaeth dual pfar
haet. Sef dual allnaethant gwern branub
en odn ythnuell ac ef. ac chynuell pbobi pny
llue. Aphen pr hugyd gwedy pbei pnozyll
pab lle dpnot idi athnaeth bonchaf ar
nei peinnpd. Ac uelly p gtnaethpbyt p
phoen. Se argtwydd beb y thun trth uatholch.
Pdrusenthon dranhard p llongru ar pfgruffen
ar corygru nal nat ei neb pgynny. Ac ard
yna ogynny ardhenni hynt hyt nat elont
dracheupn nacgtwydd hynn. Ac ar hynny
podfghynpfhnt blopnpdeo nyr lla nothen
pbuant uelly. Ac pnhynny nenthyn eder
vn drythen adnaeth inthen ar dal y noe gyt
ahn dopten trth idi. Anuenegi pr ederyn p
pwr ia oed pbrant. Adonullpelnr y poe nen

ac amaeth oed arnei hithen. Arllythyr
arhynnyt ainpon elgpll pr edeyrn. ac amon
parth achynnyr. Ar edrych adoeth pr pnys honn.
Sef lle pkauas uendigeituran pgtaer seint
pr arnon pndadleu idab dpogyrth. Adisgyn
nu ar p plethp agtarbhau p phluf pny argan
nukyt ydlythyr. ac adnabot meithr pn pr edeyrn
pth pnannuco. Ac pnei hynnyrt ydlythyr ac ed ych
alphannaellaet pllptlpr dolurpeu arnaeth
bendigeituran ogtybot p poen doed ar pranusen
adecheu ozlle hynny annon henadeu pdyrpfeyr
ab pr pnys honn pgyr. Ac pna pperis ef
ornyt lleprnys pedeyrnbiat a seith ugrnyt hyt
attay. Ac ehun hynny uth hynny p bot p poen
doed ar pchnaer. Ac pnei hynnyrt hynghor.
Sef hynghor agfalaat pr eithu ulserdon ac adu
eathhaur yn tyr ydlogyon pna. A chredhe nab
brau yn hennaf. ac en seith marchauc. pne ar
non pdedeist pgtaer hynny. Ac oachaus hynny
pdodet seith niarchauc ar poret. Sef seithuret
ocpnit. Cradaw nab brau. ac en ep hun. ac
pnne gtaer pleipo. Ac idic nab anaf nhe dislht
gtaer. a ffodor nab ernyll. ac eich nnnaeth hen.
a llallaer nab llaesar llaesh gyngyrpo. a pr en daran
odnet pnllaes ienaid gtaer ac ep. Ꝑ seithhynny a
orcpnlaye pn seith hynaeillaet pleimpaw ar hynny
honn. Ac en dhe nab bran pnbennaf hynnaeu
syat arnunt. Bendigeituran ar nnaer adyda
ontlam nn a hithpdallant parth ac ulserdon.
Ac nyt oed naw p laeth hna p nei pordeth ef.
Yr oed uennyn ony eusu. Ni ac en chan pgtaer.
A gwedy hynny pdennyllhaupe pdaeth p ceinnaf bro.
Ac pna, pberdpys ef ac doed ogtaro arnaeth ar p
gtaenn ehun a chredhe ulserdon. A naeth en
naethaw pn ac ef pn pordeth ef.
Sef oed uenn yn ony eusu. Ni ac en chan pgtaer.
A gwedy hynny pdennyllhaupe pdaeth p ceinnaf bro.

awelwch
heb ef
ahonno ar
a mynyd
aphopleth
a hynny
odd
nawd

kennaden aaeth att urmuken. dryny des lieb
vy beth debryky di pilyny. Gyp yny pla
op:n yndynot ozvid o glybot wynpoeu i
dnu hamarth. Yeth pb y dot allalat ar pnor
hebiy. Gierueneu dogru abupllrenu hebin.
Deb hebiv beth oed p inuno allelt gun pllys p
llongru. Jendigeiruran wynnaber i heb in oed
hynny pnomot p nes. nyt oed log y lzghaner
ef pnd. Jeth oed pr elgeir anuchel. ar llynu olop
parth pr elgeir. Ef heb in pnedpch ar rupyl
hom Hanaer pb. ¶ oen lygut ef apobyarth pzo
pn pr p dop lynn o bopparth pr eirn. Ac pna
dyzynur holl dzy: pnideid ubedon athnaeth
plyt pgyt. ar holl nozhempo athnaethyyt pn
gyflyn. delynghr agnuerbyt. Arglwd heb y
dzyrda ortti pathlolych nyt oes gyngloz iaunn
lulad ozbylinon anon aoed pnadedon. dgnou
llinon pryt ac ef. athozn p bont pllyo nr pzaon-
dmeuslugyn pllyo pggbaelaut pzaon. ny
ell nallong na lleggr arner. Hzyut agbyatt
aut ozby pzaun ac a tzrallant pbont.
Jendigeiruran adoeth pzar allpglues ygyt
ac ef yaeth agluan pr anun. dryglwd heb y
dzyrda ti adoot lzpnuaest pzaun. ny ell neb
bynet ozbyn. nyt oes bont arner hitheunadr oy
Jzngloz am bont heb ov. Nyt oes heb pntu-
naunyn gbopenu int bout. dnu anuadt bont
heb ef. dc pna gynnaf p owaetpbyt pgeir hbiw
ac ydaeterbir ettlla ahonab. Ac pna glyedy gy
ued obonab ef ar nabs pzaun. ybzrybyt dbyt
eu arnadef. dc yoaeth pluoed ef arpdzadz ozwd.
Ar hynny gyt dc ptzyuodes ef. Hynn gnuaden
nathiolch yndynot attaw. dc pnzynaith gbell
idab. dc pny anuerth pgun nathiolch pgynathza
chbz. dc pn uenegloe vodef na haeder drnab na-
uynda. Ac pna nathiolch pn ydi bzeunnya
eth ntteroon plsern nalv nathiolch ov ner ottben
nebopchaeier. dc ny ellynnu yth lzyd ■ pulle
penn dredoyant allnaethyyt pzamuhen.
dc nylle pnypnuych ottben. dc pna dc nzynye
pzedpzn groll pndeithd nathiolch. Je heb ynte
vendigeiruran onpellaft vynn dich p bzeuhny
aeth. dc etzyd ylzynuerak gybloz am yehizeuna
pzr chbz. ¶ hynn hyt penadch angzeun ap chef
foch p gnuyfi ettzeb. Je heb iyntu. pz attzb gbzeu
ughuffein nunuen attzeth ■ adoin dc ef. dc dzy di

rheu yn kennadzn nunheu. drbonf heb ef a
dobch yn ebzbyd. Hzennadch dghrchallant nach
dcatt hathlolych ydoeth dnthaf. Arglwd heb y
hybeun attebanno ghbell att bendigeiranan,
nyllaennadael dnu praith aaeth pgnuppn
attaw. Hnadyn heb y nathiolch nuc pelshpyglus
chbn. Arglwd heb by nyt oes ith gryghoz nennyn
yn. nyt eighyn ef y mynn ty eirpor heb by.
Gbna ty heb ynte pgrnughbo ef ighyn pnys pzadya
pny neillparth pzy. Athaben athau pny parth dnd.
adyzo dy ureuhny aeth pnp ch pllys dghrbaudd.
Ac oe mpoed gnaeuthnr pty heb ynte. peth nys
kaus eirpor ty pgrnughch pndau. ef a tzaugru
uedha athn. Arkennadch daethant ar gryn
dbz honno gantunt att uendigeiranan. Ac
ynteu agynaeth kynghoz. Sef a gnaud pny
gynghoz ynnyt hynny. athzo gbyghoz bzau
dzeu un hynny oll. dc racllygan pldat oed gnaa
kathchulynny. ¶ dangnaed honno agbaenpt
arty daetchynt pnuaz ac ynbraff. dc ybrpy aa
naeth pgrhpopl. sef ybrpy allnaethant doo
gvaaz obop parth pbeppar th pbop colonyn
o caut cplofyn aeco pnpty. adoot holy aaen ac
bop gvaaz. dghr aznaaf e pnpob un o honnut.
Sef a bnaeth e thpllfpen o y nat pnblaen llu pnuz
p bzeonzu pnpon ac e zpch gvalpgon oa hpll an
tnugunaf ac ynt pty. dc a gnaant plolyen ery
pn allnaeth arhyt vpnt. Aeth pllvo pny holy
hynn hch ef ixth un esgrpopl. Hlaut euait hch
ef. Sef allnaeth pntu p oennlaf hyt p augh
naf y benn. dgvaalen y benn pny glyp y bvffed
pny nnaaoi pny bzenhll o zby p zalfyen. dc
aoch hennb. Adoot plab ar hu arall agbuyn
beth pllyo pnna. blaut naeth y grovopl. Sef
allnaeth pntu p zennlaf ef. pny gnuaz p
benn. dc nall pgrvalankkch benneu pzn enll
gvaalau penn hynnu. sef velpyeh arnaeh an
lesu honno. nyt pnaaf nes ef a hennb pny
lladdfo. Ac pna naeth egbyn. Hlit pnpholy
hennb anuyp hlaut. benneit kynnupert ar
gbynneit pntu ny nac kpthlyp ar baruar.
Ac ar hynny p oorlyp p nllaerved ■ ny. dc y

dzeth.

doeth gw: o vnys perdon yn: o: neill parth.
Agw: o vnys y tiedyn o parth arall. Ac yngyn
clywpoet ac penkedaillant y bu dunnedd y
ryngtunt. Ac wedy mynet y mewn i pebyll
y mab. Ac yna gwedy darfot y dangnyfed
gwlb o vendigeitwrn y mab attab. ygan
vendigeitwrn y lywelyn y mab att wmpo
doan. A phan o:ac gwelei yny gann. ygan
nennyrpoan y gwlisis nyllyen nab cynnullwo
y mab attab. y mab adeth attab ynorpon.
Paham heb ye etnyssyn. na dal ny nei nab
vyeillaner attafi. Kynny bei inemin ar nher
don on ord gennyfi ynorpon ar mab. Aet
pillaben heb y vendigeitwrn. A mab adeth
attab pillaben. A dub vdygant bynglwyffes
heb vnen yny neddi. ys aubebic agwflanan
gan ptllwyth y gynneitwr a nadi yr awthon.
Felynnodi y mynno e chymryt y mab lleryo
ydnac. Ac heb ohir kynn lnael odyn pan ty
gennael arnab ynn llaant y mab ynwyse y
benn pan gymmen tan. A phemwelas bran
llrem y mab ynboeth pan tan. In agrynnyr
pllwe blyn nent ynytun o:lle ydoed yn eithe
rbngr poen arodyr. A chael o uendigeitwrn
hi yny neillab. Ac taryan pan llab arall.
Ac yna ynigynnor obalw arlyr y ty. Allyna
ygydeid mbyhek a nn gan nuer unty.
pabb pallynnyrt y arnen. Ac yna ydywaet
awrdwyd tyllyon. Gwrem grwgyeh nnych nac
ollwyt tyllyon. Ac yna aethpalp ynpenn y
arnen. y kynnbellis bendigeitwrn penllsen
y rynys y darfan dcpfetwo. Ac yna ydoeth
penne ygrwydyl kynnen tan dan ypeir dat
enn. Ac yna pbyzyet pkalaned ynypen. yny
nei pallaben. Ac pbynnodnit dranuoeth yn
llyr ynllad yn gyffral achynnt eithyr na ell
ynt dyllcout. Ac yna pan llyelas ebnpffyn
y kalaned heb ein ynynlle ollyr ynys y
kedyrn ydyllaut ynynedyl. Di adnu heb ef
gwaeth bynnor ynachaps yr kpolnc hom o
llyr ynys pkcoyn. Aneuyl ynn heb ef o
nychenllaf llanet nachynn. Ac ynnedynaw
ynnpfftt calaned y gwydyl. Adynnot den llyn
dl nwllynn idaw ac ucr pupenr ynn rith gwy
del. Ynnefhynnn idaw ynnen ynppenr ynny
tyr ppenr ynpeddwarpll. Ac ynny tyr y

gnllon ynnen. Ac o hynny yhu y nennt gyrnes
ainn pdyr ynys pkedyrn. Ahy bu ynet elynn
eithyr o hanc seithwyr a bratha vendigeitwrn
ny nyrnet agwenynyllaeth. Sef seithwyr a
dibenyrs. Pyr poeth. a nnaubpoan. Glnneu.
e il ewan. Talyessin. Ac ynaw gnnoyen nab
nnurwel. Keilynnab gwynn hen. Ac yna ype
ris bendigeitwrn llad y beun. A chynnerych
elwi ypenn heb ef adywyeh hyt y gwynnynn
pillnnoeth. a chledyeh ynn ef ac llynnes ar fir
nne. a chynn alwyeh ar pffyrd pnhnr. yn hanw
leeh ybydyeh seithnnynnes argynnyab. Ac adar
rennyn ynneann ybeh. Arpenn aupo kystnll
gnnnbeh ygrwnndeithas ac ybnyzen gnnnbeh
pannu arnafi eirpyet. Ac ygwalef pnypen
nro pbydyeh predhiarugrnnt nnynnes. Ac ynn
agwyeh pdyr parth ac aber henneleu y
nachernyn ygellbeh nyt ynw. arpenn pndi
lwyr gnnnbeh. Ac orpenn agwyeh pdyr
hynnn ny ellbeh nyt ynw. kynebeh hnnden y
gladn ypenn. a chynchyeh chyi ragyeh drwyd-
Ac yna ylles ybenn ef. Ac ybydynnallant
arpenn gennrnnt drwyd y seithwyr hynnny.
abranllen ynnyrhnet. Ac palfer alab ynnal
elwlyn pdyrdiant yr tir. Ac ynn eithr a
naethant agwrthlwyr. Kynch aben hnthen
arthurdon. Ac ar ynys pleiddn allaei ybe
nnnt. Di anab dnw heb hi gwaeth anigynnt
gynnerth. pleid dby ynys adnffenthyr anaethaly
i. adodi achenneit naur arthurn y chatlan ar
lynnny. agwnerthynr beu pedrynal idi ac ehla
nno ygylen alab. Ac arhynny kerdet ar
naeth y seithwyr parth alnardech arpenn
gannant. Val ybydant ynizerdet. Ynna gwl
eithyd nnynnaynt achynt o llyr agwaghe-
dues gnnnbeh chyi chpedlen heb y nnnnalypenn.
Nac yes heb ynnt o nyt gwaeth yn o gnllnelle
nn nab beli ynno y kedyrn. Ac yet ynnyrn
lnn drynnaye nyllnndem. Pa darnn heb ynn
tnn ygnnndaye heb bran. ar seith dyr ac
debit pgyt acef ynnr ynnr hom. Dynnt
kallt: allaby a nneupenn allad y chdreyhr.
Achoni o bonab ynnrn gnnnaye y gallen o
annnnygret. Annyelet y cleddf nyllad y
llyr. ac nall: dydat pby ac llaedi. Kallt: all
aby ar darfed idab kalcaly llen int ynnnnab.

dc mylleder neb ef millad y grey: naimyn pledyf.
Apryniner gnffu allavn vlad pnten yner neb
ygeurinder ved. Alfunnv un prvoydfhi a
rüzire ygnllen oinupgnt. Penidurnuspnat
doed pnllads ieuenc gnyt ar lenthlyp: adhengr
it p:ever hebomit. Je pna plyp:challant
ynnten hanoloeth dc voeclzeuellant entra.
dc poechzeuhyt pnadvallu oinyt allvnu. dc
poechzeuellant ynten hyetu dc pnet. Syp
not fin edeyin adechan ennt udunt ivygnid.
dc eeaglvnhyt ögnid. diupyu ved pobim
ynetin in. Aphell dzeunt ved udunt eu gve
ter uch penn y dzeigh allan. Adyn andpeliet
ved udunt by dchynhyd pnt gnyt ac by. dc
arhynny ögnipar y buent feith) nhynid.
Ac ynnpenn pleithuet ulvoyn y hnhyu
nallent pneth a gnvelud ynnpennuv. acnw
voed udunt lle tve hzenhyned nulvenn y
dseilyn. dc pnenedd uelv ved pnw udunt. ac
pnenedd plyp:chyllent. adeuzve ved pna
gnyz:t. ar tryvod o:ve pugnyat p:ynn tu a
dhenipe. thedi nued hely y nunnalvodn y
o:vf nyodlynnu pegnz:. Ac we bonnv y
buent pnw pudulall. ac pnoginf gnnunt.
Ac y: adelfynt o bynt pnp gnivo. dc yragfnlyf
chun. nyodep ygnf udunt nupodn. uec o
bynnp nac odlur pupbyt. Acnw yt:eruplfant
ypedzar ugnunt nulynedbyt na thybunut bep
nuvot. dnyu pfpet oignthed nathe:pedch

nabet obu dr pgnivo. pn bonnp o anuel no
phen dvedaut pno. Yne ved anuellmoythed
gnuntnt ynnten gnynet ypenn vna. no plnin
unallet bendignfnunu nulvo gnt dennt.
Ac oachaws ppedzar ugnunt nulynedynnn
ynelvn. pfypdaut uvdvl benu pfypdaut
bzauuen a nathelzeth ved y: bonu no dethpe
y: p adzerdon. Pef dunneth hedyn nabgnis
ynn dvogneeth. thenipt dr nnnnarut hebet
dnyt ogneat nonpe. pnubet degnur dorlde
dn dnilbynnp dgnit pozpe gnluet. dc
edzyet dr gnynnp. dc dnaver bennacken.
Aphenzgo:theet yd ved pugnyhyfpdet gnu
tunt y gnnnur cvllet dgnthankfnt enpet.
dnyu dnaver dr acheadyndeth agvallafynt.
dngynner dnoc adaeth ved udunt adeyt bn

ynn y bpnanfin ac ynnt. Ac yn benuef dnet
nargfino. Ac ogynnadzbonno nvallyfunt by
oxfolfpe. nduyn tnvlbynnu arpenn pnedy
dlundin. Da ivt bynnd y bydynt ar yffez
ynnt adeedlidnt ihyt ynllundeu. dc agnadd
fant y penn ynn gnf ynnynnu. A bvnnb un
y:tryvod tnen no panedvdnyt. dr tryvo
dnnnt dnetno y pedoetnadvdnyt. Jnnpoep e
nnes bvelb dzbp bo: p:ynps bonn tnnnet y
penn ynnp end bonnu. dbynnp adpiect y bpe
dnilydyt eulzyfnnnc bnp. y gnyp: dgnvdd:ynnn
ps eulzeodn yb bvnnu. Yn'dseodn unt edeb
tdynnbyb nnnynn ynnp gnzngzd beedbenc y
inpenngnygnf ynadffenbyeh ulzeodn. dr ynnp
gnzngzd bynnu ynp: un hytnet dnnet ndunt
ynnynneib. Ar ynnynneibynnp dnagfnfant
hyt ynannnant dzeffen nnaz. dc ynn neodb
affant dnagzngzo. Ac ynp un dnnnnet gnn
nnt enbaffiet. dc ynn bvsen pobnn bab beb
bap gnn nann y gnlyo. dgnleedyehu ydzbat ac
dhynnnddeon. ac nnnnn ynnngfnnt dllynnp.
Ac oachaws y nannpeat bonnv y gnlbnr enbza
ynnynnan Jzeodn. dc eozyeh ydzbet an:
naethant fozo ybnnffer y: dc nnaeh. adhet
enr dc dnynt ynn ydeedynt ynganoethaec.
dllyna nal ydznnynna y gnnnc bonn o: nnd
nnagn. oachaes ydanaes bzauben. ydzbem d
nu tnyoed dnnet ydanaes ynn: ynps bonn.
Ac oachaes ydynaet bzan ydaeden nnet dogf
[illegible] bzauben. Ac dnn y gnnnew vnadvdeth fenth
nulyned. Ac dnn gnnnvar dodr nnannen. dc dr
ydzpodvt bzn ydedzar nglnnt nulyned. dc
[illegible]
Gnedpdnnet y:tnthy:e dcfybedffant
n nchet dnodn ydznn bendignfnunu
ynn gnynn:n ynllundeu. dcllynnb dcfnnc.
edzyet dnnnetb nnnadvdeau dr vozet ynllun
deu dc dr y gnonnndnfbnn dnodn nabenet
nde:. dchynnyt onnnde: dnar dnnnetb yn
odv. Dnodnv hcllynnecthedc gnnedn hebf.
nyt oes:ned heb le wdf bzne nnnnn nn. dr
gnivo heb y p:nden. na nt gynd:ynnbet gnu
byt dlynnp. oy gnennden ydzbo nnnbnn
ynnynf ydzedn. dchynngnnel gnnnen it heb
ef. ny bnnlt n bvelv: nt dodnet enpet. ny

.ynynner car achadynneith a gollafynt.
dngynner droc adaeth ved nduntt a dyit bei

dyd dreove inbenn byt. Se beb ef bye boet
lleupnoeryum ygic hynny. gwatlzist yn
gwnyf gweler neb mille bendigetumau by
nnaur. Se nvallaf not pullaven pnuny ac
eskelzines oetben gwaglozanall beb y pzud
n. Rac ded nn neb gwaglos beb ef. aplud
gwaglos: pe hynny. Sneligaultref ry edrut
pnu. neb y pzudeth dzaugon uy menn ysspo
pnu. nn dzudaf ein hoenus a neopaitt pseth
gwaltref gwatlu. a dymmeber nno gwneuth
naunun pseth enaltref hynny. nyt oes de
neb eaultref neb nec ys[illegible] neth hzynn
gwedbys ysgzyzneic pnuen heb ef. achymu
enwogyaeth ysbynneth ynn. bet y nibynnit
vn gziaunon. azlen gynnudt gwneuth eivo
et ar nys vzaffur talynnu. Kaynnaf un
benneb ef. dno adalo it dyzedymdeithas
pzedymdeithas ozth nallysti ynn ybyo os
nynny. dymnaf ennt heb ef dno adalo it.
finn askzyt atiu vedzyeth riannon. de y
ceziveth ziplyseth. Jawn allney heb ynnen.
ny atebynaf nallzeinndeient eivot ar ynn
dzeunteie ieuaill nein. Kamser ynnhithen ynn
dzeunte neby ithzeic dleddiach nein. Acettua
nyhyo eunnoetaw ybzyt. Ikynt agendallant
inedinnt. azbeibyt bynnac ybzopyt angtizo
ibynt adoethaint popuet. Gzeco dizpeindic
oed udynt ertyn euopnet ynaibezth. dzian
nein achzeiu ithedy ybiaithzaw. Ac ynnoech
zeu ixyt enttzo ac ynndoeth o neinabban a zian
nonkdoeth ynndoeth tizion aldnaeth ybzyt
ac ieuedbzeth. A beth ynny neoul naillzelsei a
ryoet gzeeis dighynaeth y thaeztet ar thelcoin
et nein. Dzydeth heb ef nn adyoaf uzth a
dyllzedeth. Paoyllzedynt oed hynny heb y
riannon. Arglwydes heb ef hzyderu. nn ath
rostlim ynnaeth ynaeloydan naibllz. A
minneu a ryoaf izthynny pallaven heb
y riannon. Haben py gennyf nneu heb y ma
naloydan. dzaw adalo ynzgez: ysspo ynn roi
ynnnnen ysgedymdeithas nos: oitlen a
hynny. Synnondnet ynlaeloynno ylysgynt
gwaltin. Ar ynnazzoh ozthaeo heb ynzydzy
ssenlloch thun. Annnnen daf ynlaetynnt
ybzygynozneth ygnaffaellaun naw heb ynt
ynllsegzyt. Arglwydheb y riannon ysgheun

ynnac kaffaallaun. a thu aelly ryzulaf y
ilzeidhonn. ac arvs ynnen aww ues. Kanben
ac barlwyn heb ef. Ar ilzeidhonyw adzenhaillennt.
A dech zeu atynaethant ixylchas dyuot ac ilzeid.
dchynnyrt enoigzeffech. Ac eith nedwaw y
ilzlat nyilzeilynt eiryoet ilzlat gwaltzheffech
neln. nahelon ilzell. nac anneiaeth ynnel ac
plysgaet nwlu. Ac ynnhynnw tpnu izedynnoeth
thaeu yngzynnaw ylspeduar. Ixyt nni nennnaw
y: ynn wyt heb ygziwo nac dyo nn nos. Ac ynn
nnysc hynny ef nacth ar gwaffaallaun. Ixyt
ynnyrt yelyen ynlebzynng y: ozogneth idzo. A
dirnaw aun ynyerbynn ynn. idowlyeis idaw
lebzynng y: ozogneth idaw. A gweco y ynnelwc
Ixyt Ixynnyt eirygleeen ac ielynnyrthter ac
nignnt pzyden a mnaw yeun. Adezbzeu
gwleo aozngnant ynn arberth Ixaups pzifliss
oed. Ac olynnen yoezbzeunt pob eniyoro
degwed y ilyrth Ixynnaf y nos hynnw traneth
y gwaffaneeth ilzie ynnyrta. Ixynnoei allant
aozngnant achyzeiu gwzeco arberth allnnd
thaunt ynspeduar ac ennnner gyt ac ynnt.
Ac nnal y byndant ynneffed neffy. Ilynna dyzef.
Achaniennt ytzyf Ilynna gwbat e nnel yn
dyuot. Ixyt nefyllyoed ye nn ebennnt Ixy
y gzupyo. Ac ynnol ynnyl Ilynna ynnyoleubau
poblic. Aplyn neo: pchaffant y fizo y gzvelynnt
y zeidn ar anneiaeth ac ielynnyllyed Ixynnu
Ixynnp. ny ilzelynnt neb ixy ebnnt. nathy. nac
anfneil. na nibe. na thaen. na dyn. na chynnen
ned gitlyn: tri ffllyn ynnllac ditfnth augzyt
ynnnyd neb dyn neb vn ynnonnt. Pan ke
dynnderbynn ehnn dzedy en collzhetkir Ixyt
dnnn yzthynnt. onyt hyp ffliygeffynnt.
Di ar anyglwyd dnw heb y nnnaloydan. Ixyt
nnner ynlyf an nnner nnnben ein hapwyr
den pedzyeth. dnnot y: neiyeo ennnen
nyt eeo neb. Ixyzchn y thaeth ar hynnd
ilzelynnt neb. Ynn nnoged nnac ygl
nnyt eeo nannyn ditferynnth. A
ynnnaeth nnt ynlzeidzaw tzeill
ilzlela ynnazdynnaw. adynnn
yeb. adechzeu ynnnnaethyob
zndnyw yndist ar: ynnoeth y
ac y: aelzynnaeth. dzaby: yb
nyt eithy: gwedynnet. A gzyed

engyleo accudarnaeth o honunt. dechreu
allnaethant ynuorth ar gychela a phrofcwr
allydaeth. Acuelly bydyn ar eu carnau
saut pridgiff gantunt. Ac ynydaeo diffy
gyad allnaethant. Diwerheb y manaby
dau ny bydyn uallynnu. kyrchynoeggyr
achreffon greefft y kaffon pu hynnuorth.
kyrchu lloegyr aorugant. domwthyr pu
heuffo2d. achynnull arnunt gruentun
hyferyppeu. A dechreu allnaeth ef uanaby dam
llunyaw corfeu ac eu lluaw arpaeo y gyrelei
gynnasarllaelgyngyro achaelch llafar. Ogr
neutlur caelch lafar racdaw ual y gynnadiood
y gyr arall. Acheth hynny ygelwir ertuba
caelch lafar. am ymgruentlur o lafar llaef
fygyro. Acoz gyreith hynnu tragreffit gan
uanaby dam. ny phrynnt gan gyfeiryno
d2ue ucynaeb henuffo2d na chioz of chyf
ryw. Acpny adnabudoy un o2dyfiryppo pon
y nat pulzoll oc henuall llaller. Acny phry
nit dim gantunt onuc gruedy na cheffit
gan uanaby dam. Acynihynny ynghynnull
ar y gyr ohonunt. adinnaw am plaid ef ac
gredpinaeth. Acynihynny rybud agaaf
ionit ynnteu. achynnuryt kynghor am a
daw ydref. Pryfi adaw heb ptzyderi ny
chynghoza fi adaw ydref. namyn llad y
trecdyon racdo. Nac ef heb y manaby dau
hei_pinladein ni ac hynny clot ouc a hy
der arnam ac am cartharu allanet. Ysgy
ell ynn heb ef kyrchu tref arall synnoc
naethaw ymdi. Acynaikyrchu dinas
arall allnaethant ellpeidiar. Pa
gyluydyt heb y ptzyderi agynnerbyn
ny arnam. Gonabu tarpanen heb y
manaby dau. A dom ninnen dim y
ffichynny heb y ptzyderi. Ni ac pza
heb ynteu. Dechreu gruenthur
eu dozugant. ac eullunpeb ar
pauen dy allcchynt. Adodi p
lynt ar plafirheu arnunt
no Alydyss racdunt hyt
carpan ynyslloffoed. onyt
effit gantunt hyd. Yffelyn
y hynteu adnellur ame
llu pbuant pny oygbydaw

ny kyrchefkyr nacdunt. Ac ynydinnaffant ar
gruffaw eullad. Ryhud adaeth uonn ynteu.
acllyfor bot ygtuyr achzyt ar eu dihenydiaw.
Pyderi heb y mynnaby dau pwy ygtuyr hynn
ynnynnu a dnecha. Na chymer hy ninheu
ygtun y tacogeu hynnu. ain pannint alladu
eyn. Dac ef heb ynteu. kyffu: allawn agly
ued hynnu ac ieith. a ceisn pyderi. kyrchu
tref arall allnaeth. dinas adaethant pref
arall. Pa gyluydyt ydaby nu ieith heb y
mynnaby dau. Pahonn y nynnyeth ar allaeth
nu heb ypyderi. Dac ef heb ynteu gynnaby
gruydyeth. ny bydo o gyllell ygtun gruydyn
nac pnilaid am nac pnillaeth dun. Pahyn
dinn ydeth honnu heb ypyderi. ony ae
gbynn heb y mynnaby dau a mi adyscaf
ith dynnaw. Ac ynt ynyderbyn ar gyllell ar ei
lleyr naeth y pzynn ynpannyit agbynnei
thur ynghyeth ydonaw. Ac ynn dechzeu
pzynn y cuzdiaw teilaf agnaes ynydref.
ac angen leyr no hynnu ynpbyzynei ef ei
thyr lleyr gruaduen. A dchzeu allnaeth ynn
gredynderbynnu ar eu rych gozeu ynydref.
a phei gruaegen y cigydyen ac eu naw y gu
aegen a thynnyaf ebun ithynnu ynygupbu.
Ac ar achaeles hynnu ygellir ef ynozyoyo
eu ygtuo. Tragreffit gantaw ef nac elgit na
honan ynpbzynnt onn gan gryd ynyr hell
dref. Sef allnaeth peryoyon adnabot bot
eu henuall ynpellu udunt. Kanys nal ylhunnei
naw bonan y gyreith y gynnei pzyderi. Dynot
peryoyon achynnuryt kynghor. Sef a gnabbaant
yn eu kynghor dinnaw ar eullad. Pzyderi
heb ynnaby dau y nac ygtuyr hynn ynnyn
nu aullad. Palvam y kynnerbyn ninnen hyny
ygtun y tacogeu llaoyn heb ypzyderi. na nym
eullad hyp oll. Dac ef heb ynnaby dau nyt
ynnladu ac ynnt. Ac ny bydyn nullaegyr be
llach. kyrchynn parth a dynnet. ac a nu phedyrch.
Palvyt hynnac y bnuant ar pfford ynnt a
doethant ydynnet. ac ar berth agyrchaffant.
allad tan allnaethant. A dechzeu ynnyrth a
bela atkzeulaw nas nelly. Achynnull eu hyn
attunt. a bot nelly ynn ithydyn. a bozgueth
kynnoi pzyderi a naby dau phela. Achyllen
naw eu hyn a nynnet edeithyr pllyf. Ef a

naeth rei o'r wn. Kendr oeblaen amynet y
berth pechan awed gein eillaith. Ac ygyt ac o
amc ye berth ithaw ynghylyn achegmurrych
maur gauntmt ac ymchoelut ar y gyfr.
Nessaw heb ye parn parth ar berth yeonrch
berth yskyd ynoi. nessaw parth ar berth aw
naethant. pan nessayssant. Ilynna used oet
elacrhaw mlynyon o berth. Sef aozuc y
cim ohyder y gryfr ruthrath idaw. Sef aeth
ei ymtrn adab y berth a chilyaw dalym
yorth y gyfr. Ac ymmer agor y gyfr idaw
kymerth arnadi ffaim heb gilwaw prodmt.
Aphaw ygrlen y gyfr ythiben eillaeith ac
y tozrri gymerth. Ac ymel y baed y keird
daeleint ymyttaelynt gaer naez arnchel.
agwerth neuzdo arnei ymy lle nyttaelsynt
namaen nagwerth eiryoet. Ar baed ynhyz
cim yr gaer ynhyuan arhzon ymdol. A
gweoy ymmer ybaed arhzon yr gaer. rynne
ou allmaethaut ikelet y gaer ymylle ny
thaelsynt eiryoet theirth kymmaynny. Ac
obem prozleo edzych allmaethaut ac ym
ttarawdaw arhzon. Pa hyt bymtac y
bydynt uelly nyctihpkynt un orthon na
oun pozthynnt. Argtymd heb y ppzydri nu
aut yr gaer ygtrillaw chbedleu y borth y
cim. Dioer heb ynteu nyt da oygyghor
ymer yr gaer houn nys gtaeleist eiryoet.
Ac o gymey nygkynnghor i nyt ey idi. Ar neb
adodey ynt ar ykhlat abeins bot y gaer ym
ma. Dioer heb ppzydri ny madeuaf i nyg
chi. Pagyghor bymtac agaffei ef ygam
ttanawdaw y gaer agwedlawdef. Pandeith
yr gaer nadym. na mi. nay baco. nay cym.
naithy. nac anhed. nysgaeler ymy gaer. Ef
allcler nallamgymhenned llaer y gaer ffym
naen agheith o paen mannor ymychyldi.
Ac arlan y ffynnaen. kaue uchhemllech o baen
mannor. achadoymen ymkyrchu yr allor. a
chben nysgaeler arnunt. Gwallcem awnaeth
ynnu oedi oedet yr eur. Adaller gaeth y
kaue. Adynor allmaeth ymyd oed ykaue ac
ymmanael ac ef. Ac nail ydymanaclaud ar ka
ue gtymu rodylaw borth ykaue. ac oedet borth y
llech pa oed ykaue ym kenyll arnei. Adowm y
leuzcmyd y gaemtaw hyt na allei dpkeidt m

gein. a ffenyll allmaeth uelly. Ac arus ymtrn ab
naeth manarydam hyt parth adukeo rydd.
Aphrydhaam hyer gruedy bot ynoihen gruitaw
na chaeu chkedleu porth ydyeri nac yforth
ydun. dymor aozuc parth amthyr. pan dai y
mydn. Sef allmaeth riammon edzych arnaw.
Mae heb hi dygreydymdrith ti athgyn. Ayma
heb ynteu ymgkynsaint acdattaem oll. Dwed
heb y riammon vl dzus agredymdrith unoff di-
ac vs di agredymdrith agallent di. A chan y
gaer hynnu nymet allan. Ac pe artai y ma
nagallei ef uot ygtr angaer kyrchu ynu
allmaeth hithau. Porth ygaer allclas yn
agozet in bu argel arnei. Ac ymdyn ydaeth.
Ac ual ydaeth argamuot pzydeu ymymanael
arcaue adynor attaw. Dei argtymd heb hi borth
allmey di yma. Ac ymmanael ar kaue gyt ac
ef. Ac ygyt ac paymeil gtymu pdaplaw hithau
borth pkaue. ac ar hynny pdaeth ydlerch hyt na
allei hithau dyllaeuit un gein. Ac ar hynny
gyt ac ybu nos llyma dizyf arnunt achaul
ar o nyhl. Achan hynny dallamau ygaer.
ac ymaeth ac ymtrn. Pan welas kacha berch
gtydn gloeb nat oed ymyllys neimyn hi a
mennydoan. dyscu ymaeth allmaeth hyt
nat oed well gein ynny noemaru. Sef all
maeth mennydoan edzych ar hynny. Dioer
heb ef cam yd ym ar naw. Oz rac hy ohym
i ydiscu ymeirthy di. nu arnaf dub ynnaeh
ith nailseleisti geodymdeith gyllymaeh nac y
keffy di hi. Ena hynny daw ith nat uelly. Yna
adub pei yt uehi i vndechreu hy ueue uchit.
nu aghodyn gyllymdy borth pzydeu. Ac pryt
nithyen nu ac eidyn. Ac na bit nu eyn arnat.
heb ef. Ac pzof adam heb ef. ni agreffy ygtomudei
thlei anymwch ygtempti herudo wygraillu i
treuhelo dun ynhor ynydunnech hynu dzyg
nal. Yna adalo ith heb hi almmy adelygyn
i. Ac ynathymrer lleuenyd ac chuynnda o
wedyn o achaus hynny. Ie eneit heb ynaim
ydaw. nyt hysbydlic ynnu nigwal yma. yn lann
agwllallam. ac ymborth uno gallen. kyrchen
loeger. hanilaf yr ynu ymborth yno. Gallaw
di dzglyd heb hi a thaaw hynny. Ygyt y
kendallant hyt ynllogyr. dzglyd heb hi. ya
gricft agymuerydi arnat. kymer hi kam ylaeth

eith. Kenytyn heb ef pesf cattell i oll pwy
ownitrogyon. ac agreuch im ecrogyf. Ie ar
glwyd heb in nytros achubes pwy pwy pubeith
pesf hynny. namyn gogyfer ansberem pn.
argluyd ottuen oy cynllyd arglwyd. Deigyr
pyn nuilen defnyd pwy pwy pdylyur attcubor
pubeith iday ef. nu ahyoyn ertic dy gyngtyor
am dnaw heb p nunallvoyn. Achwyf nys
cpyn arglwyd. nacoyl pe grumpf pouetto.
dgymn ottuen mllauren heb hi. dcpyn pesf
clwyf ef oseo arbeith arllygedyngunt. d
lingi dy thech ynylle udaf pwy oseo. dc
nal ylwys uello flymn pgwedei pscullaeic vudy
nat amau. a hen ollart tydzeu tlaer pwdi
naw. dc neut oco ceith ulruco trumoi pwy
pzanuscliei ef nadyn na nul eithyr pyn
cpeirdyn pbuullynt pgyt pwy gulles p.
am. Arglwyd heb pi pscolbeic dyodam. Duw
anfodo di ar agreffaw pdiwt heb ef. pandaw
di pi pscolbeic heb ef. pandaf arglwyd elon
gy: cgnam. Aphalam pgouynny di arglw
yd heb ef. dm na dueleis heb ef pi pscollwyf y
neo undyn ouut pedestrydn dttwyleoic atb
dieu pwy: hynn. Ie arglwyd heb ef nyuest
mer pdiolaf wenn pe dyf mbeu pi ar: hwm
perth amgylaf pdam. apharpp dseith pe
dayd wnaf arglwyd. Dwy ll eidp: a gruc
pullerratta arnaf heb ef. Paryf leiow: ar
glwyd heb pi pscollbeic. pam ellyfaf pdi lai
di nal llygoden. dzeic pgyccaf pbe lafyno a
dinoi crmlgu pam heb hi. dcpyn pesf
clwyf ef. Kaellyngaf pam adaw heb pnte
pullerratta arnaf pscuelf i ef. achwrdi ll ei
de: ar hafuleu ac ef. pgwyn. arglwyd heb
pnteu nac gwelet gwaetlyno athdi nur pr
eith hynny. pam agruc i a gnifoma
nu ar mam: a gallunge pzpsbwynt pn
eith. Ma ellyngaf pwf adaw ac upo gy
cwhaf. Gnifam arglwyd heb ef nyn bed
nacgwelet gwaetlyno athdi nur pr eith
hynny pam agruc i a gnifoma nu ar mam
a gallunge pzpsbwynt pn eith. Ma ell
yngaf pwf adaw ac upo gycwhaf. Gnifam
arglwyd heb ef nyn bednacgwelet gwaet
lyno athdi nur pr eith hynny pam agruc
i a gnifoma nu ar mam: a gallunge pzp
sbwynt pn eith. Ma ellyngaf pwf adaw
ac upo gycwhaf. Gnifam arglwyd heb ef
nyn bednacgwelet gwaetlyno athdi nur
pr eith hynny

byggwch i vo[n] aphanpbei hynny nyt
dallyngim. Paffurf vdeth hi attaf. Pher
wch a heb ynteu. dwn wllynt nabžil cvet. a
mi adaf pz hun arfeith cantref dyuet. ac
pobl gwaul nab clut o gro vndrithas ac ef
yoedis i vzhut. ac ar pzydn y dicleis i gwa
re bzoch ygtot a gwaul nab clut pan y gym
maeth pryll penn annun. a hynny pallve
cuyd hen y gwnaeth o agkyngiwz. Agzvew
gwybot dy uot tatheu vnhyuanbeon vžlat.
pdeth vnteulu attaf vnheu ac erchi cantio
uv pallygut vonad dy pt ti. Ac pdethant y
nos gyntaf ymandu elunem. ac ef nos y
dedbiant bennt ac pdnaeffant y dov gwyffo.
ac trvdo nos pdeth mwgkyzeic agzeagro
vllys attaf vereh im cantrihav. ac y nthen
vnheu. a bezchiaw oed hi. Aphanpbei uerchs
ac hi mysgrodikeuit ti. Achaim[c] hynny hu
ac dallaf. an arvaf pzydn arianwn ith.
ac allzarvaf y hut arfleteith var dyuet.
Minnen anenegtis ith pby oed hi. agellyng
hi thaethon. Naellygaf y rofi adiw heb ef.
Bezh a dynny dithheu heb ef. Ynna heb ynteu
nuymaf. nabohut vyth arfeith cantref dy
uet ac naduter. Di agvffy hynny heb ef a
gellyng hi. Aa dlyngkaf nyny nwgstret
heb ynteu. Bezh a dynny dithe bellach heb
ef. Ynna ith heb ef a dymaf. nabo vnda
hi arpzydn arianwn nac arnaf nheu
vyth anhynn. Hynny oll agvffy. dower
da y nwozeist heb ef. ef adei amdybenn gb
bul ozgyuut. Ie heb ynteu rac hynny y
nwdis vnheu. Bydaa dzeithen vngkzeic
nui. Barvdeuf vnf adub heb ef. ryn dic
kbyf pzydn a rianwn ynwo gyt am. dzeidy
vna bynteu yndynat heb ef. Arhynny
llynna pzydn arianwn. Dynion genec
vnteu ynenbeben ac gvellaby. Ac eithed
ygenc. a dzeda rydhen vngkzeic nu dzeuth
on heb y: eldzb. ac neur pzyteuist gwbl o:
ennoeuist. Gellyngaf y hilleheu heb ef.
Ac yna ygellyngaud ef hi. ac ynteulu yn
teu hi ahut lath. ac pant rithaw hi vnkir
ac ieuaus arnaf adaeffen neb. Forpch nh
gvlch ar pladat heb ef. ath adaeby y: boll
anheden ar: vnenbed neal ybuant oreu.

Pan dynodi ewyf ynteu ac corpch. Aphan
corpchaw ef a dzeth pzydn dzaf ynghyuanned.
ac ynghylzeir oe hoff alanued ac hanuedu.
Parvb dzaffenaeth ybu pzydn arianwn
pudaw heb ef. Pzydn anudi ac pzo porth
wllys i am y dupuygyl. Ariannon anudei a
uberein pz effem dzeth bydynt pulyf:eu
gweir am y dupuygyl hnheu. ac wedy ybu
eu tarchar. ac oeddaw plzenhaf hynny y
gaffayt y kyfarwyddyt hynny mab nogf.
nynnulzeir a nynnoed. Ac wedy pterunyna
y gyrrc hynn yma o: mabnogi.

Hynn pi y pedwaned gwrc o: mabinogi

Pwyll nab methonby oed arglwyd ar
dyfned. Aphzydn nab pyll oed ar
glawd ar bucheddef arhugeint ynyd aben.
Sef oed pwyll hynny. seith cantref dyuet. a
seith cantref mozgannwc. Pedwar cantref
herdigaeth. athi yttrat tyfei. Ac ynyr
amser hynny marth nab mathonwy uyhyo
ei vyw. namyn tzeuei pdaithyet ynkyr
eroth nozwyn. o uyrd hynny: pe rynel ac
ef lleithyn. Sef poed ynnozwyn vgyt ac ef.
Goelyn uerch pebin o del pebin pwyllon.
a hynny o tecbaf morwyn oed ynghoet. o:
ellynyt ynu. ac ynteu yrgkaer dathyl yn
arnun poed yllaithynyo. Ac ny allei
gyfchu yllalat namyn gwlychyw nabdn.
ac ewcpo nabdn y nyeint uerhon pchyba
er. ar teulu gyt ac by vgyfchu yllalat dzoc
dab. ar worhynoed gyt a marth ynllaithat
ac ynteu gwlychyw nabdn adaes pzyt
ar y nozwyn. ac chwaru hyt na thydynat beth
allynaei amdanei. Ac yn hynny nachaf
yfid ac ofed ac anfaho ymarueilaw oe chwy
ar hyt nat oed hawd padnabot. Sef allyna
ethygwydyn y nwaht fynyeit dydgweith
arnaf ynghyf. Gwaeth heb ef pderyw th.
Pabam heb ynteu beth allofch o arnaf.
Gofelaf arnat heb ef coffi chwnat dy
hyt achaw. Aphadryw th. Arglwyd pallt
heb ef pahum adewy pwi yn ffrythyei m
yadaf vneb. Beth pi hynny eueit heb ef.
Di a wodost heb ynteu hynneuf math nab
mathonwy. bahuftyngi hynnac pz ynyth
auet auo y rwng dynyen o: plyfaffy

752

ygrymt ac ef. ef negyrbyw. Jeheb ygwydyon
tiw di bellach. an elvim dy uedyl di. carv gv
ewin ydyw ti. Sef aulmeth mitev yna
pan dywyn ef adnabot oe urabt y uedyl. dod
uchenenit dzonunt ymbyt. Sabenett ath
uchenendab hebef. nyt ehymmy ygzuyon.
Amhebenbzaf heb ef tzemy ellir heb hyn
ny dygymen gbymed ephodiwy adhenbarth
ygrittaf ymzym. abyd laben di ami ac
paraf itt. Acerbymmy att uath uab math
ovby waethaent ip. Arglwyd heb ygwydyon
mi agigleudpuot pdheu yrpopzuet
ny doeth ypzyny homenzyet. Pop y
heup hyp heb ef. Jhoben arglwyd. Darpo
amuelent yb yzei hymy. Amuelent by
ehem gwell en tzic nochc eidon. bychem
ynt typitev. Acymaent yn synnadb ew
en. a moch ygelltzir tzeithon. Pby bzeymt
hyn. pzyder nabythill pdamwnet idaw o
amun. ygtan erraby bzenhyn amby. Ac
ettwa vo pe ynbadv o ezewy: hymy. ham
ner hoch. hanner hob. Je heb ynzev ba
ffurvf ylzeffir yp ygaunav. am af ar
wynda dzeuet ynzith beno arglwyd y
erchi y mwch. Kfarpeill pdwedzam heb
ynzev. Nyt dzbe ymtzabgrwyd arglwyd
heb ef. ny dwaf i heb y mwch. Jullaben
heb ynzev bzenn ragyt. Kf aueth agil
uaethby adegilsyn gryt ac ynt. hyt yg
hezzogyvalin ynylle aelhir ridlan. tzim
yzavthom. ynylle pdoedlyss ypzyder.
Ac ynzith beno pdoethaent ynwyn. d
llaven unwyt tzthunt. Ar uellay pzyd
yn y gyllodt grybdyon ynos homo. Je
heb ypzyder da ged gennym ni hael by
bany pdyt gnaw ni or gnyzeme ruchdo.
ded yd gennym ni arglwyd heb y
gwydyon vnos gyntaf pdiher att be
nnabz dyzcoutt or penniaeth. an adyhedut
gymarwydyt mllaben. Ynzev ddydyon
gzeu bnuarhyd ynybyt ged. Ar nos hon
nw oidanu pllys allznaeth ar ynidunen
eigzif a chymerbydyt. ynyded hyt gnaw
bady ezllys. Ac ynidun gnan ypzyder
ynidun ac ef. Ac ardibed hmmy. arglw
yd heb ef ac gvell ygenid neb ny negze i

753

ezbyt ti no mitev ny hmi. Gallell heb
mitev tnuabt llavnda yb y tzei di. Ilyma yr
negze nibeu arglwyd heb ef. ynnadolvm ath
di amyz amuelent adawnet itt damdzym.
Jeheb ynzev hevllaf ynybyt ged hymy.
pan ybei amot y nof am gvlat amdanunt.
Sef yb hymy. nat elhont ygtzumpf ynylnly
ont eudruzynneint ynylldat. Arglwyd heb
ynzev mmnen aellaf or ystolvan ditheu ez
gemrubymy. Sef ual ygallaf. Kadzo ym
ynwch hetw. ac na nacraw ni ohenunt.
dwzy nmnnen adangossaf gyfnellit am
damnut by. Ar nos honnw ydaethaent ef ac
gwynadzthon yllettpaz ystzyglyn. adzyz
heb ef michalm ni y mochoc eu herdin. Je
heb ynzev. padzaulsgrwyd yzeu ynzev.
ou abaraf eu tzael heb ygtzydyon. Ac yna yd
aeth ef yny gallydoedu. ac ydelzenaid o dangos
ynut. ac ydmodwys arudc emyl. adzudc mulgi
bzonnkym du bobun ohonunt. a dzudc tzch.
dzudc tzyllbuan armunt. d nebozdc gwe
lei nyll ydyvat nalbynt eur. dzudc
bzeiny ar ynuenth. dc ambobtte oc y
dwlpei hayarn uot dnunt pbzdi eur ogzbyn.
Artfirbynnen yn im dzeith dhymy. dr nemth
ac ar dzbn pdoeth ef attpzydeu. Dydd itt ar
glwyd heb ef. Duw arodbo dt itt heb ynzev a
gmaelfaw bzthyt. Arglwyd heb ef llyma ryd yt
ytti am ygtzur adyhedrist neithyz am ynwch
nas rodut ac nalgverthut. titheu a ellyz gzefnu
thitvaw pzeuw gvell. Gnnnen a rodaf. y dzudzy
nneirdd hymm ual ynuaent pugpbenn. ac eu
bzbrydyen ac euffrydnen. ardzudc mulgi aceu
tozchen. ac eu lpnllhuanen ual ygtzelyn. ar dzu
dc tarpaw eunt allzelyd di nicho. Yna hymy a
rystvallei ef oz nmdlich. Jeheb ynzev ni agymc
ron gymgbor. Sef pkawssant ynytzuyghoz rodi
y mwch y dydyon. adhynnyt ynneirdd ar dzon
ar tarpanen y gnantaw ynzev. Ac yna ydymner
assant hep gvnbat ac pdechzenassant gvndt ai
nwch. Agrmeit heb ygwydyon rcit yb in gvndt
ynbzessur. nyphara ny bint nannyn oz pzyt y
gwydyon. Ar nos honno y perdussant hyt ygtzaw
thaf szeirdzgrwaen. Ylle aellan ettiba oz
adawas honnw mochoz ef. Adhzannoeth y
bzynneirassant eu hynt dzos elaut y doethant.

dr nos homo pbuant p mur ber ac aum
th. mur ac ac lsur hom oz achaw homo
mochtref. ac o vna pkendillant racmunt.
Ar nos homo poccham hyt ygkymmt
ympoakpe ac lsur oz pistyr homo hem
mortimant. ac vno pbuant pnos homo.
Ac o vna pkendillant hyt ygkymmtref ros.
Ac vno pbuant p nos homo nuby poze a
clsur ectra mochtref. hanke heb ygbydyon
in agkyd von hedrunt gwned ar aunnecket
hynn. wze villinpoak pman hol. Sef pkyp
chattant poze ne hat carkarchar. Ac vno
ygwentbur ere pmoch. ac o achaw hyn
nu pdyat ere ukpeyon ar poze. Ac vna
gwedy gwentbur ere mochi. ykpeynt
gunt ■ nath nab mathowby hyt ygkaer
dathyl. Aphymdethant mo pdedit pnby
gymer pklat. Pachbedlen ysspo pma heb y
gwedyen. Dygkymor heb hy punac pryderi
pny dhol chwi im mutref arlungwnt. By
neo im hwyrer y kerdyñabch chwi. mae
pr ammwenlent podetbabch pneu hoyle
heb pnatb. pnsitent gwedy gwentb
ere nduunt pny cantref anllester heb
ygkedyen. chwbynnu hma pdwlsant
pnstlepen ar ogkymor pnpklat. Ar hyn
ny gbuan allmethant bynten achendit
nuy pyonnt pnpennard vn arwen. ac
nos homo pdymchetes gkedyen nab dru
dethlusethop pmurbe hyt ygkaer dathyl.
ac ygpeler nath nab mathowby dodi gnlusseth
pu a gyclym ygert gkelcu. a chymell pmurz
uyen ennll. allan pu amparchus. achpf
en gorm pdwnnod pmoz homo. pawlkel
lant y pno dramocth kynn allmaethant
y lle yd oed math nab mathowby ac lu.
ymdhanfant medd ygkyt bynny in my
net y ffrwmyr kmgbr pdon yo achpoynt
prydert agkyn parlent. ac ar kmgbr y
dywedyn bynny. Sef agwbyllant pneu kmg
aeos ygkedranttgkymed pnarlon. ac ygk
kymperued ydyn mlenaur pearbort. mele
nasr pennard. ac mseriaur aer elun. ac hyn
dere ac kyrchoyr ywo pnyt. Ac vno vbu
ygyfranc ac y lles llafna nam o bedpartb
ac y bu rent y mwr yathe uenkul. Sef lle oed en

tdwyllant hyt vlle aclsur ettlsa nant ran
dlwt pnpo mulcrykrt. ac vna vbu pacrna
dwelsur pment. Pna vkrinllsa hyt vlle
aclsur dot penn mael. ac vna chymn ak
nacthant. achrelsaw rangkenedon. agrymlaw
adunacth pzydn ar pangkenedd.
Sef ygkrystkpe gwedy gwaetha ar pbedyr
pzyd ar angrymt o reibon gwzydi. Agkyd
hynny kerdit o homint pneutkangkenedd
hyt y nacth nuaz. ac nal ygkyt ac pdetbant
hyt y nclcunt. ypedyt ny ellir cunnoli o
ynnidertni. Gwnn kemmadu o pzydn y
crthi gwahaiaw pdulu. ac crthi gwedy pryf
tau ef agkyd von nabdn. kemmes ef a bar
pkn hynny. ffit nath nab mathowby p
dwrth y gwnnat. Jeheb pnatb. pwfi
adaw os dagrymlspoken nabdon nn ac
gnddf. Pullaven. ny chymellaf pnneu
ãneb vnnet y pnnhad ozch dkuentkun
o bonedd mnnen angallu. Dwet heb
ykeimadu. ttec med pzydn oed ygkr
adnaeth hynn ogkun ddw. ond ygkeff
nerbyn y gwreff vntu. agkyd pdulu
pnlegyn. Dygkaf pdaw ygkrystkpes nat
archaf i y dwygkymed vnlladozcsteh.
dnnunedu hynny pulaul pnllad aplzy
dyn. anfin addaf ygkrioxf pnerbyn y
ridaf pn llaveu. A hynny dallwnet at
pzydyn. Je heb pzydyn nyt archaf
nlben pneb gwnaw ppnen namyn my
hun. Ygkrioz hynny a neillduliyt. ac
adorhzenagsyt gkeidiaw pnddannit. ac
pnllad adnaethant. ac o nerth gkrym ac
angkryd ahut allednth gkrpdyon. aphzy
dyn ddas. ac vnaeth tywyscuch pne
lenryt y cleddyfyt. ac ny vnaeth pnnd.
Gwr pdheu agrymllant ac angken
nuenganttant parth ac gkelat. Ac nyt
ed rymed. cubaingkrpdo a gkellyllant. allan
er ocengozengkrym. ac en nneurth ac en
heruen gkammarek. Gwr gkrymed a
pnchaffer: ozcheuyn pullaen oedcnnd.
dingkrpdo heb ygkrpdyon wth bath. p
nyt oed iaun ynn ellenit cuopkredi
ac pdyn pdyen allednthyllant unn ar
dangkrued. ac nyd pdyon ygwrthlam

Pydnac vuttu hob y math. dryfyas ynnw
arglwyddes doeo gyt ac ef aellyngyfyt yn ol
gyfyr pdheu. Yuttu math agyrchwyf kaer-
narfon yl. Gilacthwy nabdu arteithiaw a uuant
mit gyt ac ef agyrchasant pyhylchau gyv
neo mal y gnathyfynt. a hebgyrchu yllyf.
Yuttu barth agyrchwyf pystrnuell. ac abe
ris kyfarfuant ll. ac ab y beneluuyd. mal y
lladfei dyd pozaet pwyfpe nozth y uozwyn.
dryfyad hew y gyrchyn keif uozbim aiw if
dwdzaet uzthun. gyrcic ifyti. Pawbz yd
ymwelwynp hebof. Pyscdi arglwyd adowth
am ymwpeun ahynny ynduygyl. ac nyb ynn
oeddwy inneu. nyb yn ymyllyf uch uyfgrympa.
Sef kyrch adwch dy nu eunt uchdon dyrchd
dzer arglwyd. gryd pen nab idn. a gruaeth
yn nab con. a thrzyc arnaf aozugant a
chyrchyd y ruthen. a chyfcu allu uschpyfyt
gruluf. a hynny yth pstruell ac yth ahely
dy. Je heb yuttu y wynn anllef nyn ac gryaf
nu abaraf ar gaelaw yn gynnaf. Ac yn
ol ynnaw ylyaw nuben. arbithen heb ef
nu athgynneraf yn thaerc nu. Ac ervaif
neo vaur uyrkynuerth y blaw ar then. ac
wthynny ny dechaut yn ygkynyl y flw-
neuyn nugyal y gyledyd pekiaf adynac
thaur. ynyaeth arvahaed ufynt ar yby
yr aellyn. yngyntaf ny dzrthaut hov
nw gynnyl ef. Yna ydzrthaut yn attaw ef.
Arglwyd heb ynnt. dwo da ur. Je heb ynteu
ne dzuenthur iaun yna y doeth awch chwi.
arglwyd yth elwyffyf wrthym. Ber wyf ef
yllyf ny thollfen ouyn ac arwen a gofl
ne. Ynyrkeukhd ny dlych chwi y ganu yma
heb agrhen ydparri. a han doethaf chwi
hen yn ethyllyf yma yden. ynn ac ehzenaif
hoen arnawch. ac yna y kynnerth y hur
le hwn yrthe gruaethoyf yny uyd yna
nnu eliar. Ie heb y ll. allaraeth yn
gyflym kyfarfuyneu dieuc nyf gaffe.
ac dauno ar yn ymdidan yn arwyd yngyfyv.
Canys oedi yn rymdwyrth ym adaraf
awch gyrchu yfyw. A
dic. ac yna anuon
yuen ruth. ac yna

udunt hey. y nef pthuirthen. a thorpdyn
yhedyf ordeth yna attaf. Ympeun yr
arwyddyn ar ynnoy. Yna yfyllenndo
ynn adan pabyt yr pstruell. achyfnar
thnad ym yllyf anhoeun yrawdyn.
Fozyth heb yuttu wrth yfyo allan.
Arglwyd heb yr yn nu ac hedzyches
y nuc yna cdy ac ellnc ac elein gyt
ac wyt. ac arhynny kyrwod wnuc yn
tru adunt allan. aphan wrth. cef y gwe
lei y trallwyn. Sef trallwyn oedynt nuy
ac ellnc ac elein lŷf. Sef allnacth ef ar
chauel yllut. Yrhoyn ann thon arch
yuedic yellynec. hit uned cuet elein. ar
hoen arwgnaw yelleneo. hit garuen elein.
Ac arhynny cuthaw ar hutiath. y mab
hagen agymeraf ac abaraf y uerthyn-
ac uedydaw. Sef ena adoat arnaw hyoin.
Pwch chwithen awydwch yfleif yn naco
cuet arllall yn garuen cuet. Aranuan ano
yr modi cuet hit ychwithen. a hlwydyn y
hedy hydwch yna pan y paret. a dych
etnec gyt achen. Ympeun y nlwydyn ly
nna yclynnyt gynnarthna ennoan paret
yr ystrnuell. a dygymor yllyr pan lynny
amcupeun. ar hynny kynnod adnc yuttu
a nuyuet allan. a phandw allan. trallwyn
allaler. Sef kyfyro hynot allaler. haco c
et. achanen cuet achyrallwyn a gyt ac
wyt. a dreiff eco yna oet eco arnaw. Je
heb ef hyn agymeraf attaf ac abaraf y
uedydaw. a dena arhur hady yn yuro yn
nal hraffynnen telein. Sef ena adoat ar-
thur hym hydwch. achwithen yr un ann aned
uet ythenwch yellynec hit hleid ar ehen.
arhoen ann garuen yellynec hit hleid ehen.
a dearhynny cuthaw ar hutiath yn yuro
hleid ahleidaf. a dynan yn annuchaf ror
heb yneurith hit ychwithen. a hyoedy yna
hlwydyn yr awe hedw roan yparet hoen.
Yrnawr yn ympeun ahlwydyn hynn pelyfei ar
gyrnwr achyrallwyn ena roan hanet yr ystrnuell.
Yuttu agyrnwyd allan. a phandw hynn y
gwelei hleid a hlaidaf a chrwbethen arall y
gyt ac wynt. Hoen a gymeraf heb ef ac abaraf

ynedwydad. ac ynad y eny ynbenaeth.
Sef yw hynny bleidyn. ynyneb ysso y
dyn ar ty hynny yny. Ynyneb gynnad
thyp eynnyn. ynghenyssedd kyssyn. blei
dyn. kyssyn. kychdyn hyn. ac arhynnyen
eynnad ynyntu ellen arhnnaeth ynyn yno
nny ynyeneidyr eynn. Kaussy: heb ef o:
gynnaethaedd gann ynn dygnaw ynnaedd
ynnbenn. achenlyo naes agnaussaedd. bot
plaur y kop nn dhonaedd aeglyo. Pereth
eynnenn pregyw: agnaeth en penncn ac
entyusenrnad. Abynny aberth nonn. dgy
ew [illegible] ynngynsenrnad dhennnt attad ef
yn:ecdyssant. Kaussy: heb ef eangnenedd
agnaussaedd achenrynnyo agnesbyth. a nodyth
ynn gynnghor: pa nozdyn agnaussof. Argkyd
heb vgryvydyn nab oen kano yr oy gnshoz.
dinnnyt neneh dyn. dy nnth neneh oy dwaen:
konne agky:chont attad. Pnozdynnadeth
ynnydyn. A bozdyn heb ef ath: nozdyn di.
Nynnsi a argkyno annghen nombot. yna y
kynneth ynntru ynnnclaeth ac dhannu. eam
nnaidno:: konn heb ef. ac or dyt nozdyn
nn dadnabydaf. yna y cannaedd kntben
dno:: yr kynnclaeth. dear pann konne adab
nnab kaskelyn nnaw: aozuc. Ynoldnaspat
ynnab kyrchyn ydno: aczuchn. Acar kyn
nn adny:y tyn berkan dwnnet. A chynnskael
ynneb gnelet yrell dyc annus. ky:ydyon ac
kynnerth. ac aozoes neun dhall ynnygrich ac
acaedyaedd. Sef lle y cudyaedd ynnbn llaw:
kist ny nnet ynnelp. Jebeb ynnath nab na
thonny nn adanat nedydaedd konn ky:th y
nnab kaskelyn. Sef eny adanat arnad dy
lan. Deydyaedd ath nnetlyn yst ynnab. ac nal
ykedydyllyst ynno: agky:chyno:. Ac ynnyllc
ygyt ac ydyeth y: no:.anyan ynno: agnaussof.
Achynkul y nouyei arkyse gno:en ynnynno:.
Ac eachaedd kynnn ygnlust ef. dyan eilon.
ny ch gno:es tynn ydnnaedd eynnyet. Ar eny yt
ydyeth yagkyen dhonaedd anny:yaedd gnnannon
ynnkyrchyo:. A hynny dan dnydyo annat eygnt.
kal ydyed ky:ydyon dnskannaedd ynnyskely ac
ynnkffyo:. ef agkylyskei dnasyent ynnygnst is y
o:aer. kynnn kei nchel ky. kyfuch oed acy

laglen ef. Sef hynn ynnyn kynnodynnghef
kynn ac agno: ygnst. ac nal ykegy: ef ath
eler nab kychan ynnkynnab ynnrychen. o
kive ykkem ac ynnygnaignnn. ac ef a
gynneuth ynnab y:ynng ydnylab. ac agno:
chnyse yo:ef ac ef ke ygkydnat kor gnean
a kzonneingrenn. ac ynnobynn ahnaeth
anthaeth ne:thnyn ynnab. Ynnab anagho
yt y kkydydyn konne. Ac ynnet y kkydydyn
koff eed gannnnt ykzessket kendynnkno.
dre:l kkydydyn nnab nnaw: oed ac yn gallu
chnn kyechn ydkye. Ynnyn chnn ksydyon
ksedy ydynet ykkyt asynnpeys arnab.
arnab aynngrennnnab ac ef. ac ac ehr
ado ynnky nne nnodyn. Ynna ynnaghyt y
nnab ynnkkys ynnynn ykcenkkydyo. a koff
ero kyenit ynnab ksytknnllydo not yn gy
nneisset ac ef. dou:annabt ef agnaedo
ynnd gnaedyon y o:ynnaeth allan. Sef
ath:aeth kaschy:kaer aranno:t arnad
gyt ac ef. ero dy ydynet y: kkye kynnodi
ador ac aranno:t nnyerbyn ac naellaen
adnykfuaeth gnaell ndo. Ynnn aroda:t
ket ef. ydnab ykkyo ykhol di heb ki. y
nnab bonn nnab ith ydyf ket ef. Gnab:ya
ki arnat ti ygkaeskel ydyab i. adnyt ynyt
kezkydo aegnod ynghynt ahynn. O nn
bydarnat ti gkydo ydy nonneth:n o ho
nnet nab kystal a kbnn. Kchychnn aberth
kydo dygnydyo. Ydy ene dy nab di heb ki.
Ynyer heb ef nnt ody arnab nnene ettnna.
Je heb ki nni arynghat dynngher nab na
chaffo ef ene ynn kaffo grennyth. Dygnaf
ydnn ynnglaffes heb ef dnnnt dnnc hyt.
arnnab agnaff enn hyt boet d:ue grnnyt ti.
athnthen heb ef y:hnnn ydnyt ti ac ac nan
arnnat ann nath chaer yn nozynn. nythely
:e bellach hyth ynnozynn. Acar hynny
kenet nnaeth ozdy ylit ahnaeth. achyc
chn kaer dnthyl. ac ydnn y bu ynno: honno
adu:annoeth t:nnodi ac:nc ehymryt y
nab gyt ac ef. a nnynet y:dynnd'eth gnan
lan ynkeugi. ynng kynnn y ac aber naenet.
ac ynnylle ygkeles adkyse a nozdyal hnnab
long ahnaeth. ac ezgynnon anthyse

luaw ordoal awnaeth. a hynny haller.
ac eubrithaw aoruc hyt nallaller neb lleor agai
co noc ef. ac arhynny kymerwab hwyl ar y
long awnaeth. adwot porspeith kaer a
thaiwt ef ar mab ynyllong. Ac yna drizeu llu
wab eighoven ac eughymab. ac yna y hargam
wot ergaer. Pandybu yntru eu hargammot
ergaer. dywedeilwy ehun aoruc. adodi
eilyo arall arnunt val nat aduerynt. Padv
won wlyo ynyllong hebyr arnunot.
Ywdyon heb yr. Eithi yrorych paryb le
dir wlyo gwnaunt. a pharyb vkeith awr
aunt. yna vanithyhyt arnunt. a phan dethyb
yt yodo ef ynbrithab ordoal a hynny yn
cwrest. Yna ydoeth y kennadu amaregi id
hi hynny. Je heb hithau. dygyth nellur nyn
twet. ac erthi di y rwy diwethyr eighoven
ynn. Yntru alunydwys yr eighoven. ac nyt
oeth ynieffur anunyn ynhwy. Dywot ar
eighoven idi. nachaf yr eighoven ynorwod.
Kyrwod yb y rei hynn heb hi. ef agreiff di
erthi rei hynn. gwnaet heuyt rei anoller
noc ynnt. Sef aunaeth yntru gwneuthur
rei eiryll mller lader noethyoet. achamon
idi. Ynhwdyeth iaw nyt a vim rei hynn
heb hi. ef adyllerpbyt idab hynny. Je heb
yntru. nyluniwaf eighoven idi ynyllaelwyf
vthyoet. a hynny adyllerpbyt idi. Je heb hi
nn aaf hyt attaw ef. ac yna pdeith hi hyt y
lleng. a phan dethi yo ded ef yllunwaw ar
mab ynghymaw. Je arglwydes heb ef ovo di
itt. Duw anvd di itt heb hi. Eires yb gwnaf
na uc oruc gymryadi ar dineuthur eighoven
erth uellur. Kanyoreic heb yntru. nu ac
nuetaf dieithon. ac arhynny llyma y dyvo
yuseyll ar bord yllong. Sef aunaeth y
mab y wreo. ac wedy y dyvg gwedy y
eighrew arall ffon. Sef aunaeth hithau
chwerthin. Dwot heb hi yffaw gyffes y
nuedyw yllec ef. Je heb yntru anuoloch
diw itt neur gymeres ef ene. a di digaun yo
y eno. Keo lleu gyffes yo hellaeh. Ac yna
diffannu y gwerth vndylse ac yn hynny.
dy gwerth ury canhwnnw ef hwy no hynny.
ac oruchaf o hynny y gwlat ef yn erwyd

emyrryd. Swer heb hithau wy henbydyr dial
di owot yndyw vthyf i. Kyhynny dywot
endi a vthyot ti heb ef. Ac yna pellygrwys
ef y nab yny wyt ehun. Je heb hithau
nunhen a dyngbaf dyngheif yr nab hynn
nachaffe arnen vrth yny gwlsgwys yn
dannau. Yr ef adaw heb ef. hanoid othoni
di. di ef agreiff arnen. Yna yoeithaw
hwy parth adonas dullet. Ac yno meith
ryn lleil. Llaygyffes yny allwys marcho
gyeth pob marth. Ac yny oed gwbyl ohyrt
athyf ament. Ac yna adnabot awna
eth gwydyon arnab y wot ynkynnyt
hwrdh oeilleu ynerch ar arnen. de ele
attab allwaeth. Pwdyl heb ef yn dyn
yn arth y neges anwy. ahyo lallenaeth
noc ydoyt. a hynny allwaf ynhen heb
ygwas. Ac yn ieuenctit ydyd dyaunw
eth kynnodi allwaethant. achynnyt
yr arwydyr y hynny parth adynnn ary
dn. Ac ny pehm uchelf ygrwym clustiw.
yngwllgerab arnunt a allwaethant. a
dywot parth achaer arnunt. Ac yna
amgylch eu hyrt allwaethant. achwrthn
y porth parth a dylsaw ieuenc. eithyr
bot ynyrydhi tryt gwydyon noc un
ygwas. Yporthaw heb ef dos y nuyn
adyllet noc vna beird o wrthnnwc. y
porthaw aeth. Gwelleu dun erthynt
grellyng y nyhon yr heb hi. Dywaky
ledenyo aun ynenhebyn. Yna iad a
gyllesynyt. y hyrth yaethant. Gwed
darwr bwrth. yndaw allwaeth in ogy
ydyon. anchbeoleu achynnarwyt.
Yna iadydyon kynnrhyo di ere. Gwedy
bot yn amser yn iddi achwedeich. yna
uell agyllesynyt iddunt hwy. ac ygwlat
yoeedynt. Ynhwlgrunt gwydyon ogy
hoder. Ac yna ygwlas ef y hnt ac allu
attab. Erbyn pawcc yoyo yngwlcuhan
yoeed gwnaeth ac ithyn. a lleuenu yny
lldat yngwlydan. Pann ytwee yoyo yn
dywot dynt agrymynt tnnw dros y hyhy
uell. Ac arhynny arnunt yn erch agre
Kynnodi aeruc y gwas wnaeth ac agre.

hirlen adeth y mwyn amoz yn ysgrif a
dwaredu heb ir ile dyn wrth. Je heb ymen
n agkwyn nidwyn allwein. a beth adeby
gyd ei dynny. Dioer heb ir nid amgen ibe
le lle y dicko gwn bopllong ar tozr y
gilyd. A ymaeint pulyscin rein ymgym
rat allout. Aphalbeth allwain ir heb ir.
chwylldodes heb ysgrwoun. nyt oed m gwyr
hoz o nyt keen ysgher arnam. ac dim
hal yn oem allom. Je heb hirlen dilw a
lo pich. achynullfych dwnthen. ac pma
y keffych dignon oamen. Je ar kynny
pnid yw arnen ydaeth ir. Allwin ir yn
dwyat adw unzbyn gwr a hi. ac arnen dw
le gwaeuut. Arglwydes heb ef gwir pnidw
y gwzeyng hwnn. a mmnen ni a rwyn
kyon allalserat pnidwaf mhen. an agkwy
af odzum ysgrys pnodwet. Aynny awaf
yn llawen. Agkwsaw awaeth ir pnidwaw
ef yn llawen ac ymgkwyl. adeir heb ef wrth
aw pnidw ysgrzeyng hynny. Deir heb
ir. neurderr y mmhen heb ef. Dwdyn
an hanzen ozeithon. nyt rwt in ozthwnt.
Och heb hirlen paham. llyna yllyngkyes ys
gzyfh ysp. Haskerr nt ae pnid im llwyg
hes. Och heb hirlen paham dygwydd anu
dhonen. Dygwydd heb ynteu y tozzi dy
nwgkyfen amdwnt. ac ygkrillaw arnen
idaw. ac nerthgannas ef arnaw heb yowlaeth
yn. Jyfi adiw heb hirlen gkr ozoc ygkr ti
ac ef aallen yllaster mab coll y enwi am
dden. Amu awynghaf dwnghet ys mab
ieuhi na chaffo gwreic byth o gkrnudwn
hyd dydd dyfarn ddoun ys atzdonn. Je
heb ynteu dirfawr ewc idoft cwpet. ac
nyd dwdet heb ef ddi yn ysbeth itt. Agkwsaf
dit heb ef wllwm. Kynteu a doethant
hirlen hebgwrthdwy. achwynaw yn
dirwaf rwyhet ras ammor abwaethant.
ddiwgkwm ddi yspeffyr ys arnen idaw
ys hwn aallwnn hadyn gwaet idaw
yaeu ozthwrt. Jmma mal awaeth gkr
wydaw. Ac ynbeldwhaff gwaet a dwrhaw

dwneuwot. Ac yna ymwrthallant hwy bloden
ydyn. a bloden yfanadyl. a bloden yscrifen.
ac ozen hynny allo ynaw yr un nwyn dyfat
atheledwhaf ac elas dwneuwot. Ac ebeowaw
ozbeowo allwneyat yna. a dodi ifford adref.
Gkedy ymwelen ygkot hwy ar ffordd. nyt haw
heb y gkrwydyn yr heb gynnaeth idaw ddiwallwnder
aw. Je heb ynteu. nt anvaf idaw yr un anwer
gozen yfias newaf ygkaf. Arglwyd heb ef
pagkwnaf yf hynny. Gwnaf dwedyt heb
ef. a hynny a wnaeth yr ail dydd ac ar dydd
ac ardduoby. Sef ffe ar pan dyf yfyn ddiwrnodyw
hyn idaw. ynglle aethan nunt y ffordd. a hynny
ygkyntaf dydd ar duoby. ac yna yfynnu hedwyf
ef ac ygkyfaredfydyw. Aphalbeth wn wedi an wrthaw
ac ygkyfaredfydyw. Ac yna dzeugkyfgwrthlaw
dwn awaeth ydy arglwyddes. Ac yna ymwrthlaw
dwn awaeth yarth achaer dathlyl. y ymrafa
ler a marth uab mathonwy. Jfydd yo paeth ef
yarth achaer dathlyl. nyd oedynn ffyrf allwna
eth ir. dim agkwyfer lef ozn. Ac yn ol hafy
ozn. Ilyma tydi dlw yn unyn heibaw. a
dwn a dywynnwdwn yn yd. ac nid ydym
ar dywynnwdwn bagad onyn ar arall yn
dwyat. Ellyngkyl dwaf heb ir y dwydyt yfy
y nnner racdy. Ygwae dwaeth. a gwnaeth
yfyy ozdyuot. Gwae welyr yd hynn. ygkyr
mydd arglwyd ar penllynn heb yf. Jynny
adwhaeat ygwas idi hirlen. Ynteu agkwyd
dyf a ymdi ydwyd. Ac ynon gwn dzaeth gozdiwes
ydwyd ar lad. Ac ozth ulungkaw ydwyd. a llaeth
ar ygkyn ef ac aann pwyll ac ffrwd arnaw.
Aphaun ydtwo ydyd ymarueilaw ar nos yn
nessaf. ef a dwaeth heb ydwyd. Dioer
heb ir ni agkwyn ymgkwynnaf gan ydnabod.
oc adu ydzydnu y dalat arall o nwesgkwalo
dwn. Dioer arglwyddes heb yr ynghaf yf
ydwalwaf. Jna dwaeth kemmadnu pwyrdyf
ydwalwaf. Ac yna ydmaeth ef y dal
hawd yn llawen. Ac yd dwaeth ydlyf. Ac yd dwaeth
hirlen pwyrdynnef ynessaf. ac ygkynnaeth
gwaeth idaw. Arglwyddes heb ef ow adelwaf
dyf ieuenne. Jndanaethnu a mynnet y
ethwo adnaethnut. Sef a wnaeth bleddyno
ed ydyd arnaf ef. Ac ydzaf yo edychwdwn
ned gynnen arnaf in mydd yn llaen ygkaf

ar ef. ac pureu a vynnwys arnei hithau. ar
un neb a dewis yndaw ef ac adwith ynei hith
eu. ef nyallwys pugeilu oe nor pur chwaen ha.
ac enwogyon yn adwaeth. hithau a gymeryth ou
nawr lewenyd ynei. ac o achaws y serth ar
chwaer adwaeth hoyw yn ohonunt ar ystlys
yun cyfnewidiaw y nos honno. ac nyhun o
hun y pugeiliei ohonunt. nyt angyrn nos nos
honno. ar nos honno iesu ygyt a dwaeth
aunt. ac wynebpryd arownu a dwaeth ef yn
cuth. Pwer heb yn nyt ew y weithyf i hen.
ys nos honno yfwnaunt ygyt hewyt. ar nos
honno yfun yr ynysynghor gymeryn pa
furyf y dellynt nei ygyt. Nyt oes
gynghor heb ef onyt un. henaw y gymaint
i rybar pa furyf y del vaghen. a hynny
yn ruth a wyleo a wnaeth. Trannoeth
arownn a dwaeth. Pwer heb yn nyt chwy
hora ef a heb y wnaf i. Pwer ha
nys isynghory athen. nyt af finen heb
ef. am a dywedaf wagen nat yfyberygyl
dwnot yr unben hwn yllys a dwe. Ie heb
yn awry nu eth gwiliamef ei y nyner
ynderth. Trannoeth arwnn a dwaeth
ef. ac nys llwdyaw hithau ef. Ie heb ynte
wrth a dywedaf hoyw im ohonunt ar ystlys
yun cyfnewidiaw y nos honno. ac nyhun o
hun y pugeiliei ohonunt. nyt angyrn nos nos
honno. ar nos honno iesu ygyt a dwaeth
aunt. Adrannoeth arownn a dwaeth ef yn
cuth. Pwer heb yn nyt ew y weithyf i hen.
ys nos honno yfwnaunt ygyt hewyt. ar nos
honno yfun yr ynysynghor gymeryn pa
furyf y dellynt nei ygyt. Nyt oes
gynghor heb ef onyt un. henaw y gymaint
i rybar pa furyf y del vaghen. a hynny
yn ruth a wyleo a wnaeth. Trannoeth
arownn a dwaeth. Pwer heb yn nyt chwy
hora ef a heb y wnaf i. Pwer ha
nys isynghory athen. nyt af finen heb
ef. am a dywedaf wagen nat yfyberygyl
dwnot yr unben hwn yllys a dwe. Ie heb
yn awry nu eth gwiliamef ei y nyner
ynderth. Trannoeth arown

dc arben y uchelsin y kynwerd. dc argyfeu
vnbaeu y nos ac wdzu yny ytthyf. yny uert
th ypalasdz o honiab. attnigyab y peun ynde.
dc yna hoze chwrnan chwiab ynteu yn nyth er
yz. adoeg gwrmmlers anhegun. dc iw chabat
ytkeler ef o lymny allan. Pngymhellymet
ac wdaeth ef yn nyth. y kyrchallant gym
reu y ffwy. ac nos honno kyscu ygyt. A
thzannoeth kynnodi aeneginnio agwreiggi
ardaoiw. Gwedy gwreiggyn ysbiat y gwleid
dyn allnaeth yny oed ympendaf ef ardaiwy
aphenllym. Yna pchwedyl daeth ar math
uab mathonwy. Tzymmynt agwyeulent
agrymmyth math ymdab. a mhw dysgyfon
noc ynnu olawer. Arglwyd heb ygwydyon
ny ozfforthyllaf nyth yny gaffwyf chwedleu
yozthi ap nu. Ie heb y math. duw a uo nerth
ti. Ac yna kynhwynnu adnaeth ef adzhez
wydyat ineab. a wdyaw gwynned abuaeth
aphohwys yny thernyn. Gwedy daruot iddy
wdyaw uelly. ef adeith hwt y naruon. ac
adoeth y ty uab eiffr yn mainiaw: benuaig.
Disgynnu ynyty adnaeth a thzigyab yno
ynos honno. Gor y ty ac ydiwyth adoeth y
nnyn. ac ymoukerhaf y daeth y meichiat.
Gor yny adyuiaf yth y meichiat. Hadaes
heb ef adeith dydwyth di heno ynnyon. Doeth
heb ynteu. yz aiz hoinn y doeth att ynwyth.
Pa arw gyrrdt heb ygwydyon yllydi ar yz
kych honno. Pan agozer ystem benuaig yo
d allan. nyd chwi erniff arnei. Acnwsydyon
paffazo yna. nhw nochymeler ynydayer.
Allsney di heb ygwydyon y nofi nat agrezych
ystem. ynwyfyfi ynu neillparth yz ystu
ygyt athi. gwnaf yn llawen heb ef. Pgrysgu
yo aethant ynos honno. Aphan dzelais y
meichiat llw yoyo. ef adeffiroes iddyoyon.
Achyuodi annaeth gwydyon agrysgaw ynn
dannab. adynnot ygyt arneichiat. A chynn
dzib ystem. Ymeichiat a agozes ystu.
ygyt ac y hegyz: Ynna luthen ynhbzr neit
allan. dcherder yn lzaff aynaeth. agwydyon
ac hanlynnyes. A chynnyt gwzthwynb annn
aynaeth. a dywedyn neut aynaeth achdu
dwythen naut ylley. ac yna gwastattau ab
naeth aphozi. Ynteu dywydyon adoeth y dan

ypzenn. ac adzychaw pabeth yoed y hwch
ny hozz. Ac ef allaei yz hoch ynyozi kic yo
dzachynnu. Sef allnaeth ynteu edzych
ynhlaeu ypzenn. aphan edzych ef abelen
eiwz ynhlaeu ypzenn. a phan ymyfgwyd
yz eigz. yspzydiei y ppynet ar kic pbaz o
honaw. Arhwch yn ysgu yzei hynny. Sef
allnaeth ynteu medylyaw mae lleu oed yz
eigz. achanu eglyn. Dar adef pwnge dru
leun. gozdnabych aliwz aglen. onyd ytti ef
afi ew ordodyn. Ney panyd ynnn. Sef allna
eth ynteu yz eigz. ymellyng ynyu upo yz
kynnhenned ypzenn. Sef allnaeth ynteu
dwyoyn annu eglyn arall. Dar adef yn
aro uaes. nyz gwlych glaw. nyz nhy tzwo.
uab ugein augeid aberthes. ynnhlaen lleu
llaw gyffes. Ac yna ymellyng uab ynteu yny
wyo yny greing ar ar ozpenn. Eanu eglyn
uab ynteu yna. Dar adef dan anhkeeret.
nurein medur ynn yfet. o nyd ydkeaei ef.
ydda ollen ynn harffet. Ac poygwydawd ynteu
arlm gwydyon. Ac yna y tzebis gwydyon
ahuchlath ynteu yny wydyny nth ehuman.
Pyfeleri heb arhz tzempyt tzwnnach hagen
uoc aoed arnaw ef. nyt oed dim onyt nyein
ac aseiein. Yna kychu kaer dathyl adnaeth
ef. ac yna pouepyt agnhat o neoic ar yz
gwyned bzthab. Yn kynt yz adwydyn
pooed ef yn hollnach. Arglwyd heb ef ynth
uath uab mathonwy. madei oed ynn haf
fei uab ugein ygbz yfeinew onnt gannw.
Doeth heb y math uyeill ef yngynnal
adnabun di gannab. Ie heb ynteu gozeu yo
gennyfi bo kynnaf y hatffwf uab. Yna
dygynnozyab gwynned abnaethant. achyzchu
ardudwy. Gwydyon agreidwys ynn hlaen.
a chyzchu mur caffell aozuc. Sef abnae
th ynteu gwdyued chybot eu bot ynn dynnt. kynn
nyt y nozynn ygyt ahn. achyzchu y nynny.
a thzy ahwn gynnadel. kyzchu Ivs aoed
ar ynnynno. Ac ar dydynnt gnndt rac o
ynn. nannyn ac eu hkynneb dzachcunn
Ac yna anfon ynnt ystzethellant ynn
dynn. ac y bodyllant oll eithyz hi chunn.
Ac yna ygozdnlledawd gwydyon kychen.
ac poyllaht bzthi. A pladaft di. na abnaf

ychaud pabeth

allaben yz hoch

Sef albnaeth

enn. aphan

ypzenn. aphan

ben ypzpwt ar

ch yn pllu pren

ru meoplyab mae

u eglyn. Dar

lwych allw

n. lleb pamp

eryz. pmelling

pzenn. Sef

ryfm argll. Dar

ybych glab.

rio aberthes.

ma pmelling

llaf oryenn. Sa

. Dar edpf

ar pnwbat.

hanffer. ac

yon. Ac yna

nuen yny

ch yn pllu

ru meopl

u eglyn

lwych

n. lleb

eryz.

pzenn

ryfm

ybych

rio a

ma p

llaf

ylfo llaeth ar. Sef yd hynny o pelling yn
nuth eoeryn. ac oachaf plaen yo allan erbort
or y pleb llaw gyffes. na bendych dirben dan
gos ow dynneb luo owo byth. A hynny rac
ouyn yz holl adar. Abot yn agpan uoun
or nadon. arhamuerchi ylle ythgaffont.
ac na chollpch oy env. namyn oy alo bythi
blodpuleo. Sef yd blodpulleo tylluan o
feith yz auz hynn. ac oachaf hynny y
mae dygallaf yz adar yz tylluan. ac ef
aelunr ettlaa y tylluan yn blodpuleo.
Futpu gpnnu pebyr agpzeiddyr penllynn.
ac oonno pnagpmattan allnaeth. Sef ben
nadpr aanuones. gpnnu allnaeth pleb
llaw gyffes. Alpnnet ac ar ac aual ac eur
ac arfant ann y farhaer. Nachynnet af y
ouy y dygaf upon gyffes heb ef. Allynna y
petti lleiaf agpnneraf y gpantab. Annet yz
lle yz oeon i o benaw ef pan pnlbpzpaod ar
par. a nnnben plle yz oeo putru. agnadl y
nnnben y bbzy ef apbar. A hynny pallehaf
peth agpnneraf y gpantab. Hynny aneue
gaf y ronu pebyr. Je heb putru. dir yd ynn
gpneuthur hynny. Dygpyllpzdi dpthir am
tpidu anibzodyr maeth. aoes obonaldh chbi
agpnneru yz ergyt dzoffoti. Nac oes dioer
heb vputeu. ac oachaf gpnned obonnnt by.
dodf un ergyt dzos eu hargledyd. y gpelsin
bputeu yz hynny lyst heow. tapoyd anndaer
drulu. Je hebef un aelspneraf. Ac yna y
dpethant addu lyst arlann anon gpnnaal.
Ac yna ylenif gponu ynylle poped llaw
gyffes pan y dpzpaod ef. Allen ynylle
yd oeo putru. Ac yna pallaut gpnnu pebyr
ertulen. dpgldyd hebef. kanps oozpelsdpy
gozeis y gpnneuthum i pth allneuthum.
nnnen aanrhaf yn y zonu. Aeth allaelaf
arlan yz anon. gradl nn dod honno y rnng
ef ar dyznaabt. Dioer heb y lleb nyeth om
nedif ohynnp. Je hebef duo ● adalo nr.
Ac yna y dsnnerth gronu ylleth. ac pdaf
rnngtaw ar ergyt. Ac yna ybyrpaod lleu ef
arpar. ac pgpenit y lleth trupoi. ac putru
ozpadu nnydyr y gpnnpn. Ac yna ylla gro
nu pebyr. Ac yno y nae ylleth arlann anon
gpnnaal yn andiodyr ar tull trupoi. Ac oeth

aos hynny attla y gadair hi lleth gronu.
Futpu lleu llaw gyffes eilsieith aozelgynnpys
y dalat. ac ac gpleopchpys ynllyoyaanne.
A theilpys yopibeat ptpnuerthyort ef ann ac
gloyd dieoy hynny ar dynned. Ac velly pter
nyna ygpnng homor nabinogi ... &

Nynd mal ptnyctnit ontbey
a gerpnit uab eithn.

Arthur adnodo adalles ygpaer
llion arbnic. ac pdelis annunu
seith mlynedd pale. aphnnnp nadd
lic. Ar sulpsthpnn oezpyllpeith dalellpe
aozuc pno. kaynys inygpchiaf lle ynn gp
weith oeo gaerllion yar noz ac par ont.
Adygpnuo aozuc attab nab bzenhin anona
bc. a oeodynt dyz uab inyt pno. ac ygpit a
hynny jerill abarbnent. kaynys gpalhoddun
dab upoei y rei hynny ynupobgpyl arbennic
o nnbei nadd aghenyon yn eu llnduas.
Aphamuei ef ygpaerllion yn dalellpe. ter
egloys eidr aachubnt bth vofferemnen.
Sef ual yd achubnt. egloys pertinnr ac de
dned ac llathoodlyd. Areil y dieithrnier. ac
rianed. ar dz ydd a nuoei yz ontpin ardac eith
eit. ar bedwaredd y [illegible] fiaur ar sloydd
gyon ereill. A nab egloys ereill aupoei yz
nab penneulu. ac y dialelnnei pibennaf.
Kaynys ef oeddeithoeth yodot nulpzaeth ac
urddas boned oed bennaf ar nab penneulu.
Ac nyt anghei yn y n oz egloys ellen nubo nac
adnedogellen ni uch oc. Gleulsbyt gpanaelua
z oed penn pozthadz idab. Ac nyt ynnznei
ef ygpgpaelaaaeth. namyn ynn n gznn gpu
n arbennic. namyn seithliuz aoedynt y
danab yn gpaallanaethu. a reennynt y blpyd
yn y dpnngtnnt. Nyt angheu. gpnnn.

Aphen pyghon. Allaes gpnnyn. a gnghyf
bleh. a gpzonei lygeit eath. allaelen lnyt noe
nnghyfhil ac hyt dyd. A dz nn uab dechnhir.
aelsluit uab clustpnnnt aoedynt dpyladzz y
arthur. A oub maleth sidpyn uai rouez y
amheraudyr ynn gpnnedaeth vneirfed. nadaef
llaes gpnneu lnr mdnnot y nnyen. Aphers a
sprot obalt aherawc ynoenuay. aehlcorf
eurdorn am y bynbgyl. adoy elynt issel ogpyt
llsal am pdaet. adnnor aznc inyt nic bzonn.

& arthur

tyzu pangnuer. dc agkyon pcm pann ell
yngcr. aphendelizenont alb. dc vnut adc
thant ypstlyr pforest. ac yno seuyll avnaeth
ant. Pi agkyon vorma hebu pann ellyngcr
vben. dc arlymny tyzpf agkyrnnt. dc edzych
ygzyzthonneb ytyzpf aorugant. dc vnut al
clynit cvzr yn marchogaeth marth uchelarv
ffrwm noll maskelvn hadurudut. Ac vnllaw
y cvzr ydoed ffrwyll. Ac ynaghos yr cvzr y
gnelynt dzwc y ar narch annibelv teledw.
aphedelyne dwastunalch grantav. ac enwbis
o bath yndunet. Ac yn agvz ior inthen marth
auc y ar gnatuarth mawr tynlyt. ac arnen
tryn glwyd yndanew ac am y narch. dothen
oed gnantunt na thelsynt eurvet gvz amarch
ac arnen nothen gnantunt en nenni noc y
nut. dphebun ynadunt yn agvs ygilvo.
Gerynt heb y gvenhbynar aathbaenvstroi
y marchauc racev nadz. nac arthen heb y
mitru. nyat y arnen estynnadi inabz racev
dzelet nac dzynev ef nac bynt. Dos nozvm
heb y gvenhbynar agovnn y cvzr pev y
marchauc. mynet auzuc pnozbm ynet
bvn y nvzr. Sef auzuc y cvzr tzvnarvs y
nozbm pan ygkbelas yndynot attav.
dzynvm auzuc y nozbm y cvzr pby y nar
chaltc heb hi. Pys ovthedaf yth heb ef.
Kanys kynozzc oy dzybot heb hi ac nas
ovthedy ym. nn aegvuynnaf idaw chum.
Nauvynny inyn uygtnet heb ynten. pa
ham heb yr hi. dim nat vpt ynenrydo dvn
adzedo ythaw yndzdam anhargkyzoi.
Sef auzuc y nozbm ma tzoll penn ynarth
ner marchauc. Sef auzuc y cvzr vna y
thanav arffivdpll doed ynyiav adzdabz y
hynneb aellygnit ynv uvo y gvaet ynbid
lent. Sef avnaeth ynozbm odoher y dzyna
vt. dynot dzacheupir. at thenthe ynardam
gynnab vodur. Hagyr iaby heb y gvennit
vgkynic y cvzr atin. am nat heb y gvennit
thabyt ppv y marchauc. Dos heb y
gvenhbynar. dynat auzuc gvennit art y
cvzr. Pvv ynarchauc racko heb y gvennit.
Ayr ovthedaf yth heb ynzr. am degvuy
naf ymarchauc chum heb ynten. Nadvv
ay mvnn bygtnit heb ynzr. nyt vyr vnan

vnedi ac vopbyych ynduun ann angkyzoi.
ainn heb y gvennit aynidzvcis agvz vllyo
gyttul arhangkyzoi. arthvrvlh pcm ynarch
auc y arth ar marchauc. Sef auzuc y cvzr.
yngzoduzes ac ef ae dzaeth ynv gvnaeth y tnab
lch y nozbm. ynyoed ygkbaet ynllubaw vllam
oed am ennint. Sef auzuc gvennit dodi y lav
avdzvn ygkedyf. achymnyt kynghor ynv nozbl
ac ydbynvav auzuc nat oed dial gnantav llad y
cvzr. ar marchauc arnauc ynv gnael ynnget
ynnat abeb arnen. admet dzacheuvn auzuc
hnt lle ydoed dzenbynadr. Dodi aphywllauc
ynedzeuit heb hi. Argkyoddz heb ef ynnn ctuta
dat ynvol gnandy gennvat ti. ac ef adal ynp
dnused y gvnaennaed y kaffvyf i arnen. ac en ben
ffo ac ar arthur. dal y kaffvyf ynten. ac en ben
auc. Dos dithen heb hi ac nac ynnkaffe ac
ef ynv gnekkyfni arnen da. agnnal mab: ynv
gennvli ynidnaut ti heb hi ynv gnaffvyf chy
ffoleu vozthyt. Os by by nvdaf i heb ef erbyn
y: nabu anwvcher ti agkyvlyw chwedleu
odiaughaf. dc ar hynny kendt auzuc.
Sef ebzd y dzerdellant ir lav yllyes ygkaer
llion. Ac y: nyt ar dzyfe ninnet dzuzod. a
gvaethaf ar tec erdzyn arnadi agkrvdellant
ynv dvethaut y vnadzef. ac ynyenn y dzef
ygkelynt kaer aelhaelell. dc y kenn y dzef
dvethaut. ac nal y dzerdei y marchauc dzyn
y dzef y kynnodi tydvyth pob ty ygkynarth
gvell idaw ac y nesllaw. Aphanavedh gzerennit
y: dzef ez: pch alkmaei ynwpbty y dzeiflar
nabot neb oz: abelei. dc nyt atlläe nat ef
neb neb ynten. nal ygallei ef gnaffel kynn
nebynnac o arnen ac o ventfic ac ar dnyslyt.
dphob ty abelei ynllawn oliyr ar arnen
neurth. ac ynllathzu tarpanen. dc yn ysle
pann cledyfin. Ac ynghoich arnen. ac ynpe
dli neurth. dc marchauc ac marchogyon ar
cvzr aghzchaffant y canbell oed ynozef.
flawn oed bann bzthunt o kaerdd. dc ar y
bzleben ar dzych ynnpb kynnt yo ynadzunn
nughynt ygkynarbarbell. dc ynnt ynllawn
bzthunt. Seuyll ac edzych auzuc arennint
anvoden ony gohut arnaw ynyenbell. Aphen
dzybu ynlyghes y dzugyns. edzych auzuc
ynnghych. dc ef adeles ar adzym odzef kenil ye

arueilcdic ac pnoi neuad o:ydöll. Ac ỽrth nen
atlwaenat neb pnyo:ef mynet ao:nc pe heullys.
Agpeop dpnot ohonaw parth arllys. nyd:elei
hapaeth nannyn lwfft abeleh. aphont o naeth
mainne: pndynnt o:loffr. Acary bont pgpeleh
gpe:gpynllont in eistid. aben dillat arucileidic
pndeinaw. Sef ao:nc gpeirnt arnaw pngnuff
hu:hynt. Sef pdywaeth pgpe: gpynllont pethaw.
dnaeth neb ef. paeuod pupteu di. meddwaw
neb ynteu ann na thwale pont heno. ddeuy di
rugyt pna unben heef. ach agrthy ỽrth a
gaffo: at. dpnot rneidio ao:nc achwe:thi ao
:nc pgpe:gpynllont pgpe:gpynllont pe neuad
oeplaen. Adiscynnib ao:nc pnyneuad ac adaw
ynt pwerth. adpnot rneidio ni arloffr ef ar
gpe:gpynllont. Ac ar plofft pgpeleh gpheinllpre
ic pneidio ar ebeunyd. a hen dillat aruciled
dic oball pndaeth. a phan nuaffen pnyllaen
ueuenetit. rebic oed gnantaw na ueleffen neb ll:re
ic dgnaeth no hi. a no:thu gpe pllaw achwe
allenilliem pndaeth gpheu pndaeth eu at ueilaw.
Ac pheuoed gnantaw na beleh é:pyo:t un no:th
yn gpyflawnach o amploer pgpt agpeiked adeie
dwppo noin. Ac gpe: gpynllont adywaet
pe:th pwe:thi. Kpt ỏ ll:aff pwaeth pneic
tỷ hwn li eno waupt tydi. Pgpeiflawnach
gpe:th allothi heb hi un ac gpnaff ac idaw
ac pwaeth. a dnaeth eu pnaltyn ao:nc pwo:thyn.
Ac odyna dillallu pnaeth ollpeifft
ac pt. achwe:thi pe neuad uallzynt adpnot
pe loff dpachenpn. Ac pna powlkaw pgpe
gpynllont pe:th pwo:thyn. Yo:pe:def hebef
ar tpwbfgpyd gpe:th ac aellpch obwt allynn
par dpnot pna ac ef. ac i allnaef pnllaeu
arglwyd heb hi. Ac pe:def pdoeth pwo:thyn. ac
pnidi dan ao:ugant ynteu tpaun pwo:thyn
pnpdef. Ac pnylle naehaf pwo:thyn pnpd
not agpeis pgpt ehi. a chpoftrel ar pgpeuyn
pnllaen pned gpe:th. achwarthaw: eidon ieu
nuc. Ac pnug dpplaw pwo:thyn pdod talpm
ouarn gpynn. Ac in cpeffer pnyllenilliem.
ac pe:leff pdoeth. Yspelleis hef hi nauffgpyd
ffell no hynn. Ac nechaeu ungpeidi ar ffell
no hynn. Dadleuon heb pgpeirnt. aphei
pervi ystic dozugant. Aphamm barabr ei
pdyt ynnt adefogant pnlleo. Yr anugen.

Geirnt arnteoaw ỽrthg pgpe: gpynllont
deuzuic. ar nuc:ynn allwaffanaethaw arnunt.
dpdyth ac pnat ao:ugant. A gpeidy dirnut hw
ta. dala ar pnidiem ar gyo: gpynllont ao:nc
geirnt. agpuyn idaw ae ef gpyntaf hwed pllys
pdeo pndi. au pgpuir heb ef ae hadefaw.
dim bi cinn pomas ar castell abelent n.
Och ac: heb pgeirnt. paham pgollest oth
ei hunn. am agpollei: heb ynteu nat lleth
nac: pgyt a hynny. A llwna paham pgolle:.
Yes nab bzaut a:ed un. achpuoeth hunny
ar unen bythun agpymeres i attaf. A phan
dyeth neith pndaw hoh pgnuoeth allnaeth.
Sef pl:ynhelei: pnhen pgnuoeth nacaf ef.
Pen ao:nc pntru rpuelu arnaei. ach pnup
dit chpyl o:a aed pnllaw. a dzdi heb pgeirnt
auenegydi pna padpuetwn nu un p marth
aec adoeth pdunas gnnneu. ar uarchogyon
ar o:: Aphaham pnaeth pdarpar a hi ei
argyfeirpaw arunen. managaff hi ef. Dar
par pi au:o:y ar dyfiaire pffyd gnu pr nyll
fenine. Pyr a ngpen ddi pnypin gpeuyglaw
pffyd pna dpy ffo:ch. ac ar pdpy ffo:ch gpial
gping arpant. a llaw hystaen adoeth ar p
hialgpung. a thp:neirnt aupo am pllaw hyf
daen. Ar nnuer allelest di pnp o:ef oll o:ky:
anueith ac arunen adaw pr rheinemint.
ar hynny pdyhaf agnaeho adaw pgpt aphoi
gpo:. ac nu chetff pnuhaw am pllaw hystaen
pgpn nu i pe gpyt ac ef pllaeue pdyhaf agnaeho.
ar marchaue allelest di agnuas pllaw hyf
taen aw ylgned. ac o:heuff p do:pdod ullpdyn
yhunnon abneir iaw pob llpdyn ll:edy hyn
ny. ac ny daf chun pna. A marchaue pllaw
hystaen p gelpir p marth ohynn allan. A dzdi
heb pgeirnt nade dy gpyngho: di pna am p
marchaue hynny. Am sarhaet agpeis gnu p
gpo:r ac agnuas mo:thyn p ll:eihynnar gpyz
ic arthur. A menegin ystyr p sarhaet ao:nc
geirnt pr gpe: gpynllont. Yspheyd pm no
hyngho: itt hamtpoes nagpeic nei no:thyn
pormarchogyon o hynn. pdeint p pnuasam ef.
arnen adeo pna pna pen hynny agnaffut ni.
ac o:bei ll:ell gnnant ny marchi i no:th dy hunt.
a wnn heb pntru dun allalon. a dadyznam pe
gnnyfi ny marth hynn pdeyf i pugynnerm

ac ef. ath emyn dithen. aphomy eo ydithen
wda vm ardw o wrbyn rhom. ysspo uerth
ytthen. vuet povd amor. ac ordiangh ath
o tromenent. hyt kyl: urth amkaryat a
uvo ar y mor: yn trawsfi vyb. O nyd iang
hat mhen. kymdithennt uvo y wrbyn achat.
amm heb ygtor: gwyllwyt allnaf hynny yn
flaven. achamys ar y medel hynny povyt
then ymtrigyaw. rent vvo itt pan uo ord a
wry ber dy nerth ath arnen ymbarabr.
Kamps vm povyt marchawc yllamhystaen
gwstic. Aye angkyn erchi y: hynny vyth af
agar kymmyt yllamhystaen. kamvs gwr: en
ygtwdd itt. ath ae heuenit med ef: yllymed
ae wdyw. ac or vvo ae gwaranniwo itt hedw
o gwedint. nu ae hamdiffynnaf itt. ac
amkynny heb ygtor: gwyllwyt ymaf rent y
rthen not ymo pen bo dyd. a mmhen ymtri
alwdyn gyt ath. ac arkynny trigyaw ac
kynnant. ac ymylle or nos y daeth aint y gyf
gu. achym y dyd kynnoi acorgnant agfyfc
af ymdaimnt. Aphamod dwy y dacdynt vyn
● ren yllpedwar arglawd yuseryll. Acyma w
ed marchawc yllamhystaen mdodi: y: ostec
ac ymerth y: darth kwrthy yllamhystaen.
Hachwrth heb ygtrennt ymae yma wrbyn
yfyw dyrnach a thiefdwaeth adfyedgrach.
ac acdyly vnkiell nothi. Dethol agfynhelv
yllamhystaen ymedi in dyrnet ragot y ym
dieu amm. Dywot racdaw acnc gtrennt
hyt ymperm yfseryglawd. ymgyrkere o varth
ac arkaen nvm rytlyr dielv estronalh ymdawb
ac ymdoa y nerth. ac ymgyrchu acorgnant.
athorri to ol●leidyr. a thorri y cil. a thor
ri y: rovdd d. a kymy hob eilgiere. ac ymt
ac te: rymt nal y dygyt atthunt. Aphamma: el
en y mail ac mmer marchawc yllamhystaen
vnkyo: r. dolef a dkeikenyd agor: awen a mpan
gantay ef ac mmer. a thrystan amaen ygtor
gwyllwyt acwrrch ac nerth. ar gor: gwyllwyt
allwallanaethet y cerunt or: pelerdyn nal y nerri.
ar cor: allwallanaethet nakrhawc yllamhyst
rhen. Ac yma y dyrth ygtor: gwyllwyt att
erennt. a mmhen heb ef ikelwdy yma ytthaldy:
rdyd ymllaw ● y dyrd yny mdyrt ymmarchawc
vndyl. ac y: kynny hyt heb ny thorrer ef.

ac ymae arnaw pennaduc. kanyt hyelyn
ympaladr: gremyt. Gerennt agymerth y
gwaeth gan y dolwch ygtor: gwyllwyt. ar kynn
ny nachaf y cvar: ym dywot agwaeth gantab
yntev y arglwyd. dkeby dy yma y tthen dkaev
myt gwaeth heb y cvar. achoffa na kaffaf
merchaw curyoet gremyt kyfyrt ac y mae
hemi pascurll. Yna adaw heb ygtrennt o
nyt angkem ebzwyd amdaet. nyfhewbyo gwell
ef oth lwrthdi. ac ebell yrthaw gwrdmaw y
varth adnc gerennt. a gkrzdw ef gan y rybud
yab a gossor arnaw dyrnaw t: ffyrn crmlaim
drut. ygkedrennt paryan my hollder y daryan
Ac ymy tyr: prarnen ygkynnev y gossor.
ac ymy tyr y gegleu. ac ymy hyd yntev ef
ac gyfrwy dzor kedzem y nerth pflaen. ac yn
gwyllyn dugymmu adnc gerennt allddaw. a
thynnu cledyf ac gyrchu y llieuaf clym.
Ylywodes y marchawc yntev a thynnu cle
dyf arall yn erbyn gerennt. ac ar cu tract
ymffust adkledyfau yny: prtved arnen pob
ini ondunt yn serygluric gan y gilyd.
ac ymy ythved y dwy: ar gtaet ymdyn
kenner en llygeit racdunt. Aphamuel
hyt hat y marchawc yllabenhaed y gkc gkym
llyn ac dkrrec acnerth. Aphamuel hyt
hat y marchawc yllabenhaed y nerth ac
kleir. Aphamkelas ygtor: gwyllwyt erennt
kledyf kaffel dyrnaw t malrdyst. nesfam ew
Ac arnaw yn gwyllyn adyllaedut ethaw.
Amhenn heb ef cossa y farhaet agrnerth
ygnu y cor: Aphoupt y greddaf dial dy
farhaet y dratboft di yma. a farhaet gkem
lyn yn gkezerec arthur. Dywot adnc
gerennt pmadrawd ygtor: ethaw. Agmly
arnaw y nerthoed. adywedaut y gledyf. a
gossot er y marchawc ygwarthaf y kem
yny tyr: kyll arnen y kenn. Ac ymy tyr y
kic oll ar draen. ac ymy rat. ymy gkwyna
ar pedestron. Ac ymy dygwyd y marchawc
ar y dayar. Aduon y gledyf oe law adnc.
Ac erchi trugarhau y gerennt. a mydyr heb ef
ygnadaw y wgkr: anny nyc am bedydd yn
erbyn nawd. Acomplaf y kpent y ymmyne-
uthur adiw am bynny pechaet. ac y
y nodon ac offrenit. ny hamlyf ykell

o nallo. Marodaf nabo ith gwn bynn heb y
gerynt. Dywynt hyt at dsenhynnu grocic
arthur. y dwenthur iawn ido am sarhaet y
mozwyn ethygoz. Dygwn yo gwnaf mben
allwenchwn i arnat ti am agreuno glasiad
ef gwnaet ti athygoz. ac nadoshynnoch oz
pan elych oddyno hyt nacheom gwenhwy
bete y dwenthur iawn ido nal y barnhet yn
llys arthur. dwnnheu awnaf hynny pallaf
en alghor yw mbyn heb ef. ith erynt uch
erbyn. a mynnac ditheu yby hyt. am edrin
wch mo. Ac yna yby hyt ef ar y march
ac yd aeth nachar hyt pallys arthur. ar dyfo
ic mostaf agwaen yny glaen ac gwr. a dyr
yuerth nawr gwthynt. a dwrhan y dwrodd
ef hyt yno. Ac yno yd aeth y farll lwchem ac
unet hyt lle yd oed erynt achynnaith gwell
ldaw ac athanaw gyt ac ef yr caball. Ha
ynnaf heb y gerynt. y lle y bum neithiwr
nôaf heno. Gnup ynnhy ony dieithaud. ti awyn
ny dwllallwyd oz addaw yth yhen ith lle y
bwyf heithiwr. dwn dhanaf ermynt ith a
hwch oz yllwdes athdwdet yarnat. Duw adu
lo ith heb y gerynt. a nwyhen nafi pwllethy.
ac nelly y doeth gerynt. a nos farll ac eibyr
ac ueith. a phan welynt y plotty. y dod
yr ystlon ynwell y farll ieuanc ac gwaffa
ynaeth gwedy dwnnw wllpe. ac yn dywedwch
yben ell ac yn eu dillallu ac ellt arthur. ac ar
ôet hyn yn barnhet yr ermynt. ac yn aeth
ynt ith. a gwlych y hem adunaethpynt.
Ac arthur y doeth y farll ieuanc ar yarhgc
dunet o narthogyon urddyon. y rong y thyr
ddun agwahoddwyr ac ymneimynt. Ac yna
y doeth ef yr ermynt. ac yd erynt y
farll idaw ynnet yr ystafell. a hwy
ynnaf heb yntau ac ithau ac uerth.
A dasant ynyslott nachar heb y gwas ystafell
y farll. yn dywedsant yn gwyssyrw a
wens y nell yny yn ydunt. Ha dwrhet y nw
ac heb ynteu. dim ynnhewi dwn ynnhewi ony hyt
ac thwllwn yn dyr plys arthur y dwisgwo
ddiwnnwyn ythe a hynno ynnhewi. ac
ny dwisgwyd y nozyn. Ac yna yderth yabo
yr ystafell ac ynnhewi. ac yn dywedsant
ynnet y ithau ac y ynnhe. Ef nai yderth

allant. Ac nei ith yerynt yderthodaw ynnhe
thaw. a dodynt ynnhe yarllerth arthill y
ermit yd oed y nozyn ac inam. A gwedy
bynny yaby nal ynnhelaethet y ermyno. a
hynny a dywedsant adidanw ac allanaeth
ac amdiwes ac amrysyll ac anrydeu agwnaf
ant. ac yn diwedaw ac ugant. Ac yn amgen
no gwnaeth oz farll ieuanc ermynt ymmwedy.
Nannynaf y wch adaw heb ygerynt. yhyr
arthur yd aeth ar ucz yn hoyn a nwy. ac
gwedy yn gwnaf hyt ynnaf ynyhl farll ac
dewi agwnaf. ac ygwyssaw agwhaneghyf
swndeyth idaw ef yd aeth yhen nef. a nuben
heb y farll ieuanc wrth ontaw i ynnaf
ynyhl heb gwnaeth. dwn ny gwnaet i heb y ge
rynt nyhyo ef heb y gwnaeth onyt agwhen
elych yno andaf i. Ha nuben heb ef am aim
o angheffoudeb y wch ac ynyhl. nu a wyo
ef wrth ewgwghoz ■ yallaben gwnaewt
ynghyffredin ac yawnder y rynghom.
Hyt arthaf i heb ygerynt wch idaw. unwy
y dwlpet ehun ac amrysyll yrpangylles
y gwnaeth hyt heno. a nuben allwaf ■
hynny yallallen hyt ti hebef. Ac heb y
gerynt aw ynna oz adyhyno bet ynno y
ynnhe gwahaet idaw ozlle. a hynny adunc
ygwoz oll. ac ar y tagnefed honno y rugw
hyt. ac gwaethaf ac ozef ac eynaeth ac edeithi
y ynnhe. a dywedsant oz agreddaeth hyt ynnet
y hnhe hebwch agwahe. Ac yna y dywedsant yn
yhel wedy erynt. a nuben heb ef y nozyn a
ynnaeth ellwch ehonen hyt yna y tynneme
int. pawb yo y ymwelwyr oy eddyhes a
hynny hi yhnedynt. Ha ynnaf
heb ynteu nannynhor y nozyn nal ynnhe
ynydi yna arthur. ac arthur agwedhyo
wch a hynnaf ewbot yn nowent ar y nozyn
yn. a thanaeth y bydynnaeffant yno
ynnt yna arthur. Ac yna y dywedsant
hyt ynnaw ■ Hynna dwedhon nal yobel
law arthur y farll. ynnhy y rodhyddwch oz
gwyr ar ewn. agreddwch yohi arnadunn
gynn. adunedhaf hi ac ellhyngdwyr arnaf
arnynghi arthur. ceuall oed y. ewb. ac adu
ydwllgwn awnac arnoi ynnhy y farll. Ac
ar yr ail ynhun yderth y farll yerthyhis arth.

de arthur a ymgynnull ac ef . dchymi
lawnn o neb arnaw . neur dirocd y arthur
lud y benn . Ac yna hanner o'r llad adaeth
y gyt . Ac yna dywot wrthynt paly y gyt .
dowet wrthe hadyrchi arthur adywedut
wrthaw . dywedaw heb ef y mae mewn dinas
yar heb neb gyt ac ny wn nyn un wr o honn . Arch
oidyen heb y arthur y gyfiaw nab law ac
y ysgallegyon y llys ol hendet gyt a gwenhwy
war y arth arllys . dywedy allanaethant y
unteu . Ac yna y kerdes y parth o nadolic
dalet ar ymwrdan wrthynt a mbenn y nant
y ryd . hu yn unyonn y rydi y llwrw
lywiaf a gaeaf ef . Ac yn drannoeth y kyfodes a
gwaith y nerth . a phan welas arthur marchogy
on yn amlygu yn dyfnder y nant . Ac
arbedy adaethant y llys . Ac y gyt ac y
daeth arthur a gwenhwyuar y ymlyssan
amlypenn . yna dywot gwenhwyuar yna wrth
arthur . dywedy heb ef . Ryma wyt yn
i ambenn y nant . na wnaeth neb y niwaid gwrthi
nab erbyn o'r negyes yoedyw idi . adywedout y
arthur yllyr y negyes wrthi gwenhwyuar .
Gwedy hynny y llawen heb y arthur .
ar hynny y trigyssyt . a thranoeth y peris
gwenhwyuar . bot ysgyfolent ar y gader am
y gwelynt gwrthunyd o'r nyn bydin ar warth .
Ac yn dyfol y nhen gwelsant un o'r wyr
hyt ar warth . Ac yn dyfol hithau a
gymerth y gader . a gwedy hynny ny welsant
hyt ar warth . Ac yn dyfol y dywot arthur
wrth y wyr . Ewch a cherdet a mi . Ac
yna y kerdes hyt y lle yd oed y gader .
Ac yna y dywot wrth y wyr . Ewch
ar ol y gader . Ac yna y dywot arthur
wrth y gader . Ti a elly dywedut
pa le bu gwenhwyuar neithwr . Ac yna
y dywot y gader . Arglwyd heb hi
gwenhwyuar a aeth gyt a medwyn
ac ny wn i pa le mae hi . Ac yna y
dywot arthur . Ti a elly dywedut
pa le bu gwenhwyuar neithwr . Ac yna
y dywot y gader . Arglwyd heb hi
gwenhwyuar a aeth gyt a medwyn
ac ny wn i pa le mae hi . Ac yna y
dywot arthur . Ti a elly dywedut

allwy y gaer arnunt y nos dy nec ellir e gaer .
adywedi di y wr yr ef heb hi . gwn heb y nyn .
Gwyn vab nud yw mod ef . nyt atuen ny ben
ef . ac yna y dywedy gwenhwyuar y wyr heb y
erbyn . ac y nyny y dywedy ac y dywedit gan
hwenhwyuar gwelet y dioc allei e dynn
ny allei gyt ac ef y dyn y nghyuoet ac
y dywedy . ac hynny a wnaeth dyno y dyn
hyn nar . Yna aeth di ott heb y wrthi . dyn
wyes heb ef oy amherth y gyn erchi nas
erbyn y gwas gwreu dodynaf . a ymgelaf ef
ar hyt heb hi . do heb ef ac nyt ydies yma . Ac nyt
aeth ef y dyno hynny nessaf y dynas anglyd .
Ac yn amherth y gyn erchit . a chan oy amherth
ef a ath y mi chellaw i hyt yma . y dywedut oy
e dyd y dy a dangosset oy nos yn y gyn y
dyn . yna y gwedy y dywedy gwenhwyuar
ef a ath oy nos y mi . Ac yna y dywot
gwenhwyuar . Ny dyly ef ydi dim . Ac yna
y dywot arthur . Ny dyly ef ydi dim .
Ac yna y dywot gwenhwyuar . Ny dyly ef
ydi dim . Ac yna y dywot arthur . Ny dyly ef
ydi dim . Ac yna y dywot gwenhwyuar .
Ny dyly ef ydi dim . Ac yna y dywot arthur .
Ny dyly ef ydi dim . Ac yna y dywot
gwenhwyuar . Ny dyly ef ydi dim .

Iawn gwenhwyuar vot

mor ugnawc vrthyt arthu agkyvaki. Yorugha
wo a wnnwch di angkwyd hebh mi aegyvnet
ac ef. ysbo wat pughymeint grukkwyd idi angkw
yd kynkwydu kavkwyd annun ac athwkwn. Ky
ni ykkyo tahnat ani kynny heb yr arthur. gw
del medegyniaethu y gyr ymwkkyppr auohyy.
Ac os hyb ypo gwnaeth iaun nai ykarnw gwyn
gwyr ykkyr. debynnet weithen ar kynny. Os
marh wyd pur. gwr nwd ure agkyweinwas kyf
tal ac edern pu tarhiaet nwrkyn. Yna yr gweithyd
kynny heb ygkyveikynnar. Ac yna yd aeth arth
yn mor nodawc dostaw. ac ir adawc nab kyr. agkyrll
awc nahkkennawc. ac eskein nahkynn. a gwaikh
nen. a digwydn pan kynny. Ac ypan ir arthur
gaho mor gan tut attaw. pan medygon oed hon
nw. Ynnet attat edern nahkynn a phar gwhei
rah ykkwell idaw. a phar medegynyaeth idaw.
yn gyskal ac ypaeruk ynn pei bein marhhoic.
ac na at heb y ykkwell y nkkonyon arnah. na
kynn ti ath oskgwblon ac medegynyaeth. an
aknaf kynny ynkkaken angkwyd heb y mor gan
tut. Ac yna yd wkaw yd ystrat. Pale pnac iaun
angkwyd gwrhynnin ynerkyn. Gwenhwyuar
ac ikaw mor kynyon heb ynten. a rodi ten ac gwrth
ynynnawd:- Fychtkedvl ynnt kyt yna.

Gannoeth y doeth gweinnt parth ar kyte. a
oskgwlant oed ar ygaer y gan dkenhwyuar
rac y dywot yndunvnn. ar oskgwlat adoeth
kyt ike yo oed dkenhwyuar. Angkwyd heb ef
wn adebygaf ygwelaf eiraint ar kwrkyn gut
ac ef. Ac ar kaeth y nnac a phedyt kwsc yn
danaw. y nor kyn kaken gwlat gorhwyn ygwelaf
a thebic pkennkwsc awelaf yndaner. Ynghwen
heb ikl kwragedwn. adoheth yn erbyn gwrenn
ykestawn. ac y nos ynkladken trkiaw. a dywot
ac or ike gwenhwyuar nwrkyn gwrenn ar kwrkyn.
a phei nadaw gwrenn gwrthot ar kynny. a
gwaikh ikgrikll ac or ike. Duw ar wdo di itt heb
ef agkyrllaw ytkyt. Ahynt ffrwythlawn dwy
awc kwrkyn o glot nawc adunyst. dow adalo itt
heb ef pei iaun pan ynghwn ukkebt ac ypaeruk.
angkwyd kes heb ef un a hwchyn pei iaun itt heth
dy ekwllyf. Ahynna nwrkyn ykaeruk ti dy ykar
ttaw o ehaeknkw. Ie heb y gwenhwyuar gwrthaw
dun heth. Ac wyt ti un kor pnllaken heth. Dy
wot y nwyn ac rugant a dihgrynnh anwnegk

rynt kyt ik wdo arthur achynnarch gwrth idaw.
Duw ar wdo di itt heb y arthur agkyrllaw dun heth
yt. achyt ethyo edern nah nnd gwnnt achkynnen
grynnyt ti kynt kynyonnus adunyst. nyt ar
naf i ykw kynny heb ygwrnnt. nannwar
kynne edern nah nnd ehnn nat ynnghyllynnen.
nyt ynnadawn nheu ac ef vny ikynyn pwy nar
nen ynn o rthi pkeill ar ykall. Ac or heb y arth
pelle ynnac pnwrynn agrigkef ykwt pth ar dkyd o.
Ynnac gwedy nnynet gwr agkweinkwnnar y kynny
neil. Ac yna pàrath arthur ykkelet y nwrkyn.
a llawen nu arthur ac egwedy nndeth on aphawb
o ellyr oll heth y nwrkyn. a kwsc wed gan bawb
o nadunt pei kyt reith gwllynnderh y nwrkyn
ac ky r. nall ekkynt eirwet nu ar kynnpach no
nn. Ac arthur aun nwrnat ar nwrkyn pereint.
Ar erkyn all neynt ynnarnng drudyn all nneth
ywrt pnnig gerennt ar nwrkyn. Adrnis ar
koll ar ekwro gwenhwyuar y nwrkyn. ar neb
all ekei y nwrkyn ynnpkaisc honno ef all ekei
ohoc ac edrikkyr dkeith arnei. Ar dyo kwnnh
ar nos honno a rneulakkant drwy doe gynnder o
gerdeu. ac annlder o aurhgyon dkwrodeu. allu
ossyo dkarneu. Aphaun hu a nnsei gannant
unnet y gnnisgu dkynt a aethant. Ac ynnkyrth
nell no oed dkeir arthur agkweinkwyuar y gw
naethaphyt gwely pereint ac eint. ar no
honno gwnnac pkeiskaeint ygyt. Ac ian
noeth y llonydaw arthur pe eirchei dor
eirint. o dolaw t nwyon. a cheirnnaw arnc
y nwrkyn ar kyte. a dywot wrthynn. a chei nnaw
yn ynne pkeidein vky noc annaun ei. Ac yna
wonhaw t gwenhwyuar. Jaun ynnerch i heb
hi amhein y carw nai wdit y neb ynnaken e
reint. all yna le iaun y nwdi ef. y eint ueith
ynnyl y nwrkyn gloruat. a cnnyt hew gnnkk i
ac gwrthnnnno idi. Ieaunt oes rnngthi aneb
o nyt ykpo o gnnarwat a chedynnderbaw.
Yannoledic un gnnu bawb hynny a chaw arthur
heuyt. Ar wdi pein y karw allnaethynyt yeint
ac obrnny allan llunkkogi y ckwt. a chei o n
drikon ebrnny pnnbyr no chynt. Sef a wnc
gereint ebrnny allan carn carw tkwrnnnnn
achwfrnngyn cnlet. a hnnugkalla yeint ef
ohaw n. a hynny dow a thaw ykwt ef yn

hynny pup pawco yglor yn eliedec dros
ynyneb voeppuad. a chreiryllgurerth pobo
arthur pn oella llys yglaerllion ar bpfic p
culgrpn. nachaf pnopnot attaw benuaden
dverlyppod. dyfcrocladpn pnadrabolpin ac
pulppuarch ffoell arthur. Dpuy arodho di
poeth heb parthur agreillaw dpw nthpdich.
ac o pale pan dpllieh dpo. Pandrpn ar
gloyd heb pp o gerupo. dchemnadeu pm ni
pgrau erbm nab cuffemnn dyeilpthpp di.
Ac attat pnac pn benuadpn. achamerth
p gaurbab. nual poply eilpthpp ammerth p
ner. ac nual poply gpp ammerth pargloyd.
Ac pueiegi ytth puot ef yn anopynnm ac
pylleleu ac pnopuellau ar beneimt. degpt
tnrygpon otkpbor bpnny pn eaunderi pnnu
bzthab. ac pn chilzemmchn pour ac gpnweth.
Ac pnadlec p nac ffri angloyd ellong gpr
nt pnab attaw pgnop pgpnweth ac pkpbor
p dernpneu. A neiegi p nac idaw bot yn
ll dall idaw tpeilaw blodn p ffeuenttit ac dp
eo pn kpmnal p dernpneu ebnn. noc pn tp
neiincint dikrpych kpt eilfo clot pndnnt.
Jebeb pparthur euch p mndiarchenu. a
chpnuerbch pch bopt. abpzpich abch blun
der p arnalbch. A chpnn pchnpnet pneth
attab agoffech. p bopttu ponetheint.
Ac pna medpdab aonc arthur. nat oed
haod gnathb ellong gerennt p bzthab.
nac o nullpp ac ef. Jpt oed hadd nather
gnathab pnteu. not p gempndpn pnghar
chaod pgpnweth ac dernpneu cnpy allen p
dat cnlpmnal. Qpt oed lei gonal gpeubop
ner ac bpneth bi ar holl dpagred ar holl
noz purpn. nac onpn nupnet p nozpn p
bzthnnit. Popo bpnnp. arner homo adzen
hollaint ozp p oll:allempo obop peth. ac arth
a ueiegis perint pthz p gpnnadpn. a
opnotpat p benuaden o gerupp attab ef
pno. Je heb pgerennt pzadel nac oleu nac
o affes pnn angloyd o hpnny. dp upnnb di
allnaif. am pgrinnadpn homo. Ilpna
pb op gpnngloz am bpnny heb pzarthur.
Ept boet dp bup gempfi op upnet ti. npn
ner o honat p gpnnellpeu dp gpnoeth. ac
pgnab dp dernpneu. dchpnner p nner abpn

nych gpt athi annphaf agerpch on tho
lopon i pnhebpngpeit arnat. ac athgpr-
aint ottheu athgpttiarchogpon. Dnw adalo
it a nnnnen annaf bynny heb pgerennt.
Pandozd heb p gpeemhpp nar aglpzaki p
gembch chpi. ac am hebpngpeit ar erennt
parth aellat. Je heb pz arthur. Peit pi
p nnnnen nedplab hebni. am hebpngpe
it adnallropo ar pz nnbennes plipo gpt
a nnnnen. Jabn abney heb pz arthur.
ac p gplgri ponetheint pnoz honno. athn
noeth po ellynghpt p benuadn p pnarch.
Adpzzednnt nonnt parner erennt pneihol-
p tripopd dno gpeop bynny pbpdhpnnado
gerennt. Sef nn uer aarth gpt ac ef gpaich
ner nab gppar. A nogpned nab bznbnn
uberdon. ac ondpab nab dnc bnzpnn.
Gpilnn nab rupf ffrenne. hollid nab enn:
llpdn. Tnnp annabzpd. Gpnnn nab nnn
gnat. Gozeu ab cnffennnn. Gpeu gpzhpt
nabz. Garannab nab gpolthmer. Peinou
nab efrabc. Gpnnllogell. gpbn pnat llps
arthur. Dpnp nab alnn dpnet. Gpzn
gpallfrabt with oed. Bedpz nab bedzant.
hadpz nab gpzpon. Bei nab bnnpz. Ddp
ar ffrenne. Pnhaarellps arthur. de edern
nab nno. Jheb pgerennt a gpbnaf nogpon
narchogpaet a upnnaf gpt ann. Je heb
pz arthur upnzeda ith dpnn pipz hnnn
p gpt athi. Ept boet iach. pnp dnclet
taugneued p rpngtnb aglenhopnar. Sf
ar allen pnzenhopnar pgnnhaon p gpt a
nn ar ueicheu. Ds kaalhath. kaalhaarf
heb ueicheu. Kanpz dignpon ogpnnheu agd
nntpen pnfpo ar pgpz pnlle faibaet p
uozbpn pgnn peopr. Jheb p gpeenhopnar
alzelpch di puot pnaabn am bpnny ti a
gerennt nn ac gpnaf pn llaben argloyd.
Ac pna p kaalhadpo hi edenn p upnet pn
ryd. adignnni pann bpnny aaeth pn hebpng
eit arerennt. achpchpn aozngnnt. a
chierdet pnbpnnpaf nnuer oz abelar nch
ennpoet parth abafpen. ac ar ppaich
ozab p hafpen poded grzengtpz erbn
uab cnffennn. ac datnaeth pneubladen
pnarnolf gerennt pnllalben. allaber o

dirigaw ylly⁹ ygnu ꝑnadu puteu pueiwyn
eunt ueith pupil y dwine puteu. Adiueaw
o:uoleo allcuseupo agwnueith paup o:llys pu
ount. ac o:holl gwneith pueiwyn greiwunt.
me meint ꝓteirpiwt ek ac ac meint plymuill
allen puteu ghot y⁹ꝑnu adwoed y⁹eiwunt hop.
Ac am wot y nedol puteu aroxellim y gwlo
eth ebiw. Ac y gwlad y deiwpwen. Ac y llys
yoeiwaint. Ac yoed pupllys uount elvala
eiwyo dilsallwaeth o amrywiael amrygwm
ac amyloer gwnwoden. adolaby dialtanaeth.
ac amrywiaelon gwidu agwaupen. Ac o
amrwoed greiwunt. y gwlad hoell dewa y
⁊wnueth ꝓnoxhonno y punhelemt agwre
unt. Arogo hunw adzeulallant ar nos hon
no dzey gwneduoloer o eiwywdiwa. Ac
yn ⁊eiwneiwt pogo dzamoeth ⁊ꝑwod ac
ac ebiw. adywunwn allay eiwunt. ar
greiwdyr adaelwoed y hebreingy. adylle
dun bẽth eiwunt. gwr amozwn eedawc wñ
heb ef. Arha elleis i gwnual y ⁊wueth
ytti ac y mynhun im ac kymbeleiw. Arha
thiew gwas ieuanc ywt. ac pmlodeu oy
dzywo adwieneicheit yolwt. ⁊wnual oy gy
wetwieithoed. ⁊e heb y greiwunt. ow hoo
i my rodwr ti uneopaint ỏ gwneeth ytti
llaw i ye ar hom. Ac ynyndygnit etha
o hyo arthur. ⁊ythlaw di im y rodaf. a
dywed heupt heb dzwgneeth ytti. Ac
yna yowhawc ⁊ꝛaithmei. ⁊awaf
ye it lowdou y⁹eiwbeit heb. Ac aw
y kymer hzogneeth o gwneeth. Ac yna
yowupnwyt y⁹eiwbeit pwlle. Ac yna
yoeeth kadoꝛieeth attwnt y eozych ew
baiwedyt. ac y owyn y babb heb aeiwpu
nwnt. Arheidw arthur adeth⁊eiwhye rwoi.
Ac pwlle y doeeth gwyr kemyo ac y rwoas
sant wnuteu. Ac nyhu bur y buaint yn
rwoi iaeiwnt bys⁊abb oneduint y
rwoi. Ac o⁊ adoeeth y eirlin ⁊ꝑwo. uyt aeth
neb pwneeth oonw. namyn gwn y wod.
Arogo hunw ar nos homo adzeulallant
o⁊w gwneduoloer o eiwywdiwa. Arhyan
noeth pwneiwneiwt yowo ydeirbiw eiwni
yeiwunt amwn kemwadeu ar pwlly⁹ y obyn
wount adoed diwedzwm gwnwunt yowiwt y

gwnwyt ew gwzogneeth. Ac adoed gwnwunt
adebar aeiwwdiwet odwn adotwyt pwyeiwbyn.
Pwa y gyz⁊aiwo greiwunt gwnwadeu arllyz
keiwyno yobyn wount hynny. Ac yowhaeiw
⁊aint hwneu wat oed gwnwunt wnwyn
kyflawder oleuseiwyo agzogwyuant gwn
bawp o wadwnt am dywot greiwunt y gwn
wyt ew gwzogneeth. Ac pwa y ⁊kywneeth pwneu
gwzogneeth adoed pwo o wadwnt. Ac pwo y
gwyt y bwaint yo⁊yoed wo⁊. Arheiwnweeth
yo gwnwunwaỽo trwy arthur ywneeth.
Ry gyhyz⁊o yo pwch upwet pwneeth etha.
dzwoedi ydyt am pwydzeko pwgwnwyt
gwzogneeth y gyz⁊aeiwgwyz oz aeiwkyttyo o
wadwnt dywot attaf. Ac ywnt adzugyallant
pwydzwm idaw ef hynny. Ac y ⁊kychwyn
wallant hyd parth allyd arthur. Ac pwa
yoeeth gzeiwm y ew beizwng ef aceiwnt hyt
pwdigwnwyz. Ac pwa y gwelwanyllaint. Ac
pwa ⁊oywaint ondyvb wdh onc bezgyvn wed
eiwunt. ⁊eiwdi heb ef eithawoed oy gwneeth
pwgwnwaf. Aceziych pwllwyzgraf deruneb
oy gwneeth. Ac e⁊zoth y wnba gwnwr ar
naf. wnwaf ar ỏ gwzogwydzeiwn. Duw
ddiw⁊ ef heb ef a wnêi⁊ allwaf hynny.
Ac pwa ⁊lwydaw o geiwunt eithawoed y
gwneeth. achyhoeddwyt hyhyny gwyaef.
o ereigyz y gwneeth. ar anwan ⁊ellaf
adaughyllet idaw agetlhyz pwteu gwnwb.
Ac wal y gwnwthyllei trwm pwllys arthur.
⁊yrchu rhyzwneiwnt ar naei. ac ynwly
hor argyhyz deiwaf achadarnaf. ynw oed
eloriwch pwy gwneu hoimo wal yh wallei
pwlle arall gwnwt. Ac pwy gwneethogyes y
hys ac gzogwydzeiwn ac dyzodi. oz neeth
gwzeu ar ârwen gwzeu. ac oz eurdyllen ar
benwchaf agwzeu. Ac wp ozthwyllaw o ef
o hynny wy⁊lwydaw o⁊ dyz nas. Ahaw hwnhyhu ef hynny. dechzeu
arw eiwnwyteidzer ac yglywhwyz yd aozuc yn
teu. ⁊eiwyt oed neb adallei arnor pwyeiwbyn.
Achawn yhirzeic agwaltwrwyd wyhys.
Achzeiwdu adidwnbeth. a chartzeiwn yhynny
dalwn aozuc. Ac y nol hynny ⁊awn yscalfaloeth
oc ystrawst ac ithzeic. hyt nat oed digrif dun
gwnwdy nawyn hynny. pwy ytwed yntsolli

cullon pubpeda ac [illegible] ac ouigirfech . adullon
cebyl o muer p los . ac puv oed pme ovid agro
gan arnab gan kaytan dyloyth yllys . aup
uot vnyngylli yngynlloyzet a hyrup ac eu
lwo hyroeithiaeth yr o gan pat gineic . ar gyreu
culpyny aaeth hyr att erbyn . Agreduchybot
oerbyn hynny . Dyllaeduf nozuc pitreu hyru
uy p eiuf . Agwynyn nozuc idi ac hibu oed yn
per hynny o ereiuf . Ac pnooch y danab pm
adaw ac lwyth ac arfuoer . Nawr nyn vyg
kylles pouh hebhi . ac ipr oes dyn gallach
gremyn ni hynny . Ac nyd hyoyat hi heth
ab uaei . kanys oed hawo gruthin adef hynp
perfuit . A pr oed hawo gruthi hithen dha
randaw a ragkyrtaei hebrybiad pan gerfuit
pmdamab . agwyneb fuit mawr adlias hi
pmoi anhynny . a hozegyrth yr hak pooca
pnt pryn engi fely ac pitreu hrth pr erchyn .
ac eiuf oed heb gyrtai . p mwn pchuell ll[illegible]
dem . ar heul pitryl: pnnu ar pgrfely . ar di
llat gwedy rybuthzaw par popynyon ef ac
ouyiurch . ac pitreu pubpfeu . Sef nozuc
hithen cozpch . rocket ac arnthzer pr olyc ar
eiei arnab . adpkeodf . Gwac nl heb hi of om
achaus i p mae p hzeicheu hynn ar ouyiuvnn
pubolli clor a mulzpaeth hzpnenf ac aooo
eiomf . achan hynny ellyng poagrin pn
hokeit . pnudygy poallaut ar popynyon ef .
Ac un ozpethau ac oeffiyes ef un hynny p
gyt ar vnadzawd adpkaut hi hzmo hynny .
A mooi arall ac hyffiyes pitreu nat pr mod
il pmdamab ef popkeddfei hi hynny . nauu
pn pr pthzyaw hazpat arhi arall dzoshukef .
adfunnaw pchauellych hebdawef . dear hyn
ny lef nozuc gerfuit anhangheudu pupneo
il . agnab ar pfqyier idab . adpuot hunnb
arnab . par pughyllyn hebpitreu hzhiculyab
uy marchi am arfueu . ac eubot pubarfaut .
achpuot nithau hebef hzthi eiuf agwyfc pm
damat . a phar gwhaeuaw dy uarchi . adoc p hwfc
dzactiaf ar dy hely gremyt hzthi uarchogyaethi .
A nucupl pnn hebef ozdeuf di . pnas pnydiy
pych di agoffeis i hy nerthoed pnhy gwplet ac
popkeddfi di . Ac yghyt ab hynny ozhpo hpn ef
gwnaelbet nt ac pdoed dy dannuet pgwnkaw
pghuallych am pnchy pnneddyut pmdamaw .

dethynnodi a zuc hithau agwyfcaw pfaeluf
wyfc pmdamaw . Ac hynny i heb hi dim oth uch
lwch di a rgloyw . A pha gyfnewidy di pa gyfiaith hynny
hebef . Ac nyn a vothch gereint p pnnheler
ac erbyn . A rdaw hebef hagen polkyf pn nny
ner idi . ac nyt hyfhyw gennyf i pabyr p
dennf o rachefyn . A hynny a dihebef wrth oethi .
dygymoeth pupoch hyfi rnachefyn fi gan nn wyf
hebef . ac eithe pr gennyf nhoz dewi hunn pd
dyr pn nnpnet . A phan a gerdd gyntaf nerth
nat dyr hzdi pgreidet nn llo rgyfarfu nnhe
A pha gyt a nnnt nannyn nn dyn arall .
Dnw arh gyfiaith hzo . nn wrth hzth hzthyn . a
llaues dym ac hawl arnaet ja llogyd . ac yr lle
pooch ynwrth p dorth gereint . ac pooch pwrth
pugyrhaew o arfueu rhn eskonnd gloyw .
A ceicha zuc pitreu pennt pfaynnu ar pa
warth achaeroet ozthdaeu . a dynny eu ag hz
mawr . ac pr adhelych nac pr agfyrych hebef
arnaf i . nac ynchaelon dzachefyn . ac ony
dwbeodaf ozthyrth ia dyfaet ri nygeir heuyt .
Achaeroet rac ofnt aozugant . ac nyt pfforo
digrifaf achywaithdaf a beris ef pthaeroet .
nannyn pfforo diffeithaf adbeuaf not llaf
ron pndi . aberth yr a bpstruleit gwenhynne .
dynion pr hriffnod ac chaulyn aozugant a
chaeroet nhoz allselynt p rthynt . a thurch ar
faet pgrthaut . Ac pn ofnt ozthaet allan
pgrfelynt pedwar marchaeu arnaiu . ac e
dzych aozugant arnunt . adpkeddut aozuc
un o honunt . A pha le dd pnn hebef pgrem
yrt pdrn nwrth rac ho arnaen ar hzthaf he
nyt . a hynny a ghuhfen pnfegnr yr pr hu
marchaeu penozyn gwaithzit rac llaun .
ac yn nodedig hennw a gyfgleu cnut . ac nyd oed
nat hithau hethawaei nac ouyn gereint ac
adyfkeddut hynny ac trist . Dial ony arnaf
heb hi onyt dellhach di gennyf hy a gheu ac
lau ef nac olaw neb . a chyt pnlaedo arnn . nn
ac adyfkeddf idaw nac gwelet angheu arnaf ef
pnodyrt . A chynaeuaf gereint aozuc yny
uno pnegyr di . a gyrthwy heb hi a gfyrsy
di gereint pgrym pnddnat . A pha achaus
pthynneb aozuc pitreu ac ozpch arnei pnllad
awc . A pr aeth reit ytu hebef nannyn adef
pgrnr . ac nyr pthit ut[illegible]

yr angeleo gennyf vrtu. ac nyt ryb ud
achyr nymnych di gleler by angleu i am
dueeha oz ogof racko. nyroes arnaf un
angyllo. Ac arhynny eftyng gyaeb aozuc
yblacuaf o honunt agoffor arerennt. Ac yn
reu ac herbynnaho ef ar nyrualgi:llelc.
Agellyng y goffor heibaw aozuc. Agoffor
aozuc pnteū ar y marchauc yntroder y dry
au. yny hyllt y darpan ac yny dyz y: arueu.
ac yny uyd dogyn tynelin uab: ynaw yntu
ozpaladyr. Ac yny hyd hyt gyaeb gerennt
ozos pedzem y uarch y:llawr. Ar ei march
auc aelz:pchaud pilliduauc anlad y geoynn
dirh. ac arungoffot p hyz:pabo ef hynnu
ac ylladuo nal yllall. ar tupoyd ac tyzcha
ud. ac uelly ylladuo. Ac uelly ylladuo ype
dwyzyd. Tzat ac aflauen oed y uozyrn yn
co:rch arhynny. Dalynnu aozuc gerer
nit adiot arueu y gryz:lladeoic. acodoi yn
cuhyfiryen. affrynglynnyu y uneirh ao
zuc. ac yfgynnu ar y uarch. Uhely di allauc
lyeh heb ef hynneroi ypeoluarneirch agwyr
rac oy wonn. Adeiroa oz blaen nal poerche
s it gynnen. Ac nadyliet ti bugeil ortho
yfi yny dyfkerthyf i yngynnaf horthyt ti.
Ynnhyffel youw heb ef os hynny ure gryney
ny byd diboen itt. am adnaf lyngyallu am
hynny argluyd heb hi orth dy gyngho:r di.
Uynt agerualaunt racdnnt y gyet. Ac adaw
yeet aozugnant aopnot pasaltarne nadr.
ac ynnperned y gyhaltatur ydoed bzigyet
penden dyzyd. Ac yorth bonnd ygrelynt
ti marchauc yndynnot amunt. yngyhcir
oneirh ac arueu hyt yllad: yndaunnt
ac yndaun cynneirh. Sef aozuc y uozth
yn co:rch yn gruff arnunt. Aphanndw
tlaunt yn agos. Sef yndaun agloyd
gruntunt. Hyma dyuot ni ynni heb ynt
yn fegyr. pedhar neirh aphcolhar ar
ueu. ac pz y marchauc llaesynt racho nat
ytaffbu ynnt. ar uozth yn beupt yn uco
yaunt y byd. Gnr yb hynny heb yn blin
uo y gof o ynnhyzd argloyz gynneu. Dial
daw arnaf o nyz yfbydyaf heb yn. Ac a
nos gerennt aozuc y uozth yny dyd yn a
gos yn. Argluyd heb yn yonyclyhyd di

yaudaun y gryz racdo yndanat. heb
yo hynny heb ef. Dyhedut y nynghynnt
chaneth y naent y caffant hynn o ysge
ll yn rat. Yrof adaw heb ef ystynnaeh
gennyfi nac adnabeit y gryz orthyf. na
thellyr di orthyfi. ac nabydy orth hyg
kynghor. Argluyd heb yn racdy gnaeth yn
oidrwt yy gennyfi. Tab bellaeh alynny
nyr angeleo gennyf yrtu. Ac ar hynny ef
thug gyaeb aozuc un o:r marchogyon. Achyr
clyw gerennt agoffor arnab yntiroyddaby
debygen ef. Ac ysgnethu y kynnerth gennyt y
goffor ac arnab heibaw aozuc. Ac gyzchu yntro
a goffor arnab yny gynnherneb. Achan hoed
y gyz ar uarch ny thoygyaud y rnaedi arneu
yny uyd penn y gryaeb allan athalym ozpala
dyr tzwyd. Ac yny uyd yntreu hyt y nyrch
ac baladyr dyr heoreu y uarch y:llawr. Y
oen uarchaut eiryll adecthant hob eilusenr
ac nyhu dsell eulyrch hyt uo:llall. Yuorth
yn yn seuyll ac yneirch ar hynny. gynnalus
oed o:lleillparth o delygu bzidaw gerennt
yn ynnhyzd argluyd. Ac o:rparth arall o leilze
nyd y dseler yntreu yngghor. Yna y dsigynnua
ud gerennt. Ac y roynnaud y nn arueu yny
nr clopfiryn. Ac affrynglynnaud y neirh
y gyt, yny oed yna seithnneirh y gyt gan
thu. Ac esgynnu ar y uarch eilun aozuc a
gozchynnun y:nozyn gy:ru y neirh.
ac nyt gdell nn heb ef ordreont orthyt no
thelti kaup dyd y orth ingli:sygho:r. Dyaf
argluyd hyt y gnallyf heb hi. eithr:r na allaf
heu ragot y gerreu eugurnaulchdeith agiyn
ef ythgyneir argluyd. y gnn eilynnaeh gnlat
dydoed a gerd o dfferthyeh uual yrei hynny.
Yrof adaw heb ef nyt angeleo gennyf yrtu.
Achaf bellae. oi allnaf argluyd hyt y gnall
hyf. A cheirdt aozuc y nozyn ringfin ar
neirh aoed nac y bzonn. Achaf y ragor ao
zuc. Ac o:rpyle gynnen adwiletyhyt uchot
rydaw ainaeheldre gnaelhaelhys erdzyfu agos
daffant. Ac ynghell y orthunt nyrt allel nyt
oet. Ac eithr:r gheler pz ynnyl neffaf annnt.
ny dielyrt dieby hynny nac ynnyl nac eithaf
pz oet. Ac nyrt adoerthaut parth ar oet.
Ac ynnduot oz:doet nyrt allelynt ynnhy nar

chave allyodent kadarussyef par gatuenerch
adarudrk ef ynubzef mallzelpim ffiveuollozut.
adgynuder ottuchaw pgbyz ac am p uuenrch.
Agfvedp eudpiwr vuagos pgyt. Sef pnudaw
agfystzer eunt gaw p mairchogyon. Ukeloy pnua
pnun opiwt da pu nat. ac pnotlanur heb ynut-
bynn oll o uenrch ac aruen agrussyn ar ukne
ic heupt yz pnun mairchaoc llubindzbm go
athzist racto. Fenalw aozuc pwzbyn pu
uaez am gfybot pnuadzodyon pgbyz hyt
uauzdar ozbyt paduaet. ac pupdukzed p
tzaual pnycdynglior rpbudvaw gerount. Ath
zolli aozuc penn p marth tu ac attab.
Argfypoheb hi heidpont ri pnudaw p mar-
chogyon racto mal p kugflef i. nupy upoet
dyoual noc pnuat. Glaechoerthudigiuc
cuanrablchdzerv aozuc gerount. adyfkedut-
ai athgerlwaf oi heb ef putuen tobpetti oa
uralvardzupfi ptn. ac ef aallet iwt yucoduar
gennypt ri tynnup ethzka. Ac puplle nach
af pgfyz pnukpuanuot acfynt. ac pnunidu
gwl ozallzen gozuot aozuc gerrunt ar pupn
dzyz. ar pnup arnen arodes pnupnup kz
kzyp. A kirbynigl ynnu ydendegruenrch aozuc
pgyt. ac eugozdypnuñ y ernt allnuaeth.
ac upbim i hebef pada yo ynu dyozdypn
nn di. ar un dzeith houn ar urernt rpbud
ut nu ac gozdypnupinuaf. adbenedt nacor
pzaet aozuc pnozbyn. a nugoz acrdne gr
ernt idi y gnadv hi ac kzedkzis. a thoit oed
gnantaw eozpch ar uallaot tynuent a
hönnu ar uozbynkystral alyi gnan p uuenrch
per ac gnttei lit idaw. ar aet agpzhallaut.
adolyn oed paet a uaez. ar nou adoeth ar
unnt puyaet. a uozbyn heb ef ny thylzpa
pnn tzellaw tzedet. Ac argfypo heb hi aum
upch di in aegfunain. Javnaf po pnu hebef
troffi pz aet pozffokzye ac arvs dyo pgernat.
Genabu nnuen pu llaventheb hi. alynuy
aozugnut. adoiskpnnu aozuc ef. ac chynnyt
kirben pzllaez. Ny allaf i heb ef pzdim trae
blnder ua chyfgrwf. agfbllaoitben p nue
nrch ac uachofe. an allnaf argfypo heb hi.
achyfcu aozuc pitten puyarnen. atkzeid
ab p nos. ac nyt oed hu pnyz ainfer hönno.
Aphaukzelas hi aozdyo pu pnadaugyoe p

lleuer. e ozpch pnychyldy aozuc a pttoo ef pu deffyn. ac ar hynny po pttoo ef pu deffyn i. Argfypo heb hi am aupnaffnoy duhu uau pz uenrch. Ephaboi aozuc p ittch onfunder kzth hi am nat arduffter idi dyfkedut. a chynnoi aozuc putch adyfkedut ozth. Ky uer p uenrch heb ef a chyerth ragor. achyn nal dy ragoz nal y kznubdeith dop. ac ar dalpnu ozdyo adau p koet aozugnut. adyn not p uaesthr groannoeth agfyeny glooyeu oed oz neillta udunt. aphaladurkspz pu llad pgfyeny glooyeu. ac p anon pueubiaeu poecthaut. a greibyng aozuc p uenrch ac puet p dnuz abnaethaut. adyzchauel ao zugnut oz anon p ndi ar uchel. ac pno p kzp uarun ac ynt gleifiaw groadnem athó el am p ynnbgyl. abznn aberynt pnytuel. ac uy dispont hyp beth, a phuffer gladz hy chan pnyt law. a ffiol ar thynuch p puffer. achynuarch gwell aozuc pgwas yeirunt. Duw arvdho di ith heb p gerunt ac obale pau deny di. Pandtuaf heb putch ozdnnas pthyo ythulaen yna. Argfypo heb p putch ac ozbe gruenyt ti onnu pale pandcup oith ch. Nadzbe. dzby p ouet nacko. Nyt heon y deuthoit di dzyp pouet. Hacef heb putch nupouet y bnnu neithyz. an adebpgraf heb p gwas yna uabu dedy aufaud ymo ueithyz. ac nachieneuk na bbyt nadnaet. Nado p ref adw heb putch. dunuey di vng kpgz i heb y gwas. kynnyt y gruenyfi dy gninaw. Pa rpb gnnupaw heb putch. Bozebikyt pooco im pnyamnon p kpala dnnkyz nacco. Nyt amgen no hainn achuc agfyn. ac os nnnnydi ozdd upchaffaut by dnn. dynnaf heb putch adnb adalo ith. adolgynnu aozuc gerch a chynnyt aozuc p gwas y nuzbyn pellaez. ac pnol chi aozugnut achynnyt en kznpaw. a gwas adauellaw y bain ac arvoes diaot udunt. ac ac gwallaniaethaw o gwbyl. Agfvedp dar not udunt hynny. p kznudoes p gwas ac pobiaet bzth ere nit. Argfypo gan dygrunpat inim aaf pgwzchu bbyt p kpaladurkspz. Bo pzdef heb p gerch ent pugfputaf. adala

letty pun pup le grozeu allyppyd ac chaugaf
yz nierdy. dchpuer diriben hebef pzun uaich
aupunwch ac eruen gyt ac ef puralopthalla
uaeth am amer. Duw adalo ar argloyo hen
ygtyds. dougyen eco bynny yntul gwallaua
eth anei hyp uozun allzueirinum i. dc pz
ozef yd aeth ygtyds. adalallety grozeu ac
eninoyeiaf allzuhyat pup ozef allzueirth.
dgrbeoy bynny yd aeth yellyp ac uaich
ef ar ueu gwaruo. adyuot eozuc hyt lle po
eco pzarll adylzeout ygwdruc oll idaw. d
nunn aaf angelyno pueirbyn y uackyy y
teuegy plethy idaw. Dos dirben pullaben
heb yuteu. allelzeupo agruif ef yuian
per alzunuet pullallzen. dc pueirbyngr
reuut ydoeth ygtyas adylzeout idaw y kaf
fyn lelzeupo gan pzarll puplpo chun.
dc uu nuynuaud ef naunyn uuuet plethy
chun. dc ythaell eninoyt agruaes adugu
yn ouelle adillat yndi. alle chaugr eninoyth
agruaul y ueirth. adogyn odilhallzuyd a
heruaygtyas uonut. Agbeoy ynduarthe
nu o uadunt yoythaut greirut ezth eunt.
Dos di heb ef pzu dzaw pzythaell. ac
nadpzet ti pzuthoun uzth. agaly allaf
llzeic pthy of uuuup. am allaf argly
yo heb hi uai y dylzeithych di. dc arbynny
yoeth gwz pthy allt eirut. dc relladu eo
zuc. d nuuzu heb ef alelzeint ti dy gnunpaw.
Do heb ef. Ac yna yoythaut ygwdruc ezthaw.
dnuynny di heb ef ac diaut ac oun. kynn dy
uuuet y uuulzelet ar parll. dynnaf vlgbur
heb yuteu. Ac yna yoaet ygtyas yozef.
ac yoeet. adiaut uonut. dchynnyt diaut
dozugnut. Ypallaf i uachyfgtyf heb
ef. Ie heb ygtyas tru uych di y uilzisiau. nnu
neu daf y puulzelet ar parll. Dos pullau
en heb yuteu. adpzet yna dzachcunn pan
erchcis i pthi dnuot. dchyfcu aozuc gwra
nut. dchyfcu aozuc eirut. Adyuot aozuc
ygtyas hyt lle poeco pzarll. dgynnu ao
zuc pzarll idaw pale poeco ketty pmarch
doc. ac yoylzaut yuteu. Pan pi yun
heb ef yuuet y uilzallaarthu arnaw ef
y chynlaf. Dos heb yuteu dcanneirch
y gwnnyf i ef. adyuzet idaw nu daf y yn

dzelet ac ef pchynllaf. am allaaf heb yuteu.
Adyuot aozuc y gtyas y noed adler uonut
dcthyi. dchynnyt dozugnant agbr pudrith.
A pban uu adler gwaruut kynnyt eubo
pr ynnt de kynneillant. dr gtyas allu yn
gwallaaeth eirnunt. dgrreirut aoupuna
bo pzyn y noed gropindrithon uonut alynn
n eugallaabd arnaw. oes heb yuteu. Dyoe
dirben eynt yuna pgynnyrt dgrabu dr bys
kynt i erbynn grozeu agraffer yny dzef ar
dserth. Y nuer grozeu allu gnaui bz y n ef ac
duc yno pgynnyrt dgrabu dr gtyst gwreirut.
dchynny uaeth ar parll yndyuot y pmbe
ler agreirut ar p dzidcaer uaeth daabl. dchynnyt
aozuc gwreirut ac ymlaabl.
Dyn dr uodo ar ith heb pz parll. dynnet pmf
tno aozugnant pallyn ual y traeth laeth y en
ypoco idaw. dc pnnt dau aozuc y parll agre
reirut. dgrynyn idaw paryb gwrdet oco dr u
nau. Ypr oes gwnnyf i heb ef. naunyn
eozych damdzeneu. agrbyneithur negreileb
a uo da gwnnyf. Sef aozuc y parll yna eoz
ch dr eirut yngwaff cythedic. adoberi oco
gwnteb na dzeller eirpoet bozynn degach
no hn uagbynnpach. adodi pbyt ac heebl
aozuc arnei. dgrynyn aozuc y eirut. agaf
i gwnnyf a gwnaett pynnet allt pnozyn
dzab y pnnodaw abi. inegys dr odaabl y
bzthyt y gwelaf. Ketty pullaben heb ef
adyuot aozuc yuteu hyt lle poeco pnozy
yn adyllzeout ezth. Anozy yn heb ef nyt
digaf itt pmbzeroet bynn gyt argyz mc
co. Ypr annugaf heb i gwnnyf nu gre
dt y tbzo pzerdo yuteu. Ny dieffy heb yn
tru na gwenllou na nozynyon athdzallan
naeth yo. Ie heb birben. digonnach yo gwnnyf
i. caallyn y gtyz nucho. no chyt caffo n dzef
fon a nozynyon. Au dim gwngkyz da it
heb yz yuteu. Au anuaf by parllaeth yth
uedpaut athzc gyt a mi. Naunnaf y
nef aduy heb birben. dr gyz nucho yo yn
gwrdeis i pnigpynteif eirpoet. dc nyt annu
addaf y eirdaw. Dam allzuep heb yuteu.
Dladaui y gtyz nucho. nnu athgaf di ten
ythfynnubyf. dgrbeoy naeth uynnuyf nu
ath dyrraf yuaeth. Dzoth uod y gwnuy

ottheu vrth. Ryfonedh mygus yo dr dra hau
a hyo prom tra uoni bys. Medylyaw ho
zuc huttheu amadyllaw ef. dc oc medol
ystanal pup dynyghor rodi ipuc idau
am acrchs. Ilyma ysyo iahoak ytti uu
ben heb hi. nic gyruarnak i nuby no
neffur oamuscerdh. Dyuot yma ano
zy pulzynurpt nal nadypim i ystth
tymp. Ammeu allnak hpmp heb ef
achymodi hozuc arhymp. achymrpt
kemmyat a mynet ymerth ac ef ac dyz.
dc mydyllaw hi perrut yma dau oyn
odeu pgyz alu. nuc tymu aellir ac gof
nal ynday ac aflo mydoch. Amynet pgyf
cu ynaunter hozugant. doethzeu nos
kyfau ychydic hozuc hi. dc am haumer
nos deffiri hozuc. achpeiraw aruen gy
rrunt pgyt nal ybydoynt harraut bzth y
gwlcaw. dc ynofnaw crymeig yoeth
hi hyt yn ymyl gwely gerrunt. dc yndaw
ef arak poppawt bzthaw. Argluyd heb
hi deffiri agfuse pndanat. Allyma ym
odeu ystarll annu argluyd ac ucdi am
danak heb hi. adyrkeant perrunt yholl
yndodeu hozuc. achpt bei ldiaw ef bz
thi hi. ef agrymerth rybud ac allschaw
ynoaw. Agrkeay llosgi annuyll o honen
hi ynoleuat idaw ef bzth ymdsiraw. a
daw yma pgymnuyll heb ef ac arth ybz
yty dyrnot yma. amynet hozuc huttheu
agfbz yty adoeth attaw. Ac yna gouym
hozuc gerrunt idaw. A doost di pa amheu
adylyp di ymu. Pchyoic adeb ygraf i y
dylyu im bzdr heb ef. Detlbymuac im
adylych. Symer ystum marchaudc ar
hu arueu ardec. Duw adalo itt argluyd
heb ef ac ry thzeuleis i betlyr ti gwerth
vn oz arueu. Peithaur heb ynteu benboy
kynwetlyogyeh. Aur heb ef adeuyo di vn
gwaruaw o ynt odeithur yozef. dr heb
ynteu vallaben. Aphaorawo ymac op
uedblditheu arnaf. Yr parth arall pelle
yoeuthaw yozef y mynnum bynet. Gbz
pllerry ac hebzngbaw o ynp im gwbyl gan
taw yr hebzngbaw. Ac yna yoerbrie ef yr
bezyn kymryt ragor oz blaen. dinthen

ac bymerth. ac agrydaw racdi. dr pozth
uen adoeth aozef. dc nydaruod idaf nannu
dynot pzth. nadiaf pthaf mypiaf agfbyf
cei heb ynopwot ynoyuot annbenu pthy.
Aphanneozyebebo allan. nadiaf pgwelei.
petizar ugeint marchauc ynyglwich pthy
ynllaen arueu. dc iarll ovem oco oc eu
blaen. Nac pmarchauc oco pma heb yr
iarll. dynoy law di heb ef pmae ardalym
odyma. dc pmeitin ydaeth odyma. pa
ham uleu heb ynteu ygadout ti ef heb p
uenegn ymi. Argluyd heb ynteu nyr gor
dynunmeist di ewo ymi. petalgwrdymu
unynnallut mysgadou. Pabarth heb yn
teu pthrbygy di pupnet ef. Nadunn heb
ynteu. nanym pr heol uab agfeidaw.
Troi pemen eu meirch dorugant bym
ten yr heol uab. a gwelei olew y meirch
ahaetlaant. delaulyn yr olew dorugñt
dopnot y brikford nabr. Sef allnaei p
worbyn edñeb ynyhol paunuelas olew
ar poyd. a hi aweler ynyhol tarth a
nyhi thabr. a dueines attei pgwelei. dgw
uatu aozuc hi am bynny. a thebygu
bot y iarll aelu pudpuot ynyhol. dc yn
bynny hi aweler marchauc ynynudau
gne ozynyhi. anpn vygynet heb hi tyt
ynulleido i. gwell pb genmyf by anheu
oc lau ef. no gwelei plad ef heb yrplau
uab. Argluyd heb hi poyn dzeiy di y gyr
ythgyrchu agfyr eir ill llather gyrt ac
ef. Gwelaf heb ynteu. ac yr awstreiter an
nacth nythell di hyrth. dc yndi oelut
aozuc ar y marchauc. dr ar y gyllot kyn
taf y vrby yr llaur poan dzaet y marchi.
A thra barhaud yr un ozpeddar ugeint
marchauc. ar y gyllot kymtaf y bydadd
pob un o nadunt. dceazeu nozeu poce
thant attaw eithyr yr iarll. Ac yndi ne
thaf oll y doeth yr iarll attaw. a thozri
paladyr. a thozri yr eil. Pef aozuc ynteu
ereint ynichoelut arnaw agyllot agfba
eu ynteb der poarpau ynu hyllt poarp
au. ac ynyder yr eboll arueu ynu gynnen
hounw. Ac yna dywed ynteu ozos bedzein
y marchi yr llaur. ac ny oed. mynnghyl

auellau adzuc gereint attaw. achan dvipe
pmarch datlythygu adzuc pz uaill. dryglwyd
heb ef pth ereint dy uabd. a uabd arvdŕ gere
int idaw. acpryng calettet idaw ar lle ybyr
dyn ygyz. adzuttet pgollodi agalwllaint.
nyr aeth pz un onadunt heb gwynp aghen
awtculzein dovfredcoit bzwydicthzyf pzth
ereint. Acherdt adzuc gereint racdaw ar
y prifford vdod arnei. arnozbyn agredu
is pragz. ac pnaythod udunt vnit ãnei
vnt. dyffryn tectaf exalkelei nebeirvoet.
dphzif auon arbyt pdyffryn. dphont allbe
lyn tir mauon. dr pnifford midpwt pzbont.
ac uch law pvont ortu drab pz awn vnt
allselvnt gruffelldzef tectaf allselei neb eirp
oet. ac ual pkzychei ef y vont ef allselei
-bz midpwt tu ac attaw trvp vpzgvet bych
an teb yar uarch uain uchel pndeithiw
allat hykeduaich. Ha uarchabc heb y ge
reint o pale pandeuydi. Pandzuaf heb
pnzeu ozdyffryn illot. Aw heb y gereint
adyrkeop di ynn pieu vdyffryn tec hbnn.
arcnllelldzef racdo. Dyrzeoaf pn flallzien
heb pz pntzeu. Gruffert petit p greiby
ffreinc. ar bzeinhin hychain y greiby ykynny
ef. ac pz bont racdo heb y gereint vdaffi. ac
pz bzithfzd illaf poeth vozef. Haduo heb
y marchabc ar pdun ef ortu drab pzbôt
ony unpynnp pnuzelet ac ef. Hauys y
gynnedyf yb uadaw marchabc ar pdun
ef uch unpynno ef pnubelet ac ef. Yrvf a
duw heb y gereint unnu agerdaf pz hõnb
by ffozd. Gebyctaf yb greinyfi heb y
marchabc os uelly ygbnev nn. y kreffy
creibiaw agbarthaet pn orulving gral
lomaycoic. Berdet adzuc gereint y ffozd
uail vdod y uedyl bnno hynny. ac nyr y
ffozd agryrchei vozef oz bont agredaw
gereint. uchnyn y ffozd agryrchei y kail
lettir eidzyn arnchel dzeinhinnaw.
Ac uch y bydd uelly pnkerdet ef allselei
marchabc pnyol par gratuarth kadarnde
heindzont Arthnghim bronchaing. ac ny
selfei eirvoet gkz fei noc adod ar pnarch.
Adogyn der o ar ucu pnudanw ac an pna
rch. dphaian pnozdikedaw agreint. y

dydiabl vthaw. Dyther unbenn heb ef
onnunyboc. ac pnten ac orpnit y keillut ti
allt y bonach bynnbzent. athozn vyghynne
oyf. Nac ef heb y gereint nyt ekpobun kae
thaw ffozd y neb. Kanys gikypont heb pnten
dyzet gyt aunpn pnllys pkneuthur wen
un. Nac af inpnlyngzeint heb pntu ereint.
Nyr aeth y bys oy arglwyd onyt arthur yo
dyarglwyd. Gynnllaw arthur nn heb ef
nn adynnaf iaun y gennyt. neu unneu
agnllvyf y gennyt ti dirnaw ozunt. Ac yn
dnannot ynngzeithu adzugnnt. Ac pfllzein
idaw ef adoeth y kaffaunethu arheleidzr uel
ptzrpnt. ddyznodeu ealet tolt arvdei baly
onadunt y gklyo vnygollet y tarpaneu eu
lloll iw. Acamprtuerth oed yereint ynnlian
ac ef rac y bychanet. ac anbavllet anffu ar
naw. Achalettet pdyznodi n arvdei pntu.
Ac ny dyffrygwallant by obynny pnydvgy
ydawd y neirch ar englynyeu. Ac yny dnll
ed y bzzyaw gereint ef ynol y beun y llaw.
Ac yna ydeithiant ar eutnaet y pnffiat.
ddyznodeu kyflymdc tolldzut kadarnchy
ein arvdei twb nn onadunt ygkyfo. a thry
dvllu y helmed abzuttaw y kaeledzu ac ef
figaw pz ar ucu aozugnnt. vnyoed en llygeit
yn ollu enlleuner gan y chwyz argyaet.
Ac yny dnsed llnaw aozuc gereint. a gaiw
allaw y nerthoed. Ac yn llidiaw bedzut gyffryn
dyfchyn greulawnffyzyf. dyzchauel y gkeapf
aozuc ac aeron y gkgrveithat y beun dyznaw
agrheuabldoit gr beny nuclyn engyriabl
clyberv. ynn dyzr holl arnen y penn ar aw
en arfzic. ac ynn dyd y beun clypf ar y aeleu.
Ac yny dyd y gkeapf oleb ybzeinhin bychan.
yn eirthaf y nacs y tzthaw. Ac eirin pzdnb
naw do gereint ac ozugnaint aozuc yna. Ti a
greffy naw d heb y gereint. ac ny bu ti dyd dy
bot. ac ny bnost gynnaithaf gan dy uot yn
groynnarth. ac nat elych ynnlierbyn y
eillseith. Ac ochlyfzy ount arnaf y achubo
it obonat. Gi agreffy hynny arglwyd yn
llaben. ac gnet agynnerth arhynny. Athi
thau arglwyd heb ef adeuy gyt am ynnllyr
racdo y bydd dyluat athnulmder parnat.
Nac af yrvf a duw heb pntu. Ac yna edych

gruiffert pemt ar eruit pu lle pooco. arhoit
in grauuab uelet llwollogrwyo oonut. ardyn
lyn nwnedigredet ahi. adyllzedut yna do
zuc lzeth ereuit. Arglwyd heb ef eam aikuey
nachymuery ardymbereu ac elmwythder. ac
oclymuerwyo caledi athi yny zaulsawo hon
no ny bydo haud it pozuot. Ry nymnuawo
gereuit uampn kerdt racdaw. dc esgymm
ar pyarch yn greidyt amelinbyt. ar wzth
yn agrimielus y rugyz. ac ynut agrwdallaut
parth achoet allelynt pwthunt. ar tyz
oed yn uahz ar arueu drby clwys argyuet
yngkynu wzth y gruadyt. Agdedy endyuot
pzoet. Seuyll aozuc pann bzeun y ochel y
tez. adyuot ef idaw pdelur yna yn dyd
no pheu pkaebllet. A seuyll aozuc y wzthyn
pdau bzeun arall. ac arhymuy ynut agkyb
uut kzyn adygymor. Sef yllyz oed hymuy.
arthur ac unet oed ynoikgymru pnw cuet.
Sef aozuc ynteu uedylyaw pattzd pdaei
ueugochel lynut. dc ar hymuy nachaf bedel
tyn ynpenyaun uot. Sef pdoed ynw gleas yz
oistem. adyuot aozuc att y oistem. adylze
out idaw dselet pkykyd yz ac allzelsei pny
cuet. Sef aozuc pdistem yna pezi kzistyn
ab ynaerch. achymuryt yllaeth ac daryan adp
uot lyt lle pdoed ereuit. A darchaue heb ef
beth allaeyd yna. Seuyll dem bzeun gdoer
agkebel y bzyt ar tef. Pa gredyt pllyd aruat
ti aphwy yyt ti. Fdzyeh dannkheiaeu a cher
det y ffzd y nymnyd. Ie heb yllei dyzet
ti gyt amun y ynudelet ac arthur pllyd
yna yn agfyz. Nac ef y ruf adaw heb ynteb
eirnut. Ef aryd rait itt dyuot heb yllei. A
gereint a atkaenat gei. ac nyt atkaenat
gei eirnut. Agdedy aozuc kei arnaw nal y
gallaud ef oreu. a bl ynghan aozuc gereint.
dc ac arllott y daeth yllau ynd ynol y
beun pzllaur. dc ny nymnuawo gyneuthur
idaw daeth no hymuy. Ac ynu dyll ofnaud
yzymwdes kei. dc ygymuu ar puarch adyu
uet y letty. Ac odyno nymet aozuc pzym
derth hyt ynpebyll gwalchmei. A dzy heb
ef wrth dzalchmei. nn agnglef gnan yn o
gwallon gwelet ynwet uchot uarchaue
hzweoic. ac ar ueu amolaut ymdanab. ac or

gbuey uaun ti acy pedzyd acgbur hymuy.
Symthur i bynet heb y gwalchmei. hynuei
dy uarch nu heb yllei aphetb otbarueu.
nu agnglef uat ouzthglocb ef wrth ynei
adel attab. Gwalchmei agymerth y llaeb
acdaryan. ac aelgymuawo ar puarch. ac
adoeth hyt lle pdoed ereuit. A uarchaue heb
ef parpd gerdet pllyo arnat ti. Kerdet wrth
by negesseu. ac pedzyd dannkheiaeu ylyt.
A dyllzed yd y nu ppy lyt. ueuadeup y ynu
llelet ac arthur yllyo yn agos yna. Kyt
ynagystlynuaei wthyt ti. ac nyt ef y ynudbe
let ac arthur hebef. dc ew aatllzaenat llwal
chmei. ac nyt atllzaenat llwalchmei ef. Sy
clylyaur arnat wyth heb y gwalchmei dy
adu y wrthyf. ynu llwyddyf pby ywch ac gyr
chu agwaeb agollot ynydarpan ynydyo
ypaladyr ynyllic bzb. arueireb allal.
Ac ynaczych arnaw ynigraff aozuc gwalchmei
ac adualwr. Sch ereuit heb ef ac tdi yllyo yna.
Nacbyf ereuit i heb ef. Gereint ynif adnu
heb ynteu. adyeraf agkygbozus tryaun yr
beim. dczych ynygrych aozuc. ac argyn
uot ereuit. dc gruellaun abot ynllaubenteth.
Gereint heb y gwalchmei oyuet y ynudelet
ac arthur oy arglwyd yb athgeynadrw.
Sac ef heb ynteu. nyt ytbyfi yn anlsawo
y gyllbyf ynudelet anch. dc arhymuy
nachaf un o machwent ynadnot ynel gw
alchmei y clwbedleud. Sef aozuc gwalchmei
gwzth bymm y uenegi y arthur not gde
reuit ynw yubrydzoic. ac nadeneiel y
ynudelet ac arthur. ac pdoed dzuan eczych
ar pzaulsawo yllyo arnab. Ahymuy heb yr
bot pereuit ac ynhuthyng y rynygtaw
ar nachaw. ac arch y arthur heb ef nellaa
ybebyll ar y ffzd. Kany dau ef y ynudelet oc
uod ac ef. dc nat haud vorrab ynteu ynw
agkyeo ynac. Ar nachaw adoeth act arth
ac adyllzaut idaw hymuy. dc ynteu alym
udawo ybebyll ar pinpl y ffzd. A llaben
haw aozuc nadeil y wzthyn yna. A chymm
be pllaw gereuit aozuc gwalchmei. arbyt
y ffzd y lle pdoed arthur ynpebyllaw. ac
nachaweit wrthynnu pebyll yn pllwr y
ffzd. Arglwyd heb y gereint heimpych gy

Gwnaeth do a dyb yr arthur. a phan
glywsant gerynt bet ygyd ei hunen yn hown.
ac ef a wnaeth mwy rudyr ei arfwr no chynt.
Pan welsh yr
arthur yn ymgrybwyll yn fiaf. ac ar hynny
cyntaf oedd ef yn gyd arthur. a chymerth
gwell iaw. Gwnaeth do a dyb yr arthur.
ymwared hi o'r pellaf. a'r ny mynnei ar
ei hynny. Pan welsh ef pagored
yn hown. Yna y gafwyd ffwrd. yntau. a gyd
ye a'r ych ygyrrynt meddwl yn erbyn
gymyal. Pale yno hynny bet yr arthur.
ny allai dim yn ei erbyn. o herwydd y
ddiffeithwch anghyfan. Yr oedd ef yn yn bet
gwallgofi gwaedus arnaw. fe a egynt yn
bet yr arthur. ac ygyt a hynny. mi a ef
a wnaeth yn yn iach. Gorfu oed gennyfi
anghyd bet ygyrrynt. pei gallai yn yn
erbyn. Paddaf yno a wnaeth bet yntau. ac yn
y peris gwlb ar y mordwy yn erbyn ent
or dwyn y bebyll ymhell gwedy hynny.
a llawer yn a'i cymerynt yr yn argyhoeddi
oll. a gwaeth y marchogaeth ar y gaudan
ei. a rodi arall gyntaf. a gwlb arghoer
wrth dorch ac erbyn idaw tynnu ffbyll y
ernynt ac ef o'r gyn. a dodi arnaw pen
ddwyllwyr o hop pedr nad ygwlypynnt
idaw. A hynny dorch kadwr wrth nad
dodi ffyll oll. a dywyn mordynt nat
a dsiffyblon dorch att ernynt. ac yno
yna arthur ac ynner agos yno ffrwd
wedy gynyscrin gwrym. a phan oed
gyntaf y gynaf gafernynt y doeth ar
arthur. ac y dywot kynnal pynner y
hynt. Kynnu dyn nad wyn ettwa. ffwyf
ystyr ar gyfryw bet ygyrrynt. Yna yna
a gerdaf i gyd hynny. a'm hyn pwedy
gyn ann ffetwyt. A hynny pwedygyn
a ffan dorch. a gynyn ndunt oed dar
hynny. Gwr a gyfryw bet y mynynt
tut. O'r a nnoeth y ffanhaddaf arthur
ef y ynner pwerth. ac y doeth yntau
y ffen y hynt. Ac yna hynny y doeth
arthur yny ne. ac erbyn dorch gwrym
wedy gynyscrin gwrym. a phan oed
gyntaf y gynaf gafernynt y doeth ar
arthur. ac y dywot kynnal pynner y
hynt. Kynnu dyn nad wyn ettwa. ffwyf
ystyr ar gyfryw bet ygyrrynt. Yna yna
a gerdaf i gyd hynny. a'm hyn pwedy
gyn ann ffetwyt. A hynny pwedygyn
a ffan dorch. a gynyn ndunt oed dar
hynny. Gwr a gyfryw bet y mynynt
tut. O'r a nnoeth y ffanhaddaf arthur
ef y ynner pwerth. ac y doeth yntau
y ffen y hynt. Ac yna hynny y doeth
arthur yny ne. ac erbyn dorch gwrym

agerwalo. ar bwffwo adynnabo. ac nad
yny wynt nefy y nyt agfyllynyt dnafpat gro
chat ar hyt yn agos udunt. Sef a ynna bet
ef achynnaw. a nnunen nat reo ryb yny
ynafpat. an anaf bet hi. a nynet ar
nac ynnu. a dynot y ffannerch a oed ynagos
y ffwyo. ac ar ffannerch ygwelei dyn warth
un achyfryw gyr arnaw. ar fall achyfryw
gwr a arnaw. a nnarchaw acarnen ynnu
nat ynnaw. ac uchben y ynarchaw y
gwelei morynnes ieuanc. ac marchaw
ffwyf ynnaw. ac ydnafpeirn. a nnhennes
bet ygyrrynt padrig ni. Yna pererin yn
kerdet ni ar ar'r nynet agarew. ac ar
hynny y doeth ni chair ar'r arall. a
bet gwlb idaw ar hyt ac ef y lad. Pan ffwyo yn
eynt hyn bet ygyrrynt. Yna y ffwyo nar bet
hi. Y nnot a'r nac ynnu ar'r ernynt. dos bet ef
ar y nnhennes y ffyo y nnaghyr ac ar'r arall.
ac ef a wnaeth y dorch ni chair ar'r arall. a
bet gwlb idaw ar hyt ac ef y lad. Pan ffwyo yn
eynt hyn bet ygyrrynt. Yna y ffwyo nar bet
hi. Y nnot a'r nac ynnu ar'r ernynt. dos bet ef
ar y nnhennes y ffyo y nnaghyr ac ar'r arall.
ac ef a wnaeth y dorch ni chair ar'r arall. a
bet gwlb idaw ar hyt ac ef y lad. Pan ffwyo yn
eynt hyn bet ygyrrynt. Yna y ffwyo nar bet
hi. Y nnot a'r nac ynnu ar'r ernynt. dos bet ef
ar y nnhennes y ffyo y nnaghyr ac ar'r arall.

ꝺꝛoꝺ ꝓ ffꝛoꝺ. ac ꝟua ꝓoꝺꝛaꝺ ꝓ ſaꝛll ꝛɛꝺꝛe
ꝛuꝛ. ac unbennes heb ef ꝓaꝺeꝛyꝺ ꝟtꝛ. ac na
hebuꝛiḋeu ll ad ꝓ unoꝺu nuỽaf agoꝛꝛu
ꝛ: noeꝛ ac agaf ꝟꝛth. ac ꝓa beth heb ef aꝺeꝛ
ꝟtꝛiḋeu ꝟtꝛth ꝟllall. llao ygꝛ: inỽaf agaꝛ
ꝛn heb in heuyꝛ. ac ꝓa beth ac lladaꝺ ỽnit
heb ef. Kꝛeꝛ: heb ꝛ: honno aladaꝺ ygꝛ:
ỽnỽaf agaꝛon. a. ar maꝛchỽaꝺ ac aꝛall heb
hi naꝛth ỽneuhol. ac ual ygꝺheỽoꝺ ef. ꝓ
ꝺoeth ꝓoꝛthỽꝛ. ac ꝺiolet ỽn colli ỽoꝓ ỽn
well ur. ac hebꝛ ỽ gofnuꝓ heb hi na ꝺoeth
ỽoꝛthỽꝛ heb iaꝺ ac ỽel ỽnaꝺonn ac heỽỽl.
ꝓaall aỽeꝛs clꝺu ỽnaỽꝛhaỽ ac ꝺeꝺfſ
ỽnuaꝛ. ỽnteu aꝺelỽyꝛ ỽn ꝓeꝛſ ỽ: ỽneꝛ
ỽnuỽn gꝛeỽn ettila. ac aỽeꝛs ỽoỽn
gyꝛ ac ef ꝓeoꝛꝓ auei ỽꝛ ỽnuỽlyc ỽaaꝛan
ac aꝛ ela: . ac ỽ ỽoỽỽn ỽ ꝺoeꝛthaỽ ỽ ỽllyc.
Agꝛeeꝓ euỽyn ỽ ỽllyꝛ. ỽ ꝺaꝛ gꝛeỽn ar
ela: ỽꝛth ỽl ỽal ỽoꝛt ꝺoeꝺ ỽnỽ ỽeỽaꝺ. Diaꝛ
ỽtỽn ỽ: ỽe ꝓaỽ ỽnaꝺonn. ac ỽꝛth ỽ
ỽaaꝛll ỽeỽꝛ ỽnꝺiaꝛỽtỽn. ac hỽn ỽ ỽ
gꝛ ỽſe ꝛ: ỽll ỽnꝺaỽeꝛ. Ha ỽnỽaf ỽ ỽ
ꝺoỽ heb ỽ. ac unbennes heb ỽtỽn ỽaỽ ỽ
gꝛ ỽn ꝺ: ỽll eꝛ ỽ alhỽnỽ. ac ỽaỽ ỽ ỽ ỽ
hỽngꝛhoꝛ ỽ ac ỽl hỽnỽ heb ỽ. ac ỽ ỽaf
ỽ heb ỽtỽn ỽ ỽ ỽaꝛ ỽꝛ ỽ ỽ ỽ ỽ ꝺ: ỽ
ỽ ỽ ỽ ỽ

or hyn gorev agaffer ynydynal. Am
mllaiben heb y gerevnt. amarch un o'r
lu:eshevt y bre:ulma bychan arvdet ydau e
nut. Adynot nacdunt aorugnut plys y
barvn allaiben mllbyt bthunt ynw.
Ac vngreled agnabllant. a gvallaiuarth.
athramuoeth y boze wdactibyvt ygevll
do medygon. ac ar oet hyn bynt adoe
thant. A medegin ycethu gerevnt alli
nactibyvt yna ynyoco hokiach. A thra
mllbyt yny vedegin yaethu ef yperio y
bre:enhin bychan kyllie:vab y arlleu yny
oedynt gvstul ac y bvallbynt ore:v eirvo
et. a phenebnvs a nis y bvant ynw.
Ac yna y dybiavt bre:enhin bychan: leth
erant. Yn am parth am llys mnev
lleithon y o'r ffo'llys ac ygymvryt elmy
thor. Peida gennyt ti heb ygerevnt
in agerdevn nu dyo ettila. ac odyna
vnchoelut o'r achevnyn. Yn llaiben heb
bre:enhin bychan kerda ditheu. Ac yn
leuenytit vovo plierdallant. A hyfirvt
ach allallenach p lleridavd ennt ygyt ar
by vdyo lynnh noc ennvoet. Ac bynt a
dethant y ffo'zo nabo:. Ac bynt ac gve
lynt yngvahann vndey. a carhyt y
neill o nadunt bynt allelynt pedestyn
ynoynot ynenherbyn. a gvynn aorug
gvikkant y: pedestyr padn panderuei.
Pandruaf heb yntru o dneurhnr negef
sen o'r dalat. Dyllet heb ygerevnt pa
ffo'zo o'r eu ynn y dierdet o'r dby hynn.
Gorev itt gerdet hounoheb ef. Dt ep
y honn ny deny o'r achevnyn hyeh. Affor
heb ef ynac plae nyol. Ac ynde yn
honno gvnarpen llerrithroc. A rgrennuer
dyn adoeth ynoanydoopo hyeh o'r achevnyn.
Allys oisem iaith yllyo ynw. ac nyt at
neb p lettpa ynydref. neanyn adel attab
ylys. Yna adnb heb ygerevnt y: ffo'co
ffor pdavn ni. Ac p honnw pdoethenut
ynydevnant p'o'ref. A rlle bottaf a thec
caf gnantnnt ynydref pdalpallant let
ty yndab. Ac nal y bydynt uelly. na
chaf ffin pevnic ynd ynot attnnt ac
yn llynaiach gwell nduut. Dnw a'r dd

da ir heb hy. A dynoda heb ef pader
par vo p'zeinbeb thvi yma. Vdaffetth
heb ynnteu. a thi'zgvab heno. Nyt d'nd
et gan y gyr bieu pozef gnadu neb y letty
ab ynoi odnyven nuynn. neanyn adel
attab ef ehnn yllyf. Achyirheu dveb
yllys. Aby yllaiben heb y gerevnt. a
nynuet aorugnnt gyrtar mackvy allav
en nullbyt bthunt ynyllyr. A rlall ado
eth y'r neuad yn enherbyn. Ac aerhnhy
ffennvab y bordeu. ac ynnolen aorugnnt
anynet y eistedd. Sef nal vdenstroeilant
gerevnt e'r neilltu y'r all. a ennt o'r tu
arall. yn nesaf y ennt y bre:enhin bychan.
Dyna y'r allen yn nesaf y erevnt. Pabb
gvedy bynny nal y gvbeden vdunt. Ac ar
bynny neodynav aorug gerevnt am y
gvare. a thebygu na chaffei ef anynet y:
gvare. A phe idav a bvytta bachaw bynny.
Sef aorug y'r all edych ar erevnt anedyl
vav. a thebygu panyb rac anynet y: gvare
vdeo yn pedyav a bvytta. Ac yndy'r gan
tav gvneurhnr y gvaryeu bynny ennvet.
Kynny bei nauyn rac ofin gvas kyttal a
gerevnt. Ac o'r archei erevnt idav pedav
ar gvare hynnb. ef a beuder hyth pallaven
ac ef. Ac yna y dywsavt y'r all erch erevnt.
Pa uedel y'r o'r tru di unben p'r'yt na bvyt
telych. Os petrussav y'r o'r tu anynet y: gva
re ti a gaffy nat elych. ac nat elovn bvth
idav otheurvdeo ditheu. Dnb adalo'tti heb
y gerevnt. ac ny nynnaf i nauyn anynet
y: gvare am kyttarvydav idav. Os gvreu
gennyt ti bynny ac hep pallaben. Gorev
y'sgvir heb ynteu. a bvytta aorugnnt. ado
gynnoer o'r ascallaneth. ac amplder o anregy
on. a thnessogrvyo ollnrvoeu agretfnnt. A
phendrnu bvytta. kynnoe aorugnnt. agru
lo aorug gerevnt am y'r narch acarneu. a
gvisgrvy pndavay ac am y'r narch aorug.
dofnot aorugnant y: holl nnerved. ynyhyo
ant ynynyl y'sae. Ac ynr oed o'r y'sae allel
ynt nor o'r eunynt uchaf allelynt ynyr any'r.
ac ar hyr pavl oc allelynt ynyr'sae vooed
penn gvr. eithyr dn bavl. ac amyl nabn oed
vpolyon ynyr eae athr'vydab. Ac yna popliant

ꝑ vreiniu bychan. dgreiff neb ynuet ꝑ
gyt ar unben namyn ef ehun. Sacherff
heb ꝓ wllsen iarll. Pagyuein heb ygerennir
yoein yma. Nawn i heb ꝓwllein namyn ꝑ
gyuein ꝑ unynunyeb ac ꝑbo hawsſaf gennyt
dos. Ac ynehounn dwetnis nynner aozuc
gerennir nacdaw ꝓ nypl. Aphan edrych y
nypl ef adweth ꝑherllan naez. A llannerch
allelei nyp berllan. Aphebyll obali pengyeh
allelei nyp llannerch. aozꝟ ꝑpebyll alle
lei ynagozet. ac anallen nyed ygkynein
dres ꝑpebyll. Ac ar ꝑtez ozanallen yoed
ezn canu maez. adolgynnb aozuc mtru yna
adynet ꝓpebyll ynyen. Ac nyt oed ny
pebyll nanum ym bozom mein̄eo ynyen
nder eurit. Achadeir arall gynerbyn
ai bi ynllenc. Sef aozuc gerennir eilteo
ynr gnder tlenc. Aunben heb ynerbyn. ny
chynghoraf i ytti eilteo ynygnder honno.
Paham heb ygerennir. Gyez bieu ygnder
honno ny dioddeuod ꝑarall eilteo eirioet
ynygnder. Pymtaez i heb ygerennir kyt
boet ozbe gauatab ef eilteo ynygnder. Ac ar
hynny tkynnt agkykynnt tkyfe naez ygkykych
ypebyll. Ac eozych aozuc gerennir pa ythyn
oed ꝓ tkyfe. Ac ef allelei nacrhabe allan
ar ertatnaeth ethyen nollozbt allponaez
elgynnabraff. achyngallt oeubannet ynn
danab. ac am ynaith. adegynder oarneu
ꝓdan hynny. Dykket unben heb ef ueth
erennir ynn aerthno itti eilteo yna. anhun
heb ynteu. Tannoed itt dineuthur kenkilyd
kynnent aihonnb nni agoaethaet. achy
not ti o dynia ykineuthur iahn ynn anoy
agkynnhenoabt ohun. Achynnodi aozuc
gerennir. Ac ynda nnet nynnet ynnwan ao
zugant. a thoꝛn ti o belydyr aozugant. a
thoꝛn meilon. a thoꝛn ponoed dd. adyrnwaed
calethwiet kyfkynnozit ainoed bobun o
nadunt ygnlyo. Ac ynnydhed ffridiab aozuc
gerennir. a gozdinab ynaith ac gyzchu. a
gollet arnab ygheedrunt ydanyan. ynn
hyllt ac ynnynyd penn ynaeb ynnanen.
Ac ynn dnez y boll gogleu. ac ynn nyd ynaeu
ozoz bedzen ynaith ynllan hyt gnaeb ge
rennir. a hyt y vreich yn llyfc y benn. Deh

anglezy heb ynteu oy nabd. ath agetty a bnt
nneh. Pymynnaf i heb ynteu namyn na
bo ynna byth ygvaur bynn nar ac nwbl. nar
hut nar lletrith arynn. Fi agetty hynny
ynllaben arglwyd. Pen oithen heb ef bynet
ynwbl ynneth onlle. Canoꝛ peyn racco
heb eff. ac yeabꝛ y bzenneh ef aa ynwbl ynneth.
Ac ynn canei ef nardhabe amberyei i nyt
aei ynwbl hyth o dynna. Athnst a gonallne
oed ennt ynn lle poed nac goual anieient.
Ac ynna dynot aonuc gerennir achaan peyn.
Ac yeabꝛ ꝓdes imllefennab ꝑaeth ynwbl
ynneth. Ac ꝑaeth ynnner ygyt. ac ytagno
neidwt ꝓwy o nadinnt aeglwyd. Ar noe
honno ygyualwdyd ynill erennt ar bzeinn
hweban. Ar neinnioeth ybooz ygyualhaynsſtant.
ac yd aeth gerennt ꝑarth ac gynoeth ehun.
Ac ydkeoydhu obynnw allan pullydyannus
ef ac nulꝛyaeth ac dwchdza ynꝑarbeu gan
glot ac erniſc idab. ac ynennt obynnw allan.

Rhag unab kelyddon ukledic a upnemynt
ic tynnu kyt ac ef. Sef gwaew ubyna
yo gwlenydd merch aulaod ukledic.
Ouscop pukeit grendi. nynnet pulat pg
gwedy maitaen. agkeffynt ettnes. a chaf
fel mab ehoinnut. nyp dwedi pdiannelo
ezas pdlis beichogi. wdeth hitheu pg
gwlwllaeue kebi dygwedy dirma. Penadyn
ychwnp idi. ef adyrn pdaibwyll idi.
Sef dywnu. nynna ydoed mwyhaf pulka
dy kemeru owch. ac nac ehwyn. pmodi
eigi dozac pdeimmet. a chynnyt p
mab dozac pmeirchiat hyrpkenadyn pr
llys. a dywedyd pmab allmaethyuet. a
gwaew kallhech ar nav. ueth pgwlffei pn
tekhyr hyeh. Penheoc hagen oed pmab.
keinwdeyp partkur ued. a dodi pmab
allmaethyget ar ueithiau. Agwedy hyn
ny cleupchu mam pmab gwlenydd merch
aulaod ukledic. Sef dozac hi gwlp pdy
mae artei. Ac pma dywedai hi wthaw ef.
mair dywdei dozcleuyt iwam. agwedi a wall
a dywedy dithau. a medi dwyd pwt pgwdgyd
ukeithon. Dyna pp ith hagen llygru dy
wdy. Sef pdanfaef itt na mynnych dirac.
hyt penkelyddor pfiein den penaeth ar
hynny bod. ac adaf dozac pateu hynny idi.
Gaff pdaethe attei dozac hitheu. ac erchi
idaf amlygu pbed hag blegdon hyt uaith
ucdam arnaf. Mair im pkeinwch.
Sef ebrwdei pkeinwch gwedy hag hee
y dozeh dywedam arghed. Gwallocau
dozac pe athro pupenn pleith nilyned p
hynn addefei pe mynhines. Dimai nafot
yn kely pkeinwch. dy gwedy pgwdolam
dozac pkeinwch. gwelet pbed a hynnes
tiw pdaffei dirieit. dgwelet dozpfflein
dozac. Ac nad pgwelus. mynnet dozac pkei
hun pgwedyd: pale pdaffei dirac. Kekwn
ebyngkoz: ti. im allgedyn dirieitaw dy
dibenn. Sef pp honno gwedy dgyt kein
hyn. kyngkoz im gwnaeth pkeinwch.
allaw pkeinwch. dodyn pbirac gwnaeth
dozugaw. ac nid ueith eeo idi gyt ami.
dgwedesgyn nic pkeinwch dwaethaf.

Dydgweith yoedd pdaeredd allan pdyn
dith. pdeith pdy keiwdaeth eedyn dyf
keb daut nyp phenn. ac pdybiant pmein
hines. kaethaeth adaeth ydi pkyn pdeth
adymwaf ntt pdaw. kie mae plant pgfe
anllad ar wdaw pgwydyn. keb pdaeth
wrth ees blaen idaw. keb pdaeredd. gwae
nuneu nyndynet at dwaeb. ac pnad p dyn
aet pdaeredd wrth ereit itti hynny. Dawgan
ww idaw kaffei eiwed ehoinet ti. pr nadkaffo
ereill. Dallwn dozeit keiwt un mab w
fyd idaw. dywet dozac pkeirc da paillaeu
dirf. ac pdybiant hi. deth. pdaeredd. pa
pitw pe gennyf ti keiu dy blaut ragof i.
Keb pkeirdd. a mynnen dyf keiaf dzeithon.
keinediaw pmab dzeuydyt. adynet dzef
pe llyn. Dyfeedit dozac pfyfyam ereiaw.
Gbzeic pfiw du itti pchaei. dwerth pfiw
nu gkiw pbob gwrda pwybyt. pdybiant p
mab. wrth oet pnu ettwa dirieit. Ac pna
pdybiant hitheu. Am atnygwaf dynghet ni
nadpfladu dy pfiw keth dirac. kyt pau
greffych oluen merch pfpeiddiu penuaw.
Dilaw dozac pmab. dywet kerd pwch
pu pwyd aclaw idaw pneill gwelfei arwyd.
Ac pna pdybiant pdat ereiaw. Da wch pf
tiwyd. Pdywc pfiw dywat ti. dy ll pfiwnu
adynghiges im na chaffwf dirieitaeth kyt
paimgaffwf oluen merch pfpeiddiu beim
kaw. Nawd pf itti hynny keb pdat ereiaw.
Arthur pfiw grewydeu itt. dos dit arthur
pdilyu dy dkallt. ac erchych hynny idaw
pngkyuaruc itt. Dywet dozac pmab dr
ozthpo pemdiwdyt pedwar gwaet gwnd
gkygwng kaerngrugen. a dkrwyu eur kyn
ibiaeb pwy beu. a dwfrwy eur dwdaw p
dawaf. a dripar arpaumkpeit llweit pwy
lad. Gleif pennaec pwy lad. kwelin dogyn
gre: oozbin hyt aeth gkwbet ac pgkynit
adynghyched. kydi gynt wr: gwlydyn kyn
taf o: kouyn hyt pllaw: pan uei wrthaf
pgwlyth his meheun. Gkoyt enwdeu dyr
gkun. a wdellawn eur idaw. a dwoes eur
krbroz arnaw. dllw llwchet nef pnid.
A llygren ellkeint wnd. a deu bilgi awou
dspwnpou b:pdyon ru medaw. dgwedwch

rudem am bruydyl pob un o gyfoeth ygry
no dyst ygrymam. pz bown auei o:parth
allen abydei o:parth dheu. Arbown a
uei o:parth dheu aupdei o:parth allen.
mal dyw nozlsemaul pndarbare pnygry
ch. Pedeir tylsarben aladen bedsbarrain
ygwrydd. mal pedrirgrvennadl pnw: allw:
uch y bem. groerthen uchot. groerthen isor.
llemn o berfio:pedrirael pndennab. ac anal
cur o:th bop ael idi. cannm oed dserth pob
anel. Gdserth trychannm oenr gruerth
nadr oed pnw archeuat. ac dsarthaflen cang
narw o bem ygfam dyst pnddaeth pdw.
Ny dirpnei blaen bledpn ydangk rac ys
chonet tuth y gwelsyo oed pdmadd pnkpich
u porth llyr arthur. y dpnadr y nadd. awel
borthadr. Oes atnthen nybo ren dpiemm
dyst y kpuerthp di. gu aupoat porthadr
y arthur bop dw saleen ionadr. am rac
lowert bagen y blwydyn ettor bymm.
Nyt angfon buandab. agwgrgbe. allas
kenym. dpheinpngrwn a pnda ar y
bem yr arbet y o:aet. nyt bith nef. nut
o:th dayar. namyn nal maen creigyl
ar lawr llnf. dgrw y porth. Rac agwaf.
Py pbyr: nat eigo:y di. Ispllell acoyl pnn
dyst allym pnnbual. dc ainsatbyr: nenno
arthur. namyn mab bzenhin grydat cr
thunic. neu ygrrydic: adpclas y grnd. ny
attor y nupdn. flith pthgrnn ac pthuenerth.
dgholeption porth pebzedd y nthen. agrym
gu o:ygrnllabc. adoedn grndem reagor. Dyw
degfuyr: adaignant adab attat yr pgpytty.
Pnw pbyrta pellennigwen. dl mabyon gy
lasocd cnydl. nyt crgytty o kyleh pnllys
arthur. Nybyo gruaeth nnu pnw. nochyr
dc arthur pnpllys. Gwrec y gyscu gruthyl.
adoedn gredn nac ofbonn. dnerp pnt
anerth pan agreier y porth nac y nuer
adenth pna beorb. Dyobaur ragot n
grnnrat podgwrr y porth. dchyfnlfco
nu:nelych pnpllc adenllych pn neuad
arthur. oc gruarthaf hyt y gruaelaur.
Dyhedut adac pnab nyfknaf i nm
olynny. Or agor: npwrth da yo. Onyc
agor: nn adoygnf augrher nebarglwyd.

dorpcur ynthen. a nn adonf tnr diafnt
dirdrc y porth lwm. hyt nabo aglleuach
ynpeun pengbaco pugkennyp. ac ygrgw a
clawr dnfol ynw gryscd. ac ynclgtur oefnet
yn ukerdu. dc ylfyo o:dxeic ueichabc ynw
llyes beun uetbado enbeichogi. dc arnpt
beichabc o nadnnt pnchoclabo enizallonneb
yn o:thrbnn lleint arnadnnt mal nabeint
ueichabc byrth o:eddu allan. Ieb y gleblopt
grnuachuab:. Padiafpettreb di bpnnac am
gpfleithen llyr arthur. nythellpngur di
y nnpm. pnp elpnti popl:eont y arthur
c pna pdoeth gleulopt yr Cymbrenn..
uenad. dc popl:abt arthur uthad.
Elwedlen porth grennpt. Yfethyb grnnpf
denparth bpoet. ddenparth y reu oithen
an annn gpnnt ygtaerfe. ac affe. pnfach
afalach. yn lonr:a:fonr:. an annn gpnnt
mpr:nidid iadr:. ar nidid bechan. an d
pnn gpnnt yn pnlad dru pnr: pandnc
ppnt y denadr gnoyfthl elydthyn. A nn annn
gpnnt pnr: cpnyp. A nn annn pnr: a:fric.
ac yn pnpfled o:rfien. Ac ygtaer bzythbch.
alr:ythach. A nerthach. an annn gpnnt
panfedeift di drnin dein mab nuerin.
Panfedeift nnl dn mab ontanu. an a
nnn gpnnt pan o:efgynnent nuec bzth
parth pobpzein. an annn gpnnt ygtaer
oeth. ac anoeth. Ac ygtaer neuenbr:
mab nabo tr:n. dnnpen tnr allelfam nn
pno. nptkelein i cnpyet dpn kpnnnd
arthinn plfyo pndr:a yporth pz aer:bonn.
dc popl:abt arthur. Os ardp gran y
derthoft y nnpm. dos ardp redic allan.
arfant neo:ych y groleu. dc aegy: yly
gnat. ac ac hac anghengnaeth idab. A
gballanaethet rei o bnelin gor:eurein.
dc ereill agfolyptbo npoeth ypbzed hyt
pan bo parabr hyt allym idab. Ysdy
leo abeth gradu dan dspnt agfad ykpf
hyp dyn adpl:eon di. Ieb y kei. nyn
llaw bygk:pneill pei gronellnt bygkyg
hor: i np thor:nt kpfkntben y fhos r:
dab. Gallur keithynn pdpnn kpr:da
hyt na pnd ygr:ther. pdyt aw nnbrhaf
ykpnaint arfodhon. Cany pew hyd

ynghyrdiaeth immeu ac ennioet. ac anuet
nuc. ac pdeith gheidiawt pzpoeth. ac agwrt p
poeth racdaw. ac pzppabb dihgymun peth y
poeth ar pzighymuheu. nyrdihgymunho ef.
namyn ar pghorow poeth y mpon. ac pdu
dawt tzidoch. heiwch gwell penteuleo pz p
nwy hoim. nr bo gwaeth pz gwaelaeth. nec pz
gwarthaf dy. poet mighytaf pebdun athnuc
arb gwthzidogyon pbo pghell hoim. Nebo
diadawt neb o honab mal pnuac tzpflawn phy
ueithein i dhell nn. poet tzpflawn dy nat tithe
u. athgaet athtemuc pnyz pwy hoim. Hen
pwch gwell oithen heb pz arthur. Gnaeo pnyg
dnu pz nidlipz adidugnio a gzeffy rac opnwn.
a bzenn tewin arnat gwthzpebyat teyrnas
pphyt bnnuc pwch pnua. Aphan nnnwpf
nynda wolpeit aphellennugwn. hnnt pth
lav pawpdnzeubyf pwllos hoim. Heb y
mab. ny deuch nn i pna pz ffraidnwyn bnyt
allnn. Kaunyn ez hatfaf vngthpuarbe y da
fu de wch allnaf. Gnyz hatfaf dnnn dy agf
clot ti allnaf hyt pbu dy glot pnnpedzpual
hyt hellaf. Heb pz arthur pna. Kaun nw tiri
gzwy di pna nnben. ti agreth yiwthaibe a
nonto dy heim ath dnuadt. hyt p fwch gw
nur. hyt p gthlych glab. hyt p tnrighyl heid.
hyt pd anngwffiet nuz. hyt pd pnw pdn
ar. eithz: by flong. an flem. achalletnblch
nyg cledyf. a nnngompeint nyghfhaeb.
ac thnuch gwthzhuchet nmtharpan. achann
dzenbau nyghthell. a gwenhwyuat nyg
gwzeic. Gnir dnw ariannuy ti ae kreffy pn
llathen. Nor a nottych. Dilzyn nyghth
alle a nynnaf. Ti agreffy hynny. kpm
hyt cnp eur o arthur. a gwellen a dlen
arbeint doab. achzibab p heim dozuc. a
gwnpu pwy eed dozuc arthur. nnde nyg
fallen purinom hthyt. nn ann dy haw
uot ou gnkaet. ophet nn pwy hyt. Dyth
eoaf heb y mab. kulhwch mab kilno.
mab kpleddu ufdeoc. o ddeudno nerth an
fawd ufdeoc by nam. Gnir pbhynny heb
pz arthur. kenpndeb hyt tithen p nn.
Nor a nottych athn aebeffy. a nerth dy
heim ath dnuadt. gwir ouh nn arhwnny
agwir dy dzwyn ti ae kreffy pnllathen.

Vodaf arnat. kaffi nn ohiren merch ysgwa
den penkaez. ac hnnb onab allnaf arow nn
thz. [illegible] ffihgnab y gthuarbe obonab arym.
abedlez. agrendawl gnllooppo. agrythne
nab gzendawl. agzeit mabeen. achyndhe
kynnarbyo. a hatthal tnyll gwlen. a maelors
nab baedan. achupchez. nn. nes. achubert
nn. duew. a pherrez. nn. poch. a llnlet ken
thach. a chozn. l heruach. a gwyn. nn. chn.
a gwynn. m. nwythre. a gwynn nn. nud. ac
edeyrn nn. nud. ac adyp nnab gzereunt. a fleb
dur fflam ufdeoc. a rnuain pebyr nn dzamh.
a bzathzen ap. mozen nnpnaec. a morfn
nnpnaec ehnn. a dallaf eil kinnn cuf. a
nnab alnn dynet. a nnab kaidi. a nnab gwy
on. ac uchenit andyliat kat. a chynhkas
aznuagyl. a gzuhyz gwaetheznas. ac ysge
zyz eknngnith. a gwallcyst gonynnuat. a du
ach. a gnathach. a nerthach. a meibon gwa
redur kynnach. a bzythzn uffern pan hanoed
ygzyz hynny. a chilyd canhaelyz. a chaulhaf
tyz kaullab. a chozs cant eknn. ac eigzen
gnllyoch gonynkabn. a dzuttyn bavarn.
a gleddyst gnnaeknaez. a llocllaellynny
aoc. ac annllzaez adynaoc. a simnoch nnab
keithnat. a gwennhwyllyn nnab nab. a bedwo
nnab keithnat. a gwbzwy nn. echel nwzdyntroll.
ac echel nwzdyntroll ehnn. a nnael ap. rny
ell. a dathzeur dallpenn. Agarhyth ehgzyth
abe gzyz. a gzbyrthabe gzyz ehnn. a gyz
naut ap. nerth. a nuerw ap. tewrgnaed. a
dighynn alar. a seiwf nn. snoit. a gnaf ap
athen. a nerth ap kedarn. a dzntfaes ap.
trysfin. a chwzch ap perif. a chwrth ap annw
as. a fonn tnrnhnn ffrenhf. a sel ap selgi.
a theirgnit ap haen. a sidnen ap haen. a bran
dzen ap haen. a dozen nn. haen. a hiaun ap
haen. achzadnbe ap haen. Gwyr kaer ratbai
oedynt kenedyl arthur oldeni pdit. Dur
myc ap kab. a hnthe ap kab. ac ermic ap
kab. de angnabo ap kab. ac ynan. mab kab.
a chelin ap kab. a chynnyn ap kab. a mab
saint ap kab. a gwynngat ap kab. a llywhz
ap kab. a chwrth ap kab. a nuelic ap kab. a
chynhkas ap kab. ac aswyat ap kab. ac er
gyrat ap kab. a nrb ap kab. a gnlbd ap kab.

a chelcar a rab. a huel mab rab. nyt
aflymnyre eirpoet yullab argloyd. a ſam
ſon unſych. a rheleſſin penmbeno. a ma
mabpoan a llyr. a llary a kaſnar ikiedic.
ac pſperin a ffleirgant breinin llpoab.
a ſarraſhon a giythllyn. a llabr eil erb. ac
aunwaunabc a meiw. a. teirgwaed. a
gwynn a nwybre. a ffiam a nwyre. a
gereint a erbin. ac eirnit a erbin. a dy
uet a erbin. a gwynn a eirnit. achynoſw
yn a erinit. a hywel a uilleim. ac eidon
uabr urnoic. a reidin anby. a gormant
a nita. brabr y arthur o barth y nam.
penuhynef kennyd y tat. a llawinodt
uarnaic. a nodwl barpſtrwch. a berth
a kradd. a reidin a beli. ac ſcolum
bael. ac ſcaldim a panon. a morman
eilteirt. ny dores dym y araf ynoab yſ
katgaulam rac y bractet. paſkb adebygyſt
y uot yngyhaint canhorthyn. bleu oed
arnaw ual bleu hyd. a ſandbryt agel. ny
dodes neb y lleaeu ynoab ygkatgaulam.
nic podcet. paub adebygynt y uot ynagel
kanhorthyn. a chynnwyl ſant. y tryded gw
adwengis a gnithaulam. ef a ysgarwys di
thetbaf ac arthur y ar ben griben y uaith.
ac uchtipt a erin. ac eue a erin. a
heuldas adeinaue a erin. a heubetefhn
a erin. ac egilin ynawhtiver a erin.
Deir kynnedyf aoed ar y tryhwyr hynny.
henbedlyn ny chaual eiryoet ac kyfreithi
o dyn. nac ar uaeth. nac ar oed. hen
dlaw adeinaue ny allwyo uul pedwar tro
etawc eiryoet y gaubynadith hyt un erb.
ygbilleaethach a nic bellach no hynny.
Seith ysgubadoed pan uei dkyn hoyl ker
det ynoab brth negres y anrydyd. ny chei
dwys ford eiryoet angkyngen pale yoclei.
nalnyn traaei y nwyn eyet arnic y eyet
y bendi. ac yn hyt yoes ny dlygtyſ keinyn
dan yoroet. ygbilleaethach tom nac y pl
gaunet. Seith ben. a. gwynhan. a oreſgŷ
nwyr mor y kynwerth. ac y oilyengis pitteu
o breid. ac y doeth att arthur. dchynnedyf
aoed ar y gyllell. yr pandeith pma nythi
gwaed arnei arnei hyth. ac orth hynny y

tynaed heint ynoab. a nyehtaubt hyt tra
un nwy. ac obynny yhu uein. a charyoet
a. gwynyon ben. Agwenhynwyn a gyllell
ygkfo: arthur. a llysgatrud eunys. a gwr:bo
thu hen. ekzythred arthur oedynt krodr
yuam. kuluenabyt a gwrgon. a llenuleabc
dswdel o benthr gannon. a dynynhaul mocl.
a dunant breinin y gwygled. Teirnon tryf
bluant. a rheginn gloff. a rheyr ragellawc.
Gwrdnual mab ebrei. a morgant hael.
Gwystyl mab. Kun a nyrthon. a llyoden
a nyrthon. a gwrgon a llyoden. ollzenna
bny uerch kab y uam. huel y ekzythr
ac gwent. Ac am hynny yhu gas rhyng
huel ac arthur am y archoll. Drem bab
drem dyt. a hbelei o gelli dric ygkterynyb.
hyt ynperin blathaon ynwrydem. pan
oyrchauei ygkynddeon y bore gan y:he
ul. ac endyol a ner. a gkwydyn saer. a hi
naeth changken neuad arthur. kynn
kennuarnabc. kei adykeint y uot yn
bab idab. ef adkeint orth y dirnic. o lit
rann y nn otnaeb di uorbyn oer hyth hyd
y gallon. ac ny bu gneis yny dyglaw.
kynnedyf arall arnab. Ar nab nn ny
kynnynnabc ny. kynnedyf arall anyo
arnab. pandyrch beich na nabr: nabych
an ua. ny dkeir hyrth nac nac y dkynneb na
thaegkenyn. kynnedyf arall benyt anyo
arnab. ny pheir neb adnyr: ac a thau
ynghystal ac ef. kynnedyf arall anyo
arnab. ny bydd gwallaeathbr nasydd
nal ef. heuldas a ben dkynneb. a ben ge
dymdeith. Gwallgoyc nn arall. yorek y
delhei. kyt bei rychaut tri ynnei. or bei
eilleu dini arnab. ny adei ef bnn orth ar
hynt dyn rac nei ynnei. Berydn mab ge
reubr. a pharis breinin ffreinc. ac am
hynny y gelynt kaer baris. ac oſſei gwll
elluaic. a pindygei brenhinaeth beir ſſp
dan. pandelei arthur achwed ynerynn
llifoer y kenhhit lle kynnig ar y dynyr.
ac y doedit y gyllell ynn gkeun a dedrabs y
llifoer. dignaon oboint nydei y hu tein y
nys pedrin. ac ethein rac pupr ac en
haureithen. Gwydabe doab meneithr

Aguonvo ker. dearthur atladwo. mieu. ac
urwoz pudal ker. Garanhyn nabker. ac
amarn arab beaby: ac eby amyz. a ren ryn
oyzes. e mu nadkern. ac ef. a ridaymz pen
kynvopon arthur. allepar'n mab kelaver.
a hunadop mab gyzvon. agkynn gwr pkyn.
agkyer arthur kennadaw. A gweur a kadell
in tal arpaur. a gkeur gkybyr ennilin.
a gkeur kaladz: lur. eksptined partlur
wood: puam. merbonlloch llavalymmyaw
or ru dral pwz terlyn. lleillaw: dyvol.
ac ar dirchaw: ppydin. Car mab kadi.
Gwgan gwallt aubyn. a gryllennuhin
bzenhin ffrenne. Agbithart mab oed bzen
hin ykerdin. Garselit dyvel. Pauby:
pen bagat. A flendz: mab naf. Glynn
lyuar mael kemyp adyfyent. pmab
uef gwz aphonas katgamlan. Kelli a
chuelu. Agilla gwes hyd. trychannerb
a lamnet pup mallan penn lleuhdyw
kdzerdin oed iwmb. Sol. agkaedpu of
fol. agfilsedpn odpeith. Sol aallen kempll
unoyd ar pumtroet. Gwedpn ofol. per
lafhet arbenn pupupe mopbiaf pup
hyt. ef a lupdi pulpino gweithit dem ptr
et: Gwedpu odzith kpuient ar bas tkynn
pantynnit oz ewel oed taullachar p
dadnen. pangpuarthei gallet acpuit.
ef aarllyddei ffozd p arthur pup llud.
Jurerbin. a hur atrbin powd p delynt p
ysest. trychantref a achubor pneulyf
ueir gwest hyt nadn allsuepint a dot
ta hyt pauber ne pan elynt p gwlgin.
Ac pna penneu p pznuet a pissint rac
nellyn mal per nat pissint upyt eurpoet.
Pan elynt p ysest hyt edeubynt by na
thet. na thrych. na thowin. nac oer.
nalcur. na erzoeb. nac ir na hallt. na
hyt. nac of. Jnarthur mab aflaon a
uodes pissila ar arthur pup gwyn arbs.
ny pdyd gwzoibla kemyp pu pan grabat
pissilla idaw. ny chettit gwynn gwen ar
nav hyt. nghymp trahan lam. Gwein
gwallt euryn. Den gruen gnat rynn.
gwozur. a gwydneu allnur. Sugyll
ti. fue nedyd. a fiarner p nozdui pbei

dzychaullong arnab. hyt nabei nauyn ar
eb fych. Bzoullech rud aoed pudaw. Pacym
ri gwas arthur. daugrifit pr ysgubaiz a
wnaint idaw. kyrbei twyf dr eiwyr arlym
gruit ynoi. ef ac trawei a ffiat bayarn hyt
nabei ysgell pr rethin ar trwdyrru. ardua
thew. noc pr maugerech yngrybyedawr
pr ysgubaiz wnp weithaw. dowgrysbing
ac awerth neidiwc. abur eidyl. a hw amren
deuldas partlur oedynt. a Gwenn mab
gwrthur. pdyd ybeidzit pgrollwngen ysgell
ysgeul idaw p dzacerr hyt pwngrl. ar ysgell
aupoei yn pennguch ar ypcein. bchdzr
uar pkdzaw. a ny pei p uarpf gwch seuyd
hwc aoed wab dzos bythdzabyt a dengynt
aoed yn nerued arthur. Eludz grysswlyd.
ysgzydf. ac ysgwydd. deu ddaf pysgwydauar
oedynt. kynn ebrydoet oed en trwch dzth
en negyes ac en medyl. Bzys uab bzysgeth
ach odeu pr reduwbe on obrydein. a Gwa
lydwgwzr. Bysgh. achynbysgh. a sesbysgh.
aneibon cledyf kyfbysgh. dwyron cledyf ofnysgh.
Ten gwrysgen gryenn en tein ysgrydd. Dri
gronan gryann eutyn gwaeth. Dri benn.
bynneu en trychdeuf. Glas. Glesic. Glesiat.
eutrych. Kuall. Cuall. Cuall. en tri me
rch. Kynrydd ir. adzeddyr. allwzr dy
dor. en tein gwrthgrych. Gch. agthrym. a
diasbat. en tein gwrthron. Kuchet. a neuet.
ac eissillet. en tein merchet. Drec. a Gwa
eth. a gwaethaf oll. Kuteir mozdyn. Eben
hyt merch kyfbysgh. Gozascen merch
nerth. Goreuan merch kynnadyn heuda
dr pysgll uanner dyn. Dynn ■ effic unum.
Eludz mab penn llarddu. Kynnedz dysgir
a wab kettin tal arpenn. Sawyl benn uchel.
Gwalchmei mab gwyar. Gwalchmei mab
gwyar. Gwbz: gwenhwyt ieithoed. pzholl
ieithoed allwydat. ar kethrynn offeirat.
Clust mab clustmeinat. pei clewit keith ap
hyt pwydawar. deug mill mr adeugent p
clustei p nwz gruggyn pbedyen gryehyn
nei par p lletu. a medyr bab merzedyd. a uet
nei p dzyr mesgtein vernel yn ysgerdyn
trwy pobygroes yn gyth: pwlket ygrelli llac.
Gwalchmei lygat cath. a lader ongrgyl arlygat

ygtyvobeyn. Ieb angkked. Of mab olo
wo seithmlynedd kyn noc ef aducpyd moch
yoed. Aphen oreduawd yuen pub yd
elrikwys y moch. ac pantri adref ac ynnt yn
seith kenuein. Berkin efob a uendigei
wyt allpun arthur. yr mwyn merched ow
dyscogyon yr pupp bonn.

Nam deuodynar penninaued pupp bonn.
ygkyemhyoacb ychakeir. à racktyeu
merch mne clemeinbill. à rhemon merch
azei. a thamuilben merch dkeir arbedrbenda
bc. Gremalarch merch kynnbyl caubech.
Furneit merch clydno eidin. e nenabe
merch neidbyr. Cinyozet merch cadnabo
ar. Gremilioyr merch kadeodr kynnadh.
Cpintiud merch cynkin. Cinrikken merch
dadolwyn gloyr. Telan merch peul. ſ noee
merch arthur. agozmod merch urpen re
gent. Gremiliander y wozbyn uab uzbou.
Treidylat merchkind Hab creint y wozbyn
wbyrkaf y mabzbed ann yntur pupp ykc
dyzn. ac dyeir nac pupp. Ac am bonno y
mae gkydkyr mab greidaul. agkbynn mab
mud yn pinkad bob dun kalan mei bykb
kyt dyodzaud. Kllolo merch neol kynn
nyc. Thomno ann teir oes gkyr pawyl.
Kcpllt bnussen ac eppllt bnugkil. drnadunt
oll y hallcynnpynnyys kullbech mab kilya y
arthur adpdaubt yna. Cynnaruc
dunbenn ny ry gigkleif cynnwet dun
yerth pwozbyn adpllwydyd. nac neun.
an kellynghk grunadeu orcheikkaw pilla
en. dyzo ynn pkpeit pcheikkaw. Y mab adpo
aut rodaf pillaben oz nos beno kyt pkall
pupyrn y pkopopn. Ac yna pgkyzkyr
arthur y teirnaden pkop nr pup dermyn
y gkeikkaf pwozbyn bonno. ac pupem p
kkeydyn y doeth keirnaden arthur dzacke
ynn. bebgaikel nachdeogl nachynnarkyoyt
yzth oikeu nabyrnor dyo kpntaf. Ac yna
pdpikaut kulhch. pabb agrnadr y gkynnarbe
aunnneu rodyf pn eikkpkcbe ettibu. an
nat allnaf i ath dpneb di adpgaf i grnupf.
yna y dpikaut ker. a nabeu kyp pgkberthep
di arthur. Dr gkyzch di grnupn iii kyt
pan dpbetthyb di nat pob pwozbyn bonno

pup kyt. neu nmnen ac kadbon. nyt pkne- 203
ra ach. kynnodi kei pna. dugeid ced argei.
nau nos a nau dnarnabt kyt y anaoul. y
dan dofn. Jau nos a nau dnarnabt y
kyded keb kpkgn. Cleuydaut kei upaller ac
dic pikaurt. Cudgnbl ced gei. kpkyt ar
pzem ucbaf pup cyt kyded pan uei ni gnaihu.
kynnedyf arall ced arnau. pan uei ubyaf
ykkab. dzinned uch plab. ac arall ys plab
kyded pn ſych. pzkyrn auei pup lab rac
nenn y anigeid. Aphan uei ypkaf pau
nyt ar ygkoynndrittion dikpnion nyded
kynnn udunt ygkynnen tan. Gab adac
arthur ar uedkin pkbynn nyt arkynnoyr cunn
yneges ydeled gei idi ynnet. nyt ced ueb
kafiet ac ef pup pupp bonn. udunn
arthur adzych eu kabaur. Abrnn heunt
kyt bei un llokyaw. nyt an ukadu: pzkn
aciuaw pugkynt noc ef yn un uaes ac ef.
dugeid arall ced aruab un archoll a nyded
yny daeb. a nab gkzthkkan. Gab arthur
ar gkynadic kpnuarkyd. Dos di pz neges
bonn gkyt ar unbenn. achaws nyt ced
diaeth kpfuarkyd pupkkat nps kpkkeich
cunnet nac ynp kkat ekun. Gab ebe
kyr gwallkaur ieithoed. achaw pz kall
ieithoed arkyoyat. Gab gwalchmei
mab gkyar kynny dutb adzef arnyot
ueb y neges yd eikei y cheikkaw. Gozeu pr
deikyr ced a gozeu marchauc. nei pan
dur uab y cheikaer. ac gkeuyndeth ced.
Gab o arthur ar ucnu uab treingkaed.
kauys or elynt y kkkat angkkant. nual
y gwallen y:n ikethb dnadunt adnt.
kyt uakgkaeler neb ynt. ac ynnkyr ar
elynt pabb.

Amet aozugnnt kyt pandukkant
y uaethr mab:. pup ryd kaer ua
r akkeknt tecbaf o gnyzyd y kyt.
Kendet aozugnnt yyd kynnkyrt ach
er. pandebygnnt kyr eubet yngynn
gyd pzgaer. nyt ecpnt nes noz bo:c.
Arcikyd arthyrd dyd pkaerdaikant.
dc obeid pdeithant kyt ynn. a
pkandeuant pnnbenn pgaer. yny
nyd dnaitte uab: abelpnt kch ol.

a heb eithaf ipi. a heuffaw pwnaw y dwedi
arbenn gwefcoma. a nacaen o gilydd pwnhaw.
a gwnaeth hedwaw ach plab. oed vdd noc
annibi nabgwnaeth. Dewaw oed anaw wydi
ddet oen eirpet gwaetha. agkhaethach bo
dou naby. Nyt atwoed gwlleithdo hebaw
eirpoet. ny thaeled ac enaif ac doet arnei.
y fall uarrhaenn athdwnpath duei arpnaes.
a losgi y anadol dyt pyth ddiw. pwa powys
dut hei gwelhy gwellhaw eithoed. Dos y
gwfiwch arodi nacw. hei heb ef nyt edeb
cis i wnaet naunpi dyt po clut tithen. Do
en nuithen pgyt pno heb ynei. heb y neut
nab tenygiaeth. naut angeleb gwnnwch.
nynet pno. an aperaf ketrith ar pth dyt
naithel argyhoed y neb. Dynot aorugnant
unnno oed y heuffaw. ac pdyfiedhfant
ketwap. berth po dyt heuffaw. Dyfo berth
ach dyth y boch dwi no nunnen. a nnodw
haw dyt penn. dyt oes anaf pnllygru. na
nun ynnpeiaut. pien y daeth agfedhy di
nen bien pgaer nacko. a erdoic adiwr ych
dzoz y dyt pgdwe pawb haer pfpadaden
penkaw pb. Neu dithen pdy dyt. Cadtnnnn
nngfellir nab ofynedic. ac am bynpeia
le pn ynplygnwys bynthaw pfpadda pen
kaer. Neuchwithen pdy pwch. kemeidin
arthur pfto pnna ynerch ddien nuerth
pfpadaden penn kaer. yb dewi naud ouh in
groch. y dyt naithoeb hynny. ny derb
neb eirpoet perchi p arb hoinno acha
nebdyt gautaw. Kynnodi aorug pdie
uffaw y wnydo. ac nal pkpnyt rodi no
dzby eur aorug adlwch idab. Keiffaw
gwlfgaw y nodzby hoinn o honab. ac nyt
aei idab. deudi aorug ynthu pnyfe y na
nee. a cherdet aorug arnif. a rodi y na
nee att y gwnbar y gadw. Achwnnyt
aorug hithen pwodzby anunec. pan pry
attn. pdyfiaby hithen. gwr y nodzby hon
nyt oed wynyeb itt gneffel bud. am aeuth
nun heb ef. ygeiffaw meuwyt pnnz.
nachaf kelcun athelun pudyuot gan y
tonnun. ac nyneleis kennoet kelcun
dgrach noth. ac pdyfe ef pieueic y
nodzby honn. Diaz kanpat vnw: ma

Rodlos vndab. dangos ynn y gredu homo.
haunric pnebpieu y gredem ti ac gwely yna
pchwnnfaf. Pdyw pi bynnw heb y dwine. kul
hoch nab kadno. nab kelpoon dkedic. oclau
dyw meirch anlawd thledic pnaun. adoerth p
eirth ollaeu pn thirnic idab. Deu fynnhy
oed gruthi. kallen oed grunt dynot p nerth
pchdaer atter. A thrist oed grunth. kaup
thelfei eirpoet ynynet ac eneit gnuthaw
adeler perthi p negro: hoinno. Epechu aoru
gnuthep porth llys anhenn heuffaw. ely
bor olwnei hithen eutrbit vp yndynot.
Keac olwnei ynen kerbyn o kelcunpo. Go
glyt aorug kei ynpzenn o gluttaer. ac
dynot hithen yn enherbyn y gneffaw ynnet
dwlaw unnygyl ndunt. gneffet ogei eiraf p
rnug powplaw. Gwkn olwnei hithen pzeir
ns ynn ptwed ynnaen dieqneic. kaikric
heb pkei pei nn athaffur uelly nn o:nwdn
awanall dyth rodi y kerch arnaf. o:pcferch
oed hoinn. Dynet aorugnant hnp ptp.
agfoneuthur eugwelfamaeth. Fnpeinn gw
ers pan aethpaeth allan y chware. dgwr
kib nhen aoed ynnai ypeinnthn aorug y th
reic. dchynnodgikaw peugnech nuelyn olwo
nei. Ieb y gfo:bys pfoed gnythyn kelu pnw
ffas hoinn. Gnnn nat p:rbe chnn adiefu
arnaw. Ieb y thirnic pfgofnlpon hoinn. tri
nneib archugeint a leddaf pfpadaden penn kaer
o:ynn. nyt oes oneneic ynn olwnn nuy
noc o:rei ereill. Ac pna pdyfiadyt kei. dal
let gfodymdeithas ann. ac nynllcdir ne
nuyn pgyt. Bdythn olwnnnt. ac pdyfiaw
ynkenic. pa negro: pdoethaeth chdi ynna
oc hachaeh:. Ni aadethaun perth olhen o:
gfyas hoinn. Ieb ynkenic ynna. p:dnp anneth
gfbelas neb o:gaer ettnba. pnchdelech dracke
nnn. Dnb allyt: nait pnchpelon dyt paun
thelhoin p nozbyn. Ieb y kei adab bithen
ynna ynterupn y gheleer. Ni adab ynna
bopdnb fadorn polchi pfpenn. ac pnyllethy
po pnnolchi pdedn p nnodneu oll. nni hi nne
chennat nydab bythi anidannnt. adab hi
ynna o:pchennetter. Dnb allyt: ni fadfi
hpeuet. nathopllafi anneithi. Panun
o:rodoch gnit naithnelodh gnnn di. nn achan

uattaf. Rodyn heb ymtru. pchymmaint
awrugyr. Dymot awrug hithen. adam
se fiam flamgoch pmdanet. Agwrodych
rudeur am ymwgyl puerym. Amerrint
gwerthwar: mor arudemen. Aelymach
oed pphein no hiodin phanadyl. Gymm
achwed pchmaf nodistrych tenn. Teyrach
oed wdylay ac brifed nychaunaben grot
rwyth obuth mau garan ffynnaon ffym
hentis. Nagolwc hebawc unut. nagolwc
gwelch teimur uwr oed olwc dyfach nwrodi.
Gymmach oed pdymyn nobrenn glasdy
gwynn. Cochach oed pdrumo nwrffwn a
chwk. pfaith acgwdei brifiawn bydi oeferth.
Pedeir meillonen gwynnpon. ainpder nny
hol pa ffwrdymmac pdelhei. Acamhymm
ygwlybit hi olaben. Dymot pr ty awrug.
Acenthro grep: llaw kullwch ardalhenc. ac
nal pgwbel phadnabu. Acpowlsawt kullwch
iethi. Hanorbynn agwrwc. dymot adnewllwch
gwnnwf. rac eurychin pedwawt ith ac pnnin
neu. Hallker dwo ychwfgwrwys. Nyallafi
dim olymny. Sirit acrhis wynnat nn
nat elikpf heb pgwythor. Kawpt hoedl idaw
nannyn hyt pan elopfi gan dr. pllpo pllit
bagren cuffid arodaf itt os arnolly. Dorddi
pnwrthi ipnntat. dpholpeth or anotto ef
arnat ti pgnacl. ddef pgrl annnnen agerp.
Ac or anthen ef dun nn nyr keffy. ddaype
itt ordiheugy athi nwlipt gwnnyt. an a
adawaf hynny oll. ac ac haffaf heb pnteu.
Ierchet awrug hi phyftawell. kynnodi olwo
nnnt ermtrin pny hot hi pgwaer. a llad
ynaw pothiawr: aoed ar ynaw poxth. heb
diffgrwaw: nngr: a naw gnnaelgi heb ihi
chaw yn. Adpnot rhonnt awrugnnt ac pr
neuad. Henpych gwell heb hy pspadaden
penkaw: oonb ac oom. Neuchpithen pan
dochwch. ueur dochaan yerth olwen
dywerch ygadlwch nwb kilyd nwb kelydw
ithedic. Nac ynngbeillon orbc annheirt
ithr. dwrchewch pffwrch pann ynnduc ael a
dygfrodawd arbyllygrit hyt pan chelwf
defnyo ynnday. Hynny allnaethpwyt.
Dyrch ynna ainpr chwi agreffwch atreb.
Kynnodi ynnerch awrugnnt hw. ac pnnawch

awrug pspadaden penkaw pn nn ertri llerthwch
gwennwynnic oed gorr plaw. ac oddi arenbol.
ac arnoll awrug hodlyr ffordf pnteu. dgrwan
pspadaden penkaw: trwy auel pgnair nngr
thymer. powlsawt pnteu. Snendigrit annp
ar daw hanbyd gwaeth byth yn pnnaf gan
annwfent. nadodi chwen pn tostes yr
hacarn gwennwynnic henn. hoet pnendigrit
ygnf ac digones. Arcingrin poigonet arnei
mr: dost pr. Gwrt awrugnnt pnof hymm he
nyr pnty gnstrennin henllaw: Pr ei ovd gan
nafred. agrr: ru gnibgrib punyn gwaell ydo
ethant ygnacr ac pnnyn yr nerfed. Dywe
dnt awrugnant. pspadaden penn kalw: awr in
oy nerth nos ybengbedi ac hannf: alyr yr ti
thew acoky gnres. Ac ony: wdy oy angthen
agreffy amdanei. Powlsawt pnteu. In depic
dein gwrhennain. acphedwch gwrhennat.
pisho bye ethna. trit yn nn ynigrygiw:
Arfynnt. Dybi ith hynny heb ynnt. dfen
ynbyrt. nad ykynnodant kynnryt awrug
pnteu ygeillechwisawch aoed ach plaw. ac oddi
ar ei nbol. Ac arnoll awrug anenb mab trir
gwaed. ac oddi pnteu ac ffwrn yn dlawn y
dyr nrnn. hyt pendaindaw yr nnenigyrnn
allan. Snendigrit annhar dav. heb pnteu.
naloala gel bendoll ynnerches yr hapsirn
aur. Doet ynnendigrit pffyc yherrit ynni
dygref ac digones nor dost yn. Pan elowf yn
erbyn allt ar ypo ygdir dyn nrnn arnaf ine
thon. ac hyllagrist. a nnpwch hsfnbyt.
Kerdt awrugnnt hyr yen bont. dywot y
tywyro dwo yr llyw. Powlsawt pspadaden
penkaw. Nasaethnnta yi hellach o nyr dy
uarv a nynny. Mae nygrenllon. dyrchewch
y ffyrch nyr aeleu a ferthwyr ar anaben hy
llygrit hyt pannghikwf cofch ar defnyd
nnndaw. Kynnodi awrugnnt hyr. ac nal y
kynnodant. kynnyt awrug pspadaden penn
kaw: yrch llerthwch grhennynnic. ac oddi
ar enbol. Ac arnoll awrug anllwch. ac o
dif pnteu nal y nybudwch. ac dwan tryw a
nal y llygrat hyt pan aethoo tryw ydwgyl
allan. Snendigrit annhar dav. hyt tra
nnynnter nnbyr hanbyd gwaeth dyrch
wllygrit panelhwf nnerbynghynt.

ꝑuuwoꝺ gun ꝺwn cunu albuꝺ e hunnu ꝑeꝺ
uynner ioꝺ teiꝛi in a tin. a hoino uyſcyo
ef ve uoꝺ. uyelly oiꝛbieu ꝺeiꝛ⁹ aꝛmaꝺ ef.
Dauo vo gꝛeunyf kaffel hynny. kyt tebyc
kyeh nauo hauo. kyt keffyeh hynny ꝑlit
naſkeffyeh. Pꝛꝛ ouynaeh uwoel. maeꝛ
oꝺgꝛeꝛ maꝺ aeꝺ keiuinn uꝺeiꝛꝺu. ꝑ neꝛꝛi
byꝛt oyneiꝛhaꝺ. hauo vo gꝛeunyf kaffel
hynny kyt tebyeh nauo hauo. kyt kef
fyeh hynny ꝑlit naſkeffyeh. Pꝛꝛ ynu
oieꝺu hynpeinu ac eillaꝺ uynꝺaꝛaf. ꝑlituꝺ
ye uſkuꝺuyſkyn ꝓeinu beuꝺ auynnaf ꝑ
eillaꝺ ynu. uy hauyf ikell oiꝺnaꝺ onyt
yn hyꝛ ꝑ tunnu ocꝓeini. hauo vo gꝛeunyf
kaffel hynny kyt tebyeh nauo hauo.
kyt keffyeh hynny ꝑlit naſkeffyeh.
Yꝛ oes ynyhyt ꝺe tyuho ocꝓeini naunyn
oꝺgnu maꝺ aeꝺ keiuinn uꝺeiꝛꝺu. hauo vo
gꝛeunyf kaffel hynny. kyt keffyeh hynny
ꝑlit naſk. Nyt ynꝺuꝛeꝺaf ꝑ uꝛb ogꝺuo
ꝑ uſkuꝺuyꝛ naunyn ygꝺo opꝛyꝺem.
tꝛugtin cauſuf ꝓꝛꝺoeni ꝑſſyo ꝑ ꝺanaf ef.
nu oaꝺ ef ve uoꝺ oe ꝺꝛynas. uyelly oiꝛbieu
oꝺeiꝛ⁹ aꝛmaꝺ ynꝛeu hauo vo gꝛeunyf kaf
fel hynny kyt tebyeh nauo hauo.
kyt kaffyeh hynny ꝑlit naſkeffyeh.
Keiꝛ ꝑ nu eſtynnu uynbleb uꝛth eillaꝺ
ynn. uyt eſtynny uꝛth o uy eheffir gubeet
uſuꝺou oꝺou. meꝛch ꝑ uſuꝺou oꝺeeu
ocꝓeniaut gunut ygyuꝛthunꝛ uffem. hauo
vo gꝛeunyf kaffel hynny. kyt tebyeh na
uo ha. kyt k. Nynynnuf ygyaet enyt
nuoynn yſeffyeh. uyt oes leiꝛ⁹ ynu byt a
gattuſo gꝛueꝛ ꝑllynn a ooꝛꝛeꝛ ynꝺaꝺ. na
unyn boꝛheu gꝛuꝺoſſuuguꝛ agꝛuſſiaut
gꝛiꝛeꝛ ynouut. ꝓan ooꝛꝛeꝛ ynu oꝺgꝛeu ynꝺiꝛ
ꝑllynn. byt ꝓeuꝺleꝛ ꝛ: gꝛoꝛlleynn. uyſ ꝛyo
ef oe uoꝺ uy ellꝓoiꝛheu. ꝓoꝛeiſſaꝺ ef. hauo
vo gꝛeunyf ⁊ ecꝛ. kyt k. Ueſiꝛth aſſheu
uyeh ꝛeu. uyt aꝛnaeth kaffel lleſiꝛth yhaly
ues kaffel boꝛheu ꝛunon ꝛiu baꝛnaꝺt.
uy ſuꝛu uꝛth llynn ynouut. uyſ ꝛyo ef oe
uoꝺ ꝑ neb up ellꝓoiꝛheu oꝺeiꝛ⁹ aꝛmaꝺ ef.
Hauo vo gꝛeunyf k. kyt keffyeh k. Yꝛ
oes ynyhyt ꝛew agꝛuelleu ygaller gleiꝛth
uygꝛꝛhallt ac eynt ꝛac ynnuet. naunyn

ynꝛeh ar gwellen vſyo y ꝛeuys ꝺ'nglaut ꝛ:ꝛeth
ꝛeuꝛth naꝺ tuꝛeo ikleoic. uyſ ꝛyo ef oe uoꝺ ⁊ eꝛa. 205
hauo vo gꝛeunyf. kyt keffyeh. k. ⁊ c. Aphel
ue ꝛoꝛth ꝛuyꝛth nuy gaſſer oꝛuſſyn ꝺeneuſſeꝛt
nuſ en. hauo vo. kyt keff. Yꝛ oes nuyhyt
kynllynn aoalyo aꝛnaꝺ. naunyn kynllynn
kyꝛs cauſ eiuu. hauo vo g. kyt keff. h.
Yꝛ oeſ ꝛoꝛth nuy hyt aoalyo ꝑ gynllynn.
naunyn ꝛoꝛth cauſuaſſyꝛ cuſſaꝺ. hauo ⁊ c.
kyt keffyeh hynny ꝑlit naſkeffyeh. ka
ouyn kilyo cauſuaſſyꝛ ꝓoala ꝑ ooꝛth gyꝛt a
gynllynn. hauo vo. kyt k. ⁊ c. Yꝛ oes
nuyhyt kynyo aoigono kynnyo ꝓaeth aeꝛa
hynny. onyt nuaꝺon naꝺ moꝺꝛon. a ouc
hyꝛt yn teiꝛ nollic ꝑuꝛth ꝓaun. uyſ ꝛyo
ꝓaou y nuaf. na ꝓleth vo ae hyꝛ ae naaꝛ.
hauo vo. kyt kn c. Gyuun nuygoon uaeth
gweoꝺ kynehꝛuoꝺ ꝑ ath nou. ꝓaun baiun
yhela ꝑuꝛth ꝛeuꝛth. uyſ ꝛyo ef oe uoꝺ ⁊ eꝛa.
hauo vo g. k. keffyeh. h. Yꝛ heſſiu nuaꝺon
uꝛth kaun ihꝛ ꝓaun ꝑ nuaf. nes caffel ei
ꝺuel y gaeꝛ kyſſeuin naꝺ aeꝛ. kaun⁹ ginno
ꝓaꝺe uno nuy gꝛiſſaꝺ. y gꝛeuynꝺꝛy ꝑ. hauo ⁊ c
kyt k. Gaꝛſcliꝛ uꝺoel ꝓeinkꝑuyo ſſeiꝛ
ou ꝑ. uy heliꝛ ꝛuꝛth ꝛeuꝛth uꝛth kebaꝺ.
Hauo vo. kyt k. kynllynn ynaꝛf oiſ
ſiſſ naꝛchaꝺe. kaun⁹ oes aoſſuyo y ꝺeu gꝛ
neuhynny. naunyn in. Ac uy ellir nuyn
uyeuꝛ aꝺi ynnt ac ef ꝑuyꝓ y tynnu oe
naꝛf. ae gꝛuntuyaꝛ aeh ꝛiellkꝛeuneu.
uyaꝛ oe uyllyꝛ gyneiꝛhuꝛ hynny ꝺoaꝛ.
uy nuyuhaꝺuꝛheu ynneiꝛ kaun⁹ ꝛen
uyo. hauo vo. kyt keffyeh hynny. ⁊ c.
Yꝛ oes kyuyo ynyhyt aoalyo y ꝺeu
gꝛeueu hynny. naunyn kyneoꝛ ſkyllt
naꝺ beiꝛꝛyn gleiꝛhꝛaꝺe. gꝛeꝛllꝛaſſ naꝺ nuoꝺ
vo hyuno neꝛ gꝛuꝺyoloꝺyn gꝛyllnif ynu
nyuno. uyſkeffy ꝺi ef hyꝛth. na uaeꝛth
nuaeu uyſkeffy. hauo vo gꝛ. kyt keff.
Yꝛ heliꝛ ꝛeuꝛth ꝛuꝛth ues kaffel gꝛynn
naꝺ nuo. aꝛy oeꝺꝛ ꝺuo aꝛyaloeꝛuyl an
nuyn ꝓnoꝺ nac ꝛeuuuyꝓaꝺ ꝑ ꝛeaſſen.
uy heliꝛoꝛiꝛ ef o ynno. hauo vo. kyt k.
Yꝛ oes naꝛch ynu byt aoyeiꝛo ꝑ ſkynn
yhela ꝛeuꝛth ꝛuyꝛth. naunyn on naꝛch
noꝛ oeꝛneaꝺꝛe. hauo vo. kyt k. k.

Yes dyuot gulenuhin uretlin tfrenc. ny
helir tozch trpth vyth hebdaw. hagyz yo
ioaw aoaw poeynaf yz ot ti. ac ny daw ef vyth
yma. hawo yo. Kyt kaffo. Nyhelir tozch
trpth vyth heb gaffel mab alundynet. gall
thyngyz dayth hwnnw. hawo yo. Kyt. a gra-
Nyhelir tozch trpth vyth nes caffel auer
ac aethlem. kynebrpoet ac allel thynt pnt.
ny ellynigyut eirpoet ar hom mylcoynt.
hawo &c. Kyt kaffoch k. Artur ac gzeqm
dithon y hela tozch trpth. gyz kynoetharc
yo. ac ny daw ef yzot ti. ny elly dithen dzeo
arnaw ef. hawo. &c. Kyt k. &c. Nyellir
hela tozch trpth vyth nes kaffel bbleu a
chynubloh. a spubloh. meibon kilyo kyfnubloh.
klyzyon kledyf dnubloh. teir gwalaem
gwenn eu teir pscpyd. Tri gouan gwan eu
tri gwaew. Tri beinn bun eutri chledyf.
Glas. Glessic. Glessac. eu trichi. Call. Gu
all. Cauall. eu tri meirch. Hwyrdyoc. a
Dzecdyoc. a Hlwyzdyoc. eu teir gwzagred.
Och agwaam. a diasbat. eu teir gwzeichon.
Kuchet. a bynet. ac eissilyet. eu teir mer-
chet. Dzuc. Agwaeth. A gwaethaf oll.
eu teir mozbyn. Y teyliyr hynny agwan
aut eu kyn. dphaby oz rei eieill adiaspedam.
nyy delyccio pawb dygtyndeb y nef ar pdwar.
Hawo yo. &c. Kyt. k. Cledyf ernach gwz.
nyledir vyth. nannyn ac ef. nyo ry ef oc wod
nac ar lzerth nac yn nat. ny elly dithen
dzeo arnaw ef. Hawo yo. &c. Kyt kaffoch.
Anhunred heb gyscu nos agreffy yn keis
saw hynny. ac nyc kreffy. am merch
nmen nyskreffy. a merch agraffat imen
anuarchogaeth. am hanglyno gwr ar
thur agreiff nun hynny oll. ar dy derch
dithen agraffat i. ath enert agoll pdithen.
Kerd un ryghyt. nyozuyo arnat na bo
yt naddlat yn merch i tragwyddyeh
hynny. dphangreffyeh hynny oll o
anoethen dynmerch nmen agreffy yn
nen ut.

Frud aozugant hoy y dw-
honno couches. ynyuyo kach-
law: allelynt dyphaf orbyt.
Kachaf oz dy nhy oco nothrpluz y

nyhyt hoim nidynot o gwer. ac pdlwedd
saint ynytru urthaw. Pendruy di oz. ozgher
aithelhech dwi racw. Pieu y gwer heb hynt.
Meredic allyz pych chwi. nit oes yny hyt
ny thypo pieu y gaer hom. hnac gwz
hen. Dy noes pffyo yoch ephellemic
ydlathynnu y ngaer hom. Haunben
ow ach nodho. ny drych gwestei eirpoet o
honei ac yr yllyt grautaw. ny eoir neb di
namyn adyeco ygtero grautaw. kyrchu y
porth aerugrant. heb y gwlyn gwallraf weith
oed. Aoes borthaur. Oes. A ffrithen ny bo
teu dy dauadt ythberm. pyrne y kynuerthy
di. Agor ypporth. Nac agoraf. Dy ystyr nas
agory di. kyllell aedyo ynduyt allynu yn
hual. ac ainclathyr yn neuad ernach gwz.
nannyn y gwendaw adyeco y gtero y nyhon
nyt agoraf vna heno hellach. heb ykei yna.
Dyporthaur y nac kero gennyf. Pagero
whydgennyt ti. Ystynnaur cledyf ueu gwzeu
nyy hyt vyth i. ath aef dyckodit hynny
y ernach gwz. ac adygaf attef itt. Dynot
aozuc ypporthaur pnyhon. ac y dyllaf yr
nach urthaw. Dulcdeu porth y gennyf.
Ys dywat gennyf kyllerthyd yssyd mozoe
yporth anynny nt dynot y nyhon. do nim
neist di aod gwzd grautaw hyt. Gonynne
ti heb ef. Ac nid nadunt adyllaf gdy
hyt ystynnu cledyf ueu ohonaw ynda.
Aoed reit ynni bzth hynny. Ystyreis yo
hyt ynkeissaw awdyen vygtedyf. ac nyd
kaueis. Gat hynny y nyhon. kan oes gtero
grautbaw. Dynot aozuc ypporthaur ac agho
di ypporth. Adynot hei ynnyhon chwi
a chynarth gybell aozuc ef y nrnach gwz.
Kadeir adodet y danaw grenzyon gwznach.
Ac peyllaut ernach urthaw. hab ac eirr
adyllaeir arnat ti. y gwdyst ystynnu cledyf
ueu. ar ddim hynny ynda heb yhei.
Dyna cledyf ernach allnaethyryt attaw.
Kymryt agualen gleis aozuc hei y dam y
gresseul. a gouyn ozdu yhyryeo ozeu grautaw.
Ac gtkynsent ac grthnsent. Yr hynny ewo du
Gennyf ti mahei teu uei gnma arnaw.
Glaubau aozuc hamner yllaill gwllell idaw.
ac wo yn yny law aozuc. Arnaw dy wod di hynny.

Oed gvell genhwf noc vaỽo ymgvlat
ỽeỽbei oll ual hynn. Dyheo abeth hỽ gv:
hystal athi heb geovynoeith. Di a:da yma
e ynn grovynaith. kynnpoyckeo ygero
ỽyn vo hynny. aer vpozthaỽ:allam. am
advisedaf idaỽ y arhyndon. Penn y diaeth
idaỽ var pbaladyr. ac ysset adygyrch y
gvaet var ygvynt. ac adiskyn ar y paladyr
eidueith. dgo:i ppo:th ainaerlipaỽr. a
dywot beddỽ: ymynn. ac povysaỽt hei.
hudugnhỽ pỽ beddỽ: hynny ibhyn y gero
hynn. Daoleu maỽ: a:m gran ygvyr:
hoeo allam amdywot beddỽ: aches ymynn.
adywot gvbas ieuanc eedgyr ac vynt y
nnyon. ỽu naỽ cuskemynn heussaỽ:. Sef
aỽnaeth ef aegroymdeithon ygkynn ueth
ac dywot o:ỽs y trychaỽs hyt penn
ytroeo ymyon ygker. Ydywedassant y gro
deithon ueth naỽ cuskemynn. ti aorugyst
hynn gro:eu ỽu hyt. Ac o hynny allan
y gressint ef gro:eu naỽ cuskemynn. Gvalcaru
aorugsant vy peusettyeu. mal ysceffynt
dad cusettyhaỽ:. hebdywot ysckaỽ:. Ydeo
yf adarnn y vaeth. ac rodi aorue hei yn
llaỽ o:naeth graỽ:. y malphei y edryeth a
laugheu ỽuod idaỽ vgveith. ac y dywa
et y kaỽ:. Da ỽ: vgveith. a rauc bod
ỽ: grennyf. Ydywedyt hei. dywedyn di a
hygrybyr dygledyf. dyo:o di ynn ỽdot y
hyssell bzennen o honen. Ac ydywedyt
ereill o neyr:o idaỽ. Aclywyt ydiheu
o honaỽ. ar cledyf ynn llaỽ arall. a dy
wot o honaỽ nebyeun y kaỽ: uual pei y
cledyf adottei ynn dheu. Ydiffot aorue
ynnteu ynneynn ysiaỽ:. allaỽ y beun per

varnaỽ. Dufenthaỽ ygaer:d dỽyn a ỽn
neissaint o:da ar elydden. Ac ysgymynn y:
unoyd ynyeynn ybkeydyn ỽdeithant y lys
arthur. achkeỽf ỽnaeth gaỽ: gaurunt
Ydiheunt amaethant y arthur y
ual ỽdarun ỽduit. Arthur ady
dzaeth. Paheth ysdyo taỽnaf y gressaỽ gy
taf o:a amoethen hynny. Taỽnaf ỽ heb
ynnteu heissaỽ naeben naỽ unoz:on.
ac ỽyt kaffel arnaỽ nes kaffel eidoel
naỽ aer y gaer. ynghyntaf. Kynnoi ao
ỽe arthur a milu:r ynny: pryder gen
taỽ y gressaỽ eidoel. adywot o:ugyant
hỽt ynnaeth ergynn ynyssc yoeo adyo
ef ysgaeth ar. Seuyll aorue glyn ar
bann y gaer. ac dywedaỽt. Arthur yr
holyoi ynn y:yt naen gredy ynny tarrỽn
hynn. ynyt da nn ynni ac ynyt digyn.
ỽyt gheuyth. ỽyt keneth ynn. kynny
eheffych o:then thaeuthỽr eann ỽn.
Arthur adywaỽt. Nyt y:o:ec itti y dyn
tỽnn i ynna. naỽyn y gressaỽ ykaeth
araỽ: ysdyo geynnyt. an aỽdaf y canthỽ
naỽ: itti ac ỽdaỽ y:ydynn ynni. Ac ygyt
adywot ynneith ampo:th a
gyffyoi. Ygyn: adywaỽt ỽrth arthur.
dirgkloyo ỽs di ado:ef ỽy ellyoi ỽdot
ath hi y gressaỽ yeth ỽo: naen ar ỽn
hynn. Arthur adywaỽt. Gozhyr gval
staỽt ieithoed itti y naeth iaben ỽdyoet
y negres honn. Ydoll ieithoed ydyo
gennyt. a chyfyeith hyt ar ỽn o:a dyn
ar annuneleit. Edoel itti y naeth iaben
ỽdyoet y gressaỽ oy geisyndyn yo.
gyt ennghyn. Kei abedyr. gohyrth

yr gemynt y negel yo elwch ynghaer y
chastell. Loch yn y negyes honn. Kerdet
aorugant racount hyt att ypyalch gilgy
si. Gouyn aorug gryghyr ioi prouv avo
est ti dim ywrth uabon uab modron. a
ducpyt yntev nossic ody rvng ywann
arparet. Ypyalch adywaut. pan dv
thum i yma gyntaf. cungyn gof aoed
yma. a minneu coetyn ieuanc ood
vn. ny thaethpyst gwerth arnei. na
myn treuan uygyrelum arnei iwb uch
ei. heoio hyt oes kynnyeint kneuen
o honei hebdrulav. dial diw arnaf
ochygleu i dim ywrth ygyr aoynwch
chvi. Pechyllyo iabn hagren. aoylyet
ynn y ikneuthur ygrennadeu arthur
nn aegynaf. kenedlaet vleit yllyo
gynt rithypo diw uonn. mi aef vu gy
uarllyo rugoch yiw. Dywot aorugat
hyt ynlle yoocd kar kcornure. karv n
dynnure yma pooctham m attat. ken
nadeu arthur kamy boam anneil
hvn neth. dyllet. a thidost di dim y
wrth uabon uab modron. a ducpyt
ynder nossic ywrth y nam. Pkarv
aoyllaut Pandrithun i yma gyn
taf. hyt oed neanyn vnreit obop tu
ynpenn. ac hyt oed yma gyet na
nnyn im o gollen arthen. ac y tyfil
ys homo pidar cam keing. ac poy
grypoops voar grbedy hynny. a beod
hyt oes neanyn bystyn oeth ohonei.
Pkynny hyt heoid yolyf i yma. ny
chygleu i dim o:neb aoynwch chvi.
Gnn hagren a wroaf gyfarvyo yrth

kamy kennadeu arthur yoch hyt lle
yma annneil gynt arthivys diw nn im.
Dywot aorugant. hyt lle yooed aiem
cum kaklyyt. cuan cym caulyyt yma y
mae kennadeu arthur. Avdyst di dim
ywrth vabon uab modron aducpyt. &c.
Pei alsyuyppu nn aedyfieovn. Pandu
thum i yma gyntaf. y cym mab: allrych
glynn cvet oed. Ac ydruth kenedlaeth o
dynyon idab. ac yonnabyt. ac y tryvys y
eilavet yndav. Ar tavoyo cvet yo hyun.
annneu neut yoyoynt yn gyuyon
boneu vyclyll. y hynny hyt heow. ny
chyglesi dim or gyr aoynwnch chvi.
an hagren annoaf gyuarhyo y gennadeu
arthur. yny dloch hyt lle ymae y:ann
ueil lynnaf yllyo yny hyt hynn. a nby
af adreigyl. erch gvern abvy. Gnhyr
aoyllaut. Erch gvern abvy yn adetham
gennadeu arthur attat. youyn itt a
voost dim ywrth vabon uab modron aduc&
Pkerch aoyllaut. an adeuthum yma y:
ylyell o annser. aphannduthnun yma
gyntaf. anaeu oed ym. ac yar y beim
ef ypigyn ylyr bap uchel. a:eithon
nyt oes dyrnuo yny uchet. y:hynny
hyt heow yolyf i yma. Acny chygleu
dim ywrth ygyr aoynwnch chvi. onyt
im tregyl poeuthnun ygrellaw nynhyt
hyt yn llyun llyo. Aphannduthnun i
yno yllodyf ny gryduaughen y nyny
haer oderbyn hor bynhyt yndav dec
vab. ac ytynny ye nyteu nn hyt y:affo
yf. hyt pann im abred im yndiaw y
gnatav. Pef aoneuthum mheu im am

hell gwnaut nynet ygwyrf vrdhau y
greissaw vonuetha. Kemadeu a verwys
vrtew ygrymor aun. adwuor adoruc vn
tew attaf. poior dec nrwer adrugrint
oegreuyn. ouyt ef allyr perthor hyun
agreiffvch chwi. nyvun i neb ae gwypo.
am hagren awydd gwnaeruod vdch hyt
lle ymae. Dywot adrugraint hyt lle y
oed. Dywedut adoruc yr erpr. Chwe
Ilyu lluu nu adeuthum artat. gnan grymu
dy arthur. pe wyn awdyl dim porth
vabou nab modron adueppir pitew
llothic porth pwau. Ygrymeint alky
povfi nu ae doylbedaf. Gan bob llaun
yoaf i arbyt yr anon uchot hyt paudly
yf hyt pin ach nuir kaer loyb. ac pwo
ykeueis i. ny cheueis eiruwet odrvc
ygrymeint. ac mal vereterch dwt un ar
wyndop ysgwyd i pnaf obonaoch. ac ysef
yoaeth ardop ysgwyd yr chwe. kei agwr
hyr: gwaldyfyr ieithoed. Ac ykeroeddaint
hyt paun druthaint am pwagyr ar kar
charaw. pup wyd kymmaw agrydaw
agdywaint am pwagyr ac by. Gwr hyr
adwaeth. padyn agwyn ymy maendy bon
Diaw: ydaf ic adw ygrymaw pneb ysgwo
pnaf. Aelbon nab modron ysgwo pwyf yg
curch. ac ny chaerhaerbyr neb kymdoythet
mllwr caerhaer aim. nac chaerhaer llwc
llaw eiruin. neu gaerhaer greit nab ein.
Oes obeith greimyt ti ar gnithei ov ellwng
ac yr eur ac yr aelpeint ac ygwlut pr ellguna
vl. ac yr eur ac yr aelpeint ac ymlad. Ygrymeint
obowf i agraffer agreffir dryy pwlad.
Pinchwelut o hoymut vy odyno. adpuot hyt

lle woco arthur. Dywedut o hoymut ylle
poocd nabon nab modron yckaerhaer.
Gwrthpab adoruc arthur milwyr yr pymp
hoem. a mynet hyt ygkaer loyb ylle po
oed nabon ygkaerhaer. a mynet adoruc
kei abedwyr ardop ysgwyd y pysc. nal
ytwed pilwyr arthur pupnlad ar gnaer.
ybygaw o gri y waeloyr achymwyt y
caerhaerawr ar y greupn. ac pnlad ar
gnaer: waldwyt ar gwyr. At ref pdaeth
arthur a nabon gwnaeth muryd.
Dywedut adoruc arthur. beth fa
hae chwithon ygreissaw mygymteu
or ammoetheu. Javuhae py keissaw dw
geneu gnaet rymun. dikpy heb yr arth
pa du y mae hi. Pmae heb yr un pn
aber drugleuyf. Dywot adoruc arth
hyt ymy trwgaf pn aber cleuyf. a
gwpn adoruc ystlaw. agdyllyeist ti y
lethu hi pna. Pp ryth y mae hi.
pnryth bleidaft heb ynaru. ac oeu gr
neu gneuthn pe ynwa. Hi a leadaf bp
ysgrybul pubpnych. ac ymae hi allet
ynaber cleuyf ynwbn gwgyf. Sef aw
adoruc arthur gyrru ymyrpt thenn y
long ar uoz. ac creill ar ynw yfaela
ge aill. ac ehyleiryaw uelly hi ac ar
geneu. ac endeat ystlaw o dw y arth
yneuuth/elnuem. Gaidleaw adoruc
llu arthur bob un bob teu.

Hac ual pooed gryffyr nabgwenda
wl. dwy gweith ynterfit oreu hy
nny. y clywei leuen agrydaw gnaut.
agarlam oed enclybot. a chwb adoruc
ynteu parth ac ynw. ac mal y dyuth y

Fine.

orspellaw cleorf aldnarth. Allad y tryn
parth ythi ydaynar. ac ednifyt uelly nac
ynnu. ac vorvzedassent hyntau vthaw.
Dyc uenoythi dub ar enwyn gennyt. ar
hymi ny allo dym ythi vlkaret. ni adlon
vskaret itt. Hyntythskor hymny adve
thant arnaw heskaw: Ilmat. anedes yt
padaden penniaw: ar aulhech vnnessaw
dic oll hebdun vneissen o honunt eithyr
un flaubeorn. Armorgrugyn cloff adoeth
athunub kynn vnos.

Dan ythoed gei abedlyr yn eithoed ar
bem pumlunion. ar garn gohyla
thyr: ar ikynt unbaf ynyhyt. edrych
abyaerhaut vnenkylch. ac ynit abel
vnt yhe naw: parth arthen ynwell y
hythant heb orossi dim gan y gohyt.
Ac yna dohuabt kei. nin vn llaw ynugkyr
ueilltt-hyll oy nacco tan rosso. Ychspab
aorugant parth ar unbe. adnessam
parth ac yno dan yn arongrynt obell.
ynwyd dillaf uarchaw pudenaw taeo
cwet. Ynnà haystyn prydder: unbaf awche
lawo arthur eurwet. Heb y heddyr yna
ythoi gei. ac harthaeuost oi ef. arthen
heb y kei. Ynna dillus uarchaw. nyt
oes ynwyhyt kynllynan adalho dynthyn.
keneu gyrrit nab ert. namyn kynllynan
o uaryf y gor: albeb oi rachoo. Ac ny
nuynhaw ieuyt owt ynhyr y tynnir
ach ydlledyrennen oe uaryf. kanys kei
uno nunarv. Nac anbynghor: nunnen
ythothynny heb ythoedyr. Gadunef
heb ykei y ydlu ydsala orbic. Agkeoy
hynny kyscu arna. Gra ythoed ef yn

hynny ybiunt bynteu yngreuthur ky
dellbreinen. Panorbugei yndheu y wor
ef pulverau. grueuthur ydll aorac dan y
draet nuyhaf ynyhyt. Athanaw dynaor
arnaw anueitrawl y uerint aorac. Ac ikasau
ynyydll hyt pendaruoo wount y gruthaw
pullorr: ar dydlledrennen y uarvf. Agkeoy
hynny ydaa yngkybyl. Ac oodyna yoaeth
ant eddeu hyt ygkelli ilac ygkeruyt. Achym
llyuaun o uarvf dillus narnaw graiannt.
ac rodi aorac kei pullaw arthur. Ac nay
kauei arthur pregthu hoim. Ky nyllyna
aorac kei. o uarvf dillus nab eurei. per
kach dy augheu nyoei. Ac anhymp ysor
res kei hyt pan nu abreid yndlidyr pr pnyo
bonn taughneuedu y rryng kei ac arthur.
Ac eissoes nac yr aughyfnerth ar arthur.
nac yr kaa ydlyr. nyt ynnerbo kei ynnnt
gyt ac ef ohymp allan. Ac yna podlsaw
arthur. Beth aduaf ikeithon ygreiddaw ar
annoethen. Jaf uaf yo keiddaw dr nt dyn ky
neu gyrrit nab ert. Kynno hynny ych poic
yo aeth creidyat uerth hud lah ereint gan
dwthyr: mab gyrrdabl. achymhyrfu gruith
dymot gryonn uabnud ac dyna y tros. Kyn
nullaw llu o dwthyr: nab gyrrdabl. adymot y
ynnlad agkynnn mab nud. agkrmot ofhym.
adala gyrrit mab ert. Agkinnen ei naran. a
gwrgyst letlwm. adyfnarth y nab. adala
openn nab nerthaw. Anuython. achydeor:
thydlt y nab. Allad nuython aorac adiot y
gallon. a chynnbell ar kpleor: ysku callon y
dat. Ac anhynny ydaeth kpleor: ygkelyllt.
Dyhot o arthur kynny. adymot hyt y gryg
leo. adynnnb aorac ef gronn nab nno anno.

agrellyng y dywedei ygrantaw oe gwrthar.
agwneuthur rangnefed y rwng gwynn
nab nud agwythyr nab gweindaid. Sef
rangnefed allnaethyhyt. gadu y nor
yn. pwy y bydy yndunyon o dydy barth.
Ac yndaw bobonb kalan mei nyth hyt
dydzaw ozdyo hynny allan. y rwng
gwynn agwyddyr. a'r un dorfo o nad
unt oydzaw kynnerir yuorwyn.
Agwedy kynnot ygwyzda hynny uelly.
y kanei arthur unygdyn mawr dy gwedy.
a dywedyssyaw eyz cant ellyn. Gwedy
hynny y daeth arthur hyt yndyaw. a
mabon nab mellt grantaw. Agware
gwallt eurvn y gerssaw arnaw gwlydyr
ledlic. Agwedy ev kaffei y daeth arthur
hyt ygkyollerin uberdon y gerssaw gwrgi
seuerr. Ac odgar nab aed brenhin uberdŏ
gyt ac ef. Ac odyna y daeth arthur yr gw
gled. ac yalis kyledyr wallt. Ac y daeth
yssetty yetkyn pennbeid. Ac y daeth mabon
mab mellt a dwaen gwlydyr ledlic yny
lab. a dzutkyn geneu girit mab erri. ac
y daeth arthur ebyon y perllyl. a chanall
ki arthur yny lab. Ac y dysgynnyssaw kab
obrydein arlamrei kaffec arthur. Ac a
chub yr kyssynerth. Ac yna y kynnerth
kab obrydein nerth bryellic. Ac yn lluyth
yr trybelit y daeth ef yr baed. ac y hollaes
y beun yndrunamer. a chynnull aor
kab yr ysgithyr. A'r yr yskyn a nottaysset
ysgadn argwlwych aladaw y baed. ma
nyn kanall ki arthur ebyon.

Gwedy had ysgithyr kyn bennbeid
y daeth arthur a'e nu hyt ynys gelli

lkic ynys keuyn. ac odyno y gyrrwys meiw
nab teirgwaed y dzych a uei y thyssen y
rwng dreuant tzech trwyn. nac saluen
oed uynet y vndaraw ac ef. ac ony ber
y thyssen grantaw. dibenbagen oed y nos
ef yno. Yeny darfod idaw ymdeithaw trae
am uberdŵ. a mynet azuc meiw y mu
geis ac ynt. Sef ygwelas ynt ynet
gyr oerwel yn uberdŵ. Ac ynnyrthiaw
azuc meiw y nyrth edryn. A dysgyn
nu a nacth uch penn ygwal. a chwe
sab ysgwyddaw un o'r thyssen y grantaw.
Ac yn chwaras dun bagen naw yn un
oe hyspeth. Ynwyd azuc yntew yn thy
dyzdi. Ac y nyssyhyt yaw hyt pan yn
ordiwedaw y dydd o'r gwenyn ac ef. D
ony a wybu di anaf meiw nyth. Gyrru
o arthur grennat gwedy hynny ar od
gar nab aed brenhin uberdŵ. y erdu
yeir dinas nach dzydi maes idaw. Lletty
o'r gar idaw y nos. Y dywaut dinas nach.
dub all yr yeir y benhaffei dzeil o dzelet un
olwc arnaw nas dzaffei. a dywot o gru
nat arthur anac gwydy o'r uberdŵ.
Ynghynnu azuc arth ac ysgraffu n
ner gruthaw a nynet y nu yr ystlys y
long. a dywot y uberdŵ. a dywedyn
ty dinas nach y dydd a dzugant. Gwelsant
nuer o'r gar ymdeithaw. Agwedy bo
yth o nadunt ac ynet eu dwylaw. erbyn
y peir azuc arth. Y dybaut yntew
yn ar y dydd y neb. y nyrth yth oed o'r
gar brenhin uberdŵ. Gwedy ffenc
yo nac adunt. hynny azuc bedyr
dac y maes y peir. a chwedy argyrwyd

hystyno gveas arthur. vrsit oco hyn
nv unuam ygrachambrigvas arth.
Sef oco ystyno ef ym hallastat ynidvu
per arthur adoon tam ydanaf.
agefyt oleillcabc ydel ysgialetvich.
ac ellyng ar yvot. allad owrnach thy
del ac unet achan. Dyuot llwoco
ystyno ac ymlad ac vy. a gvedy
ffo yllwoed achlan. unuet arthur
ac ehof ymengivno yny llong. ar per
mllaim osfllt werdn geuraint. dof
kymmu yuty llydeu nualtal cvet ym
pezth kerdin ynoyuet. ac yno ymae
nessur yper.

Hc yna ykymmullpe arth aoed
agfymuf vr: yuteir ynys prydu.
ac thcir nac ynys. ac aoed yuferme
allydab. a normandi agblat yr hak.
ac aoed o gric: ketlol. a manch clotua
dr. ac yoaeth ar nuerved hynny oll
hyt ym werdn. ac yna ouyn mab ac
erbryn racdab ym kaerdin. Elgvedy
doschymmu arthur yzeir. dyuot kemt
ystuerdon attab y ertin nauo idab. ac
yvydre yuteu nauo idunt hby. ac yn
dassant byuteu eu benydth idab ef.
Dyuot aozuc gvyr ukerdon hyt att
arth arodi boyttal idab. Dyuot ao
zuc arthur hyt ym elgver verueldyn
kaerdin. ynylle pdeo tnych tryfth. ac
ceithlyoun mocb gvanlaw. gvellyngf
kyn arnab o bop parth. pdeo hynny
couches pd ymladaoud v gvyoyl ac ef.
Pzhynny pymbet rau y ukerdon ao
nacth ynoiffenth. Arbennoeth pdyn

ladaud erddu arthur ac ef. namyn agnaf
saut odzre ygvantaw. ny chaffsant dim o
da. Y tzydze oyd pd ymladaud arthur
ebiuu ac ef nabnos. a nab nuen. ny lad
aud namyn un parthell oe uoch. Go
nymmyc ygvyz y arthur perh oco
ystyz yz hoch hynny. Pdyfbaut yntem.
bzenhin un. ac am pechaut yrthu
pdaw ef ynihoch. Gzrit aduaeth
arthur gvzhyz gvalstaut ieithoed. y
gvrthaw ymadzaud ac ef. Dynet aozuc
gvzhyz yurthdeorm. doiscynnu adua
eth vchdeun ytlial ef ac seithlydyn
noch. A gvedyn aozuc gwalchaut gwyz.
yz ygvz athdyuaeth ar pdrh hoim. oz
gellocb dyfzeout. ybaschaf dyuot un o
honaloch y ymdidan ac arthur. Gzth
eb aduaeth grugyn gvzoch errint. nal
adanco aipaut oco ytkrych oll y ffoys
yzeiden argyot acarnaes ygkicbit
nal y llathzei y ukrych. Sef attcb arodes
grugyn. am pgbr angiuaeth ui ar p
drh hoim. ny ukuaby. ac nydyfsedyn
dim yz arthr. Oco dygaby odzre adnaeth
oco dyb ynim. angheuthr ar pdrh hoi.
kynny dkeloch ebyrthen y ymlad am.
an adwzeaf yoch pdymlad arthr amy
gryb ar ellyn ar gvellen ysfyo rbyngdu
gluit tyzch tryfth. Hoch y grugyn hyt
panugaffer y eneit ef ynghyntaf. ny
chaffsir y thyssen hynny. Arboze auzp
ystyccbymbynn odynas. ac pdaby y
ustat arthr ar menit inbyhaf aallom m
odzre adnaby ynо. Kychdym dozyghut
lipr ar ynw: parth achynny. ac pdaeth

arthur ac duoed ac ieuerid a gyfan yn
pryderi. a lleuaraf lygat yntlicler ac
ivut. Dofsynnu adunaeth torch tryfth
ynyorth eleis vndynet. Dyuot adzuc
arthur hyt pin ynyfyb ynos hounu.
Canuaeth oplledut y arthur en unynet
heibaf. ac ynozdilkes adzuc ac ef yn
llad gwarthec kynnlleas kôz y uaigyl.
Agfeo pllad doed yndeugleuyf odyn a nul
kynnadynet arthur. Ozpaderith arth
vkyrlyonnuyf torch tryfth oduo hyt
pinpreflelen. Dynot arthur allaow y vyt
hyt pno. Gyrnaozuc arthur pkyr p erinl-
ly. Athzaeth nyz adzutlkyn keuen great
uaberi ynylaf chun. a gfuarthegyt uab
kalb ygriwongyl arall. adrugi glythinyz
letelne ynylaf ynteu. A beodkyr adiauall
kr arthur ynylaf ynteu. a reftru adzuc
y unlibyr oll oduutu nyuer. Dyuot tri
uaeb cledyf dibolch. gfyr agauaf clot
mabr vullad ysgrthyrllbyn penuberd.
Ac yna y kyrlyonnuyf ynteu olynn ny
uer. ac yodeth y gynn kerdyn. Ac yndaf
kynuarth yno. Ac yna plladuabd ef bedduar
tpllyn y arthur. gfuarthegyd uab kalb a
chauaf allt clyyt. a rriodn uab eli atuer.
ac flodnaw bael. Agfeo pllad y gfyr hynny.
yndaf yr eil kynuarth udunt ynylle. ac y
lladuabd gfydre uab arthur. Agarfelit
uydel. Agfleb uab kcaubt. Ac ifcawyn uab
panon. ac dolurych ynteu ynaf aunaeth
ydyt. Arbaze ynlbdnn ydydozannoeth
yd ynozdilkedaud arthur gfyr ac ef. Ac y
na plladuabd huanadb. agregyrz. aphein
pingon. tri gynnis gleblyt gnuaeluaz.
hyt nalgfydyat dub ilias ynydyt ar y
heib y nteu. eithyr flaelgenyn chunau
gfyr ny hauaed ilell neb obouab. Ac y
gyt adynny y lladuabd flaber ollyr y blat.
a gfydyodn faer penfaer y arthur. Ac yna
yd ynozdilkedaud arthur ynydelun pabe
ac ef. ac yna plladuabd ynteu madaue nuib
teithyon. Agfyn uab tringat aeth neuet

aduruabu penillozu. Acodyna ydaeth ef
hyt yn aber tyui. ac yno prodes kynuarth
udunt. acyna plladuabd ef kynlleas nuib ky
nnadgfydeithu brein firnuc. oduna ydaeth
hyt ygflynn ystre. Ac yna ydynglallaeffent
ygfyz arthur ac ef. Dryfynnu adzuc arth
gfyry nuib nno attaw. agfynnu idaw adyodyat
ef dun ibrth torch tryfth. ydyuadyt yntru
nalgfydyat. A hela ynoch aeth y kynnu
ydn yna ollkyt ynduffyn llydaw. ac ydy
gretbydes gringyn. gfyallt ereint udunt. a
llydaw gfynnunyat ac ef pladaeth ykynnydo
ydn hyt nadieingis dyn ydrydy o nadunt.
naunyn un gfyz. Sef adzuc arthur dyuot ac
kuoed hyt ac ydoed gringyn allydaw. a
gellyngr yna arnadunt acod ogr rynudydo
ed yn llydaw ac ydth yr aur adodt yna ar
kynuarth ydaeth tzeth tryfth ac ydaithzeth
dynt. Ac yr pendathuedyat dzos iwr uler
dou. hyt ynyllelen ac dynt hyt ynda.
Dyglydaw aruaeth ynnaf ac gfyz a
chun arnab. ynnydd. y gaeaf ydynaw yn
tru. hyt ynynyd anaaw. Ac yna y
llas beuy oeuoch ef. Ac yna ydaethydyt
eneit dzos eneit aref. ac pladyt yna
tzeth llabin. Ac yna pllas arall ac doeth.
gfyr oed y eiw. ac ydyna ydaeth hyt yn
dyfynnu anaaw. ac yno pllas beuy a
beimkic. Ny aeth ydyna gnarfaw ac uoch
ynyvb. naunyn gringyn gfyallt ereint.
allydaw gfynnunyaef. Dz llo hynny
ydaethant hyt ynllocheun. Ac ydyna
dulaadyd arthur ac ef yno. Rodi kynuarth
aduaeth ynteu yna. Ac yna plladuabd ef
echel uzodyr tell. ac arnyn ei gfydaw
gfydaw gfyz. allaber ollyr a chun ac
hyt. ac ydaethant ydyna hyt mallaeth
taby. Ffeir adaeth gringyn gfyrch
ereint ac ynt yna. ac ydaeth gringyn
ydyna hyt pydyntrin. Ac ydyna ydaeth
hyt ygfyrcroghyaun. ac ei a chnaf gringyn
gnarfaw. a llaber ynyr aduaeth ynt. A
ydaeth hyt ygfyrcroghyaun ac ydyna y

allaas gyt adynt newit. ac
ydaeth a'r ygfyrcroghyaun ac ydyna y

ỽllas llwydaw gwynnwpet ỽnwnwrle. ac ỽllad
awo rudun ỽyneb. a llawergyt ac ef. Ac yna po
ueth lleyrnaw lwyt ỽnwthrat ỽb. Ac yna ỽlyw
iadwn gwyr llwydaw ac ef. Ac yna ỽlladawd ef
ỽrthỽyneb ỽrthunllwydaw. a llyfnatruo cnwpa
ag ỽrthotho. ewyrllwrd arthur ỽrthỽy ỽnwn.
Ac yna ỽlleu ỽatrn. Gwrthwynebi aueth yna
y ỽrwng ac ỽy ac eunas. Gwrthaw kerwyd agos
newit arthur ỽyr erbyn lwyt ỽn aber bathon.
do ỽrthdunt awric arthur ỽrth ỽlltyn prenne
lwyn. Gwrth tywyll ar goduy llawr ewn gwyr.
awngrymhwyr gwyr ỽnte ewnnwnwy. pobl ef
y gwnaeth. ỽrth gynnulleidua ef bellach. na
thyn ynnwr ewein awr ewnt ac ef arnunt.
Gwrthwynebwyr ewein arthur. a gwedy hynny
gwedy gwelet ỽrthunt. ac

chymryt dorne hab o bryden gwaet p
llido'ne gwdy gauthay.

Tyna ytydywynnwys kullyoch. a
gozeu nabeuisteinnin gyt acef. ar
saul a buchei dwc y ystaladen pennkayr.
ar annoethen gwnaunt hyt ytyo. A oynnor
hay o bzydeu y eillay y uarch. hic achzoen
hyt aswzu ar dzugliast pi llwyz. ac wdys
awt kullyoch. a eillöyt nti iz. E-illoyt heb
yntew. de meu y minnen dy uerth di.skeith
on. awn heb yntew. ac nyt rett iti dioloch
y im hynny. namyn dioloch parthur y
gyr ae peris iti. Dinbod i nys kaffut ti in
ysgib. am heneit mihen pmadbe pb ydiot.
Ac yna popmdiaelawd gozeu mab cultem
nin yndaw herwyd gwallt ywein. Ae lus
gaw ynydyz doun. allad ypeim acodor
ar bedyl y gatlys. A gozeskyn ygaer dwzuc
aegynwerth. ar nos bouno ytzyscwys kul
hoch gan dunen. Aby aun im dzeic idaw
trawn hyo. Agwaskaru llwoed arth pedb
ydlaw. Ac nessp ytanias kullyoch dunen
nerth ystadarn peim kelyz.

Hamton poced arll aclust gron
ac arwer allnaeth na ynnei dim
ymp ieuengtit. Agwedy hynny
pann ymdzeyssaod parth achenent
y gwaeskaw. Sef gweic awynnaw
gweic ieuanc tu draw y noz. a honno aeed
ynkaru gur ieuanc ardderchawc oed ennic
nawdy: ymyz alluoed. Ac essoes ymyrryf
anner honno yranias ueichoin o rac
dyrysedoic gwn y gur hont. a phan deuth
anner. naw gannet aclust honn. ar naw
honnb alwant arnaeth att parthaw ky
noethawc. aclust sawoeth. a gweler o ar
lles yarll pallyrsaw parth ac ymdzym
der heneint. Pdzemygu dorne ac ys
gaelussaw o garyat y rac dyrysedoic
amshaydyz ieuanc. Ac emmon kennat
aruaeth att anshaydyn yralluoed. ac
adolygu idaw yz echaryat hi. hyt am
ner o uarchogyon arnaw gyt ac ef
duw kalan und yntkozest yz iarll yn
nygrudyaw ynoi. Ahithen aberei yz
iarll ac eky doc ommer ystyrieluaf
ynuer yz tdzest. Ac yna ygallen yntew
kadpeim y iarll. acemmon idi hithen
yn amser. ac o hynny allau y gellyt
gwitru hyt ygyt yn oidzynnsc. A
gennat agferdaw yz alluoed. ac acmyn
nawo yz anherwyd. A nuac pallyr idaw
aclaskit kalyz. Tu ac ynn y kendaw
ygennat. ac yz culyz y doeth. idy
gwydaw arbenn ylun rac bronn yz
anherawdyz. achynnarch gwell idaw.
ac yndargeledic mein y gennadyz
idaw. Allaben nu yz anherawdyz hyn
y gennat. Arnoi annos idaw a chym.
cut ac anymmen o eur ac arpeint idaw
yn ychwanec. Ac erbyn idaw nynet
dzacheuyn att ystyric beyllaf agennat.
ac yssit idi ygwnaeth ef yssyd yetty o
garchyssen hi idaw ef yn oet yspyd.
Ar gennat a doeth dzacheuyn hyt
yn hannyth att y iarlles. ac ynteu

ygtynaei yr amherawdyr y hebyllys yn
yn pobpeth.ac aarchyllit idab. allaben
nu hithey or abenus. a rwyf gweithi y
dwi oet vdyo. A nos glanhei y kym
erth y uirilles gwneyr arnei. ac y dyly
awt vdy yarll y bot ynglaf. Ac yna y
delwyaco y iarll ynnaîn o gwneyr y iar
lles. ac pobyl awt vrthi. aoes dim anllo
gwaure itt. ac or byd nachel yr agwstu.
Oes anghyfyd heb hithey penhawn berth
o gric y baco coet yn yr am agwbn iech
yt. adodit di pale plicit kynnot ar uaco
coet. Gwn anghyfyd heb hi. yn anfforest
nu uchpeim y nos y nac y baco coet
medei pffozestyr: ynn. a nunnen aaf
awdy yno yn noze. Set awnaeth hithey
yna kynnodi ynyscwyll adodi pdyplaw
am pwynogyl a nodi cullan idaw. A tha
nnoeth y gwystlaud yiarll pindennaw.
ac y kynnerth y dalyan ac ukary ac gle
dyf. heb arnen yn achubanec. ac ar y be
dyr: yd marchawc ydaethant tu arffo
zest. A phann pryfodynt ynyforest yn
kerllaw y baco. y kynnodes yr amherawdyr
oclennua. ac pdyllawt vrth yiarll yn uch
el. Dyret hengleuych ragot nu alaod
af dy benn. ac awaraf erogi bonn dynaw.
athwbreic agwnneraf nibeu. Ac yna y dy
lawt y iarll bwng ac: ff i arodaf yn er
byn dy wastf di. y anudithyn bwgwzeic
eu mab. A pheibei gyt a nui luoffogyr
yd ogerwrn. wgwelus aberth oco gwnnaf
dy wygyth. ac os dyllaf a drwy dnu yn
di beebawt pullcoit. Ac pwyo: nawt y
dwaf by nudwet. ac yna ynghychu ac
nwthenr. ar iarll aby: pwyt yr: llawr.
Yna pdyllawt ef. hen yr ypti. a thwthey
gyr: wnaeth byt. ac yna kynnodi ynyscl
wyl aenaeth. athynnu ygledyf uchgis
[illegible]. ac yna laf pubycbyn ar amber
[illegible]. Ac ar hynny y kynnodi ygoddeu
[illegible] ac yna y dyrchafei ac ef. ac ar
[illegible]

a phei bei anuab bydy pdyllyes. ac adwag
ei lyst yn hannyn. Agkeby pozwt ef. dy
grwdab albnaeth arbenn ynn nachpom
yr amherawdyr. ac erch tnugwed idab
ac ythynnu y gledyf idab. achynnic y
holl gyfwerth idab. dweithyr y dwric ac
eb yr nalcdit. Sannwaf y nef adub
heb yr amherawdyr. athynnu cledyf allan
ynn gyfn iarll. ac ynoeannot y amwn
yn aure yr iarlles. a hithey ann talen
drth yr amre. ac adyllawt drth y gwnnar
kymer pardy athystu yn erbyn yr amher
awdyr. ac arch idab dynot racdab pyllab
en. ac awdyr nu adnabu pnpydde. an
neithawr. ac pnyn adorthy racdab pyllab
en. Ac val y dyllawt yiarlles hynny ay
naethwyt. achyt ac ykigien bonn ryfso
ydat. Set awnaeth pnyn. kymyst dyr
yruerth pidaw. Allenn ynnchel ac dylaw.
achyrchu y benn allnaeth adwbcoyr drthi.
Di abuttrin or: nan brobadyr. palen y
perrllyd hadgwn ynntat i. Agkae bn
nen pannodes yr argkyfyd dnb itt pyrt ar
llanyn pngynderkyt ar y rodes. kanys o
achaws hynny yllaw ynntat. Ac nny y gyr:
nawt or: norbynnkyr. or ekarvo ynt lwco
yn. hyst pan allkyf nwrthogwrth a gwyrdd
ar uen. nu allnaf bot vne dnwr. nyn bn
dy gollon hadgwn ynntat. Set allnaeth
hithey dyrchawel y llaw adwenn y nwy ynn
dygtydyn llorn y benn arlaw: ynnwy.
Set alnaeth natnaeth ynn dabaeth ocd
y enb. a marchawc deb: kynnerthawc wd.
kynnodi pynyo ac achub y nab ac ocpycha
wel pwynno rhngt pdydab. arhu de
lyes mynnn nypner arnaeb. Sebaeth
heb hithey nrth kyo nt. tyngkyn pzaaf
lwm ppery dibenydyaf ynnab bnnn.
nenduthey anwchei. neu abugthey yn
dyb. a nunben ergkwoes hcb ef allnaf
bynnp pullawen. Sebaeth ergnnerth y
naeb. ac anaeth ac ef mi aelps ebnn. ac
pocnb adorf pert llaw hcb allnaethaf

a chymryt dillat y mab ac gwbychu ymgy
aet ynbych. Agwedy hynny y rŷf y mab y
gyt a chwedy y gipio adref: Ac yna
roddant ychydig oth y mab. ac ar ol
gwrak ym mab o achaws dyfot. dywedy
wy bod o oth ymgiptyeithio. ac ef addaw bod
ir diwrnod. am dalu ef hebddynt
flaen. Pen bod ir hebddynt
tadau hynny i rŷf ichydig arbyn
dchymryt gwisc ungrefydd arall yna
ar. y
hebddynt mab ar ol hynny am arfer ymgy
ymlaen a
ychydig ymgipio. ac ar ol
ddyfot. y mab ar ol hynny am arfer ymgy
ymlaen a
ychydig ymgipio. ac ar ol
ddyfot. Dia arglwydd nef trugarhau wrth y mab
hynny y dywedyd hynny. ac ar hynny ymgy
ymlaen a
ychydig ymgipio. ac ar ol
ddyfot. y mab yn dechreu ymgynghori a
phawb pa fodd y gallai ef ymgipio
ymaith. Ac ar ol hynny

ac arbymeis luun am wyuogyl ef ac
am uaen uaur. Ac ac bryteu y my
on obeyr uaby anuodym. Kelwyd ovyll
yr adwaeodyd. un alarat oy blugaw
ath wlgi ouyrwoy ym y nuab. Sef
av naeth bobn rac bynarwr gwnic ac
datuseth. Kynnoi oclechid aoruot
rac bronn y uam. Hynn vnw o ac it
aholyeh. habl. uyt oes dim a dy
lyech y boli puttatmaeth. kynnyt ial
lithen y mab. a gallu deu uairchawc atte.
ainoi y mab ymeullab. ac erthi wnnut
mynet ac ef yrbortheus. ac ochepur
neb ac prynei ytheirlin. Dnys kaffynt
y lad. dynt agrendallant racdunc nu
er borthua ar mab gruduat. Ac puy
borthus ydoed drouldut. Sef yd hyn
uy Hong dirualw ymenit. Alyomw
awed laun o carallmyert creulaut.
y carallmyt a brynallant y mab.
yn drut. Ayt amgren yr ypeouenyby'
s eur aeth. A gwedy prynu y mab
hoyl adyrchauallant. a bbylab ar nac
thelut piny ooethunt hyt yn egipt.
Ac yno gostong hoyl arnaethant a
bray agozen allan. Ar mab heb erthol
ys ymbylab uaoyo na nos o achaubs
angheu yost. athrueth ynol pilat.
Ac ny dilat homus wdoed brenhin.
ac ernnu oed yeno. agkr gbyrillugyt
oedaw oed. abeuak hur oed arnab hyt
ar gloyn ydoy unun. Ac un uerth oed
idab. Jostauoo yhenn. Ac yr dchozu
hyt hyt ny hauser hi. nyhu aellit y
chyffelybu idi obyr allaury a baeldr
rydberndd. ueyrye pelydyer rac dlaw.
Ac yr brenhin hunnu yo amgylchyt y mab.
ac brenhin arall aben berth yr amrec. agro
ssyn yr mab ozep uerthyd opale pan hanoeo.
Arbyngu y bathunet youp ek. nadlel
lei eiuet nac o bell nac o agre meb kyn
dedlet ac ef. Arbyngu o elzedri ynadb
y ymlybunet. na ellir y dlaaba un o brenhin

uac ehroni pr adryzettri neb. Arglwyd heb
y nuab o lwyger pen heubyl i a uyll oed hyn
tat. agwn oed penn. ac alaw pu kuryou.
A mynnen oe diw arno hoedyl ym yny bysc
perchen marth ac arueu. un adialat hyn
tat yn dirpeinawc. Sef alsnaeth y brenhin
yna. trugarhau wrth y nuab. a gwbyn idaw
pry oed penn. Arglwyd heb pytteri bown
yo dy eubi. Pei crettut y nalsynnet
kynnaw i ysdei ar bynt ti. Ac uyr oes pun
crnuco nannyn un uerth ahonno am bu
eeth i erbyn ti yn nuab o honno athrem
wnogueth. Arglwyd heb y nuab nad
amhynny. yr ysbyd odir adaruar adi gun y
carallmyert. ar pelgrumyert. nac yr opurrh
ortheu yny gbanet. nyt rnuadbn i am
erthynwgueth. nac a uelly gruk. ac nys
gwaeo a pnduretw neu agretw pualsynnet.
Hyd nab heb y brenhin. gbudrat iaun yo dy
gullon. Ac anaeb iaun yo dy dioll. Achyn
ny dzedi ych di nalsynnet. un a wynnat
un dalleuaetin o Gbol arnaki pob amser.
A phennelych. yn oetran gar mi atthunbat
yn uairchaue urnbl. Ac ath dnaek yn syml
gul ar hy holl gruweth. Ac yn penn ystyndaw
ar im. Sef aebnaeth rei o uairchogyon ysbys
dala kynghorsynnt berth y nab rac y annw
ybyet gan brenhin a mynnt pleidyr. a lor
ri berth y porthmynyr ac hanno allel yno.
Gwedy mynet y nab yn y ymlesgrukyo.
neu yn im arbynnthec. nyt oed reit orbyt
dugs ieuanc grymedy yn thegdach na ffenrer
dach noc ef. ac nyt oed pupllyn un uairchaue
pr ygrymet a neidei ymdanab neu ymdzech
ac ef. Kanys oihangei prin porfarhaet y
rthiau. Ac pur anser hynny y damdiemna
do dynnot hacc oed prkynnedh ar ynlat. Aby
nw nyt arbedi nac y nalyn nac y nyeliau. Aphen
hpkarfei ac ef ugein nuerchaue yngrymen o
uenerch ac arueu. nyd oedei phaco uellir ar
nunt unyn noc ar y perrein eistal. Ac ynly
nych pelydyr bown dyllcoyt am phacohynny.
Sef aebnaeth yntendodgwerth kynnyt yllaeu

ac gicoyt heb arnau pehaner. ac eghynnu
arauwc da. achuedet racdaw tu arall y
tygleu bot y baed. Sef alhaeth ufian
uuerth y breuhin. tynnoi pbenn y tor
uchaf or hastell. ac pno eithed ac eorpch
arboui y ffordd y tierdei. hauwc y letrait
garu ef pdoed hi. ac nac uet mistle pdoed
y baed pdoeth ef. ac arhynit y baed ac har-
gannu. ac ygyr ac ygbyl trb nutfychein
ac agori y latyn. ac yndiannot achub y
gur abuaeth. Puteu uelgbal dor gleb a
unathaod y nuarth ac ysparduneu ac adw-
ac ac dnaed gollot arnaw. ac uedru ual y
unnuadd Iuw ynp lauyn. ac ar yhyt
ynu aeth y gbaed trip y gallou. achaun
hord y baed pudygbdaw. torri palaor y
gbaed mordde u. Sef alhaeth hoen pua.
disgynnu y ar y uarch. a thynnub cledyf allaw
as penn y baed. a dodei ar ordd y paladr.
Agbedp disgynnu ar y uarch a dhynnyt
ordd ypaladr ynylaw. ar penn arnaw ac
ynachoelut dracheuyn tu arall y aluaeth
ef pnllaihen. ac pdoed iolan yn edrych ar y
gueirnic. ac pna pobdaut hi. oi a argloyd
gleb aberth a dor albas pb boun. ac ony
chaei i y gurygat ef nybyd un hoedyl. ac ny
allai bot yn byw. ar hynny uelchyi dec
ffordd or ardec cuys yn aruaw gbedy ry
dyngu kyflyoet y rynghunt. a dinnaw ar
lad bouu ynp actyib. Sef alhaeth puteu ei
hanes. a chei ffab y gledyf. ac ueu cadarbei
heb gof ynlle y lladyffei penn y baed. a pha
ador y paladr ynlaw a hyn. ac uall y myn
uabo duw ar hynt lladpeidaw o neidiaw.
ac ynupeu talum elchoyl llad dau. a ffo a
petkar ereill. ac drannc puteu yn dirgaeth.
Ac pna pobdaut hitheu oi anaf unnet gleb
aberth pb boun. a pheidaw pb pdoeth ypp o
gurygat ef o nyd chyrchynnya anu. Puteu
boun adoeth tu arall y ar penn gantau.
Ac adaur egbod y breuhin ac ef. Allaben
hu y breuhin urthaw. ac adpheidaw ytthaw.
pdoeth allas byt a boun. a mein unnet ath

rellaw. ac ath dilleu racpoh drw. Ac pna
unnuet pdoi y penn y hastell. a gosgi y dad
ar y mor hylchau. ac eorpch. Sef y gueler
breuhin dangosyl. a bratunnid oed pau-
achannual obaglaupeit y gyr a cef. ac pubegy
tinneb ermin breuhin. ac yntynghin y
unnunyut yp y uarch ef. Alpheu gogled
ermin hynny bred natbotres ygallon
rac dygrobeu. ablyngder. pna poythaut brat
mont pn uchchel. Ermin heb ef dpo di pim
dy uarch oth nod. ac omgoniedy mi ac mun
nek oth anuod. ac ny adaf natur un dareu-
na thref nachaffell ith dreod hynny. a gyr
dy dartho im gyrtynnyo abi. mi a edrodaf
in gbedy hynny pdyn baba oulholl gyno
eth os oth anuod pkaffaf. Disgynnu
albnaeth ermin oheim y castell. a gualc y
uarchogyon y gyr. a dattkanu udunt pm
adrodyon bradunant ac gredynnidthon. ac
eu bygbleth. Agoupn hynghor udunt alh
uaeth. Sef albnaeth iolan y uerch dyd
edut ynghymraec. am abn gynghor di. und
ab boun pn uarchaoc urdaul. ac ef allana
uerth unab ar ei chanhorthyp. Kanys ydyo
arall podoun oheim yth pn edrych aruaw.
pany hachubaod ac ffordd ar hynny
yn aruaoc. Ac yntheu heb oun aruen anaw
gbedy rydaob y gledyf heb gof ynylle y
lladyffei penn y baed. ac eilloes adrylly
paladyr adodyny law ef a laddaod elyneb o
uasunt. ar pedwar ath oddaffant. A mun
neu ac hurdaf ef. boun a elent athunt.
Ac ermin adyliaut brthaw un athurd
daf yn uarchaoc urdaul. Agbedp hynny
ti aanlsedp yp ystondard i publeu hyng
gallu. am aruaf adyeithyllyr di argloyd
heb y boun ynupob peth o ygallyf dim.
ac pna y hunnaod ermin ef pn uarchaoc.
urdaul. ac y gynnygaod aruen yntha naw.
Dyt angreu acheuoch dilyo yscuin. a
llunyc ar y dyoluc. pr hoen ei y plopfei ar
arhugeint a dynet plolet. Ac un oed. nac
aallei argyfoed y un oh nny dwy ellunyc.

Ac arluchaf hynny qunt da owgel achym
fallt wollawen llwruc. achrunogeu ainydaw
er. ac ejewred. Ac ar hynny hynny pl
pardunen eurent. a hynny hynny p dodet pen
guch brenhin a phenolet. ac ar hynny hynny
hynny lwlpu ruvent crist ystyronneoc. A
gweddy hynny p rodes pbrenhin cledyf am
ac y gwisgwys ynadunab. Ac ar hynny erwoet
ygrystul haiarn ynyles. ac ar hynny pa
ffuskit ac ef. a morgleu ood y rew. a rodes
a rodes marth idab. ac ar hynny ood pow
ac ny hu na chynit negwedy y gystal naw
ethu. achynnyt pdarvan. adoth lleu dood
ynty darvan. a hynny dodet ar yr pigwyd
allen idaw. Ac yna pdywedyt iessu wrth
ab Nunyn yn na vrath y marth o nyt
ymwared. ac yna dywedyssu. A hwennes
de di y venn y tw ac er yeh. ac ebrathaf
y marth yn enlyned. pandewyf drachevyn
bendithiaw. Yna gwedy y dywedsp hebin.
Yna y kymerth bobn corn mawr ac penat
ynghadarn. Sef a wnaeth paub o romas
ynn gwisgaw pindannut. Agwedy gwisgaw
arnunt ygyr a wnaethant. Yna pdywedyt
erunn wrth bobn. kymerwch pyssowndaw
a achwynn ordiaeth. a chwithau ewch pawb
gyt ac ef mewn pen ewch gyt ann
pen ewn pybun yr gyfrinac. Er yrch eu
hunan a wnaethant. Sef a wnaethant den
gynnull ebestlem mewn. a dan yr ef
wrthunt. A chynnull ebestlem merch
gyt ac ef. A rodessu ood ynteithiaw y
pssowndaw ef or blaen. ac yn ebarhau
hynny ac erwoet. Nenpin nyeh hunn
nes. A hebogyach ood agarvach y blew
nes hweh a rwak ygyr ych neur draeth
naw. Sef a wnaeth bobn yna pwyso
rennau yny gyfrinw. ac yssyrnu pozaet
yny dywedwyssen. a brathu arnunt ac
ysgrifennu. a chyn no hynny. agwe
lsot arnaw ac wedy. ac ar hynny hynny

ynteithiaw. pwy dyr y dywsyd. ac yny eleth y
gwaeth. trwy daw pwteu. a thrwy y hwll a rieu
ynyoneyd wood noeth pnawn y dan draet y
uaeth. Ac yna hwnt bobn brathaw. gwell
ewallen ni trigyaw gantaf nos hynny yna.
Ac ynwedwint ar y gronyndeithon adaeth
ennunt. Arglwyd bydym parawd ni
agwedwssam drachen di. ac ny ot na fryth
nawerth yny bappl awelech chwi ruthr.
A hynny n nwer brathwnt arn arglwyd
nwy arnunt ynwelet lleo en hystwndaw
rac ebron. ar gwedy hynny wrthunt
ac ef wnaethant. Agwedy hynny bo
bn a dywnaeth nos gwedy y gwisgaf. ac ystrattyn
ac ef. nwy yn paladyr yn wlad ystwrglaw
pynnen y talom. ac deyfaw. ac brechen. A
phob kyfryw aelaw o ragyfnerthwch ac ef. ac
gronndeithon pinnu yn tywych. ken yn wlad
pawb o ragynnaethu ac ynnen. Ac yna y
dywedyt brathwnt yn uchel wrth y hyny.
Nwgyn yn nwer erwm ynwlwyd. ac ony
nwgyn. ny chwch ond hynny nwy nos
tyw. Sef a wnaeth bobn yna glaswerthu
a dwucont. Brathwnt hefyd a hynnewst di
y rhiwlat wrth. ac ynwent kael iessu. ys hyn
dywnt y kaw dragwyn wrth y nwber. Pony che
fwdi darfod nwad kaunwyaf dyboll allu.
Herw adrwthyr ynhwnnw. kynn hynny
dyd newyddwed nwad holl allu brathwnt.
ac yna cyfodi erwm ar ymdaith ar hyd ydyffryn a
ef wnaeth ar hyd dyffryn allfyssant. a
den ohonyn erwm ymgynhwrwyn gantunt.
adarfod oed gan brathwnt pen cynhwyaw
pawb. a gwaethwyd dw na blygwyt. kaun
trallawt praff a barysiant y bobn dwfyn hyn
ny. A gwedy gwybot. obobn ry ffo brathwnt
brathu arnunt ar ymgynnull. achynt y
rodaw y nant nos pe chwthei y llaw hyn
now yn fraich panel wthynt ymwtaf. ac ar
hynny ymwrthwier. a wnaeth a brathwnt. a
rhodi yn nant rodaw yny dygwydaw mewn yn

llaw. Yna dysgynnu abnaeth bown ac ach
ub ar nessaf llaw y bewn. Sef a dynaeth y rat
nunt orgwydaw arbenn ym ac erchi nawd
athrangaredd achpunic y progaeth dab-
adolla pennaf pedwarcant arch athem-
mi vrenn hetyll athwyd acholl gyfo
eth pan hynny. Yna ymmaf heb y bown
uchmynghyra obonat y crunn. achymual
orgymeeth pennaf ef ohymmallan. Anun
nen abnaf hynny pallaffen. Awdi progh
eth ac gwahardd pallaf bown. pdallei ohyny
allan pan crunn. Ac yna ygellyngawd bo
un ef y ystat. agyaethnwcdaw nassladdaw.
Abown aellyngawd y den garchara: awdyr
ygtarchar gan bratnunt. achyan allnaeth.
Agwedy hynny pnichaelut deachefyn alb
naeth bown ac gwdymdeithon pan pryd gyt
ac ef. Adywot allnaethant hyt trac bron
crunn. Ac yna poykaaf crunn ueth bown
anabr aberth powlyon i dygnru di. Agrallw
y uerth allnaeth. ac erchi idi mynet y
dynny arnen bown y pandamaf. Agwedy
hynny mynet yr pfiancell y bwytta. agwed
sanctfan arnaf pandaf. abynny al
naeth hithen pallaffen. Agwedy bwytta
ustem adpkaaf ueth bown. Argluyd tre
heb hi upstelaf rugot. ac ypallaf ygc
lu pei alsynnun. Kaffaf dugyr allpleu
i a kaffaf nos pkolleis ingliscu oth gu
ryat. Ac pnahaeth na bethot athrem vyg
harpat i. Ac os gorthoy arbon im na bae
del nabyrpt. namyn odygpoem im a
bydaf bard. Arbennic dec na dala adol
am hynny hamnpdzeda. upt oes nac amdde
fnaudr nabzenhin na nardh ozathuelei nen
athdyper. ny beidi gramad pdzica ar
nat. Abzathunt brenhin. glyr arbennic
kyfoethaue. a ryfu pthgeraint ac ny thy
gyaud idaw. dimmheu ebr gerlat arall
dyf. heb na chaffell na thzeth nardh pm
hele. Aethaeth hynny hyd nach y tugy
n a gafaeth y nyadeu pm pmgyfbelybu.
Arbennic ros bonhedic nabethaf vr ffenys

gwell yr gruthyf dyd uilbenn oth urdh
no pherkaffon vrenn auei eidaw der bron
hunpaeth. Gwrthwaff pref adun heb y bre
un. Sef abnaeth hithen pna dihuab. a
duab meyps glo. adwgkydaw pr llaw: a
llettygu. agwedy pclymyd ymyrpo gr
llong y dagrau ac gyflab. athrep ffr y dwla
dut in. Gnr adpkaedaf di nat oed nac
amheraudw: nabzenhin ny bei da gran
tau pfiscun arnaf. athithen amgrezhu
deith meyps bilen pzonadop. agwell y
gwoutn pugfladw: pufchan dodyen.
ac mifcrudt ar dyorfact pr amrodac meyp
pedwyr. noc pmarchauc arnadaw ym
llyc arbennic. adec pthrlat unben trud
hunt. A bubennic heb y bown. beldyd adw
edy di amdynet pubilen trudunt. ny bc
nwyf ovilencit. ac amdi da arodaf di y
mi. kymer ef. ny mynnaf dy dacraeth yno
dab. amn adebrygaffon ry amrnot pm y
brynn pridnt. pan emillers ptbodat n
mrenhinpaeth arall heduy vamab ef.
Sef abnaeth hithen pna. dygrydaw pr
llaw allethygu. a dzeid na hollter pchal
lon trac flut a blengk. kynnodi idaw pnten
pna y mynno ac adaw pr pfiancell. amynet
ptypozthmon ozdref. achzechu un di
gyelpen abnaeth amynet porthed pedaw
allodpaue oed am pnnodzodyon wfian.
Sef abnaeth hithen ygyt ac pkynwdes
oc llebyrna. kymryt conarbeth ann ry
dwtzeddut ohonei nos ferth ac poyllaf
aberth bown. agnlw ar nrallrnaeth nos
ac erchi idaw mynet att bown y adolbm
idaw dywot drachefyn y pnodeu ahn.
ac erpdyllzedaffer hithen om ar dnet
ethrbynebgantiaw ef. hi a dnaeth idaw
aberth pnawn ac elkpllpf ebrn. Pgrymat
naeth att bown. ac adpgrpodbo arben
plin nac brom bown. a dinnegi pgrenn
dyn iaw allnaeth. ac adolbyn idaw my
net y pnubelet n wfian. Nac af yno a
dun heb ynteu. ac ef a dywot n

ar ygrenhadwr honno. kymer y dwfe las
tacw. kyttyn oedaue yb ormarth dzab yr
ner. ſ dzwſe agymerth ygrennat. athzacheu
wn ar wſiam y deuth. amenegi idi nadi
ef y ymbelet ahi. Gowyn idi hithen ym
arodaſſei ymwſe oduaue honno idaw ef.
Bown heb yntew. myn uabinnet vnudw
kyllyd oed dyſkeduit ynot ef ymylem. a
chany daw ef y ymwelet amnu. amnu aeſ
ymwelet ac ew. ac ydi y kerdaud in
ynydeth yzty vaed bown yndaw. ac uel
ygwyl ef inhi ynoynot. kymryt idaw yn
tew y not ynkyſcu. achwzuu ynwchel
uaeth ef. dynot aozuc in tacdi ynydeth
wyt verbeth. ac eiſted ar eirchyn ygkelh
abnaeth hi adyſkedut bzthab. ar glwyd
tec diubun vaed yn ychydic ynduam a
wynnbu y dyſkedut bzthyt. per dagnu dy
anwyd ni ymdarandab. A vubennes heb
ybown ſſnaedic abzidiedic hyſi. ac ynhw
ythtab athſcen bzthyf. agaf ynn orkoſkyſ.
ac ydzdc abeth ponſcheiſt di vnn vy
ſſaunr. Sef ebnaeth intheu ynn. ellwg
vdagnen ynſndeit. ynw ukychaud ykhy
ueb in oll gnu y deagnen. ac uell ygkyl
ef in ynydzdc yzuerth hwnw. trwanhau
ynw gallon abnaeth bzth. Ac yna y
dyſkaut hi dzdy y hwylad bzthab ef. Ar
glwyd heb hi trugarhaa di bzthyſi. ac
ozdyſkedis eirew cam bzthyt. nn allnaf
uaen itt bzth dy wod. ac yn ygſhuanec
nu aynnſaadf a uaſbumet. ac agkredaf
y ieſu grſt y gle adwdauho agheu ynn
ꝓeun aroc. ac agymeraf grſtonogaeth
y dy gantyat. Sef alknaeth yntew yna
kynwdi ynw eiſted. adodi y dynlad am y
nynegyl hi arodi cuſſan idi. Sef vaed
ynt yn edzych arnunt yn ynguſſannu.
vdunt arnolhaſſei yndan ogaithaa bzat
nubnt. ac ar hynt hynt aghzchaſſant er
nuale adyſkedaſſant bzthab. hor bown
ynghynnetnur kenlyd a farbaet naby zd
dy. kein vaed ef yn kitgheu. ac uerth.

ac ynghnetnur vapllys dhonei. Sef
abnaethennn yna llogaue ac olut hynnu
gwallt ybenn ac benyf. agorhnuadnit aeod
dew hynny. tnugu llyein inaw adnut ova
tew y not ynllaw. mae abeth hynghoz dwy
heb ynt ernnn. kanys ophennk y lad new y
gwyn. kynt ybydaf uaro noc ef. oachaw
y not ynnab maeth nu amenit y kanaf
ef. am aun gynghoz da heb nu o naadnit.
pen dhonest a ghznecinnu llythyz att bzat
nubnt. Ac erchi ynyllythyz hynnyt y am
dygyaudyz eaedai ynyzeol gadannaf ynw
helo. ac labnaeth dheynu arnab. ac na ellyz
it odnno hyt tnaw ova. ac erchi y bown ny
net ar llythyz att bzatnubnt. achynnyt ynb
ynten ar y gnuthnogaeth uaſdanngoſſei y ll
thyz hynnw y neb onyt y bzatnynnt ehun.
a nnnneu allnaf hynny heb ynt ynnn. Ar
llythyz allnaethynbyt. ac arbonn y gkelnt.
ac yntew a dweth nnedab. Ac ernnn adyſkaubt
bzthab. Reit vyd itt heb ef kynnyt y llythyz
hynn. a nynnet ac ef hyt yn damaſcyl att
bzatnubnt. Ac erchi idaw gnneuthnur kynn
nuent ac ykno ynyllythyz. achynngnu ythi gſt
onogaeth di ac ar opſſydonder uadanngoſſych
yllythyz y neb onyt y nzatnubnt ehun.
Annnneu allnaf hynny vullaven heb y
bown. a noeſſych y llythyz ann naaeth ann
eledyf nn. Nac ef heb ynernnn. ry anefnnb
ythyv dy uaethdi. ar ydznn vb dy gledyf.
ac bzth hynny nni a benaf it ballfnei eſnnb
ythi. achledyf ykeaun. a negye y gnllyeh yn
dirkyſtyz kerdet ragot. Yn llallen. nagye
y nynnnyeh di ar glwyd heb ybonn. y llythyn
agymerth ac eſgynnnu ar ykallfnei allnna
eth. a nnynet nnedab. Ar oyd hynnw. edneh
er atkzannoeth. a thznadyn. y bni bown yn
kerdet heb gnaet nid diaut. Ypeduzeryd dyo
ydoed ef yn kzeaet. ygkelen paluer yn
eiſted. dan bzaccpenn. ac ynkynnyt y gnu
yab. a phedeir torth nnale ovain gwenith
eibn nac p nuon. A dyn gonhelet ollnn.
ac yghyt ac poeth ar oghyſtlech ar paluer. ky

uarch gvell agus ypalmer uab. ac aodo
yn uab dygymmu achymneb gyt ac ef. A
lymny allnaeth yntru yllaven. ablyth
yn nuth allnaet bown rac menit y uchym.
ar palmer yny rodi idab yntu ynoidlavt
rybuchedic. Sef allnaeth bown gvedy gvell
au y anyan dzwy dwerthnu. gvlyn yr pahn
pale panhanoed. Apclzelaf ragot heb y
palmer. oloegzr pam hanbyf. ac mihantvn
pnigamet. a sabuath yb ene vputat. gvr
dez kynoetti ave oed pannd'utbum ybzthab.
Ac pdilat homm pdeutbum mneu p gruffud
ab allzerthbyt pzlarallmyeit o hanutbn.
ablobnoed pene. Heurgrvget y nab a
dybedy di pzyllallser o anuser. Sef abnaeth
ypalmer yna dodi llef ac hyllab. A dydiedut
dzwy dzecyneuth. Dia angkyd dw beth
abnaf i bellach. kanoffethabyt yr nurabt
naeth am kedymdeth. a uarchabe heb y
palmer. ac llythyr yllvd gennyt. ac oz ef
dangos un. kanys gallei not dy anghen
nuy llythyr heb ir bot itt. Pa dangosfaf y
rof adaw heb y bown. nu isnaeth by angkyd
i hymny pr tzychant cattel dzeidab. Yna pan
kaihamn abnaethant. a mynet dydiab ny
nugyl. abodn ac fgymmabo ar y uarch. a
thangann kerdet racdb. ynydoeth hyt
yndamalcyl. Ardnas hymn dec gvnaeth
ochaf dnas ar pdayar. Sef achaps dec
hymny uytdec uatthnr uathy. uachaer
ynzr hollonas ny darffei cantor oll dcur
ac aryant. Ac arbenn y tzr uchyaf or tref
tyll. pdec dclo crrr dzeop pr pbzd dcur
dneth. Ac y rynet pdydgrnaeuc pdec uad
en karbonicdus. Ahonny adeuhaen pdref
hyt nos pr tyllpllet nei nigynoleuet ac
ygoleuhaen pr heul panner egfinraf ar ayr
yndilspbzr. Pzonnas pnydyn pdnith bonn.
Aphanaw ef agfydsei y nydyn tennyl yn
kanv amcann y bil o effeurent dedepf hyp.
Yntru adneth y nydyn. Ac ef agynneth
nuabnmet. ac ac tzrzes yndzylleu. Ac ac bn
ezdzylleu taraw nu effeurent ynpdzres y

hymngyl. Sef abnaeth y rei erill oll tho
at bzatnbnt. amenegi idab dywotbat y
uarchabe attunt. athoni mednunet. a
llad un oe kedymdithoubynteu. Tebe ach
son heb pbzatnbnt. bobn yb hymn. yr
argkyd i. ac pnac arnaeth y ofynef pnabz.
ar hymny nachaf yntru bown pndynot.
Ac nal y gtyd bzatnbnt ef. kynnodi pnp
erbyn abnaeth. achynnarch gvell idab ao
zuc. agrdyn beth abnaei oznot arnab ef
dywot ynw. aynbynnpeun heb y bown un
abnaf itt y dzybot. Dandle y llythyr hbn
heb ohnr. neu bnnen alaodo dy benn ar
ei edyf bown. Kynnryt ofyn nuabr olzatt
mnnt. ac nyt oed aclabr arnab np bei pn
erynn. achynnryt y llythyr abnaeth ac
darllen. agkedy y darllen llaves iaun
nu. achynnryt bown erbyn y lab adneu.
ac erch oe uarchogyon kynnodi oll pn
eusenll. ac gynnryt. ac rzynnab ynour
nngk gadarn. a nneneyn nonnt erch o
ennnn idab ef pen arzyt bown pn bchel.
oachaps kzrygysgn ohonab ef a nofian y
uerch. Sef abnaeth y marchogyon y nebz
yo pachub. Ac ach adbynen be pn rzynnab
y dzaet pn gadarn dzogel. adeol pzys am
y nynnbgyl a bydfei pnnithecllat ohsenith.
Ac yna y dywaut kzatnnot nthab. pann
bei nzygzznot ohonat orth dnacb ethgledf.
am bot yn kzitt. nn abarbn dygrnygn pn
diannot. ac eilioes nyb yo gvell agnthy. am
abarhaf dydodi pnn. gtol. Ac ynnac dyt kzyt
arhngrnnt o dynnnder ynon. ac ny chey di
ynn gheuentbur dnn ozaw gennyt. dr
ethyr: uanreo yebnnatbn. Aplzpnet erell
gvennnbynnr. Aphedlzpzen tzrth o bara
gnnt agrdy beunyo kyt tnalbych kyb. heb
dnn ygtdsaner. Nent yb ynn angkyd
heb y bown net tzrth dy bynnn di athch eb
ydlyz. am athbzthaf di heb y kzatnnbnt
zr nnlsaeth bonn ynoel. agkedy kynny
ny chey dnn o kyt mal y dyllaedes i gynnaf.
Ac yna tzrn y kyt idab athnaeth kzatnnt.

Agkeol bowth elwnaw. erch allwneth bzgt
uwnt rgrwz pgrwmgyt arolyn pzgeol. a
bymkeu allwneithwnt bymm. ac mllorz p
bwm symzychyt pdeellawr pzeol. Aphei nat
differei chi ek adozmllei ybywgyl kym p
ror hainnek pffozd. Pmzeol womw pooco
amyloer acholiibyz. aphzwuet ermll gbeuw
mic. arpzpuet bymm aocorut puy ouallu
ac my iwathu pupprych. Sek ylwawd pu
tru dau roubiab. trollaul peorogyl kadarw.
Ac abymm punoulfim nac pzpuet ae llad
oll bapach. Alwr tewu ek pupr col womw
nyclybuas ek imdro trwyan pdiala obaira
adwyr: oz nywmei putru deau porach ybael.
adeu uairchabe aolfoder oeibairchadu putru.
adogbeith y orubabt bobu. Dia argloyd
dub llaues trallabt a gofut pobre puy
gnel pmzcol bowm. Ac nyupeder peidi
bangfw oopwa iu adygfw pgzoon nac
erwm. aum arbobu idab ovzuabt puyg
bwauec. bpr nadpliettei ypth ikeop liyn
up pu gzur rth mall. nu bacopflou i ar
uau ek peri bynypoem uallymm. Zeuyr
onucleopf i poemulleis idab bzeuhinva
eth mall. a thzop bplab y orubabt bobu
yz pmadzon bymm. A nolfweth pooco
ek mlupfeu pooeth pzyf gbeuwpnic.
Scholubyz oed pewb. ac uratbu ygkuew
illuu ptal. Sek awnaeth putru oulnnab
achuael ytzyf. Ac ae drofiabl y dyffuat ae
lad. Dywot iolian att ythat agoupu
bobu. uplipdat hi omm o: tw pll ar brat
alwnathoedt idaw ek. Pyflzelaf ingbt
heb yz ermm ek aseth ylwegyz poial y
oatt. ac uydaw ypth yma dzacheupu med
u ek. Sullocz os marchabe bowhedic
ezetis ek. uy at ef hebgyf ac uvs med
ell y ubzeic bpaf agnar. dlypuuy adpube
det y uozpyn yn upuych. dtuzem agu
fudpus oed gzeith phaufaod am ry gofli
bobu. dbi dmugzettus pndilleir yubur
o achaws ygnupat ek. ac agzettaw y uar
ar degleopf bepf puy medwaurin. ar

bymuy dyuot bzenhin oedr bywoethabe. ac
uior cmlobzat oed pewu. Aphmuthec bzenhin
adellynt poanar ac adoyrut ugu idab a
bonuy adeilas petruū pueirth. Ac ermm ade
rodes idab nullaudr. A brthen rofiaughyr ac
ygbybyn pivot pubzr: dzpe pueirthu allma
eth. Ac uy bi eirpoet gnozikter ac yna-
ac arbynat gbeuthl gbzegrif cidelu dozuc
bi. a dwm cowmuncyn ar ygbzegrif all
uaeth in adpsgpfloco kymu bymm. Sek
oed gnym pcowmuncyn. pby bymac dzpeic
pbei y gbzegrif bymm pmdauei. uydder
ef ozbyt vlaf ermu pz pelwenmpeinu. ac heb
vlud wlian adnigfawd ygbzegrif pmdauei
rac y elfbenmpeinu o nuor. ac ynteru ifuor
ac gedymdeithon agpelfbymallant tu
a mobzant a iolian ygyt ac bymt. A hith
ew heb deibi vnlbylab. ac bpt pm mobzāt
ordibed poeruthant. Iolian aberth arbenn
pmaurch ygyt ahi. Ac uyt oed heb auerd
ei vvuet ygbyvul pmaurch mpeangellaffa
bobu onyt iolian ehun. Ac ymyon pltuell
prydwyt y maurch adby gnadbyu hacaru.
Ac uyt oes heb auerdei y dpeflauaethu. o
uyt ozfoler uch y benn bbzb pbzoumoyz idab.
Sek abuaeth uuor med plyab punyuuei uav
elygfaeth y maurch dzby ygfoderuit aegryf
der ek. Ac mr pltuell poweth ek. ac ual y
deuth ar ogfuuch ar maurch. y maurch a
dyrch afaod y dzaeth ol ac adzeubis Iuor yr
cledyf y dorruru yny dygfydawd pnteu pr
llaw. Achyt ac ydygfydawd pueuhil rac
pmach y trelhis pleun brth puur. puy tw
rys pu amhegar. Aphei naloffferi pubyr ek p
maurch ae lladdfei. Ac y ptruell youcpbyt
ek. amedygfon adugpbyt actiu oe uedegnuy
actiu puy bu uarth. Agfyd ybat boen elwe
blyued yngfydyl ygkarchar. ydechzeuis ek
pmdibzegnu a tellugrifft. adolfedrit. Dial ar
gribyd breenin nef adaear. y gbr: amgrina
eth ac amkkurnaud ar poeth. ac amp: pmallo
yn drut mupzem arac pzeiru y gballon. no
dreiiaf itt uemgretych puppem hoim auo

lwy. uawyn bygwgi neu ymlynaw neu
wrthban nilen oryma. Sef ydoedynt yn
gwarandaw arnaw. pawb: pobdyn yny
lleathadw. Ac yn ysbeilliant ynteu. Se
athgrogir di draetur awry. Adoes gynnw
o wn o nadunt arbyt rafl ymaeret. ar nef
fur dwyn bobn ymlawrychaf. Acnaeth y
gwyl bobn ef ynoes gynnw athaw. Sef ath
naeth ynteu kynnodi ynys leuyll ywerbyn
achyt ac pawb ygw: ymlaw: ar ogyfuch a
bobn. o pechauel llaw ac ozu ynghaeat a
thaitw bobn arnwn ygluft ynydygwdda
dd ynteu ymlaw:. Duaargledo nef bob y
bobn praff a berth y gwanbecis i. kaupes
pan mubrymlyt i ymagynaf a bot hyg
cledyf ymllaw. achant pagan o: parth
a rall un. ny rodyn i gereinawc: pdunt by
ymlaunt. ac pr unoprnawt brenhin ypa
gan hbnn porgbydeis i ymlaw:. ac ony
dialaf nihen poynaw:. ny rodyn ynef
dyn ymlicdic. adoyrchauel pennffawl y ny
nyd athnaeth. athaiaw ypagan ac ef
ar y benn. ynys ydd pennuno ygkyfyrch
pennffawl. Ac ynteu yn uarb ymlaw:. A
chaeth cledyf ypagan ddbonn yna ac dyn
un allan. Ac hynny gaeth o: marchawc
a rall ar y gledymdeith. a cerbydaw tyw
tan adbonn ynynydd orth ponterha. Sef
athnaeth bonn yna dechrynny gwkelldydd.
adyfgeduf. Pan dyfu i ac ydigwyn
ef clywsam ynnddyn. adaw: cothen ygkym
orth dy gledymdeith. An awnaf hynny
ynllawen adoes gynnw athnaeth ef arhyt
rafl ymgwaeret. Sef athnaeth bonn yna
tozn yrafl ar cledyf. ynyscheif ac y gallei

ddynach ydewm. a dygydaw ygw: ar hyn
y cledyf. ynw aeth ycledyf trwy ygallon. Ac
yntau ymwarc ymlaw:. arhin dwy ar hyn
kymhynny ny chaffei ef omi bwyt.
Ac yna ydaw athnaeth ar yndi fiegni a
dw ar yrrobau ddynw. Agfyedy gwedaw
o bonaw trwy nerth y: argyfwng dnw. tozn
ymboll gladdyneu hewn adeynnt arnaw.
Ac ny bu laithenach yntau erioed noc y
na. Ac o leihenyd y neitiaw dechy dewm
ymnithec trwythed att y not y neidya
dd. Acnyt oed un ofyn ymo arnaw. a
ffozd ebang oed rno. ac ar hyt y ffozd
honno y kerdaw ynydoedd y berued y
dynas. ac edrych ynygylch allnaeth. a
phanedrychaw ydaeth dynos aphaw
ynbyscu. ac yn ystauell ymhlaw ygwe
lei lugyrn athwpren yn llosgi. ac yr
ystauell ydaeth ef. ac nyt oed o: hyt yr
grulach noc ef. kanys cullau ach: nathe
dd ygnaw ynydarchar. Acnyt oed o hw
nnw yntau e nyt nwy ac elgyrn. Ac ynteu
oed gyhyt ac pdyei hyt y sodeu. yna
ystauell ygrbeiei uaeth ynbwyth yt
Ac amplder o aruau ac amrywiaeth
ffrisiaued yn oed arnaw ymeilsen.
Acnyheleidiaw hyt y: hynn achaeu
uwch. Ac ar hyn t ygreiscaw ef yn
danaw dillat ac aruau heb neb ac
kymhortlei ony t chwnnaw. Agfyedy
gwiscaw ynoeanaw ynth y ellyll yr di
gabu o aruau. kymryt cledyf amaeth.
ac pgkynnu ary march. ac egkys mar
chaw ysgrawn. ac adaw ydnadr. ady
wet ym ar y: ynth athnaeth. ar gyhyllyr

adfynnallant idaw ỽy oed ef. Gỽr brỽi y
seatmbuit. a bobm ỽy ỽyeiw adihengis o
gyol pr aỽr lỽnn. a mimien agymhellaf
ernaw ef ynuchwelut draeheuyn. Yna agy
n vyerth olwinnt bynten ac erchi idaw
ffyrthaw att vaby nnet ygorchymynnac
sant ef. Ac yntan adefsiw pennas. ac
agrydaw iacdaw y nos hõnw. Ac ordiwed
ef adoeth ygyngyvellfford. Ac yna ydaeth
ar dytw. achyrnirpt ỽ ỽuffford draehevyn
allnaeth. Ac amdalynn orffordd ef allỽyl
damaigyl ỽonnac p duuangyllei o honaw.
A medylyaw allnaeth pale ydanbilyei.
Ac yna ydybaỽt ef peigỽnpenn by nnẽ
inybn tan ynllosgi ỽy allaỽ vynet bn
tain odynnan ynygyfgrỽf. Ac yna or
gymh alnaeth. adoon pbenn ar ydaỽar
achplan. Pandiduunaỽd pfgymnu ar p
nawch alnaeth. aphzaff oed penn ylno
et ynnig nachaffei dim bỽyt tridua
nawr bynnolynny. Ac nachpfgallei y
nos bonnodin. Ac yna pbeirdaỽd iac
daw ynydoeth yr ffordd iaỽn. Achan gann
kerdet iacdaw ynllaỽen. Ynchoelyd
ỽ brathuint. yn boreoyo glas ydyd bỽn
ỽ ygelỽys brathuint ar grandon y nei.
Ac erchi idaw mynet ỽrgeol. Aphei yr
gỽr adeppit pulaỽ bonn. Oỽnot ynn
ỽbelet ac ef. Ar nachỽy aeaeth bỽt ỽrcol.
Ac aelỽys ar ygỽr. Ac mpi attebaỽd nef.
Sef abnaeth ynteu yna ennynnb lamp.
ac ellỽng ỽrth lann bỽt ygrgbaelaỽt ỽ
eol. Ac yno ygelỽei ef ygỽr adeth en
llaỽ. Ac heb dinn o bonn yno. Ynchoe
lut idaw ynten draehevyn att y eỽrth

a mennegi idaw ỽy lad pkyn. adanc bonn.
Aphangigleu brathuint hynny. ef aladyaỽ
ac adiaỽd pugynnaet arglo. achynnrpt ỽrth
law lynlaỽ. ac achub nadnnnet pobl. ac
nacdu pugnadam artrỽllaỽl. brenn nastỽ
ret pnderlleu. Ac yna ydylbaỽt ỽrthaỽ.
Dỽy elvaf ỽ bonn hedyn. ỽyt ti af dim
ỽrot. Ac ỽyt chei dim onnda pnderagkpkyo
arerd ỽy nnotikyo. Aglvedy dỽat idaw y
nacdu ydylbaỽt ynỽchel. Gnigỽch pin
dauabch barchogyon ỽrth bonn ydaỽn
ynygordiwedom. Ac edrỽar py gennyf na
chrogei ỽ llaỽerdyd. Ukynten y mae ỽ bỽn
on allngallant ynnedunnt. athe ỽnneil yo
oedynt ornuedi. Aphaỽb ỽnadunt ynbegy
gythraỽ bonn. Aglvedy gỽelgaỽ aulỽat
inbnt yarnen. ef a ykynnaỽd ar y annes.
Ac ynnpell o blaen yny ỽkerdaỽd ef. Ac nei
ny ol ynten. Ac nyt oes orbyt march ukell
noc banch. Ar march hỽnnỽ a bydynneikit
ygkyrannaỽn pr ỽrthyb ỽ oeur coeth. Ynen
hol bynten ỽpptaeo y tenrnỽl yndynot ỽrth
y naubynen. Abzatnbnt a pinozdukcaỽd a
bonn arbenn glann. ac adynnaỽt ỽrthaỽ yn
uchel. Ynchoel dỽylln draehaunn. bydyn
aledeukroloc. Achynn bykỽyd innen nn
abanik dygrogi. Ny beidaf i ynchoelut hed
ybonn. Kanys llaỽdoc bỽf pribuy gỽybat
ac nayrytyaỽ. A thrithen llaỽn bỽt ỽnỽt a
llynn. Ac ỽrth hynny boelaeth (bedhaỽn) pỽtt ỽrth
gerỽyt. Ac eikes nn aeorychaf a allỽf ỽnỽ
dynnaỽt att. Sef allnaeth brathuint yna
brathu y nnarch. Ac achub bonn. Athynnỽ
ygkeỽrf ac dannaỽ yny hyllt ydarpan. Ynnn
bobntroy ylut adynnaỽd deorf ac ac trỽbe

arybeim trwy y bolyn acaruen rwyaeth
thiol pbenn athalyn a cheinewnpo pyd y ceithaf
pinaes. ac pytrin pinarb pillaw. ac yna
powlsclyr bownerthab. prefadw brathwbut
da po vngrawnwlyt eithi. kanys kenesit oy
urdab pneffeirat grancsob kystal ac ysgeiwist.
kanys tebic iwt poffeirat prawsboun. ~~Arbym~~
~~un nadwf~~. Arbynny nadwf grwndon y
nei pudrwst war barch di attaw. ac ef adp
daeth bith bown pwbchel. kynn noyned na bŷ
yt nadiabt pnyfeim i tiabroy ygraw. a
nadeby heb y bown ozgimey bygbygbor ti a
pnuchoely ozadreuyn. ac adygy dy eikythwr
atref ~~kanys offeirat~~. kanys offeirat yb neb
yo wrdab. ac yn kyffel ozdoy dithau awe nes
nu athinatf pndiagon wab awn cleoyf. Ac
yna medylyab awnaeth bobn pen kaffei pnawdy
adeo y daliab. nabydei arnab theby kynny
ofyn neb. Ac yna kynnyt gwaeb beatnubnt
athnaeth agwllet argrwndon ac ef. ac wedy
pnydarpan. pnydozres y darpan. ac pnyaeth
ygwaeb trydaw pntau. a thozp pboll arnew.
pnydygby po putau pn barb pellawr. Ac yna y
dilygynnabo ef par y barth. Ac y kynnerth y
nardi dai. Ac yn amylgrubn wdylgynnabo ar
naw. Ac heb nu ofyn arnab yna. y kerdabo
racdab. a pbaby pnydnlit pntau. Arbynny p
doeth ef y lann dofpr nadr. A hamer unllnic
adeo pullet rodbr. Ac nyfaken bont pnydobyr.
ny allen na llong nac ysgraff arnab yntau. Sef
athaeth bobn yna. dodi arllost pibach pnydofpr
y cefn eb adeo dobyn. Ac yn diannoc y dofpr adoc
y gwaeb gwnnab olab bobn. Kynnadarnet ceo
rodbr abynny. Ac yna dofynnoc kaabo bobn
yn bahr. Ac y doeth nens llreiaib adybeidnt. o ar-

gwyd dwy breidin parabys. a dant ef bry
nu hiryr y methleem. ac adiodefabo agbien
nnpreinawc yr pipryny nu. a eglwys.
Ac odyna y daeth y amrytbab ittaw. Ac y
tozres y rpyllen. ac a wadefiabo pnew nadle
y bowern a eglwchyden. Ac yn iawr y mae
ynelsteu ardeben ytat. Adywrawr adaw y
uarnu arbyb ac ar beuy berllyn en gwe
ithrewed. ac y gwrthrynnyuaf itt ieffu
grist y bewnt am tozth. kanys gwell yw
gennyf bynnwdi nny dybr bonn. nonibael
ozpagnuwent racko pnu nwrthryn u brth y
heliyllys. Ac y gyrt ac y darnu idaw y lleen.
brathu y nwrch ac y gwanouuru ac udoyaw
a eglwnell yrdybr. Arnwrch ar pnoit kynn
taf a bŷrnaw dc tnwtued arlnygrunt pny
dybr. a thrwy nerth y lleen a cheoernut y
nwrch drwy drallawr agrufut drwo y doeth
aut. Agwrdy endpnwt drwod. nyt oed erbyt
yr labrnadi. Sef athnaeth y nwrch y nei yn
ysgrybwyll y nu y dygrydaw bonn y deir
tnwtued y brthaw. Athnaeth y gynnun oheu
aw ar y nwrch. a thwnghi nny rybr am
prynaw y nu rwbn y nwrch am holl ~~arluch~~ yr hamer tai
dozth y bain grwnth pellen. Ac yna gwe
dy dianc bonn drwo. bonnten y pragnuwat
pnodd atflaben a ynchwelassant drachefyn.
Pntau bonn agerdaw racdab y nu doeth y
ynyl castell o wem nannor. ac ar ffenest
or kastell y gwelen gŵr ieuanc yngwgyo
aw. Di angbo doet der yr y nab wared di
daw drwo im yn ysgalwrit chwt. A nerth
he heb hithau ouer yr ytt dy nabil annu
anhwyt. kanys crystawnbyt ti. am angbo

uthen ytiue gan: ure oihenarch. Am aelfar
hynt perin idab rodi ith dy grupaw ac dzol
fabl hezuun. Amdoub ieb y lown o ypchaf
pont ibiruda mauvdaf uab. Sef aduna
eth luthen unpuet att y hab: ameuyn
idab rydnuot nunchaic attau. abegythwab
ovyn bont pozeis aruei. au aelf y punde
lut ac ef. acdzoffabl hezuun agnaflach
agpunerth. ac att bolm poeuth. Agolyn
ida dzizab: opale pouder pinarch yn
lletrat. tebic po pzinarch adoed gan
bzathwint. by unrabt gour adubcor heb
y lown. an aelburdris dic dzu yma y
damalcyl aunedof ynotfinnat. ac om
tebic upougabn cann efferen byth.
Sef allhaeth y dzab: yma dwchauel y
groffabl y uvinno. achenllab tarab bolm
ac ef. ac unfunctaibo. neuuin pinarch
pup ovgupo pn uab pzflabz. abolm pn
chuybyz agnwodes ynupino. ac atynna
bo pgtedyf. ac pn flonaic aoffodes ar
ytabz. Aplei al meozallei ef ac tabf
lei tabpolb. Sef allhaeth y dzab: yma
y bzo ar gnflach. aeuedzu pny uordb.
yt vny aeth y gnaflach trby y uurdbyt.
dc elchwyl dwchauel y dzoffaul achenlab
tarab bolm ac ef. ac nyf uedzabo. na
uvn gan y ythye yflaiz. Yma y gof
fedes bolm arnab ynten. ac uedzu ar
beun y pfgtwo. pny aeth y ureich dc
beu idab pnaeth. dc vnghyflyn y tzdb
w y urric affen idab pnaeth. Ac pn
el bynny pbeun ac deudzot. ac euc
if agpnaeth y bpthzeuleit pnoidab
leu. Ac yna pdaeth bolm y mplen y:

caftell. ac pdeithis pn ureic ovn bont
idab. A hithen adythawt y cant ef oghabu.
ac nyt oed uaht powlchei ef idi vnhynny.
yna vonc ythreic idab bara gveuith yei
lleit da y: lowin oed nit idab. achuc gvar
thec. dc pnol hynny huc gauaiuot a hôy
eit agfvedy hynny amyloet o gic uam a
dar. Agbin claret oghabu y gnaduruet. ac
yntau aubpttaabo yn rabth uegbe ovn
di fynnhyr. Aphath dirpued oed hynny. hur
y buaffei heb vbyt. Agbedy bbytu oghabu
o bonab. ac yuet kynnedzolder. pgrpfder-
dll acfelsider agnaus dzacheuam. Acyna
powlzabt ef bzth y dzeic. a hirricdn uoes
nu uarch. a march a rodes hithen idab ef-
fegynnb abnaeth yntau ar pinarch acherd
der tacdab. hyt pgdaeruffalem ac pfaon
arch. achyffeffu bzthab y holl bechodau.
dueuegi idab pawb ydles ydat. Aphawsed
pgverthyffit yntau p farafflnuerit. Aphawsed
y bnaffei pngnaeffaneethu y erynn urruhi-
aphawsed p kynhudyffit yntau fych y breuhu.
aphawsed. p hennuones yntau ac gnarfhaeu.
ac nrannubnt. Aphawsed vodsengis yntau
ozdeuthaer. Aphawsed powlutyhyt. Apha
wsed y flaodaibo. yntau bratnubnt. Aphawsed
voilsengis ef ozdw y dobyn. Aphawsed y flaa
dab y kaih. Sef allhaeth y padziarch
yna trueithiau bzthab. a vod idab nul a.
deugeint beliant beth-dilyfyn. achymryt
y gemmat ac ieuoyth adzuc bonn. A uiidy
bydw abnaeth yd aei y pnillelet a vofaith
hynn y pynet y haniber. Achenedet racdab
tu ar affi ac dchenllab'lin pnllpes y thiat.
ac nyt ytued bachen puo. namyn ynnubha

gyt ac ivor. Aphanhvo ef ovogvbeith yn
lzeidet vlzyuarnu ac ef marchauc. Alyf
pve pz adnabu bavb onadunt ygilvo. Ac
vollyplav nuy nvgyl voaetheur. Ac odnbed
bovn adnynnabd Iolam idav. Ynaelheb
ynteu ulzedy pivdi pureinim lzyuoethauc
ac nor yv penb o ynnbzabnt. onnac ar
benne oed bvinnb. ac ozmpiny ynllzelet
abi. tu ac ynv ynaeirit it vynet. ahyn
nef pivf adnb heb ynteu. annneu ava
nagaf itt p flozd. lzanvs nnae gbn ynda.
dnb adalo itt heb y bovn. Yna p nueneyis
y fizd. ac vdeirlvs idab nynuet trby p on
nas aeldur nnble. ac odynv y gnirtage.
ac odynv ti allzely nnbzabnt. Ac vna ynn
dzabam abnaethant. agvzedy dynot
bovn lzyt ynnbzabnt. pclvllzei oyllzedut
i vnynet nor aebolt nnner gyt ac ef y lze
la. ac nathzigyallei neb ynv llys ar all
tr llonyt Iolam aebzabtnaeth. adnnabz
lelkeinyd agynuerth ynteu o glybot lzyn
ny. athu ar llys vdaeth ef. a clyllcupll
yn ynnyl y llys abnaeth heb lzynet y inybn.
Sef pclvbei iolam ynnbylab yn uchel. Ac
fovllzedut. Diabovn de lzautvn nnabr a
beth y thigereis. ac y thgnaraf. Aphallzed
vlzdaf lzvb nnneu lzaulzolleis i dvdi. Sef
abnaeth ynteu vna tzuanlzau lzebi. Ac
vna ynoillzygzyat palnner vdaeth y inybn
v llys. ac erlzi ygnuval y Iolam. Ti a
gzffy vllaltzen heb lzitheu. agzellaf lzeth
yt. adyuot olvonei elnnam arvdi dvfir y
vnnolch. a lzitheu allzallanaethavd ac
arvdes idav ynoidlabt bvyt allynn. A
gzbeop bvytta. lzi adelzneuir ynoidam

ac ef. a gvnnyi o balspan lzauoed. aphale y
gzampdoed. O loeger panlzenyf heb yn
teu ac nno ynignnet. Sef allzuaeth lzitheu
vna. lzynnryt onruavr lelkenpo ynoi. a gv
nyn yr palnner aetlzaenat marchauc o
loeger aclaut bovn de lzautvn. atlzen yn
lzyspye heb vnteu. lzar y nn oed ydd ef me
gys y dyllzetdpeyt im. ac nyt oes vlzydym
ettva pzpaun vgzleleis i ef nnllad lzaln
pz alzeulzin lzynuoethauc yn vgzlulzanec.
ac vnae ef ynv iblat ynnach laslzen ac yn
dial y dat ynffenedic. lzeop ry gynnryt
gzzeic de nnulzedic lzynuethauc aeplzioni.
Gzeic heb y Iolam. Ie vigvr heb ynteb.
Sef allzuaeth lzitheu vna dygvdoab yr
llaur allelzygu. a rynued vn nqbu naeth.
agzedy pelzynuodi erlleljycua. kleuem
allzuaeth vn uchel. adyllzedut. Kenuan
aanuser ynngnuet i. ac yldzic adyil p
thynglzetuen lzyfi lzan lzollerr i bovn.
Ac nyt oed ynv lzyt dyn ozuanach pelzyf
gzr nolu uanlzy vdzyrynuerth. Ac vna
edzych ynglaff abnaeth ln yn lzynueb y
palnner. Ypalin heb ln pei uath dzellyn
ynv dyllzygyat lzvnn. un agzeovn ac
adyllzedlzn penyb ti oed bovn. Nann
heb ynteu. ann aelzgleu ef ynodlzedut
ynnynvdi anu y march ac a vdw bonnb
geunyt. Dch heb hi. ynae y march
yna. ac nyt oes ne ozllpe yma aucloo
nynet ynn gnuyl pzpangolles bovn y
argluyd. ar hynny y doeth ybzabtna
eth ln attei. ac ygnuynnaevd lzitheu adab.
Beth adelzvgvdi heb ln ann ypzlzuer.
ac bovn vbef ne natef. ac erlzi idab ny

uet ac eozych. ac yntev adaeth. ac ar hynt
adoeth ev dzacheupn. ac advlygyt vrth.
ynac hevnoed ypalmer. Hyt ac yzuyleb
ynaeth eubi bovn. Kynuyrt ellevepo a
tynne ynoav albnaeth agvervnu pn uchel
ozalbennus abnaeth. Ahtheu adoeth att
ypalmer. ac advlaabt vrthav. Ponyclyv
ilyv oi pryb tynne ac ynnu ynac ynaeth
ynu gynuryt ynoav. o achaabe dybot en
ubi bovn unlaer. Chlaaf heb vntev.
dinn af pedzych. ac allybyboaf aatto
nn pnaerhogaeth. ac att ynaeth poa
eth. ac ar hynt ysgynnu arnab aozuc.
Ar maen hpna dzeop haely engliyo.
ann tynuguellanusachuu. achevdet
gvalop ydanab arhyt yhyt abnaeth.
ynydoeth att iosian. Ahtheu trvy y
hyplab adylaabt ynn vrth ypalmer.
Ynab: ygbynn ynllan ynnac tvoi yb
.ygbv: unpaf agfeevie. acagnarf. ac yo
oedyn pellaller oenuser pn damunab
ar y: uellu gvist yhelet. Dispynn pella
e: allyma oy uaerth att athgleuyf tr ac
lieth. dzeliyde: heb vntev ycleuyf oy
ann. ac ragyf yheidaf unnev nu
alloegy:. Hyt uelly yb yo heb yiosian.
uanyn penelych di nnnnev aaf gyt
atf. dzeliydes heb vntev gat ebun
an. bzenbines gynuoethaue bpt ti. a
unnnev gbz haabr vsf. ac nnpuerlu
gvist uabnaeth oed im dy gaffa'iwrth
gnev yt. kaupsdy dat aberis bygbarch
eru ygkaurbal: dne laber dauser.
Aphert: arall beuyt. ynw: arall yhyf
ellert vrth ypedzuerth. de pute. aoech

ynnynabye ynnnuev uachynnerbu pu
gvzeicha o nvr nozbyn. Aththeu vdyt
leith unlyneo pugybyl gyt ac uozdyn.
ac ozbeut uozbyn ye hyt honno rynoaby
maby oed. A vnbeuntec heb hthev. nyn
ygby: adylvaf i ylledaf ynllu: mi adyo
eoaf nabugyt kuaby hyt hynu etto yby
tac tuo:. ac abn ygyt yloegyn. dgvedy
dairfo hynn uedydyab onynnbey ynuozb
yn. onn vnc ye gvz: in pneith. Pallab
en heb vntev. ac ynadisgynnb abnaeth
ee. etnynet dwylab nynnbgyl abnaethaut.
dnaby pdynngerynt. allellzeupo praff
onadunt uegye ydigabu palw ylsybor.
drhynnw ygvelynt uoz ar ypynthec
uet o uzenbines yndynot o hela. Annl
y rvngellbot allespardt agebllynt y
ovohbinnb o hela. o eirth abeid cvet nyt
oed neb allsypei eunuedi. Hgyt ac ygbyl
Iosian nuo: yndynot arthau abnaeth in
yn braff. ac bylab. dgalb arbouffei y bla
bruaeth. adylscout brthab. Kaely nacho
uuo: yndynot. a nae ov gvughor: ditheu.
kaupsmab: yb ov ofyn na chabngyffiu y
diauc. Hac byl di heb ybouffei. ylynglan
gozen o: allsypbyfi nu aeivdaf tti. In
bzaby. ylbyt y nuo: y nnybn ylaalbell aebbur
dabulent. abzenbin kynoethabe yb. a la
lgrubunt yb y enb. dgvedy ydel nuo: y nny
bn aet boon attab. dnanaget idaw bor y
bzaby ynn caebell. a bor bzenbin arall allu
yzaff gnaubab yn ynlad ac ef. ac onydna
ei neith puebzyno ygoznydit ef. ac ylaet
y kaabell heb dnd. dclupt ac pelyno putru
bynnp. ef anpa trbin gnaubab y bzpt. ac

Alwyn

alwyda ar hynt. ac ef ae holl allugyt
ac ef agreidaut ti adalbilent. ac wythnic
gyt a mineu gwedy hynny owyt pdhydic
d mwer. ac pwelly y gallŵn dianc ynoda-
hwnw gwnghorda heb y bobl. ar gŵr ab
nacth y ffurueuen arhoffero ottheu nac
pob ozbe. ar hynny nachaf nwr ar bren
hineo ereill oll pnopuot pwybn pdhys.
agheleu adanygolles ef idi hi ar hynt.
Agwedy hynny edrych arbonn allwacth
ef. agwelpu idaw o pale pan hanwed. ac o pale
pan duthwed ppalmer. ar glwyd heb ynteu
wrth adeuthum o nibie. o bartri. ozmde-
o awffric. o alie. ac wbuum i pnoabilent.
Kanychaun ffordd y nupen. Sef achaws ped-
bxeuhin hwnbaroi ae holl allu pdhyd yg
hylch y kastell. ac idzac pb y enb de uelir.
ar gŵr bieu y kastell pdhyd y nwybn. ac o
uychaf nerth achaulyrthby pu ebrwyd.
ef agrein y kastell yarnab. ac ynteu adef
fetheu. Pgwt ac y krigleu nwr hynny tar
du y gwaet trwy yeneu ae dwy ffroen.
a halbunet heb ef. os gwr o nwethaw pdd hyn
bxawt i nybpoaf bpb i ulwydd hynny. ac erch
i p bawy gwlygaw eu harueu. ac eu ffordd a
gynneuadant racdunt tu adalbilent. A bxen
hin aedelhis ef pwy ol p hiarchaeb iolian.
allwyt oed. a gurdi oedy enb. a mil o nair
chwgwn aedelhit gwt ac ef. Gwedy gwelet
o Iolian adab gurdi oe gwarchaeb hi.
trbin oed gruthi p bwyt. a dxbc oed y chwl
fyr. Sef alwaeth heuffei pna dwnt at
tei. ac idaunu. a dywedaut wrthi. pparei ef
idi gael dianc pnos honno. a llynna p ffu
rf e ppared. am aethlseu lysseppyn ac ac
kaffaff pwy mein gleuad obry. ac wrth oes neb
ez arno dim oe lud wrbo medd. ef mynneu
aaf ozlle. a neiaf pwnn nwrch ozllyssen.
ac ar uarch y dygaf ynlan. Agwedy hynny
nn aebxidaf wrbn morter. ac yna pu chella
erbi a wnaf pwy tumellen gwbn. Aphamno
gurdi pchwrnsa pusiperu dethen nos. nn

nhalsenaeth hat arnab ac gredyndeithon
ez gwin hynno pnelsalaeth diolaht. ac
yna y gwely di ena aegredyndeithon ynoy
gwoab pallaz o uedaht. ac yn wpsen megy-
nocth. Agwedy hynny nn a bonn allsigyn
yn barhen pnodanenn. a thitheu allsigy
pnodanat. Agwedy hynny nn agredon
ragom. Achynn diohnnab gurdi nn a nno
yn ynpell odynnan. ac negyse ppallaht
bonnffei hynny allsnaethpwyt. Agwedy
medhi pallp dwydpoab pallaz ac hwi
gu. Whynteu aynugbenallant ac allsigual
lant pnodannnt. Agwedy hynny bonn a
elhic ar Iolian. a thitheu adeuthant attab
ac adpliaht bxthab. Arglwyd heb hi nn
adywyn ac sinner pallaby ceur gyt ann
y ffordd y kerdonn. Nadywyn heb y bonn.
pei atuelnn i pullogeir liedy darnot un
lled wllystat. digonn dod achpnoeth a
gaffon bxth yp ellpllys. Gwr adpliedy
arglwyd heb y bonnffei. ac ellogez reit upo
it nodi hallzer ozdaeth hynnohynny. a
hurpab marchogyon gyt athi bxth hy
uelu athilystat. ac bxth hynny pnaeth
nadynn pzeur. Ardderch adpliedy.
Gwell nn kaulhorthb dia no dim nys. Yn
llaben heb y bonn agnaeth chwitheu.
Pnu y daerchafsfant y sinneirenn ar y
meurch. ac yd elynnassant ynteu
achynnrpt eu ffordd racdunt. Tranno
eth y bore yodunnaho gurdi. pgwr a
dpliei gwob Iolian. Aphendubnnabo
hyuedu allsnaeth pahem y gonnathoed
it pn uedo. ac ez rych allsnaeth ynteu
ar y uozby. Acny wozby y doded
maen barbouculur gloed. A pha y bym
nac allyppei gonneuthur cownrascohn
arnab y maen n wnaeth idab bop
peth oz a ofynnei idab. Sef aethaeth
gurdi pna gonneuthur cownrascohn
ar y maen. ac ef a dexeis pudab pn am
ber rydarnot pr palmer ddyn Iolian p

Arlwrat y oubhanwd ef ygedymdeithon
ac erchi idunt dwfrau cubanwen ar ffrost.
Anuenydiadunt ydanwot y palmer pro
uullynt idaw y ffyrd y nos gynt ymynet
a olcan pallatkut. a phei gwypei mor
ymma y plorbe allyr eudibenydd pdeu ni.
ac ar ffrost y gwlcallent ymteu pwdan
unt. ac mi ol bydn y kerdassant mil o
varchogyon. Bedn abonkei ac barygan
buant pdmdot pneubol. Ac yna y dyb
abt bedn. Ayn ymmpenn im aymchoel
ak oreclefyn ac arodaf dymdut ygmrli.
ny uo ppenn ynenthaf y nacer hyt na
del ynyti hol ni. ac nabo neit pneb ofyn
y wygbth ffedy hynny. ac amwrgleu by
gledyf megys ygbelwch ffedy hynny.
ni aladaf penncu ybobpl racco. ynv
gukko hollgyn pallat dygadu o bbyt ar
nunt. Arglwyd heb y bonkei ffyna ucdyl
ffol y mae racko o nuer hyt na allei un
dyn pncrbynnyeit ar cubanner. ac na
chymer di arglwyd pulle dybc. nu a dodaf
ffwy dicll. ar a ucdaf ou bfacu gogof
wnaf. anneth wdan pdayar. Agfcop pd
dedn pnydn y gogof ynnkeik neb. ac ny
dot nit ni ofyn neb. Ir hynny dedn
ymdangosscant. ac y gogof podcthant.
Ac yn ol hynny nyneuessaw cy pulle
ac ef kynnal. Ac ny chyfarfu
ucdaf ef o: adwyei dim pr hynny.
Pan ddaeth ygwydmdeithon pulldiadc oedd
ymdiddanellant dracheupn. A hynny
ffan y dywedyd a ymwedynt y mynegod
ac ynt ucd dun bydden gwnaeth pdbu
ddynued. Ac yna y dywedadr iddynt
y bod lad y drwy bedn. Dymeut pé ny
nelsyn ac na allei nor pwyb pncydl
mac y uetnt. Pindyddes heb pbedn ffyna
bedn trwm a phedi dot gennyfi bot y
dymeut y pnydbyndi alynny. Dim
ded ef a dywedi agfmarth gnn yn
ddywedyd ac ar hynny bonkei pnydbu

dwdd. yna dechreu dracheupn. Duw adelo it
arglwyd heb hitheu. Ac yn ymgleirvar
ymneu arnatti ni dim hir hun o nos gynn.
Nannyd heb y bonsu. a bratha y uaith ac
ymeith y daethei. Bonkei a Iosian ady
gyfkant yno. ar hynny nachaf deu leb
dennyn ic hyna ymy achub. Sef athuaeth
bonkei yna gynsgaw y arnen ac eghymm
ar y uaith achymryt pbaeth yny law a
gokkot ar un o ffeirot. ac ucdyn. ac nythoi
ret y gyfeu rac y gallettei. hynny a ffeith
yr adoethant o pob parth idaw. ar neill ac
ffadaw ef ac aelleusas. ar ffall y uaith.
Ygyt ac y gwbl intheu lynny dechreu
ffeuen athuaeth. ar nyt oed adaw arnei
nyb ei y uaeth yn rac ofyn y ffeirot. Sef
athuaethant di ymteu ygyt ac y chybsfant
y hachub hi ar neskin y bbyta. ac nyt
eubanwan udunt ffad neb neu y bbyta o:
aud ettiued y ureninn. Pan gaw y gwin
yfant athuaethant. achan eu heshmed
adyn ydynaw y gwyn y rodi y gwaet
yn ffrydoedd. a dechrau nyntheu a
nyfet ain pryd aethant y henn a rac ych
el. a thrwm oed gennthi y chwilio ac ymo
dedd eu cynnuan athuaeth hi adwaeth
Diabod a beth yd oed yn trigyaw. Pa ar
dom y ffaddant y bbystyllei dym. ac
nyngwely bryth yngbyl ffedy hynny.
Ir hynny nachaf bedn y dywot y ffe
ydd adawssei bonkei a Iosian. ffeith y ffad
danyd ohonaw. a phan edrych ef allan
dreich bonkei yno. ac ar pryd y thaith ar ffall ef a
dyn y dodet. ac ar tu arall ef a bedei mawr
yt y uaith ac edet ffedy rybyllaw hyt y
egyrn. Sef athuaeth y uaith yna gann ar
Iosian ac erchi idi dyuot y ymddiddan ac ef.
Agfcop hitheu a gyfl. ac nachygleu. pan gyfod
awd y uaith y ar y uaith y ffaw: ac y ffeith
gann. ac ef a bydd ffed dyd y ffaethei bedn.
gwaeth oed dyd y ffaethei y uaith henn
y dynnedd ef yngbeirn. ac yna dan y

ac oracl. Aphop bynnac ainei yndyrch ar
uadunt. cruein updei ynygallon yr kadarnet
uei. gvelet endycuerth. Yna kynnodi bobn
y wynyd. a dywot ynyanlabd chun ac lebder-
ac ysgymun ararbindel ynaarth. achenider trac
tiav. ac edrych ar ygnec abnaeth. aphanedrych-
ef allal y lleibot aiolun ygkarchear ynnig
tunt. Sef alknaeth iolun lleuein ygyt ac y
gkyl bobn. ac erchi idab dial agkeu bomffei
y ysgybier. an allnaf kynny heb ybobn.
ath aallut ikybet ynihvlyps ydialaf. kfa
nyd reit ylleibot bynet drby ym dbylaw i.
ygyt ac ychdy ylleibot ynteu ynadylkdout.
kynnodi udunt bynteu ynynyd. Sef alknae
eth iolun dodi y dbylaw am ynnbgyl ynerll
ac attal berydd ygnllet ozeu. Sef alknaeth
bobn erein ui y ellmgr. Rac ll ynghaf heb
hitheu. ynydarffo itt iad y lladl. arymdnb
heb ynteu reit ydo itt y ellmgr. Sef achalbe
ydo. pan bbyfi ynigkblet. ac ynnlith nygkb
vrda. o dylkedun i nen orbdelachbn. ry dar
uut nn llad deuleb. tutheu adylkdout ynnac
tydi adalpallei y neill byt trahunn nnieu
ynllad ydlall. a bynny nyslynynnbn nnieu
yr rholl gruttonogneth. ac erth bynny ell
bng ef. Acomyslll ynghy. ynn kyffes nnnu
aaf ynneith. attntheu adrugyd yna. Gell
ynghaf arglydo heb hitheu a ieffu gryft arth
duffero. vac euozic. yna dfgynnn bobn per
y narch. rac kynnaruotrbc ermarch. adby
dzeuppab podrpan ar y ysgydo allen athyn
nn pgleodf. Sef alknaeth y neill ar llellbot ar
blaen pachnb. adrzchnuel podntvet blaen.
agvllot ar bobn ac ucozu ynydarpan. ynn
dozrel y darpan ynozylleu. Sef alknaeth yn
teu bobn gvllot ar ylleu ac gleodf. ac ucozu
ar ybenn. ac ny lknaeth y dznaut bonnb
dnn ar gylled ynlleu rac ballettet aben
ybenn. Yna a gozi y lannyn ozlleu. ar nuel
lur ragzu bobn. Sef alknaeth ynteu bobn.
ozby ylit acangred. gvllot ar ylleu ac ucozu
ynn lannyn ynneeth ydeodf ar ylyst. achby
pgnllon. ac heb dnd tynnu pgleodf alknaeth.

arlleu adygrydaeb ynnarb. ylleu arall ac achs
baed yn ibennlsynnic. ac arnygaed llurnc bo
bn. bnt nat oed dbell in no benbed lennbell ezeu
bedic. adyrchellel y dentrvet ullaen alknaeth ef
achenllaw gvllot ar bobn. Sef alknaeth bobn y
drebelit ynn gvllot arnas ynteu. ac uedzu ar
y denttvet. ynn aeth y daet allallynn ■ bzei
cheu y beth y croff. ac ynydygbyd ynteu yzlla
ez. Aphy heb ynnny ydyplaaed bonn ikellaaaeth
ylleb y nda dgnaen. Aphedy dannot idnb ilaid
ydeudeb. ysgynnn ar arbndel abnaeth. ac e
drych yclipoic oe ullaen abnaeth. aphalledrych-
ef allal ar dyllsygpatdyn ryb annuel gvlnalf
ynaent. ar nplgbelleir eirpoet y gnttfelnb. a
dbnn heparn bzalf nny lab. Ac ny allen dez
ubr arf y dbyn bu amn rac y tbynnet. Ar p
ystlyd wded ylpoodl dzom bnnnaebc. y reugr
ydeulygat wded teir tdretned chalaeth. a
chal inalz ainyl. adnach ded nozmnch no. a
thrbyn pzalf ffrdennoll ded idaw. a chedfeu
hirlynnon ysgyrnic. Gballt pbenn ded nic
gvs rabn neurch gric. Ylygrent adcdynt gynne
ainc ardden tabller bnyliaf cradbelfei neb cnno
et. hbyr ded y dannad noc ystnthzed ybaed dret
lbpaf y ysgrithzed. agreneu gvbzalf ded idab.
Aphan dyllettei dan agozi y fafyn. nicgyre
hen dlgi bnnn ■ reglur agharneid p dyllieder.
abzeidheu inrion kadarn. ac elnned cnllerbnn.
adynngallettet ded y elnned ynllnr. ac nat ded
murmein ynygrithonogneth nplonibzeiwa ef
ynygvbyl mibnow. drgric heapp: aklnmpeid
bnnnb ygyt ac ygyrd ef bobn. y dpilabc yn
uchel. Ret dyo itt dpllo: bratb. ynnebdant
drachewyn. a dyd ielian by argldpaed an a
dngolf ynllarleint. Sef alknaeth bobn eary
ueon ynnnb: pzeffer y gno: ae dlannaeth. a
chnertinn adpdaeint. Dyd nidem heb y bobn
pr pobn p ctwdy or idnb ae bnnneint pelly ynn
dbat ri athnyd. Ynnneint nnnypnieno pzo
nygrabat heb pateu. aphidnnnnn ynrgbaeth
ynnt adylkdynt ar bydd ybaeaf innedzeu
nneint bzth. ac nacheallyd pdeellaed ynn
gvbet. ac pdeuthnan p dbat nenn. ac pga

pfuer moilbraikit. ac ygvellencythew mi gwll
ir. Aclintlven adugost vikreic ef vilkatkrit. ac
inyn mabinnet hyndiw i nu abzwlk oybemon
mo:pllen amffinn i pzom. Tab bagnu athfon
hch pbovn. agzonnod. pbdp nochich olawer: dphaun
vnladom. o [illegible]adafi oybeunon pz mawr anncleovf.
ny nolaik vrinnan ikertiv bn vanet. ac hch olud
bzatkzu arwnoel ac pfpendinnen. agrollot ar pgbr
dn a clupart oco penv. ac uedn pgrkedv: pobv
bzon ac dsacb mp dwzr ppladw: mdzpllen. ac up
clwtfives un achalkt ar gopart pz puedzn nwp
iwt pz na inettrit. Ac pnadpzchanel ptfonn idab
pnken abzw bovn ahn. ac rac dact y dbadchellavo
bovn up nedzavo nalnpn derlben. alwnno adilh
tzidalvo ac adygrpdavo pllaw gan pdznadt. ac
ar bynit dodi vlab arobzn y pqpodl abnaethef
ar uellin tnpab bovn. Sef abnaeth pnadrch pna
dpzchanel pdentrort ol agollet ar p gbr dn yf
cledpz pdpwnvonn ac dairab ygkznuein pgallon
nny dygvpdavo pntzn pllaw. ar neurch pna
ac dilindavo pughdarngtpf prpdab ar dapar-
lupt na allei gopart pn vn ulicolznwdi pnpfeuyll.
Pna dkgnnnn bovn par y narch. a thynam p gle
dvf ar uellin llad penn dpart. Ac pna pdpilsabt
Jolian. lzopart grizhen p bovn. a chynuer gn ilo
nogaeth. Aplzna ef bynny hch p bovn. achaupe
gvna. nnpu ygkr pcrwdf nnen idab hch pbovn
nn aladaf pbenn anncledf pndiannor. Sef ab
naeth dpart pna. dpilicout yn uchel ynydatt
fennavd p cvedvd dbadnnth. ac adolonn p bovn
nasllader. aclilicout pbydei bzdab. ac plzpnctra
gnikonogaeth ſ llalben. Apallaf i gnenn itt hch
p bovn. Gelly ykgvn hch y iolian nu abvdaf
dzerant p bpd gwrffvolavn itt. Jullalben hch y
bovn. annnnen agynneraf p bzogaeth ef.
Jna kznwdi dpart p unnno. ac hch olud idol y
bzogaeth p bovn allnaeth. Agvcor bynny bovn
a elgynnavo ar pnarch. a Jolian aelgynnavo
ar p narch hnthen. A dupart agnual p ffonn
ac ac kznuerth. Agvcoy bynny bynt agrivdaff
aur racdunt pnp doethant hpt pnor. ac pnp
bozthna pocco llong. a bonno ocdlavn olaralln
upert. a thzb y vnor po oco pn eubzyt upuet. nu

ar crffonogpon. Ac ygvt ac ygbellant bo p
gopart. llallen uuant. adwlkcout allnaethant
mae derlkpo ydannlkennabo udunt. kanpy.
gzeu nezb: ezbyt oco gopart a bynnb aedp
gen bynten pndiogel trvpnnn. Pgvt ac y
doeth dapart ar ogyfkch ac by. gzoupn udunt
pdzp oedynt. ac opale pan hanoedynt. Ti a
vodf ac an hatkzaenost in pnbyspbe. kanpy
kavalcupeut pnn in. Tdvch pllong ar hynt
hch y dapart. Ac vna ac ffonn pbydfekkn pny aeth
veuennpo oc eupetmen pfabl nybyzyabo
naet pnpnnor oc eudvod. Agvcdy hynny p izy
nerth ef bovn ac pdne pzllong. a dofiam pny
ol putzn. Agvcdy hynny p kzynnerth ar nodel
rbnge vdvylab. ac pdodz nipon pllonge. ac
upt callne hch gvf nnul iolian hch p obvn y nny
bn. Agvcdy hynny dzzchauel hbyl abnaethant
ac racdunt pdwvylfiant. aphaun ptvedynt
ti ac an hanner y nnz. y gvrdnikedabo a nöf
tra vzeubn p nipon berblong hn allalker o
nnuer gvt ac ef. ac pnbegythyab bovn pn gu
dann. ac putnngin p ualhnnet pllader y
beun. Agvfpn ac dapart allaler ef gvt a bovn.
an pkgvnr hch p dapart. upt pngelaf nnyn nn
hnnet nn ou i. ef aupd edinar itt p elyll
bovn. Sef abnaeth dapart pna hael kvf nnak
nnplab. dovlkcout vrth annoutrai. pnchuel
dzacheupn lvttvn. np rvobn i pzoch chbi nagz
abclffpd nn egrvelfen. ac onyt pnchuely nn
arodaf itt dznaut. Pgvt ac p elyb nonftrai
gopart nny uegvtlyab. dirnabzo upn agpn
erth. ac pz pnrcuhnpaeth oren pnplslet.
upt arlhoei pr eilgeur bygioth y gan gopart.
Ac pna nnnkalyann allnaethant. abobn ac
gedynndeirbon abbplakkant racdunt nnp doeth
pzbozthna pkfpo yn pnnpl bolbyn. dzopo lpon
nb pdaeth elcob y dznndeith pz bozthna. ac
alzythzr oco pzelcob p bovn. ac upkivdvat
bovn y dcurvdent idav. Arhynny nachaf bovn
yndpuot pnerbyn pzelcob. adhyr ac pdaw
y nagvs kznnarch gbell idavallnaeth. ar el
cob adupnnabo y bovn opale pan hanoed. A
loegvz ar glovd pan hanbyf hch p bovn. Ac pn

lloegyr yngamet. a mab vyf ygribyn farll.
gyr alas yn dinron ac ynbechadurys.
Gzeslab oud bzthyt amdyluei callon heb yr
eloyd. ac eluydyn: ar vrfi. Duy heb yr eloyd y
wollpynlzeic ieuanc yssyd gyt ath. Anglovo
heb yvoyn vnsheiaf ragot. In amkaraboi
yn nab: a minnen ac kerels in. ac o achaibe
hynny nn a nnn ygkaerdiar: eith milyned.
ac yna: ykymer in deoyo adnidongaeth.
ac poynedeu a mabnnet y oud. Diolbch y
ovd hynny heb yr eloyd. a heoid nn aebedoy
af hithen. Arhynny nacheif gnpart yn
oynor. ac nigrsiu y meirch aoed arnunt
cupynnen oeur ac arpant yn dlaen. Ygyt
ac ygkyl yr eloyd copeirt nor: anfurneid
alynny. dyrchenuel y lab yuynyo. ac nac o
fyn degyfeith yo ynnlbynaod. a gyfeyn vboyn
pan yb gyrtinzeil oed homnb. Nyfbeiaf ragot
arglovo elysthyr: heb yvoyn. gbeif ynn yb.
ac nn or gyn: deb: af or bnt oll yb. Sbeif heb
yr elgyb. nyt ef adnneidoud y dnnot ef ynllys
i ainnn yn nyb yn drag ylkyd. Deb or bydd
dn gennyt argloyo heb yvoyn. ann ainyn
nyn y nedyoyab heoyb. Paloed annbyluei
heb yr elgyb y beoryoyt ef. Izaupe pei delynt
hollt: yr yonial ygyt. ny ellynt hby poyrcha
uel ef or beoyoleth. Aphan dyl cupart yr
elgyb ef adebygaller mae bygeil oed yr elgyb.
am ylkelet yn nelkyo eillab. agbedy tonn
ylsallt. Ac yna ynnidem alknaeth yr elgyb
ac nei. adylkeddt ynot ef yn nareiabe deb:
pen ennllei ef y ryb dsalchynnb. a menegi
idab ryd ynot ynaib gyrchdaeoyl ef. ac o the
nyoyb yn dsaradbyo: or saralkinyeit. att
Sabaoth y oatnaeth ac arkno. ygan nab
Sabaoth. a lynnallei ynyplath y saralkinye
it ynn greiflab ynten. Ac o achaibe hynny y
oechzeins Sabaoth ryncly ar yzanderabo:.
Ac eissoes ny allaod ef ynerbynyeit ar ann
herabo yr. Ac hth hynny ygyznu arnab
idab y dslat aegyniweth. annyner y gnaltell

baderu allnaithoeo y nnyon y nyr ynynner.
Ac nyr eleit prasteell homno ynn: agfyllyo
abl hyt trabarhaei hyt ynded ban ny
ellit ynnlad aeef o nnffoed. Ac or: kastell
hynnb y dygei Sabaoth ac allu. kyrchen
ygynweth yr anderabo yr. gbeithen hyst
dyo. gbeithen hyt nos. Ac nelly yo eed
ynt ynoiffeithiab kynweth yr: anderaoyn
ynffenedic dyrchyr. Ac gbynep vygkinf
hor: nep attab oegynihorth. a minnen
arodeik itt ynnerth ynnp cant marchet
ac yngyldeu. Dnd adelo itt argloyo
heb y voyn. a minnen allnaf kynny
ynllaiben. Agbedy yr ynnidem hynnb
kynt agreidaffant racdnnt tu ar dlyr.
Ac negkinc y onndabt yo aethant. a
Iolien yndiennot a nedydyl hyt. Ac
ar gupart ygellhit. Ac ny ellit y dodi
ef yny beoyoleth: rac y venit. nennn
kerbyn nebr agyrchyt ac llenbi odo
fyr. Sef allnaeth yo nnyon ac delynt
hyt nedyo. keillab y oyrchnuel. Ac yna
y dynkallt ynteu. Duer iabn yb ybch
abch llannr. gredych nn vn hnnan by
net y nnyor. adodych chnetheu abch dby
lab arnaf i. nn allnaeth kynny ynlleiben
heb yoynyon. ac nyt oes gynghor: dsell
nn hbnnb. Ynd ybyrpabo ef nen ynn gr
reyon. ynllyrbf y deutyet. ac oer iabn
oed yobfyr. Ac yna yo nnygrennabo ef
ar eloyd. ac yo dynkaeth. beth a nynny oi
bygeil bilein. ac bynnodi i nnyo dbfyr
hbnn. Pyhir yo dsyf greistnon gellyng
ni ynneith. ac ar hynt plasnnodes ef yn
yseuydl. ac y bysyeabo neit y nnaes or
greirbn ynnneth hnnnn. Aphop bynn
nac ac aegkbeles ef ynn. ny dseles ein
oet delo ar oyn kynhaebnet. nachyn
oybzyrtet abonno. Ac nyt oes oebic p
dnn onyt y gystkreid yn kaffab enen
en brth enpoeni. ac achub yoillet

ayuaeth ar hynt. ac eu gwisiad. Ac gwedy
hynny y meuad yd aethant y cuhyrr.
Ac gwedy hynny hwn a yngyueirawd ac a
wisgawd yndunaw. A thu a lloegyr y hynt
aethy hynt. Ac ystyb enwoc iawn yn
aeth ynegyr yd ysgrifennassei punyshent
marchawc kymry. A gyrr ac ygbyl ioan
an hynny. ellwng y dagrau allanaeth.
Ac yna ac hwn a dywedut ytthaw. mae
gwaeannus ged iawn y hadaw hi yny ol. yn
aeth ymlaen ymdeithio a marchogyon. Kamys
gallei ymdanmidsennaw gyneithur anuod
arnei. ac ytgofiaw ohi. Nachynnar un
oryc arnat heb y hwn. un adaw hwnt
yn ol ac arwyd. Ac ar hynny a dywedassant
fel ychwanaf nuncn diogelrwyd a nuly nny
ny yngelyn ythen dyscheuyn. ac yna ny
ruet dyfiaw nyny ymlygyl ahanaethant. Ac gwe
dy hynny eno aegreoynneithon aeth gynnas
sant arcumeirch. ac agreidassant tu a
Loegyr. Ac yna y dywaut ef ytth y gredyn
deithon. Kynn an myned att sabaoth. u
aam y ymlidiet ar anuberaboyr. dim ae
tbyllaf ef nagyr y gwelech. Ymllallen
heb hynteu. nagyr y nymnych oi nac gw
naeth. Nacount y dywedassant nyny dyeth
aut y hannthn. Ac gyrr ac ygbyl yr anuber
aythyr yy adon oed yenw. Sf a dyeth ynen
berbyn. ac edrych arhoen athaeth. a gwe
dyn idaw ef a dywedut. Kanhaw
yf i arglwyd heb yhwn ofhenne o gastell
digou. y by dy eny oi heb yr anuberaboyr.
Gwae arglwyd heb ynteu yr wyf. a
dewnelwyr ych chwi. ac agymerwch a
dr rymelu. ac os ef a wnaf ych ych
aith ellyllyr. Yr rymelu o hensaeth ar
ymlaen yellyd ynuberbyn. a sabaoth yn

nacw ynuyon kastell cadarn. ac ydyno y
mae ymgynnulu ynghaff. yr adaw heb ygyr
arf a dywaud ef gwneithur dim arglwydi.
Ym kyffes wrthyr heb yr anuberaboyr. nem
dr un idaw dyfeithiaw allan er ymlaeth.
allaad ygkyn ar gyrraedd. heb ynteu
or agymarffei ac ef. a lloffi y dinas or dyfod a
thorri y kethyll. Ac ynwynych y dyc kyrch
eu ymlynaeth. gyreithiau hyt dyno. gyreithiau
hyt nos. Ac yelly y mae yn dyfeithiaw yn
ymaelaat. Ymlynt arglwyd heb y gynnyr oi dyf
hynny. ac o hyny oi yna nerth oth eidaw.
a nuneu a dallaf ffaiaeth yntyn. ac ac er hyn
nac. ac ae dygaf hyt attat yth gastell.
Nyt arfaf itt yn awr heb ynteu. ouyt ffeu
nhi y llong hong o hyrt allan. a wnn dignaw
o arnen ymlaeynnaethon nthau. A hynny
a gyffaeth chwithau yllaw heb y dan. ac
heb ynte y llong a leuhhit. ac arnen agwbl
ffant kymmeint ac ay gynnaffant. ac yna
dnnt y dywyllassant yny doethant hyt yn
ymyl kastell sabaoth. ac yghyt ac yglyl
sabaoth hwy. ef a doeth ynenherbyn. a gw
hynny hwn o ffale pan henwoch. a phale y gw
nydoch. Nyt ynghaf ef ragyt arglwyd athno
hwn o hanntin hyti. ac yghyt ac y chwi ffei
baoth hynny. achub a wnaeth a dodi y dywlaw
am y ymlygyl. ac ymffanu ynhynych ac ny
hu gynllawenu sabaoth ar y doet ac yna. Ac
nyt hawd traethu na meuyn y llewenyd a gym
erth pawb o nadunt ynerbyn y gilydd. ac yn
hyt yd aethant. a gwaffanaeth ffoch di
dant agwaffanant. Ynghoelych in att ioffan
a dechafit yr eglwys gyt a chwart. a dar
or ystlat yno o ygyrcith a dorrchawd ar ioffan.
a hwnna yny hyt nn gantaw y thechiet. ac
ennynnw allanaeth oe chalyat. hyt na
thwdyat or hyt heth allan rac ofnt y
lauan. a nynych y doei y gyrderchu hi.
Ac ygynnic idi pob tywyrnyd da or dallei dyn

ydamnuab .a hithen nalmoz yn dulleu-
aegloz lwoes ef acda yn unnuabc heb unnu
dun gauzub .Gwedy gwelet ohonab ef na
thygyei idaw hynnic da idi.nac gorderchu.
y tnugaho yntau ynnynnei ef hibi oe hau
uod.gannyezaei oe hod .anlys heb y iosia
gat iu pullonyo ac yn hedoeb .unnunuaki
dyoi ynozagythyo.nac preda.nac pdunaxill.
Ac uyt oei arnaf dyofyn tnuu iach eopart.
gyz anllelodaeam hamoikhyn pzdy vygnth
yeu di oll ynolygei .ygyt ac pelyb ef nac
ygeopart pdoeo pholl ynnduez hi. Yna
poeth ef ar gopart.a thuy: ueuyl acystuno
y amneich nualhei ygnu bobu .ac eichi idaw
hynet y ynulkelet ac ef .hyt y bastell adeo ynn
pell ynuynuz. Achzedu alhnaeth eopart idaw.
adykeout na neeiei ef y ffozd ynn.dgyfun
idaw adeuigi ef yn gynuaikyno idaw .ac ynllaik
en heb y ynllye. Ac ynuybu yclaruk vonbylac
laut nacdunt .ynu doethant hyt y castell.
ac ar hynt eopart aneth y ynuybu .Ac ygyt
ac pdaeth ef y ynuybu .anlys odyna agnya
bd y pzeth abanzen hepzu .ac achadbynen
hepzu ynghadaun diogel .hyt na allei neb
ovnot allan ffozd y pzeth ÿ dzagybyno. ount
agozit odyallau .Yntau gofynit aneth
nacdaw ac ynuybo lle yny eithell ptzeiffaho ef
bodn .Agheby nalchaeth. ef aneth y benny
tu: .ac odyno pgbelei ef unlys ynynuchoc
hut dzacheuyn .Sef alhnaeth eopart yna.
gouyn y unlys pale pdaei .an aaf heb yntau
pb:wo iosian .ac ygyt gyscu abi .Ygyt ac
yelyb eopart hynny .Nidiaw a sozri allna
eth .ac heb olno ac ef a:nied calethyn .dechze
u dadu y huur .Ac ozdihzed tnbyoab pdaeth
a bzb neit yny inoz heb olno alhnaeth .A
dechzeu nofyab .Aphan uyd uelly yn nofy
ab .ef a dyl llong yn nagos idaw .a bonno
ed iaby obozth inu yn .Yna dyfsaht ef yn
uchel .ar gtib yoi gwocb nn uynet y nuybu
y llong athuch .Ygyt ac y hargannuaut

by y tythzeid hynny ynoyscout yntu: y
tebygassynt panyo bythzeid oed ef .ac nac
yofyn ef beb neit ynynnoz allnaethaut.
Yntau aaeth yellong .achuertur pdyby
labo .Ynzunoyo hynny yoaeth heuuat
att bobn .anneuyn idaw pzholl gyfranc.
ydaruot y nulys iarll pzydi iosian oe
hannod .Yntau bobn allscahbo y aruau
arthfolt ac aesgynnaho ar puarch .ar ffozd
tu achulyn a gynnerth heb neb gyrt ac ef.
Agfoedy daruot y nulys ydi iosian oe
hannod .Ynos henno yperis ef ydyn
hithau y ystauell .Agfoedy pdyuot hi y
unybu pderchys ef rau dzus yz ystauell.
ydynaes .Alynny allnaethpoyt .a gfoeby
nab: elualaeth uchel .ac oy pdzchauel
ar pedeur ffozch oed idaw .ac y hynny y tzym
hellaho ef aruei synet .Yntau ar ettroua
aoed aoed ar ogyfuch hayach ar ertullyn .y
gbz aeistroaho y ynnoiarchenn .Annabz na
fu oed y ffryst y gtaplan pelysllys ar iosian.
Ygyt ac ygnyl hi y ffryst ef .uchenenaho
ar hithau ynuchel .ac eistoes .dynnot af
idi ygbzegis .ac gynnurut ac dauenthur
ynn redeuiagyl .ac pnehut clynnuth .y dd
des dzos yhenn amp hynhgyl. ac hebelnd
y:parth ar gll ygfoely phyzpaho uett yz
llaby: aphenn ynllaw .ac uelly pdelhes y
gbzegis ynigryf ffenedic yny dbylaw ynn
daghaho y gbz .Ac ynn tozres allan y
upubgyl. Trannoeth yhore poeuthaut y
uarchogyon ac uackopent ygkyplch dzus
yz ystauell .ac erchi y unlys kynnoi y un
nyo kannyc talynn ozdyo oed .Ynthau adyth
abt .ouer yo aberth on in ac tregeis yz uet
thyz .Yna ytz:ynssaut bynteu dzus yz ys
tauell .ac yz ynneralsant iosian .ac y nyn
uallaut poyplaw ynghalet .ac poeth haut
ahi ynneec ozonaes bzth yllosci .ar hyn
nabz agynneulkyt .Ac ygyt ac ygtyl hi hyn
ny .ynnoiskegu ar argloyo ouy allnaethpoyt

adolwyn yuot rudrigurallic urth yhenet
kandaruod barun pdiorff. Ac ivlaw allenem
allwaeth. Arhoyy pozpe pwerth poplkaut.
Dra argiwo uffn gwlt truan abeth ymary
p. adwan abeth pwedzeid. dodi yphell gu
rpat erbown. ac puteu vin pfeneluffalk ac
pugnadel vnudlleupdwak. heb wybot idab.
Ac nyt pmlkelon m wth bellach pgyt. Ac
erchn pfeirnit allwaeth. ac offrennat agfu
uas. dphabb ac ac erbeles pna. p: kadarnet
uei y gwllon a trigarlaen urth. p: offernit
ac hyffellabo pugobyl. ac ac lettelis pubin
rac trwnet gwnthb podleupdyb. Arhyn
uy nachaf bobn vndmot. a bugenl vn
kynarwt ac ef. Sef allwaeth ef gonyn
p: bugenl. beth allwaeth ar tan mab: albe
lei ef pwllolgi. Peth truan heb ybugenl.
Uolgi morb vndec oachaab: tagu p: uarll
obonei ac p:odaller hitheu ochaamwo.
Nyt ymbybyt i heb y bobn pllolgir bi
ab:athyu arbndel ac yspadmuen. athu ar
tan y kerdaud. Arbyuny nachaf copeirt
ceperth arall pndmot. Acymperued vnaeb
vn yngy uatmot arbugenl. Agfoupu yn u
chel idab pr achaab: p llolgit tau kymeint
ac podedyt ynp lolgi. Acjgyt ac ygbyl y bu
genl ef. Dechzeu dy gwaruffo. Ac yn bymch u
chel ydwlkedei beuedicite. benedicite. Cullocs
nybu gopeirt unam obedestric urthab. arb
di tacha idab. Agfoupu ythy: arachaab yd
oedt pullolgi tau kymeint athbunw. Ar
glwyd heb y bugenl. p: ygfo: an p: pnaud yd
archaf dy ornugaurd. a oe: bym a lolgir ynp
tau rackdo ab: wdet doe dchaamwd. Pa
lolgir mpn by nupeim i hyt trabarhaw rf
ym vyb. Ac ynd bobn arhyut y kerdaud
ef. Ac att y tau ydedhaut. Abobn a
tynnaud mezgled y gledyf. Ac athbunw
yd cillaud penneu y sawl a gynuarffei ac
ef i ar y: rffo: ed. Puteu dpeirt bob dc
pladed y uteu ac a kffoim. Pna ponkaabt bo
bu.

dpeirt dffa cudythiett ynoi beuarth. an all
uaf hynny yn llallein heb yuteu. Agheoy
darnat idunt lladd y bobyl. heb diant yn
cuabzo uadunt. bobn aaeth att ieuan ac
adzres yrbynneu oco ar podyplaw. Ac erchis
ygopeirt unyuet y ereth pellffei y ieuan att
y: eisyb. ar uarth agnlyat gnan y: eisyb heb
ynw. Arheoy dywot dpeirt dzachefyn. ar
uarth gnuthlab. ieuan adooet ar ynuarth.
Ac nacdunt ptkedwallaunt pup doethaut ygal
tell selbaoth. Dgyt ac ygbyl sabaoth ieuan.
unyuet dw vlaw unyuergl idi albuaeth. a bot
pullallein urth. Puteu sabaoth a beny adarn
han pdastell. ac atuelkyou ynnurued arhey
zw. adynpnbeu pclodyeu ygbrlch y lladell
nual na allei neb. nadmot y unpbu naup
uet allan heb ygrennat ef. adydysbeith y
bore ygredubio bobn ar un o: uaithbogyon.
achaarnus oed peub. Acnp o: gllyz gleuaf
adelluaf oed ef. Ac erchi idab nynet hyt
ynhaunton at y: annherabo: r. adywdout idab.
pnac bobn oed eub ynuarchaoc a rynnallei
yn pnoiodin ac ef puo: arall ac ac tryllo y:
dc yn pughaallec dpllaet idab. y pdrat ygrogi
uen y dibenydaw adhenyd nmbo gbell idab no
hbnnb. Kanys oetrnu gnr yllyd arnadi heb
ef ennu adallaf gnilgnb airuen a uaithogas
eth. dc annyloer o uaithbogyongleu dew:
annegargryf yllyo gyt a nu. P gennat
adaeth hyt ynhaunton att y: annherabo:.
dc pnebefyn ubychy: nneneyn idab y gennado
zi heb geludnm. Ac ynynglhaaner ygen
nat adywdaut. tydi aleenit yn gennu: eaac
bedadurpur gnou parll tat bobn. a bynny
a uyd conaar itt pnebegyr. Sef adwaeth
y: annherabo pna argyllell uen: polif oed
ynyslab. bo: carnus ahn. Ac nyf meo: abo
naunyn uaeth oy idab chnuan a wed: abo
ynyaeth y gyllell trwyoab. dc ynn oy gbyo
ubyr yuteu ynuarn pellab: nac yuronn.
Sef allwaeth carnus pna eglynnb tryuaeth.

adyl:edut vrth y:amberavo:. Ynunt a
vrth y gvnaethost Hado dy wachvy nosi. d
phei amby:put y:eilvrth auen dsell. vell y
chyd:ic ygellit dy uoli. Am abu vrth yllyo
ynu roystrau. rvlleb uerthvy:y culleneut
dy:lsreic. Gveuadab arnaf ynghvstt. y
gvy:amhamones i attat ti. bom dsam
ton wo penv. ac ef pu nadbathdreikie ar dy
benn ti dy:nabr ynu lellzygeist. a marth
idab am nathladdvd yna. ac na ant hur
gvnnvyt ef athlcoir yuchdvvoigabu –
Ac yna vnchoelut awruc carnuv dracheuyn.
dc att bom y doeth. adutzamu idab yllred y
gvlnathoco ygvnnadvr. dphaikbed yllad yl
lfei y:amhadvy: y nachup oachabs hvnn.
dphaikbed doylkavt ynteu y nae rvllel y
cullcanyllen ydsreic y uos kynnoly nnu.
Ac yna pchvardabo bom. ac ychkzardyc
saut balp oe gredymdeithon. abzeid na
dygrydassant yllaur trac chkeirthu –
Ynteu y:amberavo:agynnerth gvuall
nabr. oachabs pchvedlen rygrylksser. ac
amvon kennadeu ybrydem att ybzeithin.
ac y:allnaen. ac adolbyn nerth a chanber
thy kanp buallen eurvet kynnerttco idab
ac yna. Y kennadeu aaethant racdnut ac
kennadyn adunaethant. dc adolbyn y ureu
lnu p:ydem dy:uot elnuu gvyt ac allu. Yn
teu yllallken adoeth agallu p:aff gvyt ac
ef. y rynig marchogyon aphedyt. ac am
ploer odby:a merth adoeth y:allnaen –
ac phaunton y doethant. Ynteu:Yauthur:ac:ha
is y allu vgyt. ac erchi udunt trin agba
ranndaw. Ac yna dywedsavt ef arglwyd dwn
awdawch ynhyssyys bor sabaoth yn rychu
arnaf y:allalser o amser. Ac yndiffendab
unvgthynoeth ynbraff. Ac yna:y doeth
bom debauttm. a llalber o uarchogyon
gyt ac ef ynborth idab. a lybuw ynnab
kenedyl aberers ylserthu p:eiuilliuyet.
Ac vgyt ac ef y nae ar doeth dyn i:yb ynne

gobraff. athebygach yb y gvthreid ym
pell noe pdyn. achopartt agvgleri yb y
cnw. ac nydoigabu neb ynerbynuyent
ac ef nac y doekret. a nac achkynnghor:
chontheu vrth hynny. Na abu gyt athi
leb bynteu ac adallon bobu elsabaoth.
achopart. Ac ae dygbu ynnyo hyt yna
negys y gvellych eu dihenpdyn vrth dy
ebrllys. Ac yna ylymerth p:amberavo:
dyruaw: kelse ypo ain p:edrkit bonnb.
Ac yna poaethant y kusygab ynnoeunt
eutharw: agrbedy gvrisenn. racdnut y
kerdassant tu a chastell sabaoth. dc
llu arnunyssant ynnoy upon. abzen
hun p:ydem oed yntyllysspeb y upon
ulaen. ar:amberavo y upon ol. Ynteu
herbyn bynteu y doeth i sabaoth abo
nu. ac nuer o:kastell. Ac yn oeir bydn
y rannyssant eu llu. a sabaoth adodit
pdrkysspeb y upon blaen. abonn p:ed.
a chopart y dydod. dc y gkynnerr pob
cannuc o:eidunt. ydod gyt ar:amber
avo:nni otbyr. Ac yna y kerdabo eabu
oth adegnui gyt ac ef o:blaen. Ac y nyer
byn ynteu y deuth kzeithin poen. dc y
trewis sabaoth ef ar y doarpan. dc ny bu
amoithyn idab oe angheu nnll kynt rac
poynuavt bonnb. Ac yna pdykavt sa
baoth o nerth y benn. Hatha ffelon loth
athymellodicko diw. kan ffeyleist pthi gr
dymdeithon. ary dynnabt kynnaff. a
gveop bynny y tynnabo sabaoth y gle
ave. ac nierbyn y doynuavt ny phaithaen
dun. dc uelly y perir ef p:bydn gynnaf
dygry doab. Aphamllelas y:amhavo:
hynny. uyt oed arnav uarchogerthyn.
Aphan ygafaelas bonn ef yny nod bonnb.
ef adyfe:ysspeb attab. ar arrndel y
uarch. Ac ygyt ac ef ffon o uarchogyon
arnabc. Abonn yna a:rathvabo arrndel.
ac ef hynnabo y doarpan. Ac ar doyenn

arodes. ef aladaw mor ogyrs. ac abat
owrn. Aphandaiun idaw llad y: abat.
y brathaw y mairch. Alabaeth mor dyr
gyt ac ef. Ac yna yhuant laben. ac phy
gylaw neb onadunt pupll vber. Ac yna
yo aigraiun bown y: amberawdr. Ac y
llall: enhanwo tryy eiryllys dybe. Adylsdut
brthaw. ayrudus draetur os tydi adieuc
ath bylly: yt grenupt odyna. uy ettu duu
vnn uyntet odyna uny chaffef dy benn
di y: mabr. Ac yna pepiskawt y: amber
awdr brth bown. A llettru phy augyrlly
di mor gadarn a hynny. os vnlad aunn
uy di dabr y: mace. Pangrgleu bown
hynny uybu tyru lafenet eurocet. Ac y
tulvallan ergit duy caeth y:th vllu.
Ac yna bown aethumawo ydarpan. Ac a
gymerth yllaeh. Ac a murathawo y: amu
awdr ygkamabl ydarpan. pan gloyuawo
pnuawr ar y: amberawdr. Ac ytrrres y
gledf. Ac y trauthopdawd. Ac nal tyrut
tyruodi aozuc yngyflyn. a bory neit. a
chaffel maen ydan p ozoet. a bory bown
ac ef pudic. Ac ued: u pup oarpan puy
ozres pudzuc. Ac yna bown adpunawo
nwzgled ygkeopf. Ac aozeus y: amdiw
dyr ac ef yngyflyn. Aphamukelas y:
almacnuby: bynny. dyuot abnaethant
yn gaubarthdyr pen bargldyd. Ac ac dyal
sant ar uaith. amedylyaw gallel en
maedu. Ac arhyny nachaf gupart yn
dyuot ac bydu ac ac d:ossawl grantaw. Ac
yn en boz bop dec bop dudec. Ac yna
yorkaeh bown y:th gupart. bynghare
dic i heb ef pownbelydi Ac mae: amhe
rawdr ar y: amhes gueld. pa dl aberth oco
ytth unnet p rbynnaw ef. Arglwyd heb y
cupart unawnaf dy bynnu di amhynny.
Ac yna p:zerdawd cupart iacoab. Ac ac
d:ossawl arllwssaw ffo:d ioab abnaeth.
Ac ayr arbedawd neb yny doeth hyt att y:

aubeiawdr. Ac gymryt albanieth amynet
ac ef y: antrell. Ac rhynnaw pugalet. Adpanys
spaw dracheupu pugamberthyr oc arglwyd.
Aphaulbelas y: alnaenuyr. Dala ef hanglw
yd tut uneint. Isany ellynt parhau ynep
pell. Agrchau aozugant p bown. tryy ehpn
y cledyfeu idaw. Ac eudala aozugyrt aceu
hannaw y: kastell. Adpuot aozuc bown y:
antrell. Aphandeuth arogynnuch adom;
dom adpiawt y:thaw. Arglwyd heb ef. nyr ehy
lyna ynn erch trughared itti. nannpu hyg
gulannas dnadulun itt. pei ar pn dyrnabt
y llaout bnupeim. a lal pugchares diw heb y
bown nn arkuaf hynny. Ac heb ync y peris
bown dyspnpheum. Achiladu pell pup oay
ar. adoot y blymeun pup pell. Aellennbi o
blynnbrbt. Achynnurpt doo ac uzb mpbn
hynny. Ac yna podiawt bown. ynaw: y ougn
bu spr doo pmdzoedn. Ac ozbyd annukpt
arnaw ef ynddynnet heupt. Ac yna p:eddaw
neb im att y:arglwydes p ue uegn idi chyoed
leu y:thdoo y chymar. Aphangrgleu hy
ygreunat pnoyhsdout y chyoeleu hynny. hy
ny bp:yaw achwllell nerkpolif aoed puy flaw.
ac ac uedzaw pup gallon ac aelladaw. Ac a
dzighaw hrheu yberu y tbr uchaf. Ac y
bp:yaw neit odyna pnp tozres yunnogyl.
Aphaungrgleu bown hynny uyt bylaw ef
dnu y: hynny. ac uyt aeth y:th yhangrlayo.
Ac yna y gyzeskynnaw bown p dyryet. Ac
yh ynnhelly: mal vopiper y: dyn katurn. a
thalu eu gualkanaeth y: nnuer adathoed
gyt ac ef. Dopna p deuth pozthnupu y
dzef hopno p erch trughared p bown. ac
amregu oleith a thrysor. a gyrcop aurnot
idaw gozchynygu y elpupon. ef agpzchaw
yhsyric ubyat agkaiei y: gnattec y:th y phu
ydi. Acamion ynol elcob colpyn pikeueidf
eupodac. Ac yntteu adeuth yn ufud laben.
Agrcop popuetyat y: unbennes aarpcopt
pzeglwys. ac pgynnaethpyt eup:notas.

dc adzef ydeithiaut. ac eu bydt agnuerthaut. Agrbedy bydt ynolch aorugant. ac odyna erchi ygbin. agbedy puet eu dogyn ohonunt ygpsau pdaethant. ac ynyden avr da ygbeithredabo ahi. Kaups dn uab a cunnaabo ynn. pei a uuant gloruorus pan deutbiant inbn oetbau. ar neill aebbit gi. ar llall aebbut unles. ac ettoed inbudiboen udunt cnuull clot ac eurbed. dc mi bynny dlldarnabt medylyab aonc bobn. ouynet y ynnuelet arbretbin. dc erchi aonc y uairch ogyon ac plqnerpeit or rei debiaf ynghei rab gyt ac ef. Ac yna yn gyflym pdynbaira toysiaut ytth parth. Ynaill aelgynnabd ar ynaitth. ac racdunt y berdaciant. ny nifbyc saciant ynydoetbiaut bydt ynllundein. a dbyt ac ef pedbeircant o uarchogyon dbn on clotiwrussyon. Agbedy dynot bobn y linndein. ef agnnerth y ffetty goreu ynn dzef. Agbedy bynny y berdabo ef asabaoth y ym gres arbrenin. ac bynt ac bradiaut ef ynn yn ystnuell o ieru marnur. Ac yna y kpf uairbaciaut ibell ioab ynn ynoo ibun. Duw pr ibun daner or uazbyn thyry yrein ni pechadurpeit. dc ann ren-blyned aradc arlugrint. ar p odpar ynd wdef peinyt. dc adynbeftabo drugein milbarnabt. yr amdiffyn y bobyl. ac y gverthabo ynoes pr ioeln on. pr der arbugrint ar yaint y boeni. ac ffo ibyllan. ac adodnabo agben ynpreinn arc. ac ann uairb ac agfiadbyt. ar tryd yo dyo y bynodes o uerb. dc y dab dydbreabt y uarn tin ar ynam in oll. poet ef arbyiachiabo di. ti atbuarbneit. Synyglzairdic i heb y breubin pamdyt ti. apliale ythanet. ebyn uptfyd heb y bobn nit ae dyliedaf itt. Bodn ynige ibir. ac ynbanitbin ynngranet. a nab oedn y gribn uirll ianitbin. pr bbin agnurut ti yn nalbr gynt. Gellab birbyt heb y breu bun adlic ynna gruffan. ann adylybn dp gnuru. ac yna pdesynnabo y breubin y gy

uoerb aedbyet ioab. a bobn adilaod di olwch ioab. Ac yna yr ynydes sabaoth. ac ygelibis arbonn. ac pd erchis ioab tain te ygret rzbreinin. heb y bobn. dnb adiolch ibi atbizo. ny thalafi tey nget ioab ef ym bydyt. Ponyt oed bechaut athzuan ary ued. gbedy llad odyn ynntat i ac gleddf. rodi bynnain ioab amdylyet am oebol nen. ac ytth bynny byt pan iabiu haer bynny oll. ny thalafi te ynget. Yna y dnlaut y breubin dynamdi alb uaeth bynny pdet dnb adialo erin bynny. Ba uydeuffeis i gretbin ibertb im gennabc or edi. a minnen arodeb im dy dylyet. Gbir adylyedy dnw a dalo itt heb y bobn. Yna y dnlaut y breubin. bodn heb ef uu adeleis itt dy gynuoeth arb gellyll. arb dmalfoed bynuerthabc. arb bordi nuyn. arbgedrinit. Agrlbn dy dat ann barabo ynabedus. adzbc y teleis y bbnrth y bab. Argrbyd heb y bobn Kaups edinar pr gennyt. nit ae mdeuaf itt ainadeinit dnb itt. heb y breubinda dydbedeft. dc yna gnlb ar dial ysbnuell attav. bynuer y ffonn heb ef ary nu y gribn dehauton. gnr clotiwrus. adzbc y bobn y uab. ar ffonn honno eur aeth pr. Ac yna y gretbin y breubin ar bobn arodi y ffonn y bobn trep dylyllyes dn. dc ygyt ar ty bydyllogyon clotiwrus. Agrbedy pr gel ieu. y uarchogyon ely nnodenig ffaut. y pr g

tunt. ac yoskedallant. argloyd heb ynnt
y cudgtymi yo hynn. ni adylyon marchog
gaeth am uxorth aw ynsoyzn. Gur a
dyscedoch heb y rei trwy tyngheu yonn. yn
wonn arodo distriw arnunt. Ac yna deu
o honnunt a marchocka ssant deu uarch
dythyll tu ar porth. yneill o honnunt oed
acherdtwat uchel gruthaw. ar lall yny
gyngharc. ac uchel oed yno. a cef awrgyb
yt o beuu ytyr: ac gaflach arlugeunt. Ac
yna yo pan beunthyr ymadaant y marchogy
on ygyt. ac ar yglas pen arwem eu me
urch. Ac yna yoed arlunde l mor: pthyll y
llaw bonn. ac yglynnu a oruc bonn yny
w kyfrwy ac o gyrnen yneurut. ac yn
dioan a oruc ar bzenhin. a thra ytoed ef
yny: yndioan honno y marchogyon eir
ll adugant hynt o blaen bonn y llet
tat. ac yna ynt y marchogyon heb o hon
unt ac ynlyo. ac yna y gwaharodyes y
bzenhin o hynt hyt na thorrei heb o honnunt
a chooen y gilyo. Argloyd heb y bonn am
ffolineb y gwnaeth y. ny ellir hynny. kyscer
tra ytoed bonn yn y ndioan ar bzenhin.
y marchogyon a racdiacnaffant trigy:
ua march o blaen bonn. ac yna bonn
trwy y doe y gouem. bzatton arlunde l ac y gar
diuen dan y nos a bunaeth. ar ffozd agynn
erth. hyt pan gynnodes obit y ffozd ac un o
y gan y gwnnt yn y: ty bw: trigtaw ar
gloy:. Kelwch heb y bzenhin ueint plaen
y mae bonn ynyslneuthur y: march. ac
ny bu hir hyt pan edibis ef y oeu uarchya
uc o blaen hin agos y oeur mllein. ac yny
duked ef ac hedeilie ol. ac yndioan a oruc
ef ac march. adylyedur ytthab. march heb
ef ych adarim itt. unyndub o:ec plzeident
hyst hynn. Kanys paneli tyeffam ni y
rouspeit clotuo:nes. a phaulede we i tene
tees. yna y dy ae hedeilzeist. Ac yna gynnaf
ni am uideist. A phangrislen y march par-

glwyd yny lon. ynulell noc plaenau oe bzoui.
y ffozd agynnerth ac racdab y bzenhin. Syr na
bu eiryoet coeryn a allei y gantyn o adiadas y
kaunaul a o:uc y argloyd a rtiab ny o:ssthyllaw
ynydoeth y gyffinyo tref y dat. Ac yna kynull
a o:uc y march ac edzych a o:uc bonn ar par
ynydyrch. ac a dualot y bot yndynot po:ef
ydat. Di a duo dat hollgynwerth a oc heb y bonn
llynna ytir y dylyei un ytat i bot yn gentilyat
a rnab trwy nerth ynn. Ac yna y parat i. ffne
udur tref achaltell. Ac a rundel ywo y enw y:
emrydeo y a rundel y march. Ac yna yo ynno
dab. ac ny o:ssthyllaud ynydoeth y lundem.
adisgynnyb a o:uc ar rad o bem meirnor. Ac
yna ydoeth. sabaoth attab. Argloyd heb ef
llaller agystreist. Ath:o heb y bonn mi a eu
mleis o redec y march. nyby noc a emillo y:
by hollgreco y ar no:. Ac yna by:o golue dab
y bzenhin ar march bonn. ac chue mychu ac
erch y bonn. Kol iaun y dylyedy heb y bonn.
pei medut ti ar iall loegy: arth uor yn urenhin
co:nuab. a rodi o honat ti y nn pzeinydeo
hynny oll. y: hynny oll ny rodyn ny march ut.
Ac yna ydigyaud y nab ynbar:. a gaffo adaw
kynghor: o:uc. y bonn y rodyn ny nab no:ch
dau. a honno adylyalyt bzthab. Dy:o dugte
in march a oc nebyo urdab im. a phan el bonn
bzth y bydyt plyc dydat. Kanys dydat ac gwaho
des. mi a aun y dynn y march. Ac yna yo arth
bonn ylletty. a thry nab y march o:uc adby
gadyn. a chynnu ye ffonn o:uc a nnyuet y
castell. Ac nal y haryanun y bzenhin ef.
gafo a rnab o:uc. a gwyn idau palled yoar
nu idau. Ac yntef adylyalyt nal ynn. Dioleh
ydyb hynny heb y bzenhin. a i a o:chynnygeis
y march y gyon heb y bonn. ac hyt ar hynny
a phynnag y march o:tseeus ac ae hemillein. ac
yna y nynnag a gaeuthur castell. a thynny
a allaf arrundel. o eny arrundel yn march. a
mi neutheb y bzenhin a gadarnhaaf hynny
pallaf ich. Agheby gwybot o nab y bzenhin.

unnuc bovu vlve voat. Ke arvergyrem marcha
ẽc ygyt ac ef aethant yr ystauell lle ydoed
marth bovn. Agkedy eudynat yr ystauell.
dynessau agruc mab y brenhin att y marth.
adyrchaual agruc y marth ydeuryet dedaru
arybenn ynyuno y emyn ygkyrch ygkyst
eu. Ac ynyuenkavo ybygeit oc benn. Ac yna yo
ynsnaclavo ygkyrr ac ef ac ykassant ynmarch.
Ac yna ygkynnerthant eur. ac ydoskassant y
uab arusi. Ac yoan kevem dynot adugant
y llys urenhinaul. Ac ydybeddassant. arglyd
urenhin dyw ytkygwerydt. marth bovn alad
awd dynab. Aphangigkeu y brenhin hynny. yn
brou agruc. arglkydi heb ef kymerych bovn-
um ainnuef y gwyr. kanys mawr ynoigu
abo. Arglyd heb ykovn. dyt uelly ygdyuey
di. osoagremmyt. nu aduuat iawn itt orthoy
uod. by arglyd athaw heb ykovn orth ssaba
oth. oes vedrych beth adunaethpeyt. Ac ynsf
gyrnuruaro ssabaoth ynydoeth dyt y lletty. A
phellynderth. y mab adwlad yn nawr. Ac yna
y doeth ssabaoth att bovn ac ydywaut y ssubo
yl bonnb ioab. Syr heb ykovn pedrbe achubo
dyl pelyo gremmyt. Aphangigkeu bovn son y
brenhin ac yn odrud bynteu. ef adywaut bot
yn dyell grantaw colli y dylyet a thrwy ydoet. no
gwdef ysmaethoeu dynt arnaw ef. Ac yna y
dywaut ybrenhin orth bovn. sothyn heb ef
gnat ynuedoeth. Ac erbyn y nerthogyon heb
ynte ydoed. Ac yna ydywedassant ac ef. adyw
eout agruc ybrenhin y dywot ac na dyerthnt
ac na drwoit ar neb ynnaeth. Aphanaeron ny
dunut y dala. brwc o bryten. glos o gaer
lyoe. a clarice o lercestyr. oed dynaw gwnaethant
ac anynunynt penne. Ac adywedassant orth
y brenhin y mae gwgan mawr. a gyrhaeddassar
oed ioab am ygkyr athaeliant ynghattanaeth
thu gery dy bronn. a coth thiol dynot a
nynet. Acorth hynny nyt iawn itt peri y
lad. Aphanyberi odet ynaarth ac glotrwnuf
ser ni a bynnem ponetha. Aphangigkeu

bovn hynny. gryrtheb agruc nduant adyly
cout. yr gwnnuer tirwed ynigwallaneth
awd y marth ynduut nu adbu i ouetha
y marth. Ac yna y dywedassant. y ssyrll
nym ykkrsyoed gyn adykeoy. Ac ynaw
adolygassant y ssyrll yr brenhin tygkyn
ykkatt ioab. a vod yna ysabaeth. a hynny
a gymmattawd ykrenhin ynunyd. Ac yna
yr arwedawd bovn arbnoel allan. ac yed
gymmawd arnab. Ac ydywaut wrthaw. gwarth
uawr aberth y ssyrr a thaw ynaw
ll ynnunassoed ainssethyll otthachabe. a
dyerpaus nu a dodyrpo. kanys digkaun
a cunllees. adigkaun a cunnaf or kaf
fat iethyt ac enioes. Ac yna ykynnerth
ygkeoyt a edoarpan. dchynnyt ygrennett
ygkyn ykrenhin ygkyrch y barynpert. a
phabynnedrych arnaw hen a ciwenc. Ac
ynuchoelut att y brenhin a dywedut brth
ab. Pert hyd y nn ynnet ragof kanv
allaf ragwar ynyssiaf bovn. namyn
gwechynnun dowyf itt uaethach heb gof
synpert orth ssabaoth y brenhin agwnaf
yn uawr. Ac ynn ouf hellgynnerthawc os
ef agrees dy wrth y ar ssyr ary nn ynnat
i. dyhen bovn i dreoy ynnet hyt arhoeth
wan y nos nn a doeuaf y nerthu ssabaoth
ac y gynnysgaeda. kyttaw hynn nac ynnd
ert ti ynn orth hyt hanny hepaych dy
hunan. Ac yna dynchoelas penn y marth
yrth y brenhin dan y gurunthu ac ysgar
dunen. Ac yna dywaut: dyw ath nerthoc
eithyr: nabydaf lathen brth ynnbyllyt am
gulli wy mab maeth. Yna y kerdawd bovn
racdaw ynn dyeth yhaniten att iosian.
a gyrhaeddassant ynn ystauell nerthogyon. Ac
erbyn nduunt gynnenthur pob peth ynnchud
y ssabaoth y athaw. Ac yna dywedassant
bynten ynnac ener pdoed ynn dyllaedut.
Yntwr heb ef y gwnaeth arthaeth hynny.
kanys y brenhin ac ythynnaeth ioab. a gyrr

hardaolw vef mmeu ozilat. Argl|po
beb y iolian beth adarmuit. Ac pitew
hopuaut yr marchogyon rhyo yn
ilzhaib. Ac yna yowlsedei boyun
bzth pgrilyo. a nat pngmuet kaun
ynpun vncoll y marchaoc gwzew
egwet. Yna pgrelaw iolian ar boun
agwuun idab yby adalsedmit gyt ac
bynt a phiabeth admepit. Argl|po
heb p saboath. tewi ymaib i. ac pfo
part aunt gyt athi. achyllymuit ao
zugnut. ac y nwz podethaut. ac pg
hoswn podethaut ytir. Argl|poybot
ynw ukew ynsihpm. meopiaw aozuc
bypuet racdaw. Ac yna pgwupmubyo
cupart y boun beth allmaei pmoeuaw
ef. Pitew adwaakt ynac y adaw gyt
a saboath. Ac yndei tir deu uarthiauc
idab y mubozthamaw. Ac pitew ac di
oleices idab ar pen. ac apmchoeles yu
ornt ac murllaun. Sulsoes poyd acaw
ar nos adoeth. ac pkymerth ytiypllo
pstozd ac racdaw pheidaw ynydoeth
tzw y mor hyt ynshzawnt. ac uual y
hergymmu y bzenbin ef gualo arnaw
aozuc. agwuun idab pale y bualler yn
tzigaw ynyz hyt pbu. Argl|poyd heb pitew
wy ll elat rugot un aumn pryslwyd
yn yn keillaw y pellaner a lettpeist di. ac
esgyoleo. Pmahumet pale y beueist
di ef heb y bzenhin. Pallo eger argl|po
uaylle ynaw tir meibr idab. ac oeclid
fz gwerthaer dybyt allmaeth y uarth-
apt aingen nollao inab y bzenhin y
delolet ef oilat. Ac beth bynny moes
yw gmut m saraesaunt deubaf gyt
aun oe gweilaw. kaupe kpuarbyo bytt.
Ac neb olur pgert y gaunk idab. ac
racdunt yscendeilsant ynydoethaut
hyt ygtyloyd. a boet dzpeditzed udunt.
Ac yna boresbeth gwaoe y kynnodes

boun. ac pocith sabaoth attab y gwnuyst y
gwmmet y upnet racdaw y ilat. ac pitew
ac kaulwadaw. ac yna boun athaem a uadzpe
sallemt ocur ac arpaim. ac ar pnr y bu gan
nunt gwmmaw maen athzistoch bzth pwll
ahanu bynt ar marchogyon a sabaoth.
Ar marchogyon agerdassant racdunt.
Pynt boun nu mynet trbynnaw trwy
dzallaut. a gwedy cudpiet y nr. psgynnu
dozugbunt arcu maeth clotuaus. a mar
chogaeth. pup oethaut y ffozest. a Iolian
yn marchogaeth y rong boun a thaem.
Ac yna dywot auser y thynny idi. ac mor
pyg uu ewm dodi llef aozuc. argl|poc heb
y boun a bynny di y nn dzigyaw gyt athi.
pth gadw ac y bpiat dywab. ac ybyneuttaur
pr hynnaw da gennyt ti. Aun arodaf
bydlo ynwybyrt nabyo llei yth gaiaf uo
dynt. Argl|poyd heb bitew mpe mpunaf.
kauye heruyd agigleri nyt ualen bot gyt
pnybyfyw le bynny. doe di pth clywaist
agnat ivfi a uellu gnuet ac ar argl|poyd es
uetr bth eleoz. pynt a pnchocleffaut y
bthi trwydaw atzistoch. a inthew adzgy
awd e hunan. Ac auser di adoeth y gwnaet
deu uabdi. Achan y gwanhaet bi ny allaye
leueiu pan doeth cyfart ar saraesampert ett.
Achymmyrt aymaethant ac adaw ydeu uab
pnr lle y bualler y mynoeid yn ynigzeuaw
amynat aozugnut ahi gaittunt tu aumn
b:aunt. a phoet uellu ac distrybo. ac yn
pemn talyn naeluf boun athaem pnop
uot y gweilaw wlaem. Achrybot p neibon yn
gzernaem. a tfrystyaw allmaethaut. adyw
edut. ry thyz poyn pnzerdet. a phaaden
thaw lle yo edeuffrut wlaw. naeluf y
gwelynt y neibon unyon y oell. ac heb
dun o wlaw. Di awlaw heb y bovu. py
on podethost di. nuy yth gwaraf uo dun
o allmaeth di. ac yna pronaffaut ew
arpyn gwa. ac pododaffaut y neibon pin

plyc ym hymp. ac y kymerth bown y
neill a thiern yllall. ac yghymru ar eu
hol athnaethant. ac y gyrrsant iosian o
vrenhinyaeth y gulyd yoedhant. ac am
nasiasbssant. dic uuant athrist. Teisi
ussethon allnaeth ambown. adyscoedut
am sabaoth mal yo yttoed yny yshuell yn
tystu. ef atvelei vrenhyt. mal uat oed hof
grantaw. Sef hw urenhyt athelei. cant o
leihor yn achub bown. ac yndown y uarch
rac bown. Acodyma ef athelei y rymet y
sent gulyd y greissaw trugarhaa. adiunaw
aoruc. a medegi pibereic yr hymn athel
sei. a hithen acerdnssaw nasiymuein yn
erbyn arnaw. a dyscoedut darfuot y bown oth
iosian. a gyrru dr un naw idi. Ac yna geba
eth agymerth gbrist peleryn yndeunaw.
ac agrauas llong uaw achubut dr ombynd.
ac yn honno yo aeth trybyr mor. ac hy
drthdaryssaw yny doeth y sent gulyd. A
phanndeuth yr ynbedeic le yr eglwys a
gyrchaw. ac y offrym yoeth. ac ugrym
o gredymdeithon gyt ac ef oe ysbtat. ac yn
dyuot noun tr eglwys ysyhyrdaw ac ymrit
iosian. Aphem y gyfeiaes sabaoth. Nathen un
dr gyfeyoes heb ef mae bown a thiern. Syr
heb hithen ymdiriaudaw am. ef adamchwe
maw gem oen uab un ym ymyon thrysi. A
thra ytteodon yny daubem hynny unnet ac
zugrnnt bown athiern yr oet yzor. Ac yn
hymp dyuot yr sarassinyeit raeco am
down gruntunt. ac sarassinyeit ynt hy ar
glwydef heb y sabaoth. Ac heb hithen ysdy
raeco ytbydlo: aberis bown y uedydaw. Sef
aoruc sabaoth dyrchauel y ffunn. athanaw
y tuacetur ar y bemn ynydygbyd yn uarth
ac ofef uchel. erchi aoruc sabaoth yr peir
rimpon. taraw y sarassinyeit. aphorthunyn
ydref adoethant attunt ac yllas y sarassin
uyeit oll. Ac heb ohnr y kymmerth sabaoth
iosian. heb yr hithen. pudigrelwyd dybet

yn pallen pedrusco y di in tryr ygreiadaw
hymn. heb y sabaoth. nauit arnat un ofyn
ti athrugy thrse gyr ymdanat. ac ym arnet
gyr ti agerdy. Heb hithen nyt oed afrent
im ymoglyt. ac yna yoeth iosian y rromp
y uarchnat. a phyrom llyfellyn aoruc hy.
ac ny uelas hy eryoet llyfellyn ukell.
kamps adymm y gaffei ukeithur y lluk
a nymuei ar pbymeb ac cheff. ac reidnnt
y tierdassant heb ethrbys y greissaw bown
athiern. A hyt ymnattfyt y doethant. ac
yna y clewchaw sabaoth. ac y bu sethb
unyued athrumus kyffelyn ynglat. ac yn
hymp ordyreith. dechren medylyaw am
bown aoruc iosian. ac hanu idaw. ar erpych
arbymm aoruc sabaoth ymgreat. Hwnt bo
hu ryuelyr un athiern pandoethant y
mae or koet. kynhyrd ac hynt thrzeftyr cly
tew. Ac emorym ac ef yny uuo hynn.
Pan hyrth uarchaw ac ef hynn. A hyn
hynghat heb ef thrzeftyr hyf i. dyma un
hyt tithen. Syr bachler tebic hyt yr
ar ormod gyreet. ac uelly yobyf heb ynthu
ynthur. gbzeic aun ynn. ac ympanet y
chymdeithi. ac chollt allnaethum. ac orth
hynny trist hyf. a dr ocn uab hynn aduet
idi. Pyr o y uelly attaf i heb y thrzeftyr.
aun abeuraf y uedydaw ac uagru. ac ny
chellaf gennyt ti thorth un gennaw yr
hynny yny dely dr achefyn. Adyscb idaw
hynny aoruc bown gannlderth. A gyrrn
allnaeth y thrzeftyr yr ewn adoot arnaw.
gr o hanuon. pymp ar ymor heb y
bown ac ymgyfkynn dyc yr egluys. ac yn
nachaw aozugant. ac nacdnnt yr erbyn
sant. ac yna y kyhyrdaw dr ynno ac
ymrit. ac y nydyssant yn ab arall attaw
arnaeth. a deg mynyc gannaw. ac y peris
yntem y uedydaw. ac ymgynnb ar eu
meirch aozugant. ac ny orfforyssassant
yny doethant pyr ef a co gyfagos nonnt

adymhyrt cullet[t]y ac[h]ugant pnty gwarli
porthmon o[r]ch[e]f .ac pneſmwyth y hebſgant.
Aphandaruu udiuit bwytta ac puet dogyn.
ac eu meirch dogyn. eugkelyeu ewcdvint
barabt. pgyſtu wo aethant .ar bore pan
uneglur y dyd .edych abuaeth bobn allan.
Agvelet ac[h]uc ef pempeadur acanhkan
pinl olby[n] gwyt ac[h]ef pnarnabc. ac pna
wachubabo bobn udint pugyntaf ar
arthnoel puarch clwtuorus . ac pugyntaf
p trebis ef pr[h]ynn noed pnadwn pnaner.
ac hyt trahaerlleabo pibaeth ef ac erbyn
bynt p aghen. a thwrn meghyd marcha
uc dn aladaabo arall . ac agpmaeth y enn
ys heruyd p afbynneu . ac ac rodes pletty
[n] yuhun pletty . a phei uadamchwenei
dynat bobn . ef ayſpeilpſſit por[th]ef ac alol
gvlſpt . pan deuth bobn oc eubynnit.
olef uchel dpnaedut wrth [n]r p dref ac[h]uc.
ef ach amrytb[n] yr onybpobch ffreme dic
pn abeth anndiffpn trwy deb[n]der. hyt nach
affoch bythi thertb yngremabc oc ylſyd
ynydref . Ac pna pnll[n]en ac[h]uc bobu .
ac pnchoelut ac[h]ugnut oll att y trpllyr.
ar trpll[n] bynny ac[h]ugnut. ac unllypo
pnt opale pan hannwed pnt. nal phale y
gannſſit. a digpab ac[h]uc bobn brth ybo
byl bynny . a thanab penn iarll pergit y
arnab . ac amon pnaurec pr unbennes
bwed y dref . Agvelet ac[h]uc hirthen y dyr
nwden arodi bobn . a hoff un gruthi . a
br[n] y charpat arnav ef ac[h]uchi . ac ar
bynny y terupnabo ply[n]frangen . a
chyrchu cullet[t]yen ac[h]ugnant bobn ather
n. aphairabt oed eubbyt gan cullet[t]yr.
Agvedy darfuot uonnt ybytta ac puet dogy[n]
ef aathoed pnei crydl pellys . adowlech ma
r ac[h]uc hi pr marchogyon ac ben[n]egnabo.
Agvell nwaſſei gruth pei kaffaeedei y trv
dyr[n] rac ovthedeoc . pr arglwydes aathwnes
y ſymyſcaſt ac erchi idab nynet pnekeyo

y gvrchu y marchogyon. ac yntau aaeth. ac
uy ffynnyabo racdab. A phangigleu in medo
pnt. hi aaeth chwman hyt attunt . A phan
ygvelas bobn hi pnodyuot . pnugynnhyſſab ac
uc . A hirthen agyuarchabo thell idab nadlyn.
Duw ynbwn an creabo adynachao di vyg ere
dic. an aamwnes attat y adolbyn mdnwt
attaf . athnthen adiogelſt . Arglwydes heb y
bobn nyſmeedylyeis . nanyn os gallaf ynuoc
anwy nn agychbynnaf odyna ygreiſſab wch[n]
vyngharc . agallens kynn erlidoc ybone . ac y
dnb pdolchaf den uab adeilic nn . Heb yr un
bennes ruucd pr hynny . A thirthen kynner y
pnkreic itt o[r] nynny . by dilsaer yder heb
y bobn pert ahynny . yr ysſyd itti nyſkaabn i
hynny abot pndkyllyr . A thrwy hynny tynn
kynnen y rydunt . hyt pandigpabo pobn o
honunt . ac y begythpabo y breinhines pen
Uadybenn . Arglwydes heb y bobn gbeirandaw
arnaſi trwy yr amot bonn ynia . an athgym
eraf ynllereic pnn . o nyd chaffaf gynnot ar iolun
oduydbu y certh nidyneo hynn aphedaer
nus . ac pnllaalben heb hi dn ydy[n]dreop . ac ar
hynny y terupnbys yr amrydlon yngrynnt .
ac ygyſcu y uab honno pr aethant . A thr[n]amo
eth pwrr pl[n]nodes y narlles . a thr[n]os y bosſt
yr eglwys poaethant . ac archescob gris agnnit
yr offeren . ac allnaeth ereyr nodes . A phandar
an yr offeren pllys agyrchaſſant . dwfr y
nnolchi agynnerassant . ac y eubbyt poaethant .
a marchogyon urodlyon adnbyn nygbaſſant
ethu arnunt . Agvedy dyrt pdeirlus bobn
yr ucirll wnet arneilltu . y nod nonnt rydi
den . adynnet ohonunt bnntu . a rydi eu gle
ddaeth idab pnteu . Agvedy darfuot uonnt
talu trwnget agrrddaeth idab . y dyd adenb .
arnos adoeth . y gyſcu ydaethant ddſſrydu
palen brenhinaidl . A thrannoeth pan ddyr
haabo y dyd yoaeth duc nalaul de dyr[n] ac a
gyhyrddaſſant adnc doſtrus . ac ygyr doeth
aut yrnyelu ar arglwydes porcf . ac ygyr ac

ynte ydoed ynthegynnu o dyd ar nadu. agheru
eu meirch ac ymgynnull meint gwyr kyndeirnad.
ac ny orthyllassant ynydoedynt mynet trey
outyn y blaid heb ymgymryan ythunt ynnu.
Ac ymdoze y kynnodes bedyr. achydbot ac oruc y sou-
thaniaidyd ef ac ystyn. ef ac orchymynnassant
ymdaw gwedy hynny eu harueu. a gwelet oruc yllaw
gyn ar helmen pendefeic nay. ac ymgynghaw yn
gyn y gledyf. ac ymgynnull a orugant ar eu meirch
ac ymgynnull ymgynnaf oruc bedyr ar arthur.
achyt ac ef cyn noethi ac ymdaro. ac ymladd
ymlaen achub y gore ac ymdaro ymdan hollder ydaw
an. ac ymdanassu idaw y llaw ac ymwaeth
yntau y llaw yn llaw. A ymna cyrn achymyn
do athaw y warchogyon clotuonus ac eu cledyfeu ar
chub naraf dynnodyn da. Aphob un ymnynet
dros ymlyd. A maen un ymdynnad gan ymadu
tynnuyeu. unet yorf a enuillaw y maes. ar
ei eiryll agdyallant ymdlyc bryn. Ac ynda
en pennet y marchogyon bedyr atheirn.
tydyn bonna. ef a ladaw agos ydeugeyn. Ac
ymna bedyr a pnadyaw ouc nadaf. Aphan ym
chocaw penn pnaeth att bedyr. ef a dorrer bo
dyn ymlaen ynoth hed ozuc. Ac ymp aeth yntau
ymlaen. A ymna cymmi morgleu ymgeidyf ar
uestyr llad y bedyr. A ymna eirch tnigaint ozuc
cyttymmi ymgeidyf att bedyr. A dyntau ac kynnerth.
ac odyna ymdanodyaw ef ouc dostyn. Ac ac ereb
ef ar y llaryc dynnaw mab ithaf. Ac ar y
helym y ryf dynnaw ymy tozres yn dau. ac ym
dygdydaw yntau ymdaro. Dec ugeint y bydaw
ed ozthymygaw bedyr. Ac ar hynny y teryn
naw d y urydyr. ac ymna ydaethant y llys. ac
eu hedyr a gymerassant. A mab y karei bedyr
ymrydenues worhedic. A seith mlynedd ymdant
ygyt. ac ny bu gyt enaw dyl ymgymmyscant mby
nachynt. Ac ydd gyrth mal ydoedynt uelly gy
da ozuc y mhedyr ar bedyr. Adebygy di
heb hi kaffei uy hoff edryllyd i uelly ym.

ac allei im y gnaffei heb y bedyr. Ac eithaw
trwy allnaw am bedyr. A mennyn am saber
oth. nyt amgen no dywot gwaret idaw ef
gleuyt y dwylaw ydyb. A gaffy ar uslam ozuc.
adywedut nu nawn y gnaffaf by arglydd hebef.
Jawn y dywedyf heb hitheu. Ac yna ymgynnull
a orugant ar eu meirch ar ffyrd a gerdassant.
A dywot a orugant dillat nawr am ar: ofyn
ydynas urdedic achubit amdiu. a gwedy kaffaf
eu hargyfwyd ardraw y hoff uruthlupaeth.
Ac ymdy ydd ydoedynt kymryt eu llettyf ozu
gant. Ac ymna ydaeth ychydig nyllyd. Aphan
deuth y mynyd. kyntaf dyn a welas bedyr yn
eithaf ar ucenic. A dyna y law ysgnic hyrraf a
gaeth ymyr aussr bynny. A hanner kledyf am
yrth ystlau. A dywedyn attaw ozuc a dywaeth
gwell a ozuc ymy no bedyr ymnaw. A rglwyd
duw athnachaf di a gaeraf. Ac ymna y gw
rthwynebu bedyr yrth sabaoth. A dyle ymlaenyt
ti. A rglwyd heb ymtaw a dyrnod ar ben ar
ethaw a ll hyn. Ac ymdoze bedyr atheirn a dywot
wrthaw. A thitheu ungharoc heb y bedyr a gaffaf
yn. A gaffo ozuc ar teyrn a dywedut wrthaw.
A dyle y dylyet hebyr y sabaoth. a dyro
uhyt idaw. an arhodaf dyrnaw yn ar heb ymtaw
gan debycket hyt ymtaf. Duw a dioleho it heb
y sabaoth. ef a dywedut ymgynlaf dy not ti
yn nab ynn. A dyna y dyeleches teyrn y dyb
ukelet y daf. A rydec att bedyr. a dywedut wrthaw
ymae sabaoth oed y peryrn. Ac ymgynghynn
y dechubassant attaw. A dywedynt ymassant
ac ef am iosian. A dyna a dywedassant ygynghor
a thocaleu y rthi. A menyn y bot ynty yrdd
ynn dynas yllety. Ac yna mynet ozuc
bedyr atheirn a saba eth. A dyletty hi. A thitheu
a ymdoleher ydlu a oed ernn. ynn ymred ynn
llaw ehunan. Aphandeth bedyr atheirn
ett. y chynnyrt a orugant a chanhwem gyt
a chynt. hyt att y drudyes. A phann gyfaleas
y drudyes hi noz dec ac ygyfaleas a dosyn

gwlyd a'r bobl. ac ar ol hynny bydd ef
ged bonno. Ac ar gyfoes bydd ef. hynny
o ddydd hyd. a'r o'r amser hwnnw
am adnaf hynny y llaweu bydd y bobl. Ac
yna y gallwenhaad pob un o'r gwragedd
eth y gilyd. ac yna y doeth tarmaetheu
y merchon. ar merchon gyt ac ofnt y'r llys.
Ac yna y bydd llawen gethunt. kanys
meneghi a'r ucheyt nawn uot bonn yny
ollues. A fforedfyr yngyntaf adeuth agi y
uab maeth gantaf. ac ny bydd hoppach y
pyfgodyr y uenaudr uor pucca. ar ffo'r eth'
yn arbenigi gyr ylab. ar pyfgodyr yn arfer
in milas. A phan ygwelaf bonn bynt. gwlb
a'r ucha arnunt. a llaethen nu gethunt pen y
gwelas. a nyn uet dyplab nyn nogyl udunt
y chubanec y gan uaeth. a diolwch yeu tatam
ethen y nuab'. a phnnoon y dueher a'r uc
terra. allaben nu iofan gadware eun y
dd terra. Ac yn nyna bonnb uch allaethen
ged y merchon. a gwedy eubont y chubare yd
aethant. a nuab'r ged y llaeuenyd argloedd
tynu gantunt. a gwedy darfod y bonn y gl
ddeunu. y dubare tawlbwrd yd aethant y'r
bonn a dyfgynfit yn dy udunt. Ac yna gwlb
a'r uc bonn arnu oedfantaethdun. ac
erbyn idaw dyfu dogyn o aur ueu glyn bon. Ac
unwaith tatmaetheu y merchon yn uarchogyon
un dolyon. a nyn y bydd yn o nadunt bedwar
ewyn. a dighanno eur ac argant. A gwedy
bonny dechunt a gyfneraffant. Ac yna y de
uth pafgy o'r barfuert a'r duchaes ar ieirll y ro
di y gwrogaeth y dunt yny uaegyf y dyfgeoir
ynnu yn ffarfuenneoc. Pellach y pafgeobn
anerunu. yn ymyru. bot nuo'r brenhin
yn ymofyn a'r nab. A thynny a gafglen bobn.
a gwlb ar dir dunt. a'r erbyn idaw anuon
brenhaden arbyr y'r llat. y gynnull ynnt dyng
nid o'r merchogyon a'r geiron dotuo'r yn ymyfet
gyr ac ef. A'r pan y dunt yn nef gyr a'th'
[illegible] bonn. a'r a nuaf i ar

ofol. dyfet tithen. nanny a'r abaoth a gynnaf
gyr am. kanys ny phallaf o'n eu pet
ynte y dei unt nu bethaw. A phan gyfot bun
nac y trigyaf o bonn yny am. ef a gamillaf o'd
terra uab ceffarie bryaft. a bonn a gamillyf
merch o'r dunie yntta. a thonn o'd eu ub
terra. a bettaf o'd eu merch bonn. Ac yna
pdeirchis bonn y'r uenerthogyon pan trofai
eu fbmerra. a phan y'r uchon pfgynnu a'r
eu ueerch. a'r fian a'r merch. dch yt a'r bynt
pynthengynnu o'r merchogyon a'r naf. ac
ny orffol y fkafaut yny do'r thant hyt ynnyt
fort. a'r chennat a'r nnonaffant o'r eu blaen
att ernnu tirenhin y'n uenegi eu dpnodyat.
Ac yna y doed ernnu gweop arglwyd y bonn
y tir. y'r anner y doedynt yndynot. ac a'r gynn
wyt bonn yndynot a phynnthegynnu gyr ac
ef o'dyr a'r nab. Ac yna gafo hozuc a'r penn
ac a'r barfuert. a dyfgeoir bythunt. y gwelei by
nuoed marbaf. Ac a'r hynny a'r achaf y gen
aeth yndynot. ac yn unegi yr brenhin nac
bonn ued hbnnw. a'r nner. a'r erch idaw nat
o'fmockaei. Ac yna y doloches y brenhin y
dnb y'r belet y ny nod hbnnw. a phan a'r nerth
a'r o'gyfuch ac ef. o'r gynnaf hozuc a'r beun y
lurpeu rac bron bonn. a'r dyfgeoir bythau.
fyr o'r gwnaethum dnn gwrthnyeb ytherbyn
im allanaf i'r abn itt. Syr heb y bonn. am ac
a'r a'r af itti. eithyr nat bydd kynnadeb hyth
y'r nm hyt pan gaffbyf dial a'r o'gyn. am
kamgymdeallant ynbechadurus. Heb y
brenhin ti a'r keffy hynteu. Ac yna y kynn
uerth bonn fynt ac y'r pellpbys yn o'r pellen.
a'r a'r doeth idaw ac a'r gyfbyr dabo a'r thaet. a'r
y'r doeth o'r dyfiab nyn nogyl idaw. a'r o'r gynnaf
yf idaw a'r o'd eu gynnadeb y'r nab idaw bonn. bu
uy merch y'r oec heb ynteu. A'r glyn o'd y
darun a'r heb hi. kanys gorau mai chaf
o'gaet yb. A'r o'r yna y'r a'r aethant y'r llys ynn
dynnaf. a'r y'r a'r edfyt idaw y'r ystnuell
ynhaw o'r dyn. Ac o'r yna y gwlbalfant ar

ar lwyr. y barnent ar uchbon adeuthant
racdunt or cynhuelloed. Aphauanygannu
y dzeubin y uchbon gatw aorne aruunt. ac
pnit adoethant attab pullaben. ac pnaeth a
aethabystaw inpnbgyl udunt. agpuupu aorne
pyp hynaf onadunt. Pnubin heb y unlpf
hynaf wgn. athi aelly y wybor. Kanpe nwy
pp y gorff ef no ini. Aphedoglach. Ac pna
hbn aezugant eunentyll y pethant. ar oed
abnaethant grhyt yllye. agn aragyzaod ar
milys pn pthdanec y bzhyt. ac eubaryan
noeablnaethy y bren udunt agtaw aruunt.
Gi heb ybzeubin nn athdanaf pn unzuhin
cpnuabc. ain holl unzubinpaetb aindaf.
Arglwyd heb ynthu oedagennyt nytuelly
pybnyr. nanupn dnv pnitat oedagennyt.
Kanpe da ybzeidpef. ac nyt ihf uaethaye uno
abl nuen. a nuaz un pllebenyd a nn pny
llye pobo hbnnb. ac pnaet pgbnu abnaethant.
Aphaunoed gpsgu ednunt y pzffolhye pdaeth
ant. Beithon tnda albnatin amennu. adno
edut ann uz: pznhyn kadain. palbed pdain
nonez yllyr ybzandaw pzeth bonn a
sabaoth. a nulys. agn. a Josiam pnaeth bo
bn. agpedy kael ihbedlen y bzthnn. an
non adnac arhyr pgholadoed pgynnull
lu. ac pna pdeuthant dgynnl arhugeunt
onhyr arnaye. hyt ar pweupglawd pdan
gastell beatnbnt. a nuaz oed ylon aoed
gantnnt. ac pna pd aeth bonn yr pbnnell
urenhinaul. agpuspaw pnadanab llurnc
a helpn dtgpleuaric. ac atbsgpeuo unozgl
ei pgpeodyf ar y pthyr. ac aelgynnaabo ar
arhndl pnaeth y nupon kozneu eunrit.
ac pgyr ac ef pdoed dgynnl arhugeunt
pnaruabc. a bonn aatbsaenat arhndl
y uelrth. ac urathu ac pspardnneu adhyr
dnn un admnral oed penb. ac urathu ac
aaeth ynn bpzyaod pnuarp pllaur. a thza
barhaaod ybseieb ef aupzyaod a gyhynda
od ac ef. A sabaoth agpzeiaod arall. ac

ac llaaaod. ac pna pdeu: addzeu ac aeth
as yllyr. ac ehalbn. ac pyur albnaethant bzth
y eubyllyr. Pna pdechzeuyr y urhydyr. hyt
pandzyllyllyr y llaurugnu. a phyllir y tnpya
neu. hyt pannu onbc y nuc y hybnad pdno
bnnb. kanpe pynthegnssl pdpr arnaluc
agyllcr. ac pna pdnuchdeiaffant nu annm
bzaunt. a bonna sabaoth ac hynnitynod. ac
ny thpgyraod. ac pnuchoedut dornguut y
bzatfyr dzaeheuyn. a thn[illegible] o y hbydnod
aorthyuygaod bonn. ac pna pdoeth ennn
yn erbynbobu ac pdnsaut bzthay. Diaboln
heb ef nnabr abeth pb dygiyr. ac pnpbn
yr llyr pdaethant. ac endiarnn dornguant.
Aboedyl uez un. gatw ar y sbnpbnl anae-
agbnnn kynghor daw. Gi thnaeu heb ef
dno gnnghor nn ann uygyfnz agyllen.
Arglwyd heb ef. ti agreffy gnnghor dal. gnaun
obonat hyt pnbabilon heb ef. ar adnn
nal. y uenegi daw. ac prthi idef dynot a
phynnthec breninn ednnaw gnt ac ef. a
ethyr aphob nn ugennual ebnr arnabc.
Synagnnghor dal heb yr inn. ac pnd ohnr
gnneuthnr llythyren ac annnon brenhden
hyt pnbabilon. ac nual ygbelas yr adnn
y llythyren. nn orfeppaod pnpdoeth ef ar
pynthec breinin gyt ac ef. ac ugennual gyt
aphob nn hyt nn nnnhbraunt. aphan y
gbelast ilnr hyt llaiien nal. a nynet pnen
berbyn achymarthgbell adnnt ac ugennebb
ac hynnyt gyt ac ef yllyr. a nenegi adnc
adnnt yr hynn athnathoed ernnn a bonn
idab. Had plipr. a dnon y dnyfor pnllennt. a
tosiah yllyrenc bnaut. Pna popbaut pr ad
nnal. achp di bonn hynny. Gallaf heb yr
inn. ozf pnerbyn ozef. dn y dnbedy heb
yr admnal. Doed bonn pspyr ynghynnn
dah arnadnnt. Aphanisclaf hynnb y
dangyr doed gnn y nnerhynny. pnchuelnt
y bzatfyr adznc. a nenegi bonn di per
nnn y nberpar doed gnnnnnt. Aphnngrgieu

bovn hynny . chwerv . addurynnv oed gwnnab.
delheb olyr mnwon kennadeu hyt ymdiuil att
terrn. Aphangyfleu terrn hynny . nyt effeyl
salvo nadvo na nor yny gwnaas pynthegynl
oliyn arnadv gyt ac ef. ac a bovn y nadv gyt ac
ef y doeth hyt ynbzatfyrt . Aphan ykelas
bovn hynt Uallsen nn . ac ysgymmi ararvn
del adynot yn eulverbyn . adynot att terrn
y dem chwerthnn agfonyn idav aoed iach ymreic.
Iach heb ynteu oub adwlchv it . a thi meiv
vffyd ynn . ayn vnnpenn heb y bovn . bod on
wyf ainhynny . a mynet dyglav nyn vngyl
idav aorvc . a mynet iacdynt ynydoethant
yr llyr . Aphan y gvelas Iesian Uallsen a dyfs
yt nn . and ye agi adoethant ydem chwerth
nattunt . a llallsen nn terrn pan y gvelas
dynt . Ac yna ydyllzavt terrn heth bovn .
Syr heb ef . par ythnarthogyon clotnonus
ysgymmn ar eunierth . kanyllsdam ni w
net tu a nnbinbzavnt . kanydy ly neb a
elei y rvuelu uot ynolave . ac heb dhu gv
isgav aorugant ba barnen ynolennunt .
Ac ysgymmu aorugant ar eunierth dryth
vll . a marthogneth aorugnnt hyt ydo ac
hyt nos . a phaudvethant y dynbzavnt .
Ilnestru adnaethant . a phangynodassant y
bore . ny dselynt neb a ymgyffeibvel ndunt .
Ac yna . arelnn pzeid aorugnnt y mdes oe nnv
roed . ac yna y tynndes yeir . arllenes ar
nnnt . ac ydeuth ygbbenner y dnzevnn
nnl o dyr arnadv ordinas ba sarelsanveit .
ac o dlaen yrei erell a ffabcynveit . ac oragu
tozroed gnedyl aellan dounes . ac o ef
uchel kyrchn y cristonogyon . Aphan gyg
en terrn hynny . bzathu y nnerch ac ysper
dnnen aorne . a tharab dyrnodeu nnadr ar
cupe rnnen . a bovn ynovnot attab . ac yn
llad y sarelsanveit aelnkyt vossons . Jverby
dyr abarhaavd ynnadr ar y ffelynveit . a
llaller llarne a dyllybys ac aveilgys . a
bovn yn yngelynos an arbnoel rac y

ragynn . a thaiaw nn ar y benn ynydygyvo
avd ynnarb y nades oe gyfirby . a gwynnden
thou nyt y marbeddant negyes barnent
deunnn . nadv nn y nrbydyn a balch . a llaver
wood bovn a theryn ynydarelthng gnadnnt .
a sabaoth nyt oed lofyn . kanys y neb a dzaw
a marv uydei . ac ar hynny nachaf nor yn
dynot . a phynthenge nnl o dzadnent gyt ac
ef . Ac yna y lafyr dadvo bovn achvnt ar a
rnndel y natrth . ac y tynnadv nozglei y gle
dyf . a rvdi dy dnodyn nadr ac ef ar eu tnry
aneu hyt pan ffetthynt neukynnten a leoit
vngyflym . a gollot aorne ar nor . ac yn
teu aerthe y nadv . ac erth idav y dalei ac
naleoit . ar a dnaef hynny heb y bovn . Ac
yny nrbydyr pdoed sabaoth athern ynnv
di dyr nodeu di arbet . ac yna y bzathavd yr
dnnnral condnn . a thydy lef uchel erth ac
aue yr cristonogyon clotnonus rodi dyr
nodeu yn iavn . a ffo aorugant y pannnb
nys . a thern milltar oed yn hyt yllu . a hyt
ynn nacubzabnt y ffo pellant . Ac yna yo
nnchoel bovn y oinas bzatfyrt . ac peulle
tyeu y oaethant y marthogyon dellvon . ac
ynndiarnn aorugant . ar nerbon etredd
ffennt at eu tadeu y dynnn eu harnen .
Ac y darchyllant y tat gwlfoed ac arnen .
kanys nnair ynn achrynyon . dy nerbon y
tre rydyner yb archenavt y dryn arnen
tynnyon . a phan nerh gryffyon . chwi aget
fych arnen heb y bovn . Ac yna y oed bolm
a thern . a sabaoth . ac nnor ar nenc ynerf
aed . Berth heb y brenhin inbnnbzabnt a
gynnery ba odserth dzoffofi . ac na nodheuyd
y ych . a ny n bynpenn heb y bovn ny thneuydy
ur . nanyn trnng y gwney ffydondeb . ac en
dra y gwerth . a thynghu aorne ynteu y dy
dyeu ef y nabynnet . ac a pelin . a thei nagabnt .
y bydei nfno ef bzth y hellyllys bynt . Ac y
na y do ennllys y brenhin ffnnp o da . nyt
augen no chan meurch ac ennpln arnnnt o

ern ac arpant.

atnpelvant gvedy oeur ac arvant .ar gym
ent arall ogylcheden .achludvgeu .dpheod
arnant offolen .ac euclezpeu arnadunt . a
phump mil o lienneu borden oeur theod y
reitru . aphump cant olebot . aphumpcant
o eurth . a mil osomeiru eureit . a mil olury
greu da gloyvon . ac aberthun o helmeu . ahym
uy a rvoaf ut pe kaffel vpmpbyt . ac aupdaf i
rvo thcithon . aynn vpmpeun heb pbovn ti a
dugpy pnydelvof i pda . Ac yna gallo aozuc
fuor pgeumat attab . ac erth idab uenet hyt
pm nubmbzabut att pouryteodc thas pthauell
sabaoth . ac erth idab aumon attab pda iucov
theodoc . a meuegi puot pulzaffel y rvoit ac vyb
pt pz hymp oda . Ac yna phedavo y geumat
iudab . pnydoeth att sabaot . a vodi pllythyz mi
plab . ac edzych aozuc yntru pnyllythyz ac oar
llein . adoluboout vzth pz admiral pgozchymun
adeath attab . adolvch hymy y valumuet ao
zugaut . adoghymull y tryfor vgyt aozugaut .
adeguil o pawnbuet aamuuet phebzvng
y opthedodc aunpuaelon daoed . ac pnda gau
tant pgaffel pz kpuychanet abymy olberth . Ac
yn unopo pooethant hyt piubzatfuet . abovn ac
ierbymyabo vnut . agellong uoz aozugant .
achollet mabzuu bonnd y bovn fuab tzeythur
uaellab . bzethon y tzuethvn o erimn uzeuhm
athemi amuoz . Aeuychu aozuc erimn . acy
mpon lloft pdoed pnozkeadaic . amedvbent ab
uaeth tab bur pbuatfet pullpth peb y uzeidmy
aeth . adolvch aozuc pond . Ac erth peri dpvu
gi uab bovn gyz piavn . adplvdout aduaeth
pgvnaet ef y bozc yn bzenhin . a mules pnouc
ac uelly poolpaztbath bygkpuyeth . Aphaugh
gleu bovn hymuul plab aozuc . apheu dvym
y bzenhin pz egkbye . ac aunon pnol pzelab y
cpyttiffin . a rpoit agauas oc holl bechodeu a
dygymot adud . Ac yna pd uzdvyt gi . abovn
uab teirn . ac ugeau o uachlerveit gyt ac pvint .
Ac yna peu dvym pgozon achezonbaugi obo
uet . ac vzth hymy pdoedpnit efgyb ac abadeu
a uab: uu proffivin adoeth pzallaur . ac yn
hymy pdoethant pzegvlpen avenet pz uef .

Vellach y mae gi uab bovn yn bzenhin coz 228
nauc . a mlef pnouc clotuzus . ac ynydpo hun
uu pelsadvt pbzenhin . agbedy pz agiad vo esgyn
uaskant ar eumeirch . ac y dyllsavt un o mneibon
vzth pllall . Jmoel tu ar meuez adabze y pmllian
amu . aphan dzel putat ni hymy cannuleodc
uvo gantab . Ac yna y gvelit dznodeu gan
uaithvgyon ieuenc . Aphandzelas bovn pz
pmllian . hoffi uu gantab . a dymgu . ainn ypin
peun hebek . bachvleveit da uvo y rei hynn oz by
dant upo . ac pdymeidymuant ac eukyffel pbyon .
Tozri aozugant eu gbeilyn . Redyru oedynt eu
llurugeu . nyt argylbedaiko neb o honunt ar y
gilpo . Jz argkvodes ieuc heb pbovn pgozchymu
ynnat amdiffyn yun bymeibon . Ac yna pdvllsabt
bovn olek uchel . gredveb ar hynny dzeithon . A
phangufleu y meibon eu gvalsaud . hynt agzeth
affant y llyz pngrvflynn . aphan pgbelas y tait
hynt vndy uot . mynet pneidzerbyn aozuc . A
phan ptzedynt yn mynet . ef adoeth sabaoth
att bovn verth dzeimat . Argkvo heb ef nn a
uynnat gzeimat y uynet pngkbat . y pnllselet
an gyzeic ac amdir an daear . kanys seith ndy
nes pllo pz pan deuthnm o loegyz . Jvode heb y
bovn y maintell honn oeur . adoe ptbdzeic . ac
amerika pgzennpfi bi o zthiel bonn . kanykaet
fut en voet ffiol dzell nofn . Ac yna yd ymiadzn
avo sabaoth abovn . ac ar nn uchzed . ac yn dzth
peremn y dzeidavo . ac ffozd agymerth hyt pan
deuth hyt yn cnnil ar teirr p uaeb . ac oc yna y
deut ffozd att y pab pgymuryt pbenpt ann y tir
gyab aozuc y bzth pldzeic dziabt pmpdyt pbu .
Odyna ydaeth hyt ynsent gilpz . Ac yna yda
eth y dzoug . adyzchauel hopl . adynot y heun
ton aozuc pann ptzedit pn chnu cloch beanner
oyd . ac y ynnpl porth plas ydoeth . Ac yno yldy
hyzdavd pluzic a robabt pnab ac ef . ac erth
ilaith y zdnv aozuc udunt . ac y nnbyn sabaoth
dspullbyt . Sy vth neckzen heb pz argkvodes . Ac
yna mynet pgyt ac ef y zeiaett heb oznc . Ac yna
pdvllsavt sabaot vzth . argkvodes heb ef o pan
uerth pgan sabaot ac dn uab . ac pgan teirr
dy uab . ac pgan iosiam . Aphanygkeu hynny

Taven un. Agwyn idab eozuc in. aatkuenat
ef sabaoth. dzlzeu heb vuten. dc pua cvalf
spuyeit eozuc bi ar y eneu ae eduabot.
a mpuet dpylab impubyn idab eozuc in. dzeith
ei: pdpliedbn am sabaot p not pn hauuba
arlam p mor. Dallach punchoelut aduaban
ar bovu pz eurydoeus tpuelir acehavn. p mor
pdod eurichiaul. a vibitus oed y cub. a bemmb
agnuei amrpuaelon gamuen pdgrifiau mor
beenbin. Ac pn hymp gtab eozuc mor arnab.
a dpliedut vthab. Pignbn agrgleh eth gamu
euor. ptrelly ovpn marth bovn puy pulledzat.
nu arvodf ar gelpyll adnakfued. Heb pz pute
n dypn mahumet ti ae kelly. kamve pelhf
ner nv pnure ac pzuchet ve inn ar drvth. Ac
pua y kerdaud racdab arhpt p ffozd pnydoeth
y vzatfuet. ac pua popfgymaud ar puuurvas
a chaun meghz edeyn. Dovna ef adoeth pz
pftauell heb ozic. ac agpzi y dzve heb gvelfas
un allkied. a gvelet arvndel awzuc. atbzvy
dovll ygnmuen kael o bouab opuot att y mar
ch. a rpobau pdaet oz ripn dzeo arnunt. ac
heb odzic pfgyuuu arnab. ac y mombzaeut
y kerdaud pn un wrnei. Aphan ygbelas y
zeenbin ll aubeu iabn un. adpliedut puade
ozac plzpfarnudspt a boon. athyngu bynny
y uahumet. ac pepol nu popuben ef. atha
noeth y bozc pandoeth gvelfon bovn pftau
uell. ac nallkelaut p marth. uab oed eu
hufpn ac eutuchan. adpuot aozugnut gyz
zom bovn. ac erch uaod athnugaued iab.
Aphnugngfeu bovn dpyn puarth. bzed nat
puypdabo odgpouent. Deu ikeithon albua
bn ainlovn. adpkeout ann fabaoth noed gyt
dealbzic y up pftauell yubyfcu. a gvelet bzei
dbyt aozuc pup ffyd. Ayt amgen no gvelet
iovn pn alarus. adaruot tozn niel afcen
y uozovyt. a dulynab y gbzic aozuc. ame
uezn ioz ar pkelfer. ac pdvkaut hitheu. ar
gloed hebin. ry liu pdaet putnguab y gzchab.
y ufe. if neu puarth agvllef. Och heb y fa
ebot azac pnadzinu. ac heb ehe kpuuyt
p fetzrnuffen. ac bellmouam. ac ym iadpau

ac dpldyth aozuc. ac p: nuu pdaeth ac upozto
dyffaud pnydoeth y vzatfuet. Aphaun ygkiel
ar bovu ef llaiben un ozdvuodnat. Ac pua y
kerdaud bovu ozth sabaot. Athzo heb vbovn
upuarch adocpbyt pullezrat y uade ef gen
uoz uvenhin. ypllzaeth heb y sabaot cyhy
un dyntrigvau. ef agymerth y ffonn ac
vllaw y kerdaud. p ffozd agymerth up zthoz
yflaud pnydoeth y dunas uor. dc pua ovdgy
eith ygzuffydlaud hyt pzyt gospel. dc pua
dpuot aozuc gvelfon y uuerch. ac eu uuerch
yz ovfyz. Aphaunbelas sabaot hyut vudpuot
da un gaurau. Aphaunbelas ef arvndel vab
nabor adnaeth. dc puot y uculherbun. a
chynarchgbell adunt yny uod bonn. aua
hunet auch iachao. p kyfrpb aun albonn
nyfgvelens eunuet. punchoel y bozem y
uacikau un ac gvelens. heb ygvas ti agefly
ybelet oll. Ac punchoelut pozem y uuarch att
sabaot. Ac pua ylgynuu aozuc sabaot igpl
ygvas yn aunyfgavn. adyzchauel y ffonn
aunaeth athaunv ygvas ain. pnydygvydaw
yn uaru y: llaw. ar in ereill auarchockapf
saut vzllys. dueneyn y uuz dbyn arnudl.
athzikkau yn uaby: aozuc ynzeu. ac olef uch
el erch obonab y ygbulaner ygunti elgyn
nu ar cuneuch ac eulynnlit. Ac pua ef
o uadunt ac bynlitvallaunt. hynt sabaot
un marchogaeth arvndel vzadaw. Ac vvnteb
yny vnlut ef bop caut bop nul. chvolian
neal ydoed nynbn ylkeuell uchel. athzvy ke
uestyr uchel yn ozdych allau. dc argannor
sabaot ar arvndel yudynat. Pua nymet ao
zuc ufiau att bovn. agi y nab. adyllcout
bzthunt. dirglbydi hebin perdch pchhall nu
uzroed dkufcaw vndaunt enhaiacu y uvn
et y gzanhozthbyab sabaot. kaupz arallby
ent ylfyd yuchdzerbdic yny nulut. dc pnaw
ynzeu yn uiarchogaeth arvndel. yz bovn
yz oedut pndzikt oe achabe. Ac vzth bynny
airglbydi dvfrykbych. dc pua y gvoufkallaut
agbos y ugzeu nul arnuve. dc ykpnuerth y
bzenbin y anuve. a nulys y uiarch ynzeu.

Acyma y kyhyrdaud y breuhin affaeur. ac
pyllaut brthaw. ac nat ffaeur acrhoyeit
tabaut. Acyma ef aetrellas ar ybelyn hyt
veued. a hrnaw pluric hyt nadlaffant
ou o amdiffyn idaw. dehzabarhaabo. y
diaco ybyzpaud pob un o agrebyrdaud acef.
Ac vn o esgymaud tabaut ar amps ffaeur.
Ac arhet arundel dozuc. kany chpdyat pzth
dynorpat boun y nadeu. a nahs aduc ne
thur y adunual acgelladaud. Acyma pky
hyzdaud boun uab terri achaw. ac gellada
ud. Ac uelly y gwnaethout pobun yny gy
uer megys uarchogyon deukroc. pen y
bann o agrebyrdei ac hynt bot ynsaretynge
dic udunt. arbrenhin pueuhanne. Ac hyn
nu yn ufud hzth porchymun yntei. Ac
uelly y parhaud y hrdyd hyt pzy gosper.
Ac o hynn hyn o dibeunge dyn dyethyz
cant. A llallein un nem y nethon gan eu
gwledet ac tat. A diane abnacth palm ou
uer boun yn nach hyt y hzalltell. Yna yzy
nerth boun kynnyz. pa ffed ygallei kynnal
ruuel yn erbyn nyz. kany e meyz oed y
allu. dowsedut hzth y nab dozuc. Dzbe bu
hynt yn ryuelu. yn erbyn gallu kynne
ir ac yllyd yn all herbyn o nychaffon
nerth. Achzth hynny a nuoudun gennad
all terri duc ciuil. y erch idaw dyuot yn
gwahoddiw yn. y gennat adaeth rachaw
hyt pan deuit attaw. a meneyd dozuc y
uot pugeynnat ygan boun ac anneyrch y
gantaw. Ac adolygu idaw dyuot y gwahoddy
ssyd. ac yn hyspydet heb y terri nu ac pa
ufud. Ac yna anuon kennadeu arhyt y
gynnyd y erch i y ukyz dyuot attaw. pan oed
dyd hyzr. Ac yny oed dyd ef a doeth attaw
pedwaroc. a degeuil ouyr: arnadc gyt a
phob un o nadunt. a gwedy yn dyuot pgyt
ef a dywaut wrthunt. a gwedy hen ef. ieit
iyd yna yny net y nyeuhu pacth ethrynadel.
y nerthu boun. nyn archaw chdunoz.
kany beidaf pallu idaw ef. Ac yna y esgy

nawd pouc ar nuarch un. a chert rhedunt
allan ac thout drby amrysaelon ureuhina
ethew pup doethant hyt yn ratfyrt.
Breuhin bratfyrt a oed y mysyn tin uchel.
ac arganuwt a hyne barhaeit cauil pridyuot.
a mynet a hyne att y daut y neuegi idaw.
ac dat a hrthychaud idaw. dwllach y dauu hyn
ny heb ef. Aphandisgynnessant pdaeth
boun a wisiau yn eu herbyn. a neuegi
idaw y nawd ygynnathoed nuor ac ef. a gwrth
eb idaw a dyuc terri. a dyrchaut trthaw. a dzbe
pdaw idunt hynny. kanys nnner naer a
dautb gyt ami. Pellach pdiscoun ani nor
ffaith brofadw. pan gyuodes y bore dran
noeth a nuon ar naeth pnoi ugein admirales
a phynneu breuhin. ac bynteu a deuthant
hzth ffrwyllys ef. ac ygyt y marchogaeth
sant tu a hratfyrt. megys kyn kynnoeu
auc. E-u son a gigleu nuer ponnas.
a grysgaw a dorne nuer ponnas ar breuhin
eu harueu pindannut. ac ysgyun yn
gwystyn a dreu uerth. ac yr porth allan yo
daeth y marchogyon gryn nyssaf ordeyrnus
ac yna ygrahe nuor a rundas o nuchalues.
yerch idaw a dot kynghor. kanys os nu
a gymer arnaf ny wydyr yn erbyn hoyn.
ygyt ffrydyb uarchaoc nyhu eu pyet. a
gureu ype nneu ou holl grewyt. ac
hzth hynny ny nu a ymgyhyndyn.
Pann pdybydy heb y brenhin damalgyl.
ac yna yssyrnu ar eu meyrch ac y punk
an podethaut. A hoyn a ysgymaud ar
y naarth pugyssyn. a grahe dozuc nuor
yn uchel arboun. ac erch idaw a dos
ychydic. a dybydut hzthaw. Gyr heb ef
y nae gyt arhi kynnullcitnu naer o
barheit y dinas. ac yna e gyt a nyn
neu brenhined ac admirales. a nadu
hoe hynny gbedy pdynghymsaut.
ac hzth hynny yna gyhoeddi yn uchel
ou ac anyanun. ac os nu a leuh ar pei
dorwch. ef a nyd rygbedic. yna hyr

Heb y bobu

heb y bown y ppaw ppoedwch yncrwb.
Heb ybrenhin damatsi dzwc powedem yn
crwn. Ac uelly ygwnaeth antadu kymro
in. Nheb agrwdwd ymbyn kelwydem. mad
deut dwb udunt. a'r ymeu heb ybrenhines.
ac heb ypeddar admirales wpdrwdwm
ymbwbyt udunt. Ac arnwn ewnghent yn
ol ewybzagrwd ac ineibon. ac erill ymol ew
tadeu. ac ew kyfnewsnhyeit. Ac ymren a
doethant pullalben. wy bu ervoet ysbyl
hene ydoet darllewdwy: uei anllei ewnoi
ewiwed gan ueint y gymmulleirua. amale
in ymwedant ueint auedwylbyt. kanne
pedwarnus ypaxlewdd ybedwd. ac eskob yn
pzegethu udunt. Achylab aorugant ocdi
uarch. a ffustnyb deodr ewdeyuron pz go
gouvent ydulbac pr trwstoch yn diabl. yn
ar: gwarandwch ambobn. amnou aorue
ymol ppab. ac ymtru adoeth attab ymtfid.
achyt ac ef deu eskob. ac ysgolheigon ereill
klaver. ac hyt ymratfert ydoethant. A
phandeth ypab ymo. dywot aorugunt yn
perbyn. mein: abycheu oed vdyd. nyt am
gen: nodwb kulgbym. pen dbyn pgwzon
tac dywneb. ar pab ac benngwbo. ac acob
dec ar beun bown ymlaen. Ac ar ol ymtru
coronhan iohan. a'r wahe un ydrynb pabch
ar kelbenpe abu yna. Aphamptheupint
uelly ar ewllelbenpo. nachaf pedr ke u
nat mdywt tac brenn y brenhin. ac y
amdyn kabant. Penglyfeu kabaot y
amdyn. ar hebef yn pdythoch ym pam
dyn. Heb ybrenhines. brenhin lloegr
adrethwedho rohoant dywnb. dc pnado
lwyab aynt ymwbz. adpkedut mae
dzcoed bynny. Ewzheb ybeth ti abdyfy
mallbyt. Arglwd heb ycabaot mal y
mynnych di. dc yna pdrchu kabaot
pkennadeu unpwt ar urys att pkerec.
ac att pnab rohoant. perbi uount. bot
ym castell hyt ymdeler ef. arkennadu a

ymchoelassant heb un golur. a mab: un
ydlelkenyd ymplith pbarbnet. Ac uelly y
parbuabo mis kyffalon. achpbkbymmi ac
ne ypab arbrygyab aoruc bown ymbm
rabut. ac yna pdoeth terri y erkn ken
nat y unwet ybiat. Nyt ethe heb ybren
hin. Pert upd ut dywot gyt ami ploegyr
y granbortbrpab rolkant. Acym llaskeu heb
mtru bath dyrchymmi. ac ymbaratto
allmaethant. Ac yna pdarbeddabo gyt ac
ef cam mil o uerchogyon arnadu clotuonus.
Ac yna y tzychymmbre bown ialn. a mdyr
y nab. atbert ouc aual. a byt ygbolym y
doethant att pzesch. ac odyna pdacthant y
cullongeu a bbplab ymdoethant byt pn ham
ton. Aphamkelas gbreic kabaot a rvbount
dynt ymdywt. mwet pn euberdyn aorugnt.
Aphamgrvelaebown iwnt. amoupu ac dpint
doruc. Paheth adarnu ith hebef pdb rebo
ant. Aynidnb arglwd ureuhin hebef im
acdyfiedaf itt. bot brenhin lloegr: gbreic
dbyn y mennt kymwerth aced im. dwy bum
penn heb ybown in acgorupobn. Sef doru
pei ordef o nerth nadet en mennth ac en bys
pebdmen. mwet byt yn llundrin. a mene
gi am bown acin. byt naskelen dyn eurpo
et en kyrkelyb dnennt. Aphamgrysen y
brenhin bymp. rugtab pdi doruc. dc
amnou arbyt lloegr: ymol y mabnent. A
phamgrbyssant y cbwedeu. dywot aorugnut
ymtfid. ac ny ellyssassant hyt pendre
thiant hyt yndlundein. Kanedy endynet at
y brenhin ef adwbaot uount dywot bown
ymtrenhin dzwnadc. archebygu pobyfi
heb ef mae y rpuelu ami y deuth. dc y
mae arnaf i ofyn agheu. ac bzth bymp
ma uerch ytspo pun ymethneo. ma dewo
ef y nab ef o'r kynghuerch chwi. dc poyde
dassant bpnten dl ymae di eco ptspngbe
bymp. dc amnou allmaeth eskob ssmonem.
aphecdar ieuhl arglwdden y mmerch

bovn. ac pgynnuc bynny idab. ac pbannon
voetbant. ac amherth bovn pgynn pbrenhĩ
nerignant. amenegi idab ain pgpfathrach
racorlbedoic. ac nal pdeth petkpthred ain
gpfuch ac ef. ef aaeth dpdab inpnbgpl ud
dunt. Arglpdi heb p bpd diolchuch idab
pn nab: pelpllpr. npubpdpn i naben dic ef
brthpfi. Nac ythp pfgpnr heb bpnten. na
nedpbpa. Acpna podeth bovn ainnedi ugenn
nul o uarthogpondabron ghpt ac ef hpt nac
bronn pbrenhin. acpna pderthe pbrenhĩ
idab dynot dpdab inpnbgpl idab. a nynet
dorne pnten. dpdredut dorne pbrenhin brth
bovn. an ainddf vpghaedoic nerth. pth
enpdorne nab di. adnolbch dorne bpndeth
bynny. Acpna poerthe etbant nrenhin
arthrolt pen dpnnnn nnlpe nab bovn
hpt rac p nrenin. kaine upghaedoic nerth
ainddf pnkrenepaidt. pna pregkbpe po
aethant pthnenthnr enpodde. ac esob llun
den agnint pr esseren. Acodpna podethant
pellpe dnbpllegabl. Acpna pgellkir ethi
dirt nrenhin arnnlpe. Dret pna hebef
nn ainddf itt npnerch ain brenbnpaeth
gpt ain. acpnpodbonnn podeth enert p
brenhin oegpreff. acpoaeth preneit pdn
gainddno. a gpdpnt p cerff aongnint hpt
trannoeth. ac p elaodpsant. acprrigpdpe
nnlpe pn nrenhin. Acpna popngpnnall
assant pgpt ienll abainbnert. agbedp
hpt p rodassant engpdgaeth idab Ber
thou pnde bovn dhannthn pn nrenhin
arenaoc. ac den nab pn nrenhinn dnol
beh pdnw. aghenot ar engelpnyen. acp
trigp assant pgpt ppnthec nnkarnalt.
Acpna pgorchpnnynnbpe bovn p nab
p saboet. acpntan herdpd p bainab pl aopt
idd pnp nnlspt nabpten balleoic idab.
Acpna p kerdaod bovn nrenhin rncab
hpt pnbennrbn. acpr bpthana poetbant
ac p cnllongen. Acpna pbynnerth terrn

gnnant p npnet p dant. ar nne bonno pda
eth bovn. p dnns eglpn. Athramoeth p
bpde kynnipt pgrennet aopc bovn. acber
det arne ainrpnelon idkeidod pnp druth
aut hpt pn rnnetn ponnesdi. acpno pd
oed archelcob de nrenhnpaeth ef ac nab.
ac pndrebelit p det p nab attab. ac prno
podetbant. acmpontbpskant pnpdeth
aut hpt pnnabnbrabnt. aphandetbant
pellpe pdoed p nrenhnne pnglak onkendde.
Aphandrelaeth p hangkpdd gab ainnb ad
nuc. Arglpdd heb bi dek nibn hpt. acmp
pbarbatk mepell. aphengigleu p brenbn
bnnny pnnpdn haraeth allnaeth. adpdse
dnt arglpdoes exbpdp nenp di. annncn a
npdek nanb gpt athi. arglkpdd heb hi pdp
agpnneil dpgpnaethen dithen nrdeoic. argl
does heb ef npnidab o honnnt. Cafloel di
elebak pond pnde nn arnnaeth adllant kpn
nal nge kpnaethen. ac pna p pens ef gab
ar p archelcob ac pdplbabt hethab. Gna
echpnnnn pp arglpdoes. ain albnak arglp
do pn ukpd heb ef. Acpna pkpkkellabd in ac
pdplbabt p heklpllpe. a thra pthaedpnt pn
bynny ef gaeth bdin pedrech pnaerch. aphā
doeth p rkrlbplef allelen pnaerch pn nalt. ac
pna pdpnnhoeledden llplab. acpna pdoeth
p nab attaw oe bpkrpttnau. ac nal hpnt abre
id na chollen pkpnnbpr. ac pdeuth p nab
att pnann ac pdplbabt hethi. bp nnain heb
ef pdpnt pnllad pbn tait. kynnes kynnent
pb pdnchen ac nabu enrpoet p gpnnent.
bp nab p tec heb hi gab ar bdin pna. Ac
pna p redabd pnab pnol p dat. bpntat p
tec heb ef brpkka att npnnain. aphannk
chas bdnĩbi pkpnnerth p rang p nrnchen.
aghrechpnnnn aongnint gn en nab pdnd.
Acarbynny pternnnaskant bp ellden. ac p
doeth pgrikkaner pgnnit engpdsen p
dbnn en benedn pnef att dnd. Engpd
lab aongnint p noe hnnno hpt trannoeth.

ac ryt oed da gan gi iurtibim eu cledu bryt
puplicti dyupon creill . ef aberie gryeuatbur
ygrun ouem marnuc apheri yiurtibmeo
urdedic ac eleyb oldyn y bryff preglove a
barvfleief chun y gbueutbur yneuu dent
lauretis. Ac yna y bzeoubabyt gi ogyzon
unbnbraubt. dcuelly ytermyna ydorpa
bovu ermitton.

Medicinal Herbs

Wa gan lwrth duw gzeuchel benuenic y
daugvfur y nedegynypatbeu arben
nubaf apbeunaf beth gyrtf dym.
dlef ynub abeuis eulyfiruenuu yn
ynuo bonn: Rubellauru uedic acuelbon.
Yet augru: badogavn. agrutfud. ac ei
nawn. bauys bynt acedynt ezeu. apheunaf
ezmedygon yneu bamser bby. ac yuflmser
rys grryc eubargleve. ac argleve ometh-
ygur agredus eu bzeuit ac eu dibet yngrob
vl bzbunt yn cempdeuic nial forbynt. ac
ydef achaby y parallant bby vferuruenuc
eubylfiruenuydo yuy ynuo bonn. rac na
ber aubypei gyfeal ac adlydynt bby grbedy bz-
Acorpetb peimat achynnaf gadfurucinbys
aub ogyrtf dym: y peim yb bgunb. Eaupe
wydaw yuyac y ynuy bynuby corff.

Alle yuypeun y mggir cleuydreu-
uu yo y tonn. Eiuy y acreuant. Ezy
dyo ry y gzreadur. D agozi ar ypeun bwt y
greuan: agyllyng ygveuyn y gbaredur y
greuan. D dlaet a llofcon y gbaredir bzonn.
D agozi ar y greadur ygwaredur ygreadur.
devna bzunrut y dorgnarth esanllogen. gi:
trayatt in vidat. acculleuyt ballt, as ey, uae
ou ygre. ac dyol ereinan. Abynny wydeuyly
ua y gredidur. Glaudet llat agleuyn ygbi.
D zpan agozer ar y tonn. bzyt yn ogyrn y nau
uer dyd ydyd ydat ar y ellent. Ezy gyneu
bynny dben gleuyt peun: D dzuaet, nalsyg
neu unrath uelsyo ar ypeun. greeu yb bz bzuaet

ydwttet. rac dygbydeb gwaet ar ygreadur
uerbi ynu. Dzpanmigotter. pzaeuen y ar y
greadur. bymuyt y nudet ar eneteigan gbyzn.
de uiacou ygut. ac ormtreftbe y nudet. bynn
ryt gbynnu by allun. ac ell iniacou ygnet. ygen
eneuun gwyr allun. ac eneuou ertyau yny
dunenber. de yna gbueutbur di dbyllen.
ac eneuun gyfyet ac eudaf uerbeb yny bo
uach. Yunt dylyet y uneic ozgbeith bynn
yny tryzaneo beb y ynuberth: neu nat ugr
ut ac ynuberth. Rac gbaeth llygat. allosc
yuypeut praet ac ac atall yny bzgrd. a bynn
rac gdlybyr y peim ylfyo da. Rac llygat
coch gdlyborabc. dooi uagrui dau y or pen.
ellosc yny dzegu. alynny rac gdlybyr y
peim ylfyo da. Rac lychgrenyn. bynnyt
lud y lynu ablenet uar. ac eneuyn uuet.
ac eu uaedu ygyt. ac eudodi y nupeu dzeu.
aphaaelych y gyrdu. uab dy lygeit ath
amanuen pudi. ac dynt anodeit uab.
Dzeuu ygynneut ylfyo. ygynneut. ac. a
greynu ylfynneut. agreseb dau y dy tzoui.
ac y dau y nadon. ac y nupeun y ylfyrbyo.
aelfoeb y peimad. Acuelbynn y nudedy
uyeithbe. bynnyt ny dieu gaeuic ozlyn.
leu bynn. y lwyrbe. ac ef dir. dzuaet.
nid. agheithbe y glaamnoue. Ac odyn ei
ny dirn ei creill. aubynn bzgneu
ryeuic y creill. aubynn bzgneu. ac
uelyn bzi. agbeithbe y glaamnoue. Ac odyn ei
ny dirn ei creill. aubynn bzgneu. ac

vaun hynny. Yrath ysgymeint hagru
tyrdyd kyueilon medic yd. kanys dichaun
medic doeth teruyn arnaf. namyn aros
ekyllyd duw. Kyscog yllyfeu gymmen
y gyuoeth uchedyfyn yn eb y fo ysgymei
nt gorthwydaud arnaf. y ellwng ac
gymmal adoly mal yrath ysgymeint.
myn aros ymhyr. ac ymperyn un bleydyn
arnaf ymgynhal yd mant o dymaf.
Pedwyr terthyon ysgyd. ac aban yd
honeo ehelf. Pranagen terthyon unt.
a thyeithyon gryt. a bzatgyfannuot. ar dy
nuyn. ar pymhet terthyn yr gwallt oy
myn. ac ergeym pamyd honno. Seithon
unt. o gymot allym allosgi y gwaradur.
Hynna y honeo hi. o uagy gobydyd: gyuoym
gorthwyd ym gylla. ac ohanny kaffau by
t o honaf. ac ouerthyn y thaf. Ygannllo
reid lyet. ar threidyd. ar erbyreid. ar un
ffyth. ar ebyfgarth. ar cafl arch. ar narth.
ar feith hyffed yn ysgyd ygtymeit pob un
o rei hynny. Pop brynnac a ceuffaffei y
gyt un bydei hirnpeiadut arnaf o yrath
ysgymeint o ach ei pyby. a Hynna yllyfeu
hynny. y uelyd. y tryp. y greidyf ueu
digant y greidyf ebar. y gannlkreid hen
gyeh. ac ysgafl crafl. ar heullyoen. ar
heinlas. ar hyby: ellys. allygat ygna y
dyd. ar heinghalet. a gyfreid yonna arch.
ar gnygyon. ar cruffan. a rysflayd. a
dannaf ewffert. agfreid y: erthein.
argruc ar uabell. ar ytyt. a deil y
bydi. ar tryoen. ar ebermot. ar ebeuen
llys uan. ar ebyngat mant. ar granfkem
y gyt ac ynt. Pac terthyon gryt. kym
ryt dant ylleu. a mec y deyrn ac eutana
d ar odfyr y bore. ac yuet yn gyntaf.
Ac ynnyoun hanner dyd kymyt y ty
ermot ac eutanat ar odfyr ac yuet.
kyt ymgeym bergyt. ac yonglau kymm
y yuet. ack ynnyt bara gynnyfol gyc

nith. neu uenn heuelch. a meid gennyf. a
chic kyllyau. a ty gyeilcon trwy obry. a
phedyar allaeth. ac allaeth uyt arall. ac
ompheir y gyt yna. y dodi y mywn cumeint
mal: yoel yeryt idaw. a dyoi kymot idaw yn
meinient hetyno y nerth. Gozeu trillyn
y dynn gyfes. llynn a malen. a meid gennyf.
adufn ffynnaun. Medgynnaeth arall mae
terthyon gryt. kymyt y gamllkreid lyet. ar
greulyf uam. ar greulyf uendigrit. ar
gamllkreid benngoch. a dullyethyl. ar teirtaur.
a rlcol y: ysgub. ar bolyne. a ceubren y gyt
ynnyn a chan. neu gallaf: mozen y galler.
A codyma kymyt yolefy: ar llyfeu. a ceudo
dynn ymeinciit. Hynna y nyd uedyginyflyodi
rac hynny. kymyt y unlyc a rgammlkreid ar
degfaf. neu ysgub erkeffir. ar ouy cheffir.
Pardry. a beren yoed kyffeppu hynny ynda.
A codyma kymyt y: hockyn. ar ffenigyl. ar
dullyethyl. ar teirtaur. ar gleifyn. a godyl y
bydi. a cubyfligad y mozen y galler. a ce
dodi ar ddau y gyt. ar ceu llyfeu gymmen a
cubren ynda. A codyma kymyt y rifcyl a
nyd ynn dayar ar ysgub. a gennu a cheby yn
da. a cefligad y mynn mozter ynda gyn. a
codyma kymyt y llymmlbemb par y llyfeu
gymmen. a thanaf y nyf ar y nef hynny ar y
llynn hynny. a rougr dou dordau y ndengynn.
a dodi ardduged y mynn llestr y ffarfw. a
pagyoi ameid gennyf. neu ueid gfaethec.
a ynet fiolent da trabarfaeo hyp hoze oly
nau. A codyni kymyt ychydic o tarl of. neu
ameil. neu tryfyon. y dynn ffas o ewen.
gyeoy diabt. a llynn hynny ysgyodi y
hyp dyn a anynno ryobau y gnabt. Deu
ryo letyrbigyft ysgyd. Heteibigyft ubleb. a
Heteibigyft hoeth olbres y: haf pan hanyo.
Heteibigyft ublep oblyfbyr y: haf pan hanyw.
a fef agfyed poab. Pedyr gfyrthau adaf o
nun y: kyfeftuted. Ac uab hynn y gfaradur. ryf
nab ytyr o honunt arnam. a phodu ppeibaud

yurvd. adodi llofceu arriem yelgyrured.
ac ygbyplch y lmyen a'garreu. agwedyfuent
gwaet y vfferned ac arreu. agwedy llofc
retto y llofceu cobyl y gfan ybythen.
Yr eil uedegnupaeth yo honn heuyt.
kymryt yr hobys ac berwi trwy ffrenith
gwbf. neutrwy obfyr ffrumadu. Ac odyna.
kymryc aliwo mydayen or ysgrab. ac
allgrab yunyon unoter yndu. ac darrab ar
ysgynnhoimo ynof. ac rodi yr ebaf ynthon
ac yrydhau y gwlud. ac odyna gwedyenrd
rucdau hic eidon mabr. a chadno. a che
nyn. a physcawt mabr. ac elwgreu. a
llaffolgot. a chic hopert a gwillec. a phob
llaethlwyt. o nyt mend toymlaeth.
Pedrir bolldyst ysfyo. Bolldyst lymm. a
bolldyst grohid. a bolldyst bellenen. a bol
dyst dymt. Bolldyst lymm nyellir gwenet
idi. bolldyst dymt nyt oes dlaret racdi he
nyt. nyt agdienadl ynebrwyd. Bolldyst go
lud. o gynnot. agdas gyfleith. a medygiyn
y gwaredir dymna y dysseu dymny. yr brinc.
ardodeit. ar ollbythyl. ~~Allymu mal ygfe~~
~~neu y kynnot~~ ar ieithaf. ar gwyg
lempo. argrieffym. ar vnlyc. ar rodegnbc.
a gwdeil y bybi ar hobys. allymna mal y
gwneir ylynnot homm. kymryt yr hyfi
thyr ac gladu oenon. ac oleini y nda. ac
oabellu yn nem. ac yrwab y mydn nwor.
ynoreu pgaller. a bbrb y goec ynneith. Ac
odyna dodi yllymm hynne y mydn pedell ar
ytaul. Ac odyna kymryt yberwon tra gaff
ar yn dir ac gadb greunyt hyt y nynnych.
ac dgneuthur ynbelleneubycheen pany
rodych yr elaf. Bolldyst bellemen. o loseeb
a magleu allymm. allymm. ac hynnot. y gwa
redir. Pyb dnuetenneu adab y gyfueistro.
a sef gbed y gwaredir. en trychu alwyarn oer
allosci cille. ac eubeliab a mel. Trydyd dy
reo ysfyo. yrbydstro. o gynnot. allymm. allosc
eu. alychemment ygwaredir. a gaeu calet
uallymm y gwaredir lle yoiotter. kymryt

ffrom ac dodi ynnplwc parreu. Ac odyna
dodi y dby ureith o wybn parreu. ac en
phygu y ynnyd am pfforn. a rymnab tale
ith am yceu arddeu. ac am pbiarr. ac dodi
ac dorr y uynyd. Aphetb uchel dalm y
dby chun. ac orpartb allen yr dyllyffen
dwt y nuaen. ac odyna poodi ynnpbn en
nenit dbfyr yoyo honn. a tineimoeth
y mydn emeunt dbfyr yn gynnaf. Agfw
dy hynny yny kyffeith. Agwedy hynny
poodi y mydn ylicly ac torr y uynyd. a
fychu y llieli adodi llin. ac emenynhallt
ueith. Ac gymmal ynn ardymbet ynny
per adhango. ac adu dyogbeith a nofliz
ith kynn gwneuthur gweith ortbab. lleb.
wyt a beb lyn. ac dodi y mydn emeunt.
Oe tylkot uaen nyo. gwneuthur nuebyg
lyn trwy dienuthgbyrf gloyn badenn. ar
llyfeu lymm. ygladerllyd. ar gerrulys uen
dgreit. ar orchukreid. ar ermllys. ac eido
y daear. ar trwy. ar ullfyrth. ar dydlon.
ar colombina. ar uennlys. ardodeit. ar
grbunyn. ardaulbogen. argleffyn. ar
nut y lley. ardkreidnid lwyt. ar granukreid
benngoch. ar reifgalch. Gbreic yfo ar nuer
reyfyr an gnatb benebygi. trwy yllyfeu
lymm y gwneir medygiyn idi. Yrermllys.
ar iabn. ar trwy. ar granukreid benngoch.
ar granukreid uelen. a thary y uynyd. ar
granulzem. ar ollbythyl. Ac pnuffelymmy
kymryt kynnot ebonet. Gbreic adel idi cle
uyt ygfreagred yn trwy. kymryt gwneuthlys
ban. ar kynnf man. argnuplbem. a roec.
ar ollbythyl. ar uabcoll. allnod banz
aladher aegyrn ar pbenn. ac euberin trwy
ddun coch pnozen ac ygnllen. a bndlab y
llymmbymm pnoa ac pnuet benuyd pny
dar ffo. Aphedar a bbroen gbreckaw a nod
byt uchet. Agwedyfuent gwaet y ufferned.
ac y gnarrau. Gbreid pozpeleigyanc y nen
yr bpchgyrnc. y trarab ary dbfyr oer ac y
wt. a chzonn hynne pnpeuen. dcnnt yllet-

ygpiuc allon peun bendon y trawd ar
ovên: er aeruet. Tref y natiuo ar gyr
ithibar. sno eugyzeid y tom maessa. a
sno eu Deil y dorn nagyl. Gyzeid y
gnaunbzeid lhyt eu berou trw tuin y dorn
maessa heuyt. a gyneuthur trw eu dr
-il y lad llyngyer. Gyzeid y elmhesgyzdan
agbzeid y tnuot. a llysseu cadogaun. ac
eiuerun. a hendonec. abzuithan. eu bu
ch y gyt. ac eugbalau trep lem. lhyuy
ysgyd da nac penagym. Dzan allo buch
hyt vnpeim y pyntbeceuer dio gyressaue
uyd yllaeth. ac odyna hergaulember tra
no bluth genthu gyressaue uyd yllaeth.
Pac buch tryuy blypo. a chic auat. gryb
bozabc pyonur. adorn abo tauayt gbybbon
ac dau ygleuyt nyt ou idau y tuc bryny.
Jachaf tuc llodyn grysllt ywtuc wech. Jach
af tuc llodyn dof ywtuc tuch. Jachaf tuc edy
gbyllt ywtuc partris. Jachaf tuc edyn dof
ywtuc iar. Jachaf pysgubyr nur ywlledyn.
Jachaf pyscadyr allgodr yr draeuogyeyt. a
bzithyllyeyt. Pac dewisbyoeu llaby. dyeldeb
ac edozbe. dimer bzatuo. ac ystor gryuin.
Pac poannoed kymeryt pryse uellaf pzyrein
edozbe. a deil y gwydkyd. ac eubyrligaw y
gyt y ruipeu nozt ryda. ac engyalau tebp
lem yny obydiben ac dzer y ryny dbyn
ny ac gberyt. Pac bydeu. kymeryt tryny
bzed. a bzithyl llallyet. a sno yr oim. ac eu
gyeasu yny glust. ac y adau y poeint. a dodi
llosc ynys yglust. ac ygbaber yen. a chmeu
en pudab abymyn ysspo dn. Pac bzath
ueiby:: os gwr uyd. kymryt kedaby bbo. a
dodi yom brth ybzath. ac gwinal uelly a
bymyn ysspo dn. Os gzeic bbo kymyr
ar byt ynyzeu anlaud. abymyn ac dyfenny
ryda. Pac llyngyrnic. kymyrt kaeyl gr
bu:. a blaur bzeid. a gwin ach. ac eu ber
-ll ygyt pa llat. ac dodi brbab. abymy
y kategymeith ynylle myowtter.
Kyscadur yanyon penn. neu nac gyaeb

kymbaleu. kymryt barapymyyl gyfyrth
tavvodv. ac uallu ynplabt man. ac ogyna
kymyr. gwrvon rrevet. gadeint pleb ar
dr. gyn. a gwin cych. ac pligaw pllyssen
ygyt ynyon nerf ryda. ac kymyssen y
gyt ar ytan. ac pinyon y diot. dodi gyer
eidon ryda ryduv a baleu. ac ogyna dodi
yplattr bbinv bzth ybenn. gryedp eillaw!
abymy ar urythynter. Ser allsua bonns
mrou arnupoon tavvodv. a sugnat y gwen
ybu y mace. ac diodluvab vntru. Pybyd
gweunbynic bzath adyzeb. nainyn ellyl uen
ynuedi. hyt lyl uein y eniliupleu. ac yna
bzudv bylyon ythaw. a bymy ac oul:eny
ma Pac lyngbyer kymyrt ysc pr plath. a
ysc y coll ffrengluc. a ysc pr ysspyoat. ar
elunyaye. ac eubern: tebp ovbr ygyt. ac y
uet thoieit peunyp ar ygrythygyl. a pbei
oab a bbyt byt pnuon echuyo. a bymy hyt
ymperin y nadyrpt. Pac bzath ab: kymyrt
bellizeil tary wood bzthab. a iach upo.
Pac y niaun: kymryt pr erinllye ac dodi
bzthab pan arganffer gyuiaf. a rall py:
kymryt bloden y beungalet. neu y dell. ac
bzidyab ygyt amelyn lly. a baleu uiau. ac do
di bzthab y abymy ac kymyrt. A rall py. kym
ryt ybsemdaue las. ac bzidyab ygyt abeu
bloucc ac dodi bzthab. A rall py. kymryt gr
ygo y ovnat cych. a gwred y gamdeird kbyt.
ar ieuiaut. ac berw ygyt tryr lastr gruyr
vndyre. a dodi emeuyn y nyglastr. ac yuet
anos a dyd. Pac y mann gwedp bzyo y da
ueir. neu ar lasc. kymryt pr ainmunllsen
ac gwallu ryda. ac uallu. ac nav abymy gyr
seum. a bezy blaut y llysseu arnab. abymy
allma ygnerth ryda ac ydec. Barkyl y
gryuygeu pob gwed y nerui tryr lastr llef
rith. Y dorn gwaetlu adegaut. kymryt y
uedyr ac rhaiaw ar dyfr:oer ac yuet. abymy
ac tyre tryy nerth dw. Pac arygl. kymryt y
nadyll. ar erinllye. ac berw tryy lefrith pur.
a dodi emeuyn arnab ar ytan. ac berw ina

da ygyt ac yuet bop bore. Rac ydamudeo
kymryt y uerdabe llyt. ac ododi dau y ben
y mynyd llein arenaeth uno. Arall yr
kymryt ychenillydan. ac ododi pymp dy
uolen dau ydemt. neuar uaen tryin. ac
ododi yndynin y mynyd llein dau ydemt dak.
Arall yr kymryt ychenillydan. ac bzwav yn
da ac ododi bith ydemt dak. tror noe. Arall
yr kymryt ydenuben. Athaiarn. ynddyr a
bymm. Rac deuyt broun. kymryt yr ieuan
llyoen a blonec. ac ododi bzithab. a uachuyd.
Rac llyngber. kymryt gein ac arcym.
ac gymysau ygyt. ac yuet bob bore ar y
gythlungyl. Rac kraith uchdyn. kymryt
y benillydan arbenngilet. ar beimlas. ac
marw ar dbyn ac yuet. Tri chyualeu
medic ynt. kraith wyduenne. a kraith am
myndou broun. a phenn gim. Rac march
ussrint. kymryt ystyr gwyrm ac dyrnaw.
ac ynnedeil ydodi bzithab. a dymmy ac kuach
en. Seith gelyn llygat ysliyd. kylau. a
gwylau. agbplaimer. a medduit agwoulebs
a lyschibleu. a nbc. Tri aelwm ysgho ynwyn
dyn oz wnaunt. a pchyfnunaint bith. ac ny
ellir un o lonnunt gan dyn pan aner ef.
Deuit. apbeddler. a uet. Seuay gruyn
ypalfrey unyen grom. y ben ropu gwlan. y
da. Rac llwdyes eglin. kymryt y uadlopn.
ac kuallaw ar dbyn ac yuet ar pbnyt. Rac
y cayt. kymryt y gnawgcd lloyt. ar dy uat
coch. ar benillydan. ar unyet. ac eu brib
ar ynda pnwyn uncorgrnyn kau ac eu
berw. a pbob bore yuet ysclat gwppaneit.
abonny ac gwna ynuedi. Rac ydanlwyd.
kymryt kanlwyll oker dyuet. a gnawn y
nos gelyn gyt ar gyuer. allosci y gnanlwyll
yn uellac y gallet ydemt. a dodi dyfn. ar
dau y gnanlwyll. ar tynnet adygdyodnt
yny dbyn rac gwer y gnanlwyll. Rac
lwyd y nwyn cruth dim. kymryt gwer du
uet. a blaur kench. a dil ebol y ffrud. ar

dlwythyl yny bydit ydt. a dodi kymn ar
thaw rac wyn crabn ynday. ef abernba.
Rac kwyd y nwyn cruth dyn beuyt. kym
ryt uerd grum. ac ef ynsymd. a thaiarn
crak ygrnuyn arnab. deuyet tri dien. ar
kwyd da ymerth. Rac pdeuyt dydwyd.
llole gwen gamr. agrellong. y dwr anbern
dwyn. ac berth pranygles kymm ynyllc
y kyuyt. a dlyn kynwdi pawn dydnio
bny bysthyl ki pupbenn. ac nydan idab y
deuyt kwmb bith dieu kymm. Rac pob
teirtyn. ysgarueimer. y nwyn tri mail yntet
dwsarnaut. yny r mail kyntaf. ☞ o uagla
per. Jum ek mail. ☞ o uagla ffilus. yny
tryduo mail. ☞ Gwirtus kyuctus. ar tryduo
dyd ef anwo nach. Dr nymyn llythyr pnbod
dyd y dyn agleuychu. as y nyn ac y nenn. oc
gleuyt. kymr yllyfleiwn a dann nuedyrch.
dwin wnit. arcym bith y beingwyns. ac os
y nyn dod y dlaf. yny lleyf a gwle. ac o ny
dichaun kysau ef anwo. marw. Dr nymyn
nabych nedd ynef y bore kanedt plygyn
dyn y dlud y nedon dwaeth. Dr nymyn
nabych kudedic ni dpnudeydd. nef y bore kne
ry plygyn dlw o lud y gennki rad gyt ac gui
lac. ac ny bdyn ac ny bbinfiey y nieuit a
gerdyeb dydd bydinw. Dr nymyn tydnu
nuedaut vaerdyn. bbyta kaffo dlw ar dbyn
ffynnaun. Dr nymyn uet. y nllaubeu nu
dlestat. bwyta kaffo y nwyn bwyt nen
daut. ar ny byor tryst bych. a gwrcyd
rac bwyta gwnnyd rac dwaeth o tra lleih
cwyd. Dr nymyn nabych dienwynic.
ys kouert plygyn dyr o lud y dlaeth ach
ic llygrit erut. ac ny bno haiko gennyt
com. Dr nymyn uet gen nach y nidaeth
ys kouert. Ny bor benwyd o lud y bockyd.
a nach nyor y nidaeth. Dr nymyn uet
y nidaben. bwyta benwyd bith o dlyfeu
achwyr yr hyd. ac ny chytymyn y bru
ach y ffin gwdneb. Rac y nidaen cyth

ſef yſ hynny unyuet allan. pennaf kynaeſ
yſ. kynnyrt ffluc greuruth. ac bobi trvy
uelſhau thy amel. Arnaab pnaeb bleſ
dby vrom pſgynaruoc. aegraffu dan y
lludy. Acpuet ime buch eu al. Dymyny
nadel y daenoco itt bythy gymuergyſe
ith pownwldwch. kpffivdygſnuſteu ve
unyon ath uvſtoo. Rac pangym kymer
grellaue neu iar herypo uel yſo y dyn. ac
vnlc ac pnllsreic. adot ydm dieoy blidy
ar hyrpaino marv prederyn vrthaw. a
hynny aedilbennhyna. Pdy hynnac a
uynno thynn aallarrnneu. dodet brthnat
llygat ydyd dieoy brilher gyt athyne ha.
ac hynt adygfydant oll. Pdy hynnac a-
uynno dina them. dodet y thermot ymy
mer tavy un alu. ac odyna dodet y ſpethu
ſarth yſ heul. Agfredy bont ſych digaun:
a ynnyhanffy ac hynt ereſſhem. hynt a
hvdaint neuy. Jdina tvſpon. dotter y
gannſkrvyg ſnyſlle y gnottaont opnot.
ac aynnyhfarffo ollonnunt ar thyſſeu hynt.
gnydaint neuy. Fac hvarth neidr. y ver-
ſuo yſeuy yſ hymn abetſcaun yſ holl ſkenwyn.
Pyſ hynnac agfollo yſynnuyſ: neu y ynn-
adzabo. puet ſuo ybnallu ſpyten pogunus
pollo. ac pnllsr iach upo. Pdy hynnac
a hynno gnybot beth auo ygnoth gnzeic
ſeichvac. ac mab. ac merch. edzpchet ar
nei ve heſtred ac oeſeupll. ac os pdzoet dheu
gynnaf aſhnnut. ayab aarypaoctaa. olyr ac
ſſu merch. Dymynny tavbot gvaban vbg
ſnzeic a morbyn. nad uaen muchno y nny
yn dbſſr. adzo idi oe ynet. ac oe gſnzeic hyd
ỹ diannot hi a pbiſſau. Os morbyn. nyt a
uyp no chynn. Dymynny na chaeng pſaa
lave. ur pgrib ac oley. a mur upo. Rac
magſyl mi lygat. dotter ynoeb ſuo eido y
daver. ar magſyl atyne. ar llygat auvo
aargſuſeo aglopo. Jmab bydam adelfio
ar bſlau. uner pdeu gynyſe amer hyd. ac

anupydaeth pdyl. Gelvo pangym ynlle
perygyl ar dyn. a nynnu y ſpynnt oele. nac
hynn y ſpynnoy. kymeryr den thel yſſyno.
agfvalgher expertu y nynnuer vrthaw. ac ef
acſhy rac yllyſſeu uotned abanner.
Os Jonah: na lad ſkaer. yſ doeth ſkolem
ovzm ar dygfythlvng. Deis uedygfym.
arueru oyne gruyr. a llyſſeuvord da. Ans ath
vraby: ellyng ſkaer ar uaby yllaw affen. kens
gvſleith a medygfym. a dymny athna y llygr
it ynda. Ans maeth: arueru obblueint.
ac olkred yllyſſeu. ac oeuvent. pu upnych
na ellyng. ſkaer kymer gynnot. kanys oeruel
anac. yſ dim mehys ardygfythlvg. Ans ebrill-
ellyng ſkaer. kymer yſaby gynnot. bydy gne
ir. arueru odiaby tevnnyn. bydy dyſaberth
beunyd deu daneit o dauot yſ hyd. gogel
ſkaerd yllyſſeuved. kanys tryſgu a nagaut.
yſ y uedon ebverb. Ans ined. na bydy dim
obeim. na ſkaet un llwyn. arueru odiaby
tevnnyn. bydy dyſaberth beunyd deu dan
eit o dauot yſ hyd ar dygfythlvng. kymer gy
nnot yſgaen yſgnyl. arueru ouerd oer. yſ ſud
yſeny gyl. ar ſkermot. Ans mebeum. kymer-
ſkoleit odyſſ: oer ardygfythlvng beunyd. nac
yſ nachaſ: yſ na med. yſ laeth bryt. yſ y gvy
laeth. Ans gvaſſennak naellvng ſkaet. ky
mer gynnot. ar ueru o ulodeu yllyſſeu da.
gogel y nda ras godnuch. Ans abſt. arueru o
gnyl. ac olyſſeuved. nac yſ nachaſ: nanued.
kymer ypydyr gvynn y nnyn bydr. Ans
med kymer tryllymeit olaeth ỹ gynnaf beu
nyd. pobpeth aellir yna y gynnyſt. kanys
aconet dyd yllyſſeuved ar ſkrypthau yna. ar
bana yniludulyſt. Ans hyaeſ arueru olvin
nellyd. bydy y ſpſcoer. kymer gynnot. ye gic
ir. allyſſeueu da. Ans tachvdnachymer nehm.
kanys yna dyd gvaet ypb dyn gvedy keulad yn
dab yr bynn yſſyd berygyl. Jna y bydd dreſpenneu
yr yſcrubyl. ar llyſſeu oll. Ans racuyr. nac yſ
ykaby l. nac ye y dail coch ■ caby l. nar troetymneu.

allelun. dychaet...

Pwy bynnac aellyngy gwaet ym deu
let dwy arbynnhec o vaeth. ny dav
arnav nar kyft nar tric ym vlwydyn
hynny. Pwy bynnac aellyngho gwaet yn
ytrydyd dyd oebrill. nybyd dolur ar y
bem. nar tanuto ym ym vlwydyn hynny o
nyfgyrna dyelhest. dodheuyt yd ym
uet dyd ardec ollyng gwaet o mis hŷn.
dodheuyt yd gellyng gwaet. y pedwerydd
dyd neurpunhet o unf nos. Pwy bynnac
aellyngy gwaet ym dydd dyd arbynnhec
o vis medi. ny dav arnav pwoldyfk nar
eyt. nar tric ym vlwydyn hynny. Pwy
dyd llun o gwnaeth ar llun kyntaf o lleuein
wz. ar ell lun oll hyorek. Pwy bynnac a
elhyngho gwaet ynydyd deu hynny. perygyl
we idaw pnaeth. Tri dydd eu kyd ym vly
dyn. ac ynyr ei hynny nydyl ar gellyng
gwaet y neb. nachynnyt diaul nedeginva
eth. Ayr amgen pan dalhaf o ebrill. ar
lhun kyntaf o aylt. ar lhun dalhaf ar lu
medi. Pwy bynnac aellygy gwaet ym
ri hynny. ef anyd marw. erlyn y pynnh
ecnet. neur lethaf dyd. allyne pr achaus
ygkynhi anyd llawn ynw anlleruedhynny.
ac ochyniet diaul nedeginyaeth perygyl y
ac ot ys gic gkyd ef anyd marw ynydydyd
neu ynteu anu claur. ar beun y ppthelh
nos. neu ynteu anu marw ynydydyd
dalhaf dydd hynny. o aglhen aellyngt.

Ynrhann na agkallant y gwybot hyn.
ac aelhyfi nuernaclant. Ayr amgen.
nabot delhe nalhannabt arhugynt yny
llwydyn ynberiglus. Agkybyd di pwy by
nnac danet yn yn chomunt. nabyd byd ynhur
dyhwybynnac arnotter ynun chomunt. ef
anyd marw heb olur. neu ynteu anu byd
trwy dolur arhlodi. Agkhwy bynnac aorchn
eno negres ynyn chomunt. ulygoteimo
ynos. Di dydeu hynny ynwlad y maent

Eeith nyt amgen. y kymtaf ereu. ar pe
dwerydd. ar punhet. ar decuet. ar pym
theuet. ar deuuet arbynnhec. Jnchef
rau y mae tri. Pumuet arbynnhec. ar
deuuet arbynnhec. ar ugeynnet deu nab
uet. Jnnehaeth y mae tri. Ppynnhecuet
ar uuuet arbynnhf. ar deunawuet. Jn ehll
ynnac oen y ur poed. arbyn vnuet arbynn
thec. Jnn nei y mae pedwar. y ppynnther
uet. ar uuuet arbynnhec. ar deuuet ar
bynnhec. ar ugeuuet. Jnn nehelun ynnie
un. Sef yd hynnb ryel. Jnn nwgoffen
nat y mae deu. y ppynnthecuet. ar deuuet
arbynnhec. Jnn nis aylt y mae deu. y
deuugkuet. ar ugeuuet. Jnn nis ne
di y mae deu. pumuet arbynnhec. ar deu
nawuet. Jnn nis hyorek ynnae tri. y
gkhechet. Jnn nis nachyn y mae deu. y
ppynnthecuet. ar ugeuuet. Jnn nwy
chikzed y mae tri. Pumuet arbynnhec.
ar drihet arbynnhec. ar deunawuet.
Pwy bynnac aenhelo pr ynnadzdd hynn.
ghynhyoet ef ynot ynghallach. noz neb a
gnnas yglyhyot hhym ynghynnaf.

Hynn Jnnogenn mihi fe

Nac chynn ynawn arotti ieu gulleun.
Ychelhuat trwy laeth gwyr adot vth
aly yn hynnych. Tellwg chwedh dorrut ac
ysgreuen. Ynnet dureu ygreulpe ac rusc
aberd ozw dekyn. Agkyn ysgrechen hhyb
ynnaeth yr uchelf. achynnec ysgrawd
achynnyfe hen ulonec ac ef. agkallet ar
brethynn nerughaith ef. adot orth dorret
neu ysgreuen. yno rechyrd ynnont. ac
ef aa ynneith. Nac chynn nendolur yg
gwarreu. agkeu neu chynn y celhonus. n
Ynfen yhenuadl ar ffenigyl. agkennen
gaulle. agkinegyr neulhen. ac enwau.

for
farthing
ha nomb

in foot &
laggs

in the
pole & neck
stanne &

arvym ryfevich oy vynvgvl. A hynny aol
tyng ydolur ar chyvo: Rac gvaetlun oshiv
cuen. berv gwellec dvy lathv lleiriedh. ac
yuet. pryuedic yo. Rac llosc yn nel. ryv adda
vr. hyner ibreid yliliou gvynu agvlch ynoa.
aberv ruffett dvy ovfyr. Dewna bzw ynwan.
achymyrc ac olev. ac yslvoic oshynu iby. a
gvaffor hyeryv ar lleiu. adot bzthav ybuz ar
nos. ac ar bibyhak yo explathr hynnv gozeu
vvo. Arall yo llosc rhir eidnvc. vylleglan. a
bzw arnav yllaov hynnv. a hynny aegvna yn
uach. Arall yo llosci rodyn achymyscyn y llu
oth hynnv agvnun iby. neu ynzeu olev ac eiaw
ac ef. a hynny aegvna ynuach yn ebzyvo ac
ynemynyeo. Mcoegnyaedh rac ytangfyv
llt. Sef yo hynnv yhic ovvc. udlnat ynoan
gvallo erbyn penn y tri dieu. kynn gaby da
a nuertrn ynffest. achymyrc a nel ynyuo
gloyv. ac ir ac ef yn ymyedh. adot arnav dth
ytaul. ac ny hselir onn dwnav erbyn penn
ftri dieu. Rac bzathau kyndrnabc. nuer
trn ydeiozd ablonec ygvt. neu nuertrn
gennin agvnu egyr neubat yffenugyl amd
adot bzthav. Rac odlur bronuru. nuertrn
ibreid ygreidyr. a ben ulonec. adot pzthynt.
Vdyn agvllo ysgrnuyr. kynner kygat y ovo.
ar bzyrvn. ar falma. a fanes. athaeth ar
wn. adyr yeiaf oe ynet bynnheyr nieii.
Ochaletin boly negyr ndaller nyner y pe
dlen. kynner kinet adbin ac odyna ber
ynfaf ynuyn cuchan. Ac odyna dot ef y
nuyn ynoell allawer odiaet. a nelnu a
hoyetn hynnv ynbzt. Rac yparic. kynner
y bzyrvn a nuertrn. a hiopi yliid aram
kan kiolent uechan. adyr yeiaf oe ynet
ygrghaw: ovo dyv nadolic. Rac gvaetlun
edeyffiveri. kynnerkynnunt ac adnicheyo
vaig penn dydbyr ozbetonnn dleoy
rnffett ozvy halen adot yffyffiveri
et adyer ynebzyrd. O ghyn abu dyn
kynn yhyre pallghynnetto yheul

dau gaun oy bader. y gvgleunyo arhaeth ef
ar gvzyf neilyo. gdyzo claf oeynet ynny
yn ennemt nav nuen. Rac pellychu. nuer
tera y ucolkon elvery. a bzw yliid ynyby
llaeth berlsodic. a hidyl ef. ac arner ohonav.
Hrall yo bern gruchemeit odvfyr ynvel
dau y haimer. Ac yna kynnyfe blaedt ryc ac
ef. Adot enemyn nidav. ac arner ohonav
ynuzt. Vladpryuet ano ynnyon kyllaneu
gryth. kymer suo erum adot arnew. ac
pynt adoant allan. Arall yo: kynn dyrnent
virle ypersig ezth yonver sech. ac pf ar
ovgyrhlbng gyt allaeth gennyr. ac ymr
adoant oll allan. Yoltyng kalledi bolv.
dot haleu ac arnent. ynvgynneu ohyn
uu aegilyo. adot ardan ynnyon cruellet.
agat arytan ef ynv uo uell kyn ynvbygyl.
agvna ohynnv deillennen. agvllot ynnt
ynw tu ol pzdyn. Rac bzath neidyr. ynet
suo pzerllyzyat gyt oleth ahaleu. Sud y
gannuzeo ineurt gveby bzuber ac yo hidler
a zetilad gbenyym. Arall yo kynn enaben
nyo keilave cuch. dirut. adyzo arleiaeth.
neulaeth geynen. nen ssun oe ynet. adot
beth ogic y brenn yn bzut bzth y bzath a
hynny adynnyn y bzthab ar keilave yn
byo: Rac llnyther. kynn laeth buch y
bollo gozuf ynyslynnab. ablaut heid annel
aberv y nuyon padell. ynvel yn ssit. adot
ef ynobyn bzth y gryth. Arall yo gbnen
thur baen oheid. achnevillon gbedydnrf
gler. abvytn hynny. Arall yo nuertrn y
nut gbuzo argunnsaeth. ac ynet ysno hyn
ny. Ozbvogzeic heb allu eidr ysliyth.
Kymer deil ygnnnbzeth bzth y nuroddyr
allen. arhymer an ebzuf y naeth dwdy
yo elgzo. nuc tollir y haun. Rac chyno
adolur ygglynnen. Bzw nuc annel ebalen.
adot bzthav. ahynny allsryt ynwyo Rac
dolur allymen. ruraw y ceutatur ar do
fyr ory. adyzo yr elaf or ynet. Rac nuscket.

puet y ceuawrpa dwy dyfyr tymp. Hynny
atperychet ac aburtha dwybon. ar kylla.
Rac y nneth. kymh llaor grue. allwdy gve
tyn neu ysmalaes. allwdy corn hayn amel.
ac yr ef ehynny. Rac trachaityr. hynner
pe ernnn aberv dwy laeth grnyn. ac yf ef
ehynny ac tyar. Rac llose tan neu dyfyn.
Dot dell vilwin ynydyn llaeth berveddi
agvllot ar ychell. ynydyn nach. Rac llether
pillaw. kymh. emhennyd pfgvuarnawc. a
thavav bynny ar lein avgrleualn. ac yf
ef. Rac beath neidyr. dyzo ynydyn olch
lud pfgnugyl. neuryhen. neu y rut. neu
vilernuot. ac puet bonny. neu bbyttaet.
Rac chwyn gwaet. Berv y nullfei ozgy
lin. neu laeth ac puet. Ehynny ac tyr.
neu ucrvi pbetonica. ynydyn llaeth gen
ur neubin. ehynny actyr. Rac ar
tal maella. Berv oskyr agbzeid pgnall
nam or koet. Adyzo pobfyr bonny rodd
puet. Pey bynnac auo ry beas. puet y
ffenigyl. ehynny ac kilhya. O byd llodyadc
puet pzapyrn yn aynych. ehynny alle
ryt llit. ac albina llellenys. Ot ai carff
ygkeuen eyn. neu er byd ynden kspuet
ereill bwy. trallet arnunt ar dyn ynden.
ac puet bonny. ac ef agreff ryont. O gem
ir pryuet ynydyn opn neulbeyn. Dot ar
nab llwrid ydzagrnuy. ac ef auyd mary y
ypzyf mdiannot. Ahall yd tarav dell y ditu
en ar dyn kadarn. ac puet ary gretblyngf.
Rac llygker. puet ffolent olud yplannaeu. i.
pzerbyzyat. adodi vlyffeu bonny ar y wgil.
Ahall yd tarav y vilffei ar dyn. ac puet ar y
gretblyng undeith. ac eynt adonnt oll allan
dwy bonny. Rac peryt. puet lud y rut. a
gryn. allygket tar grouyn ozkolyandryn.
Ac puet pzapyrn adby dufz. i. y nuchs. a
chynnull y plantaeu grundwbout or pader.
ac puet bonny dzy dyn aphybyz. H puer
lud y gmutkend dycon bzukher. a lud y bernud.

achymyfc ac okell kadsodym. ac ir dy gyfett
ynyfybyl dndeu ar dyn. acef adiffyd pan
kebyllo. O: dyd kwgen kayt kadarn ar dyn.
par idaw eynet mynuenneint. dnogel rac
kyllyzd podyz ac weirbeu. Achynn eddo y
kadarnaf aberv ef pnffeft. agvllot yn bzbt ary
benn. agvllong gwaet ar dyn eych. ac ef a
dyd nach dzy nerth duw. H ac chllydou ac
eicheneiden. tarav dyznet ahaimer o:
betwinen ar dufyz nullygyl
tozn chllyt. kymh yllefgyrnen aberv dzy
gel. Annerterra ef. a gdnus ehynny petrn
pelen. gdnre yn benngo ozpeddwr dyn idaw
y pnet ynydyn reynyn. O chynn dyn dyen
ihyn pnet fno pouuen agrym. Y tozn
gl: ar dyn offyrnen. kymh blaen tan dyn
kadarn. atherep dynt pgyt adot pfaffer
bonno pydyfrnef ac y gellych pnffyrc
neu. Ahall yd kynn pnlffyd. amdzema
dzy dyn egyz. adot pnffyrnen ac ef
adyre y gwaet yn. Rac chydou. puet y
nullfen [illegible] dyn nuygyl ynyre iach. I
rall yd odot y grullen pnydyn gfyn egyz.
Rac kydeu o atgleuyt. kymh kyfnu kuch
dlluetb bzonnen a nuel. adot pn kaud o
yn yn dygkuftyn. ondegynnaetb nu gkn
eta yd bonny. Hynn gnupen pfym
Da yd pnet fud rac chydou gwaet. Da
yd ygkynzyd dyspnno kael plaut koyttaf
pfremnn yn aynych. Da yd kgnnyrt
kemn agrym rac bazth ucloz. nac ann
uel arall. Da yd ortb kael pfaffyr o gr
nun anuel. Da rac kyllus neu ygnuaf
fud pfremnn ereill bzonnen. Da yd
fud pfremn. abyfryl gnuzanuel pnd
dzacan rac bzoen. Ahynny vodol yn
denyn ynydyn. neu pup dzonnen.
Da yd rac delur elenn. Da yd pfremn
agrym. rac delur o anunen. Da yd pfrem
y gnuanun agkyzn. dc y dedneu arnnyt
en. D doeur y fremnn ahalen orth dfai

235

ef ac hac pnebegyn. Oibbytyn ybeun
ynannut. dyut dbaraut uedin. Nerthau
opuyn voel.gbaetlin udiut albuaut.
lbyut abrthladaut bygpoeth ycannygar.
argbeous put ybbylla. nac pnuerbedic
nac pnaubt ybynneier. beanys tenigp
dd ygbeu albuaut nac p tolbet. A nuc
bonunt aymdpebeif mpeun. ac aleibeu
a golbc. ac albuaut gbelet breudbpoon
anithpr ofnuac. onp bibytteu pnigyn
bif ybeus neupopin ne bydiwb bun
ap ben barodmieru. Ylad ppypnet aem
ge ygbylla. neugiedi. pied ny[illegible]aut
bynual na bbyt nadiebt naunp[illegible]choy
on. Lpiñ nullefolibu. adbaraw mybn[illegible]
gonn nwydgyl. adpzo yelslaf ce pnet.

Dnerbyn gbeilbyn tarab dicy gbeiien
adaer ostfigyc bebyon adpzo adeil y
rnit. aphy nuchec gpoiepn arbugent o
balen. adpzo pelaf ar pgythlung. Ldraua
ppetben pllwo da nac ybic orbe. ny[illegible]am
genn allbnu gbpnn. a balo ſpliyor. a bpzo
yploor bonnb arnab. Rac pr nn ipllbyn
nier llyffant ou. ny allo naunyn cnappan.
a nuaco agbnalen nnyluttpo. Ac ynn chpy
dd ynp w nuarb. achymner ef adt ynny
gn pzidell. Achac p bridell annoduab byt
nuchaffo ynnoc bynet allan. uaergbynt y
nwon. Aeloegi ynp bridell ynn uo pullu
dd. abpzo yllnod bonnb arnab. Arall
yb kynner gicuran ynpr nn rpb loegyat.
abpzo p llnod arnab. Arall yb kpner
tarch dayar. allofe ynpr nn rpb agbed. a
bpzo p llnod arnab. ynpr nn rpb nod gbna
lndd ogic dpn. orbyfrpb le ac p bo p dolur.
c gellir pgaffel onebrpb ffpzo. ac ynpr
nn nnod adnnuy llnod canlong gpynn
ynpr nn rpb loegyat ac pombetpnyt uchot
ar uzpo arnab. Arall yb kpñ pfaul aupn
nnerh obennen gnaller. allofe ynnt arlaur
glan. dpban bbynt pntaullyt. diffod
ynnt anatbynn nnei. Agbnnd plaz obonnd

abpzo arnab. Arbynn arnab plaidyz. A
ynpeun pzapoyd dyd gbedy golcher.
ben blabt ryt agbaet bbch ygyt adot
ibnno bzthab gbedy golcher. ac arbeu
thaf bbunb. p plaidyz arnel berbedic.
ar tnapan obalen. dbynny benuyo.
Arall yb. kynñ gen naarch. ardaimet
oll nudd. allofe gbpdnerit obbnnb. Achy
mpfc ef apbybyz. Ac ablonec ar aybnnb
a thempza dzb faes. adot benuyo p plaid
bbnnb arnab. byt ynpeun ppydbelbin
Arall yb kynñ nuel adnelyn by. ac arnei
ur. ablabt kydlerth nean. Ac kynnyfen
ygyt ac pzpzo arnab. dyddlerth benuyo
ydedic yb. Obtaut. da yb ylbaint
golybzr annbydabc. Dou yb gyt agbo
egpz. rac bradh nerdpz ne ulyffant.
Da yb rac ydannoed. Dnrhaii pz en
benuyo allna. Gollegu bludeu ygilibgz
anna. achdbennpelpu bbyt aben. achedbrn
hall kaplla. Da yb rac bolldyrit. ac rac
fpdbyrab gballt. ac rac dzzo clufteu. adby
fbyllocb llygent. arac agfarbed annaanneu.
ac rac parlis. aphetbellereill llallber

Kaunz tebr anfodeu p tebnic p gellir ad
dugbot beieu dyn. ac berigleu. acbeiueu.
ac gleuit obell ac oagot. Pugnutaf nu a
nwnnwn daugos pabedh pb ptbnic. Pcolkar
rpb noued ylfyd pzthnic. kpnutaf pb fno f
gbaet agerda p leued auuenaul ac cozf. Pzel
pz penyfgar: p dheuthur pbedlanaedh ynteu.
Ptrwod pgiwdhi pgnnurt annyp dshybir
polera arfleinna. Ppobkrpo rann. praeu
ueu. dzzp dallanaedhu pgilybzeu bpnny
aannerne pzdbpfligeu. Ac obennno pgbe
lir iwfi arbydon deuyt. ac brth kpnnn a
achaus golybir p tbnic aelh pocbr praar
ondzbc arrei da. Obwo dirfyllbyt tbnic.
neudebic ylfin carh. neu ylfin du. neu y
dnngiwo. neu poleib. neu ylfaut. neu
y dzbnc annuelent. ac os kydbreint. nedpch
prackbpflon agbennreudwl bynn ac ac dall

ar neillu. ef adywyd paun wyhaf ■ gwlybyzeu
hynn arugeilio. ac yffleynna de pyleru. ac y ■
fangrus. ac y melgueil. Arerr yd ymmullaw
yr heu ynuyor lleiſr gwyar. ac adu yorſſulpys
hyt ■ eilaw. Ac yna orth paladyr ■ heul pedyeh
ac ueirru herwyd yr arnaydon aopuseqhyt uchot.
O wyd dy yr unu. rerr yd ymrhau pdym hynny
ozwy yr ethrylithyr gozeu adaller. ac arueir yn
wyrych y emmeint. ac oleh. Ac eilweith eozyeh
y trync. Ac odwo tebyr y saffyrin ac naloeiko-
gwlybyd oi bor heint glyby ynydym. gwedy ry
ueirinyn oliures alychodr. O wyd eil pdym /
ac gelet ymgyrahau. ahor gwyrth agoret
llawn neu yngochyaon. Artrync ynumllaw asi
nuyhl. ac sangruis y mae ydfunyd. Ac ozgelly-
gaet ar y wreich assen idaw. ef agreff ilaaret
heb ilud. O wyd tewi y trync adzas achoch 2
-iaun. heb loesu ymparadyr yr heul. ac yn
tebic yllaet. nyehdaut agrysmo corff aarden
gyr. ahymny ozwy ozmoo cryt. O wyd gwal 3
gurawc ytrync. kyt ynihu ainser aarbydr
kaa O wyd ych ytrync. neu debic y rzync 4
tau. aeilet ymhymmdaw ymuyrych. kyre
eulyt yu. O wyd nyrblawc ytrync agrwyd 5
os aurdrchzeu heint uyd hynny. neu ymyenn
yoendyd gwedy del gwaret. ac ibelet ymdeilaeh
delaeh. Diogel yu y wyd marw. O e nibyhyr
anyd yr arhydun. heb delhau. hu heint uyd.
O2 wyd ihybzen arihyneh ytrync. heint 6
racllaw aarbydrockaa. O wyd kethin y 7
trynkc. ymyr heint gwres. a thyrhyllu. Do
tur penn ac ysgiwden. agwanuseu yglyliet
aarkydrockaa. Ac ony daw gwaret idaw ar
ben y leithuet dyd. marw nyd. O wyd tebic
ytrync volen nyn heint gwres. hynny ar 8
dwydraa agheu neu gyndaro. neu idlo.
Ac obymut yn ebrwyd. cozrhyt arym emen=
nyd adeugyr yuot. O wyd driaht gauaeh uar 9
yntaylhyt yhu adolur pan biller. hynny
anerne natlhaho ynda'yhint ardiabt. ayr
it yd rac hynny arriar obydyen medl-

O wyd dy neu goch. ahot megyr rydyon 10
yny gwaelaht. archhysigren yn dygtydaw. 236
adolur yny arennen. adolur ynpilla.
Perygyl uyd y dyrhybynn. O wyd pilaw
nyrych ahymny bwy pchydic maen tolred
aarbydockaa. O wyd glaslys yn tynic yar 11
heint gwres. neu ehymaht neu goch. ady
uot gwaet oe dwy ffrwyn. perygyl maur wyd
yhbynn O yuyon yhu gwaun yhaiau ■ 12
wyd glynn eu trync. gwaeh racllaw auenc.
Ac oshymut ynydwyaen hynny. cozrhyt auenic.
Yny heint gwres ozwyd hu colera arnaw. 13
ac uot yndeh anyllaen ikenn arnaw. arnot
yon glynnyon arnaw yn nosyaw. hir nych
aht auenic. Yny heint gwres. offrllir yn 14
-hyr noc y notiaeh. ac naha da phy-ashymut
ynda. perygyl a uenyc ynghyndrchaul.
O nyhyd da ytrync pan biller. ashymudaw
ohonaw arhu un iach. hynny adeugyr
kwryaw ordyn racllaw adarymuet. Yny 15
heint gwres ordyn allua trync da dygaha.
ahoglehu glynn yndaw. ac nalelhaw y
eryt. perygyl wyd. O wyd orfrellyt ynteu 16
nhy uyd y eryt. Ac nyhyd perygyl idaw.
O wyd tyllyll ytrync ymr heint gwres. 17
athrwyl heb loelhau. ef a trollir ynghynt
ypedhwrwyd dyd neu ytrydyd. O wyd coch 18
ynteu allaher olwydaht yndaw. hynny
adeugyr eryt. O e llu dufyr auyd arnaw. 19
trynach uyd eryt ac nyhyd perygyl.
O albne yr heint gwres. o wyd tanigwaedyr. 20
alyallaht allach yndaw megyr gwaedyt a
nyhlen ar ysgwyd. hir nychdaht adeugyr.
O albne eryt auo gwaedyt tyllyllyt yndaw. 21
a megyr gwaedyt dyhyn. ony ydrh yr ar
rennen a uenic hynny. O wyd ehynghant 22
ardrync megyr hogelynnen ardufyr. ac
nasynnyno ef yna dolur ordyt. hynny aden
gyr clennyt racllaw. O e ydroc y wyd y 23
trync yn llynn. a gweyr hynny ynghrch.
da yd. adultissime y gorff auenic. Ereach 24

bw puttu pugyntaf. ac odyna ynoll: neu
uet rz nu rrvic ac dullb hynny arnau: ag
nen adengys ☞ bvo sayn arnau. abeyelvu
nwrzclwael vndaw. arlyw dzyc yb. ☾ bvo
sayn arnau agryadawt gwnnu vgyfbaclawt y
llethz. bynny aarlyvoccian gwelwz yuz vu
ysgar. neu yuz lysfyllten. ☾ bvo glas ytrūc-
hent ynyperneo adengys. Dzyuc cochgo
gethin. dneyge rnoron ynaw anyll arv
lwnch. arlyw dzyc yb. D bvo gwnnu iawn
gwrdnis uvo. ☾ bvo ou y bozc. gwaethaf yb.
D bvo seynilyt. adolur. neuz: gaantaw. agheu
awl yb. ☾ bvo pur. a uvll arnaw. agus uvo
agheu lyfynu. De bvo gwynn y bozc. agwyn
nach dzedy lannyaw. gwzeu yn hynny.

☾ bvo coch. agryadawt ynaw. ny phencla
hynny. bun epaing tynyll. peryglus yb.
bzun gyeneing llnoliyt. petrus yvo.
bzun coch aleuit lzylla. peryglus yvo.
Dzun eglur. iach bvo. Acuelly ytranyna-
Ef agylwr gelling gwaet pupynnttw
yllish. kanys os du uvo yn nynet. gat
te'r redc ynyno coch. D bvo tzw. gellyngher
ynyno tewch. ☾ bvo ovfyllir. gellyngher
pupno tewch. Ynhuenthur bvth yniach. pe
lwyrt beupo nygyntaf o lud pz hockyo. Y
bylltu ernior neugyhym. dot ygannllweid
ynylle y bont. ac ynyt attwaut. Rac nagyl
ar lygat. dot ynaw ludedo rodyar. Ybar
er nedbalyt. pe lathyn. dzyp dyhzr thynnatw.
Rac ynnam. dot arnaw kedyaw. neu iar
nyn no nary. Rac ynbaut dygiwo. kad
ac iwb dybot prop. dc y bythol ynp euen.
dau bych arnaw. Padnabot clak bzw y nyolet
dbet dc y arlessen. ac ochyle bye uvo. ony
chole nwars uvo. Dzynny nadel chwaut
gwzeic ict. bzytta y nut; ybzze. Yzwrr nwc
tebw: hynn sepfingn. i. tewdcn. pz hynn
adyt: nylleow kedwaw. kanys o hynny
y kanas plenw. Arbetyca dzwydyn ayfyhar
ac yfper-yzeppn: Augmyatzr y nudcn. ac

aben pylleb. dc alsun blodic pzgwaguo. dc a
tatha pzarennen. allesyz pylant. Arull po-
bynn pseyrfiryga. abatt pgrlkennt. athaaw ar-
dufyz bzut. adzzo idaw oc pnut chuse ouderuawc a
ac ef a ynnach ynodogel. Arall po: bynn abaet
ysgybuarnawc ac ewzoen vny el pndlatt. achyn
nwyc pylaw bynny adufyz tzym. adzzo idaw
illwen ozdyst bynny a dzabt. ac pnut ar pgurth
lwng. dbynny a bzet pnaen acdc tzwm allan
☾ unynny bzou bynny. dot lubyet ozdyst
bynny pnuyn dufyz. adot pnaw pnaen a
uwnnych. ac ef apnellbng ynda nnot -

Ithnu ptzstlew anuhyzc aun. ac arzn a
chellon. allnna pz achaw pgelwn dpnt
uelly. Dnhs po plle ptzelpzdo clupf ar un ozta
ual ellir gikaazt udnnt nanyn nadw nuche
gyz. Antheneu anuchyr ynt. polpnuen yze
nennyo. agtlasgolud. achupstigen. Achaw
or un achaw ynnaent anuchyr ar tzn eithll.
Rac tzir lnrupch gwch. lznuulgin. a nnbyonn
allen. ac ysgtzuent. kanyo bwy nuchto ard
bu ynyn ozetnnnn. dihs po nallyn nnoc
palpzt y gallo gikaazt idab ynn gwlelo yn
iach. Rac bznt y nantbogyon. dot gulelnna
paun agtzeid nzoyn. ac ef aupo iach.
Rac bzuth ki lznidcnzaw. da po bbyta gw
zeid pz hanbgyl. Pbzn plant ybzrac. bpytaet
yn uynych letus. agfyer bzut. apinpbyz -
Pa uedcgnupaurth uvybaf: tynuu alsgyzn
ynodbergyl ar pz enuenuyo: Pa uedgnupa
ech leibaf. bolli dylab ynn bennofo. ac ocp
na pocn arnaa aerugiaw -

Athuthnaw athonn a sonaw nspenno
nnyon contnet nse nurtnaw expulse
rnaan a contnaw. coutna confortat lw
nascun. Expulsna solutwne nadurt
uenon. Expellit iw coleraa ruberaa a nr
nurtatem stomaw. ac epta. dyspetcnnyc ac
uedrnor. Trapulatus a nnno ponatan
edlun uor pstnn rndet sunus cum ai uelle.

⁊ acto potatus renouatoz tuberum ꝓculum
membris humanis. rutilum uiꝝ auffert
ꝓdat ꝑ̄ceptoꝛ uisum uero oculoꝝ lucus eius
illꝰ clarefcit ac nuctus aurium emendat.
potatꝰ cū aqua calida dolorē ſtomaci mitigat.
uuas eiuſdem cū ⁊. i. farine ordei ac ſeca
ru nutri. ⁊ duas uncias caricarum. ſi mul cū
⁊ cum fermento cōpatus i modum emplaſtri
ſuppoſitus quaſ atq; ſpelunginis humanis
humi dolorē ſedat. Dragus illius cū pure mel
le cōpata. ac lana modum mulꝰ i uolita ſuppoſita
ori uulue menſtruam uocat. cū pānus ſimul
cluſum atuos illiuatꝰ ſeruat. Dragmus
flos bibitus expellit colerā rubeam. ac ꝓdeſt
ꝓcoꝛi pulſanti. auſtus uero i muui lenificat
ꝓcoꝛ pōis potꝰ. coctus cū aqua ablatus mire
ſuccurrit ꝓdeſt pectoꝛi potatus ⁊ aſſidentibꝰ.
Herba cū pā coctā cū aqua atq; cōdita butuꝝ
ꝓdeſt pectoꝛi ⁊ aſſidentibꝰ. Cōmedentibꝰ uero
uenas uiſiones repſentat ꝓfectui. Iugum auꝰ
calida ⁊ humida libidinem certat dolorē oſſium
cocta cū aqua ac ꝓuncta iungit. Suzibe-
rat ⁊ ſiccat iuuentutem ſtomachi. ⁊ calefacit ⁊
digerit ſaut adipeſum duarū cū aqua calida po
tatum. flegma ꝓcat. ⁊ uentoſitatꝫ uiſerum re
pātū cū uulue iuuentutem ꝓuocat ſumptum.
Stomachus ꝯfortatur expreſſa ꝓfectione fruc
tuum. acreꝑtorem suzuberis ꝓtinus liberabitur
Suzuber ſine digeſtione ꝓparat. uentoſitatē ex
pellit ⁊ dauoꝝ uenerē. Dentiſcas ꝓdeſt.
Cūmin duo ſunt genera ambo calida ⁊ ſicca
ꝑcutē uentoſitatem ſtomachi. ꝛenuam ꝓmo
cant. Epatis proſunt frigida cocta cū oleo u
ctat cuiuſcūq; doloꝛem uiſerū omnē mitt. Vua
uocte iſula malefcu denuq; crocata fluxum uentꝛis
ſtringunt comeſta cū aqua ex acto cocta ⁊ pur
gata pectus purgant. Cum uino ſumpta omnē
uenenū obſtat. Cū oleo ſuppoſita fluxum uulue
ſiſtit. Cū aceto ſuauis miſſa. ſanguinem
ſiſtit. aqua dulcium ſue ablata ſuaues. acri
um doloꝛem ſanat. Siquis dentes ſtumbul

ꝓs ad edendum odoꝛe ꝓ ꝓnus ad ſequē
tur ad alios omnibus. ⁊ domos ſuas relin
quent ⁊ illoꝝ habitant domos.
Helleboꝛum album cocti cū aqua aſſumꝫ
domui. pulices ocidit ⁊ muſcas. Eluyem
auriū i multum auditum reſtituet. Viola
eſt herba ꝓcera rotundis foliis ⁊ odoꝛiferis
floꝛibꝰ. que martio menſe naſcitur i montibꝰ ue
ris tempoꝛe cui flores legunturꝫ. et frigida
⁊ humida i ſecūdo gradu. ſicca uo cū aqua coc
ta et ad modū lita. dolorē capitis mitigat.
Mel ad eſum efectum mitigat doloꝛes ſto
machi potatum atq; uiſerum uentꝛis
ſolucionem facit ⁊ omnibꝰ operatur
ſecū ſeuerum illius. Cerefolium calidum
⁊ ſicū i ſecundo gradu ꝓfert ſtomacho ac
epati. Digeſtionem minuit ſtomacho.
uentrem ſecum ſtringit. cū lacte calido ꝑ
tritum potatum. huꝑiam ꝓuocat.
Camomilla calida ⁊ ſicca in ꝓmo gradu
cocta cum aq̄ ⁊ bibita. menſtruam ꝓuocat
ac pene mortuum expellit uiuum ꝓuocat.
petrumq; frangit. ꝓdit etiam ileo. Petro
ſanat ac epar cū doluerit ꝓ uentoſitate.
Sanguinē fluxum ſtringit purgine gingiuas
emendat. Oleo illius ꝓuncta ſtaminaria.
ſiue longo febre laboꝛantis ꝓcul dubio cru
ciant. Eliopotra hec herba uocatur apd
caldeos ſiros. apd grecos mauruchid. aq̄ la
tinos eliopotra. quedā elios q̄ eſt ſol ⁊
tropos cōuerſio. q̄ conuerſa eſt ad ſolem.
Alio modo dī ſolſequium. q̄ ſequitur
ſolem. in hoc q̄ ſole leuante expandit ſe
ctis radios ſolis. ſole uero declinante
ſe ꝑ̄ clauſit. Cuius autem locus in
habite eſt nelde. que ſi collecta ſuerit
ſole exiſtente i uirgine. i menſe auguſto.
cū tota oratione dominica ſenario ſtomacho
cū ſol' ortū ſuū qđ apeat ꝑ̄ plauerā que
dī ianue. ⁊ inuoluatur i ſolis lauri. ⁊ ſi
milit addat deus lupi proderit dum

stutum fiet ictus ymaginu terribil. & sidꝑ dicto puluere ponatur in lampad & accendent̃ uidebitur quod tota domus serpentib; sit repleta.

Hec herba dicit̃ ꝑdonica. Hec herba dicit̃ ꝑdonica. Hec herba dicit̃ ꝑdonica.

apbydr: a nuel. ac yuet benno hyt pupeun
ynno men. ac ynnt agyuannant oll ynnille.
Pynenthur eh llygrent. kyn kud. a kud ghzeid
bennyd. a kud pedidonnd. allpsen pibennol.
abloues hych nuel. ac pehnoic obin egm. a
gyuet llaf bey. abydd beelave. ac odd pup
on lleshr: eguo pipp uloduno. ac ef abnaeth
hdyspyo lonnu ônuon dwdr ollu pozem y gu
Gdpbodr balp nuellur beellaw dun on
dzdr ueirth. nyt os neith onybdo iechut. nyt os
talpt onybdo kynhedolder pupraunpau. aybdo
kynhedolder pup ãnpau onybdo kyllaedol ygbes
hupzuclodu. Dub adlooes beruinaeth ar ynnod yhat
dzeidon y pedut. ac ardangolles ■ phlolofdayr ydba
lanaethliyr elnnu. ac pzpotfiyoi podlaellyr. Pzei
pdyo gpelabu onpzpyt glan. adnw aelhurdabo byntt
orgelnydyt hoino. y llaonulyr. agbyr pers. ar gro
eruyr. Pdynnu adelnulfonn nu agurun. Pdynnu a
greulfonn auedylpou amdanab. ac anbynnu gu ydy
det bab ydnw nodi gbyboadunethy pdzpr grnec ỹna
gurabl vadnabot pob kelnyoyt ac annuein pobpeth
ỹ nugyr arplzenedloed ereill. y nnod yhedỏ dun uiech
yt. ỹ philofdiyr ar gbyr doctbon araelbelfant ryfa
uenais dyn obedaer defnyo. aphob un onadunt ỹ
bethynneb ygdyo. pbnỹ y nuae rent idaw bbyt ao
dot day anner. ac o nyf lleith ffiuelu albinu. Dzdyf
ner dyn ormod neury uychan obibyt neu dynni.
Gwaulsau albnu ygozff adyzthyaw y nupeu cheuyt.
Aheuyt nrybu llaller obetheu gwrthdynneb. Odzdym
or pzzeruibyt allpñ ỹ gỹbedzabl. arpfhau albnu
ygozf. achaby y iechyt heuyt. Philofdiyr adyds
eoaint pobbynnac a bbyttao neu apbo nuy noc
adylpo. neu ler. neu agrieu nuy neu lei. neu
klauuryo nuy neu lei. neu dorthfolbydlo nuy neb
ler. kupbu pzyt uerthzyd. neu nupbu eilioi pdynno
ỹ ỏnnod. neu ynch daruelo oellong gbyact pei
gyab ebonab. hebpetruff nydeiuc ■ digleuyt.
Dzpetheu kynan ytraethbu nu arnupder. ac anny
gethu aw gozeu pzoctbydpeu. Gynnoethon adyds
oallaut. pbybynnac a ynnghanbo nac yuet neu

puet gozuuod. ac agynnerp kynnedolder obept a
llynu. ac gbe phannidthao paunpeu. hbnnb agreif
iechyt. adopeu kuron. kef yo bỹny hu nuhed. ny
dpbabt philofdbyr: eupoet dun angpeu. Phoant
achaipat acerbynnpeit uydde bydabl. pzei bynnu
ydfyo ỹ nuerthu. ac ỹ kauhoethdbo pzboedpl ozgbne
ir dzdyr gynnedzolder. Ac o dchaes bynny pobpbỹnac
aiao ehthamnaue y pybyt. ac ypaidpeu. kenffet y
petheiao paidpeus. ar bynnu agruthao ybydyt.
Abbybynnac a upynne y nupbye. nyt yo idaw ar
Dbet ỹfapllye. ac upt bopta gozuuod ar beun
gozuuod. ar agrigleu y Rpeiruo gud y nybyt tzep
ybeñ ygydeiaudef laaber olbeuoit abeneunt.
ac ynn ydpibedfant ydfgybloudzdyl. Gpdi
nuaur drfgubom nny doethnueb pei bbyntaut neu
peiynnnt laper. nydbdei y gzeudit pfyo arnat
Ynn ydattebao upce. by nueibon i laper ydfgyfi
ỹn bbyta doggyu ineth iot ỹn ydy arnab. nydbdon
ydy i nbbyta bbyt ỹn rydynneb yr paidpeu bde
drfdyn. Nyt nbbyta y nuae rentaf kefaf ỹhan
baunr llaller alkeleu i ynnerir obbyta ỹ rydby
nneth. Arbet pzebyfflys ar glytbynneb. abbyta ỹ
araf. pzethynnu a nupdyt kurhoedlaue. ac nal
bynnu y gzellir y bzonn. Gbyr pzanna pzei pfyo
nnydn nnydnyoco. a cheiryo differthi pzei bynnny
a upodnit hdiyn y bpoedel. Alspnny albnu arbet
gozuuodyon bbyteu allynu. Ynnydeuboo y
nuae hadv iechyt. Nyt ennuf. pleynnaf ■. arner
yr bbydeu ado kynnhedbl poedzau ac pãnpau.
Sef yo bynny. dirỏ dhonaw o: kyffelyb bbydeu a
llyñ ac y nuaglfit ar nadunt. Yr eil yo ynnydh
allt o:petheu agynnhillaud nuy gyllaffoud ypeñ
uchaf idab. Heuyt gybbyat pabb nae kyraf
y dynnyon nfyo nuerbynn y bbydeu arllynu. a dyr
pabb o nadunt hanach ynnafiachus. Heuyt
llygriedic yrat ybyrf o dzagpeth. pebynn pfyo
■ dfyelyu y ranupau. pebynn pfyo yn nueyth
ynn y bzaf. Heuyt llygriedic nut y bzaf gan dza
gpeth pebeul. pebñ pfyo ynfyelyu y ranupau.
acynneubedic cpffiroud ■ annuellent. pzei noyd

verthir ernudunt . Pamvo ylwrf ỽ tirellaur bwyd
kedyrn a bertinniaỽ rodi kaurw hayo byd eu treulaw.
Pañ wo ylwrf ỽ vrenic ac ỽ ych. bwyden bowbedic
abertlynaỽ rodi . a bwyden ur. kaurw yren hniỽ
adzenia ef ỽ laaw . Pwynwo lwyschyllu poygam
dym kynnal priduyt . dcarỽ ovvydu allyỽ a
wnut gỽhedzaul ocãnyaỽ . hyñ dinouet . Dzwo
dyn a chorf gwzellaur yannyñ rodi . bwyden gw
zellaur abertlynnunt rodi . Dzwo cwrf cerniclaur
bwyden cerniclaur abertlynnunt rodi . Penyt y
gwrf gwlybozwr neu gorf ſchriwañ . bwyden cer-
niclaur allaanaidd . Pylla gwzellaur bwyden lz
dzzeulyno gwzeu rodi . kaurw ylwyſſelyb gylla
bynnỽ agwſſelybu ytun a lwſcu ylgzzowu bzeſc
you . Pylla cerniclaur bwyden gwaỽ a uno gwzeu
rodi . kaurw y lwyſſelyb bynnỽ agwſſelybu ytun
ynllosgi gwelit . Arwyon lwylla nach ynt . bot
warf ỽ ſclnit . abot ỽ eglur ydeill . aunyuch cho
cunyclau bwyt . drwyon lwylla af nachỽ ynt .
aynnadr corf . an orbeidzwo ynderniaỽ acer .
dwgi ynn llaithzetwed . hwyo ynyſlyn neb . dileu
gzeu ſ unyuch . agwlac ynnatlaes . Abzythwrnag
ỽ bynnch . Aphangſylber hyſſy ỽ chulcerd . kang
hſſyn a uac gwynnwed ynyſylla . ỽ zei nodedant
dzwy ylwrf ar yaclodu ac atlaxent gullaw bwyt
Pangfy nwttych otti dcdy . nottya dogyn .
poonia ynn ylhyn dy aclodu tra ỽ gzeynwi dy
bnn atlynnogyl . hynny a gadaruhaa y corf .
Achrynnoat ỽpeirn allan redc meanan o lylla
ỽpeiñ . ac o zrñ tangyflgwch y ſwrdd ỽ corf ỽ
chefin . Pbaf ynnemeina nwynnoſſyroer .
hynny agỽneil gwzes y nyỽpeiñ . ac dynny ỽ
negyr dwaur bwyt . Gocdy hynny . gunſcullatt
tec yndaaur . kaurw medyl dyn alaabenlla nny
ſmetlau tec . ar gallon adyrchaf . Gocdy hyñy
ſych ■ añeo a rlſc ycolſ ſichwyn . kaurw gloch
ach ydaaut dynny . ac eglurach ỽyd ■ ỽañ
■ . Aphorach ỽyd ỽ naaỽ . Heaut ſakſbeitlau
dwyn aunſerued . kaurw ■ ■ naỽ abna . ac a
■ ■ ynna ỽ ỽañ . A ỽrſgnu abnaruynnogyl .
■ ■ ỽañ . A ỽrſgnu abnaruynnogyl .
hynny adỽ ỽ naaỽ ar dy dzwm ỽbyt . ar dzwm ỽyd dzaſſ . Or bwyty heb dwaur bwyt ar
■ . ryny dwaur ỽgwas aruynnogyl . Ac or bwyty ỽen by dwaur bwyt arnadt . dy aryỽenlyd
hwnnwnſſyn athen . Aphangſylbyrnas ny dwnno bwyt ynn . y gylla a leiaw ỽ afradwſſ ỽ
heaut ac ỽ ỽ gwas ỽy ỽen .

agbellau ỽ ỽlc . arwnſſ aruaỽ bwyaỽ . achaadu
naw ỽgwf Yndodaw achyngzennt ac bỽ naf ỽaỽ
ar ỽbỽta . ac o ỽnet . ỽ gynnlzeddl gwna . allaaurỽa
dogyn ozgnadet neu o ỽaedlogaeth . kaurw hyny a
nerthu ỽ gwf . a chadnuſſyn gwynnwed ỽbỽnn ỽ
kylla . ac eſcudaeth bwydyn a chrſcnch . agzzellogaeth
bwy ỽ gylla . A thynnaeth bwy ỽgneil . Pangfynne
rych bwyt . kynn ỽbwyt nwynnaf agwrdd oe neſſ .
ac ỽ enlzeddc bannſaur . ac o zlwyſſy ỽ ỽrdd gwyn
hawſ nwy ỽ zylla ỽ dzeulaw . Dyrchyn o zlwyſſaf ỽ
dzurpo bwyt . bwyt gwaỽ . a bwyt kadarn . bwyta ỽ
bwyr kadarn yngwyntaf . kaurw gwzeſſogaeth yn
gwzeſaur ylylla . noc ỽarthaf . kaurỽes no ỽ ỽrdd .
ynnỽ ỽlcaſſ ỽlzes ollonaw . Pañ bwyteſch . nelwyn
arlwll allwo . gat beth ochwnt ỽbwyt arnadt . Pac
ỽf dwſtwgwyt arlwbwyt kaurw oeth awna ylylla . a
rwyſſ añaw ỽdaw ỽbwyt . adoſſodi ygwres . Aco
gwnwo arnat ỽnet dwſw . ỽf ỽchwoic . Alwynny n
dwſw oeth agetſſyd . Pandrſſo it ■ ỽtn . kerdd dat
dattu ỽlwo . ỽa ỽynych gylau . nachaſſ ormod . gw
ſtowwaw arw ỽſtlyſ ochen . ac odyna tro ar ynylly
allen . achlopla dynnu . Or kwyn dlur ytti gylla a
thynnoer . dot kallet ỽdiaat ỽdynnguzo
ỽ kylla . ac ỽf olkſtotwyn . a kynn alaw it chwyon
ỽ af nachaſſer aaw ytti gylla . Rodyaw llallet kynn
bwyt allaeloch ỽ kylla . Rodyaw llaaet dzedy bwyt aa
aerba ylylla . kang hab dzedaw ỽllaanr ỽlzetti
ỽ dzeclaut ylylla . ac yna ynnac llallet ogleuydyen .
Pwyn kynn bwyt allaa dyn ỽ gul . kylgu dzedy bwyt
allaa dỽ ỽ bzeſc . ỽ nos eayo oeraeh nozdyd . Ac
ozachaaſ kynnw kynt ỽtzeula ylylla kyt nos .
nwkyt dyd . kaurw kwoeth ■ ỽtwkwo . gozeh ỽtzula
ylylla . kaurw ygbies a lwyrth o zaclodeu ygylch y
kylla . Or aral oſſ o bwyta dwnzeith ynydyd . ac
ny kwytaa nãyn unlzeith kynn allaeſtaa ylylla .
Or araỽy ovvyta vnlzeith ynydyd . ac o dyna dzy
dzeth . kynn allaeſtaa ỽ kylla . Or bwytey nwyn
ỽn anuſ ynydyd . a dynnut kynn ỽ ainſ arall .
kynny aanyfwaaa ỽ kylla . Dyrchyn ozdu
agken uaegyr ỽkwrent ỽ ſynnut . arnadw ỽ ỽdyn
Heaut ac bwyt ynydaaſſo ỽkylla kadarn . a
kynny adỽ ỽ naaỽ ar dy dzwm ỽbyt . ar dzwm ỽyd dzaſſ . Or bwyty heb dwaur bwyt ar
nadt . rnny dwaur ỽgwas aruynnogyl . Ac or bwyty ỽen by dwaur bwyt arnadt . dy aryỽenlyd
hwnnwnſſyn athen . Aphangſylbyrnas ny dwnno bwyt ynn . y gylla a leiaw ỽ afradwſſ ỽ
heaut ac ỽ ỽ gwas ỽy ỽen .

This leaf stands the 1960 after three following ones.

1960

Yan ryd: ryvedaist pygtyti.
Ygrell cant mestur: nochan tryeh.
Ydir llad ygbaet: pals vaet ptroet.
Ytar kylhn: mpr ytig.
Ymhoelyt dny plab: pur apafnor.

Ypeir pobrryd. an nul: gneic.
Kessetbalp: obfn vlong.
Kyrles: vbalp: galo prychen.
Kyn boet da: nyt malzda.
Kessetkessel ruam: agollo.
Kymmygrir pob nehyo.
Kr pisso kis marchs: bit argic ebavl.
Keunar hyrnerbe ynges.
Krhit chihaer dirveit: kynnrebaver.
Krint rraitr y myn: pyr pndu. pyr ytlavi.
Kruellit: athaelon.
Kmlbedac rozrach: aslimach:
Kunyrit hayarn: hoedyl dyu.
Kfarvdon gvrach: ibaeth-waeth.
Kfarvdaf llad: ynydotto.
Kdibeuet: ac yssu eim ytrollyr.
Kneu mall: a gaff lem.
K chyprnat: hallaf y bed.
Krch ytir: ar y breuan.
Krch kar: batan. Kulyn ac mackd.
Kneu milyn a merdyn: nyscheiff eumd
Kfrys amdyst: keneidyl amdeit.
Lay palp: ar y anacle.
Llab llaue: amlbeith.
Lonn tir: nyspozho dnat
Ledir mollt: alydnuyd. Lgartref
Lonn ostrabe: ar ytonuem chunan.
Lonn dyd y kolodyn: o amser vanglew.
Lonn hyd yllygaden: pzyt nabo y gath
Lygat kyllirin: pnpeim agkydkirin.
Lygat dnd: bebedne.
Lymaf hyd y gnaeb: oe blaen.
Leas pabd: pan ry dynghez.
Laber amhedi: ac rymdyly.
Leythi gre: y gorne.
Lesles lymeir ygyaraf.

Lle: nyt bydestoch. hyneb re gorne gyarth.
Llin e nann: arhaam oderth: nydwydd
Lafurys: lab gyllyrenn
Lei naen: pnocdbyr.
Llebit bydt: nydbdrchaloc.
Mes: bop tut: pnychtet.
Mal y mollt: pneuno gre gruenan.
Mab bed gosp: tr alosc.
Mal ederyn: ar ygrmg.
Mal dre uenbedoc: ar pnerch.
Malcygrit: grenc mulcrell.
Mi ore: allma pleidaf dipn. hezpaloc
Meheum hendaloc: allma medel y nwch
Mab cof: gbrach gof.
Myns bydi gyfarbyd: kynnerch.
Mydi darn: pob ehut.
Mochdyrc nadre: mab hdyat.
Mal mock: rrng dnp leithyc.
Mi par: gollen.
Mam pechan: adnanu pplant.
Molpant gbelhyd: y narv.
Molet pabd y ryt: mal y kaffo.
Meithryn: chwilerin pm nynnues.
Marchaloc ainyd: gbed y gryd.
Mal kynnedach: y bim.
Mal bydt: hela. hydac.
Y lkyn y bydi lawn: pybich pr dydi
yt ef hbim: y nns nrsgrenn.
Nyt nynpeirit: maerdin.
Y chzet eidic: a dynghet.
Y rydn gulat: y nutt.
Y chynghem gbarthal: gan dduc.
Y cholles y gyfrif: adref: enaid.
Y cholles mam: emmyned.
Ycherr: nedymnam.
Ydoc nedbyn: mem gruffud.
Yt y nam: adyllerr y pabd.
Y ellir ederyd bnpeim.
Ytellen y kpeidgre: y leith: nergyuarch.
Y chyn flaen: ar uedorfe.
Y chyfeirch angben: y dzdh.

239

Hyphynth nebyn: neb gyfiuhyo.
Hvellir o bell: a hauffo o agos.
Hychelff yn uoduc: rybarch.
Hyt reit pobtkyo: namyn y em.
Hy dinaeth drec: ac oikygo.
Hyt ant: a griff ybuo
Hy bod mynyddyglaes maen: oc aynych ffuc.
Hy bod yglyan: heb ygadarn.
Hyt a ar uor: nyt pulcrucir.
Hy at uor: marbles yndaw.
Hy bod gbenyn: y gwenlaes.
Hyt beuffic: ny hauffo gwiaeth.
Hy bir: ur ybaiach: pugilaes.
Hy chwr dab: hyt traumoeth.
Hy chur oen dab: o unberth.
Hy tygelir: y dryclas.
Hy bod dinn: dengynno.
Hychetfir gwr dei: heb prit.
Hyt gwell prodyn: noc pheidyr
Hyt eng ynyllethyr: namyn y lenert.
Hyt a ffolle: gan diebyt.
Hyiao kallat: mal porgymmell.
Hyt albyl dyn: ac pyrth.
Hyt gwaur: ano erthyll.
Hyt mulleris: ano parth.
Hyt ytrio y bot ympebyoc
Hy bkyr: nyt kyl.
Hyt lleu gwyrth ineuyl: no gbyrth gaut.
Hycheido kymro: ny gollo.
Hy kyr dyn: dylur yllall.
Hyt maurran iach: a chlaf.
Hyt adynmail eur.
Hyt adyr: mal yoel.
Hychoffa ybluegar: panno tkebyo.
Hy bod: progyfadab.
Hy bod: prelkyl pafc.
Hyt adyr: namnu dub.
Hyt agoedi: gy gronyn.
Hyt gwarandyo: gwellan.
Hy rebub mies mab: adyrcuurch.
Hyt bebo dewythur ram: ablant ygyrneu.

Hyt oes oed: nemyn hyt ieu.
Hyt eng den inne: yn pyffettua.
Hy kyfyrou: nefyn kymiadu: yn el pyfgad.
Hybu cidyl hen: yn ckas.
Hyt aller: agheu adoc.
Hac un trev: nadeu: ny nabd rac agheu.
Hy bod kymeint neb: yny bo yn: at gyff: m.
Hy chelff dy: ynoiodiw drec.
Hychur inor bym: nad oe tuet.
Hyt ardelaes: geur.
Hy cill dym: gochel tygbet.
Hyt ylan: dirpeit: ac emlyed.
Hy thelir gwedi tayaes: namyn yengkyd.
Hyfby: ynti: ar andaubo.
Hy bod nat: namyn im dlyoyn.
Hyt edwelur: pillygat march rod.
Hy bod chuzcoyl: heb ytlys idab.
Hy bu eghymu: gorlleo yar gofut.
Hyt gwell rby: no digaun.
Hy bod doeth mylebo.
Hy chefc dun: pan ryo gwaec.
Hy bod bob kyn: beb alon.
Hy chpll nyb: dunno.
Hy bena: benuaut.
Hyt eng ynuy: nyb oeth ilur.
Hy chur kabyl oagthubyl.
Hy buttra: llynnllynnu.
Hyt mtyn llaw: ny rybuch cullon.
Hy ordyfnbyo cuth: kebycty:
Hy owlu kpfyeth: nyc gunel.
Hybuttra llaw dyn: pugyuenuth da daw chun.
Hyt enoeb duw: allatter.
Hacinet vyth: berch oy thregryn.
Haut oy threic: yn dygyfrin.
Hy ledunkennat
Hy chwngrem kellyo: gan gennat.
Hy mat uellut: a geiff elo.
Hy bod della ty: ar linnacu ytt. Gruyn y
Hyt oes dyeb: uamyn a: yelkyric Gucit mate
Hyt lleu aa o gruyn ybyn y: uarchnat: uec o
Hythal dim: kennat.

E arre nit ard: nyd vard vchlas.
E ychodo: nym valeo. ym-
E rther at a helro pob lhoyn: nyl vo da ar
E lodu kymn mer: mel per naber.
Cwbit cwn: kymry a der:
uall clevr bym: oclhem.
Cymry: ar gaterlaw.
Coes: pnlle mordilyt.
Colles ygkydw: a gyrchy pr: ty at patw.
Cant gwit: ganheneint.
Cuffil hen: nyth attwc.
Cu annen: dzed y buch.
Cwcare hengi: acholwyn.
Cwiseris mair: ny chwsew pnhlwydm.
Cofpi y lle: ygkyfyd y: arth.
Coch: ar penn iar.
Checlach: blyt kilid.
Calas da: ny chaffo dzwc.
Callec cloff: cloff y chevayl.
Chwannawc mab: y hynt.
Chwyrlint mab noeth: ny chwcare mab
Chwec meo: chwerth pen dalen
Cam: heb gwkyd.
Can mwyn mab: ymhp.
Cebigual o iawac.
Chwerth chwerdit owhy: dan ia
Cwcar auyd y dyn: a chan hescar.
Craffki: kaletach a fyrn.
Chwerthin: pggenen ymnit.
Cym hychem: kellawc yn acrhw.
Cellon: ny gwnkyd kyfnid.
Cwcre gwabt: ocgwabt.
Dw anad: dyn a leuen.
Deth wyd dym: tra dawho.
Derheu blaen carre: o holy.
Dut adyp: deth yuam..
a yo a ser: ac ny kaubher.
Dlypob agkwfbarbyd.
Dcu grud: y benuarch.
dugos y llo: ac na dangos y llacth.
Dewit agriff: dzacn pny ut

Diheu gymadyl tavawc: ocdy. ymgbul
Dangre: dy ure y uallawc: yntru acheuych
Dcuic: pabkoc gwnaw.
Da tul kenech: gan dyrchymwgyn.
Dchengit rydzam: ett ry gadarn.
Dcythyll: dygreith.
Dtwc pwl: ny fanno un ulwydyn.
Dtwc ford nyt elher ioi: namyn unlleith.
Dtwc pechawt: ocbell crist.
Dtwc adrefyn bzth eu: y dzwdedwc
Dzythyll uaeth: ny llaw cadr.
Dukeon o ilwc: agkllawdz o bell.
Dydaw dzoc: yambydw gwell.
Detlic da: ynyt un. Cdanwnn lleith.
Doeth adoyllur terygwetth: ny thoyllur drut
Dwly wach: ny dyly dim.
Dwl: yl yo angheu: y dwlbylach aedru.
Dukeo hen: kadw druet.
Drunygnu: nyllelur.
Dybyd y zeo: y: llyffant.
Dadleu mab: myn ych: a cegin ar lygoan.
Defnyo mab: pob agheluyo.
Dangof llogr: y gwarwze.
Da: mab y gof.
Dzwc yo: dzwc: a gwaeth yo: gwaeth.
Dugrif gan bop cderyn: y lew.
Dalla m amanw: adiofyrt aatnw.
Da yo: maen: gyt ar cuengul.
Da gwr: mal pabo.
Digu pabo: o anadyl y pibyo. Cbyn-
yzo dillat y noeth: nyz key dzamoeth.
Digreith agkur y detryo: aco bor aco
Deukeith a nyo: gan gyllarent.
Dgwbon da: oukyt gruuat.
Cuparth dor: pupenglor.
Pelat anuuhyll: pram.
Llyn: pallaw benuab.
Llyttaf y ulcidan: y negres chwnan.
Dr gan baby: a hikenuych.
Cirach tal: nac enach dzort.
Bell garw: parbell marw.

Eithr gallu: nyt oes dim .
Eithr dyrchafyntyd arall.
Eithr pennffyrd: diafol tal penfan.
Elling dyfyr: pyllfaedd: gwrda.
Eithr wledfa: gan dyfetydd
Eithr un: y gant .
Eithr cant: pe un.
Eithr llaw: gandroed.
Ewyl yr ebawl: y ouw .
Echdyn: py nac.
Eithyr ynllyn: eithid hebeirdd .
Enwkafc na thwmffc: meichaf oe foch.
Ef a wyd am y meid: ar wybi am y cafs
[illegible] afd pafby: my dal.
[illegible] otwc dyfetir: na ffo twc dyfe arglwyd.
[illegible] well kadw: noc olwen.
[illegible] well: no gwn edrych.
Gwell mared gwr: noc un gwreic.
Gwell idaw aunder: noc awnhedyr.
Gwell nerth y dwylaw nach: no nerth y fyn.
Gwell bed: no buched agkenafc.
Gwell trech: noc arfeitiwyat.
Gwell un lyfoc: no dim adaw.
Gwell cynnarfeth gwertha: noc cynnarfeth pryny-
Gwell un dyrnafd ar ford: no dim ar mynyd.
Gwell gofeith mewyl: noc diwl.
Gwell mam godafc: no that medafc.
Gwell lyfr eifted: no hir fewyll.
Gwell duw: veth pwyll.
Gwell dwy pingtan: no fim pownar.
Gwell ieithyd: no gwala.
Gwell gwlat: no ffaled.
Gwell agwyf: no chwmlyfc.
Gwell am y gwaret a dethyd: noc am y cam
Gwell gwegil ylwch: noc ieithyd prenhaun.
Gwell y dymgynnwys got nec erdithafc.
Gwell kar kell: no char penwhill.
Gwell gwr: noc wrach.
Gwell ungwr da: no dim drwc.
Gwell cullyfn: no bwrr agkyfn.
Gwell gwelet gwr: noc un gwreic.

Gwell gwr: no gwyfyr.
Gwell un awen: no dim undyn.
Gwell trefyr no dyrchafyfcout
Gwell rann otym: no rann garw.
Gwell hen hafl: no hen elfenys.
Gwell ryd awr: no ryd arall.
Gwell arwr o alltudeo: noc arwr o wed.
Gwell kynnif: no chwlfcrennt.
Gwell rann olch: no rann kynnyfcu.
Gwell twlwch: no thelwch. Cwrw kyntaf
Gwell haner hat: no hanner ieith.
Gwell bot ynbenn ar y: werth: noc ynllofcrew
Gwell huarth hely: no huarth gwenwyn.
Gwell rann y rann dyn: noc vnwch y:
Gwell dwylaw y kigyd: no dwylaw y feboma .
Gwell y veuyl uot: no: veuyl gerdd.
Gwell anaf: ar dyfeid. [illegible]
Gwaf adyf: ar orchymun.
Gwaf kyfiaith dethyd: gan doeth.
Gwaf aelwyf diffyd: y mdiffeith.
Gadu dwc ar un veuyl: ac chymryt adwy.
Gan rybyd: nyt pell wyd rin.
Gwaew: unfreth.
Gwr pawb: y nwaf.
Gwr: wab: ath wnaf
Gwrion pawb: ar yein.
Gwydd pyll: lleb ainmyneb.
Gwas gwreid: kynnwc gwr: per.
Gwae adyfcu: y heuliaw y lys.
Gwrdiwfedic: wyr unam.
Gwreu gwaew tra athr.
Gwnnt ynllaes: kyf nwy dwb.
Gwaew: gwell kur.
Gwnnt ry buchedfrwng llaw allaues.
Gwreu kamhwri: kerdant. Cwy byd tru.
Gwyrthec arall yn adnen: pan no thlecfaf
Gwaedigarwat llys.
Gwnen mbalch: ac arch bleid.
Gwreu newyn: yn arwant.
Gwnac ylheithi: a nacth y nadfreith.
Gwerth vleidyn: y nogkyt

byw eur: y ac dim per.
bella gwedw: gwaew vubeum.
Ychelg: my diddiwes.
o: llwfum pann yßintraeliber beibaw.
Kaeth kaeth: y ret ßbyn.
byw ßbehanes
Ew gwres: gwna hale.
Oleu urnidyat: allein: ßbydo
u grawn: gwan nessyn.
u nyeh: y anghien.
Urhikedyl: ochwedyl aghenadur.
u lynt: achyzchu llawgur.
u y bwo endwedych: ychelg:
u etmot: unr a ren.
u kedwat: y uenelg
u ozestyr: y gwan
u seic: achyllell asiem.
u pheden: gwaew: cwm.
u cawat: y nac.
u bydic: in dienwo odi.
u y nos: tauient ehallerr.
u bum uadigyn: yn eglwys rod
u gof: unmwyth rho.
u ywo y mur: ymporth y brodyr.
Awo nadof: pryfedeuat gouut.
Awo eiwyddgarmer.
Awo kymmeitwn: pylle taullwyth.
Awo pf: assul y dwy.
Awo dist gwaet: a peimarch.
Awo gaugyo ormeu: pygeu.
ppawb: yn gwlyb ofyn.
ypawb: ar y nadlaun.
Aff tum: mab ygchaner.
Off emeryn: tyathan.
Off gwn ygkenauc: powgyll.
Amuer y dim: hoffed yt.
Pow: gwaew y gwnpoauc.
Sulw yn: kanes gwrt.
Af bwr gwlan: gwnaf hyrt wei.
Ry yn ymdiw: yn mat kelaw: nibeth
a kaffwn: ac nat aby Kaerbwrllofuac.

yen bedwar: allwn bessyllyelhyd.
yn hen: hayd yozdinkiw.
yr nos hwch: nayno aber.
s mair: a wo diobeith.
y pedrypn: a pacher yn uffern.
yn dir nithyeb yny wo pur.
ye dir o:bc: nac o:bc anill.
ye dyuyd y hachanadlw.
y ef dlad: agrimp.
y mpell amheirbyn: allwn mefyl y bynneb.
y mpell ac yngyfeirdyc. Yny bzeithe.
y ef gwell y llyfe: y den etelyn nwy nu.
y ef gwell yr mwrth dwa pan wozdyr: nocwo
y ef da dem: nac tauaibt
y ef o:bc y dec elym: ny bozchoi vngwbm.
y marth adwch: y ef dlad.
y ef yr y bim: y dilwyneb.
y gath allan: yr nacyf. allan. Y gwaew.
y gath agar y ppeiawr: ac nyllwch y ll ef
y ef yr y llechid: y bugeil.
y llaw a no: in agrymull.
y gwrech an pem: nac adwc.
y e tarch dilyft: no chadarn Gawo de
y e tarch gwn dywed a no gwrthn: a
y e gwell erlit argloyd: nwc mgwr
y e hun llaw gwr: yn rannu Gawo ellwrn
y neill blwydyn a nwo mam pown: a rllall
y e gwell kawn a bwc: nwc adwn.
y e bawd o:gyfarw: nwofgynnu.
y e gwaeth wnbeid clwff: no den tach
y e dir agheuen: e dovawc.
y nwrch allwl y: yt: ac nyllwl y kaw
y e nec elm: nocendelw. Gynnic ygglwyd cant
y neuvl allwedber pwy tin nant: hi adwn
y eth bwyt yr ynnur: y nwblaen.
y nos ibaethaf yn ol.
y e ir arbalbr: y bydei.
y ffit bwyt o:yc baluch y diolwch.
y aen chwedlaw: mab
y e nenyl idaw: ny dwfn y nach.
y e ef bythawr yawdd.

See Vols. 960–963 which
follow here

A vyo neb llyssieb yenaf.
A ytirefyn: ny amoch.
A yr eu abiyt tayaby: ymrut.
A yeill gricchi: gyuret oepheim.
A vt ystyg kalyat: kykilyd.
A y thyr peim: ydybedut moec.
A yt dethyd: ny dmo pyll.
A y dyly dyscnoli: namyn dyscdyssit.
A p thelir: saeth cbabl.
A ychciff chikeopl: uyt el oe ty.
A y vyo mmilken: gbrenc dyscbr.
A y chel grud: bustrid kallon.
A ylud aumenn: ffabt. Cacherlyn.
A a varn dyn natbran: byt ympeñ pblwyn.
A yr y amiaeth aned dym: namyn p tygbet.
A yt oes gnambrenn: namyn cam ram.
A yt oes skyled rac amuerthed.
A yt rent pedwsplys arglwyd.
A y vyd brabt heb y hetimabt.
A ybena: edigyed.
A y mocb dieul: meuyl merydd.
A y diffyc ffoim: ar puvit. Cty y bbegrim.
A y bleidas da ymty pabt: a bottes dangnefyr yn
A y bbile lzeu: ny dysco lliein.
A p vyd ucbeneit: heb yoagyreu. Cbiat.
A y vyd moelabc morwyn: aglwyd bollec kedabc y
A yt kylleithas: heb brabt.
A yr dulyt: heb nei.
A y klnnd yllygadn y mytb: ỹ llosrem y gaeth.
A y senghys yr ych dwrr: yr yoed.
A yt negesych varth.
A yt sorri ir: ar dy vam.
A eyit: y gwaetbyr.
A acboll dy benffyno: ỹdy fynd nesky.
A euad: ỹb dydd.
A egyes pendruc: yn rut.
A ef neo: y lleuem yr oxef.
A eur begeir: ath dirprydyd.
A yt mi mit ti: ilellaf kic y ki.
Aoit di: di dbenaum.
Obyd tydin: tynnaf henewit.

O bop ffyrd o: albyr: yd vnchod y gwynt.
O sul y sul: yd ym merwyn mi lsirach. Cmy.
O mymy uor vot yn ysebgi: ti a uedy neu auo
O ll: ydych babt: no sawdl.
O nyt marth: yr kaffec.
O et: aryd attcb.
O er yb isgrll: yr alanas.
O2 dzygen: goren y lleibaf.
Pan no ygaf gan dyn: cbagaf uyd gannow.
Pyt nabn erch: a mawr: co gluz.
Poy trailya: myn gorffen. Cbugeil ydwlybnnb.
Pob dydd yod yzeingz: ym pzein.
Pan dyfbysso yr endeirr ypzeid: ny byd da yr
Pan yuet y gwydel y maes: emein aeirch ỹtew.
Pan aller yr aur yr eglwys: yr allaw: agysch bitben.
Pob emmyr: di wennbir y blant.
Peñ kizar uore gwanlbyn.
Peñ karr: ar ysgyrnarnabc.
Pañ lado dub: yllad dyn.
Pan no adoter y greiftr: ỹ bbeben a rydyr.
Poy darogan: dwdyn.
Pplanta: ymblaen ryst.
Pawb y dreis: ympeis pant.
P: yn ben: pryn eilbeith.
P: yn: tra ulingbych. Cmyclaid.
Pan dnbysso ydall ygrlyd: ellgen powgbpant
Pan uynno dyn lad ysi: kyndared ayer arnab.
Pygtis: pob ry lluit.
Gann grebyd: oedut.
Gann truan: trncan.
Keint mael: ỹny gaffo gwallt. Keit bith
Gwdbc agbenabc: ar gychyn- amball.
Gyr y nab uzch: bot yn mian. pupll ganabt.
Gy bynnerr barnabt: dcurth. God yben:
Gy bucbet dyr: tcaby uam- nacadbc.
Goy un: rysgychot gynneu Gann gwas
Gybud: bydben: o gric iar.
God ac atwo: rod bachgen. Gyd y lluric
God mor: ar y grapan. y thanabt.
Gybud ofnadc: adnla ki. God gwr:
Gygtispob rysgbot. crysg.

[illegible] pedwar ryfedd arrivet. o
[illegible] pryuder adef: racdvc [illegible] ryuret.
[illegible] ryd ny vynno dim o'r dayarenn dellu: kan
[illegible] cribyl dirvent: a rentiaf.

Ac a ny vynno dim o'r dayar.
[illegible] ffynt cuderic: oedder.
[illegible] rengtid: a bremis.
[illegible] ynghetnen: pibiric ot.
[illegible] cargetnerf: gwenc relyd
[illegible] allorsed vendwys.
[illegible] vallor: yd godyr.
[illegible] ra ireth yr ar: redt y urthaw.
[illegible] wllet: ywynyat. [illegible] chwar: gwedy helawdr.
[illegible] wll tew: vindirt.
[illegible] anaw: a gwer mascren.
[illegible] ymb bach: trwy gwt.
[illegible] :yrrud nwetrben: y ffonn [illegible] arnaeth.
[illegible] er tan: trwy dynw. [illegible] rech trigiet: nor
[illegible] rech amot: no gynn.
[illegible] ynnit gwrymyn: y nam.
[illegible] :affert ych: hyt erbyn [illegible] gwrtaw.
[illegible] rengtit lut: ny thremc gwnit.
[illegible] :richit gre ieth y parth: nyrthic ieth
[illegible] awedgedawc: rev y dzuc.
[illegible] ybwll bolaa ir pan leuein [illegible] rdellon.
[illegible] n llygeinawc auvo irenbin: ygwlat
[illegible] Vngeinawc: adolygeint.
[illegible] .nuerd: o gwrthiat.
[illegible] Vn arffet anaec: ygwnt.
[illegible] n cam dowgi: a bna dru athen.
[illegible] dy penn: no dw ysgwyd.
[illegible] plat: ny llyn y perthenn.
[illegible] ynnb nrit: dzbe aerp.
[illegible] cher adalegaan: rchin. [illegible]

Dalsech bengreys o nal: pzbwin adl
lsit barth budugaw. a gwadeyfarwy
agrwdparth gyfarbyd. ar heñ llyr: da a
dwllaw dolaerbebron odoethinedd. hyt
pan beynn gadwedic gwedy dyfn. y dydi
dwc. a nef a fymmer ar tauu. kanys ey

nwrd pzrydein llawer. a fynhonnen y bzyd
zeu doethineb. adaugyffir ar uyrder y
nef a edwallo yny dwerthebron.

Dda at lym [illegible]
[illegible] Delw'r Byt.

Thw mab: ysbybot ae dwetpinneb yn
anuon annerch y athraw a rill kyfarw
yd vnffiw dzwydawt. ac vnffrydwch a dw
thinneb. ar kelupydden o serth nalen yr ysgryt
fflam. a gwedy gorffennu oeffoed y vuched
honn. llawenhau dzserth gwyrmydedygrwyd.
ac vny dzyelmer kyrtlledychu. gyt ar tat nnu
dawt yn vnawt. Kanys ydwyf yn ymberygla
ynghyllych annhybot. ygyt ac rei ny bydawt.
yrth hynny y gwelir yma dybot mal dall yn
dewu yw muched yndzdt gwneithdzmus. Achan
allsen ynheu dywot rthwy yndeunghelchynedic
odiruawr oleuat gwthnech. wrwf ygyt ac e
rill yn adlewyn grwydhonen orhtflamawl dy
bot. yr yt nalciwar in rth. ac amun ohonot
attam amgoddyat ydyt. megys y mybyn clawr
kanys trum ysgybyrth dzabelon. dieddy
eugyneuthur y rom. Aubeu heb adnabot
dim o nadunt hyw. ygyt ar anmuenient dzthyby
dwb maeth ydoethineb. ynwyn ysbyd yn
chwilyaw yn gnawdic ysgwydy uyndet.
ac yn duodun gwybot grymthau o nefoedd
ydd ryw gyfeiryd dyn. ac ny nef. yny lle y mae
nadredic tywyr ydoethineb. edrych a rodi
dewo ysgrybyd. Ac yrth hynny pan ydych di ysg
chedic y sugnaw mewn dzno ysgrythur yn
yr ysgrythur yngwbl. ydyw hithau yny dr
chwerit yngwdymdeithas. Val y dywedit ydoc
reb: gwlanhaa ar dauw. an a ysgrifennes ar ffu
rnf yr holl ant. nad ygellych gwbod adwedw.
nad ygnallon ydyall. val ygwnaeth awdyr o detty
dyeu kyntaf. Ar negyr honno kyflawn yr o
lanur ysbrydyl. val yd ardystiwyd ar honn yn
dwell no minn. Hananyas yr yn yn ychwedic

villaiker o bethau eiuill. a molestu unrhyw
penglus yn petrid eachas dynion kyfhw
ynnus nyrestyllant yn afloinyon y petheu
nyallont ygyflawnu. ar petheu nyallont
ygadernhau. nyt ehwrngrant ysathau
nealbuch ereydic. ar petheu agnaiount ar
gyhoed. a venyryant dan gnl. ac oc anllaun
nu agnmeiant ynsettizet iduunt ehun.
ac alathizant ar gyhoed nad gnus yr uere
int. a chamt pyllaun. nanpu unhun oll.
adylyaf y amon ynta. Ac ynhermaf oll peyt
nadyallöyf i bygyeu pnyhun. nwy nocyr
holl byt gnan ysgnechyllaw poynyon kyfhor
unnuf. ac agnodant ehunein. ac agnu
aut ehunein o gallen gyfhoxynnus. Ac
nyt nunu agnwant yr. a nunhen agyrchaf
gyxuchelyon ocfuydyon. kanys pllaun
aoxyd arpobyeth. Ac yth hynny ar oys y
lauer. nyt eanyldar llyfreu iduunt ygyfne
r pllyfyr hynn. ac yr dyr ynenb idaw. ddy
hyt. achaths gyelet yndaw shunyeith yr holl
hyt y nupondyeh. yn hynn yo ecfun arwyl
hi allkedynoeithus in nacllau. Ynoodafi
dun yndre ef. ouit agnunielent yr atlaw
eu nuyhaf.

I hyt adyluedur nieyrs kyffroedic oh ap
perth. kanys yndragyllyadd kyffro y
nac. Y ffunyf vllyo arlun pel. ac avgy
ffelhyzyw ny yndofpartheoc yeth y ocfuydy
eu. D oeithyr ygkyrlch nelly y nac plugyn
am ygnsyn. Ac ygkyrlch ynelyn y nac y
gnynn. ac nielyn pllyo ygkyrlch y ocfuyd
hyelian pllyo ynn pennad. Val y nac hyt y
ffurnauent ygkyrlch yr awn glan. D ovnd
yr allyr glan ygkyrlch yr hyhyr. D ovnd yr
hzyhyr ygkyrlch y davar. nal y hyd y nielyn
ygkyrlch ocfuyd hyelian. Dreedigaeth y
hyt o hynn mod yo ysgnifennunt. Dn onedynt
kynn alufenod ac oeffoed yoocd holl ffuyf
hyt y nucdyl dub. ac y nucdyl kynn y ponke
ow. y peth allunelyhyt y nudd ac hwched oo.
yr el greedigaeth pangfenant hyt argyhoeddy

hzyd nuedl dun. megys y dywedom. y nud a
pzeslyda yn traglywyd allunaeth pob peth yn
Dzydoed greedigaeth: pangfenl: yr holl peth
ynllz athanuedadl herryd curyd yny lhe
oullanuadr. ac oh hynny y dywedom. Jny
lhe oullanuadr ygyfnaeth dun pholl lheith
zedod ynon tann. Dreedigaeth
un. pandz ahanhys dun y dzeadurpeit pob un
pezth y gnhyd. a phob un yny greedigaeth yn
enwyn fuyf. nal ygellit adnabot dyn a dyn.
ac annuel pezth annuel. Ac ozgreedigaeth
homo y dywedom. Dynat i alanuryaf hyt
yr ahz honn. Amynhen alanuryaf.

Dynher greedigaeth yr. pan ar neilpaw
hr enlha yhyt. Ac oh hynny y dywedom. Jyma
y gfynaf i bopyeth o newyd. ac yna y gfynn
ethyryt ypedwar dfuyd. ar dfuydyeu hyn
ny vllyo ynupoppeth. Nyt anugen. Canz
all yn. Yo fyn. Davar. ar yn hynny agenda
pobun: nuy gfyd ynenkyleh. Y tan ynyr
allyn. ar allyn ynydofyn. Andoyn ynu
davar. dynnchoeln. ac ygfazh hynny y dar
ar ynydofyn. Jdoeth ynyr allyn. ac allyn
ynu tan agwynnderthyant. Aphobyn o
nadunt oe cuydoeldet ayunnyniant pob
un ag yr eich dros ygfyd. ac a nugynnyfgant
yn ygfyfnu lobyaluser. Kanys y davar.
sech ac oer yw. ac agenyl eida ar dofyn oer.
Jdoeth yn oer nafhyb. yr agenyl eida yr ayr
gfyhyb. Yr allyn gfyhyb athynny yo. agyt
lheda yr tan gnezllaec a sych agynnna
ddadar sech. Achanys tynnaf o nadunt
yr y davar y nac nidlaf. ar tan kanys
yfcawnaf yn anadon. yfe ychaf. Ardu
creyddl. yhyt anugen y dofyn a allyn. nny
hynhyrnod y nac. nieyrs yhyn hcannut.
Achanys tynnaf o ren yr y dayar nellaf
yr y davar. ac yhyn kanys yfgawnaf yr
nellaf yr yr tan. Ac ynnu y cafhr yr an
nellar agnydent y davar. Kyl y hoell dav
ar a nellhyhyt o nnedl un allun anhuge
uit a nul ebafoed o yllfenved degyfneth.

aphovnt yffyd vn kymhervad yr hyt.
mal pymt ygkymhervad kylch. dcnyt
ver dim pny chymal. yr hell davar. na
myn gwyrthoedd duw. Nyt a dros ychy
dyn inny nocthu ordefnydyeu eveill.
Dawn ynde p nos ygkylch davar.
mallam aerthy. a hwnt nwyd yr dyfyro.
uegys gwyrthiau eryw gwedy dym. yatoym
hevn p sychder ymhoble. Ac velly hyn
ny padu hymdaf pclader davar. ef a
gerir dyfyr ynoi. Yn hinn nann yr enwir
yr hell gacar. dywedyd nann eithaf onadunt
ny ellir ewpreffhylad nac oervel. ar
nann pervaed yffyd ewpreffhyledic nac
tragwyd. Ar dyn gymhervad yffyd ar
dymhervedic or gwres or neilltparth. ar
oervel or tu arall. Perthynant tan p gay
af pan uel oervel adem yr allyr noeth.
ny ellir pffhylad pnytan nac plures. o
bop parth yr tan o hell. ymylle nat ymgy
hredel unres y tan y byded y tra oervel.
Ac prhyng p tewyn arver obop parth yr
tan vbyder obvlm ar dymhervedic. or oer
uel or neilltu. ar gwres or tu arall. Dal
hymy ygkylch pheil. Kyntaf or nan
neu hymy yw septemtrionalis. Eilyw
colfdnalis. Trydedyw. equinoctialis.
Pedwerydyw. brumalis. Pymhet yw.
eftivalis. Nyt oes vn ohonvnt hrefftyledic
vn. nanvn arallaf chwi. ar nann
ardymhervedic hoinno a reamur yntem
tann ygkylch nos groes. hwnyw praffia.
arall yw ewropa. Trydedyw prafrica.
Tervyn praffia yw. ar septemtrio tuhy
y dwyrein hyt ar meridiem. Ewropa
yffyd or gogledd hyt y gorllewin. Y: affri
ca. or dehau yffyr deheubarth meridie. hyt
ygorllewin. Y: affa agreias yheuyw y
gan affa prenhines. Ac ohonno kyntaf
brenhinyaeth yw ymdwyrein. perthyns.
Ac kyflawn ohonkyfrwyd gwlad. a dilyo
y baby. kanys damgylchynnedic yw dwfr

tan hyt ynef. Ymo ymae prenn ymchwi a
wnaeth ohonab. ymyr amlafd bonno. y pann
hyth. Ymo yfkrifyt ffymaen ydaeth. A
honno allcheint ymyedir awn. dr a
uonyed hynny aant ymydavar dwfyn
parattoy. ac pdyrnaffed eveill ymyell
ydent. Yn onadunt yw ffiffon. A honno
hevyt achubr grangres. Ac adab dwfyno
ocrbaires ymyrnodia. dc pherbyn pdyrei
y bceida ymy mor. Tfil auon yw gwyn. ac
aelddu nil. ac agrymt ordaear gyn llaw
nnyno atfdann. dc ymylle pda y: daear.
Ac mdirgel pheida ymydaear hyt ymtra
eth mor rud. Ac y bceida o nellfyd y dgyfchy
nu gwlat y blamnwyfent. a thrwy yr eiff
y bceida ac ygwelhema ymfeith aber ygre
chu ffraeth y mor mab gyr llaw alexanda.
Tigris ac euffrates ydduy auon eveill. agref
dant or ffynnaeon yfu ac arnynt. dwfyno
cadeas yffethant. a thu ardden yfrydant
gerllynt. ac ymyrchant y mor pervaed. yr
honno aelddu mor gwer. Dyna hynt y bann
dowe ymae llallber diffod ammhuaf rac fr
uff ac ammuelent creiddaon. Dywa ymae
gwlat ymdia. agnelas yheuyw ygfan yr auon
a elldu mowr. Ac adab o feptemtrio dwyfno
cadeas. ac ydechey y bceida. ac yda ymnor
rud. Terfynneu ymdia yffyd hyt y gorllew
yn. ac ohonno ydeunddu mor ymdia. Ac
ymy mor honno ymae ynys aelddu tagfiemc.
ar derchabe odec dinas. Ymr ynys honno
y bydd deu haf. a dwy nos allan yndi pobpeth
ymhobamfer. Ymy mor honno ymae creic.
ac eigre. dwy ynys affyrthiaon oeur ac
arfaint. Ac yn ddeifiat y bloduant. Ac yno
y mae gwr dwnyon. ac yllithr ereill a dduc
font. Ymo ymae mynyded eur. ac rac fenff
ac adaer ygnffyt. ny dlyr adnnt. Ymy mdia
ymae mynyd arfyms. ac ohonno pdeunddu
mor arfyms. ac y rhng y mynyd honno ac
mor y dwyrein y dyfkedir yr ystrat honno a lefan
der mawr kenedloed dyddaf gynt. Sef oed y

ur hynny. gog. amagog a bleiddiaynt
allaneb dynyon. a chic amryt. Pynnoniaid
ynnac pedrir breinhinyaet adrugeint. a
llaller heuyt o boplocd cantrae. gyr
menos. ac enhynyssed hyt ynllein.
Jny mynydd ynneint pigmeos. dynnŏ
adeugyssit yneubyt. Ac ynydroed ble
dom y magant. ar lleill net yd hen
haint. ac en nerth yd ymlad ac aden
ygriffyt. ynghylch y roi hynny rhyf
y rybyr ymlyniad. Aphamilosser y
mynydd ysso vlenyff. y dan y graun
hynny. ac yerych gyn ysgyfc. Jno ynnac
polloed adeir macrobios deudec kyfoir
yneubyt aymladant ar gruffonneit. ynn
ennerbit ynnac nouir cyffroced llabot. ac
adanno. ac eskimeo. mal padar. Jno heuyt
ynneint rryo bobloed adeir. a grocties. a
bragnianos. aaint ynytan penllogi pob
un ygarpat ygilyd. Creill ysspo ynn alad
aint eurien gheby henaint. agrycenthur
gyled oc eutic. ac ennill y barnant ar
ispinel uelly. ac creill ysspo ynn aymbarth
ant ar bysceibt amryt. ac aysnut heli ynnor.
Jno ynnac ryb bopyl. a rann yndint odyny
on. a rann arall o ennillerient. ac byth troet
udint. ac eugyadneu yn uchaf. Jnnac
creill ynn. a phenn crynn arnunt. ac eli
neo cryny on. ac yn dyfe udint crvyn
ennillerient. achynnerthyat ebrenyllen
hynnadraud. Jno heuyt y nnac ynnb bo
byl alvagant bopblvdorn. Ac yn llydydon
ygenn. Creill ysspo ynn anagent ynny
ynnber vlydyn. ac nyphaelhaint. ac hyth
uet blydyn ellan. Jno ynneint ryb bobyl
vullygreityaoc. ac aelltir arglinegyl. a sicly
pes. Creill ysspo ynn a ceithtroet udint.
ac o hirdoet. bueiaeth ynt. noz allel dyny.
dthraeth ysspoint ar ydaear. y dyrchenaint
ynthaseaut udint. gyadyn yn oc eutraet.
Creill ysspo ynn tyb penn udint aellir leme

ac ellygeit ynendyn dyn. Ac ynlle
creyn agreuen udint. deu dbll yneu
dyn dyen. A gyrych ermint mal ar
annuerleit. Creill ysspo gyn llaw
dynnaba gruges udon. Ac nyroes
udint ynbeth. ranyn erogleu aua
leu. Ac nyellet y berdint. ny bydo udint
angreu nac arnem ysspoed y berdint.
Aphangysparffe dyre erogleu ac ynnt y
bydint yeiry. Jno y nac ferllynneint
ac y llyngbaint y beurb. ac ynofyant y mez
Jno ynnac annuerl aellir lenoeierra. ac
idaw ynnac corff allein. adbychin carn.
adbynnonn abreicheu llaw. Athraet march
achorn mab hollidoic. agreuen llydain hyt
y glusteu. ac nn aslein ynghrynn yn
lle damned idaw. ac ynnadraud dyn arnyd
graunab. Jno ynnac annuerl arall. ac ar
thlem marchidab. adbyen baed coet. a
llesceyn elyphant. adwyn kynnebonyabc
idab. Athraeth y neill traegeiryn. yd ynnlad
arllall. Aphanneibio benny. y ny pllall y
pinlad. Adu yb. achystal ydrchaeyn ar lwe
ac arthur. Jno ynnaeint teirb melynyon.
ac eubleu y neugyrthbynneb. Aphein arnaeth
y ueint ndint. agreuen llydain ordast y
gilyd. ac aymladeint ac en bryn bop eu
lleirs. ny nuen arnunt na chledyf na
gheeb. ac or dannlleinna eu delia ny ellir
eu dorn. Jno heuyt y nnac annuerl aellir
manllaeua. agolygeo dyn arnab. athreur
to idab y dannes. corff lleb. a llesceyn
garff. allygeit gleiffon. ac hir ynghoch.
a chribanat neidyr a synnudon kyffrodo
laethen. bnanedh ynredic. noc eheopat r:
ederyn. Jnc dynnon ysspo a ynnberth.
Jno ynneint pchen tri chornabc. athra
et nieuedh udint. Jno ynnac annuerl
aellir monechera. a chorff marchidab.
aphenn karch. a thraet elyphant. a
llesceyn hyrch. ac vn orn ynperred y tal-

ac amoiffrim . aphedeu troetued ynyhyt
admiral yb ypiacillymiet . Dyfgal yb y
pwyfnul hynn . abzeneiras anathur gantu
ac arthyppeyo wap ac gwen yhergen y
herbyn . Dodelhir yiad aelhir . npellir 2
ydou . Yn anangangr ymae llallolhor
athzychaut tuzfrued yneuhyt . Jno ymae
yrvu hynnot kyffelyb ygrauc : deu vrech
adnut oldhech kufyt yneu hyt . ac arwen
hynny ynnu attaw yzelhyennyeit . ac y
fawo yllaelgi . Jm mor yzudid ymae y
tyb gwnedyl o pallyot . ac oc eu hogyzney
ygwenir llaelgu ddo[illegible]nyon . Jmowr
auen hyt pungrun hyt ymae parchna . Ac
yno ynaeint pedeir bzenhinyaeth ardec ar
hugeint ynllahanedic . Jno ymae bzenhin
npaeth aelum arnaeha . ac yno ymae alfi
na . agnuas yhenw ygan affur uab ienu
bzenhin kymraf acgyleddychyyd . Jno le
uyt ymae media . a moabus urenhin aedei
kyfr ymnaf . ac olyvimp ykanas yhzen
hinyfaeth yhenw . Jno gymraf ykaffat
kelmddyt angkymmane . Dauon chgrys
kyt yn enffiniaes y mae melopotamya .
Ddew dwon ydoec y mae y rynghymt
y kanaas y ieuh . Jno ymae onias
mynne pmderth nn ddiffarnaht yn ciwt
a doethaf vnus urenhin yngymraf .
ac oddyna aedeilyd membzoth gabz .
ac oddyna y kyllaeriltyd kemmanus
urenhinnos . Tebet y mur oed oder kyfiat
adeilgennt . Adeuaint kyfiat ymy huch
er . Gegylch ydynas oed pedwar ugeint
vfnt aphembarthant . a chanpozth cupo
dol arlleh . ac auon cuffiates y nyphar
aed yn nodec . ac honed ymabel . o gatric
uchel . pedwar mil arhugeint o gannen
ymy huchaer . Jno ymae kaldea . ymae
gwnaf ykaffat kelmddyt athwnwn .
Jno ymae arabia . ac acdhir alla : Jno y
mae medi[illegible] . Aphedeu troetued ymy hyt
adnuat yb ypiacillymiet . Dyfgal yb y
pwyfnul hynn . abzeneiras anathur gantu
ac arthyppeyo wap ac gwen yhergen y
herbyn . Dodelhir yiad aelhir . npellir 2
ydou . Yn anangangr ymae llaelgolhor
athzychaut tuzfrued yneuhyt . Jno ymae
yrvu hynnot kyffelyb ygrauc : deu vrech
adnut oldhech kufyt yneu hyt . ac arwen
hynny ynnu attaw yzelhyennyeit . ac y
fawo yllaelgi . Jm mor yzudid ymae y
tyb gwnedyl o pallyot . ac oc eu hogyzney
ygwenir llaelgu ddo[illegible]nyon . Jmowr
auen hyt pungrun hyt ymae parchna . Ac
yno ynaeint pedeir bzenhinyaeth ardec ar
hugeint ynllahanedic . Jno ymae bzenhin
npaeth aelum arnaeha . ac yno ymae alfi
na . agnuas yhenw ygan affur uab ienu
bzenhin kymraf acgyleddychyyd . Jno le
uyt ymae media . a moabus urenhin aedei
kyfr ymnaf . ac olyvimp ykanas yhzen
hinyfaeth yhenw . Jno gymraf ykaffat
kelmddyt angkymmane . Dauon chgrys
kyt yn enffiniaes y mae melopotamya .
Ddew dwon ydoec y mae y rynghymt
y kanaas y ieuh . Jno ymae onias
mynne pmderth nn ddiffarnaht yn ciwt
a doethaf vnus urenhin yngymraf .
ac oddyna aedeilyd membzoth gabz .
ac oddyna y kyllaeriltyd kemmanus
urenhinnos . Tebet y mur oed oder kyfiat
adeilgennt . Adeuaint kyfiat ymy huch
er . Gegylch ydynas oed pedwar ugeint
vfnt aphembarthant . a chanpozth cupo
dol arlleh . ac auon cuffiates y nyphar
aed yn nodec . ac honed ymabel . o gatric
uchel . pedwar mil arhugeint o gannen
ymy huchaer . Jno ymae kaldea . ymae
gwnaf ykaffat kelmddyt athwnwn .
Jno ymae arabia . ac acdhir alla : Jno y
mae medi[illegible]

A Turtle
Sea Tortoise

mae mynyd synai . ac aelhir ozeb . Jny
lle y cafiar mysen ydegyn dedyf . Gez
uab honny ymae hagar madian . ymyr hon
y bu . ieiw eiffenat . Jno ymae kenedlow
kalker ereill . moabite . amonite . gaza
fonyerit . y dunny . madianite . a llaller
ereill . ac allon eiffiates hyt ymae gre
ymae synia . agnuas y heny ygan ysrus
urenhin . Jno ymae damascus . agnuas
y heny ygan uab yzream aelhir yr eny
honny . Jno ymae antiochia agnuas y
heny ygan antiochus urenhin . Jno y
mae kymbyt cemagena . Jno ymae ffeni
cia . agnuas y heny ygan yr edomyn aelhir
yr ffenicy . ac nyt oes ynydhyt namyn hon
ny chun ac gruedyl . Aeu ygan ffenicy bzen
hin uab agreuor yovilzedyt . Jno ymae
sydon . alsyzos dnuallaed . Jno ymae nny
nyo libanus . ac y adanab ydah eur dofmen .
Jno ymae palestina . ac yr abzhonia y gella
ir abscalon . Jno ymae gadea . ac ascalhit
ygan udas uab iacob . Jno ymae amanyn
agnuas yheny ygan samaria uab amu .
Jno ymae kaerusalem aedrihyr sem .
uab noe . ac adyles arnei eilen . Ac oddyna
y pelfylfiyr iebuseus uab chanaan . Ac oddy
na y troes dauyd urenhin ar ierusalem .
o zebid a gafas . Ac oddyna y kyfbeirdyr se
lyf uab dd oeur agrimmeu mabzbeirtha
ec . ac ac gredhir ieroloimam . Agheby y
dyna o dyr babilon ygyfnaeth zorova
bel . Ac oddyna ygyfalcarows gyr: ruacen
in . Ac oddyna y gyfnaeth eozian amberabo .
ac ygfelyr eliam . Jno ymae bzenhinyd
eth palestina . ac aelhir heuyt samaria
ac yr abzhoma y gellyr sebacha . ac y
mae galilea . Acyndi ymae dmas na
zareth . gryr uab mynyo thabor . Jno
ymae pentabolis agnuas y heny oz pmry

dmas. ynylle y bu gynt sodoma. ac o merra-
ym ynnae y mor marw albagr ym mhen
eurdwen. Ym ynsaint sarrasinyeit a
gaballant yhenb y gan sarra. ac ynnae a
garem. agaballant yhenb y gan agar. ac
ynnae ysmaelite. a emmbit y gan ysmael.
Ym ynsaint y mabathei agaballant emmenb
y gan mabath nab ysmael. Arcey nessaf
bynny agreidant ordyrenn byt ynn mor gwer.
Dyna arthen ou o dyna ynnae preiddt. ym y
dwlcoit nat petrr teneopl arhugeint. Preidd
adelhzen or mor rud. ac ylzerda y therry ynen
parth ar gorlleth hyt ynndia. Yglyhlch o gylch
yr eiddt y mae ndus anon ynn dangylchy
nu. ac ynaiarthabe. o gann nul o dzen. Hy
thynbylla ihzbyr byth ym o. nyr gwlych glaw.
uamyn tonnen anon ndus ynenhardymbe
ru. ac yn ffrwythaw ynr. Ym ynae pronus
thebanda. a gnnas y hew y gan dinas thebas
ac aadelhys carbin nab agenor. Odyna
caanbigres vreinin yr eiddt ac gozeshynnwys
ac o nehzo ac baderlwys. Acadodes enn babi
lon. A homo ysshyo yn abhom ynbeun ar y
deynas homo. Ym vondelhys alexander
mab dinas. Ac o ceinb einn arodes arnei a
lexandzian. Hny bynt ystanuemeoigyon
tevnallod y gogled vrthnnt ertrha y perthy
nant yrei hynn. ayrnyo cabcalus a ynn dzeie
ir o calpinn mor ponzem. Adizby y gogled
ytrythanna. Ac pomnystyn hyt ar europa.
Ym y prestlynant gozagred amazones aynnlad
ant mahgnyr. Ym ynnaint pobloed mesagete-
colchi a sarmatr. Seres yn eithell pobyzein.
ac ynn ynnae dinas y sidain. Ac o homm y sia
nas arymedyl arhihc enbenb. Odyna ynnae
acha aennhint y gan acha ainm. Odyna ynnae
hyrcania. Ym ynnae adar aoleuhaa enbada
ned hyt ynos. Yn nessaf ynn o ynnae sythia ac
hirnia. ac ynonnt pedrr hzeuedyl arhugeint.
Ym ynnae mynyded y perborzen. Odyna y
nnae albania podzedn o dynnet y phobloed.

o achubs gein y dyuyon ac eu ghallt yn
dyn. ac ynnessaf y homo armenia. ynn
ynnae mynyd arath. ar hynnip y gorffowc
sbys alch nwe ffedy dnb. ac ynn ettnza y
nnae ygbyo. Odyna y nnae libia. ac odyna
capadocia. Ac yn nessaf y hynny y nnae yr
asya ieuhaf. ac ynychylch o gylch hayach
y nnae ynnor. ac ynn o ynnae pontas eiddenlaf
ygbyngyed amazones. ac ynn o ynnae Ieuan
ebostol yn gorffbys. Kyntaf pronnis or asia
uedhan yn bytnnia. Odyna bernes. Odyna
macedonia. Odyna thessalia ynylle ynnae
dinas bitnna. Ynn o ynnae dinas bicra ynylle
ybu yr hynnauyaeth nadr. Ynn o ynnae nedyo
nedia. acennbyr ffichynnedes ureinin.
Bitnna aelhir ffrygia nbyhaf. ynylle y nnae
dinas symma aadelhys thebrus. Odyna
ynnae galatha aennbit ygan gallus. yrei
aelhir bitnnus ureinin yny gamberthyn.
Agyedy ynnodngylyaeth homo yn edrhw
yshat. Nessaf yhonno yn ffrygia. aennbit
ygan ffrygins nab europa. homo aelhir
ylyon y gan ylon ureinin. Argaer homw
aelhir haer tro. Nessaf y hynny ynnaint
licaonia. ac ysaria. ynylle ybu anon heruc
aoed glotnabr o dirnabr eur. Odyna ynnae
lidia. aennbit ygan lidus ureinin. Ynn o
nnae chyalzia. odyna saluza. Argtyrnt obey
parth udnnt ynhaathat. Odyna y nnae ci
cia aennbit o enw y dinas aelhir cilicia.
aadelhys silir. ac ygan hynnb y hagna y
deynnae y henb. Ynn o ynnae nynyd amanna.
ac aelhir y tarb. Ynn o ynnae dinas thyarsis
alhnaeth perhis. ac ynn o dooco pzesthylus
dac y hanl ebostol. Odyna lidia pafflona.
pamphilia. Odyna ynnae ynys bonr bran
hnnyaeth Hadrer ogrnedoloco. pelle hennb
y diholet o hyd gynnt. ac o dyna clemens bap.

Amdeir prafia. traethyn dzeithon o
europa. agannas yhenb y gan europ
ureinin. neu gan europa barth agenor.

Kymrat teymas o lomen ytu ar gogled ynae
nynyded nis. ac awn tanais agennas y
lenit o danay pureithin. D tanais awon y
nae tailma illaf. agerda parth ardheu
hyt pinawon damubin. Jno ynae ylynydau
lynn. alauna. delcia. gothia. D awon da
nubi hyt ynalpes ynae germania uchaf.
agennaf ylenit odywat ybobyl. kymrulyneb
ar gyttedbin. reno awon aetherynna. ytu
ar gogled awon albia aeternyna. Jno y
nae brenhinpaeth fuguia. o lyn enb aebren
hin aelkit fuelius. Jno ynae pralmaen.
aruria. Jno ylynyt damubius awon o dapen
ac y bonno y dav tringent. ac pu seith alber
ygbabanaut y gruchu mor ynys pont.
Jno ynae nerrus. a banaza. ynlonno y
nae ratisbona. Jno ynae heenc obyrenp
avl. ac yn nellaf y lonno turnica. O dyna
saxonia. D albia ynae germania illaf. ar
tu ar gogled. y mor agae arnet. Jno ynae
denmarc. a llychlyn ygkylch awon amubi.
kymer kymeb ar dyrein hyt ym mor gov
ec ynae mellia. D dyna paimonia. a
mulgaria. o dyna tracia. o chersti nobyl.
agennas ylenb y gan constantinus amber
awdyr. Ynynnor perued ynae grec. agen
aes y lenb o enb y brenhin. achynt y ge
lkit tethym. a thu ar debeu ynynnor mare
pteruynn. Jno ynae pronus dalmacia
o enb y onnas aelkit damacia. Jno ynae
pyrus aemukit y gan pyr uab achel.
Jno y nae aonia o enb y onnas aadelaffei
helenus uab ector. ac o gurpat enon y neaf
y dds ar nay enonia. Jno ynae molosia
o un enb a romas aadelbys molosus uab
pyr y doeunbit yllyat. Jno ynae ellada
aemubit y gan ellada brenhin mab deucalion.
Lonno w aenta ygamarth urenhin.

Jno ynae onnas athenas aadelbbys
cecrops brenhin. Jno ynae boecia aemub
it ygan w pch. kadmus mo ydoeth cathmo

dab agenor. ac y banaas pch. ac y dalbertbys
lonno yr dyrbeu. ac y dadelbys thebas. ac
ybemukis boetiam. ar bullchonno aelk
it aonia or ffynnaun aon agyllegrwyt o
lenen. Jno ynae gylat penelopensis
aemukit ygan penelope brenhin. ac ord
nas aoed un enb ac ef. Jno y nae thessalia
o enb y brenhin. Jno ynae macedonia.
ac emachia. ynyslle ynae mynyd olympus
yllyd uch nor lbybyr. Jno y nae corinthia.
ac arcbadia. a cycynia. D dyna ynae.
paimonia illaf. D dyna gylat yr eidal
aelkit grwecuaic gynt. o dyna y dodes sadien
arnei saturnia. D dyna ynydmked adam
italus brenhin sicelbin y doeunt hi yn eidal.
Lonno agerda o bynyd nynneu hyt ynor
mawr. Jn honno ynae ruuein aadelbys
romulus. ac aelhenbis oe enb ehun. Padri
ac eridanus. auonoed yr eidal. a dwant o by
nydd ed pem y uenecia o dyna. Jnyr eidal y
nae gylat tolcan. yno y nae campania. ac
yno y nae y pbyl. a lonno aelkit nubria adab
ffrowyth arnei tenygwyth ynynlynydd. Jno
ynae y tuscia. alongobardia. o hyt en barneb.
y gruk yr uelly. ar ben ormacdoed mab aenut
berydd en ffurf. ac en hanfabo. D dyna ru
uein aemukit offurf llew kamps brenhin yb.
ar yr ammuelent. val hynny ynae pennaf
ruuein. Brondusium y lyd o ar ffurf carw.
Tarragu y lyd o ar ffurf ych. Tro. ar o lygad
marth. Remus auon tadau o bynneu. ac a
gerda y nerbyn y gogled y mor. D dyna y
nae gallia. lonno a gerda o bynyd nubiter.
ac y nerbyn y gogled y mor brytaen ynynlynn.
Lonn aelkit ffrenne oenb ffrancfurd bren
hin. Pandocth lonno gyrt ar eneas o dro yn
adelbys ger llas renbin. a ffrenne adodes ar
nei. D lonno ynu ar gorllebin ynae ffrenne
lwn. a lonno benyt aelkit ormach. D dyna
prenn rodbin aliger y nae gualgsbin. dyn
na ynae yr ysgwen. lonno a gerda hyt ynor

ygwllelin. Yn hoino ymaent cymbechyen
hinwaeth. Geirmania. Cartagy. Gallia.
Zotica. Tingytania. Gwerbyn ar ysbaen
parth ar gwellelin ymy mor ymae ymyssco
hynn. Yny spydain. Aberdon. Gorwr ymyby
nu yba ublat bymae ydarbeder alad ypymae
gwenhynnic. Ynylle ymae solsticium yheul
ymae mynssco orchuder. Ystraingen no de
arhugeint. Yn ysetlont ymae tyle gwyd nyt
a hyth eudeil parnu. Yno ybyd cymbennis hae
echubech gawaf. Ar cymbennis hae dyd ynhuil
tat hebdinnos. Ar ishech gweaf nos ynhuil
tat hebdin dyd. Yn hynny ybynny parth ar
gwellelin ymae ymor rubedic. ac oeruel tra
gwlyd. Europam a gerdallam awn ibertbon
yn affric adeckfen ynduyre yn affric.
yn mdus awon. Athby ydebeu athun
hyt parth argwellelin. Kyntaf gwlat
olonar yn libia. hoinn agerda odinas cerua
mus. a nynydd cathalaunus. Ac yn mor sden
yterynna. Ac ebynnb ydnkeoir mor libicum.
Dovna syrenaicu agannas yheul. ygan sy
reu uwchyn. Yno pentapolis ygan cyrn dinas
yssyd yenu beirnice. a sybne. tolemaide. apol
nica. cyrene. Ac agabskaut eubeuheu ygan
eubadridu yr. Dovna ymae tripolis ortri di
nas yennas yheul. Hyt aingren. occala.
beretre. alepus bar. Dovna ymae.
ygan ydeudinas yeul. Dovna adromeus.
yn ylle ymae cartagy bar adstrykys gwyr
ynuem. Agbeby yhatkneuthur ygellir car
tagy. Gelbet ymur yn deu gyfut arbynudes.
Dovna ymae getulia. odyna mimidia. Dov
na dinas yponeulis. Ynylle yby abrim yn
clasy. odyna mauricia. Odyna stipentis ge
lat. Odyna celariensis. Dovna ymydcheu
ymae ethiopia. Ac ynydwrcu ymae ethio
pia arall. ynylle ymae haer sahba. Arall
ysbe ynygwellelin. yno ymae ysbyl rwy
dire ysbe mynnadu nor amnerleit. Yrau
libiu ethiopia ymae lleoed mawr diffrith.

rac tragwres yheul. Dovna ymae ymor.
mybyaf ysbyd ynberbi yuhsafiat ual call
ar ofbres yheul. Yny rannen enbaf ar
affric. parth ar gwellelin ymae dinas gade
iadeilwys yplentyn. Dovna ydybeou
nor gadican. athlas oed eny gwrac bretbyn
yr affric. Yno ymae pymetbed ygnau yrei
ysbynnerth ynynydd yheul. Yno yhalfiat
astrologia. obenno ydeilir byt ar ymef.
Izambardallam rannen yr affric. nuvua
gyn ibertbon yrynysco. Yn ysco adyliwn
or enbot ymanfodole ymy mor. Yno gwer
ymae cipryf. Izynerbyn astina ymae
acra. Hoinno acynbyr centropolis. Hoinno
ysbyd gwerbyn amor libicum. Amdes pyr.
ac helles ponto yn europa. Edos ymys ac
achsur aclades. Pedyr ymys ardet arbygw
int ysbyd hynneb ynhynneb. Yn yn rodos y
tu ardpyrem. Dovna tenedos ymys ytu
agyrsico pdpyrem. odyna cerathos ar drych
bynny gwerbyn ar eiffe. Odyna ymys
tythera. ytu argwellelin hoinnb. Dovna
denos ymys ynyperued cyclade. Hoinno achsur
heint orygia. Dovna scarpa ymys. ac o
hoinno podkedir mor pkaretm. Dovna y
mae nawu ymys scint dinuel. odyna ymys
beiren. yno ybyd y nyarmor gwynnaf. a
nuem sardin. Dovna sydon ymys. odyna
ymys samos. odyno yhanneo pyraghyzas.
asibilla. Yno gyntaf yhalfiat tybyrennyno
yllestin dinen. Dovna ynuae ymys calua. y
no ynae mynyd etbna. abrynstem ynlloc
gi yndaw ynhsafiat. Yny mysyco bynny
ynaent kambois assiliperyglen nyzaul.
Yno yhuant gynt yaclopes. Yno gyntaf
yhalfiat comedia. Gen llaw sicli ynae
mynydd ynylled colue. gwnaethoneb a
marsili ynae naw ymys aelyn threiadas.
nyemr yno nanerdor nableid. Yno ynae
annubul achsur solifuga alad dynyon nul
adarow. yno ynae Aysseu aphalcon. ac a

lad dynyon dan dwerthin. adywydd eu
gwefleu. Ryw ymae fynhemleu arwo ne
degmygeth y gleuon. adelli y dynyon.
Odyma ymae ymae ymys erbyn.gwe
uerbyn ar plygaen ymae ymys ebolus.
Yno y ffoant y ieuf. Yny nunae y nyl
seo baledres. achwy cullaw pilliged bet
perid. Yny ymae anyrhed odrwy gw
ymnyon. kystal eu gwlat a phorthor. y
rei hynny y gallredir bot adnat fynneu
eurrit. Yn iwnt y hymny pbu ynys.
ialk. ac asodr ahu acphobyl pan ytwod
plato ynol yn yferruennu. ac aoco bop
y medyrit udo affric. ac europa. ac mor
ystwo ozosti wralchom. ac or yn ynys
ynauon nil ymblaen. ethiopia. yno y
mae ppenn ebenus. acher ylaw y mae
dinas ebzeiw. ymylle y mae ypydar alb
nacth podethon gynt ozrugeint kyf
fut. ac yny lladaut ytylh ynna yr heul
ygkymherued nus nucheuan. Dyma
y mae ynys ynymor delusir perdita.
Sef oed hynny colledic obop ffrwyth a
thegwch o neb ryw ym. pell ylles o neb
ryw dawar. an edmygedic y balch or
dairffei o neb ryw dauliem pchaffei. o
dyna pan greffit uy cheffit yne dim. yno
y dyliedit dynot krendanus. Yr ynylled
agwrdallam. traethym chwthon orlle y
mae uffern.

Ygys ymae y dawar ynperued
yr allan. palbynnw ymae uffern
ynperued pawar. ac obynny popleon
hi pawar cuthaf. lle arwthur yr odan
il hewstfan. chwnc-pkaeladr. a lly
lyng yr eneu. Ivoun aelhur heuu llyn.
neu dwfyr agben. kaupe mary ypo
adolgrymme yno. Ivon heuyt aelhur
llynn tan. kaupe ual pfaco ymaen
ym mor. pelly pfaco rwenegu yno.
Ivon heuyt aelhur dawar dyfyrl.

kaupe tryfyllocb mpe pfyo ynol. ac bylyn
dzwdic. Ivonn heuyt aelhur dawar gwfyr
goll neu dawar ebrpurgedic. kaupe mal
yd ebrpurgallyant yny dyd. Pelly yd ebrpn
kadow trugaihay brthunt hynteu. Tar
murus heuyt ygkrbyr. or hanudoer.
chrydyfr. kaupe yno ymae kymuan a
chrymma damned. In heuyt heuyt aelhur
dawar dan. kaupe tawll yd ythen ual dy
ar. Idywydr aelhur erchus. llawn yd
oe luyon odzeigeu. aphrpuet tannavl.
ac geneu aelhyr barntrum. kystal amor
gerbyn ou. Ileoed creill ynol aellir achc
rynta. Kyt amgen. chlhpliwat yntaflud
ypkrytoed. Sur heuyt ygrellir. kystal a
thrithir. duon pfyd yn uffern aellir ffle
gewn. arnthyr ymeint o bleidiau dan.
nid defedic odreikyant anwc ybrwnstan
yn llosti. Yno ymae lleoed creill oamry
uaelon boenen. yny dawar. ac ynyr ynyf
sed arnthur ooruel. ac kynnheu. ac o tan
abrwnstan ynberri yn llaabar. kaumdero
u draethu or lleoed poenabl thrthyon y
traethynn or diffyr.

Dyfyr yr yr eil afonyd annyanadl.
hynny a gymmyllir yn wrroed. ac a
thalgarar yn anoiwed. ac arennir yn
chymhwnneu. Trwy awnoed y rhynny.
Trwy y dwarved y gwelygarar. Trwy wreidyr
y teneulyen. ne uyndnr. Pwolladwar a
rwyn. Yr holl teyrnaffoed athalhama. a phwb
ryw orhymdoed. Yr anodun aellir mynegi
hi ynylle ny dieffer beis. Ayr hirryn ha
gen yr anodun nyfo gwbaelaut idab. Ei
gwabu kystal yr ac am aerpy gwrggyffeu.
Pump gwyr. neu hynnaw y hyt a
dangwchynn y dyfyr. mal amlwregis neu
am aerpy. Gwegyr ymor anac llaw.
athrei. pan ytaflo ychydic y llenw.
pan ymmic attab y treidia. Penny y
llenw ohonnidi. ac yr eirchia nal ymwy

tmw y lleuat. y tyr yllaw. Ac na ylsidió y
lleuat ylsdia y llaw. Pan el ylleuat ylle
ylsdiyliyt yopo ar nos. yhyd gyfleiach y
llaw o neller yleuat. Pan el ylseul heuyt
yr plric ischaf yhyd gryllt heuyt y llaw
rac yplellet y brtiab. Trw ia idwydyn ell
seu o ugeint ycrnoyna y lleuat y clyslch.
Ac o neskyd ylsynur drachcuyn. Ampotis-
kystal a mwrgerlyn. neu tseilgi anodun.
ac ebzagfres y teuyl ychonneu. ac y tynn.
Ynor dyfnat hynny a sigrnei attab y dayar.
ar llongneu. Ac o hynny yd ysgruenubyt
ffynnhonneu yner mawr a dorraslant.
Yn agos plynny y mae gogoneu agoret
ac mytrei hynny ysgymerir y gbyrimheu.
dyci hynny aelsbit yfgryt tynhellen. ac
o ffaslat clubydwat. yna hynny trw o gonedd
ten ydayar. y tynnant y nuyfn dyfred y
mewed y nuyfn. achan angeid uawr y tei
uyl drachefyn. Drthyfyd ikymneu hynny
y hyd lxdfio ynydayar. kanys pan lauu
ryo y grymneu gbarchaeoc hynny y ynnd
anc odyno. yhyffiroant ydayar oaruthred
lxdfio. ac y parant idi grymu. o hynny y
hyd llynghedgrawch ydayar. Kyt amgen
pandoro y gymneu o: gogoneu hynny y
dayar bzeu. ar dyfyr yny tlyllu. ac o
hynny ydygtwo y dayar ymyon. ac yllunc
y dufyr. ac uelly yllynghyrt lawer o nualldo
ed. Dnagyed mtxdfio ydayar. a thaean yn
ghyfeu. Dn agyed yn llyncua ynydayar.

gouen anodun. Ac yno y gwarchaer ynydi
dozro yhwtlyi ydayar. Ac yno eynnnu gof
gynnon dem. o hynny y declymygar kyfarth
ua i:en cafa pan glybont mordwyhwr mei
gaun. ac o ecubynnoaraf yno y megir gi
zes. Dr un kyfryw achaws hynny. yfgrwyt
eynnnu ynydayar. ac ynydufn. y racdan
gos tan uffern. Kanys mal y kynyt y
gwzes o:tan. yfgrwyt y noeruel o:dufyr.
Ac o:dy hynny eythauoed y neigaun allraha
na y bzth hynny a wyd grzeffaic. kanys
hynt y:heul adew arnaf. Dyr achubanedd
ymor y:ael idaw o:auenoed. kanys uall yo
ynygynnyfcu y dufyr o:eb ar hallt y:eulir.
ac gan ikythn ydayar. ac gan ffres y:heul.
Trw ffynd dirgelegwon yo:ynchyel y:
auenoed ynonnt ehun. Ac ynthy hynny y
para ynwr ynhallt y:ael yndaw o:allredd
argfaw. Eiuelkach wyd dufyr y ton nw gwa
elabt y:eigfaun. Ynor cuch ageiroa o:ei
gwaun. ac ellues llin y dayar y keiroa o
honei ac gwna ef ynghoch. kanys cuch yo
ydayar. ar roinneu hynny aliikha ydayar
uellaf ianiat. Herlyno y:wr ynchuerd y
gelinir yn wr cuch. Trw ikyrchu ydayar
yfkeiroa ynoirgel. ac chkerued adwyt y
dayar ohonaf. Dorma yllithur ynghoch
y: ffynhonneu. ac odyna ynday ehun y
llathyr uall ydyfgeit y: yfgrythur. Dyr y
lle ydd y: auenoed ynadunt. ydeuant
drachcuyn yar ynchoelut y:ualfod. ar
anmyan y:hyn dufyr hallt amdyn. Hallt
wyd dufyr ynwr. ac ylcaun wyd y
dufyr ahanuffo obeder anon pan dodyf.
wal ydyfgnaicunt. Dwy adnc pedwar anon
ac ac gwbanawr y:hedir rann ohwr. y
ardynhern y:holl dayar. Ac ydyfcom
penwr ohonnt yo benyb yffyo cafynnu
yn ac anon o:holl dayar. Ac y:ien ehe
nabin y:heul drachcuyn. achyt

yr allbedyr. na chymmyſc adbyth ymozoed. na
mynllathrab odbyth yſcrybyn ar lbaſthaf y
trwm. ac vnchoelut yna y cuffiad dirygel. Ac
erth lythrab odbyth cavch ar lbaethaf yr hallt.
erth hymmy ynnue melyſſach odbyth uchaf
nor lbeilgi ymygrynelabt. Ordbyth ytraethaf
ſann. lbeithon ytraethyn oralbyn.
[illegible] yr pobpeth or albeler byt y lleu
[illegible]ar. ac olbynnb vbeiſſ paby y anadyl.
acerth mor vnlbyw yd ebetta yr adar vndab
nagyſ y noiwa ypyſcaot ymy mor yd ebet-
ta yr adar mainganabl ynyr aubyr golyb
hymmy. Ynbynnb ynnac dieuyl. ac eupoeu
en arnunt yn aros dydbrabt. ac ohbynnb y
bymeraint torſſoroed. pa upmoan gollont
poynnon. ac olbynnb y geuir y gbynnoed.
Ayr oes orgbynt amgen noc albyr bytſiroe
dic. achlbythyat albyr. ac areinnir ynoeu
anig gbynt. ac eub pnaby yſcyd arbeb ien o
nadunt. ac o hynny y nnac pedbar prifbynt -
Kyntaf onadunt yd ſeprentrio allna oeruel
ac lbyſcennen. Debeubynt hynny arnus.
hbynnb allna eiry achenllyſc. Pgogledbynt
yd boreas. hynnb agreida yr lbybyr. kilpf
bynt. Subſolanus. gſkynt pdbrenn. ar
dynnheredic yd hynnb. Debeubynt hbynnb
yd undrẽynus. pobpeth aſycha. ar gbynt
orru aſſeu noab ac auac lbybyr. Ozyod
prifbynt yd aubter. ac acdbir notus.
hynnb auac gldybor allnch. ac allna llab
er otynnbeſtleu. ac ar ydbeu y nnac ẽuro-
aubter greſſaoc yd. euro nutcu gynnt ar
dynnbeiſ yd. Gbynneu aubter nnybballyac
yd eu tranbelyt yny mor. kanys oiſſel y
chalcythant. Pedberyd prifbynt yd.
Zephirus. hbynnb auac golyth ablodru.
ydbeu yd affricus. hbynnb auac tenu
neu athynnbeſteu ſailleu yd chorus.
yny dwyrein. y nnac lbybyr ac eglnuder-
yny: nnia. Kalbyr pren hymmy y nnac
dcubynt ar ylbeilgi acelbir albra ac.

eltinus. Pgbynnc hymmy oc euchlythyat
atynnaint odbyth yr allbyr. ac yna y dcubaint
ac y trybaaint ynllybyn. Yr lbybyn adwlcdir
ynnyd llogeu kanadeu ynt. Pan lbarchaer
y gbynneu ynduut. Acodynna ynnoeruh o
nadunt ydonnc ſleuaint. odtruabr dwyf.
ac ẽ ynnoeruh hynnb ynyr lbybyr ybyrpeint
tua aruthyr. Ac ynnoeruh pgbynnt arllybyſ
y bydd y tauruen. ar tau adnler odynno bydd
y mellt. neu luchent. Sef achaby: yd a trwy
boppeth or aymgynnirfio ac ef. Am y nwt yn
llynnach noc eiltan in. Achedernnt y hynnell
aunyd y nyb bbyb. Bbaenbyr ynyr allbyr.
or lheul ar lbybyr y ſſynyſſaen. Pan lbar-
chaer paladyr yr heul ynyr lbybren gre-
megyſ pandyſkynno heul arlleſyr llaun
odbyth. y gwrthbynneb yd uch benn y lleſſ
yn nen y ty llw tan or nef. llw cech ordbyth.
llw gbynd or allbyr. llw glas ordaear. Tallaat
adlſgyn or lbybyr pan ynigynnſcy y gwlith
ynddfinydyen maur. Val naldiodiio anyan
yr allbyr bellach no hynny. ar gbynt lbeithen
ynygynnell. ar heul lbeithen ereill nyr ellong
yllithyr yr daear. Glas gwallat erbyn bagren
ny ellir ynghabat ottfyrr. nannyn glas. a
elyt dyrchauer ef odbyth ynnor. nwbyd hallt
eiſſoes. kanys dicdy yberllder olbres yr heul
artan yda yballtrod yarnab. Val y ſynnut y
daear blaf yr iach. Ordafnen glas a reilber
yndafnen nyr allbyr. ynigreillyſc yda yrei
hynnp. Yreny yd gwlybyr ordyfrod hebdi
hau nac ynigynnullaby n defnydyen. nannyn
y ffurnifhau or reb. ac ny dygtwyd hynnb ynn
nor defyn. Gwlith adygtwyd or allbyr pan or
thynner ordyfrod oeclrllynnedigwyd yr
heul ar lleuat. ydeiryn. ac os tyfu arna ver
uel y nos. ac vnchoelut y gwlith ynlaw y
gtwynba y gwlith ynllopyrev. Nytsi yd yn
tynner gwlybyr anyanabl or daear yr allbyr
neu a upbyr ver or allbyr yr daear. nac hynnb
a gwlybyn ordbyth. Yob ryw gorff yſſiroe ac

allar defnyd . Dorf vy prenn pan logyer-
ac alwenyd o tan ohonaw aa vnllwes . ac
alwenyd ordeyer aa vulludd . ac alwenyd
ordefyr ar allyn aa yu vre . agvlybyr yn
yllvybyr . Sef achaws vnac chilwrydd mvc.
berth y wot yn rennnabc ar ynnor . neu y
daear . Lyffelybrwyd prfyr allelir vnos
vndygwydaw or allyr . nyt fyr y rei hynn
ny . namyn marbar a chettynt ortan
defnyd gan vgbynneu ynyr allyn . A
phan dygbydont ynyr allyr gwlyb y dilfod
ant . Tan yd y pedwerydd defnyd an
nyabl . a cetrynyn yr orlleuat byt y-
nwy . ac megys y mae teneuach ac yf
cafnach yr allyn nor dlefyr . ar dlefyr ynlovd
ach . ac ynlhoteidach nor daear . Ynyr uent
honno y mae teneuach ac ysgafnach y
tan defnyd . nor dlefyr defnyd . hynny yw
yr allyr pur . ablynnv a laben ffeu o oleu
ni tragywydd . ac o honno y dywed yr
ysgrifenyon cyffredin pan amoner ar ynn
yon y daear . Ynhonno y mae nyt feith
feren pob ini o nadunt vny bzaut gwlch .
ac ativir pneubychen vnerbyn y byt .
ac amcangynhiadwy: redr ysgellir byw
vnblannedeu bzyneloznus . Rei hynny
o dynaw gynnell a redr y ffurfiawn a
gwbdeilyr ordlyzein yr gwellcim . Ac ef
foes oc eu redr amyscnaul ypzouant yn
ner vnerbyn y byt . megys o nogyn yn
dlyn neu yn rot melyn . vnerbyn daear
pryt yny gwthylynneb yzerdd . Lynneu
nal hynny allzbyant . ffeithieu y daiiat .
lleithieu y arnat . herwydd nad yw rot y
ffurfiawn . Lynnaf or feith planet hynny
yr y lleuat . Sef achaws y mae uny y gwe
ler nor rei ereill . kanys nessaf yr daear
yw y dydd . yny: honn y mae anfodic
yndi . Dorf lleuat pellem yw tnaul o
amyan . a dlefyr yny chynnyfe . Ac wrth
hynny nyt oes ffalt oleuat idi . uamyn

nal dzych y lleuneiaz yr heul yn . ar
tyllyfych allzelir vndi ~~o rolfyr y golen~~
~~y oleuat uneyr heul~~ o amyan
yowfyr y pyllwyr y bor . A-f adyllzedir
hagen pei nabei gynnyfe yndi o rolfyr .
y goleuhaei y daear megys yr heul . ac
herwyd y nellet nwy y gwzeffaei . kanys
nwy oleuer alelaethach nor daear yn .
kynnyho nwy no gwaelaut barn y goleu
o dynna rac y buchet . Ytu awo yr lleuat
gyfunebneb arheul a nyo goleu idi . ar
tu awo y berth a nyo tyllyll . a pho pellaf
y berth yr heul . yna y byd clyfaf y lleuat .
Ythyf heuyt nac ynleuen . bei y chio
y gwelcubt y daear o dzynneb yr heul
y byll y goleuat . Achyt herwo beunyo a
dwzein yr gwellcim o gynhellyat y
ffurfiawn . Kiffoes yn erbyn yn kyffio
y daear y llafurya y gerdet holl ner-
aius yn lwyth o ullzeinwyf arhugeint .
Pchylch hithau adyllzedir y gilydlau yn
in allyoyn eilfeu ouganit . Or lleu
at y pedwzyrwd dyd o zpzif agolis . nal
lly eur . gwynt aerdengyf . Or nwy
cymel uchaf idi y byd tyllyll . a nwyd yn
y byd glawaw ar pzinf . Or nwy pemed .
arllyd fychni ar y llaim llonedd . Pzeil
planet yw mercurius . Trwm yw offer
yf tynaul o amyan nwy nogyt y lleu
at . ac oleuet aeleuter y gan yr heul .
ac undull arnaw eilfeu o ugeint y fer
in fyguen Sydnius . Drydyd planet
yw uenus . trwm o ffurf . athanaul o
amyan . ac alaunya y redr yn erbyn
kyffio y daear . dyrth nul arnaw a
dugeint . a thzychant yw y dywed yn
berdet Zodiatus . Pedwerydd planet
yw yr heul . trwm o ffurf . a thanaul o
amyan . nwy dzythlaeth nor daear .
ac y gentin y daw goleuat y fyz . ac a
gerda or dwyrein yr gwellcim o gynnyf
fyrfiawn .

nullur arhugeint. ☌ Oller hyt ynerein
ym ynaent. seith mil. ac hythcant. adeude
nullur abanner. ☌ merrurym hyt att y
heul ynaent. seir mil arhugeint. ayheul
arcant. ac un nullur arbruthec arhugeint.
☌ heul hyt att uarten ynaent. ypmtheg
mil adshecheint. ayhunp nullur arhugeint.
☌ harten hyt ar iouen ynaent. seith
mil ac hythcant. adeugeint nullur abanner.
☌ iouen hyt att saturnum. ynaent seith
mil ac hythcant. adude nullur abanner.
☌ saturnum hyt att yffurnaueu ynaent
seir mil arhugeint ayhedysarcant. Ac
yn nullur arbynthec arhugeint.
☌ auar hyt att yñef ynaent. can mil o
uilioed. a naw mil ohilioed. arhuchant. a
phymther nullur arhugeint.

109.020.835

Dechreu

Llyma dechreuon ... lyfen ... lion ac nodi pyloeu ... ydd ...

Gwedy hadroddlawn hanogaeth a
gorchymyn or lechfon mwy uchod.
yn ferth benthuyneth y rhannaethant o
ver yhu yn gyntaf eliy benthyn eleyr. y
ent yn ſeithin benthu ſerthlef. Trydyd yn
cowlwrthyr benthyn kent. pedwerydd yn
ferthalt adod benthyn arlleuenin lloegyr.
Pemphed yn eithin benthyn nordhym
bryniont. Chwechet yn oſtwalt benthyn
pryntr tun a tined. Seithuet yn ôſtan
y brenhyr ynys benthyn y pigotthyrt
a ffichtent. ac ueithy yhu yny brydyn
gan nithyned yn rannedic. acherwyſ
ſeithwen pryngthinnt ethneun. gwen
thew erell pryngthinnt arbytannent.
Dofno. dang nithyned a dangent ac
hythcant od ort crist gan diledychiaud
adnewyff pob cowlwrch. nab ernuerc.
pob ortu. pob anre. pob beyngyll. yn
ol offis brenhyn y nuarf. gyr ann anre
chwaer. ac adnewyngiaud hanner o brenhyny

acheu.

a thrwy zodiacus y kerdd. yn erbyn redec y
ffurmament. Schwlch yr pump dillarnaby a
thrangent a thrwchant. ac chwlch ainpa
nabl agrieda ynllythu arhugeint. ablent
yr heul allana ynos. ac chwnorcholder alla
na ydyd. pal yhyd ydyd pann yr heul uch
ydawar. pelly yhyd dyd yffordd ykerdo yr he
ul y adam ydawar. Pangerdd rannau y
gogled y adam ydawar y gyna y m hardyd
a haf. Pangerdd partheu ydelheu yadam
ydawar. yhyd dyd hyny y rannau ygawaf.
Pymher planet yr mars. cann offurf. a
chwnerthedic odan. dahy hynedd kerdd
ygyfch. Chwechet planet yr iupiter. cann
offurf. ac arduniherin o aunyan. Ac yn
yſpryd drudyd nithyned kerdd ygyfch yn
zodiacus. Seithuet planet yr saturnus.
Trwm yr a reolyt ynerbyn y dawar. ac
ynerbyn y planedau ydanab agrieda trwy
zodiacus. trwy yſpryd drudyd nithyned ar
hugeint. Ac yndrychen kyfch saturnus
ukedy dyd nithyned arhugeint. yhy hynac
adnewa dilo oc hwy. hi adyliect ualdym.
Pawb cnadunt agriedant cukyfch. ukedy
dyd nithyned arhugeint aphunpeint.

All yna ollwd y llynyr hynn.

Aeinr cnaeth a thrawon gerd or hyguen yr
ſyd yn zodiacus. ynoch y planedau. ac or
ffurmament. ac or ſer yſkyd oſſodeic ynoi. ac
or nef ynac eiſtedua wrthyhon pob nri o
nadunt erbyn ynerbyn yn hahannwaul.
ac eiſtedua dyn dendlot parhynny oll.
Nyr habyd y neb creffeabl. nadyall perth hy
nuch abrinny. nachyr aldeallei ninabon
a iaunryppnt pahyr ynawſ hyſicu. ny
ellynt hyn eiſtedua cnaeneigh yr pawbdy
nth ylergyen. na gallu ylergyen y deall
yr aelhy ynnac arnunt. Ac yth hynny
yrthyt amdanunt.

Edwarint att yllocrynaent ynn
gyrchu a thragyen a hiaechant. a hyhynthec

Kaer-
ynt

Ynwyff hynny a vu gynnaf trwy hadur
ofuelen ar y holl deyrnas. ac a uuasse'r el
gob ar gaer ueint. ac o achaws y bolyantru
yd aeb vrenhyr y hunhellawr ef dan gyffre
ont gyngor y holl deyrnas y dyrchaf. ef
etholes brenhyr trwy y deyrnas y gledyrssen.
ac ac brenhyned lyfr na dangosses neb
eglwysseu neu prelatyeit eglwysseic y mes
syo dinkamaeth. na thrcth na gwoyn
y nos ag ymlad. idaw ygnnet ny nueyb.

Endwy hynny athrugeint ac
awch ymant oed oet crist. pan dde
chafod alvryt y bell o'r ynys hedy
ongleu y'r ieoder hwnaf. ac alvryt
hynny a dugyssit ygyrn leo bab. a gyr
llythyr hwnnw oed. ac o ymant a dwy
ssei achyssaeth y gan leo bab. ac am hy
ny y dywedyssyt wrth o'r ynys hwnt
hadur ar y'r ynys. Ac a dowes amryf
aelyon lyfoen y ssefyngyes. ac val hynny
y gamsei ef y gamser. dywedyd a wnaf
ynghyfoedyen a dyfc ac ysgrifenny. dwy
eiryll ysgwodraeth y'r o'r deudeg oed.
ac a dywedyd eiryll nyny negessen dyn dim ary
y'r brenhyr. ynys gwyl ef yd oed kanhwyll
obedyr nawn arlwyaw. a hynny ac ony
gei ef am ysbeddaf nadeth hop a'r.
ac a'r gwnaeth anfeirthion y ssaesson. ac ef a
beris y gymeint o'r gledyd ny dy'r hae
a phen croyn modrwyen ar hyd
lyd ar y glasoed. ac nyt oed neb dewrd
ser cubydyrryt. Hanner y dan benyen
ef a'r a gafas y gyfoeth a'r dyn
nadeth ereill. Hanner y dan benyen
ef a'r a gafas y gyfoeth a'r dyn
nadeth ereill y'r ynys. ac a'r ereill
ysgwodraeth y'r o'r deudeg oed.
ac a dywedyd eiryll nyny negessen dyn dim ary
y'r brenhyr. ynys gwyl ef yd oed kanhwyll
obedyr nawn arlwyaw. a hynny ac ony
gei ef am ysbeddaf nadeth hop a'r. ac
a'r gwnaeth anfeirthion y ssaesson. ac ef a
beris y gymeint o'r gledyd ny dy'r hae
a phen croyn modrwyen ar hyd
lyd ar y glasoed. ac nyt oed neb dewrd
ser cubydyrryt. Hanner y dan benyen
ef a'r a gafas y gyfoeth a'r dyn
nadeth ereill y'r ynys. ac a'r ereill

eil y benadelogyeth. y dywedyd nam y ysgyl
lieigyon ysgwyl. y bedwaredd nam y gyw
ydfen yn ma'r. Ac a dywedyd y dygyrnau ar
banneu y nuyeu ac y seint chwnaf
o'r nadia o'r y sygyllyn eglwys saesson y'r
hynny a dugyssit o'r gledyd saesson y'r
gwerthyaf. a nam o'r brenhyr y gyfoeth a
amryfoes ef y'r brenhyr gyrn y arthyn
bab. Ac a dywedyd mendadelawc yn
adfwng ac a'r all ymdiffryn. ac a'r all
yn ysgaffyn. y mysc yn dyn elyn y nerth
ef y nadaeth. Idaw ef y gymet mab adelw
y'r edward. a phynny merthyr. ben o
nadant a'r dyn dywedyd. y'r ef a'r
benadelogyeth. Ac wedy hynny

nordiwmbrolont .agkedy mark hynny. ef adnerthongwo y hollgymwerth idaw ehun-
chwaer arall idaw hild oed y henw. dinga
e phegeth. agymmerth hi urenhin ffir
me yn gyfrin idaw. hynny adawy ar gyfer
dynnaw ar gledyf ar ysgottwent. hynny
a dcholes idaw hi urenhin kymry. achus
tennin urenhin ysgotlont oc ewrop. Ac
soed. Luke hynny arhygwent a nav
cant oed oc ark yna. adkedy hynny ef
ac gnadwod ynt y bledychu drac'euluchyn.
ac adwaeth mae nwy ofonyant oed ti
urenhin brenhin no hot yn brenhin.
Wanchafem oed not hen uenechlaf
pulloegyr nyf terfaen yny oes ef. Ac ar
nyf amrydiaw ef a ddenynnu ac amr
thwen ac adunnec. Ef adpychefnod
nab y gnifennin brenhin ysgotlont
or bedydleihn. ac ar dalyenod ynti bedo
pnarhod tangnefed y rnyghunt. Ef
dynnaffen ren ac ehet ofunsetty: yn
dyhafgaw arnadunt y dallnet. Ac yna
y dalpont ehet. ac yo aanonet y rinne
n ertn y amaffyn drop ger bronn y
pab. A gkedy tynny ofonab gyn: bronn
allan bedyr. ef adigkyponod yllaw. ac
y rung dyfiab y hheiffion y dnupeyt
ef. ar dywed nas ybynnaf. ar eoffidan
hynny adkeopchaod yn bloydyn ar
bynnyhec. ac agkadaot pnaluneffynn-
engenir myned dnaw ant oed
oet arall. pan dkedychaod edynnt
nab eoffidan. hynny agfynwethaga gkaf
gyn. o amrithwen dirnad: ac enwed. ac
agkadarnhaod y nyo drop kyfyr: eurent.
yny amfer ef y dkdzeuaod dynftan gof
fer gerllundeal eglwyffen. ac aneuhor gy
ffrancefficen. achymmyllaw hoh ennyed
o hencidy. dec ef a yn gyntef dhat ar
nosnun. Ac oc gynnyllennaf yn ethe
lw hanes o eigyb ac aladeu yn en kyfch
kgnach.

Ef adukkeidpaod oc ewrnaf yn gkwyl.
gikyr dynnaec a nor naenbent. aphalyp
ouyr: dienkyr. ac idaw y gynnet dynnal
eoffan ac edgar. Ef adnechaod neb
yn hero: ffubit leoff. Hynny wedy y
chubechet blwydyn o drinaf ybrenhin a
doeth y blith kyfedfchkyr y brenhin. dw
gkwyl sent austin archefcob. ar brenhyn
ac nuthraod. ac ac bryntod y llaer. Ac ac
kyfarfaughaod ynghadarn. ar hero: yn
dnyccledic adynnaod allys. ac a breathe
od y brenhyn dan benn y krom yny
yn uaru. dchaeffellkyr y brenhyn ac dry
llaffant mitcn. yn dryllen mean oll. Agkae
dy yrki or kaeffellkyr dubod y brenhyn.
y gkedfas dynftan dro gkoeffenaul ner
dwen. achellakeirpen kyttuenic. Ac mitcn
ynyle aykgynnaod y berch. ac a kpyfy
aod parth ar llys. ac am hellmet y ffordd
y kyfarfun gennat ac ef. yn nenegi idaf
gkybyl or gyfrinc. y brenhyn honno adale
jechaod dalle blyned a hanner. ac a
gladkyt ynghylaftyn. ar dzef y hn nam
ef ynoi. A rodet ynatuffen drofdaw.

Ef ekli mlyned adeugent a nabonf
oed oet arall. pan dkedychaod edryf
y hualt ef. kynnif a nu fant gwar. ef a
or chybygaod nordlynnbrtonf. ac yfgot
lont. ac dofladd nnrenhyn yn brenhyn
yn ufgotlont. Yna r anfer honno y blo
eddaod dynftan. ac hentrzedoed agerr
yn ufgynnedic. Nab mlynedd a hanner
y gohedychaod. ac ynghaer kyrr y da
dkyr. A gwedy clybot odynftan yn
gkedychu y brenhyn ynghaer kynt. ac
elwen bryttaf honno ef parth ac yno.
ac val y kyd dedy kynnyrr kynt. ef a
gymer let pedy y benn yn dykedont. yn
ol y hanfer a gafyt brenhyn yny: ar
gladaod. ac yna r ol y hanfer ef yllef.
tnrab y hearth honno yny yn nen.

Dyuthyng mlyned adugerent a mac
cant ved oet crist. pan ddiedyd
od edwin. y mab lmuk y edmunt ieu
anc. hanno adurnygawd kyngheren y hc
nafgnyz. ddiwy y mabolyon gyngheren
chun. mlwyd y oedmb adrug ef. kamps y
dyd y koronwhayt. ef adug gwreic o gened
yl. a dyfnellaf oed in ddeh ef. y gan y gw
ac pnoddes. ac ac kymhalawd pmyp mly
ned mc y theclict. yz honn adymaho dmc
tan o gamllely. ac ac dug kyt gyn bron
ydo aoed archesgob yngkesynt. ac yntun
ac dholes ymt elidenhyt mfflandrys.
Ac aallmadawd holl vynerch lloegyz. ac
ac dholes. ac allmerch menachlaoc
mallmesbum. mwy no dug milyned a
thangent athzychemt yn vtabyl me
nrh. Ac ny orffowysslawd pdzygyon ef
ny amlones kemeidu y dynyo en
llygent obemen yneb agannolent
dinistan. Tryst hagen agytkroc cal
lonneu y saesson ny erbyn ef ac ozdeth.
ny dholessaint pordeth oz arall. d
dynnell y brenhyn artho dzey a bon dm
yz. pan yn uam eidun brenhyn. ef a
gyglen dinistan llef y kyttzeulpent yn
ywenham. Ac ny orffowysslawd yntun o
bedien. ny adualu ry tuot y pkymt
ef yn ryd pozthmut hop. pedeir blined
y gthledychawd. ac yngkaer ikynt y
dadlart ef.

Ef-deir blined arbymthec anal
cant ved oet crist. pandkedycha
od edgar brakt edlin. yr hbm adrlina
eth dzey gryngkor pob peth o adnaeth
oed y brabt yn eunkur ac yn dzec. hny
anedygaeth ef. y kigkeu dinistan llef
angkylvabl yn dybedut. Bangnefed a
wyd yn lloegyz tra dkledycho y mab
ibum a thza vo kyn dinistan. yz edgar
konno adnaeth dinistan yn benn ar

holl eskyb lloegyz. ac ac gossode yn ar
chescob kentr. Yny anser ef instoed na
kerez na thzeissez. na lleidyz dan gel.
nac ysgeilez yny holl dymeas. o achaus
y greulonder ef. Mem ved o gwrth. adw
nawz o nerth. y gnaeth ar grenidam y
mardhogyon ef a rymt y addaeth y ezpych
barhen y medyannussent rac llygru y
gyfreith onadunt. Thuerchamllong
aossodes ef yngkymych lloegyz yr heam
dutyn. Ef adiretho y blondyen o bop
manm ordeyneas. Ef agymerth y
gan holl brenhyn kymry. trychant
o bleidyen [illegible] ville y ardreth y gan
thab. yny [illegible] ter blyned. Ac yny be
dwenyd ylly [illegible] rdyn. ef aadkaho holl
al uaellt [illegible] kaffael uuy o nadunt
ynyr holl gyfoeth. Yny oeth hanach
blwydyn yny oes ef ymerth neb adeilyes
uanachlaoc neuyno. Ef arwoddaho
manachlaoc bzenn. tonneu. A rannau
arthnoddaho neb yn grwgkzez yr
brenhyn agkam aelhyn. Brenhyn pry
dain. abzenhyned llaher oymplaed. a
phump brenhyn o gymry agymellaho
ef arnadunt oynot yolyo. ac ynghaer
llion arusc y perw ef ndunt hyny yn
yfyaw ynwyn llong. ac yntun yn entoo
ynw lyfyr blaen y llong. yn arnyno
bocladh am y vndrgolyaeth o achaes
yglot y oeth y ymuhelet ac ef. ac y
gunthaho y dyfynno y saesson tyrnt
loudr. adyballrhyno en bzyt ac ued
dl. ac ygruchaw y dyfynno gkyz Rem
dzus medalbeth cant. ac y dyfynno
gkyz drumair ued. ac ynw dillad
yo emynnahaho tzethzeul y bedyl yn
gann gkaryz gyfkegzedur y gruit. A
gkaeoy gzeneithyn olonaw bechaut
alu degkyhoedi. y dynbaot dunstan
bzthaw. Ac bendyth aunoy di kahaed

allaw yr eiste. ath heb ovynhau ry
lwyd hagyr: gyllegyrdoit y dim. dr il
rudyer agymerth yr eu dun. adwgtyyo
ath ar dyret dunstan achyffeith yberia
et dyw edmarwch ac ibrhimem. dc erth
maldeneu. ar eiryb dyw dagtern ac kyma
ds. ac arwdes arnaw ymyt seith mlyn
nod. hyt nat arwsedi vn hmmyv o amser
gwron am y beim. dc wrpzyrych dim
dyerth yrb ilythmos. a gmeniamur ma
ugchloc yn saython y derrydom kyffagfte
dic y dim. allawer obedien gwedi arwdes
arnaw yndeimt. Agyoc. yy gwnaf
daw y beim. ef adda
eiroh y gwron am y beim
yo llwnkoytrhwd coyth
ac agyb. ar mab agyat a
dlis yrdgtob vch hedd. dc gwgyrlhaw
edlwart. dc ac amunnawd vn mb ddaec ef
agymaw mab ofbryc arall aclam o
mubit. ac anll aclam etlyploit. ac o
ndrch y kadas merth arlwyfcent edm
bn vlwydyn arbymtiet y gtoledychawd.
dc yngkalfhmu vchadwyr. Agyoc y
vot dwy ndmod athnygtrmt yny dacar:
rueb vn abat aberis ymmodw y mdem
var y bed. dwrth ollet y gwaff ef mnyen
y bed nellaf. adurparyllet ef yhymny.
dc ef agafar y cwff mygyn kadyet a
phaudodyfkit yny dacar. dgyoc ma.
aumet pugmaw myr bed. ef dlerts
ramm y cwff vn aclocu. dc myr dc
ef adwrnawd obonaw amplder o dmet.
ar dbat o mwytraw dwerthawd y
my dwers y bmwgyl. dc mr dert y e
nait dfonadb. ym amser ef yr ectyd
dymaco lleitferen yfcut. yny dely
gen y dthyllocron ar dr eurth y mae
dy: oedynt pu kettin.

Ypraydeu nlwyd arnugemt
a nabcmt oedoef arit. ym

ydlebrhewd edwart ieuanc. gw: gwlyuedus
vonw achwfelyb yr dadwl gwryd. dgur
dymmun nonne hell negfeth ydymus yr
vrawt yr ueuef ac yr lyfuam. dr myr crips
idaw dwm. dr erthyr hew brenhm. Acual
y lwyd ef dyd gwaeth yn dywot yn bm o
hely ffordd lys y lyfuam y doeth. dr hemmo
o achaws mynnu o hewel gwledychu ac mab
dwm arwdus idaw dadwt o dbenyon. dc yn
reu yn reiby dic ac dellaw ac arw narv.
dgtam y lys ac dadwd. dc ar y ued yn
bynyeth y dlygymmen kemeiryed o nef. dc
yredlked y bmwyt y dychaf ef y gwryden
lymm. dnth agbedychawd ter bhmed ahem
Un dlawdyn eiffyeu obe ner.
Dlbar ugeint a nebcant oed oet
crist. ymdledychawd edwfrryt y brenh
ef. mab m ethelred yr dat ef. lymmy pen
ardt ymyfbedydraw abdlawd ymybedydle
dy: ac dlygtrawd y brinkedan. yna y dylfawt
dlmutan amkybodut ydd lymm. 2dmyg
nlldyo oed ym mygtglen mlad y brenh ef.
a dethen ffeffem ac dwlaf aoruc. Achyffiroi
y bmin ymgymmut ar lit ac y mackmyo in
ew ar tegyren kyrr. kanyt oed dwallen gyr:
thi. yny aeth y penet thacdy ohonaw. dc
oachaws lymmy kymarithyat ny gmetthu
y tagyen ohymmy allem. ac nat dwdfen
vrth ergoffalwen ric y brenin oe bod.
Alphem oed fenit dunstan yndodi y gyron
am y beim. ef adyfhaft. Ymm adyfhaft
y: arglwyd. ny dileir tyfhaft dy gtxtdawn
ramdi. nalphefhaft y gllym agwfthng hu
aut. myg kpngfhaf y mmgur homo hely
dirudw: ellmygedigaeth gwnaet yfhtfhadyw
on. dc aunhymmy ef adaw dygtyen ar gwned
yl y faellon ar ny dwdfh. eiroet cadarfhw.
y bomin y hudrunedh. nyt amgen. edmund
yfhtfw hewarnaf. dc dlaert. a fenit edf
dert. Ac ef agymerth yglwyf idaf. n
verth nafiart. y mdhyfcadic kengaf o

normandi. Rollo hagen ayu gwnaeth rwy
ollawc ar normandi. ac yhonno y bu uab
adelbat walternllwydwer. ac yhonno y
bu uab richart tat em. ac yhonno y bu
vab richart arall. ac yhonno ybu uab
ow wrawg richart arobert. ac robert
honno y bu uab gwlielm bastart y cnw.o
orderic adelbic adiet. ac honoli agaeth dwy
lw ramem. ac nelly prcd sent edward a
gwlielm bastart ymgrwydrw. ac ymgwerdy
rw. Dyw wlyned arbymthec arhugeint y
gwledychawd. Ac ymgynnaf y dorth ydiem y
tir. ac amrechwyr allosgi agoresgyn ynllet
ymgwbyl dezne

10 Yn wlyddyn arbymthec a mil oed
ant crist. ymwledychawd edmund
ynllys hafarn gwedy marw tadem. ac ed
mund honno arwiedawd ymwrthryn
lwm saxonton brenhin denmarc. ac ac gw
rthdo olwydr ef agwsp denmarc. Ac yn
ebrwng ymy wlwydyn neilaf dwedy hynny
y doeth y bortholoed santaidd adunaw: lyg
hes ganedic. Yr edmund hynny a lu ynn
mus ac amrwdrwl y bowll. ac arnodyc a
mdangwl yn ymladen. ac ydan ynu uab 12
edelbit edward. yr hynny ethwr yllaiaf hyn
an dwedy marw ydat. Ac yna y peredes ef
chanaer brenhin hengwrt yn lwydr idab. ac
y bu idab ohonau edgar etheling ger. a mar
garet gwreic moltolym brenhin prydain.
ac edmund. achristyn banedictes. Ag wedy
darfod y trwyd dilsethat. ef agyfwnaeth o 13
mbat wllys hafarn achlabuton. ac a ym
nessant loegyr yrynghynt am y marw
hónn. pop hynnac alen nary ymgynnaf
ouaddant. hynny o dall llythwraeth y
derynas ogledyd. A gwedy gwrthryn y
narw ac gwadarnhau y gnaw holl brydain
lloegyr. ac ymperyn y nys dwydwnnr y
bu nary edrwbt yn ryt rehen. odyll edmg
dall hentford drwy thestiwr y bab ef. ac y
cladwyt yghyllwynbwr.

Gwedy hynny y gwledychawd canwten
brenhin denmarc allegyr allwchlyn.
ahenno agnodes en y bonno a wnaeth
hwnc perthedynt. ac ohonen y blannas har
denwt. a harallt harfwt o orderic. Yhon
no allwedychawd ugain mlynedd a hanner
ac ymgynaer hynny y cladwyt. yr harddeca
hynny doseth wnaeth yrwy o agyrsynny
awd ac etwnc iarll am angleu edmund
ystlys hafarn. ac wyrr yn nesaf y
harddeca y bonno allwedychwyt. ac y
telwyn kaffael gwnaeth rodwn ac en
rydd. ac yntew a lwyddawd dwylaw
a thraed etwc iarll. am y bot ynoll yllo
ac wyrr ynabon dewys. a hynny allwc
dychawd dlwy blynedd a deugen. ac yn
tamche y bu farw.

Ynthelwyg mlynedd a thriugeint a
mil oed ant crist. ymwledychaw
wd harfwt. Yhonno adfolws en y blw
yddyn ac a aeth ac edlsaint y nerthwn
or rwyf. a gwedy hynny a gwledychaw
wys y gwledychawd.

Yn y mlynedd a thriugeint a mil oed ant
crist. ymwledychawd harddeca. hyn
no a vu farw ymladdedic. ac yghwnen harde
gwbeith mwyaf brenhinaeth dyfed. hanes
gwlad oed gwnaethat adaw or gwledychawd
yr allwedyn heb y trwsiwab no dwylyth
ouaddant allwedyn a dei hyn. A gwedy
marw hynny yn allwedes y gwelsom yn
ol alwyt y mab hynaf yelwyt hwt yn
normandi yn ymddiwan y gan dwc denn
marc. Ac yntwythen a doeth allan der o
genedyl or normandy et gwnaeth y
loegyr. A phan welas gwrthryn iarll kent
nad oedd dim yr dewnas hynny. a gymaeth
ar or ertb dywed lloegyr. yn dawn
o allwyt gernod o ampter normandy
ent y gyrr ac ef. ac adab adunt tynnod.
Abot benedyl gadarn dywedwch yn

beunadurvent ar vlaellon. ac yna y
ppeir en dilaell ac en rhymnab. ac en dwy
y eutro. ac en llad pbynab. adyeuc y
deruet. ar degvm adheugris a degemayt
ellaerth vngilreffvrt, ac anhynny y dwy
edussen mynom. Degvm normandi nar
gil:edd. ac alvryt gilcoy:oynnu yngyent a
dugant hyt medi. ac yno yblu narv.

Vrth mlynedd adaugeant a mil ded
oet arst. pan anuones vlaellon
benuaden agvylliom y normandi. yn
ol edward. ac erchi idab dyfod pdyoic
o normanpeit pgyt ac ef. adiw pase
pdeth ypetir. ar ovo tybimb y gwrendauf
ef y gantghlas archescob. a hynny a
vu gyulegharet ac na mynnei argyhoe
du vdyn ynu hyt pdelibert nai. Eur
ed adanaei y bubp o deyrnas. ac ofyn
nant elfrain genedyl. Hynny aphroder
edlum verch godibin clubaer hayalit. ac
ef adaioles sibean achort agfulhaouffet
am ydaysll gyt agvodam. ac aedelbis y
sbiric. agfoody hynny ogyngbor seigan
escob kaer lleon y dwethant drachefyn.
ac vd ynchoelaud y brenhines. Ac y
deuoles y brenhin robert archescob
kent. a holl theruic agynghoraslynt
drhol rei ereill. ac vgainaethpoyt in
gan vn archescob kaer gent. Ac ytrae
thaud y brenhin y brenhines megys
y sbiric pnaut. ac ny bu gyt alm. ac
ny bu hebod. Yna y darfuhynghaud sul
ard tullyssaue vlaedlout ar en hynt y
hynnubyr y brenhin Hoegyr chedy Had
anaeth ot brenhin pryduyn. Ar deyrnas
honno aroes edward y mynydolyn bren
hin kymbyr oe dynmal pdanau. y dyn
dic pdoed ler y sulward honno no chaur.
Duo pase mal wood y brenhin yn go
uenaue yn eilad ar vlaed mighelmynyd
dyr. yn ollwg aoruc y dylaerthin. a dyn
dyc vdyo: nadr: aoppmaessant idaw achaws
y dylaerthinaet. Ac ympenn talym pdarfe
baud udun ac pordkaut. Seith kynsthdin
aeedynt ac pdaeuant mlyned vnlwyd ar
en lywyddyo dheu. ar abrhom pmchsberde
is i po ymchoelassant ar en lywyddyo assin.
ac uelly y lyodent bedyr blynedd ar dec adlyn
geint. ac ymlynny o amser pdaw lywn a
dpkaut arst. Kenedyl agvyfyt ynerbyn
kenedyl. athenuaes ynerbyn teyrnas. a
dyffryo mab: awyd ar pdayar. Ac yna y
rydyo: nyt aungen hayallt. ac eglvb ac
abat aennoeassant beunaden allydyneu
arodyon ar amserauoy: cyttnwyol. Yna
dallt aennunes marchaoc. ar eglvb yr
gollyeic. ac abat manach. Ar amheraw
dy: ac hayarones bynt ar escob ytyfle y
dangos nodua lle y doed yfeith kynsthdun.
p groecgulfyon adyngasant ry gaffael o
uadunt y gamenhendaeth en bot yn
gyrtfoldyr ar en lywyddyo dheu. Aphaun
deth yfaellon yr ogof. dyno agat ar en
lwythyo allo. Ac yny lle y deth pob peth o
adyfiaeth. pedyr blynedd arhugeint y gy
ledychaud. ac pfkaethymetyn y dioddyf.
Der yr arglwyd oed yna pump mlynedd
athrugein anuil. Agfaedy tyfu vabyrth
en ac trindaeth yn vnuet vloydyn ar
hyntheu oe varbolyaeth pandoxchafyt
y gorff. y beirdiat y gyr: ac ihuse ymgyfan
gyt adunaur deyrdy ac arvgleu dr. Yna
y doed gwallyn mab harallt tramor megys
gwerchertiaet ar deyrnas a nessus. ac
mal doed yn mordaud y flandrys. ef ac
kymhellaud mozawl tymhestyl y norman
di. Ac yno y dalut ef y gan dylyn baldyr.
Ac ymgyfaud ef ythalym baldart pryodi
y verch a chaud y deymas gfaedy edg
ard. Agfaedy y dallug y torres y dy ac
y tynghaud amadon. Kanys pan vu uarw
edward y kymerth ehun y deyrnas dros

y gretynt ac gruedyl. ac am hynny nyv
ou achaws y ffudiaw gwilym bastart o
rhaw. yn oed amdiwgeidyaw ohonaw ai
hyt brabt oduard yn ei. Ac oed am
adiol oedilym ac wedyon archescob ke
nt arthurus. Ehoyd oed amoesgyn o
honaw yn erbyn ylo yn angherthrychyaul
gwallu y dynnas adoluen dilym bastart y

Oliuerch milyned atlunu Ethelfael-
genur anul oed oet crist. pumdeg
gwilym bastart ymerbyn harfchart y
rwlen. ac yllaiwd ef. ac yladdwyt yn
rkaltum. ac yr oruchwyl yt gwilym bastart
yn llundein ygan archescob Iork dub ka
dun amgylch dilied mil hyorez. Hynny
anghyaw o glot pob brenhin oe blaen
hanys arte tangnouedus oed ac yhyd
yd aruchyngedigyon. achyrchaw kerth
ghristyonebedigyon. Ac adiluaw ma
nachlaoc y batail. athaw. Iaab yganer
pedwarneib aphunup merchet. Eunthaf
mab avu iaab robert kurtuse. Ac il vu
gwilym gruch. Ereyd vu richart a vu
uarv yn nab. Pedwaryd oed henri yfgol
heic. Yn oe berchet oed attal gwreic iarll
blaes. y rayyert y nab hynaf iaab yd
edelins terk ydat yn normandi. y dwy
gruch yd edelins llwyfyr yn hynn aeruilló
ys ef oe gledyf. y henri yd edelins yfgol
dryfor ac ewlft. y dubercher vlkytyrn oe
gernas y lynnerth gwrogaeth mouch
lym brenhin ynydin yn aber nidy ym
prydein. ac yn ymchoelaw y loegyr a
gwyllon o brydin gaulhaw. yn ulkytyrn
arhugeint y gwleddyfaw. ac namyn
yn vlwyd teyrnas oed pan yn nawf. ac y
cladwyt yn rhyam.

Seith mlynedd arhugeint
a mil oed oet crist. pumdeg
aw gwilym gruch y ymladaf ef. a hynny
aerlynaw gwrthlynebeuyn gwyhozen

ac aynrwdr ydrethen ac ymladeu. hael
hwllafyaw achwaw. achrenhiaeth oed.
ac ny pharchen nadur nadym. namyn
treulyaw pwb. a mab maeth oed y
lawthrenic archescob threnic. Aphem
per parw ac escob ac abat. yny lle yn an
uonit wyllhene yr brenhin. porchesgyn
yhellia yr brenhin. ac podoit yntev
yny le. Ac adholes angel archescob
greint o achaws y angreifftaw am y
arwc. ac ef aammogres ac agheuhorthyby
awd yr iaith on y ymlad yn erbyn y cradu
nogyon. Ac nodoaf yn anmodrefnic
trethi arhyrt pdeyrnas yny oedi dinow
thi yferinwed vlenit ac wyrthyaw y tro
gen. athodi vbarygien. Ac adwaradaw o
yr holl helvaeu arhyt ydeyrnas. Dawy
pert y wnaeth adwyddaw idaw normandi
ar deugeinil o vorien gan aeth y gaer
uſſalem. Ac ynylle y bymwchpwyt idaw
brenhiniaeth gaeruſſalem. ac urſ my
nadd. ac ai pdoed gwilym gruch yn hely
ny yn fforeſt neuadd. y mylle y ouldridiaſſen
laaer o eglwyſſen. y bratiwyt ef a lwch
y gan mwdwr. elnin yn boxe glwydy
dyn. Dby blwyd adrugeint oed ef yna-
dhaer blyned ardr y gwyllelpchwaw.
ac ychadwyt yn llundein. mylle iwt
dywyt dinn am dinaw gan laaer
oed gan baby y barn.

Sam mlynedd anul oed oet crist
pumdeghwaw henri nab gu
lym bastart. Hynny aprtodi mahalt
verch y moſtelwm brenhin prydein.
o vergrat brenhines. o hynny y bu
vahalt arall. yr hynn a vu dreic y
henri amherawdyr. agheby hynny
y wreica iarll augrue. ac oherwydd y
bateas hi henri. wrthynn a vu bren
hin gweddw ydrephau brenhin. yr hen
ri a hynny adilygeidyaw robert kurtey

y brawt vngkae' wedy gwedy y dwyrd o
gwerusalem. ac wedy hynny y doeth y
normandi. a whppert agkenollwyt mygka
er loer. ywtlwydwn arlywydyr arlwgy
nyr y gyllelwydwdawd. ac yn rwdyng ydaw
Ac wedy hynny arlywydyr arglwyd
lwgyrnt a wnaeth dec vet cryst. pan
ddyfwydwdawd kymry yn erbyn walkasyn
gwyllyam bastart. o herwydd bleydd y dat
ywerbyn ydy. hwnnw a ddyfwydwdawd
trwy gymell a thrwgadwr a dywedyd nad yw
wyllo. ac wrthwynebu y wneythur. ac y
dwdwyt wyllo wo adalwdawd dwnnwn.
Pedwar blynedd ar ugeint a
dethant a wnaeth dec vet cryst pann
ddyfwydwdawd henry mab wylliam wrth ffo
gwy. o walkas amberodres y dam. Hwn
nw a gyfwyfrwys ffaldwr o rwydwdod ywerbyn
pthydyn lwydwn. a thrwy dangnefedd y
lwyddwnt y gwnaethwyt y dewisswyadeth y
pthydyn yny wrthwynebwyt. A gwedy hyny
hwn y daeth henry y loegyr. ac yn erbyn
nyllwyt yn ffadau ac y gwrthwynebwyt. Hwn
nw a wnaethpwyd yn dywysawc ar kymry a
dderbyniwyt ar y dywysdawd. Ac wrth hadd
wo eistedd gwrthryf. ac ymbaratoi dawd
yn erbyn henry y brenhin. a thrwy wneythur
y wnaeth ywerbyn. Ffwrdd yn gwrthryn a hyn
nag yn ddwy. Ffwrdd yn henry aeth ac
wrthwynebwd yny wyllwyt. ac yny lle ef a
aeth ywerbyn ydat. achwyn y hyn nawr
noeth. y drwydo yn wylliam. ac ef ac ef
dillys yn erbyn idaw arthur ac eleanor
y broderyd yn richart. Pwnnw yn
Jehan. Henry agwynerth y dywys
wrthwynebu. ac ymladdwdawd ar hynny
arlywyddwyt. ac yna y gwnaeth y
lwyddwnt y gwrthwynebu. ac yn erbyn
ymladd a wnaeth. ac yn ffwmwyn ymrwy

Wrth hynny arhedwyr ygrem a
chant mil oed wr crist. pan
ddwydwdawd richart y vab ef. hynny
yn ywerbyn ydywydyn wedywydwdawd a gwnaeth
hwnnw trwgnedfod y rwygthaw a brenhin
ffrengc. ac oherwydd achwyn a thrwy llong
andre ddoughyen mab. a thrwy hynny ar
hyd hogy. achwanllong erchi ymladdyn. a
ar gyhyd a dwgyrnt. ar hyd yny wrth yn.
hwnnw addfu anwyddwdawd ap rys. ac ygm
mal drwydwn long ychydig o rwmbwnt. ac
ar ol gwnaeth hwnnw ogkyrch. ar erchi
dwydwdawd gwyr dwy babylon. ac ygmwnaeth
lerchi mil o gwmpeler yn gyfwyr hynny o dd
ygrugem mil ohonynt. Hwnnw aeth
ygwydwrthwynebu a hynny. ac ymwynt y
dirnadw: lemp o arwant. ac yn ydhyd
y brathwyt o ergyn gwrthwynebu ych gwr
rell chalus. ag wedy y gwnaethwyd. ef
arwdd y dywnaeth y ffenan y wrthyt. a
chwaeth y ffoll y rotto y [illegible] y dwdyr
nes yn hynny o dywnaeth y hyn nawr. ac
yn ffwrdd yn ymladdwyt dwn
drwy ddyn.

Y hynny ymlaen ddwynant a
mil oed wr crist. pan ddyfwydwdawd
wo ffenan mab henry mab y dwydwdawd
hwnnw a wnaeth arthur ffenanc y nei
yn awen fam. ac wrthyn chwaer y
chwaer yny gwrthwynebwyt ef a henry y
vab. ac am nad arthur yn ymladd ar
ffalkes odrwyd yn tywysawc ffrengc. yn th
hynny y gwnaeth phylip brenhin ffre
me ffenan brenhin potws y ddyd. ac
am nadwyth y dwyr rachub normandi.
y hwnnw y hyn dwynab athwyr nyrthyf.
Kymryf hyn henry. yr ail yn richart. dyn
brenhin yny dimach. Kymryf yr nyr
chwyt yn ffobyl dyn dwyrc y wrthyrc am
herwydd rymwm. yr ail yn eleanor gw
raig ffrainc ymwffair. y drydydd yn ffohan.

ymladdyn--

gwreic Uwchelyn uab jorwerth tywyssawc
kymry. Yr hynn honnw aroesgynnawd
jaerwn. A pwy amser ef ygkalsardiksyr
llogyr ygan mwyeris bap. am nat er
bynner ef hephan archescob kenut gwedy
pethol ae gwaharhau ynghyfreithiaul. A
phan ammarb pryngthau a gwrida llog
gyr. Ac ydeth lowise y mab kynnaf phylip
bap brenhin ffrainc ykogyn. A pan aeth adw
llundein allaber o gelthyll. Dec yr ar
glwyd oed yn ylwydyn arbymtheg adeu
cant a mil. y kenan brenhin ahlecpehaod
dauy ar naw kynnyf. yn ylwydyn ar bym
theg ar ugkant mil. aphlegdaar nahaarnabt.
A gwedy hynny ymladyssant

23 A blwydyn arbymtheg adeucant
a mil. oed oet crist pangk ornhebpot
henri yfrab ef yny nab nahpo. oarth dado
kynghat gyn: kantref agnaf kedweli oed hen
ry. a blwydyn racbynnab ybu y brenhyn
yn kincol kyngk y kaellon ar ffrainc. Ac y
gornahpot y ffrainc. A pan aeth Walter de
en barwnet. ac yny nos: pallu a
dathoed pnhorth y ffrainc. A pan gymerth
lowys kedweli allogyr. ac wastli y ffrainc.
Adenyn aphrodes eiaenor kerth iarll pro
uens. A pan gymat adw ohonei nab adelant
cotbert. Oed yr arglwyd oed nid yn ulw
ydyn arbymtheg arnugeint. adeucant a
mil. A dyma adw wr gyrth nhynned a
hynugeint. A gwedy hynny y gymer adw
edmund a bu iarll kaerllyr. A phenbro. a
lancastyr. A merch adelant margaret.
gwedy yndaw y alexander brenhin pap
dun. A dyma adunhaod y henry brenhin.
y hymtheg ylwydyn arhugeint oc
arnadaf. Pan aeth ef y bu yrhuel y kyng
y kaellon ar kymry. A pan ddiffeithaod
kymry oll hyt pyglaer llydaw. A pan
gwahodet symund gwnaeth y logyr. A
hob gwedy aeth ethiop. A pan dolget ef.

A pan dodet pedwet hanat hynnaf yr
brenhin. A pan aeth y bu gwilym
marescal y ffrainc. A pan gymerth
hynny yn ynys. A pan aeth y bu
gwilym marescal y ffrainc. A pan
gymerth hynny yn ynys. A pan aeth
y bu

adaduc nab llyfieihm ynoylhnfaue
udunt. Ahynnu ynydufed aynno
deu y:bzenhin. ac adaeth ynghyngaho eiu
eith y blaet y:bzenhin. ac yrodd y
bzenhin ytyfwyllogaeth y edward y
vab. ac odyna gyhoedy naeo alexan
der bzenhin yzydem. y tyfnho en
mynedd y rying y: plentyn eam y
deyrnas. Ac yna eth y nozhamton ar
all floegy: a phrydein y hespeinu y
rynghynnt. ac ogyffreom ffrengbar
y gonaeth ion bellot yn bzenhin.
Ahynno allanaeth arogaeth idaho
ynu canstell nerbyo ardrin. ac ody
na y rynclaud yn erbyn. ac y gy
naeth flamber oedr ararialoed floe
gy:. ac yny erbyn y daeth y bzen
hin ac y adaeth ynghynghaho holl prydain.
ac yn oes y deyrnas yn llaw y:bzen
hin. ac yna eth yntev y gynnaeth o:
ei dzaw y: unor. Ellaeth y rynela
wo y lanneu. ac y gynnaethant flamb
odrygeu ar nordhumbrialont. a
llad allofgi ac anrenhydd. ac y
gyrnnu y bzenhin arnadunt. yn
dibeo y lladaud robert y bruis yon
ryt benhin yn egland y brodyr trost
naeth yndonffrys. ac ay ynoy:chafaho
chun yn bzenhin. ac yny erbyn y
llanaw edward. ac ar pzhynt hoew
yhn nanb yn ynys tacler. Ac
y: arglwyd oed yna. Seith mlynedd
a thry:chiant a mil. dau gant thomas
ver. yblynhedfet yllwyddi oe
deyrnas. Seith mlynedd a thry:ch
ant a mil oed oet crist. yn gonhenis
vt edward y vab e yn bzenhin. y
chwechet dyd o:galan mahrth. Ben
ry abnodes ffbel berth bzenhin ffre
inc. Agoedd hynny y hyscis yny
erbyn bryd nab gwilliam gwallarll

benffordd. ac arall noffer mowner. a
roger amun. a fongiffart. a hun
deandlei. ac arglwyd berfalei. ac y
dlyaffant ef yn morgannwc. ac yn
meirdei y nerthyrdyt. ac yngbaer loeg
y claddwyt. ac ygem mlynedd ygthladychawd.

[illegible]ynthelyg mlynedd a dengeint a
thry:chiant a mil oed oet crist.
pan gozonhaskyt edward y nab yn ben
hinn ar ynadaud ar ffrenic. ac yn amse
ef y dalit bzenhin ffrenic ac y dncpyt
yngharchar y loegy:. Hynny godinebus
oed. ac yn blwydyn ar dr dengeint y
gyledychawd. ac yn llundain y cladwyt.
Ac yna auser ef y bu deir marlbolyaeth
yn nyns pzydain.

Yn blwydyn arbymthec a thry:ugeint
a thry:chiant a mil oed oet crist. pan gy
nnullwyt richart nab edward tyllyffabr
y dan y nneu yn benhin. y bedwaredd
blwydyn oe deyrnas ef y bybodaffant lyf
fredin floegy: pierbyn eu pennadurygeint
ac eu hanglwyd. ac y llnddaffant archefgob
iaerfyrmt fabuller y bzenhin. dineirth
creulo feuan pedyder. hynny oed dry
gant y: bzenhin yna. Allaner o dry:di
ereill. y lywnllwyt blwydyn oe deyrnas ef
y cepnaud y dauer pnlloegy: ac yngbym
ry. y clnddwyt blwydyn oe deyrnas ef y
bu y llifeiryant nadr. neu vdoed en
haud nraethu na dyscoyt allaneth o
dzec ar dzaby floegy:

1382

Rif y vlynedd ei rung yn brenhyd oe gilid a marbo
laeth fyrn o wyr do. er amser Gwrtheirn hyd Jesu brea
1020 hin 1021

Oes gwrtheyrn gwrtheneu hyt ulenydh heidon
yd aeth adaw arthur ac hymeit ar saesson
a gyscaw arthur ac hymeit a hyth ulyned arhu
gent a chymry. Odeith heidon hyt gamlam: dyn
lyned arhugent. Ogamlan hyt bare uuelgin:
dgi ulyned. Obare uuelgyn hyt heith arthryd
pawlent gwgi a phawdur: seith ulyned. Ogam
las gwgi a phawd: hyt heith katerlleon: naw uly
ned. Odeith katerlleon hyt heith bergen. peder
lyned arder. Odeith bergen hyt heith rudda
dyr bendigeit vrenhin: tayth ulyned a dengyrnes
Ogudhelhadyr hyt offa vrenhin: deyth ulyned ar
hugeint a chymry: Ooffa vrenhin hyssgrif trin o nef dgam
nyr yn oes othem vab ynaredud: ugein ulyned.
Ozpan hysgrif y dyuhedoc dau degmlwyd hyt bary
merryn vychdrem lyned arder arhugeint: O
berryn pryn las roed y vab seith ulyned arhuge
nt. Oroda vrydiadaud y vab ef: trem lyned.
Oheith conry. vry las merryn vab rodi. dov ly
ned arhyntlec. Ovare merryn hyt bare hadd
vab rodri dgi ulyned. O bare cadell hyt bare
anarlet: chwe lyned. Oanarlet pryderth hoel
vab hadell y rumen: trem lyned arhyntlec. Oz
pan deth hoel y rumen pry ym bare: yn llyod
yn eillen o ugein. O bare hoel hyt heith ar
no: seith ulyned. O gruffo hyt heith merhyn
idual: yn llydyn. Oheith merhyn: idual pry
yn bare othen vab hoel dn: pedwar lyned ar
hugeint. Obare othen pry hledycheaud anut
vab othen: seith ulyned arhugeint. O gruffud yan
lyn hyt vachdaw rwyenyn griffid vab llywelyn.
ac yllaw eiryb saesson: dov lyned a dengeint.
Oheith machendy pry las griffid: vab uly
ned. Oz pan doeth arall yghnaeth hyt y llydyn
homo. pymtheg ulyned a dengeint amal. Oz
pan las griffid vry doeth gwlym bastard
pryd honn: pym ulyned ac yn llydyn arhu
gent y gwledychaud. O gwlym bastard pry
las bleydn vab kynwyn: seith ulyned. Oyledyn
hyt heith rymyd arnu dwe lyned. Griffid
vab kynan a rod vab tewdr agymant yny ar

dralcarn vab karadaw. o heith rymyd karn
pryslas rys vab teudwr: trem lyned arder. O pry
las rys pry las gwlym vrenhin coch: seith ulyn
a thair arder y gwledychaud. O brenhin coch
hyt barr caradaw vynach: pym ulynes arhu
gent. O garadaw hyt tary kadwallaun vab
griffid. ac ydu nary arnrodd vab bleydn: dyth
ulyned. Oz pan deth ef wgrnaw hyt y llydyn
lonno: trem lyned arder arhugeint a chant a
mil. Ozpan las kadwallaun hyt pan dryss o them
achwedwlad yr aber trem: dwy lyned. Ozpan
dorret aber trin pry las y firmygk yn tal moel
yr: ugein ulyned. O vuled tal moelyr pry
dalydyt y gwystlon ygkaer kenryw: dyth uly
ned. O ymlad coet kenryw pry dorres o them
achwedwlad rudlan: dov lyned. Ozpan dor
ret rudlan pry yn bare othen: pym ulyned.
Odyl clemens hyt yn nos pryt a llydyn y
lu bare cadwlad thedy othem. Ozpan
yn bare othem: pry ennet llythelyn vab sowerth
dov lyned a thanner. Ozpan ennet llythelyn
pry las othem vab madyc er ynlad gwern y
mogyl: pedwar lyned arder. Ozpan las othem
vab madyc hyt haf y gwydyl seith
lyned. y llydyn nychtyn o y lu vaydyr y
certynen. y dzyded llydyn y lu nary rodri
vab othem. O haf y gwydyl hyt gaskell pym
pym ulyned. y gruff ap llywelyn y tonres llwyr
clyn yr dwydgruc. O dry lyned gwedr kaskell
pym y lu bare griffid vab kynan. y llydyn
gwedy mary griffid y lu bare dd vab othem.
Ozpan yn bare dd vab othem yn ty llaeth gard
dyt offeirynen dros loegyr a chymry o an
nianedd pan hanlym ar ystrefyn arthelaeth
kent: pym ulyned. arg gard dyrnu
dyn seith ulyned dros loegyr. a phymp
dec gymry. yny llydyn nesaf yr gyfe
nu llynyn ygwaelgerdyt yr offeirynen
dros loegyr a chymry. yd aeth llywelyn
vab seisyllt. a hoedel vab griffid yr ar
glwyn hanlym lloegyr hyt yn rrumen

vaeuolrwys y bzenhin y jesum vzenhin llowyz.
(Nos ikpl symon a Judas yny vlwydyn honno y
doeth yskrifennv llyv bzenhin llychlyn herwit pzc
ovd penv. achvoch herblong gwnachaw hyt yn
llenin vaes ac yskrifennv ydzef ac llosgi. ac ydlas
herwit pzc ac ozengwlpz. ji vlwydyn nacthvneb vo
dvch jesum vzenhin yskrifennv. ac y doeth rondolf
sqvil kaer. y degvnvy yn erbyn jesum vzenhin.

Ilewelyn agbyrnerth awedynt dyfynt
benydyaul ymy trallongy ympob; ac a
dywet vgyl ddywedyt yr ew: ar: dim
ethaf or nes. or ffo: ar: kyntaf or dyd
ymdidan: a pheri gwr a gyrru ydyd yn hyn
oy. Ac wed y gwelei lywelyn lu rudugyl gyn
no: a phryderu. achanny bydyn yabamoed
ynny. Ef allwneth yurew hamu eglyn.:.

Eiry mynyd gwarat am berth. kamy
creabor: nef am nerth. delwygu
allwu gwnerth

Eiry mynyd duw mbennaf. kamo amau
gwadaf: nac ef kiwgu nyallaf.

Eiry mynyd gwynt amty. kamo Ueherr
uelly: ve th wneirth allma hunny.

Eiry mynyd gwnt delwi. kamy dyrchaf
pyf nerth: adwchaf yo mae angheu.

Eiry mynyd gwaldymbro. detlwo pawb vedi
ac kiwdy: crewdyn nef arthoeuglio.

Eiry mynyd gwalwynn prenn. kamy
llafnaf anagan: nyt oes newd rac tnygher

Eiry mynyd pob dewaut. rac gor: [illegible]
men gwnaf gwobrwyt. agwaffaf gwynnun yng

Eiry mynyd gelynt am ty. ka [illegible]
nys kymry nullo: ony vynnaf ae rwyf hwnn.
Adwenaf im atteb gwaf kyt arduw y gy
dwt: Aphelyn ry wyp yhaflaf.

Eiry mynyd gwyn am bryn. kamy
rosiadr: nef am nyrn: delwyfu pinac
lywelyn. Eiry mynyd gwynt a
kamy mwchaf yng cwpan. nac ef kamy
wyp eiryn. Eiry mynyd grohyrnt. yn
dydd gwyn ynghyrch ffyst. allwdfi di pry
dydwch. Eiry mynyd Nafar hyt. ka
ny: kyn nyllo pellor: nefynn o nys dyrchafo.
Eiry mynyd pob amherth. agaffo pobl
ny pryderfo: nac ynnu o bydr gwnaeth.
Blaengwn gwnhelyn [illegible] pob dyn. ac
awen yn yem: perth dywedyt ynn ym.
Eiremont pob dydd. allo [illegible] dyn
am buched hyt ar ddydd: gwan yfgwyd
gwedawr..

dyfynnaf ree dy gwnaeth: gwnaeth ych
enaf: dyfber py gwrdyfer eyn.

Blaengwn aubyn gwynt vch ymm. pan ym
ladho tonn am bymme gwyn yo byyt rac
naim. Dwyt bhyt nyf kyfhaedaf. ac
amdiffyfiaw nefhaedaf: dyfber beth allwaf
ym. Wheyfteiro gwnheirr. ac ymm
ybeent. ac aubyn ymperr. dyrch dillaff rac
noeth. dynoillaff mi ac radaf y dyw y
gwrthymmwaf: py dal ym a gwaddaf.
Awdwch o dr ymyoh aethec dyrr ymhwynt
kiadv dy dywch: fef yhey ymwf my gelynion.
Kyfiw dyo kamych gwnaf. ar dyfo hero kamy
kellwaf: gwnduw py yn pethi gwaffaf.
Bud ac aubyn achwfferr. pan ryrro dyfyn ar
anhoeddyr: gwyrthiaf nyll nyw ymadwyr
Nyll nyw ymdwyr ym gwnaf. ac y dyw nyf
tryfiaf: ym dial nyw arnaf.

Dr gwnes dyll ymdwyr. hob ffyd hob gre
ffyd hob gred: hoy beyrr ar dr fendiwst.
Kyfiw dyo nu ath gwnaf. ac ydiw r gwyn
naf: nac yydaw yo hemyllaf.
Rac kyfiawn dy adwc. am pyniadhe g
ryn anwc: gwnaeth ydiw fef y dyfc.
Gwedyfyr aubyn pob adwen. ymdiwc gro
dyadiw: ac nas: dyfbw pob peth yo kyfiaith.
Adwyfyd dyfyd dyfna: dyll aduyeyn a
dyadna: y dyw kyfiaith ryda.
Tyfhyfyg awn ny hoeddyn pfyddyn ar
cyffyfiawn kyfn y [illegible]
nerth ymdwyr y gwnaeth y[illegible]
eiyn fenn ygerth[illegible] Ac awdyr ym
ateeb Aphelyn ugyrnerth.

Eur unyno gwnn pob tu: kynneun
wran achenn: nyodo na o arachyfin.
Eur unyna gwnn kennant: nic ruthun
gwnn gwo gwnzyant. Jaller dn ayngarut.
aphyth uy clyfuaruyrrut.
Eur unyno gwnt de taul. Ugdau Uoergan
glas tauabl. oot ovnonuer adaul.
Eur unynolnus elrut. gruew: punyrein
gynneuonut. rent oed dall pallrut.
Eur unyno lno ardd. hwat pullpnn gwnn
aches. hom hen hadd porduller.
Eur unyno lno ardd chilero yr bryt bth
agaun. kyt ovlhetter yrelwk chirepl. nn a
atllen weypl lle y tre.
Eur unno gruenuh yn gro. pyfe y nryt chr
pogo. kaer wyo aozeihyfto.
Eur unyno hyd ardarpf. grlaut gnn gyn
nan eryan arak. ac pfgynnn oducrgf. a.
dfgynnn bar ar arak.
Eur unyno hyd kaugren. Ualler adwlled
is os gnnn. au hebic y hakoyo hbnn.
Eur unyno kellaut. gochylhan gwnn y
bch hargaut. tuz nyun ab2 yo pechalt.
Eur unno hyd aruert gochylhan gwnt
bch gocnflent. urlel gruaor tavel yndelent.
Eur unyno hyd ymbzo. gochylhan gwnt
bch blaen ro. uyt yngel dzuc pulle yho.
Eur unyno hyd ar dracth. cullyt hen p nab
vlaeth. geneizem albnn oyn yngraeth.
Eur unyno hyd pullbyn. pnrou bzan buan
hebikyn. ftaeth. yo rynuert paglyn.
Eur unyno hyd unyen bzoyn ver nucruo
nuo yglyerdyn. gnaut gnn bob anaruf. flwyn.
Eur unyno hatth. inoun trelyrchyt annuel
flyoor. gnde threic dgnffo ozyrthir.
Eur unyno hrsk koynn hael. krun hdeff
alaf dchfleic. gnae ur agnffo ozyrthreic.
Eur unyno hyo yuffoc kyrtuyt Uenor alm
nuo. kyfgyt gorenyn ynoidos
Eur unyno hr gflhernyo anun. hbyrchein
he yngkynnuo. ny nuch dieu nuuyl nuerydo.
Eur unnuo pyfe pullbnn. halch hdeabe hachy
ave unbnnn. uyt ef agreff agreff pubb auytn.
Eur unynffuyo cochbleen pyr. Uoude Uuefhoc

oagre och nic hurdeth vnnvodn.
Eur unynno buan bleid. ollw dnfrithoch adzeo.
gnaur pob anaf ardieu.
Eur unynno hyd uyt hun. orgnydyr glan oallyn
uegyt trnft Ueturyt Ullyr.
Eur unyno eilon dfaeth. gofkrychyt rnnnen
gleuitraeth. kelnno kelet parudeth.
Eur unyno hyo unynglynn. gvaftat uyo uak
anaf Uynn. barydhyr rev glev verdhrynn.
Eur unyno bnth hoon grwo. kaoqui vynne
ic am ylgno. eidunaf nelhyf gnnnnlhyd.
Eur unyno Uonnn blaenn caon. crnn blaen
gruyfc pyfe pnorgnnn. Ne uy ho gyfe uy hyo dnun.
Eur unynno pyfe nurut. kynch naun aulgrnn
enn clyt. kaaeth ain naiu uyfcerut.
Eur uny no hyo ygiwet. uy cherda oetilyo ar
trvet. nuckyt Uruyn Ualler adet.
Eur unynd hyo ynbronn. gochlhyban gnynt
ybch blaen carn. trydyd trvet y hen y ffonn.
Eur unynno hyt arnab. hdivet. ynllynn gln
alaw. dnrvert uynnynn gvatraudaw.
Eur unynno cuch trat ieu bae dufyt unynt
ieuey. chdiennuckyt nuenyl. nidbreu.
Eur unynno hyo elgrut. odit amodaor o hnt.
ryhnd y dnch uydieryt.
Eur unyno gwnn y gnn. ryfbwdhor gyr. ykn.
ogar gryt annrnuch athreidu.
Eur unyd gwnnn ro tri. beitraethet dauavt
allwpet greudaut. up bneu gynnerur nuo nn.
Eur unynno ore [illegible]. bit glaf pob tarun llenn
Uenaweth. gnaut pub anaf ar dauoeth.

Eur [illegible]

Bit goch crib keilvawc. bit amwanawl plec
ulieb budugawl: Kalkeuvo dyn duw de nwyl
Bit laben mendwrit wrth udveneit gwnit. bit tal
vudent. bit gwalt dflwyd ardurpeit.
Bit gwbudrat kenllyat. bit gwdiat glyn. a bit gyn
nlyssdllat. agwvo bard bit hard rodyat.
Bit abliw unbrin abit lev. abit vleid ac adby. uy
dyeuw pibpneb ar uy rodby.
Bit vnan retrut yn ardal unpyd. bit pngleudd
yt vuel. bit amnuken amnkaud.
Bit anulve mainhawc. bit ogelawc llerdyn. tryllyt
gozeic gwludawc. kpueill bleid bugeildiawc.
Bit anulve mainhawc. bit wdegawc gozwyd. bit uab
lleu puchpeannawc. bit amilken dcueuyawc.
Bit gwin bid. abitlipt bleid. elgut gozbyd var
hene. gwelgit gwaun gwaun pinyllkeid.
Bit gwbyn bydar. bit nwn lleu. elgut gwalpd ys
kaden. gwelgit gwaun gwaun pinyadneu.
Bit haba bydar. bit amuhadal chut. bit pnuut
pnulidgar. derllyd o aegbyl aeluar.
Bit opkon llyfn bit lymgwaelhaur. bit gnaudef
gwlw wrth awr. bit dvetb derllyd duw de nwyn.
Bit cucun allat. bit dilgythyn nwt. bit chybaun
ne pnunt pelubertbm. bit dlyb wrth. bit upnych nuac
bit gwyn dlef. bit laben lach. bit chbynnat glo
yn. bit llenibm grkiach.
Bit dallpat aclen. bit ac bpon. bit belgnttar dne.
bit dnut glyb. a bit rebbe.
Bit lenn gwplwn. bit lann twnn. bit lynaghl
gwnar aronn. bit lupt rep. bit lev callonn.
Bit lullwarth. bit dilbarth gnchpat. bit reinpat
ngpynwarth. bit dnrec dzuc ac unpnych barth.
Bit gnnaughaue lar. bit tydargaulev. bit yn
nut pnlaugar. bit tonn callon gnnalar.
Bit [illegible] rpr. bit dzin lenth. bit hoffder llawer
dercerch. bit lonh chwnnauc. bit rpngnut dcurth

Gnaut gwnit ordeleu. gnaut ardeu ynllaun.
gnaut gwr gwaun godeneu. gnaut pdyn
odyn elhdeleu. gnaut vbeb ar uaeth uoetheu.
Gnaut gwnit ozdwzem. gnaut dyn broureu
balch. gnaut mwalch mupltb ozem. gnaut nac
trabatrilleuem. gnaut ppgbic kael bic ourm.
Gnaut gwnit ezgvcled. gnaut rhenned chaer.
gnaut gwr tec ppgbnued. gnaut y dzyzu aulpy
gbled. gnaut gwedy llyfin lletunded.
Gnaut gwnit e mai. gnaut dpgyuor llaun.
gnaut pnum uagu bue. gnaut pwch tuppadkaue
Gnaut gwnit ar mynyd. gnaut merpo pinn.
gnaut kael to ppgbenuno. gnaut arlleth uaeth
dyn arnno. gnaut deil agrupen agpec

Gnaut uyth eppt punblaeudar. ac ygkynyzdp
gwr llauar. golue pnnut arugar.
Gnaut dpd acnullpth ygkynulledy gnupaf. kpn
rnupon kynnupnpeth. gnaut aelhyt dilfyd pnoffedy
Cpin culaf allaf yn unant. kpkuelbit leue ac ary
aut. dipu cuent uaeth gnubaut.
Ydeilen adzenyt gwnit gpuc bi oethpngher.
beu bi.elen ygnnet.
Kpt boet bychan pfkeluyd. yd adeil adar ygkpeb
cuet. kpuoet ino da adtlwyd.
Derllyb unyd derlas ia. pnoffpet ydaw uyth
dopla. upt edeu burblyll kurbla.
Kalangaeaf kaelet gnubu. deu ar gochwyu
llynnlzynn llaeu. ybore gynn iwc bynet
gulue a pnoduet y eftpaeu
Kalangaeaf kengyfkru. kpfiert allel a
dyeha. gocetb kefuro yr kelu ru.
Kalangaeaf au bpoet. uaelyn blaen beou gocch
hauot. gnec aluded uaenl yr bychot.
Kalangaeaf crom blaen gnepfc. gnaut ohenu
ouaeit tennyd. ffeur bodaeu ap bpo dyfc.
Kalangaeaf gaelhin. aubebir pgwaltenn.
uauubyn ouc uat dedelkn.
Kalangaeaf kengyfkru adar. bpec dno ban
cogeu. kaugar dalfar dno gozeu.
Kalangaeaf kaelet caes puydu bean bleu o
bres. au gl[illegible] ban challeidit gaeu gaec

1032

Kalangueuf cul kerlbyt gluce ubaun pauhyn-
bver vvo vvt: ginr gluell vegurvch uopbryt.
Kalnugupaf llvn gvoeth. arabyr vu lych
pch ygglbeth. or laur odit keopndeth.

1033

Gozbyn blaen onn. lurbynnyn vvoent.
pandynant ynblaen neut: brongvalahuaeth
Gozbyn blaen neut deuent hir kef Cheint.
nyght pob kydneut: dyly bun pvyth hun yheint:
Gozbyn blaen helic cuic pnf ynllynn gvchun
bun gvynr yoch blaen gvnyf naun. trch anyan noc
Gozdy vblaen eithin achyfun adoeth ac Cnyf.
anoeth otigetherin: nampundw nyt ver dalun.
Gozvyn blaen meillyon digallon lhyfin Audeoic
edigyon: gnaut ar eidi o mulon.
Gozbyn blaen kaun gvynblaun eidic pfodit ar
digalun. gvaethaf cull yo caun yn kaun.
Gozbyn blaen anynpeo cnc anhi nc gnyaf
[illegible] cnl kaun crun. cnc nenpu unyhun.
Gozbyn blaen nynpeo hyor: ocnel gnyaf cnu
kalm crbybr arned. thefins goall yn allcnad.
Gozbyn blaen dero chilsero bzic onn. rac hilvent
gvefgereit tonn: pybr: poyll pell oual ynlallon.
Gozbyn blaen dero chilsero bzic onn cher eur:
dyerthnat ton: uychel grud kythid kallon.
Gozbyn blaen egroes. unt noes caledi: kathbet
balch y nerver: gvaethaf auaf yo annoes.
Gozbyn blaen banadyl. kynnadyl pferchaur. gor
uchyn kangen bacynaur. bacryo gnaur lufhyt pahunlabr
Gozvyn blaé anall angall pob dedbyd. dibenerpo
parall. agreov karu gnou gvall.
Gozbyn blaen anall angall pob dedbyd. bu
dyo nierw nall. crybyr: arlhan curcharner dall.
Gozvyn blaen coll. geir digell bze. duele uyo
pob tholl: gvaethaf cadarn dov anuall.
Gozbyn blaen anchyo. graut nierpo pudzum.
dieuant dyfgedyo: uythyr: nanupn thol pfhyd.
Gozvynblaen elethr. bir venethr: pob drut ge
n: deulu ynpfgin gnaer gan agthybir ar tunn
Gozbyn blaen grue. gnaut feithuc arlofin in
on vyo dvfr: ardeil glaingnaut gangrhfin enfubin
Gozvyn blaen bnynhynubyn biv. redgnbe ipn
oeigre beiov. [illegible] angeleo dovn upr pou.
Gozvyn blaen reopu uelyn kadvarth. ynur bpo
dubeath oeillon: redegnbe inallaue nieibon.
Gozvyn blaé kynabell gnaut gonal [illegible] a gu
cupn pn pnval: nanpudub upr vpr gall.
Gozbyn blaenaur. ondar ancbun: gpeun yn
uchel ygyn vel arn: gnaetyan reulyn

Gorvyn blaen kelli gogyhyt ygkyd adeilgan
dygwydd: adkyl agar gwynn puyt.
Gorkyn blaen drw: ceirieg dirfr. kyrchut
bib blaen betuerv: gwnelit aeth taeth ykkerb.
Gorkyn blaen kelyn kalet aceirill auragorer:
pei gyfar yelb ergyldiet: ny chaffe dim pan
Gorkyn blaen kalic krgyr: chirc tyd gwrt
gwallgo. dirwy: derkyedic. agrwy ygkyd nyldu
Gorkyn blaen kegin krigawc tyd pan dannuer
dan ebennyd: medd sarchaet kberry tyd.
Gorthyn blaen ykydat. kydyrbdkykyat gerwyd.
gwaut serthawc erkynnyat gwnedroa dubyt gwnat.
Gorkyn blaen bedw kydinar: gorkyd kein
gwkieu koet ylain chardyt bryt with agwaiw.
Gorkyn blaen ykydd kwkerth gorkyd redd
pell gyt a nerth: gwelyt agkeuyd an nerth.
Gorkyn blaen perth. keingykieu adar. kir-
dyd dawn goleu: trugar daffar duw goreu.
Gorkyn blaen erkein: a kein ynkkyn. gwych
ac gwyn gwyd wrgyrein: cirwall up gawall
Gorthyn blaen ykgraf. hwyr: wrgyrhein.
anab wnc. gwaut vorenkic oreikhyaw gwne
adoc. dakkar e lall.

Gorcnkr ar bryn: acrupu upnubyt. a
heuyt nyn kychyn: bwr ynnterth ar-
terth ynnkyhyr. Kein allel llom beneidr kyn-
pan ornnke dyrr cr gkyb hak: kerid gwak byk
hedw. Kytryk anbyet: mdet nychatwak rn
allak dairgannet: tanbo dagan guc canet.
Cor lauar agku gan dyd: kykkeu eichyaw
ynddiw: tuaw gwall carnbc nochebyd.
Ynaber cuabc yt gwnant gogeu. argangleu
blodeuabc. cyc lauar canet mabc.
Ynaber cuabc yt gwnant gogeu. argangleu
blodeuabc. gwne gwak ac dyd ynnodabc
Ynaber cuabc cogeu agwnant: gwaruant gan
bynnbre: ac bugkeu nadclyd heuyt.
Kkeus edlleis i gwc arcndorbc bremm: neurlaek
kyne kyghwlchyd. edit agereis agereis neut nuv-
kny vann no pech llonn dar. podedlleid i lew
noet: ac uann cof gan bakp agar.
Kellino kellyl nodabc kurnetkawc pllek teith
edk. nith hebabc: ac bacuer ynnber cuabc.

Gordvar adar gdyl neuut: Ileawchnt llocr ac-
dkeunt: acr vrnubryt rac gofit heunt.
Gbynn gbarthaf neut aduaut: hir kennnygu-
poblyplurunt. ovlybn pwrth hun y kenent.
Gordyar adargdlyb giv. deil cbdoit di keyrobio.
up kiadaf ruf clak kenu.
Gordyar adar gdlyb traeth. eglur up bre e
halaeth tonn: gnu cullon rachuraeth.
Gordyar adar gdlyb traeth eglur tonn tuth
clualaeth: agrer y nabolaeth cadon berlaskken
Gordvar adar aredrybyad. bannllef cyn
pndiffeth. Gordyar adar eilbeith.
Kynnteun kein pb anar pan vrylhyant
kethyn ygat: nu ufak anak nynnyat.
Kyntrun kein ar plre: pan brye kethyn y
gatle: nu nyt ak anak ande.
Lwyt gwarthaf nynwo brei blaen onn: ocbyr
bepkyr wim: peurpell cbyerchyn onnkallon.
dkynny hedib peun y nus. nuu bestna yo cdr
us: crei bynubryt cyt a nndalas.
Anubc golbr gbybadur: gwnelit kyberbyt
gur: crei bynubryt. cleuyt am cur.
Alak nucil nucil anbed. nyt redim drthyo dy
hed: amaerdy arnabor anuyned.
Alak yneilnucil am lat: kithredbr kynllonn
cubat: a dbfyn nyt berbyt bryt brat.
Berbyt brat anuet ober. bydant dolin pan
buuer: gberthu bychot y llaikei.
Preatn preennubir pan uarw douno dyo bur:
tyllyll bwo geu. goleugyn.
Perygyl nidnthuat kynchyupat keinc. Nath
nu gwyr odychdiat: crnu calak alak ynoelbyat.
Kigleu don dzonu. ytholo: uann yrbing gran
agro: kirei bynubryt nacllerbryt keno.
Dgkiabc blaen derw. chwerw chkaeth onn. chwee
ebibr chwerthnnat tonn: uychel grud krstnd callon.
Ynnng uchencit: adnuet arnak ynol bygyordyf
nent. nyt atouw da ponpeit.
Da ponnet nyatter; na nyn tristit aphwder:
nyt atkinn dun ar allnel.
Ded nackby nadkiak: oed goeu gyuran yn
Ake neuhyn: gwer gbyl dun brth y deibn.
Grawnder ynaerind ykrrpeit prederiby: ac
dyu ynnan yn ne dnu bry.

1036

II.

Kymbum bem vaglaeb um. kyffes ruyaec
kemmyn: myere: gyn ar gaet enpoet am
portyes. Kymbum kem naglaeb um by: am
kymmynne yglwyrdy: poll pepannoliw gymry.
Kymbum bum kem vaglaeb bum eiryan: oed
kymmaen vpnpar: oed kymmyf kempngre
um. nyf tryn bif trum ~
Vaglan bzem neut kynhaiaf: rud reyn
melyn halaf: neurdigreic agamf.
Vaglan bzem neut gnaf kym: ytnyd
llauar gwyarlym: neut diammerth vyerchw.
Vaglan bzeñ neut gwallmyn. rud cogen
gwlen adym: nyf di garmat gam wazyn ~
Vaglan bzeñ neut kynhaiaf. rud reyn
melyn halaf: neurdigreic agamf.
Vaglan bzem neut gnaf kym: ytnyd
llauar gwyarlym: neut diammerth vyerchw.
Vaglan bzeñ neut gwallmyn. rud cogen
gwlen adym: nyf di garmat gam wazyn ~
Vaglan bzeñ grangwen nodaf. kynhaiaf yth
ieu hiraethaf: Mynarch Meuryn nodaf ~
Vaglan bzeñ grangwengalet. am kymmyll
dw diffyet: elain-pzem kymm kymmyrt.
Vaglan bzem bzo ytyddell: am kymh elych
aw gwell: neut dyf kyll arth lauar pell.
Ymae heurut vukymhed am ou gwallt
ymdeut: arlorn agerpyt mereuc.
Ymae heneint vukymhed am ou gwallt
pmamued: ar elorn agerpyt pgnagod.
Dy: gwenn gwynt gwynn gne. gwdze gwo aw:
hwo diffyo bze: eidyl hen hopa ponze ~ ~
Joelen bam neus kemmyrt gwm: gwae hi
oe dhyngher: hi hen elem y gamer.
agrrew. i. pr vn dzaw pffy gnas gremyf: nerth
ethrbn amarch glas: neut datum eukymadas.
Ymgeolaw prifgnas cymoet: pugnarrhydynt
yn moet: paw aheneint heint alwet.
Dyf hen dyf ame dyf amelline oer gruedy
gwely kemme: dyf trwm dyf trydyblic.
Dyf tropblic hen dyf aunhadal dzut: dyf elnet
dyf amdiar: pfayl amkaraw nyn bar.
Ymbar mawed nymkemmyrt neb: nyallaf
darmuet: ebi a aglaen naudyghet.
Ynnodyghet nalum nalwen gwedpleusllaw a
glsen: dyf amdiar aber dyf hen.
Gwan adnghet adnghwyt vllwarch. pynor
y gruet. dur gruf hebelin lludt ~

1037

Kaduc dedy kym: na dyt bzwn dy nyt. kem all 9
el achlaerv gaenbym: angylhid ypeham mab yt dyf.
Heur atalen dr dy allen yn hanuot: am achen. 10
tri gwyd ene eglur allen ~ 11
Ym vynyzer llacher ygnyt arneuf pluyfyaw:
nyt kemmyt engkyf nuo gnannyt. 12
Dorgyd arhleidyf: oth nyhaw arh gwnnuf:
na chell dwnnh gnyz argune.
Kyelhaf dy ehwnh trwm thofep bz pan dnc glew 13
y vitre: porthaf gnuf kym nuuif lle.
Pedegnuc tymm arlyt trueth. echeduf tuzyt
arnueth: kait ac adw gnaut tfo arthnueth. 14
Ystr yn elauarnyf. bzuab pelyoy paeth y
bywf: ny lauaraf neffelyf ~
Gledaf nugaeb hallet rib. nac omm cannual glan 15
aweb: coeliat nyelhellber nydiu ~ 16.
Gbaligaualet neuit am glawd caer. amnuet
arnuef ysgwyt bzyt bzib kymm techaf.
Jeym athrodes di bzyen: ac arthaff eur dny
en: rhuyth ynaw otheiaw aghen ~
Dzeigyat aghen nac aghaiff: llogyr: nyligaf 17
vym mabzed: ny dihunef nunec ~
Dzaymm. yn oet y gwas dzab. a dnse dewr y
ottenn: bwch ac y pentinbym y thaeth ~
Dinerdolien dydiaw. ti yn bys athorst rydaw 18
ny bu eidyl heupn dawr ~
Gwen bzch laiien vodiaw naethbr: athuc ny 19
tuchas: ner adnaw ar glawd gwdaw ~
Gwen bzch laiien yodhyllyf naethon. ar dzghyt
ar y ysgiwo: achan bu nwb ynn bu nyllyo ~
Gwen bzch laiien yodzyllus naethbyr: ar ysgiwyt
ar ygnas: han bu nwb ynn nyeregis. 20
Gwen gdgwd gochaw bynnyt. oplaf yf nwyr 21
eskar: nyt eur ath laaf. 22
Gwen wodhyr tyll nwr. allyplas naethbyr ~ 23.
ygwar nyt nodes: achanbu nwb ynn nythechas.
Gwen gwydnnow eskillut. nuth eryr pnebyr oenn:
beton dodiwo dangbet ~
Gonn tyrnit tont ernit. pan aut kpbrnn ygwbt. 24
gwen gnac rybyn othetit ~ 25.
Gonn tyrnit tont achwer. pan aut kpbrnn ygnas 26
gwen gnac: rybyn ryth golles ~
Dod gwr by nwb dodisgwen bayl. acwerw: y bwen 27
ar nyt hadaw pllas gwen ~

Cerchiensis 69 Ignuad

28. Dreuuyal o vlial gal ysgrun. gruc arlagrn lhu
kyndrym: bed gruen ueb llyskarch hen pibrom.
Pedbarneib arlugrent ambu eurdrchauc tub
uanc llu: bed gruen gureu ouadn.
Pedbarneib arlugrent ambkrat. eurdrchauc
tubysgaue cat: bed gruen gureu uab bedit.
Pedbarneib arlugrent ambrom. eurdrchauc
tubysgaue mibrom: rrstbdzen greullonem adrym.
Pedbarneib arlugrent ysgrneuein lybuurch. adme
29. grev galwrchrent. tôll eudnut clor trunent.
Pedbarneib arlugrent aueithyent vnglnaubt
30. lledfrent da dnuor vngrot tôll edrun.
Pan laes pyll bed trnll brn. agnadr arwallt lhll:
ac anodylam ffrab ffrdzyll.
Dichonat vthuell oeigyll ysgrnoabr trabydat pu
seuyll: a bubat ar agrbat bull.
Dnideubr ar yr uerbon. pan gyrcher baly valon-
31. pyll dyrun pbyll tau tryy luuon.
nat dodes y uozdbrt dzos obell yozdbyd odrug ac
obell: pyll pbyll tau tryy sulkel.
Dodlarp llab aergrre bed adlab eluyd bed dnias
32. ar ystre: pyll bun doet perchyll eude.
33. Paulauei rudzos pebyll var oubrn erabyll. ar
deudrei o dir tbreir pyll.
Bzullrt rac pyll penuglor ffer. we odrt llyrbyr yr
34. lecher: rudab crdil tieb onu digoner.
Pyll dyrun pell cunuc yglot. hanodyf uryf nrot
otbdyrnot: rubab arbarrth atnabot.
Gozeu trron ydeu nef. abercheteibr y badef.
pyll a selyf asandef.
Ysgryfr arodres pbyll. krymor gyscu ucubudll:
35. dnuab y badab arduall.
36. Kyt dlei gruury ac elyclu o loegrer. a llauber o
bell cu: dangosset byll boyll udu.
Reginbyll nu nisdaue ur bryrnt inrlwedlaue
endbunt agretkyrnt: rodyn uarodyn bygren byt
37. Lnua rnlaled dnrei trugar: ybeno inscrchyrnt.
38. yed ysgot: lle uyt elei byll peipellach pain.
Bnar amadaue amedd debrikyn ■ ylle brodr:
39. selof ■ein llaur llaker.
Dw gwll ruy riv yelen. bed saluyl ynllau gollen
gwrdaeor llaurr bochllawen.
Cod rud aeneaud rodurch upsampo gwerryt am
uaeth: bed il grodlyr uab lurbarch.

Pell odrnan aber llyb: pellach anovy gwaedlb:
allan telerry drigyr hedlb. 39.
E-rpueis i lhu o gubc. ef aracthan rac trayyabc.
clyll gbaur ued bacthaur dbc. 40
Gouar genurk pen puercheie. nat gaurd y
nedbis: krymy dnuer hael hoedel imi.
Arthen kuerydd krym. panoligrnnur ygkefrrdy:
penn gir penn gbru adyly.

[III]

Dyuldybarrsyoyat imbalchoybal baran ryfryo
lbeb: gwell volad uogyr podoeth.
Dmlsyuarlbyoyat bu bleb opbal: dyrbedr
rnorrs lleb. dunaor uebpalo nytreb.
Dynlysguarlbyoyat pulwch opbal clubero blrng
clubertrn inor rynel dorrlwoyat. rryen regret
greidyarl gauel crrr gal pulwch gleb bael:
rynel godre budd nael. bryen greidyarl. gnuael
crrr gal pulwch: berchen cuaor: kell lhr kenn
cbr gbyr glaur.
Penn aborthaf auutu: pulkyeb yuat rong
deulu: uab krymarth baldr bennu.
Penn aborthaf arbyntu: penn urren llary llylb
ellu. ac ar pbrorn dremdran du.
Penn aborthaf unron vygcaro: penn ryyen
llary llydyei llys. arar pbrorn dremdren adryc.
Penn aborthaf yurbedar: yr prechtlw oed nu
gel. teyrnuron trculbat gremullerr.
Penn aborthaf tu nuordbyr. oed ysgrnt ar y
ublat: oed olbyn ygbat: oed dedyf cat kyllbat rryt.
Penn aborthaf ar vygkleo. gbell y bnu nogyr
yuod. oed onias y bendidreo.
Penn aborthaf o gwoon. penadr pellynyadr y
lluyd: brren greirpadr glotryo.
Penn aborthaf ar bu ysgryo. nynnaullei dsar
atlbyo: gbae pllau llad by angbyo.
Penn aborthaf ar bynnbreich. neur gruue o
on bryreich: gwedy gwan geloraur veurth.
Penn aborthaf ynaghat pllau. llarynd llrdr
ver dilat: penn pott prydein rpallett.
Penn aborthaf am porthes: neur atlben nat
y rulles: gbae pllau llyrn oigoner.
Penn aborthaf oon riv. ac penn elbynrn gwaet
gone regrt o bedr. Hy tlipr bir bynnbreich
rygurdbyr ypeif. bygraullon neurdonrr penn

aboraf amporthes ~

Pgrlem benuben aolon hedu : adam bid a inem-
gyae by llaw llad tat obem ~
Pgrlem uenuben aolon hedu . pupluth pno adav .
gyae by llaw llad bygkeupudeb ~
Pgrlem uenubenn aolon heno . adan bein aodo
th : gyae byllab llam rpin tpnglut .
Pgrlem benubem aolon heno pupluth pno a
thylbeinth : gyae byllab llad mab kynuarch ~
Pgrlem uenubenn aolon heow . dan dberpt ac
anlapd : gyae byllaub llad by angfbyd ~
Pgrlem uenuben aolon heow adan bid athybaut
gyae by llab llam rpin dberapt ~
Pgrlem benubenn aolon hedu . adan bid a dy
nat : gyae by llab llam rpin gullat ~
Pgrlem benuben aolon hedu adan bid a
meu glad : gyae bpllab llaun rpin gallas
Awerth byd bzabt bdyn kynnull angpzu bue
lyn : am dull rebyd ualer reget dull ~
ahwerth byd bzabt bdyn kynnullyd angpzu bue
lyn annullyd : rebyd ualer regetbullyd ~
Pawdt cundyl acllauben beuweth . allwollyd
angpzu : pn aber lleu llad unpeu .
Pstrift cundyl ordallot heow . ac ordlaun an
oaeraut : pn aber lleu llad eubzabt ~
Diw gpeuer gpeleis p dunyd nuab . ap uydnuab
bedt : bert lieb uodpdaf hubyd . ~
Peun rodes i run rpuedhab aut heat achaut
nigpydab : ac pu bert dod dell pell nuab .
Peun rodes i run rpyf polpd aurtref : achaut
eidpnyd : ac pu dod dell uogyd ~
Pmuny run realdn dyhed . dzeu eubu eu
byded : hepu ar beurth eubured ~
Dor n gofgun by nuak . dngl yd tyb un pnlhap
huak : ny dpn neb nebaut arnak ~
Pydlet dunaut marchaut gpeun . erchudpd
gpneuthur kelen : puerbyn crpfted otsen .
Pydlet dunaut dd pzellen . erchudpd gpneuthur
cuttsen : puerbyn kpfrpfted palgren ~
Pydlet dallaut marchaut tru . erchudpd gp
neuthur dnun : puerbyn kpfrpfted elydnu .
Pdpllet bzan uab punellynn : dyuudhol allofgi
by thpn : bled a mugpn urth ebpn ~
Pydlet uozgunt ef acuhpr . dyndfiol llofgn bun

* Considerare deliberare Dan.

tynnu : Ape agrauer brth gleppr ~
Pydlet i paules elgnu : Krydyllet lauyn .
arradu : pyll aphebyll oe uo ~
Tildurth gbeleif gued gpeithpen ar nigh
yt arnigbyd : dpen buel yno elgno lyen -
dr ererlubpe etiuo gpallt ouzad marchauc
pgpeulk aupo uyth urpen arall .
Pe mael de gnyglud pe eunas gpurth . upfcan
lettlun pgpaf : llaub gbledic rudzeidpas .
Angpzed urpen pe agnu gnuuyf . kpechmat
punpob bzo : pnubit lonuan lab dtfiu ~
Tabel adbel tu hunyglu . odit auo uoledu .
nuu urpenken nr du .
Kaller bi geilic alebabc dwarnunc aitlullit
arpllaur : kpnn bu erillon llallbedraur .
Praclbyt bonn aegogbyt gpaur . unu gurdut
uallet arpllaur . ued anedpun enrabl .
Praclbyt bonn neurknu dpuat . tpa bu
bpb y gpurchetthat ~
Praclbyt bonn neulcad gleflin : pnu nupb
obeun accpbin : bendaller y pheir bzeddin .
Praclbyt bonn neulcad kallaudn llbyt .
nuu gurdpfnaller an pbbyt : cledpfual dpnal di
Praclbyt bonn neulcad keu bzeu ed [arlunt -
et : kpnneuabt oed di : gurdpfnaller reget uoi
Praclbyt bonn neuscaddzem : nuu gurdpf
naller pelpngpam : kpnndpnas kpb eitbas oibem .
Praclbyt boi neulcad nyn : nuu gurdpfnal
ler babur : gleeb acbpneden kpnbur ~
Praclbyt bonn neuscaetaunul : nuu p
gurdpfnaller arpllaur : sed aquedpn ar pauls
Praclbyt bonn neuscladuch : nuu gurdpfnal
ler eladch : gurr ac amgpzn kpuedch .
Praclbyt bonn neulcad kpltben . nu scidgu
ner angtben : pan nupb oibem ac bepen .
Pestrifful bonn arbonn dzeth : nuu gpedpf
naller anderaw . elucidlu allonbyr arnaf .

[IV]

Quenibpm trubum ytbuet : nu ketbant pp-
lenn . athaer : nut credit bpnter undelnec .
Quenibpm trubum pelgerbpm ; dun neuenecht
pnudfpn . upthozem gpelid bpnterupm .
Quenibpm tue bum, pleidfer . mindpn uy
leuenet : tpeisier gpefed bupgnuthlit .

Maenllynn tra mwnn. efrau. oedd ovbal gu
lanau. gorjaun dwythet gvr kyt bvongvas.
Maenllynn madyr di vngill. anghen kyllued
ar dall. kerkyr uaelgyn uaer arall.
Vndelw y gyfrau degyen arnaw. ynllynn
negyr draen. nyt ouer gunt ymbogi maen.
Awyr ynn gallat odyfryn aelpenpalm yr
ygknd yghelvynhaenn llynn llas odyn.
Voet benoigyet nagkynvell dimeth. adyllaut
odre ychell. maenllynn nac adaw dygllell.

[V] Dauet anet gerenit oed agoret pynth nef.
Drodi gerit aarthet. pryt mwrn poem ogy
Aolet palm y rud event. arglwyd molaf mwn
erenit. Nac gerenit glynn dhat. gvelew y
venth kymrud ogut. agvedy gaeu garv bvyllet.
Nac gerenit gelyn gelyn kytlynn. gvelew
y venth dau gynnyrd agvedy gaur garv adh
luo. Yn llongborth gvelevs dryder. acelorau. yr
gvyar. agvyr rud nac nathur esgar —
Yllongborth gvelevs dryvenit. acelorau
mor no nunn agvyr rud nac nathur gerenit
Yllongborth gvelevs a dhaethven. acelorau
nac arwen. agvyn rud nac nathur agheu.
Yllongborth gvelevs. cotheu. gvyr ny gyllynt
nac ofyn gvaew. ac nwet gvyn ollvyrn gloeth.
Yllongborth gvelew i bygedorth. agvyr yn
gvde anthorth. agvrnot gvedy gorborth —
Yllongborth gvelew gynnyrt. pothur g
gruf bob kynnwrt —
Yllongborth gvelevs drahud. er nerw brein
arygdud. ac avgrenn kynnran medrud —
Yllongborth gvelevs i vrthret. gvyn ygkynt
agvaet amdraet. abo gvyr pereint bynllyet.
Yllongborth gvelevs vrbyrn. gvyn ygkynt
agvaet kyt deuon. nac nathur nadr nadr erbu.
Yllongborth yllas gerenit. gvr debr o gvdu
dyfrient. a gwirthly yullas gvr adledent.
Yllongborth llas parthw. gvyn dew kynny
nant odur. a nulberabon llyllyavon llawn.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. gar hyn
von grabu ino. ruthur. gvdeith ardelfeithyrnyd.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyrpon
grwn odeu. rudyon ruthur erryan glew —

Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyrpon
grwn dehin. rudvon ruthur erryon ghynn.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyrpon
grwn dheuith. rudvon ruthur erryon brith.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyrp
on grwn addrudvon ruthur erryon glas.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyr
on grwn nolloch. rudvon ruthur erryon roth.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyr
von grwn rudbyt. rudvon ruthur erryon llwyt.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyr
on grwn nagu. rudvon ruthur erryon du.
Dedo redunt dau nordbyt gerenit. garhyr
von grwn anclubent. blaen blaen eu rwn yn
[VI] aryant —
Kattwallavn kynnogyuot. degyre andigo
uot. pedyr prif gat a dec anbrofoec bydom.
a thrugein kynnarnot.
Kuest cattwallavn nagerenit. Noegyr andres ar
mes etrenit. Naw nllong ellong deg deuet.
Kuest gattwallavn arydon. auer a nulser yn
alon. Neb llwydaw ar seiellon —
Kuest gattwallavn glotryd. pygyrnrhat dugoll
uryn. seithnns a lenthygat berryn.
Kuest gattwallavn archafren. ar ortu dreo pdygen.
awerent pullolgi meigen —
Kuest gattwallavn arllyn. merannued dewy mor
ovy. adinnat hat kyledyr.
Kuest gattwallavn ar ffynnavn uerllyn. rac
mullyn magyn dawn. dangoffer gyrnon pan heern
Kuest gattwallavn ardet pellnoffaw pgwlat.
kyllyrennin vese nat —
Kuest gattwallavn avdaliy. Neidyat adaf yn
aovy. clotryd kerllydyd kelliy.
Kuest gattwallavn tre chaer. kaen kydom a
chaunllw tuer. kan katt a thorn cantaer.
Kuest gattwallavn ar goikyn. Naw Nudde
ar aulyn. gvyn Noegyr llwoffaw culvyn.
Kuest gattwallavn heno. treathur yn tynny
penuro. am naw nadr nathaw pffo.
Kuest gattwallavn ardeiny. kynnyfgen dadet
abeli. angreo gwyned gwy ny gei.
Kuest gattwallavn ardufnd anon. gwaeth
erryon pullaun. gwedy tryn dynnerdaun.

Dnifr. Petrum. Liberatum.
et omnibus ... ejus

Iuest gatwallaun bymbaut. ygyrberbeum
bodiuaut: ytuir amubaur yuffollaut -
Iuest gatwallaun aruenim. Neb duollaue y
beim: tuzuf mab tuchas yordin.
Dgyffid eitiaun ac aughyfuun ueueich
llyd dufyr ofhymaun: tutiuuodd amgutwall
Gnfgruo coet beududet haf. dybyf abu.
ft gyrth neb dygbet. bmeruydim ny amebut.
LVII Pdeb allaim borymuyen abdlech dberydd(a)
gynodylan: the beim gbeiu neut tande:
gbae ieuenc aedunbrotre -
Vupeim agouut amab odieuc pedoit.
ac aupimo duo dettit -
Bpnodylan callon taen gaeaf: aduaut
tbeb tbyp y beun: ac aredait pebyf tbeim.
Bpnodylan callon gudeith dannulyn. ygyfb
yu amgynyeith. yn anbyn tben tbef diffeith -
Bpnodylan bebzbolt bpulat. badbynaue bil
dynupaue cat. amuclei tben tbef y dat -
Bpnodylan beuzbbyll ovn. badbynaue bynn
dynupaue flu: amuclei tben byt tnabu.
Bpnodylan callon milgi panonggynuei ygbym
elri cat: calaneo aladei -
Bpnodylan callon bebaue. buteiu emukn
gynnduupaue. beiden bpnozbyn bpnodynaue.
Bpnodylan callon gbythbilioch. panoiggynnei
ynpeitbioch cat. baleneo yndeudwch -
Bpnodylan gullbioch gynnifiat Neb. blei dilin
oftgynnupat: nyt atuer tbeb tbef doat.
Bpnodylan byt tra attat podin. ygallon inor
dyfiat: gruntab mal y gbubf y gat -
Bpnodylan polipe boetfor ibych yt: bell dbyt
bubyt ior: baruru bpnozbyn bpmutor. -
Bpnodylan dynm ueb bpnozbyn: ny mat bile
barud am pozbyn: gbr ny bogbell iw monidyn.
Bpnodylan bpnubyat bpt: ar meith po nabydy
bpt: amozebill toll dy pigbyt. -
Bpnodylan baedi peib. pinydaw Nogyrdbyr
beoiu: angeleo am bu unoid -
Bpnodylan baedi pnurun. pinydaw Nogyrdbyr
dbydzeu: ny elbur aet obupzem -
Gan bygallon i. mor ozu. bpffbillu ydollot
du: gu ynnigruabt bpnodylan bpngrum emllu.
Stuuell gynodylan ystydyll beuo hebdau heb

ibeb: ibylaf ibeuc. tullaf ibedy -
Stuuell gynodylan ydbydyll beuo. heb dau heb
gnamb yll. nanynidaw pov anodyc poyll -
Stuuell gynodylan ydbydyll beuo. heb dau heb
oleuat: elit anodaw anodanat.
Stuuell gynodylan ydbydyll y ueim. gbedy gben
gybenbyd: gbae ny dinadi aedynyd -
Stuuell gynodylan neut athdyt bebdied. nac
ynded ovyfdbyt: byt tanun nydu dill gldyt.
Stuuell gynodylan pedigurpat beuo. gbedyr
neb pieuit: ibi a aughen bpr pingat.
Stuuell gynodylan nyt elinbyth beuo. aibeu
cuiec bytibyth: ibeb ner. heb uner. heb anwyth.
Stuuell gynodylan ydbydyll beuo. heb dau heb
gaeaf: dygyfnu denund dagiat -
Stuuell gynodylan pedydyll beuo. heb dridu.
budyl nieu yt gynnu -
Stuuell gynodylan anigban y gbelet. heb det
heb dau: mau dygib. buo nu bunau.
Stuuell gynodylan dpeithdiac beuo. gbedy
beithyr uodiac: eluan bpnodylan baeadc -
Stuuell gynodylan dioergi beuo. gbedy ynnth
anduei: heb dyr heb dbeagdo ac bunaei -
Stuuell gynodylan pe anef beuoc gbedy colli y
bynaf: y mabrongybr dud paduaf.
Stuuell gynodylan ydbydyll ynenn. gbedy dyna
dlwyfynbyr: bpnodylan ac eluan podyr -
Stuuell gynodylan ydbydyll beuo. oblaut bpn
ordyu: bpnoin agfeiabn agfinu -
Stuuell gynodylan aii eribin. peb adu gbedy
mab yngynnuran. Mugeil ar dybeiftim. -
Gin eli ben dlef ffeifiaf gbydlym: ereii
callon bpnodylan dynm -
Gin eli gnefdi beuo y gbnet gbn gbynn nob.
ef ygbet tabun baet y tin -
Gin eli agfydbaf beuo. creudit pdwy beidnef.
ef ygbet tabun baet eruaf.
Gin eli gnetbynnet beuo. ditfynit meifii-
nygdudc: dn bnechuad bnr nygdat -
Gin eli echeidd nuf. nythreid pfeudt pnebyn.
gredit gdelit odaet gtin -
Gin eli gozynnod cuet. bpnure bnydda. ac
ffadeb ffnott yoraha. Gin pennghern penn
gaen ffnott. arudbel paflen. eidic angic -

(a) Prodia, terra, regna.

[illegible]: prangwein penigaru llwyr. arnadi pechau.
nac angre [illegible]
Erw: penngyera penigaullwyr. arnadi pechod
eidó angre agnunf ~
Erw: penngyera pell gwlawr heno. arnadet gw
[illegible]: ry erchyr trum tref oleibr.
Erw: penngyera pen gwan heno. arnadet gwm
gwlat: rygrethur trum tref lethant ~
Eglwylleu balla pwllwllyw heno. pollied pringymm
pe eledyn rac cullon argoetlus ~
Eglwylleu balla pwllfuerth heno. pritnadut
gonaeth: rac pur [illegible] ruw pe hirnaeth ~
Eglwylleu balla pwllfrig heno. petnod tymoum
tus: amblan kynoplan dimm ~
Eglwylleu balla pwllfarun heno. pgronaeth en
nellpoll: rac pur pe. rwy pring allon. ~
Eglwylleu balla pwllallaur enbreint. gwedy pouia
dlorchyllus: kynadlan ac elnaupollys ~
Eglwylleu balla pwllbuia heno. pebenhyr uy pha
[illegible]. gyon allur ami pitat ~
Eglwylleu balla pwllbarnar heno. annuneil pwl
dyar: rac pur py rew pryfellar ~
Pwllfeleu pwllbenn pawer. pleiffo pheffrus enpo
ll. ar dymeth y gwellf. y gwaet ~
Pwllfeleu pwllpwllyn pleiffrus eglas pwllyr y
gwaet adan craet y gwyr ~
Pwllfeleu pwllpwllfrwyn llallen ywdeir. ucha gr
maurud tatt: pgrleun neiurderynt ~
Pwllfeleu pwllfrig trum athnodus. oed grudach
pgwyt tenn: pridwnt o gnit nogrn neu peehaua ~
Pwllfeleu pwllfrig trum athnaual. oed grudach y
gnuet: ar dymeth gwellf hoc eredic bynar ~
Gwrun ywyt ferner unor yb dilleint. heno gwedy
ylli kerniemt: oanffaut bynthaut yt leifeint ~
Gwrun ywyt ferner unor yb gneun heno. gwe
dy erchenchun: gr erun kynozwn kynadlan.
Ayr angheu ffreuer. amdo heno amdunozth
bydreor: dihunaff dydaf uer ~
Ayr angheu ffreuer. ain gnua heno odilyeu
nos nyt dewaint: dihunaff dydaf dydgaun ~
Nyt ageheu ffreuer nutreiddyn heno. angnua
gnaduon nuelyn: rachoelyeu dagreu drop erchyna.
Nyt angheu ffreuer neiruaff heno. namyn
[illegible] [illegible]aff ymbrodyr. am tynun agdy
nak-

ffreuer heno brodyr athnaeth. ny lamoedynt
erdiffaeth. ac ny nesgrint dygdyaeth ~
ffreuer heno brodyr athnu. pe angkymmut gw
reimllu: ny erbynder tho gnaethu. ~
Mellfreuer amdelan. kyt ytiw am pabyr
nam. ny[illegible] ny leddir am nam.
Ynwyd kyt ytiw beth. nyt eidigriaf bonn
bonbuch: ys dygnaw gnu rac dy ruch-
dunhaual arhaarchyn. ydeiaten pinpryddyn:
ac ydaa atbeth nu marthuny ~
Amhaul arelnyden ydaa aydduny nu tru.
ac ydaa gnun ny allden. ~
Ieuun bu dygdyfcher aveu gnuyn gulet. elw
ennaue y gnleim ieun gronc nu nadu ned bynn
Ieuun bu dygdyfcher aveunau gnuyn gulet. ac
ienghar ydlllen. ieun gronc y nedy ned treun.
Gocdy ynnhroom odynny hakrau. vandydau
dovryr: gnac vidun vynot ynhyy ~
Gocdy meurth inhed adwchaed dillat. a phla
ar uielhu: nannungroer inniocesoudeyn ~
Gbarthec edeirnyadn nybuant gordinnin.
adheid ned nyt aethant ynnbun. gwallynny
onn gnyr a adhuant. ~
Gbarthec edeirnyadn nybuant gordinnin. a
chaut adh nydheidynt. ~ pulfun gnaynnuon
gnr edinnullaeth gnaethdegnyo gnaeth gnylen ne
gnyo: ar adonno dragnaeth adeiladyo. inn allpoon
aded da. gbaet am pgilyo gnaeda ~
Bei gnneic gnaethynbl. bydei gnaan nedw. bydei
bain vaithyr in gnna dinel pgnyr ~
Dyllaethen eiedl arerdpwed dyn. oetnes mor
nal: agreco ryn macrylinal.
Ieleo hdredic ninglidin. odiw padw pthirodu.
meurth ynnubyo aceutur ~
Ieleo hdredic anhymeurth. odiw padw pthirodu
ginnunsenrth. kynadlan aebeidlaeth degneurth.
Neurfylleu elygon aronnon dir. gorleo eidyn
non: hir hoyl heul hoy nghanyon ~
Jeuuffreic odnille unnonn ffreuer aerndre.
hinneth anhomnerth pradyd. ~
Maurdyaec egnuer adhaeu. nyt oed hir agdyn
inn: gnr o flumeir ~
Ias kynhaboc ar hulhaeth. kynnu kynadlan
kynnllaeth: yn annyn treu tref oithaeth ~

Vy langer ikehelyth arnyth kynodlau.uy the
thei orvetued vyth uy uagas y uam uab llyein.
Vrodr amdwat uy vall. adynunt ualgual
all ovn vun eovnt oll. ~
Vrodr amdwat adud oub ragof. wy anfuvt
aegoruc: uy obrynunt thiv y ffuc ~
Geneu aubel teulu lletkynut pereid y rechau. uy
pliaru aegoreu. ar a uu uat vovnt ~
dr elydso adub adun. alelydso y ieueinc alyn:
nieupl barneu maden kedyn ~
Pumpo eheovn eiedyer. dillat yn arw gdaud
ker: ar glas vereu naf ihfer.
Kynedaf dnelew nadu yn ol kilyd kelupo elyo:
ygtyball. tnech tarr aneu kuyo ~
Vyby aerwol mbc ae ketdyr yn kynuamor:
ygoengdaud aer yffyo dbc ~
Cadneis y dieingdaud aer ygfvyt. digynyng
dinas ygredyn: gozeu gdr garanmael ~
Karanmael kynuy arnat atdzeu dy ytfle o
gut: gnuyt nau ar grun kynmat ~
Kynued o gnuab llaudael: nuab kynudylan
clot anael: dyffredyn kynudrynun garanmael ~
Dro dibeid acred. oed dduoledic. tref tat agreith
dwyr. garanmael yn ynat ~ ~
Karanmael kynubed o gnuab. nuab kynudylan
clot arellau. uyt vnat kyt nuynat o gouau ~
Pamdilgen garanmual. gutgrer kynudylan.
apbydrodreb y ounen. uy chaffer ffrunc tnaur
Amser y bum bras vnyt. nyodrchafyn y oebeun.
yn nuzdyt: yz gdr agbymei claf gombyt ~
Vrodr amdwat nneu. uyscymer gleaut cor
uoydeu: yn eluan kynudlauden ~
Kynuat dlifc bzager. nyldonper ovr yndruaur
gyldrydfed: uyt oed leuadr vmbroder ~
Dunt trac agbeu ac aelen maur. agloes glas
ureu. uy bydaf leuadr nneu ~
Maes maodyn neus aid reb. odnua yn y odev:
ar ued eunnued eirp tedr ~
Gom elsithau neulgrdych glad. maes mao
dyn y doanab: dydrei gynnon y gdynab ~
Pedwarpunn brodr amdun. ac y bob un penn
teulu. nyldyr treenperchen ydn.
Pedwarpunn brodr amdugant. ac ybarpun gozv
ff nwydant: nyldyr treenperchen dugant ~

Pedwarpyn trdbyn vadbyn. brodyr amduant
ygynadyn: nyt oce y dzeun berchen nkyn. ~
Gofgu ygbyt adt aruat. uyt byt bylgeunt
gnuut. neum gdaut ygbyr ogyn or gut. ~
Gofgu di ygbyt attbech. uyt byt ynuadzadd
dibech: uyt gnib clein ythgreun y gnech ~

Gogu gogyfeirdeis. gnygfiardeuat gogyfuer
dwyd. uyen regret ovdballouyet pleveuyd.
Fur ac aupaut nor endunaut eudibeuno ~
Kynnor ydab rdug podplaw y gnefgreiyo ~
Jeuaf aduaeth coll acdaeth am deith peuupo ~
Keneu y dzaut: kynnudaerdut. uy bugeiluyo ~
Dzeu adsnaeth. diafynneth. y gnaiuyo ~
Kynn vynnu. kynaerbuleu. eudibeuno ~
Deutu aerueu. diffbys dileu. ovdaw lupo ~
Seleu delyt. euynnyeflat. or adspbyo ~
Dybi y naeth. aivo achaeth. oceuherbyo ~
Cochlyd lafneu tavy ualch eurych. anuffeynth eugovo
Ky kynnbalpaut. Ilepedbeiraut. y pedbeirgyr.
Dyfyr diynnas. bendigpyf clas clas. oceuherbyo ~
Pzaeliaffo kynnuaby lw. yndragyllyo ~
Dydaw collet. or yndirpet. pzaudelyo ~
Allaw heb uaby. allaun argnaby. atdslaw: luyo.
Dee aelbioneu. uyt yn gyghen ynnerbeyd
Kyt ynigaurer. uyt ynidurt neb degilyo ~
Dzec oikynned. diffibys diuo. diuon ozeuo ~
Koegpeibys yd ela. Aeltaut ynia. y lucchelyo.
Gozit aeenbeith. yn auyleith orgyfkerygyz.
Mor agollur nioc agreffir. oknndoro ~
Dgyt gyfeor. kyfrbyng eclor. nioz adynyo ~
Kynyt ogud. gfyz adyo bud. y dlynadoyo ~
Gozffit ynythpon yn atpozpon. aranpzpnugyoethyo.
Ef adab byt. nyldyo kerdgkyt. nyldyo kelynf ~
Aluf gar maer. arthaur dyo chadaer: beth y gdyo ~
Jdo adoor. oelen. byt chnoluynyo ~
Vn gornadiabc. an nugarbuc. ef dorupo ~
Dyeheu plu. yn ynuchdiehu. or aerchendyo ~
Arth ordeheu. kynyt ynten. dyeh ynic ~
Koeynllyre lledr. ef rnuedr. obolh nillyo ~
Gbeith coes uoeimo. odiaugho. bydaur
Deudeng dnugred. ac nyt rynued. am bu gu
Der aneugfat agkyfbeddit y naeth dydyo ~
Derp ynnidiant. barnaue or aut. nyr rydelyo ~

bveu o regot. hael ef pliw acamo. ac ym pradf-
ferue ygled. balch ygkymted o tri thyemu ar-
dec o gogled. a dom en herw. amen ym gvaet
rvd adenyo. amuneu dalyellin. o tam llvn
gomõnyo. Ysdilybyf pyben. pmeyrvn
agben. o nvnnoyf i bryden Amen

Pphetia'

Qllaot pmare: treiddverthen treillaut
meith trychvnell trebeu trais arvbm
dzic nynasym vnynien: trij engyrch am
lyrth anthorthiaen. agvenbyn rieu gan rieu-
gaur glutian freic deudu dinen. ac am
gvyn rieu rnuclen adno: adoffeith dunyo heb
delbyden. ac allred ruferu gan rdnen. ac
allmyn heb allel lyrchen. agrvnlyrt gvnndyt
yn gvan ydrhen. agvandr teis ■ nfelen. a
llogyr nerth am gvfrentlien. a llogyr yn lry
dyon brat y rien. agb thfreinc aeffraod ar
longhen. agberthdelyr ynoyfevrys agben.
Sryll oes neb pzaelogien. dlyf am blyf
anddfian pleiden. dzic dihpll tylpll agvlen.
golnoaf redroc rieu. am rood trbp tyodi ad
nen. y rnnin oelbies oellibes heb eiffeu amen

Qochdav byt pugrpt yugredyf amant.
nochdav nanpch ioz ortnuenuant.
nochdav rong faellin rnllyant ynderchu.
adibarch gladu agnaffant. ochdav gvyr
nauav yz ymplinu nolyant. ar gvgled dylied
dibeu ygbrant. nochuro pnpzydem pzvdr
achlsant. ac andeutu Aoegyr llafar yt gvy
nant. am lythzau neb heun anpruedant. ne
ant. ryd ygfaelar yr ygfrydvant. ylyfem doc
nozed itf tizuoed tarnant. Tlevf am y terryn
trahas nybarthant. am odgvgaant eglnt lef
ant. gbyrion nalgeuduc agymynaant. ada
trachbiaez llnyghes lloegyr agyrchant. Anod
dfletneiz trez ageiffant. am gvbod tyz oes
tuer ylfynghant. y tyzen kadarn pnfkam
ygv nant. am dal. tyzua y tornelmant.
am lw gvnghaus uudyd rif myzd afyrthyant.
2000 kyboed ylymynant. ohonad dfgv
gnaf na bihua plaat. Acnyt am ae kel inftreidiant.
Oeffint adyiaf dduyd dedaant. brythyon actreu

la penna ydant. Dethnyt adgryd o dicter
kannt. afrif byd laiben pan ygvelant
Dygvgam tyfyzru ervnes trubythaut

Llyghes von durun duzid lletteu creu trost
rvnen trafth. Nauv nw am gvnnv angyn
llthnaot gbyr ervr ernn. dyllaves anter teclann
telbi. di ynyr kymry ruckammun. dzic dzo
gnu nab henri. bleydvn y ernyn kymn tynn.
bleid kedyzu kadarn y gkeith. Goeith byt kivil
ennyt kelu. gvalbut gblat gbleidic normandi.
gvlt pzydem pryser ■ ern. gvalbutnot uall
rot yntrri. peun beird pob dnyd otthen
dbynnon. nu ath ogynaerchaf ar arpzydn.
yr bynpch gynulygllp palben. agabon kaledic
ygvlaerthyaf. gronchel albin arlbeigi las
agabon ced bythyon penadlon yb hnrdas
acolben aniyo ryd rbyf teyrnas. Gor cach
ygrochlled gorallen. gbynned gnzed hyn hil
nervyn nur teyrned. Caramnibc uabon
ynlbonn gbaret. kynadlyo yb duv ynidnn
unet. allnyn argyrthdyn gachled dyghet.
bzoled dachled gyzned gerthet. rygav pb
rydin bydalt or dnnot. gbyr merlderyd am
dzeuyd ynynndzaunt. Rudyon gallaned lann
dyled heidd adilyen eubet. pob kof pob kyfnut
pob gvr pob gvnnt. crift annoda ynllen ym
llovr dybot. Aoegyrbye angkynnnbye yn ag
hynnnot. Ueifertbin dzerin aindan dzaunt

Qrit nellilaur ucdu lleuuer anthdu iaon
gvgadu gan uaber. crift keli yspen pnidet.
vy marddut treethaut trneth hatter. by nendy
onbru seulwon cnndyer. yb marder eurgadn
eatlber. bygkaerdin uch lhyfen lleer. Aero gan
on ognno y padr. Arer poub oenn ny ennned.
aet oclus ny bygvlo nadlikes. aet pdodf
dnb gbaner. Ar gnuet y erunt arnuer. Ogyt
uon tryzuon tnlif gbybher. ogytnot rnu am
nnot rolfer. Saellon dy bzython kynngland.
Gradbod llu kzyboed kymer. dufrinid naelenno
nual uchel. digkfrerth heb gafferth heb guer.
Am nael on ychdur hu aer. am lam gvy
ran ovdy rndner. am buellt trirpu tnlif

uchter: tarye ar uarch ouarchaol lafnder.
am aber kamarch y kynuarcher. Tyn lleibe
ryo y uuuer. Jua vr vyd pryd vo hedpryder.
obrydwar gobeunyat gloeudar. o pebeith teyr
theith pader. obrelpardh pan ptbygyuarcher.
Dirchoch y dowyo odywnder. ardunyant ll
ydyant uch lleuuer. Dow arloegyr a lasgyr
ypadder. ac gnar ar lauyar ac bauer. Gyr o
gnid pareubchzud dyrchuer adab ytyllyab y
lauer. ky un aber dechreu pan dechreuer.
tyr terbynrbyo dun gbeuer. Dub gbeuer
cueler uett lzellyo. kilyaud fely oedreis drwy el
uyo. am aber kaumarch anubarch. marchad
rof grab: kufnaz allwyd. allumuan aclav
hed gelbyo. alleith dzeic dragon ygtlyo. Loegyr
llyw ar gromuan gbeum dyo. gbrm ygbrytt
cynpt enemyo. gbr arbegyr alogyr ygtr
uyo. adar tty adab y kyllyab ylwyo. hunn
aber archreu dechryo. yuuu am ytur poetryo.
gbabzpruned aklaupo. kynogbat kynupnat
am uedyo. kyt ozdizubt adzo dabu yllauerryo.
ydzetbzat yt glyllict ker elwyd. ygtrrk adyrrk
uydernyo. ytraitu dzon zedneu adertlyo.
Darllydon karbn kaer kerryo. ruc lleck dub didy
ull gerernyo. kyt pan vonu yulyr puberbyo
gleudit puryrit ruc ebrlyo. Aclav gran yr
ween rodyon bedyo. erebych dzugnred rac dylled
defuyo. ¶ Am unclletrenyn tzrlk adoot. tr
uoed llu kyhoed koym e pell. ar elbug reidt
rodyeu heurt. angkleur hemkaer kynuarch
trengbi. kynuerth ebrealun terruplgn. gbal
gar ac aulhar ac aulbarch drosti. kytlanum
dylpun ben phatrodt. adzdin ydbollet gall
gullet uyelli. ¶ gyfranu barbn bmr y gbyber
thn. atruyd kelcu dicun heb peun heb perth.
atruyd uuerch gbeilyd gbeul endelfon. agyllic
digu ar ebz ulkerr. ¶ gnelpir kzy egbun a
gbeidr. ac ell yrnpyb trd ac ukr tuyom. elint
gyuury plent gallaurr ac gelli. ¶ gar tugne
ued trugnech trydr. ¶ Gleillebn argoedno
kedymderth. gloellesic clydnic anulsberth.
gloellon cur kefyon ky pkarlberth. kykerlyn
hoedl oym adlkerth. kedymn kegyr pullygrin
kyfterth. kifrycbyn gbelbn eugolerth. dumnab

kaellon ylleb nollderth. ar boned arkled ar
medlerth. aruollrein heb gellein gytlerth.
adzurenzerth derllyn gyleirth. barbunt bzr ko
yo eulsullerth. allyll'on gryned gbammarerth.
adzaud llurdt kaud kymynderth. edzrch allebych
kkael amreith. angkymerdin kyflauan eillerth.
dyfkygrr dz mynnur nullreith. bzatdyled ogonn
ned gobeith. ¶ Gwdyn dym att dub pnyn gerth.
gollodaut llurco llaun pnderth. Gzd kaulz pn
hol affeith. gbz ellau oleirur ocdlderth. grm
yon gbrr dilcr dyleith. gbarrallyo gran dub
ddyn yleith. gbarrdin yn ydellrlbm dgrlberth.
bodlabndw pandergyn pobleith. Aeclyr ryam
pennt poerr gnith. poet ef aurodo rnun gnfreith.
gobeith. dubco trugnred trbr gnfreith. Amen.

¶ Dz yo gbael gbelet. kynuerf kynniet.
bzatheu abrythuet. brittanyz ar gerdet.
ac rodaet gallt. arardorr dnghet. ac rzdin dnl
let. rzpyllan gullet. nlab nynnat anet. nlabned
dynghet. angkennadd agrret. angkennzn gullet.
llocgrzkrys aedpllet. ocb rac allgluffiert. kyt
nnpeun pleithuet. ozhalan kallt. gnir rodd
gbaret. orbrydyn dannnet. gbynnzpngbaerthaet.
gbyned porpat. kynnry nigpffiert. cullu allnchet.
coeluein eugbaiset. gbnrllt kendaet tet. gba
ranby reget. ryam gran ogrnet. ¶ Gogrnet
anranu. annrodu rbpfruan. anibu bard ratrnn.
argyglau granlaru. arkkelir grydnan. acanrbo
nn kynnuan. achrnkeu dnun. achrnnyd nnban.
kaellber nn bychan. kradoed allelan. kynnyo ka
darryan. cur llaun llunian. ¶ Lunangyrch
gynnyot. lleithen onyot. arkbyd endynot. der
thyr ernyot. allerrr euclot. nucleo cleu rngyor.
¶ agor rnnbedu. ryam gran gynn angkren
dw gbernyd gbaet reu. dno kerro kaerru. ef a
dab uel odieu. achos kyglleller. ar tyeth natkre
theu. nrllyo nasserdu. gbanl oblan adleu.
gan rbfan rbyfuen. pen bir gerurn. obrulhyt
kynnerr. eret pnll bub budpeu. anbyo ryo
den. dun erryabl kenlheit. a gnlhlyr: llon llyfern.
anrodes ryam dnlleu. gbenlfleo gbael oleu.

Pvic gynnarch grhuyd pannyleat . pby kynt ae
tnlbyll ae golenat . geuadk pan bu padyd.
perrat . neu ydan trlbet . pyr y seilyat: awollcion
inslnun pbyllat . ebr qu percutur annuerrit . coll
ănt golat nefby ployt ottenurrit . bozeubuudel . or
gauont teirpel . cuigil gallabydel . gbnaont eu ry
uel . pandab nos adyd . pan ypo llybo eryt: pannyo
tnlbyll nos . pan yo gbyzo llnos nor . pandyuebyo
cod anyo gbelyo . pllit ten ebymnabn . yuynyd bŷa
kin . pllit guer gurthabn . adun donu eigabon .
Gozthgynuarchaur . pby enu y pozthyabr . pby bu
perygiaur . puab uneir mbynnab . pduellir mby
nak . aorucadk . pby bellir ullern . pby telbet yllem.
pbyllet y geneu . pby neuit ennemheu . neu ulaen
gy yo ffulyon . pbelbogs uor gebm . neu pet anat
uon . yllyo pecubon . neulen agbydyon . a uuant
grhuydyon . neuallzdnt lyfsnyon . pallnuantpm
dab nor allnant . pnlyo ponnant . cod anosuac
dyo . pandab uallhelyo . Pater noster amblo .
gbutir tunane i adunando . sibilein signum
rogantes fortim . amgylo gyb amgylnyd . am
gellant deugelyo . am kaer kerindan kerndyo .
ny pnuncrch pector dauyo . y mlb nnaut ve elbaut
pm kallogynt pndroem . kynny ygyzriduen . proua
tozeneit . uac lleyth ellyffeit . kynny prif ony peit .
unn ygyll beyeit . gbaed hur ucheueit . asgnyar
hounat . ayoeint gbarthno: . gbyduerch dyarnuo: .
cnugyl ygbyzyo: . gnaclattor arbydon . gbynueith
ay sullon . clandus in spon . ony puannullon . bydh
aye penn seiron . uac ffichyt lechon . ueurun bnthon
ydaroguiron . anneol hoen . am bathen awon . Ma
ne . ffiaby: beim amallby . ffie amala . ffur: fi: fel-
dyuedi trunet nannoed . creuoy: ozohen . huen gnuid
disgreun gnspell . aoufyn erra golgyd nnur coznu
a uaiyour . neubuu gnuddyr beluydon . gan uath
lysgrllu gueiannon . gan eunyo gan clestron . ry
gnallysnudeith arbuleyllon . blydonu ysgaer gofunnd .
Cefbien ynf nubid ynf gnion . ynf llon: . ynf synnb
y benyon . ouzgour opben bnethon . gbydyl bzl di
scregyon anduir nredlon . ynf bard . ynf ynnuaf
ffeithon . ynf llyo . ynf syb annyllon . ffiei . arabei
ynfuedy . fi ffraw: yny ffridi . pelbeidin bzounin
aoyn . dorchoun bach medelfar . agaubount gan
uardon . agoffount gybiannyr mfordi . heb gyfieithi

heb reith heb ryd . agryedy bynny dygby bzithyat .
abnt dpiwsgi . nac eryn dy bedych upthyr . rieu
nef rpnnaur: dybedi . nac ygreginn gnaues dy nol
Ri ner gle amgygynaarch ynghnyo . abdeilty
dnè fortiè . dauogan dbfyn dnu . budyant uffirn hic
uenno ypor progrine . ef dillyngfynyo ptour dnè
iurutum . baetinaut bynnbullyre eibr ffe ef
adynni buellfben aunfer . arnaf bore drubm y
dnu dibeu . adynn nynnuure dernni crch . adynn
del elbynnu ar bnugfenen . Adynn bnugfynylle
arllathen preu . poet punheneit ydalyfedu . Abzeo
omdybeit lythyr llyfien . bzbstud dygfin gured gye
ly agheu . drthol agufien bynnarol yfirn . ry bynn
hoynt ublaft nef adk gozeu .

Golygmanth Nefoet dunneb elabz . ny bynn.

Glut byt ert dydau . bet pugem mur
ker o honalk nu dydrstud ugthen
dydrstyeb . dybyd hnonguedy gleu . ny nabt
lybatal hpuaethleu . agleu elsbeint crch oe
dnuw . pob llyfu Ileuntter arnau . pob ffici dy
etter heibyeb . dyclymmyd dedfbu de aneb .
rubyd ac ef dnu dyclleallau .

Glut byt ert dydu . dgdeun dobyd arthno .
lyon gbaed gbanner urth uzo . pem elabr clylle
bt ac do . a bzpnuc dyn ny dielo . ny didnu: nn
dnu: ert bo ny dineyd gbu: ny em ynno . ny
chenir nullpeit ar dlo . byt bleid beidpeit a
ddpill . chdsennaue ynd Ilen llabydabe lleu dnno .

Golut byt ert dybyd . arthaed chdpeit atneit
ynd . dyclymmeit ieuenc dyclymmyd . nyt ech ei
gnit dot leithyd . nyt yn arneicch kaeth eiryd . y
gbac vno ny bo acbyd : atneit adu ny chneyd .
Aleyt ac aunkyt ny gymyd . ny obyrll odnu diffyo .
ny elabr ynghybrent ny gnnnd . keingsation gu
fryuon gremyd . byt pen ynbo gan gnit gremyo .
Anghyfiaelyr anghyfeindeit llenn . dyrchyfnid bra
brokt . gbell nac no gneiadsnt . ynn gibeitbret
gbaithra gbeilt . chdiec ynenubaw pn odit . chdeny
dzuc on dwoy neinghyt . nyt gnaw . clausdaut elgrbit .
ny chetfir da heb pnit . pedyrfau dybyn pedyr dy
bekit . aneith gbell gbleith no gbeit . dzuc pectaist
de bell erbit . da ynghnif porth meneghett . ouc
onef gbaedaut ny gnet it . mab men ordaer
aberthi . A dseith yn gubeith ystaet . dch gedbyglfa
ynn beinbit .

Dihŷr gwnaeth dyrchafiad trwch. gwisgwisenn
gwrth gwasg. gwyluen hanes gwisgwn prŷd
Un. atwyll trwy chwerthin. bit gymrwyd
gwrmaint. bit lles cadw bit vaeth crin. he
remmo hall gwll gymaint. gem reuwo my
phellawd run. drchwrhic gwaew gwaetlin. dy
chyweruwo trwch arlym. englint ebo llyfen
thin. cawsr ef hyll pasein. nanwynaw
nyt oes dewin. anglwyd gwlatlwyd gwrthgwn.
Dywnw gwaesc dygyrthiem gro. gwit cadw nwch
oetlam cyffiant mam mwlyn. aeroybym tubb a
dewin. creuglint weint pŷb dreglint. ry bymo nef
nyt ef gwm- men wnt gwlaremnim gwrbyll
orwbiwt. gwisgwt oet hein gothyll. nyt aglur
oewth mwdpll. rac cawsgwt ny weirt cawnwyll.
nyt adwo awrdiw pŷll. kerŷnwd adwyd nwdyll.
=wr. ow pyll pŷr cyfra. agymmen odm nyblna.
oer gwaesfawt rlaut morna. gwell rwyd no hyf
feofna. rac dewc ny diwc athwr. llaaer maiwen
alwtha. keudawt hyt bwrymdda ofowys mylys
lwc a dryclwal pennadwt trailia. meurdaw mor wc
keidwt gofwaro rwyd pobwaeth kymmc gbida-
nymadwc mairchogaeth nyt naf aual oe gryuaeth.
nyt ef cwr pawb pudoeth. nyt chwbyn bwt yn
llongr parth. nyt hangwf gymmaen agfodrth.
bit hŷr gwr lleb dyre bwraeth. anymaer keird lwyth
ef cllywaeth. ny bwd hwyligyr neb noeth. nyt ew
reith nat wo pennaeth brenhinlla kerdwaut an
reith dybal dir wo poleth. ny naut cwsg llwyddyr
racllaeth. englint glew degyfarwaeth. nwdy nwt
dwr pob anghyfyaeth. anwas adrwo drffaeth.
cwpawl agharnan hawddfaeth. ef molwr pawb wrth
pasaeth. ny chwar dwrd dowaeth. gwrda kyfiawnt
anghywaeth. Gwaednwyn gwaflymnr. or pwr
tennaln gwaew cnwlwr. dulwtpl alaf dranghyr.
gwell arnw anghyfy dwlw. arnlwo drffwo drwennu
ar pobla. kyfia rennu rybuchyr. bit gwaldr gwaew
ny erchys. nwchyl ys gwaew adwoddwt hyr. ny
rydalw rybyngyr. alwr dwnw dyrchafwnr. a wo nadw
ny nwch dwlw. a wo dy gwn dwr ys dir. a wo gwlew
gwrthlwybyr yglot. o bwrthwt gwydlyr. gwnnu p
wyt pŷdw pwdyr. kerdnwo dwr adwoddyl hyr.

1057

Aedd gwnaeth pedwar
Achau meibion Conwarch
Ac nei gell ygri mynych ydoeth idi
Angeled y lu am yrrut helen
Annoc dygri. ac nadoes gnutaw.
Ad neuthelwn gwn gwaith
Ar nyphoethw ygwaith. porthyet ylygut
Adaw pab. adaw uaen
Arglwyd pawb ar pendaw
Ar ny rodlo aguaw. typcheith adaming
Ar nyghaw yndaen nyghun ynghyfet
Aw ampl y nuara. dangnnu yda ylaethu.
Aw annel y uel doet ar y uaet
Ael y gware a dallet ygriwen
Arthen mab aethlawch.
Arthwn adwse hen yurydgraw.
Agheu adwelwys
Agwen y hen ynyr agheun
Aro lyt lwch. ard kynny lwch
Ael y lyo heb negyes doet ae negyes gnutaw
Ae bab y kynnuner alwo marth ythygoth
Aw annel y beibon uyt a dr yny gohudyon
Arannw yhaw. rannet ynhynaw
Arfgynno ynhbyr. ebrwyd y tyn.
Anlaf corbe trahaler
Aw nefaf yreglwys pellaf ywo ynyth barndwys
Adnel y orbe arhoet pfall.
Agynnuller argeuyn nuerth nale gan y dan yda
Adoc ythyd ythynn
Aw kalet y gnughaw. dalyet arbap achaw.
Anaf yr gneu.
Agheu ygghythen
Angfwo agnnuell
Agnuero catwet
Adef ydau
Aarbetto y uach. arbedet y gnunegyu
Arbaffaf yledyr y uanuc
Arnengun barchen
Aeredf yr gwythor
Arwy y bain uabr a reu y bain uechain
Adnel tryll ac anhyllur

Adam o dwy allan o ddwl
Dalbe y berth

Ac Rhydderch ap Iddog a roes
Iwerdon a Manaw yn
1105

adoeth yr dyr ef adoeanna dwy mwy.
Anlwc gwaet arwarch gwelw.
Anlwc gwaet ofenn crach.
Anlwy ty. anlwy coet.
Annydawc chwannawc poen.
Adoeth. dyrchwythor.
Adwneler ynnin nant. ef degwbwo cant.
Agwaw y rheu. cant ywbarpeu.
Am cant. kaert ywgrwyw
Agwaw y nam cant y ellterchwn.
Agwaw ywr cant y chwbegyr.
Aghenno. ef aghenner
Agwall mal dall adolwllir.
Aet lev yglynnwyf kant. dew aeothet.
Aw dirpeit ar y nwr. dirpeit uyd ar ytur
A dwgyr y mab dwbid. ef aegwbwo dwbinn.
Agwant y karn. kawas pllawyn
Arglwyd gwanu gwae ywas
Agwnaes. colles ple
Awbo nat kic boch
Arowyn dwy cingeil.
Allaed callon. cwrbf da.
Areith doeth adrut ny dygynnd.
Angheu agheu. dybelbynnor.
Anlwc golwc gwyllawdr.
Abo heu archet lleon.
Anuel orwc pnwygelet
Ar uwallo tyeis. tryllet.
Aneirwan pob dwrpeit.
Anwoo duw ry nodit.
Annubat. nn uelyn y unnut.
Aguiw ygulyo nyt eoneb wo ygnubyl
Adoc agheu nyt annet.
Anegfur gennat yb keudawt.
Aw ybzyr ar debet nyllenn di kynt y uet.
Aw bybwrth ynheu wo.
Am dewy adnabet annunnedd.
Agheu gwaew dent debeirch.
Anuel dnb ym debarn.
Am dewy aneirch dwc annyan.
Anglwo heu nwtwotter.

Arbaellaw positive differth.
Aglaw lau diogel pthyerthaw
Alaw llen tam o gnaw
Aelliyt agnuell
Adyno cancar. ef adynno am nec
Agwyn wyp. ap wgnnuau
Aurith grefyludliyt. cacwc yn ty pgilyo
Ar wyd elo. p nwc. wyd el yazbe
Ar wydno pyll. ppoly
Aleluhewaw kuwyr gwlpawaw dollu
Alnw pey auaf
Alygrwydaw. alygrwyd dyn
Adyno pwyth ac dlwyth. ef adynno aluel y dic
Aoluer agheu iwn
Agwyn lwyn bychan. lwyn mab: adanogan
Arlwyd dyw nwc ymdiffeith
Adwch y gyt ymborthet dlwyfel

Ydbe pan dallauer hynny.
Ydallaf dofyn wyt lefeu.

Bo mulaf wrthladen. gwaetlaf wyd pdeuert.
Bo hynaf wr dyn. gwaetlaf wyd pwyll.
Bo hynaf wo p: ryp. debycheaf wyd plat.
Bwy athywllaw. beis athdoplaw
Bei dlwyt y gwerthgibe
Bo tynnaf wo pllinn. tynnaf ywer
Bulchder hebdzoet
Bwy gwdwf pnol pnuppeit
Bychan yo nam y gynnyl
Bei yo ar parth twrn pdzoet
Bit trwyat ygkynnarth
Bit wyo gwr. heb dzyclspyaeth
Bit barcc dwc ac ampych dlarth.
Bit cuchn dllaur
Bit wastat gwaic ynerthi.
Bit hahel bwch
Bit anwadal chwc
Bit anhawd dethwydi
Bit dzwllaucn gleu yth we

Bzwydd ny dermyg kynnyg
Beiluffer bawp a pnnei. anllwch lin
Beudith y bych bleu y blomyc.
Bzythwchaw digaffaw sunt
Bit gwna ranu rwbuchur
Bwythlawn gwneu cilleur
Bit ladeu medd
Bulchder obell.
Bit trut pobgallarus
Bit yno march a gwaith dzelle met.
Boloch ofnadwy wd dall.
Barf nyt aid ny chwzard pchlaf.
Bychdod anwybaeth
Brendyt gwrach ystlys y heibyllyr
Bore bronnedc. breadwch ieir.
Bwy dzycanpan allan bit ouall.

Canhymdith ki ploghyn.
Callon ny gynnyd ksygrit.

Chwannaoc mab oe lynyt.
Chwannaoc a tref y den kynt.
Coeg pille mordwyt.
Clwbyt cyn kynny theler
Cofy arbenn iar
Chwarpit mab gwerth. mychwerre mab nudd
Cyrchwch pugeilyaeth pnuppt.
Callon y dre ystlys y kynnyd.
Cal pen dannoddef mille mychwerr
Cadarnach yw edrych pugeilyaeth noc pnuppt.
Chwer med. chwsech pen deller
Coelgyfle diawc
Chwerthin ofnadwy dan ei.
Chwarpus yn ebr. nyt chwerthyn ys ynfyd.
Chwedl tawelwch beunydd
Ceint cyr dwyre pawb a dreiant eglur.
Cynnyd iar ystlys y gwlad.
Chwannaoc wyd trech y dragwydd
Cyrt arfeu angheu ystyr
Chwerwder gwaeth o anwybodyt.
Colles y plwyf swydd pryfpyc
Canu heb gramadeg
Cyfrinach gwrthrych
Cogyr ieith ynfydlawn

Toel am hadeu .
Tus dyn yma .ns ouid vy.
Tymyp ar gyledfaly
Tollet y glyder agwchaod tr paor.
Tamm vit gnam benaut .
Tyssul ben wrth allte -
Tu amuen dieby pyd. .
Thuegach bypt tebyo -
Tuller clotf.clotf y hebaul -
Tenr mwyn mab mtu.
Traff ki kaledach aigren
Dan reibyo uy vod pell rin.
Thuberdit bypr bith agwaur.
Tos nu taeuc ef agrich ythuos.

Dygwn dub da y unic .
Dygu gwad y heuuarch -
Dullyttaf y bleid ygennat chun .
Dyelut amhoyll y ramm
Dyfbal. dir uyo y dierth
Dull pob aglwyfeibyo
Dzrchyll meteu mllau adyl.
Durpeir dgreiff dzaeu ynyur.
Deubieth dupo gnm gwibreint
Defnyd uale pob aglwibreint .
Dzbc adzpeilias .gwaeth heldab.
Dulyl yr aglyeu .dubylach aedu -
Dyre penffic y noeth uelfieth dzauuerth.
Dugu pawb o anadyl y pibyo .
Dzrchieth dlwyfieth y gfneur -
Durpeir up balouaid hcoluch .
Dedbyo dgfur oetolbch .
Dzut adal dru lyfiet .
Da gfbznual pawb .
Dir yr gradl pethy ordiffir hebpaw.
Dygrimpeint hueam hocoel dm.
Dyfbeir flauar nyfkpyo
Dihunt abrydcrv .
Dyfy nuch uydyfy dnn -
Diffiry dub diabc .
Dzut gnam dru lik
Dewin pb erdic

Dzbc lynu poeth .doethach wo
Dillat dgfnuure -
Diuas adiffio ouffeith -
Dordylab ar dygullon -
Digrif gnm bob edrpu ryew.
Dyllun pillaw benuab
Dall uydar pob nrch -
Dic pawb nac ac kar os kabo
Dzyllipre ygurthen
Dygwn wo gwaur rpuinabo .
Deuubeun pob hely.
Dzbc alyes uy atur gwat.
Dygaz athyerhn.
Da wo aferf.ac uyfsauer.
Deilyo paegyl delen
Deilyo dduud deipo nat.
Dyelut diw daffeu olaw
Dygyn pi adaw dgurabz
Donyo dibuilleith arue .
Duw tadaru anaun pob iawn.
Dzut posla.doeth pebyngr
Dyfyllaid deuno dagren.
Dzbc pawb wllylur.
Dyelut clyuaift dzbc perfedur pyll.
Duw airuuoyr .uch aguuas.
Duw ciuod dyn aleuen.
Da yr maen gnt arcuerygyl .
Dechzeu blaen kerri o uch.
Daughes dy lyw y bolaur. pitru.deheirth mgdyl.
Delbis pawb or gnpal
Deint plu brth wlych.
Dibeugrit rpibannelit mgndaru.
Dzbc wrffordd uyt eler di nauun vnkeith.
Dzbc pechaor debell erlit .
Doeth adyllir dergbeith.uy thyllir dnat
nauun bnlieith
Dyfyo pinu phekunt.
Dangor llwybyr gpuerllyo.
Dala dy ty am ab .adnofhyt adeilfo.
Durpeir agfut poetlyo ac o wr.do lymmo.
Digrim dr dilhyt gr.mat -

Dyffk 1063

Dei agheu ar elopbe taeabe -
Vadeuit rec tauabt -

Auylle vo pingreino march ydelupth oc
auurch auvo mair tra uo ygvellt pupyn -
Clut bi ygell agvret -
Ef y uwolur pabb vrth eunaeth -
Pabbeth adeich ps hi alad
y ouhetbaf awrdwedr ar y veuan arhein vdeur.
Phi abynner vlad. adpibeou puot yngynideurwc.
Pfelodyn gbeirn pupeun ygrath -
Ygrath adbyr py barvf alp.
Puyrt byo agrupio y brtipan -
Puyrcuen y gruner y bleid y byo mair -
Mit y birach pr ureuan pr ygreuen chunan.
Albng dzych y phrubaln grudd -
Punbelit duw plab ygyrtaf nuc
Pbipn ael bbinb awdur -
Mit bryt pn ol breudunt
E-thpb corn beb ypryftiarnauc.
E-debit upbuder upoilk -
E-mbeauc pneichat ve bdch -
E-lbem nwdyb -
E-bpllpe ygromgram am plabdyr.
E-urach lab. nac eurach dzoet -
Mit gozeic pnol pbenllib
E-ugpylpenn tbrd. diabl tallpennau -
E-debit gbreigdd ye deu eu pabe -
E-ur arlab dledic.
E-dunt herbrinos -
E-grynn llobrllauc adoet -
E-urual uy gairm uygybem -
E-igut dzeub pnty dirill -
E-urual agairiaw baydberth -
Mit pgribab: gran dyetzrth -
E-rgyt in llbnn-bpllid beb y rech -
E-ithyr gillu uyt oes dim.
Mit lleu gan dzoet.
Pgyrit adel aelpbdin .bpm vda ppbzrodi -
Ho inc dzetr. acnuffw inc dzeargbydd -
Hzo bell y bzobeullyn

Abdo dyffk
1064
Abdo fyffk y gouffon
Foo blamn bacbau po eir y nef.
Fzo lgu bechan po aeth y bemmynen ymbelgy.
Gbell pr march auo pnv uzoldbyt nocavo
Gbell bynni nodyn
Gbell dnb ymgar
Gbell talpbe
Gbell tanner bet
Gbell pryll nec eur.
Gbell bnarth bfg. noc
Gbell marchg gbrrth
Gbell trych nocarthynn
Gbell pbrrec pyfaen.
Gbell dnb arnner noc
Gbell ath marwo. nodyn
Gbell pbenn bnbyd ar
Gbell bpdyrt ygfor
Gbell vbialen dllpth
Gbell nzpfic gran nzt.
Gbell bn bartbat. nodeu
Gbell cadfl nc golut.
Gbell dolud na rolabet.
Gbell gruchen vlad. y
Gbell rannun y cann
Gbell dolplaw vlayd
Gbell dbell bpt uam
Gbell nzt pleir colle
Gbell nzt nwdb nocth.
Gbell gbb bnuch ocz
Gbell adpcbu pbenllab
Gbell ysgolan allod ar
Gbell vnben allual an
Gbell ath a gvene ll
Gbell bpfid darbwo

Gbell pbr. nu gbyn -
Gbell abz. nuc rnun.
Gbell nobuched ygbenauc.
Gbell bn-bneddbt. nodzyclldn.
Gbell telbi no dzycdylkedut.
Gbell dub dzth y polabt -
Gbell vndynnabt arozd. nodeu er nunddbl.
Gbell pzdyab. noc vnduzeddl.
Gbell dzynch. nogbnlly.
Gbell ryozabs. nozydzuan.
Gbell golut no rylled -
Gbell bynnubys got noc bulleidr.
Gbell bot pubeun arpbydot. nuc pudin arp
Gbell gbeithi gbzeic. noc pugz -

Hvell gvene gvlein. noc un glytiu.
Hvell gan direin auo du gentin. noc auo da ioi.
Hvell vu cryssyn. no deu ndelo.
Hvell kymmi no dyvbrent.
Hvell duo yngar no lludayar.
Hvell wlyab no beiryab.
Hvell hamer hat no hamerha.
Hvell pvyll noc eur.
Hvell buarth hely. noc vn gvac.
Hvell march gveirthu. nocvnprynu.
Hvell trych nocarlbymmyat.
Hvell pibiein pprysvoz. noc pibiein pgvyn
Hvell ioab adommyer. noc aiwnlwdr.
Hvell cattil notabvo. nocholli pkyllon.
Hvell perdyn pillaw nozbvyat pnyr albyr.
Hvell ngarv. no nvynyd ofiraut.
Hvell gvaew n. no gvaew m.
Hvell ytym cynt. no ratt.
Hvell ylle ytfoes dalmot. noz lle ydlaw.
Hvell preim kuhudyat no dyn kuhudgar.
Hvell eultod arrygbell noc ar ydlawr.
Hvell nas nodeu edelyn.
Hvell bychot pglyot nochot dwc.
Hvell vibialeu ablycho noz hom adorw.
Hvell pebyoc gyn nat. no lleuer gyn atfyat
Hvell vn kerthat. no dv mulynnyat.
Hvell creffi no golut.
Hvell duhud no rofedhy.
Hvell gvichaw ykolno. nochoch yocunu.
Hvell eamnn pr eau nyn. noc vn bydy nynoy.
Hvell dovlaw ykigyo. noodylaw pfebonyo.
Hvellibell hyt uarr. dracthuaeth hyt uaw.
Hvuot yleir collet o neu.
Hvalpit mab noeth. nychdiare mab nelhynn
Hodzoit pob buoch ocpheun.
Hvae adoeho rheubas ylw.
Hozeu kyngyaul gvas diabc.
Hozeu dolf. dolf arnadyr.
Hvre vnoyn allaul aut ynonit.
Hynit alv da gvreic ideo.
Hvuer kynhid derbyo gnu dyeth.

Hvbac vyrvr pglynnlaeuc.
Hvcob pynll heb annynyed.
Hvnt yn lhys yuty duw.
Hvae allnuda pedaw.
Hlkan dybasl pnhafiau. hafiau vvoh pellynt.
Hleb anno lleli lyt mllont.
Hnabt tullel pndleit.
Hur gvr o gallill.
Hnabt obem dzythyll dzalla.
Hvaethdaeth nal mab gafiwr.
Hurpynpeub ar yeu ebnn.
Hyr veb athi nac.
Hadugvreic ac un veuyl aechynnyt adyn.
Holvc serchauc. syberw wo.
Hvallt lonnllynn. a gbynn estronyou.
Hvac tr heb vab.
Hvalen ydeir kynnwcherdet.
Hnabt buan obras.
Hnabt corffauc o veiñ.
Hozeu neibyn nn arveint.
Hvarthec arall ynadnen. panchaechaf uydwo neu.
Helyn yo ydut ydym you.
Hberthnaur pob oidaw.
Horuc ydeith duach pnachaeth.
Hvaethaf rynd. rynd teilgam.
Hozeu gvaur tru atter.
Hberth ygrugn mnaglyt.
Hdylowr nydodler.
Hnabt tho arffiaeth.
Hvaethdaeth yr et ydibn.
Houal dyn. dnb ac gberyt.
Hdyl yo hanuer.
Hdre tr agnttho dzyerbiric.
Hnabt gerru neithiau dar.
Hozeu enu nn bieu.
Hvaethdaeth chdaeoc dalmot.
Hvas dalbzonnkala pangleyr.
Hbneuthur kndzdc o vn.
Hnabt aflow gnn dnryer.
Hur gvreic nud gbynt ynyclydyn.
Hvaeth nuno nuerv etiuin yn ryo nadon.

Gwaet ny chaffo cpiwbt .
Gwaet yn ol orchwn bwnda .
Gwelit serch saeth gyberd .
Gwaet serchawc ynwlmwyat .
Gwaet astre gwn orchymun .
Gorwed ieith yd tot arwaeth .
Ger gyfeir . gwiellber .
Gordibcort hyre vnan
Gwattwar ysso am ieith mos .
Gwae albri rwyglwo benwyd .
Gwaet rygtal . ebeu rylerch .
Gwr adolwabt gwabn gyt .
Gormes y tiecawc ar ygilyo .
Gollymdeith ormdw ac rwm .
Gwae awmn mewn nbyelyot
Gorew dawot dywoy
Gwae awrbwo ygwmpab ddw dawat ibadygtaw .
Gorew medyc . medyc ewet .
Gwaet abo digu . diofbyt .
Gogymerch pabb ar wy wyneb .
Gwaet rew prydew pwb ascarwc .
Gwae agwd duw ac wyscwet .
Golwc ynyt gwyt yt gwr .
Gwyb dallon gwn wraeth .
Gwae agwr wy gwrer .
Gwaet awaf ar dwrew .
Gwae lewenc a chwm bencwn .
Gwaet achwt diffyo pwdfferth .
Gwaet dial angbabbwl gwnaghelwyd .
Gwaet edelwit gwreic gwerth wyffill .
Gwaet gwn pwllab dileoic .
Gwr wyth gwr atbgyrchwo .
Gwrthlws ysbaflwe abwo .
Gwaedlut brth benit awdrechwbed .
Gwaet dledy treiba . treiwgwyd .
Gwaet dledy treiba . treiwc bw .
Gwaet dledy rwdec dwrybch .
Gwrm dwalt twt wabt ywdw .
Gwae nwlwna ac adwnyo .
Gwaet cymn yn cinnwl agbrwwerth .
Gwrach adel wybynyg .

Gorew rwnn rwdkynwbw .
Gwaet wy bo dwbn wbyd bwyn .
Gwaet wy bo kytlwn wbyd krych .
Gwaet llawrdwl llwydding
Gorew pedelyn yb gew .
Golwc dym awae dwlwd .
Gwadwt gwytilwes gwir bling .
Gwaew wr trech .
Gwae gwreid kynnwegerwet .
Gwaew gwch wr .
Gewit rybwchet wnglldw allalber .
Gorew kanwn kedlwt .
Gwae digerwat llys .
Gwb ewr y ae dwpet .
Golew bendwyt albelw lldi dyd .
Hwnyo gwell yki o nerw y lleill .
Dwy pob coltwc er pwn ebwn .
Haws drigwb no dfgynnw .
Hoff tam nwb wychelwch .
Kanwo wchwelwc y mor obilfodyn y dzyb .
Haws cwllew mabwn no thwyllaw gwrachan .
Hir nwchi paglew .
Hydr bwch gwelwch bethi bw .
Hir excited y ogwn .
Hir yw yr nwb yny kenbzenn .
Hir letrat ygrwc .
Hir bydd endelic pob dzwllt .
Hir y lygat abathgrifft .
Hwy clot no hoedyl .
Hael owein o bwrr pilat .
Hwrrdial . dial duw .
Hawd yf awyl ywch .
Hoff gan ynghenawc y dwygrill .
Hoffgan yr ynnyr y gwppa .
Hen berbaot allma kenedyl newyd .
Hyt ynnos yr bydyd yotw crochan ar ytan .
Hacon ar nyth cacwn .
Hyr pawb pi allen obyn .
Haws gwneuthur bebawc ovarcat .
Hen hawd gwnaot arnaw .
Hir rwyd dywed kenelanas .

Hawd dwedd kwanstz ma

Hyr vwyr yn knot tamen chwerw.
Hir vbyd y nant mwyorth vbydant.
Hir vyd vgrbyd vgwbyl.
Hael pob colledic vchenabc
hoedyl ovn nvt gwlyn deiraw.
Hanwo gwaeth vorychaf o dorri vhalmed.
Hir kymmyen vowrid
Hir lyngesswr vaeth y vor.
Hir seuyll yorum
Hir eisted y diabc
Hirwlaeth y anffyn medic
Hir grawn gwin nellyn.
Hir nyth neb edrychaet.
Hom vbyd dyn ordinalliet vbenn.
Hir hun naillgwn yn eglwys ros
Haws llosgi ty noc adnabat
Hir hynt achyrchu llaw gwr.
Hir vyd edeu gwreic eidyl.
Hir vnoc a vfu vhollda.
Hir pgof ny nyfych rod
Hawd nawd ygybalcawd gorwyd.
Hawd cwpwl agwaicr
Hawner pwlco hoffed yn.
Hyon gwroegyrnwogrueth
Hwyr hen hawd porthwr.
Hyt trwbych na bydd ouer.
Hyt agwen gorcu gordyfneit
Hir chwedyl aghenawc
Hir annor oedi nyt a ydd
Hir serc achyllell aflem
Hawd kymmen tam pwlle tewllwyth.
Hawd diot gwbet obenn crwch.
Hawd dangwr dirpeit ygwn.
Hy pelyn ar pwapsant
Hoff emenyn trwthyn
Hanes ty. hanes awet
Hael hyt gwlan. gwiat hyt wen.
Hael bywyllofyawc
Hewl yn wnaw: ny wiat ffodawc. mawrth a
chwedlawc: a diafawc

Hawd y ffob gwyn ychen gyda y dad
hawd hwylio maban no thwrchan
ytholl kynnedog y ffoyn hog y ffromn.
hawd racw rwsk ke my ffyst y dwylle.

Hytal yw mawrh ac arwarchwerth.
Hychwynat hallawc bwch.
Heluyd helet pawnudeth.
Hyt bwyttei a mab arglwyd ar ei chwt tharaw. dawnt
Hyn ewn wyd pob awen y wenn pwnwrhwnat achwen y
Hynt ylhric prydyn nor ysgubalr.
Hendwr arwynwyr
Hynglor ynglwys ynwen.
Hi a bchwo wb llwyn. nythwo dwr pryn.
Hwchyt brynn adfgrythho.
Hyt heler naw nos nychelw naw nos.
Hyfrin penn achallon.
Hymnadyl tawawc vnw ty.
Hynghenfflo wedybraut
Hyt bwet hir hafwyd dybyd tawch.
Hew warchawc dr adan dwet y bairth.
Hoc gwn babb agwr
Hybiala ffibcwb gwreic vnbenn.
Hyrles y babb gwlb ymchwen.
Heuffet babb dwfyr oc long.
Hwyny ygwr ynyr ychi
Hynnen tan pylle hen dwllwyth.
Hyt gwiclyo y benn hi adoc yllwyth.
Hynn nail y bowlsalem
Hew nyr nwllwc.
Hatfat malu. hatfat pibcrth.
Henew milyn dmorbyn nychaff y nwyn dc mwchw.
Hynnclo kynnyn gwngwdcbyn.
Hlom y chenawc ar ygrennawc.
Hoffa dyonn pan bwtwrlwych.
Hwyn bychwr. hcilawc ynnerwy.
Hafwch glwyr rwlcnn
Hydwl yw hcirdd ar dadcl dwarchwgrwch ffni.
Hav hyllw nynyng ygwelir.
Hlbin cidyl nwch dlwng
Hywethawc ynnerthw. dlawr ynwynn.
Henffyrt dirpeit nwydwn.
Hyfrllt blcio. bugeil diabc.
Hafodach gwcy no nadcn.
Hyna rann rybuchw.

Hac gwn nailiaren nwpcrn.

Kemmat unt dunt ac arethvv.
Kymoer uyd ydu adethvyd.
Kell y arglovd y dkeilgi
Kyt boet doeth duyeit ydeut.
Kengunt vu agheu.
Kyffes pob vvyd
Kent cheuer duyeit kymmychaeer
Kymmyrthach cvrach allmach.
Kymaeroon gvrach dkaeth dweth
Kyfaruvouf llav vulle voetto.
Keuen myr dual agaft leu.
Kyech kaberytau.
Kylvrys am vbyt dkeumt amobit.
Kemmyl gvreic mewda.
Kyt boet da. nyt gvnda.
Keuket allgre y uam agollo.
Kem nuygir pob neb vo.
Kyt vllo kic march. bet argic chavl.
Kemmat hvvr dvc y negres.
Kyfneibit dhael
Kvuyrnt hacarn hoed yl dym.
Kynidheuet. ac vllu
Kyech ylu ar y weuam
Kuall clovf bvch oebem.
Kolyn y arth vgyvvo vlleh.
Kaus da. mychaus dvc.
Llav haus amdeith.
Kom vvo kolovn oarffet palvgvvo.
Kom vvo vllygoden gyt nabovgrath gaitref.
Kvgat dub ar adneu.
Kynnaf vvo vgvav oeblaen.
Kaller am haul upmodly.
Keiler kymeit vgyfneaf.
Keibit kyfbeitheh.
Kom oban. a tham oddyth. mydeidv kynch ve gv-
Kom tre my plvzodanet.
Kaver geir vnlkynt ad heibab.
Kav mab vullaues ydat.
Kettaf vvo pbillibelym bo nuvbaf pfathzer.
Kad gvaet oe ovylad. ae du trvet
Kabpabb ar y anneele.

Ketuyt llad y gveyn deith.
Kyma y maes ar vsgymaeuabe.
Kallen merchet panvo gvynt.
Kif vnanon hynouvvd.
Kav bvys kav gvlbreunt.
Kaber bar bav vnder.
Kaus y anaf. uy gaeer.
Kavn ybobi golvyth.
Kvyt ac ynvyt uydvgymva.
Kav duyeit adidnol ygberthen.
Kedit nvollt mdnuyo.
Kygat kvlbreunt. ynypen agkeumrin.
Keas pabb pan vydvnglun.
Kbych gbn y gorbe.
Kannyrus kav gvlbreunt.
Kew maen vnoeradbyn.
Keunt bvyt nybo beibabe
Koes pob tut yny tut.
Kal nn oll vuieuo grugnuan.
Kal ederyn ar ygeuys.
Kal ovznabt penn.
Kal dzeuonbdoic deich.
Kallty nud par dzem.
Kal cogvul gvreic uasgvell.
Kal y mod am ytfadvo.
Kelveum heulave adnu medel mochdurryabe.
Kab cof. gvraeth gvf
Karch a sinth par ypedkartvet.
Kolvant gvelvo uarv
Karch adlyl yr yt acnyfbil ylue.
Karchabe advo gbedy gnyl.
Karch ydaibe kr ylvth.
Kal kr edeb ar ybenn.
Kel ac gvla.
Kal ybo ydyn ybyo ylvdvn.
Kal bvyt heb
Kel oer adnu ygnibabrobyn.
Kal y Kyfkan adan yr oc
Kal reib yun nuskbeit.
Kanu uechan adifnu yphfaut.
Kal y lae aebab y nuybn. aebyo allan.

Maeden y dri lleuan 26ysk 2 mawn

Waeden rodlluedu bith y nuaen ~
Wal vlerrech dy vant ~ mal dwylle dyn
Walrybuo lwyt ilsem ~
Weithyn chwilleryn vn mynnaies ~
Wal vyscamvdofyr ~ mal y prynam 2 cobr
Wochdvic nadf mab hoyat ~
Waen drof iaen ~ mal ferdyt glim blaysho
Wynet argoghin vrodfyr ~ eudric ~
Wynuch pbrad bot drwall : pan no tybysiaoc p
Wal yllovnaoc ain pregroes ~
Wolet pabp yryt ual ylaidd ~
Wal vlaeth ossllwyn ~ mal y saide os lleimon
Wal adem ybaleh ~ medwl myt prud y gammolyr
Wal y chenaoc hebgynnoc ~
Warth y llygadn nybo namyn vnffeu idi ~
Wab heb grysp ~ty alose ~ mal Jesu Dyddam 2 ap
Wal vcau ar dy aelaut ~ mal y lan ar dy aelaut
Wal vpellant y nadr ~ mal bele 2 mel
Wadbruach rypennit ~ ukely ~
Wegys ytry ydon ar pkollyn ~ ytry diaoc ynny ~
Wal yr ab ain y cheneu ~ mal kebaz y lydyr
Wal y gwydel yn yrru allan ~ mab Dyfam dy
Wal yr arun ain pop gyoes ~
Wby nor bel apadam yhenuyc ~
Walaen adyly ydeith ~ mal mo 2 y nagyb
Wal lyn gun gyfrinon ~ Coyckei yllann ~
Wi agrybu aber gun by nani ~ ac ny chaeu ae
Waedu yr arth ysgybo ylleu ~ mab Hyny a mebyn
Wby nor y nae da ybleid ~ nyt da y usgell ~
Wanfen abyo olbr mil o dureic ~ mynen a bezo o'r
Welyllaf hyd pluc bo uellaf yo pallaen ~ mab
Wy ods barn pob elnit ~ medwl dyndyn 2 tewyll
Waerbeydic peyndyc gallell ~
Weuyl ys gruaot o leddaot lu ~
Nyt unyeohint uidcrom ~ nan midwyll
Nyelaur kybtrin uygrunpa ~
Nychaer eidyc aluttyer yr adnyghaer ~
Nychaer uelbynaoc my bi Zugarvad Zob
Nyt llubyaodyr uannyn dub ~ Zugob
Nyoac uelbyn naan dwellon ~ nayt ynwth
Nychaer greu dd heb pryst ~
nanyn duw ~ Dduw ~

Nyt ller gwerth gyr y leith nac gystuarch ~
Nythyr pwyr bot y bualch pugleis ~
Nyt oetlyd uy dwyr powll ~
Nychaare a po erchyll ~ myt gwalahsb wchyttt
Ny bydd pwlkyll pasc ~
Nyt ller gwerth nieuyl. no gwyeth saint ~
Nyt a gwaer ygyroinyn ~ my Lyna Dyfnet
Nyt eglur edrych yn tybyll ~
Nac yn trek neidon. uy nawd nac aghen ~
Nyt edrychar yn llygat nuerth iat ~
Nychaar dalyd diobeith ~
Nybu ysgymun gwadyd uar gyffin.
Nybyd doeth uy darlleo ~ my hennyw whorthin o dyn
Naut dy thraeth dy gyfrin ~
Nyt oed hoff bynny difiantyt ~
Ny nat uellart uy cheiff ew ~
Ny nawd enig llyfyeder nac ffeith ~
Nybyd daly ty yr arffynnach ~
Nyt oes drycdar. nalnyn dyscibyric ~ myt o'r dayrod, nanyn
Nybyd neb llyfyn heb yanuf ~ my b dy, nab by bezyn Zob
anabf.
Nytnefyn nyamnoch ~ my wyr yaw my Nabz bizbog
Nyeill gwrach. gwaret unbenn.
Nythyr penn mydbedut yndr ~ my ffast pinn ar dyn ta
Nyt ystyr kar yat kenbyd. In dec
mat z baraen wyr yaw
Nydyly dyre boly. nalnyn dyre ystu.
Nybyd unyn ygylaenn gwaec dyscibr.
Nyvaru dyn nacheiru bue pupenn y ploydyn.
Nyt reat pedi ynllwe argbyd.
Ny bena eidgyd ~ myt bras dyd z Rad
Nybyd braut heb yatnaut ~
Nes nes yllenchi yd rof ~ nab nos y bydain yr dy obz
Nyblelar dd yntr y dat ubotfer dd ynn y chwegrain.
Nybist lleiu. uyrkiscu ffleim.
Nellat y gbelbyr ~ nowit am y gwaydd
Nybyd nuellaoc aghyrbo llef laelaoc ythett.
Nyt negre heb barth ~ nyt nogob Job bhaxig
Nybrycha la yr powrdd ac ellcun ~ my wyfar. nyt ylwch Job nwy
Nybyd uary march yr yunor ~ myt ban fyby. Ar
Nybyd porue heb yiyo ~
my bi wayn Sib y gwa
Nyoittic thinn ar ynbyt ~ ffu ghwan ar ybyd
my chott gwaed y Faen
Nybyd gwaun heb y gnodarn ~ my byth gwaen. Sibby gadarn

my dal ewyn uwyth bed
my bydd Dogvod badd dr
my Zef Dwr yr adef

Nyvyo mytsingtave tiaen ve lunych dianot.
Nyt reit daugos anient ygen.
Nydaw cof rechaegyr vbot pnwevd.
Nyt gnaut diallr diofun.
Nychvse gnac boly. nyschwse' dyno pan dy ghaud
Regres penarue pnrat.
Nychredir tiuel piu sieler pr emennyo.
Nycheffir nwr nochot ybiraeh
Nyt r mor hyt vbiraeyos
Nydelyaf dilis odyn. my sadle y brossyd yz
Nydeur cver obupenn. y gwinegdd.
Nyt a kynnic argloyo plaur
Nycheiff ry uodiwc rrbeurch.
Nyt vu naus gwyzos agfbaru. nyf dn naus gwyzcodn
yswern.
Nychaeiwd crist ae crvges my rfaeodf rsff ao
Nyoidaw nellynaoc pavllo rsofgd6.
Nyt oes dzed. naunn obod.
Nvbyo dubun deugynnes.
Nugyeu gnu y kabu. mzfent ybnthyd
Nyt kapu tfen ar lovnaoc
Nyt bzu nyt beich.
Nyt nualeur da pdu dyn
Ner nu clvoel nod ebyn nog ardwyn
Nac ny dsadyn kanbyo gfnaeth
Nyt nyuunnech ybleibyn llwyt uorgwn.
Nybvo pzophbyt neb nyr dsiat ebun.
Nyt nu upt ti lleiaat kae ybi.
Npdew deoc pdyu. nydel da y aeall.
Nyt reit dodi clodr am uniogyl ynnuyt.
Nyt a post arnuyt. ar ynuyt addu arnpost.
Nyt ar bor. nytynnyl euent.
Nabyo vzat uigeil yz ath gnotw.
Ny clvsit dub pan ryd gnaeet.
Nodzecdyn ysgvell kidu.
Nychestir gusallat y bel. nt wyn Zrog dny nada
Nyt gvely neb dzeuc.
Nypnella yz ebegyr neb tiabt
Ny fiaut ottenmbir kysbreuit
Nvbyr y parchell flaun pallud ygvar
Nyoaw cvf vlwth y gfnach
Nyt eidoeu duu allantter
mchaplid. ordd y [illegible]

Nyt y baun adwaeit arbalyp.
Nadaladoyd vrth gvgfior oy dnydzaidc.
Nyphell oygfbyd anall o anall.
Nychymyd dieubl adlivfbeibl.
Nyt kyttrum hun ahenemt
Nenyo benmic puheuuon.
Ny lad kallaet nad vdygymuall
Nyt vduls byt ynpchyoic.
Nyt vthyu llaw uy cybuch callon
Nycholles naun an unymed
Nychyuetrch angheu y bortin
Nyt vu aunyan tach achlaf.
Nyt oes dyfed rac anuerthed
Nythyer tlesyn kynnybollaun
Nyrbenthic uvhanuo gilaeth.
Nacholl dyheuddid ydy tlvid nelbid.
Neuedpob dids. myt dadd kamad
Nyllyo gvenyn ygelyaoc
Nycheidy kynnuv puygollo
Nyt haud blughau ar elethin.
Nyt haud deudab ozvn verch.
Nyt haud chwythu tau ablaut ygfynneu
Nybvo uchenent heb voeigyn
Nyllyl dyn aepyrth.
Nyrodir gvlat y but.
Nyhybwdr inbynnant ffynnaun ynnel pudfyo.
Npdeit aret agreff y bud.
Nycholles pgyfirf adechreuis
Ny nuoch dieil meuyl nnerud
Nyreir abuyt tucaoc punett
Nydalu au pzedyn edynogyn.
Nychar bnoch heb lo.
Nychar nuozyn mab oe thzek
Nyt aullyd allinel gvaeth
Nyt reit poetibyo nannyn peu.
Nveill dub da vourveit.
Nyt a grie yf at dieu.
Ny tygelir vozchab. myfed Dugtyr y gyyn
Nychel grnd kystnd ballon.
Nyeuig deuzas ynnisach.
Nyphzynaf gath puffettau

nob y arfynno dyrydyf a mynw
gwaeda yn ffyn yndroetnoeth

1071

Pyt gwaeth ynulad dic.no glew -
Pychaugbenth nyf gwrdyfnyo -
Paoos a gwr bith y neint -
Pyt bont cynno ponwent -
Pyt yngar yllaetheion -
Pyt aref tat eurwad angkwyd -
Pyt a ffollt adan diebyt - myt vdyw fwyd ovnt
Pyt gwell got no lleidyr - blwydyn
Pythefur gwelt tauaut nauuyn y angkwyd -
Pyeing pubro nybo bythbur -
Pyellir kwbyl o angkwbyl -
Pythefur faeth pebaul -
Pyefbynnor llubent ertfo -
Pyt oer ibeit dros ebaeffaf -
Pyt neiuir heb bach -
Pyefbyngheing gwarthaf gran deibif -
Pyefwnyo dotkwyo datleu -
Pyt tan heb eurar -
Pyefbiff penrhyt ar nyfowlybo -
Pyt ababt yo poyfnur flath fur -
Pyefbiff debris y gran affobo -
Pyphara kyllwyo - namyn vu blwydyn -
Py bauzhaa negre nyt naghy ffles -
Pyfbyr mellyn nauuyn llwyr
Rodwyl iar gwae eigkiw -
Pychyll iar plurnos - my ehwim flaw ar -
Padiat dy iwch - neiat yn iwy - hab ebyfb -
Pyt yn moyo y gruaetlyfbyt ruuen - ropert -
Pyt erchif ybeingyre ouyt auei rong - pneif
Pyt erghyt ny gilburn -
Pyditfyc efiuf ar dreic - my bb fwg heb dan
Pyt annudon muchoelut arydaf
Pyt haud gwlana arnaefyr -
Pythac uanuyn by - my bb lano heb dra
Pychenif pyll nyfpryno -
Pythonres arthur nabo gbreic -
Pychpmuerri gogyl am ygur -
Pychpngbem gangemat gubilyo -
Pyt ikyr dim nyt el oe ty - my bb dra heb dyat
Nabf mem hyt y gwaclaut
Pybioaf na thorym dim - nachaym glab

1073

Pybyr pryder nyespryderu - de nyespryno -
Pybwo allt heb ebaeruet -
Nabeleu y nel - nagwrach ytelic -
Pyt orbedim allmeler beth gynghor -
Pyt gyr nannyn gwrthnuun -
Pyell barnu nydiarandabbo -
Pybyr dim dolur yllall -
Pydeiruo ixnghor - my fenin tyg gwaden
Pyat y nur nanyolus ynda - marstad
Pyefieiff dd - inyt el ymdanwen -
Pythef egin ytin manchnet -
Pythafo tymnu nuer obott - ythun -
Pythynnaf draeth odoet atell - acodol pinnuet
Pyt oegwrff yd ynny ygrwbedyn -
Pyt gilwaretlyo gwellau - my amyffa gofyd o
Py nuchil nadd dyfegur - bedy
Py eill neb nanuyn yellu -
Pyt ef abyrth dyn bodic -
Pychel ynbyt y ucofl - my fena nefmyn ar dwymdeth
Pyt gwaeth ygeilubat agnaff no neit -
Pyt ar ynlberth ylladiat heidbu -
Pyt aigyr a gnaff tarfgwd - myf halwdd dyfen gnadd
Pybyo atrlaf o glaffbr - ffenfaeth
Pytbafo llefnaffta ar leidyr -
Pythna y llygoden y nerth pullofgyn pgnth -
Py erchyll eneit nrdulneeo blyf -
Pyellir yn euabc o nyf gnyno -
Pyt naar atlygnyo oe nby dannwo -
Pyt nrth bryt geint gnagred -
Py nafo kadeon nac bichodo -
Py chefiir hoedyl fur y angfleo -
Pyt ef adaf dyn y dyfe ennynneo -
Pyt ygfar pughenaf ac anhychbyt -
Pychbennych morbyn mynach bagplaf -
Pythaf dim dyf ynneat - myfSo klyf da omf thi
Pyt atbnadud ar awnel - non
Pa dnaud dy bengiaf - mobo y nam kynnoy
Pafno dreiftengaf ynyftawell
Pyt ef agreiff pabb adynn -
Pychem fyldodo ynbydnom -
Pybbo bnnaf ferchaf byth -

1079

Kamym dub nyt ees dellim.
Kyt eadum dellyo dybed.
Ky nawt uchenerr nac gwael.
Kyt ellelo huel ar nybo.
Kallserth yzbychodd.
Kychessir gwerth gwrgam uras.
Kychrym llas arbibaste.
Kyt anghuk brodyd.
Kyuabd gnimyo bleid odzych
Kawt oy elyn dygymyiadd.
Kythgarllye ath amwes ynnua.
Ky beid llofyllann ehalaeth.
Kyt uuuyt myt achall.
Kychyuny gweinit anall.
Kythric dinyeat arda.
Kybyo bual o losgyn tin
Kyt ef lyun y nus nys gwin.
Kyttes y lynch gr: yleith noegrsuarbe.
Kyellair das lint teimmoeth.
Kylad gogyuadd.
Kyttly adme niamyn diw.
Ky'bud isymeim neb yuy no ynnyt.
Kychelff da ny dioseio drbe.
Kyeill dyn gychel tnighet.
Kyt ysgar dinyeit ac anhzed.
Kychyll nyb onupo
Ky bieny meodl.
Kybutra thymubyn.
Kynodysbys oath kebythyn.
Kynoly bytheith nys gibuel.
Kybutra llab dyn yngynenthur da ioab e
Kadzet byth verch dy chibegrbn
Kyleon beinar
Kytnzshyn ny emmubch
Ky ell gwrach gbarer aphem.
Kyt whyz karyat kelsibo
Kychelff chibedyl nyt el oetb.
Kylud amreint ffabr
Kyt yarnedh abyrthdyn namyn y tynghet
Kyrow gnunbrenn namyn cammim.
Kyt hylsenthas heb braut

1080

Kyt dilyt heb nei.
Kyleugis ny ych duardarvet.
Kyt gwn yt ardy bam.
Heur wegent athonupiby
Owb thid o allyr voynhoelir
Duyt march ye hallec
Dmynny nooi y bith a dbyr nent amgen.
Deuenen ygyrneu ieuhch.
Dny bwy bzth gyghor dy nam. byd bzth gyghor
Duy chetby gnmmm. dbe nechych.
Dbyd bbch bubt ns tiwdyl.
Deilen gbrda y dodir babdyn arpbid.
Dathabe y vãmaeth plaullenar ynab.
Dsul y dul yda mobynnynbnech.
Dbop kennuygid kyffes orew
Dnaubc abo adbyll
Dnt edebir adel.
Dbyt hallen ybugeil. hallen byd ytyldyth.
Det adyry ettep.
Ded nat dell pallair
Dwchmor y dab daner
Denglyn ny dilvas pert
Dnybyoy gyfiannbo kynnarch.
Dch dyr. nat dethau ynbrupro.
Dnt dyn tec dianat
Dnt dgetbf ydynch deilsdier.
Dannyn y nnyn yda marchynghetu.
Dnt y dinro dilyt.
Dev poy gblyb.
Dbop tebm. dynnat henerit.
Dmynny nwt ynrtby kn. ti dbyry nent abo nibr.
Der yb igell ydanas
Det dand.
Dedndbc. goreu yb ydlethat.
Pnybabnoeth. anabred gyn.
Pan ynner ygnnder allan. ynbyr ydoenn y
Pan atter ynafyr pregbyes pr allabe agrach.
Paubado dnw. ydad pndrnn.
Patbo adnet ar ygreifyr ybychot anidyr.
Pabb yoreis ynpeis ydat.
Pyn anbungbych.

pa ffrwyn Arwyt mbryn ffydd y Krysaz
pa brinyn gan dyn kalon gan dyw
pallen dan yr ffyc.
pbrwyf mdd
pa dwins ofer

Pand wbwssio rodll yllall powgyrdeuit elldeu
Pdwam yllwy yki pruaeu.am nuell yssllu.
Pei rgath a bei gaurek.gwell vrdeu pchibi.
Pavb agnuth kedeir ruunt
Pieiffo vbwen aet nup llosgyrn.
Pavb vullosgyrn ylgauwn.
Pdwam ybwd kid ybarnit.am y ysgiwsswet.
Preim ysgiwet awall bien.
Peidwisetin dnuant ddwppei gnadawt.uwbp
dei gedymdeith neb rei
Pan wo kulaik pr pch gwredwyd ysgiwaith.
Pwyll adwp paeill.
Peun kaeo ar ysgpuurdawc
Pdu wo ysgbaf gnu dro.elnugaik wo gau
Pawb nup gwaffeun.
Pob dzyll ydd wreing nup preun.
Pandwlmso vreiderw ybreid uy bwdd yr
ysgrubyl rwyd lwuw.
Pob cunnkir diwrnubu y blant.
pennki drwore gwaunubyn.
Pob dirogan deipit
Pwsgotta punblaen rubyt.
Pzyndien prru eilsbeith
Pdu bwnno dyn lad ysg.kynddaiw dyar
Rysgaf pob rwlsur.
Rydgraw pchenaw ar gychikyn.
Rumgreiwo odat.
Rybynnawt barpfawc deiwch.
Rybuchet dzyc vdbobeun.
Rodnaw ar ysgaffeun.
Rygnu pob ry uychot.
Rerit wrth aupwyll pwyll pairabt.
Rerit aur gnuun annwsserer.
Rac uchbyn.upt ow dzyleb
Rw y nab wrth kaunw
Rynodaw ry pair allwyl
Rerit bwd y bwoch wrth kosgyrn
Rybwd ofynnaw a dalpkn.
Rod naw ar dadab bychan
Ruthur endeirc pwllt
Ruthur kwgyrbard.

Rac uythbat nar kymdeithi.
Rac unnet pulloc ar tra.
Rag arafwd .nid bachgennes
Rybuchet bdygnaw
Raun gwdw ogic ner .
Rybsynnw rwerchw.
Rettit nadeu puygnuffy gwalchaf.
Reuwd pob rwadawt.
Rac trynnupt ochwt pcheuadec.
Rac amdbyt upplicupt kaunpull
Raun truan run dzeicau
Riedawc ysgbeuadw ardfy.
Rup yn ry bychot gynnwy.
Rpwnd pdellwd
Rod y bleu nac adolwc.

Sythut nuarth par pbedwarwet.
Synnudw adwen nac ozwc.
Sef dlwyd y beuul pchelu.
Sef dlad agnuwd
Sef yo bleid .p bugeil.
Swthyt nuefil ogelleib
Seith nhynco pdarygrenir dlli
Sarbyl ourpert dreithiat.

Tu uynnwno duw uy lwyd.
Teuglwys dbrefwyr.
Tnyghetwen gwreic or.
Teirpbers gwreic ieilwy
Treuglwt gwlut .uythrenyth nuolut.
Trech tynghet .nwc arnuetth.
Tuckyt gwr uith baerth .uy thiuc pcth ygrt
Tdwedawc tre pozbc.
Tynut nwbain .uythpe pgudeithin.
Tyllyll bolp lyst pantewen
Tylsynnut gurwyn y nunn
Trech gwenn arglewd nwchtuerpllaid
Tauawt adwyr alsfyrn
Tynut dzistrc dedwc
Tynut chart clywt gwt
Tzyllbi yo gwlyd.
Tzawrth pwr pwt pt
Tec hail pob tnuy

1084

Gvellir ywrych yr ryfgell.
Gvelsit kynny[illegible]dit.
Gwdyd tvet yben y ffynn.
Gwnnw kynbum kynhwntol.
Gwlowe ry ueuchowe.
Gwrtw: gwedy helawch
Gwyth anpeu uoc adre
Gwyth annot iw gwn
Gwyrethy vroc redt y vreuan
Gwyll ozby mudwet
Gynny bach tuby gwet
Hal yzhoch am y ffadyd
Hal tynnu bach tuby gwet.
hal y bon dau y nwch
hal bron gan gyfgwyn
hal pllin ar pnaeu
hal ygarh am ypplygraut
hal rgwydd am y ffallung
hal pllygodin oan halyf ygarh
hal ony medrth ar benn maen
hal llygat pupenn
hal pleun y gyz
hal y ki pan lyfe pozvet
halloyth maen kette
Hanneith hengyre o ul y: bonn del
gwit bachbudugre .dcado gvtuppo.
gwydon dirhygyfuarbyd. Ar hen gwyddelvon
dyfr ydoed: hebyon hynn ddoethaneb .dyt
[illegible]dyrnt gruthbeoic gwedy bynt prydi
[illegible]dyrnt ynnyei arnunt
y dwcado vdy ar ystlys ffordd, kaeff
dwrn y langoff

tuer ysty kegyd my ryvbyd vn dimic.
Kenin z pac
kynpwanhf gymerpyllaghs
trach natür na dyfic
Treeh a geis nag a geidd.
fal z gwnaeth am
fo bydd gyzda kynig
fo amyc z gymaynt
fal fynt.
fo pell o dyfynnhf z
fal z payn.
fal z gwnaeth
fo gam z nwaby ny fanghnaf kayf fwyn
Damcoff.
fal yba gwyl yfan
fal ny. vng my prein! fal z fan ar y gwaed
ystinnt klaw yn fwy noz klaidd
y nos y mae dwng y mabz bro.
z Dwy do nofhwyll yfu gob fin
ovdyn.edd y kanft yn fraen.
y bin[illegible] yfe gymodog yfe'n
z dalo
z
ar kyffen my cawc fa
y dic n fnoz yn z blomy
z fbeff yn coet.

Profeffor of the Welsh Language

Pyr mod hoyn y tyrchyr a geymynaethy as aulyn ac amic.

Pyr amser dodo pepyn hen ynbre
hun yngallwr ffreingig y gamer
mab y marchawc arderchawc hon
hoyne or almaen. pyr nattell aelhynt be
ragom oedwer brenhyt. Ac oachelas nat
oed na mab na merch ydunt namyn
hynny. oeruain teirbeyrd agymeraffei.
Ac ygan yrrt dim y gyr. a rodaffei etiued
vdunt. adaw eimarchant dirp ohonor
y dayr mynet. ar mab ry aruben y
gymryt bedyd y gan. y gyfnyr de ffrans dodo
hyny pyr ddiwr hynny bell y bei dwell
ry. Ac ydyn mynd allwydpeint en
mab. Ac yny dwfyr hynny yo yndaw
ymdo. y gyfeirdodyrnaeth dirp yhun yr
gyr ar hyd yr ayrll ym allwern ac dwrne ym
herchyngc. Pyr amgen dheloigaeth a
dangoffer nac yr gyfnyr yeby ryhen
yny ymaid mewn ychydic y gyfyd. a
medlyant. ac yn ffiniaskrythan dirp ve
dyd ffrangc. a gyrcos gyfymmaint yr ayrll.
ony bydey ar ffrans dodyhon y gy
lwyth. a dwyrain ddirp. ac yn ffiniaskrythan
dirp ve

bedydyaf am meibyon ni. Arnei dy ueiddi
ueuuc. Drw gymryt y gẽnym unlleu a
bymwch oeur ac arfeint arnei dy lafuri.
Ac y: ymadrodyon hynny y gwrthebyd
od y paf uduut ynu mod honn. Pei rwy
ealwffwe chwi amaginuic ychydi ymi yssyd
gymeirdoc ygennyfi. Awchidi chwithey ha
gen. nyf mynnaf. o achaws nat reit yw
ytthaf. Yda a bynnafsech chwi y rodi y
mi. rudhi y agheneogyon y: kaeryat duw.
yrei yssyd reit uduut ytthaf. ar arch a
archafsaoch chwithey. honno a geffesech.
Eef yw hynny bedydyaf awch meibyon. ac
ydodes ynew ar yaf nerth awerin. a nulyn.
ac ar yaf y marchawc o berigan. a mysc.
ac eirth y duw rodi nit ac yspryt uduut
y dangosnaeth y duw yngwirir. yny we
yut yn ueffel dros engheussanaeth y
duw lleheuyd tervnaf nef. Ar marchogy
on pennaf oblat runiem adelyassant
y meibyon yrth yedyd. Agyedy y: paf be
dydyaf ew meibyon rodi abmaeth y lwb
yn onadunt ffwl o emrychaeth odiwac
oeur ac oarsant. a mein gwerthmawr rodi
ar yfkollen. yn yn llaw ac yn yn beunt ac yn
un ewyrchaeth. ac nyt oed ynlyyd yndyn
adyyrchafyan y rynghynnt. nac enrydyc=
yet o ac gwelei ar neillen. Adywedut wr=
rualeth ew tat yspryduol ynthunt yny ffu
xyf honn. Kymerych y rud honn arghlwy=
di yeilyon y gan awchtat yspyddawl. yn
dyfalyaeth tra bych byw ar abch bedydy=
dy yn eglwys pedyr ynyuerin. Agyedy dar
uu yr gwyrda kaffel ew negessau yn ryng
yeth ewbwyllys. drwydi allmaethant y
paf a labur dec anuygyen anrhaffei y ei
meibyon. Adary dirfiawr kallwyd y bwch
dywyrallant parth ac euglotat. Agyedy
kerdet nadi y mastrin ac archdeithiaw
gwrill berygyn. ef a rodes duw dan

plant o synhwyr: a dechymeb. a dywed yn
erbyn y uot yn dyngnulawd arhugeint
mil y gellynt ef yngwlad gallaat pheil ffelyf
o achaws y dechymeb. Ac ynyr amser hw
nw y clefychawd y gwr a oed dat idaw o: ec
uet y bu uarw. Ac ynn dienydr hynny gw=
aghanu y eueit ac gwr: ff y gellit y bab
ettaw. Ac y lapyngkores ynn lled hoenn. dr
gladyd uab hebef. Ahonna dub yndyny mi at
taw. Ac yth adaw oithew heb dat kinabtaul
wrth oy ellyllys dy hun. dorth hynny ar
gladyd yeab heb ef kymer duw mdat ti. ac
yn llwybyaudyn arnat y gwr ny bydo mar=
wyth. a gwna pgynneuoiwen achaod y
gynghoxen yn gruff yn dy gallon. Ac yn
dianmot medylya beth adylyych y gen
du. Kyt amgen no: dgen dowf. beth ady=
lyych y ochel. Kyt amgen no phei lewot.
beth adylyych y gredu. nyt amgen no:
ffyd ar gnrt y nuc yr eglwys gatholic
yny amgyffo yr gristonogaeth. Kyt am
gen yw hynny no bot yn duw hollgyfyr
dwybe. a bot tair personaut a'vnaw ar
yspryt glan. a gen: ieffu o berfeddyr y
fynn eghoz a gaeaf eghyr. dehyuoot
keffu gruc o verin. ac eigwmp ehonaf
ar nefued. dc dywed pnarnu dydbrawt
ar byw ac arveirw. medylya heuyt a
dylyy beth a dylyych y oberthaw. Kyt
angen iwr amlochwyd tervnaf nef dwy
bentuedoed da ath blegyr dwnnw. dco
nat yr ieffu gruc drwy ewm y nodetheuic
ar y gruc. Dar duw arth gynnodyaen. a
phalbeth bynnac allmelych. nac adywet
tych nac a bedylyyd, medylya amdy
angen. hennyw hynny dcurth yr pigrynth
fan. yr honn adywedt dwy eneu iehyf
nab arall. medylya am y pryngken o
dwrthaf dc yn dyghyrchyaby ny phechy.
Kyt angen yr hynny no phanam ang=

y dalaunv overet ath gvotf. vbvnt y cotff
rvbygnes yn pryder. arvenet y bocvnv uff
ern. Duy heppy nef oluenthzedeo dalym
angen. ac vbyd vent nt ovolvant ygtallvyd
ytzallu dartheb vros dy dventhzedeo. Kets
heunt gvvmat kedvmaethat yngvtur a
mab iarll allvern. o herbyd vnly gvnnvt
bedpo vn vnlovd gan bab ruuem. achaffel
rodvon y gruntlav. adi bot yn gvndelvcket
o bvnt agosgno a mene. ac nat ovs dym a
thypo gvbalam y rvnghoch nic anchrlvcke.
Agkbeov y gtzoda saint kynghor. vbab y
ny thoo homo. ef agvmerth y rvnkbedn a
berthynnyt ar y egkbve. athalu y ysbynt
yr creabdyr. Ac gvnf agkaodkyt ozdy dirna
y: emvedd yny banachlaue a seibyeller y
dat kymnoc ef. Agkbeov mark y gtzeda ac
gladv vnlle brenbinaeth. y kyfvodallant ren
dieflic vgvmmvllyt ogeneduol y gkbial ieu
anc. abot vnozbe bethau allmarthant ac
amkerth. Athzdy en benaduvedd ac en bwgh
mundaut y treulfallant y gtoas ieuanc ain
ozef y dat ac gvnaeth. ac ozdy yn allant ath
naethant idab. ar ozdre vkyt ygtaridual.
Ac y: kynny vood ef yn kam balp'homit
ov. ac vnerth y dvu y vadv udint. ac ar
vyder kymeint bv emvlatted y gtzuedyl
yny etbon ac nalgeovnt ef y gtardotta ny
gvnaeth ehvnan. nac ebo nadyn o: adkvpit
arnaeth y gtaru. Yna y daeth ost idaw kyngkor
en part. ac y dovbaet bzth y dvadvg mvnedy:
naeth. adeo vny gtanlyn vny: amkeuo hom
no. Angkbydi vzedy: heb ef. emkatted kyng
henedyl ochkaut vngkvnuerth i vkbydyn
anpellan ni. ac yn andkbot engkolat. Kanllon
nunben bedydvaeth y: iachaon dkbot ieskynnit
ac amundaw ac gnogi am ozef pant. Gbarth
u heupt o berbyon iago bndzaeth Joseph
en bzaut ac dkbot oedkant. a chvoth oeud gyb
yn ozdin bvngk kynny ynglot ac emvedd

nenun. Dub heuvr advam nadvur y dyna
nas nef ovnt tny dallavt allanur. Gvrth
iwnny angkbydi vzedy: gobeith yn gtenny
y tzoiksa dvb iynnn ar emvedd a ll'yanlyeo
etto. kanny: y neb y bo tzallavt emvab yn
thuron ac ne gvdfo yn bopplic. y nac dvb y
gny: ny dyabeit bdkbydd yn adab idab tzy: nas
nef. Gvrth iwnny angkbydi vzedy:. aun yn
gvm parth allvy: iarll allvern vyngkymeillt y
gny: ontzbnc. ny phalla vun odim o: adavbo
y' idab. Ac ony chaffem ni kebeuno y gtan y
gtzeda bynnb. yn adam att bvldguno bzenhin
es tkynne. y dlaenc mbyd gynnefodic kyt dalu
dyaw ar neb y gtaeb gvnit arnab. Ac yna
y bzedassant racdunt taeth adkynwedh
iarll allvern. Agkbeov en dynnot ovvlkan y
gvnaeth y: iarll. gvbyn allvgarthant y
ffvrd parth ar llys y: iarll pryd. Aphan
dedkant yno. nacr gvchabynnvller y: iarll
parth allvy: anne y gvnaeillt. gvaeth dyfyt
marb y gtzeda dvb dat idab. A gvaeth na
chaffal y: iarll anne vny: lys elvnan. dy
nab: dzikkt agvmerth gnechaeb hynny.
a nae dyfyeb abnaeth nat pnchaeler bzth
dyaegkbyn y dilat. ony gaffer chwedlau hyt
bys yfaeth y gvnaeillt. Ac yna yfaedaeth
ar draws tynnal tkynne y gnwbyn anne
y gvbnuarth. Agkbeov naeth dvab yn tkynne
dun bwthynskyo amdanab. Kerdt ynaeth
allvgarth y parth ar almaen y bfaeth y
gtaeuyd. Ac ny chaeaff vny dim o: dynyon
idyo amdanab. Ac o: ped vedd: llannv an=
lym yn kenfyaw anne uelly. ny dav dlaeth
ber gaffer ped lannv anne ynkenfyaw amdyn=
bob ordinbyn. Ac ual vped anne ynkenfyaw
amdyn. ef adaeth nosfbarth parth allvy: gvr
dd ef ar gtodynnedyadyon. Ac ynny dyfyt ydd
naethant y: dyw. allaithen bu y gtzeda bzth
unit. Achaeyaf gvn: ty adangnaf idunt.
Aphaeth gvaedkon. Agkbeov ynkbyn anuon

allmaeth y gyr: dr ac yny beth oed en neges
seu. ac eva dlar vo hanoedynt. aphale vo
ynt. ac vna dathanu idab y anfeno or achze
n ny vdlicdaozuc amuc. nyt amgen nu
gyfedy mae vdt. vo gyfyoeth ac allmdau
oc genedyl yn gymeint ac nadoedynt idab
gwrdda ny gymaeth chwi. ac yna yntev y
rong ovo a nos or pan vnaffei arabot vnken
fyab uall allucin ygeymdrith. ygyr voed
vngybeithyau ythaw hakel gvaur or govit
oed arnab. Agfedy y gyr: dr clybot y anfa
no. kyr doluryau ac ef dozuc. ac adnabot
ar y barablau y vot yndaeth ac vndonvabo.
adylicdut ythaw allmaeth uallhymm. he
vubenu tevmeid heb ef. herlyo vy adnabot
i. kael o honat ti vagor odaeth nub adaun
rac dyno: allcleis i vn anfer. nu a vdaf
it vy nerth vnbydaf yr honn yffyo vn
eiriaw pan lyny naeth. ach vdoch mae ch allm
naf yn gyfaethogyon s dir a daear ac eny
dd. ball nalbo rait udunt dzby nerth dnb vu
gyoal. Allallen vngan amuc ac gedymdei
thyon y parabolau hynny. a chyfarymaw a
naethant am y bzudal. Agdywedyssyr ne
thyaor dzby dirnaw: ieuenyd. Agfedy tarfy
aw amuc ac gedymdeithyon gyt aelbzeic bly
dyma a hanner: a dywedut nozuc vrth y gedym
dithyon uallhynny. Aeglwyd vzodyn heb ef.
nu allmaethaun vlythau ny fedylyem. Sef
yw hynny. Aeigyn adoeth vnkeilyaf anafyn.
y gyoal adelygaf y bot yn gyfbzuaeth y gany
et noc vn gyeic o: lyt. Ac ogyfkedyn gyg
boz ef ac gedymdeithyon y dywedyssyr kemat
y chwi gwyn ac dirnc. ac adaw ygyt ac ef bzeic
ion oc tzeon: maeth. a dywedyt allmaeth ynde
racdaw. ac ef ac dywedyssyr nuydy: maeth yn ffyc
lyuert idab ac dzaha ybyt pawb agallat i
dynny y gyfaruaf anafyn. ac yna dywedyssyr
gwydy ydywedaf ytti. ac ydywedaf ytti
oc genedyl yn gymeint ac nadoedynt idab
gwrdda ny gymaeth chwi. ac yna yntev y
rong ovo a nos or pan vnaffei arabot vnken
fyab uall allucin ygeymdrith. ygyr voed
vngybeithyau ythaw hakel gvaur or govit
oed arnab. Agfedy y gyr: dr clybot y anfa
no. kyr doluryau ac ef dozuc. ac adnabot
ar y barablau y vot yndaeth ac vndonvabo.
adylicdut ythaw allmaeth uallhymm. he
vubenu tevmeid heb ef. herlyo vy adnabot
i. kael o honat ti vagor odaeth nub adaun
rac dyno: allcleis i vn anfer. nu a vdaf
it vy nerth vnbydaf yr honn yffyo vn
eiriaw pan lyny naeth. ach vdoch mae ch allm
naf yn gyfaethogyon s dir a daear ac eny
dd. ball nalbo rait udunt dzby nerth dnb vu
gyoal. Allallen vngan amuc ac gedymdei
thyon y parabolau hynny. a chyfarymaw a
naethant am y bzudal. Agfedy tarfy
aw amuc ac gedymdeithyon gyt aelbzeic bly
dyma a hanner: a dywedut nozuc vrth y gedym
dithyon uallhynny. Aeglwyd vzodyn heb ef.
nu allmaethaun vlythau ny fedylyem. Sef
yw hynny. Aeigyn adoeth vnkeilyaf anafyn.
y gyoal adelygaf y bot yn gyfbzuaeth y gany
et noc vn gyeic o: lyt. Ac ogyfkedyn gyg
boz ef ac gedymdeithyon y dywedyssyr kemat
y chwi gwyn ac dirnc. ac adaw ygyt ac ef bzeic
ion oc tzeon: maeth. a dywedyt allmaeth ynde
racdaw. ac ef ac dywedyssyr nuydy: maeth yn ffyc
lyuert idab ac dzaha ybyt pawb agallat i
dynny y gyfaruaf anafyn. ac yna dywedyssyr

hynny o amser athemyn vo oed anfon ar
y gyfyaf vntev ny vynaf: kanys a gyf
allyan dyeth pawb a phaeare y dyfyaf: a be
ren ac ef. Agfedyn allmaeth idaw allclei
dym y vzth amuc nab y marchaoc o gyn. tyll
bergan kenu ac dywedyt. nachygled kennyf
saf vonu lleb y zetzin. ac ny vun dim y
vzthaw. ac yna y tzoes anfyn pene y: pal
mer y: gwreidiau gwnathaf. ac y: vnbyl
adaw ar seint y vyrdhau racdaw y gyfiaf
amuc. ac anadnabum y llawer nabi arnaw
ny gyfyaf y: vedyn blynedd ac y chwa
nec. Ac yna y dyeth anfyn paeth a llys
dywarlmaen bzenhin ffreinc. ac ny chwfus
ef yn ow dim o hynny pwy bynnag a. a
pererin bagen y tynnaffit y bers idab a
gerdaw racdaw hyt ann bryt gwsper o dyd
hemm. ac yna y kyfarfu amuc ac ef. ac
gedymdeithyon. a gwedy kyfarch gwell
o: pherrin idab. ky uarch gwell allmu
eth ay naeth amuc idaw yntev. a dywedut.
ac a bae dim ag hynny gennyf i chwi bot
ffo: d y fyrdeist y tzeth anfyn iarll
alueru. A rymedu yn ugen mlynedd y pal
mer. Agfedyn idaw pahaim y gwnaethy
aret ef dwy fas dim yng ymeint ac hynny
o dywyllaw. yn herwyd ny heb ef anghyd
gwedy ynn y bore hedyw y hynny pan
yt ynys ogyn y: ab: honno. Hynny yn
gymryf i y mae tydi yr anfyn iarll al
ueru. A rymedy gymryf no mynut.
pahaim y fynnaf gwaeddu gwaeth a marth
ac hedymdeithyon ac ynny. Adywedaf
gennyf inneu y: hynny agreisiaf ac
dim y bore pan rodeit ynn y bedi yffyd
ynnaf y: gwreidiau gennyf. Ac y
na ydywedaf amuc fath y palmer.
Arglwyd heb mer heb ef. na dicko
myt nu anfyn y gwr adnabydy di. namyn
amuc nab y marchaoc o gwsteil bergan.

ygyt nyt vetyv vngyrchwlwys yny gyssyllc.
A rodi arvaint amwaeth idaw uab yr gwlc
diaw gymrthaw nal ybei rvrdach mcdaw
gyttel y negyes. Ac vna plwyfwyr y
palmer idaw kerdet gyrth aphavs y
gerllvab emlyn ygyt ac vgkt vdoco hwy
gyma pugyrneint ac nat oed ottwdyys i
dw pwy gwsyllyaw. A dywedyt ytford awr
ef eu aphavs. A wegys vdoco mowot
eu awdur. y gvelei y mwyn gvelygiaud
uwllysnawc ar lawn yr abon adelhir sein.
wiser eu brenhinaeth o vaerdwgyon yn
lywyrr eu lawyaw. Pyt amgen oco y
marchogyon hynny noc emlyn ac ge
dmaerthyon. Ac val ygvelaw emlyn y
marchogyon awnaw ymdwot eu ac attaw.
eu kyrchu yn llwyrlaw adwaeth. o dehwgu
eu bot yn llawron acyn kerdyr. ac val
ygkkelas annc ac gvedmaerthyon y vn
ner hynny mneuthwchu pngkyrulawn. dy
thedyr ac yr hyt y gvedmaerthyon. Ac
gkdsyoi vrodyr mdeth o herthwadch bot
yn barawt erpwyt hyt heddi rodaff eu
tawt agwnt a phenaethyl ygyt amu. kaf
fwdch heddw mdkrawt dial adch gvdet. ac
wnlaw yn llwydyn ar gyrn ny dselaf dim
cwgarco gwnthwnt gwrth ac attam. Ac
bnadwgyl paerth arno duw yn ormner ma
wr rwchw. gvelhan wdawl glot agraffon
dyw dewrnaf ffeirnc. Ac vrdas ac enrydd
wllys y bzenhin ragyr nac agwnaeth neb
erpwyt. A gvedy anwot idaw rodi y kyf
bot hebwch ac gvedmaerthyon. gwlwng
hebymen allwaethant. a gwllwng penneu
eu meirch. a gwthwng gwaewyr o bop parth.
Ac ymgyrchu yn llidiawc. hyt nat oed
neb ormodnt ellwyd yn hyspys pbv a
orffei. A gvedy y bwyp o honnunt ewrn en
gwaeliar yny gilyd. tynnu cleddyfeu all
waethant ac ymwthiwt. Dwy hagren holl

gwrthwyneb y gyt a ellt llwyneithin pob
peth a phop karyat. a chleryon pob
llawr. a meirchon a gwlemu y gyt. yd ym-
y nat ym enwhallomen vngymeint
no nabot o bop vn o nadunt. y gilyd. Ac
yn diwed not yowkaf wab ymarchawc
o gwlltell berygen yrth emlyn ac gwaym
drthyon. A gyflwyr marchogyon pa ryw
vbch chwi. a phy a gloi yd y mwerkymeint
ac wy wbch chwi hag amic allrut. y gyt
noco rodyrch idaw gwyllaw a llwdeuno
gwedy: gwyt ar llawr awn arnaf y
kellyaw emlyn nab wyll allwein. no
chwithyaw y lad yny ykcd hwnt. A gwedy
clybot o emlyn yr vnaddodyon hynny
o rwaw: dolur a gymwerth. ac ny dwaf
amic y gwaywdwrth. a dywedut wrthaw
wal hynn. Och yhydwch or kedymdei
thyon. och blodeu y marchogyon. pw
ypt aelhaenoft ti emlyn wab wyll al
lwein y gyt: wfyd yn gwlypaw hyt ny dw
llyneb a hanner yth gwelpaw. Ac yna
y dechymmaffant allan yellaw: trwy ollyf
eudagren yn hdlent. a mynet o gwlad
mwnwgyl. Ac o hyn: dywedyt eu kallon
nen dadych y dw aelhaethant. y gyt: ny
at yn rybyn argyfeilyon adiow a ymdi
retto ac a ymgeillyont ymlyelet o wy gurp
at hynny. Ac yna y penethynnit y gadarn:
hant eu kedymdeithyas. a dymdab y
rymgthynnt o wy: fo ac arwyll yn mesur
dyloc seuth ternnn uchdeam y ellaw: Ac
o: arnadunt eu gwynnyaethyat a dec o yn
yno. ne pwyllen nac o honnunt y bgilyd. nec
ogyrat nac ogymgho:. nac o gwnhorthw
y tra bei yw herbyn kwfrabnder hyfdw
dth dyw o bop parth. a bei thwnei ar gedyn
dethynas gyllit. Ac yna yn diwlnir y
herdassant racdunt gwrth allys clwyf
ynaeu brenhi ffeirnc. Ac yna y gwelat

den unbenn arneid gobeirdeth ygyt
gheer y dub eu kanhysgnedu o amry
uaelvon donveu. abaelvom aethwed a
physt adoethineb. Aphan dwethant y
llys. enherbynnyent adnaeth y brenh
ddinit yneteruoedus. Ac or oed uab: en
petrth ac eu hencuroed oblegyt pbrenh.
nadd yei gallen oed lanur y brenhines
yu eu hatteb oedu ac yneupriph. ac ar
vrder nyt oed dyn or ae gbelei ny bei
yn en kenu. ac ar vnr o amser ygbneic
tipyvr amlyn mystrabert llys y brenh
hin. ac amae vnoryslowr ioab. Sef gw
assanaeth oed hynny. symmab ar veur
dc arpeint ae ben gwerthuab: ac olyc
fen. A gwedy eu bot yny llys teir blyn
hed y dydaeth amae barh amlyn ymy
mod hynn. y kyskirat or kedymaithw
on. Ar dekat or marchogyon. ar haely
ar or dynyon. gnn oy gennyat u. rent
pb ynn vynet y ymdidelet am gwenc
baabt. yr hynn nyf gallelen yr yf terp
hyned. a phan y gallassen gyntaf nn a
denaf dyscheuyn attat ti. ac yma y cn
dy ortheu arglwyd grovynaith. achenif
ab yllyo rent ytt bot yn gall. ac ymogbyt
yn dragyelaec rac toyll ac enkinred ar
dac uarll y gbr: yskyd laem o gyngbor
hynt brthynn am yr uraas ar enwedeo
ynaec y brenhin yny lluenthaf ynn.
Ach ellyab yllyo rent ytt bot yn gall.
rac rodi dy bypt ath bedol ath gnapat
chadeilbl ar iarth y brenhin. Ac yma y
dyskaeth amlyn balhynn. y kyskirif
or kedymaithyon dyby neirth dnb dy
gynghor allnaf. amadlonn yr ytti
yr ybarpat yskyd rotn. dyfyat kynteif
ac y gallych dyachebyn. Agwedy y annc
gallel kempert y gnn y brenhin a

gnn y llaes. trny dagreu hidleu dyoy
parth. kyscheyn adnaeth racdab
parth ar lletat yr oed y gerric briaut
ac vrddyn: maeth. Agwedy rnaedi by
dnan odieuyed or amser hynny y
disgynnaud kaeryat maeth y brenhin
yngynmeint yn amlyn ac nat oed gy
gnn yn disgynn yny gorff ny bei lawn
oc eheryat. A phan gnaeaf kyscle gnn
taf agren y gallon ui aoznc. dodn
gns y kaeryat aoed gnaithaud tu ac at
tei. Ac yna y gorthebaud hi noaf ef
ac ydyskaud bot yn vby dgrem yeha
ryat hi arnaf ef. nwe gaeryat ef oll ar
nei hi. a phan gaeassant gyscle gynt af
ac amser or dyd hynny allan. dangos
aynaethant ordy dynnoeth gwerth
set bot yn vby no meint y kaeryat
o dyoy parth. neur aaroed ioab yna.
gnaduoros gof ac yglaeulaw kyngho
sen amae. y rei ny bu les ioab en hebrynn
gu. Ac na oerthyaw yr hynny hagen nyf
gwnaeth. namyn mcoylyaw na dyfferth y
saucolyaeth dalupo. nac dyrchafaeh scuyf hob
perthu. y dnaeth y nadeidu ynyr yglnythyr
y dowyn gbahaunaddaf dyfcolyaeth. ac by
dn hynny. a dyna uarll y gbr: aoed leibenyo
gauthau gwelet gouut adre arbob dyn.
ac adastnei pan dieley y gyf uarthegyon
yn baael dot ac unas. a dyfkeduf ellnu
eth ef yeth amlyn nat hynn. yony bdoff
di arglwyd uarll y amae oy gedymaeth
gouenthur llogat athbyll ynghynaer y
brenhin am yoet ac na cheaff byth bellach
ymadelet ac ef. Ac bythhynny gouaeth
di arth gedymaethyaw rnyf bo adhuet udy
benn arnaf. ac arnall yn bot ymdi yn
adab ogaryatt a chyfkireb o henn ellau.
Agwedy ymaebynnab oboaeant ynyr mod

hynny: ynghyt a[ll]aneth amlon idaw yn
gymeint ac nat oed wastad ar tav oded
y rengtinne a nerth y brenhin. Ac nal
vo oed amlyn dodgkeith yn rodi deith:
y ymolchi wrbrenhin: vo dlaut y tlivyll
y: brado: gan arderc neth y brenhin ynv
mod honn. Nadymner arglwyd brenhin
tkallanaeth o'r byt ygan amlyn brado:
ygyo: allanaeth kethlyd ar ac yth teymas
agymeuthur dy bu neth o bordayn yn
tkeyic. Ac yna y kymerth amlyn keth
lyn mawr. ac olym yn gymeint ac na allei
dyllaint. dkyrchyal nac braw allanaeth.
agwedy y brenhin trugarhau gkelet kynny
y gynnadi allanaeth. ac erchi idaw yn llaw
di ynni heuraw os gallei. adangos y bot
yn llawen. Agwedy y gynnadi y dyfiant
orth y brenhin. Ptrugarockaf or bren
hined y gkyr ykkyd gymeskdic gauthaw
dileu eulaued achanmadl kynkaradw. y
gyr ny ellir y nosti y neth gyhanedw. nac
yr olygu nac yr karu nac yr golygu: nac
yr gkeith. am aadkygaf yth eurydd di
na chzetyeth ymadrodyon ardderc bradyr.
nanyn gnat yn oet varos kygkynghor
nal y gallwyf yn gadaunhau nac dy brenh
di y dangos gwnaeth dzy rodi kyngk
cuyff nay erbyn. adangos y bot yn gelu
vadw y ngyllyd dylys atkygynghor di.
Acoedi eorderc y brenhin. Ac erchi adanc
erbyn pryt nabu dzamoeth dangos pby
allei ar yr nabu. Pdoed ygyt ac ardderc
herbet iarll yny gannadl. Ac yna trida
u yn nadr ar amlyn rac kyt doed a
nic y gyrucsllt yn trugiad. y gkyr pkaf
fei ef gynghor y gnaithaw ynupob gu
ynt. Agwedy gkelet o ildeynt brenhi
nes nat oed neb a ymyskei ygyt ac ef.
dynnt allanaeth ett y brenhin. Ac erchi
idaw oet dyo terynedic y amlyn yanys

y gymyghor. Ac ony beibanaf pryt oet teryn
nedic erth ikeleugaeth y brenhin ac gymg
hor. na chaffei hi byth dynnot y yn gkyfe
ar brenhin olynny allan. Ac hadolygn a
gnaas hi yn llaaren. Ac yna y kerdaud am
lyn yn diannot racdb y gruffyad y gymg
hor. Ac nagyr ydoed yn kyrdet. nachaf a
nic ac gredymdeithyon pan kynnarnot ac
ef. Ac yn nynet parth allye y brenhin.
Ac nal y gwkelas amlyn ef. dfgynnu ar
naeth. a gosodyng ar benn ylin ac erchi
naud idaw atkungkured. Adoetham oz dkeh
kyt y dilied y gyfranghk pallad y doeed
idaw yn erbyn y gymghor ef naethyn nerth
y brenhin. a phallad y doed dyo terynne
dic y ringtynnt tayy ermaul y brenhy
nes. Ac yna tayy braw nchenedyen pan ff.
a gellyng dagkynned kydeit yo erchis am
lyn idaw kynet ygyt ac ef. rhoet pryoedynt
yn seuyll yny ymyl. Ac adaw yno en kedyn
dcthyon. Agwedy endyttot yno yo ymgyr
lych paret. y gtawon yn nay allanaeth a
nic am pigiadkallau y gymghor. Ac erchi
allanaeth idaw nenadon gnisc a nerth ac ef
nal y gallei ef yn gyntaf parth a mynet at
adelys ef att y kaerec kriaint. Ac yntau arall
parth allys y brenhin y gynnhal oet y
dyo doed y ymlad rhyng amlyn ac ardderc
iarll. a thayy nerth dinu yorthot. Ac yna
y dyskyrbt amlyn nal hynn. y kyrhynaf
or kaeymdeithyon pa amlawd nadi yth
kyssi di o herbyn nenn kettlaeu dy dsterc
na neb o'nn uer dy kys. Dos rhagot hyd y
nanc. Ac annoby am kynny gkaredic am
tyloyth. Acm agreffy gyfarchwyd yn ha
dd gadel: ymoglyt yn gyrbyr na dzne
kyth gellilyo nn am kynny gkaredic.
Ac yna yo yn kathaw ymgkant. Annc
parth allys y brenhin yn erth amlyn
Ac amlyn tu allys annc yn erth annc.

Aphendeth amlyn ni allys amic. dyuot allnaeth y vbreic yny erbyn dyuyd urual̃ leskemyd. athebygu y mae y gỽr ynaỽr oed amỽyn tuynet ohonylab mynegyl idab. ac yd erchis ef yr arglỽydes nasknullauen. o herbyd nat oed hyfryt gauthaỽk vneỽl amadatkamyf sit idab ar yskỽyd. Ac yr hynny erchi adroc hi idab ef bot yn hyfryt. o herbyd bot yn hyspys greuchi y ueuc oibendaỽt da yr chise dyl hỽnnỽ. Ar nos hỽnnỽ yd aethant y gysgu yr vngtỽely. ac nail ydethant yr gỽely. yoodef ef ygledyf yn noeth y rỽng thỽaỽ ef a hi. a dyrchaỽt bethi. o nessaef hi attaỽ ef yn nec no hynny yllaỽer ygheim. ac nelly y buant benỽaeth ynydeth kennat amic yn diskybyd noskyaeth attunt yr ystauell. y eoruch pasbed yoedynt yn kyado hyntỽrth ac ef am ymkyrraf. Dyhaed yl amic yntev ortu arall yn ydyuot yn rith amlyn payth allys y brenhin. erbyn yr oet ternynaỽk awed y rỽnaỽ ac ardric. adoruaỽr leskenyd agynuerth y brenhines pan y gibelas. Ac yna yoeth ardric gulydỽr att y brenhin ac ydyfyaỽt nadyl ỽei y brenhines hyth ovuot y ỽn dyely arbrenhynnam dunnaỽ ohonei ac amlyn am y merth. Ac yna y ovyaỽt amlyn hyth y brenhin yny mod hynn. Kyfyaỽnaf or brenhined y gỽr yssyd gynnuenoc granthaỽ ostỽng ennỽ ỽed hedyu. a uerthaỽ achymaỽl hyllu rth dlodyon. ny adangosfaỽ yth euryaed di hynnot i heỽ ynbaỽaỽt orby nerth dỽy y dangos bot aroc yndyllyr kelhyoaỽc. amhot i arhrenhines ac merch ynllurion allyny. trby ynlad ac ef. Ac yna y ovyllaỽt y brenhin trugaredoc uallhynn. a rgl̃ỽyd iarll heb ef byd lallen kemys ofbuanguly aeth a ỽyd dỽy ytti. or gỽr rackaỽ uallyniaeth rybyc genny ft. ani arodeif beliseut by merch ynbraỽt iti. a thy lly ysgogaeth by ngbynn

ygyt ahn. Ar bore dunnaeth y gỽisgassant yndaunnt arueu trỽm ehynaỽl. Ac y dethant racdunt yn maes yng gbyd brenhin freinc. a llyrllys y holl deymas o herbynn gbyda a rianed. y edrych ar yn ynlad. Ar bore voyd hỽnnỽ yd aeth y brenhines hi a rianed y dyrnas y vanachlogoed ac eglỽysseu. y adlỽyn ydỽy ar seint dzby lenhi yn allozyeu ooffrynneu a brenn yabl rodyon yr bot yn nerth y amlyn nail. a gbeoy y amic gbybot yn hyspys bot y mairchaỽc yn baraỽt y ynlad ac ef. nic oylyaỽ allmaeth. ac ynadraỽd ac ef ehun yny vedỽl val hynn. Gỽae vyn heb ef by mot i yn gyndyc cristaỽn a chhenyd chu angheu y marchaỽc gỽrion racdo. of nyuin ae llad ef. pa dheo y gallaf ynuhe let adiỽ dyo braỽt. Dos yntev anllad o ynheu. wy angkalot a gevdaỽ esgybyt yn dragyfhyd. A gvedy y medỽl hỽnnỽ y dyfhaỽt ef bzth ardric iarll ynyskeo hỽnnỽ. angkyd iarll heb ef. y dorbc a gynghor yb y ti chhenyclyy angheu yn gynneint ac ydlyt: athy rodi dutheu dy hunan yn penigyl angheu. nanyn os dynoltenraỽ i allney di vel y gelly ar dynupenigyl i ynhaỽo di kellyd a dyfkedydi. mi a vraf gyllur geduneith yn tra vbyf vyb. Ac yna y dyfhaỽt ardric yn ennymneoc o hir achyffro bzthaỽ uallhynn. Gnath ge dynnerthyf nath garyat nyf mynnaf naunyn prydy gỽnaeth arnat trby dỽy dy beiin y ar dy gozff. ac yna y tynghaỽd ardric ry dyerthyedu o honaỽ ef bzth berth y brenhin. ac y tynghaỽd yntev bot yn gellyd hynny. A gvedy hynny yngyrchu allsaeth hant ylluryaỽc ac yn allyons ar ynlad ar dy merch. ac erbyn pryt aintevth o dyd. neur darved y angic gael y indngolyaeth drby lad pan ardric

dwnnoeth y gyfgwallaw
u trwm chwyrnu. Ac y
t yr mase
llwyrliwys yholl lyw
da a rhanno. yn yr un
wyd hynny yda achub
o dywynnu y wanychaw
adlewyn ydyw ar lem
wyen oeftynneu aberm
yn nerth y amlyn arll
lbot yn hyfrys bot y
ot y ymlad ac ef. nc
ynnogaeo ac ef ehun
. Ithae bylyn heb ef
r cyfalym a chyllcuy
erchaw gorfon racdo.
. pabo ygallaf ymla
lar. Dywed amillaw
ghlor a gyfle. glwyt yn
l gwedy y nadolic hynny
ch arwic uaell ymbaro hyn.
I heb ef. yscarw a gymyfc
dyw dugheu yn gymeint
. arthur oy hunan yna
uyn od bynodyeneiaeth
ly ar bymgeingyl a
adyllwydyl. mi a vidaf
yn tra bydf byw. Ac
eic yn cynymdaic o
aeo uallbym. Gwrth gy
narth garwaf nyfymmaf.
gwaf. Ac yna ymgyfgwyd
gwyd hynny ymgyfgwyd
ac yn allyn
arnaeth. ac erbyn pry
. neuadued y angry
erth dyw lad pan ar

Ac yna y bu drift y rarll am gyllu ardyr
ac ymwant laffen o bop parth am diane
y macfuw arall. Ac yna y rodes y bren
hin y perch ymbaratoi y annic yn ruth am
hyn. A llaffer odir adiear. ac eur ac ary
ant ygyt a hi. Achymoeth tec a rodes udiff
yn normandi arlaun y mor. ar kaftell tec
taf. Agwedy gorchfygu o honaw y oir ac
diear ac da. adfidyn dennyat yr brenhin
ambaeth am dwyfaint y nerthyaw a
chyfgrugyr ac ereic yny dwyrei agaffei
yn dufiawl ofydn y ymlyodyn homo yforth
annic y gorymdeith. a chanmyat a gwnaf
yn llaffen ygan y brenhin ac gyngho.
Ac yna yn diannot y kerdaw racdaf a u
ner mab. ygyt ac ef ar bennic y ymlicfer
ac amlyn. Aphan ygwelas amlyn ef yn
dyfiot ar uner hynny ygyt ac ef. ffo
ddi naeth o tebygu marlot llaw annic. a
brathu march aof annic ymyof. ac erch
idab na ffoei o herfyd idaw ef kaffel y
yn dygolyaeth o ardyr arall. ac hafael a
merch y brenhin ymbratoi idaw yntew.
Ac yna y doeth amlyn attaw dryw dirnaw.
laferyd. a dotoch y annic ymenyr ac gyfl
wrth. ac aeth parth a llys brenhin ffrenc.
Ac yna yparattoes nerthwaw brenhin ma
ol. ac y prefftlyfiaw gyt ac ereic ymp kaf
tell yn normandi ar lawn y mor. a gyfle
ithwyn erall yn aluern ymp gyrwyth ehun.
Agwedy clywet hyr causer. pa amwnac
dyw kenyf o glotin ar annic megys na
allei gyfgodi or gwely. kanys y mab agfa
ro dyw ef a chymyn dyw traffaw agfynt ar
naw. Ac o hynny allan bynghaffer yn gan
obas y ereic ef. ac na mynnei gwelet
gwloc arnaw yr hyt. Ac yn bynnyd
treulyaw amaei y dagu. ac yna y gwelfis
attaw atyn ac ymbyr y ffrenhyn. ac erch
idynt yr dyw y landdyfaw ef ddymo y fyrdy

y diawlos noeth ffreic idaw. a chymryt yndi
arfaythor y ffrisol a rodaffei y pab idaw ac do
yn parth a chaeaffell berigan ymy lle y dyly
ei ef hyt yn argluyd. A phandefchant ac
ef o hyny dir naw: lamur parth ar kaffell y
kyfurinn mwer ac ef oduerthyr y kaffell.
A gofynn a llwnaethant udunt pby y clafr
ydoedynt yny dilyn tu ar kaffell. Sef y
dywedaffant wyntew y mae annic eu hiarl
gloyd ydoedynt yny arfaeth tu ar kaffell
y gwnaf yn cynrychiolwyr am gnatfod llefty
idaw yr dyw. Agwedy clybot yr yrnadrod
yon hynny or tydi wch hoed llew idaw. ac
adywyn hot yn nhyd idaw. mewn y
gwenfyon allnaethant yngwyrdaby. ac
yna yntew yn anrhydedus pallaw. ac ker
hyt ydoed yndaw. ac erdyn y gwenfyon nal
y kaeryn cyllocdyl adaw y kyfoeth. ac
ereill yn dwyn kymaf ac y gyflwynt. neu hyn
tew a wynnynt hafo yndiannot. Ac y
na yd dyfiaw annic. ac y dywiaw hyn
hollgyfnwethaw dett. y gyr yrfyd pawb
idaw hyt yndrugaredoc. a chyn dlwyfaw
a phob gorchymyn. gwna hu odeuperth a
llu. ac nodi angheu yn drwy drugaredoc
yn kenert. ac trugarhau archaf o dyw
arall nyw bynnidiobuchaw. Ac yna y dy
chaut ef yrth yfgrifennu ac ydarchis u
dunt yr dyw y arllein ef tu a nhaden y
gwaffaw nerth achymyn yr gram y gyr
da dwyd hab ac achos dyallei ef. A phan
daeth y rudyn y mlaen kyfarfuun
armarchogyon o hys rudyn ac dallu af
fynt yrth y dyd. ac nyd ymdangofi idaw
ac ymchwelfyon o hyny adiwat adillat yn
llaffen. Agwedy y hyt yno ymdyfgu
myr anfaho ehunllythyr aflfei. Ac yna
y doeth y dyn ymdangofi amdanynt y rugyn
ment yn gyflwyt rudyn. ac nat
hanhoyllei y tat or mab nar usaw ar

berch rac nos[illegible] archlodi. Ac yna y dywaid
acon ac ondur vrhac. Arglwyd iesv pa
gvdost ti y pan vo uarw dy dat. Ivt hedw-
nac yr rvuel nac yr hoedel yr aby arnvf
sobut na phallysam ni yn obap ucvllia
ir nghallaf[illegible]ach or nallaf[illegible]am. Ideuthy-
on arglwyd. hvnnevt yo y mallvn ar noc
thi arnam ac na allon drigyaw vgvt a
thi. Amvlyan attvon nac y uarcholyaeth
honn parth ar lle y bathom vbyt adnabt
y ghyvaal yn henedvon. Ac yna y dvgy
nawd myuerthin oblvyeb ar amic. ar y
dalbavt vrthvnt nal hynn. Arglwyn
gedymdeithon heb ef y gvyn vchod nalm
eth vnn. Cvgulo vnditeu im noc mvliev
ssva. yr vdaf ar agvssaich vrthyti. Acyn
dwedyn vchod barnvt pdin y bavp y ne
vdyt da. adolkyn yo gennyf vbch na
adnabych vnia yn vnic. nammyn by arth
ei[illegible]arth allvs amlyn vedl. Adivn
gvrthyau allvnedhvnt vrthav. ac lavdv
vam parth allys amlvn. A phandvedh
ant yr porth. thustvn en dangos allvne
thvnt nal y gvnaen gleuvon or dedyt
gllvdhain. Ac nal y hvgleu amlvn bvnt
vny porth. erchn aozuc y hnorvskbei
nvent dvnt bvnt yr dedyvon. Alleuan
y dhol nallei amlyn rnuein orgvn
gvan aoes myllvs ac dvn vdvnt. A
dvat vedh yr vssiwa yr porth. y dyn
nawd y dlat ae gvaap y dhol ynnn a
oer dyic y dhol yr nail y erbynyat
y daiavt midi. A phandvedh yr pssiwa
yr neuad ett yr arglwyd. ar y dvdyvat.
Arglwyd hedyf. mynn plasvrdeb i
dvadre. ac nym bed bot ymlaw
i. rnuein ar dhol di. nn adnygon yr
hall tenn nat hi pssiwa ymlaw i dedf
[illegible] [illegible] nat oes vn vno
[illegible] [illegible] y rvngthynt

nac obenit nac obap. Ac yna yo erthys amhyn
yr yssithein tvymet ynoi y dlaf ac dvyn acvas
ef. A phandvedh gvlyn adnaedh yr iarll i
dw obale pan hanoed. a phby oed. A pha
le y hadssei y ffiol. Ac yna y dyvsiaht pnedh
y hanvot y gvstell berigam ynyr almaen.
A vodi o gustennin bab idaw y ffiol pan y
bedydyassei. Ani heuv pnaht yo amvc.
Ac yna yo adnebu amlyn y nadef oed
y gyn aathvod ymprrigyl angheu drostaw.
Ac ebarysset idvo gael nerth y breuhu fir
me yn briaht. A mynet adnuc dvyiaht my
ngyhyl idaw dinuar leibenyo. Ac or ord
laibeu amhyn thrthav. Leith laibenach yn
gallei oed yr arglwydes. Tdyy ollvng y di
gnen o leibenyd. A dvon ar gof allvnedh
ant py enwed py vrdas allvnathoed idunt.
Ac iboy thylyaht llaeher o leibenyd. o bop
parth. A gvneuthi gbely breuhinaul idaw
yn vn ystauell ac ef adnugant. Ac dalhavo
dvyy gnreyat allvnedhvnt idaw y gymryt
tystiol ara ner vno o vbyt adnabt. A dillat
dvyy barch ac enwed a dyarvat ef ar ni
ner vnnen y gvt ac ef. ar llys ar tyvo
edy vrth y edwllys. Ac yno y tangvaho ef ac
dibas. A nuestyr yo oed nos[illegible]aeth ef ar iarll
yn tavysgu yn yr vngthiely. Ar arglwydes gv
edy mynet yr eglvys. yo annoues dvv ea
phael aghel y dlo ar anic. ac y dosbadut
vrthaw nalhym. A nuc adbyt ti vntaysgu.
Ef allvnedh yntav. tebygu y nac amlyn
adod y vngthy drthyb. a dywedut nac yf ar
glwyd gyfeillt heb ef. Ieuan heb yr angel y
gvirthebeilt o henvyd y dnw dy dauarthur
mygyfeillt yr engylion or nef. ac yn ei
lod a thodi odef y amynedus bvyllic o wnaf
tavllavt agodut. Angel pdnw tyfi. yr hin
delliv raphael vndyuot y dlngos inadgu
paeth ar or clefyt vchdo armut. Ianws y
nac dnw yn trugarhau vrthyt tvy dy

audien lewyaun. arch ditheu y gennyfi o
blegyt duw y emlyn llad y den nab. ac a
gilsant y verbyon dy olchi di. Ac nelly ti a
gretty rechyt. Ac yna voyluant mwc veth
yr angel. Ayr ef dilinel duw llad dr uarll y
verbyon yr rechyt ym corff i. Ac yna vowch
avt yr angel. nent yr hev ef thwythur yr
hynn y wnaf duw pur orchymyn. ac ar hynny
y diflannawd yr angel. Emlyn uarll hagen a
oed wychlyt yr ymadrodd yn megys trw y
hun. Achymryt olym mawr dlinderth. a gofyn
y gwmc pw a dy uualler yn ymwidan ac ef.
Arglwyd heb ef wy bu neb. namyn mi yn
griccaw. ac yn ymbil nawr duw ymwared
dy. Yna ef pwy duw heb yr uarll ef a dy
rwy veth yn ymwidan ath. ac yngyelym
kynnedi dorwc yr uarll. y dowch adawed y
ned gyda ■ ytti well. Arglwyd wattef yr yr
uuell yngwrat. yna yr erchis yr uarll idd
yr y gredyndeithwat dr karyat adeo y rwy
thunt dyfkeduit idaw pwy a uualler yn
ymwidan ac ef. Ac yna y dywedwydd ty
uertinu odiyfaw dr amic. adyfkeduit wrth
yr uarll pwy wod hynn. Arglwyd heb ef wyc
oes dim anhaws gennyf iwe dyfkeduit it.
kanys os dyfkeduf itt. mi dinnu na chaf
na charyat na chredyndeithyas ygennyf
wyth ohonnw allan. Dywed yr duw wrth
fyttin heb yr uarll beth bynnac adywfper
tych nadugyaf vrthwt mwy no chymt-
Raphael angel arglwyd heb ef. o blegyt
duw adwerthattaf perchi ymi pen itti llad
dy dri nab. ac agfibedi dy verbyon vyng
golchi vuheu. adyfkeduit vrtaffon wared
or dewyt yllyd arnaf or ford honno. Ageve
dy clybot or uarll yr ymadrawd honno.
Nodaf yn bawr dorne. adyfkeduit wrth a
nuc. Ainic heb ef pan dwetheit attaf dyw
drnaw: talsenpo ych erbynnes. yr am
gyrcc am nher. ac yr hynny hyt hedw.

hwnytlwyth eun dr dim gwnaeth itt ac
ymmwen duw eurwed a phiarch a chany
dr. am adnaut ti hot pwythwnt dy
greulonder ath ennillaref di yn glaf gref
han ual ydoedt. ac wthwdi dreth dywedlwn
ddwch llad vnn merbwn. ath wnaf di
drot wnaf dim enrwdd itt. Ac yna dywe
lab ydyfkeduit amuc. Arglwyd heb ef
di y mae hwngkynnell adnuethant
dint hynn itt. Ac wrth hynny yr
dy nawed wdarbac it nadeichyrcch hattwr
gymwnt amgyrn eth hwn herllwo
hun pa le yd oed ym gwrys. ac wrthebyrch
vinhen ohedw allan wrth ymdwn
gen noc y rendus idaw. Ena wnaf
adaw heb yr uarll trthyt
ac adefheis i yti mi ac hyderaf
erch dinas it yr y bradwryeth
yl ysfyd'nnn. ac yr wthw yfkis it
dyfkeduit vnn vndyebyd a vn chw
yr angel attat pwy nwy y dyfkeduf di.
gfiowch heb yr amuc herllwo uell mwy
hynny y hattfoyf diarct gnnaw pwyfer
it. ac yn awrf yr edewyt hynn. Ac yna y
dyfkeduit dwyfaw ar amlyn
nb awrac. adyfkeduit wrthaw chwi
hynn. Os y gwr uelly a vn hanwet pwyf
angheu drwfloch. paham na ladaf hwnnw
wy nheibon yr y gwarchat ef. Os ef a vn
hynny gwnaeth a dnaw llw ac arwll. ac yna
yn barnwt y dylf angheu gwrthgi. yna hwnn
nalwaf mhen hynny yllwnet yny gwnaeth
ynnen. ac yna wnaf hwnnw adyfkeu
yr uream hwnnw hwch dlot trachefn yn
di oachaws y gredyndeb ac yfyllaunt
lad y nab oherch yr angel. ac yna wnaf hw
nwt adwaf wnaeth dyw hwnnw achwilwch
herwyd y dywedwt yr yfcrythur lan. pha
y fenit tewnaf nef. ac yna wnaf hwnnw a
dwyaf hot duw yny yfcrythur lan yn dyfb
eith. f.

beth hynnac awynnych dr ymlefychwr oth
gynnyduc rt gueua dithen idaw ymeu. a
gwledy medylyaw ohonaw y kyfburdw ar
uethe athnatthoed gruc idaw kynchu allu
neeth parth ar gwledy pdoed yweiby
on yn kyfgu ymdaw. a dywedut bethab
ehunnanual hynn pby agigleu nac a
ibelas cuppet tat aladi y weiby on oe
gobyl vod. Dbedw allan nyellir wng
galw yuetat pych. namyn yn vuruhz creu
lawn. ac yn gynllowrhz cubhmaf or gwyr. a
chan dagreu eu tat yn kyflaw y gwledych
od en dillet ac en hkynnebeu. a dyhunnaw
adnaethant ac or ych ynhz ynneb eu
tat. a dywedyn gruc ynwy nat ona
dunt. nyt oed vby yoet notheirblwyd.
Arglwyd nerbyon awdwerthym adzuc
ef ynllwyfa. ac awch lleuerryd yn dzuc
ti. o achaws bot awch creulawn nat yn
barawt y angos y mae nessaf kynnoga
oc pych yo anglefu. ac ar y gefyr honnu
llaw en pennen dinaeth. ac erbynnen ef
gwedy y mynyu haeoc o aryant adzuc.
ac adaw en hyrrt ynw gwell noch yllieirwab
dillat arnunt. yn vn amfaud aphei beynt
yn kyfgu. a dywot albinaeth nacdaw yn
lle yoed amuc. a gwlch yholl gwrth alla
naeth o gartho yberm hyt ynghaadnen
y dzuc. a dywedut unl hynn. Arglwyd
nessu grist y gwr yffyd yn erbyn y bop
dyn bot yn dzugaraboc beth y gwlyd. y
gwr yffyd vedegunyaeth yr elerfyon. ac
lleuer yr arllyon. a lleiuenyd yr dynny
on trist. yr dydzuaw dzugared. sacha
amuc vynghyfeillt gwedy hael gware
y gan dw. Arglwyd hebhi yr ylaryat
yffyd y vfaeth. dyfiet ti vod y kaffen gw
awet y amuc. Arglwydes hebef nidoldyn y
dw y gwr. a wnaeth gware idaw. ac na chei
fyon ni dzybot pa auflaw bu hynny. a
gwedy gwylaw llaeler or dyd. a bot yn bzyt
boyt. y bowch yd aethant dzwy dzuaz
leiuenyd. a gwahaud pawb or awynnei bo
yt a daeth ac eur ac aryant a gyfiogoed a
dzuaz leiuenyd adaw yny neuad. a phei
byddai ber y llaweuo allaei yr arll.
a dywat y trahaen yuten an anghyfen
y beiby on. ac yna yo erchis yr arlles
dulynnab y meibyon ac en dbyn yr neu
ad. Yna y dywaut yr arll. Arglwydes gwat
y meibyon y gyfcu dygaun. ac ar ygefyr
honnw aaeth ef yr ystauell. ac adwyn. a pha
nadeth parth ar gwely yoed y teu bab
yn gware. a chwarerthyn a lluaethant
nal y gwelsant en tat. a chwerthy ar bnw

gyl

nadz ynyllys dzwy dwlych y dw ny pa
lla wyth yz neb adwerthwo wthaw dzwy
gwlyndeb. ac ar nest gwlygaw gwisc yn
yw a gwisc y neill adnaethpwyt yn
dunaw. a nynnet parth ar eglwys y
dwlych y dw kyneuthur yr dymt beth
kynnemt alwynny. ac nyt oed vnwy
o yn dyn allwyfi dzalhau y rwng yr
arll ac amuc nac en tebycket. a pha
dwethant parth ar eglwys. pechzeu
ailsant clych yr eglwys cynn clywen.
a gwedy clybot y chwiedyl ynydzef y
dwth pob dyn or aallei gerdet parth
ar eglwys. y edzych ar y gwynnyeith
adzoed y dw y kyneuthur yr yllys.
a phan dechae yr arlles yllaw yn doyuot
yr eglwys. ny dzyssyat hi ebyt pby o nad
ynt oed y gwr pryaot hi. ac yna yo mat
yr arll. nnid yo a mlyn hebef. allyma
amuc vynghyfeillt gwedy hael gware
y gan dw. Arglwyd hebhi yr ylaryat
yffyd y vfaeth. dyfiet ti vod y kaffet gw
awet y amuc. Arglwydes hebef nidoldyn y
dw y gwr. a wnaeth gware idaw. ac na chei
fyon ni dzybot pa auflaw bu hynny. a
gwedy gwylaw llaeler or dyd. a bot yn bzyt
boyt. y bowch yd aethant dzwy dzuaz
leiuenyd. a gwahaud pawb or awynnei bo
yt a daeth ac eur ac aryant a gyfiogoed a
dzuaz leiuenyd adaw yny neuad. a phei
byddai ber y llaweuo allaei yr arll.
a dywat y trahaen yuten an anghyfen
y beiby on. ac yna yo erchis yr arlles
dulynnab y meibyon ac en dbyn yr neu
ad. Yna y dywaut yr arll. Arglwydes gwat
y meibyon y gyfcu dygaun. ac ar ygefyr
honnw aaeth ef yr ystauell. ac adwyn. a pha
nadeth parth ar gwely yoed y teu bab
yn gware. a chwarerthyn a lluaethant
nal y gwelsant en tat. a chwerthy ar bnw

pob un o nadunt naleuen sidan ech yntycho
lwyth y:gbyrth a gnathoed duw y:annic. ac
yna y:dymerth y:uarll y deu uab y:yng y
dybylch. ac yno ỽynt y:meinad att ennuam.
ac yovkaut uallhyuu urth y:uarilles. Ỽyo
laulen arglwydes oachaws gỽneuthur o
duw bethỽynneint ỽ:om achymwodi am
meibyon o verch. a dywyssom i ỽledic y bore
o arch. rhaphael angel y olchi annic bỽỽ
hyteillt ac eugvaet. ac nal y kyglen y:uarilles
y:ymadawd hynnỽ. herwyn y:uarll a gym
erth hi yn yvvy no mennt dyby ollyng dagre
u. am nat rybudvelles hi vally y:nawc y
erbynnyent gvaet y meibyon. ac nal y
gellen hi ac ovvlaỽ elynnan olchi annic
arglwydes heb y:uarll o herwyd y duw gỽ
neuthur pwyllen ỽynneint dymma ỽ:om
myn a phararhyen gwrhac y dywenn y duw
lech y duw. nannyn a gwenhwyfed ffrybyth
iawn y dyly dy dalu y duw am adwaeth
heb ac enyoet ỽ:ou. ac yna y:rodaf
sant o vynet y duw gwrhallanaethyn duw
o dwyfronwyfed a dywedyrth o hynny allan.
ac nelly ygwnaethant tra vuant vyw.
ardyd y brafus annic ỽaret o:clefyr awed
arnaw yny uarỽ o nas y dybreic oe angen
deithyny. o dyby y dywynyt o:o:eyth ac
oyny y:ffern yngorffowyl. Aglwedyd ef
sef hychan o dywed o:e mwser honno y
:ymdaw annic allu mewn gwnithiad o var
chogyon aphedwr parth a dynttell ben
gan. ac yna yn ymlad ar dynttell yny cat
as. Aglwedyd hettel y:gastell a buan golyn
aeth ar valon. y rodes maddeuant a dyf
mot y bawb o:a buassynt yny erbyn. ac
erdyn aorne duw y vaen nodun. dgnic
oy dynnor ac ỽyr yna yn ymgwedychu ỽ
en pluch arny hedoch y gỽerit dauller ar
mab hynaf y maulyn y gyr ac ef. ac y n
ysbeun iaw. ac o hynny allan y:gwaffe

naethaud ef duw arny gyburdeb tra vu byw. a
gwedy gaffel y gyfoeth a nerthyr corff ac eneit
adwaffel y byr yrth y:abyssus. yd aruones adon
ai bab ymppeun rydi bychan o dieuoed or
gaunser honno yn or kardynalyeit att dywar
lys brenhyn ffrainc yngkyvyn rac deuodi bre
hyn lombardi. y gyr agoed yn ymlad ar eglwys.
ac yny dreuliyab yntev am pwy ac brenin
gwedy gwbaihaud attab vnlwoed o seneddin
nyeit ac yscalon y ymlad ar saracinyon. ac
adwaeth idab yntev herwyd y bot ef yn bla
en y:marchogyon ar brenhined. ac yngla
dyé y:gredoniaeth. a mwy no nerth ouyr a
menych gyt ar kardynal ydoed ar y:ysgyn
mynyon sarasinyeit. ac ar y:ysgymun bre
hyn awed ynen kammabl y:amarch ar far
haet ỽoedynt yny dyneuthur y:arudony
gyon. o:os bot ysgy:n awed bab yny
rydhau ac enpechodeu. y neb a dynnei ac
gwbyl wod mynet y:llawd hynny. a phan
doeth y kardynal ar negellen hynny gan
thaw. yoedd clyscrhye ynydyé achubr cheid
dyvon. a gwedy gwneuthur o:gwr awed
gardynal achubr pedyr y negellen yn drov
adref. yd aruones y brenhyn frangkaeloc yn
dechre llychyr att dechre brenhyn lombar
di y ercin naw ollong oe o:eskyn ystar
ar traethyd a dyngassen pobyl var ygkristo
gaeth. a phedwar arfueint ar y pab a dyv
gynnyr ygkastaw rydyr arhyngkynt o dyn
noed enw. a dyna nyskynnaeth dechre yn
llychyr y brenhyn. nac y:ỽyddyon. na
nyn ysgrifennassay ac o:dynnygu yn gyn
ynt achubyssyab llad y bennadeu a doeth
ynt ar llychyr attaw. a gwedy gwelet o:
brenhyn frangkaeloc nabbaredei idab ne
dlyaw kaffon y brenhyn ynnyladon a:dyv
ac a:bregarwch. a thynnullaw llongeu o
wenn a barbaryeit a marchogyon. ac arfy
sogyb ac esgyb ac abadeu. am ben lombardi

ac vna wynnerth vaynvadu dat albin esob
allu. ygyt adoo ithamredavl glot idav dros ynyt
or gwnterbyarth achothmeb vnter inaw o'u
ffreme vgyrt ac ef. achwrthu ynnymo hellat
ffinen ylle yd oed y kastell kadarnhaf poed yr
ygynnunedic venhin vndav. ar hynny a
aroll yr mynno. achubuarv pomas adwart du
sal. ynylle poded ely achaerrut hell lymlear
di. ac avmladavd ar draet. dgwaw elybot oddi
ar lywy. zorlygynnv ac ovyt nos aubenn
y kastell. ac lenlin o wynt adiabt dgwyn a ine
rch. athrigyaw ynno athnaeth vnten yamdif
fyn y gastell yn dywed. a thramawrch y bore
gwaw elybot o elwarthnaeth hynny. pdin
nores henmadeu arbennic att dridir y erchi
idav ymenthur nawn dros ynam athnaethoed
yr eglwys ar grystynogaeth. ac or nu nadr
ymarch y kennadeu kynnuk adathoedynt ar
llythyren attab. avny ynoed yn ar y kennad
hynny. dgwedy gwelet or brenhin nadbetrodi
idav ostyng rybic dridir nac yr aryant nac
yr kedymdeithyat nac yr hynny nac gwyllon
idav. Erchi athnaeth ef vdav rodi nerth i
ddo vdal y dralla desarbaet vdoed dridir yny
vmenthur yr eglwys. ar nos honno am hã
ner nos pdamunes dyw brat ac olyn yn
plith ffu dridir. yn gynnenic ac nat oed yr
yn madunt athoed y gilyd mwy. namyn
idav eu kadell ac eu pebyllen. ac eu heur
ac eu haryant ac eu merch pbelyn or a
dynnes eu hynnyrt. Ac yna y dros dridir
a mner bychan ygyt ac ef yr dref adelant a
cant penna. dchadarnhau vdoed athnaethant
a wnaethant yn dechreuoc ac pnilad yn gyntaf.
dgwedy gwelet o dridir na allei gnoi y
dref arnadu. erchi athnaeth ef y brenhin
ffynnu dynnu eu hyn yn gyntaf yn
danaw ef adelu y rodi kat ar naw y brenhi-
dhonno a'r holl allu gan dywarthnaeth.
Ac yna y gwelsis athnaeth yn. ac yn erbyn

y gnilyn ac amic rodi y nu. achwerthu y
gnadoed. a rrybuddaw pnib y bot yn barottaf
y ymlad adridir. ac yn dirl cyngwaet o bererin
yn nat oed le y kalupnat odyna. pan oed ha
gen y gwyt ac ef dechreuant o gadaw. ac yn
pob kat o honno. chwedy hynny achengennt
achwbechant achwbennl. allan a merch
heb peppakennt. nyt oed hawd cu rybu
nac eu hanulet. a gwedy y bauy ymadunt
rodi eu hadoed ac eu dresgu. Gwedy hyn
helynnen aerugnant o bap parth. ac yn
gyrchu ynllu diabc draw oddi gubr uall y
chwant llawer o vilkynnoed odyno yn ego
n ac yn rubygnab gan y gwyr yn annoc.
ar merch yngherynn. ar pleidyn yntw
n. ar dechreu yn sengyl ar yr helmen.
ar brenn yngeru uch benn y kalaned. a
gwedy eu bot terynav arbri dieu heb na
diabt yn ynuffunt ynyr lled honno. heb
nat yn nes y wreichyn ffrainc kael y nadu
golyaeth. ynnekan ynn gwerthll nu ar
wynnaw: adonc. ac annic ygyrt ac ef. allengc
odiyr a merch odrhyllyr ygyrt ac eynnc. ac
ynn o ucdyd yd annogres y dir yr ynnlad.
Ac erchi athnaeth nadunt yr kadarnhat y
gyr adwadfallen anglien dros bopyl nadf
gouernhur yn odnipeth. ac ynlad yn
dywedyn draw bot yn barottaf y odef anghen
yr kenhedyl bnidugolyaeth. ac na dywedut nec
no hynny yr hrydyr. o nyt bei gynnesint eu
haryant ar dnu. ac eu bot yn barottaf y odef
anghen drostaw. or bei rent nadunt. ac ed
dywaw atyghawn yr hrydyr adwl pob pen bynn
nac a odefo anghen nny hrydyr honn. y
byd mylleduyd teyrnas nef hynny oetti y
ffaelet. dgwedy hynghori pawb a phenne
thu nadunt ynn dled honno. yn diolch
anlyn ac annic nal dnu leb neb ynnwy
ynnplith unan yngrybyl. a gyrchasant
ygyt ydoed dridir ynnt. ac aethassant.

ne reoli ytu. adwaenyn
adwaw pub ybyt ynadaw
adr. ac ydunt ongar dyrch
ydulyn at odyna. ydyn
ef ardhelun ogudod. ac
ymny. chwerthin athrug
t achubeint. odyn dmen
aut. myt od hadd cuna
let. a gwedy ybadp ma
ded ac cudyscu. Gothrig
lynut obap parth. ac y
hadr dwp dodi gair ual
ullt ryded odyw yn g
ffun ygkyp. yn dmor
eryn. ar pledyr yn
a cerynad ar ytelmen
a uch hem. ychalaned. a
rerr nad ehedan hed na
uffut ynyscibenno. hed
s ynenhum fronchad. ynud
dymellam ynyscrithu ar
ac. ac anic ygyt ac ef
h adhebeint. ydyn dmen
aut. myt od hadd cuna
let. a gwedy ybadp ma
ded ac cudyscu. Gothrig
lynut obap parth. ac y
hadr dwp dodi gair ual
ullt ryded odyw yn g
ffun ygkyp. yn dmor
eryn. ar pledyr yn
a cerynad ar ytelmen
a uch hem. ychalaned. a
rerr nad ehedan hed na
uffut ynyscibenno. hed
s ynenhum fronchad. ynud
dymellam ynyscrithu ar
ac. ac anic ygyt ac ef
h adhebeint. ydyn dmen
aut. myt od hadd cuna
let. a gwedy ybadp ma
ded ac cudyscu. Gothrig
lynut obap parth. ac y
hadr dwp dodi gair ual
ullt ryded odyw yn g
ffun ygkyp. yn dmor
eryn. ar pledyr yn

ac adaphant ygeyr: ar meirch obop parth a
dunt hwt nat oed mageir na march a dallat
ser eu hagos. A gwedy gwelet ordiar ydeu
nackoy yn gyhalgarn ygaudod. ac yn gyr
ir yn eu plith neb bledyeu ymplith ser en
odyuet. colli ygallon adnaeth ynteu affo
ef ar meint adihangyssei ac nuller. parth
arlle adaeth yn ar honn nasbolpaeth. ac adda
it pawet tec. A gwedy poynt ef yno pregethu
awac ydyr. ac en hamnoc ygadoy pawet arnad
unt. ohenrip pod nat oed gnotedl na lle ytfoynt
odyno namyn honno. ar noz honno ydyn
ef ac eu pno mgyrtfowlys hebdim ofbynt o
gyt pann adoeth. A thrannoeth ybore y doeth
chwarlys ac hi am en penn. ac yna ouediwo
ybyr yr ynlad gnat marchaul. ac yllad ibyt
nuttod obop tu. ac ytyt ar ren kymraf y
llaw anulyn ar anic. ygyhyr ahu tkell gan
dunt tuoy odef enghyfyn ykaryat dud.
dmynet yn gyd ymdithyon ydebenyd te
ymes nef. no dunt drachefyn ar ybyoyr yr
kyt trallodus oedi ef yn. A gwedy anghyfyr
ngkyls or dullad dayr daduniu pob yn ymeth
ygilyd. ac o achaws na ammeddant dial hem
o garyat achubir gordunduthwis ynybyt
yntan. yr hu y ymeth ygilyd oadunt. y gwa
hoes dud bynt attab ydebenyd teyrnad
nef yn yr hu an der. ac ynyr yn air or ayno
ygyt ar lenn ar engylyon ynghyt lebe
nyd. ac o achaws yllad ua anu ynu y gdu
ir ydde adelint gnant ydoet tec yn barthaly
aeth hyt hedu. A gwedy llad canunyat
y ieuan o bop parth. ychwes delidr ac ydw
dic ocha ygyt ac ef. ac ar dref adelint pop.
achwarlys ac hu yn aulynulit. ac ual ydaeth
yr dref can y pyrth adneuthpynt achadim
hau y gaer. ac ynudfyn yuhtrabl. A chyna
y rodes chwarlys avnuer na chulyei o ynidad
ar gaer. pup ben yn o deupeth idaw adhael
y bnidugolyaeth. ac yna en anarfer dugleu
ynu.

A gwedy gwelet pen ymmen o bliscu a magne
len ynghyldy ygaer. ynulad adnaethant
yn dirfol ar kadell. ac ynoffym adnaeth y
tylawth o bynn ynadlesc yn algellynt. ac o
bynn hynny o amser ena yn yllu yn ynulad
ar gaer yd amunes y brenhyn a dechreuc
ynoi hildrgarr vchelmes pinnec brydyt. y
nerth idi adyuot attaw gryntaf ac ygallen lu
ac deu veib. A gwedy ennduat yn dadl seuat
albyn eloyd allo ygan adnaed y dnw ygam
ysgnedu o dentolyaeth. ac am hynny el ynn dnw
en hyngkyn yn brenhyn ar brenhines y gkedu
en mardhygyon adnaed en llad yr kaeruat
dnw ynen nrt. ac yskuennthur ur bed ac
eurydd anreulyat. a brenhyn hynny a
ynlaen gan y brenhyn. A chyna y gdnaeth
pryt dyp eglovs. yn o arch chwarlys. yr
hom a gyllegrwyt yn eurydd y seint en eglob con
ffessor. A ffall o arch y brenhines. yr hom
a gyllegrwyt yn eurydd y bedyr eloytbol. Ac
yna yd amunet ynol dnw ygyrn tu ame
lan ynyr lle yd oed yr ysgrinen tecaf o holyt
rodd hyrf anulyn ac anic ynduut. ac yn
yn olynnut ychadkyt anulyn ynyr egluys
adaruod y chyngegrn y bayr. ac ynyr ffall y
chadkyt corff anic adaruod y chyngegrn y
seint en eglob. ar marchogyon eryll eryll eglevs
yt hen kyrd en brenhyn ac en hunrudas yn yr eglovs
seuhynny dyp eurydd dirnadr. A phan gyrd
oet y bore drannoeth. ne urdaruod yn yr
chyrhyn yn corff anulyn or ystrym. ac ar di yn
ystyn anic gyt ac hyrf anic yn eglovs en
seb yn yr yn ystyn. Ac yr hoet yn en ystyn
yr yn ystyn. nyt oed gresynus gkyn nadyn yr
den. nac y gorff anic chynan kyrn no hyn yr
Acyna yd adnabu bayp yn anuhc bot e ar
yn dunyos hoc yr en en dyn yn di ymadal
yny nef o herbyn nam ynnen dieithyr en
kyrf yny hyt hom ynnau. A gwedy gko
or brenhin y gkaeth ar gwyn parth a

ffeilshon ywdyn on a dall am air duw
amnaur dy ac dyall
a sodrwg ac fydar wall
ef a dacra fed arall.
TB: Mydleren.

ymeneithur yr ymerthyr hymny. Gweneithur
arwyl brenhinaul allmarth yntev. dywyssa
naeth ymerw dros cuhevredyeu deng nub
arnaut archngrenn. dryw nyni cur ac aryenn
abwyt adiaw adillat y baw or ae mynnei
yr kaffwat duw. achan vgrnedd yr eglwyssev
ymyrri vdawed cladu ymerthyr hymny
odelyngaut abrenn athur adacar. dthra
vu ybrenhin ar nnuer arderchocaf or llu
ynghyrch y negyw homno. ybu ymnn arall
or llu yn ymlad ar gaer. Agwedy cubot nelly.
dridrugeinns ynymlad ar gaer. ouacs idi-
pdamnones duw nevyn amarbolyaeth
ar dr. sadr dc lu pngymuenn agorunot
ar nadunt ymnrodi yclwarthys wrth. y
elwyllys. dgwedy cuffel ochvarlys y vudu
golvaeth agoitimg yvblat. adywn adiaz-
wrthun ynghaerfuar ablodeu pdyrnair
parth atfrenne dryw adaw kyfanhedrwo ma
r o effeirpeit ac yghollheghyon. dthur a ren
n craghapoedl udunt ynghyalsauaethu
duw ymyr eglwyssev adywedaffam ni uch
or dref yn cuedyeu adanyed cladu cuhryn
ynw. yn ymchpelaud chpaulyr tu a plas
rid dryw dirnuar leuenyd. adioluch y duw
y vudugolvaeth arvaelfei idaw. ar gwyrth
ar gwynnyeith wood ymwthneithur. dc y
nase heddu heno yr amhyn dc annc. y gwyn
allerthyrwyt yrhaiyat duw. y dzydd yly
wyn adwthrugeinne ainul ooc hymny or
pan gwnaeth iessu grist gnaeth o hyn
zy yr ararglwydes ver. y pedwerydd dyd o gor
lan ebrill. ymywlwyn ybu uarw feint
bernat iaco abat ynghaeros. ar volyeun-
ar enryd y duw ar eglwys. y gyr y bo ben
digredic yeno yndzaglwydawl poet gwir
ddinc Amen. dc bedy y terny
na bonnadeithwes anhun ac dunc —

Deir ythynen arhugynt kynn
nec vlwyd. Yr amgen. a. b. c. d.
e. f. ff. h. i. k. l. m. n. o. p. ſ. r. ſ.
t. v. w. y. ll. Ac or rei hynny rei vlwyd
vogeluent. ereill vlwyd gytſeinaweit.
Seith vogeil. Yr amgen. a. e. i. o. v. y. w.
ythyr ereill oll vlwyd gytſeinaweit.
Pawb kytſeinyeb arhugyaweit allwant.
Rei en kytſeinaweit vlwyd ythyr taleb.
Ereill vlwyd ythyr nnit. Seith ythynen
talo vlwyd. Yr amgen. d. f. l. m. n. r. s.
a tec achubs ygkeluir ynnt ynllythyr tabo-
lhawd too allwant ynwyn hero. Tec
nugyo ryoeint. gkneuthur odyv ſillaf
gyn ledyf. uel ynnac anyon: eu uelly
vo ſeinaennir y rong. d. ac r. oyv ſillaf
oalgron uno. Ac am hynny y deellir y.
ynneuenpat. neu or ſillanat pan ygkyn
uenner. neu pan ſillaner kerd. ac ygkneur
uell hynny nyndr. ac y hyo yn ſillaf ledyf
kyfryo ſillaf allonno ynnyoalkero. Dau
ythynen nnit ryfyo. nyr amgen. b. c. g.
h. k. p. q. t. x. Tec achubs ygkeluir kynt
ynllythyr nnit. kaupo kyckeu yo enſeu
ydi ſeiu y llythyn ereill. aphan no oyv yho
nnit. uel y nac kratt ynoilkeo ſillaf. neu
nu olonnunt ynoilkeo. a llythynen deko
ynn klaen. uell ynnac nnit. kyfryo ſillaf a
lonno aelkur ſillaf kyoar:. neu ſillaf nnit.
ll. ylkyo agrynu oyv. l. ioi. z. ylkyo ythynen
roec. ac nyt oes le ioi y nnyon kynnaer. ff.
ylkyo agrynn oyv ythynen ioi. Nyt llythy
nen. h. kerkyo nnyor. naunpu arkyo ucke
naer. ac eilloes reit yo ydi nnyo n kynnaer.
ac nyellar kot keyoi. kaupo o llythyr y
gonaur y ſillafen. ydi kynny reit reit ye
gkybot deth yo ſillaf. aphafurf y gka
haner y ſillafen. Gillaf yo kynnilleinn
llaur ythyr ygyt. kyt koet ſillaf neu
eir ynn llythynen ueitheu. Rei or ſillafen

anyoeint oyn ythynen. uell y nnac a. dieu
oyv uell ynnac af. Rn oder uell ynnac.
eur. rei e'yoder uell ynnac kero. Rei o
kunp uell ynnac gkna f. rei o chnech uell
ynnac gkneuhn. Rei o ſeith. uell ynnac
gkneaeth. Acnykno nny ohethyr yn nn
ſillaf kyth notgrinp. Rei or ſillafen a
nyoeint dgnnyon. Ereill anyoeint ygkafn
nyon. Gillaf ygkafn anyo pannc uu or
kytſeinaunent chnhunnau ynn dulied. uell
y nnac gkaen. ſen. Gillaf oron anyo.
pan oyv or kytſeinaunent ynnyo ynn
dulied. uell y nnac gkeenn. ſen. Rei he
nyt or ſillafen a nyoeint leoghon. Ereill
anyoeint oalgrynnyon. Gillaf oalgron a
nno pannc nn kogakchnnan ykor keth
kynnac ano o gytſeinaunent ynnol nac
ynnaeth y nggal. uell ynnac ſgla'n. glut.
Gillaf ledyf anyo oderkoro. nn yo pan
nc odyv nogal ygyt ynn ſillaf. ac nn yn
gkleonn att y lleill. uell ynnac gkkyr. A
chyfryo ſillaf allonno aelkur peunghaud
dyf. kaupe peunghaun allnn nnorkogk
kreit ku dellall. Ellkoes kangen ereit
yn cor:ych pa ſkuppf yho yoyv nogal ynn
ſillaf. ac ygyt ac arkaeinn. Da. ygkaf.
y kyoaint uell y nnac gkkyr. Gillaf oalgron
nyd. Os arkaeinn y kyoaint. ac pelyoc
o ledyeit ynneu oynnoolkyoaint. uell ynnac
gkyr. ſillaf ledyf anyo. Yr ereill koro. ſillaf
ledyf aelkur kaoarukedyf. uell y nnac tnnyf.
tnnyf. kec. nnygyr. nnyor. ar nnod honn
aelkur kaoarukedyf ellec achubs y llythyr
tabo ynn ſillafen. kaoarn. o achubs kyt
oyv or kytſeinaunent ygyt ynnaint.
Yr oyoco koro pkyo ſillaf ledyf. pan yo.
y. neu. k. yn ol llythynen deko. ac ynn
kaden noga. y. uell ynnac eur. k. uell
ynnac kpeuk. Yna ydeellir y. neu. ia. or
ſillaf pan ſillafer kero. a chyfryo ſillafen

ar ei hynny aelwn talodeyf. oachaws y
llythyr tallo arno pup sillafeu. Sillaf
dypton arno ogyfsillt ddy uogul ygyt
yn yn sillaf. val ynac llaus. lleus. Den yw
dypton ysgyd. nyt amgen. dypton dalgron.
adypton leoyf. Pump dypton dalgron
ysgyd. nyt amgen als. els. lls. pls. yls.
als val ynac llall. els val ynac lleus.
lls val ynac llus. pls val ynac llyus.
yls val ynac dus. Eu hefyt ysgyd dy
ton dalgron. val ynac lleu. Rhonno y
dypton nyd ellir gwell pup berbyn. Ac
anhynny ygellir in dypton dyp. anna
elwir ac hattep ar draeth. Peder dypton
leoyf ysgyd. nyt amgen. ac. ec. ei. dy.
ac val ynac bac. oc val ynac doc. ei val
ynac tei. dy val ynac udy. Pet py
cozseth hagen am ddyy leoyf dypton racdo.
dc. oc. pa ffurf ygwdhaner arnynt. dpha
ffurf ydyscyllter arnynt pan sillaf.
Ac oxth hynny cozyther pan doer nyptu
gyer hanlles sillafaue. Sef py hynny nyt
hanller o sillafeu pnday. yna rait py gwa
hanu yn amrauaelyon sillafeu. aphob
un ahonunt ysillaf dalgron. val ynac
hynnac. Aphan uont nyptu gyer un
sillafaue. yna dir py en gwbelgyn ygyt
yn unsillaf dypton leoyf. val ynac
gwbaet. gwec. Ey. nyt dypton onn o
honei. pamps damheu pls pchaffel heb
ir. pryduut. Sillaf a terrupiw nupon
teir oz bogalvert ygyt. neu pbo pndi
dzir bogal ygyt. ar dalleo pnterrupiw
nupon dypton dalgron. ar oerlleu pnow
ton leoyf. honno aelwir dypton dalgron
leoyf. val ynac gwes. hoeth. ar dyfnw
sillafeu. Sillafeu eroill anpoeut ogyf
sillaf bogalvert ygyt. ac nphpdaut dy
pgpeit. Nyt amgen pan no. a. neu. y.
sillafeu bogal arall. val ynac yn. allarth.

dzir. ar dyfnw sillaf a honno aelwir dy
ton dieithyr. ar dyfnw sillafeu. Pan by
gaer adby uogal ynybeuedd. ac ynlle y
uogal gynt af herbyd arall. sef pdynny
herbyd dylpeddyd at ygyt. val ynac
gyeilliant. dynny aelwir bogal ynblaen
bogal ynynyor. Pan no sillaf ac oll ac
ynghadarnleoyf. ac oedpeu ynp benguin
leoyf. val ynac bryor. beird. honno aelw
ir dypton gadarnleoyf. Pan no sillaf ac
oll ac pndalbleoyf. ac oedpeu ynp ben
gaulcoyf. val ynac breidd. honno aelwir
dypton dalbleoyf. Pan by sillaf ac oll ac
ynddalbleoyf. ac oedpeu ynbyoar. val y
nac llallor. honno aelwir bpoarleoyf.
Pan by. j. neu. y. ynblaen dypton ara thal
gron no. nalleoyf. yn yn sillaf pberuin y
gyt. ahonno aelwir dypton losgrenpaec.
val ynac dwer. dialdi. ar dyfnw sillafeu.
Pet oz sillafeu a nyoeut hirpon. Ac eroill
anpoeut hyrpon. Den aulet abno y sill
af hir. Ac un y sillaf pert. hanye hyy o
aulet ybydir pndpbeout sillaf hir. nac
pndpdeout un pert. Pan no. u. yn ol. x.
val ynac burn. neud. yn ol. x. val ynac
bord. neu lythyren arall yn ol. x. val ynac
bort. honno aelwir trwnleoyf. Pob sillaf
leoyf hir nyd. adeu aulet arno m. Pob
sillaf dalgron bert pyd. ac un aulet arno
ol nadypton dalgron yo nac arall. Eithoet
hby dypton dalgron. no sillaf arall dalgro
Ac nelly rei oz sillafeu lleoyfyen anpoeut
hyy nac eroill herbyd mellur ofpthyr am
seroed ahonnunt.

Os sillafeu y gynnen y gyreuren hyfflau.
darth hynny rait yb bellach gbybot
berth yn ygreuren. dchanye ygreuren ysgyd
rannen y ynnadrawd perfeith. darth hynny
rait yo gbybot py sillaf ranu ynnadrawd
ysgyd. aphetb yo pob un ohonunt. Dypran

vnadzavd vssyd. nyt amgen heub a bervf.
heub vo pobpetb o anrhydedaw kedernit.
neu anfavd damkeunavl yr kedrnyt .
Kedrnyt anrhydedaw pobpetb o gadlen-
ydselet neu vglybot. neu gflybod ac ef.
ydselet nal vnac dyn. gzeun. nadeu. dr
kyfarvo bethau cyffredinol kyfanfsodedic dyn
un. Pglybot nal vnac glynit. neu dzvst.
neu lef. neu y kyfarvo bethau. Kylbzd ac ef.
val vnac allyn neulub. Kedernyt heuyt
anrhydedaw pobpetb vsyzpdaul. kynny
gller nac ydselet nacglybot nadelynod ac ef.
val vnac enet. neu agel. neu wodul. -
Anfavd damkeunavl yr kedernit nacrydef
kau pobpetb ar nyallo seuyll dzvydab c.
hunan heb gvnhelpat ogadarn idab.
nal vnac glynn. du. doeth. kyrf. kany
dgadau y kyrfyrp bethau kynny seuyll dzvy
dnut chunan yuynadzavd heb gadarn
vnau kynnal. Berf yv pobpetb yr anrh-
ydedaw gvneuthur. nacudwdef gyt ac
amser aptherfon. Gneuthur nal vnac
kaeaf. ordyaf. Diodef nal vnac ef
ainfern. ef andelgyn. Deu ryv heuv yl
fvo. vnpeiabt. ac un gwlkedic. heuppzydd
yr heun agrytlzedd y mpeth relyn alkeon
gnaeth. bal vnac madabc neu ieuan. heuv
gwlkedic yblvun agrytlzedd y kaltzer ebeth-
au dzvy allkedogaeth. nal vnac dyn neu
agel. Deu ryv heuv part yelyd. euv bedyd.
allytheuv. heuv bedyd nal vnac anadaec.
llyfthau nal vnac anadyn. Deu ryv heuv
gwlkedic yelyd. heuv gwlkedic odidabc. ac
heuv kynnalfodedic. heuv odidabc yb yr
heun ny bo kynnalfodyat arnab. nal y
nac llall. heuv kynnalfodedic yr yblvun
agynnalfoder odeuedf. bal vnac gdynllab.
Deu ryv heuv odidabc yelyd. heuv kyfkeu
nabl. ac heuv dlgynnedic. heuv kyfkeu
nabl yr yr heun ny dlgynnaw ygnat dim

val vnac llathyr. heuv dlgynnedic yr yr
heun adlgynnaw ygnat ygeur kyfkennabl
val vnac llathzert. ac nefly ydaw ygeur
kynnalfodedic dlgynnedic ygnat eir ky
nanfodedic. kyfkennabl. bal vnac gdynllat
thzeat ygnat gdynllathyr. Deu ryv heuv
heuyt yelyd. heuv gvnaw. alaew kadarn.
heuv gvnaw yr yr hvun ny fafo chunan
yn ynadzavd. bal vnac gdynnu. du. doeth.
heuv kadarn yr yr hvun afafo gwydaw e
hunan yn ynadzavd. nal vnac fyzgwze
le dyn. Geneu gvaun agynnerant gynnbu
ryent. agenen kadarn anrhynerant.
kefyr yr kynnuyt kynnkynerant. awydaul nac
kelyau y fynnyby kynnaf yr gvur. Ger-
gvnd kynnkaryent yelyd. pollyent. a dynner
vent. a fuperlett. Pollyent yr yr hvun yw
y fynnyby kynnaf yr gvur yndab. bal vnac
du. drwc. Kynnervent yr yr hvun a bzyfvas
neu alelvas fynnby y pollyent. bal vnac
gvell. neugvaeth. Sugyent yr yelvun ylvo
ylynnyby nwyfaf. neu kelnaf ynday.
ac ny aller drwgdy. nal vnac gozeu dll.
neu gvaethaf dll. Deu kenedyl heuv yelyd.
Gvyf. a beub. a dewyfiaeth y rygthunt.
Gvyf yr yr hvun aberthyna ar dyr. bal
vnac gdynn. heuv yr yelvun aberthyna
ar dyrnac nal vnac gdynem. Kyffredin yr
yr hvun aberthyna ar hyp unlohaunt
ar dyrnafoc nzerny. bal vnac doeth. kyn
nyf ef adyfgeur. gvr doeth. agfyrnic doeth.
Ac anfynnyw doeth yelyd gwfiredin y kyf
tiunt. Kanu vnadzavd kagen yr dyfiedic
gvr gvrenn. gfyrnic gvynn. kanys gvir
gvann. agenr kadarn. adylyaut bit y
gyt ynydyby gvnedyl. dynyfcyby rht.
Deu rht heuv yelyd. vnc. allnoftabc.
vnic yr kupeth. bal vnac dyn. allnoftabc
yr llaber obethau nal vnac dynion.
Deu ryv heuv vnic yelyd. heuv vnic ein

ac henw unic kynnullevic. Henw unic elnu
an yd yssynn nyhw ynoab gynnullevau
herwyd synnullyn. val ynnaedyn. Henw unic
kynnullevic yd yssynn yhw kynnullevau
ynoab herwyd synnullyn. val ynnae llu.
pobyl. torpf. ac kyfrwy enyn. Deu ryw he
nw kynnullevic ysfyd. henw kynnullevic
unic. ac henw kynnullevic llwoffabc. Henw
kynnullevic unic val ynnaellu. torpf. henw
kynnullevic llwoffabc. val ynnae llwoed. tor
woed. Deu ryw verpf ysfyd. berpf ryd. a be
rpf erchynnevic. Berpf ryd yd yssynn
yhw digavn. o ynnadrawd ynn elnman hyd
bythyrch bythy beth ynny hel. val ynnae herd
af. eistedaf. Berpf erchynnevic yd yssynn
aw ynghrthrych ithy beth arall yn
yhol val ynnae gvelaf. clywaf. Gyth
rych ynnae ynynadrawd beth allbeir. a
phech aglyllwr. Pwnny nwd berpf ysfyd.
Myfyrgen menagevic pan uanachher
peth. val ynnae nu agaraf. ac arche
dic pan archerpeth. val ynnae yf diabl.
Adammedic pan dammner peth. val y
nnae. nnnwn ny nwt ynghynwethawc.
Ac anoedic pan anoter peth. val y
nnae. pan delych attaf. ti agfyfy bend.
nen o gfreyd ynn gyllell. a agfyfy gen
nyabc. Ac anterynnedic pryt nabo
nadvf napheirsn yndi. val ynnae karf.
hanu. ovfgu. Ac yn nwd arall ysfyd
aelhen. gvedvedic pan ddeder amheth
val ynnae. dwy trugarhaa. trthyf.
Ar nwd hynny aglyllwr ydan arch
edic. ac ar ynnaen hynny. gvzeu y
verrir pan nwnt ynynnabrodyn.
Deufyb grnedyl berpf ysfyd. gb
nenthyredic agaeffuedic. gbnenthy
redic yd yssynn aerfynodcbaw gfb
nenthyr ryb ffreithzet. val ynnae
hanf. dyfgaf. Dwdefedic yd yz.

hynn aerfynodcbaw. dwdef y ryb ffeithet
val ynnae amhzerir. amdiffyr. Deu
ryb rif ysfyd y uerpf. val y henw. Deu
ryb uerpf ysfyd. gorawc val ynnae gv
naf. ac ymgynnfodedic val ynnae perffeith
thwaf. Yn amser berpf ysfyd. kynnwyhaw
yl. ephetffeith affictur. Kynnwyhabl yd
yssynn ysfyd ynnaer val ynnae karaf.
Perffeith yd yssynn aaeth ynnaeth. val
ynnae kerdaf. ffuturus yd yssynn adel rac
llaih. val ynnae kaffyf kaffyf. Eyt a
hynny ynnae ampherffeith. yssynn nyt
aeth ynnaeth ffwyl. val ynnae karafn.
A nwy tw pherffeith yssynn aaeth ynne
thy ys llaizer ryd. val ynnae karaffen.
Ber perfon berpf ysfyd. y gynnaf ar ell
ar dzydod. y gynnaf yd yssynni aynna
dzodd amdanei chwnaw. val ynnae an
ynn ni rif unic. am yn unrif llwoffabc.
Yr ell yd yssynn aynnadzodd hthy arall.
val ynnae ti ynn ni rif unic. achfan yn
yn rif llwoffabc. Y dzydod yd yssynn
aynnadzodd o arall. val ynnae yllall yn
yn rif unic. ar ell ynnyn rif llwoffabc.
Henw aberpf adwyant bod y gyt yn
yn ryb rif. ac yn yn ryb berfon. ac o
ryb bydant ychy. kann ynnadzawd byd.

Ber arall ynnadrawd ysfyd dodyd
Kynlle henw. ac ellhan rac henw. Sef
yd rac henw. pobpeth ac arallbydoedaw.
perfonolyaeth. neu vedyant. neu ynnofyn.
perfonolyaeth val ynnae. ef. ti. yllall.
dedyant val ynnae nen. ten. eidaw.
Ynnwyn val ynnae. pby. pobeth.
pedwar rac henw arhugent ysfyd. Den
dec ynnyn rif unic. a deudec yn yn rif
llwoffabc. yn yn rif unic ynnaent. ef.
ti. yllall. hynn. henn. hynny. honnaw.
pby. pobeth. aeu. ten. eidaw. yn yn rif
llwoffabc ynnaent. nehwy. yllell. preiby.

yrei bymy, y neillrei, y rei ereill.
parei. pabetheu. emym. embch. eidunt:
y ceith kyntaf ynyn rif vnic. ac yn
rif llwoffaoc. aarlkydockaant berfono
waeth, y tri dilbethaf yn rif vnic. ac
yn rif llwoffaoc aarlkydockaant medy
ant. y pedwarperued. uyt angen pby.
pabeth. pa rei. pa bethen. aarlkydocka
ant pnobyn. Geureu ereill. arnylhauffor
ordyrnaun ynadrabd racho. heub. neu
rac heub. aberyf. aarlkydockaant trof
tyt val ynac och. neu leikeuyd val y
nac oc. Eyt ynt reimeu ynadrabd:
kobyl. ac ualamant nampn eglwfes
neckau ynadrabd.

Hamps or geureu prei aeillar ram
neu ynadrabd pgbuer yr ynad
rabd. kerth hynny reit yb gbybot
beth yb ynadrabd. apbaffarnf y gbu
haner ynadrodyon. Ynadrabd kyn
nulleirua llaibe deueu ygyt. Deurpb
ynadrabd pkyd. ynadrabd gkfeith
ac ynadrabd amberfeith. ynadrab
perfeith auyd pennbo heub. aberyf
ygyt yn dedus. val ynac geuam
agar gberthaint. Ynadrabd amper
feith auyd pennbo deu heub neubn
heb verye ygyt ac hynt. val ynac gbr
gbreic. marth. Kendyb verye. neu de
ur ygyt. heb heub ygyt ac hynt. val
ynac. kamu. karu. dyfgu. Deurpb
ynadrabd perfeith pkyd. ynadrabd
kyfualm. ac ynadrabd perfeith amg
kyfualm. Ynadrabd perfeith kyfy
aon auyd pennbo heub aberyf ygyt.
yn yn rif ac yn perfon. heb nac ynic
nalliwfiaoc ynoab nagbyd. nac ablen.
nagbrbf. nabenb. agen gbaam. agr
ir kadarn ygyt ynyn rif ac ynbnge
nedyl. Ac ony byd uella. kanu ynadbd ac

angkyfyaln bnd. Deu heub nnic adalant
yn llwoffaoc. val ynac yps. ac enaabn a
garant oleuyd. Ny bene kynnulleoic
nnic adal deu nnic ebnaan. val ynac
pbobyl adelant dydgu. Ac ynpllas ony
nyben kynnullaoc llwoffaoc. adal deu
heub ebnaan.

Tri kyfre ykyd ynynadrabd. y
dialbeam ynadrabd. ac ekeuffaf
dras gein ynadrabd. Ny ennaint adb
ir ynagymmell rarm achfabyl. Anonno
arnyd paubc rarm achfabyl ynynadrabd.
dygen gkeam kynghant yn adbocc
kan medyeny neu dwaitkyd anonno
ynadyby: y dlipn ar pfabyl. ac nyt ar
yrann. val ynac. gbr gbynn pfab.
Gbreic dieun y tinoet. Kyt boet beub
ydlaik. a gkeuf y gkeiom. y gbynn
kbynn kagen npongir ar ydlaik
ykyd rann dygrer. Hampn ar y
gbr ykyo gkbyl. ac nelly kyt boet gb
oef troet. a beuik gkiem. nyt ar
troet yf pongir. nampn ar y gbrnc.
Ac nelly yr elgkkir dauc kerf aberb.
ygyt ynynadrabd. y kigur arall ael
dir adangos medyant. neu dieirakyd.
Anonno abyd paubo ykybyl yn ynic.
ar rann yn llwoffaoc. a geir gbeam y
kynghant yn ergangos medyent.
neu dwaitkyd. anonno kenyt adolo
y dopn ar pfabyl. a nyt ar rann.
val ynac. gkeam ykygnt. Gbreic
dieun nobyfab. ar kigen kenno delgno
dos ynic allwoffaoc. ac yn ynadrabd.
ar rei kynny eskan dieun.

Tri kyfre ac ynadrabd yon perfeith von
kyfualmam ygkeiner ynyd a
ynkeuet. dreth kynnam. erch yb gny
bot beth yb unyd apkydoet. a pha
kinnyf ygwahaner kynt. ac ynellurer.

ac y amkeuer. Awy nehil yorat. y lynneu
sodyat vnadzydyon kryvaw o ereu adiru
ardeirhabe adeilwys o eiroc gkeuin ad
dyn kymeryd o anrydyrkuont molram.
neu egan. alymy. ac gero dathut gan
molem. Gerkeng velyn ogero dathut.
inyt angreu. Kleiryaeth. Teilkyaeth. a
phevesdyaeth. Terkeng aberthynaint ar
gleirkyaeth. yuseinh ac yndunaliu geu
tadgeu. adunkawr. Terkeng ereill a
berthynaint ar teulwyaeth. vetkuiyaw. ac
yndyualu gwers tragkwys. agoder ogero
o gwibyden teulued dew ereu anuhu.
Gerkeng ereill aberthynaint ar kyvadw
yaeth. eglwysseu. ac edeu. a chwlyoedd
kerdkyeyd anhawd ouksaupat. ac dedwmme.
Tir yr eglwys yssyd. Eglwys bu adoyl. ac
eglwys pwyll. ac eglwys o hen gamwat.
Tir yr eglwys ungkoyl yssyd. Eglwys unaw
oyl unwaith. Ac eglwys arueka. Eglwys
kyrch. Eglwys unkoyl unwaith a hyn.
pan no ygeir hyr yngyrnhat. dr deuer hyr
reyn rudderchaf. a hennw gwerthed pyr
ymma ynyr bogaltoer. gwerthed ynyr kyrch
unwaith. pan dothwm ynyr bogaltoer. gw
erthed y teirtyma ynyn ungal. hal ynnac
yr eglwys hynn. Pen kaeu eglwys eglwys
ac kaeyr kel wnn eglwys. hy ugeir dec
kyngk. deng gwaer dyn tec ar. Gwerth
ereill yeirtyma eglwys dwyoel ynyn
dec bogal. Ac ynal gwerthed y teirtyma
ynyn dec bogal. hal ynnac yr eglwys hynn.
Pen kyll ac eglwys eglwys. ac eglwys
kyrch. eglwys bu adoyl. ac eglwys pwyll.
ac eglwys o hen gamwat.

Tir yr eglwys ungkoyl yssyd. Eglwys unaw
oyl unwaith. Ac eglwys arueka. Eglwys
kyrch. Eglwys unkoyl unwaith a hyn.
pan no ygeir hyr yngyrnhat. dr deuer hyr
reyn rudderchaf. a hennw gwerthed pyr
ymma ynyr bogaltoer. gwerthed ynyr kyrch
unwaith. pan dothwm ynyr bogaltoer. gw
erthed y teirtyma ynyn ungal. hal ynnac
yr eglwys hynn. Pen kyll ac eglwys eglwys
ac kaeyr kel wnn eglwys. hy ugeir dec
kyngk. deng gwaer dyn tec ar. Gwerth
ereill yeirtyma eglwys dwyoel ynyn
dec bogal. Ac ynal gwerthed y teirtyma
ynyn dec bogal. hal ynnac yr eglwys hynn.
Pen kyll ac eglwys eglwys. ac eglwys
kyrch. eglwys bu adoyl. ac eglwys pwyll.
ac eglwys o hen gamwat.

Gwerthyn ereill y teruyna eglyn pwyll
dalgron ynyslenauyert. pandaruno
pedeir allwyd yr eglwys. ynyr ynghenedlaus
ac anrydyuael wrthaynt. val ynys lŷnn.
Dygaru gwrhoen eglur. aghenrat gwbyn
dywedat gwbyr. nerth gwasgu lywarn-gar.
wallt ewch y dwrchaw. Gwerthyn ereill
pedeir ryna yr eglwys ynyon dalgron.
val y mae lŷnn.
Aghenrat nerth heol lewat lŷn. ychwerth heli
pelwerth lesti. dwy oth garyat gwbystrat
ystlys. ynwyt dyw bennt ynwyth.—
Llwydbrocst. gwerthyn y teruyna ynyswyssy
ert. pandaruno pedeir allwyd yr eglwys ynw
ynypedeir llwyf ogyhon annrydual val ynys lŷnn.
Kyc agreuers dangers dyc. ky wyd hoff ryd
wyd eruer. yn elgroes ynwes amwy. anwyl
gyeir lŷrhen vbi hac —
Gwerthyn ereill y teruyna ynyswyssenaw
ert. pandaruno pedeir allwyd yr eglwys ny
ynypedeir llwyf ogyhon annrydual ac ynyr
yn gwasgu nerth. val y mae lŷnn.
Kanhen dau glaer lŷn lennlaer. llwyf ofyc
gloyw anwbyr gwbyr. flaithwlun nannol awsc
is. llawen wnwdigrid woes —
Llwyd gaddynwbyr awyd. pan yd yr allwyd
gyntaf yr eglwys ynwtteb yr ordyd. ar eil yn
attep yr bedwaryd. a gwerthyn ybyd llwyd
gaddynwbyr dalgron. val ynys lŷnn —
Wynnyn hyt yr gallwgyc. mew dy gwel ryn
adael ryc. ygbaun ygobell wbyr. ygogoyerth
tylwyn wllt erth ryc —
Gwerthyn ereill ybyd llwyfbroest gaddynwbyr
val ynys yr eglwys lŷnn —
Yarheyl ynlwyd allwyn. nar lŷer wyr
gwell ylladyt. ynllathwrthw dreyn llathwyt.
ynllathru wllerwn llwyt —
Eglwys aben gwyat awyd odeir allwyd. a
gwerthyn ybyd odygen hwrhyn. o serth
sillaf pobyn dwynnt. val ynys lŷnn —

Llwyd allwyd nwyalch nwyn lleh. nyt aro nyt
eroc ioi. nyt llallwch neb nolyn —
Gwerthyn ereill ybyd dyfnwll hir o ynn sillaf
arhynthec. a dyfnwll hir o erth sillaf
val ynys yr eglwys lŷnn —
Dwyt wyt edwlleat. llyfryn ereill yn
llwyfaf. a erth nwyn hyfferth wyt.
Nessyr eglwys nwydyl. nac wyfwyn yn nu
ewrelsa yr oer sillaf arhugeynt. ynarhynthec
ynw gyn hyr. a serth ynyd ny orden hwyrwyn.
Ac ynw penwll hir gwerthyn ybyd yr allwyd
gwntaf ynw serthwyt sillaf. Ac yna pgeir yr
oeit dros yr allwyd awyd tri sillafawc.
Gwerthyn ereill ybyd yr allwyd ynyr ny serthwyt
sillaf. Ac yna pgeir ry doeit dros yr allwyd a
dyly dyt ynyd sillafawc. Gwerthyn ereill
ybyd yr allwyd ynyr nay wyt sillaf. Ac yna pgeir
geir ry doeit dros yr allwyd dyly dyt ynyn
sillafawc. Ac ynynwled athynny ybyd pwyll
odoedd. Ac ynw penwll hir ynwedwyn.
Nessyr eglwys pyoest yn dwrth sillaf arhu
geint. serth nwyn pobyn ordeu dyn
wll. Nessyr eglwys hwrth yn dwrth sillaf
arhugeint. serth nwyn pobyn ordeu dyn
wll hyrwyn. a pwedwaf ardoc ynw penwll
hir. ar sillaf gwrth yn hwnnw dyly dyt yn
serthwyt sillaf. ar sillaf a gwrthir dyly dyt
wyn hwyt sillaf arder. Ac ynell y teruy
na wellwyn yr eglwys yn.

Hyt hyrn y dwyrchyn yr aw yr eglwys
yn. Dywetter hellwch a wnaeth yng
ohrwydwaeth. Hyt hwyn. a wnaeth
ac wellwyn. a chwnclwm. Dwng ynef
sw hyrfredin ordeirwn a wnaeth ar oleu.
Hyt hwyn. twoeit. a gwnaeth dwch.
hyded hyr. a chwnded wrth. a ryngwnt.
Troeit ynellwyr o hedwr sillaf ar wellwyn
y dyb penwll o hwnnw. ac penwll hyr
yn oll ynwy. val ynys yr eglwys lŷnn —

Pyt digerwd dub uent digarat ẏerd . uent
ller gwyrd ẏ wyrd o verd yn rat . uentthalle
ẏnthyn kalyn kattikiat ẏgkyfrud . gri; ental
ruffud dadelrud rodyat . ac ẏchymal velly
hyt ẏ penn . Gwaethdodim athe odeu
benuill hwrryon . o nad ellaf pob un onad
unt . athemill hur obeden ellaf arhym
thec . val ynac prattodl hom ~.

Darogenaf nef darogenant . darugem
uerd herd digens dygant . dogwoed o
dustwed allugant . oc allddarfloeg-urnb .
haullad kynillue ẏnnyent . ~

Hỳlwyded hur aupo obenuilleu hwrpon oll .
obeder ellaf arhyntheс pop unobonunt .
Ac ẏn penuill hwrpon ẏbyd truphenuill
hwrpon . den e prinp ellaf pob un ohonũt .
athob un ohonunt ẏn attep ẏgkyn . A
phenuill arall nad ellaf . ac ẏn dwythet
ellaf ẏnattep ẏrdeu benuill gỳnaf .
Ac ẏrth ollbedolbol ẏpenuill hwnp ẏ
kynhelur ẏn adol oll . val ynac hom .
Nauaru allnaf llythyadoll nef denaf .
Hyd nerth ẏ gallaf gelyd arner .
Hyna ynnamdiem Kynnoli riem . Kanye
bryt mireuillun meu muner .

Hỳlwyded verr aupo . obenuilleubrryon
oll . odyrth ellaf pob ohonunt . val ynac hõ .
Gwanthe ogleuf ruglaf . trymhent .
gbenuffaeth angymaeth gruc gouedle
unt . gbenupeth ẏn gwerth ẏ gỳrthlabm
dent . gwynaer lleuer Aer emblygent .
Gwnnt aupo obenuilleu hwrpon oll .
odeuder ellaf pob un ohonunt . Ac ẏny
penuill hõunu ẏnpo truphenuill hwrpõ .
obedẽr ellaf bob un ouadunt . ardeu
dyuruf ẏnattep pobun ygkyd . Ac ẏrth
dulsedaullodl ẏ penuill dallerthaf ẏ kynn
hadr ẏn adlodl oll . A: ef ellaf o ny
ẏnpo penuill ẏn attob ẏrdeu benuill
ẏnoill . val ẏ mae hom . Gwnaeth

ffadl fur . tref nef mur . gwarder gun-
dat . trech dyt no neb . trby dallu attep .
trendon attat ~

Gwedy hynny ẏ dechymygdyt pedwar
meỳur ereill . Dyt angen . hyn athode
ut . agwaydodun hur . a chylyded nabbam .
ac dlogyrnach . Wyn athodeit auyd o
benuill hur ẏngynnaf . o vn ellaf arhymth
ẽ . megye ỳdll eglyn bnadodl . ac odyna
kymeint ac abymner obenuilleu hwrpon o
dyth ellaf bob un onadunt . Ac odyna pen
uill hur ovn ellaf arhymther . megye ẏ
kynnaf . ac ẏchymal uelly hyt ẏ penn .
val ẏ mae ẏr adodl hom .

Ygkyn amrodes rumpeu . ar dafaut . acar
dawt ac eurpeu . amtrofles ẏ gyffes ant
geu . amtrofle ẏr trofled gozeu . ẏ guryab
gozdeuf wygkrudyeu . ẏ gaeu nab ow diam
eu . ẏ gynnuryt penyt nac poeneu . vffern ac
affeith bechodeu ẏ ~

Gwedy dodunu aupo obenuilleu hwrpon .
o nad ellaf bob un ohonunt . A phenuill hur
obedeir ellaf arhymther . vnffurf agwedy
dodin arall . eithr bot obẽuilleubrryon
ynday kymeint ac eraynner . val ynac
Gwaeth pann ỳpe ogleuf ẏr hom .
gloyw worthyn . gwae anuerth hwnerth brae aw
uaeth brathu . gkyr wyglallon dorm defnyd
wyglwyn . gwnn ar wyr ẏ tynr kymbo tar
ẏn . amnadaw ẏ las vlwyn . a bwyllaf attaf
agaraf attef attep adellyn ~

Hỳlwyded nad ban aupo obenuilleu hwrpon
oll . o nad ellaf bob un ohonunt . val ynachoñ .
Arthur gwaedoy : bot bit wygrobeith .
ibrthwf kyn hwnaer dragon kynbar kynbeith .
wch angau neut gallas wyt gwaet ẏ gweith .
ych archaf o anguet bemuller kamulleth .
thrth kynny dub wy unrthun pob reith .
thrth dynyon gwylon ẏ bo goleuhy . Ac
dymmal uelly hyt ẏ penn . ~

Alogyneach auyd odeubennill hyrryon .o
dyth gillaf pobun obonnunt pnatteb ygilyd.
Aphennill hur ovngillaf arbynthec .ac
pnhynny pbyd tripheunill hyrryon .deu
obunp gillaf bapun .ac pnatteb ygilyd yn
amrysselon odeu.arden bennill gynnaf.
aphennill arall hyr.ochyllech gillaf.ac ny
dzyded gillaf a bonab pnatteb pdeubennill
upzryon dilletbaf .a dilledaubyl ypennill
hynny .pnatteb pdeubennill gynnaf .ac
bzth y rei hynny plynnheler pz aboyl oll.
bal ynne pz aboyl hoñ —
Yn bäreu arueu ar uoloch .pbebyll pbyll
pballoch .anyl pbeb vend pnid .emrych
hyr nypchllud .emre rud .rutbyn gbydnoch.
Armod hbinn aelbur. aill hyndeb.
Gri uelfur ereill anedylpabd enaabn of
feirpat. upt angen. hur athodeir .hyrch a
chleta. athaubgyrch gnodhynnabc — Hur atho
deit auyd obedbar pennill hyrryon .odec
gillaf bypun obonnut. aphennill hur o ugem
gillaf .bal ynnehoñ . Gbynnyt gbyr ybyt
oed uot agheirat. gbenbin yn gpynn
gbnb uabr gnarpat. gnleam lhin annllud .
hun. hoenobc barablat. gbynllub erryd bzib.
ouzilt ynnderthpat. gbeny dau eur dnblem.
leoyt eorwchpat. gbyl ro pannllpl .ny hbyl
heul gynnerpat. Hyrch achoeta auyd .o
chnegeir hyrryon .dieith gillaf pob un obo
nunt .aphennill hur obedeir gillaf arder.
agfeir hyrch ynoab .bal ynnehoñ .
Hathzaud pe rannabo re rat .Nathzgof y
nof ānpat .Heer gynny gynneirt dpat.
Hbyr y gbnaeth nygpr anpaeth nnat. Heas
gbal gwre nefowllat. Hyabs geirhynnabc
gurpat. Hedpegreu rieni Hun ueuldar. Hid
Heskychgar agheirat.
Gabogyrch gadirynabc auyd .o gnpleubryn
oll .obedeir gillaf arhugyrrut ny kopl
ac nny cbpl bbinn y bbo pedzarpennill

hyrryon .o'n gillaf arbynthec pob unoho
nunt. Ac nupob pennill hyr y byd tri
pheunill hyrryon .deu a bedeir gillaf pob
un obonnunt. Aphennill arall odyth gillaf
ardeu bennill hyrryon gyntaf ozpen
nill hyr hyntaf pob un onedunt yn
atteb y bob un ozdeu bennill hyryon
gyntaf ozdeu pennill hyr. Nyr angen
y hyntaf .yr hyntaf. ar eu pzal .arbedir
ereill. gillaf ozpennill hyr. hyrdi gillafabc
dilletbaf pnatteb pz eil pennill hyr.
Ar pedwar pennill hyrryon hyntaf oz
deu bennill hyryon dilletbaf yn atteb pob
un ygilyd .adilledaubyl pob un o pedwar
pennill hyrryon .yn atteb ygilyd . Ac nyr
reir atteb o bbw nur hbyrlpedwarpennilla
bc o'nw nuynnur. eithyr nyt pz eu botyn
gyfgrygryon . o dilled pinpyl hinnb decheu
ynlall . a dilled rnholl allodyl yn atteb pz
gein hyntaf .a dechreu . Armod hbinn
agnifiat brth nod llaiam .bal ynnehoñ.
amoyñt y nenid .nnden dreunby .dra nna
thre ofthy .ofec haelnud . hoenlonñhenid .gan
henid uachdby .bydnit thrythy .oein ac nid.
aryeu pnbyn .erryn opinn .Arnabc nelhz.
air gbyr .gnaernid arneil nnllun .eurru
nnyny .ern rythyr . nys abgrnffnid.

Hyt hnin y dyckefpbyt anpodwyr
aug gyntaf ohnydopaeth .Nyt an
gen .am eglynion ac odeu . Dyfbetter
bellach amy erndeo genig .nyt angen.
Amplythydeu ac nielfurru .ac hamkanau.
Arnyb gnlano pfne . kyllyd deu er .Ac
allodyl gyllyd . achynlano llofgynneller.
Deunyb gyllyd deu er yfkyd . kyllyd deu
er hinnon . achyllyd oerrer . hyrrych ac
Hyllyd deu er hinnon ancellurr: ofeithfall
ek pob un o: deu er. bal ynnehinnon. Brych
fkyne anthyrrun hyrr. y plelsthfun llyfkathrrth

Wedr cinde.

ac chwnnal udiw hyt ypenn. Hybyd deu
ar yserpon auessunt obeder sillaf bob gen-
eroeu .val vnaethunu. Hauoec riem dywot
glesygrem .hoelhue gwnaec .hnam debec .hwb
garu .heul pillatheu.

Athogl gyflwyd auessurr. obeder sillaf ardc.
agen tyrch yndaw .ac ynun athogl ybyd y
tydiwyd oll .val vnaethun. Dgwythoov lu-
ssawn ucso .dr uelyn grudynuen. ynditstadeid
da ydeu ac allsen ynydyfrew. Rael itt vilein ar-
adwrgueth .ynuaethusaeth ygynneoneu.

Hyfwyd hosgrynadwc auessurr .odeu ew-
neuoe .neu bedwar. d dwyth sillaf bob un o
honunt . Aphemull hosgrun ynydol .o seith
sillaf ynoar . Ac wrth dubedadwyl ypenmill
hunnw y bydwelir y tydiwyd . val vnaethun.
Kuttech eirr manot nuwyd mynneu .Auues
ath uadl gwaedl grudbr deheu .Hathyrsun gol
eu oleuedyd .Auuaes wboen oboeu beunyd
Hudpawd ym hun hun bun lloer byt. Ket
ryt nyt bydut ambyd . Ac gyunal wrth y
athogl hunnw hyt ypenn

Gellach kanys deirrb dywedut .am
deirbeing pzydydaeth. Pwr angen
am yreglwyson .arhyb doeu .ar odeu .
paun yd dieithon dywedut am ybeieu ar-
beinen adolyer eugwebel inpun pob lleid
dauaut gaunoleoic. aiwn trille ay gerd
rgellir beun. Dyr amge . ynyslynnegsidu .
ar lysgliaued. Pr odeu. A chyt a hynny
ynyr wlyr. ar Cynnwyr. ardechynnic. Pr ky
neuadeu a ydoent nyron dechreu y geuey-
ar penuillen. ar lysgliaued ynyslaiuaid .
ar odeu ynyonlleo. Pb trylleudyl .aphy
ob tryllgynnerpeit .aphob tryll gysgliaued.
bedwaraw ydd unyw lleid . Bei unyw lleid
yd bot ynthi urrec allusskaw rgyt . val
dei ynthi ettr llgeinlbr. paudwlyt dywedut
rgrinllwyr. Bei yd gryfyt abeiw rgyt.
Kipei dywedut gwreic lwyf. neur lwrf.

pandylyt dylzeduc gwr crwf. agwreic arf.
Bei yd gwyd ac ebleu. ahynny abyd oduy
ffordd .yn yd pan dotter dyw berson anurysual
ygyt ynynnadzabd. ualpei dylsetit. an allyr
pzydu .panadylyt dyllsout .an allwn bzydu .
Ayall yn pan dotter deu anser anurysual ygyt
yn ynnadzabd . ayal pei dylsetit. nn abzydaf
pei gwypp ydyw .pandylyt dylzeduc .an a
bzydun pei gwypp ydyw

Bei ar gerd yd tzwm ac ysgrifu . nyt angc.
bot y ueill allwyl yndzunu. ar lleill ynysgrifu.
llynna reol y adnabot tzwm ac ysgrifu . Nyt
angen .llwolsogyr ac anyllfeu. dregys
bei bydut heb dylfot beth yd sallou ac tzwm
ac ysgrifu .llwolsolzer ec .a dylsetter sallonneu.
Achamyc tzwm yd ynyr gerr lleid llwolsogr.
dzrth hynny tzwm uyd ynyr gerr lzynn y
luolsogr. Ac yn ynlsed ahynny .o nyfrys
beth yd anllan .ac tzwm ac ysgrifu .llwolso
lzer ec a dylsetter anllanneu . Ac wrth y wot
ynu yn ysgrifu . wrth hynny ysgrifu uyd yny
lzyntaf . Ac ar y reol bonno yz adnabyd yw
beth uo sillaf bedwar . Ac yn sillaf ac ody.
val ynnaethygol . llwolsolzer ec .a dylsetter.
bygryllu. Achamyc tzsillaffawc yd hynnw . dau
sillafawc uyd ynall . Ac ollwolsogyr bagyl . a
dywedut bagfleu .heny dausillafawc yd bagleb.
wrth hynny un sillafawc uyd bagyl. hanydyly
bot yny gerr lleid ynllwolsogi nannyn sillaf
ragor rac ygerr lzynn ynwolsogi

Bar gerd yd .lleidyf arheilgrwn . bot yneill
ban ynlleidyf ar lleill yndalgrwn . Bei ar eglyn
yd .proest. ac nnadzopt .bot y neill ozyll yz eg
lyn yn bnallaw .ar lleill ynbroest . Bei ar
eglyn yd bot nny odeu ynoth no phedeir .
o nybyd eglyn hir anelfur deu eglyn neuoz
arnaw . Bei ar eglyn yd bot yz bugeir ynoth
dwybeith .o nyb dau deugeinth .o nyb dri thegy
lneth. neu ynnelhaeth hanpeit ynelhur
drothaw . A ytgynlneth nal y mae ynyreglyn

lwm. Gorthrych emgreir pein pendruc.
vollyf pgan dub gbymmydic. hur plygat
loeger odzic. Aubrthrych deigyz lwikkych dic.
Minalhaech karvat val vinec ymreglyn
lwm. Gveim dau em-kiblem ledyf edzych
vat. gvvl. vgbelen agharat. agbaim obzyt
erlsan bzat. pmgbyll gbyllkar agharat.
Bei ar eglyn pb:bot molvant agogan ygyt
mdab. mell peidyllettit. gbzeic dec dillemyl
amuben. Bei ar eglyn mellkovl pb:. y mot pn
garmpmordilles. Gef pb lymmy bot pob un
deu beinill vzrpon milliaub: sillafuc. val y
mac pzeglyn lwm. Pei pzpubn seilipu.
saith pzgric. otb olen pedolen pu[illegible]dic.
mangre grabmaeth saeth saethic inem
ac nad yn lur adic

Bei ar eglyn vnallsvl pb. y mot pndnab.
Gef pb lymmy bot pdeubeinill wzrpon lymmy
yn vn sillafaibc. val vnac pzeglyn lwm.
Gbeam vaun lyf o nbyf anabs anhun. gba
d. anadm gbvl gvedeidlun. gbeim agloyb a
lloyb vlun. gvpnnyt gbyr pbyt pb biu.
Ac eath lymmy neit pb bot pneill allsvl yn
unsillafaibc. ar lall pn llialbe sillafaibc.
Bei pb ar bop tzeid. lur adzur. Gef pb lymmy
bot pneill gzeir pn rpbm. ar lall pn rymzer.
Bei pb pob tzr mellur. a phop kam vlyn. a
phop amperthynas. ac eilleu eneit. adechym
muc medyl dugrif. Mbyliaf bei ar grid pb
eilleu berpfyndi. kampe eneit ac vlyn asyn
ullyz: pob pnneizabd pb beref. val vnac ar-
zeglyn lwm eilleu ber[illegible]. Lymc llyn
tzych. c llun tzych. vfgrengyl tut erthygyl
tat erthych. kzendyzn delimbern. kern kern
wch. karnfaru dern dwd corn lwyd wch.
Nyt bei ar eglyn kael o ranll eglyn anu gpell
noc ef. namyn lwyd pzeglyn heb un orbeleu
kyfzeithiaul uchot arnab. dceneit ac vlyz
adechymc vndub. barner ef vndu. kyt bamer
arall pnheil. ar tzydyd vnozen oll. herlwyd y

teirgrad gvnhaipeit adylhepbyt uchot.
Dzwd beird adeu lywnllyz neudri vlyz ar
nei. nnd. ac undzuc. os beird bzudyat dwd
barner herlwyd pz vlyz dd. Os beird dychan
wd barner herlwyd pzvlyz dzuc. kampe
phzyd neb pz dzuc. Anpdychnna neb pzdd.
Ac ozdyd beird adeu vlyz [illegible] pndi. neudeu
gwc. barner herlwyd vgbedd ozeu vnz yn
adzudd. anefiaf. ouybwd gbybot dn lyfbyr
bot eilellyz y kampallddn vny gvrthlkyneb.
Peit pb bellach gbybot peiunyf y molet-
pobpeth ozy nnvnner prydu idab.
Deuryb beth ydylyn prydu idab. Yet anger.
peth vfpzdvl aplyeth cpffozdvl. Peth vfpzy
dabl. megyd dun arfeint. Peth cpffozdvl
megyd dyn neulldyn. neule. Dnw adyly
yuolu o dlyvolder achederuyt. a holl gyfoe
thogrvyd. a holl doetlnieb. a holl daeuu.
a holl dzugured. agwryoned. a chyfyavndr
barnedt. a hael yd un anfkrivyd. a gogyny
ant a nefavlder. a chaeruat kyfyavn. a glen
dyt. a fanctaidrvyd. a chzedigaeth. a thut
elusieth. ac yfpzydolder. ac anryded. a the
gbeh nefavl. a phob peth yfpzydadl anrydc
dus. Ceir awdur o nuoldollt. ac gbyr
dabl adulenaeth. ac glendyt. a fanctaidrvyd.
ac tegbeh nefavl. ac trugured. ac gvogyny
ant. ac baelder. ac anryded. ac buched. ac
gvarder. ac obeppeth arall anrydedus oz y
nsder y hangbydd nab dhonab.
Pennt awdur. oe glendyt ac fanctaidrvyd.
acnerthoed yfpzydolyon. ac gbyrtheu ac
gvenhweithen. ac nefolyon thertzedded.
ac gogonyant dlkyuiadl. ac obertheu erall
yfpzydadl anrydedus. Ceu rvb dyn yfkyd
adylyn eu molt. gvr. a gvreic. Ueu ryb
bz yfkyd. creuroldr. agvz byt. Deu rvb
bz byt yfkyd. kevc ac yfcolleyc. deu ryb
ygyllheic yfkyd. pelatvent. adarfkynge
digyon. Pelatvent megys elgryb. neuarch

awolur oc odeithineb . ac prudder . a chymhen
dabt hwnnodraeth eglwysic . a bedeirypt
pu kynnal kyfreithieu yr eglwys . a truga
red urth olodyon . a halltrysseimeu ac ysbe
dieu . a gwerthrudded ysgymoedyon . a chad
der kyfyawn . a kynhenyat llysoed . ac
hadelwyndeu . a pheth eu eraill eglwysic
eiryoedus . Ac eu ryb dai athynged ygyon
awdur . Persompert . ac athrawon . Persomp
ert awdur odeithineb . a chymhendabt . a
haelwom . a gwrandeth . a bonied . athegyeh
ac adfywyd . a bonedigeidrwydd dewdeu .
ac alltrysseimeu . a gwerthrudded trugarh
gyon . a pheth eu eraill anrydedus .

Athrawon a wnn odeithineb . a chymhen
dabt . a gonucheldd kyfreithieu . a chanon .
a dysgyndeb ethrylithyr . a chelfyddeu .
a buddugolyaeth yn amrysseimeu . ac ad
fywyd . a thegyeh . a bonied . a haelwom .
a dewdeu da . a thegwch . a pheth eu eraill
Deu ryb lewyrchus . Ac Examuoleic .
glwyd a breic . a rgleyd awdur ouedyent .
a gallu . a mallu yaeth . a gwrthwyn . a che
dernyt . a balchder . Ac adfywyndeb . a doeth
ineb . a chymhendabt . a haelwom . a gwar
der . a thegwch . bath ysbyr ac gwyllon .
a thegyeh gwyt . a thlelcoulbrwyd cyff . a
mawnrydoch medyl . a marchwn . a gwerth
rydded . a pheth eu eraill adfywyn eiryoedus .

Rrelyn awdur . odebryder . a gleyder . a che
dernyn . a chrysder . a chymhendb bath y ar
glwyd . a doeth ineb . a chymhendabt . a haely
on . a dirgrifeh . a thlelcoulbrwyd cyff . a bo
ned . a pheth eu eraill Examuoleic .

Arefydd awdur ogrefydd . a sanctaidd .
a gleuoit buched . a medylyen dda ysbrydolyon .
a merthed ysgrythurol . a gwerthrudded tru
garedd . a haelwom caredigrwydd . ac o
beith eu eraill nerthoedd ysgrythurol . a berth
yngant awdurdarfennt . Deu ryb dareic

awdur Groeced . a rieu . a chrefydd rieu .
Groeced awdur . odeithineb a chyfnhendabt .
a doctrineb . a haelwom . a thegwch prydd .
a gwed . a thrwyf . a dysymplder pruadrodyon .
a gwerthrudded . Ac ymplerthyn mab y
ranedd herllyd serch a chariad . Exampler
thyn udd anderchgenedd .

Rieni awdur obryt a thegwch . a chymhen
dabt . a dysymplder . ac eglurder mod a
dewdeu . a haelwom . a doctrineb . a mwy
nrydd . a bonied . a llettrusdra . a chariad
rydd . ac isel ymplerthyn serch a chariad .
Ac ymbrudded a hymryd y mab .

Crefydd rieu awdur ofan duw ydryd . a dib
enrydd . a gleindyt buched . a phethau eraill
a dywedyl mewn crefydd .

Tri ben kyfreithiwr ysyd ar gryd . tor
messur . a dewr ysyd . a cham pruadra
wd . Trithor messur ysyd . tri thrallawd .
athr athrwyf . a gormod odeu . Tri dryc
ware ysyd . a wlpaint . a dwyfem ygyt ac amber
thynedd . ac eisseu ber . Tri cham pruna
drawd ysyd . pwy a llwoffaho . Gwyf a beny .
Gwyn ac adsen . Tri ber gwahanredawl
ysyd ar gryd . Trem ac ysgrubyn . Ileuyf a
thalgrym . prydd ac ymadwyf . Tri nryw
leuyf ysyd . penngrauleuyf . kadarnleuyf .
a thabolleuyf . Teir gallat dyn ysyd ny
mbyd . Dyn dalgrym . a dyn leuyf .
a dyn dwl . Teir dyn gwnyf ysyd .
dyn dalgrynleuyf . a dyn gradurleuyf .
a dyn dabolleuyf . Teir gallat dyn gw
nyat ysyd . dyn dalgrynleuyf . a dyn
losgyrnawc . a dyndurleuyf . Teir gallat gwaednn
gwnyat ysyd . gallat dyoat . a gallat dabolleuyf .
a gallat drwmleuyf . Teir gallat diethyrwch
ysyd . dyn diethyr . a dyngal ymblaen dyngal .
a dyn dwl . Tri nyb ymadrawd ysyd ny
mbyd . ymadrawd perffaith . ac ymadrawd
kyfyawn . ac ymadrawd anwir . Teir rann

ymadrawd pliw. hen. arachen. aberpe
Tryphetha gyllireuwant ymadrawd. Ry
wanwoyat gweon. ar pgreu. achychaln
der arderchyrec. allu. Tryphetha dau
berffeith a ymadrawd. amberthynas. a
chamylyr. ac eilleu eiuerl. Trypgeir
yr pliw. clerwr. taulun. aphuyoo. Tr
phetha berthynant argleryr. ymbil. agogi
nu. agwarthrudaw. Tryphetha berthynant
ardeulur. kynanhedu. ahaelyon. ac erupu
da ynderuued lleb rhy ymbil amdanaw.
Tryphetha berthynant arbrydyd. elotuon.
adigrifwch. a gwrthneu gogyngerd.
Tryphetha doyly pryoyd eu gochel. Ilynna.
agwragedd a chlerwryaeth. Tryphetha a
doyly pryoyd eubanmabl. digrifwch medyl.
a baelyon. a cherddyaeth. Tryphetha a
gwdaruhen kerd. dyfynder ystyr. ac anuyder
kymraec. ac odidoc dechymic. Tryphetha
allanhen kerd. eathneoic dechymic. a balder
symuyr. ac eilleu kymraec. Tryphetha
awotfa kerd. datkanpat egiur. a chyfkreuit
dkneuthurpat. ac abdurdabt pryoyd.
Tryphetha anhoffa kerd. kest datkanpat.
a cuttizeoic dychymic. ac anurdas pryoyd.
Tryphetha allarthrudu kerd. ac achamurdu.
ydatkanu yn an anuer. ac chanu yn am
perthynas. nyt amgen noc ynep nydyfyer.
ac eilleu kerddyr y barnu. Tryphetha
nychyngkeu nwyn kerd. anfadrwydd. ac
anuptryyd. ac aglerdyrpaeth. Tryphetha y
kae kerd arnaw heb ynnet ynpe[illegible]. kerd
gerd yr hen brydydyon. ac abdurdabt pryoyd
dyon neilyd. achelynydyt o gerddyrpaeth. ny
aller nuy berippu. Tryphetha arma allen pger
dawr. ethrylithyn. ac arnier. achelfydyt. Tr
phetha aloger allen kerdawr. a eddrabt. a godi
neb. ac agkeanmabl. Tryphetha allellaa allen
kerdawr. ynnrylfon. allellienyd. achanmabl.
Tryphetha doyly kerdawr eu kyfkreuwaw ytth

285

eu datkanu pereill pan ygwypmer. dyfe. a
gwurweed. a barn ar gredolgarth.
Tryphetha ny dyly kerdawr eubresu. gogan
gerd clerwr ynylle pryttu prydyd. kanys
trech y dyly bot molyangerd pryoyd.
no gogangerd yclerwr. E-lyw ny dyly y
greu kanu kanugerd o brydyd kanmoleoc
ac adourdabt idaw. Kanys dannkem yn kaf
fael datkenpat adatkanu kerd ynghyfyl
megys y kanu y prydyd. Trydyd yw ny dyly
ygreu. peth ny allo bot kerdyd doethyon.
megys nadyfyrt ynwlch duw gbener. neu
olch penn duw merchyr. kanys bedeyd de
thon im o hynny. Tryphetha adiehegon
ygerdawr. kanuarnu ar gredolgaeth.
adyfkeduit kelfydyd ynu oyfc adrycanyeu.
Tryphetha allma gogonyant ygreidlar. y
berchi. achanmabl ygerd. a rodyon gbrydu.
Tryphetha alkaratlydyant gerdawr. y am
berchi. ac agkanmabl ygerd. ac nachan.
[illegible]i anhepkor kerdawr ynt. chutrydo
parabyl ydatkanu kerd. a medrydabt
kerddyrpaeth rac ybot yngam. ac chotfyn
der y gatfo ar adolymmer idab. Tryphetha a
ber ygerdawr nyt yn anryl. kyfarfydyat
ystrygaeu. a barddoniaeth. a chengerd.
Tryphetha asmythyon kerdawr. kaeth.
ac eilleu kerddyrpaeth. ac nutt adnapeir.
Tryphetha aamrysedu kerdawr. gwisc. ac
adourdabt. ac chotfynder. Tryphetha a ber
karyat achanmabl ygerdawr. bachyon.
adigrifwch. a chlotuon ormygoa.
Tryphetha a ber kaffau kerdawr. kebyddyaeth.
adwfyllyrrwyd. agogamu dynyon oa [illegible]

1143

Eldir Sais ai cant i Carnuail:

Qui ae vodyn adyun. vyrt nuh lyuas men
yscitu. nuatgnuet a vrongyr oe vrn. o
rreuhuyl gunnuyl gynnwou. Sef yuilleyr an
gur ef gwnnu. ef gozen gwayzeun anu. Sef albina
eb dayar lyndyun vzon. hep onef yn kaulau.
Sef gynaeth heul hyluan teiyscinu. ef gunaeth
floer allebych artu. Sef gynaeth trei allauu
allbyr nedy hyt abydoed ysbedychu. ayr: gynuabn
ypadyn oatparu. nuc: digbl yuedbl bynnu.
aynnessynt unatlhyr hredychu cant. creulo
neo heb allu. Pygrellynt gallem agrreou.
ygtwyt hyt rylyrt rynedu. Gnaethaun nau
arygnau rynu. Rynodoed rynedo yadu. keissaw
rac kulouolzelu. glaur adaf rac adef vyrchu.
Ac enu acef aeglybu. gbygit duw gbobot a
darnu. Gozen yn ouureen racuedu. rulyo are
ith obrichyeith bzyou. pzodestaht ozdzuduwt tra
ethu. traeth uolyuant tedlyngdwot tulu. Kyuy
hennaf kynnisheinnu adub. duydyr ynn uerthu.
uevdwed gwyth gweithzeddeo annbu. gweith
detlhyd ydadolychu. Kynn hystbng elhyf hyf
bynng gladu. kynn gberyt gozober digu. kyn
annlhaws tydalhe tydarthu. vygkauat tydhar
chen ebeptu. Bhyf gwaf ouw kynn nomgus
tegu. gwst agwen agwed nallu. bhyf ynbot
ibollot ibellian obzellon ybzellanaetlu. am
dnynnno duw ynndwbynnu nef. ar ynaed aereulu.

Ar hyf ynnbzou tzetlwet bzeuhl
bhyt. anbedyo annyuauhl. dub dalun
bzeunn bzeuhabl. bzeuhabe hyt bzogatlh
yt gzeuhl. Ncharbi gan[illegible] bedydwhl. nann
lleha ynlle eugurhabl. nannguollor onygolly
bydwhl. ygwllon onnyadon dnuyaul. crift a
dab ynlhar ynllyrahl. dydbzabt yr dnzyzdy
gwellennabl. duwda ef gwelur dubyabl. ayo
gwe adze yndikabl. yntuerdun aphann
affrennabl. bffern dothu dythnaf y dwanwbl.
kaller un adaw endyabl. ygtybale ygtybiscoed

Eithaf ydaw ydaw ydaw

ant trugured. trida angozeu tryded ■ adab.
conuerwac ■ dub ubygoued. Gomedbus eiu
dual oubed. aduarwu ubychar pehyllycyfied. ■
donwd ptraeth trwygbyded. o uellu ptraethys
iolled. amdodwy donyd andided. milirael ole
iwm pdelbyf poangheued. Dyd ypardh ceu
pnuagrubed. ppercinr cirill ppardh argled.
kymadwl allma crist ubedy aredied. kymad
loed pobloed pabb pozded. kymbeunaf pb'dyn
kymi pouded. kymodi adub kymunut pned. kym
ryt oed eunyn kymorthded. kubul kymu cabla
o dub arauduched. pechun digonsam o gam
gured. dangrubyf deindaut dydeugured.
ajessur adodur arbob uaskled. noeffeu ac
dydbaut adub ac ined.

can gamaf genunt. Rygelu dydd pob dydyt.
Rybyd dadleodeu dethydut mab dyn. gan nab
dub deffynnut. pnoleu pebo pr amdezbyt ar
nef anghyod dub adeithiut.

Gogonabl argledyd gogonabl. gogonet
wenhin deikn dainabl. Dilfer in lyfn
nine rhyzdonabl. deuer angbyd bybedo hael bu
dugabl. Duet dat rac bant bendabl gemle
gyt: dogonenbyt peupt poen ufferuabl.
Donmabc didzist grist groes rumlicedabl. di
dlaut pugbarant dec gbe uerabl. Dulbut
arlleo emrabl pdentibyf: nabuepf amat nouf
rbyn engimabl. Arbeimc lythwaudyr bzena
bon bzenhabl: erbymeist kyllycrist flu bzedu
pabl. Sebon in iwn llyr mlle dedunbl.

Gllycrhen rzordoit grethzeu athdoit gruthzabl.
argledyd nef allaur gluab gloeruabl.
Ardelsaf otbymedd rac tauo tewialld.
Cruif gynuur gredlyr angerdabl ueifein.
Derbagm dacru gretheru guedzaud uetrabl.
Prodgur dohur modur meddabl. dryglom
gogonpaut gbaraut gtraul. kyglyd dic rhibt
nugiadabl eirin. trugarhed im iwn rzeiabl.

Kyuarchaf i dus dzistiaul ieseu. kymi
ghiwl adef: pdeom. kymeuo kymurmo
kyfuet amalaud. kyfaruedd ymlaen mullion
dectbi. Draethef arnaf ormeint mmi. dzaco
ymlynfred pnlypfiui. kyffiret allaud uch
creadur. allan: gzeuo ygfrymui. Albikur
adur adoeth ffaen. adbyfreu lordyat lus
lau lud. adbymryt pagan dus dilfynis.
delymuo oiw dwrat: ffeon. Dilzert
ny bei dbaeth allut: oi lesu pzeffeu
prefftyl ygtyrn. delymuf ewd gref
rei. Pybucher mmet trauybell
kymeryt ir kymmon: ozbyt o
oz idbumyt eu. O: amdadyt mdaut kmdau
dam. dutin trugaret kmded ort. pmer
ter pertom. eu. ar ygtiwyd. medmm ramen

neuth hel dzeugin. vndanc vnt vthyf
tze eu moh. vnouh vnt vyntru. adibeu tri.

Arbo ygnouh ambe tringnto.
nyho dzbc neued amgrzuedlus. bot
ariabu emdeun amdibenno. byt dun ygyt
gyrgiret athellis. bod dub aiwedhyf tdyf am
rifo. boet ynadef nef yn godefo. bydaut
nef oicldeis pzallsello tyd: bzenhuneid gyn
nyo nzuyd credo. brenhin nyz asyn amsyn
hyzo. bzenipaul yo yhaul ar aholo. bzeint
gulat pasaspe amkynhbydlo. bzenhinyaeth
gwnr hydzur hemno. obuflhyz symulhyz
yspunyo yyurpt: hud gut gelhydnt am
bathydoo. bzelyd my dugiet adydletto.
belwydthe beldwdaue geur ffraeth yo ac trae
tho. boela bigrift dzathzist athzo. inthel
hyd tdelyo ar nyf chaelo. boethyf alynnb
yf alynnyo kyskrent. beclaf duw ar se
nt abzent eubzo. cristhyn byf gan iawn
dawn digyffio. cristus bbyf dannus ynn
domo. cristo nogheth uneth amdigaetho.
crist heli wyi am rydhao. dc ef bzenhin
nef am nodho rac gwall: ydalm dc deall
amdiksallo. Dutallus deus nym di uamuo.
nodwill pbdyll ac kzebthylle. dnzat ygu
rvat yo yt garo. dream ygonet yac
cretto. duw creadur! lly hyaddyn: am
dindyllo. deuen digaubed amdibedho
Heb ohyt hubt: deuaut dibechaut ynn a
bucho. Dbuchyaut madnot ef amdid
ho. rodyen dzdyllzyll amdindbyllo. deduen
digaubed amdibedho. domyen kynghozd
am kynghozo. kzghozdz ar hz yz ac nyn
ho gbar: kzgho: nyut ny gar dzth declaro.
Caru ynydun amdigteplo: cauat ac ho
ullyat ym ny hallo. car anodnol odyz am
dewllo. beraunyd dounydeunyd amdo

Dnat ded ym rnthaf.
nnbyllyt: can kynnblegyf ygnyt

gynnhaf. carpat didlyll agrzbdyllaf:
cared breint cannhed cannhaf ogwnyt.
ouu bzyt kynn gdzrt y gkaureaf. Can
dub y bauf ded bybzyaf. nual y kar y
ffent breint brenholaf. Banyf cannduw
diatuenaf. gdzeith: eldwedth rac tyfirith
y bysfirfaf. Ef ynoutiaul hael hadl gynn
hennaf. ef ynoignno hand y beird ynoaf.
ef dibzadur achaol y deignef uchaf: ef ad
zuc nef adef adef adaf. ff yn yn dub gdzr yn
gydbraf. nudeb dodn digraban digreulouhaf.
ef yndn aun. upunynnaf yuar: ef ydzu
gar gkar yn hegynaf. Ef ynat ef ydz
nat nnyhaf. ef ydz nuh ef yn pdpppennaf.
ef yn ygzyt glan gloethaf y defnyd: ef yn n
hyd nyd nyrnuedaf. Ef agret ygret gret
adkynaf. cret angel dngel adngrhaf ganaf
credet bahp ydnb debnaf gogonet: cret
yncidunet aeidnaf. Cret bnuyr ydzr
apsbyrnaf. cret yd heb ynugel dregelaf.
credadun yd ef yd drabsgbyd: crist angleyd
kulyd ac nyf kelaf. Credu caungrfireth
pedichdethaf. cret dysgreit gan y nert a naf.
cret greuyd beuuyd bennaf ygogabn: cre
du y dnu dedabn pe kyfpabnhaf. Cretheh
n yn yzkeli kelnydaf. cretbyf di yy n
pan yo reitiaf.

Dbyll angllkyd crglyb dy bolyeint. duu
gnodyat annyo kygyeinnyant. duu
trilhyn tornued gogonyaint. duu nefued
by nodun yngrugiant. duu bzenhpaue a
bynnpye ygnnnnt. ezpoeneu ar pechaut
allnuethent. plant dodf pleidhigyon
nuant. ynypzeftent y pfflsyplaffant.
gan dub yn lleuuer llelbychant. llu beopo
llelbenyo agaffant. rac bzonn ueur nnyaf
y nedyant. gbernyongburyon bnd angba
rant. a nihagel dec dygant ynganllaw: yz
cannllu hanant: arefydlyz areon rydnuc
thant. ff creadyz ac nelhye y rndaut. ys

yghem ffiaul yomdabt vtrigyaut. vn
ytytuerth guherth pzefgreid agmuant.
rrit y mmneu le lwz medyant parhaus
penadlys pb bychant. acuyol mlwed
amulcant ozeulu parthadu ymperth aut:
gulriel raphael amruiant ynghmhen. vr
gymlody. athuaethant. gwodo ymprialbt
mpzouant. pz undub nyz bndabt puga
dant. ynrimulhed radeu pmrodant. yn
dladbt vrygheth agratl:ant. vyfyhymuyt
rac llemyt mllogogant. teymed teyrulh
lat ymodygant. pulleithic dub gobedic y
gobedychant. vn bypeith bypeith apymam-

Rym riedabc rhyfe kymerth ree ryn
gaf oth rod rheduot uoli. raim eiryam
avabt traethiabt teith. vn trugar argbyd
bulbyd lleli. kanys ef anda andoeth gbeun.
dub gbpi goludabc gobychon di. nat elom
ynlloc pulle kynu. ynllogyr ihu meglaen ma
ledicti. mat nmnyeha dyn dlspibabl kreol.
negis pnlspmell kymwdedi. plfinn ebyt
riabr mynet idi. dechoeyn kaerved nadie
rod di. kanybnn nam ffiord namffiuruf eru.
ernyllpant pdyn podgun. ar dub ym gollbg
gball mruech. ac dybwy ynghaun pgkrynlyein
uffern: afleu dibed dibun gymuy. kymrodd
be allyd kymradb y bn. kymroded pannw
pont deisi. dbyreit trnstit lled treghi. pr aun
diuuy pny dibi

Dibri dibrodd dybed dibeu. disgreibo dif
fyd diffaut gynreu. dpharadoa pde
uodeu. canygymdawc cus kelleuoft ureu.
kymtaf ac geirbyng gyftud agheu. agheuoeth
agheu eginf ragru. rer rpfgrollychbyf rbyf
rmudeu. kymdigonues duw oedefnydyeu.
Dub adigones llec allysteueu. llythyd
lleueryd allauurueu. llary dorue llwyr ẽn
gyn angeu. nymgutbyr ureu pu ratau undeu.
Doeyfit ydub pnaudechreu. rodperpadyr

pubq goleu. Pynn perallei diw heb dim
eilleu. nyp abnaeth augbyzaeth angoeth
zedeu. Gilzae agodon dub dogyn beirin
deu. dub aibna deirbyr ffryt affirmthen.
diffrythhdzyt dapen: dnw gandeu dyn:
diuam bkyat dub aegzeu.

Gneu gluen adzet guzeddyn ffab. go
bzymm gobzby gobdsyll dhonab.
gberth pnnodeist dyn dynabl andab.
arb rodut gyfsid heb grac pndaw pan dyn
nw duw dy dibunpab. ddyllest pllent apbr
ellbyl nzab. Ket arb bo di golut goleu anab.
nathtynnit elost yry adab. na nuy bery
grnuar racdab. nacheryd p duw dbyn predeb.

Efonnyant ydbyn ar uoes. y gynnyr
creuw crishonic croes. annlw gaun
llogbr oamnerpoes. ogadarn gatlbent
cathpzellent poes kanyhsn anplpll pell
et anoes. anuent ysthrpent pfpeit eilloes.
ogadarn gatlbent camp prellent poes.
aun dedaw doc heub nyt oes. pn hn
nymbyr duw dynnyabl enupoes.

Efnupoes enpoed rac llu annlaeu.
ulle eruellint albnu kadeir. agreiff
agatter pndiatneir. ogyllint agheirb a
gbrch gellaeir. kan ptbed angheu pn
ankpueir. pabp prellennabl lwrth leith
agkrllaeir. nannyn adpluetbyn odnw nab
ineir. nyt oed uhn y dyn dyfkedit gar

Ger gnuhffraeth gbaeth gbeith
gpytli gylbyt. gbae it bopnt anef
ac ef ygyt. gbae agudby duw nby fyber
lbyt. traha ac fyrth ynpoen ynpell dem
eyt. gbae ny llaeur llee pny rbyt.
yfpeit bnr bndabl bor ympenyt. gbae
ael ygkeim ygkrymlegyt kayn: kymryuel
loc lygkyt enbyt. gbae haw pno diffry
diffryt. diftaned dolur dygnaeur kymryt.
kymerabo anduy andhelbyt. kanys ef
augonc ac angberyt. Goruchel ren

rvol oll ſſyvt gvludvbr angrivvo goleuit byr-
gvyſyf nvadvn nef nerth pgenint. gobrut
gvelet pnlvo pnbyt ~

Tſlyvt pnlvodlych havo bvyf oe glus. glan
nuchtervn glan glvch devrnas. Gvleoc
nef allav: allavr: onas. Mary angliivo Mather
lleſvu gvranas. Gvle ny ſlvna kvmif kvm
oelese : kvmmet ar creavdv aer y greal.
Crvdvn pe nēn rylvenvdigvas. obfyn dybv y
bonw bomert pgvas. Gallvaf pnerrvabl
ar plaennllvas. allvoll grvdeu nef pnevbad
das. dnerpvolopedr per pellvas. arpvblo
eo gvrrin gvlavnbeo tras. dnerpvolly lent
ezelvas. drver nam pvbat pvlver nvdas.
dnerpvolby nver ar pnab kvas. nat elvyf
pvllvgyn nvlloc vdas. Kangvllo veen rvn
oer ppynnas. pn rvlsin kayn can cathanas.
rac pobloedpoen enbylvevthas. poet ef
vndvv nef bo vndvnas.

brandd Fadog ap Gwaithfoed ai cant

Dab annvdt. nab nat alvet. dan p
vreuben nab gogonet. dvab pn
gvalet pnab gozen. nab nam nozvpn gic
pvo adfynn aedvet eivev. heb gvavtavl tat.
lvnn pv: nab pat tvdvat nvden. Doeth
vtrzpen. Arvilodyn rywedoden. dun rnneo
adv anbyd bellach nvbovll enev. Dvv pn
gno: nab: brehan. bzyf kadarn gvaun.
Gilvnnyon nvdven. Kpnoethave dalt.
antat anbzaot. audur brodyen. Jesu pe
bonn pnbennnen. Gael uchel emanuel
nuel p uedylyen. pch ac allen angliivo pllen.
pſſeb pien. A ſspen dzer mlle kadeur pnllvo
kadeu. pah nyt ubnn. nyt vrpael gvynn
ygvnlvynnen. gnlle ſyndaf ygbvlch vbaf.
Gvelit enpen. Gllors mace ef. dangos o
nef allvaeth gvnthen. Sed nab [illegible] e-
ren. orlvnn plen. Hen allyven. adef nup
on gſs mellys soethon. detbi gvnpen. A

dauoguu prophwyd glan glas barddeu.

vleuerpo vrth. angrelvo gvvldin ffrydeu.
Tgyl ytuvo aenos. nel oyd. dyvn ynvleu.
vna vrnaethvnt. aer gvelit coelnen elvvod
leu. Gen oonvo. vgleuer oanvo vndiamen.
Son egylvon agrivo dynvon a dwlchen.
Reibenvo malr. allaller gabr. o gannen.
y onb gloria pat in terra. in tervynen.
Yeobch vbvt. ierbyt y gryt. gveop agrden.
Gvylnnt dvr gynt. o gref burynt. ber[illegible]o tadeu.
Gvvldin kyllaren. gvr vobzen. a vdal bzinch.
pabb ol vnol. gvnepnt trip rol. nann kyllnch.
Dnos vnos. valchvant arns. kyfnervlleu.
Gvelsont seren. oliv angren. ac amgylchen.
Acamgen tat not. norser uchot. neh ppennen.
Gen vna. y bzeuhinoa. arulyd dulen.
vu gvlleunn. gnan ozi bzeuhin. bale vbzenen.
Vnacordant. vna kyrchynt. kyrch godelen.
ac en nanac. seren dfat. punoi gulen ~
Kaerusalem. achaer uchtlem. nyt vnnetlen.
Doetham punvo. ar uenrch ebzvyd. itzu elzãnech.
Dilgyn vnffyſc. leirr aedvſc. dnir povlgyn.
yrth yd adaunt. heb. oer bebgnnt gvyñnabc drylleb.
Ynab ydoco. adnydoed. dan y nodeu.
ac yem in. labr. debzoñ ukerthnadr. brth yeuen.
Dyn adaeant. dnb penvaant. da perroeu.
Ef adolaut. nvolburyant. ar heir limpen.
Ffolr agozant. eur anurygant. a nugozen.
aswr ac vfur. ardunyant ovr. keid rnudeou.
Gvyffyd anall. gedant ynyall. heb gvlleoen.
Ypom ac gvlat. ruetvyll abzat. vbzenhungen.
Kpnthrypt eivt. greulavn arnot. ar pariau.
Kadlynt nerbon. gbrnō gvyñnon. gbac vnāneb.
Acnut gvaentrisw. gvyñ phytbw. bot pſeinyeb.
dnuerthyn. achaes eurt anuen rypneu.
Kyt bot ettlig. anellyr da. dial essen.
Dagvneuthur da. nathaethlu da. dr deuodeu.
Ynnny abnaeth. gnnaegnaeth. dec dyrnaethen.
yn nab oub gvir. or edrych nr. ar y dechzeb.
Dos nadolic. nos antebic. y dzecnoſſen-
Dyo kelben[illegible]. phibedyd. bvdyn rynneu.

Rac mater nyt bieaun ac badarud. nyt ow
nyt calaf tuoet ac luudva. nyt plum trum
jrnle ac gruduska. Jeus gvisgyve kelwyd
gur. odfir ejsu. traethwur prophwyt pur
ac tractiwl. pan oyldor tut sehf ym plalmo
dia. Cuic tegant aqua superiora. Jeus
grudusepys gur kelwyd nef ac eidda. a sjr
alygneu dheul a lun a. penuyd kylch clwyd
beul ac hwyla. ym uchel oduchon lloer lleu
uera. pmyp gwrogyn llumynoyr llunyeoc
llawda. sicut in cœlo & in terra. llawn yo yoeu
erthak oenyd a ia. ac rac oeruel neb unsuell
aa pynher yny yerued neb unc kynanheda.
yoeu obaytu yoyuu tynner da. Gwres ody
wnt ac oeruel oopma. gorue duy ffynnaun
kyflawn euda. ffynnawn gwres yuadur. a
iwul ynu hadua. ac ar treyded ffynnawn y
dwllur eugyawn attam yma. aperis pref
sent vplaur eua. Aberis oes ac oessoed
ablovruoed aseculq. oes oes adolf. ac oes
eua. Salues ees noe a uofuel ynyarcha.
Gregop oes ecclesiasticam peruffidpater
patriarcha. Jeodwaed oes. oes uuellen
yuunyuyd lyua. patriarcus oegeir dedyf
uwoir ulethua. pynher oes. oesoetluyd
uroprophetu. Anuechet oes. oes iessu ethyr
vaut ypaua. ac yndi y prouet yprophetka.
voeth ocpil eunbir eua. mal voab ar y
oreu blodeu rosa. Meir dayy adoeth oiuri
anna. a iessu adyuu o bru uaria. ar nos y
gauet iessu gur an uchia. y elyshwyt cor
eglwys uef yn kanu gloria. Zenynnwys
dwyd dlulleroa. ac y tri breuhin sereni.
tra uenuel. mdallel yma. gruneth y
gwrthew llaber gwerthredoed da. Gwna
eth ar y uerthaz ygalilea. or dofyz y gw
n ueluys penterchis maria. ef parthes
pumpuul ar ypuurterth bara. mwy oed
dibrugyo noc allelat perl uoeta.
Ewnodes y uozdyn or oomo clauda. ky

uodw unnaw mer grnapoeta. yar yelwlwo
oe oikeoua. kynodes lazar poun ydapar
bat diuartha. Ef treiddyssynnen leb
greikaw llongeu hyt yporua. ef a yn uedic
yparalitic. yn ymyl porte eglkina. ef
a yn uedic yr elaf uychdoic adeith attaw
hyt y tryna. Ef gwelsaut oeilon. ef oidan
cleiuon. achaarchaozyon obob cleuyt ac
gwrthrynna. Kychwfut nebawt. nar hall uy
dyllwawt. hyth nyftuaetha. dalmaeth yn ri
oanrydnodoeu hyt traun yma. ac yn yow
na yoyuu. iachawl iessu. hyt yn ierosolima.
y kynnerth croc achethzeu. a ffrowyllen. ac
agkeu. y kynnerth un mab maria. yolw
nu llaber olaw saethaua. Ef kynwoce y
tydyo dyo oeglkeoua. ac yoeth att y dat
gyblon gwedy bwyta. gwedy yspeit hur qua
dragyuth. Pewr aeth uen pendaeth. yny
nef yhu: yny nef yhyd. yny nef ynac ef
tiua. adoloeubt yoaw ef attam ynu. ac adoe
grautaw y saul ac hoffa. yhaeff mihaungel y
saul ane oa. yobrynu gwlat nef yr ef yshyda.
ygrethem eundur eutaulaer yma. ygrethu
yshy daeth nyth uaethaut omma. ygrethu
dal y uffern. gan lucifer yoed. yny yo. zyy ynt
yhy ac hoffa. yny onyt kyfryw ac hyfryma.
Gwae agnuerth beyo. achreuyo. a nyfe
ne ynda. gwae yshemaw ewr. ny chyn
halyo ydzur. rac y truha. Gwae wnt ypen
naethew yr chwaant achuzed. a tyzr deudeu.
ac acoma. Gwae offeiriat hwt. ny ofgreithw
yssyt. ny phregethu. Kyllerchaw y gell.
ac ef yn angel nyf arfaella. ny offer y ac
uent rac bleideu rhynnwer. achyffes da.
Gwae ef a uo kyk ynnditheo gwenn. erbyn
trwyn trwgh. gwae ny thrugaria. Gwae
a doe tuf tut gwedy agwann. ony catuerim.
Gwae ny chzet yr trwndawt. gwae ny gyn
nyo gardawt. gwae ny thrugaria. Gwae
a yllo bwyt. ny chem gwlochlwyt. ny lauura-

Gvae wnt ygvmmwyeit. nygurbaunt eu he
nt. nydegrma. Gvae agreillo vbyt yt
tra vo ymyonbyt. tvby oeis atiraba.
Gvae alao oynyon. gvae atbng anuoon.
cnyscnibyctra. Gvae perchen tenuaot. a
uainio cambraot. cnyscnileba. Gvae bzth
ygrnnydaoc. agynhalyo gvc. ac adinel
ovc. ac aove vott. Gvae aoyczo tvttolyaeth
gaun. ar vab alzbam. cnyscpennyttya.
Gvae ougallaoc lemt. ny chwmneil eubzemt.
uyscaoolha. Gvae ynerbyn agtheu. avolo
pechooeu. nyselyttilla. Gvae ynerbyn
dvobzaot nychospo y gtuaot. ac amypaot
nypinzyoeru. Gvae agymneil arnab. ac a
ove attav. ar ny bo yeioab. Gvae ayspeil
tut. agynhalyo golut. gyfneilbtta. Gvae
a bthzymo arilzaum. ac oabo ac aobe vraun-
onyslyfiaumia. Gvae nygaro oub. gvae
nygalla dym. gvae ac oinua. Gvae agvnne
ilbar. ynygullon bzth gar. ac ac lzalla.
Gvae pchennaocbyt agtaelo y glwyt. ac
ny elallo bwyt bzth y vbyca. Gvae pchenn
lzynoeth. allzelbo lletnoeth. onyscaodyba.
Gvae nyrodbo lletty. a thiau agtlely. ypeir
grnna. Gvae agulbo glwryon. gvae nyoioan
cleuyon. achaelhaeroipon. onyscgobbylia.
Gvae ~~bynt ygetheru~~. ef pan anet. aollic
y tlaelfet. ynyniferna. Gvaent boy ygethem.
augmaut ulleru. bythi gvaedy ynna. ynv
nuc ubem. ynynac lleuem. allaller pla.
ynynnac grioaan. ynynac poethuan. beb
elzrna. ynynnaedemarit. ynynnac anlkyt.
ac eny ena. Ac nat oes dewlioch. nac eo!ua
rioh. vyth lzaoy ynna. Arthur arch y!nab
nat. ac y nat yoa. Trigaroo y!rnoabt athzu
gaiha. lzymu nnynet ynnbeo anooilleo ac
aieona. Nabyz eomaarioh tut. lzynneliby! o
oyma. Arnueo ylyeio. ac araogoneis. o
rreis atlzaiha.

Oh oub ynoechzeu aoubeo. ac lzynnif
nyblelhc ny omeo. vnnab rneu no
ozvaf teyzneo. meurnam grrift ergynneu
rianꝰ. Tvoab y! heul oobyzem y!gugfleo.
Oyeirpab in ovnaly! ozugaireo. oyn
ar oy vab voluo oy ynnrugaireo. ouv uch
onme. ouv raconme. oub alleo. Peeu nef
anivoonne ranntrugaireo. teyznnuroun
trnne y!om heb ynnomeo. Oyllyclwf y
ougvnhom egtanllieo. lzymu unnet ygfylle
ryt ynnbnlleo. ynnnllyll heb gannllyll ynn
gozleo. ynngvennuot ynn guzot ynngozlleo.
Giwoy ineurh ac ynnollyn glaallieo. acly
ueo achyt ynnu agbzaghro. ny chylcaf gu
bylluf onnoulleo. gblat ydyin ie agro ynn
allieo. anlarn oblaen grwo oatlleo. Gvae
agbyar agtaln nnalzuerlheo. ac onyr gva
oabl y rnbeo. lzyngather ef ynnylleo. ylleut-
perygyl yr ynnydlleo. Nyllyz dnut nyr yl
gryt ynnrynnber. nrchyryt boze nychyr
ueirch nyr eilleo. ny chan lleen nyr eurch
trugaireo. Bye cilliarw y oeilhaz ynnydlleo.
ſylbeilyr annabzuryt annabzeo. ueirhzyn
ozff ylyffeint. azatreo. allellor ac ynnovn
emlkneo. ac agi eu oy oab bzthgbnoeo.
Ef ynlloch oyelynnull oyelyneo. oynella
lieneint arller arneo. oyglluft dyozeu dy
oeint neut arlleo. oyelyzeha aven ynylles.
Aueuolwy nihangel. ar reen nef ranu
trugareo. lzynneiuu lleulaf anner. oay
ar aelar gleo eilleo. Reoyn ynirch yei yg
gbee. gvneo nyzo bzthlotyz tureo. pan gni
hont eygeu arnlaen gbyo. lzanoit nnyr ny
llaburreo. Toft nnee anlbe anhuneo. lzan
elynt by lzeient ynaelleo. ynlbrynn yn
tyuw ynnyrylleo. nac ynnyrch fozd yo elhoes.
Nac gnaf gnyn nyt ynnaleo. oeo elyeint yn
hai in tyelleo. tnnoyab ty tir vallouoeo.
Serth fenit a feith ugenit. a feithcint ann
ant yn nn vreo. vgyr achzeit gbynn nyphee

thwnt bygaled. Arch earchaf nym naibaer y
rof adus tangnefed. Amlo ffordd yperth nef.
erfft my bopt trift vnov orfled.

Wenb oll. mein y mofi. mabr y molawt.
molef dduyd. mabr ygymmo. ar y mr
dallt. Duw am hanmuc. diuh augerue. diuh an
gwaradwt. Duw anghoeith. teilwng perffeith.
ter ypurffiawt. Duw andely. diuw ffly bry.
bzenhin tragwydt. Duw aphriaet. ym prydy
der. drwy. y dallawt. Duw adnuu degar
charu. gym ufulltawt. Gbledic dellyd. an
gwael nu pupyd. erbyn dydbrad. Andoc pz;
fiaeth nullawd. ac ffiernuawt. pupawrdwys
ympurgymunol. nac ptys pechawt. Angheol
echwt. nz ypeint. aeppin dymuawt.

Dolur eglwydy. diw anoliferth. pangym
merth kymaint. Dym agoller. pei nalyz ymer
dmer deuant. Dzgiuc greuder. doeth gyta
ner. yz redyffyawt. Cadarn uagrul. arfft
nyt arfuer. y deilyngiawt.

Duyt gwaeu truan tynder pechad.
pechodeu amuer. nalbyl dym dynot
pauller. nalkelyo pebyll yo ballder.
Nachzym llaw ymllumwaf falwder. nachzat
ydun dellun ffydlond. nachymer bop pryt
rac pzyder. dymmpaw y mfydn keymp
lwaffer. yn dofet nyt byt bot ymonar.
Kpr da nathraw natharwalchder. nyt di
ffolwyd pan bellher dyoly:wder. ouffern
yn perpetwaf ual ypeder. Ieluift ymperm
ruc pz creulonder. ymfydn y bydaw
ffyder. Arpumpffed. pumpth vfeth nyr
ouer. Debaimen anbeim ymuer. Acad
beilogr lu gan luaffer. Ac ymtal pob fant
y gallander. Ac eglwyf nef nifer cafan
wat: yn erpyn rac pzyder. Dcallon fym
wyn tryn fpirioz uer. dielwat wrth dyu
ydyd y gwaredwr ef. yn nalb yn nefbt ouer.
Ef mihael an arwdfut gallder. ef ymer yn

edrym llynder. ef nyz ymarfupudder.
Ef ymgrifyn yn gryman gwlltzar. ef yn
rofly yn ryttrad gwedder. ef arfaeth y drug
ydyfydder. ef heb gaf yglyfbne aerod. ef yn
daam truen fab trymder heb nerth. ef heb
gymmerth heb gemmer. Amyt ybeun pan
beuyd y uelcfyder. Ilygat brew heb law heb
lewer. Ile yz oedmed ynddim pangeiller.
Ileoz ygrud ymgrym pan demlher. Ilem y
giueu crymuych ysgreler. Ile cpned cpnuc d
balcfyder. Kaunt cpnalch ovn rbem pfer. nal
yt unplleun dlutfber. Dfydyd bzych dieun
Ileun llaw anwcher. nydyd bzychdzym ovn
ovo pdadher. Pdeuilym ordduedouer pnoz
eithyz wando anolawt buch.

Dydd yttt arnad nat tdi anghalon. nadd
yglan ysgryt kyfdyt kofyon. nadd y
ffiu cnaw cozon tangnefed. cnaud dilygyblod
ac dilygyblon. Kadd ygroc delen donneu dan
won. dgymmerefft duw y rydonwyon. Nac uffern
gretheru gretfhaber anffydlam. ac nculaen dignon
ar gnallogyon. Kadd y cafyat nat tdi anghalon.
nadd nup annerr ac nozwydon. Kadd dar
chaf y archegyfwyn. nadz argludd nac allallt
nal mallgwyn. Kadd pedyr arbennic llentyd
llathyon. ozar portfforwyn ozpozthenyn.
Kadd ypredaw. gnaldgerthyon thwyrfit. dgyl
ydwrplest kyfdyt kanwn. Kadd ymaw fw
bdw. pzyfdyt kyfdyt kyfdyfdygyon. Kadd ym
dwt tnugdfft y tngyfterfon. nadd y: hoff fenu
ey fanedfigyon. Kadd kaunadd hollaol
hollgyfwyn nef: agfyn:adef y gwerpon.
Kadd arnaf y opdef ydetfdwyn. nadd ar pup
pwet anpertbyaw. Kadd merfdwyr ouo dedu
dzdyfnwd: nadd yffyo nfyd. dyel ffaeron.
Lyun gwdef agfyeu egwrthdwyn. dnubonf gan
deubael kael kymellon. mihayel. Gabriel gwlew

ongrannuabl: ypryvabl greaul grovnderthon.
Yreal oethol ygryz doethen. ynyon adef
nef vnnodon. yn vvo vnbenet rovyon gv
leuder. vn rvtzyodet lleuuer vnllehaon. dnc~

Tgv: annodes runnyen ardanabt. ac
arnut ac eneu. annolles ygryffiv
iuc gen. annvlle vz rvolled gozeu. ygurv
ac grvabst ygrudyen. ygunu nab ouv vn
ounduen. ygvnnevt peuut rac pveneu uf
feru: ac affenthpechodeu. Gvac oyn aoilyt
cnudyen. gvac leioz ac leozut ygcloopeu.
Gvac dvylliz ac ovyll tryfnadeu. gvac grebyd
oegubyl anurffieu. Gvac vt ac ozauot nup
ovopeu. Gvac lvberv ar lubet agben. gvac
lvth oelubnav vgyvenereu. gvac vzadoz oe
vzpyon uedvlveu. gvac uy chvzcho ffeur
offerennen crist: avoes dolur artholleu ~
Gvac agvdlo nam ogam uyt geu. gvac
agvdho tat uyt ieu. Gvac ef yem ener
kygkvozb: kynghoz uynt ac genughen.
Seth beubyt pechaot yb pechodeu vz bobyl-
mac nup bibyl euhenllyen. anu seth beubyt
uyt gyvt geu. Seth lsedi ypader arnuer
ozeu. Seth hat nat medzyf p oechzeu. Seth
leuuer enubier euhenllyen. Seth lsuere kynn
nam glan kynn gloes agben. avoc agraut
crist ac eneu. Jdzyvent pnu oes lyt eu bot
ynn nadeu. pan seth un nab dub ydvd gozeu.
pozvf forth ufferu gethier u gaetlsen.
Yslian heb annoc ac geoc oegreu. y starff af
lallen yn yenen. Ydoed pubeth ubozbaren.
seith cannul penref oeuelden. a glaben ac or.
a starff allebot. Aphaub heb annot nuy boen
neu. Ar lsethin oslaoc. ar keythzeul cornaoc.
ar kaven llynn soolaoc. ar y soolen. Ar llygot
penngarn. ar gvlannen curn. ar llerch las
kavarn. ar tarn saethen. Ar ffeur vulnerabc
ar ffeun orlspllbc. Aphaub ellac a rybdnen.
Aphop ryb hnozbc. Aphob kyfrinc. Aphob
eidozbc arlsen dozeu. Aphob ryb deuaot y:do

lunvap cnaot. aphop kigkennaot ac plagffia
neu. Aphaub pnudben. aphaub pn gernen.
aphaub ~ llenuen. nac llad agben. Ryb
adzabo tanaot. nyf traetha kendaot. onyt
y:zundaot undaot ozeu. Poenedic gethern. =
pobyl nuby nuyedben. poenofpeun ullern
gethern gaethen. Archaf arth ynn nak. y
delkn doethaf. nyt ynn arllerthaf keb y
ukzethen. Oz llethyn arbeul. ez lle kynut keil-
lnaun wolbo ygvrthzeul ~ y gvrthzen. Yz ygyt
arnoll yz y ppynhartholl. ~ parch pzwoell.
aeparchollen. Yz penr abfalon. yz eur powp
yzon. yz grunet y gvllon ac yzon kelygreu.
Yd arthaf yntut. vkyzt a nut. taun oe llur
gaarpar. nal ynugozeu. Kynn ffyell nudes
ut. ygtur ampechabt. medaot nyt men.
poeneby hymner. kaffelgvzdlbef. kynnun
achwfel. alles llyfureu. Oleb ac agben. a
chymbyll amen. achymot annreen. yz
kynngozeu. Nybbyf kath naac. nybbyf
lefe ofynnaac. nybbyf llueithzedaac. eann
llaethzedeu. Nybbyf gvlyuogan. nybbyf
ynllaogan. nybbyf enubegan. ynbogi geu.
Nybbyf kocdyl gvllall. o kenthzet arall.
nybbyf kz agbeill. erbyn angben. Amen~

Duw pugynnak vkynnarhaf. beunak
bien. Rek adaer agkyvll agvan-
gvnnz vfzvdyeu. avoz adyfred nun rett
ked radeu. ar ffynnuanen arholl pzeffen.
bzyffur doupeu. Aphakusyf ef an pzynnys.
pzyn gvdchen. ar holl bobled. ac nyt ry
ued. rbyf fynnubyzen. Kellu rellu allno a
nu. trup nud gethen. nac ynneuant. ma
kz vgynnant. gvant gneu. Y nac ynkan
nat ac ym grybot holl kbyboden. Yt ve
kzeuhin. deue domnu duu. vnn pneffen.
Pann nat yfyz y pdarch kuydaun. perthen
kuydeu. Pat an dzos gof. pubyllt adof.
y dak agben. Ac nadunt nac agkellant.

Cyffeuyeu.

Bruder dirpab pabrpt ydaw. endbyn vnteu.
Ac nat gwell barn. eurgled kadeir. argleyd cadeu.
Nordwngwaunat adistadlat . vw dadeu.
Wudwou vdunt. dzec vbarnant. amcubarneb.
Heb dim nefawl. orwc bydawl. byt gytbreitheu.
Ygbreith hoclet. achubudet. banet bleu.
Ac emlkireb heb dzugurw. adpreureu.
Agrydlt nes. hawl ac attep. gattel poeneu.
Adwm rendus. yngnawlrwys. dwnofatyeu.
Ydwd adaw nybyw dirfaw. gbrgaw gereu.
Ac wanngrifiawn. yn agbyfwan. digrawn dagfu.
Yr neb acgimel. gwnaeb rynel. rynaw grinneu.
Ythwd im lzeich. heb iwy noc beichdo beclwoeu.
Gwae hocledzr. gwae gubudur. drgdwoeu.
Arbalch gyneb. herikyd nwlfeb. trylor obzeu.
Pan dzir uarner. ygtyleuder. ser a lygaeu.
Ger bronn dduw. affydiedwd. nytzer lladeu.
Nyt ocs allu nerbyn iessu. nac lynn dzoeu.
Nac elgullaw. nachudpaw. brat uedwlyeu.
Yna ytelir agheun ystur. emdir eneu.
Ydob tryllir. ac ethrodzr. eu gwerthzedeu.
Pan ymdotter. ynerth nuer. nef obrpeu.
Pawb gwnaant. eilleu gwnaut. gwae yn eneiteu.
Ynwyll uffern. gyt arglethern. ibern ikelieu.
Le mae tristwch. athrist dwlloch. allwch alleu.
Ar kythzeulert. culberbynnyat. oerō boeneu.
Pob kamlsedwr. pawb ys ofnawc. nac eulakneb.
Pnditgyrnu. dannedd ernu. ern mulubeu.
Kudwaw wnaant. llynn ygwanaant. ar bigrlbennedd
Gwenwyn atneir. gwed aglyfbeir. nythwytr pe
Ac eu cromn. ylur gwaeth. gwaeth hnoc agneu.
Ac oomo thelowiatw. orwc damkeneu.
Eiry aparrwy. aruthr hwynt gleu. aglab dnec.
Aghwaeth heuyt. oed odef arw. mpon erbyn bull
Pneb nwchzet. cukrtwynet. bzynet bzoneu.
Kedwy nna. perchen traha. trahur gūneu.
Yn barduner. gan lucifer. bzyder bzadeu.
Dec gnell mynet. pulle kaffer. gwelet gwleu.
Gwhiaw ureuhnu. y gwelleihnu. llellwch dzcfn
Ygrubzyt gleu. walz eurwed. rwyt gerdeu.
Gwr bolla dwed. pudzagfbyd. gwlur dwneu.

Breinbm gogynet. bzenuawl pbeithret:
chent ac barth nerthet na phla. Per nadnet
hen begys vbetrbed. rei rynaw drafla.
Tom ygbalhaeron. achfnual lnozō. adneis
tāb gbeinion. gwnn nath dyfpa. Wzc
wydd dubed. drfyer ygannlked. drby nalch
der reuued. rynic nyt da. Pdyr en
nlbnlherbwd atwertnū. gnaduw uy chelfir.
dim lwlburfa. Lythyr gburyoned. agbar
tagneued. agbn trygared. nal y gfaedha.
Gorych dwnuched. lwnn mynet ptibed.
ogbnaethoft gannllied. narpuedha.
Wot ynoir tnlu. ger bronn yr iessu. Ac
ygbelo p tri lly. y trallaibt allma.
Gllac yr fabl agredam. os kemlked all
nam. yr tryllwyt truan. adnflamma.
Ac ny mnedpbo. arby dirpeiw. Prwyf
a gaffo. nyt ym gofca. Kyt boet kynnnued
bydabl gynnyzred. gnled gbneir emydd.
allma. Gbeles kylfelyn. kuoed eil merryn.
a chymry tervyn. ynw tyrna. Gbelef ben
naetben. gbynned ardelieu. colofnnen aden.
kyt orfecha. Gbeles ibyn putnn. a meirch
uyfterin. agrim agberin. a gbarchnia.
Gbeles kaffrō. a chynned benndd. a byt
ar gyrnyo. gnaulf gbnndd. Lynnw aeth
delbaw. bal ynnchoel dylaw. nac pawb ynedaw.
oet dibarha. Kycheiff kynoethawc. net yn
hir bocolawc. woy nochynnhnawc. nachaf
benna. Kdynnat trnyw. rac poeneu ngw.
babeth a gendo. beth ngaffa. Kenllet bap dedlyd.
ylfled my dernyo. Heldenyd lmyn. dyo affynna.
Kadreillet lorket. trwy gnm gnhudet. nef
nyr rieckt. kanyfbrchad. pan lbyr nddlyer.
penrt pryt pryder. pwngnm edyllan o ber
eun. Kyt oe gnnllied ef. yd aeth arglwyd nef.
ypreun dnerf. dom trafna. Gnac nyt mat
anet. be fyd. dl llenthet. adfed nyt gwelet.
gwlle lwyrder. Pangos thrulyllen. ne bolí
nrthellen. degerbnen. ac gnan. degyc abna.

Kynn

Iynn allmeithinn i. beth allmaethoft.
nuc ar ft ieth .ri rett ued yna. Bot gleim
ont p.rnaut. vnerbyn trindaut. rac trallaut
pechaut. adnaut dina. Gbae lynt y lleby
ouon. ar hoelet ouinon. ar caubyon.
uut adolha. Gbelet ni madeu. dros eu
camlheden. yn uffern boeneu. beuut
guoua. a gbelet nynnet y net ogonet.
y labl a gaffet. ar y gyffunt da. Ygan
lellemyo y lleles uy oerupo. y nunghbyd.
ryo nat gymanuua. a mes.

Tam trallpaw pu bon. Kpndelu dowent.

Dull dinac diuas tagneued. dub dy na
nam laed ymlaenllieo. dub d
eth yoeythi teyrned. teyrnas lloegr gas
lkymoned. Dub anudbe ymdoggyn amp
ded yth lkemmlilat yb nat yb:ned. yn
elich ynlhedbch ynlhed. ynhodyabt ym
hanb baranuhed. dc ellwod ellwod gylhy
ded. a redlyec eilder dygamed. agannbyf
ynnebyf ony naellaed. rugyr uam nat
ram rugyrllaed. Gyllibath tenlbyn gyll
rylled. parth ann nabo adnabo adrylled.
pens ner o nnner neadred. praff dnber
dibyat annrylled. a ab gardun avonnic
nabred. a ebolyaeth anuolyaeth dlaued.
a ab hochuael bronn bael babl o ned.
gorpu nef yn enwo nyo ouded. a nat gyrch
ayo garchar allluded. keych keyflabn keyfle
oifned. a nat gynnerth a nab praby pzudd.
pzif obzoy obzyn trugared. a nat ganet o
gnnedyl wned. a nabnlled ac nabnllat tyll
ned. a nat gozeu madeu marthoed. ac yr
ouo diofirt, owfiyt gfreggyo. Gbrein cnnllt
ac annlbar y tlwyfied. ac treidbys bu treby
cnnllaurd. Ilann uechiam bychor y berthed.
Ilann ynnoun chalfed. Oy ayabl bobyl ny
borthaut labnllaed. Ilabu yoho diuanb eu
rewd. dreubryt eubzadabc/uuchaed. ac gfye
ryt acef ac gonned.

kedabl kadell ea
ayoo haelaned.

kedbis dreic dragon gynnadied. cassau
cerru creulaned. karet baob berndby dilled.
berennyo kynn lleryo laned. kerit:on vgkerd
vgkynnt yn ye gur gfre gulanar gynnlled.
Carak ylaii arllen gan ganed. ger ynnac
gbydnarth neb gbynned. gwyntle gbydde
gleb d'achlled. gbyd vynnlkent gwydna
brenhined. Bendnenet nnerabe erbed.
brenhinaeth elsorth ehofned. brennhaeth lor
lendu kynannhed. menuot ilem. nyt
mellyn ac med. kyndelu a.cnnt.

Dyfe med nyf trend ygkrennt. nwe dic
ket trefirt y tilennt. nnyf ynoi gu
ern gwedethyennt pbalchneno. nwe emma
bt nanreunt. ac balchlaun y bzennt rong
pbalchneunt. ac balchdyn ac balchillin tef
fennt. ac balchlows eglwys eghurnennt.
ac balchnno ac balch nod trannennt. Ac
balch abr yn abr ynderkennt. ac balchgo:
heb achor echkrennt. ac balch offerpat ac
hoffennpennt. ac phannbt offeren hoffennt.
Balch y bagyl bagyp eur phennpennt.
balch pllor rac pllifuenpennt. anhebic
pzbleit ablpc henut. affleu feren aplspnet
llyffennt. athan pnen porthaed digofpennt.
offern diern ffnrf phennennt. kynn ar
nait ernyfaed dnthhennt. kpth pf pthpif
dpth pfkynnennt. kynn erpgyt penpr
pzenofennt. porthllyn onn poet hynt vrg
kerennt. pan vopulp panbpf heb henennt.
ynnet dein degnllpo arhygennt. panat
braut rac broun ucivelfennt. annrobp crraw
ovr kynnennt. kynn nnnnuen kynnpbpf
gyllpennt. kyndelu bpf kynnkelubaf ovrennt.
kynd nellyo ynnrthno rygrennt. kein all:
eun gnnn allel brygrennt.

Pygremen nadeu annrour. nod rbyo gall
rbyo gnlyn vtgrennr. Cann dric bzyde
n abzpour. obzuder berthnellch yt berdnr.
berth ynnac nennot delnandur. berth clnyd
rac clnet ennnlur. berch pllor berthllen babur.

berth'rebias ac chwerglas gloewhir. Berth
rueu rieu rygreont / ile creduy crudieth
thyrllir. Trane ar oruy truethaf naellir.
trait ar om ne tremyn trwy ar. Penglas
pellus pellwygir. pull arnab pwllaf pwy
nur. prellwylgroll dywedd egir. prellent
brddw wndawc pyrddir. Pobyl bydd ynam
gwydd pygrddir. pabb dwnnam am mitam
pitolpir. Aubiel nam rathawd rymolir.
dwrd rid pdwd pt nertir. Auo gwyl gwlad
pt nodir. gwlpc duw arnaw addoir. Auo
gwaun wrth dcam wrth nawnkir. pullwy
pwll pdl pd atwodir. auo flamp llallein ry
gyrchir. dc auo llachar rydlochir. Auo gw
ld gwell pr nodeir. noc aiw amuskar ac
eruyn. Kynnadu neuin

Cwsc dwn acl mi erbyn. cmwabc
dwd uegwc yberuyn. Gnu dzeic dzd
gwn anoithin. amuskar var vedgzin-
eithwyn. Gitsilwac terzned gyclwyn.
teris llenwyn terdwyn trwy erchwyn.
pawneth gar gwenwes nuelyn. gwerth
gwydd gwrthgwir ynuelwyn. Pam gwr
dwc vrthwnkwr rwyt ryn. ynydwnnen
mwrthwyn. yn neidun ozun ozelgyn.
ynaw reit arwdawc pygrym. ynrwy
ve dzwyd ynerbyn. yn nodd gwydd
fyrnellin. Pgtwfergrem kyfkizem
kufferbyn. ygkizgwll tebdcr tor dyclwyn.
ygkfwnnc pellwc pobyl negyn. ac oslk
ellir neb oslki nellwm. pnaele ouall am
dym. Dec'ackw cof clymak am bzym.
pwrpwl purpurawc oulgym. Gerth dlfic
kedwy: kadwrbelwyn. mygkymmif sarff
wnwyn. fenul ef fenir ouf gremynnu.

Cfen ned duw pt pwn pobem. nu
ddodo eldac elwydrin. tu gwydd
dewif na pubem. Turpin nam nerth
ol pnwdyrin. Gillwag tremned nen
wrin. kymmys dimic dilygeiam. tewgr
[illegible] kadwrbeirin. reyniadur

reyniadur kyngren. kymyrdilas kymmf
kygozdfein. kynnwys glew kymm glas
dyllarthein. kynnadpl kerd kerezmpo
gwnem. grew ukemullas keb gas keb
gymmh. Kamm adnaeth acladwaeth kofleu.
Kamm llugyrn llogaid offeren. Kamm tra
lluc tralliant dwrdolem. Kamm ozallaw
ozallys dwozbeim. Kamm llydaw gwallfrdiso
kboheim. Kamm benn gwerd benuaf oreac
eim. Kamm bollys benradlys burthem.
Kamm gwmarch llaw bairdd y berchen. kymm

Perchem ac kerd kosfor kalsgnict. neac
kerkwlcar cas kadwar llucdnawt. Kuch
parun llucd uam y volawt. arwlgaint uid
gant vrd enlwaf. Berth penlot o pnerin
logawt. Noc nalpruerth amuedwerth uedza
ot. terwyn ter ym terbyn bendawc. allzeles
my llelir hyt uraut. Caerrifrin rymed o
kygulit. caer uchel uchaf voelwt. kaer-
chaugr chofim y chwrtwlit. nu chyfnet y
phobul aepberlwlit. caer arfeul kaer di
dzeul oidzawt. kaer belglaer obellglot
adwer. kaer barcinis barhuns tawlit.
Albert y berenwdawt. kymmlo neuin

Emmadur kenygol kerellyt. ket
achzet achzeurdygnt. perglaw: ten
glus llymoyt. Gwnidawt gwnin gwinon
ozuoobzyt. pereit llawt pernawt perheyt.
Perwolwaut elbertlawt elbyt. pen kyfwrth
kyfkwyo yn kynyt. kynwerth duw anduc
ygkrwynwyt. kymwyo v: pzopo depzyt.
pwdeft loch pzyder dibellyt. Dillalherd
y vaco y vernwyt. dilfleilw: trulw: ror ef
fyst. Kallwrth hael hir brochwdel brogbyt.
gradwnel gwedwdel y vbyt. gwrth nls
nacth nyllwnwr hyt emlyt. Kyllwnerth
bwyt ernyoet yr nwes hyt. oeuaf erbyn
caullyt. powfu adelarylwt. Gwrth nrull
gwerthwlw: porthwyt. gwan gkw dibu
dybwt. gw ygwredyf nullerf pullucwyt.
ygkawrhur ynd hear gwyt. Post pobpeper

gur bedernyt. pobyl anyleỽyr anglyỽo a
eigrynt. perthloed bu perthloes oe vebyt.
pueluyd peiñ mynyd penyt. kymraeg. k.

Dy-nnyỽyr pennaf ygkeinyd. agkredaỽ
dy ouu deus douyd. credet bawp ypeir
kuoslyd. kuoslaỽc pdaỽn ỽoetlyd. Credaf
da uy dnua unduyd. unditthyc omyt poithyd.
Credaf bi ỽyn ỽy rybyd. ỽilkykyaỽdoñ cre
aỽdoñ credouyd. credaf pikeñ amreen am
ryd. mat gymmyll meabdieryd. Credaf
ypost pßkeint prestbytilyd. amperis erpe
dikur defiyd. credaf ypeirf nef pn elyyd.
amgyuaeth obuirabr pmbyryd. kymraeg.

Pryduyd byf rac prydein dragon. pabr
kleirdaỽen prydyduyon. Glyn ainyd
ragkenerch gleissson. gleisshert lw. glas
gaỽolygyon. aieu deturyt meint gỽyr
gỽron. mal pygkuaeth mechdeyrn haelon.
ncurth ergeirch ym gaurharzyon. ncurth
gerdet. nygkr gytiret geidyon. ymenyt
ymaent arkyon. arkeid pkeid krythyon.
Ymaenkiled ymed ymaen. pthrethen py truyth
adurpon. Racgirein gyllieu gyllaeithon.
agkymyt ymgymaethogyon. pbymaf benpe
oethirpon. hamoit ryd rhyng rodyn gaen. p
kygymuab gleb gloed rodyon. a uolaf amolant
berydon. karaf pbarch phaerhdiagon. cara
daur brenhiaỽe ỽeisc rodyon. Card oleuth o
liu eldorthyon. periglaỽr perthuaỽr pobyl
tyon. Delb ỽ ym prydiannyllon. anhuguyn
am gyrnn amgenyon. ym nitref unthrul
lleoedyon. ym mndaỽr ynoeth rodyrpon.
Cam drugar cam lleas lleerydon. cam trỽ
yn cam torof eglymyon. Cam dorned
mnerued neuyon. cam bed dnb. cam bot
pallerpon. Annyd ynghyllcdor gỽleityhdon;
drefiret gỽlat llearet lleorthyrdyon.

kam pdnb. kymdeb aeram. kymd

Dedeugyrnad benn berbenn. kred
bnodaỽr. deudegyrnad dpkeiddaỽt
mor uat mor maỽr. dnb deilyaỽr peiln

pbyllaỽr en kymraeg: dilen obreseenn ban
ynkrythaỽr. Den eirin ylyd enkymraeg
aỽr. den erbyn aghen aglyechlaỽr. doeth
dalat nef adef adaf lhyehaỽr seil: ysgem ỽr
eil dnr eil dyraỽr. Duer dnnner lhyther lle
aỽr. ofyd acheuyd yr achretaỽr. offyrf poh
tri odraethaỽt berfeith. oeginded ieith oe
gbydaỽr. berthideu rieu rybaelgraraỽr. ny
mat borthes maen mab nakydiaỽr. per
otint dompeu byt dynnaid ogaỽr nemt
dynyadon betheu benn bob enaỽr. Paethyf
rbyf ratlaỽn daỽn dibnraỽr. porth ynn gba
bt tarsbt dignarheiraỽr. berdd gnaeth
lly prydeth lleyehdraỽt. beunyd am elyf bedyd am
dnyd glaỽr. Gresy gnlodyd odylleyllaỽr. gre
dy gnlbe nrat goleuat gbaỽr. Gbeth ieith y
ol kymn neithiaỽn dapar: gbyl drugar dy
gar ly dygredaỽr. kyt gnnpyrf heol haed
nat uchillaỽr. nyfnn pr kymry a dirf heniaỽr.
gbyr reen ynnerit ryd polaỽr hebdaỽ. rac
nuperiglaỽ hebperiglaỽr. gedaui prigorllec
gorllender llaỽr. gỽr hedpriein gleu ryfgymllaỽr.

Eyglnylli mawdd mordybrt pnd: kyg k.
ill nny gobeb oe gymeubyt. kymraeg:
ysgryd yf ef ancryt. kyghallenn dilenn ortfenn
ortfyrt. kygredaỽ edaỽ odiofirt crist: kygatu
oe kyfkridrit kyfkredist beirt. Kanyd penn
dilenn ybrpt. kygreif diabl kygol kymyt.
kymghaue aryd trabf aued trifyt meith:
kyfreith dnleith kymn lleith lletirpt. Kyfl
nodeth ryb gogel bät annel bnt. kofpredyth
kyfatbredyrt prifkirth prifkirt. kymraeg
amaeth am arhedyt tynll: kyfraith gref gym
hyll amgyll ymgyrt. Kyfregnabt mnlie
uaebt deuabr beirt. kyfredef achiber clue
ry hu ernnyt. kyfreit ued ymplent oet mn
plegyt not. kyfreigyt dynnt tu nygyeint.
mllnyd lloyth elnyd dnyd endyt. ym llaỽr
llaỽrtaỽd angkaỽd angkyt. Pnllyr yt pogfe
yd kyt ygkyferyt llaỽr: mllyd un kymraeg
yd ynkrnyt. Oaren angkien aeken kygyr.

oeirwo poenhed pawb yvylwyt. oarlhar
oaeth oovn ygyt diobeat. oarlben pecha
bt llettawt lletawyt. Yhyrygar trugar
trashyerhyt. ny rydab enaw oeamhyght.
Ny rygoduyf rhyf rymgherynt odygym
Ayt rwyd lly gymmygyn gymoiehyt.
my rygollwyf orub odehed byt. ny ry
gulles nef ny bo ynwyt.

Quyttllwo allwo eithe lauur
odym: anuedy y harhnpbim pen
nadur. heb symmpent ynrent rwyo echlyf
fur. aheb dywet bot byt mor ampur.
rybuertbyft my rybu arthur. gynt ry
bu amgyffiawt gwynt gwan tra meffur.
rybu ulliessar hessallen flur ygram ud
pzyoem pnt y helgin. Rybu vran uab
llyr llurhynn adur mat: ygkaup ygkyrh
lat ygkat ygkat ygkur. rybu erkbyff
mab: rwyfc oidawr dur. rpnyfc angrouabl
grendual grendur. Rybu gam hiedabc
madawc modur ffaw: rybud idaw orlaw
orlaw oolur. bu alexander byt lyfy padur.
hyt fygnued nefed ny bu fegur. Pam
nadyl pobloed pawb ynoethur pla: pob
trah ynonna ar ynonur. pop nat oe muer
pob uer pb nur. pob neim ymperfeim
yn anpzyfur. Gzthor rwyf hollawl holl
pferythurenth: gwrthwyneb albeith pb y
thwruthur. gbrth albwo dragwydaw tru
gbylaour. Gwarchedw elwyd oybyo oif
pur. gbertheuin bzenhin bzenpennya
dur byt: gbrthladet om bzyt pwt pechq
dur. Gorthwlkyo nef oed nywed eglur.
gwrthyf nybo trift crift creadur.

Qreadurwy nef nawd oualaeth.
seint: kyrsemeint gymeint
gwneirolaeth. rawd pm ymm neut mi
ac naeth. Tarw aimpnnu uy mabola
eth. cwrf polef tri dzby drudanmaeth
ket: camret omgwaret yr awchgyrdaeth.
Tan ryd dnw doupo dadn chalaeth: can

tanu nat golendeir ffirytheu fiaeth. can
chwanhemyb kynnhwyllorpaeth. hem llyfc
pawdpreawdyr creduu rytknaeth. Cawo
cuthent pffent prefftyfyaeth anhyoir.
kanys bzeu unal gwydyr hyoir hudolyaeth.
pteirperfon byt bit ythyruaeth. petir
yn iawnhar iawn brogiaeth. Yr vnduh yn
dyn nawthyoraeth bzatt: pr nuab nat petit
ter heuafyaeth. kan duc pynnhhan crift
pwnoes ogiaeth. ovg: ogmyg gymwdogia
eth. o augyr tebdor tut elaeth gymhyllyll.
otthyll odrtuyll ovllyffogiaeth. yn dyn
dit pwpzyt pwnnru panaeth. ynodun
ygkur ygroefiaeth. kymmyll ys malein
mawrureiwlyaeth gruf: ynkynnif plaif
briwdoryaeth. kynyt bu briwen heb ffyfen faeth.
gan anduh bzy bzenhinyaeth —

Brenhined beun ban ythenet hael.
bzu oed ysgauel ysgymmet. brenhin
pob ffin pob ffaw dygket. bzas kwydam y
gyt ygkarpt agkaret. yn ulfern gethem
gaeth dzeftet crystan: pnaffin poeth nam
penthaw dzwdet. Yndaffar tuernaul tan
angyffiret. pn arthurwyd lle mylldyd ker
det. ynydaeth cayn cam y ffaetthat. cam.
ygkymbeithes nam inymbo kynned.
Gwdam pob anmkar dzeth dynet. gogof
grun ysgrin amsgogat. Godefbn gwydyn
gwaelaet arnau: gwyth gymman pullam
pullyn gykat. anu am awyd ymgeheuet.
mafiurnaw duh ymefunnet. Archat
dane kymutrmc. trby cwrolet men: kyt
namgwnel kellaeur coll agkyffiret. kymm
dylaw gychallyn tydyn tytbet. can da
lu y duh y dylyet. Can lleng egylyon
kem llaket oberth: kymm llerth rac kyf
reith kyllaeithaet. Kalfyf o poli crift
keli ket. cuffel ynadef nawd nef nodt.—

A m E

Tanu y dnw. kynnedw ac cant.

Vrangloyo kyfeithgar ikledic. ailke
gweli heb auar. vn mab dub ditfbyr y
daffar. vn mab mein meitrawl diarchar.
vndofyo tragyllyo tirigar. vn rieu rwyf
nef adaear. vn gwron gwrabl ydaffar.
vn af ikem odkedi glaear. Ymperyf kymp
pengil bwyf car. om cafed carafow edmi-
nyw dull undeu dill vydar. odym dub a
bym ymbrifgar. Pmerthyr emillir yn
amliar. mangloyd uffern dierm dianar.
Pychwchant ympen tein tryden. kym
nadles kenedloed anpar. Ihu brythyon bro
dorion bzytyngar. Gil gwythlu gwydyar.
Gwydu ihu mylfilud kymarliar. Ihugwyn
nwongikymbydic agar. Ynhuenyd nawd
ynihuaneb nef bwyf adef adnbynghar.
kymbwyf gwem efgus gwynefgar. bwyf
gwas dub gwelti dialar. kymm bwyf agke
nabc agkemilliar. hoedyl hoedian hoen
eban aber. kym agkemm agkeu athrugar.
Arglwydd gloes glaflwed glear. kymm dy
uawr gyfwab gyfyfgar. kymm nom dwm
ym dilwed gwrthar. kymm dewgwo agla
dd agkdaer. ygyrbafc ygyrbifc deru a
gwar. Broen reu reithuawr gwabr gwar-
hider rey Guydo lywyar. pechedawl kedwl
kerikaffar. Gurthyrat flawr wydat flachar.
Tawn dindawndoeth ar flawar. Pawl heb
doh ar dwar. Polwo wyf ombyf ynawar.
Polaf y dub y dilwyn y nef.

Gwc bar anperyf penn haelwaeth.
Gofym dewfnabc wyd palaeth. yn anwer
y mae der mawrwaeth. nawrdrygeu brydu
bradwyaeth. Dagkrwyt agkriftonogaeth.
agkeuwyd pfwyd pfwyllwaeth. gwell gwbrt
gwbrwyon edfwaeth. heb henemt heb hn-
aeth. kymgorthwo gwarthaf uarchogaeth.
kymm gwarthrut kyrchreidaeth. Nyt gwell
awc bradawc bradwyaeth. mab dub. yr
mabwyn drpanaeth. pan gymerth mab
marwolwaeth. mi prynn awc an creawdwr.

ni naeth. ef an car anlwythawc mwaeth.
owffern crabuilkern creulonaeth. ef bleu
rudeu rutlonaeth. wch nawr nab tyb
ychogyeth. ef is nef uch nef uch nawtra
eth. wchwo ny fymut y bennaeth. ef an
rwyf ymrwyd nertwlaeth. gwelligyrat
gwallowyat gwelluaeth. Ef awco awedyn
ocaruaeth. arpf hac nef uchtic hymawya
eth. Ef yn unelf yn wynn ebalwaeth.
ef adaw y dangwc awnaeth. gwnawn ydaw
kymm brab brenwlyaeth diolwch llwfleu
dawnaeth. Gwbyn brawt brab wyd bratdwy
aeth. dowyd barwent wyd arygnaeth. yr
anfer y ffrwynwr pob thraeth. nwlkeryt
nwlwyt nwlwyaeth. Gwr angwyl yn a
gwledygaeth. gwelar by gwelwr ynaeth.
awy yt gar gwaw gwyr gwrdaeth. noc
yt gar car kero krwydraeth. Ner ytgyn-
flawn no flawnaeth. nwy ytgyr flawr wo
no flawgraeth.

Ierkeinwo ihu nef flawena wynwyt
orth kynnwyt ythyllynnwa. mab
dwy wyd wyllwo am lleha. ennille dwc
amdydwc ynwa. Dwrwm wynam
wdha. wd wybwyf gnu wywyf why
gwna. rwen reithleu rieu rat gwna.
ratlawn dwerth wyf kynwerth cwffa. O gnu
trigyl atregwch ynna. Oc an cam an
kymer ethna. trugarawc arglwyd tru
garha. brthwyf ywrthwyt nampella pell
wdwyf ombyf yn echwa. ar ny nw pwyll
awc mychwylla. Gwthwr wic nythwic
na threfna. hwedyl etwyn hoendyn di
bara. hoetwn hwyr hwrreid aetwrda.
Greul tryder ennear nam cafla. nam
golwg ynghlochlwyda. o gwtlkent pref
fent y brythya. dial blaw anal blwy ena.
O amrawd amrent diara. dannyw
annrwyw wyta. Dbuchdrant chdlen
wchbu traha. obu chwer bu chwerth
o dyna. chdlerdit byt bodaut anona.

ynouuw ynouuant noe. ynchilcdrl atruei
lahe no attuella pawb: orpobloed unbara.
Pers ef perre nef nooua. peradavt pana
ollys ospoua. perent loc y enw yna. yadaf
adef uy blayna. ffrubyth kyrtulenn tzabut
ilen dyeltua. ynffrwythlawn offrwytheu
terra. Terrynuabl peckeoabl pacha. bero
athyebl athuaul athualeha.

Qaldefuno boopo benoigent rieu. rhoe
creidyeu rat uolpeit. meldut ouo
laf ac oyllent. de nioly nyfnuolaf oleit.
am obuy ain obut ky rett. dau uellu eiru
kyrbuyllent. Carat y oreth adzaethaut
gemyent. traethaut ber y burab erneit.
Vac ver uerv affeun iberu ibonete. rac
eruel uchel uchereit. Vac tzrye aglyscot
aglyngent kynmuan: rac tzrye tan taer
hnert. Vac allyd afrwyd uyt afrert. vac
afyrdwyth afyrdol gwladoert. Vac brecked
gran bedadurpeit. rac treul hoeu puhur
boeu puhurbeit. puhurgbyn gueny yn
gueuuupeit. rac gortrud kythrud kyth
zeideit. Kythreulglais gwrthgyas gwrthgri
fweit. rac gozmeil ysgeil yuysgeit pechu
rac pechaut ozdyfneit. Gozdrefyn yi
gwzeu n rhyf gureit. yn rwyrtureint yn
tann geuit kenwpeit. yn rhydlyn yulynaw
y: fynuyeit. yurbydoeul hwzdoul hurdod
it. Puyzdidll kynnull kynnelladeit.
puyzdoeth kathyl bywoeth koethyeit.
Puyzellir llaun llwyzdoneit. yuyzel
leuit yuyzellyl euert. yn adoeth elwrth e
hofyuert. Pthregem: kytlwzeu glem glwed
lleit. Dduw mawrdrwf dyd uedylyeit.
rann oidann gwzelldan gwzcheuthlelt.
tzwf eurun tuertheuu brthoreit. ytlygeir
dawr glwythuabl gwzthuynnyeit. Rac
braut rann barun barn berenyeit. pan
beirner tri unner trwy ueit. berun dud
ynghyn ykeidiolelt. y neuwed yn neuot
ryeit. A

Nyr ynat ueb orut uy drefuby. gruelaut.
kyuun gruscub anarby. duar uabr
ynbroun llawbaun llwythby. nuor bro llwyd
llonyd llaw dadby. nuor atter pob clyber pan
clyuerby. nuor adkyun drkyn digonby.
Crist kulukyd poet rwyd y mi nugthy. ony
rangller negro nam nagby. dub ainduc
ormorc vorenuby. y trenuyn y orenut ofthy.
nor oetthyd adzeid adzagby. ar kwyl arhuel
vonn trugyrdby. Lzannkyrchby oetkz
arduy. kyrch clot uabr amouraun duby.
pynhoet pobyl rac pobyaut orduy. pyin
hoes byt abeuyt ynthy. Gwae uab dyn
oilit y granoby. ygkaulit eithyr gubert
gubzuy. ysgerud ysgured vrydyn. carn
gwyt vunyhyt pur uy. Yurby yd ambc ada
nannw bryt: rybeunt ry berthy. pechadur
pechodeudurby. adurer pder pf arby.
Arlwyn kynn kystlon kestby. Kerllaw nef
gwar adef gusarby. Kannguzen audub an
oatpby. trwy grethzeu achzeu achynnuy.
cann gberyt creaduyr deuretby. kann gwa
rant gwernuaich nefby. kann diffyrth
trugart tri mackby. odan trmeib gwan
gleu ovby. Kannef aned anynnuy. kann
nynn ynynnef agarby. kerdz car cor
karatby. canuet cret creupd ann rodby.
kan gwledych gwledic eur grelchby. kwlch
huch kynneu nyb kannby. kynnbeilhat
kynnubeilher wydyn. cann grynudeb kyn
nelv kannhorthyn

Qandigones elw anoflann. berres.
ynnerues mennan. Gr: angheiaeth
ae gruel am dann. trugared kynn nuried
mabkan. Gr: anpeir anperyf glotuan
gr: glwchdoeth glwch gruaeth gwaan.
Gr: angkr: angwaraut oe rann pynwes
bwt: yr bedyd y leuan. gr: ygkinet ygkrauyd
uyt gwann. gr: ygkruc ygkroes bedrman.
Gr: allwe a bre y beatblann. ef adab uyt
attaw ef attenn. Pan daniel dnw delugyr y bann.

ovebyrie oy aderet aruau. dychryn tuyf
tuyuued pnebau. dychyrch hyur ovehze glyn
nr gulsetuau. dychymnib tonn amliu am
laun. dilleuu llyr dideth yr oylanu. Dychw
mer ufelvar bar barn. dychryr gueus go
zes tauk allan. gveoy keuilleimic ikeoy
kelan perth: pan bozther glyo aubaun.
ikeoy serch a seurly mewch meingaun.
euus llyr llyfiest uch ebzaun. Gveoytuth
mal traethaor jeuan. kynn glasued kynn
glasfu vygginaun. dub aun ryo o mreidun
ovau. royo obeith oikeith pfiuillan. deyna
dab bzaor bzab gynnaun. ar delheu ryrieu
by inn

Einion ap Gwrgenthmai.

Oyb dellun guertheuun gisayztheu.
oyfsallab adeun raun othrudeu.
dynuadon defnydyeist pthodeu. dynabl
dyndonyabc byf bunneu. Dabn pfyo
pin yn uabn ynoyn ethzylith: athzylbyn
buylladen. oyn byf glan aphyam offeren
neu. dub dunyo nec ouyo reitiblen. dzyebab
byf ytrbyf ryun guzeu. byoin in bydn
diaubeu. kynn mabieu ikeytinzaun ikenth
zeden. kyt bbyf dzec bydo dzugar ortheu.
Hervyo dalgreuyo dalgren daadibch: coydel
dynit pubydyr byt iwggrudyeu. eun anuot
kynnot ouhaunkeden. kynn bbyf raut
bedzaut pnuplith bedru. kynduuot elubsery
gynnot elubeoleu dub aungit ynnybuhaereu.
nef: dub a glyb byllef ynillue bzyoyeu.
Dub angrhuel gochel ffraut oeruel ffreu.
ffrilat uffern altrus ffraudus ffrydyeu.
dub angrhuel ongueith goleith gbeleu.
dub angrhuel gogiyt reilizyt sulyeu. dub
an offero onoffaren. dub obe vi altar y
nuaz tatt neu. Dub nnuiterpoeth ott
terydeu. dyo y kerpoer y ystaredu. dubuy
nybyo it usdechzeu. nybu nybbyf teilt
ythdudeu. Boet ef y tulbef hael ebyf neu.
arlaun eurdoneun pzydonpeu. eun gun

adolur artal gluyeu. am gynneyt pemt
pem ebneu. ym muchco gozbac yz geneu
maluco: adoeth ettipz nullur ar vygyneu.
Pozthenst pzpymues gloes glasfueuau.
pymsheu izeh izelupodeu. pozthbyf
v boen eozvo inypo nnynneu. pertnet
aunnet nnyu ythgigleu. penn ceft nu
thelet oy thzeheu. pan yeth archollbyt oth arch
olleu. Can bozth egylwon gbylyon tolen.
nyt pertbyn ythtat mat by madeu. Izan
pereist doupo dyo yn veu. neungat y
gytlizeul pzdygytneu. Dygtoc croes
thydin ureuheu. diffyeth elbechoez bye
rac pyt pzeueu. amberaudyz creadyz
oth greu bu gthaethyt: gotlabt ur bydf
othgyfcirtheu. Gbynn eubyt by neich
byon eglwyfleu. eglwyfgar bygar bygadb
glocfleu. dukedyn theun thurun gattifleu.
dnuadon dyuyon diuneu. gbae ef ae
perif perigyl aphen. pan kaupyt ieffu
yny affeu. Gueoy doeth ef yz dioden. duc
anneith uffern yny affeu. Agheoy bynny
byun aozeu. gbur pzegetbyr pzegetheu.
gbelet yn nyner nupuhadl deoneu. gbyl
gynaeh eaul na elbof anheu. Gozefgynin
ys mab dub oytyeu nef uchot: guz nod
yb bychot obahodeu. yn urdeu reru yn
rann tetheu. yuuadl kedaul kyt afkaueu.
boet ef ynoibeun bot ynoibleu. heli yn
enulh byt yn heulleu

Gheoy dyfkeut gan annuhyt geu.
agheoy heuyt gbyt gozdertheu.
Gueoy kyfkynnab kyoyat kadu. gheoy
dynigozuynit ketth ygozeu. Gueoy gryoy
eu garu llu alleeu. dliaub achaub uche
uchdeu. gheoy gandu ryp gheoy kaideu
byt: gheoy gikyt plegyt pyplgriueu.
Gueoy yndeteru barnu bzodyeu. gheoy
bue erlut gobzit gobzeu. Gueoy gbyrthonud
kened kynneu. gheoy gheallanaeth pyeima
etheu. Gueoy kygranaub kenugyeu ye nu

fol.

gvaev llu vn vnladeu. gozpyrf ygan duv
vrygvaev gvedieu. gnzuot gozthburys
paradrys bieu. gym nabyd dyn nabyn
na ieu. neu nasreavo trallavt trallov
byn eilleu. Archaf arch ydub ardderu
nef. nadottopedyz gloeu. ymlludyas
ym adeu przneu. vntaef tat mubaryat
lzeyru. ehangel audel ynsdyn adneb.
uael yguc lzbynen lleu allyfreu. dual
dynwt eliod gelen. nual areuyd lyfaryd
lzynyd izeneu. agen elerealym martinu
matheu. marcus alucas ionas eneu.
avdub dy enert lzyfaet lzyfieu. Cnv
loch lefloch ym pelisnyden. gydnz dy eny
avl babl pen del ym agleu. hael meurd
dl nymdehabl om vndyheu. am lzynn
blyfe araf nynn bs areu. nuydn creuyd
affyd afhabt radeu. dnymut ym ei
vabl grednabl gradeu. neuyt dieo
dub doeth vthgynoethen. nnyuet ym
gvaret gvar neghyeu. ayolabt nzcru
dabt uaelgvedieu. nnyuut yu gnzy
ueyeut nbynnyaut areuen. dub adof
vryt aruenaruot perffeith gberth gozeu.
lzynn gvallies ym neo poet neu. A gen.

Pesyfe nef pura vrglendabt. par
ym dub penabla dhonabt. penabyl
gvir-pandzeithu traethiaut. per uegye
ym nefye nolaut. perigyl yd ydm y
dibaruiaut. pan wyglaued buches be
chaut. pan ral rac refla tralla trellaut.
Pawb adab attabpobyl vrab yn uraut.
pobyl byt hyfryt cudfraut. alkneu ar
nyllnul y gaindabt. edinenabe dnw ac
lzynneraut. adynyon gwapon ynnigbyr
dabt. Gberyu dilkerm dy nydnzgraut.
gvac ef paryglyd nef ny bo pearaut.
Kitoes dearygu dym tryan treaut. ar
gvr ac gvzeu mudeu medabt. Cret ti
dab racllab ym llozb anffaut. bu dyd
adonyt ynn aedyllaut. p avfyr cnudyr

y colyaut aer gyt ar geneoyl uenffyaut.
Ac eilioes lzynn gloes glasued tylhaut.
penntrbyn gbeoffyn yn angfiedaut. rodyn
bbyt ydub adaut bery: cnft hefhzeh ann
uyllaut. Rachyllyodyn not lieb pgpyaut.
gbemillilat nef yn adbynnaut. Gbynp
edyd dnuyd deuaut y reidyn: ny rydraeth
ueb tauaut. Pagorym grenyd affyd affaut.
rac agleu lletrat bnat bzedychaut.
Gbedyn grlsyllon bydyn baraut. par
argyr arlen yn rybeatraut. Pan iessu bzy oe
bzenhinaut. ydoed pynnoes byt yglyt gnaeth
thaut. pygy a uael pygthael pygthelaut uf
feru. pnaflen oerllaern ynerdygnaut. ar
dunedc dub ardelw dhonaut. aduaf argly
dd naf nerthpob tubtaut. Cadyn inemt
delbemt kanyedeuaut. dub ner ny gynes
gum eigusaut. Rachylgyn cawn cawn
araut. kanyt ogylgu ydab gbalgaut.
Ardub adef ynef vylle llbybraut. ny
edmab bzyrac pdndaut. Jerch ynni
rhyfe nabrnut gbeirthnaln: gbrthbyn bp
enert pan el ombnaut. boet ef plypdyfe
gbedy bedzaut. gyt ar vndiw meur yny
vndaut

Adef nef neirthyeat oth nit boet vdyd.
Arglyd om gbedi kelt knlydd. argledyr
dhonaf naf naw iyllyd. angleirpeat nei
ozvat medyr ef om adyd. Ar erupechodeu
pnchyfflin arbyd. ave. ym dbyn ave
yn crift ar vylgbyd. Aglieu penert abzat
afhzbyd. adab ybuchab am bechzbyd. bych
ot gonygret trydet trinnigbyd. buches am
uedzed y ynnytrbyd. berch obechodeu nyt
bechodzbyd. bychyoc dall agiall aglzyfin
dyd. kynnglaffu vgtyued kynn gleffued
gbyd. gleffin deverin dzerin thogbyd.
kynndynot kyfnot. ny kyfnerthzbyd.
kemadeu agleu ag ynnyuarhzbyd. kynn
bot ym oergled boet ym arglbyd. rydlbye
ialn yn reitlaln rbyd. Dann edmarch kyf

reyd yn ieith: ac ydoy kymynnu yn kym
he ureyd. kynn ar gyuodyeu dagreu oyd
o. kynn gwerydd lann ar gwaratkyd.
E-tkyn yd treul dyn trugeynnkyd.
ar yd hoedyl kolab rac llab ydlyd. ado
yn pob gwallgyn pan diozlkyd. adoyn ar
all pall pydl eildyd. adoyn neo agkled
gwledic hyldyd. adoyn haf hirdkyn kem
llyn canllyd. adoyn march penn ll e
bull elrdyd. adoyn heyfgyr gwr agozdyd.
adoyn gwyr terfyn trer gynnannbyt cat:
pan yd keyzn yn yn oztkyd. adoynach
kynnach gennyf boet redyd: kem nol
kei kallonnogfdyd

Gollymdy traanby tromdgued. hyt:
gollymuttit bydt bzeit an myned.
gozfach arllaskach lles manannec. goll
yndeith eilbeith andiellzed. Gollymnudt
gwalt gweyr meillzed. gollymut gonat
gofeyr nazared. Gofymdn treulon traet
adylled. tref yd aeth dnw nef yd tangneued.
yn nnrn nozdyn, ydonec anna: dnw gwl
uarud vaur gylwyed. pan nu pnpzeseb
vnpzyllin lked. pzych ar allem gyt
olled. Y gozeu neu rnudyed pann anet:
adoeth ydnaret pladeryed. Kynn bei mab
putat dat rydoannhed. preen ar pspzyt
gyt angeled. Drde poetdeb ecthymebed.
uab y ewt greulaun y greulonec.
Gwerthu uellu pfky rnued. aoruc idas
odigalleo. gweith veinit gwythlut gwyth
lonedpzbyt: gwrthnyt un gullyt y argyd
N. Lann rnun pr dzerin oemdbned. a
wedychdyd crist creadyn nudyed. kyfya
un aedeu kynnannbed arodr. eunuc di
uenbur y etnnd. drchaf arch yn nef
yn nbyled. pr archollen doll gnu dilluec.
y dbybronn anu ar ned yanglbyd. nad y
wallyd ynoueird. Y gwef aedif eidun ryc
fed. y nydn ein domneu byt y oanned.
Kann unynnbys pzdw dilinved arnad.

na ynnet ac lab led kalaned. Gnynn o
anpbyll kynnbyll canded. nnynnet yn dzer
et o nabn dzured. Kadalyet dzheu drybbyned
ygyt. yuot ynybyt byt bn hoedled. Pahann
nat edzych dabt yny dlodd. noz byd hoedyl
egin y bzenhined. Kat bynnach y doc dnb
teynned ragyn. no nzeldon ellyon nyell
trossed. ynnzen yn kenndzabt dyfynded.
ynnlodyn bzdyn abyn bzenhin gbynned.
Gbaeu argldyd dnb annoeldngled ddeich:
giynn eubyt by bynnech oe nreuoled. nad
y doc oedoc euryded. y doc dnb pabb ynydn
ed. Digaant aupo digaard rac llab. lleb
allel hynnab rac anhnned. ef anef allabz
gin nnabz aemed. ef yn un dihym dienbyed.
Ef gozeu ne rationed. rynn gwadl uelln
petnllu llanyed. Ke yntin ynn ac nyt rynned
reithgar. bdyf gbal ouu kynngbeth dauar. f.

Adnb ann trossyp dim tin kalodes. allab:
y nabn obeithaw allybythes. pgynn
eyt penyt kynn gbyt gbander. p gyndn
oet lann ddaa dyfynder. pffyd pgreuyd
p grysfder. nynet. eidunet tydyd tin
yngatter. Y achubeb nabd nyll:atter wat:
arden hynaf nybyd ener. cych porth deth
parth ydelher. nyt arch agkspfuarch agky
uanser. aeur a nuhangel panoelher.
byf trydadl kynnadyl kynnor uchel.
dyen nat labn tro tryy agkrallder. na
chenllab trannday ynytkynnder. Ayt ef
anoiffynn nac anoiffer ynia. dyfbeout
tedha tryy gunn ober. nyt ef angberyt gbyt
gorbacter. nac an nyd poyd gnn edyllter.
Ayt ef yoeur nef ouerth llouder. nac o
uerth punlaug ynn an anser. Pzgbell yn
gryspell gofy: ephylgeunt: ynydd aeur a
serth pader. Deozlhynn daghrsaupnn
gbrth yr ygder. ydi aerthyt a rzthotter.
rac teulu tri net tri uner adab: ar try:
dyd vlad y lutiffer. Anoen arbeben ygygolend

ygygleudreuat auat iwler. mat bu pullyo
pullorthyr iwlent: agreiff yeuent ylpent oeth.
nur mat auat uiț mett auer. oedrych ardiw
adnarner. up nat gynupeth arak up gyuer
peuyt: kanpliyr enuyt pabyt atter.
Pynuat erlyn dyn dun ehofnuder. ogut
dent prellent heb prylluder. Pleonar vrth
tra virther pnor. pe pr autror pntrachallder.
pe pr autreiglaỽ, eriblyr au kyblyt au aun
drober: trannaỽr yt vndaỽr amdounper-
oda trangheoic yt adyo ysgarer. truan yt
etuyn dyn pan dyller. trop dun vonuant
pan duaer. Truan agtyllaf ar eghyter-
bot tralerch ehberbyt penyt pnuer. tra
legur amrud am ryb hoelder. pr dybyo
pdyo pdaler. Dybu grult ynbru ynbru
der pro: deubu rac y nuroim bynu olner
dydus nubagel nall ygbeler: rac llu egy
lyou turpon duer. Dydeuant attab a
dotter yuuned: dybdyf ouhanuled dub
aulzynuner. dybo vndiffyt kynu pryt
pzyder. gbz adiffyrth pabl pabb adiffer.
Dyffreidyat maỽr rat uaỽr reith.
dyrch aual: deus pzifrael deuic gyf
peith. diw grenuyt grenuyt bbyf kedyuor
ith. athutleu berif grenuyf gaandeith.
aluuuen bryf tru bbyf teith duaelyt: yn
dduabl anuuyt pzeffyt pzifyeith. Gbae ef
dzaethaỽr kynn llauur lleith. uptizaethyo
obonaỽr arabt greith. gbae dibarth dull
yf diolatth anu yeu: uy laber leuer ouab
uezanneith. Gbae uygtet trinet kynn
rinet reith. gruabt aelbyt diffyo auo diffe
rith. pan uynnebre deue debre ardeith ar
uau: brth ibynn ygnuullaỽ uybugnulleith.
eryn ygkyfrin acagkyfreith. kaedic uf
feru ar getheru greith.

Uarabt pynoes byt ogerthubet:
uffern: oblith ygetheru gnerth ef
uuet. kynubyf gyn gberyt poet gyn
gwart. angbares oboen obup aelet. ak

nel kyfarchyel kynuarchet. breckyl pr ar
gkyvo allyl gnan ykelet. dc anchyb au
nygkyllet. dc angryv: pullyr: pullorr tyg
het. dc aulzar pn dzer ac aulzuarbet. ettna:
dc uygar trahu trahyllzenthzet. Dc uy
gnis nathzeir nathbralur gerdet. dc uy
gnuby ll tuyll trby pnouet. dc uy beru
odur poaeruet. yom: o uuer yoslyn oeshyet.
Eurpolafy aruerr up eurpolet. pr poby
gured uanidgnaret. Pr ab: y safkyf safet
ynlynyhorth. ynodoun upporth parth
athr met. Gberthuaỽr: ulhangel angerth
uynnet. anadouch ■ yghenabr ozefkzet.
Pdeuryuno gbz gnaret y tranygnyd:
yb albnat y nrgkyvo y nrgkyllet. drchat
ydiw dyp unet unthyo achreuyo achret.

Truan eanuyau ynnu oaupbyll. tra
chaeru pzeffent pres kynuhyrkyll.
trannoeo onoabu dun y gnynbyll. treu
nnyut up unryt ynbrat athbyll. Kingar
abt deuyo adzeiha vygkeruyo. hyt uabbuf
kerbyo kreuyo kerddkyll. Creuat gruft
uefbco neued gnnubyll. kein uedyo ynu
dun ynodyb jstbyll.

Astbyll apkyrybyr deus dfnyo. dirnat
dargynnrat gnnuryt bedyo. delbellit keuen
ieuanc detkyo. dikeu uab dun uef ynobfic
echtbyo. Achaby ydyfu uched vr pn nnru
ueir: y nuaỽr hayo llu lleuenyo. llallein yo
treu ynyrybyo. Kpcheir ynlur jnplerthyo.
hi yn beun by that. hi pn dkyrp keb deat. hi
pn bellaul rait ynrer ouyo. Ju ynn berch
yo nnab ynnod ysshyo. hi punhaer ydun ■
dbykkabl fkyo. ■ hi ahano borthes lles llu y
cubyo. Pac llyrth brth pecheabt pnabt pnf
byo. pnuellit nnab dun nnat gerrunyo.
ernry gonygby grobzby grobzyo. pzydernin
gyfnot dynot donyo. doakucu oegreu ar
ygrverkyo. credallsnnt er dabu pnodkeuno
deuder ebocknol oetkiol doerthobyo. credyn eu

kynor ac unt atupo . mundabt trindabt
yn dragyllyn

Graagyllyoadl ouo trugyuanbyf.
tractiabt olonuabt abandenbyf.
Drodun ryloueist ryplanar thyf: yn
aflen ỽyreu agpllyodbyf. Ac pur pinna
bo ffiraoo ffiraeth poadbyf. ynuroas
neb dras oroo abrydbyf. am bzyt ar
gymyrt gymraabt am nbyf. kynnarbe
nnynor nieu y kaffbyf. ac pllyf nu ouo
aoiu pclbyf undzbc. ve tzugarco. kynn
nu trangloyo ac anngbneỽ pervf pan
periclbyf. perffeithilleirly ouer adec dallbyf.

Tclyngdabt adiet adef gbrum. tzei
tinte tranwz trannabt dzuyn.
ar rygymerth crift ogtvec odbynbe
thu. trbyanu rygolli daeom dyn. Dub
anodc ynw anab tremhyn. trannbby
karadby kacrud urdyn. debuffach
gennyf kanys perthym. dyfinu dtfid
od ne nuo nielyn. Mchs yb pechabt
pan yberbyn digzeit: nuor trum pe
neit ynydetlyn. conied maffiked noef
anbanlyn. conar anar ef nys dech
dyn. conuersabr dadib ac kennynn
ef keiff kerennys ne ffryo ffeclym.
Trytheolaf keen rysnud ennyn arbynf
hayo. hagedby yffo plygyut hael gruikpñ.

Gaynnu ỽetrennyn ozanyz dzefiet.
ytreiub carco curu unnet: nny
nyo yndzacth crift argrung dydsed
dayar. kynnbyf abar anbo lludet.
llopttit vrgkyllyt vgkyllir cret.
ygkreuyo pnffyo vnffub gnnuet. Yn
dydyn onidus ynóvlyet. o gnrisent
prefent pi: efcumuer. Dkyo vyo
aethuen dyn dethuo gyfcuyen: ac ny
co ef dibon agben vgbet. ac nyt gu
ebel gaethen anbyoet. gbely agbladar
dayar dudet. A gyae ni anuent yn
rydodet. yne pgruabt pechabt pallgy

Pac an tryllab ỽyth olyeth hebzet. vgollu
teithi tranc afuenet. ac yffy pnu nedpc
aued gbaret. angeu. adodon ynnen yn
ynnduet. yfef argloyd nef auerthaet. y
diofryf. gwyt gbeo pryfet. Ac pnu neen
gbynn gbami ystbyuet inni: ac pé uneu
archi arch gennmygat. kyrchuent ar
nemt meith gybuffet. ny gbneithnun
odnn odzrebeithzet. antrugarabe argló
yo trugarhaet bethyf. dun ystbabel nã
gorthodet. amdnb amdiffyt arbet. ar
bym bzabt trnfabt trnuet

Tanu y delin agant gbynnuaro bzebennyabc

Allnrolw dotuyo dedbyo bellennt. alben
dcau bylgben pandl pylgennt. dlwyo
boet kyfrinnó bardon: kynnelb adeth y
deulynnuiennt. Nyoply corn med kennyon
medlbennt. bald ny kzyo bonn kynny dy
gennt. nyt ef pzanat can dignouennt.
synnunyt: nannbyn nu etepyt kyblyt
kyfkrennt. Ye nnby pzanat kynno hene
nt. canu delki mawr a mob lennt.
mab lant ffyo gwrmaint. gor mor lennt
nnat. nallethrat yn rat rybt plygennt.
ffalt rat yny ffolat a mab annent. ygkyp
worth dellu dnuchel gerennt. a rydit hel
ofint heb ofny nnigren: heb onal kynn
heun kyfeb yheniennt. Dnyt bleyd adze
yo trby yllythyennt. neulyo gorun
nyo refyo redennt. Ef kynnerth wyno
dydennent mitet. ar dom: adfennyt
achadu y wennt. achwedyn nyfen nnn
gwzennyennt. agbeth nuchtey gnist di
annynnt. a gozoet paluabt dynabt
tynnent. ygnan uozbyn di bynn di
ffol y gennt. dualbyn pengibyn pengig
dyfynnent. ar nylas lleghet llugyo
llellennt. Dyrchafyn bynn gwynn
bennyabl ynnent. ygkyno fennt
nul niabr afleth ugrunt. a chafuel
kaffael gan llefynnyr. [illegible]

[illegible] ennt

Vbeint beth ywrth ywrthnabc, ac
dwyd yntwy yntwedabc. Ac yfbet
don ffolat ye rat ramnabc. Anochen ef
bien aphebrydyabc. Aphobloed tymp a
gymmer attab. Ac eiryd yullab ffyr dei
thiabc. Brawd yn erbyn ywparth iwerddc.
paorc nefwed yn llwoffiabc. Ac ef au
gwrthwyn nat ofynabc. Ar trugarhed
dwy ar trugarhabc. Aguv dellt da di
dfredydyabc. Ar agnlbo acbaru wallbarn
dabc. Aguv dellt wal deu eirpabc nauit:
nachaiset wallt nalleidyr difyabc. Agu
v dellt diofredabc. Cuiret offeren len lab
eirabc. Aguv dellt deigynnydabc. Cuiret
pullheiret ac ychenabc. Aguv dellt
wal difudyabc doeth: ryglwbr ef yn
doeth vngnoethabc. Deu ychen den
den oedabc. Dodyssant bwy eu gbarr
dawr grain kynabc. Deu ychen dellt
tredechabc oedynt: den grain ager
dynt pugyt breinabc. Ffebrwng amen
nrydegabc. Plusseinn nyt oed trom
tr urdassant. E dellit bangu gu gu
rbynnabc. Ardeu creall breist y nrych
enabc. Bandel gwlym arnam nu ry
bydn ofynabc. Nac gwrneo kotyzn
attybrennabc. Ar dnb adellt den nne
rabc. Yr gallbnn ppessen ppkyl wode
bt [illegible]

Brenpawl wrth nwdt pandelwyf
erw: nybyd nuebr abrydercbyf
ffiskef: ottenvit cuethiert annlbyf.
narch cnnwlyant nen ydelbyf.
Gbelwf im yullyn allethenyo nfin
agblin ruch allabr bob alla dbyf.
Gbelwf am nefer uchel cnnyf.
[illegible]
Gbelwfy glas ac nedes nwdr hagyr
[illegible]

Ac sblent dowyd o dien bywd byf: ac yfal
nabd dellt y dihangbyf adigonerwy o
vygtbyf onun: ydnw adnsi ydnkychbyf.
Kaurs dichabn dellt nrddiolchbyf. grma
et eirpoter ym am aarchbyf.

Achaf iwc ynder adigerpo byf: y
Herchn ymrbyf rbyd gereinpo.
ydnw gyllenna dellm donyd. Ac y
deb ffwrm ffredy donyd. Deu inabr
mynyd fys fybedyd. Adebl breiu gyr
ybrwyd. Adebl brein balchfeam gyuelach
Ne nac nwrach amabr greinpo. A
deu brein bann gerbyr yffyd: medrym
le neinpnnbent plwyfyd. A bangyr
esgyr a bangerbyr heuillenn: yffyd
yelotuan yechyrbyd. A nneuabr dr
un dornnwyd. ac aber gwlf brein gy
ffaisd. A hen wynb der otuglennyd
derrn: bykaer ynneillyon bykues
gocdyd. Kamgrth ffaun adnen ffan
nen Kpbyd. Ffann gnadabc ffe brenby
abc ramnabc rbyd. Dyc arnei dr
uel ffann naes ffe uchel. narffann yn
ffychel gran nebffwyd. Gwrth brynga
y nnn dellt digrenbyd. athraffbng
brnnbyn kerr yoelyd. Affan deu
verbyr ffocaist nebyd. a glasgbnn ac
eglwysgyr glas wynyd. Gbydelwot ar
uchel nafd ny echbyd. krrec arfna
dec ynna tec y nnynyd. ac ystrat nyn
hit agrpoit ryd. Podes dnb donyo dr
nyd oc wolt: dellt nneu vrenhin ffeff
enyd. Rugyr mawr ach ffawr rac ffwst
fyd. penn. [illegible]
abo[illegible] gyrlchyn kyfrth vneykyd. hac
ioethbrpon arber dewyd. dgbennu n
gbrwyd. [illegible]
ffonyd. Ffbyll gannel arnchel enbene
fyd. ffyr [illegible]

Thoegfyd.

Vide Myvyrian Vol I. p. 271

Andew: anditter anoithin nwo. Adelbi angbe
rit nac kryt kerwo pechaw: vmacs mateth
et dyobzawt dybyo. adelbi ac gozuc gwz ker
nwo. tuagnu nab pu pyw ac nawo deudyo.
Adelbi rydselat pny rihyo. val kyflw ahcul
lwyl vsplennyo. Jsfit ydelbi gwlberthyo.
vth dzaun achadarn achado ypzwo. ac i
dew y mae nal voetlhyo. oetlsydwon bzeu
pny bzwo.

Ogledzu canu cwrth amwc ylnael: beteil
y archangel kaffarby ostec. ogyrchu
bzeu bzenn eheibc. dmi gozden vnllalben
llawer gwlbc. y noli delbi gynnwac ehofin:
ouod kyt abzenn obzwlkt chwec. Dbzyst dy
lleft oull pelwanec. y bzeu adelbi dcth gwu
nac. diogel y nabo yz nch aelwycho: dwgan
yhzo diogyber. Pac creuru delbi yt gzpu
gwec. ac ysbeidon tzwyou tzi gbydelec. O
garawu gnu iabu gan ehoec. hyt ar dydh
anon unzeu athec. Dzllynn allet un llit
gwbydzec. hyt ar tzech tzwyn tzi actiarzec.
Dod yb ydelbi dheubarthec beu: ydial nal
oulcu dgnu ylsarthec. Dothyo ydelbi yn
henec gan bozth oub. pzthdynynoiatur.
Dothyo ydelbi diffcitwat tec. iwe mabz
iwen arlodc rwdic tec.

Bhuedhyscily hwm yhonu. undaw y
bzodas amwcnzabl: anedyz rodi. rbyf
radeu bleu beuo yn noli. allcu allyltzeu allcu
hall. Pandeuth offcinic ffranc oecrcu.
yeelhyt nac cleuyt nac talbyf delli. Abynepclabz
didabz ouit tzyllelcu. Pellselubys tzeuwys tzwy
nod delbi. Aberth bzenhin dwyzeu doeth y
nzeu. aphzyt agberyt pgyt adi. wrth gbyber
dalbet tygbet delbi. acnuchod thupones thupon
wnu. del ynibedzabt nupnuheut delbi. nwt
a yn uffern beu gbern boeu. apheulu a
pheuuyo ygzyzulselu. y geillaw diffyt ydzerbi.
Sp allbyse gwern gwaret idi. hyt pan y gwa
rabt gwrthon delbi. dr adar achanec. nyt achbo
wnt by neb nanupn delbi. Acrek aedydur all heb

cucelli. yn yn ysgrubawz nabz ar llaz llcubi.
pan ynuel arthyse ffrcbri. ivse chwyd pob kelupo
gwelp delbi. agbyrthen awzuc gwerthnabz delbi.
bucoberth kaulberth minoc cm. Danwnet
idaw odautbercin. cnef dec adef adyon ibelh.
allaz dec tuyell dym dysgyul arnei. pchwanec
kynnerh crcuydpert. Credych agkyllych kredych
delbi. pwchllab allu byt gyt achbi. dr uagyl
eur ypbenn ffoych racd. val nac tanwst pt dcan.
twst dus idi. drwrych nwyfc dc brenn gwynn:
uchaf uchel bein. arllech dc dros dannec arbroz
dcilgi. dcdydnc dybu diw brth y cbwsli. dc nat
bo ym uw breint athcinin. eithyr tzwnbc yn
aubc dcaubenwi. Abynnduw dybyd bythi by
bdi. a wynno nodet kyrchet delbi.

Dyb audaf yr cwpolet. ym: kany allaf y
dym lleb dim tynnet. Delbi pzichaing yn
rann rwydyet. Ac yn yg dicdig delbi ckaret.
Delbi nabz ar ynwz unyuch nodet. rygel
lauv ar ytir nac oubirthyet. agbeidi poet gb
eitw rodt. dr bop kaut gwnaut geugaut
gwnet. Adelbi ac tricdwys twy dyrchet ehwyd.
ar ceint kyffcinyd detkyd tygbet. Ac y bynyo
ethwyf ettbaf dynet. arbcrwyd ethyrit athc
ynuget. ar uch nonn bachwrtn hakd dynet.
ardelbi nab kaut kynaill dudet. Delbi nabz
unyuyo mutt pgyrchet. penn ar gynnadn
bodyo crcuyd achyzet...

Pchwonnes rodes radeu. dzallodyat:
Rudeur adillat uat verthidn. ny chwif
ar gain naif nac oeccu. unthaffar gwydb
naunyn gwrthcu. Gwthcbet bygget y lwyd
cu gwydabz: gwrthnabz bzodabz bzaut
deduc. Adaol llygbed dzom tzwm ygrcnn.
ygcnfab kynnerch kynnwyt pzeidpen. rbng
unyuyo arnoz nabz adzcn. Aupo: ar pen
llwbyfflu ogo gwlen. Collaut arllygrit ar
cnetdpen. ny dcbaut nefflaut nac cuflogr
cu. Acbygbor albnaut acbcnnadcn. y nebzbg
iddb ebzbyd dcthcu. Trydpla dwyn abwy:
dibcn. tri dybnd unyuyo unynabc bicu.

perlydbyr tyfnwys dilliwr tryfneu . pnam
gennt hoednant ozneudt ozeu . D annod bonbu
dianneu . pdeith ef p nynny ho ffnlhowzeu .
kessyt kyttzeuhaeth gilhaeth gweithredeu . ny
allsyt a wnnnbyt methlsyt vnteu . Chyg
bwys gwnaged eu gwrthgyfleu . rei gdynnpon
nwython aethau nadeu . hgyfwrt pgyfwrthlla
nu ghyrth aoreu . kerdaffant gan dlynt arbynt
agheu . Cdelir padre ozdydic deigrnu . Hone
it Hech Hawdr hygar hygar hyglen . pan aeth
p ffaerdon pdyrth pnteu . ac eigyl nuedd dzad
dzatbonneu . Aeth ac nwnnwys nynwy pdeir-
kynn gein pnter ennynedu . pan dzegethdys
hael dzegeth ozeu . val ozn yr glwlfant gloyd y
eireu . ...

Kynn gyrthei dzymen arnynneu . onef .
Kuefoed y gnaden oe hanwoed . ny gyrthei yr
llawr nadr nllturen . nannyn ardyn nrdawl dr
ynnt kennyeu . Adelsi oed bennaf ozpennaeth y
eu . Aeth ynigdybot podwoden . Ac ef oed uch
af yr ynoeclneu . byt . Aheuyt kerdynt ygyt
annnlyeu . Delsi differdys yeglwyfleu . dicho
nes nac gozmes gonnaut gneireu . Aplwynna
nndelsi dephynnlhonneu llabu : Hallerynn
rallaon ffrwythlawn ffrydyeu . Ac ol ynnerch
aeth pnteu : yr atnlen ynnaeth y nnaeth ell deu .
yffyt hynn arnynnu gdynn gwleu . nchel :
gan ochel dzycoed ozyelleithzeu . aynwyn
aphaerch aphaerch benecken . ynegluys a
chynnwys achaamlwylleu . yffyt gwnedaeth
gan gynneden . achaeru dnw pnozeth nwphen
naethen . yffyt gan unbyn unbaeth dynnlyn
eth : yffyt nnbennaeth . yffyt nnbennelfeu .
yffyt efrob Haeth uch allozyeu dellir : pym all
au : ixeu bzeint pfeinbeu . Ac y nolf delfi
oedwyf prodleu . pozt doeth non amclyd an
gwrtheu .

Dgu : nuolaf gwir ogyfnes . nnnnaeth
nagbaeth nagbythlonneb . Kanny o
bell dygnnedl gbell gwrthwneb . dygrynnedl
kent ynyfenes . fenit angnaw allydaw Hu edyf

Ieo.

fenit Hoegyndyr ac nlbyr afenit pgyglet .
fenit mnaw ac anaw ac ynyffes . afenyeu pw
yr pobyl ennynes . Fenit ydberdon anbn a
fenit gnynes . fenit achenit achynnaeles .
fenit brechenpawr bro hyllnw . afenbeu
preffent dzoment tnes . Dybnant pgyt
ynnnozlew . p nneu ar oelsi da ynnches . p
gynnnyt oelsi dygynnwdes . ynbennaf yn de
laf ozennes . Dzdignnyffanu nn gann a
gynnaeres . kynwdyn arthyn arth dionnnes .
dzyw enpolet drbi adnb anes . gwae anet
gwennlfiat gwedy mallfbes . Dzyp enpolet
nnen nnann rathones . annhagel nnadr ynn
tyb awznes . Dychener bydnn nnlu annylaw
ed . dpeheuer vydnnn nnnlben an dzugazes .

Och hyt ar beenbnn bzeut ucheldaw . ha
eldat gyleuat llygat allaw . nachaet pe
chadnr p dnnnrpaw . hynny el ybll ybell dzigy
aw . Rayhoem grugallonn dzeidaw . udnny
uet ogrnt . pgrwc pdaw . ac nallpr pullpn
flebpdraw pnaergloyw . athrnw dwarathwy ynnr
adaw . Bei nnedyfer dyn ae bedrinaw . ann o
doluc ar pobl daw . gan gerthi parnet . pn ky
rinnspaw cnaet . ef ny dnnaei bechaat nac ry
buchaw . Beannbei nndyd dolyd andaw . dyd
bzaet pnbarabt pndiburpaw . argyfaet pn
gnnet . ar dyd p cafgat . ac dpylaw arllet dzedr
llaspaw . argyfaet pnffirydyeu ygkinlch y bzon
nen . ac hoff dzeheu heb elnaw . ac gozon pn
dzein . ac pnttu pngrelem . ac beun pn ang
kzeun . dzedr gzeenpaw . Ac ol pffrothyllen ar
pyfkynfeu pr gbneuthur angheu . aphoen
idaw pr gzynn nzabyn ozthn nfelyn . y
gnn pelyn . aged pn edelaw . pdangos pr
bydr y boen ac penpt . pr polyn ygnt ogf
dnn law . Ac yna poybeit poyd uchelaet .
nnac ef dnrpeit . oc enetpaw . achaan gnbn
dbz . achaan nfnevr . athrylly bätr . bzaa
gcothylaw . Alleinn annonpaoc . adyn dn
enwloc . agfoeth adiabc . dnll kynnrab . agor

Ueo .

adeiliad a gyuaoc creuyd. Kanyt rodiunt
ffyd. ffynnt racdaw pluith pgethem. y tha
laot offeiat. plle y mae mygnuithem. gyoe
our bigiad. achymuen oam. adefin bronttef.
aphob marchogeian yn ymdaraib. Pac na
gozes yrain agozmoo boethuen adiaeth
barnban plenydyaw. yr kythraulyaw cnaibt.
yr diall pechaot. perchen dzycoeuaot adel at
taw. Archiam yr pspryt. seli otiblegyt kynn
pzid aggeryt ymgyheiraudaw. achaffel ag
hem ac oley allen. achymot amreen. kynn
noz reuiaib. amcfyl oxed. a ram dzugn
wo. achzuft oz dallco. pnodyn attaw. Kaoen.

Gruffud uab maredud vab dd decant yn groc.

Oanuf benuruth. oz arvanuberth. amei
riuheo. Tmur gruf agaff. y orlby gh
ryat y ormygaeo. Tryc eiluaeia vaeroy gru
cui. vabzder rnffeo. Tredyn beim. hael vo
ab yn deim. habl virem ibeo. Tyr beime
hic. Aye dyreamic. llyzfhalbr annuo. Tamic
a thyrtiuen. kanon radeu. kain amryded.
Tadre ffair ffyo. kedyf vbyd. het elouco.
kyflawn allhi dar. y rhyfyn gaiar. ar yn
gyfeo. Toeluein elen. euuei uoeffen. ar
y vuffeo. Belemic vat. cadarn ffremillaiar.
keoryn ymladeo. Tonf arderchawc. aner
de euraidhc. oz digones. Tozen emreit. amy
ot bbrent. kuret ueneo. Kemllun teclaff.
kemllyn kynaf. y kreulynneo. Tyr kerneo
not. kam y uaxrglot. am nef emrgleo.
Tael yn grvyn greair. rac oe bozthcir.
rudpen berthco. Tulbre emer. adonig
nuer. oe dugneneo. Colofyn ffy aret. a
ramdiaret. oz emmyneo. Tael eglyron.
elin ueuon. elen uoneo. Dylan natur.
uab kee eglur. uordiby gogleo. Delis arth
ur. o dlodyr owffn. y dybyr oireo. Dyoc
me zom. ar y dalmzoun. arby dyfeeo.
Dyfrydyr llwydgrec. a rval gwanec. a rud
gwyneo. Delw berthwraf. aglomwraf. a
glanhaeo. Dadyl pibydaul. oz greppen
nadl. yr gyr ãnoo. Dozkoz keinnic. an
ysgyrnic. dylen neiaeo. Dar emdoeth.
ffyr wooyn. dilethpar. Dadyn dwfr
anneth. daper ibubgoeth. dioxbngeo. di
uam koedyr. dyben ewr. dub yr ffynnoun.
Du ow y borth. deimneth. adoimeo. Dely
ryb uarchlyo. eurllin dirbyo. oz ffalberw.
Dyfr ffyfc ffynnoun. agkoir uolyeint. y
gozmaeo. Dozyf kopf koebdoeth. eurcit
grmneth. aeor gyuieo. Dozth gaerlleon.
ar aunyhyon. dyfynnygeo. Digoi uolyeint.
dwfr da varaut. dioxbrw. Dydrthgrit
ges. agkin koedlwc. am ymladeo. Dely
nuanhyo. yr ysgyn bre. dysgaun arbw ...

298

De morkamec dc von greac.llys llab
lleongabr llun gwlad: gyknupaf.
Diber tonerniec arbaf ygrannadl. o dlla
vvls uab allydadl ~~vvlyne~~ ouo nefadl uaf.
Du bearth arwor: cor pe: perffeithyaf. dlla
vt grew v ucur uadbred noffaf. Deduu
kain vessu kvun ~~dlaf dadelaf~~ vedzaut.
a nuo dwbrnadr y nadd arnaf. Doeth
dzos vnc tonnvar kar kadarnaf. dethol
dielch balch bwo llwo llaweuaf. Dogyn
vedvo grebvo digirfaf drannby. dely va
brdlby dylnowy oefndr cadaf. Dallvba
el bayl bacldaln avaur: nolaf. druadr dva
er dadre ffei ffurfiedyaf. Dolwo lun e
hun beulb gorucheaf. neim uab mer: lu
cun ar bzeun bzeunnedyaf. Doidu vil
bypll bellidaut ffaut ffydonaf. dalyein
keem kynnwo dyo dulbaethaf. Pdabl ve
rth y arith docthaf beimdvic. Gwremnic
ucdic vnd iach adlfaf. Doopb uot aur
glot ior: golaet bellaf. lloegyr llaby: yn gbo
rut but bodrdoaf. Duo iefu arglkydd dla
ufaf. gynadgyr dilagyr eunu llynegyr ar
llun gwnapaf. Pdu vn uab meir rydu
laf. odiu: aiedh gdeith gdeithwaraf. y
dalu pnof cof luftaduaf. dzemyn. pdylyn
dydnu llwrth plant adaf. Lew: egyl dorpf
hoedlorpf uadaf. ior: didbyll o naf cunut
aaf. Pdelu uoelen keu lynaf y gwnapo.
bzoc llun dalwo gbro gwedcdyaf. dunon
or camelles kacallaw bzeiftaf. aurec
kegyr: uadaf uorddu gloedaf. Aurcth a
gobeith gobyl ffrwythlonaf ior: ellynlu gy
lan ior: ffurfiolaf. Cunllu y vaendef ion
uef adunaf. cunabum Archyfdeacon Carfa
rdiciaf. Cunhadre archgadre eglwy
pody. nodef drow gruec in agnem. ffor
[illegible]

kaer gluer eglurnaf. Glew ar bufne dlaf
y ffrydadl. tywyno dno dedbadl ac hadl e hnef.

Doeth delu dyy vy llwk llwyon. pryf
oberth praff adnabyat veith proffh
wdwon. Dalm aphlett gweinyeit uleth gw
rnuuon uoged. apluf dre kyfkoed ffrydeu
gleiffwon. Deuygan dylan del gerdd gla
elddon. mur y bronnuu: gor bu pannon.
Duc o gneth elneth naeth glon oet. r bo
bul y dion bubl arodyon. Delieu tybiu
nat dllaer: ebwca mabi. a naf arebiadl nef
erydon. Dor hoi coeth kynweth. dew arfon
arllechwy. gwlad: ynguleu dydyc: grbn: ery
dwon. Fuerthuaw: eurllonyf tosyf tuyon
y bledpeu. dd y eneidpeu dannuon.
Ffuant a wdei gwiriou goludoc. Agwaf
olwedwc y: gwir dlodyon. Lnyplent di dl
yllerr deilly on keubilsmaul. bud allt amo
dabl bydeir anuedyon. Lleuyt anpenaul de
wyon diwadbl: ll. neu anuedydbl: ll o
pubiedyon. Gibr: berffeithyaw dab dragon
gogyuiet. o eurad gwaret y rei gwiruon.
Gwaredwc bynadc banon bzeiniadeyt:
gwnic uidus plyt ac gwlygedyon —
Ffynnuyt de bebyt y neibyon adaf. ac
ouun: dlaf y dibybolyon. Glwyf anbuei
heiu keinon bzeuedyat. ac dw: awerthglot
y gwrthwicu flyna auuec ac dew gibyrthen.
o bwb allorueu cupll aeron. Dy tiab: go
eluein dyw ausu dyfwolly. ehaithu olwy
elwyu dwon. O inchyuut bebyr kolyon
ossa annuo. ac o lyuut tabo: lan attebi
ch. Dawr grauant thwrth deigryon
a[illegible]

[illegible]

Duc mae: bo: bylbir: delv vvo llyo
llaser emem ny phlygir naun
a phlygem. phye lleve uerdlef vleon
lleundzek. llum emerabdy: nef gau
llamb mirem. Erinpum lleli. treas
haal tros heli. eur uallred geli. ar
vind gilylem. Amec bnkdec bnt.
y rvi bud yn byt. y veir veurut o
vo: dlumem. Treadun vn vb. cre
ir unem marb alvy. crvelare eurulc
hyaw creit agurem. Kendo rat vsy
gnythur. badein lleuadur. creudlir
uvour creadby: maovem. bo: wr
eurdzefnat. bylbreint dneuthurzett.
uuair uchelnadrat mair aedwelw
in. Kobyl gilueuec dec dat. bofyon
diatimit. bzyvarabd acimit myon by
lyzem. Kathyr groc ovaneic. llythy
rraibt ffust ffeic. llurvc aryeu dzeic.
llyllu yngynon dzein. llyo bryd buch
gnabl. llallein ylbzytaul. llallen arbin
ol. lleir arthyzein. llwydnant nerth
berth byt. llu gdvir lhir lyfgyt yn
trolli iechyt rac trabs ochein. llaer
lloz wr arab. llym gnifurth pawl pab.
llun yozeu ineb. kaeu eur aneiu.
Doeth ineb elen. angllnaeth gozallt
en. alhurbeith inoeffen vu penaben.
Dibybaul dbebl ubahabd. duryd ac
hurdabd. diw ar gozeurabd. ac arby
zein. Delv ylbr ydlak. dogyn rat tat
terbiak. di abiell adak. diubael oedrun.
Do: bo: por pelyr llys adoeth gfeth
gynaubys. ofne barradhys ylldys
bnyein. Ry dineeth kaer glaer glaer
glot. delv lopis hopis hyruot. yr di dlbyll
onot. o per dzeyein. Rutlaeu dnou a
doeth. ri tri trichychyuoeth. y loeth
gaer groeth. o bzo lopyr: gein. Ffyo
gfaeth redrus. rdiwd libid c[illegible].
o gyningbyein epuus. ar gynyngfaeu.

Kaubedabl vaibl vnd. ny vaeth gfaeth
gyrbzud. roet dnu oe dzurid. rat du
dlbyzein. Bones nieo molvnur. bvo
llbe o leint. anaos goyrnyeint. nyo
gvgranein. Walch delv elv eibyat. anaf
nef lleanabiatt. aner oed ibirdat. naby
rad lleardem. Kneic dulaeu gfaeu gfyny.
bzeint y leint uynu fym. bit y andlb
ym. byt aebnrdein. A ny [illegible]

Doeth delv ner aber dnby: ybich
eluaer. nef naf gberthuaith
nureingfaer. debyr: dir bozeglur ibir
baer dyffrydby ormozdby naby: daer.
bor voyfc naby neir adac. mabzed
deeth gibeith gbynnubyoir. olygabt
gneir loeabgat gruc. ylocgyr: dir o
leugaer dec. Ilyna gren gvelnein bu
gael nullvegyr. llaibgat gneir o: ifin
el. llanw aeduc oe dec aunel. llun dr
elnun. croef diw bael. Ilanw llabyr:
glict. lloegyr: dirr y ouc. llumlyk pun
oes ar groes gruc. maebrhibedyl llaik
en gnin ibeuc. maebroc bzom maedn
naibzec. Doeth delv neun ar bzein
bzeinnibl nef. aibybr: nyr gybyl dodef.
ny dieth nec odec dnglynef. dub byll
gaer y dbic ef. Doeth eroes ollwll
noellen. adelv arbzic nu: dylan.
ner oriw naibrid delbin. nak gref llaf
nef gaerllcon. Treaibo: llun eidin.
adaf lyb onef. ny dyl nef y gyfnyw.
creir baer naunglaer anerglyth.
aroes dec dau eurdlv crift yo. Fee vn
dzo to tonn dbelbygben. ath v y bz
gaer ychibin. to: gnein dbrechyaun: by
gunniboen. dzera baluaeth yneen.
Nes hynot llm clot llunglaer. llyn
netaul llallin augil llybyr: dieith
laer: llerinr dyfrydby nurdby tnaw
der. Kirdzabd nur llaihygben gar
laer

Eu ymoralls obthyll oisalé o
bell ollwyleabl. a meur greir gwetly
eurveu iswhdeth. ew rnulsedllol. Go
zeu vo mew. gleindat bozlsen. gleindyt
berthaul. Dberffeithnawo arbop awyd.
albr bylyrpallol. Seren yo in. nat go
leuu. nyt gelynwabl. Loer eugylyon
agslberydn. eic uarradul. nam tang
nefed. arlzugured. peith engzaul.
Temyl yr nalh nat. nenad gwarvat. nalh
ac eurvabl. Ippuave wrdyn. lyvnot ad
vlyn. olyew doifeabl. Ihoeluaun uefu.
lieyd y chaun. uedyth eurvabl. Ihi gwelch
gruer. hoelblyys brefec. uhyl ylbzydaul.
Heul pdlyzeu. hom oed riem. hoeu
ollyreabl. Gabriel greudut. oe eur dau
ut. ac eur owydaul. dlu greuwat pny
elldzyett. ynuhyll oidabl. ppan gitt me
neur. heuo o vardeu. hynat uedabl. d
dalyngdaut. gou. uozdyndaut. guzuf
pruendaul. Gozuc abe. dyeth anlzne.
deth ozeuradl. Gdyeth gtymoydic.
ouyn o thzme. dau uffernaul. Adaf ac
blant. oe ollydpupatt. o dlo p vacuabl.
Dayar a nef. hyun poen odf. cun pru
uydaul. Aeth gdeur pglot. ar bzeun
hynut. por bzeuhmaul. pelleuoo.
nat ethoedo. reidpeu bydaul. peithno
thes thzd. dyeth ugzem nuzd. aeth oe
gruhmaul. dun vgreidpeut. diodfye
nut. diw adeuadl. Kzdaud crift nef.
tzoi ueich adif. treis vuchedaul. ppun
oes o thzm. pdaw gyuuan. ny bu
gruuul. pgymmadlabz. lath pr uu
uerhaor. fiethyr nef curtaul. dzde
heu r tat. bu mueitut. pou tdiuu
dzaul. Bzeuhm didabr. arvop hudd
et curbat bedaul. Bit ef nef uaud.
bit dzmaud. bu diw bzempabl. Ba
[illegible]. Damus berth. opu
[illegible] pdyl gnit [illegible]
nt. ozfleer

dzpabl. Gozthdabre rat dongarvat. di
eugurpabl. Yuuru : dberro. geu-flatteud
gozfleibuuabl. Yor leuit bzeut bzelc. vu
ow bauzuelc. ynoi uarlbaul. Yuvab ffich
ptilalbu. nu bvu digaun. nubudzyeul.
Ynyldzyt bud. dheu ryduo. diatlebzaul.
Yu vu atlun. tuc vuedi. tzagpubydaul.
Yu bzeuhuu ubyby. huel doeth elzpby. hth
yl dethaul. puvzaut ffadt ehw. gubiuon
buyd. gveruu uefaul...

Ferth gam [illegible] uaet chibaer pth dit o rat eurvef.
evauby: pane ihit. regnad aurues cneit.
asmaeth bzonpaeth bzeuhuu bu. mo: ub p
lyr lur nef tir tiu. uew angelu uozdzmu
gelu. nev amobyn meuu ane. Dit arlspre
u pglendyt. ti veur vu : dubaur ubaret.
tec oth gaer glaer vo dyglot. teuul. p
grit teb anlbe rat. Pat nat meir ge
r tagner. andue ondygyu au puodo. gyn
oetsoed ar gryes tellu. ar anuerchtgetzy
anua. Aneir veau pmygtuhyd pnioz. anef
a thiat nef atlun. pnu hadd. nef hyny bzadu
bzydda. oe bzat trop gaeraul tzugant
Tec rec rat tof mat meuu gyne lefthyt.
nef gtbell uo neb pth barrubyt. teuul
pth nab maeth pth ll uaethybyt. d uch
ad vo by nauo llyt.

Kludyr uaaret. grit pthaaet. nef
nef dzefiet. naiss gogonet. uns go
gruem. Ardyfc ardd. plyeth tra. rac
nibu marbla. obem eua. pbocuolyen
dibolyaut gur. arbilyued gneit. ar na
ll pbem. ar nau: nauoeu. ar barn a
dieu. Arberffeithyr: yt. hoelsbzeidlyf
yt. arteben byt. ardu dzyt. arddubp
rem. dzdaun lupiaf deibm dbethaf pun
gyzchent naf. Hhuoed adif. lle vo oedeu.
Ardzefyn ozdisp. ar ozeis dzaubyr. oer
leith arlyp. mygloes durlyp. pugiads dzeu.
argyoes nuspo. ar gadzir ffyo. ar groeu

greclwyd. argêt gelwyd. ergyr gvcluem.
Argyhuir chwl. radu dwrchwl. argyoeth
gramwl. argyf cwrwl. argyrhwyzem.
Ardwl mwl mat. ardmyl gwrwat. ardei
lwg rat. ardur vkat. cur dddc kem.
ar glwt gwlocd. cryglwis: powlocd. ar arglw
yd mwcd. ar glacr ormcd. arglam dwrze
m. Argyttwolic dyd neddic. cur mawrwyoit
albr wmpwoit. yr lwem vadwin. Arbowll le
pwdyt. arbetw: wlzyt. ar borth yr bwt. ar
lei blegyt. arlwys blygem. Ardnguhenedd.
rat awrwcd. ardzugurcd. ardur neubird
ardwr: yrem.

Erchwf gwlwyd. dwbarddwys. dr dw
rudu. de pwcr dr hwel ozec. hil o
rem. dewbwl allwm. pwf cwubr: o nef
lemmem. Ac engylyon agwerydn. agbw
rudn. yr bargbw dit. vdo gwrwat. cur
dr cwrem. Ron nawd ythwbal. rac brawt ogw
rac brat agem. Rac barn kedym. dbedd
edym. y bedwdyt. Rac kelwyracth. rac
trws arnacth. rac trcis arnem. Rac
kmyghozwm. nwyr elwn. y nedwlyem.
Rac crwmlwm. nwdrwr. amwdrem.
Rac nwbr wattwyll. adzym gwnwyll. a
dygym gwnem. Rac gwbacd dw bronn.
rac gwbrth gwlom. rac gwrthgwrlem. Rac
drcbm kelgwd. adwgwllgd. adoc ellbem. Rac
trcis arllwybyr. ocb amwl elwybr: adram
lwem. Rac trwllawt byt. rac trwplycmt.
rac trwplocmem. Rac trw uffern. acdzyc
kethem. acdzyc hythem. Ac chwdwrcwyt.
acgwlcdwyrmt acgrucdem. acchwdcthdyn
dwm. ac chwerbawndwm. ac chwdbrwcd.
acchymwdwm. acchwndwm. ac chwbrn dwch.
Acplwrth kerem. ac thewllyt grym. ac chw
llwyt grm. Ac thwarth ac llwch. ac thwrwn
wch. acthwrawem. Ac rost brwnnc. ac rost
ffrwnc. ac rwbyth: ffrwnem. ac brwbwrwyt.
acbrwnt bwrwyt. ac brwnt bwrwm. Achor
gwllyfc. ac hir drwyfc. achoerdrwm.

Acgwrthlwndrw. ac gwbanmwch. acgwaudwm.
acdygym gwnwm. acdwcr fwch. acdwar fem
yn degwadlwt. pawn abrwpwt. wn vbrawm.
yw lwrchwt. arageirwt. orcr gwrm. Dth
lwmcwacth. cwndygwcth. cwrrt cwgwm.
Dthwoo ythwco. otb cwrwdd. acth yw wcdrm.
Othwacth atthwal. otb dclw dwrwbwl. otb
dalwdwrm. Dth bwncdwat. cwr drdwat
ardwdcbm. Dcwn bwangel. kwn glwys
angel. kwn glwys angrm. pcwn kwmcwdd
yt. wr: pcwndrdlwt. pan vo dadlm. pwr
cr: kwrwat. prr y vrcdwat. pwr y vrodwm.
par ef nwf nwt. adwbarthwt. rv dwlwythcw.
y dwrwn wrgwt. rac kwcdwl dwgwyt. rac
kwoldagrm. ythwlwt rac rcc. ythwbwndn
tcc ythwbwndt trw. ythle awlwc. ythw
lwys dwc. ythwys dwm.

Baltwar gwnwalt gwnwalt dyc awrcc
odcc wdwrw gwrwat. o arwbw
walbn gwclwbw rat. o cwr tathw pcm y tat.
Dygwstwo awrcc awndc ythwpll rat dwc
vrhwdr: cwr grwnwyll: ielkus. nwb kwcth
dcth dydlwpll. wgwt o: nwyr nyt bwt
bibyll. Gwnwcth mwlchor: cwn o: arwbw
gwncc bod bwrwdwnrod yn awrcc. y wolch
dit rat redc. y ielkus dwbyn tw dwbn tcc.
Baltwar dwrwar dwbrbor: agwnwrlwnt
oc nwwlgwnt a mwllwn. cwnwabc wgwt
cwrwgwt wr. awbon cnwcgwon nagwr.
Dcth o: dwbrcm kcw kcifl bop abr cwr
glwt. y arglwyd nef allwbr. arwbd y bot
pwglotwabr. cwr wnrr arwnf dwdus
bwabr. y bm arwos y trwy rat. trir dn
nc wcir v: kcw cret. kcrcw bcb law kw
crot. arwdes gwnwarbwnt.

Gr. uab rinsiond dewnit y ouoyz uab grym.

Dlev gleis gleiſhym gwyn grut ſlam
chu. Nowſ troſt hat beimyat
baron delgu. Narveid daich greuſaldh
gorhu abrhyſgyhaſyſ Hyrhyhrtſyſ
bragwyſ bragart bylchu. Hit prit prif
vuglmif vugnaes hyrchu. Hvo glvo
glwyt pſgwyſt elgar bylu. Hyr olwn aer
wwyſrdwym ar varſcou wroimur Hawch
weiro por arigor ewglwl achmedu. Hwy
durogan brem ym brawt vlau. vab dyſyn
ſkal arwal gral digelv. Iawdwant rutlyr
llm uthur aeth lle bu ſſroſſo Hawyn ge
hwghio clo clot eurwnv llum rum glm
gwned ved venedtu. Hyr gretbiſc eyr
gatt ibalgaru. Hunwaſ wawt tewadt
yrtwu ynbyſt. Hunweth diherbyſt byſt
obrydu. Hyrbch ffamdur dudur dadyl
diblygu. Hachar dir barberth vabr
nerth beruv. Iadeu glotoleu mygh
dalu gwerth. gan vei ibparileth pum
ſerth ſetthau. Herbyat oigiliat galon
grwnv Hab rodt nodt mno gyſtradv.
Hillrud ihaeu dilud dwy debiu ffrzuba
el. Hahrud hael owbael dub oe adu. Hat
dun brabl greir borthcir barthu. Hyſt
wabt thenbr bwrthdrab: beird gwrtte
ſu. Hadn gyſſlaen hoewdwn Horw hue
ou vm brabt. iw thuaeth tewdabt
ffawt ffird oe gabiu. Garyeu Hlwyth
rewbdr gwr oe garu. trenwyrwyat ſaeth
gnat ſerthygampalltu. Gir gwr gwrd
bleit ſtrat grwm barbu mygadreo
tarib. ar arw acrord dr: uoed darib.
Gyſtan hir amdir yn mudeu. tra
bl mawr mabrdrit dut clot eurwm.
Terupſe Hews debrdwſe Hit ardu gnat
ghu. tarſf hun rnſf alun yurpuelu.
Fr achalbeiw vere vawrdrſf lorſf korſf
kaethlu. trychwat brſt gryt grwydyr
wrwydr: bredychu. Brochas gwelwm
brem vlach hru gwearllit. trech mygarf

dwrf y rulbeillu. Gyrner bat ucirthyat
nerthawr allu. Grwyn heilrhwſc lwcil
rſc hermblu. treuglawd kliet dattwo
dot hyt dritu hethyn. trebrullogyr aelſf
labyn loegyr elyflu. Greigyl onubroun
amuerch ſerch dihrchu. tragiew lleik
lleiſwat gwat gwnwnv. Guerbeſf gwyar
gweſf gwaell urgiw gwaetlw. trwyf tu
ryf trin clwſerin drm drwnwv. Gry
brys oe lys lys dlys drthyru. trwy bra
ut y gendabt. trwy ſtaſt ſrwnv. Gwy
uthyab brenes trwy letlw nerthuem.
trwy latthyr arlhyrew grin gruthyadv.
Gwy nat mer gibaor gibeiſc yn breiſt
bynv. trwy rod trwy bodwes trwy oes
ieſſu. Gwy eur borthcir mer maeth lu. mal neu gwel
tabl pydyr greidbel y del oedv.

Gwreles lewdweth hael gwallwys mab gron.
llwelyn. ac lowlhuerva ynhuael y
alaueu. ynrefnant lhullys yurefneu
clotuair trwydded yngkiab: kyn trei
oedeu. Achenadlu beird adienadeu.
achenedoed ysb oe dyuatleu. adaksyn
uriet dyre och yn natleu hir. adhael abrm
nur achaelveinyeu. a gbyr: ieueng beich
agwaryeu. agwyrabor: beird agwrydri.
A gwar gwnpal clot unyon gwyr gwm
peu nud. ar al eurnud eirpoel arueu.
Arodi yn nuwng rudyon emeu. arwyd
ordduwlyon rwderch heilyeu. drwadyr:
oblin mughyeh rieu hpoyr. nuyon eur
agbydyr: muner gwaedeu. Aelhyrd a
dewyare achaird dunneu. ybich y neiad
de achymeneu. Achem adlbyn bacch a
chymneduen heird. achyn edachbeird
och oe vaden. Echthyn yb adyf adhlbyn
adeu. ochaen eghyn bronn vcheneideu.
Achos gulat wr nychlc goleu gruſt
llehem anodr llif ynuigreu. bchel rodf
lbyf achyn rudyeu. och ardrear nadf
ybch eurdyeu. Echthyn girut bnoch

vu gozeu wn. echwng hoelwrun mon ae
chyngkorau. Echwyghaud drigyn bard
ploch pencu. och anallo pudic gyt actu
meu. Echyghaud vn boen achemgy
ou. hunaeth. och mygot aunaeth anllych
augeu. Pann alarno ihue ynyal oreu
vn oleuthyd truft yn uolurcu. amo
leuwyt hadik anyl yhyfreudd. am ei
ne bedd mallr ehyboda. Angheuet
amabl angar nyt meu. angarwat
gwyned aeragorau. am gudwaud howel
wn goden cramgyhyd. anghyuadd barghy
no vn gwaed bawgleu. Gwaedawd vnn
ut trwy obaleu. trenw buerth dwt vn
ti bleu. Gwn adlur hyd tramedhy
ou har. anuno ar eurdur anuot hadu.
Trunuy yngogleis tra mallr gughau.
tryhenyt gellar rac traphoeneu.
no chilberth elaeth bronn grau chibare
leu dur. tryrnubyt arlabur trounbaby
dyn lafyeu. Grech y lludyaud homn tracho
lledeu. trehy hemner y bronn petrulyei
neu. no dryca unyau ellann yorun gun
neu derth. ogyrnell hnerth geru allorcu.
Gut y gruic dun trawitec eureu. trulla
ur dauar mon. trellawr dieu. trelym
hyglot pooch trahyu hyngleu nyf bubs
trhin erpliat pls trunuyreilleu. Gramu
arth amboc por hanuytheinilaw lawr
gyforth. mab ineir hualhs gorhen. gwaedwar
lemned gwaedeu gwthuot. gwbuyrnuei
pob dict gwaednuneu. Negwbyargroc
leun gwaeth ingreu. areit bynnaud
uu rat aberneu. athubarchat deith ath
howll dyntheu greun. oragyr pbyll mar
lor in eigyeu. Dolic heb hyllyeut dun dr
pblaffeu gwr pedwar mallr eur pordd
un tabin rydit nef anyeu radau labur. o
glot alymmyr glat y feuyeu.

Troffes yn grym gruit. oderth uerth
uaenghit. trum edylgorf trut tru
uedylgar. Trayglaud hand hyrfiu. trum
bronn bonn heuo. ouot hilot hirfiu dau
n dayeu. Gwt hyf unurnghwf mau.
trun eadun aerbadn. ini grieb lleu dau
llaur. grau gordibyar. Gort gult gyftudy
ab. oboen boen hebdalh. punday ehyf
hwlad. aphut alar. Trenghibut bonyn
uerth. trul ruthyr uthyr anneith. thrih
ei bun tuseirth. unyon gheith grigeu.
Trum hnaeth maeth maeth-meithlh. pg
gryt hyt arulh. trum aergrehynn bnhy
dyr hulh. allun lleichiau. So gro maendo
nuu. aghud nud natur: tudur hbeeth
aergur. hw aerngar. Gerbyn gibyn.
bubyn bronn. nyf hel naus hallon. trengh
y ouhy honn. tragheb aban. Gwbl ud
und nadbell. treul unl hil hurell. turbyn
trerhastell. bedgell nudgar. Gretyrn
gleddin gled. oegerd deith ogofaed. trut
tadn yn gwynued. trestbyn gilsanerr.
Gerbyn diuer oer oed. aryf llorf lawr
hadred. tonyfred aer uilioed. albr buchan
Gonyf lletbyr hyt bronn. tenneith gwe
ith gibeubinn. terhyfc unfc meangleyn.
diuer-dibyn delbydau. Leun llyhs llu orllun.
llewyn eurdreddyn aerdan. allubyn bronn.
tyrnu llabr bydar. Lauer blingedr blood.
oedbyn kibyn kpood. Ieib oed ffyn gedy
ed. Hunyc otau. Labyr alaeth gaeth gruo.
llaubgreir uekeir nud. digrabyr hyshlyd.
gruid. deigyn aubalar. Konyf oed llu: bei
dyat. kynn maen kaeu kaeat. Ku blaur
dzaur dzonugnit. Tuchwat llachar. Lunp
lyyt bzeudbyt hyt. amdeth kaeth kaeo
glyr. Naub dzeu dalyhar gryt. llubyn dzut
pigmy. Aeun gel duuel do. aghud gruid
aghed. llabybyn hyffro ffrollo unybu try
tryddar. Labyr llyrhied bod ueich. Aeun
llithyaeir. llabyethbaeth. allethar bynaeth.

pech llethyr brauar. Kaeaur tkeise neise ne
uit. Ny dyeth kaeth kyfkreint. Kit gneur ge
ir gereint. oed neut ynn. Neut tolt gnit
gymuyll. amgoeth dyeth drouyll. drwat
gitt gruumuyll. eurbuyll aerpar. Neut
en muuer maen. glas gkas gkuic our
gneu. ac grud glo giu gneen. ger taeu
tonpar. Neut meun aur achem. amlwyf
kymmwyf kem. neut af pleiaem. nyt tkyf
lauar. Neut dieuyf gneuyf gruun. dwm
gwan dan lein llau. nyt adaeu gkaui. ne
ut coulur. Neut chuery heu kymt. oe
uud kaid helmt. neut llerkynt llech
ynt llacheu dripar. Nyn dy dno llaeu.
uageu gorallaem. uagken uagkynngeu.
amor gkungar. Her ffer gkeuder glyb.
uerkyeder kraikeuc kyb. ny dekaf ynnkno
y gwkyno gnar. Naf nef uano nac beut.
ac ryd ffyd ffynnyaut. gyt ac edryn
sclit. trugyaut trugar ... yonds

Heudur iaeth eglur. keud ogled a
llaer: oer yo kabynyp dioer. kain
pen dewed. E-ryr kyrchiat hett. kyrtked
parduur. ayf eingyl ouduc. dowl diom
ed. Arkyd yk tranngkyd trymugyf gy
ked bzoim. oer ino kallon dnim. dan let
bzad. drutkyr gkyngyni dygyaed
dunaeth. awd matholaeth eurbab ma
eth ined. Yn kukdaut koetkffaut ornoffed
dagnef. oed ef dendref nef naf bzeuln
ued. Ac bzaut ffyd awd ypth maglued
ozut. porw guret ryf ponygared.
dukedic nuenoic dygued uchenet.
nyt hep lad eneit nurdhydued. Yn
da talan kundaun hared keuenid. di erd
allorpe sed erllyned. Aelaw pan yn drab
edrued eurdorf. pgunaeth dorf het
norf kaeth dan dchued. Flen gkaeth
gkaeth ueued blygu. ozc yn dopn ozac
lu. kyr gyntaroed. Nyt atkeu: rod y
dan ordued flatkr: flew gkeid nur glot

uar gnikr gkyzuked. Neut ouen tewn
hyt leun tued ordy. mal bnim gkymed
brah kreuoled. Neut vouk kedud kaed gy
uymed ket. dau dr kor kaeat kat auor.
Neut atuues eunoes auued amasam.
neut ettuam kadarn kedal uerthed.
Neut utkaed pbard neut atkes kerd
aer. akoeis eyn skaur: yn hir ozked.
Neut atued bued buangled pngent.
neut atunt gkymdyt. gkmdei ykked.
Neut otta tnuia traum kaubled ker
dnon. neut atbonon mon neu gkuan
ued. Neut adkyth kalchlukyth bykdda
ym orolled hyn. ath udyn: bei gkyn ys gne
ruued. Ker ffer ffrynt eurgkynt aergred
rykked gkyb. traub vnb yr llno llab gnyf
ed. Nyt oed ren oe bleit bloden gonned
dut. nac amen golut nac augeled. Neur
aeth trun hunaeth trop gnaderued beun
kboen pr gallon hom aukaued. Neut
unyp dno vnp odibzoed naer. agkyn dom
dr. gnar gkeak gkirioned. Anudozei ghéth
yab aukered gadar. nef ar pdeat naer
oped. Neuonnot traaot trekyn alladed
hir. pnor dzos p tir eubur aunded. Neu
bzeuhin debun duked gozhrnuat. dros
bzaffac eed traus bzaut gkyhed. Neu dna
tkalla terkyn chkberued gkaw. am eurgarw
y bard pny bebzed. Bzoin oedkyn pik
kom kynn kpiked barth. pullys beaur
uno oed ryd reuued. Bzyllyk gwaraut
raut ykch kpnnued beudin. gkladc eur
kollt bu gkiat a gkorked. Bzaus kaen ei
neriaen. maked yn oker. trilyn niade
de di bzec dnyn gkynyzed. Bzckneu am
yl bzoden aunaw bzodd heud. di rynnc
ge heud adnynied. Birion yhl bedchyon
hilgpl bekched kadkr. tarmen koych tewdr
gkr gorwolw. Gorpf plynlyat wgkyt
okged arderchabe. tarpf curnac kyrbaac
bnuade bonud. Bzb llwrthyen gozen digk
rod v

dutno benno ytho vethwo. Gref ner dec
nuer dagneuo gradur. ac per pevnlu[illegible]
greur vab nuer [illegible]nco. — voudas

Anglibyo diorist grut gbur ont gvar-
der. curglaur nef allaur allaor loc
laer. Derak nuerth varderth vu ar vrder-
arlyo yo nanllabyo llaor: eo vllter. Aer
drauc llew laedu gurablen per. curdsbom
erner labyn dryf ol nuer. Arnadyn arvu
ruthyr: a nuerth dr nuder. arbe arnuel al
alerander. ochabaur: dryf dzuy gbyf
gledder. vor hynu odrhyrn el gbyn gby
arther. yllech elabuerd best gryt grynu
nuer edel. arllaun bauu vauzeir derlyder.
velencidoreu nuan nab nuer vech ser. a
dynnadw glaw gloeskdrgy: llauber. a
dyan llesic dryt achubyn llauer. achaes
traes treisglict herlout haelder. Ech
dyg wo: gbeullys. dzuyf enuys ther: achea
nu gbnudn och orgbarder. Gonnerli tu
dur aerbur arwor bynder. bynn rusgla
e: llaubr llann vraun rarder. Gwarlle
ech tryfurth traes chobynder: gvaed irlla
yo adwyd edrin gryscdre. achat ysgaff
vreist ainghuis bpeldder. achanuebn nu
llann llit ablynghyr. achan lleyn elub
yrn chuerp naes oeter. achbryf tarpf ar
uaur: nupbn glaw: gryndere. Achryt gryt
arghrwyon: abrysbyr: bypdr: achanu
by: gran bzem eroin areulonder. Acheir
gryuaw llaeun yrlbenn balchdr: achnaw
ddw erdin dewbydr. Achencun dru
dinor: anuer. achnualbon gleb achen
nuer. achlor agorwor ynughur balch
uer. achlybor pubrrth yuberth ychlaw a
bre. var o'wnud annl dellr abunes i
darrer breisc bleisc bealch cnrvalch arnuc.
Dilbreid y bacndy dr adwynderdorry
rybnd tost dur orober. Deryn erbr:
uerth dwrbacter. darub andzer llu lle
y: orthrynder. Doghyn gurgyen dolur

tunreduyer: dygyn: gnaw amhuddvedin
by lyder. Dilaghyn oed glybor ysglut. gnu
glen: delien leuuret brlsbonzdaw nelynnen...
er bynghzom erlibyn. och er gynlyed voidas
beir varchlodre lacredolurk: dryulle
dut vlaedded. dr [illegible]hl wr dewr lelelow.
Annl dyslw gladaw glunsleun deuudu
gnid annerurgryf ynt omneu: cuuseiw
barch annras berthen. annl dugyn: allef
wr nef nerun. Gbudyf wr: gbaedu dy
vot. gbedr: gbedleh gbuned gynnued nuit.
durdzyf lew drdaedrdyf bait: dewrdr-
gynn. drdr: agryt. Galaur cullon a
gnlue. annglbuas. wrdrfe gnut pugnut.
odrron dernuet ibrdzyuk dur. dallgnen
naen nuir drlour dect. Gotuydet wr
turonic gnaeth. annoden trift. treis dils
yn wr b:ynn bynes gbaw ingreudplor
dubedled. gdzerth tra galar nerth wr
nen. Talbyn tarul ongyr: gdyn tre
byd. gdaur: dedrbladre: tran gnchnert
gbyrat: gaur: tarugyl yr bzaun haun
hues tranuale. trigleis rynn lleus dan.
dynn llde. Rost dan baen gladgnen
gdysgnyf heird gnded. haed o gladh
le digeffyd: ynghyr: llen gryen [illegible] gdle
laeud. nughud llyfn: byd abeird. Gl:n
by: yr dynny: lapundred ordyn: gdle
nudyn drdre y dlaungred. gnaun llys
allaun gnaun gldynned: gnaun nuon
an wr: gryn ained. Nidyr: dzdryf
bzyor: rost arodnir haul hidyl [illegible]
w neu betdyn: gorku eundeic agrer
gberre upngbeint neun gldyn. pu
nut tost dygnugost dygnugnd. pebi
drdyn par eurllsdyn ac'llo. pann
mon. enudzac penn nupbyo. pann le
nedyl penn eic gldynned...

Dedi yblent eurchyet [illegible]
dur annerch dlydyn enuall
bzydn. gdyr lawn dreidyn [illegible]

Brwyn adwyn gwyn oedygwyddoll.
Ragnawl pob mil gwnet oed varyllu
po vo vallwyglot. trawsowyn tir trei
vilit. trulleni lwyn trew owit. Gwae
vi lwyf eurgwyf gwallu aergur ky
vawr. gwaeu oidwyf gwyll duduc
gwaliguallell gwyll gleis gleidour. gwit
haearn gwen ymmaen mur. Amyl
ylich gwnnn oe hwnt vaugur. ynoi
ov: oeigyn amdiwur. aelab ymof palan
elymgwyt alim gwyllen.

Qlaf yo nei; miur nevavleur a
nau. ozonwy mwyll greiowavl. ka
er ar aer- law anwraldl: broyn olwif
drilwng dwl. Kaoll hwfwyt iechyt. ech
il greidfawl. hat uchelhat matt meidra
dl. prydyn wnn ~~penaduwadl~~ bren
hnuadl: ath gwenloes ath gwer ath
gwc wenwabl. rat ystyn rest ath gnu
mabl. kanlwythby veir by eurgabl.
kaunbyll haiarn achwaed ath ysgwl.
Kadarn uchelt nat hodl nefadl. ar
glwyd. eryllyllef neifestabl. annlwyf
kwyst kubdart gwaebt gwydwsl. annlaes
gwin: ann le gwirabl.

Athlwrnnt eurbrenn aerwrat.
arwneic. ozonwy wallyon gy
clywat. nyt oes nabarth uerth neirth
vat. nalhyon hno nanno ynnat.
Kanem napharchen napharchyat.
arbard. roist vbeird oroillat. nachwng
abs bllyll echwngwat. nachwngyr nw
dyn rugyr nwat. Trawch nat ~~nu~~glaf.
gloyb gwnpat hoedlawf. hyllyd ath ~~ellyn~~
gut. trawsyn gwydr gwyllaw gwullat.
troeles gwledic arted ghlat. Dchi arw
gwr: gwrwat penadur. wr pocr ow n
amwat. wchyt alwyt hoedyl gwnnat. atta
uefen goeth doeth dat. Dchi wed dryll
gwlyf rwyf. wdwnt hno uedred hwyl hy
ny amdwat. oth wrigod gwlyf ath wl
gwat

ath hoelgwlat nw vu dwot hat. Dywot
dw: arwot aerual: thylgwat trw nwyn
trwt oval gwallat. wur dur lasr dacqu
hat hat. nwer a llyse nwab a nwt. Dchwre
wit hoedlwent nwt hwfwyt ynbn. gwwby
law yn dreulwyt. oth ew ath arwyf gedernyt.
ath glot veith nwchul: gwheith gwlwyt. Dch
llengwet gwrwet gwnyt an wgel. yn ew
gwt dwelwyt. ath dallm ath dwawletnwyt.
ath wwer ath brwfder bryt. Dchi ner wot gw
auder echel gwnnwyt treulls. nyn gwnel tre
is diofwyt: eiryllyb gwnt vy mawl: dwllwyt ar
glwyd gwyn am eurglaw. Regn rwy wlat
wnt nefadl dwyt gwn gwaet hoew adlolewyt.
rat rwys bwd reit elwyt. nwd helladyn ger
rayadyr: ryt. Rynaed pib yr wnpb by wnyt am
aergrwyd a nadr gwyf ythblegwyt. reith rwch
brwydyn aergrwydyn eirgwyt. nwlpawc di lea
dawc dy wnyt. Rybael eurgwein mein: nual
leo leindyt hydyn. ath rv hoedl ac vchyt:
ri rewbed rudgled rwdglwyt. n rwyle hewd rv
rewbed hewd hyt.

Os dlaf modwr nwn nwdbrwd gwrdwadr
gozonwy gwein gozleo. gwin ewein hewd
gwae dawned. gwbawr gwindi ny hwdder hco.
ffraibwadic dremic tawn lettwrdd veir rody
habr drugwred. amgen am gwat rewbed. am
gein etwic dldedic ibleo. bdieneidyen nwn
ochwbna nned yr mwyt hewit yr nwrwt hy
nwnned. vchel dar echel dewbrd gedwyt oc hse
dridwyt dled. dnlwfawr yr hyt hot dallnned
dwbre ar yr wbre wyt rynned. arwf golen ervf
ynngeled. ergr tryen nwdbgren wed. Ocr yb
hirvot clot do rwlled gwendre nwyn gwedar
yngroybed. enwlwo phedhyon wned. acrllwb
bdich gleb. bolch y gled.

Odi bi aryh
yo rwyd dyfe nedur ydlem dlwyd dredr arwf
nwt vdyn nwer or dolfnn: edh glewyt hrwydr
yelhrwyf hwr. Pedwyt edh ynnwyt yr nwnt
glwy dwn y gnn ouy gnad. erdws odlsewt edh
dsyr. adhodlcwf dnawd gawd grur. dnlwyen nadh
wdur dar dnaw. ozonwy vdh nwnt dwet
yr pdrodr. wwf ynnwg. acrdwr gwydr.

gwat

Heyf deyf doeth eurgoeth oergyt nuolaet. a nef ymmudaw hoevraw hyfryt ~

Gruffud uab maredud ac hain ~

Harveid ueir gyleir digyllyt rein: y
nyaf odyrein nef aderyt. Aallen oet
eurpet rat uchyt. ouer-obwll gylwdzec
obrifir ẽhyt. Aumpet uaw agret ueir y gyt
arfeint. Aeheinyd grifieint hyrthurrint
berthyzyt. Adawdyant eureuedyant pillaw
aruedyt. gilbws: pillaw barrdibw racpows
peint. Harveid ueir orgrir heb gyt. y ganet.
pinaf gogouet get gedernyt. Audyabo dr
uyn dyn ydem unyglyt hir. Aeheinyd pob
tir gour y gilbert. Aorw rec oes bnfdr. ys
pyt ratlawdzein. Aaw: daelbr uaw: uethle
flaf gein gynuryt. Aill Abybyr gwaner dec
anoyt. Aeheinyd: Aoer Aaw: Abyr gyumyd flu
bedwd byt ~

Ofir maw: drofit byt: bynt abrydiaf.
ueir maw: oy dwrthen olen elaf. merch.
ueir: wen hayl hwydd heneldd haf: ueir
nyingat hlawrlaat hnflaed tollaf. dau
bzonn lupedic mynidic dydduaf. ueir o
uedyl rait ueir ufydaf. ueir o uedyant nef
or maen upoaf. ueir dwndi gadir. dwn
dec adaf. a ueir dzzo borthein barth ac attaf.
ueir gein hynn paluf ogluyf. ynglaf. Aeir loer
dwndzef nef nerth a geillaf. ueir or ffrad
hael heul dzuchaf. a galzed yrth doned me
ir adnynaf. ueir dserthmaw: glot uaw: me
ir daw: dymplaf. a ueir alonydawd maw:
hu adaf. a ynuaw ufydd allnam nefawl naf.
nenon dof gonron gwaret arnaf.

Aglwyd rwyd am rwd tangnefued. em
eglis bzo bzenhyall gynnwyd. eryfyd
di dyt in tyb rynhed. a eryfledyr pedyr pei
dyaf am maffled. ocherneif erchyng
anulled. achur olaun. ell allred. pupyr
un orthrem ardwfynned. na thyd na nedyl
dygfynned. na ant hi gan lyb bzenhined.
Aaden nedyant gorhoffded. dy bendi
erth arnaf nef nerthaid. ocherns bechn
ir achaled. achergo archant dzugred.

athreillaw gweuett athrylleo. a thrylloz athze
ullic calubeo. adwlchu wygyrr. adalchyed. heb
elchi balch nedyl fymleo. a gyrnuly ac anuyl
digallco. a pynlaw a gannu gzuco. ac
anulaf gannlaythyz athzodyd. ac pynlaythyz a
gannlaythyz gwaged. ac anuleien gannlas eunaw
reo. ac ynulit mozgynnlaw elubzerlleo. kynnu
gwallaw mynn gwalcaw ar maennyd. kynnu
gwhist ruic rwyf gaen oyrthyd. kynnu gwaf
dibeth ardeth oer oyed. kynnu gloeschyn kynn
glaffu ymdanned. kynnu glaffar dilwedd dilly
ed. kynnu gwenhlaw kynnu gwythlaw gyntro.
kynnu gwythlenth feith dzutuenth dzyetuco.
gwr: tallaer hyb mor athnyd. gwaur dew
ar dhen agwgled. gwedaf gwdiagon
uerthed. ymot ymatyein dzugnerd. pth
dynllaw pth dnullat ozled. pth dnullaun
pthdienllys anned. ieith Aelgoic y me
oic en med. pthdieũblat arglwyd pth dnu

Rodyneaf nef auer: eglwys: Aled
elot wn gwerydon gwaredaw ffer.
ardwyreu matyeu uneder tabuder: kenedl:
dzoluyneuh dlaal ffawt ffyolonder. emrafc
annuaw nunner degnadlat: arglwyd ry
yo rodyat gwndat gwaeler. ef angnaeth
o gaeth geith: thunder dewyd. ynuydu ufyd
dzw thyd thzyfder. ef aures ar grues grylly
eu gollet kzec. y daet y pzaw buchdzec chlle
ryder. ef adnaw flaw flnagyr dyfyndet
ffraeth: ef allnaeth uch ffnaeth traeth trei
ac aber. ef allnaeth arnaeth bop auer di
ueth. a pliob rwo ur perth traeth lle traether.
dyndilbyr odyfin. odyfnulocldder: glan: athan
bu ganwan pau ennyner. arwy allpzllow
llozo adfynder. kyd: adnac dowyd ac intouer:
dowb yb ydlwyd lle nnac doethder. nnabz: a
dayarllaz gwain gwaet ndnper. adar gwyllt
agwar gwir doethder wrodyen. thydyr eigabu
ffrydyen fychen afer. ynylle ybu ynneid
bud hoedder achles: ac ynu lle pailles ylles
ylles flaller: ystynyer ouf gnet uzres gnyfder

[illegible] ar [illegible] glaer eglwf. ore [illegible] dorch diduric dwellaf. anrendic ouer ufyd elglaf. [illegible]
[illegible] dedolaf. ore dzw hallder ner nerthoed hyrnaf. attradem dithen doeth penarchaf. [illegible] dicr nat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

berth. na nerth diuabl berth deadl aborther.
nat oes hebdaw prouue reden. dibed na
archren parableu per. nat oes rak na nutt ne
dyn amser ffaur. dyerbur yn tra trudaleth u
dew. ffaelth dwbder. Gwae a greto bo breiol
der duched. gwae adnek trolleo ynelle y treiller.
gwae er arglwyd rydd pirelle prodder nac.
ffac es dyn gwnaeth anec aelchoer. hubed
berth diuabl hudubyrder dehuyn. py hoed
el dyn tremyn tra mozher. ac edeilat brat
brut saluder dzwve nu dal odur bedy nyt ar
bedir. neu lyd ar erbyn. ynoclor a reicuerr
lesyn. neu leihau. neyreynn tuyby treuyn tuy
uer. Rac hirdyr. put prud ubuldeir bryt.
yn pbyt am oyt dysc achalldeir. rby gaffoyt
vy rhyf rhysc diozynder hed. kynn bed seith
brydaw arglwyd gwaender. Rac or rbyn lug
hor breidyeu pader crist. rageudathrut tust
lle tyster. Pyd yn gwael dduno rac ouer
drangwyd rhys arglwyd tydyd hael gyfrif
yodder. rreit lleu llathrdref nef nak ovydol
der elubec. rec onis uabedes adeus noster.

Arglwyd dub erglwyd churglaer uchanyeu.
Arglwyd llauu achaer rei ouredeu.
arglwyd llachyur gbyur agbydd tiyopeu.
uor. mawr dy rat athlyuethyeu. arglwyd e
gluader ser asyeueu. arglwyd gbydd agbyr
ddwar dieu. Arglwyd gbeudref nef nak deruy
geulydyr obeith rak uedyleu. arglwyd uor
adur gbur gwaredeu. Arglwyd uor adyo kyn
uyo bamueu. Arglwyd teruynopu doupeu
goruch ar goruchel uoduneu. tydi aauet
gret gruet greureu. awelr lur eureu uder dry
ryderu. Tydi aueo yn ueueu pspydaul
pspydued gwedeu. ti adaudydbraut diolawt
datleu. pr barnu yn tryllu tradidyr bynheu
Ti uab uaer ryt arur creadur deu. heb
dubed heb dechreu. Tydi rreen llaheu llen a
thysteu. adygmilaerthoyt gyn dzuy dogyn
ffurtheu. yr dec ybyt tec bi teu arhugeu.
adaderu adotreu. Tydi arglwyd rydd rudded

eu bop awr. a rodet dan llaabr nauz uzyrydeu
Tydi diw gwedy gwaelaeth cof: ydkyt kynn
deist yth reiden: am hynn llaabr pob llaby
llozyf eneidyeu. brth ueibon dynyon dragyn
dzeigeu. Dalitya dy arglwyd dy nefodeu
ym. ampl ratlaby nedpannen. o gwneeth
ami cuallub bub bechodeu. a cherydde dzy
acharedeys Direis delhm dzeidnu dzeiryadl
seruyen: nat dy nar arnam anghan gwyn
pet. yr dy gwlad lues yr dy gwthzeu. yr dy
gwrondzein dr da gozeu. Deda ni dyn ri
nyeu tyltydraeth: rac tost dulur arglwyd.
Llozof dzeidnadl. dgeth deidnadl. gar
llelnadl. gar llaelh nnyeu. llyttyd
rannen. hyt nedpannen. Nef hyndz can
nyeu. llythyrdor dzeuon. Kynn lannuna.
nam doluryd. na thostura. teith dilue dur
on. Ne orgured. gorflauared. puraghaued.
pur rgburon. Ne didoltyd. ffyellustyd.
Ne dangosthyd llaam gwlydd. Ne riedadc. dirgeln
dzedadc. Ne gwaradadc. llaghaerdon. Ne ky
bamed. Nu rannen. gwaer uenannen. gwyn
uozyuyon. Ne uchelaf adeduolaf. dnu a
uolaf dwruelon. Ne caunolut. daer naer nu
lut. chaugr olut y heugylyon. Nat achaffeu.
ynupobplaffeu. y bafleffeu eus dlyffyon.
llaabr gurvab. kynn dolurvab. Nu dnuurab llat
na dzuron. Naer dzaer dzaruit. dnaed baruut.
Nethyrdaabr gwaat. Nattyrnaet gozon - -

Or eurdat urdas dulyllic. kaer kynnar
dyfydlch barnadc. cozof gwendorf
gyrnodyr arbennic. kaer cuzglaer arglwyd
boubadc. Creadon anerydon nor grynic
athur: a thierryn dydyr llathzadc. Kynn
anniet yr nnaerllaeo bzonc: kynn gwely gwa
elaydr pzyrwadc. kynn gwelet gwalch nwch
yadc. Sathyrf grist ny rryf ny rrnnc. oth
dlaat. ac otthdaed ny dithyc. kynn pallu pryd
fynnor: pydlic. kynn pallaufyn pall dnaleh
etnnc. kynn pzenn erpzyuet thynnc. pechu
den trenuygreu trynnc. Kyzuadnes arglwyd

304

bore bardic ryp ryw uw dewisic: rodygwes
arloes lithedic. ar tarbyrn bu kythrudwedic.
argledyf ar gwyar llathredic. ar gallon glaew
urun eglurwic. Ar bedaw ryn gwaew gwyr
nic. athoew aeth ywolle wric. orwanet uw
bydeith unic. athdeith argledyf rwyd rod
brouredic ner: a nef dannedic. ar diarma
id o dwyt theuedic. ar dieirnt eua dlaut dlew
nic. ar dwyrt ystlerin boewredic. ouwyr
ewr iwron latinedic. ar dlewyt ydwyt bendige
dic rac arwet ouw nwdic: kymyn gwnaethost
uwr ast knowedic. yr gell pngolofnedic. ewr
dec ire rugyr dnodlic. awdyw rwy rwyd ean
nwdwedic. ardal nwd nolwant senu syne. ar
dydlw ardelw urdedic. Kell nwf pobloed pnide
leunc dec: dwc un ynklat upodlic.

Glaf arlwnaf ar ewreu pryduat: nwdr
dat y nwdrat nwf ewudeu. a dolaf
beuyt dyt bydwen dietnew: un nwdr uwer
dilwen orgew gozen. Golud yn thwethaf
yn ffynnonneu yr hollupt: pglau pkepr pryt
pnadr dwrtheu. mor yn duw adyn donneu
crodadun. un athen deun athdo dieu. Mor
nidelt un rwf un reidpeu purffadr: nwer yn
dradr un gnadr ynghwelt unnew. dyadr
grcadwr brynwdwr ar dreinew gloewgwer:
punhaer a bundoes olys aghew. dwy n
by n rn rryn nerthew wnaf: atnughet
benwaf bob awafen. A dlyr dubn adelyen
dyar: ac uffern uenbar bar berth bylyeu.
de chas de chynpas de chynpeu nedowr:
dpiechadr y nadr ewt awaelew. Ae brat ae
redyat de rypden diwn: de hic eillnghton
dharfanghew. Hyt na ellont yw ain vng
hannuen nwd: neb ryw dr gylhed dyed dieu.
Trw gyffel tryw lee tryw leillen heodelt: tryp
conarwch rac llwch llydeu. Trwy tat ar
nadrat yn rrigpeu hyfryt: tryw glau ys
pryt pryt pnadr dwyrdew. Trydolzew loeu
new: dlawen eglur: a uu eu antur y wam
ynain. Trwy eglwys llwm llawyru curnad

tawd: ar ystrythawd pr clawd pr clas dyed
Trwy elwstyl ryw rhyd bregethwyr: twll
llonn: tryw arlleguylyon dirwn dyrch.
Trwy prophwydi n nedru drygrut: tro
y benuthyent blent y blodeu. Trwy y pedlar
gwar grinwodeu rugyr: agel pedr ar daer
y ffynneu. Trwy y ceuen gwlaw gwleu y gwyllt:
uedwyle pgyr allgwyr nwnneu. Trwy arwyd
gloestwyd tryw eglwysseu pr thyd: tryw uedyd
kynwyd kynwobeden. Trwy thyd tryw lastwyd
tryw lassen rwnwed: tryw dieu steir awned ethe
rennen. Trwy hwoa uadrda bydeu dilestrth tryw
dseurth tryw dlith rythwreithen. Trwy dwnn
tryw dremyn. tryw dwnen dwnbyl: tryw baradwys
pr lwys leis organeu. Trwy yeuut y boelwyrant.
delyfreulwrka: albwa pbain ynburgwessen.
Trwy gnet tryw gnyet tryw gnwallaom:
albwa gwlaet argwlwn rwy yn rieu. Trwy dy
bain gadain arthgnidru dydbrabt: tryw dy
bradr thadr nadr enenyeu. Trwy w rwyf y
bwyf beb ffynneu diawl: tryw eurwdl y saol au
sel gwnneu. Saturnfad trefwaf trwthwch gwleu
ru: tryw uchi by n tru bwyf wnneu.

Nyt oes hael ychu nwbu nw bydo: arglwydd
deu pr dy gystodwyd. neurthwr gwall-rodyr
at gwaredyd pwnnoes: a dynwlwes eu gnyes
ugyreu ar lwyd. Agreu adeiryn pdyn pwyd: ag
gwaed wyd galar: arth rghwyd. Agrem gwyrwyn
gwen my gwnwyd balch: mal bwedel nwdwr
dwlch y rhedyd. Eiglwys w yr uer rwch ser: pr
fyd: a ureic nwrlo nwd seilwn dawyd. dryglodyat
trefwat trahyn bydyd gwnwyt: a w tryw gnw
yt yw tragywydd. Pwcnrw byt nab nwer
mordch gwnwyd: a wllalben adour a wllwnydd.
Pw neww a pperthen parch llwyd pardwt: a w
delben drwdr adwy dwydd. Pa ner rent bydr
dwrut dewydd: pow gwrdwl ellipbyr a wgwr
lwydd. Pwrut wwpdn rwt dw rwyd. Dydrth
eurloes: ielhu grist arlwessyd. Nat wa thyth
yll wa bradr ardybydyd: nat wyd byt ibyth
dr ardybydyd. Dat agwallder ner yn dis

Digitized by Google

vncaeibyeint . na digpab y ceint yn
dec ychyd . dyllyoec nyt oes na
dioes dyo . alpha hebot clot clwllu
d . bn athn ain arybnd a ratt a
thiat di gronnwat dygreunyo . ~

Hactieu gwnpo llyo oby orsed . Aeo dirlyt .
Mucheedn bar orth aer escar arthur pleyt .
Uaspn tratpn trengylgat der lspnnbeihyat oeuan
haelyt . Nowbyr grint brut brpic Uabs getrpyse
lleas gutrype . Ury osgrodyon gythleith gulon
nyth lyt gilyspt . Hunc vrbwoydybant orth
deprueddant nythaneiodybyt . Huollaoc drahn
eurgrpt lnulaspn . aergrau blwmallpt .
Uumeilt oruot o leodor clot yt loelbdu dbyt .
Hoogyr deibrgod . araun prini urpen annlyt .
Horof corof cannlsied cslath ourgled aelbyth
dorgbyt . Upo llym gwpn grpt othdulr blegpt
nyth burblygpt . Aeo lluorllin nulor torchtrm
nual aerdorch trbyt . Gnaethost pnaer batrnn
curnaer coetson trubyt . Hathyeast ath rou
aernerpnon arnoreubyt . Gnaeu glot yntru
othdraos gannpeu nythdreis gwnnpbyt . Gbar
pgyarthau athrom ogpun nptneuygpt .
Gbaeu gpeithluber bylod gurpet ael vo gwebpt .
Gpeilgng ongpr ystecerpe etto geurubyt .
Gbaelbar trpnuthyst mathl otheurdyst nual nth
urdubyt . Gberthyll gortlnpeu otharbpneu pth
peurpbyt . Gorlafortrn detlrdorpf kunn diu
darpf krnnpbyt . Bygybaleh baleh berth . da oth
uabrnerth doc ytb barnbyt . bygpdelygod aet
dur osgrod kat tuerysgbyt . bynpor llaoget t
non drefset tarpen drpfrbyt . bygkedynaeth
aellabr eurbzeth oesbz aernrbyt . bygkarpat
gred krpnpnen agpnd kern abnegbyt . bygkpf
bnpzeu bygkar durllem bygkaw deallbyt .
bygkorof torof turr bynorec ynaer bynoragon
byt . ~ ~ ~ aglyuyon pul.

Dbo sid eurlyb byb brpeint arypzem
o rieu grem gramer . athnurbed anry
zed ynrert gthnaet beun reith gneit .
Dub sid rat ieithaet pth nodpoglpt nak nek

doneur brotkbyt . nadl ieith ior nal ybcnro
yt . nab y dpzy ner oer dpyt .
Dub sid eurgrer ner nerred ydoethyon
ydoethost lyb nazared . gberthenn dar tru
gured . gbyrthnabe ior bndnabr orbed .
Disalb ner dubsid ynef . dec eidnu ydic
adak odzes gwyn o dzedr gynnik . odzan
gbod ukkerndrynghk .
Dubsid bu eidnn adek y cerebd creadpr
rat athaugnek . ygglem bpde ygglynn
hoelbdzek . ygglan er egpbyon nek .
Dubsid dec anrec nurn ogurnat y gronc
nek delbn . dibybiadl daadl dieisc dzeisc neen
hn . di burn dieith dieith ydpfor ynthin .
Dubsid argbyd rbyd rodpat duc iaessen
odec uelsin carpat . olbes rert olbye redpat
aehu [illegible] eikk olbye rat .
Doeth dranna alpha eilkkabt reen onek
ynrert nuner nodyssen . dubsid dub gbir
gorallsen . sernt brent brnadpr llybpadpr
Drpnntorth heidborth heidbal [illegible] en-
ardenbyse ior oed dibil . ry borthes meik
deus dubsid . rudeubeb annnen bunnnd .
Dubsid gbeith ydoeth deith dbir adeilbett
gbedy oilyb dyhir . bnd rert grnngrnlsat
gylbir . bod rer valch noe dec ydir .
Dar nek adaem diagpr brabt daun dor
eigbaun kynnabn kkabt . dryse olbe rn tn
trndabt . dubsid pbrd brydorrdyd brabt ...

Dulpen pbyllen krnn pell . pnyal ys
angen tkrpth ys eqnal . dsbor ynn ast
dzby dbal . gwrernt . dnu goron ptal .
zhrdeilt verglyno ar oden nnabred dzon
nnneirn bedroden . gbeler or brojj doll ar
clullen . y rodec [illegible] nelbr tre dn .
nnaur grubilyd brd nabndn nn grnnaun
[illegible] goren . gbeler aur adolurpen dro
brabt y realnngglnelr ten . Athelo athdspab
arller dr [illegible] nnn nelradalit erom dnall
adbrnt . drbpn trolled nned nnnt . drbyd dgnelr
boen rert . [illegible]

Trahaearn brydyd mab Arthur

Dyv avuacth ottuacth kyvyth adellat.
Arbedbazpost ost kymhedyd nit.
Reuadavr dzeuilly odzuillat adom. odlaet
y gullon dyv urvyn ottuat. hu ozpyst yor
tyst tolt youlbat. arglwyd diozamgyvo dheu
dzoughtt. Gbell yb pbyll uozeur ogurvat
peryd. per yb ygnuyd pur ygeuuat.
Ellozpyst kynneil kein oleuat. tzyul gur
Uudd kyltzr mallat kalbat. Gec agnuyd
yll pbyll pell yuat vom. vdylyn gabeltyn
gobzyn gvallat. Gvydd post kynuyd yb yn
kyulchyat. ogor clechyttior unoyr gyglior
uuat. Racpob anhoyll tryll rac kynhoylly
at gen. gozeu veneu enwelyuat. pedwaro
post ino ezpyst uodyat. peuuak acuchak post
uak uefyblat. Nyt edy hurboyll dat y tat hu
bla. kynuyt atkuuada dawn yuhoyat. Pamu
dl yn angel pobyl yn bugat. anuon aurugy
on yr aunegyat. Dyn kyltyr gloeffyr uual
gleffyat anon. aa ygfoadoyon gan gyhuoy
at. ac uuallyant llwchyant llawch amuogyat.
Llawen yeith perffeith pob gobeith yat. Llauur
er o heit o hat llubedyd. Hompo digerm uno
bpoyat. Car anant uolyant unlyoed borthy
at. ozon atkrafyon dedlayd yon dat. Kereu
uyd kynuyd kynnuyat dygnaddoyr. creaw
dyr hael llyhyaudyr heul alleuat. Buched
berr trofled tzeth ynudygyat. bychan yd uno
gyuas kae kessyat. Pawn no kadarn barn
unbennyat agnuspaibaus cristus awed
disgreylyat. Pabl adaw y kaw plyo uenedyat.
pr gwyn gwur eryr yo pugfaircoyat. Dyt
angryt porbyt ar bat ar oounyar. nugur
dun bannyar ac vuchlymmyat.

Golet pob llaket llyo arglwyd. mygyr
llawr nef allaffyr niab mab mair.
avor bawd yn om nas yn unnan dgnus.
et patris cristus cōfes dat eni. Genitus
non factus ex filio: spē iesu sanctus et
sanct. Amen et yo ynwen au ri diozamgyvo

arglwyd ou kulwyd yr ouv kelu. Kenon athrav
on yn kar athyn. kaffom ni arnoll oll kymmec
ynkolli. Kynn bediant breunyabl yo ynyst
anherawdyr: crist creawyr kuadeyl hual gy
eilgi. kymeryth creccyn nerth yr nerth ynn:
creec prouynpunwes ogyuoeth. Juben kym
kynnoi athnaeth: yr plan plwyfogyaeth
plant kaer bayn. Yn trugar penaar penn
haelyon. adoryalyn oedaln dynn ryuerth.
Arglwyd mair kilwyd mor hely athyr: arc
kyltyr gwr gwyn y nolt.

Trahaearn kenyt aeuum.

Duhyt dzgryst gryn arwyeth: dew hyel
digel dygyn adzeissyeith. Drac balchyr
keinllyo kinnlleith gelynyon: dragon gan gofy
on. gynn gwynuyeith. Gloelet argluyt ver
arygyluyeith. gwedy gwalch rwyat gat geynndeith:
gwaet rwydyr belendyr. hely oleith ygryst.

Gwae wynyr ynyr ynwt uoffyeith. llettaut
greayf bythaut. ginduan hyt beith. Kannn gwyn
gweuyn ourbyn dirweth. Kafan llwoffyr
offeith hyd yr: llawr twlyr teilu llorr nerthyluyeth.
llwon ylgyr yon llew aes gwyneith. kruem ac
uheu. anuoyn gobeith. llugyrn breiff dryll glo
yfc eith unorgynneuo: llofyn cawo llorgyr
dorys gwalch llygyr dwyf gwdeith. Keon. dar
derffer ffoyr annoneith kann dnu breidin. bych
ech agkreith. Kaeth rewdyr kreiffyr kreiseth bre
hunyaeth. Kary llawriffyeth heilaeth. beu
uneth bydwoith. Kit ammpan orlan kerpan
tenpeith: llawr rudlem ysgrem arlhem kurde
ith. Keypnid ket ddud kat orleith kuryal
llawr llogyrnarw llwelwn. Ac kpr ket peith.
Pbyll ket pyll anpeuet porpell medneith.
pyrth pilyluac ouiac oadn gruthyndeith: por
gryt ket elbyt kys oelbeith nat bull purgliw
digabylyr oelyeu gobledeith. pararwr kofa
ct nul ollymdeith: paun gleu mawr enr em
mar areith. pryd rud yo ddiuo oed oaleith
tryoar: pargelu elgar gelyn oelgnith. Bit
idaw dual ynat kyfteith. parudlwr tattlyr-

rut. ych gyppyuerth. puraverro. ual ros. murerth
uyderuyo. heremyo perro. purthyo perferch.
Dyv delyn. lexuyn. lxenuyal. nerthyat.
overthual nuer aber. erbur. gerenuyt.
Dainuyshyo dyfyro. divrat. gerenuyo. yrrif. alse
nyo. herisso. inrhat. Gan. ihesyon. hadhon. hil
digrouuat. anyf. ervilaun. cunaun. cunain. nuat.
ardal. eurbinnyal. erbynnat. guant. ardnuyl
blaut. molvent. inihoed. horthat. Nyssadaf
barnaf. ban. thyf. benuytt. nalbesse. arglot. ber
ut. brosse. ovchaunt. Acynupluth. yn. rith. an
renthvat. nynibere. heb. greir. dilesrer. accessynat.
Lynbir. thyf. hacdhyf. hodoch. arat. hyffredynno
hod. hodu. gracheat. obovll. mur. didbyll. mar
dat. didanngrino. arglino. kulyo. rino. rhyf
golenat. Anuonat. tarlethaf. arth. ogarvat
eurtinoovi. vnkenedyl. ranon. benyat. duben
vullauen. rac. llubyet. kelyo. uy. hyf. goll. gyn
no. gangrill. grennat. Essenthuhyren. inno
eirren. nuat. oed. vun. golli. gresn. grisstnat.
Penuyn. thirorth. disedu. thaethibiat. pri. heilgyn
pur. lafuen. eroren. pyst. kedyn. hat. Gbar
bien. madu. ued. a. gunllat. gherriwed. llydaw
llesgyo. eurthat. Gbahaoron. rhid. von. arno
vat. dreigren. grin. gyroden. tru. tydn. ythat.
Dangynuerth. gyrnaerth. goen. punbyet. agoll
ere. ydrae. drolles. thelyat. dgallustenillu
trusllen. hat. merchin. ac. yngrisloen. lynn. ac
yngurlat. Gur. uskr. ynbir. gyrbir. gruhat. gro
ithin. hurbyn. tarvyn. tyrf. gynnyuat. Gbar
abrein. ain. kadyat. ain. eur. gur. bleinyat
ongris. ablaf. dingat.

egnuit mozgregin. voz nchwsn y veun chw
eignn. 2/ys argannfto dwrozem bamnfto. oz
lle nnnfto y bamnv lwn. ſnwd acarbyo
nn ner tnarvpo dabyſnrbyo dnw kyſvyz e
n. Gopnbyt dwrbyz acpverbin. ayſnnder
bvz kyſſnyt arwen. gvz nnyn gnaſáet. ar
on glaſár. glor adnſſet gvladvo dnſſen.
Gvalgnut lwrdan: gvlgi vodnnnt. gvant
dw vaclan: gvzodvulein.—

Dvulein ro ll vainno. dibut bynan y
neuno. dibrvab ybylip aibonr bod. dwnyl
cnvoet yo dnuyd. Danvo hoyl weilnno
hael ayhzo kyſvaan. kafas boyll dignffiv.
gvzavl. kyſbyo gynnro govnnubyt tuyp by
kyt nn bo. Tiu vnthoelbno dianlnyſiat
oo2 anor maclaw klaelnet. gvlas beunyo
buyo gvet abyo pnllve dennyo ac. —

Dec attab kyſnandb kbvn. trebyn llaßnde
tnrbo n llnndem. tevy y gynyon ar ozoen.
ar y bleit att yzei blaen. yblaen daavl
gaunlaw nvblyc. noa vnglwngyr y onc. thn
nv anr gerat nrdoic. hoffer repugyl y bloed
ſtrangyr. ſtrangyr oe locſbder dilatyeith
a veyr. dyſgnad vyda pobkyſneith thynnon
dinon beteneith thynnedyo baun rby kni
reith. Deun reis maablbeith am olut
pott ypbys vadaoe vac pyr. ynyon gleis
grvu golengyer penaſkero pob kyſneith ve
ith vat. mat vepo gvnn. ynnat vodgar
nnydyr reith pubenn kyſneithor. y mae or
nſgonn v nnor. mal yzeur maelaor eryn.

Gbilynn dv oanron yhyr gruffnd vab aelnann:

Ryb nnethoit annoit nedengoit nw.
nach nat baren ben gozdnn. lle[illegible]la
er guldnak glas glvo dat annno. ry blin
yo attal llovr arpal llno. ry blyng yo
ebdnng ebel dnnyo. ry vlaengar arndr
nnat vodnno. baal rsflac baal rovſe maal
yo baal llno. ryneo yo yn bvo beno upnon
llno. ryot rennyat clot cletron nlaennno.
ar dnuorbec dec oyſyrn rynno goyneo.
gan laellongoglas maaco inozno. lle yn
nn bellch gryn gryt olennio. llerbyndo

mnnpch gredyt hwnvch grnd. llozo gbnn
llaßr llaßer kno. gran cnngyl. ar llaw ba
er degemygyl ovgynaglvlno. llnoco aßpoy
at llaßrvopnt rno. llopbyr ozit aeroplut cn
dwlno. lledit llit prit prifno endnet pry
delit ket kyt agruffno. llopr ynbeno arneno
mwrw ozabluo. llnuo cnllyßet annwdt no
llßydit y ryoit ozat ufno llelbenyo nawenn.
prif bolpant pzno. llnrhybyt oelbennllaw
bod bellaw bno. llaßyn eflanndbyn nal
bzyn bzen ar golno. llopbyngat llaßzo
det llafrno grelynpon. lleo di pnnypſonovon
bornno.—

[illegible]yt digervd dnw neut digennt hpd neut lle[illegible] go
ed y bod owerd ynrat. gleut llaed o bzyn kayn
benllat yghyſbno: oth attal ruſſno gaeb [illegible]no
nat. gleut llit vllerhint llaethat ochnder: llaethm
awed pndanat y pndanat. gleut llet ver[illegible] bynne
vynnt adynn: pndar[illegible]n n llu rot llab annat.
Jemn lleidab trymgnbo llelh trow gat pnllnat
pnn nadoydi attaf neu vi attaf. Jemn llbyd
tnſtyr pat pnf thrhychbyat bys: othygbyn by
nvfnupon rbyl gnant. gleun llowgat llaunllu
bnat vygyoroen: neunllnd dygpatboen koen lnoe
[illegible]r lygnt. Jemn llelben lab nnew nnew annett ye
nnn: ellding ynn vyeeidar leidennbar katt. p nz
glovf adnßvf ervr kpechpat gled: nnet [illegible]
llev llyd vaw: degllat. Jn enrglat lynor lynnn
adibat engyl: yn nnew gled tegennyl trynalngll
at. Jn argled trofled tnllnen [illegible]
deyn goedr gnallat. jn [illegible]
ynellabr: arverat karchaeran kpech ov: nnt-
pen neu pbyl dyn dnit tewern pengrychen el-
plnn par arn trebnat. popllvno nllno bne beid
pat nibeyn: pnn tnyn keiorn berhallobyat
pybyr erys gron gnpat ynglyſb: pobl no
ko med bled blodynpat. idef kaignn ninn
eſalbpdyat bre: parth dyr: e pengrer gr eidwak
ſtrſpat. Jarth odit rydit nr [illegible]
eoen donyen dinam bpllat [illegible]
bbat gennddnyd nachetyre ybond [illegible]
Nachaben orgonn gnnvas: [illegible]
kaer gulchinn yr mados [illegible]

gualdur mur nuerbyn dreulut. wyon erwen neu
reaut eil nuy: gaut. nuyg: wolyant rolaut ffynny
ont affaut. amren ruffud bud bydu thalghaut.
mozyen ovic rodthyle reudthyne ygkmaut. anwn
gurut lut kudzaut kalchwynud. nuywyw gwnud
ryd rodyou didlaut. medd yn gwaeth lmarth
kenbr kaudaut. maden wynen den dubannaut.
aredul lletrzyt bzyt mod bzaut adnur. megfyt
dzeic flachar llachynt uadaut. annuer clyw clot
ryw llyw lleuychdaut. mer yn anynac pne dzac
prauut. ned ukeden donyeu dmaut oegnuarch. ny
uyz burch llyhzerch llythyd kubdaut. an athyn
pyn ryne odrzaut. meithy vor mis kebot kebaur
thaut. anygz nak diffithyslit dythollaut. mer.
meneftzr gledglaur tacr tzy gaeafaut. ador dzeil
amal hael kwyl emaraut. mo: wenn byt trymhyn
kledy trom bzelyt. ador ukc ym pynac medzaut gof
flamau. ygbastell rudlan rrtlwy kallstwt. archaf
y gwlt nak arak amut. yn y gallon don dewaū vaw
gnaet. Allued nef lened lou vndabt yzau. ellong
ym vvrn dub tri trundabt. ~~ nen trudaubt am
oc arwf ygkystud. ac. llymi odeu ymlloed agant
Dā. ent thymechzen nei meu gwlym dn y lyz gruffud.
aulumed. neut haech vlly daeth amaeth amed. nerthyn
kebic dic dygyn adwlled tilt y: pandeht crift diedo ath
rlftiked. ac lenn kur olannir ymeteloned. neut kerd do
vnd natryd rudgled. ner cok ky vnos pfaultied p wenn
neut kyllaly hemt hynt dirpned. ac leuf kaeth ym
dilut flur flallaerd. ac neur kaeth beird kyfbeth am en
kynued. neut kaethyliet het nut ryd kyttied rud.
ogellaelch ruffud brud bzeidm tachaned. ac leut klwyn
keird trylyn ugdo antwyn med. neut kaud ym anaud
uaeltzr kenubled. neut carchar amdarr enuined eiff
dzut. aerdaer llann rylfat ynnut bonedd. Heurnam
dphiw bud bigu arygled. neut nam dut flur flaud
blynedd. ac leut nāmdew: diw maur meranned nef
gkpe. neut nat ryd vo llyo flur tref gunned. ac leut
dom. de eilen den digynud. neur ikm beird kan
dilat nat nat rennet. Heut ef arwyd gwr neut
gwared gkbu. eithaelet ygerpr pup pdgud. ac leut
nrem pnghean gwaed llettzodd. neut trwyat galer
ar anyfeled. neut trannzyr gwynd gwander dwd
gwa. nat ryd en tenlyna amen trofled. Heut nn
[illegible] baban gled. neut nn blwy arhwyr edwl
dewrd.

gaeaf nei kolvl ormei maned allgnum. neut mg.
mebemn ibedo ellin dad.

Heut mis mebemn mein kenpt gylhut. neut
nat ryd gruffud dacch rud vn ryt. ac leuterthan
pnghean gwaeh arat engarraul. neut amdzeic
ardaul didiol pn dyt. ac leuterthyr angwyr pn
gwerpt arlt ner. neut arner oner beird inerbyt.
ac leut arthyd nem llwyd flet ryt ym callon. neut
ered nat tonn hom arghyt. anen vnof mdzgof
am eghyt gonal. am amal arbal bynen ykgryt.
mal cofem kpthrem kythryt beird dmaut. mein
pndzeic pnaut gwelut ny bo gwyt. mein gnaut
gan anem ingdzryt kwythlawn. ogof karaallt
yn beulimdaun bzyt. a ykim thalch gwaelbdū
gwaur dihelbyt clot. ath hebdynot pida bot byt.
ac leurthyr paub vullwyn llyw ryt gwmal. neut
kyfuthyr eur mal. anel ylarchyt. ac laroes nerth
marherch vnwr odieillan. goladen nabydeu
na beird ygkluf. a hat oes lye ylwr elwyt neut
dlberch. nat oes verch na lerch na lerch kywyt.
ac hat oes dred na mos meillo vnur pengwlat. nat
oes rat na mait eitlyr gwet a gwyt. ac leut gwagnd
trallo trallet gadernyt mon. neut gwelygwn
ar non iskeon ryt. ac leut gwan gwmed beun
ren yo eigyr car. neut gwael am wodu reglur
a glyr. ac leut blwydy vdyn diowut a gan. neut
blaengar kaecher gwm aerbar gwyt...

1224

Dubyt yw ynbyt brawt hed pur vuch
par eilyt yw buched. our yw uch mordh
mawred. oppw awes neithiwyn crist ythued.
Red mabred mein. peiw ryddwen neith.
bit ebeith byt. Bydw ynn. bid yn
hoeliwo. bydw bysgyt. Bodyannwn grist.
bydw didrist. bud iawn dryt. Buan y
tym. y bwrielw gwynn. nytbrysiele
gwyt. poen doluryadd pan ynarcabd. ar
awdr bydyt. Brenhin trachoeth. ozw
hywoeth. kranlymyt. Bry ardeheu. o
rbyn bedw. trwleu tmilyt. Delyt mwf
oilad geiwgof. diledyf gwngyt. Duw dy
gnulyim. dulaed oelbrymm. dbyliawl ybyrt.
Da hyd tyrpant. dbyll ogonyant. dwll y
geinyt. Brwyd alba. ac affrica. pla oe
plegyt. Beird ynglc. anpeir groledic. gw
lat lan wyldyt. Bydd gwladr or gwlu boet
yu by imin dellin dulyt.

Hoyrbiawn a chymwawn achywoeth y
geird: gwd dathaearn eirgoeth: ffawt
gwyn detwadr gwaretwoeth. ffraeth dauadr.
etholbiadr doeth.

Doeth ywn gwyn oedwy oedawn gwnwyd:
oetholwyd brydyd. bradr ffyd ffyolawn.
Doethwalb rwy gronwy greu-urwadn ff
bero: doeth dichlerch y uers hyt dlait uel
rwadn. Dybu. nadbelur dzaladw nawn
beneu: dibeu pe aglwn dagneu digwadn.
Dd uu ffiadr (y) dwadn dealm: dd bydin ae
lin olwyth mewrchiawn. Dalef oet eurpoet
oe uetlawn arddo: dd ardelo bymwlo bzwde
b bzeudadw. Dr dudin gwir gwaeuut uwn
gwnou: gw odoethyon mou awnwlyes eigadw.

Glaiawn deiwn. merdin. dwndelw.
[illegible]

1230

Dd bybdrch bzwadrch bydeub udw urdas:
dd oduyd benwrds digwd digwn. Dd odyuet wt
bzadbzgwn ruffud: dedzyeith digwd arzyeith dz
gwdn. Dadoed wrig bzaeroed beirdbgwadn
rwn phylip agreidyn aethlyn dzythlawn.
Dd gwnozw un enwadn iwb gwalchmei:
agwnei ffymnei ualbedd ffymnadn. Dadnep
pyn bwrthzyn ■ dzrthzymnyadn dut: odd
gwdd eigut wt baotn gwnadn. Bygett gwz o
dbz edzwydadn dzrtd: odit bgyfdd pwnyal
wnadn. Doytliet uadz ller bwt uollwdn bg
gby: bwt gwbrwby wud rby arwed ruadn.
Bzhaearn om barn en beirnyadu bzwdzeit
odd blett pein beirdyeit beinwet baimadn.
Bzudadr trdz uladr udl pgwnadu pth bzenn:
trby ewpoled seint beirnt barabn. Bzdrent y
enert y unwadngymdwe trefiret barattbys ffraeth
bys ffirythlawn.—Amnu diopl agunt gauff.
th, eur crist ym gwaeth crist bab maredud bab mared-
dues dägneued: net tros ovi[illegible] ywne bydam bab tadaw:
Ilu allet wnoeth, beint wnaw: goller wt wnaw ean
dbyf: neimn try mihmlyf tat enhimeth, beint trym
bzwt pewt poen dwadd: ogrifrangk trägk: trabyn
llawyn llab bzodd. Beint tromwant tmadt am erwaet
lleu: erwei hychdzyn gleu arwen cochwed, beint tri
an ym gbem gleuw nlloned. neint trullir unaden
gleb lachen gled. beint anglerwindic dyfned gu
larurbym. awenw arthull gwyn oe warp orwed, beint
trem hepcw wr dar ydeigred: neint trom emrethwerth
gwrth gwythlowed: neint treis crafflwyf o del tred
merc. mwnet eurbalch dzeic nwyn dwerm nodh beint
bzed w ym bys orwerth dwthed. neint bzeth yn treis
ffaw am yn trolled: neint bzwm dorm pu bonn oe
bamned adzw. am golowyn bymry oe ymgeled.
beint bzeudl chwedyl tolt dart beft ban dfed. neint
bzbyn bann cammed amgred gwned. neint bzeidwr
arfwyt orfed gwthelwat. am laibr vneit loed dwrw
ned. ffwn doeth nagwengen nagfbru nagbred. or
dwfrew aglwn dan lafdyfed. hymdew eithaf dafen
uthw dfaled chwedyl. dzos wrem gwnedyl am drdz
walred. beirchmeth am gwnaeth gwaeth gwnwyd
Elydan. [illegible]

[illegible] trengtyd trongat gyeithed: nem cuedym
[illegible]wedd gwenvynnu afreolusdyd. oe lwyddyd. ffyrd bu
am nat byd llyo llathered. goller vn dostun nun nunt
ned. yr pan lat gwanas gwnaed berwednoet. hwyr dyrn
aeglot hwt ardwed. kynhebyr wyden wplyaeden hed. tyw
tonerthynt gwlen am gwen gogled. hwnnw mayzen
glot kynnwbt nwzed dwer. pglywnynat ner pglywn
ned. kwyn golen yor men nu aelhaeled. creuy gozonwy
creuyn nozdby med. tof gurv oe lwnaeth palamed o
ed. aben vihaed hep ozuoled. kynvd elwydyn oed kynn
noe dyed. holowyn ffigurwr llayz arllechaed. karvleid
tevnued teyrned euer. emrllw y venet o ernll voned
kompot dor dutlvend o hend harded. kynnwel gwen
ogfuen eigyl gulaned. kem dwrvawl y bar vgh kynde
ro gwyt. ynggwydh gerthyn wyr vggwydh gwnhed. o
wyt wz dor dwrgwydyr kynnwr dwaded. korf torf
[illegible] hendyd ozllat ynlled. kyn reget wllyr mydn
[illegible]ynpygad hun. karvat rwyl trin kwyt rwned.
kyllyrant oed y ryrent yreis am wyned. kydyr oed
y ver ewr gwnyzwed. kyllyr oed y llyr o llyn rylled
heidh. o genhedlaeth hendh oe gynhedled. kenedl
hwedh hwr cwllyr awked. a gallar dwr doedh koedh
kynnwed. ac wrthded dwn bzonn ac wched trllwyt
[illegible]ychdyn wynwyt. o wary helched. kanas nas wdas
[illegible]. wdyn. vuched. kennyw dathan nef kymoedhed.
[illegible] garvat rut awydd allan. wn rhyozawl wn yn
[illegible]

Talhodyn ac Eiant

Pindaut dibechaut dub bych dillaidu
dam i rydlatu ombau kenffych. a dy
diatmeir inein. nac ryuych ynlyd. acth gaeth
seith bridyd ffyd amffurnych. Yn dyn ny
gyeuryn ryny gyeuych ufferm. acheith geith
gethern kymbern nyt ych. Ie mae hallber
gylhae dreclebrych anelaw. Ha du dy ffor ffyl
ffydlorych. Wiffer vi ny neiriae ych ufferm
gubt. ar tam bendin byt byt rydunnych.
ar pyll ych lleiu ych llaw. ych kyllestric. ar
peu gein gurbric peithinic poetinych. ar
pryuet ailet collyabechbrych kynnaic. a dyn
dyd kodaic tryglaic treidglych. Aphob ryd
dudyd dydunych ffreinllaud. aphyd wyr loet
gaud adzaud edzych. Dirpeit ryd teleit tal
grych ibydlonder. dir aernic dinet ar
ingerych. Dureidou dynuon myr. ydoanych
tat. dirdyd ffyd ffoat brat aebredych. Dyd
ranu ythdanu dwnnyt ikerthych hail. ath
dalet bait bendzaul yr naul nynych. Ych
dled dyd buched tle ybych tragybud. Hanr
naur nutrenoyd dyth yd tealych. Ayr dibs
di nos dalin dyledych reallaur. Heinu ot uot
heigyaud tragiaul nynghibych. dygair. geveinyd
dengyd dinam.

Pindabt dibechaut tyrt ar bycham. trei
bzyt attat tro gloewbreat glan. Dri ac ny.
rywfaid.
kynnu nur yd kryuan. dygeiaeth ried raibed.
Bragyllyd ybyd nyt dyd diffun. trda ny phn
ra ny phetr didan. Halnr dielir dit. dernygnu.
Dreis dyn adbeyn cnuin anpan. drist gofy
golit ffbrudolt golt uffernidem. Grithe.on
dryn dduual ogan. trafolit kynn amdo
gro egraeen. Dru nun enghall dall dull
anerpan. trolt. trdy gannubed agpnetram.
Dannaeth lieb gnuaeth lieb gyfirbynan. tru
br angeu aerru nedeu bydam. Gradd ppthd
nafynhdian. trynnder hunter aelbre attan.
Gofygannaruaeth kynnaeth kbynniem.
trynngindaud lieb naud ydlaud nyt glan.
Dzauael nam ongann gnaelflem aegbyan

trachybaed llechbed llach atkr[illegible]. Creinadon. llom bnadoy. llaer
alnan. tresient attunient ebrych anianu. Trefnen anuprydein
gynen agnu. treul gyuadef nefnaf gob atgan. trenghi ac colle
ffeno tdo trudn. Dzaeth abt ebystolabt ysbadzynnaun. trefn
ffit dyr annur nunaid dydan. Dzefnefit dacfruadr ac chilly. a
chlan. Trefnefit dgeri uffer affeith sarlian. tirfirt ebarr. lle
rombrouan. Dzoc heol ystrit dgair badfinan. trallaur pzgyot
abt nyt ynghatiban. Dzabe ybu tellu peul llu llydan. gnaw yr
ynnonrub ar dozof sidan. Dzeuf gynor trne tor kynghor kynigan.
Dredle yo echryd ffraeth kyt. ffarbythlan. traethoes ynny gnaer
gruit ehynnem.

Graient im
ereln nual am orchan. tra ryd uyd tailyd am
bob kallan. Drugaryd ahed haadlyf ombau.
tryy eirpolaf inaur ineu aleuan.

Pindabt di bechaut dub ny bechaud. tricid
dlyf nef yn adef y nadd. Frut uyd tragyn
yo tryy gaud ne kollo. tritbyt byt beirin yuynn
gynamaud. Dzeillyn nyt ythr dunodf anfaud.
trothi. pob cnuibr. pn hir pubaud. Ne ystoffet
kalbet kaltaetfaud nuer. tan lu lucifer aer
gler oergladd. Gbae adyt y nyt nr hubyt ac
baud. gbae adbe ruc gbeinu y raim rynnaud.
Gbae dic. ghir dzeiric dryfabaunlan. gbael
dzaudel dzpuan gbaeb tan ffaud. Gbae duo
aetho tro tryderbiaud. gbae dibyn gbeinbyn
aargbyn anghaud. Gbae adnzeint kent. a dby
aud tenneu. gbaur nuae nuargradeu gnopf
yuadzaud. Gbae dbynn gobyn gobyr uffernd
od. gbae dullaue llunaue lleidyn tradlaud. dau
berben o breinu dzynaud punoer. per ffit ffan
uedouues ffrouyllaes ffiaud. Erpynt hoedl
nergyt haud. dzrglan dilhallan pnydhalhaud.
Pzllet uat uendzul auedzaud andzae. publed
ued haedblas heb gras heb gaud.

Pnurybu ybylyon lieh athonneu athynnu
bu ued yun. yuat pobgolat rat rodi yn
ion athralbon athn. Gnudabt yn gbaraut an
gbaraut. tr bupathu an uerth gbgonpaut.
Tdby ystat rat pn reitpaut. trby p nadh gnaet
baud bap grynnpaut. Trby pzyspzt pgyt p
gnallaut; trnadbt yn undabt gbedaut. Tzft bu
gruit pnypgroes dygpaut. trenuael bael lupladd
greulpaut. Gadbt gbener bu ffer p ffynnpaut.
trodyd dyd adpb oonaut. Gros dyd deugennaet
ker beitbent. tref nef p nnuer ef gbellaut.

Trecdyon ui dun a nuygant. trov deuuor kyghor
kyghaunt. Trech ynoeith yn ueith annerbyant.
trueth a lygnu aplenuryun aplaun. Treb ny
lud tyleu eil tylant. treb ysbaw anbyuet gor
uaant. Trethöyf daw ddukeo ynnunt. tra bonf
treuwyr yn annunt. Tra nynnt trum ynof
yelubgant. treuynnu trulu tuelunt —

Trin daut dullut tu. tref nuf unier gwar
der gyn dat. Trech dyt no nab trov dalun
attep tredon attar. Trauyf ynnut. trwych
heb dyt. ynnbyt ruchpat. Treul beunoraf.
ardhy gnuyaf ysbygnyat. Traul achur gyt a
dolur gueor dalyat. Trom gynmereuit truw
ynpynuit ergreu crocrat. Trov ovboelyaf draet
adunlyaf drut adelpat. Agroaeb dan lynn agva
et gyurion gwern bynnyat. Arlut paladr
yn dianghadr annoy angut. Ardall athybant
erb uadeuant uythnu ollpat. Creidt deus y
dilöygul ydeulygnat. Creidbo ynten ysgbyrth
nair greu golen gwlpat. Aegbuaeth gulor odw
ullyc adilpallat. Aeae gbuaeth fyd odi vedyd y
dynnodyat. Cyrt agfynnyeth rac ofyn nadeul:nerth
inur gbynnuerthnat. Cyrt aegbarabt ocbaur
berhabt berch ocd ainiatt. Cyrr pob teruyn ar
don dyfgyn. creidd dyfgyn. Creidnin ar cryft
ynden nerr nade oleuat. Brenbin arglet ocd
pei:aiuet ynpeu ynat Agrenuagl clor bleur tenr
feil or der dygredfilat. beuenuglot nab bynn
bot nalpbab naphyrpe afpellat. Caur eglpbon
greu eglpuron glorid gainnyat. Doeth tryby
tu atbeir anre annoedyat. Eur tus a nuyer y
gur nyt byur yny parfeithyat. Serru bu:dyd bu
bysfarwd bu bruenyat. Oblaen yar y uenagh yn
a roovat. Trauc greidaun aybu gyfbaon. nybu
gouyat. Ireadu ygnyt lesu kolofyn lleuat. Arch
ou y:nael alad nauuel pupyd trovat. Agaras lleu
dealleon ac eleuryat. Arouin nubu aphobrw
bu aphob nyb fyat. A nos edyd a gwalt agwyd adw
Gwrthaw. A gwplat agbaur nur. a:nyar mair drou:
dieuglyad nef donat ar allyopat. pr bladdr:nev
[illegible]

Tyndabr drbechaut buched ikirim. tru
gur trum y nat kar gour gwedi:on:
tru yb dun keli kolofyn deun. trov nat ac bu
nnat keinpat banon. Trech yb ef tat net
nak gleimyon radu. nor creudunpeu goreu
gwyon. Gr dunau digaun dygyn y dlon.
gur dadunbenth godeith neith reudullon.
Gbrodir gwledic gwlat egylyon. gwrdeduabl
gwrad bieurgozon. Gr agrynnyo dyd dydur
ynidangor. gur agrynnut uor dros dreillogy
on. Gr agrynneil feil feith inrolyon. gur
agrennyo yo allyd dynyon. Gr kynnen pei
lleu y lleudrun. gur kynnubys kynnubys kau
nuyll deillon. Gr kynnuot ackylot achlech
on ovip. Gr kynnoeth gobrdy trop draual
lyon. Gr ny chud y nud y beotygon. gur
ny chid albuel odichabelyon. Gr ny char
nuruurt kednat kadron. Gr up chem
nyc treis cleis cledogyon. Gr up chynnuyll
tryll tyllod koelyon bnab. y dnat de dnylpaw
dolur callon. Gr aueth yny gualt gaethra
ut grethron. grudual gryp dial gan idun.
Doeth oe gren pnygyeth pergnng anayon.
pr pnuroer gnuu loes punlif cachyon. Duw
nab nuer yo a:ur cpdbuogyon byt. dry gu
yn gogbyt nebyt neuin. Nac kaffuel trnuael
tu anbyron kaffus sudas sodan pabilon.
kyffeflon [kaffen] dnat kyllun. kyffes drybynyt a
Janunyt yn kaffun ipys gynnyd gnuoch.
ordyonuck. karnyf gur adb ygberydon.
Selfnunt nat ten ac. selyeith nyt gnueyeath
gozbac. Seithdrbydeith neith neoic. selym
dzul seilyn aoruc.

Trugun nnnat punet perpf. gornyo
dbreelyant arllbrguabt lhf. Gozen ou
anden anun dernyf. gorbacter rgler ouer
aue. Gozhes berhaon gleedin gleedy guthzuf
ren nebilen nydlhyf. Gyrrp y beupr
detnpt dioef. gnres tabd gen gnud. rgbnny
gbore. Gozhes hir yden yden hybrpf. gornf
llunu ynch gnuu gonoinu paiaf. Gornel

pnolad nyt nad nadyf. gruner py clydaw eidaw
eidf. Gyz hybbyll kynnyll kynn deuw
dwyf. gwzeu dalbyrthau py dim prynyf.
Gorkflwf deith dinit neut arit nadyf. gor
ffeu dygymneu da py gennyf. Gpnnibyll
dysc ffysc ffer nyt kerr kaerdyf. grein guerul
salem. geireu selyf ~ selyf.

Trindaut parabyr pur. trawe mawd nwoe
eglur. trpp rat nait nwdur nunc nunc
nwch. tro in ri rattawn. trnfundyn dunyor.
dadu. nyf nefnaf hyfmwn dignbit degfed.
Trendidyf rwyf rwodi pitt. awer nar ar kar
rpnt. gwer de deinynt hadoupitt hedwch.
Gu gwir gwennighet. trnny gwn gwaret.
nat nat reit nadet. gret gadarnwch.
Tut lut kudzennuby. ter rer reu ofby. teith
neith naeth gwbyn. trwy attragwch.
dangynneal gwal gwyd. seith bzawdh bz
dyd. pedwar rawt rawr reubyd. kyñ trech
awd trwch. Kunwaf nak negyr. Kunwa pñ
kyñ les. Kyda lan lwches gwares gwarwch.
Kagrei seil sehes. Ne nyt prifa pryt. Kadn
neith beith beryf. gryf dygrifwch.
Kyw gwlat nait neuo. Kupthlen arar ar
nyd. Keithic gwlodic gwlyd dyd didanwch.
Keuat rat rimilled. Kynn da dilles. Ke yda
eth ffraeth theythlled. p nred medyrwch.
Kanred hed hodreu. Ne gwyl tbyl heldreu.
Kaer nef dref dzeidwr adaw elwch.
Kyr bzy hy hoelbbwyf. Kes gne dyglwyf.
Kwyd rwyd rwyf delwyf dzuy dadolwch.

Pei-it ced un oblert pbloden peunaf. redy
nit py atteif mighteif agheu. nit heb dwyll
gerpat ez dull gureu. pgurn greleuc Keithic
Kwrtheu. kanyt ces na nwes na nuellureu n
en. gnaum angrifdwn rplaen rdeu. Ep
bi dw dyfen teruyn tez neu. pz berthi pob
gwir gormesur gen. arbynno pibyl bys po
byl beden ygyt. ar gynnullyt ayt aradury
en. d ieffu aehu arlaw dheu. deles dros
bunnes ac gnwe ac gnen. deonn leuderth

gueth berllwo gwythen hawl. dwbodaul nadwf an
cuetoien. Rycheri cunnku dyny dyfen. nychayo
dofyd dinnllu cinnen. Rychar hach dyp gerpzesterny
fl. ny chaunnwl duawl dewyf eglwyfen. Kyfwyth
kannlbedaur madwc pydyen. hedil beaw gnithin
arbzegethen. Acef awzy berpf kychzeul dwill
dyndill dzut angheill dau dzigt angh ieu. Crwth
gchwyr clot ... eilden. ... ar anser pzwyr bw
dyen. Dec gnuruf adaf odeu au dwrth. hely reuth
hew gwlanedh peith pechadeu. Kenert ellynghor
cuerdz nerdu. Kenn tnplyc nuellen gnaw reu reu.
Kynia pbuda dethzenidyfedwf. anser gnrope dinas
dewyf gnnnedwf gnnneu. Tzopo deuth beow de
dewbodeu. anser rat nad nait gwlwat gofeu.
Kynn da alwaf hop. nolwyreu cnadt. hyt dydzawt
aerawr gulwawt gnaeu. Gwae nychaw kynn elad
pzid gnad gnudyeu. kynnyt rnnu beupt rac rnin
boeneu. Gwae agnr dawar adoyreu atbed. ac nu
chwar buchied seneo seineu. Gwae ny ellyr synnwyr
Kllyr pych Kyfdreu. gwae ny thyl bythol y reit aneu.
Gwae ny dsenyo ethó ffryfe dedneu dengnyr. yr nad
nadzgreir ineu kadeir kedeu. Kar y rat pnáit
ewo oeinmneu. anrydeurhaw di nawu donneu.
Kaehna nathzda nathrnnpeu ainiat. naethzeu nu
Kedaut nu brat bydyeu. Kalad gulanedh gwaed gu
reu. nalole dei nrelle nwllednaeu. Kanyo kaw
dydyo nwr dolt annneur iaun. dyo grifadn dedlawn
pnypb daolen. Keis pnygady athlo athlad de gru.
kaelleigyt plyt bndur pgyfreu. kyllegnr kybu
rac bawadeu gwall. cuffui call nyt dall nyt cwyll.
eiryeu. Ket att berglawr pnnkr pareu. trndne
kzeydne rac kaeredeu. Lozdh y Ke bych bachet
oedzengfred. Kollad dyolwed derned arneu. Kuyo
seith bnabyo redno eilden. Kaeas yr kynghaws ne
eu kaengen. Keuat kobervnt kybyll ffnt inndne.
uffern dyll plac nne nngneu. Kychnyt kynig
kozuyn dref krbynt deu. Kaber flaker nuer
Kbyn anadeu. Kat gnae acolet an dalen kaenubed.
Kelgred gwadgared nntgwal goreu. Kebroraeth in
gnaeth Kaeth tberthzedu. cubyl a bnū erbynn der
boen arneu. Godb glythineb glat eneu anghyt

dewb
epub

gvonuch heuyt gryst gyvoicu. Rac vfeith dyleith ac
pvdolcu. rygueith elymuaeth eu tutuuaethu. Bit
seith dheithiat creet ualeiuecu puyleit tipt tiuy gv
ryoeit tiugaiecau. Loelak uak pennek dsaythak
dsythcu. colofyn gveo eofyn ygvedicu. Dub abar
eni ozycu kyilon uu öffeiu gbuiuon gauon gueu.
Dulipt ryf uu ryok upungat dsyok cleu. oubeo
ryoeo oebuu ueidcu. Pendue ryk oyubloyk oaun
bleit uugyeith pch iuc gyeithiech kytiueilcit.
Gyeak tyak uek uuieuet. gbyn dsch yy ei yy ueit.
Deit oeo uu oblett + ceteru.

Hauu jaun vodaun gue gtkuu gyaethdaec.
Heilu elyuyeiu gypuuldiu gyeuer. eilyers
ipuiot glyt glowlb de dseuilliaut. eilyabd y uoly
aut mil ygbdieuer. & bozeiogab uyuuaw trab
tiu gustec. eluud tofctoryo ovo uadeudr. & d
beuu galet ret yu rettiec oiberth. oleuberth
bzeith bzeuit eheoec. dryal bugetheal bzik
ec. dryyo dieilabvo ryyo vou reder. Ar
ioedeu lu hun hoeu gbyuuaeuer uuaeu. peun
iaile tonu vzbysclaeu gaeu am gtaiec. &c
gall dudall ball boyll o gyibec. euryoet yuoi
oet hoet gyluozec. & ur mal auubudal doliu
attiec uab. pulab oyl audab gaeu ei uiec. &
yau verch gyuieu kyuuiau kauuiec. eryt ty
uiu: gryz: gyeiich diiaeluec. dryglyyo gulbyo
ryyo ryyf groec ruglyclybyzn dlbug olyeyn y
teyzn tec. dyeu greiyeu gyleu gyyl dbyuoder.
uu aubyr: moh hul. ri baol iec. meithbir. p
cludir clot aiuec tauabt. uoz oidabt ygyfbabt
ygyfeuubbyssec. meuabt molabt gnabt gue
tuun dbaeogiec. uaeuar glaskar auu-dba
uer. dyyzo ae mabl heb dabl dieoyf chbec kuyf
te ith. uaeudaeu gaeuubyuoeth oeftreth olfec.
dieuu uaeu ieiu gyeu gyuieaec. uubyn bo
ryyn buudbyn boeuoygyu gyster. dyuych lle
dseuych llibe boec yiu. ueu yiu oue gbeuulb
dsiu ar ryiu iedec. dyyuet ygfbelet gbeuuet
gbaiec. uaiuon dbaz aruon gouyon gouec.
dseugaar gbotbellbaer gluttballoet uugin
uaiu. uaeugaeu ovu euibaiu y dieuzbec.

Bv oeichbeoyl beucoyl kyyu euullaur
tiullaun. auup uuieichaiu kyuup uuar
chabc. bud avyd ryguo y iabc bit heb uyt
bot heb badabc.
Maddbc oeduuarchabc ueirch tarlic kuu
bin eil kyiuiadb catgiadoc. oylbaiu garo
dub augiuuc. dau tygyu poeu dygyu pau vouc.
Duc dub dat bolt kiat kytuaeth heud eurlp
eit. ueozchuo ueb uy chbeuo. oygei ygglyleu
oigeuo. oigabu oebalnoabu y beuo.
Beuo dulgabc uadabc o uot ab hebot yby
barth giat uyuoadz. oeiu heiu huraeth maeth
taeithuaw. bozo uak olozo nek y iabc.
y iabz uadabc uadb biu eiuit tryslum beuuoaoc
tuer ozdiuit. trallabt euryyl gilbdeabt geott
dryllyeu adodeu oe lit.
Iudiabc oed uadabc uedbyz uaos gtaithau gyz
tyyei eigyl yuglyiughabs. Ilet kadoed lluoed
lhabs. Ilit kedic lhab dreillic dzabs.
Trabs uadabc a.iuabc eiryf kathysaiu aidlle
tiau tiu to haeuu. treth oed y uerth trby
berth baiu. treth adby uoztirchadaiu.
Kadairublert eirchyett pozchuo bu tryst tiu
sloec uadabc eiuuo. kaoubbalch lu kyt uu
y bud. bet yu ueuller au aillud.
aillud yo ynbud bed augiad uadabc. uoou
beuo a ueuad. aillbyssyett kyblat tet iad.
eurllab helyu aerllgb bylad.
Iylad beuo digeuo dnyf digu oedbyu kyllyo
kbyu kynn daiuu. habl uabl uilir tir tuyf
lu. hylab rod heil uod hael uu.
Bu orchbedyl. & ceteru.

Deic lu kaun aiuu debrbur. dzut badu
dbc auuabc aiuer. dzbc uadoeth mabz
aullbeth mor. dreigyllbrys dreis dyryo dzoe dur.
Durbyn kbyn kenyeit kyzkye. deryssbu
llubet auoe. dur kebyoudzyf kerdgoryskiau
gas. debr ne in perben perchus.
Perchus bedabc deifuabc doeth. pob kynn
beityaboyn llwyaboyn llwyth. pbyl yellaer
llu uusk. lle merth. pabb gyur poethyur poeth

Aeth anabc

Aeth nadaue ennadaue anbeit. udunt gyf-
lam uangunu ualegyt. athnolreyoyn gyffiy
Kawgyt. udunt eleutruthyn pfgyptyt.
Kodaue badaue bodur lleng. rat dwillat
lleuillys elaung. rudgled bynn dermed
dunuyng. red ydy aeruleid arthurlibng.
Blong enigyl eilong eadng oed. bloedu
haupen lwynp lloegyrwed. blaed galar
aungar gozeid. bhngur enyf blaengar aw
Arbyd ellyn nafloe arflyd. ar bluarthoit
lwedyloit heno. ac gutturaus yllnaellaw.
ozgyet tuf am llef odyn lley.
Kals gley glaedlan gauguynbyt. llaunr uaf
awour nef aet. llaw anaw pylley enert. lleth
eiryo llyb boet. Bo et lleuben reen rhyf
lleu llyr byth nadaue bur ennadaue beur
byt am dwalch gryt byt bdyoydaer. ben
tw nyt eres ueit oer.
Der vu pgyrd byrd uetidroec. arof oyd
betyd batrbyc. aryf aeryfled arbed en-
daes. eiryr tut unydut mabrozec.
Dreic llu kaundarnu. ac ceta-
Adodut dyf gorfdyf jaghelfym. ynidro
dall kynn durdall deuben. ynidreigyl
bnat yd bryssyat breffen. ynidrabt ffadt ny
ptiert bygyrben. Amdylyn amdodlam-
batfren. amdodyn kdyn kynnlebic mazen.
am bedzu cunnu kynn agbem. am nadaue
tiffnaue dofyn alben. am nur pur ual pe
ur beirtuen. am nur per parodd pasgem.
Aumperth berth a barthu yelyen. a meurth
eurth pardhyp aren. Amlepnoeth amban
doeth ynidben. amdypneillt beuers urth ag-
ben. amboftuabopr amllydbraadyr llaiben.
Amdyfnarth anpareh am perthen. am
kyfrwd ym macnwd ynuen. Kynn kynyt
trdnt treis dulen. amdoryf tryf tynualdoo
olben. amnar nac efgar nac efgen. amgyf
tal eiryf arpal urben. Amgoft gyftrumm
ueib eben. amdydoed meftnoed meffen.
am bedwal kynnauul kynnuen. amnodia-

ual ueib nur noeben. am uadaue kyt d-
bodaue bratdzem. amyl nalod duw ■ debu
adyen. anales hed o rnudded y ben
Pen llen allfrieugolen galar. rdyf glyf o
Glewyt lleo byt bdyoydzbar. Kapin ■
ouym dod ■ rdung daear. rebyo ryd rdno
llan. adeithin dar. Kedaod caod ynicof doe.
dibethgir. rdy annyn y nude no gdae nyt
gdar. Kydanc ieuenc iaen. dabndubattibar.
rent ryb llyo lleas oefcut elem. Bnyt pleuyt
elent dnut brth dzydeu. nyt arnut arnen be
ren kynnar. Reoyat bat bedyen dehyn
di uar. ryt byt bdyt dyrdoed dbdoet dbdeur.
Kynd dwllyng dwallad hethydd kbdlyar. ryf
flyf llu buel ol ulliellar. Red arued arnot
llwdy clot blar. redet uet neidraul dreigraul
dzugyr.
Tzugyr gour gbyr. tzynet boet bur. kdyn
ir beinno. Tzyft gryft gdreflbnadyt yr.
dbyr dyfnaut am daar elinnd. Tzunygyll oll
yd. tzunygyd ynllyd. tzymgabo nyn llud.
Tzeulffnaeth naeth ineo. tzeic y oelbred.
trabs y daenno. Tzoffed merynn tzeulfyn
gelyn. gzedzyn gozdzno. Tzyllabr oed ynt.
tzaun dwalch llynn. gnubrynn gdaedbnd. Tzaf
feo yglo. manar annd. mynyr ynidnd.
Tzaethu nedbym. tzethen adbynn. kngfbnn
bdyngzud. Tzaethadr ennidaue. tzydher ud
dadr anedyr gliffud. Tzaeret ynn. tzac tzel
phzobi. coth kyfnud. Tzoy ardbyrem. tzndy
ab olben. dilfei dulnud. Tzdw bur baen. a
dbo donyn. pgatannud.
Dut anhuadl haul yd hnlfled olben. dr
odbyllgren ngfen dzeen dnbred. Dodnen
trabs genen tzeilgoned gryfdyet. oadn y nit
rodyat bordhyat berthed. Dud gdae ui ouyn
ri dyn rydd ydyo. dyf annrdyf rdyodlp nyt
byo neut beo. dyfrfiledic elic ylelfed amget.
dduet pozoller oed et rylled. Dibei nailgoelch
mei. goelch maeth mod agbin. difkin fanf by
dan ynnn red. Dedzonuaant eolaut. ryfdaeno

ff

·ɣlumlyt dıarlẽnt ɣſgrıvt eurɣlıvt aergled.
Dur ɛil arthur unıt: mabrathed ar lu dar-ſu
lle ry bu ſtalbeɣ reuwd. Der ıon dygy bor deɣy
ued emulsaue. deikuaue ued uadaue uruaue uo
ued. Dar doeth yon gamon gɣmed adcheb
ɣllogyr agrugleu. Aocgyr agrugled. Dir yb
ar gɣlbir arɣglaed derbẽ. dacaraul ɣſgrim dev
ũ dulbed. Dyrys dỹm oelys lỏſ gyuallaed
llymn. dyrain gruar gruaelbrydn lɣnn ath
ulyned. Dyrdoat vurat emydd dlbrau. deu
rud uo ıdau alaodrau hed

Hedbled ſaned y ſeint. hael dullael uael
ſeint. hy dyly bry preint gyt ar rualbã.
Dauuyf gluyf gyf all. hom gallon dou nall.
lu rr gurthyr ſtoll gethall gyrtaam.
Huraeth ffraeth maeth uen. hut drut lut
lutyeu. herd uarb ebyerd ebyedleu. godeu gydd.
Hiedbrd bred berdolbin. hoedyſt brynſt rɣſt
ru. her ſtaſguer ffer ffin. goſtin gyffaam.
Hydin tra- cur kaer. hydyſt ffyſt myſt
maer. hoet adoet oet aer. ffloedbigiaer ffam.
Hyder ffer uer vu. hert greit bleit bingu. het
baelet llet ſtu-tryſtu traetham
Hydn ibir hir haf. heb attb neb naf. hyut
gyrnt kynt kaynat. nab unymaf nymm
Aeth ffraeth maeth uenyar. urmyraam daun
ıaun ur. aeth doeth gyoeth gymyrhar. nuabyar
oeth traergam. Auar bar cer cau. ſyf tryf
glyf gludau. ef uef dref dreidyab. rudlab rɣdo
laun.

Hynn bryf gyas grudlas greidyf amuon
bryſſbrau obellun guerſtion. daun oberth
kybeirth arthon. dunghyl yo uammyl ouon.
Gbae bleu mudeu medd gofyn ndoghngud
nieu dygyngaud ouaſon. gbamyſgeu rieu rud
ffion. gyeadr hael uetnus beſt bon. Dec dy
gaf y haf arlwedd: uenendyf yoriu pn gobyon.
taol baul kyloyth ouaſon. teith hoer meith
hoelbur mon. Gbeleu pamgerdeu gordeſin
abon rua. gbyl riein di amuon. gbir diſcamyl
d gbir drỏn. gbaſe bnydd mabr. hardded mon.

Rid hyonet punrer bu ron bynnigyeb. ar
hyrlnaw ar hoelyon. rau oual laun rin auon.
rɣl y nuae neuuhyl pin non.
Gnyſgr: beuyc ablyc amoblyſgyon neu. neu
pnaeu bynguſfyon. unyd yuhyd y ruerdu.
mor adyrch nubyn amgylch non.
Gnu adeith gbadtu eith. gbyt uanon rieu y
rieu dcetlyon. gbur iwh gbyr cuallon. gbeir
dreuhalch. gbaw bynnualch iwn.

Synhoyrus deus dub gur uchaf. ffuccoyd do
byd duel haelnaf. ſef dyf yt bu rɣſf
rɣyd arraf greuyatt. ſef dyf uchelder naf nid
oryaf. Synhoyrus dompeu attaf. ſyyd didu
dr adaut adbeuydaf. Bycthaud gluy by rɣb
rong taf athaby. ſerthur pob conby ual y
laraf. Saethuarth kendraſnoyr dinoyr da
naf. ceri eglus lyrim kynnlynnhayaf. Syb
dynnalr rbyſtlaur yrhaf arbennic. ſorredic
eidic elbic alaf. Am berth ruſſud ud adyſt
mordf. dab Jeuerth kynnerth kynnbryf gur
ſaf. Keutadbyf ogluyf yngkaf hyr diauc.
neit adoet gyſtraue or traur tryntaf.
Poeu rpaur deuaut or adkaf pannu berigyl
daun. amgaun gynaf. peuny dpyll bertiyo
pell borthaf yrhonn. penyt bronn diloni de
la krupchaf. Inepkar gurur mer mou upallaf.
hybarch dyno ro. breint tallhenthaf. Hybo
enyo by boen nyhnaf oblent. hebogerd hy
geit eureit araf. Aeb by chlaider dennyſtaer.
mordbyf dennyſtaf. hebu gue upt lle upt lly
ro arnaf. Hybbyll glor diobll doaf ar eſgyr
heb dyt. y loer bryt albyr bypaf. Lyr ysgen
myglr kerd dur klaeſſaf. herbyd daben digri
on ual y dygaf. Inepdaw ocherdpaw bysſaf
ar uendupid. y byrd dros grenllyrd adrabe
gunaf. Hoer eglurueinn kann kynn ery
greyaf. hi aldneth kedi acnyſbredaf. Inglew
bbyt deuaut pndueraf bun. hoellun hael
adun ohil adaf.

Vrthcunt annerch dauſerchogyn. uthur
bras bro kembry urenhin. kaerleon ued

Ilauan. athallw erlyhw hun.
Ilythyadaw Iwdreingubo dud rin. Uarthyr
uein gyen gann vaũ valchdun. trossof tof
pob kyssyp dyn eithw ar. aerh am gwart am
gwen. Perris ffysc glurdysc glordull. pen
gyl hun prhun ovell. perris gwein gwaũyg
kyfwrgoll. penabt p abt gennikabt gall.
Ot eigyt ỽyt biwuoll. pbob rieu uein vbyn
dull. ranu abt ou gwabt anno gvell. ne ryñ
eiry. no ruuu arall.
Pindyo ef abno aveddabt trasserch tresic pỽ
vyndisiawt. pu oic katlsedic keudabt arau
kyf oedi tof abt.
Pphoyn yw pullowr kael llỽ ffaut om
serch oc archaf pnbzuabt. rydaw pbun ed
rydt. ry hir pnuroit am abt.
Pebzeinbab lỽ gwabr ac gwart burone. a
bleydzp om beudabt. pe bzeid pw pyb gryo
glyssiawt. pe bzab pell arabpall abt.
Ynu lys uyt a dubrwabt ombryt. am
bzyder pnuotsrabt. ffe lloerbinne lloyr lla
abiuabt. llifglyn llaes a dbyn llyr abt.
Kugleu kymmotsieu defaut kputeynn: kaut
auar pwrdabt. kwrd ettient glwysticut
gwestiabt. kerdgar kat aaur koet abt.
Pkioc pe pwf po amynabt pray tragybyo
ontzeũdabt. aughennow heryo hirbabt.
augeu pnedu am abt
Dagnyghe tagne tuc pnuotsrabt pnu am
uascaf pubruabt. dy ynlyb dymgbyl gyleb
ibabt. dim bne p gwetthe ac abt.
Erch uerth by ri rodiaut pe gruerith
um. pe gruerth gwyt tros uolabt. arpo
uat rattayo rydabt. eres pnuedes am abt.
Trabyf rybir glbyf rydabt p berth hoet
ben hut barabt. nynydybum diodno
pfiabt. nyuidaw kyfaw of abt.
Haber amerch kerth kethyabỽ bzat ake bro
dealaw aeloghot. o dalatt ueith gluagseith
glotibet. bozgaut aredaut arabt.

Fyo pbz mein gwein gbzeid gruillab llyn.
Hlauberhaelder ffer ffurpfeidab ffeibych
uab aiab peurab dot prud. Jeuan uab gruffidd
uud uedylyab. Kyo upungunert talent tulyin
dauunab. Ueithcupo aruch trabeun hebdab.
Kyo am dysgrabo hawd hwyab gerd berfferch
nyt ual forbachuch beird keith kacab. Kypo
ragbres les hwsfyo brab. Kopdgar rac ieuenc
benc bydiab. Kynn gyngar ragbr: pnrwygrab
deupar Hadgar rac esgar derp rac pfgrab.
Hathpraboh nyt odd uaen eirpc gaer gnipab.
Hbzo bri dacpar dieu diab. Kopbyr: digraeth
p rarthaeth peuffab ieuen. Kabyt Hpdau derpeq
Hit pdurpab. Kynbraud elsabuffyc dopyc ieuh
Hopyza pe werthurpeth p bzyneth brab. Hit er
dpin bedyin keidyab neubleic. Keis Hogpr
diwestpic. Hoegpr dinistrab. Kann Hoegpr ffann
Hogpr ffloch dzyffeth dzeffyab. Kit dur aurpr bu
adaor kneel neb kab. Kopbyrdzyc inorgynnun
pc unabr gannab nerthbir. Hann ennillir am
dir pupnudaneb. Hneb gyffion honn honnert
gylpab. Kaeth bleit agraab adeb eidpab. Hpc
hirpyc dyfpyc dirdab ffraffenaeth. Hoc hychelpr
aeth Hary ffrieth ffrwythyab. Kann pon kann
in keupeit hebdeb. Hanefieird digreid dyfpin
attab. Pe unic uabr aur Habr ker Hab Hpc hasnac
Hann rann rynhuffac gwerthar gorthab.
Kpeteis bedyn dot tauarn athrac athraiot
ined dgrann. car aeth y par aeth y naim. kat
paeth kadr eurbaeth cadarn.
Kadarn y carnara ac erut ac hael. hael ieuan
elpebit: Kerthat eac bzat bzydyn pnlit. kat
el. eil edyol plet
Hit rynic tru chweifrynic thwefrin yo ieuen.
Hafyn gwrthau: gwythyn trin: Hpoduurpo p
gwenuwgrim. Hat Hew beid pet Hyo byein.
Bydhet kurpet kwngaro yo ieuan. baed rỽ
dogran rudgoch daro. kwdyn crogi keilgoch gwal
kard. kudlann oc bardaun p paro.
Baro ỽfi pnun rif Hwn ar neukgrid arpf acg
gut ethrawuffyr. baro pateu gorein degpr. baro
Cwellgerd kard elengyn.

Gwyr arluen diuan deuaby ffroit brysterith
gwr breiseteryl mod amlyt. erdrenut gere
mangrolt: gwrolyr eut golti orgolt.
Gost gymmal hedoal haeloer gwy ieuau
gur ieuanc mod arluer. gofgrodic mar eiluc
ner. gofgrud lockeffrod ekffer.
Erevitt gryf lehe fen ablaic rpoerdi rdyo
penan daeu pffic. arpf aer oidanyf anocoic.
ar glot pur glut ptric.
Trigpilyd mawl haelrobyd mal haedronaun.
y penan gan uendut: adpfe glot ffyfe hed
vyfc yu. no ann gorchin kerd gyrchu. cailno
Gtrcdy crer creaudyr: diuer llaw nor gymalaud nawd noe. nut gvall vnuam
ball pmae. nyt gwell crer no neer na nuy-
nabyat gerr crer creaudyr: nyf neunt bra
nut brenhaubdat vchiaf. mawrdal gymmal pdy
gennyf. neer pneilgerr anuhygyf. Tof ieflu
llawrth bru brant nodua oifgleir. diffeir ver
verch anna. o ab mabir yd maena. o at pur
dat anu perdi. Dalu nordum wdyn benb
yt arbennic. erbynneir glan yghyrt. dethna
be ber diffeir diffyt. dethyd dfyn beyd ir
hyt. Byt greaudyr llydyadyr: llauher: bit
greir yn ner rac ryaer. pidyl adnaeth.
ffiraeth ffirfrythdir. pobloed a nuuroed amor.
aner anberaldyr: reydyaldyr: rod. nur
greadyr: llydoldabt nynn llud. nordum
gaun pbr ynn nam ryd. mabr garyat oe fl
lat aelbid. Gbled gyfyaln ondalbn ym
dyn annhebryng. bdyé dethyng adhbyn.
difgleir diffeir ner worldyn. gfyaln tat gfyr
wynnt gorr bdyn. Mdyrnant adhaut
dyly pobgenen ygnon pd hynny. mold nun
dabt or prabt hyn. molant mabrthebt mer-
thyd. Gbeon vt supra.
Nouffeir pelapnent prid ynnuli neer
geir gornod. eglwys thogafan ithe
dfynfed. eglwyr dwyf hanner dyd. Dyo
bum kadarn ortho thrth. dub dydat hu
dfeit hdyrthaeth. dwfer embarthar ynthrth.

Bleovu tu aeanc ynw.

Glanoat gunc gelbic argeat gallbak. glemoit habo dilit y hadolak. Gweh dze • wngobulwo roo rao uchak gynnwo glotwo digerwo dub agnrak. Rbym gonen ireunt ucnt hynt ohnrak. rocs ner ffurnauen eurnen arnak. Non tnugur y nar. o vab: gainak dnis. rvoch oe hevdeis hyt nakshuak. Reiopach nuch bellach un abbyllak. rec ffuclaur bud inak: boo nuch- adnak. Rydt omgount a gak gan dfudabt ryd ffiabt rby bechabt ny rybuch ak. Rse hawd nard adnaeth rif hynaeth hak. rnmpen sul olen os lud alak. Rybum pyll bud bud bydak ucth gpiceth rac keth dysth obeith aachubak. Nei aberth ado bra do brut ac ocrak. rybbnf nain llundain ylle nyt ak. Ri di sale pello a iolak racdaw. rovf bovllan wab adpse penneak. Rnnuiocdunadr agvinnurak. res denuryt ogfyt eglop: pen nak creduk. Rac brat nos gneut nabo gap ak ukern. rynel dyllyllabern gethern gnethak. Rydoeth arut ygbinabt gbdrabt gonrak- reuncuoe donnpeu aeanuak. Rieun neur dubeir dpry lanak oetbdo. rrat defuydo bedo yrt arbaekak. Gbedp gnydnu dodi in rybboc cak. gbieuthfreu grak dpr theu argroes dearthak. adoet arteeth dbeeth odaethak. latron Joeon tipchpon oedrut trechak. Achluaow bolnon arthrionak. achlopk gne lieu agbieu pngak- achladur ieffu arikak dnaclaur achwbull twhyll aor arabt anak. Gn agybdoes prigpfneilak. gneu bibyl odeu y bobyl adak. Gerwles oued ybydak gpfenn. gneu wbir vbeuw ac enw iaunak. Amres peth llunygeth llonyd upoak. amrud dyd di gneeth rudubaethak. Amro neud dgubd ac

loethbak ozemynt. rac emozuput hynt heut agnuak. beich o ullones mpe arlseoak. Buches tnpngbnrdat beetbbat batabak. bud heb lud o chud airchak ynhollaul. boo tragylh poubl ym uefubl nak.

Ellu adymn odeuaok gbendep polkor lleuuerffyd iaunderffnok. Deilbed tpngnbeued ynghaubt ueir bfrffeith. eilfydynghoberh gonde ith gbndaok. Ps ef bieu nef nak allanabt pla. pe eidnw berra dbydndnaut. Ps ueu dighym rpym rym gbaut pgynhapll. pe nnym pe hef bpll ynoi odpll nabt. Pe tat ym nyt bzak ueit baabt ac argfpow. pe tut dozangbyd arbyo dvabt. Di ane oedyznaut ab durdaok aeab dyr dyghadyr emerabyr mabr gpnlhendaok. Daeur gbneeth akaeth ueith chaethabt polbpeo. ym mabr eithafpred mor athybaok. dplaeraut dpre lope lerperabt oubeo. poyn dibechaok da buched iaun dibechaok. Gbaedyn kynn dpfym dnyn daeclaok kudugyl. o fyzth ynpergyl czeth anibeinabt. dripeo dibeneo. gfynabt an amser. arner gor modder agur meddaok.

Kamedylvã blas diabt iefu pann bu ynybp nu ar bream nallabt. Arnet kynn adoet. kem adaok idab. pr gordineu llab llyo bedpshaok. Gbeim bers bylyl dbaers dbaeirs nabt di bopn gpnnegyr gbenabyn inabgbyn baguabt. a nabdi bradp gnob gnuaok rnnlbedabl nuei dnabl ysgndabl pysppoabt. aoeir chaser yreim oec borbynoaok ffrebythlabn. mor nghn ieith rnnowa nu athrnnabt. Diw dnw arnab dilhannabt hpoed oubeo n oellaed tnrlyed tyr_ nabt. Dnaor yn hynat dahunabt inpyn. ovoerkyn pybyr praib oe ysbaok. Poengre aros arayo tnaethbaok benn. dahngof nann kynan kann poibraut. Gnr obeith nodoeith. ukydd. orseo. gvaaethbeb omeo y bnun hpoabt.

Archon adefon adpibaut pader y nef kyfundr
ybynundebt . aneurbenn perthen parchybiaut
racllab . pnerbyn attuodyd brab abrabt . am&
Duou udaf ybyfkarchaf bef kynerchyd . edun
berthen ada gymmen podygnnyd . Brenbin
fobat nef ynia ybu ef un bienbyd . brennabl
benuaeth wolynnakfaeth oed hyneiw . Braytle
kyfreith . gbir eundaleth . gbaur arbelwo . budiaū
oe nat kan pgennat . kem pgynnyd . Budi
farruc . bytengonc bwf digerbo . Doeth ieu-
uab:beunt ar pdneibbent . kair debeubo . Kauas
oe nak bom llallbenak bunp Redbenbo . kynnak
ry bn . rrit ynbennu . rrat ankemmpo . kynnelb
engbuel . kemmat abziel . kammerk kybbyd .
Kapu arbyze dolkabt ane . dauabt nkpd .
Diodyll bethi aw pdsedi . bu y dnilpo .
Kaurdeic . aw nydolic . nyoidolwo . gnu enry
oed gnu eotued . gnu douso . Reuuer bpfpabn
llaun ozendaun llynnarbyd . Ke pdanrghyt . duw
anpzofidyt . dolbunpzef bpd . Reibpbnall nier-
rat bit dinen . rrit bedderyd . Aw fudai . ac bpr
annel . ogerennyd . Gdeby darnot odeu kynnot
ydibenpo . gneuergyrrth dynup . yn gras arlb
ynup . argwee nibpo . A brat pudas . byt elanas
bu diwnyd . K brabt bilat ynat efrat enett
efryd . Kof gogunet . bu trby dyrnbet antn det
bbyd . Kpnodi nak . orlle allak pllwollbo .
Pwnlbet dibfael kpfurchmael kpneurdb nbo-
pau ykynnaebo drabt atnbo enrit etryd .
Kerth abarn y fant dpbud . afeut elupd .
Kerbzeubnaul nak achedabl nef nchedyd .
Or bpt pan aeth . nadr debnpaeth meir di
ubeupo . Doeth nnet ben . ygnael arbem
y gelozdyd . dnw aedeilu y gpben nugyflupo .
Kanf benogfent uby enet . nnet bnenbo .
Karpat glenodt nef y gpelsit pnagelubyd .
Dob dim kpfbrem . gnneu aeltaeu . gnnetbef
bbd .

pedzar anfer kynak bader . a bew bopo .
Gnauk gpamullyn rett oed allaun . rat ada-
dyd . bak kynnadaeuk . punr opfnat . anael:
oekpd . a kpyl alak . Mek uodzndak
llys uodzdyd . Abael aclab . anaw: dunraw
anerbiepo . a bpul olen . allenbpren a
lleuerpd . allan: eigpaibn . anllbo barbaun
allw bnopo . Alloer nakkpl . a rbyo ofaul y
rri pfso . Nak ac argbwo . pezgpar gndbo
argbur gocbo . Mek adaeur . agfpllt agpar-
eigpallt agfbyo . Archon pnak ozdebeullslat
pzden bnblyo . Y: poedzyn . gnnubl ofynu
gun bpacu ebyd . Erbynnyeth trigar yuu .
trby gnrennyd . Erbyn oglpet orpll y
net y:pell bynyd . Gbyt anndunu o gnun
gun ac nugerpo . Gdeby penre nak trby
gnlbyt . nek trngfnbyd .

Dauul uadl uolak diozit grak gnur-
nak doetbak diaunak oydaeun . Dnyfun
uam bunden . dalbeir gnurgozen . dien y dolbeu
dyt yn athzi . Digrif brif bzalbyt . dynnit odit
fkyt . doolbyt bo ordeyt yo bru yzdi . Dnylas
les leuadr dedpat rett ryort . dalt alelbunt o
oleun . Dofalb gnlb gnyfna . defnro ayd di
bla . deuda doetb yna dnw oelent . Der lle lleu:
cuyd . o beir cnein dreuyd . Dibzat nat uadyd .
detbyo ryd rt . Dodak nak nefaul . delo anfelo
ydaul . der cer ragozaul y:eulynaul rt .
Dedf gunuerth nerth naun . derth oberth nerth
naun . dignerth effaerth ekroytblabu . dinogon abon .
Dzennpo nas naaen . o:augbefne gnrefi . dzo
en nesdfyeu . neu adolt . Dzdw einen gnu gnu .
adzocgor gdygnn . abeclwyo annynn . bnched rn
n . Howozeut ueunt manweo . Kapak nak nef
oes . Hunthgbyrth gbaetbzaedeo . banaf ben . Hnn
naun nnn runnuzo . Anbfpaubr bnedaubrzbo .
Harwo di nudo yo dy bolt . Kud nake bes bpdl .

llawnoethaw yttoyll. Nef dioyll gwnnwyll
gein proffwyd. Nawdyd ottfuel. Ryorwaffyrwd
yrsfrael. Nawr uffern dwem dwael trawael tre
yn. Ne nyningut mat meir lledic dric drir
eir. Ne plein llogth globeir. glybet poem ~
Nadir ofim dofynoacar. Rye flamgam gwn
ar. Nadiar o barbar yny uerbi. Gurglaw:
aer arllwyd. erglwy rodyd trwyd. enrglot wr
bytlwyd grudwyd gelt. drgleirrat uat noeth.
yrtem pan poenboeth. arglwyd coeth gloe
dwoeth ye arglwyd ~

Llwyd gorllewin. Nallwyd urenin. Nanyeu
wrenhyeu. Nawrodic dat. Nawn ogarvat.
llen agorvel. Nellych erglwyd. Lywargulo
ys. Neuuergolen. Nwlwyr uuched. Neuagha
rro. pleth gorzen. Rye gynhelvat. Retueir
llogfyat. Retuaes Nachen. Dilwyl y gwna
eth dirrwm amaeth. oeth pryderyeu. Di
uel aerheir. diua Nardeir. dowi Nerdeu.
Dilie dieddwed. diliw Nedwed. dylad Nadeu.
Dilese ormen. oenlit uryen. dylit aerem.
Dinas gwnllatt. diuat rodyat. dwyawc
radeu. Doeth adigrif. dryaw: gwnnef. dr
argumen. Duw dawn allael. diuhan rylhael
deibin rieu. Dowyd ythidleo. dowe amryoed
nullwyn radeu. Digaeo uaethwy. do gorow
y. ac y rumueu. Daw troet ylialtrell. deilwyd
Nadell. dilhrud radeu ~

Gruffud uab dawyd uab tudur deaunt ~

Aruut uelhir ulwyf. aruer eler am
elwyf. eryrmuyeit ymrwyf wdiwf yn
a. Nrwydbeibt erwyn. ar yet bubbydyn.
albarabt tappyn belyn bola. drubwdyon
rodi. albria haelyom. culedi arwm ay
um albna. Greiff arodei arllwyd rhwo
dyd rei. perhuei aedyzrei mor y deirra.
Pryr glyn gbarant. drbyzein molw
ant. arduwyeint kynuyeint ar y ffyn
dya. Edwyd gweuwyd gweut. atuei
Neid tuualbt. drubt om uuethbabt
ytt nywetha. Ynwlyn mireinsin mor

gruael dynyon. a son Nattrion aellettpa.
Prinwyn llidowrilleith. gwaur gemllaur
gwnlleith. gwaut obeith gdeumweith am
gwelwyd. Pelli Nuch ponaic. pr nef ffef a
llaur. pr mlwyn gwaur naelaur nam gwaela.
Pr oef oef dwelrwys. hun loeblan llilliwys.
canwyll bodwyd lore a uodrella. Dy rwyt
am reibed. a row: gwir gwineo. rlaneo glyn
neo ath ogana. Nein adoroffee nethyt wnwe
gwr. cullyd ath zodre ffer nwllaeffa. adwf
yn prystattim. dyelwemeu dwrtim. cattlaun
dein eidin ei amedd. Nalandyd pawdd. Ize
lennic digif. hoblel aer drawdd uwlyn dro
ua. Bytlleo buelm. Nadbedic ledin. bydfriu
bar ieffin myonar alla. Kurict uawdgret
wnd. bar prydua pred wnd. Kanyt eirch
gruffud nadhrad nadhra. Nadarr ei eur
bolt. hadarn laeluam bolt. hadyr ffwetth
ffwyt da wnyt ettlyr dyrbyd. Ky rmual gyll
rrdb. ac eub ac ebrwyd. yr neb rvb ettedb neam
ry oetta ~

Wyf. gemmat terthwat tutbwa poendethol
pony deutholt di ettdba: dwb arwd y oettlys
pod dieu tw bieurbod ~

Nyr lle ym gentlab. Nawm: bebymgur: brab
ryre ephyrt dlab wal ffryt bwlese.
Nwnyeb tangwlseued. Lladram gylan gdeed.
barnt bydanared. bydanwrneu. Nadabc
wugent. Anwent rhytyant yr beidab phenbi
pan phenlbeir. Nithgyt bromgyet bebym.
Nacs mirem wrllyn. Nwns by mabzgbym
ryteawcurgre. Nac lleb wnm ertrer. mae
bylleb arwer. rm ac wfedei. Nafrbw detne.
Nefao bwggwnspeir awllad heb arueu.
mmneu y madeu arfnwedybeu. Pwyllum
bwnwf asgebreu gwaef. pawyd awaraf
tyw nellaf new. Pr mwer blwydyn o oet
atherwyn. pawnder ys gofyn hynn abanwch.
Arder rbymder rm. rrbylit ac ordd. ouer p
benbim barwyabe benneu. pullygrait
yngrwn pulle y gelawr lleun. pullegrabt worlgn

Pegyrr ymunum .pegyrnam ymatlima degyrem aegyrda gyrydym pobolem .
Ymie mabrau gynaer gryhor agvolet curlaer eoymuet edymuken lein.

lwetrau lwozeis . ynghemozef aber anglien
ozend llaller lle ybu ner unter naf agolleis .
ynglevmot pennaf arllechaed uchelf ydyn a
gurauf nyldigeteis . Pulcrydpaeth don pu
fir graer arnon lle bu ron dragon dreigeu ein
reis . O nymuen vynglalopf gruelu tonn
feth ropf . nulupf uyr eglozlyf lan olwys greteis .
yz deugeuneldt uot o ystenlingot . ymmanaes
duot un de symmeis Aegeun a boell yo honn
gbpullw ertrei tonn . punu lwo eglur bronn
allonn ylleu . degyedaeb pu ueith yz llyz dyf
yze oeith . enn ac anglopfreith goeith gbytylaen
dew . Dy gbyn pu gymeu dylad lieb eruen . a
llaf ueu grureu gbpron lletueis . a nllo beith
leoit agreu lleguer llt . gnwb nathusche eoit
etreis . Kuyo ythuselaf yhalp ystaf . abzaut
aethaf ac aerchei . Naoluynch olaut uyoly
naw baut . ar ol eur oaulbr llubeupo ruei .
Oethi loet pnuaf oidaut pei lhelaf . dadeu
ny allaf ar uyelleis . A dullu eur adeallyth
dupf . adyelluyd uupf han dyelleis . Deallet
doethyon dyuot di alon . o gbnaeth peun dat
gou dzuc pzelaw .
Pyt eilhaut diguaud dygueis oaun dadeu . ar
dynoi olaw eteteis . uo nupiet lupzget bnyg
llberdon o bon p ueis

Danyo baeh uabeuadaue bladeid decaun

Oallelei lys adoy adeallys . ac nyllete
is lys nur lupf etnuc . arllyu aholaf p:
lles yu phennaf . nyelleas y nuolaf mel tellil
if . pillbr oegyeh nef pullan bachellozef . ylle
pbw oolef bob nsoolic . allu ogerunt allyniu
tranuodeunt . allelhychu bzeunt bzo bulmeurit .
Allaller bzeduz . allallengroth abz . allelleilho
nadz ryeh llaz llathzic . Allef gnu deunen .
allef gnerooen . allaneu dzeden gozoyfnuoc .
allib gyeh helladz gnuelh a beadlleuoz . a
llaf en gr ar ueudoz . a dzeingladz . llu
dzeiu beneden pnuzyoz ueibon . a
dzeddiu gneiffuin gellygerunc . a thzidy
ar neiha adzeillaur beyl . ardullu aeddun y

dzaun dyllic . Deir kynneyf ellyo tnouleilhe
nyo . arbzifkis dauyo di benyf tyuur . Dyoyn
bynnac bych . byg gtho a bettych . gnyf ac aunn
oych pu enubedic . Dyarthau bruupch . kynn
ner allelych . agfuedpaelych na bynnych nic

Gruffud ual Llywelyn llyvr ae cant

Dparyglow mywreu oy varu gymeu.
Oj vurugnuneu. hat rut rullhed athzu
gruned athzo gwzeu. hyttraw gruabl gruabt
odic bechaut adue beideu. val nut dizo ym
prnw anu prnneu. hygzodneb hygglythi
neb vnigloth eneu. hy emmygeu hyglaerd areu
hyglaard eniyeu. hyndiwy hyndureidi ower
oedeu. hyngilhall mwyt hyggwaun hyt
vnglhemmereu. hygzgzunod son enbiaw loed
swon mieglhylleu. hyndichellpon plad dyny
on allud donyeu. hyndzyc heddaut anhoff
drawt mytteirpeu. hyngham uellur hzat
adun. hzyder gopleu. hychdaut hzhyt
arhyr annyt ouer rannueu. hy ffailit gyf
reith ynu hzthreith ynu hzotyeu. hygzyzchu
ylyon empoes hwlyon ynu fulyeu. hygham
negrim abeu hzdunu beru hochdeu. hy
emmbured taer adzoffeo tyrri dzyfleu. hyg
gwnaelyon ozbac hwlyon arhyr halleu.
berdzym gzymgreir. hzeunnuab nieu dz
gwrgzeu. heurgham gwaw gwrth hzym
ful ynghrth hzyun cuel augeu. hychdaut
caut hwl hygham medil hyghun mudeu.

314

Ihesu, grey kefnm ~

Llauenawd drwydwedd dunnedd dunnwn. Llithybu: nor gwynn vnder nwngwn vrenhin. Kaill eidyn arglwn yn dwy adolf llaun nwnantaw lint llynn nwnnedhy. Kellwchawd kyfeir arnei arwaddy. Llaun gwur grey ðyfnður oleun ynghrodhy. Kaun am pein nwnrein rac anuerny deigne. Kills lleu drwnd eigne Kenkedurp. Kallsen orexfiben lint parthy Kein lwin ym kallon ỽ lonn ebrw. Ke bei kein ystlyper kennortwy elhut. Kw eirp wozus lint kells eurvoddy. Eruuet ỽkrew lwkew arlwy arne kat ðidarf kentbatt addw. for dieidl nul a nwy or ieuengk. eurvol grey tkruc arual gurop. Kattyrkenn lint klawen briaut llydw. Kwo ac glot gernyw ogkyt gravnwy. Kew kynnell castell Kadyn lydwy dergronw. Kaeskin gorwydfe vrydon kaergrysiby. Dlaen ony ot perkrenor pop. eilin bzw breisc bzom nwedon nwrodd. Kuer ac unper oet nwkw o kerth. vnpenn hoednoc berth o nunn kenodd. Kerth eaut ozw vedy aut ozaw o bawdwy ruthur bydfil gour diowfil ac arnoddy. Eurkyneir ac dyfpeint o dnwy ac gi aut y dygymmell krest y degymmun. Deun bem unpwo nkyo ebrw. dnuw dauzolut a dnufdwy. Dyfynnt kynt trempnt trannwy bzwo gwnnedd. y gyfrugut gnhed agnfrogyp. Dnaby reznedd boldzedd pallduy. dragon nam doethpon yn nundrethy. Diolaut kein gwnder unyn kynnaruo wdch. ore loc bain bu. bdch w lau berwy. Dyfnder eigylgut ynghat angry. diolaut kerth kwfkerth dnom dzeigy. Dewnwo rdeow tadadby ivdnon dn gnuow beindpon digkadby. Da bu gkor ruthur aeron ozdwy. dez kynnen ozo kennarn arey. Dra iaon gur inyaby go dzigy in llyo. drez bozed yo da beinbanwy.

Yr dint pkgayt pkyoun gnnearno. ceit enedpent ozdwy Paldero. rno dr [illegible] o. ror angbar vangkwo a nnas [illegible]

nw arnat nawd yn reznec. nac angat eigyt- tros wynec. ryt gkbi nnat gknnbard arllechwed. ryr kwklbaut atty ber ry lusko bydnarn. yn nyozeukraw diann rnn odzoffed. tangk kot kbzeyfc kyftynt ytty gynned. rac inabzdesnnor dnc dygyrched. ry beu ieirpo bnc ingk bu babzdo llyr nnt pnugwlohyn gkbyr rnt annggod. Dnnydyr kpopr kyder pngkyrchd. dnbnsdyft ynnbndzennnyned. Dneu gredrnt dnbed ath kdynnkbyt nac kennbkat bnt adzeannnbled. Dnr delpser ekbyt dionned. Dnz rnnor dedbr arual inawdd. dnbinno kabydpeith a dribinw. pdpyn dnugnnup bynnac ynoi gb ynup bonedd ~ ~ ~

Gnnz dzeigyen keirdd gnrigyen. derdd eigyen. kledyr dngyet. kaethen gealkab kerth dgkellbaw. kadnen dzellyab kadarn dnlyat. kyflynn redew kyfic arbenhzem phedw kanon kerbdett. kyn ebzydet kalm kn dnyat. kaeth e- rydet. kellon ryonat. ynkrnpchat dgyerch ac. ac pnzgkydyc bnc angchpet. ynnokkyr dc kynnetter. pbellkaber kyfbynllkellat. dribnd ffynn. enr. ffynn. eterdilgynn. nndes gennat. aryan kkat. ar ffenet. ar preit. enr ynnat. bzn ynaer. bzynnz daner. bzth agnyer bzallben gnnat. bzn achleiffen bzem dieillyen kyder keil fyen. bzendzz kaeffynt. Kkyt dgkeibgrnn bnt ei ykben. berndabn gnbein. kerndzw gnbeat. kerth dynelbyn. kerth gnfellyon. kno dedellyo kno dedillat. gen pzyffadyn. gen talady. gen dradby. gkrn y rndyat. gkyat nyfeingk. gkbi nn adzeingk. gkbal deingk. gkyd dc angkt. Groes w dzeyzo. gkeilch garranno. gkelbyf dzannd. gkint rannyat. Gkeilch lle delbyf gkrnn y gkelbyf. gkedydelbyf gkyat adelat. Kkyz nnn dzeirn. lle bei ffeirn. kunyin dzeyn. konn ennyzyat. Kaya rfem. kud dzuem. kes dod en. kyfbed nnat. kndzz kelydao kkyd bzeidkaw kudyz eidkn. kaydez rodyat. kukyen kunon. kedyez gnzyat. Scrinn eanar pz abdyl bonno.

Scrivn ac hanr.

Hygwydw hard mae hard balchhaat
hyuamued myvi hwo mod buched ma
dw ybechaat, awed rat molt paryat-para
vt digriffyeith meith maw:dwyn gwiliadeith
nyzdw greudawt .mackwy men wredwy
mywzdawt gwrdwlood mat oed menubigw
ed merzed ihalcawt. med hwlood mulwood
mslawt anerin. maerglwm mmrgwerin
mew aegwiarft. Dwligeis grur dewsgrur
meit wgwawt terwyse.dwse dwrwyf adwse di
rpwedawt. Dychnaf diw cwmaf diwarmeif
dwgwm mi.dw doe gwn dreffu dogwm o dralla
vt. Dwy ewrbaf di ime dwawt dwbeeiry
pwy durbely dacwrbaelawt. Dieme dros
mwrgrwe mwrgwawt grwd prydwd .dewgw:
rwd diefwd den aeffrwlt. Gwo mwd grw-
bzwd plzwawt deigwzgwft.gwrw ffwft gwn
gwapfdwft gwywaw gwedwawt. Gwewnt
dzab gwwrwndab gw: mdawt medgwm gwr
dwlwym gw: trwym gwzew tawawt. Gwae
mwer-gleibdet-glocbdwawt pobloed dzaws
wwlwt oeffwed dzos medwlfwawt. Hawa
bebyl wdas mc hebyl ordawt hebd hawd
hew ywadzawd hymmodzawt. hyfwalm
hathwl nawdabw wardawt dwletpet cofwet
bet dwet cadw adewawt. hengwewetb
dadew hetbdwlawt darwerth hymgerth
hew wrdwoerth hawon ewrhawt. hwdwawd
flalc hewnpwnawc hwnwnawd gwlbrewnt.
ac fewnt acff hacdwrewnt. hwlbr ffydwrawt-
Hawt ffyd pl:prydwd pab p:rodalc gwa
Bzt gwpdwm ywn wwlwdew:dwr: bot
a:rozboerth gerth gerdalc bydar hwd
bed llubrwd llalc .
Law: dwet wo llet:dwall .lletty wrzboerth
dawwerth dwll. agarwbwr aywbem gw
w bell. ac wbrwpwt dew ac oerbwll.
Pwll agwd ywd onf penwkenedpeit.
gwlat gwawt glot gwnwf. pabb ac
gwyl llet gwnwpl llef pellet deigw: pyllet
Digwf-

Dygwfych dieu grwbyd .dwygwrfft bard
wrdedicwd: dodrt pugneth dec dau gwd.
dogyn trawael dic nyt rywed. ~
Kyt rywed tawlled trafferth tref gwlat
trwf gwlofyn bard hyttwerth .amarch yn
bard mabzew berth .ymarllew digw:
amwrdoerth. ~
Fwrwd wrdwerth gwwwerth gwn .erllyn
ned gwrgwned gwn.arawt tw o:zew tym.
o:zod diw acwrawd dym ~
Dym doethbwll didoyll .dodeis wled
gwnghyerth.dwyn wrdwerth bwrwerth lew:
arak vo:ck oer vn:dreis ysbaelawt llaw: aw
Gdeleis amwarch bard hyddyw:. Celeis ~
gwedy darllew gwalt emllythy:.baradwyfft
id berdwlatwy:.brid aderw breudwyt arwthur.
Arwthur-glaeth:wthur-olythrawd prydwyt
medyl ysbyt mod hwlwad.dunwy: dagrew
wnidawd defnn gluit dewwby no glaw ~
Glaw bryt bylaw brat alar.gloelbon dagrew
agtwbin. mchlbyt amabbyt mwer.machawn
Dagrew: hawlw: hachwn Cmagwdalen gwrdw:
agwdwbyt grwpwatt ffiew amwpffon .dwwr
wawc beid dwbwtwn.didpawt trawc wllywnlawt
Gwae ger nwn o weirdwn Ctriw wdn-
wyd .grwlgwb ogwrff gwlgi gerw .gwrat ofnfft
gwawt gwalt hwffwrd. gwrafc llaw: gwelfc berdawc
Cgwlfc bard. ~
Bzyt ar elirt bryt olwo mawrdwtf brwf
wat lle ygbelaf brwc llw gwbedwo.
Wrenit nef lwn adref hoelbbat tyd p wert.
brenwawl hawl henbleit gwllwyd. Gwy
nto brefc adwm dibwrw. nent wwd arber
brenhinet haelar-gloelbdr-gwbleowd. Wrth
yfc wydaf or af pdwd ynwgwbelo. bzo awpl wo
nto yn lelkenwd. pzydaf allwnwaf oellonwo
nalchdrt.parawb. aelaw oluc or fwt ysbyd.
Perdlcem ocfwien belwyd.lawarbawt.pwn
or berth dawawt gwn borth dbwd. pzef dr
gwch dilwch cwn dbwd bwnn gwlab. pzwb
wbyf gwzef awab wrt gorwynwd. pawawt o

oleuhaut eilelwyd hwfnt. pryt gem ar deu
hyt gymar dwyd. Gusaw gerdgar hywlbar
herbyd adnabot. gozwt ar hoedlgiot gow
uegluo. Gorhoffar llallar mes hwlw te
kerdes. geurveu amul vlwyeu vuleue
uo. Glut gymulhyll vphdwll ae thyo de ch
champeu. gozeu thwyf kwdweu gun thwyf
kzdwd. Gusaret yo ruydat vuo oe gluidzu.
gwin ozllaus yellin. ythuthw. nagozes ka
res kerwd uy hauder. nt ae vpbolei llam hu
delyd. Rac krent nurch dewdeiut llenn
dyd thylwdn. oz nur bugolen mam blly
gylwd. Rodyat nughaiat pugkeiwo gusyn
gulch. redwc ozanualch dyhualch elwo.
Rieu lwch uireu. keuerwo gulcastit rat
hyllwe blauuyat neul vpleuuo.

Ehefid

Gruffyd ap dauyd ap tudur.

Tyl vun adzy bun dzwy hut iuuorthe
tau vrthpe dylsedut. iwt dibeu uam at
tbut uye buawd ynadzaud a nant
aut alualch hilgualch gbeilch ubye pth
dielas oth uarnat uerth vabzuwf. nion od
heuu ineupdbeuupf. unnueu llaes gofen llefe uye.
Gbaullefe bye hut wyf hoet orc. am yn
gen odu uaeugaer amdbc. gbaunach adic
pach ynudbc gbeuullyf hil gueullaes dwc.
Dydbc tzefic trollof bpkallaut ae villaur
hebof. dyu arydgeuyu arygof. dwbeu rdullyt
Dwbet en hylbeu ynol bawet ubyf. uzof.
am gozwyf cbyngurat. ae pzgwerth amuer
th kenuwet. ae othuwd eno ros pn rat.
Pm uychet pn rat rert atteb eildwo eilyo
gwendon mozeb. uac pzgwerth uac pz uerth-
neb. ygraf hoim ettou atteb.
Atteb dihaereb hur orchilbyl euett adylbett
haublbett iwyl. we adef neuguu amwyl.
aden bzat gulen bzyt gwyl.
Rymbyd dyd llonyd allum llaur gwaullaer
ar llawr gwenllyw ettun. amumen hydyr
yn amun. nieu uwyf am rwyf pwch cherrun.
Kpmmerat huelet hoedlun ou dolur am
dalupoythpylun: arblaid glas glaiuelaun
ettun. arblet p heneit p hun.
Wyn gwnaeth gwaeu dlaeth gwir elyn
wyt hynn. ouyt hoim pn ettun. na duf
na chaun arobun. uacheiwo uthur dudyo
Gwydyon uabaedpen kadeir ettlyn yn.
hy greeis hoeb graues yn ettun. gwydyen
aglwydpor amun. gwedeid elyneid ilyd lun.
Bythaoe ynuenuoe on amun griffiu aeth
etto bythy ettun: bythy atteb naeth attun
aethaint dau gnid heb und unn.
Amyl dzwy hanneth ydoeth un. amer rwyd
allwo albeu: ongreuen erwen erwan.
cundplat attat ettun -
Yt oed eann llwyr bythaniff. mit annount
hut hoedbof. ettun greñar attaf. hyt na
gut euat pnof -

Den y kymer ner nef .ydeu eneit o lenwf.
eneit ve hirilen gennyf. ar eneit allwr nwf
hoffter uwo doethder oetthout adyliger y
dyscrabdr dyllcdeit. argyrcu greirpoel by
nit .ygem bbyll hy dbyll abuit.
Trwy hut bwyll athut abell vitwr gweun
tuac gwaun ac heplur tro mbydiw traha
nprur .trech odwll nogburbwyll gwr.
Gwr nwf gwr gnnnwf gwadr gnanbyll
lletrwo anllutnawd pn gorffbyll .deith dwl
bwn .dyn dethalbwyll .doethwon mal deillwon
adwyll. Tbyll athnut pbyll pell detrwo
medyl .mal opn medd diadtwo .hoengwaed
gwec gwanec gweunwd .hun ann neb un
pn nydwo. Kynraf un adaf ooyn anozwn
dwyl ann neron .adeugynnar tryder trin .y
gelwit gount gwnun .hn un adaf annual.
ac eua kyt bei gounl .a roes oe merchet
nedl .oe meibyon doethyon dethol.
pnul adaf naf nwfrud kynnkyfreithlpab
nac ozabdud ygonc pawb ygured .ac gures
pndigerwo. Digerwo uyo rho rbydgael.
da y gwnaeth inei dei ozdl .deuoet dau
goet ydau gel .y unnuéu un ann annwyl.
Gwlyadwyll hurdwyll hwrdwf .gwlwc kynn
nod drodef .ac enill dwfc ac pnnif .ac anfur
kyd yn gynnaf. ~~~ Joem gruffud.
Dwc gwledic kedic odn wedyd ivs .nyt
naht ins ardeithwo .arlwyn gnuw .o
rymgerwo .ac annodunl rum pnnwo .
Doeth rumbur pour devreir abellonc .gnn
gronc keun gnduc. lle ygynaeth rum gryf
un gynneir aber dwo bawlberth pneir .
Trwy nerth grur nab uneir mawr eidun
anwo :gynaeth kedic ardadun annlwc
uwo drandodun .ynndaungwc pros ornn.
Rum goeth uail ydoeth odeith gracnach
gryzch ogarcheir dieirpach .o ruc bwyll
pros bellach .poelwyf onwyf pnnach .
Pn nach erw gwyr gwanbendic rnu ydd
eth rnu nowbedic .pros nyt yndungwc dic
Forwyn kadwr orpn kedic.

Pin nwf agnuf a wedr gwrthwy gleif ac a
leif lleb gwrthwy .aeirgled rud .ar gled rud
aw. argiwo boet rwo ybyt dzaw .Joē gruffud.
Ewr a mem coeliem cael y kae melyn
oda elyn dip anuel .arlwydwn mat
vadael .ozwo dawn boellwod dyn bael.
Rod bael rec anuel rygaues amdanf y
dauddet ydunas .vnllythyr llathlbeith kwlt
eithyas .vnllw ac eur gwlb grec :gwas.
Ygwas a aude gruffen rud aryrch rud eur
grac tec rem .gwaedwaf naltyn arlwyrch .gw
eith eurych meith eur a mem.
Bud dueth nwyvleth mauflert mem
sidan nwyn arpan maenenurt .bun ac
roes rann eurocs reit .bu vulvlchyun
kylchwerit. Gwae rac obyn dlw dyn oz bann
ybo agrisshyo gwregyssau .gwanec dec gwregrec
rann .gwat gossodyat sidan. Nytyncu rec
atnew rac atnewr dilio rm gwregis gwrgic
dilwch .doe punoeth kyfoeth kymbeir .da o lyfen
gna abu ygnew.

Ymma gerd madwc dwy greic

Gwlat pwtte trawsoc llẽzo trwsoliwn
grwcko dogyn arllw ogymoztwyn. gwz
oadyf gwzeid adlwm. gwz o dw lwyz ac
Rlwyman wyt ygyt amgyb Cwim.
Red mozdat. kundebied arnt erdu
ryo nallwed. Zeneuin vpnun anco ar
anlwyn kyñ dwyn bwzo ãnabym beno
diomed. Kadyr rutkuo ozaswo ozoked
diofunoc kedairuab madwc rũpwc
reuned. Ker oleuyf gymuedyf ac ãned
didrangk. kymuf vnwod ffrangk kyn
nwebaenued. ym hewllys y gribyo gwelc
dyened natbyw. Nun tezzued lyb llun
tezzned. Zalch y beiro bobyl heuo hae
do bu pstyr bzyu hynawlch gwz bzenh
neidwed. Pwrekywet yn roet amp dodge
wd ym ac burem beird amobeird. ym
gwnt nozlludwynt dir llechwed ysgrat
dwel ugeinblat dined gannibled. Tale
ithiw enwy dwned teulu tylwythlu a
bu obwydberthed. Taladdiw arlwy eur
bled gnu erzr y bellennigyb: bopl bu a
gwed. Tdic gwaor tannwr etined dowtawl.
kan y gwzk ocsuawl kynn gozthbyscued.
Talek pmeirnaf mainwaor gwyllied
treis am bwyth agwfeis bythi gwyned.
Rybu lawdzeithwy lev dzosseo pnlaeu ny
ragzer dwbaen oiwo gwaed. Rybu olawr
ynnrawr dzop gwnwred bir. nac emmyn
dihir kyt dwo gyhed. Nyr aughyfynnet
dangnefed tkrytdlabu. ny ruffyet gunna
bu burdaby baredd. Ny bu daiun dnyeu
dined atholo. kyt cadbu pno kyscaf bored.
Oc gwlydr teyr hoz. trawt bwred kychut.
pheby yn rydr kaũ anryded. Oc gwreu
ruteu dwyn kaũ anryded pystaw. ogyfnul anaw
oc gwtdyned. Oclynn kaoss berbyn bar
nadch cled gwnoyt. oc dilat bun dyc hyt
hyscedwed. Oc lav bu anaw buaned tuf
bant oc blaut bu ygnut pnu gwnted. a

kymen cil mozyen dw madzed attb nyt
ne doethwch ny doeth dwnned. kymadwc
curllwyr arllred ydangnef curlyb bedwn
wf ar lalbered. Kymer di dnw tri trigfa
red allat bw lochibed vllrat ytb dlat ath
bled. Amen. madwc dwy greic.

Ym agnd dduno trom bu yn
dnllyb. nunerwch madwc rhed
ic roy. ayby arllen gozen oed cil gwrby.
nwyn aerua bu ou polbyn saffoy. ma
nerwnz curlewz amyl pedwy. myno
bed dilled lwyn bzo dawy. ayby ernit y
lit oed oallodby. machoerwch ygnt mawr
alar mo. Nefir pdeithzoit amgylch dyfin
ou Nannedic bzo Nef ar adby. Hoyz yn
gwaedd ouwd hiradnyd hwy. Nad ygen
nym cil Nyr dgranwy. Nem dlwyn ou
lwyn amdu konwy Nadz mon ac arnon
gwzyf cur gyfedwy. Am hachwn doethy
ou gwlat dm dechwy. Nefnut lwyr bzydyn
Nynn Nunonwby. Neyn ac lwynn dzos
ouer kaffaw. Nuoed ac gwgylch hwt am
gylch gwy. Ry anibem ouf cil ronabwy.
ryo bzeudwydd moel kort hebadwy.
ry bebeil rutkuo ryttyzyf arodby. ri Nyr
ym medwi w Nadz nudwby. Ry bebeir
kynn lwyn y do dlwyn erdby. ryo hachwf
lwchon hyfbel gozonwy. Dcaer gadarn
rutkuo ar dir gadu. coghyn ovrendwyt yo
Nyn Nad vodwy. Nyf ac ry kaffwyd obzyd
obzwy. naw alar ym yo naubeir mwy.
dwy rann dnua. gwrann adyfer gruo
dzotaw gran dzistyt ac kyfkuo. no dyfer
dzor dzacth ny bacth vno nadr dim ozen
dadr rytkuo. Gruffuo kynn mdem
gruo obyon menghetann dan ryfyn
Nenn crchwdwyr. ocd aw madr ergbadr
y gwyr. ac ebrwyd dzor Nilat gwlyr.
Gwlat pwtte trawsdwyn Nazr trei
dwyn gruffuo. dogyn arllno ogymoz.
llwyn. gwr o dedyf gwzeid adwyn. gwr
odir kynny adef[illegible]

CCC
315

Amdanr ddyn gyntaf a gant

Arbedir unwaith ymgyfed am gwaut
arbaeder. Rhaffer llwybyr heiwaut.
Arbedwch yr ych hyn rhŵng knaut ann
thyn hynn glyfs odywrthyn hynn glas
vedraut. Rait ac ysgwyt hyt bot ynbeiraut
yof ar eurgyrr mein mawr gymhendaut ym
mhfforo ardaw ynn anefhaut. Swyglen boet
mein wrth berchen o bain bedraut. Trafna a
dilyng trallyn ymaut. Anfiker cwbwrfd ymen
warraut. Fi angymaeth hyt kaeth kwedh ell
nygdaut llar bilchn oed creo balchfd cwut.
Rafplavn yr mab daw ac nyt rydlaut. Ryfw
hynn symbyr ynn amal ynn gwaraut. Kam
yr cullon lonn leindyt knaut dyrlan. Sini
nyan gwaranday pob gwanaundaut. Trawf
ynn pryrn yn dud pormdaut. Tryfes hinn
oes eryryfes gyrar bedyllyaut. Gallu o
nygder gellynygdaut pobloed. ourt pe ibir
nat oed ordilbarnaut. Kynyhlawn allyr llo
yr flwyd dynpoldaut. Kynyfwn ser tyngu
ynnaeth naut. Kynaw gwedf rac hat hyball
draut hun. Kynyrth ffraeth egin gwyn goe
nuth pysgraut. Dwfyr ac adar gwedyd dial
gaut. Anynyfed dyfyw crift nynoithaut.
Glyw adyd dolyd dyfun ballaut. Mor tau
eth allnaeth gwnt nwfaeth feith nuharnaut.
Kynn hir anmod prud pyd athyngaut. Kyni
hilyn ennill pell pell rynedaut. Kynn roy
nyar dyar ddiaut gloeffed. kynn dihaerhed
dyfed dial medraut. Kynn anghyfynn kynn
rhynnaw : dwyraut. kynn anghyfyn gy
nyon gwaew draffaut. Kynn perygyl kynet
kynn parawt ordeo y galtellaut ved ac nty
ffaet. Kyfres penyt hyt kynn ufuddaut.
cofleu teflu ochaf oeffaut. Kyfyl dyoffi bu
ched dat bedraut prydyn. caffwyf gheirryyd
kynn kwydyr dyd kraut... ame.

Amdanr ddyn gyntaf a gant

Pan y gof glawdf dynen nyn pair
dnit perchen clap achyoden. pan
nwyl nyphaerhetfynnen ythyt prydd
glevyt ren. Tarnyfitaw gwaew gy
ren ytt dewi adewis dutoyen. ac vegyn

hast eyr. cof dygren klyr arbethaf adaft oed
den. kew gruap agfyna glap. glupyr: rhûnen
eaglyl. kyft o bynnodynen. ffroena adail dr
ffroenen. ffror a och gwarnor pufferen.
Tolvaer yr gwelet kilien y flygyrt ynn
ar bro flwgyr crannŷnen. coffes ynnu ott
annaunen kall glaer kellheer haer yn
ben. Eynot dyrcheis eas lwis laeth brõ
nen mock ynnadynb athy glyfcen. ac ir dy
lynn dy glunyen ac oer pŷfkelwyd agren.
Kew glafyw gymmes dan dy ginnen a
nos yn nellaf yth arnen. kynner ine gy
ren glafellen. kynnoch bzynnic wozoch bren.
Byd gyhden arfeur kew offeren claf clyfe
dzynn agfyckeu. eufteo leidr ffroin arden
en. ynnynyfc mock kew beil goch gren.
Arch blaet arch bnodyr arch weoreff bar
berwyd bor yr angen. Arch pryfyr ibren
dyen. arch yfbr gwenn ragn ozen
Arch eigyn achyen achaer nen drwyt ac
nerr ozgozen. ynnbil ainnber ythffeirn.
ynnolyf rac flaic y flev.
Kefi dzab gwbeirpab gobeiren perrhe por
rh adlovynnech. mae rwng pell ynn bibell
en. maer byd cyfi dafin clen.
Rei adel gyoch dalu gruchen brthun mae
erthoch yth lefen. rynned beñ flechbed flach
en liozyn tin gnan yr heint ren.

Amdanr ddyn gyntaf a gant. y vorgruñ dd' ebill'

Dbyty pobloed ac attat vorgan. rhan
gar ofy ac eurdyrcit. dechfirchyn dyfsi yr
trat. ozennwd dzwy nerth dynno dat.
Tat nuaeth prifbenno heird chirdaun nor
gan bedrgar kadarn kyfraeth. gronny or
bord kynnorth kanaun. gwedi lor chil wr
hael tabi. Jawn y rodes yr wellt. annaw
carroc yww. annaw nac phaelgwn. cannll
pyftrych ynny. Ynn y nac rodyn oet
dyd. Nef cannghyft flwr borgan nab dyrch.
dyn dgyw hyt aneyd. dyn oleff y bargyñ
wyt. Eyo pinbynnyt gwyraby gour. bno
ar bnoc nac nagor. anpeir ghat bynnhenna
dar. nann' paeb gaeth bwnnhaer. Ynnyr
nabo napen car hyt. nargyñ bennaf.

mawr gat · meneidyr eler nyvon ysbyr clot.
meistr nawr odywawr dywet. Dowbet
pan adefer ine yn nou lle vdebet nor-
ny bedet ac nyt beir veithaor pzpenvu
arthur. cuhell nwat kynnell kenn. cut dilu
gwyl kystal ygyr.

Gler clotyro vitho vnanwor. gozmud
pawr varchaoc pauvei arthi. fyr
keidyr rwballom mal rwo bely mabr. gwayr
dau dev aessawr diw ... oeth. Gerdbyr ic taubyr
ny dimich tyvi gwyd wzgun dystun alaw dzos
di. gvdamne y anaint ddeolw kystun. gvevru
bywd vydin o beiw bedbi. gozeu y barnant
o bleit gein. gwzon v nawrhoi pervei. Gwae
nuan vallei naimyn dlu gwan. nuor nu obyr
uelin y nuen deith. gwnaf ynbzaor ainaf cu
bzydein. gwu ... ubilem gwaur y boll. Gv
nacth ynten binnen vyun a llavenach.
oclithei ... valchach noc eluicin. hir y gatto diw
myon dewin. hôm poncher ner nac mioen.
Lewrwd gwych eozwch eozyt kin argivyd. ary
chuchwo ac wrthyon. hyldyd achadam ...
bei bola. hygien arduyroes hoew gler dofi.
Lleno ainael hur hael wyr ncheubarth.
inbyien deubr diwarth nacker adi. hael am
bnd vinno ovyon nodi. diuael bozdaf my
n dawin. Lawerth yn nyderch v rvoi tayor
pozdor arhyor cur aphail. ... ll yn mor
nei myvin deisi. diwpwawl llaw gwzwl llaw
eglwi. dedyf paul yn ac trul nor tr ozgy
glew ... ouv yowned dy pen. Ilabupat y
paul pen gwayl gwalch llawfach dheubarth
... dinsi. Hôrbyr haro y bzydnawo bzofi
dleuillbin gofyn tyr oem de reit ocor. hom
yor arwaor cryfyr curyn. heb ynerghyeir
thzo heb ynnerin. anyon pitryd pont ineuerk
dotrod. ungrym. nab deuyd pen. mal ceth
neth adaf ... pan parth y bzandwys krudwys
dwyr. adynn ... der nu wrdeth dou rec.
... oec ... oz cuhi. Iaw gleb gleif go
... bzer. ic ... odyn dyfnaw
... ta. Iudas cu ... yn pnu gr
... dy ... ...

nerch nam ac llaw tedi. Ileuch llwyron pzwy
drem ryd. llw arpen yow curyn ynodi. llom
ar amolaf glot yemuti. Herbidech cur
gadeth o anglwyor. Ilabydyn dei adbeadwydei
bozgun. Ilathzeir lw bnan arthynllethn.
Rac dy adbeod toet diw idi bun. o bydn gwyd
atpbuti. llun tadid uchel llenw tyri. Ileubir
bydd byr ef abi. — Joan madoc.

Eltzyret bobloed pitozpadeyldyn ny
mod allyr odurdu beleu drallur-by
lau dzyllid hil-gbzadh nyt o olbyadh on.
Gllcoy kuel gnuuel ar geba dewnllys lle
vdeo thinllet gbyzda. de serghyau depsbyn
ingsa. de bainh gnu gleiroco ac ba.
De gyt bot ulot ar bzo alla saut lle w
oedent achmechud. enhynoc rebyr aedh
yna. bolpawyn yn valch deos. Lucifer y
gler glorya baw dinot bu devlyn ocozthei.
Kellbaw g pean baith gnath colla. keibyn
bzan pow a hebym heb im. Tbyr baith
trebyn hinbaith tra bu a hergua byt-arol
bot madiba. bypt bynghar oed bonna a
phne aphyptawen ath. Gzaua y grocellan
eynocka perthi nalpozthei gnidotta trist
vn a hyder oglera. Drighaech noc vdaech
vde. Lowbs arnier der clozyd nreithyr
dirpla medy gnalla pnofes ac bnatt baich
natta prof rei pnyter nyttu. Lowbs ban
dwthyen ledzatha ysaiben oz elghubaut yma
profes vnoglok lotha. pyrt baw bzanit dw
ithaw bzant dyna. Gbeithaw oed anaw
odma a gozdiban gozdibun ugrenach
na. gbeithu a dabaw pzbeira. agbeithi a
balaoc ollda. A dboll nebor aedh pdhy
lla ynllaod llwythaw athtbaghyl rosta
ac dymyn dlaut ac dalma. ac dlaus dzoc
vn gnaue ac gona. Sef adynnei a lle
dyn laef allma gnibyaw. achenllc adhaulla.
sothach oc nrbyr alaethd. seithbryt seithm
plagyr pla. Lowaoc leidpzdispawr o
pa neu dwytnu aenet yn dnor mna.
tyfi gnaedh ac kyfrw ungyn na. Syll
pöch ar oed byth dima pobloed ynllit
lyffant gnzawn. dnem ant pullcoetta.

deuna oen dettó pdd.

[illegible] dilyghyeic

Cyfaf arglwyd diolch ddyr gyfreithiaudd
trwy eglwys dyw y gleindyd.
ardyr llywyadaeth kyfreithyd ardlysfyd
dyalyeth kiwdaeth iawnbaith kedeid yn
dyd. Iawnen gredeu neim gredirnyd difin:
dem adertipt tre kopiaeth dtlwyt. ond os
dilen dilwyt arglwyd. defnid gwe neiwyd
gwir anwyd. Gwaeth gwaeth lwraeth !
nythwyt bwthyn. gwydn y gwaet y glyni
yn gwl eglwys. Gwlym gwyden gwelbrenn
gwlwyd heb ereidyd. gwrneiddyd gwrnaeffed
dyd gwyw anwyddyt. Gwgdyn gwrthdyn bu
thyn bwthyd achubennaeth dwyen nodwyth
diw nyw deirdyt. Dilwaedwlem dilen. deiw
kwydwyd kefyel. difden gwadwrth gwe nadt
wr. Kalyfl gwfflen dwbedlen chwydwyd gom
ehn. kwydwyd gwgwnd: am gic pwnt.
Dw bwyf pwrthyf awrthyd kwngwrnic kw
ydwrthwf kopwys dibyffiar kwpwr pwffwyd.
Delwn dawkedgrun anwydgwyd gwnewd-
kwyethwed thw nadred crwn neddyd. Kedr:
bdyll albwn cwnyd pwrocker. croen dwyll
gwffwner dric ver orwebyd. Dwnt dwbil
ak dwbwlyd gwdwn kefo p wtalwn nw:
ffwn hoellyd. Kanaeth awol bren kwtkwyl
wyd kwm. kwdwyr bran galy gwrwn agfl
yd. Dwnwgawe mwffwnr mallo gwlwyd di
wlad. kwpwlwys kwychffwblas cnaeth a ffeulyd.
Dwngwys nwer chwffwys trwdwffwyr au
bleth. kwrth gwawnc kwfeth gwya delwyden.
Dwawdr nwnerwdyr. am bwyr amen-
awc bagyl pobpeu agfwyaen gwr.
Gwys arnab gwyn y kennyal. gwall nwdr
gwffwner cwn. gwall gennyf gwyllpawc
anwel. gwalwyd kr nor gwelo dtt. adoue
Dwnwyd gwlet ocr anwer nadolic. delet
Dwdwffwyn wyfoc. awbarth bonge dwr
ocwarnec pat nwerw. heb dwgr dwbr.
Lleb gwlyppwr awa. heb gwlydwr ffas. na
wwo ffys dwwnc. hebwyd wecrdh gwlec.

ac ydwyd ydwyfnic. Accnwr

Pallen bezen berth atti bozeo a ym
peis amllaw unwn lle kwnnes.
nuerth dlwbt rwyo dwelwaut rwbdlen y
wam. gwdl kwm gwyl kenin gwr
nau mell nes. awalt berch deuwo ys
oed pres mawr adue nwthwyr flwr y
ffellas. Kaeth bunden bunden o ben
nllen kae dem pwrm dw angwen
wyr a nadyglwys. Dowwo blyf-
kom kwm anfonas kwradaeth
in pendelwyf. Dowr [illegible]
dwlen gwas [illegible]

Kei vn amryt uwchlaw hat ynys
nwes. a dalher ynghyng ymgyb llaller.
Kei alhaw verhaw bers anal trigyas.
tan reib abo perllan rei abober-

Hallen beren abowet ym plas y
chwer clas ovlas o vlys merch
et. Krwytheu po gangren nac ynget
arnei ffreuch y duc blodeu gallei galet.
Ker avallen per porer o amwd. un
rodt obod ac ny rodet. bu vmparadw
yo amet ynghyno rong hey a nerbyd
yn enwer. Ell pudyn rydei rodt
y byrom. bucco gyffredin dierin ba
ret. Brydeo hard vn gard angerdd
gorneg. nuil y oibobles mair bibler.
Kei pu amryt unyen ove hat vn my
net oraw. rei gweoy ygro poyau gwyt
agwat. Kei alhaw verhaw verhat
pfflet ben. reib abo perllan rei abo

Hallen beren berat dau Ket-
drin. gwelghyf ardduhnaw my
n gwal tynnent. Am gyhyrd gorneu
agwelpeint. achrapoyr achlafn ahi
alwint. mait berch od' lin bymo ve
nit. uerch dingtadi ormlabrach o dwr
gwer neint. Arodt ynch rod gwgi
nent. ahynn mait dael gwrthfael
gwlffent. Seith gwlfhr aeth ynd a
ieith ugent. olodzen rien ry anghyb
zent. Pak vuched merch dwoy oed
dir medfent. plygei eu halyeu dan
gylch plygent. adeng mawl adynn
hwbyl oe dingnent. dyn ny wyr ffro
ydhen ffullt mzen fint.

Hallen beren mar ffrwyth hang
gwac nit ogonuen hyn dy
gonned. Kayt gwlfbng dr bzic ar oet
back hdic o wnatr bzynnic lymedic
hib. Ever bn gwdeen y pelvon dr
zein nac mwak buttein gwthyzbem
gwdyzdaw Kayt pyr pzein llathpont.

holl dalyngoll dybyngont hydach awna
bzont hy y doeth drofcab. Kayt nyr rit kann
dwr kevyn dwnlebyn dwnlaw. ais oed y
dubunpat dwdy y dwy nnpyab. Tymp :
mwlen tozr : kangrnuen. oernel yb
dyrnen. amyb darnab.

Vallen abu beren kyn dybon.
uuac ffrwyth dy bzic oed di vuc o
dreon. hat abalen nda bynnen oed heb
ann. pandoeth grbnel trahgoet rellet.
trof grac dzyfli. mait buttem llynn gole
n llawn o gnli. Arodyr gangfien. dz a hall
en y gbnaeth holli. kael tromlachen a
dzyflennen echryflamm. cpunb plgnb
wych dogyn y dylwych dygyn a dolu. ma
r adyfgrw kann dgnens kynno gen.
anrdm ymgoneir dyd pbo a ffen pay
phen. ned bugelw o dewrounyo ober
ynni. ayar alonpen amgangennen y
gynghenn. Der y kydwerydhyt. hann
chwangwyt kynn noe benyn. dreith anher
aeth yn valler oethmnolli. dz gbyd oed
den. tynnu tyzzen ac eutyrn. kydeh y
harffet trac v dotfynet oed ynderfu. dr deil
gwyant nede gwelit ol y gweli.

Hallen beren aberers. y gollot pnghll
agreuffers. Am kyffell pdvo pcolfers.
ac ord ovyon garo y hnnpeif. kyn kdydor
dpwor dnefs vav yaelder. dehelopn agh
tes. agroftung gyftal golamerch bzga
bdbyn oed brav agrofgler. am nlopn pd
aeth anuerfers. anwelopth parth agfan
marfes. nehelopn gylpn gnfeni henbefl
lodz aledel dotn chrew. grabyfnedal gyn
dal dgenubel gruel gd gulyon plury
es. gdnt put prpyt allelerc. gdbyn hyn
arben ny phereiw. gnbar hyfbzam bavt
gnn dwyt gref. bonllonach no hnmen lan
verfes. mar vnedi dzyf inem eidyl
nwelderchbaen nnal ~~orfechfl~~ oerdwyl
adnib ozychwrnhyfrychel. y nwdo
nwdwi. dhwyrkoll alve ller ffol.

ynghaue dauygruc hewyt

Cllaeon gruffud ruddun gruffud
gruc teu gruec vengyl gruaetu
garym yurguch. py gadarn hoelbeiru
hwyoch benillun. ac pieby dduun hyt
gruttellmoch. Byth dyethon hiderun a
thaarroch cruin beth adaw attain lynghes
orom noch. rohy aglef allef olanloch
ungadr. ugrioh ac baladyr hyt gruer
hoboch. Giheon ynghyhi eghestyl gopoun
och gruchadyo. allef am angloud allef ma
ugtoch. Guelyghid trumyd trom och ur
gyller. gueler pdangre ac lafun diurgoch.
Dob hmeif peinllerd pawb ohonoch. anger
hubmet pgollet kynnugulloch. Betuer hyo
hollyo llafym oeruelooh seur. hydes annifle
se hyom offloch. a mach argamaun amoch
beth gallell. affiamyngen pell affiamogoch.
dgualgum agyed gual gohuenigoch oeth
llabzec anhodgoeth llurie dnrgoch. Chuithey
y senpeu spnnpoch amdengnef. dyeur
beimaeth nef yt erbynnoch. in reugi hod
dun y rynngoch. ployd. ryd kynn nuo uethyo
y nef ettoch.

anadaue hewyt ac aunt

Pzue loc lo leuaue pgymffon allen
gulyon pffy u golyaue. pzue dotfdwoet
pm ryet rat hpmaue murem teneugoec elein
tm gngulaue. Edoyon pgelhynt oedaue ma
m dnben. hyt mop mz chwannen ar erthy
pnnaue. Gpybelet gundyr nebylaue gallon
amon rye eidyen poch redodaue. moel gra
uangynn: hyz baeruaue tindoll. ment ef
hpll tindoll hpthpz tredoaue. anaetthnut y
roed inclerth aue edpl und tuy pgynnul ta
rogymaue. pn attethol plaut hu tenthyaue
hemon pnhell nozeidyon callon kealyaue.
pnlleuf mrod pn lleuaue ouach. pn llun or
oibrach gra grannaugfaue. Cynnuc pm hut
red kynpaue dzeibeoic. gdell pm pnpadne hy
nuc keupaue. Rawn gdreath nuerthath hyt
meirchaue trannubed rynud pz beubed nadud
bydyaue. Ganet pn gyt oed gpnaue adelnpoel
ohil hemon hoel gdel gradebaue. Aungpnc
pm bzyf ein gunnyaue hadoc ardef agolles

gruidn gollet. Gruthaeth bed pm
oiaue pdryp. ydp ac beuon adgrauc.
Pzue loc lo lorn pgruthon.
penbryr hyt hpdyn pil ohil hma
non. Pann pgruidaeth arh ghaeth be
pn bpoch dilfeith py dheith dilhrpeith
adas eidyon. Reuthnm pnlpugon a
gryn doethon. atholeu heilfiers nuer
hpdon. doeth bn plghnnnn plghnnon
pobloed. Ilygru adaw oed ilygru llygaw
rodyon. Gedaw pnrdd bnoo dmon.
heh dnm pdwydyn dem eidyon. nn
pryf hwn carnlhyn mal heurnyon pry
beth. amberth nyt kpdberth bn orkynnon.
Gudpeu dgnllpeu arddaw gnllyon.
pgeulhyw yr adaw gnn gas anrydyon.
Kael kymar ordnar dop hyon anghymaw
gyeum pffnnyf allan ny phadr heill non.
Tres pm sonnes mpnsem simon oer
oed gnnnc diser dair edmogyon. p ba
daue oeawc eidyon gdarardbyd. dsp yf
gdyd kenubyd ardyd hmon.

Pzue loc lo leuaf oiwarthec paer
thu ny medraf. pzn pdyn pdyn
hyt attaf. pzn aidd oboo diwedaf. pzef
am roer eurpded lleuaf. pzyt hoellyt iw
pllo gruttfennaf. pibhyt ny chpbyt nydhaf
dnn pdeil pmpdyd kpnhdeaf. mennrad
badi brdian pgoelaf. ment dhuxt ny
phadr dellt eulaf. and eidil idaw ny phy
daf. moel dolbert argaert gruaf. aup
eutf gbed pollad upl llndyaf. pzdc os
llodyn luc agrellfyaf. adic nuat m rei p
gyltaf. nuac bratur gyt athorhaf. nuac
clotfi or dutfhit baldaf. nuac dden aw
pllo lleuaf. nuac dduubdolf gult gyit eid
laf oedaue. arfiedyon debygaf. Gbr ac
roes gopopat boer hawaf gruzpnno gen
hemon pnighaf. gogeulubaw gogpllubaun
lleigaf. gogellec gelynkykuellaf. Gdeith
ufel eupon gnaethuckaf yn rod yn dlhuc
upfnupnaf. Dungollen lladdec
llallyon gryp gnnuedh gogpnnent ayn
ledyon. hyt act mdzei dayr amon adhed eidaf

dnuf don.

Ac chenkyls vc ydaw na chyllon kerau
na pwer ohly Iudzon. marha amoc sywo
gyon na thref na si na son.
Anglae am deuav achwelhes mal am
chwallaw pnygwinnon. dmei medhet
pi vedyon. dele pthew ibil wir von.
amodaue dibp gwec ac cant.

Dawdw vp nak nu ac kellyak rac
mop kaffen. mab vlwydawl pwar
dwnyaul. Wab domen. morgat wth rett
y bop enert o bei bonen. ponnwo bunoed
rac cuplaes. pi pnugyon. Gbedp kyfrud gly
ys achyrhrud. gleif achefbren. Gwaeth cruf
allong dpar tenlong ibi ortalen. Anyroc
ielin lle powgu lle yr angen. pzeun plyn
nak gbeal adak. gwpl dodeu. Gbaer anpzyn
dwo aerbynnadd. ar pbaumen. cruk o nalwd.
yn nugnaw dutn gozen. Tzdn idib pibe
lidb p bekien. plwr dnn ynden ac bu. heb
dzo agpu. nany achladd nadaue. a ielin. upr
nadp ceilyen. pi lleabenno pnp apodd. nu or
nadeu. y gwbod dwdurth gnu dadwrth goleu.
de cuzpne lau. dwylla lubdeu. dall offodw.
pfpeilyaw plas uffern curgas. pffeu oer
gen. Gozchfyn nek pdwdef pdodeu. Bpnn
beppl pn. dzut pfbzyon. dwy dolf curu. yn
dielbet ynterbynet yn tennynen. Mdrth
ake bydawl. up bpd gwaul. up bpd gozen.
yn seith dzoetnod y bon gerbed o bun aruev.
Anglen gallon dan arllydon. dopn p nadru.
ha glew gurpet na glwyf langhat inwonglo
ds augen. ryt dez dilled na decpf gwpled. na
dyd golew. Nahoedyl nabyt. o dolf edzyt upt
dez dellen. Ryt dez gwnyat nac bu dpat. nac
bu dzew. Eithyn anst nedelu upt dez ardelu upt
dez vbew. athyop idew pi pliodpaw pi plwp
bzew. pi bbynn pi pdzerthu. pepwpullen.
pep pnulat pi pwydt pi pnuden. de pnyfbot.
enwozel enwot. ardzaw amen. pnerbynyaw
barth arcadnu. berth pnuden.. pi pgylnw
pepdnu arpleu. amen. and heuyt.
pfekaf mezneif vnzurner. lipkessaul
ynhabl pnlheler. pkellu ortfod gwrlawnd.

Gpyzer vnzyn eglurder. abedew beichion
ogaeder. pbedin nzybn bucheb symploder.
Zbydiau dial aberther. obedyaf heb o
chel kalader. pugenpen cnulyen lafar.
pugwerdner gulet ny geler. pnglwydr.
angkydzu arter. pin medel a nuaden
bynet. anfpzdwab on serthed bydet pin
hob vn olonun henber. a nglb ner nwb
pgyfiawnder. an dyfu edzinet bydet. Aema
den mod namdiales. dm gellit. am gollog
yn ner. kynn pindpin pi amdo pnnder.
Agfulf dezy dzedwen edydier. a deler
dyat obyder. am adw pnnnet gpthngder.
pnoetned pterpyn pader. pnerbyd cnubzed
dwndr. pi dnit pn ezos bnnter. pneis
mac upzyd valcher. adyuet upchpdpa
duer. dilfynadt pi bzdt a bzodyer. pbynet
o baenaul dpbynder. pbnp pbynpd olnez
anhoh pnbeibyng dzethder. ac attb ygnit
pn gatter. anhangel changat gaethder. pn
gnllu pn gollong vchelder. o phedwn. a
phedp anfynner. amen.

Debem dnb arnam de curuem adeth
ac vaeth andyuen. cunk nek nef a phzel
sen andaw abzempaw pobzem.
Dzem agfunyeth gwpth gbaeth pobaed
dbaet. upt odbyt pfpzydaed. ezoes dec yn
bynnal cnuk ded. ezeu de nadeu ir pdod.
Dedd gwaethpt gwaeth bpt nachot
Raeth der pzm pzeun pobeth dwgzeuer. o
pzeun pzbed gwed gfbender. ozbed aeth ef ar
nef ner. Aer aduet pgnet gnim nadpbe
nac tremne trem. da bu pnuethfu methlem
dnw eiarab adaeuzam.

1281

* Llyma gryphen yr awdl sy'n dechreu yn y tu olaf ir dalen nesaf ar ôl hon ☞

1282

Ullerdyn

Dagreu trow vadu llyw trydic vdom
draw dw ew dreic eurllaw ynda
gwllin. Dwr lut lalyn hardderyn dr
lurdrin tramoed dewrbor glawdlwys ac
durbar gwerlin. Dedyf vadyf rein ar
vlaen dyd aerdlin gwnwyf. ocwydlwyf
dric ddaeroyf dlwyfat dwlin. Dyed yd
dled deduin pwladdwyf. dwtlwyf dal tin
ffwyf dellut tryphin. Dglwlet inmet
yn nerinin eirgne. dwllerr gwrdwllt dlac
vn nerit gerwin. Arglwyd pearllyd dzen
rin leduyd. arddyw gyrchrud gogoch der
dlgerhrin. Arwf lubetiren brwydren nerit
bratrin lerddyd pullaw rin hedlibur a
n hedlun. Och kwympwo kaellaw ach
kenllin gwelwyr. echel drulberle hwdyn
ulbch ael derbin. Brawd darn brwyn a
gwrw bradyr egin ffreingk. daer wopliffy
rys enwgk. tarmoed elylin. Dadyn llafing
llwydin wyr gwyt. digrin baladyr. tura
dyn tus enwgadyr. hyt tu eigin. Dzeulbed
colt amed allrenin vynt. tywch nwfin
dait tarwf ynebin. Daluyt bu arwyt
ein gwadwgleer. tec hyffwyrwr aer an hyf
fredin. howel gnem buel arwf gwnebin
bladd hawd p gluddel ffrwd dyn gwlatrod
ulffin. Dadl hellgolt eurdort erdin vlgt
yt. nard arnen wlch wur hwdcwyf wlch
bin. Lwyr aer bathwyn ■ beudin dero
ed. hyder llaber dec lyft ozllebin. Lynt
nvm bys llongo tch allwynin dec hepkw
der deibrd. hwdled hoedlin. katair rwyf
arthur. yr bwrdin dengyr dwysc. luf
anwdadl ropsc cofen mpdin. Dw
pridaw gwlr gwern bendevic dur p
arre dc dw deserin. Dwyf dyed adbed
erbin dywapant. dyw dut nuw nullf
dut din wr wesin. Dem llwyr garyat nat
pi rin pebelbenb. kaellaw nef wdb. ell
nef ddin.

1282

Tnuvaw bill hirdwino bullaedow
bonco. Annwfyrem virin obenco diod
yll vn nwbow y plwyll mwvered. awdl y
hirbendoeth taul ac hyrllco. mamou
eurhoed dal nupu eurvoed. dewemby
kyfbr vlenbco prifbwr nwyfin hoellt anp
bolbyr magwyr hyddlaw. Gowmmer bawlgred
rugwnnco. gwemlwys eurfollt bobyl wis
n llwr orco. Gwlfgwbr mser dwbr anfallu
co aruer gynnarlyp euer gem rianco. Ny
thyr aedwlgrwd vnullethrero olgreo. Nun
nyat tromeir Nu tepnco. Nw drwfc Nwrch
bifc enw Nechbco nuedwbl. Nwpoer annor
mawl Naw dromco. kerir y mawrdwf nwr
yr aurco. kedeir y bawlein het ormoleo. Ny
nuendwr tannwr ennco kopowant. kwbyl
uwnglarer cant keibyl emnbnco. Ni
bynwc gwnupibaw kyfwynwyngwed. dwdh
wo elwybyr deubn clor oudbco. Doeth y
gwnneth en mneth dnco. bnerllethyr.
daer eurbeifc gwrk flathna cler ar brwyngco.
bit arlwyfawd hoedyl bwr ormoffco bu bla
en nodyr benno bro blymyco. Bibrwn geir
orwatt bwr gronw dofno glut. bpichcinn y
golut balch angrco. Dyglolf y nuolwant
kwr tblat gogleo. der merof mon ar gronna
no. Dwrt gwrmorwlfwrt diber drokco. dall.
deall adwbdoeth duell dwleo. Gohanbc kynn
nuar baalbwr benllbco. gwr bu bpebin
gwron bucheo. Gbwnp glor deubn kynlor

* Then follows Llyma erdaw &c. as in Vol. 1288. to compleat the Ode.

Bleddyn ap Cynvyn a'r Arglwyddi hynny.

Prydyn ap Aedd Mawr.

Gwnelych ni ouibaul kyffes kyvlawn gwnn
ni nat ni wyslaudaut. Sclym y bwt ouc
nelen dwn dannwaut. agus bendith duw
arglywaudaut. kymn oulyll eglyll eglwys
yn dlaut. kymn dulull gwkenest dulkyll
gwknaut. kymn dobyn dieren dueamot. kymn
dulco achco aclaut: kymdunno llygygwo
llaw:gypo medraut. kymn ▪ valchyfed kalch
yn kylchynaut. kymdiem angen yns
gwlygaut. kymdlwyn ac olew gwloc dun
laut. kymdiuant gwnaut gwbyt yns
gwllt. kymn dyuot ynodynt kytnaut.
archaf ytheu dab kynnaut. archallen gw
ethnaw: gwaw: dun gwnaut. archaf kod
by wyf wym kclwydaut. erchyll gwaetry
el on gwlodaf gwaut. drch gwlfaen kod
yn kopo plygnaut. erbynkio bedwo byt
adoundaut. ☙ychyat wf nat gwnaut
gwbydaut. kymn erchawymwac bed seith
troet ked naut. yr ygreidyt wmp pymp
mlwarnaut. yr ygren angken angken
wenkaut. yr ygret dwnt dwr bludaut.
yr ygrechoyr out nec bzat ond bzaut. yr y
greir dab nerr bzenhin pzuaut. yr ygw
es dchaf nat nynnoldaut. yr ygryc ac
gren maden bynpechaut. amen.

Pozderth dab ytwrpdac dzrthyon.

Genhin gozdderbin gw: anllybyw.
bzew agozthir bzic tir terra.
Bemeidl nen ouybaul uandilia crom
nup benpthpou uchnboen ettlia. Bzelc
ion oor olbyzein bew am kuma. bzwlod
adlawed yn nallda. Bzyclen cneidpen
wn ood kychyt. bzyt pawp yo gwsdhyt
ac gwdurhaed. Bermaf byt yn tat koh
at kyfa. baruaf amerabo: nerth
obeithia. Bernych pan remych thy an
na arnam. ytham rychnacham na tr
nertha. Bam nuguc yn tan ar kelh
pchna. oco ner y dzempert ardhebenna.
Berny y hetfo cnfa pzyddu. poial nefn
nadwfa.

Bzwfe ovalon ddll engyllyeuua. bzo ovfi
yn mwfe wnnyt arnnia. Bzo venaith yn
ylath plothei adwlboloer. ner nei rylomer
ren yfbnia. Bzyaft dwdi inn albedd. bzo
ye y gennype geinnyt pob. Pan ▪ ann
fer ner nertha bzth angen. ychanbzyden
nen neabzbella. yn bfe alhawfe o fen
end. nfof neabt pechaft pechew dubza.
Bilbyt alhawfyt adhunaf annpleit. o
ver rew enett bzb: rehnia. pup bann
gnadenn gryt gynnpnia. pup wabt bend
yt bunedicta. pnw bzo ybo pob tradza
yn gozffen. nup ben bydren mae nedt nod
na. Adzawd dnoer dir pna albnerr. grey:
bzonn crear cryc cahuand. ☙dpch na
leffych. o. ☙ alyha vi. pr dy bynn dbeu gely:
gdyfyna. Weanglwyd kyfflwyd a kyfled. by
engly: a. kynnwng yn nigf albna. by ear
gled mewred maria ar gonedh. ann rodd
hoedyl dignedh ffneidh pnu ffnyrtha. ☙an
ryo bynn nodyd nef ontdbylua. ann rodd
hoedlaw heul alluna. annodwy obzoy ebzed
bahed. am ry kraghaed nodwd dn. ☙mes.
☙awd glan deedelbw. orbenn rydo dn
pannodes. by enedt ynn ozpn dnl. pnof
duw ouef deuf. ... ☙dm Pozderth.

Qi abanef popn anef. orngynef ryfe
ogerpd. ☙an benndaeu ibef bzonndall
dd. amdiuhaw nywdaw hwbyd. ange dr dbenaf
nadr dy bennt. nuwn deilch gnaeint ned
en deilch gerydd. y hynaffaf ydfw laffu am
ffeuffu ein ffuolfyd. Gwaut bi ☙ annaf. gb
dev nubyf bnaf. gwnder bnaf gwnder ry
yd. Gdben adnbynaf. gbyt dnrynaf. gwa
gren gwynnef. gwed gwadh gbeunyd. gwa
nannerp gbeni pnyderp. gwal ychen gwa
ydhyryd. Gwaet bolpannuf. gbeidh flwdy
annuf. gwed dyghenn gwa dygrynno.
Ieeu eirpen. heul nadrpen. hanual arnyp
en hyhaul avedbyd. ☙ynn allawdy. yt y
dedyd. gnar yet hedyd. gnedyt hoedlyd.

1285 1286 ccc xxxvij

yt ber ereb vyt dannuet eilwch lunet.
Kyl wch lonyd. bihyr dilunyes odi serch
eunyes. ystafnyew by lleverid. Ny bydaf
eilen. Nouhn peraben. eneu laben yo ben
eilid. Neoyf eglwnyou lliw nos gwynn
on. Noer mor yn pon llew? meirpoupd.
Gwelw? dyd gwenpoupd mae? anawd yn
nihyf gwynnhyre nyf kynn deithaw. gwlyf
dgoneil am talawd. gwaew liw odi hedyw
oe dywod. Kyllerdyf ae cemt vac
Rygnu llew arperna. hyd eur llad
lyo gwngwlt wythongyl grymgor
benno. rowf clot uerch. synne clotnw yn oeic
gyrein nid deiw eigyo. Tud gyo teithi
gynnyw tec. kynt det hir hyndyr ker dinac
gwaul gynnun yo n kelemic. callonnuc ir
kelynnoc. Nuhr kelynnoc hwr awo yorch
no gwre cuchyent ordubo. Nifgyrein ner
gwnergleir gwactgleo llwybyr. dun traffyn
har ar trebyn bed. Kaenbeo agno nid
nedeir. kynhyn ei neut kowhaw ner. kynt
kann pan teithe traithyr. kattrin oed hith
kyrtlaw ner. Ner dier dannoh kadyr dth
der koedyo on aunhyhoeth nab gruffyo
adwyn kynnoedyn ywno. oed cuert po
hyl cadyonyd. Fodyonyo loyf karnat.
eidolwel gynn edel. gryt. aneird yo y
beird oe ber. pugyreuen bed yuggyo yn
hun. Ys nhyt llew ae deirdut llaf wrec
kithyrhaer. kadyr thelch pobyl gynnodec.
Hwyf rwyle ryeat wert rider. pf roch pfo
pu nadhau dr. Doh der aelwyn adwyn
eed. pan durbinen paner derideo. pzif ru
thyn pryf durbyng deithi red. pzidyr seirn
pzieour thyo. Syyo rwyo rodyat hat
lhaen bedelgyryf. ny duc arryf na pleiffel.
as nhaeawn hant cat nyg kil. Caerhoebach
nofyi hobel. Kichel adhyn hoffel doc. a
dhyn gwilt ocheu eglfbac. achubaw
ne dyneed dei. achyoddir hu nozz pech adwy.
Dihun ny nodyf gwaul redmat thryf. ther

brithgryf tarw brathe. gwys gwae oe bein
ar nat. gwyscyr kard gwaed affan cat.
Nithyr am bo cat nat reder. Nawn dyfyr
lleo hu dibr. Nhy anhadyl llaw hydre. Ne
chalan tam Nozyf chubilor. Chubilor
benn penn pumpeir. pyar. Ne yrchar
oe cilhein. chyfl gnis clot bydin dirn dein
chwyrn dicrathyr chyberwyn daggreu.
Daggreu tros hyden llyn trallo hyon.
Kers yr adyl hontaw ynys dalen nessaf ytt
ar ythaw affly. Kyllerdyn hoyf.
Qhello clotin clot deduynnin. glew
dor dtryt. kyrllur dungoryf kein
liw? gweldoryf. kenllaw gwyndyt. kynnen
heylyr. ar hu clor praendyfyt. kolofyn
gwyned cur pardunned. arhyrr cunyt.
Kroeth oed howel kynnoedirgyl. kynyd
eirgyt. kadyr dab gruffyd. gwaf cadonyd
gweirydd unyt. Kynnry adwyn. haf oe dre
thdhyn coe o drithyt. kynhyl gwrthau
troldw gwentlan. mordaew glineelyt.
Kyfeirydd gallu. ochein trouhwnn achb
yn tynnhyt. clot hydlwn. am ygnfyd
yn agyfyt. Kolli kyrchyn. hounert urna
hyt neut atryt. Kuntref digreiro. dyeth y
Wainbeno. dyth drithyt. Leir oe
dranghyd. cuneit arwyd. pacederyt.
Kynnhyf brynneth. kynon hoedbreth.
kehyn anhyfryt. Kallon. adel oed photh
el. dd dihalyt. Kreth gyfynhw dur pigo
pdyn. dar eisfurbyt. Crut yn nab
meir. rudeu uerthein. reit yun dirthyt.
kynnhyf hoffel curnat adel. arnef urhyt.
Pachaet meir dcur dwewnd. cueit gwalch
bord valch beird bod. och pniet bihaf
boned. wr pnnnner. pupyn cud.
Rygnu llew dryfenw. r nef. finis
Ulyo glyn glewnaf rnaw trollyn
ar kadorpon lleon arllydyon
llaf adyn rodyat. Nozyf kozyf kat kin
et. kadyat gynnodowo. Ayhyo uden hyllho

ten benetloco. mneal tbledeo. anaw lyf
loco. ew dlaffby. hvom grallonort. in
dart. dibellit. henben orbit. hplut vbyy.
heird pelbit. hrodain gpynopt. hyar-
dibit hyt ardaby. helym oflegun: in
lpin natur. head brk avoin. hyfl bzowd
dby. hyzdpo vairbauc. hanolebyn du
rnauc. hirlbneu rnumbauc. hopzbyt tirum
nby. hzozk rybelit. haerued gluffit.
ruvelt erlit. hunet ryby. Emuy ol
ver. hoynupei ■ mybben. aut velelid.
aut taledoy. hempeat gpynes. hymorth
gpsed. hymun dibred. hamaun dibby.
Trvelles vedz. aeu leibdrrnu. het
enrgbtiw hat arbyfthy. Hubrud ia
pnôiu. Hoibrod eglur. Heiben olbdur
heib vnadby. Huchy ir melliaz. Hoech
veun bnublaz Hvoan bolez Hvo dnfhlby
hnunigor bno. Hy pen ynnno. He bbz
gerpd Hdybzeu gaby. Hynn dan hepn
Hebei urhyn Hudet erdyn. Heidpat ozd
by. Hom bendenc. Hnon plic. Hunffenc
dic. Hu ffynnadop. Hdybyr eat adeith. Hai
vur ozurleith. Hozyf dannodeitheith. Ho
yf dindaethop.

Kuferdyn agaur v teir awoyl uchot y
wnuby nab tudur.

Hollo goch dienthpoll agaur awoyl hom-
dirrat y vadric. kaffyn vnrdeop
aiic. kofiaic kynghennaic unuen
amsaf. kythnual hobel. anhet podiel.
anhet adi ithi nyt ei athaf. Cnithes gi
nerwc cado. anhyen achado. kut ner ker
bzaco. bzennarch cybaff. kadornel gpenn
kopf k adzn bzanfachlopf. kail meil nn
kundapf. nyt kynnedpf kaff. Kalpn pyfgadi
: tuntter. callon mathnnat. calet y bpz
ret nyspn. bzarnaff. kalgpn balan buc
kno. kupfiet. dleidet dfuchno. kaffadarn
: Hupn rochpc. crochpc crothar bzch
naff. kolupt bnzgil peopz. aderndwthpn
. kaldno neow: kuthil Aedpc Hodpn
. gpenaff. kynnan bnrpn pigel. bpn
. . . . . ybdet hygreiffingaff.

 Hollo hengyt.

Safyn eynyet yo safyn gozdyr bauki
y bibi gpelyn kaimdyr. safyn pibyo
lawfen palbdyr. safyn ■ gbas ayf mddyr.
Safyn Hudem von Hetdyn chdradach. safyn
achdypdaod neithybyr. safyn Hadn bau achd
yr achyr. safyn kadyn kaws bnd hawskyr.
Safyn dyfyngi bauki baladyr reidduffyon rudn
Hathyon nun Hethdyr. safyn gozab sefnc er
dyr. safyn yo ynnsennun adyn.
Safyn kucpzau dnuen dradyr y gpneu. safyn
uy gnuawo saddyr. safyn dzec mal tdd nwc
magdyr. safyn skids nyfeif ovvin ddyr.
Safiwc dygozdwc dec oc oerddyn Hethyr. hy
hoedgdybyr ki hysgdyr. senun pabd yo y
synudyr. safyn gdfest vers. safyn gann gpm.
Gruffud vchan bab gruffud nab cynnuerd.
pawf dun nyt oeder argloyd kenndoyd
dnuendyr idaw mal wood adaf vnyd
dyo dc ynnos.

Vnos vett y bant gi hyt orwed bald
ozonuy aerdudich ozeu rnubes. yon
angvdchyon nwn nul vdoynyded hyt. oc
oudned gvde ubyt ynydeudred. dhuthen
ernyen dienwned dun y dibechadw nwn
dn y bucked. Hennyul glor hynor hendiwn
ed vo. nuy gvuddyn vzo kelem angded. ynta
ledr neue grir gerirwned arnnu pnefadd
bonn eur ernes. der dufel hoedd hoedd
benmaeth hyo vudigarw. yo eno dyfuno.
Odhen vanad ben gledbyrded nor ngi
glen pdor hyt pgrogfed. o benndyn hwch
on pdifpfed adnmaeth. adhnedaf adigo
maeth yn pdi'ardod. Abadch adivadch den
dyfaffo bnnn adhadarn agvan dibechoded.
yn enn pz nrynn kynnwsed anday yn rn
vadch arnaw ac nyt rnued. adhn n pngfo
■ perffeithzc pedadnv ber hed dyladod.
ar den dyn hoedar dirhed beondin. enn
nuermyon yn ■ mahnmed. Adhnfk kadi n
nic dorchfened guyt. ac nadd a gredu byt
vnnn gvndied. aradnel yn hnel oes heded
gnechnu. y bdnedfab enr rud ar yn bydfa
dnenn ar bolpann adsded gvyndyt. on
bdchenyt pngfyrr yn pnbadched. ynn

32B

garred dr. rac dyed gwlan yn rynic benyw
on am yn reuled. yntrolspab yntheire
yn trolled gwnillat. anbaw ry gurv naer
eb ebeired. pbarthu attam berthed gwlu
dyne agwlypeo greaabe dr en gwlypeo. jawn
dyed agwnyn anbeo yn pimp. amener
kymry yn anmynedd. dozuem lle beir ar
ryfbed iwdi. agempert ewch dybi ef nyo
gorned. Sarel yo pugyeket derred andrd
zyn. pno gwelir bynn heb ene gwyled.
dnuenadol pryd yn beneo adryfyr. ynlat
gwnon lyfyr enait gobmed. achpkanyn
yl grew achpnamned lyfr. ac ynpenbyn
lyfr enr gynnared. a ueuad yn llawn
ynoubed kerdeu. a lwyr beirnar grey a
fyr: anfred. aeth pannyn grabyl athe
yned kend. achsanto eberd pyr dwn
ted. a nod dyrrifych. anno gorchyfim.
ary anuenol lynn a nanned. a gwerlch yn
gwenr anyzolch gwyzed perl. a nebyzyw
dyers tan eberd. a nerfibymp deulu a
nerfibed reyndn. athzachenulwys yn a
rhyzelynnubley. pyr beyr afrrat anno
berro glydn. yn grenfyn ann ble anbaec
vifeo. zlzglwyo ryr ibelet dwop enrglaw nef
yn redpatt ac ef oannyded.
Anerded lwfred ispwal ri nefnol. pbu
erem ror pngel. erchibym kynneeth doeth
ll del. aedyst yr gallon nchel.
bchel ein benne nigrein bit. anglbod
adbnal dnuel dyn. o bei anend beno. y
byt. yn beno dyrend. pr bei
pbo penn clo dor. ar bonn treidyon yn
Eawder kymyalet kyn Crwydet.
beidyat anuskaw ar gwned raer grup
ar. rac anaint nerr trabe pnat. dyc
soer cler ruydyaer nat. Ber gwlodorf
trallodf. allewdyat llwybr iawn lle bei
rer dysgynnyat. rannei enghyl. racrup
anghat. rerko pellar kadyr. benn as bat.
Sellnig kyt oltrig ker dolkat gwlei
nul. kydyr mael glnopnt. trulwed dnac
nergnat. topic arno gwelaw dghat.

Gwaeler em gnet ym gerryat kyll anodne
byt bzydyat. rrollcs vene pneutrollpat.
rrnos ner pntreullpabpat.
Debic pontic dryat anbelcob enrdpchaet
gurk gwnillat. rnac mirvo anpn rodyat rn
chanrec ar abalb nat. rrebyn heil bord bynt
beno pwat. aergylo angbwo gwnned gwnillat.
talyn benno ym ryo yn nat. anryn loegin
taryon hynt.
Nyght gwnned dlat nghnullyf ynllyb. ef
bien alpnllyf. aphobpetb alunpeidbyf.
pnaf nn ac ryf yn rryf. anyon bpe ar
bedyt kyt arneidwf boet. nunc lyt. y
gwppyf. pllys diwer nabon gloyf or byf
yo arbaen idaw dyrlyf. Guffud
Rodyf ann inr oedos a cefa. ypchaythe
Aner bladeid ypstrid dnec. ad. yna
ech y anoeth enert. ow pllor neun knoeth
benn lwyt. a bellen ena nofflubit.
Rythibla nuf ena rwy ovul-nbyt. gwaer
bydaw ordial. rnimabd ac adaf abail
ryw barth y ennill rew bul.
Lowll gnlan kynnyan nyblal. pellin bryt
ynn ecdyat yel. annoeschyaant anabyl
dybil. ennuer yrbn anal.
Gibrdy gloes ar bynnwer byt. ac olym nef
firu gwynn gwyt. gnir gabriel nghl myn.
wch ken ar gnar ynr gwnet.
Dominer byt pghr ogerth in nrydon an
kobyon yn kyfyerth. y nnn y gnnedyf
dreith. ry ndyn or anoev oerth.
Ys dnu ac gwerryd ees odec. pidel gwlaedy
llaeredech llwyr. ys delay pgwnn pl lnyl
geir. and ne ogreithber ber.
Ane ne meardre anal. mara ens o
bil. geuen gordyen gabud. gnarn
Ker abun p 1 ol.
Aleia buchmit da praidoed. a angel
prnigu bod kynnerth. gabael ararglt
cnygaeth. gan lawrdaw argem berrdoeth.
Dominus duw gyedus yr agrydor byt
yr reom yn kynigyr. benedicta beinnoc
tor. ru yor inas pnir ar inor.
yn bedyd nerly an bnorth nobluerbus

Bedus benb.a ell bzf ivthwendeth benedictus
wedhus unerth.
Fructus gen oveir ef bervt yn nef.oneth
nat yn pspyt.uvndeaz deaz dzy gym
hefyt. benuris abenis y byt.
Bin vn adin erluzat anerglyv.arglwydd
eth garyat.yn veth mozhyn vym vafgyat
yndec vn vspyt yn dat.
Mefus veth ephyth aphob kymyd de.
vn mab duw nyderyd. dir not kymn dy
not mynd.ovc en pnowgeirimvd.
Y mab nat agek pzangel arangwo bod y
ven. ange dzvfglot. anek dilgeir. enert
gzeadwyat gzeur
Gnet ef gvn nat vuer gzandgaeth de
fegur. over ac vngen gnu gaer. aglam
yspyt hep gvt gfur. A yn dedy.
dozdyn vn nen ufyn ovpyn lundy
gvydyr. vngfyv dal mab duw byw. mozb
yn gymhoppa gzeulyv. nuzeu dayt mowa
En gem mab gvgonet. kyfflumbaldi kyf
lenwi byt. enek lleu kyvodi nubyt. dear
fermoneu y nat. kymynfu. a[illegible] yn
nat. kroeluemeu lluel a bmurt.
Doeth teir anzec de adzyn eubmuein
gun bzenhines adzwn. eur amyl tmur
yn uzym. yn hayl dayr yfhuel bollyn.
Eyr dec dzec gleit meb eidyon. dzeal
pzeuteu luel hunn. nyt out enit oc
verthzun. neb y bzeich nallen.
Pzeth y lad n. treglad angfyd tragfyfch
dzo. yd oed ver an gledyf. se plaf ieffu lef
pzy. yeffu gozek allen ac vch.
Deueth ieffu barth barchen. fuer oeddoed y
famaffu. erot gnaeth de nayt o gvn. eur
dyfc anuf dzyfgymun. y nadaue ageu
dzaudyn. a lunaud y elynyon.
Dyfchyfer gfaen aeth mab gfi ayf. ouef a
nef anuefoed diozh. dial pan deol perf.
dfynhdyll ozod adzef dyf.
Lauuet na dyfer nat ffyd dnfodes aeth
gzaeth heno dym nal hunn adaw n bzdh.
[illegible] herw degaeth.

Pan wellu arllaur yr Arthur-vrenhin hael hyfgwn
dwyr. eureit eiw arfet vn mdr yno gymaeth
dydduaeth dayr. y pzifbeirchnaur wen ergyd
agdlam y daear or gdlyd. dyw yn dewr. buan o
herw. a meirw yn dyw mayr lawn dnd. Gaeth
ref ffu gymif. Ae y gzeiryat pozeis. dau y
dzaer y redynt. ffef rei oe nadf oedynt. feurf
flaudyr gdibeiryt gdyryt. Tzoes angfyt nzor
gfyst nzeidr gzeur amyl. dyw pnnhyryat yn mal
meir. trofiom y gymaeth dyw trdbeir. tur den
yn kyfun y kein. y Dewy angfyfcaeth dwen
dnur y dzat ef dfryt dfer. cam oed y pnadas
pnaur. caffaun ieffu oedfyr. / Pzyder arhyngc
nit eur dat. o arfan dieb eidyn byt. nudfon.
paeth arunmaeth axet. yn pderthu ae dirtfyat.
Gorchyfyl noeth dingfaethac. gyr oiul doeth
baldi noeth noe. gzrthdoes nat gfaerthaudyn.
gfaeth hyom degzrthodei. / Dduas yn fudas
ffodam. dyfgu dihenydyn dpu. diaknud duw
ulum. dial gzudyllt dal gfurion. Rael ozth
drol fozth feirdeir. ryw daenfont madzgat
inurgneis. roes duw nif nam lles pzidyn.
rydhyat kaerfyrdyat kpeth oet. / yn flaw
bid yn dzyf lum dzec. oet dannaeth ieffu dienne
figyf nyt edrydd gzic. nid gheuet pan. cozff gi
wdec. / Oeruydyat pn dzwaeth dneimm.
brat kenedyl vawchfadyl verchyz. hyw dofno
yn edinar. bzedydlyat ef hyt ridet. Kallaeuu
yt mdill dzaered. enit dyar. dduf duw ruhud
kyfeuu dfien ruyeu rud. kadlyat ef fudol yn
dofno. Godefun unf gued oual. gofoegar hyaur
hoel. godefaud drod gzaud aball. gnaungaeth
gfaeo au ngfl. / Aeth ygfyr augustus o[illegible]
dyn hebdos ffns eua dunkynn[illegible]. ae gnoc the
unf oeloed dervyn. ohynt nyb[illegible]
Reidrid pdwylab ryduc. pnud[illegible]
ruod eur y gnaes ar y gnec. pzydyn dyn idat
hdunder. Kadr nyt rud ung[illegible]. yn
eurdyn gnut yn nadfdogyz. duw ner yn dadnat
hagyz. gnaduyn adfynt a gdunegf[illegible]
naud dekkaud dydduarnaud dedy[illegible]
uzu. y gnudyr aelgeith berth vaen. dual hyoy
arfadzyn. Lzyeckylle mae y gnaes dzaw gobyl
dzenglynyon.

Gruffud gryc ae kant.

Ti nef ae clywy. ae cwyn mwy. ar gyn
anneo: a mwyt allay. ae aryf aelay. a gwyn
led. Gwaywdoãy bert. bychadurwyt: bwch
o dwyred. A maden ym. mi lese dremyn: an
llusc dryined. An canlyen. a llit wydyen:
a mller wydod. a mbalchyl. elut. an cam elut:
a mlynnwed. A ngwac walchet. yn a mdiac
ret: a neuallwes. Ti yb yn llwbyaw dyr:
an anerchyon: ym mwyred. Ti yb yn wr.
ti yb ymkrysset: ti yb yn trossed. Ti an
bendic: a gymryrut. a ryb gyn gwned.
Ti ryb gyrcu: ryb golcu: ti yb grysyled. a
Dellyn a rchyll. A mmynyssyll: a rbynhoell.
Ti yb ebrwyd. ti yn drwc. a gwaredwed.
Ti mwy[illegible]. ym mynwes: a mmynnyponed.
Ti yb ymgyrch. A mdwaeth: ti yb ymdelbred.
Ti wb mwc[illegible]. a mgarei. a wd dwyned.
Ydoyg: ystydzaet. ydoy ymdwaet: ydoymwlbed.
Ydoyhoelyon: ydoyg gwlat dygaryd.
Ydoy nedyant: ydoy nbynyant: ydoy noned.
Ydoy leudyt. ydoy mdoc ierbyt: ydoy muched.
Ydoydechreu. ydoyblwyaw: ydoydilled.
Ydoygythyrlaw. ydoy lloyfuam: ydoyloefued.
Ydoy nabydrane. ydoy mane: ydoydyed.
Ydoy nalwglot. ydoy gwiot: ydoygwyned.
Erbyn arglwyd. ewom gulwyd: a mgeled.
A dam blaut. ar dwy nbowyant: ydoy gwbeued.
Pen gael gan bedyr. a ydat bynedyr: nat ernued.
Pwyf amorue. yn nyt gantorue: yn nyt gynned.
Yn nyat cherubin. yn nol barclun: a mbyl uerth
ygbaf nasbolas. ygbyr adas: ygbynnyared.
Yn per greuyeint. yn pyr cuscint: ynnhwydeo.

Debzu beby bzud bebelayt. eb gzyst adbyn
gzet. ardubsut undel dlut. ar diw doeth
ardeu det. | Diw dlum gwr eidym y gzlt
zedyedwyf nef. nak deleu: a mozoed. dyscll
bynt pdieuoed. diw iessu diw bu diw bzd.
Dec vnpzyt diw spzyt bzt bebzd. diw
det diw nwy zodyat zyd. diw u nefy diw
u. dneuv dobyd. | Dibypcclaythyn yb u
debylle. dyn bieu debylleudi. debylsebod
neun pzyuedwd u. debylsbn nab diw iessu.
Debylsaf by nef adwnaeth wr dyuel.
dum olodzyn ebzbyaeth. diw sut diwul
dbwdsolpaethy. duc aet dgzythwiet gwaeth.
Debylsaf by nef bzf bu ieith ac ef bu
gwbyn bpanghytieith. delbyf obob au d
beith diwb nak ynidwaethaf aeth.
Debylsaf by nak adwaeth hwnyns hen
pwllbyl allzy glas. diwneir pdeynual.
diwb aet debylsset pwal. Debylsaf
by nak by nawd nacdzycwd. diwb uzozo
ed dei medzwbd. debylset ac debylsabd.
dyd plef deu delbis hewd. Delit yn
dlwyn [illegible] hpwllbyl. ar heilboen o aw
helbul. a diwb pzof bynggwbal. a nwen
u bydein wdwl. Pzeuein noeth adwaeth
nak a nwgnb. ar pzdgzyff gozff gozbaet
nak. ar heilbon neith pz hael nak. ar hy
lb diwb pzbolaf. | Gwneyth dwal fulaw
allon adolawl bendeler geyr dy bzonn.
wab meir creur crubwaegyon. ma dn
hyr bedpyen bonn. | Pzukubr dzbyn be
dydour. a nabw o vedol a mllbyn: a dpzbyt
neutrdwaer. dlbyll e bwtrdell abyder:
pzwer tfalfus not rwec. odwpll pth
erbyn a nn duc. wab aner eur gwer
ar pgroc. a nwen kempf ll pw neor:
Porem a bn o dnwod. gwaunt y bop eish
wed. deuspfu mdent dbyw bwebbwb. di
gwnn ar gwerwnd. Jaf o bwllun
nef dwallys. ner nef nei perchen pen
dwn. pdwylaw nythedoles. nadlut ym
bpyf dulaf. | Amen amoden a mbyn
e dom dbyll. dillwng diw credoun. dyw
dy bynt dpzo dybun. dowpeu dedpf dy
nawd udun.

Dw nat dulbat dibat. dyn bieu augen
nugyth. dn bybyn yv oleubyrth. dybyt
bvi dredubyrtiberth. Yrarcholleudydu
droet nuat ynbreim ẽ vyt. ennwo pi au
ethu reneit. uffern kelliberth aberth op
ibaet. | Rac unsom bythzeul ric ansa
vo kelhẽu. ric uffern iberu ibarthgabo.
duo nerui orpreim an pynaud. dinbyf
ynerchi dy nawd. Tundaibe eglur thwt
ugiei amllwibwo .7.40. & alpha. troet ym
lle nyo teria. trugnaeo adilbed dn.
Rptiphneif iabneif eneu. Raf dydyon. hy
ba doetur. bynglwyff nieu prnee dieau.
ein. amdanen yndanunyr. Ieynyn
neif by eneit nyt kaneuyt yn ydem
nyl grnit ac lenidyt. ar lludo gorff lle
dy vyfyt. mllydo airall lle deuyt.
Dinpebaif grnit trnit ynnred. af ych
ras dnbedpl adef ded. ard ibaun oer yo
ybned. ynghundot eunglot angleyd.
Hueloyd royd ryb vaic nerbaic nenth
pat. drnaic dyo dgu mlbyrthulyat.
erbyn ẽ gbeth gyeilhat uchelder ylle y
lleif kpdur agwir agheat. Angloyd mor
adne ibir ibaierpat. angloyd gryll a dof
medrusfyf niat. y uffern grnberu. ar-
gnlbat dieffyl elfarbau dpibyl nymgyul
uaingat. Rac eun ffosfredic dic ynnogyat
ric dirnyc iaen blyc. ric iaen blat.
rac dzelbyrnt codrant knowett prun syn
nuyr. ric reubell lletdyr boen ffoyr ben
lhat. Lowffon ydyspou pnoes durpat.
pnilu on cnunbed anpneg bat. polpeth
pob diheth dyfgnat adernyd. eithyr kenn
nyo pnaethyo dat. Yordyn hyo pob dyn
dau pollat. dzpid dup ac gwneeth hu
dolmeeth hat. prdneo ygkelbed gerlbat
deuryguur. perigliu dyobabt pnaut
de nat. Iganballu a dau dauer hoet chet
rat dauno dolur pen yn nam pnyat.
pnadol. fel na fil mileibeat angel. prit
[illegible] beat. kigdyeubed
[illegible] heul allbeat heal gerr yn
[illegible] gerr egbat. hyut ac gbeuet

pader kyrm dreiat archoll. hynt angyhyn
gyll m oll neeit. Ieanbum. hanwbeaul iv
pdaul nopeit. heanbyrf bbyll compas oth
zeic ach rait. beanbych dbell leGych hybeat
tnugneffd. hembo bynddybed ythybed ath
dhat. A ꝺ T-ſ. Gruffuddychein
Rbo vb dauyd ivd dduet. rugyſ iaun oelyr
no aun doe. reith ẽ gofyneith ac gotibẽ.
nobim eiu uon pno pnee. Ynee enwy
ynoet pnynet lle nee peneit. ac trait ym
leunupeb a traet. yn lle bo meib ddlloyt
llabyt vo tir allydo eneeth. Ihyrf pleit lm
bzelhzpeit lbydh. Ilybbyr dewn lleybir adeth
llozyf llu aelgnyf llealgreth. Reith adoe eu
lleith pullabr. car hpnot eufflot eurfflaer:
carak nyt pnaderak dioer: kpthed nud ketues
nedeir. Kedeir eurfs ner kmbenbroer. neif dd
derbyo detrbys aiot enuglot reuot tueis:
nud dyhũ vo dne ynades. Ynaeu ogylbudeb
nlbym. adde ef nerb dgyfeu. nugeir pureir
bleit orblaen. enghi. aros ãgk oroeu. Gor
hoender nud und vneik groeu car elgfur por
cuel. gunelou elbyñon bẽnbpl. gbr po hbnu
ubu gnebir hoel. Ihael hgeilgar kpdbett-
hoetbaed heoulk ỏdo gnĩnf hebo ded. hbplo
lle bo tav poet rbyd. hoelbgi orchwyl hpgnaeid.
Rycheu lle gbelou llydir gruffyd hatt-
kpyt kaer tryfgnyt m kaertrefbyd.
kmdei bob ielbnnei bnearhyd deirnerth
kerth hard gwllaerth beirdyon allayd.
Roeth uab ỏd llyut bu rhyt torthyd. kmudr
llaiem nak alak eilbyo. kem ẽ hoetryd chur
rbyd mordat. kopfak kmkthzak chaiaerthryd.
Kertbat pym fyllhyn hyn oleuyd. kygor
hat egor kpfbrak ogyrd. kwrk kaubled ar
dgleu trabfgliyd trathu. deffaich. kwrk baldi
deuu reirbalch oibaradhyd. Reieth pm dab
kmneth ouodhetroyd. kyrbuf hebdaw can
lleu kerllbyd. kymuk geir digrif gwrdic
rbyd hyt. kyrtyrhm nofhyfgyt gwfiuflakreiryo.
bynnerã ibeilc ibelfdwyf dalgnyf pfirbyd.
bnnrnyfc rnyfc ryfgyn dyn gwarrnrbyd.
vpnuyr nebonfigr nyt ofirbyd adzod. by-
nnod benuyzod ynbeneidbyd. bynnelhuen

[illegible]

Ymdidan gyda mab marwolaeth.

Adubak diw wrth diamwcko. dywawd
wrthgymarch. rybarch rebyd. Pebyl
ymaubyr dy wrogbyd. Ieckyt marw abyd llyb
lleberyd. Brenhin adelhin pob ryd dyllyd.
Arcubon amerawdyr creir mawr detlyd.
Ysgwyt gloeslawr gwan. darfam drwd. nat ŵ
yn amogyeit mab di nagyd. Paulithyndel
ysgwl corf merwerd. ar trallawr bobyl art
llwyd. Arlletlyr clwer mwer mwyo egwlwys
lwerin dy bydin bŵ. Gwreithiam dadyl kymme
lu gyt arkelwyd. gwreithiwr bŵr rwydr bŵein
gwydr agwyd. Gwreithiau ottfleis dreis drŵs
dygerwyd. gwreithiwr wef allawr dreinawr dru
wns. Gwreithiam diwrawr wef agwyr creirwyd.
gwreithiwr greluwyr kyt abedwyd. Gwreithiŵ
lattwaeth bain wedgwaeth wyd. gwreithiwr
dyfynathan gwin agkenwyd. Gwreithiam
ygwlbir dwr ysgeraduwyd. gwreithiwr hagyr
athec ower wyd. Gwreithiam gwrdeithawr
greulawr gwlwyd. Ileucu wneiluer llw cwn
ebwyd. Gwreithiam odwch nac edwebwyd. gw
reithiwr kynn ebrom ac awenwyd. Kyffeslar
wtlwyr kyt dywbodyd. hanner albreithiam
kynnum ieithyd. Gwaelgrwdyr ysgeliedwyn
gwlwyd. gwrthiel bolgem acawr echdwyd.
Torreis ogredin kynnu beunyd. tacred adysge
w kydreis kaedwyd. Torreis y dragem ffurwed
gwnr ffyd. dedyf curŷr diledyf perdelwyd.
Torrwst gwarpwst bil gwŷr wyd. arunsbcued
dawar kochar kykwyd. Gŵr drwy acwth perffeith
purffyd. torrwst kyrch uffern gwlyb ungynabe
rugolwyd. Prodygrifadeu prdygrwyd. prodyg
rwatchŵ kyw wredelwyd. Prodygrthawl drwet ac
rugolwr wyd. ■ dyglwyf dwal a gleif ebwyd.
Prodyfwrthiaw narw arwdelwyf. arthrac eth gy
nwr pyrpt crwys. Gerbyn wy marwbl dilke
dabl dyd. eurdar dygrwnwyr dygarwnwyd.

Kenpwch dwell haelwch ynbwyllawr prwyd
hard dy bednard bwyllwirwyd ikrwyr. Kwaw
drigfeu purein parabl darkwyn bwedd paŵn
kydwerdwyr. Hael bŵllwys dwbael dywbwyr
par allken. prwy wdwir bean wyr rywedwr.
Kyl rweth rwy dwrwerth rwes dywwyr ywgwrn.

328

kil ruffud erwch dainden dywedwr. Kwder bŵyl
ysgler bnŵ dgrlawr belwyd: acl gwear rewyd
eilgwn rwedwr. Kwdawr tre berygad bargwdr
perthymbein: allwaeth dy gwelsem kymwerr
kamwrdr. Gwynn y wreigwr dy grllwrdr tele
ir gwynnwyn wynttwmpeir gwenwerr grwbwdr.
Gwynn wwr wenn byr bedwdr agwnant:
gwynn y wyr awnwr gwydr ffynnwent ffiwr.
Gwynn wyr wch ryr awch rwbr wy chwchwch:
gwyn y wyr lleŷ bych oltein wych wrwr.
Gwrwndeirn erdrm gweunwyn wdwr kerth:
gwnaf ytŷ dwbaf kerth mwerch molwr.
Gwdyor llaw eyor llogwdr werwerllwn gwaŵr
trybannwdr trin: elwyn eilwdr.
Gwlgerit wndwnt gwalcwdr llwrucdeb: gwre
id awael lleb gwerwyd dwdr.
Teyrn bwllteyrn kendwdr gwyrennic: trwm
■ uethedic sawdic sadr.
Tefleit wrthyt twflwdr ywllwngeir: tu
wyn aber marleis twlles trallwdr.
Gwyr it wdwnt ow cwnwdr ysker: nyt o agbwch
eir dreithen dredethwdr. Gerllyn wyd dy rwyn
wwdwdr gelynghwd: ygbwynnwy awadw ygwyn
wnnwdr. Gwnwl rwrwndal trwndwr ychwdw:
ac wn wellu cu cerlwngwdr. Ger wo owlynnt lyb
lwyn nwe clwdr gwnwyd. trwgwrwd athwyd wreic
dwd y wradr.

Jalwn wradr wlwnt fwdr ffyd wo argleworyr ewn
glowrdeirn dedwyd: ergrwthaeb cler dder derwyd wr
dugwynn cur ynn arwyd.

Kwd ygler bedwyd gladwdr rwderch eil rwwd awch
olut: ri yn ynagen yrret rye derwr nwll ywes pdr.
Ystut o nefadar oleuduf llwrnnwt llwyr yet rye
dyfstwng: arnthwr prwy rhedrnthwr llwng.
awdelo talwn wrdadl trilwng.

Teilwng dirreudwng or wrdr trebwr glas ■
bleur glot: tader pwdesgilch twn eleut. ceryn
di dsellgryn dwll gat.

Sitt exelgynnwyat arwes gwduaf hael rhelw ffre
nic arcthlaf. karb trin cŵr olim tanaf cuifget
Paf yr rwe gwnllwg agwyd. Ceirwet nafi.
nerhawc erwyn warchawc wro. nyt orelo lun. neur
hael wd: nyt tarawc herhwnt ter hwnd.
Hawdwrut hoewwarb berr ewell gwrennt: gwra

firenghic kuthell: hurveit glot ovvolmriell.
heupych vych bymp thwdymplbell
Dawd y[illegible]eet agaut vodleu hun
Pyuabc gvaradadbc y gvlb radeu. mbynabl
habl nefabl keffyn mabl meu. a vod vod
reeu aben allyo gvyrthyeu. ueuit brenit gllyeth
yfeuit feilynu ygradeu. mabn gvadr nab gvdr ne
ir aeur avgolen. Ffit y adolaf ef vo delbeu.
.eur vyggloeliner byt ar vyggluneu. Diu
pedeir perthoyfc am padrrau. am eu vn feilnabl
amlzerd feilneu. Ffit ulyuairhaf dauit dfyeu
hauyn varglwyd grrit odeleu. Ti adnaeth vpiu
tat bob bat ybleu: ti adnaeth ymfiaeth yn hôll
ffryptieu. Amor adaear inby arobyeu. hoffiawn
hoedlec ilyneth aphlamubedeu. Gadyrwllu thw gnaut
gute ligfteu: arglwyd te nudeuic tyiu viueu.
Arglwyd kyfiabin [illegible] dawn gynnogeth.
[illegible]: aglwyd duw
lzillwyd rwyd ytriddpeil. dryglwyd nef allawr gwi
n ygbyrtheu: aglwyd mat rat cuipat ouzeu.
dryglwyd llaweu neu llen allteieu. dwy yniunglw
yd nur arllwyd gru tyuneu. yglwyth lwer tzynn
yr aglleu. tryfer achynnun gyuunu gnuyeu. ath
nawd nuc ufferu villaeru bylleu. Pzoygzon dreiu
dzrdu gure. [illegible]. Aelbr dillael edyl yr dybledeu. Pzdr
lwadueth nef. pzdylptheu: euudal ydlyrlwul yr
dueloden. Pzdy upflco lwud pzdy uweleu. pzdy
elymed llachyr dzrdu dimeu. Pzdyloc arllt pzdy
aeleu: pzdyaelaw feiiat pzdylyleu. Pzdyelyo
tec pzdy oleu: pzdybyneb gloeu pzdyeneu. Pzdy
hoelyon dur pzdylselyeu. [illegible]. Pzdy ynys alar pzdy
egylyeu. Pz gribaet dy gallon hygzon dzuu deu:
hygbythzyder gzuu hygpeithzeteu. dungyllt
[illegible] dungyllt ereu: ain eidilocly oll am ueduu
deu. Pzdy jabudud [illegible] trudaut nuadu-
[illegible] neim fyn ein gzyz am gylchomdzygeu
dzeic rac anuil berhaut bylch: kerd gempfi de
uylch kak nerd pozudaut nudylch.
[illegible] ereiu: aur eidilocly oll am ueduu
deu. Pzdy jabudud [illegible] trudaut nuadu-
[illegible] neim fyn ein gzyz am gylchomdzygeu
dzeic rac anuil berhaut bylch: kerd gempfi de
uylch kak nerd pozudaut nudylch.
[illegible] dzeic rac anuil berhaut bylch: kerd gempfi de
uylch kak nerd pozudaut nudylch.
[illegible] [illegible] [illegible] [

Dab ieuan llwyt eirpan lley dewred mygfym
llys ac enys nyenad. Kaye uchnudzuc
em golur angeled. bacd bupynchybanc balch
bpynuant beilch boned. breic hurlaf bronn hy
neic brenhined. tall garth ceic gotin rac gyled.
rpll arthur rypo bpwnd rod lahed. heal hwz
ger. hayl gwaret hoyl gpined. hard garpat. hei
odigat kap oligad. hyl emrabu. glut unrabu
glot annad. bab gpallaur. ap bylcher p val
ched. Creed rpdeth pab greuferth pop gozled
arc felyf gpiu hoedpyf gphydd. Creur geirgall
da dpall didpid. Credigyadu eil uenyadu di nuu
zd. Liu doethaz bu acilfaz pmplic. dilaeldaf
da lepligaf dilelgid. dzuc dpzuadc muel di gpuadc
mual dogined. Kzathu amplblaic. mazc ẽuc
manned. dzadc gpmgpeur anghabyleir pughe
bled. Kaiu bzubzoil anhunon pihaerw. dull
bodipz dec eipz dignied. Kbf rolaur enu nupu
pene annpned. dec: gpnnezpf. hac pnlbzpthar
anled. Kn ruthzdarf. nnur durarf. nazc dnf
bo gaunpeu. ion nden. enupded. dunwrchz ang
hpffn pughalled. Gbaur naelbz. gbur vilbz. gz
uolco. Glan eipt. eur cherbyn. dar daerhaw. gbni
aeron da dzagon diozygid. Gopt rydeich. eneit
lenh. annuhrfed. Pnheinaw anhunduc. enwhar
bo. andpfin. upt pigpt. oe dzoiled. dn pinnaw
an breiclaw pn bupiaw. E ic eurbarch. ac arber
pob laidred. oegpriet. ac eurab archaulled.
acfarnach rygarn dun serthed. oe gyzbopll ac
erbyn cher dlpined. ac areul. p greuru kpnuaded.
ac aros nal gereint pughoyed. dgyzuot. ac ac
nun Flandurgled.

326

Uyhchyn gyech nab eneiruc hen ne hant.
Uarp dirned liaucr pnot lleficuhel. Ukaw iech
it. flichpaw otiydinidr llyfcpaat. lley agpiaab
llaw eguyet. E gueet hapo hyo nu laello p hil.
haet uenedpaw gpnno: gpeuu gpnulhenpeith
gpynno. gpnhpnno hu. gpr oed ouo. E tw hep
kanus p hud. p benid mubilpeit oe bod. p bot
pugh pllegpngpnlch bed. p bon anghpfkyn pus
bpd. Bpd gilbaic achepro ac och nrat bam-
baro bagfuu pnuthengilalat. bu dbr: nef bieu
pdat. bydnguro beaw eidungpat. Kaat aipnaic
haet zonab. kefcil oe lab dpaw hch dzei. kuhpkfol
bpuuocdpuu doc. kpfludpdaut gpuen inen pinac.
p nac hch chaeuc nachfheipab p aupz. och dur
duo am danab: gbac ui gaudzuem dzab. gbaur
penn nupudlaz nudlaw. Kaak ronep Kpo ar
clpned. Kaw u anlaen Kii pn mulad. Kaw pn
kpnnal Kiin kanund. Kachon adchpnn Kaw by
uychzod. anpnpchzod oe bod a bedes oc eur: ac
nerthaz: ny chpfgpeus: nall chdaedpl gonal a gpr
beis. marb by wi dzut marc nu a dzeis. E zeic
fpllpit ni ain yn tepifor. tpeiffpat tnhz y
dat dnodz: tuer dyfgnad terpo elgar. tep: u
bpnt tonnbeiroun: peirdur gpnffnl pannotedi
gpngpeth. nac angpeu ac bolodi: pinbolp tu
kaldgolp kpfclygoch. pinbzpnn aer ain ronep och

Och heiw nadoch yn nuhed berthpbit
anhyfcpnt yn bpt ain barodd. dech
gpaab: aphennaeth gozhpff annod nupd yn
a bbzpadd gpupd am obered. An trpchaurf
nien a nupnod ny chaen iaun arpall dgpaun nuy
el agbed. drueth chalaeth hpfkled benuad.
erpznab nudur goleudur gled. Gaaac ypth gbr
gpeupfth gupr gozled p lblat. gronep oc ovghaat
gbaac ranned. Gbaac bybyr aerbyr ozded euchi
aroc gbaac abot lle nac en llyo ynnad. kpnn
nyedi diuu yd bpeth beirthed gogonpant. kpnno
dinuffpant kpnnpp dafled. Bat o: kpnnelpat p:
kpnnaed ioz. ar byd ynn clor bacd in olgad.
achoun glum nal kroyn kpeuhined baloch. och
loegpr: dnnengodi kpeuoyn agfued. p thnbaat ar
nam achdorfed athuhc. achdothnnab dzoc ath:
dnined. pan ynnken ainlan nad nhined dzot
cok. nuc pdac koc ar dr kpned. ppp hpf dhp ovg
ned

apbleit hoyl gronuy veneu havl gbrimoned.
Gkr oed hyma varth dy: arth oddered glev lleo
ymrevin kaerdev kymn air dillae. Gkr gry:d
hwdy: hneddyw dyn hyuadoglkied garvy gosymy
loev tuffry: tan fuelfed. dphyeim y rechizen aruth
ree allmaeth dzav agkrbynyaeth dzuy galaued.
pughieyrdo ffrengke pughiaered kroppoldkrbyr
pughymaen eabpbyr pughymalied. peris ym
heibr: anduured rodian gwaedyn naivgan gw
edson dzaged. pdy dr ar adyr myon tyrvodo
dewn pan kymyd gan-kdym gkeubyn gumed.
Dieugis rac kys na ervf kellico haeth. a phy
ob anghwfyaeth gwaeth gbydylomud. Doeth
y bon dwaeth ovvrudded fiemic dabis ar ien
eryc hoedgeuth agked. Gpuetyat rafedt nyt
rymed hyt dkeut. vpugyoffymaethaent ygeint
gymted. Du eliau yo beird heb dkyled aelbyr.
Allat yo vrodyr allet byded. Pamhubaeth
bumuaeth heb ommed a map ym rodr gwo
ruy gordby gkydd. Peimadurumar mab:
maenmud gymael pam mynyd arial eur
mal ar med. Gab nit vfpyt rat anryded nac
pden pr vlaen owen y lawered. Gaibmaeth
yun hmaeth pnhaered gellmyn pamlas llyo
elyn uybu lyvm lwd. Eilkedy gwae vyn
am wrud agkein. ac pugoelvell run aeam
geled. Gpen pupaba hempen aubumed ozdby
nuy nuy dne rouby dydr dymed.
Hary gymed llaw erynot. vt prima.
Ilwbel gwch ac eaut y hoplyn nab dhomas.
Gbyrfaurhak nak ynni arodet. mllaw e
gwet dwfyrt dwgi. Gdaew mirnt nllaut
tmor ar dechren gwaed vorlen llaethen yn yn
llochu. Gruffgnyp balaghr bely mabfgryn. gwall
amvaed hefdyn daevyn dwyn. Ilu domar
anieu llawenoeth eder. Ilu cnayaw ener lleth
yn ynni. Dyt ren y carchpeit erchi pnlkanllaw
[illegible] Gbyndlas adnaw deveun
[illegible]

ovenil gyngbaus vp dzaud rodi. hoplas dethac
odyby arodil. rryv ochel pennpell tewfal teri.
Dieuc gwethpnit dzuo gwrin dillad. y bedyfpnch
blaid lleb lod ofin. Dryp lychaz attar. ny ar
eirin ffyd. atlnaw y gweppo upthry gwyn. he
baue gwludaue gnaleo cuthzyn. hoplyn goan
ynn gwr y ceu. lle mae dzaw idaw dzuy sedi fac
laur cuvelter nennadaeth crist yr nodi. Allaut
dzeul med allestri arpeint. ainr ogonynaint
alwyn gwin. Gbyn ogkibyl y gwrth ogwar
gwybi taut. elkeit bopnyeint kyt evelnu.
Gkeuaur gwyr hoedlaeth gryz hely ainwek.
gkyllet y bear ryvf yr gloruzor. gnel gozoff
cunwes gilgibri vbydrch. heilch ynn cryi
walch ych meibrenbi. adnlica hyblea yn
hoh allaeir. un gnedaon grrur athmurein a

Gwr ar yn reo ym gun gnel. y Gkn.
lunvaw lord aelaw dyl. beth vrym
dyw arthur gil. perr gkyn gkyw hael.
Lhaelach nonch ar hoedlu. heilvaw ym
dun ych hely. hunn nozdydnaud hynny.
hoplyn gruffyn hyguffin. Ilygadgrill diball
debic. lle mae grur ath nadd grur groc.
lleb ourdaeu llyr dzuzdaic llyfby rovddai
llarpeiddec. Gar yr c. . arenlyo ar
larch vullu dethenllib maldderbarch. a
hael niegyr mael am arch. ac hund
bynggyngkarch ~ Gogyfewdaeth nat &c.

Hoplyn goch ac eaut.
Gnaur ole my hunr. hcol y glynn
hel ygker hco hund dunned amor lur
da vael heird den vilor. amberyed groff mal
bipeu. mygyr rydercb gruerhferch gwethfon.
mendey eil mwyn hpfelyn. meogell dibadell
bychan. Gpchan yo yr nun ar nat ar ech
dyn ar nebel pigurlat. hyt pan dycko kyffro
hat. dnw oleogyr yn den lygat. Aygat y
haelblaid yb hynn. Harved rydercb kunyeid
lonn. eil hygat y dnnblet henn. yo by llyfau
hyr dehn. Amhelyn nebch y glynn glwy
rydercb gwerch hygnawes. den dr yn
anhem dyr nef. den gyfeillt dr nghfes.
Gefeis nabr neans yn greeden gloin yn
gnemt pradvllen. yn rudyen beach pr nudy
[illegible]

328

Gruffud ual maredud agunt pẽbydyl hoñ: postem ual thomas.

Pasgyl allu kymry o'r dylfin: kyrch ros
a phenbro hyt vo vredin. Keis dẽmi
dylu cristennin aessaw gwer fili gaw
er naw vrydin. Ketheidi draw ger ffraw
ynghastell grin: hoedyl hir rhy brandir
a brynn derwin. Kenen pẽt wir o'm te
yrnedd: kanon bendd gwnned ved vuelin.
Kam dwyt vleid a dzeid dzy deithi dzerm:
ath gawat dragant brythoneid gein. Kam
dwyt diarswyt delen ozim gryt: ath vyd
vrth dy veyt vrwydr genhinn. Kereint
gynt ythiblas athilas lafynnin: kri ni
thinz mozgynnlawd a dzawd ednin. Kam
cungrwyf trafnwyf trythin beleidr gwy
dyr: dwy gwyllo. brwydr dur genelin.
Kur dyzen gwyngalch gaer heilch walchmai
kur a dur yndaer gwer hyt gyffin. Kyfrwydd
wo ragot kyffrin coeluenckwedyl: nyssheu
yn kenedyl rodyou kymm. Krych luudem
pawb a wnaeth: kenda omnia diwat
colim. Gwna vargleddyf gwaewlydd gwaetlym
gwarthlych: a gwaedy delych gwaet hyt deuhn.
Gwna laeskin trychyon trychiaw mynnu: gwna
delfin is glastat gwerth hlaengar hlin. Gwna
lowyr hwr aethur o hyrtheinn wenhwy hyt dohyr
mdiffenth aerlleith orllin. Gwna a medhyn gwaet
irhaet erbin: trem agren eigyllhlant: ceeir
ffrympant ffin. Gwna dyzem llefem allafyn
demmeith: kymmry ar dryweith kymmry vnnllu.

Rawd dewn kymry trwy dwed yd a: allma y lowyr
dewn lowyr dirmyg. Awyr rawn nyt overo weith a hwr
y dzyweith wanwed iachaed. A bzat vndaw am bzod
tygemgyl: ac emmagn eigyl ogyfnwyzed. Arth yn trydar
brwydr: orth ewyrdd yhyt: rwyf ennillwerth wyt nu
nem allwed. Ydal el abel lachwn gorwed arth: y hoh:
dlerth gwerth gwythlodd. Ygrymmif ygruf ygnawd
dyrnod dal: ygrỹnal ardal ewrdorwf gwned. O lwyl
wr ãwyl abr ãwrd gẽnewi: y kyll ewi y lwr lwer
cõrydd. Wedyn ytwo etwed rodwyd: rodn wab gruf
fud. Arbenn dellwch. Dofydr ammyl beird hwerd hard
ed hu ysgwr: bytwr yn gyflwr gwr garw tewned. Dor
kor kenn bordwaur berthed ardderchabedar kar
kenedlawc bynaw wned. Dysc ffwlc ffrwyf pigkyrwyf
nwr ysgharedwerth dathan rawn rerch aerlleith rerll

ythwed.

Dzurthyllr helvindyd lev dzyw lyw rmuhed rmuhed nef.
darogmaf ef vor gwned.

Iyw glyw glew ffrwydhlawn. Hu dedif gredyf grendawn
llozyf torwf horwf hennawn llawn dadyn damwein. Hir nur
our dirfrgreyt. Ilyn grynn greic. Has yn ryw dywydr gro
wyr: gwyr wynt nutwen. Heibenyd hynny Hoegwydyd a
gwlfy: [redacted] adyly daly hedeibein. Hath breic iberic iberchawn
llawngamp lleon gnwr: hamwer dzn a gnwr gwr: llas: llunde
mllachen im iberchwr: llochyr bendd gilber: llwchedyn gwr
rer gwr gwfyrwrn. Hac hyat vael valchder. Hwrglor adirwr:
llu ner llun hoelbder llanyhaden. Ry wyd dyd dyen ry rybi
gnwr gadeu: rynel gordmen nrgren aer gr rn. Rard rudyon
deutu. ry daw oenerchyn: riallu llawchlu llychlyn ydeun.
Rwyle hwyle bwch amnwyt: ruchyrnaws twch trawr gnwr:
rwyn trin blin blynlwyt: ylgwyt ylgeun. Hac glor gled di
dwch: rwo glwyf glew thaedwch: wer ae thaeth llwrch weith:
wrnwch y brein. Rydraws hawr bonedr: rif beilch gwelch
gwned: rodn erriwed nwired nurein. Rwydein hwr hwdwr.
rwydgonyf torwf teilwng: rwyf diargyllwr gwr gorudeun
ydefyr bor for hewangh. pwll hawn dalm dwgh: mur wrydr
blaengh aerdraigh ewdrafyn prydein. Ydgrchwawr hwelhwr
wb hwdr dor wydr dwr: pein hynnwr dzwr gwyndwr gw
ynwr nwchwin. Por hor hwr amlwr: parch dwb wch ofwr: thyr
ffwr nwr pwb dwes dzwr aberr hwn. Pobr rwhwr hyllwyd. pob
reith wrch wanghwyd. pwr rwyd nwr trwnghwyd adwyd ynein.
Brwyfr thyfr aer vnel. brwfr hwelr hwer nchel ban del a:
rnuel ver rwnein. Achwer aer vnwbyd. a chrrwyfr agbrd:
achelh ynghyhyrd nwrd a nordwein. Yma dwb dyd. y bobyl
thyndodyd: yn llathn thyndodyd. hehwd hoelwein.
A thyeyn brenwyhr. dorchwr dyfedwer: ynwr dofer
thwbr. henwdlabr hwn.

Kynnic vab mareduc degant

Kynarchaf mi nat neffai ruubod. kynadu
kyuaru pebeur kaut fiolaunesed. kaunma
ol vrtin uuo ublaiu med. kennunc rodud
:ud run gynuoded. kynnu ozoulsy ruby rubyfc
uuabod. cobreuudom fiskrthlaun dunu ouuau
vaicdud. kynuarf dorf eurgreu gear guzvoled.
kypbaunzaubt tabaut deurn gybenlleo. kad
dau veiru veirruet gibeuubidt gibinubleo.
kedruut gibiales aergleis caugleo. kedreu
ubyic gyzdizabyfc gibud vabyedn dachabed. kal
dunvab tudur uuu maeanued. kystal uuo
anuud wod gozotfed. kystegibr bydu dau
dracbubeo: kaitllgaln clotuaur dutualch
uoued. kystaln bubrodr deirgubyou: eurgreu
gozfed. kaunbull pull diollull aundoyl
gibyled. kaullan llaollyd uuubuod dygued.
kaunebyfc nun eruit lait llaubzoded.
kounreu krein beidduallbr gaur gozuthad.
kedubl uu by llyfc llaubouned. kadr ubryt gb
nuont gueundzyf gruud. kut bryt beubydr
gulwf ribyf nuon dubred. kubdaut dault tbyn
ineuit ineraut ballaed. kruit bet kadrzbleis
gabaued gruud. ker dr uor eurbino bud bull
nadled. ibar dr anbruit gryt greuoal dubred.
kuryf ruyf llorf llaus odraubr dzoller. kyn
nadrlua auaut bzthaut berthed. kenedul
bair eiry gun gounuad. kobeuu llaudy
kaunbabr ruuc reuued. kocheiu bir cibyt
uli gruudled. kutlu gleit kuuneit reit dny
dd. kerchibyfu: bar bagbt nubgar gulw
dd. kynuad eur rollbyd ben gruffed. kaiau
vi kardzyon idut bou aued: gaeth uud
uar dubdar eurballa kenedled kau
dleuu kedr ubengalch. gleuut kupe dryf
dupedallch. per gubaedbyn pur bylgla
kynadch.

Gunbailch aut kynaryf kuse beuu
dy gydeu. ud anbreau ken ked dewdu.
kee cholendwryn dleudaedaud rugod ke
nedod ac kynnadolau. Pdrch gaunadl
kaut rubyfeu gruglyd. ruu agbed mued
augt kadreau. Pgnic bydic aeddleu uul
[illegible] bullfuuyaut bdeuc keugfei-

By bair gurvet kedeu pbrugyat. ruuc ka
ryat niat nudur gbladeu. By bailch aeriba
ur gbair gureu ytb beruur: ri kyuyfc llaubei
llyfb bzyun bzadu. Ruaby hynt llaclynt
ubyfc llaeched uillar. ryfbar rubyfc tedoit
twdi bieu. ryfna clot ernot. etrueu daullaeha
ryfted vilaallar pur perygleu. kagozelt ro
ubyr tagozeu anupleu. iuc baleha aaiuer
uy uaf kyrgleu. kagor rugyl aeruor. eurf do
ruieu flaelluruaibyfc. ruc llaf llaburdlyfc
ybych ubyfc ruoyeu. Bubyoleaur kynyduar
kynnedrieu dullaec. rubyf kyrd byrd beudraf
dnaf dnyeu. ry hael aerlleis gleis gleafyro
baambeli. ruthyr ynuu beli. beidyr gnia
etterau. ryhyny thyrfidrner uurth gia
ponen ynygain. rubiol gobyryd bubir
gyuain gbnirdeu. Bubyl gruaaut puraut
praeu llaelybnadur. uoif uaeur aerrulr
eruit bdynored. ryfelgar nerthyeit
nerthen uatabeulchyn. ruabaadon o
elgaeth ybgibyd dryllueu. kyrgal thillaut
aaist ruthrthaust. ynuynne dgibynnyaet
gunupeu. kuthyr achynigaeln. gofen
gbuyozet. uylgyn uorthaller der pueteu..
Tes uonuy o beint keaadbod ruir kaudd
kedyr pelybneird. kynneyt gder kynneurt
gureaut. kynnu baeic kynury de breut....
Gaeinpbul eruulkyn bnet ryt keat
aubby. kr ys kyfe fes abuin. ruy
ruyfc eruak. Baabt eurbneut aeddeaer.
bnet gnit gbnyt gun. bratbat ker dae
baur. draunadronuyth Dabyonlorf tonf
batkyd. bzeic gbiaeric gaufgwaeryd.
ubyfc dyfc ybyft uuyd. kund kad daef
faf. Baad heird kaad dreaeun. bnodud
ruthyr ofneuun. bod ru rut ffeuudun
aupdu dryaf. Paadyeu gein gruyor.
didryf auf aedr. durbaer ae ruyr. dr
deabunaf. Paadbl baol ielyaut. daod
kynfc kyfc relaut. deabd kynuno
baut gbeaeaut gbaef. Down kaeun
Raeu aaedyryn aerabuyt kaot kaerru
dafyf eyaer fee dryn. gbiwdaubyn gby
dyaf. Paaby dyr raif ruaeud. dr pae fe

aedaed.

dr ber kynnadvedd achwed uchaf. Kerkyr orkit
dragon. erbyn ffut llew. erw mulvmbyn mon
rodvan rulvdaf. Eluerth gerth gwabl geu-
dreic merc meirchaul. erbyrn gwyn gw
vaul dwbl kwel adaf. Eur eir pur ffenure
ith. aerlwyn ribyny pob terth, acygwyf
llwyf llwydyn lerth, gwberth gwbythlonaf.
Eingl ew rynad ratt. arglwyd rabyd rodvett
acyflew arels dynnugnt. mat rudvdaf.
Cwir geir gwirbyrein. acrudlwyn llawn
ffuthyrein. ketlwyf kwrf kwmurein. kein
inwedlwnaf. kwbarth pedrth pedrthyrllt. kwf
arif gwrdwarwf gwyth. kalonyn elwbyn pe-
llwlu flaidenaf. Kedwl kwbl keirkyn. kolt
dim orm dreidwlb. kaut anaut anaw. aclew
aleth. Kinnt orfgyr dwyt. korff torff llo
wyf llafddwyfr. car pur pennbyrthyft. rubyf
rullwyrlaf. Not clot kledyfol. naw mew
mwy dybmygal. ner ffer ffarwf arwal. ma
thwdl mordaf. naubt ffaur ffwolaurulwm.
mud bud boet bennuliwn. nerth berth
kerth kerthyrn. kwbwd lwclaf. Keur mael
kwel kymot. ammo pmo prifnot. amarn
penn pwb clot. cruot arbaf. Dyw arnaw
gwlad gwladyf. augrwd kerd kerdaut. mw
truth maeth meidi mawr. tauaut kwt taf.
Gwr tawr torrwennawc murmyl meinwawc.
anullyn rwy rybpawc nwerawc nak.
Nak adkirwlak orwlad kenaubt. nwchar
kadr nu gorwed. ner nerth clotffraeth
nudvaeth mw. neun bydas gwanad gwy

Gorwed angrlad Gorwed.—
bod benedyr. gwallad kwbadaed
wyd dwlgred ri. Gr adam kerbyn yn
tom derbynt. gwaw dlewrpat deidwat dwal
tat dwelfi. Gozen yr bydyb llawn rudda
dl. gwaedat kadd ruaint obedelwom. Go
rudlyn kwrt emyst mun llawbrwdt. gw
aw: dorfet llawgrat llwagfyr kolaeth. Gu
dr berth dwar kynghar: horddgrad kwth. gno
dach bod pwbdyd emyn dywom. Gr berth
yr uudyr nwf erlidyat kenghyrf. kelynadd
grlew glaifhen grudn. Gwaur byd adw glot
kymot henddi. gwad dygnawn dedwm acdiw
om.

Gorwyn dwyt dwrdder, gwr dewn gwlawr-
gwrwyn ardwy gerdwf kynghi. Gwrwt bryt
gradf dyledf, dwrddwndf, kwdl hwyl mad
bud rad rodi. Gwd kymyant rwlaut yn nwfi
kat gwlyd glygyat ygwyat rad aplwdi. Gwas
gwyr bar aedwn: glwyt kodn. gwrdaerth pwn
kadarn, kedwen, dwy. Gwaet arwedyn baladr:
gwlddar: bela tyr: gwalch kwdn: llallu: lladdes
barth. Grymmyf dwbael kwel kwyl dadolf gre
ddwryf kwrf kwlwdwt gwbalfgwdr gwlyfh.
Gwr gredwal gwrwl mwrgyn gryt. pellen
uelwyt glwyt gwlyat wadn. Gwerth bydaf bol-
dwaf rwllgwrdwf n. gwbudurthur bwndr dyfty
bradwn: dyfty. Gwdelyn dyfc wil trwyf reder-
ber gwberlyn gwan. gwbenic bwn anwadar
yn mwleuwdb. Gwalgwaedd dlaf kedn: uchaf dr
wwn gwalgwdt kyrd ylwd ordwdfh. Gwerthyd
fyt kenfc kwrthenfc kyrdwed benwll gwan. gwa
elodwdr mygwn ymgwbfwdn. Golygyd kellch
curbdaeth aerbyn gwelbi. gwlygwdwn kyrdn
mygredf kwn. Gwerth argwlwyd: kwlwyd kelc
kwn wdf gwbaelaf eiadwngwch wyf dr nodd.
Nawd ardt argwlwyd kwbys gwyn kwek adwlwn
arglwlwyd pab tuom. nerthyat dwat dlwyf
gwnwat llyn. nerthwl arbwddarth
gwnwat wdy wdrchyd, wdy dd. dwddwyn.

Dewl dymed nefit hed nyt bydwdbrwdw
dseb cwmll velyfrwb. nefw gredfwfed d
drm. kwen flver kbu ver kfeilo pb. kenyglwf
mwrrfed gwlwed bu gwbaed wnpldfwlfc. yn
nwedddlub dlbyedl. dbu dur arwfhedlbyn
vrael. dewne kenl dsed. kelved kaed. Gwdgrad
llum kam nwm nwdend. gwdglyfyn llaf. dr
ol gwdlgrn. gwbar drwrfo kwedl gwlwdi dlbyre.
gwbydn ded pwn kwrwb gwlwdn. Adelbwyt
bed gwbed gwbudedr. benedt rdi gwlch ovpwin.
adelbwdo dof dy dlar: wn dallon dlbwen dr:
Dzegwl dz gallon kymn: kwen gerw kfedfedwdt
gwbyn. gwbed dlar dwelfyent. trdw mwbn dr
tedbr ebrwn. trwfyt bynt bwbyn wdlwrdo dwdrg.
Gwerth bbwng ded erbdng. dth dbedlfgbwdr.
dr. dygyn wnof dy dar. gwdwdfft nerff dew fyno
gwdllar: gwed nedbr dadbr dawn: dwf gwdlyn
gwar. Gbwn berndwdl dlas gwed kwedf:

vare eurgrannhyll benurtneth. gwaam vnol
gwenhyn alaeth. gwaun hed gwin a nuco ae
naeth. ſſy wet vnyt hyt kemmyllech. ver
llaw: dyrhyn eunhoet dryhch. a reillyam ar
ol kannoch. erbyn dryg: ar dreun dynach.
Gnahyt amkynyt kowyon lleſ adrygyt. an
dyrhch nychantref. hau arth pyſlat tat
trayghyſef. amſurvaod ar nayd ior nef-
Eſcllyng gwenllwer oed ovr ynaeayſt ya
vrynt vaythoza. anyl gwed ynemyleu gyk
ac. an dyn dwth enanndaethyp. Kaller dyn
lwyn elyn hoet. Ladvaf eanmlaas dwenble
it. anyny dathel uchelwhet. oozelow a
drutellyt. Le bu ru a gwyno. lle bu rus
aglas. neut glwes anghen gyrtud. lle bu e
ur ... an vdeunw. lle bu bo:ſſyr lan ae
lud. Glnſſghyt heul gynnozeul gre: gly
nydraeth kyrchell. nyny hanchyr glac
hed kaeth. gyſſae ef y gem nef gan aeth.
ae kanad rac oe hyraeth. Gſſae a lhyſgr
ir ner nay: nydyſſyr dryg: aneur dr
gyeh kynny. nyner nyſſyn argel dely.
neunir dof is nyny: dy.

An atlan kyſſan uchur ſſynyt. gna
eaf. tenly: alarnoun honn ary hyt.
yn aclas hoen grud hun gryt anarky:n.
anvaelch hak elyn glak dofy: tyſſn ryt.
Och hir ny:ſſlyw rac pany: peryt. oe
dryrys ver hoeſſyl acdwſſyt. och arw
ynno: dryt ae neadu. angen hun elen
ln arnnkyſyt. Och ſſer ner nayno yeun
hao ſſetyt. gaaer gwennſſyar gwin gw
yn hewyt. achos gogleu treis o vaelydyo
trſſyt. yy elnaer glaer gwtryo ynnyo
hylyt. pan aeth neuhuneth herbyo tryu
ryt. y glaer gner gwin ucn rodglyt. ſſun
dlaer prikar yn ol pryt gwennaar. ſſaer
ſſef agaar. puch ſſaare ſſeryt. ſſaer och
ynoch anyl diharyt. ſſaare dryg: puch
gneun ger glaun glaſſyt. ſſaare arred
gwaed ayt gwyt pchyryaw allaar dyglo
ſſif oreſſyt. Kynnaſſ: ylyoeugwaſſar ynhyn
gwaryt. ſſ glaſſyr: nyny: naſſon y phryt.
Lhyn yo kan derys nyny deryt gwetho. kann

llw eirr gwenuzo kanybo hyt. parthyſſyt
vy myn llwyt myny ſſeabr angſſyhyt. pryſſ no
vo neur dyſſeur dyſſyt. poendoſſ pobyz
eingyoſſ gyſſt galar-chwerw. no vn rhyny
nderu. ſſak bern baſſyt. pallaſſdynioſſ
gwyl anhyſſyl hyſſyrt. pyſſll nyſſt mor oe
dyny. gſſyny gynnlegyt. pall neael ydoed
kynn pell dryſſyt gro. dan nidglo maendo.
neindoſſ kendghyt. Gſſiedy ſſoez gynny
ſſaſſ eirr gynnyt. bot bun yn hun hir gyn-
naughyrt. ynoel oinyel acgyt nny
ryned gnn anoghyb vy myno wnyt. y-
dy gwron dzem gren gedernyt. athdolur naſſ
neur ydy creu-dreulyt. Erbyn gynneirn
dzenn dynnyt eurded. vrhhed ar buched
dnaſſyedhyt.

Neut aſſyedhyt hyt aby:darar. neut
ſſyſſ achul hoen poen an perthyr-
ſſeit aber gnlar ny rygelir. neut over hy
dr an hoedyl dzahar. Kynnideth ſſeiberno
eithaw dno dyſſnr. am bun dr yllun ſſak
nyſſ gwrthir. Neut trum barh rieun gren
agrymir. neut trom aureith ſſeith yrth
nalgheir. Dec oed hynn dulled arnaued
dir. y tal dan eur mal ain ael yeniir.
Hlanyeid agwedeid gſſilhoyn ſſaair. oed
hoen blaen gſſiewgnen gabeilgnng ſſettir.
Dulein oed adeith dedyſſ goeth gnhair-
ſſaed oynn dnael yn eurah gihir. Dzefna
ed hynn arnaed ſſaad nyſſhuduyr. trny:
chell nnſſell agrymhyſſlir. Trahymor tal
ſſonghyſſ gſſrengher bapn. trehyaat oed
ner adidnir. Gnaan yo gneler trosder
traſſyr. trehynneden. angnen agheymyſſir.
ſſebir hynn pallu pyſſll aſſoetir. ſſyng a
ſſnadal mal y nnotir. ſſe bu ſſſſeh degyn a
ſſyſſir. ayhorſſon a nno ner gnno gro dir-
ynned yo onhyw nyny hyt ennſſir.
nnel dryfyn dryfnn pann ynn poenir-
Ar ol dnſſbyol ynn dnſſyr. adirnew: gnrer
gheennynbren gſſbir. Gſſae dr boenore a
beno:r. gſſeie angall valall ary dherſſir-
gſſeennſſyn var ſſyſſbar aeſſbir. y dzngnod
dhh dzav agarr. annnen hyt tra ſſyſſ dnyf

amlyder yn rymadu hom un rmedur.
Pedeir hoen gwbeimdon hom dnin amon-
yglocdwys eurer agwtwnr...

Dclemeir vaun gelem dirraim galem
dirn. Amdeuhwbvar glynn drem
Fitlur. gan drabe geli. Amder yglwd alwul
lwyned. alnelyom. amdderdeb. amder
lwyned. amyl rrem. Vardiard lnirdwlt. aur
glyt adwlt. arglot idi. Vum ve chammwl.
yr nerbyd hwbl. veneir ved hi. Gwae ef
ynnyt. owyllwpenyt aver ynpoem. pwol
bun dec. hoen mordwinet. hend mawrbenn.
mygn llundrbenn. tuthod aveun. mal
vdunt ỻ. Sed grnid gwbrel. hem a thewel
hymmetheb. Sed drem dcwat. hammeir a
dit hymmed ddi. Mwhell owynned. ydreaw
gwed. odragwbeidi. Rwt ved bbwllwas. idihun
lbas de ve hendbi. Rwt ved amkwb. varth
am eibo. wrth y mol. Rwt ved rwned. achlil
vawed ychilot bezi. Sch or gwbranghi. gwelet
ocrdrangle. gwlulls der dri. Sch or lwllet. am
el lunet. em dewm. Sch or tymmwnt. a
llawr drillyt. vot llalr drosti. Gwnwutholt
ath lbas. vawr alamel. verr dewm. Gwlngwb
rem. ll gwlatlibe vem. ys gwocslbac vi. Gorch
ud hoen blaen. gorllwb gwclwgwen. gwrllew
gwrelgi. Gwlamer lowlart: gwynnwric aber.
gwembro gwbi. Gwae arodes. ac aelwller.
bryt erry helli. drwel garyat. odro gwat.
mendragelun. mawrdw dwrbwl. meir ych
erwwl. ar merlym. ydw gystrud. ath lur
gwthnud. athur gethyn. drwel bryt ury. eur
erwrlowyt. yor drylkwyn. ydic hown ychlwlat.
erwm ethyat. dwyt vu athyi...
Ac bally y terrynnd odeu gwbeulbyuan.

Dychwlli nachallon nadilwst. ny thwarth
tabavt trowlwavt trist. nwen dic amab
men wlodit. nadre bar no marw dir nwr dost.
Kalber owner amabu gwbyned. oc owred adarnb
ac arwen ynnerbwyn dowb. albm droc llwyr am
dzeic llu. Bu dwyn bit ogwlch dlur. amblerup
at gwbengwt gwbungwr. bodzeic bendwit ingor
bacd yn aer bydw eryr. Kalber och yor llalbu-
ded. Kabre gwlar amblaengar vlerd. agwac a
thrymgwlwm agwbeed. alwdyl dangw: oc hoedyl
dygwbyd. bynned ym vyll llaubyet. gwnn gwben-
ogwbyn gwbit. ynarw chwbedyl pawn wat. yn
ol yor wupbl dwrt. Echaw: bot clot clo mer-
nwr. ochyl brbydw:dwith ei berddur. erbyng-
dan ew troed tralur. odroc helym och wic gl
lar. Chwbedyl nwith greith gwbrangyt tarwc
tred. chwberv trat ynnaengwst ynnac. yor tarpf
lonyf hwrth adwrth dd. arbynned am dronwby.
Gwtalwt bend trol dwar. o barb ffrbydwlw
naf erw:. trwngwt bugeil ei etor. trangwbo
brbydon trwngbad brydr. Gwynnabd nwf af
lwdyl dnac wat dic aber deigw arbygwt. tra
bym derdrwf trwym yeurdat. tralwrderth wi
ro lwytwerth lwat. Kelbo am gwrthwy mabo
nw thramwby gwlar am gwlwym dwdwerthw.
mew gwbyon am ozonwby. mab mewr wy bwa
eth hwnerth hby. Poewt ver poewen adic.
plet genedyl gwnwy mur plyf. pell gwnt batu
dnit awlin drec. pallu orpwll dw pwpllder.
Pan dwerth pwendwthol gwit. trangwbo am
drybwyd mabrybwt. ys dwyl orbdwyl dlomet.
pwllwegyn am ewhwnllwybwt. Dwerth am dzeic
nul hu hwrwall. dwbyn drangwbo dwgwbyn
drwngwll. dwbyl pybnic p dubwll. am erchwd
lleb ynnerdwll. Kynn tw hoen tnc poen pew
lwyd nwrnat. marw erw: penn mwtwyd. wwyn
trwgwl gwben dlelbenwy. nelwntnic nelbr dec
nos adyd. Kerff ef pnef nef dgwyd. Kelbenwy
eglwr wnr wnrd. alwrderth gbr: nedwderth
gwbyd. abyd de barwdyd de bard...

Gwbelen wygwbngor gwbulderthyn. erwch
helym arwen hoedlatwyn. gwrthry
diodnif dwyf drwthnw. gwnt gwrchnat dwgwt yr
gwrthw. derllawn denwnwedic cwrdwrthyn. nefawr
Cynnelyn de gerllewyn.

Kort vnael rudhun alar. meneí nuvon ribym
ued nupuor. gilias glaiue dun unbin gruc lasdun
gibenic vech gorubid bruc bretin. gubu vla
bnugilaen oluer. gualart hyden olin gilaet
tellder. Dygyn ow rolpoit kort kaurod. di
ruei dicuic nupun dro apind. kaeglaw llych
llyd benuunpuyd. kor brodur tretrwetn ac lud.
kaeré kat curllouré kat dellad. kabun treis
bewbun nos dunec. Dor bab meir lle ny li
neir nac. oblas un del arnab bibe. kdyl oth ik
lat hoedlusych llaedic. helpbir grut bael ppr
vgruc. kdpladerh nun kell adue. helpudur
hil poudur der. Dzut un dallsi rutlyn maul
maelgun. neari dipyn pr anodun. aruthun
gredrnyt arun. arpal unlon gruc bpen. en
llabolpr rnuclnabpdn ollun. arlleis drbe en
llab darpan. Dioer bnoer vaun allabnllit.
dilbred dreic nuplin dedn dallred dnit. dred
grric di oed pgnet. drbe agrym mdrrab
grut. dnrpal gled dirdiol glut. der ynlaen
gar wulnigat. zic bedy bryna eiglpupon
narbnat grednuy bychan.

Oth hirent eurirent aerbrat arpne
ic ozunby bdawdn gyczhpat. hpt oes
naberth nerth nerirhpat. nalhorbud na
rud purat. Mauern napherrhen. nu phar
clpat ar baed. rnit p bered dp dillat. nachis
allis bdpll eclnugpat. nachpnger nupdn
nagpr nuit. Trarych nuit vnglat glaedigu
nsat hoedbiorc. kpldych grud allpgat. trrbs
pngar: gdnllan: gdnllat. trulled gdbledic
o:led glblat. Dchyn erp gdlpr: glrpat penu
dur hot poen edym arnat. pednt alpthoe
dil gurpat. atlro nefadgpeth dreth dat.
Dchpael dzpm glubr nbpr rodpat bud
baebdd bydr barli amdnat. oth bilgdod gd
pnp atdpdlgpat. ath bdlgnat nybu bullir
bat. Dybot drbe arnot aernabr thelgpat
rnu unpon trst opal gubaflrt: inbr dnr dpr
kapar kar katt. mer adpr nuabr aurit.

Oth hirent hoedbzent hpt hyfpr pn
ozunby kdpdu trealpt. oth eir ath
arpr gnarnat. ath dlot berth rpthdby glbe
nn glbnt. zrth dedgher grnet glbrpt dnngel

yn eurgat dilpelpt. athdrbn adonum
lenopt. atlpoler ath bnedebpt. Dchnet-
vor glbennder. ochel gpmdpt trads. nnn
glmel tpeis diospt. erglnb grnt bpmale:
dzrspt. nrglbpd grpm amenrgleo grpt.
Ren rpy bolaf nak. aefabl hnpt glbr go
ner boen achlepr. nrat pslpo bud nrrel
bpt. rud belledyn gpr rnedyn rpt. Dy
ned pla bpnpk by nnpt an erglbnd. a
ranalnglbpé rthblegpt. rerth rnthn: bell:
poyr derglebpon: eagrpt. rpllpeloi bza
dalic dy bzpt. Ephael eurgren meir. nab
zed lenopt inorr. ath ru bpempl ac pechpt
rnrenned rndgleo rnaghpt. rnrglpsc he
ned rennes beird bpt.—

Os clef nodur nnr mebred gn
renelbc gdrnuky gpere gdrsed-
glbeb euent bend gbede lynned. glbelb:
glbnndr ny hetedr hed. Palbna dic
trenic trom letbyded ben-pdy nelb:
dnglzed. ain gnac anglriet rennes.
aingren etnic lbledic lbled. bchenedben
nren ochdna ned lynnpt. hent bpnna
bt lynelnned. bchel dar echel dellers. nrch f
oe bedeobpt dbo. Anhfrpt. nbpt bot
eabnned dlbpé ar bnelpf nbt rpned.
arpé gfolbynn erpé mygled. erp trem
nedlbgynn ned. Der pls hnrbot clot
clo rnfled glbennderpé nrplm glbennd
pr: gdrsed. enrllnls oebeelbon bened.
erllgb balch gleis bolch pgled—

Gdede bi bot arnot arnaeth godn
pn nypn hent perlfyl bo:thi.
glbee bpzd glbde glnd gred lodi. glb
de anere glbde bens gfaeb. Dot
thant hab ent tarir plnllele nef p
nef clot haelbon. enr golen bren gfli.
drdrrhebe dzngarabe ort. Arpnes bn
bodes nodn arlbned. ozonby gat gbdn
arlbnny p bud rud nodr. enp: glbers
arnthnr bzesc bn. Arpé erpngflenf
nbpé epnc benflli gfar. enrllnb:
nrab nnp: bpen. aer belaob arnen
bch. arpé gfnnflled glbynnd gfaec n.

Dyglsaun gleb auvan gloeb vnn rvderch
ddoeth gdewo aphalu. nun dur dr delbrews
vic rhvle n. nuirein nuw mein oe nodi.

Qlaf we ner unter nuer nefwleur a
nab o nnow royle greiopwel. kaf ar
ner. kar arbrawl. kowen othong dthong dwl.
kado ivfipt ieihyt edwl gxedwl kat. nah
dodr nat meidrawl. w ov dnn bzom bzenn
nawl. arthbern gulbwo hylwo lwdl. Ach greu
loss ath gnvr athghor bzenpwl rat. pthy
reit ath gnnnawl: kanhordnop ben wperry
ewl. kennik ell hard ath hard ath wdl. kadnn
uchaf nat kaow: uchwl arglwyd. erglwo lef
ngnnwl: am lonk konk krubawt gbawt gw
awl. am lew gnn: am lwo gbrawl.

Boet hnocopl vrenc gbent gwalgnut
kenedlwed. kein ellan noeth ethla
bzawk dnlun arak dfawt. ell wlant uthw:
ffnnpeant ffawt. Dr dlak ner delbrer: awdnr
awt mozak. mawdic bwll gwnnendwt. oeth
rac gwuel nal melawt. am cnw: nalbwo
nnd uawt. bchak geli cn wt cnnawt ar
glwyd. erglwo bend bwolfhawt. am achnb
dlwk nwk nuchawt. am iechnt pn bzyt
am bzawt. Cnrdeam knnnr gnnr. gwenawt
o:onwp cnr cneir pgnlizawt: arglw gwb:
erglyt gwalb: gwawt acrgnt ben: cnrget
Hoew gnnarth cnr bain. barawt
aerbar gwronwy gnnnnawt glew
ogat: hylthy: pthwd bzwd kerdgar. hawl
bnnawk owrrawk dr. hoeow hawsar pn
ner pn ar eglar o:onn. pn o:enpn ullwalk:
bpdy: nerowat gilengrat gwn gar: bogk ar
flawk: bygwlt bar: bar. Lnr yn lnnwt bzyt
bzwow: gnr achknnnr. uchenert anglelea:
herbwo gwnal anhaler: bnrenr hpwl gerrnn
hael gnr.

Och pi arglwyd nwo rhpfe natur ok
enn. alkwo drwrar arthnr: nat whr
nuer dwdthn. ath gleowt wak wdp: nar: pzt
bnr. Jechpt bzth pynert pr nnwak eglur
dawn. pgwn dnw gnnnyadnr: athel othfenn
athfolur. athailcowf anawo gwdo gnr. Arkbre
n nidpcn modnr cnr dnnb: o:onwp nelb

nour: arnes cn per parcour: anpf pn nug
aerdurnng cnr.

Doeth: ponno rop rvlkpawc vardeur belch.
bolch grenlyt dwar berr: oe gnevl vnd
degadre. ■ gret oe gnnet agen: Kenit ath glv
vf vnnwk: ell repfe gbeur nalb gbeelpl. gbwalkt
d:nn dr gnngbeur. gilkant gbnr kalbgbet koelk
gbeir. gbep: cnr dwk: gnrlon hnn nno: nerr
Dot pnbzopow: dwb: gwr: gwoak. p:onwp
ner adep cnr adk: gbnr ielpt gnnt gw
zudak. gbeur wfp: pwl nefawl nak. nanel hael
kenl vnell oe vbpak dofnir ne dbur pothplak:
medgpn mab: dpn mordk. meith po bpe nnn
glot mo: gbak.

Gwaed nad mared ne dhm.

Qn dgpngnr arthur oorthr pzdem.
yr ovn prkfe llawr: erglwo pclot a
cnrir. cny hoen am verch arnw hir.

Tillwak om ienth gbeith erbenglot. plw genre
o lew gnrwat. oleinw dvfn neil lnnet. elynes
gweo ell cnnt. Rodris gnarwat gwalt gilpown
ynideth hnzglkpf. ardpn hpzglaer bpplloeth:
oleu boen dlab benwoeth. ell ffnr adpf cnr
obf koeth. Kerpis ozem gwalch wilch ven
nwl. nnnfaerpm cant a ffetrwel: nnghaer
ffe nnghenne ell. lw cnw kaen law cnnpf
kael. Kpnedlpt kenlawt kadnn pn llafpnt.
pnn nlpfpnt glnpfpnt glwp: gloeidoem
rien argleppdpr. gelnt lnnt lnm annpn ynn
bpb. Cnrwat cnpn ar cirpnn. achdrpert
glawfhierth nrpenr: edelbynaw bnto arthno
lnn. pdpneit nrbnr a dwnion. Bpluchpn:
nnpfpant oe halalb. hent y gentu hael y gl
vlidar: o benlpn gnnaeth bnlpn. nadynnd
ny ogenir. Kpt oes lw heolfhepnf gnnn
pen orfpn. onet bpll anodna: bnnnerr ar nab
el bpbt ten. bnnawt cnpn hanc dgen.

Fgbpn cnr ♱ boed cnnpoes annllpt dnpen
nlpyd adnaerpb adaelfolant. narbon perch
laabr lpyt: glblat y bnt cloerk ofe padpn
dregreit boen ym boen heilb nnerth anor
lnn. penfll annnn cnpy flannerch: mein
dennyd meenn ennnerch. nadds ord
ynnn nnat ofercb. Aw genny kpt obrpt

nadnacth kyat ym gyue gruaot kertnaoc ymdy
nyat. Hud gaer wnth lleõuc gwrygat: lloer y
glaer. heul llaur y gwlat. Ry clyse dzem
ioen gem gwyolch. am liaor gem tr me
m mãwlysch: ny clyat hun am bun em
valch. ny chem y nim oe chaer volch-
Traultaer serchabl bryt tryssym. ar ellallt
dwo a vellõa - pziaot olac pzyt clen. Iu
ydaoc vgrch loeu eidim. magnaco ym hõn
naud hunallaut or gnirgat dẽ ozoen tom
am nyfe: megreit ym boen ioen hunglwyf.
megreu gwlaeth am ew gwoyn dwyf. Hael o
daer dremuglaer heul y dunystaur: mon. hoell
lu maiaor wnaur: hun am llud dzunuo
dyzeur. ioen tonn ogled dymed dwar--
Gruffud uab maredud keaint y lyr: yo dwd.

Glaugwd bed emyled uab gwen uab
ieuaf llwyelas. yn llaur e tudur
glwys ueuno: gzr dunvabl rot clot chytno.
glaer yrwf naber hyd euo. Ffllaun oed
uaur drw oerllut. ozllom deigyr ozllun
dwygat: aerdur gled cundor yglot. ur
daul eil gzredvabl ael grut. mab a:n
gwnaeth alaeth dlur. merr unbzgweth
os inaur veurzaur: meu leuein am o
luer. yn rwygaw brwydr yn rugoz -
Aullyfen tyrfrydfch llaben. bey byd
llwlf llat mab alun: drut ydiul ar alon.
dzeu bzwdyn rac dzo dwydyn. Amyl
amera: gwyr gwaell: rud. ar dzonngrat. o
dzaugfwd mab gruffud: urthel gõit a
chwl. gyllrud. och allef gwedy a llif gruo.
Tr aruam oerfall kedernit kynnv.
uarb kynnv hael kerdglyt: troeddyn
in aryllan gyrt. trafe ynghlan treis na
ir naos byt: achaos dwn llwyf kwrf
kam nu. ir dzeur gwnt a dal: ech lwng
is ynnrom achul. och kyfgll anudych
kodlel. Gware yr karo ir nun esgyrn. gl
ennarw galaen o augerd: gwaur trin a
nos glew agrwyd. crib aleh urthol valch
adelo kard. Kerr lwaeth oerfaeth y
angel nyno: mynet balch orrt kotel.
natur un gallon ottuel: nef oed dw y nef

yoel.

ffyl yn valch haelfbalch heliaw dwoudu
dt. ne mary dzdar elphin: na thaew na
gwaed baed byddu. na thranglo aer
dzaic kwydyn athum. Gware yr kolsel
nath abelaf. yn ryfo llyn lleill kadwrgryf.
gwnaet crist trist treidwyn kwyn kef.gu
ar: nerth ymplith gwrun nef. Clwyf
trymglwyn trwydwyn trallet vuchaw
it. och dwmed dzgollet: trin kynelyn
kymynet. dwr naar: ynnw gwr: nnd gret.
Och vaew ryd naetgaro rymalgaer aef
saor. echaedd flaw: gwlaog gwaellaner. e
uroeru rif nwyd kynd kerdglaer. nerth
ol archwydol feth aer: Kelyfl ynkaun
deulu kynn or kwell: dlaar. pzno pigaar pzo
olgoeth: clo kaaru aergwm ugnoeo. clo
clot kynuel hoedel hoedf. Kowf gwynuo
kynn bed kem benyfk archaeat. cwm
gat unvalngerdyk: krbyfkym kafun e
uroeddyn. aerdroedyk. krbydw: dzom
allwaeth ar dwaeth ffrengk. Kowf or
dwyll kyz kwyll flaur bed ae kynnkys.
kannwyll gwlat a gorfeo: Kwo yn rrit.
llaw annyded. llefb oed dzr: glew aedur glod.

Gruffud uab maredud keaint

Dolur gem nem orys angkwdi arglw
dr: by kordyf iw. mabl kmglot mil
dehergkyd. men koen a nwyf tra bowf kyo.
ych vch dreic deric wanaf athpkym kenl
ny thaffaeth tra vo koen eiffyn kynn flaf. by
gwyt ynwyb pnof. Ygfrwyf kyf by
yf nwyf nawtal. teibi achlot dyn. tafel.
ny kaaeth kyf tra nadol. gynnwyl gwa
dr dychwgennwl. awlaf verch valkaeth
gaeth gem. tra vynnt pgyf trwlbzf
krbyn. pzaeeit uchaeit dwbaen. aerdff
oer nyon air aplwen. Adar am bu
kinn kny ys oergwanwnd awes gwenbu
ladaer. olwghaf kaeth kerch penaer. ei cigy-
daf olwgyf dir. Ffo ymgwll ovec mu
pall allaed kinn oed dwenbun kwchkun kael
agreeis dem bzic mael. ac ene mal ych
ysbwin. Adelaw agreeis pnwgol
pzaf dwyen gzifdec fengar. aphall kynal a

phall. a gwell oed y hirdwll hi. Gibelew ymmut
ith iadm ac athmael. ac ysbal. ac arpam. ac athkin-
nac athsullan. ac ethmal am hoen genhe mam.
Gothove amdde dr ozfedma gnab gybsirwrth my
phalla. eil y bethin mblinha. kotlwin pallum grym
llaun gna. Agmmlaw bzamhumab brenhinoed
bzydd. eil rudzawn mthvleid. bzyt eurbzyt arbir
id bzondozf bardd tref hebarch tnid. Kpech pz
bim dianllim bendlaw amwed. bu nedwt kam
atlaw. bzyfe gwyl pzhoen bzefe dlaw. bzydd rydf
rydam bzym kem law. Kanch ozdinm. arthly
wm kzychevilas dollaw. arthyf mentyw ffenhef.
ew vardhem hay mem mynghaf. Kaer benne-
ffaer bymozlaf. gwen dzyngbyf amwenhow
nat. mozbyn loyd mmem lewen: mabzar am
erozym ozd. nallbroc dyledaw loedwoir.
Kyrverdmr dzygbaabrud gwedh. am gbnuedh
gnedh gwlym bwym bzonnlledh. ac bw ythel nchel
adh. gnam odeyenngyl. gnan oegbedh.

Gwrllychwen diem dnudir. audue pughbwgyll
goller achaer ber o bedwgnpan. audue nef on.
dygyn ovar. Ger ber o lengzeu a wlbzlngnad
byt. o lyth yz bzyt dyr. ballaud. achaer o nef uchun
y nawd oegfed nat an gwaredaud. Eb. a. bu pla ym
pob plas ynhbzw y bengyl gwlbenhpas. A. b. c. urdde-
ndas. audue pzbeth ogeuth gas. Golen dyd ber
dam geh. golbe ratlabuhed gelu. gofon nef ow dr
aw. gonal. ou anal enu. Noa y gbnuedh ewo o
gneth ozby gneth gannwyll dipry. dzuonhenl y do
ethbyll. ouel ennyl. anel anthzyll. ane dec rac
eua dbyll.

Gbnit ma albyn lleyz llaur dwarbu
nbyn. gbnuedh ym mab maria: lleuat dd
fyz heul ny thzeula. gwelit gubaur. gwelit
gbyd. uos dyd dd.

Kybiedhan gnit wedam lyd. ozos gin
dwelyon loedfyon lid. abnedh bzongwyf a
gleif gled uer eurdoedh aduner pzdeu.
pzdeu dnhem dzem dzut odef mab dnd
adwomt. efo am pzpnaud nawd nof. o uffern
redbygmubern nyf. angwuedh fyrredh fry
ythlabuget. ogeuth ym medyon ygyt.
ygyt bobyl wbyt anllybodus ym am na
charon iefus. athec urdas ygraffus athat
eur a unpe a thus.
Kadpruem fyz em gwyt am gbylch om dzy
gen dzeu rac anupl berhaabrbylch. herd gen
nyft eadwlch. haf nawd p dznuduc ym bylch.
Ilynu eglymyon y dnu a gaut gruffud ueb mmedi
ar angbyd hyfbryd hyfbryng nef a llaur.
uelmyn dnu mabz mabl deigneff. nyt dogyn gi
dam bam bendleff. nyt hael utlwz anael euthy
ef. Kyft hyllyd angbyd eungloz kyfgwyn nef
naf allyo pob kymen. uthyz nat laon gzet ber
kadem. athco pbyz bab eithyz mab menz. Kyc
hael kerthyd pbyll am tyll nyt tec o dawnmbyt
tyf. nyt hedwl uthyz nefwl naf. nyt kadarn
neb, kadeir nef. Kyt naf nef yz engylyon. nyt
ez mor mabzdeth wenhym. nyt angbyd ihyby
llupbyz llaiden. nyt llyb tros byt omyt ym.
Amlaf llafenyd emlur. y bzen ath gar dar si
naef heb na dulled ibled ibledic: na lechzen yn
tru wzec. Gbnaeth ibled hed dulled duc hyd
gwnchaf. gwr gryglaf loethaf hyd heb dzengk
heb dzo clo clotteyd. heb offeiym a nem ym
pb. Kreuit em ri reidim. a ben gloeth dzem
gnem glem: a bot oeffed glot pellin. men
mdlyn nzaibyn lbrpon. Kreuit em ri
[illegible] dzem o: gem heb gyr. andaf ofhen
ben dr bor. mdlyn pan doeth ym dzeset.
Kroym bor for pz pennf. pa neb gloyn pzbo
gneth gnenk: ym dulliam am pzdeu nyt en
dyn ewe yn bzoch nef. hu [illegible]

Tyngu ngwerreu. gwyth amdoneu: cwm gredeu llyeu
ereu gwyld. Dewr twll bate kyngen. mwn ledan
ablen: llw kenewigen reu pb mwsed. Gwar gwmmys
gloys glyw. gwaw: mab: nuary a brb: gwrpondeir rut
rwy llyw llallwed. Dp nic a gellhaf dy nerth clanhaf:
dy nwyd a allhaf nef ncfawdlled. Nac kopn diallic.
nac kim gwenbynic. nac kynigen dremic. dic digalled.
nac dwc mic nngymlkern. duy kerth geith gethern:
drebpeint kein wffern affeith dygned. Nac creis tra
gwkpondel. tem crech kyllestnawl. tmnawl nefernayl
ffremic drechfed. nac tmllyr sybyll. tmllwyth flam
gwnyll: tmllwch crech crwdyll cryoar dolged. nac
lleith llwyth kein. llwc uffern dyrem: llkn adef wrth
gwnn gwadw. nac wen athwgan. poeth wen dan
llachar: pell lewen: dwar dwcr bygned. Bzenhin
cid bib meir: bzenhbl oleugneir: bzenhin nef nh
dwneir gwr gorwaled. Tra a wdeweisf ter pmadpwe
ist: wdd yn pzwnerk. a pzenn crocwed. Dp bben
arh alarth arth werthyzohaeth: pz negineth arma
eth arnaw dyolled. Warth hwny argluyd kadarn
dibrainglwyd. katrwyd kynwrthyd ef ofwend. Gwna
dowyd wedew. wy holl berhodeu: am dwyn ptbdeken
olew tbyleo. nadly nwdewdyf athwaethpeir wthwyf:
ym hollgrwaec o glwyf glew dicllonedd. Dozeis o goll
er o gluyd o gwdet. o bop gbeirthiaet gurpet gamed. nh
ben dewm pbobf geneimi: kynn repm dweirm erth
n ozwed. Mae llu di vzeir ar llaw llachyz gwenllian
lle mae golewat mc amwed. lle mae digrifwch a
phap ryfo dypych. lle mae dadlwch drwng rwlled.
lle mae kytkindeb. lle mae diwendeb: lle dilwchabt
neb lle di bwched. lle mae goztholtwys wch law pann
dwyz: lle mae mwyn lwyz lle mae mewred. lle mae
nefolyon llabz wdolyon: lle mae eglyon gwnyon
gwared. lle mae eghwdyr. lle mae dewbolen: lle mae
nr mwer nefwl ozled. Arwf kwer kef cadarr. argluyd
pb kyffwrd: erglyd yr wal. wcr tozhen berrhed.
kan bysf perhadur corozawl natur: nac tolkin: dol
adwaled. kan wyt gwr. bzenhin. ordeen deilm: kye
y gwlleibn llyfkadyz: nalird. kan wyf kytfelfawl
a mer vm cwmpl: ac edwwenwel ef or mewn.
kan wyt benngocraf adyladwr: kan wyt orwch
ef nef nem gomed. Pzdydwkedlwr. wdygwnlet
groes: nac poenen pwnoes pwn ysbyl egwaned.
Pzygbaeb eiryd. a thaw wtkryd dan dy wzonn

dowyd dyolwaul agllwed. Pzdywn laellon gan: dwrlglt
lwelon: yn dydzem gozon dy dnygwed. Pzdygpwyglyf
dy: pwnwlch: crift kelt dwr o rwym mwenwed. Kelh
gozelgyn wfernwl dwrwyn: tpbm pb gelyn dwnwyf
led. Ath welch dilgrwnwar ar dydem dwr: kor wnghf
rwnwar othllder achwsed. Amen

Llwnn awdl agwnr gwlkid y rome dyelpen lleb cwd wall

erer crift yn gwnaeth crift erer dagwened. wenir gwnn.
tros ore llw allelurwed. wenir rwyn: gollet wyr rwyd am
dwyf wenwn dy wdywnwyf tra anbrwed. Pzeur erpwlgzer:
pewyr poen dwned. a gy kwngh trangh crellyn llathoa kbr
waded. wenir rwm wlaer am wyr wwerwed llev erwer kpch
dyzn glev arwen cochyled. Pzeur kwan pwgleu. f:
ewrllaned. wr trahir wgdeu glew lwchen gled. wenir
awlyr pwdyr dygwed gwlarwyrn: a wenn orchyllr gl
yn oe dwrn gwed. Pzeur trwm kepcn jozdz ydd
wenr trwm awrenh wrth gwerth gwydlewed. wenr
trwm lwyf korrf tozrf al awd nwyr dwrwyn dwrch
dwrc nwyn dwarwed. Pzeur bzed yn yn ypo oe dwrn dr
ded. wenir bzaw yn trwllwch am yn tpalld. wenir bzoum
dom ypbyoñ oebhwd adzy. am golowyn kzynwp achwn
gled. Pzeur bzenhl chwedpl roft dwrn koft kañ walch.
wenir bzyn kpn kemmyrd am gwd gwnwd. Pzeur bzen
dwyr arlbyr ozlad gwnlwalpar: am lelpbar gwar lwch gwyn
oned. Pzwndoeth na gwpngen na gwen gwed oe dwyys
eglwn am lled ybfed. wnwndeb eithyr thylaw wthwr dwlad
chwedpl. Dzofwrem genedl am dwrd wdbed. Pzeur lwr
neth am gwnneth gwrth gwnwgwd. wenir bzewyd trem
gbyd trwngar gwrthed: wenir crwedn chwyn chwrwed
gwnwpwc: a frwyhwd dic oe dwrn oled. Pzyn bu wenir
pwy llyw llawrwed gollet wn doftwr mwr marwned: yr
pan lan gwaneb gwnned bernednor. hydwr denn aeglor
lwr ardned. kanhebpe bydi yn hwedei bed. cwrf torret
gwyr gwnen am gaen gogled: kynwrth mab erpglor
kynwrlor in lwed daer ysbynwc aer ysbynwned.

Kann golen ypwnen nu de hanked. [illegible]
[illegible]

Gruffud ap meredud ap dewyd a gant

Rhet inhen amaben beim bon gwiscly
ennyn dif dewyd lewyn tr lelyn am
arch dom pwyth dzemyn. amechin o he
nif llow llynn. Hygat cil nat llw colozyn
bzot Hygat bzadb bewlidma. Hygat llugpat
llwyllyghyn. Hygat glein vel glew inpin
glyn. Hygat pmzem glein Hygat gwanm
pzs. pupilles lyminyn. Hygat gwyl Hygat
gelyn. Hygat bon dent heut plwm.
Hygat defwo hoel. Hygat defnyn gozr yn
gwaze dzth blewyn Hygat dangnupat ger
nwn. Hygat gwydyn pnlynyat gwm.
Hygat bugeiliat bogelyn pfaen pnythm
creulyonyn. Hygat gwr Hygat gwzyn
Hygat pn dnant bym.

Gruffudd hengyrt

Ne mab bozgwaba tabn ann llyfh nuc
lyr holy hoty kolundisich vn dewd dbyl yn
des dwydoch pn dncaue kabyl adzyoc yn
dduzm dbills dzeissich yn dzzaue o bede
wzch. Gibeles: tammgi toim o dzrb
dloch doim a phlom. ac elytom eghz dzn
gllyptyn dzam. achzzyn lydgnnt dzelly
ent dzem vn pza oet mpt pl ysl mn. yn
ns oc yn ny tyee onn. Evr wnan of
lam dple. gzzl llanu kndll kendy. sich bi
nuc kellghaw kellglo. sem cot bzr bzch
zech pengha. sachein yo obellychu. sahm
kelyngabyn callongi.

Gruffudd hengyrt.

Hoybiz kwdbz kwnsen ruen uymch
flem adewyl oc dnadellen dingam.
flews eiat llwes anlam lleuf serch ovyc
nuerch nam. Kedy: llabulbrenat llaelbu
nit llellbrem Uarth hennam. llynnic ben
gon gzchum. llu nt ryn bedust bnn
llaroyr des gpadh gzampadh gwengam,
kenn ovel ebyl kzylgin-in kowska
ym rnet kact ben gzem nyt gnym.
Uarth hit rath no llnas bim zeath

Ivobel mbzym de cant. y nadaf eurych. ..

Ffynnhaf yn naf nefab oeffric bwyl. hael
ffyrnbin gwyrenmic. kyfran ram rnaked
abolic. kyfarpf arpf eurbaic arbenmic.
kyfyaun argluyd rwy rwynedic bredgred: o
bnogerd emnkedic. yadaf adeil gwydroic. adaut
neabt neskyn beb ditfic. Adofic mufc ynyfgybyl
ffynnic. adurn murn yn marn awgpedic. adet
gynnwyl chdyl chdealedic y bwo bnoelo tan kyllef
oric: eurych bwch bneichgrid llofgpedic. afrikyo
cowd wlyo annelbinc. Afrit uent nytpegerd rwyl
nedic. afrikych rwch rycheikabyl rolfwedic. chwo
dall kebwo keibr: pzynic rofflgrun. nillgrun cled
ygynnic. Tat annikar ennikir tri ogblic. babz tri
llaez: rnillenig renbpedic. Dzof bzentlozof bnthy
leodn gleennbynnic: kyzyf anthzyf anffabt kat
dpedic. kyzuyll kyll dwozyll kahyteruz: pennic
quench: marchgleruubut bzenyenic. Ahkero
kys dive heb ulas delbilic: chubyzn elgyzn elgyll
Mlkpedic. Chikefrid nus nyffeudienmic: chw
erd ozaberp oedzabudur kefinic. Chkaire nyt
dyze teurb poyedic pla: plaurt adaf grynpedic.
Ape dyfiryf otbzabt beurpedic: Ales arnues emeru
emodic. Abs inyuds meneftyr anfenic. Aentaru
Aeu chkeamneneu chuberuoic. Aerfilan yulpyn
mabz anbynnuic dr pfflkyd: heb bzallaed nadolic.
Allybyn kyflwybz kyfle dibpedic: Aeno palceat
nyt pelgych keyfinic. Aozyet rent reuoullyon dbic:
Aonckler-ker-carfiet bopptic. Aynghent rett pflent
rot pflic: rentbgun: rytligron bynerwdic. Ae drflan
kalan keleunic: Ae drflith drflong gwdzoic. Aedrflo
drflaut enderic. Aeoplas ke-kendaz relunic.
Ae otreuued gwed gwedcdic hongyz: nabt heb heu
gaus heb hengic: Ae llaunt glas adur gloedlic. Ae
uem brem brancs wodpedic. Ae rpllaungaran
dpolgunc: Ae rrdyo beid mabrthyo marthic.
Ae redyo kethdyo kathdadic hertdlou. dwnneth
tabn dnbydic. Ae ygmerr dadleu gwdzyd Audd
Aetwllic. Ae byo uchedyo arychydic. Aerlinc tpll
enlan gwrach bygnaban vic. Abbypen anllaffben
ynyflerbic. Ae anoibaunc anoythytuck bor bet
nuyn tlaut dpchpedic. Ae anaro Ae au anuyl kelfic.
Ae anoeth Ae awdgredic. Ae aelad eilbyo pellennic.
Ae dile dr labe'atupdic. Ae dnludelue doledic nyth.

nyth: bougyzyzolaut rymmpedic. Ae dric dwaul blar
eric. Ae deuaul dwuon tnbzydic. Ae dur durrdy a
dzellic. Ae durrdd dnrdd gwrthgnpflic. Ae dr benmk
aut plant plennic Aucifer. Ayr uffern dbennk pnic.
Ae vbzyflir bzelfych ubyl badric. Ae benadir beurf dwen
kerric. Ae dnnid poauabt blydic: Ae dufeith Ae dufiodw
edic. Ae dbzaut rwyflaeth rynic nyfodlaunt. noes
dylabyth rnaughpedic. Aeduken pob mdbenn pyblic. Ae
dulbe. Ae dulbeibl nic nnic. Ae dubenid pzefbenid pzofpedic.
Ae dubaid gerbnaid gerric. Ae dybic poenic penaid
nic clyrtid: clyrtdaz pedyll benuffic. Ae leb noes Aom
dorbdes Aeffinc: naknynnt na nenelfyr refinc.
Ae leb dun Aeuenem Aennic: na ned pnnnadiad
gwedpedic. Ae leb gwzof nathdarf nathoref dr pflic
rnghul: nic neskyn bob eric. Aeus der tarbyl gwennpedic.
Ae kyflybyr nyt kyflupdpedic. dr nadnz gyl nerro
kygrwdic: aeinco gyed gwadam gynnedic. ayeo grup
ban llogpan Aeppr full ynebi: tnyll nanfaut pfyfnic.
Ae agtryf pob pzyf pzyt anelbic: Ae agtreadum
bun benn gynnic. Ae ynnac ozyc cunnd bzych bnthyc
dic: ozyc of ozyc kynnyzch Aenthzych lhnnflic. Ae
dinadyn paladyn pfygpedic Aepzinyon llnnon bnlwfon
nyt bzwlbpflic. Adaf grnn grubin gbzlach dic: Adaf
glaf. gleurpach tpedic. Adaf dnlyz daulaz bonope
dic: odef dnulyt nyt enau ypdic. Adaf gwyn dnaf
gwennlbynnc pbzz: bo' kynguul adlyedic. Adaf
Aeldyr kdwdd pzenn gellic: adaf grnyn grynnann plnc
kyedic. adaf cnaf cnndelif pflgudic: adaf ozych dill
gwch dnllpedic. adaf ralgyl tpllyralgyl tpllgwzn
pzynic. Aedyr Aeidyn arban clupiedic: adaf dely dlnz
pfygpedic: adaf bzyf cnnddpf anencheflic. adaf
hyll pebyll pobpedic: adaf grid gallon bualgpedic.
adaf grn nyt kwn keith enic bnthgyzd ac nnnith
gnro dzeupedic. Kanyt kheu gnarrn gozpedic. kanyp pbe
it tarb ofrent terric. Kanyt nnnin enenlupo pflic.
ynnadab ac throst Aeunghyllost flic. Doze oer kad
poer clo kaedic gnif. anbenn adaf dyff rnif rnygpedic.
Gognnac adaf dadf gnen Aedyn. Aeadyr arban aunr
ken. gogud arch gnygyr: kyllbarken. gnghibe cnnff
dneuic anfkden.

Dl pgzuc dnu dial pnonad. arblablys end nic
blas dnal. Ar eilpladnm dnualagkynnn. nic
by un el edzinn lodzeit gnagul. Befrat llabr nadlan:
nyt nial narupnnpabnnic bellebdr enupaubu aegra

1359 1340

Gwen ywein bonnau bonnech ffreffal ovef. bonnyf bowo lyff bffeith bu mal.

byt gwbeb bzieb cvffal nebaveb dudt neu bilfet. bwllbwc fbeunal. Yn bzeb ideb nebvodl bzy wech: gzoeuen effudvzch gna nafmdal. Pell bnudvch mozllvch mavellanv bozbal clvbyt: mer llyt n puvt peuruual. Reillagvt wzfgvt uaf gnd bzcpdou: bell dzochmon febon aubfbeb wal. Rell bwfchbeant arbeut arbal dufbellach: eiv clavzgleuyach cler bytnual. Gzoed yachoed vbch ardal dmbych: gnaual bzych bzellvch bref feb guarupal. Gzupaub tvyllon tvll tal y dlaedbvc: bab ei amodaue bid iabu tudalt Gzuel aarchei gneal cvzogeu: gzeuz clafdyeu meljzeidyeu mal. Gzv bzyntlavn emvabn pupal mdunodyll: nvt gbn par feuyll malpzef bpual. Gz: gouenere feie feec al bpdmarev: nvt gbz arodvef gbyn yzeidpal. Gz: achaul nvchbaul ac nythal y vab: gbeidy rvdwpab pu ryt dzpal. Gn bpuue pnod gbz: baual tolled: gbz nyrves berthed ar barthe v pal. Gzeyein er mdem eur mal adolbc: gz: beuc tzaozc tratryp n dvulpal. Gzabn gvt be mꝑgnus nogpal kt bztta: pn roch diotta rech dnattal. Gzoec locvdvplec dellel mal inpn lol: grud lvyt bonus nwz nꝑffeu dzeunal. Et bar kic penuc pynnpal ffbyell nnrunn: er gzeidnr hirfur bezfal. Jhalauc vozgnbc barlgral hudolyon: alaon rnchvon rech vfpem gul. Flem kzelldaer maer morchlypal bzenn bpdd: arbyd flavdyllvd nytflev dnlral. Dlgrach pref nonfach pronnfeil refferu: ef bien madeu meo o nual. Aelgvpiabc cvfdauc kpftral pilatus: ufon llydpnus llbygus llepe annliadal. Dlev da nyt a rech y dal rac flab: aelab ynneffyab cave dol gynnbral. Glo yo euett reit rvt clubytal arffer: y gnefl nytholvet ygnff nythal.

Gbae aghyo bledyu. gvaduall lofkrudyn: gvelvdyn eruyn arnot landkell. Gbadnab y gvlloc. gvalerchen allbzoc. gvbf boc adengvc. dngrach euell. Gvpdel tnvblevoc gvidonlofgn: nyauc: gvadvbl kabl dlyauc. cnerkvbc cnockell. Gvydffn nettivozen. gvadavt lbn rodeu: gvc dien rkfrru. ny bas kgell. Gbeolkerd lonc angr uer. gvcoulkallaner: gvber agnuer: gver hev gnuell: Gvodvbn bav eberdbc. gbvopat berh fd

lic: gvydf lnr ysgvrnc esgyc asgell. Golygvrd archoed: gvvlt lugen ysgrn. esgyrn cadell. Gvelder dvlzei clubytlvt. gvlcarsdur curithyr: gvas- nyont y vrpt: ar vrddn cultell. Gvaclavt bonvc fvbr. gvalyeu anghvfkc: grysbyr sonlbrdyo:: cân obadell. Gvanne ysprngual. gvaic cart cor- preuuual: gvannal bort gaalral. bndyr ygabell. Fbn grul ffistolvyn: gvegrupn an advorn: grn- gvyn ystvbvn. unyn ystnncll. Gvarydo rechpavc gbern vlonegrave: gbernbe moellonzoc. nyt nual lnrpell. Gvarndduno gnrkeun. gbraw nerchdan elam: gvarac crvebam lenn. lon ystnkell. Gverysll bzlvbara. gvere: trev tvsk rebna: gorfedus tnyn trsp achyllell. Gdgnlaf un. dac. gvegrilnan uadic: gvde nuc cvec uantac. kicabc uantell. Gvann vngvrf cver reul. gvyn angrdkicdzeil: gbenvyngeul kythreul- kvelyn ysrnuell. Gzthnnngalgyl offrvn: gzthen bav gackem: gzthnolglem-kadnn- nyt nualeudell. Gbar gnuas nyt kadyr. gvalla uenttem ladyr: gver ffindyr. nnl agkadyr: nyn nuel agkell. Gdgnu ynadrand. gvglaes nelnidand: gvglavd adynnadv. gnc o nnnell Gvr haedu crocpem. gvarardbyo gnr nbem: gvydyn letpem perchen. gvedavc pzefkell. Gvr gnlglavd med nvn: gverth nnarch ac edyon: gnarv fon o rynnyon. nyn arpan Gvlat naelavr adred. glut gnvptrat nat h glothoragvladad vled. kaeo agkyfpell. Gochrynned gnaem. gochve ynodoun: gvchn ben gerrem. gnarreu ryzckell. Nedavc vgheuadc myn agkynell kuel dkelm bo gran mlandzell: nvt rvt rvt gkerru dzoell. uedyr dzvour. kyllt pob kell.

Uert cvnkeu aynnan crnnec: nnkell vlovd- arvo lef uchvelbell: ny ivo nyrbod tractv: chell. ny bu on gvydas dzer kbell.

Ygvvo dvrth tvlkyrth talar bas eilgnrv kelleilgabt gomedgar: nyt bard-annuc bard banifyar: ar bynedbn dozbvrth bar. Ayr nnlkerth taglerth kpv tat agerr: gl zavl bzennan adar. nyt kefrelbz gkeanu be delfv: gvar. amen chalc anvalc

Aul uat un peun cau kynnar o bryoed a
bratbir kerd dattbar: tru tw ffrynthiaun
dabu dypar. treul rat arglaur gloeubla glar.
Ledir unrgnuuc uuab grunyd unget lle y
uagre lleibenyd: uyt gruabt edeuat doupd.
dattwer ffolouder ffyd.
Dvarn brwytwbeileb beilch balch elwyd me
ysgun a uaelgrudyr seruglieuyd: albeu arg
lath uarb berydd: awdul gryc neull gnac wyd.
Eamuabl uyt dedwabl yuoet dydpryk baird lle
ypzouer albeuyd: breunpar lyt gwblat rydpar
ryd. breut hoen bradlby. bzyntyn bzydd.
Kzyntyn llethlyr dyn dielfbleth ogzerd ac und
dlaut uyt unbleth: ki ffffel truthgeligrid treth.
lyffeffer ef kenff allerth.
Bytpar saeth elgar syth allerth hobel. colt ettil
hest allerth: kyb dryb gelbedic bregeth. cut gy
ynnus. cuzr moethus meth.
Begyr golbyn gwad dzbyn gwaed dryd ar bel
cut: oz balcbt pan hanyb. barf catuo gual
gw gwbelgnyb. barn dsaethdsaeth. rrllnfaeth ryd.
Billoc myg olbe angbelyb gwballtruagbyl ym
dengustbyl anergryb: breut tangbfreith keith
kenyb. bzyntyn bzecheldyn bzoch yd.
Garw gwauar tir clar clawr dygrik bych bwt bit
anffarchiw grennych: manguagbyl guyb pelgryd
pelgych. mungarn trachellkdouarn trych.
Dadarn seicunn gwerbych yd bzyntyn ar bech
gyn eil bachgbych: drulgen gurr gurr gwarbych.
dry ysgryb dryb bloyd dzyr bloch.
Pyciau uabl dedyfuabl dawn rynne yn llyd llyb
elyn uab kynnallsrc: llabyn angrud brab bzo gyn
ffic. llyd lleidwr gwblat uagyat nupc.
Pyclar dadn dalfar dyn dtffyc anlloeth praff
moeth pryf unic: pegyr ny haed gwaeluaed
gwyc. rwyd uabt elan. rod nadlyc.
Doeth bachdlaut kardbalbt kerdlyc achuben
uych gwarth nunych gwerth ueuuc: bzyntyn
mozgrugyn uarbgwc. breut [illegible] mozgrugwyc.
Ath ffallthlaut baldlaut bpflach nozgrun is
kelun ue kilnach: kenfracllao bpylbab bellach.
kufnwodn kaeth: gwzenmyn gwaeth.
Ane arnut nyt gbat gbyt doelnach heb ffuyrth
ne chwrch ffraeth gwfne[illegible]dach: eny bbch

535

uuutur trych mantach. orn uungurn anadyl sarn
Ds pulb albnadn ys anlach bzyntyn nytbes
bzeut ythnoeseth: achbyt am dygerd dwbdach.
noc achdsard ertblyr bard bach.
Breichen gwrdb [illegible] ebdyrt llo ozres lle kyrruth
ythgwaetlipbyt: bzeut gwgymeut gbe anabyt.
bzyntyn llygadyn lloc dyt.
Olleon eunbsr anuat dwelter dryb kyb kaethryb
kunb kneuen bogel hobel attel ytter. bugeul ke
ith. ny bu keith ker.
Kelaben ki brithen ar kapothel methruth
lletruth tryllatter: kas mandbyll car aub
manden. congleu kelunen kilner.
Dch yrkmilat gut get gnuhyn gybur lle gem-
llygadyn: ozr dur clo bur kleberyn. kyrruth
ynrth dannlsrth dyn.
Dalchdaut rupe arallt ragzeu nupun nyt
nthyn distem gen: barnet dreich art ket kerd
en. bathdeeth eur nbpnlseeth pr nuen.
Bzyntyn dyn aunn ar eneu trutbem gwrd
abssem gerd essen: pacs bneiaes pyssem bne
len. pell ozgn pisser ffir ffen.
Dzyf dsaeth dsaeth y naeth obythen kilner
palgych tri taeogen: pyl cotta palaf hoebethu-
pilwttyn elebergn elen.
Kythrcklya guut chuta chilnweit bzyntyn ae
berth yf ae bozthent: kallyn yn redyn purent.
rut gyrrth rabt ogozrrit.

Gallaf brthyt prytenu carn gest gallaf rych gwedawr rech gadarn: rysserth
di vabmarthdy uarn. rus drahaearn.
Brathaf dhysgrenyd dissymmarn rudd brithyll
gwffwl breisc uffarn: breichdyr gwaedawr oyrna
ot dsti. bronn arual breichmaustn -
Pallyach it pmlit audwc dsarn gwdpawc diwdyc
sawc di bassarn: medd gi barch teruarch tatuarn.
medd o gent nw med o garn.
Figrlar vbyd dir drahaearn yr blin pandl
blaenllwer gadarn: athro aulfawr pedawr varn.
yth attal hual haparn -
Graellaf arth buarth nyt bueil dallaf medd gin
nyth nod gymmell: tyr mabnwc taer salwyr
sel. tarw heu surarth hawc arel -
Bolwau Uchdyelan nyt llabed dredel gurd gwyc
odyrd gwac adeil: boly coly heuffyn telyn heil
bylmant carth oelbarth wyrel -
Cain gwerthras arwenlas crudd dubaessarn
drahaearn: eschwyl. hawr gellan ituawr at
ueil. cosot gwaewawd hyryf med arr meil.
Kyrhec yr dy vyd uarch gruel tarotty oer by
guth atrugyrl: assawennab taer hab trl. hell
vaw bypllduelt baer halladed.
Graellaf dulban gulan gulat eryri wnut heyn
dwfynwyt bathyn deimi: arwellauarch heil arbded
an. arwe aruen gwaelgan gwelgi.
Drahaearn tarwarn aeth trin ythgwin brytton
llwm hat benuth: hab grouby oed nwy nowm.
bwch paerdr berdr bwm.
Hab grouby nun llwy llit bricn dacawc llwyth
berthawc llaeth borth: hab rotpert huert in.
hab blwydorth blethrwth bleidr -
Groellaf uaerdr tyr taernarth ve allien pfgrithen
ve gwbarth: palandrwm ulerd archwydwerd arch.
pol penn mwdol pann madarth --
Tannel nun nabel mynycharth grybdol cun
gruel cann gwnarth: hawr alwer hatru bwr p
barth. hen eidwm heynion cadwarth.
Groellwar dulpan bay rac pulpot pnebdhaerd.
gof ormerd gwnaruot: torrf mellir torrf pin
mollfor. torrthlopf tru glomf nyt tru glot.
Cadbrerpe greyc gwac allien: cnithwc bolpawc
glulpan. hall nun barth mornarth mawrdrn. hestr

it blumymmeit bleimon -
Bleimon ver eitwn eurpoet. bloed arth bleid
llawdwarth lladuaet: trist aerua noethbla
nothblent. rystran glwyf trech tlyf trechlyt.
Trech byt trech tryfarbyt trbyt trist. trahae
arn thaetuarn thawtdbst: trc ythtlat naed
gat uedgrst. tru welom tarw trumacloest.
Trahaeloest verthrost arthffrw. trahaetrn
vnfarrn amyb. tru gwbyl tythyllwarbyl tru.
dinbyr tabl dbeumtrerd tab.
Bedw a mawrgi mawrgaeth. tat symleo nyt
gbed nyt gwbeith. thyssymmarch cellbarch hell
boeth. tom tyr dussrom taer diffrbyth.
Ffrbyth nyt oes amoes pmyt. otth pwmlan
bolpan gwlan gwlat: wthur bacbr brwt amyr
brwt. cathyr boclach ulltrach allowt -
Alltwd yb tardryb berdrw. dloach gwlat au
llat enllyf: thyll utwawr trymawr trmwr. cill
boly berogwly haedgas -
Darmmetwas brws brwyd. llallenffraeth: llo
gauffrwm hawdwyd: dewthaeth tristhyr trwit
gwelwd. trahaearn tarw tarn'dd.
March mallwrw berngas hagwd bogellan bu
gwillon ar wywd: mab odysc doethwyn ffysc
thwd. mwn ac arwen aegrwyd.
Tidwawc elwmwc nyt albenwd cwrth llwr yka
eth thaerthegwd: thluen pryf hen crpf hi hwyd.
pwl du wdwl di wedwd.
Perbch dol ffol ffwel aglhelwyd thaut: gwrd odla
ot gwrd odlwd: bongwil rwul rwthr uelddrwd
wyd. biw bolwnwyr owob clwyd.
Bolpan baw dirgwaw dragwlwyd argrwn. agwrn
beb gwrwyd: lle bu bleidr du nwyrd. dirpo nu
dyr or hafwdwyd.
Symmyat prwd pdar. perdeollwyd bleimon gu
drem godrwyd: bacc llawn o chell mabn nwyrd.
bucr uelin clawd ar nawd wyd.
Bolwchlwyt hi bathlyt hebelwd dolban llachlas
thau llwo chlwrthwd: bydn ryc bawr plyc plwo.
badac murdrwyn llabn llwyd.
Tarw tarw drahaearn: drahur ffol berygrn ffilr
gwrd aglwrnr: llwft wrwl llefe ptelr. prthlwyt
adrrwnt odur. Tarw pb hwnn trb bon tabar
dubradawc dibwd[illegible] welgar. tut eurdpert bannp

et brynaic. tegnic noe vrach ynnu ~
Tarv ynaerdi tyleh creu upt creur tynnubehic.
tr: nubghylgnyc govc gbac cur. Aoyt annavn llaw
er annerc. oth rpb yn gour distrv gbeur.
anvon hac ynnacrnnacrn: plant adelaur vallar.
nnab aard carnhaerd cstrulnc. annerch ffloch
ibyllteoch dellrgnr. ~

Qaff y betrch y clerch clerbbu nwn greill
yeu nangylleill ac effrbnu. betynnot n
bnt crnnongnt crnnu. cafynnrbth grnth gnyn
glath garllgtnn ~
Tabnzo nalgrnozd noelgrobnu brattabc my
bn bzythw o nergynn. carffeid roch bloed hen
gloch blom. Lanyn bacd nyon cnem badnn.
Tr: hebn bleidgi bloedgnn carclergrbth.
carr clazgnach tonn barbnn. corff pann: car
trannar: trnn. hac causelyn wrlelyn natbnn.
Gnrd rnbt ysbrbt ere grnyn aelgrnn bay geu
gnn bygegyr. gnarb gnatharn gnerbroch nuldyr.
gnrbyt hei nyt lleinn llyr.
Lafingeu nacd codeu kadyr ebyr annbar. ac
nnbil nyn hepkyr. hart lleuparr llopan iyth
nyr. carr gopovon ac son poch lyr.
Pybalr vinarythar: crbth eryr ysgrab elgnrn
march dignhyr. rochdrh rennyrdeb glev gregyr.
rechdard kard kerogarth gwarth gnyr.
Rac dy nenit gibyrth senit gnarth sengbi ar
llanr. trallant pb dy berthi. kerbyt nac anr
gnac gnaedi. cr: driibyn kerrynn kellari.
Pgrrbbt rnbt rabi gnlgrndic pgnnodeu pnb
ri. nnnogyl hen ondd crnnbrd cri. nacdi
bonllnn nny nn benulli. Rharrach nothh.
Pyaner ogrer greitt err grythabr en bloedgnb
yn bleidgi. athro cler sonnner sonnn. nthrach na
llnnna grythabr nnabr yr nar ac gorenpd. gr:
nen benabrd bydar. dnrpn dard oesgnard elgnr.
dadn nyskreiff adnb nys nar.
Sek pb safyn kennnyb bynnnd lnyth kesyr chan
erth leuan nthur lanar. bloedleidyr tabr errron
tri ar. blif bleidyen rochgen rechgar.
Rhn pb nernt y nnn annanpar rnbt rpb bydy
kerd ibatthar. ondd dpfin dadnrd dandadr.
drzdeu llanb ocan nnbndar. ~

Ieu yrcrpnbar nadr nygglaff raff narchgeul.
car gbestrenl. cabr gbastraff. car cerbnbpm oet
grbpm ystraff. coslyn grenn callec brenn braff.

Hpom pb ieuan nan nnllyth ffreneu nab ga
hyr hafr hythth. ffrogu gosllithla nyt gballt
bleth. ffrith arth galgyl noelnalgyl nnlerth.
Rnlerth breth ffnyr dygnnth ffnrd. noelrean heb
dandaon hebbyrd: nnn tyelgyl noeth dnrbrth dr
nard. nran odeu enen annerd. brar ar rotbeun
penn pannerd. broch noelglock nerlglac oenhned:
brbyscnaor othdeabt thabt dathard bn hynnhn
gi hynnhenngerd ~
Kerd brhot berlot hoyrles. kard erthbeth bbch
troch trachas. kerth gernadt oernabt ernns. karth
gornnbt ebyllbpt hybbellyt.
Pylleithrgann arschdan arachbas. cnlleoic brngar
ner nbs. kellbedrenl hengrnl hnngar. kerll
dnleb kylla rnls rnr ~
Peun penan ryt glan glnpres. pannerd ffrro
ffrnrdn cnblnr. pnt crocdnrbt cnnn dybrbr.
pth pacledlnb pel koytlas ~
Glasblom bonnel pel pallar. grbesbla pglerpn o
flar. nnn tar nypni naen claerthyn cler. nnl
kerogrer neilsoer noelsar ~
Glnani y ban keyn nab tbln. gbae ef anclef
arselabar. groat rat rendre rar relgylaer. gr
abt dn ystabt dpsthr ~
Sbrd elhngbyd allernngar. ylfyd prefird afirr.
ddnn kbt abdn kednnor. dilp dep dethp gbap ac
Lonn pb gbartha hnrblahar. Ilerpai napper.
ienanaan bnnhr. Ilerdpabe clabranabe clakbr
llabyt llnn arnhpt llabn annor.
Gorabe trrsleabe trrlgyl gynnnk. gnarb ffrrennarb
gabranarb grefrrdyf. gnr kpbepl ptbenyl pb ef.
gorenn clnn clnsk achnkaf.
Rleuchabyt: nacbyt ilkthk. clakorach bnn bbch.
daerbach ak. copnesthl oidekthl. brekthl brpk. d
ddyrn grnkfrrbnn. grrkfin glak.
Lrglan bonnr: kn ak. allnn pkronna pdbnek.
arodyon dennyon pdk. yket ieuan ryt ienak.
Lryt arpdrgler dddler ddlnk: crnnc arnnyb
arschb aryclek: crnn arendells cdlnles cdlnk.
Trach archgneb hachgnnb hnlgnak. cdlens kpd

III
b. 330

Kyllaeic uyo keill crwo cryt. kyssa iarlla gruoud
guuc. ctrawn dawn dym agbymuic. allrus
ausbuis onef
Kyfer nyth uwo obyllued yd. dall ued uythgur bydu
ballsoull. brych ubegil kurud ferryll. brech
ferlyn breuit gwelzer brbut gwelzoll.
Dou ut gynnuen pellen pill. dweidi gbyllgi
gwallrygill. cymaot kyllgyel darn uael uall.
dorn uoel asgwrn meli sgrill.
cym tarannou tomndoll. mpu uoch llabyt kael
ubyt coeluoll. mabgormes glasfires glbyfrull.
meun dilfyo bondyo babzlbyll
K-upngruen beuir boen bynrbell. aunyaug
yn atmaun emill. buuc ych bzuein greir gozuall.
pennw pr heuyr argeityr angoll.
Do oy gruedyl gun emill. amabrnur heb pmar
uoll. hydarf kegnir heir agball. hyna
gyl bregagyl bogyl dratfull.
Pmac ych uar myr gwar gall. Jeuan pgruidem
elgyll. bagby crm yn rn aurull. bugeil bych
Bochell gruelell gruer bogel bothell.
uwnych. blaen agheir grapfrawr gyfcrich.
inythaithabr claur lacfiraabr leifdrich. y
bocthffrec nythgruec nocthgrnych.
K-tuued dannod dunnych. yb ieuein uan um
fabznnych. clerwyeid uab ab ebych. claur
ne chor ebwadurch. archoden ne reu ne rych ne
chadoryn ne maingrbyn nnoch.
Ne chwerfgruep ne chlap ne chlych. ne chaubel
ne fel ne lach: ne ffiluon rychyon ne rych. ne
ffylor ne gor gnrvlych. ne ffolen fricuren foer
rych. nepbeal ne chachubeal nechfch.
Gengruc claf anaf anach gnugroen poeu po
eth bzeich noeth bzych. dinnsbyr myr ffur y
ffnch dawn ebrawn pordym oeffrych.
Gwrd ugzil pil pylurych. gwer arner oer
uall benngych. gwern dien lerber lwyrwych.
gwaru carn cornwytbafe barcych.
anfem truthem treth nonoch. molaue noel
doffaue diffech. macgweo nuyon buchaw mun
boch. nwr dinrenit grych neint ygnach.

Hyffeun bym allrun oannaun llaw march,
marrch glaslaeth cruchrawn: dogy llagr
benmare llnduc llawn. duc yllyffeun emrenmaun
de duc oduech grue grogyr llawr llaefoed
Ilyffeun emyaon auffaur. merch nei yr march
lleu llymyngruabr. ouith pmarch brith berthbor.
Fymryst anrerthryst yn rith oed oleic kaul
elem diffgwferth. Ilyffeun emyaon llaeu lleu
rith. ogllaur merch braur yr march brith.
Ilyffeun emyaon moelrawn mur. llawfoly
myrn boly eholes. kaul baf merchglaf yr
march glaw. orhen thiffter leu fowgrus.

Hennyr di emyon kano. yn bach agelabir
kaul ypulo. ef abymurbe tpreo lno lno. ac
eplygrurs pflost pnheffo gmeuthur llo.

Kyllelyn uelyn vilyr kyfor. perch. llw mor
uerch llynn arnor. llaw hengaw hoethlith gref
nor llydnu agre hyt nos hoet nor.
Kyt llefom ef myn tat vor ——— anatino.
nyerthyr kynn odanner. dabn pbobyl dikyn ked
dwbor. gwerth llynn ardrabe gelynn trwsglor.
Pwynn kuzelyn arkelyeh pfloer agrech llaur
medyfrych: rorch eir: drallpu ongar ozych. nac
ippo nallac. rod kynych.
Negrur pr gbr kur kerd gwdrych bzofle. o
brifkwyth mernyn bzych: kymor clor cledyf
gwarthych cammed dawn uchel ouyn yeh.

Prydyn breuan decant.

Arddvet prokat prikdadt nyf kyll. cur
ynt veith ynet nyt rodo euyll. der
dut arch elait orch elgyll ougir. ern rod
bylyn nupon rdyd delyll. Glygvaal dyd ef
paun do prifeuyll. gln gdaedlodd gyllat gdaet
lu gyllyll. Glyadaw delaw labyn elyll avchgyre
. de kanaf duet dyn ytreuyll. Dyt geu ag
:pyuandiuan deuyll. nyt gdrlydugde geu'by
uegyll. Kyt gdaedhuud pydiud pudyll gdyn
andadt. nyt gdaedhuaw dyntaul gdaedhuaw
uentyll. Glewllaw llit merupu. is dypum dyt
kyll. gladd deyn kedym kadded alyll.
Gleic tarlud kydrud kelkyll rolhalut glut
reydaet tradut rudbar trodyll. bugyn
dyd petawd gdrudyd gdyrudyll. budroud
at angit eglylldyr adyll. budfueu aruen
o erugll prydein. purylled medeun a dyf me
elyll. aparedud kydud kydud adyll. mab
adel kynuol kynupo tkeyll. Maraunes
bonedd benuyal tkyll gyttlon. uur gdaedon
ulgrom ylgrudt llkyll. Rac pob drde aulde
amlaer nozdyll. rdyc aerludaw llogygu
ud. llaegfrgrut dudyll. Jnudd dyn rdyf gdr
eglyll penuaf pm naf aarchaf yr perdyll.
Kadr pupr derllyd dyt arllud prydyt bot
dyd dutaunud. llab agrudt uaredud. llary
ffyfc dn adyfc annud.

Pud unuyt ynglut pugdut rdyel tarw
traws dedueu mab edel. uuerllgyo rdyd
rod dyfcdel. naf kerd udud carad edel.
Dyfedel rdyel rdyf argyue molpaut bdrid
dauaut berid deuae. tryruyd bardy dyt
dot daarchae. tyrdyn llyd unlly ylle made
lleudeudu gar gdraed maeth ardyp me
dth eudenyl pob kerdadr. anaut nuopn
ardunpaut mabr. adn pupr derllyd dallad
lladr pupr dell. Drliprid

Jdem bellach ydrdon agnut grond gdraed
.adbenuar derdh kerel pab tudyr.
.er llem gud ydh grud gradyderd rum

kenadyl groeg lleb loyd. ry dyr yd byt lyt y hoyd
eryn kaen llenu baen yn llann bays. llenu
bard lann ydch marpan nuz. agud gdrudhaedh
nuc hyddaw llethy kenit a kaenf bradyr. llawgrud
dun llawgrud hun hur. hur yr ynof cof kyffro
herkyd trer dnud trolki. hadd ynunddaid a
nudron: hael hoender hy kenl kundy. Dyfhur
kundy gredy gdred. a phyt a gudpyt a plud.
dyfpu gofpon rudron rod. digwnunt dun dr
nuyd. digdoneunt dunder nuyd. Plur pddaf
kendwt cof. ylyard dendyduan arak aelpul dr
bydl didhyll dyf. ac nael adal ner nef. ken
nef nam ovit dygynygoll. eplun dun byt nyf
ennill. roet llawr ar lloer hadded byll. ny rodt
llawr ar thawr dell. Gdell dell yn bydl. gannydl gr
n. gdenhdruer kenl dacar hoen. gorchud gdaw
pollem dadr dam. gurdchdedyl pdelnedyl pdly
yn. dadr a gdyn ddyn dnac rod nerch dedaw
ndaw rud. gdr hedy melendiu aemed agdr a
thlgud y grud. Roet llen grud pdch grud ac.

Jdnud kenyt eghynyon acodlen agdrut nerh dlodhaw
yn yu [illegible] dydnar dnerc hodkel dall a[illegible] dl gdrud ud.

nuch marogud nerk anaegnr. enit yn rdyf dlen
kydnu. dardch eladrch adlen. yn rodt nocth dydnn
goeth dnugdr. Gdelgdyt ar o nnur daen. gdalgaen
dyud kyud adkydn. gdalgnor gdaw gdnndeul kenl
hoen. gnfc ryder pdch gdelf rem. Dem gem gdnedaw
ddyf doerth. ry hoed dalchloed o dreich kdrth: rhol
enkr o hnnerth. ror mendhar anydn rdyn nad
dreith. Gdeich anlydyt kyt a bonn. gnthlaen dyny
an dyf gdynny gdynn: grud dennaer gredyfl kef
lenn. grud gdaw agdr llaedr pllem. llenn a grud
dnnud dyrr. llnn haelaf gdyr llnyf kch. Hogdyt
gdnndaet daenny. Ile kedh fenit enkrent ar dro.
Dellyt gdyr kyf tdnn gdr gdrd. dn llawr adl dyn
llary elder. dnaun dern ded dnac. derne kenl
dnno kdrc. adl ba kdrc dygnac trynn. edrd [illegible]
kers dreis drom. kyf kerh dreis koedh [illegible] kenl
a gaen dand gerr dyrnn. Hoer[illegible]
gdalchdd. Hanrdisf gnnd nerr Hy[illegible]
kalch kael llnn kdrch kydnd. Ile [illegible]

Oed gvaev: gem llavr llary vchyll. oed gvaell y
ewyn gwyn gymmyll: gwaew gem ledyf dedyf di
ot. oed gwrugar dwrn oed gwrm gall. Call oe
phall y phwyll oed doe. kymi collet daear dwrym
kannyll kam hoewdwyll hwnder. kanaeth neut
anreith gweith gwae. Gwae yn oodi dadyl an
nod. gwelc lwylwm mwn gwlc lafnaed. gwaew
vaw: mremôyle ffyrnic ffyd. gwyr amengyr oe nwyr
Ruaew ovalon y von a vyd. Nemet heul grud.
ueher lwyoed eithaw. Nawmyon poenen pennv
adamot. Hwo gwir gwmp gyffiaot mamot my
ywe. Nemet mor hyweiher oe nwyd herwyd. Nath
er dengyr ir gwaew oedrem edryd: llyw nefwl
dwrnabl dowyd oedrgwit. Ne yo ymi arnat gi
rat gerwyd. Nathwrthed gwenwhawr vaw wre
hafdyd. Hichtaw nweth vedaw deifnwic defwyd:
Naw rowyn oe lhys Nwython erbit. Hym dwrym
oint pwt pop pwydyd. Hwy gymeinbwyll dyoh
yll dedwyll. Nathen y gwyngen gwngar wwyd.
Wyr essilyet het ym keywyo gwlat. Nwydwm
gwenhwyuar Nam gwae gwaewyd. Newis Na
wwens wr Neweryd. Naawrwys groeslwyth
wal gwenh gwenwyd: Nwyr hwnedh erwedh
nw arwyd kedwr. em hwb kwm hwllwic odwm
hwyd. Nam arwoet den Neon offeiñ em ffiwdm
Nellwchgyr seint arwyrnt erewyd: Nawr enet Na
duent gwm Nethwyd nowngllabi tmo helic tric ara
gwlyd. Netwyr kaudeiryo pubyo ambyd. Nw Nwer
pan dwyre bre a bwyd: Nawred allwured yr Nonwyd
rem. Nwures ar wyrem hoewem kelwyd. Nwtwadyr
enhuenbwyr mor a gwyd. Nwyret en elen y kelwewyd.
Ne mae dwlaw ffawr a ffwo migaru rwng Nu ny
darwy acwydrwyd.

Anwyderwyd rawn dygwyd ion dygwred ther
gwydden a thu goren archangrwed. Sw gogyfwme
ager solvant agwmoled. Anaf riem mein wrem
enic gwared. Gwan gry a duc ielin e digalled. Sed ar
dorchaw a hwch e waic a hen wlwyd. Sed medic a
hoen gwenn a hewn glwyfed. Sed urdasolent ar y
rwm y rwbwed. Am roed gwnwenth gwlwm glwolwenth
gwn aglasfed. Am roed enwic apfiob rwnc apfiob
gwaed.

a roed y wyd ar ewr a gwyd. ac erwy y gwed. a gwa
eth hodyma ac law arwaut y lawkered. owyn y gry
a mael gerbin y mael gorllwd. Nathywrch hen
dawc Nim bwlch wynawc Nhu hoelch wned. Nhom
oleimc llary dzem dwyre Noer dzyn dwed. Nuthyr
oe darwot Nzewem hynot Nhaulwmed. Arth
gwenhwyuar y gwen dzear ogwyn dwed. Gwyr
ou anwn o gwlwd gruduan a gud grudued. y gwlor
ereuwd y Nwm dethwd wrth Nemn dyrllwd. Ogy
uwngdwr tigen dzeuswhr yng adzolled. Pwnc
rem ymgrwbem ymgurwed. Pwenw hpfwelwn.
ymp hrdawn ymp hwrdd. Pwrzemwbl ymragoza
ol pwrugwred. Ym rwy garwat. y n nac kemmwlat
ymnef thwbled.

Gwlodic urdodic erdiadwll glwerdwc eglwnder
erwy ystwyll: kymuan y gallar kymbyll: kymen
dawc y ffwc ac phwyll. Anygyr bwyllwc wy
nawc wmon thaam hoelwnn thenhwyuarnad
ffion: mawdoeth dnal gonulon. awaru gwrec
ormerc y won. . . .

. . . rfrech herw fobech eoen febon fudas y fendo
aubwyon: kyfwan abeich gfwr crwdwyon kyhwd
ffyr twyllffyon fam fon.

Tomawr byt eyrnbyrt kenwyon kot el kyet
abit eglwyfon: dilis dnal gonulon delw
hoel odeb dwroel wou. Mab duchydwm ac kant

y nfendo.

Kymbric uarve … trimabc gvdeulam : kyrtistil tuuaethan gvgtau gugtave. Kerthterch eithyr repeuerth. kyf epeuabc ysgus

Pulcallpew kymric amser [illegible]

Heaudyt hon agnut llothehyndu nab ymdeith yr dyttibyr hyun

Kearthiaf yn nat nafuerabc dowyd kymry Kymry dewno dethno dethabc. Kymeraf nuw nat unyuabc nefuvloat. Kemyat twy-gnuvat duw trugarabc. Kannbu gabyl parabyl poerabc dilluau. Kymuan kngertan kelem gyrryabc. Kannbubeupt byrt bradabc kyfuenllpach. cym tach iolleo gyach tythach tuthyrabc. Kann pob lledu lyodelyabc uanyar. dyrth dilyrth nalar en nllear enuil-abc. Kymerfupal arpal orpabc kyrth zeulent Kemient gozmyllyert heit lydonnabc. Kabylbyn ettalyn taeabc ertuaenbyrd duy y puwpyrd yn yo inadabc. Kefyurut kathyn lloptrut llutyabc nelspubyrd. kymaed creu unyn uaed aur craueunyabc. Dwbach trepn grybach trepn gribabc bzuedyr eichryeidyrbeleidyn boly llyngherabc. Kryptus kyntheimus kan hymnabc callaudyn. carplaudyr coes grellaudyr kr algrellabc. Kaeth pyrcil chadyrcil chdyrdabc orcrupo. kynyd tyb kelyd yn pib beed collyabc. Kentbaut cubyl dyat kubyl dtabc dterfyll. Keunlaen ypiscyll ringlyll rygrbabc. Kadyr ytynghyrd kaud kyrdabc tracanen. kuy uen grn greurut pygryc curabc. Dlo pudo lle ybo bythyabc nadhunur. kyllur bugeur gyn ongyn gyeruabc. Kerdo ynkrydow tredabc dad leuen cynneu uuuenen kaupn uguebabc. A. Kadlbgaun cut rayn rynabc kyllethrc. kythre idtab kemdarc derrc dorrabc. Corfcu ker bont eu trawdyabc ierthibleb. kynieb gydneb cuf gat dynabc. Keunibant brat tyfpant brawt dun abc trwerneeth kellbeeth gozeuneeth ogyrnuabc. Dacth yr pynhet ller llwiabc ydynneeh. nuere dud lushngleeh gleurh eeh cuchyeabc. Kefnred gyrdoleu gnarb dolpabc llracton vn dyfgyblon nutyon unadabc. Kear adfgnud cuod kybredu ic arwen. Ker flanny badem lem fchyolabc. Ker det lienuurt uyt cam curabc ryd. kerpro beolyo p lnualabc. Clyuet poyrchubechet poer clwyrchyabc yurnuerd. clwyf cwyf anfyberd clam lherd horabc. Trith talmutthyr bolithyr halaubchudyght. cryd reunyllyno wnuhyt crut gnyfe gruedaut. Kbuhet poyrfeithuet fothuodabc uabclat. cnaby gruf yn

Kynllwyn vuenffreyn: drwyn draenabc bladred corgi [illegible]

gdiaethat gbythienuabc. Kennat meu gryflat mun goglabc herepun. Kynuryllaun obyn tuyll deaun uabc. Kyfryrre yoetthyre ar yoidabc ouyll. Kynbuyll unaru arthuyll tuyll ryleuabc. Kyfter nyt oed dic dignwe^dyrd glehet clythet poyn thytinet paret yoe abc. Kyfuarthybe badyr uadyrc [illegible] holbel. kyfry uel greuel afel oeffabc. Kerdoryaeth gdiaeth greily abc eilingruc. cadue unynyehtfuc barruc beurry abc. Kynnuerer muder amdabc deolgyrd. kynn o aratlyrd tlyrd authfyrabc. Kyfkhynneint gadet gdiat gyedabc dirron. Keuyon gleun aerpn ac glynn eunabc. Cyf kyfan pu lun lueb dylyedonyc dir. kyfbur aerru bur lur lbernuabc. Kyrd arglue lle pynac nynabc rudied. kynnyrred auied a meurh dorfabc. Kynnpdrydo gyedyd arrgrdabc neint. kynbreint ac etteint abreint breinpabc. Kythrud neint rybud nat reibpabc aubabc. p bob greamburan Kabr llyngherabc. Kerdow na bzyd audyrpabc leun. Keupn neubren ac beun benubo lludiabc. Doloyn nac cordyn caer abc ecuaenbbyn. kyfuarubun abbun grybun greunponabc. Kyfuarwt anglot arlidiabc Kulaerth. kynuarth dnp hoelbbarch arpo abebabc. Kynuarwt corot corbe crbenpnsclan. allorng uabr arellaf bchllaun tonnabc. Kynuarwt corot Kard baubnabc fhifgnatt. arat bfte burnpat pl gyfuerrabc. Kyrrarth eurgychdiett angnchrabc dekuyo bpd raun aubenyo iy neabynabc. Kyrchin crpuan trbyn trnuabc dan gyfcrtur. kyngladuc tractur nuckur nyflabc. Kiplaf cuf eithaf bno kynoetbabc dabt. Keudaut hyt dydbraut heb bru ot bradabc. Kadyr bno undefuyo annoetfuabc kard deudofhen by annuodeu bi aunabc —

Kynghabc yn madabc nuc acnedyn gofut neur Kgnuas aniwo peyn: rydstredic dioedic dioyn. neithr gogyeclehyr gugaucleoyr —

Kynghabc yn madabc ~~nu nuadabc~~ ny neder tr bzyn gwin: gwenwinbzp ffrych hewn. dibzut ut heb hu trynn. ebzut p clwyt ac ychwpn.

Kyll dieb ardlo erdyrn kaletgrun. Keu kwtgwrth tau llyfbyrn. eillt gngabc conn dyabc kynn. ellyll oefgyll eftynn. — Kynghabc yn madabc meon gurdet oegrnn. krfmed gnafr fothiatlet. refm heyr kp prunt hent kpnttyet reyfhnbyll ac

Greudyll ogyet.

Regyluab bobel bil rugyd leuher ybll. ybell bue
dyl ueurbdet rmundyneddyn dinallet. rydzuan
dilydaulet. Kyssyn emullaw artu daerit an
elbyd llu gruyd lle gauet. rydll gurthdyll tydydll
tullet. roit ae dbaethdoit bydolt bet. Gytter der
llygher ellynget dagreu aedo ygtoue ueurdonet.
garbzonu llyntffoun ual lletuet. gorthdyll deueb
dyll anet. — Trotlanuaeru culgun kilget emud
dyl. bedo gyhladur gleket. trutgyrn rufc ffwtrat
dufc ffet teymrydgolwyn rydulet — —
Kynghawe yd medawc mere agelun amu kyn
tlun. rmud ydi bousued vm. — — —
Kbydur ermed ned nad ehn hgbel gdaet ffel
gdaet eithin. reft broim amdoft bzennizeroin.
reth ydgrothfelthyr blunglethyr blin —
Lelleen babylneis kobylon gor rydaeb vobyl
ab ebeulm. kyfgdour euel melin. cufgbubyl
badaue dormaue dm — Keffel hagurgygou
hygurgegin lleu. Nadres gbeithbin kenum.
kyffbyn ozu rufc kadgbl blufc blin. cas gennyf
gi aer gruun. kyffbyn kaeu aboyn kyneun
actubero golozuere gadl erum. kyffellt gdellt
gdeithfbil eithin. aer keilhaue aoer ailhaecarn. —

Prydd bzeuu aguut padbyl houn y dure —

Teruo agyrchat. rmuan aguraf. trufcth
Geilda ine gdaidf gdaut gyffbodaw. Bradle
pep tepin. trudt gumedun. tred medgyn bedy
n kadeco dzigha. Kuoed dygruor. Kuaer yg
rygan. Kopth tagor kadur kerrigun heilyad —
Kelleine ylyr Kaibor amdiglyt. Ke berdgfet
hfbyt kaebzgimkaw. y gruntyt kennpat. eur
gruntp rodaet. kenin mard nat dygmadaw.
Pdeir ben bzacdaue ptrorach crugaue. pdeir
te ustaue belfic kupaw. Kellet telynyaur.
kellen kar herdaw. kyllit pob neithaur noeth
uoel hemkinaw. kyllyfyr y dicgil. kylla hen uar
il. kell uengru rondul kynuoegilaw. kyn
hoffleir grynttaft kaineu orth bichaft. kyn
nur llygat gaft gyftem llygoaw. kynnuodr
y anidan. kyfnu agogau. keinan offeiryan
gdeor ffulyaw. my rech agozetny reith ffn ba
ret. ny ryp eturuet dzyet dridaw. Cynnuer
bzogeu. ny rodi lundein. hen oarhoyr nuffe
Kin meffur ermaw.

Talirdh oed darre. cawbreb pob bore. odu
blaenbarre. bybrych ffleiryaw. Kyffrudpel
amre. keffrocen gaffec. kyffer blyft bloner
oed blyft blunaw. mozboch ordeb: nuerho y
nuala. mabr oed y dzeala gualagleub.
Merdhyt ebrangrach maburtur kyfredach. nur
ach y bynnach oed y burnab. Berch oed bur
porom. boche baller bzum. bychan mygr:
nuom nny gbonab. Bachell abynner. buchoe
nyllgnaer. bochllaun o plger ebrit heiryab.
Kapedzbe y dyfgbyt. Ko:reu ebun rubbyt.
Ben uegun. Kofcpo dzyll mehun. Nouer baer
pydin oed pgnuas. Kalnodbrch bzenneine.
Nowzgleirch ythfenic. Naberdyn drdic ampor
ab. Pnllabr uferubiaes. pnllyngeu hic braf-
nuae gan daes Cudae Cbydeu idab. —

Prydd bzeuu beirpt aguut pradbyl houn y
Cubon morgbn o aberteibi — —

Pruan Cpheu dun drafu ogoueu. rpuel
Gruntzeir Kelleu Nosteu. Rynedbyll
kyzbbyll erideu blondergadd. rydaad y bollu
bo baller ffeurfeu. Rydoic heuic dynnic
bennuen. rydhoun gdinnuan gynnuar kalue
u. Nogreubal ucd al upnadengoeffloit. reu
bodr: bon kynnun kallurc bleu. Role Cordyk
dan kads daleu. rydaun ffael annaun uaib
ffolerneu. Rpuantlet arffer oerffeu feithcaft
kureb. ry gredzualch rych dedneue gruerfeu.
Kyd dyd daedbll ibll kell dynnoden. Kdye
Cubaw degfan gdendbll ehrydfeu. rit anno
derdynigar ouigeu oiferchfon. rudbodr: bon
kynnon kennec bleu. Roth gruellet berffrei
rarffrer kellfeu. reith leith leupu ffnnuadn
gadegreun gadegreu. Kbyt rdpodal gfael
gdaeleu ligffleirneth neunguneeth gdynna
eth aegubpneu. kyt bythbibard apinydro
adeilno ar kerredeu. kr allydaet rputwollad
nnpubzillad atiwbleu. brth naebredeir
graut rydno kynkyfnio echollfedeu. ek anagt
kdur aw Cubaw gdaeledaw gdaeth y nedbidreu.

Ardaw dyo gogaw gygrur kidon tonn lum
ya kbn aelderkyon. Nuadc dott Nodre doff
yon. Nabuchodur ac annudon.

Trahaearn brydyd uab Gruffudd ap Gruffudd vicar. ac dab. ac offeiriad pop. pleidiau uelliad lleidy

Gwallaun gruffudd gyt ogan ac berth
ac varchnad gwahoddaw . agkall a mur-
uall mau . argyfnuddio muched bechan .
A gwallo pawdo ef oed wdraw llym llaun
gynnawc uab bechan . mutua occidendum
kaleu . lle yber llaun yoet odau .
Bllodeu alcymgrach pdeau arrudglo oed
rudglot gytlauan . allaut secretuyt cucau
ei bzenpat . albzengulat gulan .
A dynuheit nest gwit gwit ogan kelin ac arc
in uyrockan . gwyr arnei uyt bei bechan
gweithion a chleithion achlau
Ar eteirpat keat keenit llaubchibethau
bzint . meint carthaurch loyth lewyzchau .
uut gwaeed bleid bloed lucinau . uyt ieith
ogeunuent agau .

Pye ab dd uab eunpon ac eant

Pdyt uab gwzab giuat arzyglau unron
cwr gwol gueat . uab yr kuttein dzeu
dibiat uy lun . saul uab diabl ydat .
Gwae dy uam noethgum ban ythgat
llulli . dwaelaut nyth crach hlwat . gwaeu
arue . gwadyn uriet gwarth ykencoloed
nyt gwat . A yt uuy bei gwelter gwaltat
ozelit nyt dzuc yb rolbc arnat . na boy
yn bulle bynn a llatt nor teu mwbl meu
uat . Gonnaue ueint ozpllyant oer ozpllyat
arab ereibyei bob marchnat . sut erut croen
bzith chilpith chlbytlyett . safyn eatly ny
seif olybn eat . Pann nachaei ofiram
afrat ythgaulyn bogelym bab gwelyat .
penn dignll poen dubygyat pegyr di ystyr
ystat . Pann del punp bzy o brat dic ragyr
dy grogi am leozat bychein tuchan amdan
at . bach iach crucb heb iach iat . Merru
bygol ned llauer bagatt llen athyllen yeb
dillat . Hoffa puol deol dyat . Hyffan gwenlofyd
bzan heb iat . Dachbeyl negreuyl bei
ythgrumpat gleu oed glwlbet dy uaynuit .
Deubell nochaffel dulat . dydoyn arolfyn o
llalat . Hagyzdaut lledr dyuyant lledr dwiat
ac oen egnynoiaspat . hynu oonuen ben yn
uat hode etto hyt attat . Pychen dygyuoic

ydychaun y nos uetolic ac ystaig

uy chaut ~~uoeth dwlla~~ ydyeneit dywaut gyo
creytiat uychein dzoy serch nachanat uac
epil na hyl nahat

Tudur uab gronm hagyr ac eant

Deus aeth neut hmaethaue bun by nuyn
nulleint ourrent derllen yo gwerc yo
gwac y ytiberson . yn dzandur tec yn llymdou .
Hemplayf dieflaun uyf . decllopth yt uynn
tyf . uyt hawd treulaw uulyftryt . uyt echwg
clot ueut iechyt . uyt uchiach ytlyf bach ozhyt .
Keit yf yun bellach ban ballayf dowb preiow
ypzofeyf . dwyn y uall nal y gallayf pynguth
pnuplith pnuplayf .

Idem tudur .

Sugyusur yt dibur tebic y gyffeith a
gatkon y chwoic . agbaun ruel au debic
ag bzyth seuo achaue achuc . dwyn uchelgreur
ueir uelzhydic nybu uyt ybud uu e bur
dzic . na llonn bynguoth loth lestyc . na
llaun pzagaun ogic .

Tudur dall aecait

Heuad hodiet hygel hegel . uch wodzuc
uyt uuc ne meigyl ysdor gueat uyt rut
rugyl . ordeir ydouyen na ligyl . ye oerffuch
au lwgyrth hogyl . ye dei dzwy ueuu ythem
ffugyl .

Hodyn udu uab ithel grach. aecaut.

Rodybr bub clerwr dew y atlew ueit pun
honn hyun agofyn . eyo geo pun pubil
aubein wothuuac . ffenchaiue dibleuaw dibp
aflauwen . nei aoraethet aoraethen . nic nuel
arnaf lowr y tailibugeur repgan nal gwylan
y gwelen narret . nuc oes y hanet nu ac hwd
ew hun marchlyeil yo adeilen . ac pup gunrew
pen y gunreichaw ac pup gwgunth y nugpeis
daun . ac pup tegri offeiriaeth . wzop ynupo
wodeul nu a neiostei ynt nugheei ffuyo . ac
nu hp ellwyo y ffleiaw ypun nuant . ac yn
nytlyn clont y chwupen . Gorwch chwo ofn
dei digonen . Gonff aberrho dwy dozchen .
Dnuaetgruen a nuaen punt yn gyfadeilaw
pe nygpun nel ffadhyf nen ac lledif . dwyz
aeut eyf gerdyn dwoy dgerdeis . nun bune
gi pedyn chwedlen ar llunaw . anwyn yo gan
nyf hunaben nugbaei . yr a nab pnaei ny .

[illegible] ar [illegible] ar ymdeith. pan lyes di
[illegible] ar hyn y mae [illegible] ar
ar [illegible] ar [illegible] ar [illegible] ar
[illegible] ar [illegible] ar [illegible] ar
[illegible] ar [illegible] ar [illegible] ar
[

vpanc seithnic sothach ⁊ bayleidyn ysbei
leu llawer gwrach: rac am bechant y mau
nach mael heb dangaret na mach-
wanyd y hoet hudolyaeth dyn bye herdlaw
ratlaw rent ffo: bore or bychle lawnt ffi
lem pindyrin du vront.

Ile mplgynaeth ovaeth nerthvaur rpff
cupoet o rodpab golcdyd hynff hand
get oelgert heb plgrpff: heird bwydd
von prkpon prpff.
Hyma ⁊ineuthur pur pehyr ysghyff
rygre oreugor geneu krpff: eghyn ⁊
vera gwyr agkkhpff. o deu gwys nat
geu y gpffi.

Calas kadvgaby llaon lles llalber nos
dic annigrec: berth dui bi cethdyn kalaf
pntymun dzwrthrvse ddrwse bzpf.

y mab ary ac ant

Dyv di atmer mein maerhynghoreu.
dlluch nic llatuu ony pon dannot.
Kethyr am tricurtuch eith ffynnerhyd.
trangyby tuus arlyd y nos arall. Pybu ryd
leuen dannedu ormesyl. dc avu erbyn ym
ofos oy. Ypanhadaw calo y eith llosgyrngrym.
y bi lletaegun llŷn anghes. Dynot ystaru
llenoz gozuciom gratuael. dc mpeihadzdy hyt
nos tuh yll. Aruaethu mynnu babell mynna
co tec. adoy bynhuedec murchuhec mahzhoedyl.
Edryeh aozuc ffric ufferhozum. arhyt vty dut
hyt hzedychuus. dc argyuuut tut noll y
tanugut. adirylle upffonn tryp a bu ffenestyr.
saluas ylleidyhaesc gyt amllaozwael. kyferllt
amuhyt hyt y bnoyo. Erib ffynolic mdung
neohallt gymanmba. allŷdzoet gottu dzut a
guttil. hurgroc yzouneit oez deit et ai. ony
gual poen goual hyt pangunas. heugot vnng
hoegyr: rŷng heugit athul athyllen gŵrit. yn
ygroarac. Ayt edelhis un dun grŷnn gwnny
aut. o: teylor trahsiuc lauoz hyc bagan.
Dyeithr dhyt mahzen bryoun hongyzdahut mellt
erhidu reffyn dzeilt gyflellt gullef. Kaebzeu
albeler voeh ybilerf pidual vanreith gwaith gu
ythlonder. Ardnas maelvlle mae meleit lou yf
gŷtzeun lladzon amculletrat

Qruf yn mab mein mauz tyncoor. angŷn
ylleuinsel treis ŷttrellyz. nat a beyrn dun
yru dhyryhdzeh gwadaut blef. y doeth pleas kynn
glas gloeflef. Kanu oed kellyoabe rochgabe rech
gaur. affalit ac angleer murdaer maedwyll.
affugyabl tzethaul truthein amperyturrith. aseith
ac amuerth ffoith ac ymhyt. dun hyngharlaru tru
tradicter. tryy lleithzet gruffin cadylgi cadylgus.
Prif auonyd tryo rhing gyp e hafreu. mwdry
hed kynnmen un ac kynnerth. hyuoed drueityat
di hzat dyzw. cunnhaf brif auon tryo uon traf
uod. Kurgudic cundic yoegy gwadaurleic
oreu karlhzeic yn dyn cardhyrsc. Areil dufyr
gynneil deifyr argymmyrf oer yo y doethyo kerro
kares. Dic oed y eithon son seughyl racando
dffiu ryhyt orthe hei reit hethi. Tryoed mad:
guelybed marw gwelybedyl. heibeffit tryy arlet

hueru. Oyer gleirpadi sadh sarreus: y chaelou
dawn kynnadron aelhyneeyn. Ieuaf gruffin. Ri
hŷngi dufyrgkynup. gronaeth ar y thraeth hyt
pedhardyn. claibedaue uemaue vohunk hetuith
oerv. dinfelik ozuo gannaeru gloyfuerv glaf cuo:
Porth ouu y pohpreim lletiyr aligenllarlne.
ar saer ar auoes ynuoidaue. Amdiliehe:
cam kuechdeh kynhozthyn. gan uelyn uordiw
uaheu uahzdupte. Ogaihchauo gruffin ert cam
uehuoz. yeh law trefyhdauo pauo nacthgemuein.
Sychet y ffilaw beuugum ffoikat dyfl. aiboyll
auth ffiendupll brth uffarndeth.

Duu annuo dwall call nac kellaheir. dyn bue
ynghorthrbe odygnartineef. y krydu cann
keuubabt gyfrieillin. y dalleh baleh bylchdun ydo
ŷn nadeu. Loethzyo hacldauyo kynnyo kannwu.
kath adiodef nacllef allosc. cureukil eidil eigiau
hed dichleus. karrimpo aleis nac treis traethawo.
Pybu digonmyo gireuf gnuffyno gryn. balchdyn
clot oatlheir marzeur meinyc. pan du gleu e
hynteu pu norbanuton dref. poeu oed diodef yg
lef englis. Kuffelyp ar son poigones. dauyo
nuturiuo leyfhuc ryued. Ac y digones dec auuyeth
derupn. mareduo arllŷnn nullann ryfkut.
Pauhelas od hoyloyo haeloeuf. y gŵyn yn
ynghur tyit dolur tuit. mynyr oed gruttaw nac
antur ynllad. brydynnad gwyns marad gwers
y mein. Kanydel ynghaur llaur llwydgrych.
uneth yo y dinrabt ac dutlcabt dulf. Ayo reyfc
beird hyfkrbyfc rŷng heffreu a gry. lle pau y
ofŷn ozby dref rueidyn. Kanyhon inidat nat
ynnoduo. marcduo gyfpeihn dahu adanyo
Brodur yn gallon bth ynghlyab ynt. y gwet
gat luchynt ygutlechu.

Y Iustus llawt ac ant

Duu y tholchaf oellun plaut adaf ac donyeu
cuplaf curaf eryr. Kaethet ynu haerdy. aeth
talhn yo hynny. nid aithon iar an hy yn cannha.
Gruffud tarll mawdyr. groth hanner aerhy. gwyr
hrau nuyn burhy nthheu barrt. greun lleun llo
truan. greun loeu lieu tkeuilau. gwrando di allan
gunnru ellyll. Gby: uyt gruo y uzo. gwarac alla
ethdo. gwaed llo mffo rac dwy ffiol. gwae hu
dydgaughyl rahu. gwyliwo heuraw hahn. gwaeth yo

ydaun dilaun deulu . Gwarant ek meill
ygbeire creill . gbyzaud ydewgreill oeogred.
Gde he ben dyfyrchubil . gbeun neun nad zom
bil . gulzeagerẽ ynbil aegre benuerch .
Gbyt bzut ynw gwdech . gwad glaf glun
ffullech . gwed dech neuffech dzuc yu nemfadw-
Gyt ac ef edinwes . heb gruder agwd . gredor bzau
ilyfty bzeun aethneu . dum ynduelkehu . bada
dyn adu . bun glupch tradu gbzach nupun tuet
auc . Mullw cuffydyn llef cuth inylinodyn .
ynyllaw anelhyn arellaw: neibud . ynghavth
loth letpei ynghlaw: uaffamilien . nyt nadz
ynidygei y nuaen ygrift . Ma bynt nadiabt:
na neo na bzaghubt . dalu nadt ynllieffabt
dan ykeuffon . Gnuffud ysgeler . gwoth efnyd
tryber gwdyf dunner maelyer bzth glun
uuladt . Jeredyrb yb gruffud . elzyrbludyz dza
blud . bzyt ffrwyn ogolud y beumgnlet . Eyr
bzan [illegible] bardd . lueich adeu eli . bzdyt o gribyn
dyfyrgi gun adangfun . breun chun llygot .
bzeid yu yn dynot . ozlle anonwt vch llaun
bzud . poemaeth moel beunam . heb gruel ynu
neu gbm . ynu bzhdom ysikm heb ofanen .
Gbedy mor rollkeithgbell inpner ymerth .
ynyllyr diffeith gerllab ysbotfid . Gbac oedbu
dzamwerth . yngnadw : kynweth . gwed beun ysgr
wneth . bzuu ysgrnach .
Ysgrnach korolbiach ki . ysgfyr neibyn hoen
yn bach . ysgrbyo kylyonyn isgell . ysgnat obyun
bangnat both . Julius llwyr .

Gadwc cormaoc gur aneb oe bydgadc dzuc
yth keillyb collfyd ynderch . gadzadw
ny gedadw ylben gadach ynn . nyt modur gbu
ynn nun llyn: manllaes . anadas yn babolos
bedalan ny dyfat . ny dyfc ygneif dun degfyd
ich . gbedr golygur rannunt rumbr punement
mochcur nyt eilluch ynoer collnef . neur ar
nad [illegible] ynoer gwdi gwit gwnpzwed ydfyd
anyded nabonned nuar . dunno ydfo lleich
adbl odiaunc agun denobles ardin dzbyd .
[illegible] gwrgu gant rubs bew bordby ac
nun nual nerdy nuerth neulyorc . hedd gwnaf
rhac cadfyl yn hergint . a ydyrch ny dyefit [illegible]
[illegible] ys nus nerdy nobiemdyn

yun ygredchyn kebyndedyn cul . sozres
nallcuerc tynung ottynyat . ac dar oed ygfyn
ar tuerghr tylwyrgyn . Sbzedduu dzuum adyn
ed nocht . abu am beilli yn ben bonllabdyz .
hi abu pugfyfyddfu nab llyz llerneith . hi abu
gnaulbeith yn ben gotnach . hi abu abuncu
ben cabyl ieudulfon . hi abu am dyndyou
ac am cudaf . hi abu yn ynnuu yn oes dum
duum . hi abu yn llunuen creghn lleunerch
hi abu yn gerpen myn kerdyn grybdwgfyz .
hi abu yn babdyr yeurbiben . hi abu yn llunn
rac llynet y charn . a rol pens bedarn rac pas
bydubl . hi abu yn upchu yn achaf y hent
hi abu am erercunt ac am arby . hi abu yngbal
gu gbeulgon ar iuura . hi abu yn saelonyd ynyr
bu seneu . hi abu yngruallaw saluyl ben uchel
hi abu yn grabdel y ben gudell . hi abu yn iuy
gu yngfyfyth uegrunledyz . hi abu am dam
bedyr kynn kuel bedyd . hi abu yn kzechu
kzech ebabl cattus . hi gnu bzuccus yn ben
bzettyn . hi abu yn mahu ynn uelin rempallt
ar tyt cae thgallt yn tyt llygot . hi abu yn
tyllu tyt tullyn dezor . hi abu yn nendor ac
yn nendt . hi abu yn llechu llybedy eurp unnyd
bellach am grebyd y nuae yn gebystyz . hi abu yn
erynu rac crimer y llenu . hi abu yn llefem am
ben llauzes . hi abu yn curuu tunnen dzeic uab
pyll . hi abu yn bebyll y ben bedo . hi adynnuyt
yn tryt arhyt ednu sabyn ath greusaw d fyzaft
nuy ddby bzoũ . hi nydaat trby bzathmac n bzadde y
llun gun berchen ozun n bzth nyn kzupet . nendaer
yd bonnw nendac llwy hnaeun callon cafnaen
saru aunn ozn nzchell . Gdugraw pnderuns
ydch dinuerth yn tor [illegible] amdoc kyrch y nuo
er . dyrch yn yn nod oe bod nyc rpoedy granupen
noeth by pistrodeu anoligendic . ny dyrch amdyn
edelbit gnuchaw . ny deb oe annellb bzadac dyfyz
llyr . amdyn [illegible] gelyn go galar dzuun nuydel
clodd ou adun dyfnygi . hi adoerch yn noerth [illegible] ner
thydz bzaubew . hyt yn llyr bzeen nyt lles ber
lucn .

Arem yo trem̃gu hael dowd ym
rud om rodolgymu. Llyma uwch bedd
yor vudu. Dyry eil dwot lleh ef pu lleh u.
ac symudyr yo ym llowr llaw trwythu gỽir
herllyw pbattre gymraeg. dei dydd nas
blaf bleit bartha tadeu. dieu nan madeu
dim ym medu. bal pbyther ner nef allu
dyddraw. trig rhyf obeithyr rydhaw beckm.
yn hemes mller mllu im allyd. ac yn er
glwd rhyd ym rydhun. ffeat nefolyaw adaf
adeu. nam rac trahd awm nadolyen. flaur i
arlo fallo curyen ac gwna. er mererei plet phr
cnedwen. Weldyma rydd wrthco men. dwch
argoll duw len gwlen. desymwyr pm llaw yr
llorys ffreiden dihaul. dotlyo ym cnyaul de
thyon cnyen. bit dy cdyllys heb bys nu
dyen. nal mwc ym ner nat gwnaden. ary —
dacar hac kenyden beimadw ybop pechi
dim rac pechoden. pdnen nolhwn trem
yo trem polut. cetbiawn dyeuo glendit.
del nobis hodie dym ploedt allyn dy bolt nal
y gellit. Amen beallwred med mmedint
bedi ac pader neb nam pyoit. Amen Kyrie dn
nahr. Llew dlymmit. ym rect dim relent tithan
amwoit. bam pennydpawl hawl dholut. dyr
dim gwin bedw ny tradodwn hi. hymm yn buch
ed hoim ny bechit. bathes pol lythes rathom
ydoit. Et remmed nem. glyst pyst dyna.
medwn hi mmen on ammyan tfeith. di
mm nahr. nab rett rat deithe dilis ym
redhis keidim obeith. dbitta wnthradelyw
dyd bodd. dub degwin ynyfyrddmam
gyfyeith. ficut & nos dymittimus qui & nos
bupdaut. aron drod pndrycheith. dmitter
dimittimus. dyb dbinvedlus. nolite tam
aftrus. chibyl moethus meith. Kadmb mur
arw rect. nom yn llyn dangbynght. pwdi
bymer gyftiet gwlerth Kmoyen ygeuvelly
ma dymdbynen. dyn & emmyn mmell dieu
meith dmadden dyeithon madolfett rotom

ttt Obon 342

mglum dyledyon gwardiereith nal nat
tithen boy bythyr bynghed. gwnaen nmaen
bádu wedi cmlleith. er nac ymes cus a
llit fat fnoes. ne noe mouces i temptacio
ne. sed libera nos dhe rwo rad dilygos
amale mal dzos dzyllieb dele. Cym dwdyen
gyr arglwyd gymeu. gozen rac benen be
ry an dele. haddeff nat rufeaut nerf kym
raf am ceuc. madeuant gwaraud meowl
gware. Hymm yo mmplden. feith dwtth dic
dirpader. fenner ymner nefwd gnefe.
Ne ym bely bal ypraf profthwr. et cetd.

Dangthyrdaw nawd nedeir imget
dim mab. nef allaw llorys cromer.
doeth bendith cwrth nac Reithwer. dwthel
der ner nef angwfiert. pdaeth nal har y
mmwaret. dom dd nwyu glym grieyf hyn
bret. gwlgrwd gwisc anawe eny farhaet. gw
dlgnwt dymawl gnawt bawt abzdwet.
gwlgrwt iwerthyd nat arybuchet. gnwu
eth pren kaeth hael ymbaret. pmyd y
bu ryo predd dwet nadolic gwledic gwlat
dymmer. Dedym gwallaem llw haner dym
dedlum diaereb get. Dechrau cudechren ar
newydden cret. dwdd cudwed dim gogonet.
Dean fortipelbolucifer orgroudeder tmen
amyldr bynder bradawc diffid. dny dlgwo
erbawc bwndd drugarawc gnwdyen dofim
pwc defnyd. Et adwaeth darpar nylw edi
uar. y nef ardaear ffurfiendgwrthfyd. de
adwaeth rydi dirfawr oleuni. de bu gel
y yr rofe clotryd. llwm i gwerth pemaes a
ghuaeth dno hnelaf. dwollun pigfynnaf
dedfe blaenaf dyd. Et adwaeth dyrtyd. de
llywyn enpinne ytfirmamen rod rhnnyd ym
tyd. de de gwbilhamawd dzop gwr pnedd
mel plwyd lunyaud yn wlat lamp. dzyrtyd
dumbed gwerth ffurfiaden adodes yr en
nen pmaent rydi. dofyrdd flaenaf arlhy
ued dadre dn nes karfrugar trugaret a

a nwy yscolion a nwy y gyclir a nwy yn cadwlybyssir
ont dagerno. Ynna dwy cadwalybeith adnaeth gwyr
benngaeth gobeith ely uarrenth pneu wedy.
Eissoes Am dat llewr gwgoner. Ac y bendiat
yw bedyd. pnadoghyssellt gwr aber pnellt. allwn
eth amplder gwelle gwbellt agwbwallt gwbyd.
A gwneyd bennen annual ffrwythen. a bloden
llyssen llew treagylhyd. a bychan a nawr uel y tyc
awy rllawr. pnedigwr nynawr. gwaur gwaenin byd.
Heilpwb yn gyfi hael oed yn pordin holer yn boli
n aeregbys. Hayloeth dywedwl. hoedodd ysgyrt
wl. neur rait diawl ytrydyd dyd. Eyw gozuch
gloat allwneth on heiryat. pheul arllenat. pob
tat amyd. a lygaden alwr. yn anyan yo nwr
ac allan pybyr vobyl acozyd. Wrdeil heul elwm
adyr ent gyfun elwm oglaerlum gluniw dyd.
Allocr oer awr nwyn wybyelyw diaos. ac pnadn
gos nos y luoliyd. bely pennynnaod ygwerth a
lunyeda. hwd byt ihesrowd. heoberyd dyd yst
chaelben dauadr. a anwyn gwdeist allwneth
obygawr wneedwr ryd. alsoellder eder ar wy
neb daear. hest gwrogyn lunar oleuedyd. Eerdd
nneh bylgeint agnun ysgint. didanedint enclint
anaeu gwedyd. Hwna gerth amyder obrun lut.
gybgbeuer bynar puozyneiyd. Ef nadiadth
heilhaer hyfew pechbecher oed dyr edwaer n
re derbyd. pob ryw anuerl gynnadwl ozeil
dantheil rwng deil dol anwyn. dyhob genedyl
byd hyfrwng gwann a chyfl. ozadeusfadwyf
dubil adeilyd. pan gledet ygyt creadurver
byt orth ybyd gwyt ysgeit hwyd. Hynn it
debron. Hwbyadyr gynnadon orth pengthyn
nosson anyd. Ni allwn nehun doyn gw
dehun. arpullun inhun nhonneir byd. d
hwn a bennaf eryddur awnaeladaf yn
eynhaf nhen beyd. dehymur hirhen aw
r oc allen. anghynen nes llen y lle ozdyd
Gwynnt prnedinwd ygw a awnaw erthyll
hagarad gwnaw gwnyd. Tithi agrwedi
wbyt yr eunedh. rwbyl anwedh yn thaear
heilyd. ebrur gberth diddan yn dihedwb

nnwbt gwerann awdnwdwt delwr dobyd.
Gozfodwys dyger dbod rwo bethwer. nbna
eth y seidwer tepnygter dyd. dim hyny
rdetwd y sill segurud hur byd trwy.
gwbyt hir tragwlbyd. dallgrow nos y ln
ollo ne bedwp nos dangos dyd.

Yollo goch decant.

Dixit nwn nos. canton hymos rac yn
awos nyw gnawsheu. agnus lw. alpha
et o. dns homo dioelsamen. ner rwdempwr rein
yn hepwr. nabn nyw gnagor yn rac angen. Ef
nyebet ef ny auer. ef ny belet yn nabn olen.
dr wr nadbir. ef nyssbir. ef ynoyir ef yndien.
Ef pordull dn pranel. yr anwsgdal y annwy
den. Ef yn bdel ef yn dalbel. ef yn ssel ef yn
assen. ff oe albyd pugyfiarwyd. ef ynebrwyd ny
bynn obren. yn belgennan yn ra bunn. dra-
ac wnan drwy pgnanen. ff nyhyd kyn nny
blwydyn. ny wyhyd dyni ef ny hyd ten. ac ef
agrynn. ac ef ny nyll. ac ef adyll ac ef adan.
Nyt llelc lle nyssllysc enbel. nyc llnd oer
uel. nyssllad arnen. Nyc bedd ssbyr. nyssery
dibyr. nyc bndd dedwdwyr. nyc bedd dedon.
Nyc ner pndwyr. nyssgwrthdwyr. nyc dall
wnnwyr nyc doc hempwn. Nyt marb
nyt byw nyssgnnn bedb wb. dyn nyssergtyw
dan ef oergken. Nyssgwlyd kadwat nyssgw
yl llygat. pugwnnabnoat an gwarenedn.
Gwir wednn nef yr dywedwch. pr on
odef wdiodef. Pr dyscethon pr dynnpedon.
pr dygwron bbod gwrw. pr dy gyllw pr dy
gyllw ieithoedwrnd athelwyen. pr dy
wnyr pr pobyl ybyr. pr dwyr pr dy
bowen. pr dygwnnedf ardangos debyf.
dr dwbergtrodyf pr dydbygnw. Pr dyplant
oll pr dy anthell. pr dy wrnnthell pr dy
wanhen. pr dy gwer ach bronn thaether.
dr dwbergwr pr dy dbygnw. pr dy bry
der ardw gwenn. nabdo kawbee ath
dehen. pr dy gnnwl wenkyn nefabl.
athro gwawl athwagren. wres pn dedl

pawthlad ball. ior duberghell nadu dingreu.
bynn adynnaf hynn agaffaf. hynn a
geiffyaf hoew tugyffeu. Nawd y dingtoes
anadud ffloes. arol ynoes un ar dei
neu. Nawd inartel. a nawd anna. a fenit
atta. a fentrellen. Nawd feint ellu. a nawd
leyln. a nawd dadi nuid y dheu. a nawd
ieuan. a nawd batuan. a nawd fanau
nuid y feinpeu. Nawd mihangel a nawd
gabriel. a nawd vriel y nawd dreu. Nawd
feint y byt ym laynddleyat pynnoyfyt
nic pmaglen.

151

1371

1371

344

meuric uab ioxberth ac eunc y hopkin uab

Dyw[illegible] ef y gafe yblent den ouriaf eadr
[illegible] dyuot vno ou vu eiwyet. ouun
ywlich oerr:nwaur Genn bit hopkin. kyskiu
hawo gwr bwydyr. bruboun thiev ar nellthi
tumul heiw byt byt briocaur. tut a gendr
paeth hat hawr. Hawr hopkyn aergyun
eusgyeur ppyllir urmyl uab thomas gwnu
dic. brenr gwyi yu llyw llyflic barcour dyfc
mpyn bwydyn dic. Eyn ucheldyr duedd
dic hued. hyladhyn varn gnodwdic. breinyadl
hual hoewlyw didic. breic vyhrndaur breigaur
breigaur uic. Breigybyd ppyd burnedic
uwlfeil mel felyf ihuntydic. pawder bendi
gedic. ac dia mebyrdaur adac.

Mebyrdaur kendaur kerd dledypdic. mear
hyul follt didaul kyffyltredic. Modur merth
dudur nyt methedic. mal gwalgarnaw nud
nyd tri yn odic. Aour greec dur goldoeth ho
ch katholic. bepr. marchell no dym byt hyt
pinerfdic. Eymyn nonic adyffeimic. fef
pow[illegible] yn fulfon. feyth oeth fyth trufyth
ac anfe trulic. feith lawr dweth leelbowpf dr
thelidic. Selfe yn nefelduc ihefer dyndodic bref
rellir. fa[illegible]fdyd gallaeur ppyd eldic. hop
hyn to[illegible]llyn gheillyw doelfic. hepkyn
dyfyn d[illegible]nur trawfdur treidic. Hepkyn
yn gallaeur mewn dur popfic. hopkyn hard
dyfyn hyt deuwyre dwrur. Hepkyn ppydyn
hopkyn hardoeth. hopkyn eurgroeth doeth
ach ynfeuthic. Hydyn ame yrygeyt wal
hyd. amarchoeth dlet adt hydleuoidic.
Aglwyf adt dewydd arueroidic. Hael olur
wawn hual dyneuna. Heilgu dalfworn
[illegible]ur hafarn adeiladeu maelem. Yr hefyn
[illegible]dyn[illegible]ur pandelv gene. agkared
[illegible]. yfet dinner vefnul leidic.
[illegible]. agloedder den
[illegible] yn
[illegible]

yn ho dyuot. dno a vu vedic. y gladpan dnuyeu
hopkyn uic. y beda archedd gpnaeddic on
am pattebyr a ynde tebic. Koeth adon
nieffur uaellen dfrenghic. keith adwyeat
nant yn repnuedic. kpital ac eiddeal yd neur
kadic. kolfuat dalvodpat adefvedic. kpneun
yd y dreut dro upditfic uedwd. ar nuepaf yn
lawd odoulhedic. Klen aergarn tnuel klet
gurtrefic klyfbet ynallodur dat anfedic.
kedlyn dleulabpugpyn greedpf dfynupedic.
dlopf ron ar dpnpon aredenur. kalander
uellfweuer anuffic berrdwon. kuron y
doeth ypnrdadd pelnic. kpnuro poler kpn
uefedic. kpfreith erbynnpeth ar arbennic.
kauber rpnuffer drepn plric. callon yn
bydyon pubupredic. kdyn anuil adur
kannuledic hell. her eil agpnuel ac agpn
nic. korferpeir euredt eurpf bedeffric. d
chadoed eurpf upt pchydic. kpnoethaec flin
dawc upt colledic. kedyn kpd bupawn dadn
di bnuc. Kerdeu nup rnden nadrydic adred
kadpl adour nadred upt kadepledic.

[illegible] ap [illegible] ap [illegible] ap [

[illegible] gwedd dellir gwedeid annuwiogrwyd hwyl haereu
dynnu hael hardwriaeid. Hwyldeilwng brasc blwng
breiſc bleid yn aergrwydyr hwlcpbyn urthyr eiswyn
a athrocid. Gwir ẽpnieb kynnry gweriaeid wyrden
wy gwaur y deeu agwrdaeid. Wa hwyr ygwirieith
drlpfeid ygwiat adwydd wiat [illegible] vilenieid. Yn
ihedy oliur mawr drihedeid iawn dwibed delwy da
[illegible] dieidileid. Dormwc cullon hael dieuklhaeid
wed blent digerin arpf yn nrit drigrnubieid.
Drdwy dellaw hydw wdeubilfyeid dwrd dows
ocfeiw agwrd diſachegreid. Di wrec hopkyndar
adducgreid ibr dallu wchelwr diachuled.
Adfyedawc iawn adiwladeid hyw adwlbymuc wo
adelbmyeid. Brw aeren ac iron bwyſeid y mo
bredbin y ueuad bendomeid. Broun hmerc
beichlin bzenhmeid eruer buan dwygamp
lan bonedigeid. Por ior gwneudor gwnaedyeid
gluc. pur nuur praffawdur vero profkopadd.
par bapydydaer mael aer iuliozyeid ibalu
dr paun diwbgyl kadyr pendibigyeid. Pryt
berch kerth taerncrth tewnpeid digubyl
pymtuilbalch doeth babyl parubyl preid.
Parottaf fleduaf llanupeid helpin dunyneu
perpd rhgozbluen gwaelchaaen gwaelcheid.
Gwbawc nafi ehrpfaf ffunieid llwrth bledyn.
nuu hys nwallim ef ny hymn beid. Eur
gradyr pongyoaledyr eſkyleid diwrad ion
mwn eidin kado ennunydeid. Erpraul
hoplyn arwreid diorpn ior gloeſidn eobyn
arglwydieid. Arglwydiaw treid. mal nyp
dechreu. Dduw pwer aerant y
ruffud mab llywelyn.

Kerworgrwyn walch balch bylchyon cryfdrafim
clotgar rwyſc baron. yr llathr ruffud lawnrd
lan. llew olyc mab llywelyn. llawchlu eipr llew
rchilin. llogdyant holl wpyron llawden.
Wpyron llawden beim benryd vdyw yn dwy
on el mechyd: eur yr glot gwer merthwrd a
mwd gwlad gwaed yn hoer hyd. Terrnyeid
kruneu llomd glocydec yr gwledic mene
[illegible] arch nerthus vaer y rus yrd tryddein

dwerdin dethyd. Dedwd dieidyl dilaes dwy
on gymmyd dwyn gymmyſ. dedyr lem gwell no
thangenleis. dyre [illegible] bod dec y boes. Y boes
we nn bwb y bud. y bendd amt y dim aebwd.
y mwl yglymry a bod. y byt agriff oeth y bod
awd pablaf med y pobloed. mul ac gwr: mwl
agwrnaed. mur uwnrym wwn murenrydd.
mynwc llaw eurwc llarpeid. Marredwb
arab eurem llawolur hwbelyn uab ieuan. Llu
rhyfawc callompwc glan. Llew trwydar umlirt
tyſtan. [illegible] tryſtan deithdr ner nerth. yr
gruffud mab maf dilwrth. dihyball wyn dur
lwydwrth. ada hebawc debenbarth.

Debenbarth wedbarth vnd barch gymoedh
beird bryden bzbyſclawn benncedh. drer yr
gruffud hyw loedbgoedh. dzahyn drdc di ſeſſync
doedh. Doeth ei uthyr gaffaruthyn yn gwr
zem iawn bolch yr annod cingyl llundein.
yr morua coeth dirda ben cynwal dwalch
arthwzem. Arthwzem muren mordu un un
as dynn arwzn phymlwelsid. cungarn clot
bell nawbellma. aergyrch ozeuthyrch ruffud
Gruffud mad ne cur grym ſlym ſlafion
drſgleir. gwnn gwr: bael nwyn nwr
am pgwaw gwyn. Gwna mawrda mwdh. gyr
bwydyn dewrgrwydr doeth. gwyn diſtryw cingyl
gwch gwyr di ebrwyn. Gwalc hawl mawl mulmur
gwych llych llawch amaur: gwarwr glut ffwm
aur cwrglot ffwmyeam. Hardderchaf oft aelwlch
bwrddaer argwyr gwlch. hyn llwdelyn wwldh.
ior cwchwalch iawn. Gwerin lur lwys glot bwo
golat bwyſ. hael pwyr gledyws o hil cynwan.
Cwyr cil hell heird. amlwch da dr digwrd:
cwyn kwrc heird yr wyn kwrwn. Adel berth
nerth nerf. wych aeron ron rerr. yn kynnwrch ffoe
gwbler yr ion hanwyn. Eloſaf ei ſelyf oryf
wadduryf mabldyf. cynred aergryf a rwd cwr
grwyn. Y dwrd ryfarp ryw lyf rwn bythwyf yn
yr llyw kynnen yr wyr cwn adwaen. Arwrdd
wacth merddner. aerulend rwd rudner. cwrglas
gwr clot arwael eigwan. Gwerc rwn lwydwn

346

dragon callon cav drillybr cher aclav dzallaer
cenlavn. Bugenl car mar mavr bard gvnad
gred gvabz. bzyr udyn carruthyn cavz byzd
lavr beurdlavn bzeyn gvm nyn med bzeulh
gvm gvben sed. bzyr byr hyr hydgvglad mab
zod merravn. Bvalch gvalch goerlch bebuen
barclus glor berchen. bridfroydh llwydh llav
den. doethiben y davn. Bzeyle dverle dyle bzyr
dzedvrd bzyr enys gvnvrd. bzid kzryer agvrd
berdigravn. Kerdigravn dvalch.

[illegible] hwelyn mab gruffud. Llaw[illegible]
[illegible] ac eam.

Gaethwys vynnwaut. trwy nerth
[illegible]ymdawt. a gaethiwawt ynbarhawt
mor dibarha. Brenhin agrynwn. trossed
eiffer. trwsswalch ner wrmer ac mynhau-
ll[illegible] glyw a glywut. lleb doeth doeth kyfur-
fiawn[illegible] nyt ueln[illegible] y gyfgala. llym ygyfrym
ysgrivt. llaw[illegible] gorwaw gwahyt. llaw[illegible] y
dyt y vrent ar bynn buga. lloegrwys
y gyfgu. lludyt oe deutu. llwoed [illegible]dynn
yr pdwa. kanallon kymry. ammeut ac def
fry. kenedyl aedyly nyt ymdolya. kemm
eilch kyffredin. kymryeit-wenn. llaller
y breidin. llyn ac breuhyna. Wrenwys
gwr ac med. brenr y teyrned. brenhin
gwyned kaer gwedd. Brenpabc lwhelyn.
brenhined ynys. brynaich adreiffyn.
dros gleivr ofn. Brwoed vgnawael. bryt
ardychwelwael. y brifder cattwael. huel vo
hoywlya. Breiffe theiffe dioffgordon. bryt
gryft grym lleon. bramar bar bendown.
pasaronia. llawnaeth gaeth gwbet. llenlh
gwrth wared. llosget en trefivt am en
trahã. Bryeu rac en mur. trwsse en llawm
rwnoed dilegyr ac hyllygu. Tegwnlab
gruffud tegyn dathammid. tegynas dar
cud pwd y pwedya. Cwrgiawr kymry na
vr. argloyd dotwawr. argloyd walch kem
wawr ac kymmwya. argledyr gwerth mi
dic. Argloyd gwynwdic. arbẽne gledic
atwledycha. Ketwin im mab mein. kenen
kymwhen. Ketwis y gadw gyr agsũma.
y gyr gwyd uchel. ay gwaew gwaet abel.
pawl [illegible]m ywel nwr ymgela. Keidwat gat
gwadu. Kawar gwr gymry. allu ny chymm
wnyt dwnna. [illegible]elit uallwyt ar ael
[illegible]. ar elly[illegible] genym gaww
[illegible]. Gwed hwnt yd aeth. dwt wn y
[illegible]. gwaeth. [illegible]. trwsdaeth.
[illegible] [illegible]. [illegible]. penaf

[illegible]gymry. penrwo odwno. rwy odyna.
wynwet vargymwc. parhaus y llwc
yr awnel o drwc nwsdiwgcha. Ehwechet
ydramwi. ehwechwt ywadwy ynaber-
thwy trec ysgrwrn. Kenhwer gerwel.
keidwgat twyllwsgn. o ystrat tywi tew y
haerna. Wychwer hynt gwrwlawn. y
gaerwyllyllawn o gerydigwaint ydwc
yna. Gwawwet wrychemwc. nawcat
kyndwmwc. wal rwn rwdwwc ww y
drorna. Kenwet digyffellt duc ataw
wuellt. dibellt ac flamwellt y fleinychu.
wn arder diwrwid. eluned wro hywnid.
arwrein [illegible]bleid ac herneida. Wendwet
wn rawn ydwc gerthwynwawn. mackwyn
oc dawn ettwa. Trydyder docn. merthwch
erwa. arwydhi kein ker haer ewa. pedwa
red ardec pawdwc adwaenec. dwyn ke
dwynwg dec. dw ac nerthu. gwnithec
net pwys. pawn kyfyndwys. penaeth
wydwythwys ef adwystla. bwch arbwn
ther. o waelawr saethec. pan aeth ar ormes
ydwr yanna. wrth arbynthec drwc. allwa
eth yn awlwg. gwngerdwys y wic awaith
vaga. Wcwnaw dawn oed wrth. duc y bar
wordwr. gwyned wch cowdwc. ac kynnydha.
wn eussen o ugeint. arwynwl y mewn
adwaenegw brenn gerr bro assa. wgein
wet gan nef. henwef wlenidat duc y
berwedwlat ac wrthgwatta. Trwy wr ugy
nwet o alwn drwfwrt. kyrr daelawr dywet
yd dwetta. an yw y berwherd nawr yw y
augerd. nynegwis y gerd ford yr gerdd.
aswnwy y gythrwd. wrthwnaw gruffud.
wnaf nwy dewnid dawn nydwlya. kynwen
hywelyn. kynwrch y derwyn. kynwry o gyf
dwn. agwlchwna. Gwythlwy y dragonlwyr
ygbaer llion. gwystlon y rwyf mon yn
mynwcha. yr ungwr an pen. an gwenhwet
angerr. can enwawl dwber. nen nerth
anna. can nafas enwas en [illegible]

am gaffuel hurhunt byt bor ynna.
am diw nef ym pab nodua. pfenhid ef
gngaued adilled da. a men.

marchnat hoedel mab madauc. a. gruffud.
llygat gyr ac canu.

Gwac u diw ordirnaw gollet yr gwll
eis ym mygellir gwaret. gwandr
y lauer. elymet traugwid: ry doeth am
arglwd curglaw dzefret. Gwalch gwa
l gozhyt gwalhauet. gweith oed heilch
ym valch gerdet. Gwr golofin chotim
pan ebanget fozd. am dzefgod dzwy gralet.
Gwac yr byt bot heb y hawdget. gwael
dwm hael hoplnaw y mentyzet. Galar
yw gruntfy gwelet ar lachar. golwc ag
hlaear dacar dudet. hoedel mab madwc
ym mat dotet. y mpon mynnes llaw
mygwaliaw: myget. hur yw byth bellach
beller bot hebdaw: hwaethlawn gym
raw gymrwyn godet. Hudzwf hylch y
gaz ef gwirmudeirch arllet. hwm: glot
rwd gymyd gymulaen llwbet. hysgwch
oed y hyt les trwydet debud. ac bedgym
hysfyfet. a rwyd tec am rec ym rifet gan
lemt breint bzenhin gogonet. a rdelicu
mab diw bo y dwnghet ef. trw gnttel
path nef ymegozet. Agkall ym y dym
nudel y gnet. ar ygwlgozeu amet. ag
hen mmedeu im nodet rucdaw: dzwy
benn mmeillyaw am trafet.

Gut mygozme crist cret myt ym
dzibel. trew dmgwyn ac mt trew
dingel. Am dzaws walch aerualch oerud
y gollo: myt rymed ochi ym iaun uchel.
Neut pow vuof y cof kyfarchwel.
am bw clodfryd heb gnd hebgel. neut
nen y eilfen neut ifel vymbzyt. yw
vendwn oed dwt dot diangel. Neut
aelaw cwnaw neut kmhaibel. o verthyn
hyt vaw hirdybel. am wdwn terwyn
tozpe buel. am riw ac bar oed gr aet-hi
nal gwaet ahel.

Och am rwyf aergleyf eurgled ochel. och
am dilw mawz nymdawz bendel. Och am
arglwyd rwyd rudued uffern. och am mawz
kedwn kat diogel. Och pr bynet gwz gwedlew
rwuel. och veith byth bellach ny dzchwel.
Och paduneir och neir och bilhagel. och hyt
attaf ty diw pzdwn hoduel. Fryz gwyz gwa
rant heb ochel. ar dinnoued nwn dawn
yd pindel. Erbynyet arbennic angel barch
uffaf nef ar nef pdel. marchnat gruffud
mab cadnuet. dd' benwas a canu.

Gwnn pwyt am gwr ageidy ym.
gwac ef arglwyd nef ny vo lwllin.
my bynno dwn ry deupenn. bzth a bynno
diw dim ny ellir. ry naw bechaut am
buchn: ry wychan y diw adilhygin: ry af
nam o gram agynnerw. ar anpnabt o
beth ypzegethir. Gwelen y tir eigr agby
lur ym wenthwyth bellach ny thelir. gwelen
y deu aden beth a delhir. gwelen y dn
athu my thrennygir. Ry rw thelen dym
dim nor engir. a gwelet y byt pnwyt en
lun. pgwr ac meden oll y medir hyghor.
Ugy mal aergyl llawlin: nordibeid hynny
nor dyhir dzuen dzaw byt na chellir.
Gruffud arwen rud ry debygir: gwenbarch
y hollarch mab clidyr. ysdnam adaes ydur
hephor: pwynnudent bangor a hephozir.
Balannuc hallon adozir. cof aulbar gu
lat pa gelir: peudangoller gwyr erw
cundir. nat ygwr oiog adaugollir. dry
go gozeu gwir y digir. ac a go dei myt edeth
ir. noc a adwyd diw ym dogim. bet hael
mab edinnet neb ny edir. neut rwgwyn
tenthyn tnua pabir. neut rei am mitfud
adnhudir. Neut nauch ar arbauch neut
rywin y beno. y barmaat agenir. dozuc
odzuc ny dzyc uernir. y mitfud oe bud
vadeinn. dozuc oda o nydpiledir gen. myt
ae maden idab a medir chent hawd digaud
dygrin yt gwynn. erubawc didwyll bwyll a
bell gertinn.

kerdus ei pwaid ymgeluir. kedawl duw p
deuth a polw. keirbat nef a naid ni elwir
as kawso kedymdeith kychir.

Ys kir vzeulun ny gogonet. kynamdpd
kaulwyd eadwd ret. kynnerdat uab ne
nnet p dyrchen: ny dyrchya ry anet. af
yglear neur gvav neur gvanedzet. kynerpv
a mnaur eilldiet. kynan adaear dygnet p
achlud. am ruffud digrid deigr: hyt arsset:
amdiwngveilch terlwyn gvedy tynet. am
dma rei da ry digonet. pflladder blwydyn
pulldiet gvir pob gozeu ry gollet. kenc
as alymned kmn y vynet. eam ruffud oc
vrid oc vodiaet. kaffael idaw nef oc nodt
rac dzuc. dragpthyd daumnet. Gvehenes
y ac ef ryt govygret. gvahan kir a hwyz
ymbelet. dwden praff kedw ppzynet o ved.
pen pn kyo p kaffet. kmkaoc dir awkr ar
y duet. anuar p alar oloet. kmdur yo
engken eigken dzbydet. anuas ry gullas
pan ry gollet. kuet kir kytn kyfiach dieith
zet. anant ac kymaint bynaint kynet.
awk oc dienllaw yr thallofyet. anhawd yo
y dyn y dioftet. pgyr an pzyntiys ny
prit lleith gnlet. ruffem getheru ogel
dullet. allmeth mua da ygkalchdoet. a
dnel yo enet gvir neit gvaret. Amen.

Dauid benbras ac eraut pouw ac plybe
lyn uab iddeith.

Uab duw dylvaf dy bwllaw mawr gvn
gnuaz gvaranday. mor yawn ym oz
daen amdaw oth barthat mynnen om
plegyt kch plyc arnaw. amr modur llyth
rawnr rac llaw. mae ym medyl dy greillaw.
mor dirpeit pdyn eidinab oc gnaut: pzdy
gnaut bchaut nac rybuchaw. mordc ygelly
gall ammdaw. nerthawd echdyd ac ychcrdaw.
Dauzupt pdyn byt pzbyt idaw dainamaur
or traha ynt rent ezthaw. uab duw ac dc
ydd ddzcdaw. a uab duw ac duc y gnuthaw.
[illegible] dydbaut adaw yr kuomlbeth

vo y em amanaw. Ny dyd amab duw di
ymadaw. a vo nnnuas byt ym bydyaw.
amab duw dewiller deibillaw a dnaf. ef deir
illaf naf naid y gnuthaw. Ordeityl oed
en lle llu vzth sylltaw. dio y kymerth aist
awc ymendaw. ygglwaeleibt uffern epflen
vzaw emyoes: yd oed bedeuoed yn ymada
vaw. Allu o bzyfet yn en bzllaw. allt bo
chuan dau yn en deifaw. allys atveit gwryn
nagkwrysfyaw oe phleit. ac llaes euent yn
dirridwch. allwyz dwlpyllec dzuc vzth dzagyn
allem gvthyrulert y ny theulaw. a llaues
bwyll lleb pstyzyaw lut. allawer sychet
tryder trymaw. allwoed pobloed pwb
ymathaw. allcor a vot yn en rwydaw. Alle
ydoed dzuem dzyp adaw camymaerin ki
rin ysbeyrndaw. pendyrnu ymab rait oed
reit vzth yr pozth yn dannozth adaln
arnaw. p uffern bytkbern heb adaw pchebe
ch: ymm bozgkwerth yo hawrenthyaw.
achaws pmuoes byt p bu ymdaw. uchelwz
mmrin bpzdem dzwydaw. dchcloat bab
nat me rwydaw p hawl gvae ny vo ded
nawl y dyd adaw. anhagel gwdel p dalp
dzoftaw. pu erbyn kirbzeul bythbeul bp
thnw semyaw. ac ymlw ac ef am ry lunyaw
geu ac eigken dibeu dynoz idaw. pam na
chwar mab dyn duw ac geilhaw. pam na
dywnyd ef nef y nw endpaw. ot a ny dwrth
pa'vzthaw ny anet. p gwz gogonet gwelet
gwlyaw. Gan ny gaffut nam vndnn yn
dim arnaw. gwz ny gretfir fozd pfo rydaw.
Gwedy y gwz uchot uchaf llaw dheu: ar
calgwz gozeu neu ymadaw. Hilkelyn
bzdyn inder idaw. Ileth gwaeuam ylgyrm
ylgyrt gredyaw. Gnaut vot lzyfrangk
rwyd rydaw pan bzouer. ac glythet ar llet
byt yn llydaw. Gnaut vot ouyz: glhyz gwe
dy gwedy glhyaw. achfled gwaz gwrned a
gwd arnaw. Gnaut yn uchyz vot riethyz
y rygthaw ac elgar: a gnaut vot glyar
ymdaw.

Gnaut vv oc elvn hiliciny thlaw. Agnaut
ver tenaut dilyst idaw. Gnaut pscruael
llael yn hyslaw oedu. aguaut rac y hu loc
gyr budaw. Gnaut krangli rac ffyrdrangk
ffo atto aruaw. aphelendyr readyr kredu
rudaw. Gnaut seis mskhynens yn luyn
at y bem: a gnaut odich tuem tiru yn
thyraw. Gnaut cledyf gahod yn vngthaw
gdial ac arall yn vngurab. ac ar llovrch
ossiwod gnaut llathvaw kicurem: achaer
deu virrin vndinirvab. Gnaut gihuec
ac aruod gvedy gledy glevrab. agvr yn
gornor achlor idaw. Gnaut sentigat o
emgyl yn sythvaw ergyr. acerys rysslym
heb ef russyab. Gnaut vor ffgrvpt vzlyst
vzudoll aruaw: Acrunbyn deugyn dryg
tlat idaw. Adigrabn odaun y cidumaw
ryen: a pgen llathen yn ef llythyab.
Ilyttelyn nyt lleu kythaethlab. Ilyw anaw
llythenyd dreulab. Ptrzyabl y haul y
hoylaw yggryt: ysdigrif yr byt bot y
danab. Ptrzyrhys deus daun idaw: ishy
et nat llovrgret rac llaw. wyn yn vnyy my
ved y ozeissyab. dun by am bzenhin aber
frab. Ilythelyn ywrd= agnut
prabdyl honn y ddiem hab Gheuenwnyn.

Clot ysgem ottem clot ysgem ysgryd
dzut dyfut dyluffem. dlovf idaw
uydaw nydannlem gozofyn: dem dyofyn
golotyn eur y gveluem. elut gannlan
kynran o bil kynurin: mal dytno edm.
pref gyfyrn pzem. der ysgyn llafyndyn
ozofyn llundem lavz: arvz dauz pzyrnaz
dlaurut pzydem. der bylyn eryz deubrychyz
dlyzem. eur gyfyp gyfrovt ozuyt arth
an. Arthyd nacluur yn elem vedyent ar
ddlaiaue kydgant cubyl volyent kenu.
Eurdzym ket dlychym. kadoed achaire
m: undirt ny blygut yn avz blygem.
Birch ofyy arlop eurlem tezned: eur
gled gvz gyllied gvyur gyllem. arab

gruffud didyb ud darvem. apbyr nett di
dzeul molaut didzem. dyzr gulenbynlbym
rym allua rem gozdeu: bleidem y gogled
am gueithem. ff nud het dilud kedyzn dilem
eur vzenhin kymbrenin kymbrin. ff dedlem
gozen gozadem kenedyl. pandoeth hychdi
edyl am bwyth kichthem. rylldur pawb per
chen mavth arthuenem. rydles balch kuf
kmuhalch kelem. Rydle eurgoz kpughoz
ym kyghem dapurvo alaf digrabu alon
digrem. ni rudhar kynar kymbrenin. rym
diozdin brinaeth rann ordaun brem. rifyz
y dechlaw rynel darllem gled rened nyt
renedh hydyn ruuem. ruf pubyz ceyz arby
rem. rypf divzadu rypm achadu mechem-
rybud drut airdut golut gyplem bleit
mal voeit murcit ynryf augrem. Rybo
duu rebyd dadhirem. ry garhaur daerhiaby
dar pdiem. Rydd ynnn rodi ruf uenn ■ unno
yt. dlovt ysgrvt clot ysgrem. Clot yf
gem ruuem megyn pudechnen pzavdyl.
Arthyodou kynn dydbzavt. Ilyttelyn bard ac

Giuyn gvaranndau dvarchyn / cann
kuyr. adzaethu y llyfeyn mor llovz gyn
dlem golem gvedhaftel mor hyt
arall. morud meidzaul ydeuaut. o bleghyt
duu acdvdiaut: uenn pzarthvodou adyno
pynthecuet dyd kynn dyd bzaut.

Ypzdlinyzyd dyd andec ytgverch mor nuaz
arzec pudyfynder daear dzemyrr. nal nal
kuzurid gvyur gvenec.

Gadyd ardec trov deuthi. nuaz inthger
gvelet gveithi: pzyt pancker yo ffith. nar
pm men prim yt yn.

Deudecuet dyd diw digubu. annuelent moz
nuabdaun: ydab pob pysc ■ odeb. hyt ar
dynieb pzeigruin.

Vndecuet dyd kerth ken gnut: ceu
dlurvein ypgrvnant: rac ofyn dilu diar
dlar. adeir daear dyfhestynt.

Deuet dyd kerthi amyan. ny ell dynyadon
adan.

mor dwnuch upsirvditfuvd: nic uenut eu
fravd sivdveu tau.

Laulnet gvedy decuet dew. duv ehun
yny lunvav: vuelvar tau trvy plisyz
ergyz ■ syz yu syzthyav.

Wythnet dyd dybyd dvar. deduen dieu
diarchar. dygyu daugos arlos erupu.
val vt grvu dyn adaear.

Seithnet dyd dyd daurgau. meiu nuy
af oll aholldau. gryzhsen duv adau
gossau. rac aryuer bzavt bzubau.

Trydydou dilleru dulledyet dyd. ydaw
gilhaet oz gibellt argrwyd. anaygbyd
yu argletryd. an rodes ury cret abedyd.

Pymhet dyd elupd afluyd. rynel nyt
argel argluyd: pan yo bzib bzymeu.
eglupssen dilieu dygyvd.

Pedwerydd dyd tryy dzistyt. ar uert au
ueilen ybyt: ygzgrbysstroed kyloed ker
dant. kau gvdaut nat aut ygyt.

Pumved dyd tryy dzueu. nac aryuer
bzavt bzaw ny. ar agollo pawb o gru:
ar klyneb daeat dylu.

Chwechet dyd kyn no dyd dilu. pobloed trist
krist ae keupyo. ygzgbysstroed kyloed
kardaut kau gvdaut nabydaut byb.

Seithved dowed dydyd oll. pobloed plant
adaf obell. a mut adzut ■ dzwdy
yll. yn llovz ynen llawu deall.

Hyna cuglyn agraut llythenu bard
nab kyllwyt. y olwen bycheu nab
madaue nab mereded am dybyeu
arnaw ozdeudin y thiric.

Dar kyn vydaf nef nerthyer notin
vedem ri rodyat. arnaedy yt grwyf
arnau gwedyssaw dewryt dodi diffyz
yth barbuat.

[illegible]

[illegible]

Aglepkozaf pzyvf lyft mueu y
zovyd gozeu gveis ympydeu.
uadale nat elwyf vechem. ydelv eu-
Teilu ylaem llompdych Pdeu ylaem.
pu kerd pu kynnelv pr upodych. dirpeu
up hauodbeit hedych: dedlyd agur dado
lych. Aarif y neirthyat naf a nerthy
vpudull pudilbug arallzo. uuuna
dzeic dzagon tkylo. tpdkuedy dzuc ar dilbyf
Odylkedeis dzuc odzaugbyd synlubyn.
nullyn pu allyd: dylkedaf om dilkytbyd.
di vyyn ■ var ym argluyd.

Taliaf ■ duv argluyd am argleu ylaem
llyy hoeluem koelyng dzeis: hedych
ym am agreuez. hevdug ueu nal plezuis.
Ohevdeis y ae cleu ae clwyfyant ryned.
ae rynel amperpant: hnedaf om kerd
kyzreifyant. gnaut y haelhaeon molyant.

Molyant adylv eur dilud rodnaucthl
madaue medel glyth: hael nerthuyaun
lleiffaun llyy. hat heb leozat heb lerydo.

Nyfyn yn llozat ar lleozudyon thu yz
ozllyt ar fuellon ygkurmal meirch
marchogyon. ynghaerdeon reu tron.

Neut reu ozbaieu a berydd yn plert
yn plygu heb defyd: ac card ac kerd
onenyd. ac eabyl ac kubyl gureuyd.

Kereuyd y dyd ■ doeth nerr yn thyny.
y tharet am ampeir. archaf pur attep
dulleur. erbz ongyz pz vngrur-

Erbz arbennyc arbem aneurv vyt-
neu ozdyt: neu dzz neurv: byd lary
vzdy lanerch y kenrv. bir dy kit vzthlys dentyn

Da lutya vzthyf vzth adnaud dy glot dy
gladyf odzthaud: nam gvythuun dzth
ch aulaud. na dzthor arnaf naf naud.

Dzaud duv yn uch kylch hal - dzoet
ydeun eurdyon kem auch cauret: erch
ydi ympeir can ein ket archaf yno naf nadt

Archaf yz gozeu uagkr uyt ouer kyf
rwng nef ac dayd: carannael kael kenedy-
kenàuabe dualch kaugyd.

Kemmynd yn rup nyt rabeth y erchi gnaut
gan ri rupo ardaudeth: gnaet gan llu ar
glasin dyn aueth. gnaec agaud llef ac nyn llaue
Uloduat gulat hegat bpo lygur uthnf
nam gurtheb yn amhen: am rod ned neidy
at tydun: am rod nam nod nam rod nam:
Os bar hireghur hoyr esgyr a ynnu. hebauc
bym a bzondyr: ny hebafy gan y hebbyr
ny hepkyr gleissiat glas voz. ffyr hepco
zek y rupf. a garynat hedyuor nab gemll
in. llyllelyn bard ac eunt.

Hedyuor eurgurpf o argoet pm oed
Harufkyoed lym adoet: pghetned
gynêd gynoet. pghetnoet eurpoet eroet.
eroet yn dynu donaldzeth aghen
yn dilen dianneth: hoedyl bzen bzenaul
abeth. bzon hala p thalhalbeth.

Thalhalbeth thosgyd dalsgaut pzydydyon
pzyderus pondenaut: pngkerd yn ol
pnghendaut. pghaupat marynat moznaut
Moz naut pn dynu dyonaeth gofyon.
eurpon eurnaeth: yn kynnaw bzaw bzeuo
kynaeth. bzen bzeyenhin a naeth.
Magystet erner arnodyon tydut tny
de rann pugrofyon: etlit hyl gopthlit
gnaethlon. erlaes maes dieby maou.
Ha aon meurpomyd mozdileid awch bot
tieb arnot hyb aerpleid: dc awch byt bythi
ardubyrid. mal pbyd benn dieby bed.
Wedy hedyuor eut naerchaue a lein sefit
duw gan nadaue: hnnhalch balch boldi
p rodaue. hil hoedlyn boet hurhoedlaue.
Hedyhuyrvon haelyon hil bleduit
amdreul. rcym arnafy nn flethynt: nal
ydeiryb y dirpynt. nal p dirnyd gwyd ra gwnt.
Oheu pgor veupaun venyddyd bygar
aelygor gruheith pd: hoet achdue pochdi
gerud. heit heb vodzydaf hu byd.
Dy hu byf lawen hauber achaue o a
chupffon pzyder: am pgeuf pghuyn
uer: am pglynnhzyt pnghynner.

CCC ex Dd

349

Kymerei y eur ac arpant amaf ac arep
ardunpant: nynnoes naud rac raud ody
ant. nyt oes neb nyp bu gant.
Ny bydp gyfflu dygyfflud am rod am
rydnod am rydnud: tat mat magaut
gwaut gwaelbrud. tut maeth nyget manndd.
Marchnd gardgnd gurdgor gynnnpat
a vn dat ydut vor: neut gundned gwedy
gwedy gwydnor. neut gwerit lut ludnor.
Lednor eurgurpf. a garynat teuhu arthem
gynned. llyllelyn nard ac eunt.
Oliem arthrem eur dnon kynny
hynnyeid archordyon: neu hoet am
hoedyl y dragon. meyb medgyn medicpn
Dragonaul hedaul hatuarthaue meghnon.
hyn. llyllelyn llaw deaue. aerdarpf glyn gloy
dnuhyllaue. aergorpf aerdorpf eundorchaue.
Aurdorchaue drihaue odrhuant ragor
rac vsgor ysgnarant: nyhu uethyl ny hu
uethyent. ny hu nagaut meurch morgant.
Mor geneum trin trahaden ysgyrd ac
ysgryd adnuer: gordinanw annaue trais
tren. goronby nalch nab gwalchmei.
Gwalch gwaet rupf hymbyf nnc age
veis agnarat e ermic: blaen bleid bleid
nyat gorgenic. bleid gnar bledyt nab kyn
Merdeit kymmynet herd argal Edina
drutyon. clupf clotyn cledyfnl. nyt ano
nyt herd anllenal hein allen hanelyon pel.
Canallon hendyon hadyn pt uolur glyn
gloy dragon agoynn: den nadaue enu
aue enuer: den gnned gynoet hoet hyn.
Hyr y fiedhin cuf hernaur o ronor. cur
ordyn ddaun naur: gnrd y laf ar y laf
naur. glyn hael gruenael gruaur.
Gruan gynnaran gnnuelyn angerd
angnd gerd gnrd elyn: aer dnuy le enu y
dnuyn. arnaeth haelonaeth heelyn.
Hael lygleu vyden vyte enur pn aer
pneroe lufergur: hngoyn bubyn bur ydur
dienthyr. hnnrau amdan amdudyr.

o ur achiev bydles bodlaun herdomon kev
dessynt am pnaun: bremrud brwdyr breise
nalch pdaun. bûr arllaw ar llaw cnpaun.
Llaw cnpaun llwch dawn llochellit bendy
on mab kynnor deud nerthyr: llaw rydiat
llaw: pggleiber: llaffeiciaw p ffo ford bnt.
Las pr teruit wyf o glwyf am glaer dechrau
trenl ken trengis llut: erthyn: lloegr: blaw
kradyr gawd kyngchyn: llyy mawr llen llaw llyfb.
Llwbelyn llachiar llwch narun gwned ny
gnaut oe wablau: bu llu clotuawr bu clot
nan. p law p laws kymrun.
Llymrau rann gyfran gyfret thelling bâd
balch digaud digymmyn: mor dr moly mor
derling. milor mawr mal maeloging.
Maeloging mynnwar mynn gwnot o gat
nygyr blemyat bleid dioffot: angud mo
ordan bynot: angerd blawd âgflawd âgflot.
Clot dielgar: aelgar eilgar gwnarnot
gwnarnawr bêmadur: bleid blaengawr bar
dnawr dur. beird anael hard ac awdur.
Maedaffei dnawr glyw glot dengyn gyfed
gwnawt bed gwr oed ynn: gwaen am
bab genillyn. gwae nerd kymry gwedy gwn.
Llwyn gwaet nawd aernlawd aerblood
anael leb. arwf tryley tneis allael: llawrod
yat llawrod graffael. nyt llaw bydar bydei hael.
Maelyon emwond hil merthyd marthnnn.
hil herthyn hat ond: eiffen glyw ynbyd an
bwd. eiffyr balch bulch eiffilhyd.
Eiffilhyd nerthyd mawr alerthynt yb nat
nyt byw wegys gynt: llas llary wodyr
gwyr gozuynt: achyt lleoyt lladhfynt.
Llas aller aerllew aerllit muelyar aerbeir
bar baed erunt: llyw glyw gleddrabs bedyby
rr. lleth torrf tarvan curgynnt.
Llas gozonyn hael hwyl neidiawr yn nwg
hil kenning cat narchaw: gwrwalch balch
bulch pwodlwr. gozuent gwrdrent gawn
nwyr. Llas morgant murgan llallar
mawr llawar. llary llachiar llauch kerdawr

mab oliem prein pneidiawr. dyr p valen
madyein mawr.
Llas rys nithyn eluyr afnenet p dawn
aer greulawn aryf greulet: rwyle wwyle
wreic wenwyl dmgilet. rwyt wynt
wrwdmglwyf rwyf rwdgen.
Llas dew gnnynawr angrnynat engyl
an dgreigyl dr pstwnt: cnpalen bpl oluit ro
pat. cnpawn dulyl drofyn cat.
Llas mab gwrengwn gwyrdrin p balawr
gwr oed gradyr p gradd rwe rwdwid nerdyer
gat gerthib. nid p llaetlafyn o llaetlib.
Llas rys fynlwnwys fynedic lwygar gillan
p gar p grymmlyyt: gwr yn grware a lloegr
yr gwlaidd balch oed bulch ar bowawr.
Tra nyr yun gonwy gonual gwgyllec am
nab tec tudellwal: barenn llew lloegrwys
onal. llenregin gwn gwrdnual.
Pydnerd ac llawd llwdr ben rhoden. ar llew
byr llew lloegr: dilen ar nnn ar brydein
ar bren arned o bedgrnoltein. Dilen arth
Vrm argluyd gwrd gordiwng p war
gordyr neb nyw lywtwng: glyw dilbren
gwdleid gwrdlwg. glew dwnal ny dal ny dwg.
Wllt ym argluyd aergluyf ner nerthawr
aerllew llaw llawch mner: ny oleith llerth yr
llyfnder: ny odef cam ny th lynner.
Wllt ym argluyd eurglawfrid gawr breic
llafnawr brwyc llofrud: ny dawl yerth ac nawd
mawrnud. ny grawn golut nwygwlud.
Wllt ym argluyd argledyr anab berd am
bendar: nuedaw: amharyat hadarn arnab
am berd am lymnch o lonab.
Wllt ym argluyd argledyr cat a tharyf
a therryn argyllat: llotnawr llawr llaw
agfawat. horyf torrf terrifc ocangbat.
Wllt ym dlwdc dlat amoffim llary llawer
ovn ac govyn: gwalchlan tholpardy tarell
dwthyn. gwalpar gwaner gwenhwnwyn.
Nab hednor har wornerl mawrglot
adas mygyrnas mocl. ylfgyn bynfyn

braff dihwl. rhyswr latuerr hyneir hael.

Hael amuar gwenwynwar gwynn hwylle
o vleinwat ŷghaelan. perchẽnawc perchnw
lunan. pur glyw pryglus unben.

Vbem dawn awgen nw ow. umbym balch
bolch yun hoew. nudei pan lluei rac llew.
rudonnen oclofleu lab.

Llaw lyget ar llafyn hylurch. llinyei
glot glew dihanarch. nyny tom trennir
pongyrch. nuengaen dwy nengaũ neirdy.

Marchawc llawhir llerch imben. nawrgof
arychcheppl pr pinn. kyt rugyr adue rugon.
carnaw gruffud amrudlann.

Ynrudlaũ rygr den unuer. pungyfreng
gwellawr aghyr. lladuo aln llech adm.
llafyngren lleuen lledinor. mab lledinor.

Teulu oltem llary llwoed anhun trei
syn eu traws ardudn. fyrd hyrd lywed
eu duhun. pa fordd ydalyn y ofordun.

Dos illeis pu ebrwyd liebrodi gerda ygkr
du ylki yndi. dyllen ilian trylliem treydi.
dyllet an dynot gem.

Dos ilias ogerr ac archan urthit nic pn
llit pu llochu. dullcd ■ doethaw ide dyllet
y dollu arthyrllt.

Dygychilyn gennat gan nawrlynoc do
ryf ydenyn kerdic. dyllem arthyllt ar
wallt pic. dyllet ydoun benwedic.

Dos o benwedic boen onyd lẽnat hanych
linia kebilvd. dyllen argyllam gynyd. dyll
et ydobu uenyonnyd.

Dygychilyn gẽnat gyfyl nwydyw gwyd
gordwar ygylchilyr. dyllen ■ tarem tranwy.
dyllet ydoun arduby.

Dygychilyn gẽnat gem dynyn y llat a
llẽdychilyrs merwyn. dos yllest ar nest ne
wyn. dyllet an dynot lewn.

Dygychilyn gẽnat ogyldi dragon llary
llwyfaw en gulon. dos uenchaw arnaw
garwon. dyllet an dynot von.

Teulu oawn hael hawl dioleith floegyr

llwyfaw am amerch. a emur llesyr hyrdeith.
a amubu y pu ros nosliweith.

Dos lias y gẽnyf ac nac amerch neb ow
bro vrỹgyrderch. dyllwan ar vnan penerch
dyllet andynot lãwerch.

Dygychilyn gẽnat gadw ardal teulu. ten
lyng ueo ovual. a dyllau odywo bydwal.
a dyllet andynot pal.

Dychilyn yr terynu parthaw en hoewed
hwrelym en gluestaw. dyllem dull hetan
wale. dyllet andynot uaclaw.

Dos dias na dlud na dlerch dy lew dyhudy
ab uyr hawdlerch. dyllan o uaclaw uawde
rch. dyllet andynot gwllerch.

Dos dwy achynghor nachyghiem an tryf
wal teulwed bychem. dyllan dyc rybyd
hyddem. dyllet andynot vechem.

Teulu ollem wyf wyltrallem tlladoed
port gwlet nef an arlem. hwch hyrfwyd
hyrflwyd hyrflem. hwlch hywry hymer allam.

Hwch rodaf rawr oralleu gwffes awch rodaf
awch reen. wch awch bod awch bor mllod
en. wch awch brỹs awch bzaut o vengyen.

Hwch rodaf arawr arwnn allwyf arnogy
on hyrtwn. ygkynrhilyr ygkynrhilawn cun.
ygkyllwetlam ygkyvaetle gwydgrm.

Hwch rodaf arawr awch rodyon am heidy het
wallaw garweon. bendith diw gẽnech gyn
remyon. gwawr y bard bendigaw llaelon.

Hwch rodaf arawr aer. wolfgryn bolfwyr aer
gwedlwyr dwys dengynn. ar nwyred wynn
wen ac wynn. dwnawen wynar ac hychlwm.

Hwch rodaf arawr aer dilwarch llwyr wynn
gwlwm gwalwarch. neum kynneppr drec
bowyr dew barch. neum arllwn neum har
neum knwrch. Gwchyngwyden powys
wyr ecnghymyn rac llaw [illegible] neccus

Pmarchiaf y diw kynarch dwn uchyscr-
ynnhwed cuhogwm. cundorchwyr wr-
dawc uerch aghwrm. erwr gwyn gwely
gwd leissawn.

+ skirpg, Trieg, Natales.

Ail kelygord uab ueird dellyng anpeirh
ar·bygyzuerdh ar·beigyzbyng· bleidei
rozif teruyfc diethyng. blemyeit ku
ueit kadellyng

Arnard kelygord troden ozdnüg trew
ibellig ylwg vlaengar· llogyz lledyeit
ilitrubyeit llaehar· pozuerthwaun yburth
pab eglur

Odyarerd kelygord prüerdo molaet molaf
y lw ne·rllyd· mawdyf anyf gwarof gwh
enwd. madgyfon mudaf eilfylhyd.

Gruduet kelygord pynlieryan omkerd ke
nto· pyenbeibaer·dyn gwin arnot uab
unum. arodpaun ſtrenhaun rac creulan.

Alnwcher athrugyr arkyaon kedwelkeidn
lludwaun llafyn rhdzoſſ kyfrwelkit enur
amogyon. kymmyeit kumpeit kuer ellyon.

Serch uet kelygord olangor trou thaut eu
traethaut traethawr· gwrd wydin beidyeit
en tellydor· gllyr· ukenipaun gwryt duchor·

Wrthuet kyrch gymdzyrch gymdaun eu de
dyſ eu degyd gyflaunan llauen dozyf amgy
uf e· gwlydan. llafyodnaun llofrudyaeth garthu·

Dawhet en neut ar·pated y ghenedyl kymbu
tradz eu tyfled· tmyglwyſ· en tygthet ozdo
led. ny chaeth tangyf tangneued.

Derhet yr aun dyr ony chut eudaun kerd
kemyr· kanys paun· gozyf ygwn ygrnuſt
ygwn· ·· ·· ·

Kynnedyf yr dreigyeu uegys dragon berth
yn bozthyny anedyon: yn eu bro ar eu ryd
rodyon. nu reuut ramen kynnydyon.
Kynnedyf a wanaut ytherin argoet nyt
argel ombardun. nat gouuy gordyf uagor
dun. gouul tal teledic brenhin.
Kynnedyf yr hathlyr het ysgrem ywerd
hat beich heird hard prif eu: eilgwerch gw
arth gorthodes kynneu. il gormel gor
mes gylch rieu.
Gorthodych archam kenedloed pobyp
peues kyrd achubod: glyn kychuaz. kyl
dynuerch nyt oed. gwyl hebaue hebogh ueit.
Lyt adoed ymdaru yn ouer om golat am
gilydic ac dupes uynigyna tro tengyl
ueird im amser. nym tyll pysll pan ym
kymarches. Glyn poblyp pobyl dilyfyb
en eat or llaues o llaben: pedyr kynnedyf
haer kadyr inden. aidec pdugaf ouergen.
Gollenhwyfyn eirhyeyn eurhweit yr
malyeit nuu rulennt maelgyn
reit: hael hawl diasint rempat reit hael
hael hauet get gytnert.
Gytnert kynnupeit kynnupat anglwyd di
dannguyd o dzongat: nad drawe drablud
and kynllat. cadu dor eat or kyrchyat.
Gyrchers eyn tirys tred olleb heb gnid eat
moltid het bolleb: arthur arthur pummeb.
arthur hawr thrach noeth.
Gurhyt diogel diogan tyfgyat yn tyfghy
aw biu gardunn: aerua nuur aerhaur eur
dinn. eurhalch halch holch ydaryan.
Garpanabe enhaue enhaer aglwynbys
anwoedlys bollys ben: adyar ongyr an
gerd hen: ac nyd ar ydeynem:
Kynned ordy ordyfnyat gorllin pngor
llyn dyy gallat: yghyfanyf tanyf tonyf
annat: yghyfnnot kyfnot eat.
Kadlinn kyfrieu kyfrinyd yn nodfker
hedi dalhatr ypd: gryt diorllonn agrent
orllwyd. glyn arglewyr aglew anglwyd.

Eglwyd teithiawc tywchuaur yn arlleu yn
arhyfdyn hydnawr. argaw torf rac tyfyf nef
sawr. argleidyat vleupat bleidgawr.
Gawr heno hyn ysgrin hyn ysgrem a hyd am
nedyl nab yweu: gawr halch rac preidhalch
ysgrem. gawr nawr am breidawr am breu.
Preid halgar. anhoc anhar ygelyn
enllyn hyr hydyr ygras: enhaer dreic dra
gon usanas. glyn dinas aglew dinas.
Dinas teyrnas teyrn ozun tonyf tyryf a
dies anodun: tonyf dragon rodyon reidyn.
reidrud rodyat rydrat run.
Kyn gyngrudyf gynnedyf gynneuaur oreu
rud bareu rod barawt: adal eur nual yr
molawt. ac nu beurch pelaurch pelauat.
Gnawt gredyf ar ysgyryd ac ysgyn teirllyn
ynyraffdllyn pupyllyn: llit odrud llud
llu gyngrym. llnoed ollen lleu llafyndyn.
Ylafyn yghyreulyf yglyfrydyn gwyar yg
hyreulawr ynydrethyn: gwetlyr yghylch
gwelch anuffyn. gwalch gwenhynalch
gwenllyn llyn.
Worberth aergynnerth eurgynllorthyf
kyrd uyrlyerdawr nyth molyr: nyt rabla
or ylawlawt nou. molt hael mal ylaedyr.
Kyedlyr arfaur ar defnyd ynnbardawr
llawr llafnawr llawr llawyd: llarw llit aerlaw
lleu llawd. llellyawn llas eulynyeyd.
Kynneyd arglwyd ar eurglawr pollys por
ther: glyppe gloes dracsnawr: glyn lofrud ge
lynnid gnyr. glaidyat golut gloryawr.
Gu gelyn brynerch brauer gwelyprem barn
goelnem beird gwlas: ulcidgrymdyr brydyn
brydeu aches: brut yn arnot adodes.
Kyoddes wyglerd yglyfyrdh ervoet dreic
ergyer hoet hunrerth: hunhawr torf corn
kyfnerth. hunnalch gwalch gwrcu oc leuch.
Llathrichyrth hydyrth hut llesgar ogut
bwyst hachwat breis lachar: ef oed lew ouo
lyb reydar: ef oed lewy o lu grasnar.
Kattellawn eillyor eillen y nyuot halch arnu

bvlch: arnen. obeleidyr veeidyr rudgreu. o
veleidrat rac hyglen.

Eiglen beleidyr brib brith ogruneggyr
a gvaet gvyr ■ ar vilith: agbyach hyleff
hylith. agvydua bleid ymp blith.

Oblith gvyrd achyrd achein auser gvm
agvurwt vth leuuer: berth yt borthymr
am muer: am porthberth amuseth nerthuer.

Her bleid hyfudrawd hyfadref kerdeu cle
dyr eideu hac thodef: ny cholyes bud bend
achref. ny cholyr gvaet gloedy ef-

Af oed gatruarchaw get nerchy am clyff
cledyfrud wrt erbyr: jgvelchlyn glyn gleu
drawr eirr. gvalch lasu graumerth gvalch-
Or vyggraw dyrawr derry vyngrwchuer grym-
lau hael aurau am rosthpor tryn lellinc no
es gloer glyn. nyt tryn hefyrder y deryn.

Kaun derry dor glyn glot diogan hael bu
lynn gvael an gvalhan: mychel vygkerd
vyglwynuan. ny chud vyggrud vygyrdruan.

Gruduan darogan dryc gruerth am clyff
doruan rosf rwydget nerth: aerthalch balch
bolch y darnerth. arrof tarrof torrof agor
porwerth. porwerth aergañerth.

Warduar gruffud nab lywan. Dauel
uab floryon mev ae eur.

Gwahel arthur modur nuit angrud rodyon
hael ryderch ain eur brid: hael mordaf
hael mawrdic mud. haelach gredyfdlach gruffud.
Hael ruffud dilud dilawch teyrned teyrn
neurd neulgvdawch: perrglew glew a glyn la
wch. pen pydeu pyr nat ord nawch.

Kpdwynaur anaur anhaedgoll aeryn te
yrned lywyn oll: rac eu hoer lyur pur ar
uoll. cann callon pudonn pndoll...

Gallon palon pal agerllus o gatalleur ac
pupal: hoedyl vreu hydon gleu gledyfdl.
hyt gaer ac aer ac eur ac eur nual.

Eroberf ulyrod nar nuer eurdeyrn ud he
dwn kadarn ferr-cuerth ffuerth pu uend ma
rch nuerch ner. coerch doerch dyrr terrnur tyne.

Gwer vrth lauer vrth lur byr yn llyr
yn llwr ysp a nreukyr: erchel vav bu yn
kar hyr. uchelgoryf gvendoryf gvyndyr.

Gvryed gord drvssed gyr dyrr y deryn
pordma bend achlur: gvdaur oll teymgoll
arr. gruffud nymaw bd nymur.

Mynnr vrth nohr vrth nulyr bu gord.
bu gordyr ar allmyr: kedyr durhyr bryr
bran nab llyr. kedaul arthynaul eryr.

Arym teymed teymuhaw: pydeu. pydr-
bend neur rymaw: nymer bd bud bydmaw.
nymaw llary ymu nymuc llawr.

Law ruffud llary ud. llallen gymubyr-ysp
llallen osp nar ydyr-edymr verd pr pen ad
dwr. heb eurfurch heb nerth heb weyr.

Gwyr y gyrr adyrr adreic oed ruffud bud
angrud angerd verc: agor cor car arfeiac.
ac or pennaeth peru eic.

Agyrawn myn terrhyn tyrra nam ahyr-
bu bys bend hyldi huan: mawr llawr llyr
pydeu achlan. nab mar kymmyar hyman.

Hyman darogan denkyden dydab dor yr
o bydyron: nab kymaw kerdorpon. nu
oed duell ud nuymbell non.

Mynaw arderchawr ardorchafael bend
llawer bend llawn anael: gravr gvawr gyr
dy y gallael. aerdelmarhyn hyldyn hael.

Gurawr yllaen draw dradigoll nymd
mor nymych y harnoll: o dyn kyfyrgem.
nyr kyfyrgoll. o ved o buelin oll.

Gwirawr amdaerawr amdaw gnaw rybyd
am rybuch oe dwnllab: penyadur car bet
challaw. pen cor peilyerd byd idaw.

Gwirawr adygur odigawn annan. gwn o
banu rann ruclawer yn llyr lles glyn llyn
llerrawn. yn llaw llew cnr kyrn llar llawn.

Gwirawr owein llawy llallen perodyr yny
tir tu hafyrn: a thrrcul kygar yo kyngen.
athraw y daw adygen.

Gwirawr ylkem llawy llachyr yderuysc ar-

arum y eſgur. baleh y dav yn llav lluch
uar. medw y chwyf med y thommpeu.
Gwraut angwthum gweth ſir allau
at gan rwyf rat rud uplyw: am hurbyn
hurwenſe eryr. am hafren hyſtwyt gwengwn.
Llyr llaw ollem hael hewl dilun gwrtaleh
y made gorwlech cumu amyded gwrmp
arlled gwn. aurec brithder breyenlyn.
Mele nadolic praedwlh llocgyr dellns
lle o gymry. ynged gwtrwt rot
rolh. ynged gwlwdyr gat hwdyr hy.
Hyt bydi arthur eirthyam hym nelu enly
uod eſgrlchyn: mulur gilhyt mi llaw: gwyt
grym. mal powyt hedw hwdyn.
Eryrdyn hyllelyn hyndolawc y weird ae vrzd
wed lluoſſawc: ro wſ bedwd my bet yrawc.
rwyn llocgyr llwbet trahawc.
Erahaw yw y neb na bo haeth yn rwyſ
gyr my wſ kebydyaeth: duw mal ef nef ner
benuaeth. dyn kyna myſgwna myſgwaeth.
Gwaethoſt gat eurboſt get eurbar
prydem nyt prptuerth yth eſgur. pgwnrp
gwnnabt godyn: lloegyr llwles yn tworet tha.
Gwlydn beulh banllocher ylgilhyd ylgilble
dic kynnpmer. ylgwyd nup gordiulher. ſc
drut ffloyr: dplut ffer.
Hyr ffyſc aer derfyſc ar derwyn lleon. llyw
prydem hyllelyn: dygyn rwyſ rydic dy
hyn. dugoſt ud dremrud dremyn.
Dremyn llyllelyn llyw rydyeth prydem
wyt y loegyr y dilhyrch: mulwerd ghodir
glot nemtemrh. moes terlbyn mae tyr eghch
Eychwat trempynat tramor ud dygaſ
dy gofgyrd yn kermud: men dyger gat
wychawc mid. ten wſghetid augetid angud.
Angud yn dyghyrch augetid hyr abum
abuligoch dy ongyr: traw y treimpmenſ
beſ gwn. tryr dyen dymued eryr.
Yr pan y llyllyeiſt lloegyr dubrtid gwn
ry gwnnkeir nulcanpred. chyf dzeic fele
ffyrdzeid. ellincr ud ffer uyt ffrinted.

Dyffric ormo gruc ikpogyn yſgornei oed
gornor y hnirnn: tuzen poeth perthawc
pob un. cande ffyrf ffoes alun.
Quit lleh poet un ym meithuent hm
ulkyr ae ſhunyſky hymn henemt: ertit
creudyn llyllyaudyr llurp ſenit cret cruyd
Nyt kyllrent y neb lyl llelwyd hyllwent.
rylled am rwyf yn rynic gwythlonedi tut
glyſ tir nupyp neilined. tyr tonoe trrryn glynn.
Gwyned yn rylled yn rylliburaeth gluſ agluy
ant men vo aeth: mal tolf upp tennyſc llaeth.
mal tonn treur tryt lonn troe dzaeth.
Graethaf cannolaf cannl gwyr yſgyn
hawd eſgyn en herwyr: calchdoet ſeith ruet
ſyr. kylch vy rwyf pup reſtyr.
Rechtyn troeſcliallt cryſſpallant amdreic
amyl dragon pedrydeit: gwyr gorthio bro
bryn a phennt. gwir hymry hymhellallant.
Pebyllyhyr rylir rylliodic llnoed llyllelyn
llerth undic. yn bro loegrlhyr diffyrl dic.
yn hynn gwyth yn amlhythic.
Amlhythic ulledic llelar amhyoyr y brent
am vo breſir ny chyhyrdyr: velnuch y dyw
hernnd hyrdyr. illic dyw oſſwyd oeſthydyn.
Godzeu aladawd olu tryclypent lloegyr
llyllelyn ar homeit: ac bobloed hyloed
hytnert. ac byll ac bebyll ny beit.
Pebyll llyllelyn llew cat allelet yn oleu
arthallet: yn llutibaw llidyn yn rut yn
llu gorwedu gorllat.
Pebyllyllyr vyllyo yn llu hyſiyt praff
ar pyrſiyn ollwydyt. gorthloet dzet dzalbr
alwyt/gorthur y grelbir gerllwyt.
Pebyllyyr vy rwyf yn rwyt gwzd gynnp
gyn gyn gymnſ ynuplymmwyt. yſgyvendnr
glur yt glyllwyt. yſgyvenchem beym beſyr bell
Pebyllyyr teyrn tev arnat y ſo glwyt.
hew ef heny o gruncar: llyw gwned gwyn
nwoc llat. llwyth llelhour yſtwyth yllnat.
Yn ylltat uenyr am ylhyllell lu yam lyb
bro hurpell: ny ſakei reidin rynch pell nucaer
Guichaer na chaltell.

Pedwar castell. pedeir peith rwyf pfwyth y
am pfwat meurys: ixlwyf ufudd nyt pbyd
neur pfyc. clot gybocd kaeroed kerryc.
Kerrynt adugam ny dygerd eirill ar allt
mor ac ogerd: pebyllua pen kynn lurd pen
nal dw engyr augerd.
Angyrraul rubeth amrybyd augerd augerd
gerd gerpommyd: dybiant dybydawt bid. dy
bialben dybiben dremyd.
Treinyssyd rydfor rossed diabret am diebyt
gwnaed. floeghr gyclwkyn ae mynn ae med.
llythelyn llyw teyrned.
Tywynnit lessawn ac alaffey dw pdrwydd
gannyf. cann pr kynno mygkoffyf. kyn
nif katthalleidin cuyt mab p.
Pebyllyes yr llyw pryllysyn dreffat. amdref
fer dieubynkyn: clafr pobyn penet mbym.
amnul cannoles duw kynn.
Pebyll llywelyn pebb ettina ac gwyl. nal p
gwelfawch clwy ynia: pinguer ygkarrechowa.
ygkaer kyrdin kyrdvoed bla.
Pla oed argyhoed ar gurkam kynnygyn en
kynnif ganaethant: arthur gynt ffwyr hu
dwyr flam. ac keilyper nal penvflam.
Kavflam ar bobyn benes goetly gelfyll en
golfyng oed anoeth. tri kynian kynian kyno
eth. pdibar cynnabyc penthyaw porth.
Porth oc dybyer grandylyn brent bro bei ac
medi: kafas kynn lleas kaun llu. keilly
er penn gorbet pob ty. [illegible] ne it
Kynned athwyd athi neur kynal neur kynnaul
dywaeth. chaug[illegible]yb pet rydit ri. elwofyn
agolofyn gref.
Ser en treyrllo treyn llaw nadabe pur enb
awc pen anaw. treyned treyn gwllaw.
treynas adas idelb.
Dau lu gwallen gemlyn kynnac kyrd kend
dywn ormes: rwyf nef bi archer bynac.
nyt ryb inn ner rodi nac.
Dynac koetn arac eryrlleu amwyn bard

gwelwyn bend gwfleu: nyn ae mawl llwyr gymma
gi llef. deuyn ynurif duw ae rodes.
Rodes duw pin llyw y llafyn ithaerlif. ac ysgyr
ysgyryon ygkynif. rwyt brynneich kranes
ethygrif. rac oc gemynt y gynnif.
Wnghynnif madawc aghymmyry ydoeryf
ac daerwar ar loegrwys: rwyd y keidw kat am
diffwys. rwyt gwy tru vo by bolkys.
Poibys neum perchen parch wodef ehyt ysbo
duw gyt ac ef: rwym cut yn nod y adef. rwyf
byt vchyllwyt os ef.
Meirwnat madawc mab gruffud empabu ihemm
Peir rwyt am vadawc teyrngi kaidodoed
gwalch hadoed hadrwalch ri. neut trei
callon doim duc vi. ac neut treyssoll oc gollo.
O gollo madawc etgyllaeth kofyon gwyr callon
cam hwaeth: gwaew llawr llwydeic benuaeth.
gwigre y bro ac wrodyr maeth.
Maeth madawc mynabc wynwtrwyd bath hyo
ac bath lef ymorchwyd: arwyf tarpf terrwyn e
haugrwyd. aer thr ozeu per hammlwyd.
Camulwyd ydoed-weit nid eloch pwot y war
gymmal hedwch: gwelch breinin ymwalch.
gwael nat hyo hyr neut amdwch.
Toeth pwr gwr arthr ardibyar gwerin. a gozen
o vab tut. ef oed aerllew arllwybyr cat. ac
oed arllwng pmuthengyllat.
Gwladoed ny delwyc glut ethi mudyt mada
oc oed kynn hedib: elgyr oc dut natrytib. ysgyr
gadw ysgwyt wadw bulk.
Bwyalch pwdawc o rwth tymhestyl ar kynn
ocrwch videstyl: gwr athneir nal gwer nab
gwestyl. gwyr aeaw yn llawr llyn egwestyl.
Owestyl y wlad ysgo pleiwneis nat hyo. hael oc rwy
rwgollet: bleid blaengyne blawd trydar treis.
trei hoedyl y hoet pi bortheu.
Porthaw alar trwm twrnawr odac gwyth
am gaer llwyth allenhic/nin eryr gwyr gwaeth
nidic. am wyr aerdor undeic.
Adas teyrnas teyrn arystad nat trwm gwyth
par tra bu bud. tryrnihwyt byt bor ynachlud

trawc mabc madabc uab gruffud.
Ymbab gruffud lary llabch; pueir mukes
nyt mew ilew wed homeir: y bop rwyf
rwyle ordyfneir. dilled not rudned neur reir
Jeir reit am badabc.neal pwydech zeu.

[illegible]

gwnaeth [illegible] y ogenyd tell. keinhabc
pull pr kiochyd. ac ellor tudur gilyd. ac
gallar na bar up byd.
Jen gartlzen rbdiken yny rudlbyd genrh
am gorbgyl y pryd. o tempi hen gyrbarth
wmpd dmuken out dmayn ac uyd
Deteir eftyllen vu mab tedyd gruyz.o
gyfnan oeer bzompd. chbydyr bzyt bza
dy eiwenyd chbedel ta o gbeda my gibyd.

Jollo goch ac eaut.

Haru dbyf karucid yb kbzelnid kynnual
yrb. Kaics vaich hepaxes ued karoic
uarth kaer dcued. Kaegen diffethyl acl
gethlopb kegnulbrych geirbdbhz arych awyb.
Kegiden bebzeiben inabyl agreilgwrr ku
ogreigalzsi. Ubyr pwy yni gbnaeth ha
wer och karyeidgreinc llyk wnbgyeh.
Noer bynch llw eiry ionabz uar yb a
gibib lleuer gwabz. Da iabu yw gbed y
dyn gibyllt ac anuffyat dbf eftyllt. Di
uyniuyeid di y llunpbyt dubyl hon aiyn
erbi ubyr. Tal ac eiur mal gwen mold
bnallnwallt bzelblbalt. Deuthi eigyz
di oleugheir diachneu negys eith
veir. Ilygat mal glem calbat weth
tebic y baen ptybocth. Glew rbyd mal
lub gabu ar re gbyntrpyn kyffadgnbu
gwaunech. Adeithis nubyuthis a
nun digrifbump diagbz yftbm. Ga
gell hir neg oll nbump dlaerdhibed gnm
byw terbthbump. Balt a nf lader ge
uneich a bzoun dualtbif a bzeith.

Ilab vem val llu[illegible] vaneg tallaut tyr
bys hoyblaw teg. Glwm tallaffam arual
a modbyr eur yma dzab.) ffyllun dy
bes dlofledyf ythidubyn nod thad medyf-
ffernem is ffikan penuyz thuneidwen
tivet kyt wet byar. Odieuur bys yti
dbunbith oc blaen tzgat aynuaen arbth.
Brbynen elbuiben wauthyrth bzeid nal
tylbys heid na lyrth. Arleiffeuyn dyn
eiry lloffw vrlys gliyn ar eur lelbys
gikib glyn y byt gliben yb pboch a ffaf
vy nyn weiffgoch. penllifgibew dyn di
delo dcth ten kelgombyr tennes delgoeth.
pby a allei ten tenfaer tentyaw achalych
ffynnt vy chbaer. Pentyrpeis gerd
pynnt durpyn puunt serth pon trwyn
us ynu. Dybyab kael vu hael bahan
gydgi[illegible]r aun dyn lygatgnan.

Hin dreth
or or vaam. i
hyr Rollier uychan
or tu ynnaam. Jdyrch
Eam vrth idarianm ■ dyf ■ den gvlat.
zurgloyd kamref kelyf
Kamdoys yvr hvnn ■ drithyf
Kender kaer vin r hendurb kryf
Kryf ocd ar gyvcd drimab gvaet gradarn
gadar bremin Edvaert.
zhihyedhy ef o aveh dart Jgadv i os gida Rithgart
Abremin rilliart barnet n vrelloc.
yv tat o tarpheisc tyrch kaer eirroc.
zl nerid dyn hedib nacd dan bedoc.
Dja thu o gaer vyse na lloegr ysgvt.
zl oc ■ hyder gheilt na gwydr na lin.
Na bo n terynn vn ben koronoc.
Na vnr a oes dyn o hynn i thoc.
Dja neb y nghaent na bo n ofnoc.
y lleo a amet n dh yn llogyrnor.
J gadar deyrnas gvedyr draethoc.
zhir gvr a dar r dyr nrioc benadim.
Jnacd hen merchim amod nerthoc
Dyr tomas hirras y gwyr kaer oc.
zllur yn ychelm a ser hoelloc.
zl nuc a eilbi ar helm gvrboc.
zl emplin lluc r melinor
zhir Rollvert vllyd er ollar rynicl.
zhir yr ysgin uchel n ron n varchoc.
Ehir vr dallel nal ryb dysgloc
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Jhir vmmerch dyr er nuc yn ven ved.
zl nuc a [illegible]

Oda iirbydr ri adaf vndoc.
Gh a vns aros yn ianeroc.
Oda meiv dibl dib mae n odidoc.
Oda ir gymmen diaic cvmoc.
Oda ir llading ar hyr tioc or hys
Gh a vna echrys ar hen ochroc.
Gvn i hyned or dyhymmoc.
Vn i anadl tryn haf nebymoc
Gh wo yn dhygnogl o ir vchenmoc
Gh a dhym berm vychem ono
Gh yn traha n amaha ar n vnnoc
Jndi cren.l. no dri eirioc
Gh a ny hyt lam vroc
zh i hac dir hyt nodroc
zh hi yn pdhyneir hyt lan ddroc
zh lab yn gridvat dros lan gadoc
zh sper ar ianer ar vmoc vbyall
zh haber sy gall hir asgellor
y gvr gvneir sy gar i gymoc
zl gozein ydib o gan adoc
Aer yr ichelhact zh dn dheiroc
zh dan neidz nis dzby bindir hanoc
zh dr un hyden dehedoc drei nat
zh dri or bmbler hyt ar benoloc
Haer gvr arall gymro gozeuro
Aeh gvreil o ran mae n galer oc
mae n deir i drimab maen dir dzeuro
Myrnn ethym oct enoc nac hab
hac nalab ado mec nthydoc
Dh hyd for tomas dra dyrllor
Arnt ar keidir neir dzu fidor
Pdir keirn a gendb nac gnoc
Ar engleyhir bas ar pughoc
Deir yr gwrth manar gvoc hyny
zl Dab ro iechyt ar nic dzeiroc
zlan dzeiroc

Lewyt ghym Korth

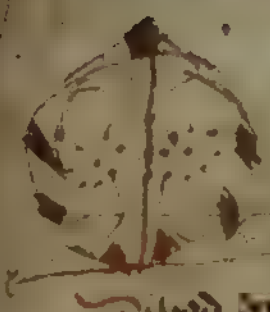

Sir Rossur rhif ar hyn.
azeu. ar ail y mestr watkyn.
Yn dri mestr hain hir hyn
Sibed ar ie nrydyd dyn.

r dymon hamon ihaer hil. a hat
hyt ar bedwar kamml
ypoes Jesu yr dam Sibil
Jr tri oes der tr by ystil
ystil ar gramml'iual gi. o varbic
Cuvet y kateri
Du diw Jesu a dewi.
Al ro am oes ar y tri

r rmeib hyr tomas hyt tr by. al
man byd. nab hyr Rossier vyrhan.
Tair neudr ni ar bn oedran
Sm barr ynt hby o ryb bran

r bran i driuan o dr dbi. macnt.
2 dur mon a rodza
2 egmllyr marm
2 dzerbz oll. i dwy tri.

r Rmeib am. tr by bas.
Tymyr hyr tomas
Sir tri ym plas. sir. tr by ym plant

r ri da. tri dbybal. Tri naf. ẽ nofal.
yt ẽ hy dzol. baer Rossiervant

r rmeib. yn tramby. sir yn tr. ynt hby.
Sm au nai ofby. tr. hendrieu.

r rmeib. tr by ynbyn. Rodzi. n. rm oedam.
Sidzerr allan ynt dby gilhert.

r rmeib. or tr mam. Dib iiii my ffrezn dm.
Yb gadu beithiam. y tmyk dwethiet.

r tr shyb. n tr o thabyr. tr lleb tr a thyder
Sdyf o Rossur. sir dfr allent.

r rmdr tr by indeb. tri iin. ins tr y nob
sir tr tr by neb. sh enert.

r rmeib. ẽ empn. ẽ edn. taer yb yn.
yt ẽ der yn. w tr aet enrit.

ur abilgam. Dis dibilgam.
Dir abilgam. sir dam yglyd.

r Rossier chbery. Gwatkyn tr y.
Harri ery. er ron ar byd.

r ri mihanam. Sidam tr ian.
Dzeigiei arian. sir dri gozbyd.
r tri phalad. 2 gudbalad.
yhz tri gwalad. sheir tr by gwlyd.

r rr yb berrant. pan de[illegible] tr aet.
gricuriant. yn gyrnerys.

r tmeib nuessiab. Deirch ey[illegible]sabl.
Jr tri oessiabl. r ar tr r sbyd

r tri broder. Ne gossodi
yz ann dodes. sir byz dedbyd.

r ri phrem drihoc. hyt gi veithoc
yhz tri cheithoc. rac tr a thelbyd.

r rr a daf. sic mi gwadaf.
Er nab adaf. m ron nodbyd

r ri ne pleidion. troen dr redion.
2 tr y eidion. y tir adbyd.

r Ri lleb hyr tomas tr llu. gwlat.
tair shimnam shydan o vlaen pol. llu.

r ri marchoc kaeroc yn kongl. tr ri. r bz.
Jri ynt hby heinyt. tr ab yn tyfu.

r ri chalz tir macnabz yn mynid. tir. liz.
Sri chei hir. nu dr yr hall gwu diu.

r ri thyr o dr e r tbz ar bor tir. i bwlch
Jri m ar hamerbysc. ẽ nor hymru.

r ri phrladz. ẽ hadz o iiimigl. hir gruiu.
Jri o gerth a varu. tr by r gbyz iiii.

r ri ydiu r. ẽ. n. rmmi. bzythemoc
Jri ishoc oeffoc a mr jesu

r rr ehyb. r. yn erpi yn tir yrlpi. kymllyn.
Sri dr lyn adwn yn kymydbi.

r ri chastell o ffwell o allu. a moes
Sr no yn eissoes yn tymaelli.

r ynas hr tomas ummarmer. hom.
yn rammi r tribrodr.

Harri glam. con gler
yn roes gwatkyn a Rossier.

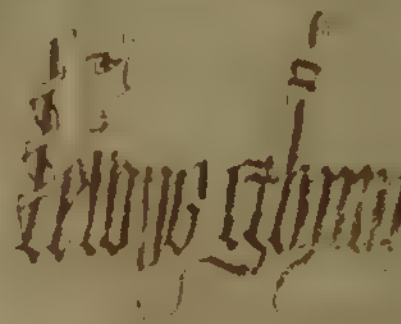

1415

1416

BB

Inchuru bendd uuoch ac arall.

Cruit arendyr llydmudyr llu dacar
nef am nodyr rac anian crist heli
bork kelupd agvar: kymdithed gymynghyd
gymun crist vab duw ymryd ymddiffynar. y
volt ymi rovle odvar: Crist mal ueir am
pen ou pedwar dylupd dostim allen ar
chan llywelyn llyw prydyn ac pharllelu a
glew aglyw gymheirbar. vab rozwerth yn
kan nerthi an car nab oll ou ffrawdyen
ffrydi kymar. Ac o ovfu dreic llu yn llallan
dallat yn dullyn kyfarpar. yn erbyn yn ar
not abar. ymarlen bu keneu krupen. ym
denigmlwyd lwylwyd lwylwar. ymdiddigk y
gyfranugh ac gra. Pnaber conop kynn dallat
yn llyw llywelyn arlunghar. a dawid drwave
ithellar diuer dreic dragon adlipar. yn
velch vd drwelch pesgar. diwng blwng
blaen uvel trwy par. Wybyr ynn veird
byt bot daear arnab ac arnam palar:
Ac yn mllyw kynn llut gwin sgar pisgleis
on ysgrifennur llyv bar. Ded ynnu nid
yw gom gwar. oed rann veirw bopaf o:
dydar. oed amlis tonnen tinn am par
en neit neit oedynt dilunar. tonn hely
chalaeth y bar. tonn arall gwallgoch gwar.
porth aethyr pan aethan n par meirch
morddyn vch mawrdwrf tonnpar. Ded ou
gyr oed engyr en bar. oed angrid goddrud
gweithpar. oed pgluyth yn hynt oed agr
har. oed pryf oed anglien an kymar. oed
anglien yr byt bot abar o honam o heue
nit llenkipar. mawr gnden aglien agklaem:
meirw seghn mal ser sachar. kymn phygn
rodn rwyt eghar pinon. nnynbennoed bu
kymar. pean ornu pann llu llachar hwre
hm lwy alun athanar. ar yr ded
llithiwem gorchar or nullaijr a nul yg
harchar. kynhelyn kyt lladdy trwy van
kyt llosgyn nyt llesc pychar. llaru dyzn
vch kyzn kynnarbar. llozn kytvor yr clar

ef llowes rwyf trein trwy vannyar r
vend oed nwy llwyth yr daear gwelsyt em
ar arvene mlear. gwaliythynnerch gosse
rch gollachar. ysgrinnaly gormaly gorwyny
par. ysgrillar llu flamyar flamyar. ne
rch mavrdne frwydne finerch annar finrodn
a phreiden eibyn. awch pryd arllyd pgrgy
dfgyr. mal arthur kein vodur hibdar.
ann adnam achennbyllt agvar. anur
achaur achymt noc adar.

Dar ibendaw cneuic kymrm. drur
dreic prydyn pedrydem. adot llogyr
llwyllaw am bau. dwdne dychreith ysgreu
lau. Gwed y gwnaeth vch druzaeth dry
van. gyr lwydf gwlyden ogrnuan. dysgwd
gyr: heb lauar heb lam. dygoch llawr
dwygar nawr narau. yn am bro ahun ehwd
rann a firingk yn frwydus ual caulam.
dreil pnarion ar nozuan yn bydrd an
vndyw pnarm. a dyr dreic feleic fab
gruan. maldrulev mn dyloch allan. a dr
traws garnn treis varan. valgyr yn gyr
not pupol nam. llywelyn flaen cur ag
hynan. Noegyr dubreid llu rudfleid ri:dlau.
llu rudaw allaw arllunuan. llorbyr pr dyr
byr yn ebrwyd allan. llwyr dabu cadlallaun
nab carnan. mae am bryderm pngfynan.
llarp nydd y law attaw annn llwyfet tr
mynet trunor dylan. nac llerth anobeith
an olo llann. allakinwr llednd vch grnd a
gramm. llunuen verid prydem prydne cnv
an berth. gym abpath yr ewyf ynpob ka
lan. yr digabyl banabyl gran bawp re
vann. digrifoch elvch clif egvan. or ary
mut gornaur gorpnn ny dnnrnn. ac alar
ac cur ac arganran.

Dan pdomi dechrin adechreuke
bleid vch blaenbel yn oer llo. gru
er adnawr yn pch bnin arnw. grnawr y
lad nr lwd pabo. kaer lleon llyw mon mb
yn pabo. arldne [illegible]

ef llosgei dryzo. Nas dy ulyr dra llyz dra llepuo.
llopz duc ptlydgruc nyt fuc ffo. Uoegrellyd
en llucbzyt pspuyo. Neuidu trzen lludyt
pnagyo. Nas pglas pglostri neut glo. Ilyr
esmer bu tter bu ffbyzuo. Ilom llosget
ptlyrtaber ac tho. Ilozo gbelbch neut hebdi
lieuo. gau by rope nyt rmued kyrtbo. Ilyt
pdel pdozyf ardyno alzyun. bu bzenya
bc briefo. Ileli adue ac dbc pan bmuo.
yz trellbogf tr llu an wosgo. Ilys esmyr
ttfnezyct tra bo. Ilez ptyzd o beud ac
lyzcli. adue ptlydgruc ac dycho. gbyb
bch gryslyrtyz pyp ac lludpo. Ilozo uoch
naur edzyllyaint ardzo. Ilyrtrum llyrch
llirkiphyt am lomo. Ilerlyne mgoet
lipz gryze grreudo. Ilys adyp neut emm
ny beno. edzpchet pollyre pyp bo. bzeu
lim bzenc dieun bzyrsc acdo. ac gvellyc
lyo pypll ryp dyrllo. ac gvell frraugh no
fraydus gymro. Ilyr pslym symrybch lyrt
tmllo. Ilogyz gurchdyn a lymu a bymo.
Ilyrz ydyt ■ byt ar ló gurwallaun vab
kadiuan uab iago. Ilarr pspar jspeyrt p
blo. Ilezc jspyt pspeit anolo. Ilev pzyt
nauz Ilyr pzydeu ac dilo. Ihubelyn llaiar
p bzanzo. Ileny dyun kedyn kutbolgy
ygkun vsvngtar a orffo.

Gymo vo dzeuffrid dranoz llaur
ym mon. nam gymry bedzydaur.
Gozllopbyz llu Ileubis elbyngaur. gyeurdi
af bzynu a phenrym a plaur gozllaun
gruet audzaet a pudzydmur. audzydi
von pan pudzechaffaur. ar y coet auen
dadze auaur bozthu. burthieft ibze pndi
naur. Ellgur crom y crymp naffaur. od
adzeuedi dygyn dyfruaur. fil uilyod uul
ilyz dybunur. eilyrth gyrki yn gherthymaf
faur. eil ágyed pnuord aubard gaur kepi
bzom pzerv pgrellaur. kynuben llu nal
fan vthuelfaur. kenzy erpz ythbyz yn
uaur. Ken kynun kynlbennu nyllur
ut.

cun dyllyon kelydon kerdaur. dugoft y
llydgruc adygaur pdzew. adnifed kyfnoe
aur. a ridlau pu rudlu augaur. run cun
dlayd adnud edzyllaur. a dulyedi gozdzyd
gozdlor gaur. ar vil a voellaw agroaur
à dhaer pu arnon a dharaur pggruf. ys
gnaw coll am perraur. adnaw eurez a
pnurygaur amrygz nyllaeu naganur.
Neuroznubyr ■ ozew uozgaur. ar vil
dyr pzydm pedzydaur. dygymmygm nygen
nyn kedaur. ny gruf hoen nahun ar ein
gaur. ajar pnadugolb dhaeb naur pthaaur.
arall ■ aruoll ysgaur. a dhfledyf a dlot
naz ythaaur. Acplygyr ar vsgrupd an
dhaur. ajar tyllpfleiff dy lu locgyr y
daur. ar dzum medieu a medmaur.
ajar ythypndic dy vam byr doedi byr
doedi byr dnam byr diadl olop dhaur.
o bozffoz obuffyn dlaur. o bali ac eur
acarpaur. o eurys gurdilbyr godieuaur
dy beird yn bzdoed y caffaur. amueu ou
rudin ruin yauaur yn rud eur yn rysd
ardupaur. kyr arclwyf yn llyb y floer
gaur yn rod. ef am rod yngeugaur. Ihdielyd
Ileetaur dy bolgaur. Ily dhelm dllyrbarch ryp
caur. amueraur y'n mard by nuoymaur
ual yn byb. Ileillaeu ryb eun dlaur.
Nyr gozmod bygyeir yr boznaur. eryn
byr tebic eliphaur. can oznor pob rot
yn rauaur. can volaur a dheuaur a dhaur.
Ken dyen hyun bych ygnerfyaur. can
dryryn oeligyon y'sgaraur. can dug ren
yn ruin dheurbyaur. can dadeb pob
bucbed bych saur. Pzuin bpdiau y
kyuelyn nab tozdierth. pdzydd y mdi ac
Pfkurchaf vin reu kynarchaur caur.
Kaben. kyfkyen kyerrtyen ropf bard
on. yndull tulyeffin yn ellyng elphin
mtrllest bardzn beud bauyen. kyfbyr
llaf vynaf. kymry vodzydaf. kynuo
bydaf rptbuaeth kch. kymreiff kpibelyn

ac pghaer llion vy llyb
ranuyelue. yghem dreli
e tyner teiu. yullyr fer
it clotrub: der. yn llyfloed
don. pghaffell baldum.
wford dreforyd der dyfry
arrun dun duallelengyl
kynngyl. der y thref. yn by
ffloegyr yghadyc. Ilaus
god. yn llyfloed y dhen.
lauer tyr goleu yn gololg
ys. yn troli gozys ynyzy
yn gvetu. Ayrchauffaun
dsaun heb ihued y dzum g
uern. dnoethach podyrs
gyn lu teruysm. ar llyn ll
uzylom hyt tragwelgn.
ioun. gymlyt kymeur
yaith agbuthzm bzth y
n mpdiu ow dmor bz
llern o gnaubet. yr yn
am bacon. o lut eyzon
dleur. ar tryueb pzydem
nolaudeth. yn llozy lloeg
aerth plym yn kaer lyr
ffelaef hounaf hoem y
dhur nac ellir nac arhyd
ffic ac arbyr taup cadn
n eu sozn. ar gyfymuer
hyon eiu dzacr ac eiu
lofgi. oc gwbyl weithze
ar gadeyrn gadoed d

upstymraud ueb dym. hymry ydeirym
eedeyrf drosti. Tryr teymed. eirfiaf ywed
ar hed ardylied. ardelhen ri. Fryfeis y
nam ve valch vuelin. de bisgoed eirin ne
vnusgi. ym llys aberffraw. ymllochu bardum
pgwaer vwr vrdm. vrdoed beri. pgwaer
degmuny. yn aber tauly. pgwadarn dramuy
draf gredilell. pgwaer pneirion. pglyid gu
flaudon. ac pgwaer llion vllyd ydym.
pgwaer amwythic. pghem dreft ner. pgwaer
oed aber tyner trem. yn llys fer elsmer.
ynfeint clotruur cler. yn llyfloed aber lyodn
ner hodm. pgwaffell baldwin. pgwaer oxford
ynlhanford dref gord drof dinefga. yn rud
laun derwen dem dragdell engyl. yn rud
laun dygyngyl. dec y thref. ynllys y lwyd
gruc. allorgyr pgwedduc. llwybs angodue
yn yngodi. ynllyfloed y delien. allocgyr add
den. llwber tyr golen yngolofgn. ynuryrtfon
rydyrys. yn rwoli gwyrs ynuryrdem ynys
gwys yngwelti. Ny chaphllam ni droetued
lieb ilian heb ilued o drum gwyned yr
angwenn. Anoethach podys ae thur am
dyfirwys. ae thonoed diffwys a diffen.
Neulorgyr lu tewlym. ae llyo llu neulym
ae llnoed tryloyn lyst tragwelgi. Ny chaphl
lant genuyn. gymlyt lumeint lyrun dyei
dyr gwarth agwythyn wrth ynwofi.
Wangnu nyrdu ow dynot breinhn. o
gwury ilenn o gnuilbin. Wythawt dewy
don dadeun haelon. o hil eryron oeryn. o
dryron oheun. ar dwneb pryderin yn ibidin
lundein lau deithi. yn llwy lloegyr gymyn
yn rorwerefi ythin yn lain lywelyn o lin
rodri. Swrhelaf howmaf hoim yon beli
hir uychelir nae thir nue thrhydn. ar bawp
treis adnc ac arbop tauw adnc ac arbop
farnuc yr eu forri. ar gyfinnier gwaet
am dwythyon am dnaet ac am bop paret
parant lofgi. Oe gwbyl weithredoed ar gel
ar gyhoed ar gnderin gnadoed dyrroed dyrn.

Tan kymery duv dubed ym dym kymer
lywelyn lyv kydeithi. archaf vr arglwyd
yr arglwydi yeryr kymbyr kynnor athi.
Awdyl vn hocaeth tewyn. wrthyd ymoch ac
Creawdyr nef credaim y cant.
Alias. credaf ythim nal y credaim y
onas. dur nyat dedyf ratt ry fopnes. dwyd
dof eyf vr yn dwylas. dy ithpnnic dy ithir yn
dynnyes. dy ithnnivt ym kyrkyt inte cas.
edrych yam vernych veint vnitas. creaw
dyr poethgur pathgreas. archaf archaf
archi y bedyr bartholmas. crist adnc croc
yn nidaf. tryr eirvaul tec ymbl chomus.
aphylip a phaul ac andras. o affleu yr
llaw latin apostlas. da hocarn. dilcuna
vanllas. Nerth nadawc nerr ormlaw y ca
nas. noc ae lueif cam ofglasdram ouef
ae nab temtas. a minuen inymaf gyllt
eithyas. bod duv ym adiangk oegfas
Awdyl dicmllian tec yrydyd y moch ac cant.
Duwsulgrym yr hym hoen gwydyr
glym. hwir adweto gleis gloeb dy
dwyre. dy gyclusym o lepn clusaut uam gyre
dy gymer hwyl fer heul nerr fowre. dos heb
angylyon ar llaw or lle. dosfawc hindolawc
hindolawc hawd y belre. heb dymur tudur
tur clasfe. heb cnuiawc kynnelywc yscof
acle. heb nerth gymelyn gelyn gne. vubyn
kyrt boet nubennes y cnuchre. Nest adwaawc
yrn dim nu dwyre. gnawc pdm dlaith dyfif
nyghre. Ryllwrch ym gelwir i llu dy gamre
lloegyr dithyo dithrwch vile. dyfinoyt by yr
gwyt ynyfgnude dyfinaut yfgyrnaut gwaeo
oe halghre. y ford yr gridoyf y gford yr gre.
bzawer gnr o bramme ynn harpfle. flaubeu
ucheneit ouneit yr n llyfybzaut ou
nwyfyaut vch no nwyfre. neur arnen
gru coet nyr arre. neur arnben ar dym
ry dwyn bysghre. Reus arnled dyfced yn
endyrfelle. gwyfe nneil gwbynnyeil gwyd a
darre. neus duc ibyfe gnnit ibyfe gnn pgwdre.

dolvd kaer llion ger llaves bre. Nennidur
nenrch impryonaw dellynaw dpze. ar hyd
ffynnaw hawl ar lleul one. Racraw gwm
llaner gwynlinoe le. karadlon lydyn lellych
yffric. kymynn vengho bod ombot ynde.
am lun gwem nozlym luo gwaw noze.
Thynaf vygrallon tonn naltrinde. mllofgi
rhoi ar dopo kynnc. diamech dioffeth o
unfe cnude. diamlleu amon granllynnyon
gre. achlunnaw p heur pchlor abe. kyt p
daerawd heul hyt pdpze.

Kenngrid cna berch neadpe nab narodw.
kyndely ae cant.

Gorymynoe dzythyll gozuynt ndy
guf vrth awolaf a volen i gynt.
kymraw cdyn dufz ar dydfiw gwnt.
kymraec laeddor o lps dyffynt. kyfleuer
gwaw dyd bandpzelynt. kyflaw crp
gozlyn gwaynd epynt. naem dioleidi
dioled yff dioleu dzemynt. nrem nyni n
nen kyt am nnynt. naned idi adwledynt.
nengrid cna ■ nawllevnt. kzeulit p
neidynt pnrfyn agerlynt. tiridle glyn
pobus per anghrenit. pandzeidpeis ipio
nydd oedynt. nrdp fineltn gwydpz no
pnygfelynt. nrbelit llyfleu adpfynt ar
nuff. nrid attb attaf pd annonnynt. llau
en p carpn kynnym kerynt. llaun nozyn
pon gpyzp gwnrou oedynt. angall a hyll
at a berdi bpyllynt. am gwndelp brydd
Gorymynaw dzythyll ■ bydzynt
gozlyrhiolyff. gozduaw pell cnnubc
pell naf gwelyff. gozuelyn callet colledic
yff. colleu gall attb pneb am nyff.
ym pbyll ar nellnt neur jdlyff am nnu:
ymenhun enhet hyt alpozthyff. gozthell
is i nthyft gwrth bp lnygbyff. nyt gozth
ay allnaft nrdi agranyff. kelad ys lnyp lu
tonn am ryff. ryp gennyff gennyt annet
■yff. nadp annert gannert gyt ath
pelyff. kamp kner di rrof pragnnyff.

nadn bi venllenn nill nahnnyff. nrch
dnaf enyllet pr nathgraffyff. nym dall
verch penneth pzyt nath gelhyff. nyt
n kenllyaw nil tros agranllyff.

Gorymynoe dzythyll gozdrfyn dy
vynet. gozthozpch lys leiffaun p
ystlynet. llys y deu deon pndarpnnet.
llys enet p venn digonet. llyfleid p hudff
oe kenndidet. lleeg dienngall dienngann
dienngnen dechut. llif dragon bunon baldy
p thygbet. flith eiffynn vzb rec nac tonn nay
uet. Rabnet rann pnn poen pr pan anet.
nnsiv bozthes neb na thebycket. ny rifaf
ar lnn bot ym gnlet. nyt clot vygfyrdha
dnth vnndaliet. advllet pno cnllet o ho
nath: advlkien attaf ac attebl let. ac pzofi
nadiel vv rpllelet. ac jedi pdyff o nyff
nymaet. ac not tidieu nam anlieuet.
ac nr pervf nef nam dnieallet. Donaw
am gozeu kynnoin gfyaiet. p gwaredd
oedreit per ry bnchet. gwarnaud nyf
idi ■ dylyet. gwaf eir p mlynnen nyn
kynnaiet. a chym nynn euro nam kerydat.
vpth om kerydaud nam diodlet. pell ynn
nrid trnlgyf oe rv gollet. prid predlispr
predlin pghennuet. pargoch gat ga
dann nac calch doet. perging kynnerchm
kyn noe bynet. Gnedy haul ottem haul o
nuet. lwyl dudyl diofyn am pdzefiet.
neut by. ac gonwy nyt govngat. gona
lon eilyon aelhyt regat.

Gorymynaw dzythyll gwdyfin dy
gnlbeith. gozdayn ket kyndnaw kerd
aw kyfbeith. gozdyfnet bual buarth ued
beith. gozeu arvenniken bnnet calbeith.
Nachnnyd ahn olur obeith. nachnnet-
nrthiep aden nrthieth. nyt aky ■ kurdyf
nydal kndeith. p ar dznet allel y dzydelbeith.
ny chelleis i ennoet oe noli mal dnit: ny
pheir gollymnir ynn gotkynneth. ac nn nif
neu nnnedd adeith. ac ynn oed y llaw bylleith
enneth.

de nyc oes bard dysyn dunus gyspertli.a
gunw yn hyp olur oberth.synathzedi
menegan menegadw ysbydlys.inpulnu
wys oe llys pllaesynderth.Gwron de dayl
y dywarperth.gwenn dedyf dof pwcof yn
karllynderth.gwyry benon uanyl gwar
uedyl verth.gorne gwan nozr ar uoz ditterth.
Gorllynnuyaw dzythyll gozdyfyn dy
narlyp.arlwyaw erint gobant gobrun.
gorllynnuyaw dzythyll syll vysaffyp.y
saffyn pdwyf onwyf unt riw.Neimn ydzaeth
hnaeth neduaeth nachyp.amair y gwnaf i
hynnwm carw.neut lludoc glann nac
glas nozdyp.neut llallen allben adiel neut
nwy.Neut llawes ym llif llw am aerw tom
bail lleispch ybzom gwn y breichiw.golue
doc delwo gwn ac syllyp.goleulw golue m
ac luffyp.Gwelessi pithys glwys gloew y
gwlchiw.uy rybleles tre nwy gwelyp.dcp
dem ridem rideur nozdyp.dc uch ukmeb gw
ynn gwneu nagyp.Deuaw agnubaf cam
ac eutlyp.a berthyn nac dyn nwy dihnwy.
yr rin a rieu nwsrpludhyn.nwsgwybyd neb
pd nwsr wgelyp.herroic yr lunn ym lur owyp
lle.ym lledzat vozr gwn anurep. y
Gorllynnuyaw dzythyll gozdyfyn dy
gyllun.eil gwynn gorllynnuyaw
gwzpyp ynbur.anamlet menubeun mal
povolur.mal pdardnuyaf pd ardunnur.ar
dwedic dyn adic ystynnyant:ardnuyant
molyant mal yrgl ybur:agkwych clwt deon
adwliedur:a dylbeit neun uy rygrbluz ygyo
lut anlle anyl ynn rodur.nyt amlen nu
rvd uyun rybuchur.Handyd on knuoedh
on knuenedh pamps.on nen onurys rygbyl
dynur.Bard llyuelyn baed lut ynyscelunw
gelennud gelen y bop enbur.Kuliawc ym
kemocs ym kenunyzur.Amlaw yr llucduaw
o unn llochur.pall gwyluan gwylem gw
ylualch vrth gurdaz:orudeur gwrthnuw:
ygozchoir.pellenuc vygtlof ysgbaethwys
gan:

pell pdwyf ym uwyf onyrthelur.pedeirw
dwdeid yn hydreid lnr.pedeirc polyd pliwt
Gynddelw i nem vuem vemo ydur. vn
dec.Inrben yun lleun llw choec.am
dewil synhwyr synhwyaw arwreigeid:bandyll
en awreid dwdeid dwoec.am delwo gyt nam
gylwdzec abum:abor yn gytfun amun
am nec.delwo yb geunwf y haidlw gwaec.
ydoeth ythgynoeth dygoeth gynneco
wellus yn geunyfw di.beth yn geunyt tyw.
beth adelwyd di dc y gwitec.delullen y dun
nal nat attrec geunyf.nawn pdelullaw delwo
Canwf y gnec dengtaer dyn tec. vn
odn gweulaun.nen wrgnar gwyl dc
gwelet gwylan.yrgarvn y bynet kynnum ka
ret yn rwy.ry eidun owyp par bengnum.y
edrydi yy dilinaer dwbertlun eglwsun.y adra
od cant lan doeth ynn nnn.y edzyt yy lletunyt
y ac llet owrwy:y edzyt llywy llw tonn dylan.
llifyant oedhynoeth adoeth atun.llw llatinn
oernelar uchel vanu.nac nal ynn codit y
yn llys ogyrnuen.dilwrus oc hadwt hi a
doeth kynnanu eichw am enert y athwyf
yn dnam. Marnuat nrrt bleid
nal gwzgrnsu.ac arthen y braut kynndlo ac
Vmperwf digaud erf dygen Genut.
grnpat yr nal yr nawdeit rodyat nnn.
yn rhyzyt uchel oz yn echen.ysangwyd gw
latwyd gwledic mostlen.noz wyf gerid genn
rwyf kyglwyf kagen.noz wyf kyglen uawd
o uend ogyrnuen.noz wyf gwyn gyfrwyf uyt
wyf gyfrzwlen.noz wyf gwfrn fyrd kyrd kyr
rrnen.noz eillen en dwyn yn en dyrwlen yn
en dyrwlen.dellaw anuung oes an nen.
noz wyf dunrwyn wynn wrwydyr anwoden.
wreicuab gwzgrnen brydyn bratwen.
noz dwyc wrmor y negrgys gwydyen.o gwy
daw pob llawr gerllaw y bem.noz nawr in
kawr nabid rylen.noz dienwm ym kawd
amyd wullen.noz wyf godedic dic dilgyn
en.noz wnwch noz neith lleith llwych yn
bwen.

gur yn afrodvb gilyd gveny urden. gur yn
afyrovnb gvirdi yg gverclaeigven. gilyd
yn amkyn greit gyrdyf yclen a gyglledd gur
yglvyfyrllod gur gvled gvlyden. gur yn
tyt berchir bchgyit gvenen. gur anhyt
barchen oc bared angen. gur yt byam
gyt anigyt ordyn. nyt yn gyt anvyd am
ved gven. Nyd rzeilit hebof aghof aglen.
aglen nert thyn nedy arthen. kyt kam
yf odefyn o dofyn alben. allyd neit aflyd

Neit aflalben ayf. neit aflaven.
neit aflanar dzut. er yncodyr
ant areudyr tryghir. Neit am ryglym
yn neit am ryghir. neit am ryglyr kyrd
kyt ymurthar. Neit am dzagon dyfyn dyf
neis y anar. neit amdzic benam. benaf
gular. neit gvarned myno mynant
bramar. neit gveryt nyrt royle vuelym.
Neit gvadiuaw ham hoedyl abar llethyr.
neit gvadibynt hynt gloyne gvzkidin
ar. neit ef a gouwy neit gvadpar. neit
gvad hed gvr. Gvid y vanvar. Gvr nyoed
ingnaw. nogd hygar. hygyrch y neud
hynn lled llachar. gvr ocd gvliamal dial
dyar. argyzen allu o wib gleillyar. Gvr
ocd veird amroll haudgoll lueidgar. gvr
ocd vlerd llwfleid llyllit y vau gvr ocd nid
y lafyn o lif gvyar. gvr ocd nithyn anstlf
or y ebystr. Gvr amgynaeth hunaeth hun pl
gvn. ac ef. ynydel llu nef arllu dacar.
Gvr garanyat yghat gvr gvanar ynyg
gvr odnadung gvr bergung bar. m
Barat ac adaf kyn nogadaw. parcu
yost cuber pen pedzylaw. pedzyly
lafyn y law racdaw. pedzylef kynniam
kyd am dinio. pedzdawc deifiawc dyfic
a y gvynaw. kynuef yn erwyd hoet o
hnow. Ell kyfu cuntrem. neuyt pdaw.
ulgar. gvr gozden arthen eurthyaw. Eruyn
ryn. ynyt ydi cornaw rod agarcaw y or
vod. gorchaw. cur glynn glasaif nedaf
nadaw.

erlit a bert oc berigiaw. crnychet arwyth
o bot arnaw. deverin derubu dir cu ky
vaw. yr paryf trubel cynel ymyfiaw. yn
nam cun cuel ihres trachuin. trinnaw
ispin gvrgneth yn atbrut a thy
naut ac pleunyadur theodyrtyrl. pob
prydaw dinnaw prydbalz parwyd
prydyn oed gvin kymec gvydaw
prydem angrulbeint ou gvaranaw
prydyd iu hepkyr yr bzyr bzawz
perder cundauner prydaf idaw. prydyr
y rnyf trer hunn treul a thaw. a thal
cinnuel abuchou. erlyn hael hebof
arhwyf hebdaw. Kyt ndu ou of hanlyf
vyghynedlynnoet o bered y redynab.
mullyr rint thryt hogyaw. dely yn
doeth anoeth pindoeth anaw. dely
yd oedyn bawr y verd gaullaw. a gller
am rodes rudeun thallaw. dely yr oed
dyn y delhukaw. dukuket y dyn y dyfyn
taw. dely doeth aleif celaw. dly yd oed
thyfy ydyf erthaw.

Wtls yr amkaner cant gruneun gud
herpyt aellaur bradv brat gvesb.
ruelyr arthur erthyan aelleu ruber
run venllyr rurt rud y ormeu. Kyr oed
dyleu dzeic dragon tboeu. ayr oed rud
anuprud nyr oed anuyen. kuedyn oed y
lafyn yny lofleu. enyfled hynnyned hyn
nyei benu. kundorchogyr n
leun. etlit yndilyr yn erdleu. ar vleid
yeit vleuyeit vlaidei ki furuet. er
lyuaffeur glot yr bot yn benn. ergynnr
eu bar leirf faffar leun. ergrelbaes dlaer
treis trays y gruthenu. kyrion tryeh
on tryduhyr orffeu. eryuuffam ny rud
bes ydzeftben. ynibuches gvlesic gvl
berrben. madaoc nuur kyhoet nuzetbe
neu. aeidzyar ayr endydor rac ky
vyzben. medzris vod vyrnyf dzyn ryn
ren. Mechdeyn meogyen meogyon pen

ɜ gyw gvaynur oclgnw aſgyn. dyuot
yn kudain callon paen. moer plplgw
ɜ ecnyɜ ocknen. angredave phoodvl
ar orffenn. nnygyr yt laden locgyr
leuodr trem. anuv tnyglev ſlavllaiz
enaiz nelpreñ. nur gvozt gvynnyt
un clupden. ɜyt ſlallen vynnyt pu
nugen. arllaiw ſlav lupget gwelet gnwo
dyſſpydleñ ac gozthio gozthaw. ɜ leñ.
dnſtlavn thyz: gwolan ac gwerchyz
gnd gwrthlavn. gwynned ſiggrwdua
nnt eſtnvon. gwydvu amvoder bnd
bodleon. gwnduench endi erchlyf
ɜ rhlw avchnaon. gwydn gnyſet
wnthyget gnaon. ynu nnched nnur tnew
ɜ gnnawn. trefthyz ffozz ſnclaw:
nhlaw: fnwythlavn. ɜan nnyt nyſ
gnnpat anulavn. nacdn odd aglnnſ
dd aglnavn. o nddvon gvzon gozon
ɜ navn. maz: madavc nnur tnudoz oz
ſhallavn. ſogynnan clnnuen clnnuc
ɜ n. clndis pellafod lhnlod llel
ɜ gvodr parfoch gnvin parllun pen
u. kyrchyn hael dnnhael dnnnavz nnt
ii. ynv dennaid ennoes ennoes ena
gnnavnab edinnuet naergat gyflavn.
dngolud neuznnd nual nhallavn. llyo
ſlafnavz ſlev llaw: llnſ dnnhallavn.
ɜ nyn gochel an gochaon oc bzeid-
gvod nnnt vlzd vlavd haednndavn.
ſnnſ aergozſ anyoet hoet lnnnerchla
ɜ tzſ tuerdzeul tuerdam ynguan ſo
nnavn. derdanſ dennſe danſ anſ
dzavn. arth duarth wrthodvat an
ɜ am navn. tna vu vyglynned y ughy
uoath navn. nyn ſlauaen ɜ nef nam ber
dgnavn. nyn gdodei y lanv o laſbev davn.
nnygozne delbnar dennid tharthlavn.
ɜ yvu tharthlef kerd lnnuerth
n dienn oleun talyeſſin bar-
ɜ berdzng. Barden omkynuer-

nyvod kynnig. ynhyſdeu bzeu bnvodn di
edng. henddoed eu kaeluod kynn eu hechig:
ynuer: dern dnned vnchyd uechnig. ɜ ke
deun kedaul kaol kudynnig. o gnddell euer
o gnddellng. ɜ glan eſſyllys gloev eſſyllyſ.
ɜ gliw gloev dnbal nndell nydnig. D vonco
coelnyg coelnnd kendɜnou. o nnnon ■ von
■ vael gynnig. kedy eut thollid nnaz nnyz
vndnnig: kndy ket thollep neb nyndeunig:
lleu ſlaz: llet eudaeu llndo ber bnrgnig:
llaz tryſev ſlaz: lleu llnnyedalng. ynnuch
■ archen arthnar ynnig: ſingkyrt nnyt-
ndeur chelling: rodynt rud agend nyſ
kyed kynnig: rodet aidunpant ardnodig.
kurlas otkem. Daem kynnkpaue elnnic
G naw: pandovze gnn adoret: gnlon
yn annon annut dygkuet: grlen
nid nugilyz: gvedr ſludet tnym: tnynt
gover nnur nuelaz: dzfiet: rocon a
ɜzrid dygylnuſſet: diarſoyt ar bzudyz
arnen gochet: ar: godyr gleb gogelet
racdaw: gnalet yo ■ dygnaw defnid o
det: dyſſallab dy: weneſtyz gnn vodhet:
y cozn yn llaw ryſ yn llyd ſlyo ket: ɜ
ydem ar ɜzed yt nnbozhet: elfyet:
yozth nnl ■ glnſſy: pyzth egnret: aeneſt
amgozthaw nam adelhet: a ſdeuy: y cozn.
yt kyt nuet: kneethlaen am ſlyo ſlu
conn naenet: kurlas y arvid eur y dnuet.
adydoc o vzagnyt ynnyt ozgnet: a ſleu
dgaen dzaus dzos yſſeithet: kanullon
gozonyv gvzd gnnnet gnythkanullon
kydneth kydn: cngkeithzet: Gyvr ao
bzn tal ynnyob calet: gnvz y gnaz gvezth
naz gvzd ynnſaent: bngkelyd hakren bnk.
eu dryſet: bngnnat kynn med naz ath
ɜ ynnllaw dyn corn ar ynyd nnnt:
ɜ nelſn: anngyded: nedy o vzd gozel
yn. ac oz nnnyn: kedyl kyt yn blendyn
nadadyl y ſeech ɜ kynyt pzelyn. a
dydoc y nnſkyr ɜ ynyſ gnaon. gnaun agryv

gwydn goleu puygylchyn. draigon ar
uffin arwyddyl teruyn. draigon eidem
hael ■ hil kynnyn. draigon adeiladeu
ac nyd deiladyn. cat kyffrauan arganat
kynnyd erbyn. kyfrifon pa aethant yr
elor odyno. kynwedon arnaw arnen
eddyn. talyassant eu neo mal gwyr
belyn gynt: rec ■ hyderynt tra vo

Dyuhallaw dir corn ■ yn dyn-
kamps annem kennyrch. ■ yn
gwydno glyn gloew mudiaw. ar llaw arall
cin llef gyffrauan. Nuch pdeu pfgyr-
pfgraen lydaw. ar llaw crynnet llawr dio
gan leb. ergrynnaeth tryfer tir pdarvan.
trimple dyffasse den diofyn anyan. tor
ynnt torri ffrwch rec arnaw. releu
pghygrein pu kyfrinan brondor. tal pf
gwyt cungrev vodyr torrynt pu vnan.
tryfer eu pelydyn gwedy pēdiaun. try
fwyr pu annibyn annerw gwrthyan. ki
gleu finaeleur gwyr nawr vnan. agarw
drigyr gwyr agwyrth erinan. ac ynghym
mull anorull anorannyan. val y fun
pin mengyr amongyr dan. pan ffaeth
den deyrn nef kyn kyfnzdan. pan ir
gynnaeth nozaeth vorzan.

Dyuhallaw dir corn kaus mynyr gr
nyf men pdanynghant med an
tynnyr: Sefyf diarfwyt arfaf gwydyr.
gogyfet ac arfod callon cryf. ac vn nerth
madarc cnubarc oudyr hael. hawl vlaid
yat keidwat llūdi ar ysgyr. den arueid
den leb vneu kynghyr. den arval dyrbal
den nath ynnr. den rwd yndyotnt eu kyfle
gyr. kyfranyr draethor cenyn dechyr.
ffreitor ffeitwr gwrd gwrdiaeth kethyr. aer
grumpet kyrchiant cochi eu lyongyr. trem
cinyr yn ffwyr ffaw chwegyr. tric eu dwy ael
[illegible] gan ur pitwr. Gozny gwnnt gwaed
[illegible] vchi glann gleibyr. gozdwy clen tō
[illegible] talgarthwitir.

Dyuhallaw dy venethyr nu kynn
corn cun anrydeu yglynn
kurias kuelyn kennt ■ chiel kenn
aegorthyo nyt gozchanen. addyde y dyn
erwr aeren. gwnaeth gyffeinn or gwn
gwmen. o ny dalo y meen ■ neo gozen
gwnaeth o benn dyrbenn kaden. ar llaw
dic llochyrt kenden. kerdyn hyn yglo
kynn oer adnen. dierthyr vrodyr dryt
den. diarchaerchyr arual adem daleu
thyr am gozuc gwenssanaethen. nyt
hun dibyll nam hen dehen. kymynn
gwrthent klewyent bleiden. kynnaint
arulan creulor uerein. glew glyd m
naumyw o boliyw hen. eglew gwneu
nadnne den. achubyent pob rent rud
harnen. echetynnt rac trimple ytr
nen. molyant yr en ram pin grūd
nuarynat nu neitrm nellnt pden.
Dchan grist nor byf drist or anaplen
o goll mordic nadr peissen.

Dyuhallaw dyr corn kaunymynch
kurias yn llaven. yn llaw norgan
gre adyly giwer greidan kolyant: gr
dyn y gouyn gwan cozymaint. dreglyd
dekwyd diodefyant katin: llyfyn y dez
llym plaingant. Dyuhallaw dy venethyr
oleithyr arwant. kelennic ennic can ardd
mwant. ar llawr gwestyn nadr gwleis
ardwy gozonyw oed gwedy pgwnt: kedwyllin
kynnarnaeth yo ynnbnaethant: ar ynchwr
kymeir enerr dichlbant: kynnarnu pfgrwyr
ac pfgarant aer llas aer llofgrr maer
gwyr nor lliant. awynnaw a gorchan
agwrthallant. menne nab gruffud
dewgant. Neur oed godiliyw pawb pay
atgyrsant. neur oed lawn o leill kyn
Dyuhallaw dyr corn yr kyn ■ pha
nnfyrr. kynnallon olwen kyfgrein
kyrnerr. ikwnt a dyrllidant ynlle kōmer
glur men ydant glew heyrn ar nerr.

madaec a meibr gwn gordyfnet treis-
tyw gynerbyr gyferbynnyeit. Yarnu
gron tayf temyle dyfgeint. trubicion
beton trivs ardelyeit. kigleu am dal
med nyniet dreic cattraeth. kyfbur eu
harnaeth arueu Ilidein. Gofgord vynyd
aec am eu kyfgrein. cavfant eu hadrawd
eas dlawd dlacmyeit. ny dlaeth anaeth
eglyrwys ygbalet vaelaur: dillyng
arthaur dyfleit wolcit.

Oyfdallaw dy venetyr ved lydeit me
ins: ergyrdaeth gwrys godiwys
yn reit. o gron Kaelyn balch oeureit.
a gobrwn gob[illegible]en henect. or gennec
aulun a [illegible]. nys gwyr na
myn diw ac aedynnert.

Gwyr a dyng ny dal ny byd orth
dlur. dampel dreic canneth mor
yerth kynhur. a enetyr naw a gwerth
ydoleithur. gwyr ny oleith lleith o ny llo
chur. neuetyr med am kwyn an kyd cod
a gwrthan gloc goleu gordleb bobur.
a enetyr gwelut dy gwyth gwerth yn lli
yenn dur. y gwyr a burchaf vyne aberchur
neuetyr gwelur dy galchdoet kynygrein
ygkylch yn oduen gyfclwy enebur. pan
bredilys cawres trechwres trwy dur. pred
olfwng ormlwng a ormolur. a enetyr nam
hdawl nym didolur. boet ynupenadwys
yukynulwyflur. cant penn tryfned poet lur
an trbydet yny mae gwelet gwarau
ar gwr.

Dadolwch wyr bad gruffud. bydei

Allcymaf nawd duw dumyeu: cant
dydawn. athdonwabc bydinnen: ar dy
dwyr eryr egreu. ar dy dlat dledic delyeu.
Allcymaf archaf arch vawr pberyf.
alarw nef allawr: nawd nic dy vetr ar
herdawr. ar dy byrth ar dy borthawr.
Allcymaf archaf eirchet ynghebir.
nawd kyfbur kyfgwbattrat: ar dy dryfeu
ar dydlyfyt. ar dydrydlawr gwelr gwenllet.
Allcymaf avch nawd na dielwch avch porth.
kan perthyn anregwch: goftrechyr ilyf
gotregwch. gotter beird bard aglywch.
Allcymaf nawd hawd haelon dheubarth
dheubarth herdonon: atch darpf atch
darenogyon. atch dorpf atch deymnelyon.
Allcymaf nawd hawd haeloned dorfat
wyth orfeif teymned: ar dy dorpf horpf
kynwyfled. ar dy deubu teilwng med.
Medylhym eu gwyn eu gorwrhaf med
gwyn ac gwarthae: ac gwerchelch yn
eurdyrn. a gloyw ytit ynetyn. a glyw dwr.
Teymuheilch pyr Caglev deyrn.
dem pzydaf avch prifgerd avch prifglot
a dygraf: avch bard avch beirnyat bydat
avch porth perthyn yr amaf.
Gwreb agannaf agannwyf anglwyd eryry
vi kan dotlwyf. Heilfawn flyw lleu glyw
glev rwyf. flaella dywar dy ward lwyf.
Wyf herdawr ym rwyf rwyfc mor gynulaw
gwrd. rwyfc tfyrd lwrd herd dialfawd.
allwyn allerw hirblawd. allwynaf ar-
ud naf nawd.
Kanrodwy rwyf nef rwyfc allodinodwyt
herd. nym gwnel kard o nefwydt. y
voli nuab duw di bechwydt. di bechdoeth
kymmodwyt. Cildigadwyl parabwyl pardu
dwyt. per allwn parhaus bwyt bradwyt. ar
fles flawr flyw flafnawr flwybrwyt. ar flaky.
bwr iawn ordawn ymdaerwyt. Welw ymbo
yr bod porthwydt. trugared nwf dwared
nwf dwyt. y adrawd aerbiawd curbiewt.

y ysgwyt mal ysgwyt rwyt ruhwyt. mur
mawrgoz creithwyroz trwythwyt. trwyth
om broun trathoim tra dihwyt. mur
mawrdur mawrdorch amgyfrwyt. mur
mawrdur uch medur medwyt. mur
mawrdarch mawrdurwch gorchwydwyt. mur
mawrdorch mawrdurwch gwmmwyt. pth
gwneir bu cibleu cablwyt. nyf kynneil
kenyf dy volwyt. molaf dir clydur dut
awr penrhyon. peirchen ar blaenhwyt.
y erch cirroes moes medrwyt. nyf welaf
nyf uelir kyfrwyt. Gweleis y wd mein
gwarthrud gwrthrwyt. prth brwydyr crop
dyr creulawn dybydwyt. Gweleis y dyc
dyc dic diofnwyt. ffym y obym pefnys
gruddwyt. Gweleis y gleiw athrei nthra
llawr. gledyfal hybal hymnwyt. Gweleis
y glot a rwyt a rawr obeleidyr. a rreidyr rud
o gnwyt. gweleis y hael ohul aneirwyt
ac gweles gweler rwnedwyt. malcadarn
yn cadw y brwyd. malcadyr ceidwei a dybia
wyt. kedwir kyghawys mawr nac ysfwyt
dehou. duw o nef ae gwarwyt. Gyr gwrth
taw gwrthrych wdeuwyt. gwrth nchyr
gwrthrychyrein ysgnwyt. Gwrth eurdorn
eurdrull gno gnychwyt. gwrth caudal
hual bugunwyt. bwchn ozeirin dinwyt
bwarth llat llwyd o bragwyt. Bwches
kyrd kerdorfyon dwlgwyt. bwched glyw
gloew pfrryw aeftrwyt. bwrchyrat cat
kyrchyrat kyrchynwyt. Bwd bardyon
bardein om tanwyt. Bwthgoch brec ou
gyr brithwyt. brenhigat gwyr brydein
llyr llocgyr drwyt. Bwr berthyon bra
nar saeffon saghwyt. bre brondor bronn
dwrdor durwyt. Bwyr gryt greym grau
thyrn grett morgrwyt. bwlch rieinn rut
berawr. bwylch rwylch nunn gynnan gym
mendwyt. brythyr aergrwydyr eurgrair
bodyffwyt. Breich rybyo yn rys pwrpo
wyr. Porma rys riedwr odlwyt. brew

brwneich brwmer ew bedrwyt. bro brer
gwl brangoel yspydwyt. bolch y latim
o lamur foffwyt. beilch y gleo baich nyf

Cledyfnud grnid gwr adeffyr gwyt
clot. gwrabl rot rwdwyr hy.
gwr hyrchwyr kyrchyn y bawdy. meir
dal kerd nyt ardd y velly. Gwr gwhecer
yf gwhlet yn rwyf yn ry. gwr gwerlan
nyt gwr gwaun gwrchyr. gwr golut g
erlunut gwactiny calaned: kelènc a
dyry. Gwr creulawn creulan ae hyffry
hyffyr rut cadelhg tuchy. Gwr allwn
pu dyd ffwyr na ffy. gwr allwn y hwny
yw hwny. gwr yn torref yn torfh arh
gwr yn tarref yntrnpfc diedy. Gwr yth
gwyt gwyn gwrhyt gwrhy. val gwrion
awl uab greit uab ery. treis dreon
trwheon nuby trey. trwch treidir tre
dyd hacrnully. gredyf erywabu ny gr
yn ny grynny. grormod dlaef rod clyf
gryma. erdrynn acrdreic ac dihy. ghy
wyget glew bugeil kymry.

Kymry diffreidyeit kymrwyn y gyll
lat: kymby ent eus deuhym. kyrd
madawl kerd gramadl grammeyn. ker
gyfiet gyfieith gradhyn. Tadeir ar
cadeu dar durryn. car kerdeu kerdor
yon warllyn. Gwllyr gly glewdraf
mawr medgryn. gwr llwrw llu llocgryr
dygrwlyn. gwr gwrdwaw am atwm
acwyn. gwrdwam gwr gwrdwar dew
dewhyn. Tf gorcu wal gwr yn adhyr
yn ceint cler' clodyfal ardrhyn. llath
lafyn uch heuryn uch afryn. allif cr
a llwb ffreu ar ffrwyn. lladei drwc ar
dragon drylwyn. trwlw goch tryfer
droch drachwyn. am curwrhydyr am ei
grwydyr. eurgwyn. am cur wro am cur
cerrhyn. Torref anthar tryder tryd
yn. tryf trierwerth goderth gwkeam
yn. trwlw a threllu a thrchwyn tarw

1439.

a gwy mawr ymalltwm. fyrryf derrynse
ssse ymdyse lyssthym. kyn fyscwat flem
yat flaudym. ffrwyth dwelling dwelltua
dy fraeth fraudthym. fraud dwallaw anal
anuwym. llwy mwerd mwerchdy dy
gwsslym. llwybyr molwant medwant
med anthym. llyw llemas othgodis
ythgwym. llew llamaw kynner ydnw
ym. llawryded andoc omdwyn pwrthwr
llocgyr ewnt brawdyt bwym.

Brwydyr elgen bwbyl kenn breise
adef. brem bortkyat a chwrfwat
achwef. bradw plgwyt bwyt plgren orth
lef. bwyden tan tarulaken tru odef. ys
anglwyd ys arwyd ysef. ys cat fwyd ys
cas tywd kyssef. Gwledic dreantwrf
adef cantref rif arhugeint kynnadef.
whid bannot bannau gwyne bref. bugeil
bwt bw gymryt gymref. Torf kenndd
wf lam dothwysf y adref. ythy etrwyt wth
adrawd is nef. pan eurglaw eryfyr wy
mndef. pen prydwn prokw yn tagnef.

Dagnefw am nawd am nwerch rtf
riallu dilwydch. fyt achar flach
ar flawerch. nyt achles atles arnelwch.
nyt achlyd eurgwn argelwch. argel kenn
kenn kendorpon dwolwch. Wor plgor pl
gwydrn awdrwch. Woeth a drut amdut
andegwch. Tarpf aergnwd aergnil gn
darwch. torpf eurgorpf eurgwm gw
nedwch. kynnedwch worwch vnenwch. ky
nedwalch kynnedwalch elwch. Sarpf dre
ic dragon digrifwch. alaf hw luoed am
gelwch. angreled bythwyn brithwch.
Terrwyn terrnas wwyelwch. Teulu wre
telwng gwkrys gwkrysswch. gwkryf ar
loed eurwoes eurwolwch. chwi gwnyf gw
nwyent sefwch. an gwndelw agwnelw
gennwch. benn dwgrwm barn nwdwn
nwdwch. wdawl kenn kan edwarwch.
angnd bwd benwyent gwfiadwch. ongyn.

wnd angerd vallolwch. angredawl gredwabl
gredyf wnlwch. dwbal amdwnet lowdwch.
kenn dodwyf. adigerwdwch na dalw war cal
war cal hedwch. Kenn gwrthwrawt om ow
grwarwch. nenn gwrthrwm grwangwn greit
glolwch. nann gwrthlor curf drwnot arwf
drwch, ny gwrthwyt mab dwy dwdolwch.

Dwdolwch flachar flachen gwfwrpwr
yn aerwar yn arwen. lhdw plgwr
plgwyt bwdwen. llyt plgwn elgwn plgwen
y gwnwrpt wlwyt bwybaren. y gwnot
an dwnot ynden. dy wch wlwr lwyt agren.
dy wolawt pstrwllawt pstren. dy wnd dn
dotlwy ythy oden. dywar gwrd gordyfyn
y waden. Si hebof nyt hebn ood trw.
an hebot ny liebafwnen. hir ythy arwrdh
n arwrdhen. obell hil cadell hell herden.
hil coeling perging pennaethen. hidyr
amdadwl kynnadwl kenwaden. hil nodn
gwelw gwythyluren. gwallat gwyt gwf
dlon bwt boet ten. hil gruffwd rwyf rwyd
wnd raden. rwyfe rynnawd morgwnlawd
mawrglen. hil mwelgwn milcant adoden
hil tewdwr dilwedhr delwen. brwydyr orchwy
as ny orchwd elwlten. nac arwant nac ear
yn adnen. brwyfe rwyfe rwnd brolwnd bro
seirlwben dwnet. breise angret an gradeu.
prred prredlwm prredlwalch gwfrieu.
prodawr prydem prem prreden. prelleu
lhe prwllwr prres oleu. prellwlwawc var
chawc berch gwynwyen. Gwynwydic lhr
wrydic wrydeu. gwynwyt lwyd kennwyt
kenwyrd kwnedeu. Gwynwyt gwyn gwrwbl
denwden. gwynwyt benn benwat wfwnen.
Gwr gleiwyt yn erwyt aergnen. gwr gwledic
arwladoed nwt gen. gwrdnarwn kyfran
kyfrwden. gwrdnawwar gwrdwar gwendolen.
gwr adeilwys llad allafnen rwdwon. llew
dragon llwo dreigen.

Dueic chofwn chang y dernyn dra
gon rwyf rwydlwalch gwgelwn. dragon